Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
20 N
18
2136
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

THEOLOGIA
PATRUM
SCHOLASTICO-DOGMATICA,
TOMUS QUINTUS.

Digitized by Google

THEOLOGIA PATRUM SCHOLASTICO-DOGMATICA, SED MAXIME POSITIVA,

AUCTORE R. P.

ANTONIO BOUCAT BITURICO,

Ordinis Sancti Franciſci de Paula Religioſo, Provinciæ Franciæ Profeſſo atque Alumno, & veterano apud Pariſios in ſacra Theologia Profeſſore.

TOMUS QUINTUS,

CONTINENS TRACTATUS

De Summo Pontifice,
De Conciliis,
De SS. Patribus, & Doctoribus,
De Incarnatione.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

EDITIO PRIMA VENETA
accuratior & emendatior.

VIRTUTI SIC CEDIT INVIDIA

VENETIIS, MDCCXXXVI.
Apud PETRUM BASSALEAM
In Via S. Bartholomæi ſub Signo Salamandræ.
SUPERIORUM PERMISSU, ATQUE PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

SERIES
DISSERTATIONUM,

Articulorum, Sectionum, Paragraphorum, Concluſionum, & Argumentorum quæ in hoc Quinto Tomo continentur.

De Summo Pontifice

E*Ccleſiam univerſalem gubernante*. 1

DISSERTATIO UNICA.

De ſummi Pontificis privilegiis & Dotibus. ibid.

Articulus I. *Num S. Petrus ſuam Romæ fixerit ſedem?*

Concluſio affirmativa. *Probatur rationibus Theologicis*. 2

Reſpondetur objectionibus Proteſtantium. 4

Synopſis probationum, difficultatum, & explicationum. 5

Sic deinceps in ceteris articulis.

Articulus II. *Utrum S. Petrus conſtitutus ſit a Chriſto totius Eccleſiæ caput & primas*. 6

Concluſio affirmativa. *Probatur multis momentis*.

I. *Ex Scriptura ſacra*. 7

II. *Ex traditione Patrum*. ibid.

III. *Rationibus Theologicis*. 9

Fit ſatis Heterodoxorum objectionibus, ex Scriptura excerptis. 10

Objectiones ex Patribus, proponuntur & ſolvuntur. 13

Articulus III. *Num Romanus Pontifex ſit ſupra ceteros Epiſcopos primas*. 15

Concluſio I. *Summus Pontifex canonice electus dignitati capitis, & primatus Petri ſuccedit*.

Prima probatio, ex Scriptura ſacra. ibid.

Probatio altera, ex Conciliis. 16

Probatio tertia, ex ſummis Pontificibus. 17

Probatio quarta, ex traditione Patrum. 18

Probatio quinta, ex rationibus D. Thomæ. 21

Concluſio II. *Primatus in Eccleſiam univerſalem competit jure divino ſummo Pontifici*.

Probatur rationibus Theologicis. 23

Fit ſatis objectionibus. 25

Diluuntur objecta, contra ſecundam concluſionem. 27

Articulus IV. *Num compertum ſit aliquem Pontificem Romanum ex Cathedra loquentem & pronuntiantem in materia fidei & Relig[illegible]s erraſſe, hoc eſt, hæreſim de fide[illegible]lam propoſuiſſe?*

Sectio I. *Quid ſit ſummum Pontificem ex cathedra loqui*. 29

Concluſio. *Summus Pontifex ut caput & primas Eccleſiæ loquitur ex cathedra, ut Judex, adeoque modo diverſo ab eo quo utitur ut perſona privata*.

Probatur rationibus Theologicis. 30

Sectio II. *Num fides ſummorum Pontificum*

ficum a Petro ad noſtra uſque tempora fuerit ab omni labe pura? 31

Concluſio. *Nullus ab Ævo D. Petri ſummus Pontifex ex cathedra loquens erravit in fide.*

Probatur rationibus Theologicis. ibid.

Fit ſatis obiectionibus. 34

Articulus V. *Utrum ſit de fide Diploma ſummi Pontificis ex Cathedra loquentis de rebus dogmaticis & religionem ſpectantibus eſſe infallibile quando accedit Eccleſiæ conſenſus?* 35

Concluſio. *Diploma ſummi Pontificis dogmaticum eſt infallibilis regula fidei accedente Eccleſiæ conſenſu.*

Probatur multis momentis.

I. Ex Scriptura ſacra. 36

II. Ex ſanctis Patribus. ibid.

III. Ex Conciliis. 37

IV. Ex rationibus Theologicis. ibid.

Articulus VI. *Utrum Diploma Pontificium dogmaticum ſit infallibilis fidei regula, accedente majoris Paſtorum numeri conſenſu, aliis paucioribus renitentibus?* 38

Probatur rationibus Theologicis.

Sectio I. *Utrum ſufficiat majori præſulum numerus adhærentium Papæ, ut diploma Pontificium dogmaticum evadat infallibilis fidei regula?*

Concluſio. *Major pars Paſtorum cum ſummo Pontifice definitionem fidei emittunt.*

Probatur multis momentis.

Primum argumentum, *deſumitur ex dictis.* 39

Secundum argumentum, *ex SS. Athanaſio &* [illegible] *eruitur.* 40

Tertium a[illegible]ntum, *ex factis & poſſeſſione Eccleſiæ.* ibid.

Quartum argumentum, *ex variis rationibus coaleſcit.* 41

Diluuntur objecta. 42

Sectio II. *Num paucior numerus Præſulum capiti conſociatorum in definitione fidei prævaleat ſuper majorem a ſummo Pontifice divulſorum?*

Concluſio affirmativa. *Probatur argumentis Theologicis.* 44

Fit ſatis objectionibus. 46

Sectio III. *Utrum clamor populi Chriſtiani auctoritative ponderet pro fidei definitione & determinatione?*

Concluſio. *Clamor populi, ſeu ipſe populus nullam habet in fide definienda auctoritatem.*

Probatur rationibus Theologicis. 48

Reſpondetur objectionibus Novatorum. 51

Articulus VI. *Utrum ad ſummum Pontificem ſpectet adunare Concilia Oecumenica?*

Concluſio affirmativa. *Primum argumentum, ex Scriptura ſacra depromptum.* 54

Secundum argumentum, in Traditione fundatum. 55

Tertium argumentum, ex rationibus Theologicis conglobatis. 59

Fit ſatis obiectionibus. 61

Articulus VII. *Utrum ex jure ſoli competat ſummo Pontifici præſidere Conciliis œcumenicis?*

Concluſio affirmativa. *Probatur rationibus auctoritate omni exceptione majori ſuffultis.* 63

Diluuntur objecta. 69

Articulus VIII. *Utrum ex jure avito competat ſummo Pontifici confirmare Concilia?*

Concluſio affirmativa. *Probatur multis momentis.*

Primum argumentum, ex Epiſtolis ſummorum Pontificum ab univerſali Eccleſia ſuſceptis, & ipſa Conciliorum & Patrum conſenſione. 72

Alterum argumentum. 75

Tertium argumentum, eruitur ex auctoritate Concilii œcumenici ſuffulta ſummi Pontificis calculo. 76

Quartum argumentum depromitur ex pondere quod ex auctoritate ſummi Pontificis in definitionem Concilii incumbit, ita ut paucior ſuffragiorum numerus prævaleat majori, ſi priori accedat Papæ calculus. 77

Fit

Digitized by Google

Fit ſatis objectionibus. 78

Articulus IX. *Utrum ſpectet ſummum Pontificem congregationes pro examinandis libris inſtituere? & quæ conditiones requirantur ut diploma Pontificium circa fidem & religionem recipiatur.* 79

§. I. De jure ſummi Pontificis inſtituendi Congregationes.

Concluſio. *Jus iſtud competit ſummo Pontifici.*

Probatur rationibus Theologicis. 80

§. II. De origine Cardinalium & Congregationum ad dirimendas religionis controverſias. ibid.

§. III. De modis quibus qualificandæ ſunt Heterodoxorum propoſitiones, ut juſtitia in diplomatibus affulgeat, & ea qua par eſt erga ſummum Pontificem reverentia recipiantur. 81

De regula oppoſitorum ad cognoſcendam veritatem in una tantum complexam. 82

De propoſitionibus male ſonantibus & temerariis quæ præbent errandi anſam. ibid.

Uſus Eccleſiæ circa iſtud momentum. 83

DISSERTATIO UNICA.

De Conciliis.

Articulus I. *Utrum Concilium approbatum ſit infallibile?* 86

Concluſio. *Concilium œcumenicum in rebus fidei & religionis definiendis eſt infallibile.*

Probatur rationibus Theologicis. 87

Articulus II. *De numero Conciliorum.*

De approbatis.

Concilia generalia octodecim numerantur. 88

De Conciliis generalibus partim confirmatis, partim reprobatis. 90

De Conciliis generalibus prorſus abjectis. 91

Quædam obſervanda univerſim circa Concilia. ibid.

Articulus III. *De controverſiis a Chriſto nato ad hæc poſtrema uſque tempora de religione motis & ab Eccleſia definitis.* 93

§. I. *Explicatio qualificationum propoſitionum damnandarum.* ibid.

§. II. *Enumerantur controverſiæ in Eccleſia motæ.* ibid.

Articulus IV. De Conciliis in particulari. 97

§. I. De Canonibus Apoſtolorum. ib.

Obſervanda de Canone I.

Epiſcopus a duobus, aut tribus ordinetur. 98

Notæ Binii in hunc canonem. ibid.

De Canone 5.

Epiſcopus, vel Presbyter, vel Diaconus Uxorem ſuam ne ejiciat Religionis prætextu: ſin autem ejecerit, ſegregetur, & ſi perſeveret deponatur.

Notæ Binii in hunc Canonem. 99

§. II. *De ſtatutis in Conciliis Apoſtolorum.* 100

De primo Apoſtolorum Concilio.

Obſervationes Binii. ibid.

§. III. De libris Conſtitutionum Apoſtolicarum B. Clementis Papæ. 102

Notæ Binii. ibid.

De Canonibus & ſtatutis ſecundi ſæculi.

§. I. *De celebratione Paſchatis.* ibid.

§. II. *De manuum impoſitione, de Diaconiſſis, ſacris Virginibus, Agapis, Eulogiis, fermento, communione laica & peregrina, tum & de jejuniorum origine.* 103

De ceteris Conciliis ſecundi ſæculi. 106

De Canonibus, & ſtatutis tertii ſæculi. ibid.

De Canonibus, & peractis quarto ſæculo.

§. I. *De Conciliis.* 108

§. II. *Obſervationes de Concilio Sinueſſano pro facto Marcellini Papæ.*
Notæ. 110
De Concilio Ancyrano nota. ibid.
De Neocæſareenſi obſervatio. 111
De Alexandrino notula. ibid.
De Alexandrino ſecundo inſignis obſervatio. ibid.
De Laodiceno pro confeſſione obſervatio. ibid.
De Synodo Romana ſecunda ſub ſancto Silveſtro obſervationes. ibid.
Obſervatio in Canonem vigeſimum. ibid.
Notæ circa Concilium Nicænum primum. 112
Canones Julii I. Epiſt. 2. de quibus movetur controverſia pro appellationibus. ib.
Obſervationes in Canonem ſextum Nicænum. 114
Obſervationes in Canones 3. 4. & 7. Concilii Sardicenſis de appellationibus ad ſummum Pontificem. ibid.
Obſervationes in Concilia Ariminenſe, Seleucienſe, & Conſtantinopolitanum. 115
De Concilio generali ſub Damaſo Papa adverſus Macedonium congregato. 117
Notæ Binii, pag. 515. col. 1. ibid.
De Canonibus. 118
De Concilio III. & IV. Carthaginenſi. 119
De Canone 42. Concilii III. Carthaginenſis. ibid.
Notæ Cabaſſutii. 120
De Canonibus Concilii IV. Carthaginenſis. ibid.
Notæ Binii. 121
De Concilio Alexandrino anno 399. adunato. 121
§. I. *De Conciliis quinti ſæculi, & actitatis in eis.* 122
§. II. *Obſervationes in Concilia quarti ſæculi.*
De Synodo ad Quercum. Notæ Binii. 124
De Concilio Africano, anno 403. & de Milevitano II. contra Pelagianos anno 416. 125

Prima ſententia.

Quod Adam omnes homines læſerit, nec quemquam niſi gratia Chriſti poſſe ſalvari. 126
Sequuntur omnes aliæ ſententiæ ac notæ, uſque ad 128
De Concilio Epheſino I. generali, & legitimo. 129
De Concilio primo Arauſicano, anno 441. 131
De Concilio generali Chalcedonenſi. 132
De Concilio Arelatenſi III. anno Chriſti 455. ibid.
Diatriba de mente S. Auguſtini circa hæreſim prædeſtinatianam.
Concluſio. *Hæreſis prædeſtinatiana, ipſo teſte Auguſtino, non eſt Semipelagianorum commentum, ut ejus doctrinam exoſam redderent.*
Probatur multis momentis. 133
§. I. *De Conciliis ſexti ſæculi & actitatis in illis ſub eodem Symmacho.* 137
§. II. *De notis in Concilio.*
Obſervationes ad tria priora Concilia Romana ſub Symmacho. 139
Obſervationes Binii, tom. 2. pag. 371. in Concilium Tarraconenſe.
De diſtributione bonorum Eccleſiaſticorum. 141
Obſervationes in Concilium Aurelianenſe, Epaonenſe, Gerundenſe, Arauſicanum II. C. P. ſub Menna. ibid.
Obſervationes in Concilium quintum generale, in Braccharenſe II. in Turonicum, in Matiſconenſe I. & Toletanum III. 143
§. I. *De Conciliis ſeptimi ſæculi & actitatis in illis.* 145
§. II. *Obſervationes in vitam Honorii, in Concilium Lateranenſe ſub S. Martino, in Romanum, & ſextum generale, ſub Agathone.* 146
§. *De Conciliis octavi ſæculi, & actitatis in eis.* 150
§. II. *Obſervationes de Canone II. Concilii Francofurtenſis.* 151

§. I. *De Conciliis noni ſæculi, & actitatis in eis.* ibid.
§. II. *Obſervationes in Concilium Arelatenſe VI. anno* 813. *Moguntinum eodem anno, & Cariſiacum anno* 856. 154
De Octava Synodo Oecumenica. 156
§. I. *De Conciliis decimi ſæculi & actitatis in eis.* 157
§. II. *Obſervationes.* 158
§. I. *De Conciliis undecimi ſæculi, & actitatis in eis.* ibid.
§. II. *Obſervationes circa Concilia Enhamenſe, Aurelienanenſe, Bituricenſe & Claramontanum.* 161
§. I. *De Conciliis duodecimi ſæculi, & actitatis in eis.* 163
§. II. *Obſervationes in Concilium Lateranenſe I. Northamptonienſe, Lateranenſe II. Rhemenſe, & Lateranenſe III.* 164
§. I. *De Conciliis* 13. *ſæculi, & actitatis in eis.* 166
§. II. *Obſervationes circa Concilium Lateranenſe IV. anno* 1215. *celebratum ſub Innocentio III.*
Mira fidei de SS. Trinitate profeſſio. 167
Canon V. de ordine Patriarcharum, pallio & cruce. 168
Canon XXI. omnis utriuſque ſexus de confeſſione facienda proprio ſacerdoti, & Euchariſtia ſumenda ſemel in anno. ib.
Canon LXIV. de Dotibus Monialium. 169
§. I. *De canonibus & actitatis decimo quarto, & decimo quinto ſæculo.* 171
§. II. *Obſervationes in Concilium Baſileenſe.* 173
§. I. *De Conciliis XVI. ſæculi & actitatis in eis.* ibid.
§. II. *De Conciliis ſæculi XVII. & actitatis in eis.* 174
§. III. *De actitatis ſæculo decimo octavo.* ibid.
De auctoritate Patrum, & ſanctorum Doctorum qua Ecclesia contra impugnantes deffenditur. ibid.

DISSERTATIO ULTIMA.

De ſanctis Patribus & Doctoribus quorum conſenſus eſt fidei regula. 175
Articulus I. *Quinam nomine Doctoris & Patris Eccleſiæ donandi ſint?*
Concluſio I. *Illi ſoli Doctores Eccleſiæ dicendi ſunt, qui eminenti & doctrina, & ſanctitate floruerunt, quoſque uti tales declaravit Eccleſia.* ibid.
Concluſio II. *Patres debent iiſdem jam laudatis gaudere dotibus, inſuper & competentem habere antiquitatem.* 176
Solvuntur objectiones. ibid.
Articulus II. *Utrum conſenſus Patrum ſit regula infallibilis fidei?* 177
Concluſio. *Unanimis conſenſus Patrum eſt regula infallibilis fidei.*
Probatur multipliciter. ibid.
Diluuntur objectiones Hæreticorum. 179
Articulus III. *De intelligentia ſcriptorum Patrum.* 183
Sectio I. *De operibus SS. Patrum in genere eorumque diviſione.* ibid.
De diviſione operum SS. Patrum. 184
Sectio II. *De operibus SS. Patrum in ſpeciali.* 185

Punctum I.

De Catecheſibus. ibid.
De Catecheſeos libris. ibid.
De prudentia & diligentia quam SS. Patres adhibuerunt in Catecheſibus faciendis & texendis ad ſenſum proprium ſcripturarum indagandum. 186
Fit ſatis objectionibus Heterodoxorum. ib.

Punctum II.

De operibus Polemicis, & de Apologiis. 187

Punctum III.

De Homiliis ſanctorum Patrum. 188

Pun-

Digitized by Google

Punctum IV.

De orationibus eloquentiæ, & diſputationibus SS. Patrum. 189

Punctum V.

De Epiſtolis. 190

Punctum VI.

De Commentariis. 191

Punctum VII.

De hiſtoriis Eccleſiaſticis & libris pietatis. 192

Articulus IV. *De numero, & qualitate operum SS. Patrum.* 193

Hic ſequuntur nomina & opera Patrum per paragraphos diſtributa, a pag. 193. uſque ad 228

TRACTATUS.

Dominicæ Incarnationis.

Præfatio. 229

DISSERTATIO PRÆAMBULA.

De nomine, & definitione myſterii, de hæreſibus ipſi contrariis, & de partitione tractatus. 230

Articulus I. *De nomine & definitione myſterii Incarnationis.* ibid.

Articulus II. *De hæreſibus.* 231

Articulus III. *Debellantur ſummatim errores circa divinam Incarnationem.* 232

Profeſſio fidei primi Concilii Antiocheni juxta Binium. 233

Articulus IV. *Dogmata fidei de Incarnatione Verbi explicanda & defendenda contra hæreticorum pravitatem.* ibid.

PARTITIO OPERIS. 234

DISSERTATIO PRIMA.

De poſſibilitate Incarnationis contra Gentiles. 235

Articulus I. *Utrum Incarnatio implicet contradictionem?* ibid.

Concluſio negativa. *Probatur ratione, eaque multiplici.* ibid.

Solvuntur objectiones. 237

Synopſis probationum & objectionum. 243

Sic deinceps in ceteris articulis.

Articulus II. *Utrum Incarnatio ſit credibilis?*

Concluſio affirmativa. *Probatur multis momentis.* 244

Primum argumentum.

Ex Sybillis & aliis inter Gentiles doctiſſimis depromptum. ibid.

Secundum argumentum, *ex ſilentio falſorum Numinum.* 245

Tertium argumentum, *Petitur ex teſtimonio ipſorum Judæorum Religioni Chriſtianæ adverſantium.* 246

Quartum argumentum, *Petitur a miraculis Chriſti, Apoſtolorum & Martyrum.* ibid.

Quintum argumentum, *Ex conformitate quæ inter utrumque Teſtamentum adeſt, eruitur.* 247

Relatio inter figuras veteris Teſtamenti & Chriſtum. ibid.

Relatio intercedens, inter Sacramenta veteris & novæ legis. ibid.

Relatio Scripturæ veteris Teſtamenti, cum Scripturis novi. 248

Sextum argumentum, *Sumitur ex propagatione Chriſtianæ Religionis.* ibid.

Fit ſatis objectionibus. 249

Articulus III. *Utrum Incarnatio ſit conveniens?* 252

Diluuntur objecta. 255

Articulus IV. *Utrum Incarnatio ita ſit neceſ-*

Digitized by Google

neceſſaria, ut homo purus non potuerit ſatisfacere Deo de condigno pro peccato? 258
Concluſio affirmativa. *Probatur auctoritate & ratione.*
Probatio, ex Scripturis. 259
Probatio, ex ſanctis Patribus. ibid.
Probatio, ex rationibus. 260
Fit ſatis objectionibus. 261
Solvitur argumentum ex infinitàte peccati depromptum. 263

DISSERTATIO SECUNDA.

De exiſtentia Incarnationis Dominicæ. 267
Articulus I. *Utrum illud Jacob Vaticinium* non auferetur Sceptrum de Juda, &c. *Sit in Chriſto adimpletum?* ibid.
Concluſio affirmativa. *Chriſtus natus eſt regnante Herode Aſcalonita qui erat alienigena.* 269
Probatio ulterior prophetiæ: Chriſtus eſt de tribu Juda. 270
Probatio prophetiæ juxta Rabbinorum interpretationes & ipſorum Judæorum paraphraſes. 272
Solvuntur objectiones Judæorum, ex obſcuritate prophetiæ. ibid.
Solvitur argumentum ex incertitudine perſonæ cui applicanda eſt prophetia. 276
Solvitur argumentum de ablatione ſceptri multis retro ſæculis ante Chriſtum natum. 278
Solvitur argumentum, de ablatione ſceptri tempore Ducum, maxime Aſſamonæorum. 281
Proponitur & ſolvitur quorumdam Judæorum difficultas contendentium ſceptrum non ceſſaſſe tempore Herodis Aſcalonitæ, quem aliqui contendunt fuiſſe Judæum. 284
Genealogia Herodis Aſcalonitæ. 286
Solvitur alia difficultas de perſeverantia ſceptri tempore paſſionis Chriſti, & adhuc ea ipſa elapſa. ibid.
Fit ſatis objectioni qua probatur Chriſtum non eſſe de Tribu Juda. 288
Articulus II. *Utrum conſtet, ex illo Iſaiæ* 7. 14. *Vaticinio*: Ecce Virgo concipiet, *Incarnationem eſſe adimpletam*. 294
Sectio I. *Utrum BB. Maria fuerit Virgo immaculata in Conceptione.* 295
Concluſio affirmativa. *Probatur multipliciter.*
Primum argumentum, *ex veteri & novo Teſtamento depromitur.* ibid.
Secundum argumentum, *ex traditione Apoſtolorum & Patrum excerptum.* 296
Tertium argumentum, *ex conſenſu Eccleſiæ.* 300
Teſtimonia Conciliorum. ibid.
Decreta SS. Pontificum. 301
Miracula & revelationes pro eodem momento. 302
Sententiæ Theologorum & Academiarum. ibid.
Proſcriptiones eorum qui impugnaverunt immaculatam Conceptionem. 303
Quartum argumentum, *ex variis rationibus conflatur. Difficultates proponuntur & ſolvuntur.* 304
I. Ex Scriptura ſacra. 305
II. Ex auctoritate Patrum & S. Doctorum. 306
III. Ex rationibus. 308
Sectio II. *Utrum Beatiſſima Maria fuerit Virgo in partu?*
Concluſio affirmativa. *Probatio, ex veteri Teſtamento.* 310
Probatio, ex novo Teſtamento. ibid.
Probatio, ex ſummis Pontificibus. 311
Probatio, ex Conciliis. ibid.
Probatio, ex Patribus Græcis. 312
Probatio, ex Patribus Latinis. ibid.
Probatio, ex ipſa Eccleſia. 314
Probatio, ex rationibus D. Thomæ. ibid.
Sectio III. *Utrum BB. Virgo inviolata permanſerit poſt partum?* 315
Concluſio affirmativa. *Probatur multis momentis.*

I. Ex

I. *Ex veteri Teſtamento.* 316
II. *Ex novo Teſtamento.* ibid.
III. *Ex Conciliis.* ibid.
IV. *Ex Traditione.* ibid.
V. *Ex rationibus Theologicis.* 317
Solvuntur impii Elvidii objectiones. 318
Articulus IV. *Utrum conſtet ex aliis Prophetiis Chriſtum eſſe verum Meſſiam?*
Concluſio affirmativa. 321
Explicatio prophetiarum per Rabbinos. 322
Ex ſanctis Doctoribus prophetiæ de Chriſto intelligendæ ſunt. ibid.
Propelluntur Judæorum aufugia. 323
Fit ſatis aliis objectionibus. 326
Articulus V. *Num conſtet ex Joſepho Judæo Chriſtum eſſe Meſſiam?* 328
Sectio I. *Num teſtimonium quod Joſephus Judæus de Chriſti miſſione & divinitate dat, ſit genuinum?* ibid.
Concluſio affirmativa. *Probatur multis momentis.* 329
Rationes ſuffragantur. 331
Solvuntur argumenta adverſus Joſephi teſtimonium. ibid.
Sectio II. *Num teſtimonium Joſeph in ſuo remaneat robore dicendo e margine irrepſiſſe in textum.*
Concluſio. *Opinio doctiſſimi auctoris propugnantis teſtimonium e margine irrepſiſſe in textum, nihil roboris e teſtimonio detrahit, & eſt probabilis.*
Probatur efficaci argumento. 335

DISSERTATIO TERTIA.

De eſſentia Incarnationis Dominicæ contra Ebionitas, Neſtorianos, & Socinianos. 338
Articulus I. *Utrum Chriſtus ſit verus Deus, & B. Maria anterior.* ibid.
Hiſtoria critica Socinianiſmi.
Ortus, progreſſus, errores Socinianorum, interitus, ſeu proſcriptio. 339. & ſeq.
§. *Primum divinitatis argumentum. Chriſtus Mariæ præexſtitit.*
Probatio, ex veteri Teſtamento. 341
Probatio, ex novo Teſtamento. ibid.
Probatio, ex Conciliis. 342
Probatio, ex Patribus. ibid.
Probatio, ex rationibus Theologicis. 343
Solvuntur objectiones Socinianorum. 344
§. II. *Secundum divinitatis Chriſti argumentum, ex nominibus Dei, quæ illi conveniunt.* 347
Diluuntur objecta Socinianorum. 348
§. III. *Tertium divinitatis Chriſti argumentum, ex proprietatibus Dei, quæ illi conveniunt.* 353
Fit ſatis Socinianorum objectionibus. 354
§. IV. *Quartum argumentum divinitatis Chriſti, ex operationibus divinis quas ipſe habet.* 359
Reſpondetur objectionibus Socinianorum contra obſtrepentium. 360
§. V. *Quintum divinitatis Chriſti argumentum, ex cultu divino qui illi tribuitur.* 362
§. VI. *Sextum Chriſti divinitatis argumentum, ex confeſſione Apoſtolorum, Diſcipulorum, & Martyrum.* 364
Homilia ſummi D. N. Clementis XI. Pontificis maximi de confeſſione divinitatis Chriſti. 365
§. VII. *Septimum Chriſti divinitatis argumentum, ex concordia veteris legis cum nova de ejus divinitate eruitur.* 366
§. VIII. *Octavum Chriſti divinitatis argumentum, ex miraculis pro hoc momento patratis.* 367
§. IX. *Nonum Chriſti divinitatis argumentum, ex myſteriis Incarnationis deſumitur.* 369
§. X. *Decimum Chriſti divinitatis argumentum eſt, quod ſit de fide illum eſſe Deum.*
Probatio ex Scriptura ſacra. 371
Scripturæ ſacræ pro fide divinitatis Chriſti a S. Cyrillo Alexandrino libr. 12. Theſ. explanatæ.
Ex Evangelio ſecundum Matthæum. 373
Ex Evangelio ſecundum Joannem. ibid.
Ex Epiſtola ad Romanos. 374
Ex Epiſtola prima ad Corinthios. ibid.
Ex ſecunda ad Corinthios. ibid.

Ex Epi-

Ex Epiſtola ad Galatas. 375
Ex Epiſtola ad Epheſios & Philippenſes. ibid.
Ex Epiſtola ad Colloſſenſes. ibid.
Ex Epiſtolis ad Timotheum, & ad Hebræos. 376
Probatio fidei divinitatis Chriſti, ex traditione & Conciliis. ibid.
Probatio fidei divinitatis Chriſti ex rationibus Theologicis. 379
Fit ſatis objectionibus hæterodoxorum. 380
Articulus II. *Utrum unio Verbi divini cum humanitate ſancta ſit ſubſtantialis & hypoſtatica.* 383
Sectio I. *Hiſtoria critica Neſtorianiſmi.*
Ortus, progreſſus, & interitus. ib. *& ſeq.*
Sectio II. *Utrum Neſtorius vindicari poſſit ab hæreſi circa Dominicam Incarnationem?* 385
§. I. *Num Neſtorius duas eſſe in Chriſto perſonas propugnaverit?*
Concluſio affirmativa. *Probatio ex ipſis Neſtorii ſcriptis.* ibid.
Secundo, ex libello accuſationis, & ſententiis Conciliorum. 387
Sententia adverſus Neſtorium lata a Cæleſtino I. ibid.
Sententia Concilii adverſus Neſtorium. ib.
Tertio, ex Hiſtoriographis & Patribus. ib.
Solvuntur objectiones. ibid.
§. II. *Utrum Neſtorius negaverit BB. Virginem eſſe Deiparam.*
Concluſio affirmativa. 392
Diluuntur objecta. ibid.
Sectio III. *Utrum doctrina S. Cyrilli in ſuis Epiſtolis & Anathematiſmis ſit ab omni labe pura?*
Concluſio affirmativa. 394
Solvuntur objectiones generales. 396
Fit ſatis objectionibus quæ ſpecialiter militant contra Anathematiſmos B. Cyrilli. 398
Sectio IV. *Utrum Joannes Antiochenus erroribus Neſtorii adhæſerit?*
Concluſio negativa. 400
Diluuntur objecta. 402
Sectio V. *Num tria Capitula rite fuerint a quinta Synodo generali proſcripta?*
Concluſio affirmativa.
Probatur auctoritate & ratione. 405
I. Ex Conciliis œcumenicis. ibid.
II. Ex ſummis Pontificibus. 406
III. Ex ipſis trium Capitulorum erroneis textibus. ibid.
IV. Ex rationibus Theologicis. 407
Fit ſatis objectionibus generalibus. 408
Diluuntur objecta ſpecialia Capitulorum Theodori & Theodoreti. 410
Solvitur momentoſa difficultas de capitulo Ibæ. 412
Solvuntur aliæ objectiones quibus nonnulli probare contendunt quintam Synodum non eſſe acceptandam. 416
Sectio VI. *Utrum Felix & Elipandus adhæſerint Neſtorio?*
Concluſio affirmativa. 419
Diluuntur objecta. ibid.
Sectio VII. *Utrum unio facta ſit in perſona.* 420
Concluſio. *Verbum unitum eſt hypoſtatice ſanctæ humanitati.* ibid.
Convellitur ſyſtema Neſtorii duas admittentis perſonas, gratia, & moraliter tantum in ſe unitas. 421
Confutatur Brintius & Smydelinus, qui dicunt unionem hypoſtaticam conſiſtere ſolum in communicatione attributorum Dei. 423
Refellitur Sententia eorum qui tenent propriam hypoſtaſim remanſiſſe in ſancta humanitate. ibid.
Solvuntur objectiones. 423
Articulus III. *Utrum Chriſtus ſit Filius Dei naturalis?* 425
Concluſio I. *Chriſtus eſt Filius Dei naturalis, nec ullo modo adoptivus dici poteſt.*
Probatio, ex Scriptura ſacra. 426
Probatio, ex SS. Pontificibus. ibid.
Probatio, ex traditione Patrum. 427
Probatio, ex Conciliis. 428
Probatio, ex rationibus Theologicis. ibid.
Concluſio II. *Chriſtus etiam ratione naturæ humanæ & gratiæ ſanctificantis, non poteſt dici Filius Dei adoptivus.* 429
Concluſio III. *Chriſtus non poteſt dici Filius Spiritus ſancti.* ibid.
Sol-

Solvuntur objectiones contra primam concluſionem. 430

Fit ſatis objectionibus contra ſecundam concluſionem. 431

Articul. IV. *De dotibus SS. Virginis.* 432

Sectio I. *Num Beatiſſima Virgo ſit Deipara?*

Concluſio affirmativa.

Probatio, ex Scriptura ſacra. 433

Probatio, ex Conciliis & Symbolis. ibid.

Probatio, ex traditione Patrum. ibid.

Probatio, ex rationibus Theologicis. 434

Solvuntur objectiones Neſtorianorum. 435

Sectio II. *Utrum BB. Virgo omnibus gratiis donata ſit, ut digna mater Dei exiſteret?* 437

Concluſio. *Beatiſſima Virgo fuit gratia plena.*

Probatur multis momentis. 438

DISSERTATIO QUARTA.

De modo quo Verbum naturam humanam aſſumpſit. 440

Articulus I. *Utrum Filius Dei aſſumpſerit veram carnem?*

Sectio I. *De veritate carnis Chriſti.*

Concluſio I. *Filius Dei aſſumpſit veram carnem.*

Probatio, ex Scriptura ſacra. ibid.

Probatio, ex Symbolis & Conciliis. 441

Probatio, ex traditione Patrum. ibid.

Probatio, ex ratione multiplici. 442

Concluſio II. *Corpus Chriſti ante reſurrectionem infirmitatibus & doloribus vere ſubjectum fuit.*

Probatur multis momentis. 443

Solvuntur objectiones. ibid.

Sectio II. *Utrum S. Hilarius abnuerit Chriſti paſſibilitatem?*

Concluſio negativa. 445

Proponuntur ſimul & ſolvuntur objectiones. 446

Solvuntur alia argumenta, eaque ſpecialia. 447

Articulus II. *Utrum unio hypoſtatica facta ſit per commixtionem naturarum?*

Sectio I. *Hiſtoria critica hæreſis Eutychianæ. Ortus, progreſſus, interitus ſeu proſcriptio.* 452

Sectio II. *An Eutyches propugnaverit hæreſim quæ illi attribuitur?* 453

Concluſio. *Eutyches tenuit, facta unione hypoſtatica, humanitatem fuiſſe converſam in divinitatem.*

Probatur multis momentis. 454

Diluuntur objecta. 455

Sectio III. *Utrum natura divina & natura humana, facta unione, remanſerint integræ?*

Concluſio affirmativa.

Probatio, ex Scriptura ſacra. 458

Probatio, ex Symbolis & Conciliis. 459

Probatio, ex Traditione. ibid.

Probatio, ex rationibus Theologicis. 460

Solvuntur Eutychianorum objectiones, ex Scriptura prodeuntes. 461

Diluuntur objecta, ex auctoritate Patrum excerpta. 462

Proponuntur difficultates ex auctoritate B. Cyrilli prodeuntes, ſimul & ſolvuntur. 463

Articulus III. *De Monothelisſmo.* 465

Sectio I. *Hiſtoria critica Monotheliſmi. Ortus, progreſſus, interitus.* 466 & ſeq.

Sectio II. *Utrum Monothelitæ propugnaverint errores, qui illis imputantur?* 468

Concluſio I. *Error palmaris Monotheliſmi non ſitus eſt in uno & ſimplici affectu divino in Chriſto ad operandum, ut poſuit Vaſquez.*

Probatur rationibus Theologicis. ibid.

Concluſio II. *Monotheliſmus naſcens unicam ſolum dicebat in Chriſto operationem, eamque veram.* 469

Concluſio III. *Error Monotheliſmi in progreſſu fuit unicam quoque dicere in Chriſto voluntatem.* 470

Solvuntur objectiones. 471

Sectio IV. *De fautoribus Monotheliſmi.*

Punctum I.

De Monotheliſmi fautoribus in genere. 472

Punctum II.

An Honorius Papa adhæſerit Monothelitis? ibid.

Concluſio. *Honorius Papa neque fuit*

Monothelita, neque Monothelismi fautor, neque etiam uti talis in ſexta Synodo proſcriptus. 473
§. I. *Primum argumentum, ex textu & ſcopo Epiſtolarum depromptum.* ibid.
§. II. *Secundum argumentum, ex Apologiis Honorii a Patribus & Doctoribus utriuſque Eccleſiæ, Græcæ ſcilicet & Latinæ celebratis.* 475
§. III. *Tertium argumentum ex Conciliis depromitur.* 477
Purgatio Honorii ex ipſa ſexta Synodo generali. ibid.
Honorius non damnatur, quamdiu Concilium fuit legitimum. ibid.
Eadem Honorii fidei puritas ex defloratione Concilii VI. vindicatur. 478
§. IV. *Quartum argumentum, ex auctoribus coævis, Græcis, & Latinis defenditur Honorius.* 480
§. V. *Quintum argumentum, ex rationibus Theologicis.* 481
Rationes poſitivæ pro defenſione Honorii. ibid.
Rationes in jure fundatæ. 482
Rationes negativæ. 483
Fit ſatis objectionibus. 484
Sectio IV. *Utrum ſit unica in Chriſto voluntas & operatio?*
Concluſio negativa. *Probatur rationibus Theologicis.* 494
Diluuntur objecta. ibid.

DISSERTATIO QUINTA.

De cauſis Dominicæ Incarnationis. 496
Articulus I. *Utrum ſolus Deus, ſit cauſa efficiens Phyſica Incarnationis.* ibid.
Concluſio affirmativa. *Probatur rationibus Theologicis.* ibid.
Articulus II. *Utrum Filius Dei aſſumpſerit totum hominem?* 497
Articulus III. *Utrum Filius Dei incarnatus fuiſſet Adamo non peccante?* 498
Concluſio. *Si Adam non peccaſſet, Chriſtus non veniſſet.*
Probatio, ex Scriptura ſacra. 499
Probatio, ex Traditione Patrum. ibid.
Probatio, ex rationibus Theologicis. 500
Solvuntur objectiones. ibid.
Articulus IV. *Utrum Patres antiquæ legis, & BB. Virgo meruerint incarnationem?* 503
Concluſio I. *BB. Virgo & ſancti Patres antiquæ legis Incarnationem non meruerunt de condigno.* ibid.
Concluſio II. *BB. Virgo & ſancti Patres meruerunt de congruo incarnationem.* 504

DISSERTATIO SEXTA.

De dotibus quibus Chriſtus ut homo cumulatus eſt. 505
Articulus I. *Utrum Chriſtus habuerit omnem ſcientiam?*
Concluſio I. *Anima Chriſti non poterat etiam divinitus intelligere intellectione increata.* ibid.
Concluſio II. *Anima Chriſti omnis generis ſcientiam habuit.* 506
Articulus II. *De gratia Chriſti.* 507
Articulus III. *Utrum Chriſtus & viator fuerit impeccabilis?* 508
Concluſio affirmativa. *Probatio, ex utroque Teſtamento.* 509
Probatio, ex rationibus Theologicis. ibid.
Fit ſatis objectionibus. 510
Articulus IV. *Num Chriſtus fuerit liber in ſuis actionibus & potuerit mereri?* 513
Concluſio I. *Chriſtus fuit liber in actionibus ſuis, vel etiam in ipſa morte ſubeunda.*
Probatio, ex Scriptura ſacra. 514
Probatio, ex traditione Patrum. ibid.
Concluſio II. *Chriſtus dum erat viator, meruit.*
Probatur multis momentis. 515
Quantitas meritorum Chriſti. ibid.
Extenſio meritorum Chriſti. ibid.
Solvuntur objectiones adverſus primam concluſionem. 516

DISSERTATIO SEPTIMA.

De ſatisfactione Chriſti, & officio Mediatoris. 520

Articulus I. *Utrum Chriſtus vere ſatisfecerit pro nobis ut ſponſor?* 521
Sectio I. *Utrum Deus iraſcatur contra peccatores, & ſemper habuerit voluntatem puniendi delicta.*
Concluſio affirmativa. *Probatio ex veteri Teſtamento.* ibid.
Probatio, ex novo Teſtamento. 522
Probatio, ex comminationibus. 523
Probatio, ex Legibus vindictæ & ſatisfactionis. ibid.
Probatio, ex ſententiis latis contra peccatores. ibid.
Probatio, ex factis vindictæ Dei peccatores punientis. 524
Probatio, ex Conciliis & Patribus. ibid.
Probatio, ex ratione. 525
Solvuntur objectiones Socinianorum. ibid.
Fit ſatis objectionibus, ex auctoritate Patrum depromptis contra æternitatem pœnarum. 526
Diſcutitur mens S. Hieronymi. 528
Sectio II. *Utrum Chriſtus ſe exhibuerit pro nobis vadem & ſponſorem?*
Concluſio affirmativa. *Probatio ex veteri Teſtamento.* 531
Probatio, ex novo Teſtamento. 532
Probatio, ex Patribus. ibid.
Fit ſatis objectionibus Socinianorum. 533
Articulus II. *Utrum Chriſtus ſatisfecerit pro nobis ut mediator?*
Concluſio affirmativa. *Probatur rationibus Theologicis.* 535
Concinunt Patres Græci & Latini. 536
Concluſio II. *Chriſtus non eſt mediator ſolum ut homo, ut poſuit Scantarus, neque formaliter ut Deus, ut poſuit Calvinus cum ſuis, ſed ut perſona divina ut ſubſiſtens in natura humana. Ita Patres modo citati.* 537
Solvuntur objectiones Socinianorum contra primam concluſionem. 538
Proponuntur objectiones Scantari. 539
Reſpondetur Calvini objectionibus. 540
Articulus III. *Utrum Chriſtus ſatisfecerit pro nobis ut Sacerdos?* 541
Sectio I. *Utrum Chriſtus fuerit verus in terris Sacerdos conſtitutus?*
Concluſio affirmativa. *Probatio, ex figuris.* 542
Probatio, ex ſententiis B. Pauli. 543
Probatio, ex rationibus Theologicis. ibid.
Solvuntur objecta Socinianorum. 544
Sectio II. *Utrum Chriſtus ſeipſum obtulerit in Ara crucis pro peccatis noſtris?*
Concluſio. *Chriſtus mortuus eſt pro ſingulis hominibus, & ſe obtulit tamquam victimam juſtitiæ Patris pro totius mundi delictis.*
Probatur rationibus Theologicis. 546
Solvuntur objectiones Socinianorum. 547
Articulus IV. *Utrum Chriſtus ſatisfecerit ad apices juris & tamquam Filius Dei incarnatus?* 550
Sectio I. *Utrum Chriſtus prædeſtinatus ſit filius Dei, & ut Salvator ad ſatisfaciendum pro nobis?* ibid.
Concluſio I. *Chriſtus prædeſtinatus eſt a Patre ut Filius Dei.* ibid.
Concluſio II. *Chriſtus prædeſtinatus eſt ut Redemptor ad ſatisfaciendum pro nobis.* ibid.
Solvuntur objectiones contra primam concluſionem. 551
Sectio II. *Utrum ſatisfactio Chriſti fuerit abundans & ad apices juris?*
Concluſio I. *Satisfactio Chriſti fuit abundans, immo & ſuperabundans.*
Probatur prima pars multipliciter. 552
Probatur ſecunda pars etiam multis momentis. 553
Concluſio II. *Satisfactio Chriſti fuit valoris infiniti.* ibid.
Concluſio III. *Satisfactio Chriſti fuit ad apices juris & fundata in juſtitia commutativa.* 554
Diluuntur objecta contra primam concluſionem. ibid.
Proponuntur objectiones contra ſecundam concluſionem. 557
Fit ſatis objectionibus contra tertiam concluſionem. 560
Anathematiſmi B. Cyrilli Alexandrini a Concilio Epheſino, Chalcedonenſi, & Quinto generali ſuſcepti fidem Dominicæ incarnationis complectentes. 562

DE

DE SUMMO PONTIFICE ECCLESIAM UNIVERSALEM GUBERNANTE.

SICUT in Synagoga Aaron conſtitutus eſt a Deo magnus & ſupremus Sacerdos, qui ceteris Levitis præemineret, ut cauſas fidei & Religionis diſcuteret, ſic & in nova lege, Chriſtus totius Eccleſiæ caput, ſimul & Legislator a Deo conſtitutus eſt Sacerdos. De priori habetur Exod. 28. 1. *Applica quoque ad te Aaron fratrem tuum cum filiis ſuis de medio filiorum Iſrael, ut Sacerdotio fungantur mihi*. Tum Deut. 17. 8. *Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris .... Venieſque ad Sacerdotes Levitici generis, & ad judicem qui fuerit illo tempore*. De alio vero Epheſ. 2. *Ipſe eſt caput Eccleſiæ*: Sed inter utrumque diſcrimen iſtud eſt, quod Aaron habuit in Sacerdotio ſucceſſores, Chriſtus vero minime, juxta illud Apoſtoli de eo Hebræor. 7. 22. *Juravit Dominus, & non pœnitebit eum: tu es Sacerdos in æternum. In tantum melioris teſtamenti ſponſor factus eſt Jeſus. Et alii quidem plures facti ſunt Sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere: hic autem eo quod maneat in æternum, ſempiternum habet Sacerdotium*. Attamen antequam de hoc mundo exiret, & aſcenderet ad Patrem, Petrum ſuum in terris conſtituit Vicarium, & ſummum viſibilem, in iis quæ ſunt ad Deum, Pontificem, ipſe vero habuit, & ad conſummationem uſque ſæculorum habebit in ſua dignitate ſucceſſores. Quinam ſit igitur ille ſummus Pontifex Vicarius Chriſti, ſucceſſor vero ſancti Petri; quænam ejus dotes, quæ privilegia & prærogativæ, dicendum incumbit.

DISSERTATIO UNICA.

De Summi Pontificis Privilegiis & dotibus.

ACRIUS exardeſcunt Heterodoxi adverſus ſummum Pontificem, quem Lutherus Libr. de capt. Babyl. antichriſtum appellare non erubuit: ceteri Proteſtantes poſt illum dignitatem Eccleſiæ Capitis & Primatus illi abjudicant,

Digitized by Google

ſed contra eſt quod Chriſtus Matth. 16. dicit Petro : *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.*

Dogma de auctoritate & privilegiis Romani ſummi Pontificis variis probatur & explicatur argumentis.

PRIMO: Sanctus Petrus venit Romam, fuit Romæ Epiſcopus, ibi ſuam fixit ſedem, & mortuus eſt.

Secundo : S. Petrus conſtitutus eſt a Chriſto Eccleſiæ Caput & Primas ſupra ceteros Apoſtolos.

Tertio: Pontifex Romanus canonice electus, eſt totius Eccleſia Primas ſupra ceteros Epiſcopos nedum ordine, ſed dignitate & Juriſdictione.

Quarto : A beato Petro ad nos uſque nullus Papa canonice electus ex cathedra loquens erravit in fide, hoc eſt nullam in Eccleſia propoſuit hæreſim de fide credendam.

Quinto: Eſt de fide ſummum Pontificem ex Cathedra loquentem eſſe infallibilem, ſi ejus definitioni accedat conſenſus Eccleſiæ.

Sexto : Ut definitio ſummi Pontificis circa fidem & religionem ſit regula infallibilis fidei, ſufficit, ut accedat ei major Paſtorum ſeu Præſulum pars & numerus.

Septimo: In Conciliis vel ipſe minor Epiſcoporum numerus prævalet majori a ſummo Pontifice divulſo.

Octavo: Clamor populi non eſt fidei teſtimonium, hoc eſt ad definitionem fidei nihil auctoritative confert.

Nono : Ad ſummum Pontificem ſpectat adunare Concilia.

Decimo: Ad eumdem eis præſidere.

Undecimo: Ad eumdem illa confirmare.

Duodecimo: Ad eumdem congregationes pro rebus religionis & fidei diſcutiendis & qualificandis inſtituere.

ARTICULUS PRIMUS.

Num S. Petrus ſuam Romæ fixerit ſedem?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

Probatur rationibus Theologicis.

PRIMA: Quod ipſe Petrus a Chriſto ordinatus Epiſcopus aſſerit, ſic tenere & propugnare debemus: Atqui ex ipſo ſancto Petro habemus eum ſuam Pontificalem fixiſſe ſedem : Et probatur. Qui Romæ exiſtens & ex urbe Roma veluti ex domicilio & prælecta habitatione ad univerſos fideles ſuam priorem dirigit Epiſtolam, dubio-procul ibi ſuam fixerat ſedem; cum enim eſſet Epiſcopus & Apoſtolorum Princeps, non alio motivo illuc appulerat, quam ut, ubi error præſidebat, ibi prædicatione ſua dominaretur fides, juxta illud S. Leonis ſerm. in Nar. SS. Pet. & Paul. effatum: " Iſti enim ſunt „ viri, *Petrus & Paulus*, per quos tibi „ Evangelium Chriſti Roma reſplenduit : „ & quæ eras magiſtra erroris, facta es „ diſcipula veritatis. „ Atqui B. Petrus Romæ commorans, ſuam priorem ad univerſam Eccleſiam direxit epiſtolam : ſic enim loquitur capit. 5. 13. *Salutat vos Eccleſia quæ eſt in Babylone collecta, & Marcus filius meus.* Porro nomine Babylonis intelligit Romam, quam propter ſuperſtitionum multitudinem iſto nuncupat nomine: ſic docet Papias Apoſtolorum diſcipulus apud Euſebium Lib. 2. capit. 15. ſic Hieronymus in Lib. de viris illuſtribus & alii. Ergo &c.

Secunda: Patrum primorum ſeculorum, qui Eccleſiæ hiſtoriam texerunt, Traditio innuit : Igitur ultro fatendum eſt S. Petrum ſuam Romæ fixiſſe ſedem. Probatur Antecedens ab enumeratione Patrum.

Ex primo ſæculo de Papia ſic loquitur Euſebius mox laudatus: " Papias & hoc „ dicit, quod Petrus in prima epiſtola „ ſua, quam de urbe Roma ſcripſit, meminerit Marci, in qua tropice Romam Babyloniam nominavit, cum dicit: Salutat vos ea quæ in Babylone eſt „ collecta Eccleſia, & Marcus filius „ meus. „

Ex

Ex ſecundo ſæculo Irenæus Lib. 2. hiſt. cap. 14. ubi de ſancto Petro loquens, ait: " Salutaris prædicationis verbo primus in „ urbe Roma Evangelii ſui Clavibus ja- „ nuam regni cæleſtis apperuit. "

Ex tertio ſæculo Arnobius Lib. 2. contra Gentes ait, Romam ideo ad Chriſtum fuiſſe converſam, quia viderat igneas Simonis Magi quadrigas oratione Petri diſſlatas.

Ex quarto ſæculo Epiphanius Hær. 27.: " Primi, *inquit*, in Roma fuerunt Petrus „ & Paulus. „

Ex quinto ſæculo S. Chryſoſtomus in Pſal. 48. " Piſcator Petrus quoniam civi- „ tatem maxime Regiam occupavit, et- „ iam poſt mortem reſplendet ſole cla- „ rius. „ Cui concinit illa S. Leonis verba Serm. 1. in Nat. SS. Apoſt. Pet. & Paul. " Cum Apoſtoli imbuendum Evangelio „ mundum, diſtributis ſibi terrarum par- „ tibus, ſuſcepiſſent, beatiſſimus Petrus „ princeps Apoſtolici ordinis, ad arcem „ Romani deſtinatur imperii. „

Tertia ratio: Quod perpetua Romanorum Pontificum a B. Petro ad hæc uſque tempora ſucceſſio probat, ſecluſa temeritate non poteſt negari. Atqui ſine interruptione habetur ad hodiernum uſque diem Romanorum Pontificum ſucceſſio, ut ex profeſſo demonſtrat Tertullianus Lib. de Præſc. ubi exſufflat omnes hæreticorum Eccleſias, quæ non habent Paſtorum ſucceſſionem ſicut Romana a B. Petro exhibet: pag. 243. ſic loquitur: „ Smyrnæorum Eccleſia Polycarpum ab Joanne „ conlocatum refert: ſicut Romanorum, „ Clementem a Petro ordinatum itidem. „ Tum Optatus Milevitanus Lib. 2. contra Parmenianum: " Cathedra unica eſt, quæ „ eſt prima de dotibus. Sedit prior Pe- „ trus, cui ſucceſſit Linus. „

Quarta: Feſtivitas S. Cathedræ, ubi Petrus Romæ ſedit, celebratur die 18. Januarii: Sed non fit feſtum de aliquo falſo, ſin minus eſſet contra Religionem error, qui quidem contingere non poteſt propter Chriſti promiſſionem, Matth. 16. *Et portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*. Igitur dicendum eſt Petrum ſuam Romæ fixiſſe ſedem.

Quinta: Non alii a B. Petro præter ſummos Pontifices Romanos probavere Concilia tum particularia, tum generalia: Sed non alio jure ſedi Romanæ hæc tribuitur prærogativa, niſi quia Petrus prior ſedit ibi, & ſui Epiſcopatus dotes jure hereditario ſummis reliquit Pontificibus, qui ideo Summi, quia in ſancta Petri Cathedra ſedent. Ergo &c. Major patet; prima enim poſt Apoſtolorum Concilia Synodus, eſt ea quæ adunata eſt Cæſareæ in Palæſtina adverſus Quatuordecimanos, quæque a Victore I. confirmata, robur in tota Chriſti Eccleſia obtinuit: tum Antiochena contra Paulum Samoſatenum, a ſummo Pontifice confirmata; deinde Alexandrina ann. 324. poſtea vero Nicæna prima Generalis utraque a S. Sylveſtro approbata, & ſic de ſubſequentibus. Minor utique patet. Ergo &c.

Sexta: Conſtat multos Chriſtianos, immo & florentem Eccleſiam Romæ fuiſſe antequam Paulus vinctus, qui appellaverat Cæſarem, illuc veniret: hoc colligitur I. ex cap. 28. Act. ubi de Paulo hæc habentur: *Notum ergo ſit vobis, quoniam Gentibus miſſum eſt hoc ſalutare Dei, & ipſi audient. Et cum hæc dixiſſet, exierunt ab eo Judæi, multam habentes inter ſe quæſtionem. Manſit autem biennio toto in ſuo conducto: Et ſuſcipiebat omnes, qui ingrediebantur ad eum*. Non alii igitur quam Chriſtiani Paulum incarceratum inviſebant, & conſolabantur: hoc etiam colligitur ex epiſtola ad Romanos, quam vel ipſe S. Paulus ad illos Chriſtianos direxit, priuſquam veniret Romam: Sed illa illuſtris & auguſta Eccleſia a ſolo Petro fundata erat; non enim ante ipſum juxta Annales Eccleſiaſticos ullus Apoſtolorum illuc appulerat, quod non levius ſubindigitat congreſſus, quem primus habuit Petrus cum Simone Mago, qui Romanos ope dæmonum ementitis ſignis decipiebat. Ergo &c.

Septima: Nedum plebei, ſed & docti & Imperatores quibus in materia Religionis non facile illuditur, agnoſcunt Petrum ſuam Romæ fixiſſe ſedem: Atqui res ſic ſe habet: Et probatur. Inter ſapientes Philoſophi ut Juſtinus Martyr, Anaxagoras id docent, tum Tertul. & alii bene multi pro fide Sedis Apoſtolicæ Romanæ nunc ſcriptis & Apologiis, nunc etiam ſanguinis effuſione decertaverunt: Inter Imperatores vero unus ſufficit Conſtantinus Magnus, qui ſedem

Apoſtolicam in S. Sylveſtro a Romano Pontifice Petri in ſede ſucceſſore agnovit, ut patet ex actibus Concilii primi Nicæni, tum ex Theodoſio Imperatore, qui cap. de *ſumma Trinitate & fide Catholica* Lib. 1. cunctos populos, ſic alloquitur: " Cunctos populos quos clemen„ tiæ noſtræ regit imperium, in tali vo„ lumus religione verſari, quam B. Pe„ trum Apoſtolum tradidiſſe Romanis „ religio uſque adhuc inſinuata decla„ rat. „

Octava: Ibi ſuam fixit ſedem S. Petrus, ubi ſanguine purpuratus pro fide obiit: Atqui S. Petrus ultimum Romæ clauſit diem martyrio coronatus. Sic refert S. Ignatius Epiſt. ad Rom. ſic Dionyſius Corinthius, & Cajus qui 50. ſolum ann. fuit iſto poſterior, ambo apud Euſebium Lib. 2. hiſt. cap. 25. ſic Egeſippus Apoſtolorum temporibus ſuppar Lib. 3. de excidio Jeroſolymæ: ſic Chryſoſtomus Homil. 32. in Epiſt. ad Rom. Idem teſtantur inter Latinæ Eccleſiæ doctores Tertullianus Lib. de præſcript. Lactantius Lib. 4. divin. inſtit. cap. 21. Ambroſius Lib. 5. epiſt. orat. contra Auxentium, Hieronymus Lib. de viris illuſt. Sulpitius Lib. 2. ſacræ hiſt. Iſidorus in vita S. Petri & alii. Ergo &c.

Reſpondetur objectionibus Proteſtantium.

OBJICIUNT I. Auctores propugnantes Petrum veniſſe Romam inter ſe diſſident. Igitur non ſunt fide digni. Probatur Antecedens: Oroſius ſcribit veniſſe in Exordio regni Claudii Imperatoris, Hieronymus tenet hoc contigiſſe anno ſolum ſecundo Claudii. II. Si venit Romam, id factum eſt elapſis octo-decim annis a paſſione Domini; tunc autem Petrus erat in Judæa, ut conſtat Act. 15. ſic refert S. Hieronymus in cap. 2. Epiſt. ad Gal. nam Paulus poſt annos tres a converſione ſua venit in Jeruſalem videre Petrum, Gal. 1. deinde poſt annos 14. rediit in Jeruſalem ad Concilium, Gal. 2. quibus ſi addas unum annum, qui fluxit a paſſione Domini, uſque ad converſionem Pauli, conficient annos 28. tum quia dicitur Petrus fuiſſe quinque annis in Judæa, deinde ſeptem annis Antiochiæ, multis vero annis in Ponto, Galatia, Cappadocia, Aſia & Bythinia, hinc ann. ſaltem 18. fluxerunt antquam Romam veniret. Ex his concludunt Apoſtolum Romam non appuliſſe niſi poſt annum nonum Claudii, qui erat a paſſione Domini octodecimus. Tum Petrus ſedit 25. ann. Romæ, ut propugnant Damaſius, Euſebius, Hieronymus. Igitur ſupervixit ad ann. 43. a Paſſione Domini: Jamjam autem obierat Nero, quinimmo & Galba, Otho, & Vitellius, clavum autem imperii tenebat Veſpaſianus, qui alias mitiſſimus, a Chriſtianorum ſanguinis effuſione abſtinuit, ut colligitur ex Tertulliano Apol. cap. 5. III. Petrus non potuit venire Romam uſque ad ann. Claudii IX. Sed neque poſtea venire potuit, quandoquidem Claudius qui juſſit Judæos ex urbe pelli, juſſit etiam dubio-procul in urbem non recipi. Igitur numquam venit. IV. Paulus ex Roma ſcripſit epiſt. ad Galatas, ad Epheſios, ad Coloſſ. & tamen ubique altum ſilentium de Petro, quod non levius argumentum eſt Petrum tunc non fuiſſe in urbe Roma. V. Ambroſius Serm. 67. ſcribit de BB. Apoſtolis Petro & Paulo: " Una die, uno in lo„ co, unius tyranni toleravere ſenten„ tiam. „ E contra vero S. Linus in Actibus de paſſione BB. Petri & Pauli ait, nec eodem tempore paſſos, nec eodem in loco, nec ſub eodem tyranno cruciante. VI. Scriptura videtur innuere SS. Apoſtolos non a Romanis, ſed a Phariſæis & Scribis fuiſſe trucidatos: ſic enim ait Chriſtus Matt. 23. *Ecce ego mitto ad vos Prophetas, & ſapientes, & ſcribas: & ex illis occidetis, & crucifigetis, & ex illis flagellabitis in Synagogis veſtris*. In quem locum S. Chryſoſtomus intelligit: *Apoſtolos, & qui cum Apoſtolis fuerunt*. Ergo &c.

Reſpondeo negando Antecedens propter rationes in probationibus allatas. Ad inſtantias laudatas & ſimiles dico, hujuſmodi argumenta ex Chronologia petita parum urgere, cum ſæpius auctores in hoc non conveniant, nec eſſe exquirendam in determinanda temporum epocha proportionem Arithmeticam, ſed ſufficere Geometricam. Neque vero modum eventus, ſed potius factum eſſe attendendum, inquit Bellarminus hic Lib. 2. de Romano Pontifice cap. 5. cum igitur experientia probetur Romanorum Pontificum B. Pe-

tri

tri ſine interruptione ſucceſſio, & hoc ipſum aſtruant nedum primorum ſæculorum Patres, ſed & Apoſtolorum diſcipuli, ſupputatio ætatum huic Traditioni citra dubium debet cedere, quippe quæ ab iſta ſuperetur. Nec mirum: certum eſt & de fide v. g. Chriſtum eſſe pro nobis mortuum, & tamen non ſunt convenientia auctorum teſtimonia, qua ætate in ara crucis mactatus expiraverit; quidam enim ann. ejus ætatis trigeſimo, alii trigeſimo-tertio hoc contigiſſe putant. Jam ad ſingula facindum eſt ſatis.

Ad primum, quod Petrus venerit Romam primo vel ſecundo anno Claudii vix diſcrimen intercedit, cum ſub finem prioris anni, inchoante poſteriori potuerit illuc venire. Ceterum auctores omni exceptione majores, ut Hironymus Lib. de ſcript. Eccleſ. Ado Trevirenſis in Martyrologio propugnant Petrum veniſſe Romam ann. 2. Claudii. Ab his non diſſidet Oroſius Lib. 7.

Ad ſecundum vel ſola hiſtoriæ relatio componit & concordat omnia, ait Bellarminus ibidem. Ergo Petrus I. Manſit quinque circiter annis in Judæa, quo tempore Paulus tribus a ſua converſione elapſis annis, potuit Petrum Jeroſolymis convenire, anno vero quinto a paſſione Domini Petrus Antiochiam venit, ut ſcribit Euſebius. II. Septem annis Eccleſiam rexit Antiochenam a ſe ipſo fundatam: neque vero exiſtimandum eſt ibi ſine interruptione inhabitaſſe, ſed his temporibus peragraſſe Pontum, Aſiam, Galatiam, Cappadociam & Bithyniam, ubi novas erexit Eccleſias; abſoluto vero in ſede Antiochena ſeptennio, Evodium loco ſuo creavit civitatis Epiſcopum. Tum ann. a paſſione Chriſti undecimo, rediit Jeroſolymam, ubi ab Herode conjectus in vincula, ut habetur Act. 12. ſed paulo poſt ab Angelo e carcere ſolutus, petiit Romam, & ibi ſuam fixit ſedem, quam & 25. annis tenuit. III. Neque etiam toto tempore Romæ commoratus eſt, ſed elapſis ſeptem circiter annis, expulſis ab urbe Judæis Act. 18. anno ſcilicet nono Claudii Petrus iterum reverſus eſt Jeroſolymam, quod incidit in annum decimum-octavum a paſſione Chriſti; jam vero Antiocheni certiores facti Petrum tunc Jeroſolymis adeſſe, miſerunt ad eum Paulum & Barnabam, & tunc celebratum eſt Concilium Jeroſolymitanum, mortuo autem Claudio, Petrus rediit Romam, ubi & Martyrio ultimum clauſit diem.

Ad tertium: Petrus non venit Romam ann. 9. Claudii, ſed ab ea urbe diſceſſit; mortuo vero Claudio, illuc rediit tempore ſcilicet Neronis, qui quidem ibi Judæos tolerabat, quod colligitur ex cap. 28. Actuum ubi legitur Paulum Romæ Judæis Chriſtum annuntiaſſe.

Ad quartum: Res non poſtulabat Paulum in ſuis ad Galatas & Epheſios Epiſtolis loqui de Petro, cum Paulus eſſet Gentium Doctor, Petrus vero Judæorum, & unuſquiſque ſuam perfecte adimpleret Provinciam: igitur cum Apoſtolus Col. ult. ait: *Hi ſoli ſunt adjutores mei in regno Dei*: tum & 2. Tim. 4. *Lucas eſt mecum ſolus*, loquitur ſolum de domeſticis ſuis, qui ei miniſtrare ſolebant: neque vero felicior eſt Calvinus opponendo iſta 2. ad Tim. 4. verba: *Nemo mihi aſtitit, ſed omnes me dereliquerunt*; & tamen cum eo erat Lucas, de quibus ergo conqueritur, niſi de quibuſdam nobilibus Romanis, qui illum apud Cæſarem adjuvare poterant, ſed timentes Principem, non fecerunt: Igitur de Petro ſermonem non inſtituit, qui cum in eadem cauſa damnationis propter religionem eſſet apud Tyrannum, non poterat in hoc eum adjuvare. Ceterum ex argumento negativo nihil concluditur.

Ad quintum reſpondet Bellarminus hic Lib. 2. de Rom. Pont. cap. 9. hiſtoriam Lini eſſe confictam & adhærendum eſſe Ambroſii ſententiæ.

Ad ſextum: Evangelium non dicit omnes Apoſtolos: ſufficit igitur ad veritatem textus, Jacobum & Stephanum occiſos, Petrum vero & Paulum in vincula Jeroſolymis fuiſſe a Judæis conjectos.

SINOPSIS PROBATIONUM.

Petrus ſedit Romæ & ibi mortuus eſt.

PRIMO: Prior ſua epiſtola Romæ conſcripta fuit, ut teſtatur Papias apud Euſebium Lib. 2. hiſt. cap. 15.

Secundo: Sic docent Irenæus Lib. 2. hiſt. cap. 14. Arnobius Lib. 2. contra Gentes: Epipha-

Epiphanius hær. 27. S. Leo Serm. 1. in natali BB. Apoſt. Petri & Pauli.

Tertio: Hoc ipſum irrefragabiliter oſtendit perpetua & nuſquam interrupta a B. Petro Romanorum Pontificum ſucceſſio, quam refert Tertullianus Libro de præſcript. Optatus Milevitanus, Auguſtinus, & alii.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM ET EXPLICATIONUM.

PRIMO: Diſcrepantia Auctorum in determinanda adventus Petri Romæ epocha nihil ad rei ſubſtantiam facit, cum ne quidem ſit una omnium ſententia, quo ſuæ ætatis anno Chriſtus immolatus obierit, & tamen hæreticum foret negare Jeroſolymis fuiſſe crucifixum.

Secundo: Petrus quinque annis in Judæa commoratus a Paulo inviſus eſt, tum abiit Antiochiam, ubi ſedit ſeptem annis, quo tempore Pontum, Aſiam, Cappadociam & Bithyniam luſtravit, ubi Eccleſias fundavit, deinde Romam appulit ann. 2. Claudii; anno vero nono cum reliquis Judæis expulſus, iterum venit Jeroſolymam, & tunc præfuit Concilio Jeroſolymitano: tandem, mortuo Claudio, iterum petiit Romam, ubi ſub Nerone cruci affixus obiit coronatus in cœlo: quibus diſtinctis evaneſcunt contra Chronologiam argumenta.

Tertio: Lini hiſtoria conficta creditur, & ſtandum eſt Ambroſio dicenti Serm. 67. de BB. Apoſt. Petri & Pauli: " Una die, „ uno in loco, unius tyranni toleravere „ ſententiam. „

ARTICULUS SECUNDUS.

Utrum S. Petrus conſtitutus ſit a Chriſto totius Eccleſiæ caput & Primas?

PRÆNOTARE juvat Apoſtolatum ſignificare Miſſum, & tres exigere conditiones, videlicet I. Poteſtatem Ordinis; debent enim Apoſtoli eſſe Sacerdotes, ut ſolvant & ligent, ut aperiant cœlum pœnitentibus, & induratis claudant. II. Conſecrationem Epiſcopalem, nam & ipſi Epiſcopos alios creare & conſecrare, immo & Eccleſias particulares erigere poſſunt, & ubi exigit neceſſitas, debent: denique Juriſdictionem univerſalem, quippe qui mittantur in omnem terram, eo ſane ſcopo ut doceant fidem omnes Gentes.

Certum eſt Apoſtolos habuiſſe a Chriſto Domino poteſtatem Ordinis, & conſecrationem Epiſcopalem in die Cœnæ, nimirum quando Chriſtus dixit eis: *Hoc facite in meam commemorationem*. Sic docet Concilium Tridentinum ſeſſ. 22. capit. 2. Ab eodem quoque de via extraordinaria receperunt Juriſdictionem in mundum univerſum. Aſſerit S. Auguſtinus Libro qq. novi & veteris Teſtamenti, & ex profeſſo quæſt. 97. quoad S. Matthæum, qui ordinatus eſt Epiſcopus ab Apoſtolis, ſicut & Paulus, ut legitur Act. 13. hoc ipſum indigitat Scriptura Joannis 20. ubi Chriſtus, ſic loquitur: *Sicut miſit me pater & ego mitto vos &c.* Quem locum pro Juriſdictione univerſali conceſſa explicant inter Patres Cyrillus Alex. Chryſoſtomus & alii, maxime vero S. Thom. in 4. Diſt. 18. 20. & 21. S. Thomas Apoſtolus, non quidem aderat quando Chriſtus ſuam omnibus Apoſtolis contulit miſſionem: ſed probabile eſt eam accepiſſe, cum Chriſtus illi apparuit: Idem multi Theologi aſſerunt de S. Mathia, quandoquidem electus eſt ante Pentecoſten: beatus vero Paulus ad Galatas I. teſtatur hanc accepiſſe Juriſdictionem & miſſionem a Chriſto, cum illi in via Damaſci apparuit.

Obſervandum eſt etiam Juriſdictionem duplicem eſſe, ordinariam unam, extraordinariam alteram. Prior ea dicitur, quæ alicui competit ex natura rei, vel propter Capitis dignitatem, vel propter naturam beneficii, talis eſt Juriſdictio Epiſcopalis: extraordinaria vero illa eſt, quæ datur, & eſt privilegium. Prima, data eſt Petro, ut infra probabitur, altera vero ceteris Apoſtolis. Rurſus præter Juriſdictionem univerſalem, alia eſt etiam limitata, quæ quidem ſubdividitur in ordinariam & delegatam. Ordinaria convenit alicui ex ratione beneficii, delegata vero traditur ab Ordinario, v. g. quando Epiſcopus permittit Sacerdoti particulari audire in ſua Diœceſi fidelium confeſſiones: quibus ſuppoſitis ſit

CON-

CONCLUSIO.

Beatus Petrus a Chriſto conſtitutus eſt univerſalis Eccleſiæ caput; & ſupra Apoſtolos primus.

Probatur multis momentis.

Primo, ex Scriptura ſacra.

PRIMO: Solemnis eſt Matth. 16. textus, ubi Chriſtus ſic alloquitur Petrum, qui ejus confeſſus fuerat divinitatem: *Quem dicunt homines eſſe filium hominis? At illi dixerunt: alii Joannem Baptiſtam, alii autem Eliam, alii vero Jeremiam, aut unum ex Prophetis. Dixit illis Jeſus: Vos autem quem me eſſe dicitis? Reſpondens Simon Petrus dixit: Tu es Chriſtus Filius Dei vivi. Reſpondens autem Jeſus, dixit ei: Beatus es Simon Barjona: quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus, qui in cœlis eſt. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, &c.* Eo loci multa obſervanda ſunt, quæ non levius S. Petri indicant ſupra ceteros Apoſtolos primatum. Primo quidem, loquitur nomine totius Collegii Apoſtolici: *Vos autem,* ait Chriſtus, *quem me eſſe dicitis. Reſpondens Simon Petrus dixit: Tu es Chriſtus filius Dei vivi.* Secundo, Chriſtum modo ſpeciali ſolum Petrum pro confeſſione ſuæ divinitatis compenſat; non enim omnibus, ſed ſoli Petro ait: *Et ego dico tibi &c.* Tertio, ejus ſolius immutat nomen, & vocat Cepham; quæ vox hebræa ſignificat Petram. Quarto, eumdem Apoſtolum præ ceteris exaltat: *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam: & tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* Certe nihil peculiare ſuper alios Apoſtolos intelligi poteſt præter capitis univerſalis Eccleſiæ & Primatis dignitatem.

Sic interpretantur iſtam Scripturam Patres: Epiphanius quidem in Anchorato: " Dominus, *ait*, conſtituit primum Apoſtolorum petram firmam, ſuper quam " Eccleſia Dei ædificata eſt. ". Tum Chryſoſtomus Homil. 44. in cap. 6. Iſa. " Quid " autem Petrus Baſis Eccleſiæ, ille vehemens amator Chriſti. " Expreſſius S. Auguſtinus Tract. ult. in Joan. ubi ſic loquitur: " Eccleſiæ Petrus Apoſtolus, propter Apoſtolatus ſui Primatum, gerebat figurata generalitate perſonam. " Rurſus in Pſal. 108. " Cujus ille agnoſcitur geſſiſſe perſonam, *Chriſti*, propter " Primatum, quem in diſcipulis habuit. " Igitur ſupra ceteros Apoſtolos.

Secundo: Non minus ſplendidus eſt locus Joan. 21. ubi Chriſtus Primatum, quem promiſerat Petro, confert: probato iterum atque iterum ejus amore, ait: *Simon Joannis diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu ſcis quia amo te. Dicit ei: Paſce agnos meos.... paſce oves meas.* Euſebius Emiſſenus Serm. de Nativ. S. Joan. hunc interpretans locum, ait: " Prius " agnos, deinde oves Petro commiſit, " quia non ſolum Paſtorem, ſed Paſtorum " Paſtorem eum conſtituit. " Succinit D. Bernardus Lib. 2. de conſid. cap. 8. " Uni " unus, *inquit de Petro*, nec modo ovium, " ſed & Paſtorum tu unus omnium Paſtor. Unde id probem quæris, ex verbo Domini. Cui enim non dico Epiſcoporum, ſed etiam Apoſtolorum, ſic " abſolute & indiſcrete totæ commiſſæ " ſunt oves? Si me amas, Petre, paſce " oves meas. Quas? illius aut illius populi civitatis, aut religionis, aut certi " regni? Oves meas, inquit. Cui non " plenum, non deſignaſſe aliquas, ſed aſſignaſſe omnes? Nihil excipitur, ubi " diſtinguitur nihil. ".

Secundo, ex Traditione Patrum.

ILLE eſt Caput & ſupra reliquos Apoſtolos Primas, qui eſt Petra ſuper quam Chriſtus ſuam fundavit Eccleſiam; quique conſtitutus eſt præ ceteris ejus fundamentum: Atqui ex SS. Patribus ſolus Petrus hanc habet ſpecialem prærogativam, & ſupra alios iſto donatus eſt privilegio: ſin minus nihil ſuper ceteros haberet, quod & Scripturæ & Traditioni manifeſte adverſatur. Ergo &c. Probatur minor auctoritate utriuſque Eccleſiæ, Orientalis ſcilicet & Occidentalis Patrum.

Patres Græci.

S. IRENÆUS Lib. 3. contra Hær. cap. 3. num. 2. ſic loquitur de ſede Petri: „ Ad hanc enim Eccleſiam propter po„ tiorem, *alii potentiorem*, principalitatem, „ neceſſe eſt omnem convenire Eccle„ ſiam, hoc eſt eos qui ſunt undique „ Fideles. „

Tum Origenes Hom. 5. in Exod. „ Vi„ de magno illi Eccleſiæ ſundamento, & „ Petræ ſolidiſſimæ, ſuper quam Chriſtus „ ſundavit Eccleſiam. „ Rurſus Homil. „ 2. de diverſis vocat Petrum, *ſummum* „ *Apoſtolorum verticem*.

Atque vero Athanaſius Epiſt. ad Felicem Papam, quam quidem nomine Synodi Alexandr. conſcripſit: „ Tu es Petrus, *ait*, & ſuper ſundamentum, tum Eccle„ ſiæ columnæ, id eſt, Epiſcopi, ſunt „ confirmatæ. „

Sequitur Euſebius Lib. 2. Hiſt. cap. 14. qui appellat Petrum: „ Fortiſſimum, & „ maximum inter Apoſtolos, & virtutis „ merito reliquorum omnium Principem „ ac Patronum. „

Concinit Cyrillus Hieroſol. qui Catech. 2. & 11. Petrum nuncupat Apoſtolorum Principem ſupremum.

Suffragatur Baſilius proœmio de judicio „ Dei: Beatus, *ait*, ille Petrus omni„ bus diſcipulis Prælatus, cui ſoli majo„ ra data, quam aliis ſunt teſtimonia, qui „ prædicatus eſt beatus, cui claves regni „ cœlorum concreditæ ſunt. „

Eminet Cyrillus Alexand. Lib. 12. in Joan. his verbis: „ Præ aliis emicat ille ce„ terorum Caput ac Princeps, & ait, Tu „ es Chriſtus Filius Dei. „

Agmen claudat S. Chryſoſtomus Hom. 55. in Matth. ubi ſi loquitur: „ Eccle„ ſiæ Paſtor & Caput eſt, homo piſca- tor & ignobilis. „ Tum Hom. 87. in Joan. appellat Petrum: „ Os, Principem, „ & Verticem Apoſtolorum. „

Ex Irenæo ſedes Petri ceteris principatum potiorem habet: ex Origene & Chryſoſtomo Petrus eſt Apoſtolorum Vertex; ex Athanaſio petra ſuper quam ceteræ Eccleſiæ columnæ, videlicet Apoſtoli & Epiſcopi firmatæ ſunt; ex Euſebio inter Apoſtolos fortiſſimus & Princeps eſt Petrus; ex Baſilio omnium diſcipulorum Prælatus: Sed non aliis verbis poteſt exprimi ſupremus Eccleſiæ Principatus; ſi enim S. Petrus foret ceteris Apoſtolis æqualis, neque Caput, neque illorum Princeps diceretur, cum voces iſtæ, *Caput*, *Princeps* Eminentiam, non nomine, non ordine & honoretenus, ſed realem & jurisdictionis importent, cui jurisdictioni omnes, citra privilegium & exceptionem ſubditi ſunt. Ergo &c.

Patres Latini.

TERTULLIANUS primus nobis occurrit. In Scorpiaco cap. 10." Si adhuc clauſum putas cœlum, *inquit*, memento claves „ ejus hic Dominum Petro, & per eum „ Eccleſiæ reliquiſſe.

S. Cyprianus ſuffragatur Epiſt. ad Quintum, dicens: „ Petrum Dominus primum „ elegit, & ſuper eum ædificavit Eccleſiam ſuam. „ Tum Lib. de unitate Eccleſiæ non longe ab initio: Primatus, *in*„ *quit*, Petro datur, ut una Eccleſia, „ & Cathedra una monſtretur. „

Optatus Milevit. Lib. 2. contra Parmenianum pag. 28. non abſimilia profert, his verbis: „ Negare non potes, *ait Parme*„ *niano*, ſcire te in urbe Roma Petro „ primo Cathedram Epiſcopalem eſſe col„ locatam, in qua ſederit omnium Apo„ ſtolorum caput Petrus ... in qua una „ Cathedra, unitas ab omnibus ſervare„ tur: ne ceteri Apoſtoli ſingulas ſibi de„ ſenderent: ut jam ſchiſmaticus & pec„ cator eſſet, qui contra ſingularem Ca„ thedram, alteram collocaret. „

Non omittendus Hilarius, qui in cap. 16. Matth. ſic loquitur de S. Petro: „ „ In nuncupatione novi nominis Felix Ec„ cleſiæ fundamentum, dignaque ædifica„ tione illius petra, quæ inferorum le„ ges diſſolveret. „

Egregium eſt, quod ait Ambroſius in cad. ult. Lucæ, his verbis: „ Quia ſolus „ proficetur *Chriſti divinitatem*, omnibus anteſertur. „ Rurſus in cap. 12. Epiſt. 2. ad Cor. " Primatum non accepit An„ dreas, ſed Petrus. „

S. Hieronymus in tota ſua ad Damaſum epiſtola de nomine hypoſtaſeon mira dicit, de Principatu S. Petri, & ejus Sedis: „ Super hanc petram, *inquit*, ædificatam „ Eccleſiam ſcio. „

Suf-

Suffragatur S. Auguſtinus multis in locis. In primis Pſal. contra partem Donati, ait: " Numerate Sacerdotes, vel ab ipſa „ Petri ſede, ipſa eſt petra, quam non „ vincunt ſuperbæ inferorum portæ. „ Rurſus Lib. 2. de Bapt. cap. 1. " In quo, „ *Petro*, Primatus Apoſtolorum, tam ex„ cellenti gratia præeminet. „

Demum audiendus eſt de hoc momento Sanctus Leo Serm. 3. de Aſſumptione ſua ad Pontificatum: " De toto mundo unus „ Petrus eligitur, qui & univerſarum „ gentium vocationi, & omnibus Apo„ ſtolis, cunctiſque Eccleſiæ Patribus præ„ ponatur. Ut quamvis in populo Dei „ multi Sacerdotes ſint, omnes tamen „ proprie regat Petrus, quos principali„ ter regit & Chriſtus. „

Ex Patribus unitas Eccleſiæ ab unitate Petri Cathedræ propter ejus Principalitatem deſumitur: nec fas eſt, ait Optatus, alteram æqualem erigi a ceteris Apoſtolis & Prælatis Cathedram; in ea quippe Petrus ſedit ut caput ceterorum: ex Ambroſio primatum non accepit Andreas, non Joannes & alii, ſed ſolus Petrus, ſolus, ait Auguſtinus, habuit Primatum: ex S. Leone Petrus regit omnes, ne uno quidem excepto Fideles: Igitur a Chriſto conſtitutus eſt ordine, dignitate, auctoritate & Juriſdictione totius Eccleſiæ caput, & ſuper ceteros Apoſtolos Primas: namque ſi ſolo nomine & ordine foret primus, dubio-procul jure, & veritate Primatum non haberet. Ergo &c.

Tertio, rationibus Theologicis.

Prima: Illud eſt verum, immo & veriſſimum quod citra errorem nemo negari non poteſt: Atqui citra errorem nemo negare poteſt Petrum univerſæ Eccleſiæ Caput, & ſupra ceteros Apoſtolos a Chriſto Primatem fuiſſe conſtitutum: Ergo &c. Probatur minor. I. Ex Innocentio X. qui ann. 1647. die 24. Januarii opinionem quorumdam, qui ceteros Apoſtolos in dignitate pares cum Petro faciebant, abjecit: *Propoſitionem hanc*, ait Decretum, *Sanctus Petrus & Sanctus Paulus ſunt duo Eccleſiæ Principes, qui unicum efficiunt; vel ſunt duo Eccleſiæ Catholicæ Coryphæi, ac ſupremi duces, ſumma inter ſe unitate conjuncti; vel ſunt genuina Eccleſiæ univerſalis vertex, qui in unum diviniſſime coaluerunt; vel ſunt duo Eccleſiæ ſummi Paſtores ac Præſides, qui unicum caput conſtituunt*. His duobus modis anno 1645. ſententiam expreſſerant duo libri Gallico idiomate ſcripti, unde ſummus Pontifex ait: *Ita explicatam ut ponat omnimodam æqualitatem inter S. Petrum & S. Paulum, ſine ſubordinatione & ſubjectione Sancti Pauli ad Sanctum Petrum in poteſtate ſuprema & regimine univerſalis Eccleſiæ, ſanctiſſimus Pontifex hæreticam cenſuit & declaravit*.

Sacra Facultas Pariſienſis concinit, quippe quæ ann. 1617. die 15. Decemb. quatuor libros Marci-Antonii de Dominis Archiepiſcopi Spalatenſis & apoſtatæ perſtrinxerit, hæreſeos vero notam inuſſerit iſti ex illis libris excerptæ propoſitioni: *Diſparitas poteſtatis inter Apoſtolos, humanum eſt inventum, in ſacris Evangeliis & divinis novi Teſtamenti Scripturis minime ſubſiſtens*, Cenſura. *Hæc propoſitio eſt hæretica & ſchiſmatica de Juriſdictione Apoſtolica ordinaria, quæ in ſolo divo Petro ſubſiſtebat intellecta*.

Subſcribit Gonetus Diſput. 4. de ſummo Pontifice Art. 2. §. 1. his verbis: " Dico „ primo, ſoli ſingulari perſonæ Petri a „ Chriſto fuiſſe conceſſum Primatum, & „ ſupremam poteſtatem regendi univerſa„ lem Eccleſiam, non vero aliis Apoſtolis. „ Concluſio eſt certa de fide. „

Altera: Regimen Eccleſiæ eſt præcipue Monarchicum, tametſi Ariſtocratico nonnihil temperatum, quod probat Gonetus ibidem §. 11. quia I. Sicut in veteri lege Deut. 7. erat unus ſupremus Sacerdos, ſic & in nova unus Chriſtus, qui unicum ſupremum habet in terris Vicarium. II. Quia in Eccleſia triumphante præter Deum & Chriſtum præſidet ex ordinatione Dei primus Angelus, qui illuminatus immediate a Deo, ceteros inferioris angelos illuminat. III. Quia citra dubium Chriſtus in ſua Eccleſia Regimen omnium perfectiſſimum inſtituit, quod teſte divo Thoma Monarchicum eſt, unde ſubdit Gonetus: " Inter propoſitio„ nes deſumptas ex quatuor libris Anto„ nii de Dominis, Archiepiſcopi Spala„ tenſis, de republica Eccleſiaſtica, & a „ Sacra Facultate Theologiæ Pariſienſis „ damnatas, hæc fuit ſexta: *Monarchica for*„ *ma non fuit immediate in Eccleſia a Chriſto*

inſti-

„ *inſtituta*. Quam propoſitionem hac cen-„ ſura notavit : *Hæc propoſitio eſt hæretica*, „ *ſchiſmatica*, *ordinis Hierarchici ſubverſi-* „ *va*, *& pacis Eccleſiæ perturbativa*. Et „ rurſus de iſta ejuſdem pſeudo-Archie-„ piſcopi propoſitione : *Si quid incommodi* „ *habet Ariſtocratia*, *cui Monarchia facile* „ *poſſit obviare* : *Eccleſiam ſpiritu Chriſti in-* „ *ſtructam*, *propterea & in ſingulis Eccleſiis vo-* „ *luiſſe Monarchiam*, *& in ſe tota Ariſtocratiam*. „ Eadem Sacra Facultas, hoc perſtrinxit : „ *Hæc propoſitio eſt hæretica*, ait, *& ſchiſma-* „ *tica*, *quatenus vult*, *Eccleſiam univerſalem*, „ *ſecundum ſe totam eſſe Ariſtocraticam*. „ Sed eo ipſo quo Regimen Eccleſiæ eſt Monarchicum, datur unus ſupremus. Sacerdos qui ſit Caput ceterorum, nedum ordine & honore, ſed Juriſdictione Primas: Igitur S. Petrus a Chriſto habuit Eccleſiæ univerſalis ſupra ceteros Apoſtolos Primatum.

Tertia : S. Petrus conſtitutus eſt ſupremus & univerſalis Chriſti Vicarius, quandoquidem dedit illi Chriſtus poteſtatem paſcendi agnos & oves, populos & Prælatos, aiunt Euſebius Emiſſenus, & D. Bernardus ſupra laudati. Sed hujuſmodi Vicarius eſt vi ſuæ inſtitutionis Primas. Et probatur: Habet plenitudinem Sacerdotii Chriſti; ſic propugnat S. Thomas 2.2. quæſt. 88. art. 12. ad 3. " Summus Pontifex, *in-* „ *quit*, gerit plenarie vicem Chriſti in to-„ ta Eccleſia, ipſe habet plenitudinem po-„ teſtatis diſpenſandi in omnibus diſpen-„ ſabilibus votis. „ Rurſus ibidem quæſt. 89. art. 9. ad 3. ſpecialiter in 4. Diſt. 20. art. 4. qu. 3. his verbis : " Ad tertiam „ quæſtionem dicendum quod Papa habet „ plenitudinem poteſtatis Pontificalis .... „ ſed Epiſcopi aſſumuntur in partem ſo-„ licitudinis quaſi judices ſingulis civitati-„ bus præpoſiti. „ Ergo &c.

Fit ſatis Heterodoxorum objectionibus, ex Scriptura excerptis.

OBJICIUNT I. Sicut Chriſtus dixit Petro Matth. 16. *Quodcumque ſolveris ſuper terram*, *erit ſolutum & in cœlis* ; ſic & Joan. 20. 23. omnibus Apoſtolis ſine diſcrimine ait : *Accipite Spiritum ſanctum*, *quorum remiſeritis peccata*, *remittuntur eis*. Igitur pares ſunt cum Petro in poteſtate. II. Epheſ. 2. 20. ſimiliter omnes citra differentiam dicuntur Eccleſiæ fundamenta, his verbis: *Jam non eſtis hoſpites & advenæ*, *ſed eſtis cives Sanctorum & domeſtici Dei*, *ſuperædificati ſupra fundamentum Apoſtolorum*. III. Vel ipſe Chriſtus ab Apoſtolis omnem eliminavit primatum & principatum Luc. 22. maxime cum de hoc inter ſe diſceptarent, quod argumentum eſt nequaquam eos paſſuros fuiſſe unum inter eum dominari; hinc ibi Dominus Jeſus non propugnat prærogativam Primatus, quam diximus dediſſe Petro, Matth. 16. quod tamen res poſtulabat, ſi revera hanc Petro conceſſiſſet, ſed animos placat, dicendo, neminem inter eos præeminere ; omnes ut fratres & comminiſtros habendos eſſe, ſic refertur controverſia : *Facta autem eſt contentio inter eos*, *quis eorum videretur eſſe major*. Non igitur Petrus conſtitutus fuerat Matth. 16. Primas ; ſin minus non ſuborta fuiſſet lis iſta : ibi ſic loquitur Chriſtus: *Dixit autem eis* : *Reges Gentium dominantur eorum* : *& qui poteſtatem habent ſuper eos*, *benefici vocantur*. *Vos autem non ſic*, *ſed qui major eſt in vobis*, *fiat ſicut minor* : *& qui præceſſor eſt*, *ſicut miniſtrator*. *Nam quis major eſt*, *qui recumbit*, *an qui miniſtrat ? nonne qui recumbit ? Ego autem in medio veſtrum ſum*, *ſicut qui miniſtrat .... Et ego diſpono vobis ſicut diſpoſuit mihi Pater meus regnum*. IV. Vel ipſe Petrus indicare videtur non habuiſſe ſupra confratres Primatum, cum in ſua prima Epiſtola, non quaſi ex imperio, & ut ſuperior, ſed illos ut collegas & æquales Epiſcopos alloquitur cap. 5. ſic habetur : *Seniores ergo*, *qui in vobis ſunt*, *obſecro*, *conſenior & teſtis Chriſti paſſionum* : *qui & ejus*, *quæ in futuro revelanda eſt gloria .... Paſcite qui in vobis eſt gregem Dei*, *providentes non coacte*, *ſed ſpontanee*, *ſecundum Deum* : *neque turpis lucri gratia*, *ſed voluntarie* : *neque ut dominantes in cleris*. Audis Apoſtolum omnem abjudicare in Eccleſia dominationem & Principatum. Ergo &c.

Reſpondeo I. in genere: Et hæc omnia dicuntur, ſalvo Petri privilegio, & ſolum per excluſionem ſupercilii Phariſæorum, qui Eccleſiæ Dignitates non ad Dei honorem, ſed pro gloria propria & vana inhiabant, concedo : ſecus, nego. Solutio eſt ipſius Chriſti, qui de illis ſu-

per-

ſerbis ſermonem inſtituens, ait: *amant ſalutationes in foro, & vocari Rabbi*; hinc ſicut Deus ſuperbis reſiſtit, ſic & Chriſtus Phariſæis & Scribis reſiſtebat; quia vero humilibus dat gratiam Deus, ideo conſulit Apoſtolis ut omnes indiſcriminatim ſeſe humiliando Eccleſiæ famulentur, & ipſi Prælati, non ut elati, ſed ut Miniſtri & Patres ceteris dominentur. Jam ad ſingula reſpondere juvat.

Ad primum diſtinguo: Omnes Apoſtoli habuerunt illimitatam remittendi peccata poteſtatem de via extraordinaria, quippe qui in omnem terram ad fidem prædicandam & propagandam miſſi fuerant, juxta illud Matth. 28. *Euntes docete omnes Gentes, &c.* concedo: ordinariam, nego. Hæc ſolutio ex duobus potiſſimum liquet. Primo quidem ſoli Petro Chriſtus dixit: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*; Matth. 16. tum Joan. 21. *Paſce agnos meos .... Paſce oves meas*. Secundo, Epiſcopi tametſi aliorum Apoſtolorum ſucceſſores, nullam tamen ex propriæ Sedis prærogativa habent in omnem Eccleſiam, ſed ſolum in propria Diœceſi juriſdictionem; hinc Joannes Apoc. 1. quot Aſiæ erant Eccleſiæ, tot pro eis numerat Epiſcopos: *Quod vides, ſcribe in libro: & mitte ſeptem Eccleſiis, quæ ſunt in Aſia, Epheſo, & Smyrnæ, & Pergamo, & Thyatiræ, & Sardis, & Philadelphiæ, & Laodiciæ, &c.*

Ad ſecundum ſimiliter diſtinguo: Apoſtoli omnes ratione fidei & prædicationis ſuæ ſunt fundamenta Eccleſiæ, quatenus miſſi in omnem terram ubique Eccleſias fundaverunt, concedo: fundamenta ratione æqualitatis cum Petro poteſtatis, nego. Fundamentum primarium Eccleſiæ ſolus eſt Chriſtus, miniſteriale primum poſt ipſum Petrus, ut ejus Vicarius, ceteri Apoſtoli fundamenta etiam miniſterialia, ſed ſecundaria, & ut aſſumpti ad partem ſolicitudinis univerſalis Eccleſiæ commiſſæ Petro, & ſalva eius prærogativa: „ *Habuerunt*, ait Bellarminus lib. „ 1. de SS. Pont. cap. 11. *omnes plenitudi-* „ *nem poteſtatis, ita tamen ut Petrus eſſet ca-* „ *put eorum, & ab illo penderent*". Fuerunt in ratione Apoſtolatus pares; *Paris honoris et poteſtatis conſortio præditi*, inquit Cyprianus Lib. de unit. Eccl. *Petra*, ait Ambroſius ſerm. 47. *dicitur Petrus, eo quod tamquam ſaxum immobile totius operis Chriſtiani compagem, molemque contineat*: Hieronymus Lib. 1. contra Jovin. ſic explicat laudata Apoſtoli verba, *ſuperædificati ſupra fundamentum Apoſtolorum*: " Licet „ ſuper omnes Apoſtolos ex æquo Ec- „ cleſiæ fortitudo ſolidetur, tamen pro- „ pterea inter duodecim unus eligitur, „ ut capite conſtituto, ſchiſmatis tolle- „ retur occaſio. „

Ad tertium, ſolutio patet ex dictis: Chriſtus eo loci non vult diſcipulos ex prærogativis conceſſis inflari; omnes quippe ex electione privilegiata per ipſum ut fundamenta Eccleſiæ aſſumpti ſunt, ſed unus ſolum ut ceterorum Caput conſtitutus eſt: Non abrogat ſua ad humilitatem exhortatione Principatum datum Petro, cum expreſſe dicat: *Qui major eſt in vobis fiat ſicut minor*: immo hunc ſenſum ipſe prodit Chriſtus. Tametſi enim ab omnibus ut Dominus acceptus eſſet, ait tamen: *Ego autem in medio veſtrum ſum, ſicut qui miniſtrat*. Ceterum contentio erat de Primatu in regno Chriſti, quod ſatis innuunt illa verba Chriſti ſubſequentia, quibus omnium ſedavit animos: *Et ego diſpono vobis, ſicut diſpoſuit mihi Pater meus regnum*. Ecce humilitatis præmium. Eadem interpretatio habetur Matth. 20. 21. ubi mater filiorum Zebedæi Chriſtum ſic alloquitur: *Dic ut ſedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad ſiniſtram in regno tuo*: Sed hanc repellit filiorum elationem, hortatur eos ad crucem ferendam, eis vero promittit regnum: *Calicem quidem meum bibetis: ſedere autem ad dexteram meam vel ſiniſtram, non eſt meum dare vobis, ſed quibus paratum eſt a Patre meo*.

Ad quartum diſtinguo: Et ſic ſcripſit Petrus præ humilitate, concedo: ſuum abiudicando Principatum, nego. Suis ſucceſſoribus a Chriſto edoctus Princeps Apoſtolorum, reliquit humilitatis exempla, cum Prælati fide, amore & virtute magis, quam auctoritate ceteris præeſſe debeant: Hinc ſolemne eſt & ſemper fuit ſummos Pontifices ſe ſervorum Dei nominare ſervos, tum Epiſcopos, maxime Cardinales appellare fratres & Collegas.

Opponunt II. Ille non habuit ſuper ceteros Primatum, qui in dignitate & au-

cto-

ctoritate ſolummodo cum ceteris æqualis eſt: Atqui videtur quod beatus Petrus non niſi nominis habuerit excellentiam, & fuerit ceteris æqualis: Ergo &c. Probatur minor multipliciter. Primo quidem Act. 8. B. Petrus ſimul cum Joanne mittitur ab aliis Apoſtolis in Samariam: II. ibidem cap. 13. Jacobus Major in Concilio Jeroſolymitano pronuntiat nomine totius Concilii ſententiam & definitionem, minime vero S. Petrus: III. Gal. 2. Paulus reprehendit Petrum eo quod Gentiles de novo converſos, ad quaſdam cæremonias Judaicas obſervandas compellere voluiſſet: IV. 2. Corinthiorum 11. aſſerit Apoſtolus ad ipſum pertinere omnium Eccleſiarum ſolicitudinem: Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem, & ad probationes diſtinguo: Et hæc omnia ſolummodo probant ceteros Apoſtolos de via extraordinaria habuiſſe juriſdictionem in univerſa Eccleſia, concedo: habuiſſe ex jure innato electionis, nego. Dictum eſt ſolum Petrum fuiſſe conſtitutum totius Eccleſiæ Caput & Primatem: certe in ratione capitis nullum habuit etiam de via extraordinaria ſocium: ſed tantummodo in juriſdictione, quæ ceteris ſolum de via extraordinaria competebat. Nam conſtat ſolum Eccleſiæ fuiſſe conſtitutum Primatem: ſicut ergo ſuperior ſuam committens alteri poteſtatem, non inde pro ſe amittit Primatum: ſic licet Chriſtus poteſtatem Capitis Petro ex jure innato dederit, non ſequitur ab eodem illam ſuſtuliſſe, quando ad tempus ceteris Apoſtolis etiam in tota ſua Eccleſia conceſſerit juriſdictionem.

Jam reſpondeo ad ſingula: Ad primum quidem diſtinguendo: Petrus miſſus eſt in Samariam directive per modum conſilii, concedo: auctoritative, nego. Sic Rex & Monarcha a Medico poteſt ratione ſanitatis reſtaurandæ mitti ad balnea. Porro inter Apoſtolos cunta charitative fiebant, nec ſuperior de præeminentia propter humilitatem efferebatur: maxime vero cum Chriſtus ante Paſſionem ſuam præceperat eis, ne dignitates ambirent, ſed qui eſſet inter eos major, velut miniſtrator ſeſe gereret.

Ad ſecundum diſtinguo etiam: Jacobus protulit ſententiam nomine Petri, & ut ejus interpres, concedo: Sic Cancellarius nomine Regis regium profert edictum; protulit ut in auctoritate æqualis, nego. Sic ſolvit difficultatem Hieronymus Epiſt. ad S. Auguſtinum; & Theodoretus in Epiſt. ad S. Leonem. Revera quidem, nam Act. 15. habetur quod Petrus eſſet Concilii Præſes: Sic enim ſcribit ſanctus Lucas. *Cum autem magna conquiſitio fieret, ſurgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos ſcitis quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum Evangelii, & credere .... Nunc ergo quid tentatis Deum imponere jugum ſuper cervices diſcipulorum, quod neque patres noſtri, neque nos portare potuimus?* Audis quomodo B. Petrus loquitur ut totius Eccleſiæ Princeps & Caput ad dirimendam Religionis controverſiam? Idem & præfuit in Concilio adunato pro electione S. Mathiæ loco Judæ Iſcariotis ſubſtituendi; ibidem enim cap. 1. ſcriptum eſt: *In diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum, dixit .... viri fratres oportet impleri Scripturam quam prædixit Spiritus ſanctus per os David de Juda.*

Ad tertium, D. Thomas 2. 2. q. 23. art. 4. dicit non nihil Petrum eatenus fuiſſe reprehenſibilem, quatenus Lex Moſaica non obligabat amplius, quocirca neque ejus cæremoniæ tolerandæ erant, inferior autem, inquit, modeſte poteſt reprehendere ſuperiorem pro majori aſſequenda perfectione, non tamen S. Petrus in hoc peccavit, cum lex nondum crederetur mortifera, Synagoga vero cum honore eſſet ſepelienda.

Reſpondet Tertullianus Lib. de præſcript. reprehenſionem a B. Paulo factam fuiſſe converſationis, non delicti ac auctoritatis argumentum, cum ipſe, inquit, poſtea circumciderit Timotheum.

Reſpondeo III. Theologos omni exceptione majores Cepham a Paulo reprehenſum, Petrum non fuiſſe, ſed unum diſcipulum qui ſimul cum Cleopha adibat Emmaus: Sic propugnat Clemens Alex. ſic Hieronymus. Prior apud Euſebium Lib. 1. Hiſt. cap. 11. ait: Cepham a Paulo reprehenſum unum „ fuiſſe ex 70. diſcipulis etri Apoſtoli nomine. „ Poſterior vero comment. in epiſt. ad Salut. ſcribit: " „ Eſſe qui Cepham, cui in faciem Paulus reſtitiſſe ſe ſcribit, non puten Apoſtolum

„ ſtolum Petrum, ſed aliquem de 70. „ diſcipulis, iſto vocabulo nuncupatum. „

Ad quartum diſtinguo: Solicitudo omnium Eccleſiarum, & B. Paulum & ceteros Apoſtolos ſpectabat ratione jurisdictionis extraordinariæ, concedo: ratione ordinariæ, nego. Solus Petrus erat Caput: quia tamen Chriſtus, exigente Eccleſiæ utilitate, ceteris contulit jurisdictionem extraordinariam, idcirco nonnumquam a SS. Patribus dicuntur Petro ſimiles; maxime vero ſanctus Paulus, qui etiam pro Eccleſia Romana ut Diœceſi particulari cum beato Petro multum laboravit & inſudavit; hinc & ejus effigies ſimul cum beati Petri imagine depingitur. Iſta ratione ait Apoſtolus Spiritum ſanctum poſuiſſe Apoſtolos regere Eccleſiam Dei, & eſſe Eccleſiæ fundamenta.

Quod autem B. Paulus Petrum veluti totius Eccleſiæ Caput habuerit, non unum eſt argumentum; ipſum enim adiit ut Evangelium, quod prædicabat, cum ipſo conferret, Gal. 2. 2. *Ne forte*, ait, *in vacuum currerem, aut cucurriſſem*. Ceterum ubique & paſſim de B. Petro tamquam de Chriſti Vicario, & totius Eccleſiæ Principe loquitur.

Objectiones ex Patribus proponuntur, & ſolvuntur.

OPPONUNT: Ex Patribus pares erant Apoſtoli: Ergo &c. Probatur Ant. I. ex S. Cypriano Lib. de unitate Eccleſiæ pag. 180. " Hoc erant utique ceteri Apoſtoli, „ quod fuit Petrus, pari conſortio præditi & honoris & poteſtatis. „ Rurſus ibidem pag. 180. " Epiſcopatus unus „ eſt, cujus pars a ſingulis in ſolidum „ tenetur. „ II. Ex Ambroſio Lib. 2. de Spiritu ſancto cap. ultimo pag. 664. " „ Nec Paulus, *ait*, inferior Petro .... „ Cum primo quoque facile conferendus, „ & nulli ſecundus. Nam qui ſe imparem neſcit, facit æqualem. „ Rurſus „ Serm. 12. pag. 142. BB. Petrus & Paulus eminent inter univerſos Apoſtolos. „ .. verum inter illos cui præponatur, „ incertum eſt. „ III. Ex Gregorio Magno Lib. 1. dial. cap. 12. pag. 205. „ Paulus Apoſtolus Petro Apoſtolorum primo in principatu Apoſtolico frater eſt. „ Hinc in tabellis pinguntur æquales, unu quandoque ad dexteram, quandoque ad ſiniſtram, & viciſſim: tum & a Paulo Gal. 2. Petrus reprehenditur, quod arguit æqualitatem. Ergo &c. Ceterum Paulus per Anthonomaſiam dicitur Apoſtolus, qui loquendi modus implicaret, ſi foret dignitate Petro inferior. Ergo &c.

Reſpondeo univerſim ad omnia diſtinguendo: Apoſtoli pares erant ratione vocationis, miſſionis, Epiſcopatus & Apoſtolatus, concedo; ratione primatus & auctoritatis quæ ab unitate profluit, nego. In Apoſtolico Collegio duo diſtinguenda ſunt, id quod eſt Apoſtolatui eſſentiale, & eſt vocatio, miſſio & conſecratio: deinde vero id quod eſt centrum unitatis & auctoritatis in gubernatione: primum omnibus æqualiter convenit, immo & jurisdictionis auctoritas, aliter tamen & aliter; Petro ut ceterorum Principi & unitatis centro, ceteris ex privilegio & miſſione extraordinaria. Solutio eſt Cardinalis Perronii cap. 56. Reſp. ad Regem Angliæ; vocatio, miſſio & conſecratio eſt quid eſſentiale Apoſtolatui, ita ut aliquo ex his deficiente aliquis foret ſolum pſeudo-Apoſtolus, conſectaneum & accidentale eſt unitas in centro, qua deficiente, ait, iam Epiſcopus foret Schiſmaticus. In priori ſenſu eſt æqualitas, nuſquam vero in ſecundo. Non diſſentit Cyprianus; ibidem enim, ait: *Exordium ab unitate proficiſcitur .... Super unum Petrum ædificatam eſſe Eccleſiam*. Hinc & eſt unus Epiſcopatus myſtice, quatenus omnes in centro adunantur. Non Ambroſius, qui ibidem pag. 711. ait: " Hic eſt „ ergo Petrus, qui reſpondet pro ceteris „ Apoſtolis, immo præ ceteris; & ideo „ fundamentum dicitur. „ Non Gregorius, qui Lib. 2. ſuper Ezech. hom. 6. ait de Paulo reſpectu Petri: " Frater quidem erat, ſed auctoritate minor. „

Ad id vero quod dicitur Paulum in tabellis ad æqualitatem cum Petro delineari, hæc eſt ratio, quia in fundanda, fovenda & nutrienda Eccleſia Romana multum inſudavit & fuit cum Petro in laboribus, ſolicitudine & paſſione æqualis; hinc & iſtius Eccleſiæ Patris nomine, & fratris Petri celebratur.

Ad

Ad ultimum, diſtinguo: Paulus per Antonomaſiam vocatur Apoſtolus, ratione laborum, doctrinæ, peregrinationum & paſſionum, concedo: plus enim ceteris, ut ipſe Spiritus ſancti afflatu enarrat, laboravit, plura ſubiit tormenta: *Virgis cæſus ſum*, ait, 1. Cor. 11. *ſemel lapidatus ſum &c.* Ratione auctoritatis, nego. Solutio eſt S. Auguſtini Lib. 3. ad Bonifacium cap. 3." Apoſtolus cum dicitur, ſi non „ exprimatur quis Apoſtolus, non intel- „ ligitur niſi Paulus, quia pluribus eſt „ Epiſtolis notior, & plus omnibus la- „ boravit. „

Inſtant: Jacobus erat Petro major: Igitur ipſe & non Petrus primatum habuit. Probatur Ant. I. Chriſtus fuit Epiſcopus non Romæ, ſed Jeruſalem, & poſt ipſum S. Jacobus. II. Civitas Jeroſolymitana eminet quoque ſupra Romam, juxta illud Iſa. 2. *De Sion exibit lex, & verbum Domini de Jeruſalem*. III. Hoc ipſum confirmat Clemens, hoc Chryſoſtomus; prior L. 6. conſt. apud Euſebium Lib. 2. hiſt. cap. 1. ait: " Petrus, Jacobus & Joan- „ nes poſt aſſumptionem Salvatoris, quam- „ vis ab ipſo fuerint omnibus pene præ- „ lati, tamen non ſibi vindicabant pri- „ matus gloriam, ſed Jacobum, qui dice- „ batur juſtus, Apoſtolorum Epiſcopum „ ſtatuunt. „ Poſterior vero Homil. 3. in Acta: " Vide Jacobi modeſtiam. Is ac- „ ceperat Ieroſolymis Epiſcopi munus, „ & tamen hic nihil loquitur. Conſide- „ ra & aliorum diſcipulorum ſingularem „ modeſtiam, quo pacto concedunt ei „ ſolium, nec amplius ambigunt diſce- „ ptantes inter ſe. „ Ergo &c.

Reſpondeo ut ſupra; unde nego Antecedens. Ad primum locum: " Reſpondeo, „ *ait Bellarminus Lib. 1. de SS. Pont. cap.* „ 26. *pag.* 706. Locum Euſebii ſine dubio „ eſſe corruptum. Nam & ſi in Baſileen- „ ſi codice, verſionis Ruffini habeantur „ verba, quæ ſupra citavimus, tamen in „ codice Colonienſi, ab homine Catholi- „ co verſo edito, non habetur nomen „ primatus, & pro illis verbis: *Apoſtolorum Epiſcopum*, habetur, *Hieroſolymorum* „ *Epiſcopum*. „

Ad alterum locum ſubdit ibidem Bellarminus: " Dico loqui Chryſoſtomum de „ ſolio particularis Epiſcopatus, cum ait: „ *Apoſtolos conceſſiſſe Jacobo ſolium*. „ Immo Chryſoſtomus ait Hom. in Joan.. " „ Quod ſi quis percunctaretur, quomodo „ Jacobus ſedem Hieroſolymis acceperit? „ Reſponderem, hunc, Petrum totius „ orbis Magiſtrum conſtituiſſe. „ Ultro quidem fatemur civitatem Jeruſalem eſſe omnibus potiorem ratione redemptionis in ipſa operatæ, quod innuit Iſaias laudatus; Chriſtus enim ibi legem dedit, & ſanguine proprio conſignavit, ſed non ratione primatus, qui fuit perſonalis, cujus rei argumentum eſt, quod in Concilio Nicæno Patriarcha Jeroſolymitanus quarto ſolum ſederet loco, & hoc honoris cauſa, eo quod ratione redemptionis Jeroſolymis conſummatæ, iſta Eccleſia quaſi ceterarum Eccleſiarum mater appellaretur.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

S. Petrus conſtitutus eſt a Chriſto totius Eccleſiæ Primas.

PRIMO: Hoc ex Scriptura patet, Matth. ſcilicet 16. *Tu es Petrus &c.* Et Joan. 12. *Paſce agnos meos ... Paſce oves meas*, quæ quidem verba Euſebius Emiſſ. & S. Bernardus aliique Patres intelligunt de primatu ſupra ceteros Apoſtolos.

Secundo: Sic propugnant Patres Græci & Latini: Græci quidem, ut Irenæus Lib. 3. contr. hær. cap. 3. Athanaſius Epiſt. ad Felicem Papam: Cyrillus Hier. Cathe. 2. Chryſoſtomus Hom. 55. in Joan. Latini vero, videlicet Tertullianus in Scorpiaco cap. 10. Optatus Milev. Lib. 2. contra Parm. pag. 28. Auguſtinus in Pſal. contra partem Donati.

Tertio: Non una eſt pro iſta veritate ratio. Prima, regimen Eccleſiæ eſt principaliter Monarchicum, hinc unus ſuper omnes debet habere auctoritatem. Secunda, eſt Hierarchicum: Igitur in Eccleſia adeſſe debet Hierarcha. Tertia, Chriſtus dedit aliquod ſpeciale præmium S. Petro, tum pro ſua fide, tum pro ſuo erga eum amore, quem ter probavit: Et hoc clare innuit Scriptura: Sed ſola Primatus dignitate a ceteris diſtinguitur; ſi enim eis foret æqualis, nulla prærogativa donaretur: Ergo &c.

SY-

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

PRIMO : Ultro concedimus omnes Apoſtolos eſſe Eccleſiæ fundamenta, ſed primum & præcipuum eſt S. Petrus.

Secundo: Neque vero negamus Paulum quandoque dici Petro æqualem, ſed hoc intelligendum eſt in laboribus, & non in Primatu.

Tertio : Apoſtoli omnes, eſto, habuerunt juriſdictionem univerſalem, ſed de via extraordinaria; hinc Epiſcopi illorum ſucceſſores non niſi limitatam, & intra propriam diœceſim concluſam habent.

ARTICULUS TERTIUS.

Num Romanus Pontifex ſit ſupra ceteros Epiſcopos Primas?

CONTRARIUM per fas & nefas propugnant Proteſtantes; in primis Angli, qui Regem ſuum pro capite Eccleſiæ ſuæ habere non dubitant. Quidam alii etiam inter Catholicos, ſed Novatores non ſentiunt in bonitate & veritate de auctoritate Patris communis, exiſtimantes ſummum Pontificem eſſe quidem totius Eccleſiæ Caput, ſed quemlibet particularem Epiſcopum in ſua viciſſim Diœceſi ita in auctoritate cum Papa conſociari, ut iſte ſit ſolummodo primus inter pares : quæ quidem opinio videtur manifeſtam implicare contradictionem; quomodo enim fieri poſſet ſummum Pontificem eſſe totius Eccleſiæ Caput, ſi ſolum primus inter pares exiſteret. Sit igitur contra illos omnes

CONCLUSIO PRIMA.

Summus Pontifex canonice electus, dignitati Capitis & Primatus Petri ſuccedit.

Probatio primo, ex Scriptura ſacra.

I. CHRISTUS Matth. 16. alloquens Petrum, ait : *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam* : Sed hæc collata Primatus prærogativa ad Petri ſucceſſores ſe extendit : & probatur: quia alias portæ inferi prævalerent adverſus Eccleſiam; defectu enim ſucceſſionis non ſervaretur membrorum unitas, & inde ſchiſma perpetuum illam exagitaret, quod in ea infinitas prope moveret tragœdias, juxta illud Cypr. Epiſt. 55. ad S. Cornelium: " Neque enim aliunde hæreſes obortæ ſunt, aut nata ſchiſmata, quam inde, quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Eccleſia ad tempus Sacerdos, & ad tempus judex vice Chriſti cogitatur. " Rurſus Epiſt. 40. " Deus unus eſt, & Chriſtus unus, & una Eccleſia ſupra Petrum Domini voce fundata. " Audis quod requiratur ad ſchiſma impediendum, ut unus Sacerdos vice Chriſti regat Eccleſiam ; quod ſicut ſoli Aaroni in veteri lege, ſic & in nova ſoli ſummo Pontifici convenit. Rurſus ex unitate Dei, Chriſti, Cathedræ Petri concluditur ſummi Pontificis Primatum; ſin minus non una, ſed diverſa a Petri Cathedra haberetur, tum comparatio unitatis Eccleſiæ cum unitate unius Dei, & unius Chriſti quam inſtituit, prorſus inanis foret.

II. *Idem* Dominus Joan. 21. ſuæ Eccleſiæ Petro contulit primatum, his verbis: *Paſce agnos meos .... Paſce oves meas.* Sed hic primatus abſolute ad ſucceſſores Petri extendi debet : non enim pejoris conditionis eſt Sacerdotium Chriſti, quam ſacerdotium Aaron, immo perfectius & ſublimius eſt: Aaron autem ad Chriſtum uſque habuit in primatu ſui ſupremi Sacerdotii ſucceſſores ; a fortiori Petrus in ſuo habere debet; ſin minus non ſatis clareret Chriſti Sacerdotium eſſe æternum, ſi ejus Vicarii deficerent ; tametſi enim in ſe non poſſit habere ſucceſſorem, eo quod Sacerdos maneat in æternum, ſecus vero Petrus ejus Vicarius, quippequi, morte intercedente, non potuerit permanere.

Sic interpretatur Scripturam S. Chryſoſtomus Lib. 2. de Sacerdotio non longe a principio: " Quanam, *inquit*, de cauſa ille ſanguinem effudit ſuum ? Certe ut pecudes eas acquireret, quarum curam, tum Petro, tum Petri ſucceſſoribus committebat. " Sic S. Leo. Serm. 2.

de

de anniverſ. aſſumpt. ſuæ ad Pontif. his verbis : „ Manet diſpoſitio veritatis ; & „ B. Petrus in accepta fortitudine Petræ „ perſeverans, ſuſcepta Eccleſiæ guberna- „ cula non reliquit , perſeverat videlicet „ Petrus , & vivit in ſucceſſoribus ſuis. „ Sic B. Petrus Ravennæ Epiſcopus epiſt. ad Eutychen, ubi ſic loquitur : „ B. Petrus qui in propria ſede vivit & præſi- „ det , præſtat quærentibus fidei verita- „ tem. „

Probatio altera , ex Conciliis.

Quod Eccleſia in Conciliis Oecumenicis adunata definit, non licet revocari in dubium : Atqui Eccleſia in Conciliis adunata nedum agnoſcit Romani Pontificis Primatum , ſed & in re & executione vult coli: Ergo &c. Probatur minor multis momentis.

Concilium I. Generale can. 6. juxta Theodoretum qui 20. ſolum Nicæni Conc. canones admittit, habetur : *Antiqua conſuetudo ſervetur per Ægyptum, Lybiam & Pentapolim , ita ut Alexandrinus Epiſcopus horum omnium habeat poteſtatem , quia & urbis Romæ Epiſcopo parilis mos eſt.*

Inter viginti quatuor canones ejuſdem Concilii, qui habentur in Epiſtola ſecunda Julii primi Romani Pontificis , quam quidem Epiſtolam, ut genuinam agnoſcit Concilium Sardicenſe, S. Athanaſius Apol. 2. Theodoretus Lib. 2. hiſt. cap. 8. & alii, tertius hic eſt : *Dum iterato judicat Apoſtolicæ ſedis Pontifex cauſam Epiſcopi , nullus alius in ejus loco ponatur , ut ordinetur Epiſcopus . Quoniam quamquam a Con-Provincialibus Epiſcopis accuſati cauſam Pontificis ſcrutari liceat , non tamen definiri inconſulto Romano Pontifice permiſſum eſt , cum B. Petro Apoſtolo , non ab alio quam ab ipſo dictum ſit Domino : quæcumque ligaveris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis : & quæcumque ſolveris ſuper terram erunt ſoluta & in cœlis.*

Canon Arabicus 39. juxta Piſani editionem , ſic refertur : *Veneramur ſecundum Scripturas, & canonum definitionem , ſanctiſſimum Romanæ , antiquæque Eccleſiæ Epiſcopum , primum eſſe & maximum omnium Epiſcoporum.*

In canone ſexto definitur in gratiam Epiſcopi Alexandrini contra Meletium ſuperioris Thebaidis , qui juriſdictionem Patriarchæ Alex. per fas & nefas declinaverat , quod iſte haberet Juriſdictionem Primatus in Ægyptum , Lybiam & Pentapolim , ſicut Epiſcopus Romanus ceterorum Patriarcharum forma habet in ſua ditione : Summus enim Pontifex eſt ſimul Papa , Patriarcha & Epiſcopus : ut Papa eſt totius Eccleſiæ Caput & Primas ; ut Patriarcha juriſdictionem ſpecialem habet in totum Occidentem , cujus eſt Patriarcha ; ut Epiſcopus diœceſim habet , intra quoſdam limites contentam.

In canone Juliano apparet ſui primatus juriſdictio, quatenus Epiſcopi cauſa , utpote inter majores cauſas una , ad metam , niſi accedente ejus judicio perduceretur ; quæ quidem explicatio eſt Concilii Sardicenſis , quod can. 4. ait : *Addendum , ſi placet ... ut quum aliquis Epiſcopus depoſitus fuerit eorum Epiſcoporum judicio , qui in vicinis locis commorantur , & proclamaverint ad agendum ſibi negotium in urbe Roma , alter Epiſcopus in ejus cathedra , poſt appellationem ejus , qui videtur eſſe depoſitus , omnino non ordinetur , niſi cauſa fuerit in judicio Epiſcopi Romani determinata .* Ecce Primatus juriſdictio conclamata , & prout neceſſitas expoſtulaverit , exercenda.

In Arabico , Papa dicitur nedum inter Epiſcopos primus , ſed omnium maximus, adeoque Primas Primatu juriſdictionis & poteſtatis ; ſin minus, non foret maximus , ſed ſolummodo inter pares prior.

Subſcribit Conc. Epheſinum, quod juxta epiſtolam decretalem Cœleſtini Papæ Act. 1. lectam & acceptam , Neſtorium contumacem damnat : *Coacti* , inquiunt Patres, *per ſacros canones , & epiſtolam ſanctiſſimi Patris noſtri & Comminiſtri Cœleſtini Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi , lacrymis ſubinde perfuſi , ad lugubrem hanc contra eum ſententiam neceſſario venimus* . Unde ſententiam ferre compelluntur ? *niſi quia tenentur* obedire mandato Primatis ſupremi .

His accedit Concilium Chalcedonenſe Act. 2. Lecta epiſtola ſancti Leonis , qua injungebat Patribus fidem Dominicæ Incarnationis tractari , nec ultra quæ præcipiebat , progredi , reſpondent : *Anathema ei qui non ita credit . Petrus per Leonem ita locutus eſt* . Tum Act. 16. abſoluta lectione canonis ſexti primæ Synodi ge-

nera-

neralis dixerunt Patres : *Ex his quæ geſta ſunt, & ab uncoque depoſita, perpendimus omnem quidem Primatum & honorem præcipuum ſecundum Canones antiquæ Romæ Dei amantiſſimo Archiepiſcopo conſervari.*

Splendida eſt pro iſto momento auctoritas Concilii Conſtantienſis ann. 1414. pag. 47. quod iſtam Vvicleſſi proſcribit propoſitionem : *Non eſt de neceſſitate ſalutis credere Romanam Eccleſiam eſſe ſupremam inter alias Eccleſias*. Item & pag. 130. illum novum articulum Ioannis Hus : *Papalis dignitas a Cæſare inolevit, & Papæ præfectio & inſtitutio a Cæſaris potentia emanavit*. Rurſus ſuo perſtringit ſtylo cenſorio articulum decimum & vigeſimum-ſeptimum Primatui SS. Pontificis adverſantem, unde Martinus V. in Bulla contra Vvicleſſum & Joan. Hus ſuſpectum interrogari jubet : *Utrum credat, quod Papa canonice electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expreſſo, ſit ſucceſſor beati Petri habens ſupremam auctoritatem in Eccleſia Dei.*

His omnibus adde Concilium Florentinum, quod aſtantibus Græcis a Schiſmatis tempore Primatum Papæ tentantibus, ſic definit, ipſis annuentibus & conſentientibus. *Definimus Apoſtolicam Sedem & Romanum Pontificem in univerſum orbem tenere Primatum, & ipſum Romanum Pontificem ſucceſſorem eſſe B. Petri Principis Apoſtolorum, & verum Chriſti Vicarium, totiuſque Eccleſiæ Caput, & omnium Chriſtianorum Patrem ac Doctorem exiſtere, & ipſi in B. Petro, paſcendi, regendi & gubernandi univerſalem Eccleſiam a Domino noſtro Jeſu Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe, quemadmodum etiam in geſtis Oecumenicorum Conciliorum, & in ſacris Canonibus continetur*. Obſerves velim unam e conditionibus reunionis fuiſſe, ut Græci ſummi Pontificis agnoſcerent Primatum.

Neque vero omittenda eſt Synodus Tridentina, quæ Seſſ. 14. de Pœn. cap. 7. ſic loquitur : *Unde merito Pontifices Maximi, pro ſuprema poteſtate ſibi in Eccleſia univerſa tradita, cauſas aliquas criminum graviores ſuo potuerunt peculiari judicio reſervare.*

Probatio tertia ex ſummis Pontificibus.

Quoties accedit conſenſus Eccleſiæ expreſſus vel tacitus, ſummorum Pontificum in materia Religionis decretis, toties habentur eorum diplomata ut fidei regulæ : ſed ex decretis hujuſmodi liquet Papam habere in totam Eccleſiam, ut Petri ſucceſſorem Primatum : Ergo &c. Probatur minor multis momentis.

Primo : Id conſtat ex Epiſtolis quas SS. Pontifices ad Concilia Oecumenica direxerunt, ut dogmata fidei, ſicut dictabant, ſic & iſto & non alio modo definirent : Hoc ipſum patet ex Epiſtola Cœleſtini Papæ ad Concilium Epheſinum, quod ſententiæ a Papa contra Neſtorium latæ adhærentes, eum abjecerunt, eo quod abjiciendum definiret Cœleſtinus : hoc ex Epiſtola magni ſancti Leonis ad Concilium Chalcedonenſe, quam Patres Synodici habuerunt uti Petrum in ea loquentem pro abſolutione Flaviani, condemnatione vero Eutychetis & Dioſcori, ac tandem pro definitione fidei duarum in Chriſto naturarum adinvicem diſtinctarum: hoc ex Epiſtola Agathonis ad Synodum ſextam generealem, quæ tanto applauſu ſuſcepta eſt, ut Patres Seſſ. 17. teſtentur ſe proſcribere Monothelitas, quia nominatim eos ipſe damnaverat : idem repetunt in Epiſtola Synodica ad ipſum miſſa, dicentes ſe ea potiſſimum ratione abjicere, quod prius per ſententiam a ſe latam fuiſſent damnati : *Anathematibus interfecimus, ex ſententia, per ſacras veſtras Litteras, de iis prius lata* : Hoc ex Epiſtola Adriani I. ad ſeptimum Concilium generale, quod juxta præſcriptas ab ipſo regulas cultum SS. Imaginum reddi propugnat, Iconomachos vero perſtringit.

Secundo : Idem probat uſus & poſſeſſio, cum ſummi Pontifices non ſemel in Oriente & aliis terrarum partibus Epiſcopos & Patriarchas modo in Sedem reſtituerint, modo etiam propter crimina probata ab eadem deturbaverint. Julius non ſemel reſtituit S. Athanaſium molitione Arianorum a ſua propulſum. S. Leo Flavianum utique a Dioſcoro & Latrocinio Epheſino propulſum defendit. Pelagius II. Concilii CP. in quo Oecumenici nomen Epiſcopo hujus urbis tribuebant, acta

acta diſſolvit. Hinc S. Gregorius Lib. 7. Indic. 2. Epiſt. 12. ad Joannem Epiſcopum Syracuſanum ait: " De Conſtantinopolitana Eccleſia, quod dicant, quis eam dubitet Sedi Apoſtolicæ eſſe ſubjectam? Quod & piiſſimus Dominus Imperator, & frater noſter ejuſdem civitatis Epiſcopus aſſidue profitetur. Adrianus II. Photium Sedis CP. invaſorem excommunicavit, & Ignatium a Photio expulſum. Adrianus II. ejuſdem Photii acta proſcripſit. Joannes VIII. eumdem incaute in communionem receptum, rejecta ejus pſeudo-Synodo, exauctoravit, & ſic de aliis bene multis.

Tertio: Splendide affulget SS. Pontificis primatus ex eo, quod nullum Concilium etiam œcumenicum quidquam roboris ſortitum fuerit, niſi ante omnia S.P. muniretur calculo: Hinc Damaſus Papa in ſua ad Epiſcopos Illyrici Epiſtola, qui ex errore Patrum Ariminenſium non nihil commovebantur, ait, nec quidquam in hoc turbari debere, cum iſta Synodus nullius eſſet ponderis, eo quod nec Liberius ſummus Pontifex, nec Vincentius Capuanus ejus in Concilio Legatus conſenſiſſent errori Patrum.

Quarto: Ex ſententiis SS. Pontificum eadem veritas aſtruitur.

Julius I. in ſua ad Orientales Epiſtola, quæ extat in Apologia 2. S. Athanaſii, eos ſic alloquitur: " An ignari eſtis, hanc eſſe conſuetudinem, ut primum nobis ſcribatur, ut hinc quod juſtum eſt, definiri poſſit. "

Syricius Epiſt. ad Himericum Epiſcopum Tarraconenſem, quam etiam Calvinus ut genuinam habet, ait: " Explicavimus, ut arbitror, frater chariſſime, univerſa quæ digeſta ſunt in querelam, & ad ſingulas cauſas, de quibus per filium noſtrum Baſilianum Presbyterum ad Romanam Eccleſiam, utpote ad caput tui corporis retuliſti. "

Innocentius I. Epiſt. ad Patres Concilii Carth. apud Auguſtinum 181. alias 91. Conc. Labb. Tom. 2. pag. 1283. ſic loquitur: " Petrum ſequentes, tam mala condemnare novimus, quam probare laudanda; vel id vero, quod Patrum inſtituta ſacerdotali cuſtodientes officio, non cenſetis eſſe calcanda, quæ illi, non humana, ſed divina decrevere ſententia, ut quidquid in disjunctis, remotiſque Provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, niſi ad hujus ſedis notitiam perveniret, ubi tota ejus auctoritate, juſta quæ fuerit, pronuntiatio firmaretur. " Hinc Auguſtinus Serm. 2. de verb. Apoſt. loquens de decretis Zoſimi ad Epiſcopos Africæ miſſis, ait: " Jam de hac cauſa duo Concilia miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam: inde etiam reſcripta venerunt: " cauſa finita eſt.

Infinitus eſſem ſi omnes SS. PP. decretales hic texere ſatagerem. Idem enim de Primatu ſuo defendendo & agnoſcendo docent S. Leo Serm. 2. de Aſſumpt. ſua ad Pontif. Simplicius Epiſt. 4. ad Zenonem Imperatorem, Conc. Labb. Tom. 4. pag. 1070. Gelaſius I. Epiſt. 8. ad Anaſtaſium Imp. Conc. Labb. Tom. 4. 1181. Hormiſdas in profeſſione fidei quam exigit referente, approbante, & ſubſcribente Joanne CP. Conc. Labb. Tom. 4. pag. 486. Pelag. II. Conc. Labb. Tom. 5. pag. 941. Gregorius Magnus Lib. 4. Epiſt. 52. Conc. Labb. Tom. 5. pag. 1206. Agatho Epiſt. ad Imperat. quæ Act. 4. Synodi ſextæ generalis lecta, tum Act. 8. unanimiter a Patribus ſuſcepta: " Apoſtolica, *inquit*, Petri Eccleſia numquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt, cujus auctoritatem, utpote Apoſtolorum omnium Principis, ſemper omnis Catholica Chriſti Eccleſia, & univerſales Synodi fideliter complectentes, in cunctis ſecutę ſunt, omneſque venerabiles Patres Apoſtolicam doctrinam amplexi. " Mitto Adrianum I. Epiſt. ad Taraſium Patriarcham CP. approbata a ſecunda Synodo Nicæna Act. 2. Conc. Labb. Tom. 7. pag. 126. Leonem IX. Epiſt. 1. ad Michaelem Patriarch. CP. cap. 7. Conc. Labb. Tom. 9. pag. 949. Gregorium VII. Lib. 3. Epiſt. 18. ad Simeonem Epiſc. Tom. 10. Conc. Labb. pag. 144. Pium IV. in prof.

Probatio quarta ex Traditione Patrum.

Patres Græci.

S. IRENÆUS non ſemel laudatus in hoc eminent. Lib. 3. adverſus hær. cap. 3. n. 2. " Ad hanc enim Eccleſiam *Roma-*

„ *Romanam* propter potiorem Principatum neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam. „

Origenes apud Euſebium Lib. 6. Hiſt. Eccl. cap. 19. " Petrus, ſuper quem „ Chriſti Eccleſia, contra quam inferorum portæ non prævalebunt, ædificata eſt. „

Epiphanius Hær. 68. idem docet; in primis S. Athanaſius Epiſt. ad Felicem Papam: " Ob id vos *inquit*, prædeceſſores, reſque veſtros Apoſtolicos videlicet Præſules, in ſummitatis arce conſtituit, omniumque Eccleſiarum curam habere præcepit, ut nobis ſuccurratis. „

S. Baſilius de hoc momento ſplendide loquitur Epiſt. 52. ad Athanaſium: " Viſum „ eſt conſentaneum ſcribere ad Epiſcopum „ Romanum, ut videat res noſtras, & „ judicii ſui decretum interponat. „

Cyrillus Alex. in Theſauris apud Allatium Lib. 1. de conſenſ. Cap. 21. n. 4. " Oportet nos, tamquam membra, inhærere Capiti noſtro, Romano Pontifici, & throno Apoſtolico: Ex quo noſtrum eſt quærere, quid credendum, quid ſentiendum, & quid tenendum ſit; ſolius enim illius eſt, reprehendere, corrigere, increpare, determinare, diſponere, ſolvere & ligare. „

S. Chryſoſtomus Homil. 6. adverſus Judæos: " Petrus itaque poſt illam nefariam abjurationem, quoniam celeriter ſuum ipſius peccatum recordatus eſt, nulloque accuſante, dixit peccatum, flevitque amare; adeo abluit illam abnegationem, ut etiam primus Apoſtolorum fuerit factus, eique totius terrarum orbis commiſſus. „ Idem dicit Homil. in SS. Petrum & Heliam.

Nilus Monachus S. Chryſoſtomi diſcipulus, Epiſtola nondum edita ad Lotam Aſcetem, non abſimili modo de eadem loquitur materia: " Nudus, *ait*, itaque „ cum eſſet beatus Petrus, in Chriſtum „ ſpei tunica accingitur, ſeque in mare „ divinarum miſericordiarum projiciens, „ acceſſit ad eſum, amore, veluti catena quadam attractus: &, cum nimis „ negationis tempore defatigatus fuiſſet, „ magnos labores expertus, lacrymis triſtitiaque afflictus, quod Domino privaretur, cum ſibi Dominus propius reconciliavit, admirando pane, & piſce inopinato; & poſt prandium, beatæ vocis „ audiendæ deſiderio geſtientem alloquitur, „ & tranquillat, e pro modulo dolorum „ cordis ſolatur, ſicque educatum totius „ orbis terrarum Paſtorem conſtituit. „

Tum S. Joannes Damaſcenus oratione de Transfiguratione Domini, ſic habet: " Cur Petrum, & Jacobum & Joannem „ aſſumpſit? Petrum, ut teſtimonium, „ quod ille ex patre teſtatum vere tuliſſe „ oſtenderet, propriamque ſententiam ſtabiliens, Patrem cæleſtem id ipſi revelaſſe, & ut primarium Antiſtitem, & „ univerſæ Eccleſiæ habenas habiturum. „ Ergo &c.

Theophilactus ſuffragatur in caput 21. Joannis his verbis: " Totius orbis omnium „ præfecturam Petro committit; non autem alii, ſed huic tradidit. Primum „ quidem, quia omnes præcellebat, & „ totius cœtus os erat. „

Maximus Abbas Epiſtola ad Marinum ſuum addit calculum, & ait: " Omnes „ termini terræ, & quicumque ubique „ terrarum Chriſtum Dominum pura mente, & orthodoxa fide confitentur, quaſi „ ad ſolem æterni luminis, ad ſanctiſſimam Romanorum Eccleſiam, & ejus „ confeſſionem & fidem, intenti reſpiciunt. Ex ipſa rutillantem ſplendorem „ recipientes ſpiritualium & ſanctorum „ dogmatum, quemadmodum ſex illæ „ ſanctæ Synodi diſertis verbis, & magna „ cum religione expoſuerunt. „

Non prætereundus Michael Anchiali, qui in Dialogo cum Emanuele Imperatore, ſic ſcribit: " Hoc vero habuit non Petri aut Pauli gratia, quemadmodum „ ipſi ſibi plaudunt: neque enim Petrus „ Romæ magis, quam univerſi terrarum „ orbis præceptor eſt. „

Id Maximus Planudes Orat. in Apoſtolorum Principes Petrum & Paulum, egregie Primatum Eccl. Rom. commendat: " Omnium, *inquit*, curationem adminiſtrationem, gubernationem, Petrus „ vero cum ſciret, ſibi omnium præfecturam & gubernationem fuiſſe commiſſam, ſupplendum ſibi eſſe, quod deerat: Mathiam... eum paulo ante ceciderat, pro ſeipſo conſtituere, & omnium „ adminiſtrationem illi concredere, ante „ nos & alii expoſuerunt. „

Ex his Patribus beatus Petrus ejuſque in Pontificatu ſucceſſores Chriſti habent Principatum: Sed Chriſtus non ſolum ordine, ſed & auctoritate erat totius Eccleſiæ Primas & Caput: Igitur & eſt ſummus Pontifex, qui ideo Chriſti Vicarius appellatur.

Ex iiſdem S. Petrus habet Apoſtolatus ſuper ceteros præcellentiam; adeoque non par in dignitate, ſed ſuperior: Igitur & ſummus Pontifex eſt ceteris Præſulibus Caput, & totius Eccleſiæ Paſtor.

Ex illis ſanctis Doctoribus B. Petrus eamdem habet auctoritatem in Eccleſiam univerſalem, quantam habet unuſquiſque Epiſcopus in propria Diœceſi, eamdemque habent ejus in Pontificatu ſucceſſores: Sed Epiſcopus non ſolum ordine & auctoritate ceteros Presbyteros ſuæ Diœceſis præcellit: Igitur & ſummus Pontifex alios auctoritate ſuperat Præſules.

Quocirca Allatius eruditiſſimus Græcus Lib. 1. de Conſenſione Eccleſiæ Orientalis cum Occidentali cap. 20. num. 7. pag. 290. ſic revincit contradicentem: " Solius Chriſti eſt Apoſtolos facere; id ſolus „ Petrus a Chriſto habuit: & tu eum parem cum aliis Apoſtolis facis? Poſt „ Chriſtum Chriſtus eſt, ita Chriſto diſponente, in Eccleſia Petrus: & tu illius præcellentiam mutilas, & oves ſurripis, & inter Apoſtolatus dignitatem „ coarctas? Solus Petrus, id a Chriſto „ habuit, ut aliorum Apoſtolorum Princeps eſſet, illiuſque locum inter alios „ conſervaret: & tu dignitatem mutilas, „ & aliis Apoſtolis exæquas? Petrus eſt „ aliis Apoſtolis Chriſtus, ab ipſo Chriſto conſtitutus: & tu merum Apoſtolum, nihilque præterea agnoſcis? Petrus „ non tantum Paſtor ſed & Magiſter Gentium, ubicumque ſunt terrarum, omnium, a Chriſto electus eſt: & tu in „ partes divulſam Eccleſiam, hanc Petro, „ hanc Paulo, hanc aliis Apoſtolis tribuis; & ſuburbicaria neſcio quæ loca ex „ arbitrio fingis, & Petro donas? Faceſſant hinc Reges, faceſſant Imperatores; „ Chriſto pareant, Chriſtum audiant, Chriſti doctrinam ductumque ſequantur; Petri „ ſcilicet, qui, illis Chriſtus ut eſſet, a „ Chriſto ipſe electus eſt: quam dignitatem „ numquam amiſit, ſed continua poſſeſſione rebus in omnibus conſervavit. „

Patres Latini.

S. Cyprianus Epiſt. ad S. Cornelium: " Nos enim, *ait*, ſingulis navigantibus, „ ne cum ſcandalo ullo navigarent, rationem reddentes, ſcimus nos hortatos eos „ eſſe, ut Eccleſiæ Catholicæ radicem „ & matricem agnoſcerent & tenerent. „ .. ut te univerſi Collegæ noſtri & „ communicationem tuam, id eſt, Catholicæ Eccleſiæ unitatem pariter & „ charitatem probarent, firmiter ac tenerent. „

Atque vero Tertullianus Lib. de præſcript. cap. 36. " Habes Romam, unde „ nobis quoque auctoritate præſto eſt. Iſta „ quam felix Eccleſia! cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine ſuo profuderunt. „

Suum addit calculum Optatus Milev. Lib. 2. contra Parmen. n. 2. " Cathedra „ unica, quæ eſt prima de dotibus, ſedit „ prior Petrus, cui ſucceſſit Linus, &c. „ Tum Hieronymus Epiſt. 16. alias 58. ad Damaſum: " Hinc præſidiis fulta mundi Ariana rabies fremit. Hinc in tres „ partes ſciſſa Eccleſia ad ſe rapere me „ feſtinat, Monachorum circa manentium „ antiqua in me ſurgit auctoritas. Ergo „ interim clamito: ſi quis Cathedræ Petri injungitur, meus eſt. „ Sanctus Auguſtinus paſſim in pluribus locis idem lato calamo docet, videlicet Pſal. contra Partem Donati, Serm. 2. de verb. Apoſt. Lib. 1. ad Bonifacium cap. ult. tum Lib. 2. cap. 3. Rurſus Lib. 4. cap. ult. ait: " Quid eſt ergo quod dicunt, ſimplicibus Epiſcopis ſine congregatione Synodi in locis ſuis ſedentibus extorta ſubſcriptio eſt .... aut vero congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur: quaſi nulla hæreſis aliquando, niſi congregatione Synodi damnata ſit: cum potius rariſſimæ inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit &c. „ Rurſus Lib. 3. contra Julianum cap. 1. loquens de decretis SS. Pontificum contra Pelagianos latis: " Dedit vobis Eccleſia Catholica judicium quale debuit: ubi cauſa veſtra finita, eſt. „ Suffragantur S. Proſper in carmine De ingratis cap. 2. num. 40. Fulgentius Lib. de In-

Incarn. & grat. cap. 11. Vincentius Lirinenſis Comm. 1, cap. 5. D. Bernardus Epiſt. 190. ad Innocentium Papam.

Ex illis enumeratis Patribus ſedes Apoſtolica eſt inter omnes potentior, Roma auctoritate omnibus præſto eſt ad auxilium: Cathedra Petri unica eſt, & Petro ſucceſſit Linus. Abſque Conciliis ſedes Romana poteſt dirimere fidei controverſias, & ad metam perducere: Sed ſecluſo Primatu non poſſet, nec iſtis fulgeret dotibus. Ergo &c.

Probatio quinta, ex rationibus D. Thomæ.

VARIIS in locis S. Doctor ſummi Pontificis defendit Primatum, maxime Opuſc. 1. ex profeſſo contra Græcos ſchiſmaticos illum impugnantes, quam quidem prærogativam rationibus Theologicis angelice aſtruit.

Prima, ex cap. 32. ſic proponitur: Ille eſt Caput & totius Eccleſiæ Primas, qui eſt primus & maximus inter omnes Epiſcopos: Atqui talis eſt ſummus Pontifex. Ergo &c. Sic loquitur S. Doctor: " Similis autem error eſt dicentium Chriſti Vicarium Romanæ Eccleſiæ Pontificem, non habere univerſalis Eccleſiæ Primatum, errori dicentium, Spiritum ſanctum a Filio non procedere. Ipſe enim Chriſtus Dei filius ſuam Eccleſiam conſecrat, & ſibi conſignat Spiritu ſancto quaſi ſuo charactere & ſygillo, ut ex ſupra poſitis auctoritatibus manifeſte habetur. Et ſimiliter Chriſti Vicarius ſuo Primatu ac providentia univerſam Eccleſiam, tamquam Fidelis miniſter Chriſto ſubjectam conſervat; oſtendendum eſt ergo ex auctoritatibus Græcorum Doctorum, prædictum Chriſti Vicarium in totam Eccleſiam Chriſti poteſtatis plenitudinem obtinere. Quod enim Romanus Pontifex ſucceſſor Petri & Chriſti Vicarius, ſit primus & maximus omnium Epiſcoporum, Canon Concilii expreſſe oſtendit, ſic dicens: Veneramur ſecundum Scripturas, & Canonum definitionem ſanctiſſimum antiquæ Romæ Epiſcopum, primum eſſe & maximum omnium Epiſcoporum. Hoc autem auctoritati conſirmat ſacræ Scripturæ, quæ inter Apoſtolos Petro attribuit primum locum tam in Evangeliis, quam in Actibus Apoſtolorum. Unde dicit Chryſoſtomus in Matthæum ſuper illud, acceſſerunt diſcipuli ad Jeſum dicentes, quis major eſt in regno cœlorum? Quia quoddam humanum ſcandalum conceperunt, quod & in ſe occultare jam non poterant & tumorem cordis non ſuſtinebant, in eo quod videbant Petrum ſibi præferri & præhonorari."

Secunda: Qui habet in totam Eccleſiam prælationem, ille profecto & citra dubium cenſendus eſt Caput & Primas totius Eccleſiæ: Atqui ſummus Pontifex univerſalem habet in totam Eccleſiam prælationem. Ergo &c. Sic propugnat divus Thomas ibidem cap. 22. & ait: " Oſtenditur etiam, quod prædictus Chriſti Vicarius in totam Eccleſiam Chriſti univerſalem prælationem obtineat. Legitur enim in Chalcedonenſi Concilio, quod tota Synodus clamavit Leoni Papæ: Leo ſanctiſſimus Apoſtolicus, & Icumeraycos, id eſt, univerſalis Patriarcha per multos annos vivat. Et Chryſoſtomus ſuper Matthæum: Filius, quæ patris eſt & ipſius filii, poteſtatem Petro ubique terrarum conceſſit .... Item ſuper Actus Apoſtolorum. Petrus a Filio ſuper omnes qui filii ſunt, poteſtatem accepit, non ut Moyſes in gente una, ſed in univerſo orbe. Hoc etiam trahitur ex auctoritate ſacræ Scripturæ. Nam Petro indiſtincte oves ſuas Chriſtus commiſit, dicens, Joannis ultimo: Paſce oves meas. Et Joan. 10. Ut ſit unum ovile, & unus Paſtor."

Tertia: Summus Pontifex habet in Eccleſia poteſtatis Chriſti plenitudinem: Sed hæc plenitudo ſoli Capiti & Primati convenit, ut omnes fatentur: Ergo &c. Major in qua eſt difficultas ibidem cap. 32. a S. Thoma, ſic probatur: " Habetur etiam ex prædictorum Doctorum auctoritatibus, quod Romanus Pontifex habeat in Eccleſia plenitudinem poteſtatis. Dicit Cyrillus Patriarcha Alexandrinus in libro Theſaurorum, ſicut Chriſtus accepit a Patre dux & ſceptrum Eccleſiæ Gentium, ex Iſrael egrediens, ſuper omnem primatum, & poteſtatem, ſuper omne quodcumque eſt, ut ei cuncta curventur, pleniſſimam

„ mam poteſtatem, ſic & Petro & ejus „ ſucceſſoribus pleniſſime commiſit ... Et „ Chryſoſtomus dicit ad conſulta Bulgarorum, ex perſona Chriſti loquens: Ter „ te interrogo, an ames, an diligas, quia „ ter me trepidus, & timidus negaſti. „ Nunc autem reductus, ne credant fra„ tres gratiam & clavium auctoritatem „ amiſiſſe, quia amas, coram ipſis id „ tibi jam confirmo quod meum eſt „ plenum. Hoc etiam trahitur ex au„ ctoritate Scripturæ, nam Dominus „ Matthæi 16. univerſaliter Petro dixit, „ Quodcumque ſolveris ſuper terram, „ erit ſolutum & in cœlis. „

Quarta: Beatus Petrus a Chriſto conſtitutus eſt Caput ſimul & Primas totius Eccleſiæ: Atqui eadem poteſtas ad ſuos pertranſivit in Pontificatu ſucceſſores. Et probatur ex D. Thoma, qui ibidem cap. 32. ſic ait: “ Oſtenditur etiam quod „ Petrus ſit Chriſti Vicarius, & Ro„ manus Pontifex Petri ſucceſſor, in ea„ dem poteſtate ei a Chriſto collata. „ Dicit enim Canon Concilii Chalcedo„ nenſis. Si quis Epiſcopus prædicatur „ infamis, liberam habeat ſententiam ap„ pellandi ad beatiſſimum antiquæ Ro„ mæ, quia habemus Petrum Patrem re„ fugii, & ipſi ſoli libera poteſtate loco „ Dei ſit jus diſcernendi Epiſcopi crimi„ nati infamiam ſecundum claves a Domi„ no ſibi datas. Et infra. Et omnia ab eo „ definita, ab eo teneantur tamquam a „ Vicario Apoſtolici Throni. Item Cyril„ lus Jeroſolymitanus Patriarcha dicit ex „ perſona Chriſti loquens: Tu cum fine, „ & ego ſine fine, cum omnibus quos lo„ co tui ponam, plene & perfecte Sacra„ mento & auctoritate cum eis ero, ſic„ ut ſum & tecum. Et Cyrillus in Li„ bro Theſaurorum dicit, quod Apoſtoli „ in Evangeliis & Epiſtolis affirmaverunt „ in omni doctrina Patrum eſſe loco „ Dei, & ejus Eccleſiam, eiſdem dantes „ locum in omni capitulo & Synagoga, „ in omni electione & affirmatione. Et „ infra. Cui ſcilicet Petro, omnes jure „ divino caput inclinant & primates „ mundi, tamquam Domino Jeſu obe„ diunt. Et Chryſoſtomus dicit ex per„ ſona filii loquens: Paſce oves meas, „ id eſt, loco mei præpoſitus eſto fra„ trum. „

Quinta: Ad Caput & Primatem ſpectat determinare credenda; namque ſolus ſupremus controverſiarum Judex habet jus determinandi quæ ſunt fidei: Atqui hæc poteſtas ſummo competit Pontifici. Et probatur ex ſancto Thoma, qui ibidem cap. 32. ſic loquitur: “ Oſtenditur etiam „ quod ad dictum Pontificem pertineat „ quæ fidei ſunt, determinare. Dicit „ enim Cyrillus in libro Theſaurorum: „ Ut membra maneamus in Capite no„ ſtro Apoſtolico Throno Romanorum „ Pontificum, a quo noſtrum eſt quære„ re quid credere, & quid tenere debe„ mus. Item Maximus in Epiſtola Orien„ talibus directa dicit: Omnes fines orbis „ qui Dominum ſincere receperunt, & „ ubique terrarum catholici veram fidem „ confitentes in Eccleſiam Romanorum, „ tamquam in ſolam reſpiciunt, & ex „ ipſa lumen Catholicæ & Apoſtolicæ fi„ dei recipient, nec immerito. Nam „ Petrus legitur primo perfectam fidem „ eſſe confeſſus, Domino revelante, cum „ dixit Matthæi 16. Tu es Chriſtus Fi„ lius Dei vivi; unde & eidem Domi„ nus dicit: Ego pro te Petre rogavi, „ ut non deficiat fides tua. „)

S. Doctor, idem probat momentum multis in aliis locis; ibidem cap. 32. ait de ſummo Pontifice: “ Patet etiam quod „ ipſe Patriarchis prælatus exiſtat, ex eo „ quod Cyrillus dicit, quod ipſius, ſcili„ cet Apoſtolici Throni Romanorum „ Pontificum ſolius eſt reprehendere, cor„ rigere, ſtatuere, ſolvere, diſponere, & „ loco illius ligare, qui ipſum ædificavit. „ Et Chryſoſtomus ſuper Acta Apoſto„ lorum, dicit quod Petrus eſt Vertex „ ſanctiſſimus beati Apoſtolici Throni, „ Paſtor bonus. Item etiam hoc patet ex „ auctoritate Domini dicentis, Luc. 22. „ Tu aliquando converſus, confirma fra„ tres tuos. „

Ibidem pergit: “ Oſtenditur etiam, „ quod ſubeſſe Romano Pontifici ſit de „ neceſſitate ſalutis; dicit enim Cyril„ lus in Libro Theſaurorum: Itaque fra„ tres, ſic Chriſtum imitamur, ut ipſius „ oves vocem ejus audiamus, manentes „ in Eccleſia Petri, & non inflemur „ vento ſuperbiæ, ne forte tortuoſus „ ſerpens propter noſtram contentionem, „ nos ejiciat ut Evam olim de paradiſo. „

Idem

Idem momentum probat ſanctus Doctor 2. 2. quæſt. 11. art. 10. ubi ex profeſſo docet ad ſummum Pontificem pertinere condere & ordinare Symbolum, & quæ ſunt fidei determinare, quod probat auctoritate verborum Chriſti ad Petrum directorum: *Et tu aliquando converſus, confirma fratres tuos*. Deinde ſubdit: „ Hujus ratio eſt, quia una fides debet „ eſſe totius Eccleſiæ, ſecundum illud „ 1. ad Corinth. 1. *id ipſum dicatis omnes*, „ *& non ſint in vobis ſchiſmata*; quod ſer- „ vari non poſſet niſi quæſtio fidei de „ fide exorta determinetur per eum qui „ toti Eccleſiæ præeſt, ut ſic ejus ſen- „ tentia a tota Eccleſia firmiter te- „ neatur; & ideo ad ſolam auctorita- „ tem ſummi Pontificis pertinet nova „ editio Symboli, ſicut & omnia alia „ quæ pertinent ad totam Eccleſiam, „ ut congregare Synodum generalem. „

His rationibus D. Thomæ, tres aliæ validiſſimæ ſubjiciuntur, igitur.

Sexta ſic procedit: Qui habet poteſtatem in ceteros Epiſcopos, ſive ad confirmandum eorum electiones, ſive etiam ad eos propter crimina exauctorandum, vel etiam in ſedem reſtituendum, donatur auctoritate & Capitis, & Primatus in tota Eccleſia: Atqui tale eſt jus, taliſque ſummi Pontificis dignitas & auctoritas: Ergo &c. Minor patet ex Canon. 3. 4. Concilii Sardicenſis, & ex Epiſtola 82. S. Leonis, ex quibus momentis colligitur Epiſcopum Theſſalonicenſem ſolitum fuiſſe vice Romani Pontificis aliorum Epiſcoporum confirmare electiones: pari & conſimili jure electionem Maximi Epiſcopi Antiochiæ confirmavit ſanctus Leo, ut patet ex Concilio Chalcedonenſi Act. 7. Idem Epiſt. 84. Anaſtaſio Theſſalonicenſi Epiſcopo jubet ſua auctoritate confirmare electionem Metropolitani. Nicolaus I. in ſua ad Michaelem Imperatorem Epiſtola octo recenſet Patriarchas CP. quos ipſe a ſede deturbaverat; e contra vero Julius I. in ſuam reſtituit Athanaſium.

Septima: Ad ſummum Pontificem ſpectat condere leges, in tota Eccleſia obligantes: Ergo &c. Probatur antecedens. Primo quidem, ex variis Extravagantibus & Clementinis in corpore juris inſertis. II. Idem patet ex diſpenſatione Canonum, cum hoc expoſtulat Eccleſia, & Fidelium utilitas: ſic Gelaſius Epiſt. 1. diſpenſavit de obſervatione multorum, & Tridentinum declarat hoc eſſe jus Papale, quinimmo idem patet in Gallia experimento quotidiano, ubi multi ſola diſpenſatione S. Pontificis muniti, plura ſimul, adverſantibus antiquis Canonibus, poſſident beneficia.

CONCLUSIO SECUNDA.

Primatus in Eccleſiam univerſalem, competit jure divino SS. Pontifici.

Probatur rationibus Theologicis.

PRIMO: Quod habet originem & inſtitutionem a Chriſto, eſt de jure divino: Atqui Primatus de quo nunc quæſtio movetur, ſuam a Chriſto trahit originem, ſcilicet quum Petro dixit Matth. 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*. Sic SS. Pontifices laudati, ſic allata Concilia, ſic utriuſque Eccleſiæ Patres, hanc interpretantur Scripturam; quippequi dum de Primatu Papæ loquuntur, iſtam Chriſti ſententiam in probationem afferunt. Nec mirum, eo ipſo quo Eccleſia ædificata eſt ſuper Petrum, cum ſit indefectibilis, debet habere immobile fundamentum; ſi enim in ſola humana poteſtate innixa foret, cum iſta ſit defectibilis, Eccleſia foret utique defectibilis; hinc portæ inferi adverſus eam prævalerent. Ergo &c.

Altera: Primatus Petri eſt de jure divino, cum pro fidei & amoris præmio ſupra ceteros Apoſtolos, hoc donatus ſit munere: Sed Petrus ex Conciliis & Patribus jam jam nominatis vivit in ſucceſſoribus, juxta illud S. Petri Chryſologi Epiſt. ad Eutychetem, relata 1. part. Conc. Chalcedon. num. 15. ubi hortatur hunc hæreticum ut Romano Pontifici pareat: " Quia, *inquit*, B. Petrus in „ ejus ſede vivit, & præſidet, & præ- „ ſtat quærentibus fidei veritatem, „ Ergo &c.

Tertia: Quod ex natura dignitatis a Deo inſtitutæ, ab ipſo ſicut ipſa dignitas profluit. Sed Chriſtus ſuam fundans Eccleſiam inſtituit Caput, quod ad con-

ſummationem uſque ſæculi illam regeret; Caput autem fuit Petrus, & quilibet ejus ſucceſſor eſt, ſin minus Eccleſia foret corpus acephalum & monſtruoſum: de ratione vero capitis eſt, ut ceteris dominetur membris: Ergo &c.

Quarta: Summi Pontifices Petro ſucceſſerunt, ut unitas Eccleſiæ jugi & perenni fluxu & refluxu a Chriſto per Petrum, & a Petro per ejus ſucceſſores ſervaretur: Sed illa Eccleſiæ unitas eſt divina, juſta illud Joan. 10. *Fiet unum ovile & unus Paſtor*: Sed illa ſucceſſio non ab hominibus, ſed a Chriſto per Petrum incepit, ut docent Tertullianus, Optatus & Auguſtinus citati: Ergo &c. Ceterum juxta regulam S. Auguſtini, quod initium non habet, ſuam a Chriſto per Apoſtolos ducit originem, teſte autem Optato Milevit. Lib. 2. contra Parmenianum n. 3. Pontificis Romani non invenitur inter ſtatuta humana initium, namque ait: " Cathedra unica eſt . . . „ ſedit prior Petrus, cui ſucceſſit Li- „ nus, Lino ſucceſſit Clemens &c. Ergo „ &c. „

Quinta: Illa dignitas & prærogativa eſt de jure divino, ſi illam negantes habeantur ut Hæretici; illi enim ſoli uti tales ventilantur, qui aliquod Scripturæ contrarium propugnant: Atqui negantes Primatum ſummi Pontificis declarantur Hæretici: Et probatur. Hoc liquet ex cenſura lata ab Innocentio X. ann. 1647. die 24. Januarii contra quoſdam qui Paulum in dignitate cum Petro parem faciebant. Suffragatur Clerus Gallicanus, qui in comitiis habitis menſibus Martio & Majo anni 1681. dicit, *Romanus Pontifex*: " Caput eſt „ Eccleſiæ, centrum unitatis: obtinet ille „ in nos Primatum auctoritatis, & ju- „ riſdictionis ſibi a Chriſto Jeſu in perſona „ ſancti Petri collocatum: Qui ab hac ve- „ ritate diſſentiret, Schiſmaticus, immo „ & Hæreticus eſſet. „ Rurſus in declaratione facta in comitiis anni 1682. ſic loquitur idem Clerus: " In fidei quæſtionibus „ præcipuæ S. Pontificis partes ſunt, ejuſ- „ que decreta ad omnes & ſingulas Eccle- „ ſias pertinent. „

Idem expreſſe propugnat ſacra Facultas Pariſienſis ann. 1542. in ſua cenſura contra articulum 23. Lutheri. *Nec minus certum eſt*, ait, *unum eſſe jure divino ſummum in Eccleſia Chriſti militante Pontificem, cui omnes Chriſtiani parere tenentur*. Tum anno 1617. in cenſura contra Spalatenſem dicit: *Propoſitionem qua ille aſſeruerat Romanam Eccleſiam jure divino auctoritatem in alias Eccleſias non habere, hæreticam eſſe & ſchiſmaticam*.

Sexta: Illa ſuprema auctoritas non eſt de jure humano: Igitur de jure divino. Probatur antecedns: Vel ipſi Imperatores hoc ultro fatentur: In primis Aurelianus, ut refert Euſebius Lib. 7. Hiſt. cap. 30. Valentinianus Epiſt. ad Theodoſium. Juſtinianus Novella 131. titulo 14. cap. 2. Suffragatur Senatus Pariſienſis in ſua declaratione de libertatibus Gallic. facta Ludovico XI. ann. 1461. ubi ſic loquitur ore clariſſimi DD. Loſelier: *Proteſtatur Curia veſtra Majeſtati ſe nullo modo propter quacumque inferius dicenda, Excellentiæ, Sanctitati, dignitati, honori, & auctoritati noſtri ſancti Patris Papæ, ſanctæque Sedi Apoſtolicæ derogare; ſed e contra ei honorem, reverentiam & obedientiam, quam omnes boni fideles Catholici ſupremo Eccleſiæ Paſtori præſtare tenentur*.

Allatius Lib. 1. de conſenſione Eccleſiæ Græcæ cum Latina cap. 20. argumentis omni exceptione majoribus probat adverſus Schiſmaticos ſummum Pontificem eſſe de jure divino auctoritative totius Eccleſiæ Primatem: num. 16. poſt multas probationes, ſic concludit: " Habes, Papam „ eſſe Romanum Epiſcopum, & Oecu- „ menicum Papam, non ordine & ſe- „ dendi loco, ſed poteſtate & auctori- „ tate. „ Rurſus num. 19. iterum refri- „ cando ſchiſmaticos ait: " Quæ cum ita „ ſint, & Romani Pontificis, non in alias „ modo, ſed in Byzantinam etiam Eccle- „ ſiam auctoritas, tam plane pateat, neſcio „ qua fronte recentiores quidam ex ſchi- „ ſmate aſſeruerint, Pontificem Roma- „ num numquam Patriarchas creaſſe. „

Ex his iterum ſic argumentari licet: Ille eſt totius Eccleſiæ Primas auctoritate & poteſtate, cui totam & univerſam Eccleſiam regere, & cuſtodire tamquam omnium Patri & Capiti incumbit: namque ad Patrem ſpectat auctoritative filios regere, ſicut & ad caput gurbernare membra: Sed ex auctoritatibus ſupra laudatis hæc provincia a Chriſto ſic demandata eſt ſummo Pontifici, ut quidquid reclament ſchiſmatici

Græci,

Græci, parem non habuerint alii in tota Eccleſia poteſtatem, cum Patriarchæ poteſtas intra Patriarchatus limites ſemper fuerit concluſa: Ergo &c.

Fit ſatis objectionibus contra 1. concluſionem.

Objicies: Ille non habet ſupra ceteros orbis terrarum Epiſcopos Primatum, cujus auctoritas extra ſuum Patriarchatum non extenditur: Atqui auctoritas ſummi Pontificis non ſe extendit ultra ſui Patriarchatus fines: Et probatur ex Concilio Nicæno, quod can. 6. ſic loquitur: *Mos antiquus perduret in Ægypto, & Lybia & Pentapoli, ita ut Alexandrinus Epiſcopus horum omnium habeat poteſtatem; quoniam quidem & Epiſcopo Romano parilis mos eſt.* Igitur ut valeat comparatio, Epiſcopus Romanus habet ſolum in ſuo Patriarchatu auctoritatem; ſin minus Patriarcha Alexandrinus, qui ei aſſimilatur, univerſalem ſicut Papa haberet.

Reſpondeo I. Canonem Concilii Nicæni, vel minimum quidem non detrahere a primatu ſummi Pontificis; omiſſa quippe ſunt verba præcedentia: *Eccleſia Romana ſemper habuit primatum &c. Mos antiquus perduret &c.* Sic legitur in prima collectione Romana, quam agnoverunt Alanus Copus in 1. Dialogo ſic habet idem canon Græcus, qualis lectus & approbatus fuit in Concilio Chalcedonenſi Actione 16.

Reſpondeo II. negando minorem: Ad probationem diſtinguo: Epiſcopus Alexandrinus parem habet cum Epiſcopo Romano poteſtatem dependenter a Papa, concedo: independenter ab eo, nego. Tria diſtinguenda ſunt in ſummo Pontifice, nimirum dignitas Epiſcopalis, dignitas Patriarchalis, & dignitas Papalis. Patriarcha Alexandrinus ex privilegio habet quantum ad aliquid ſimilem in Patriarchatu ſuo poteſtatem, ſicut habet Romanus Pontifex in ſuo. Videlicet, ut poſſit creare Epiſcopos, erigere Diœceſes; Concilia in provinciis ſui Patriarchatus adunare: ita Cabaſſutius in notis ad canonem prædictum pagina 112. editionis Lugdunenſis 1690. ubi ita loquitur: " Sic „ intelligenda ſunt ut idcirco præfata in „ Ægyptum, Lybiam & Pentapolim po„ teſtas Alexandrino Epiſcopo competat, „ quia illud ei jus tribuere ſolet Roma„ nus Epiſcopus. „

Eodem prope modo illum explicat canonem Emmanuel Aſchelſtrates in Tom. de antiquitate Eccleſiæ, editionis Romanæ anno 1697. Diſſertatione 2. pag. 421. his verbis: " Apoſtolorum princeps Pe„ trus in totius Regni Ægyptiaci me„ tropoli Alexandria ſedem majorem con„ ſtituendam duxit: unde ut latius ſupra „ oſtendimus, ſanctus Marcus divi Petri „ diſcipulus ex ejuſdem auctoritate Ale„ xandriam pergens ad inſtar ſedis Pa„ triarchalis Romanæ Patriarchatum in„ ſtituit, idque Nicænum Concilium ca„ none 6. his verbis exprimit: " *Anti„ qua* conſuetudo ſervetur per Ægy„ ptum, Lybiam, & Pentapolim, ut A„ lexandrinus Epiſcopus horum omnium „ habeat poteſtatem, quia & urbis Ro„ mæ *Epiſcopo parilis mos eſt.* Idem quia „ eſt ac ſi diceret, ſedes Patriarchalis „ Alexandrina Apoſtolorum tempore ſita „ eſt inſtar ſedis Patriarchalis Romanæ. „ Sed ſedes Romana habet poteſtatem „ ſuper omnes Provincias totius Occiden„ tis juri ſuo Patriarchico ſubjectas. Ita„ que & Alexandrina poteſtatem habere „ debet ſupra Provincias Ægypti, Ly„ biæ & Pentapolis ſuo juri Patriarchi„ co ſubditas. „

Sequitur igitur ſolummodo Patriarcham Alexandrinum ex vi ſuæ inſtitutionis, & conſentiente beato Petro, aſſimilari ſummo Pontifici quantum ad Patriarchatum, nuſquam vero quantum ad dignitatem ſupremam Capitis & Primatus univerſalis Eccleſiæ; quia vero Meletium Thebaidis ſuperioris Metropolitam fuiſſe refert ſanctus Epiphanius Hæreſi 69. quique ſibi arrogaverat poteſtatem creandi Epiſcopos independenter a Patriarcha Alexandrino, iſte de hoc in Concilio Nicæno conqueſtus eſt: quocirca Patres ſtatuerunt canone 6. ut plenam & integram haberet juriſdictionem, videlicet & in Epiſcopos, & in Metropolitanos ſicut antiquitus; nec deinceps alius ſui Patriarchatus Præſul talem auderet uſurpare poteſtatem; cujus quidem rei hanc affert rationem & probationem, quia Patriarcha antiquæ Romæ omnium Patriarcharum forma ſolus habebat pro more

more ſolito & jure avito plenam & perfectam juriſdictionem & primariam reſpectu, ſui patriarchatus Præſulum., & ſic redditur genuinus canonis Nicæni ſenſus.

Solutio eſt Binii in notis ad Concilium Nicænum pagin. 318. " Initium hujus & „ canonis, quod tale eſt: *Eccleſia Romana* „ *ſemper habuit Primatum*; in Libris vulga- „ tis deeſt: ita enim citatur a Concilii „ Chalcedonenſis Patribus Act. 16. cum „ hoc eodem initio extat idem canon a „ Dionyſio Abbate e Græco in Latinum „ translatus, ut refert Alanus Copus in „ 1. Dialogo: intelligitur & explicatur, „ his verbis: *Perpendimus omnem primatum* „ *& honorem præcipuum ſecundum canones* „ *antiquæ Romæ Deo amantiſſimo Epiſcopo con-* „ *ſervari*: Quaſi diceret, ſicut Petrus ejuſ- „ que ſucceſſor Romanus Epiſcopus ac „ Pontifex, ex inſtitutione Chriſti divino „ jure Primatum conſecutus, & ſemper „ habuit, ac legitime uſurpavit, ita Ale- „ xandrinæ Eccleſiæ Epiſcopus omnium „ Eccleſiarum dumtaxat, quæ ſunt in to- „ ta Ægypto, Primatum & auctoritatem, „ quam Meletius ſchiſmaticus impugna- „ verat, juſte uſurpet: & non ex inſtitu- „ tione Chriſti; ſed ex conceſſione, ordi- „ natione & inſtitutione Petri, ejuſque „ ſucceſſoris Romani Pontificis, qui om- „ nes Ægypti provincias per Marcum Pe- „ tri diſcipulum & Marci ſucceſſores, „ huc uſque regere & gubernare conſue- „ vit. „

Ad hujus controverſiæ elucidationem ſubnotare juvat quinque fuiſſe Patriarchas in Eccleſia; videlicet Romanum Pontificem pro Occidente, immo Eccleſia Africana erat de Patriarchatu Romano, ut obſervat Cabaſutius ibidem pagin. 112. his verbis: " Jus Patriarchicum Romani Epi- „ copi adæquare queant, quod Italiam, „ Galliam, Hiſpaniam., Britanniam & „ magnam Africæ partem complectebaa- „ tur. „ Quatuor vero erant pro Oriente, nimirum Jeroſolymitanus, Antiochenus, Alexandrinus, & Conſtantinopolitanus, quibus omnibus in multis erant ſubditi Epiſcopi & Metropolitani ſuæ obedientiæ.

Inſtabis: Rufinus ſic reddit canonem Nicænum: " Et apud Alexandriam in ur- „ be Roma vetuſta conſuetudo ſervetur, „ ut vel illic Ægypti, vel hic ſuburbica- „ rum Eccleſiarum ſolicitudinem gerat. „ Igitur inquiunt Romanæ Eccleſiæ æmuli ſummus Pontifex non niſi in quaſdam urbes ſuæ Diœceſis habet poteſtatem, adeoque eſt tantum æqualis inter pares.

Reſpondeo I. canonem iſtum verbis Rufini contextum non reperiri in vulgari textu Græco, neque in exemplaribus Gelaſii, neque in iis quæ ad Patres Concilii Carthaginenſis tranſmiſſa leguntur: quocirca Rufinus proprio ſuo marte vocem ſuburbicarum Eccleſiarum intruſit in canonem, adeoque nullius eſſe auctoritatis conſtat.

Reſpondeo II. diſtinguendo antecedens: Et nomine ſuburbicarum Eccleſiarum intelligit Rufinus non ſolum quamlibet Diœceſim, ſed & urbes Metropolitanas atque Provincias Eccleſiaſticas Patriarchæ ſubditas, concedo: & intelligit vel prædia, vel oratoria intra paucos ab urbis mœnibus lapides ſita, vel etiam urbis unius tantum Diœceſis, nego. Impoſſibile eſt Rufinum concluſiſſe ditionem Patriarchæ inter aliquas villas, vel urbes unius ſolum Diœceſis, hoc enim aperte pugnat contra Nicænum, quod determinat & extendit juriſdictionem Patriarchæ Alexandrini ad Ægyptum, Lybiam & Pentapolim, in quibus quidem regionibus & multi Epiſcopi, immo & Metropolitani conſiſtebant, cum ipſe Meletius, ut dictum eſt, eſſet Ptolemaidis Thebaidis Metropolitanus: Igitur in altero ſenſu intelligit Rufinus canonem Nicænum: ſic cenſet doctiſſimus Valeſius cap. 7. his verbis: " Per „ ſuburbicarias enim Eccleſias intelligit „ Rufinus eas, quæ ſunt ſub Epiſcopo „ urbis Romæ; nam ſuburbicariæ Eccle- „ ſiæ eodem modo dicuntur quo ſubur- „ bicariæ Provinciæ. Ut ergo ſuburbica- „ riæ Provinciæ appellantur, quæ erant „ ſub Vicario urbis Romæ; ſic ſuburbica- „ riæ Eccleſiæ dicuntur a Rufino quæ- „ cumque ſubjacebant ſub Epiſcopo urbis „ Romæ: Et quemadmodum Provinciæ „ ſuburbicariæ peculiarem conſtituebant „ Diœceſim Vicariæ urbis Romæ, ita Ec- „ cleſiæ ſuburbicariæ Diœceſim conſtituunt „ Epiſcopi Romani. „

Eodem modo interpretantur Rufinum Cardinalis Perronius Reſp. contra Angliæ Regem cap. 33. Nicolaus Coeffeteau parte ſecunda contra Spalatenſem Lib. cap. 2.

Digitized by Google

Sirmundus Diſſertatione 2. de Suburbicariis cap. 4. Denique percelebris Lupus parte prima ad hunc canonem his verbis: " „ Non vacat de ſuburbicariis Romani „ Imperii Provinciis diſputare, atque ex „ illis quærere naturam ſuburbicariarum „ Eccleſiarum, eam jam audivimus non „ eſſe aliud quam eos qui Romæ ſubdi- „ ti, ideſt, qui ſubditi ſunt juri patriar- „ chico Eccleſiæ Romanæ, nempe totum „ Occidentem, Septemtrionem, Africam „ atque Illyricum. „

Urgent: S. Gregorius Magnus Lib. 9. Epiſtola 32. non vult Epiſcopum univerſalem appellari: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo Antecedens: Non vult Epiſcopum univerſalem appellari in eo ſenſu, quod non ſint præter Papam alii Epiſcopi, aliique Patriarchæ, concedo: Ita ut a ſummo Pontifice explodat Primatum, qui convenit illi ut eſt Papa, & ratione dignitatis ſummi Pontificis, nego. Eo ſeſe explicat modo in Epiſtola laudata, quocirca in Epiſt. 99. ſcribens ad Mauricium Imperatorem graviter reprehendit Joannem Patriarcham CP. eo quod ſe diceret Epiſcopum univerſalem, quæ quidem prærogativa ſoli convenit Epiſcopo Romano ut eſt Papa, & totius Eccleſiæ Caput: Nec magis proficiunt adverſus Primatiam Papæ debacchantes, cum dicunt S. Cyprianum Lib. de unit. Eccl. pagin. 180. aſſerere omnes Epiſcopos eſſe pares, hoc quippe intelligitur ratione conſecrationis Epiſcopalis, nuſquam vero ratione juriſdictionis, Primatus, & totius Eccleſiæ Capitis.

Diluuntur objecta contra 2. Concluſionem.

OPPONES: Quod eſt de jure humano, non eſt de jure divino dicendum: Atqui Primatus S. Pontificis eſt de jure humano: Et probatur. I. Eſt de inſtitutione S. Petri Primatus Romani Pontificis, quatenus Romæ potius, quam alibi ſedere voluit Apoſtolus. II. Romanus Pontifex quandoque non Romæ, ſed Avenione ſedit, videlicet tempore ſchiſmatis. III. Eodem proportionali modo ratiocinandum eſt de ſede Romani Pontificis, ac de aula regia, quæ ad nutum principis nunc in uno loco, nunc etiam in alio adeſt, & ubi Princeps reſidet; ſic ſedes Papæ, ubi adeſt, ibi ſedes Apoſtolica exiſtit: Igitur ſedes Romana Primatus prærogativam non habet, niſi ex arbitrio Petri ſucceſſoris. IV. Eadem dotis dignitas non ſemel a Canonibus, a Conciliis, immo vel ab ipſis Imperatoribus Catholicis conceſſa S. Pontifici legitur: Et probatur in Concilio Chalcedonenſi can. 28. habetur: *Antiqua Roma Throno, quod urbs illa imperet, jure Patres privilegia tribuerunt*. Tum & Juſtinianus Novella 100. ait: *Decernimus ſecundum ſacrarum Synodorum Decreta, ſanctiſſimum veteris Romæ Epiſcopum primum eſſe omnium Sacerdotem*. V. Vel ipſe S. Paulus qui Eph. 4. 11. & 1. Cor. 12. 28. omnes Hierarchiæ ordines, ad Doctores uſque nominat, ſilet tamen S. Pontificis Primatum, quod non eſt levius argumentum Primatum Papæ non eſſe de jure divino.

Reſpondeo I. Hæc & ſimilia argumenta unum tantummodo probare, videlicet Primatum localem S. Pontificis non eſſe de jure divino, bene vero perſonalem, ita ut, ubi adeſt Papa, ibi citra dubium ſit caput Eccleſiæ, Primas totius orbis Chriſtiani, ſedes Apoſtolica. Solutio eſt Bellarmini Lib. 2. de S. Pont. cap. 12. pag. 243. " Succeſſio, *inquit*, Romani „ Pontificis in Pontificatum Petri, ex „ inſtituto Chriſti eſt: Ratio autem ſuc- „ ceſſionis, qua Romanus Pontifex po- „ tius quam Antiochenus, vel aliquis „ alius ſuccedat, ex facto Petri initium „ habuit, ſucceſſio ergo ipſa ex Chriſti in- „ ſtituto, & jure divino eſt, quia Chri- „ ſtus ipſe inſtituit in Petro Pontifica- „ tum duraturum uſque ad finem mundi, „ & proinde quicumque Petro ſuccedit, „ a Chriſto accipit Pontificatum: At ve- „ ro quod Epiſcopus Romanus, quia „ Epiſcopus Romanus eſt, ſit Petri „ ſucceſſor, ex facto Petri ortum ha- „ buit, non ex prima Chriſti inſtitu- „ tione. Nam potuiſſet Petrus nullam „ ſedem particularem ſibi umquam elige- „ re, ſicut fecit primis quinque annis, „ & tunc moriente Petro, non Epiſco- „ pus Romanus, neque Antiochenus ſuc- „ ceſſiſſet, ſed is quem Eccleſia ſibi ele- „ giſſet: Potuiſſet quoque ſemper manere „ Antiochiæ, & tunc Antiochenus ſine „ dubio ſucceſſiſſet. Quia vero Romæ „ ſedem fixit, & tenuit uſque ad mor- „ tem, inde factum eſt, ut Romanus „ Pontifex ſuccedat, „

Re-

Digitized by Google

Reſpondeo II. negando minorem. Ad primam probationem diſtinguo: Primatus localis ex inſtitutione Petri Eccleſiæ Romanæ convenit, concedo: Perſonalis, nego. Petro ſiquidem Chriſtus dixit, Matth. 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam:* Non homines ſed ipſe Chriſtus Joan. 21. eidem dixit: *Paſce agnos meos... Paſce oves meas.*

Ad 2. probationem, diſtinguo: Et mutatio localis S. Pontificis arguit Primatum Romanæ Eccleſiæ a S. Petro affixum fuiſſe, concedo: & ab inſtitutione, aliquid detrahit, nego: ſolus quippe Chriſtus univerſalis Eccleſiæ Primatem inſtituit Petrum.

Ad 3. eadem eſt reſponſio: Ubi eſt Papa, ibi eſt Eccleſiæ Caput & Primas, concedo: Ibi variatur ab hominibus inſtitutio Primatus, nego. Igitur juxta Bellarminum duo ſunt diſtinguenda, nimirum inſtitutio, & ſucceſſio Primatis, tum eius habitatio: primum manet de iure divino, & eſt immobiliter S. Pontifici canonice electo affixum, ſecus ſecundum.

Ad 4. utique diſtinguo: Dignitas Primatus a canonibus & Imperatorum Chriſtianorum edictis tribuitur S. Pontifici, hoc eſt agnoſcitur & colitur, concedo: datur & confertur, nego. Reſponſio ex probationibus claret.

Ad 5. & poſtremam non abſimili modo diſtinguimus: Apoſtolus inter Hierarchiæ gradus ſilet Primatum S. Pontificis quia ſupponebat ſufficienter a Chriſto omnibus diſcipulis, Matth. 16. & Joan. 21. annuntiatum, concedo: nam & ipſe eum agnoverat, dum ſuum cum Petro contulit Evangelium, *Ne*, ait Gal. 2. 2. *in vacuum currerem, aut cucurriſſem*, concedo: ſecus nego. Ceterum eo loci omnes Hierarchiæ gradus enumerare non intendit S. Paulus; non enim prophetia, gratia ſanitatum & genera linguarum, ut aliquid permanens Eccleſiæ ſicut Diaconorum, Presbyterorum & Epiſcoporum ordines collata ſunt; a longo tempore ceſſavit prophetia, & raro admodum ceteræ gratiæ gratis datæ conſeruntur.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Primo: Primatus auctoritate & juriſdictione ſuper omnem Eccleſiam competit S. Pontifici, II. Et hoc de jure divino.

Primum patet, I. Ex Scriptura Matth. 16. *Tu es Petrus & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*. Prævalerent autem ſi loco Petri deficeret Paſtor univerſalis, qui totius Eccleſiæ curam ſuſciperet. II. Sic propugnant Patres Græci, ut lato calamo probat Allatius Libr. 1. de conſ. Eccleſ. capit. 20. quod & definivit Concilium Florentinum contra Græcos obſtrepentes, Tom. 13. Conc. pag. 515. III. Sic Patres Latini, quia ex Cypriano Lib. de unit. Eccl. hoc exigit unitas corporis myſtici, ne ſint Schiſmata: Tum Auguſtinus qui Serm. 2. de verbis Apoſt. ait cauſam Pelagianorum in multis, tum Palæſtinæ, tum Africæ & Romæ habitis Conciliis diſcuſſam, tandem decretis SS. PP. Innocentii I. & Zoſimi ad metam fuiſſe perductam.

Secunda pars, non minus claret. I. Quia per ſolum Chriſtum primatiam Petri univerſalem conſtat fuiſſe ſtabilitam; non enim ab Apoſtolis ortum habuit, cum par in parem non habeat juriſdictionem; & hoc non legatur factum: a fortiori nec ab Imperatoribus qui nullam habent ſpiritualem in Eccleſiam poteſtatem. II. Hoc ipſum confirmat uſus & poſſeſſio. III. Non aliter intellexere Patres, qui ſola innixi Chriſti auctoritate Matth. 16. & Joan. 21. Petrum ejuſque in Pontificatu ſucceſſorem totius Eccleſiæ Primatem eſſe concludunt.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

Primo: Canon ſextus Concilii Nicæni dicit ſolum Epiſcopum Alexandrinum habere juriſdictionem primatialem ſupra omnes ſui Patriarchatus Præſules, quia Epiſcopus Romanus ut Patriarcha, qui eſt forma ceterorum, habet ſupra ſui viciſſim Patriarchatus Epiſcopos & Metropolitanos, ſed non adæquat canon Patriarcham Alexandriæ S. Pontifici, ut

ut eſt totius Eccleſiæ Caput & Primas: Neque vero controverſia erat de hoc mota, ſed ſolum de Meletio Metropolitano Thebaidis, qui abſque fundamento declinaverat Patriarchæ Alexandrini dependentiam.

Secundo: S. Gregorius humilitatis motivo abnuit Epiſcopi Oecumenici titulum, maxime ne quis crederet unicum eſſe pro tota Eccleſia Epiſcopum, ſcilicet Romanum.

Tertio: Primatia localis eſt de jure Eccleſiaſtico ſolum, minime vero perſonalis: hoc eſt S. Petrus a Chriſto totius Eccleſiæ inſtitutus Primas, pro ut libuit & voluit ſuam fixit ſedem, unde Roma habet ab ipſo quod ſedem Apoſtolicam contineat.

ARTICULUS QUARTUS.

Num compertum ſit aliquem Pontificem Romanorum ex cathedra loquentem & pronuntiantem in materia fidei & religionis erraſſe, & hæreſim de fide credendam propoſuiſſe?

AD elucidationem quæſtionis ante omnia explicare neceſſe eſt; quibus modis ſummus Pontifex ſuper aliquod dubium conſultatus poteſt reſpondere: unde ſit

SECTIO PRIMA.

Quid ſit ſummum Pontificem ex cathedra loqui?

PRÆNOTARE juvat S. Pontificem duplici modo ſpectari poſſe, primo ut doctorem particularem, qui ſua tum ſcriptis, tum viva voce ad erudiendos auditores loquitur; ut ſi quis Papa doctiſſimus in ſcholis publicis ſacras litteras interpretaretur: vel etiam inter ambulandum cum amicis per modum converſationis & familiari diſputatione ſua placita proponeret: Alio modo cum delata ipſi ut ſupremo controverſiarum judici aliqua cauſa expoſtulatur ſententia juridica, ita ut illam auditis prius in ſacra Theologia magiſtris & conſultoribus, maxime vero Prælatis & eminentiſſimis Cardinalibus, qui ad ſolicitudinem pro Eccleſiæ regimine adſciti cum ſummo Pontifice ſe habent ſimul omnes ut quoddam Concilium, aut ſaltem ſupplent illud quod pro more antiquo ſolebant adunare SS. Pontifices, antequam cauſæ ad Concilium generale deferrentur; ſic Agatho unum Romæ adunavit, quaſi præambulum ad Sextum generale, in quo proſcripti ſunt Monothelitæ, vel etiam ut ſecluſo Concilio generali, ſaltem ritu ſolemniori proſcribantur Hæreſes, tum fuſis multis diebus ad Deum precibus, præviis ſacrificiis repetitis oblationibus, adhibitis jejuniis & frequentioribus Sacramenti ſanctiſſimi altaris expoſitionibus, ſervatis de jure & conſuetudine ſervandis, Deum unice præ oculis habens, ſedens in juſtitiæ Throno pronuntiat. Priori modo non loquitur ut Judex, ſed ſolum poſteriori.

Iterum prænotare juvat quæſtionem moveri poſſe vel de temporalibus, vel de diſciplina, vel tandem de religione & fide. Nullam hic movemus de temporalibus & diſciplina quæſtionem, cum ne quidem Concilia Oecumenica in his ſint infallibilia, ſed ſolum de quæſtione Religionem ſpectante.

Obſervandum eſt etiam ut dicatur Papa ex Cathedra loqui, non eſſe neceſſe illum alicui medio, aut conſultationi alligare definitionem, fruſtra enim, inquit vel ipſe Cardinalis Sfondratus Lib. 3. de regali Sacerdotio §. 1. foret in Papa talis auctoritas; nam cujus error damnatus eſſet, prætendere ſemper poſſet, illegitime damnatum; ſic Pelagiani proſcripti in Concilio Carthaginenſi appellarunt ad S. Melchiadem: damnati ab ipſo provocaverunt, ait Optatus Milevitanus, ad Arelatenſem Synodum, contendentes cauſam nondum ſatis fuiſſe diſcuſſam: Idem dixere Lutherani de Concilio Tridentino, ad quod tamen a ſententia Leonis X. contra eos lata appellaverunt; quocirca Romani Pontificis prudentiæ & diſcretioni committitur in Concilio Tridentino Seſſione 25. de reformatione cap. ultimo induſtriæ modus, quem in rebus ambiguis definiendis adhibere poterit.

Sic loquitur ſacra Synodus *De recipiendis & obſervandis Concilii decretis.* " Quod ſi

„ ſi in his recipiendis difficultas aliqua o-
„ riatur, aut aliqua inciderint quæ de-
„ clarationem, quod non credit, aut de-
„ finitionem poſtulant, præter alia reme-
„ dia in hoc Concilio inſtituta, confidit
„ ſancta Synodus Beatiſſimum Romanum
„ Pontificem curaturum, ut vel evocatis
„ ex illis præſertim Provinciis, unde dif-
„ ficultas orta fuerit, iis, quos eidem ne-
„ gotio tractando viderit expedire: vel et-
„ iam Concilii generalis celebratione, ſi
„ neceſſarium judicaverit, vel commodio-
„ re quacumque ratione ei viſum fuerit,
„ Provinciarum neceſſitatibus pro Dei glo-
„ ria & Eccleſiæ tranquillitate conſula-
„ tur. „

His prælibatis quæritur, num modus loquendi ex Cathedra ſit diverſus ab eo, quo aliquis ut perſona privata loquitur? pro cujus reſolutione ſit.

CONCLUSIO.

Summus Pontifex ut Caput & Primas Eccleſiæ, loquitur ex Cathedra ut Judex, adeoque modo diverſo ab eo quo utitur perſona privata.

Probatur rationibus Theologicis.

Prima eſt: Eadem prærogativa donandus eſt ſummus Pontifex novæ Legis, qua donabatur veteris Legis magnus Sacerdos: Sed iſte loquebatur ex Cathedra indutus *Ephod*, dum aliquod pro Religione, aut prædicabat, aut definiebat momentum: Igitur & iſte loquendi modus ſecernendus eſt in ſummo Pontifice, quique ſit prorſus diſtinctus a modo quo loquitur, ut perſona privata.

Cardinalis Sfondratus ibidem de modo loquendi ex Cathedra in veteri Lege ſic diſcurrit: " Ea diſtinctio qua Pontificem
„ Romanum conſideramus, vel ut pri-
„ vatam perſonam, vel ut publicam &
„ ſolemniter, auctoritative, ex Pontifi-
„ cia poteſtate, ac e Cathedra docentem,
„ non eſt nova, ſed antiquiſſima; nam
„ in veteri Lege celebre illud oraculum
„ *Urim & Tummim*, quod in ambiguis
„ obſcuriſque rebus ſummum Sacerdo-
„ tum edocebat, atque ab eodem ad pe-
„ ctus geſtabatur, non privatæ & domeſti-
„ cæ veſti, ſed Pontificali erat inſcriptum
„ Exod. 28. Deo hac ratione oſtendente
„ munus Eccleſiam inſtruendi & in cauſis
„ ambiguis judicandi, ad ſummum qui-
„ dem Sacerdotem pertinere; non tamen
„ ſemper & ubique, ſed cum Pontificem
„ agit; tunc enim & non alius, eum cœ-
„ litus, ne fallat, aut fallatur, illuſtra-
„ ri. Hæc cauſa fuit ab eo qui reſpon-
„ ſum acciperent, niſi prius Ephod in-
„ duant, ut patet I. Reg. 23. & III. quæ
„ veſtis erat auro texta, variiſque ex ſe-
„ rico coloribus diſtincta, & cui oracu-
„ lum inſertum erat. „

Hunc modum ipſe Chriſtus agnoſcit & diſtinxit Matthæi 23. dum jubet Scribas ac Phariſæos tametſi hypocritas audiri, eorumque doctrinam obſervari, eo quod ſuper Moyſis Cathedram ſederent, cujus obedientiæ præclarum dedit ipſe exemplum in paſſione, cum interrogatus a Caipha peſſimo homine, num eſſet filius Dei? quamquam ad multa falſa teſtimonia nihil reſpondiſſet, huic tamen interrogationi fecit ſatis, eo quod Pontifex ex Cathedra loquens ſciſcitatus fuiſſet ab eo, num vere filius Dei eſſet.

Secunda: Quod Concilia, quod Patres & ipſa Eccleſia celebrant, profecto agnoſcendum eſt in ſummo Pontifice: atqui res ita ſe habet: Ergo &c. Probatur minor. Concilium Chalcedonenſe Act. 2. facta lectione Epiſtolæ B. Leonis ex Cathedra, & ut ſupremi controverſiarum judicis loquentis, exclamavit, *Petrus per Leonem ita locutus eſt*; idem dicit ſextum Concilium de epiſtola Agathonis Seſſione 8. & 18. ſanctus Aug. Epiſt. 165. contra Donatiſtas diſputans, ubi Cathedram a perſona, hoc eſt, errorem perſonalem a Cathedrali diſtinguit; Cathedralem negat in Petri Succeſſores cadere, alterum vero cadere poſſe concedit. Denique ipſa Eccleſia non ſemel in anno celebrat Cathedram B. Petri, ut fidelibus indigitet, quanti facere debent oracula, quæ ex tali Cathedra promanant.

Tertia ceteris adjungitur, quæque eſt fundata in jure canonico & civili. Summiſtæ docent judicia vacua eſſe niſi accedat juris ſolemnitas: hoc eſt, niſi judex pro tribunali ſedens, veſte indutus, & ut plurimum infulatus, auditis partibus & conſiliariis pronuntiet: Sed idem proportionali modo, & a fortiori dicendum eſt

de-

de ſummo Pontifice, qui in ſpiritualibus, ut totius Eccleſiæ Caput & Primas ac ſupremus controverſiarum judex loquitur, alias niſi accederet hujuſce juris ſolemnitas, dubio-procul non ut Caput Eccleſiæ & perſona publica loqueretur, ſed tantummodo ut privata, cujus ſancita non obligarent. Ergo &c.

Dices: Summus Pontifex idem eſt ſive ex Cathedra loquatur, ſive privatim & ut Doctor particularis: Igitur incaſſum diſtinguitur in illo duplex loquendi modus.

Reſpondeo diſtinguendo: Idem eſt phyſice & entitative, concedo: formaliter, & juridice, nego. Duo igitur in quolibet judice diſtinguendum eſt, videlicet id quod phyſicum & naturale: deinde vero id quod eſt morale. Primum competit ratione naturæ, quæ ſemper eadem eſt: alterum vero ratione poteſtatis, qua judex relationem habet ad Deum ſupremum omnium judicem, & ad jus, quo quaſdam ſtatuit conditiones ſolemnes ad ferenda judicia: hoc ipſum compertum præ oculis quotidie habemus in Judicibus laicis; quidquid enim in domo & in particularibus colloquiis dicunt, non facit regulam & judicium, ſed tantummodo cum pronuntiant in Throno juſtitiæ ſedentes: idem dicendum de ſupremo Controverſiarum judice.

SYNOPSIS SECTIONIS.

PRIMO: Duplex eſt modus pronuntiandi circa controverſiam motam, nimirum in ſecreto, deinde vero publice, & adhibitis juris ſolemnitatibus: Priori modo judex loquens non facit Legem, ſed ſolum quando poſteriori modo ſe gerit.

Secundo: Competit ſummo Pontifici ex Cathedra loqui, cum ſit controverſiarum religionis judex ſupremus: hoc & competebat Aaron & ejus ſucceſſoribus, quidni & in nova Lege antiqua longe perfectiori S. Pontifici hoc congrueret?

Tertio: Hoc ipſum non levius ſubindigitat Chriſtus, cum Matth. 23. velit ſtatuta & decreta Phariſæorum audiri, eo quod ſuper Cathedram Moyſis ſederent: Ipſe vero Caiphæ, tempore ſuæ paſſionis ſummo Synagogæ Pontifici, ipſum interroganti ſi filius Dei eſſet, reſpondit, Matth. 26. 64. *Tu dixiſti:* Ergo &c.

SECTIO SECUNDA.

Num fides ſummorum Pontificum a Petro ad noſtra uſque tempora fuerit ab omni labe pura?

HÆC quæſtio non niſi de errore circa fidem & religionem movetur: Rurſus de ſummo Pontifice non ut perſona privata loquens, ſed ex cathedra, ita ut tamquam Caput Eccleſiæ hæreſim aliquam ut fidei articulum credendam proponeret. Ceterum diſtinguendum eſt inter infallibilitatem in fide & impeccabilitatem; certum eſt, nec diſſentit Bellarminus hic Lib. 4. de SS. Pontif. cap. 2. Papam poſſe peccare; num vero habeat infallibilitatem pronuntiando circa fidem & religionem, eſt quæſtio juris quam non attingimus: at occurrit quæſtio facti, num de facto aliquis SS. Pontifex ſic erraverit, ut hęreſim a fidelibus credendam propoſuerit: De iſta impræſentiarum agimus: Pro cujus reſolutione ſit

CONCLUSIO.

Nullus ab ævo D. Petri ſummus Pontifex ex cathedra loquens erravit in fide.

Probatur rationibus Theologicis.

PRIMA: Quotieſcumque agitur de aliquo facto, audiendi ſunt viri omni exceptione majores: Sed ex hoc momento liquet, nullum ex ſummis Pontificibus a S. Petro ad nos uſque ex cathedra loquentem erraſſe: Ergo &c. Probatur minor primo ex Theodoreto, qui Epiſt. 116. ad Renatum Presbyterum Romanum tom. 3. pag. 989. ſic loquitur: " Habet ſanctiſſima illa Sedes Eccleſiarum quæ in toto „ ſunt orbe Principatum multis nominibus; atque hoc ante omnia, quod ab „ hæretica labe immunis manſit, nec ullus contraria ſentiens in illa ſedit, ſed „ apoſtolicam gratiam integram ſervavit. „

Magnificum & inſigne eſt Agathonis Papæ teſtimonium, qui in ſua ad Imperatores

tores Conſtantinum, Heraclium & Tiberium epiſtola, quæ Act. 4. ſextæ Synodi lecta eſt, & Act. 8. ejuſdem Synodi a Patribus unanimiter recepta & ſic approbata, ut iam poſſit dici totius Concilii doctrina. Ibi probat Eccleſiæ infallibilitatem ex tribus potiſſimum capitibus. I. Ex Scriptura, II. ex Traditione, III. ex eo quod nullus e ſuis prædeceſſoribus ad ſuam uſque ætatem erraverit in fide. Hæc ſunt verba: " Apoſtolica Petri Eccleſia numquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt.... Hæc eſt veræ fidei regula, quam & In proſperis & in adverſis vivaciter tenuit ac defendit hæc ſpiritualis Mater veſtri tranquilliſſimi imperii Apoſtolica Chriſti Eccleſia, quæ per Dei omnipotentis gratiam a tramite Apoſtolicæ Traditionis numquam erraviſſe probabitur, nec Hereticis novitatibus depravata ſuccubuit, ſed ut ab exordio fidei chriſtianæ percepit ab auctoribus Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata fide textus permanet, ſecundum ipſius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, quæ ſuorum diſcipulorum Principi, in ſacris Evangeliis facta eſt: Petre, Petre, inquiens, ecce Satanas expetivit ut cribraret vos, ſicut qui cribrat triticum: Ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus confirma fratres tuos. Conſideret itaque veſtra tranquilla clementia, quoniam Dominus & Salvator omnium, cujus fides eſt, qui fidem Petri non defecturam promiſit, confirmare eum fratres admonuit, quod Apoſtolicos Pontifices meæ exiguitatis prædeceſſores confidenter feciſſe ſemper, cunctis cognitum eſt: quorum puſillitas mea, licet impar & minima, pro ſuſcepto tamen divina dignatione miniſterio, pediſſequa cupit exiſtere. "

Obſerves velim hoc teſtimonium proferri ſeptimo Sæculo ann. 680. poſt tempora quorumdam Pontificum, qui juxta aliquos in ſuſpicionem erroris venerant, quos tamen ab omni novitatis labe purgat Agatho, & cum eo, omnes Synodici Patres ejus epiſtolæ per omnia conſentientes. Neque vero quemquam ex aliis SS. Pontificibus ſubſequentibus ſæculis loquendo ex cathedra erraſſe in fide conſtat: Ergo &c.

Altera hæc ratio proponitur: Factum malum ex bono ſibi oppoſito perfecte loquitur: Sed quod nullus a B. Petro S. Pontifex loquens ex cathedra uſquam in fide erraverit, argumentum irrefragabile illud eſt, quod quoties aliqua apparuit hæreſis, ne una quidem omiſſa, nullus Pontifex qui tunc temporis clavum Eccleſiæ univerſalis tenebat, eam damnare prætermiſerit: Et probatur juxta chronologiam Binii, qui in ſuis Conciliis fideli calamo recenſet cunctas decurſu ſæculorum a SS. Pontificibus proſcriptas hæreſes.

Primo: Omnes hæreſes ab Apoſtolorum tempore uſque ad Concilium Nicænum primum a SS. Pontificibus incunctanter proſcriptæ ſunt, videlicet primo ſæculo Ebionitæ. Ex ſecundo Sæculo Manes, Marcion, Novatus, & Novatianus abjecti ſunt. Anno 158. S. Hyginus Cerdonem excommunicavit, Zephirinus, Marcionem, & Cataphrigas ejecit ab Eccleſia. Victor I. proſcripſit Quatuordecimanos; Rebaptizantes vero a S. Stephano I. Paulus Samoſatenus a Dionyſio in utroque Concilio Antiocheno, quod ſuo munivit calculo; Arius a S. Sylveſtro in utroque Alexandrino ab ipſo approbato: Donatiſtæ a S. Melchiade in Concilio Romano: Rurſus in Arelatenſi anno 314. a S. Sylveſtro, qui per ſuos Legatos præfuit, damnati ſunt.

Secundo: Hæreſes famoſæ in Conciliis damnatæ ſimul a SS. Pontificibus, qui eorum acta confirmarunt abjectæ leguntur. Ergo S. Sylveſter damnavit Arianos; Damaſus, Macedonium; Cœleſtinus I. Neſtorium: S. Leo, Futychetem; Vigilius, tria Capitula; Agatho, Monothelitas; Adrianus I. Iconomachos; in Concilio VII. generali, tum & Felicem & Elipandum in Francofurtenſi; Adrianus II. Photium in octavo generali, Martinus V. Huſſitas in Concilio Conſtantienſi: Diverſi Pontifices, durante Tridentino, Lutheranos & Calviniſtas anathemate percuſſerunt.

Tertio: Ab Urbano ad Benedictum uſque XIII. Eccleſiam feliciter regentem varii Pontifices varios errores, qui in moralem, tum etiam in dogmata irrepſerant, proſcripſere.

Quarto: Ut primum aliquos nævos in Con-

Conciliorum acta irrepſiſſe SS. Pontifices animadverterunt, eſſe vacua ſuam abnegando approbationem, voluerunt; hinc inter Concilia Oecumenica ſex partim approbata, partim reprobata, quædam vero particularia prorſus abjecta ſunt, ut omnia ab Arianis, & Donatiſtis adunata, latrocinium Epheſinum, & quædam alia.

Tertia ratio ſic proponitur: Quoticſcumque aliqui SS. Pontifices erroris alicujus inſimulati ſunt, toties ſeſe a calumniis purgavere, vel ab aliis, Deo ſic providente, purgati ſunt. Igitur ne quidem unus loquens ex Cathedra ſic erravit, ut errorem tamquam fidei articulum propugnaverit. Probatur minor: Symmachus Papa innocentiæ ſuæ conſcius voluit proprio motu ſe in Concilio Romano a quibuſdam nævis purgare, tum & Leo III. coram Carolo Magno eadem de cauſa, quod uterque felici comprobante exitu, fecerunt.

Neque vero uſquam defecerunt Apologiæ pro SS. Pontificibus injuſte de aliquo nævo accuſatis. Sanctus Auguſtinus Libr. de unico Bapt. capit. 16. contendit lapſum Marcellini Papæ a Donatiſtis fuiſſe confictum. Omnes cordati Theologi, vel ipſe D. Vvitas Doctor Sorbonicus & Profeſſor Regius in ſuis ſcriptis Tractat. de Trinitate Liberium ab Arianæ hæreſeos labe immunem eſſe argumentis irrefragabilibus demonſtrat. Donus Papa, Theodorus, Joannes IV. S. Maximus Abbas in diverſis Apologiis luce pomeridiana clarius oſtendunt Honorium non fuiſſe Monothelitam.

Quarta: Eccleſia loquens ab omni dedecore immunis eſſe debet: Sed ipſa quandoque loquitur per SS. Pontifices, qui ſi errarent proponendo errorem ut fidei articulum credendum, hoc ipſum vitio verteretur Eccleſiæ, quippe quæ fundata ſit ſupra Petrum & ſummum Pontificem, deficiente autem fundamento, ruit & ſubvertitur totum ædificium: capite ſubverſo corpus langueſcit & emoritur: Igitur fatendum eſt nullum Pontificem ad hæc uſque tempora erraſſe in fide, & inter Hæreticos fuiſſe annumeratum, immo confidentes in Deo Optimo Maximo ſperamus, quod ſicut nullus defecit, ita in poſterum nemo deficiet & errabit in fide.

Poſtrema ratio eſt: Synodus particularis tametſi Generali in Patrum numero multo inferior, ſi tamen ſit cum ſummo Pontifice conjuncta, ſe habet veluti Oecumenica, & quaſi generalis juxta ſancti Athanaſii ſententiam; adeo verum eſt ſuffragium ſummi Pontificis robur omni exceptione majus addere omni Epiſcoporum conventui, quicumque ſit: Igitur Præſules cum Papa conſociati prævalent majori Epiſcoporum numero a SS. Pontice divulſorum: Et viciſſim Caput ſuper alia membra ab ipſo ſeparata. Probatur antecedens ex Binio, qui in notis ad Concilium II. Alexandrinum pagin. 285. ſic loquitur: " Concilium Alexandri„ num. „ *Hoc Concilium anno Domini 319. qui eſt Sylveſtri VI. & Conſtantini Imperatoris 14. annus Alexandria in Ægypto habitum eſt, cui omnes Epiſcopi, qui Alexandrino Primati parebant, una cum Oſio Cordubenſi Epiſcopo, qui Legationis Pontificia munere fungebatur, atque ideo huic Synodo præſidebat interfuere. Ob quam cauſam Athanaſius Apologia 2. hanc Synodum generale Concilium appellavit; quod nimirum per Legatum Pontifex una cum præd. numero Epiſcoporum interfuerit.*

Quinta: Fides adhibenda eſt Theologis pro factis quæ ſpectant Religionem, cum id muneris habeant ut cuncta ſcrutentur & diſcutiant, ut illam contra Hereticorum molitiones defendant: Sed omnes ferme ſic propugnant. Primo quidem Academiæ Italiæ, Hiſpaniæ, Luſitaniæ, Belgii, Germaniæ, Divus Thomas, graviſſimi Sorbonæ Doctores, qui tenent ſummum Pontificem ex cathedra loquentem pro punctis fidem & religionem ſpectantibus eſſe infallibilem; immo & ceteri qui hanc prærogativam non niſi accedente Eccleſiæ conſenſu agnoſcunt, candide tamen fatentur nullum Pontificem ſic erraſſe, ut hæreſim tamquam dogma catholicum defenderit: ab hac opinione non diſſentit inter recentiores Theologos Dom. Tournely Quæſt. quinta, de capit. Eccleſ. articul. ſecundo, pagin. ſexageſima ſexta, qui probat Sedem Romanam hoc habere ſupra ceteras, quia, teſte Theodoreto: *Nec ullus contraria ſentiens in illa ſedit*. Revera quidem omnes ſedes

ſedes Patriarchales Orientales a fide non ſemel defecerunt, nuſquam vero Sedes Apoſtolica.

Fit ſatis objectionibus Heterodoxorum.

Objiciunt Proteſtantes: Ab actu ad poſſe valet conſequentia: Sed de facto multi Pontifices erraverunt in fide: Et probatur multis momentis: I. Liberius ſubſcripſit formulæ Arianæ Sirmienſi. II. Honorius proſcriptus eſt propter Monothelitarum hæreſim a ſexta Synodo generali. III. Joannes XXII. adhæſit Millenariis: Ergo &c.

Reſpondeo I. Dato & non conceſſo laudatos SS. Pontifices erraſſe, dubio-procul non ut loquentibus ex cathedra, ſed eis ut perſonis particularibus hoc contigiſſe conſtat. Et vero Liberius non ſubſcripſit formulæ niſi prius in ſenſu catholico explanatæ, & tantum abeſt ut Arianiſmum propoſuerit de fide credendum, quin potius noluit ſuum addere calculum formulæ ei oblatæ, ann. 359. ab Imperatore, donec Baſilius Ancyranus & alii præſentes Semi-Ariani ſimul cum Imperatore ſubſcriberent formulæ alteri quam ipſe obtulit, in qua Verbum ſubſtantialiter Patri ſimile, & ipſi coæternum dicebatur. Quid plura, nec ipſe, nec Vincentius Capuanus ejus Legatus in Concilio Ariminenſi approbare voluerunt Synodum, & ei conſentire. Si de Honorio loquamur, certum eſt non niſi ſecreto, & ad Sergium perſonam privatam ſuas direxiſſe epiſtolas, nuſquam vero ad Eccleſiam univerſalem, quaſi ad Monothelitarum errorem, ut quid bonum & fidei conſonum ſuſcipiendum eſſe invitaret. Conſtat etiam Joannem XXII. nuſquam propoſuiſſe hæreſim Millenariorum credendam, ſed ſolum licentiam feciſſe de hoc momento in Scholis diſputare in utramque partem, ut re elucidata, propter primorum ſæculorum Patres illorum ſententiæ pro deliciis ſpiritualibus in regno Millenario deguſtandis adhærentes, Eccleſia declararet quid præciſe de hoc momento dicendum eſſet, vel non, & quid abjiciendum.

Reſpondeo II. Momentum de illis tribus Pontificibus ex profeſſo nos tractaſſe: Et quidem pro Joanne in Tractatu de viſione beatifica: pro Liberio Tract. de SS. Trinitate, pro Honorio Tract. de Incarnatione, ad quos Lectorem benevolum remittimus.

Reſpondeo III. Liberium ſubſcripſiſſe primæ formulæ Sirmienſi, quæ ſenſum obvium catholicum ſubibat: Litteras Honorii eſſe catholicas, & neminem præter Heterodoxos hæreſis eum inſimulare, ſed ad ſummum quoſdam abjectum a Concilio putare, eo quod ſatis ſtrenue fidem non defenderit, multos vero propugnare ſolum ex defloratione Concilii damnatum legi: tandem Joannem XXII. ante obitum clare admodum viva voce & ſcriptis coram Tabellionibus fidem ſuam explicaſſe, & ab omni ſuſpicione hæreſeos ſe purgaſſe liquet.

Mitto alios Pontifices, quibus quidam nævi modo circa diſciplinam, modo etiam circa mores tribuuntur, ut videre eſt apud Bellarminum Libr. 4. de SS. Pontifice cap. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. quandoquidem iſta momenta præſentem non ſpectant controverſiam, quippe quæ ſolum moveatur de fide, & de SS. Pontifice ex cathedra loquente.

Dices: Zoſimus credidit & declaravit Cæleſtium Pelagii aſſeclam catholicum: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Declaravit errore facti deceptus, concedo: adhærendo errori, nego. Cæleſtius illuſerat Zoſimo præſentando fidei profeſſionem ſpecie-tenus catholicam, ſed fraude detecta, illum damnavit.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

A B. Petro ad noſtra uſque tempora nullus SS. Pontifex ex cathedra loquens de materia religionis erravit in fide.

Primo: Sic propugnat Theodoretus Epiſt. 116. Sic Agatho in ſua ad ſextam Synodum directa epiſtola.

Secundo: Omnes hæreſes decurrentes incunctanter damnavere SS. Pontifices, nec ullum reperies, qui contra hæreticam pravitatem, adunato Concilio, ſuum non addiderit calculum; e contra vero ſi qui Epiſcoporum conventus errori faverint, eos vacuos & inanes dimiſere.

Tertio: Nullus ad hæc uſque tempora inter

inter Hæreticos aliquem expreſſe annumeravit Pontificem : Neque vero credibile eſt nonnumquam contigiſſe aliquem SS. Pontificem loquentem ex cathedra in errorem fuiſſe prolapſum, cum hoc in Eccleſiæ dedecus vergeret, cui ex promiſſione Chriſti, portæ inferi nuſquam prævalebunt.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET EXPLICATIONUM.

PRIMO : Quæ objiciuntur contra intemeratam SS. Pontificum fidem ſunt dubia & non probata, ac mere æquivoca, quandoquidem adverſantes confundunt SS. Pontificem ut perſonam particularem cum publica: Ceterum non defuerunt Apologiſtæ, qui SS. Pontifices injuſte accuſatos defenderent, & eorum vindicarent innocentiam.

Secundo : Alii etiam potentiam ab actu non ſatis diſtinxerunt : Propugnando SS. Pontifices non eſſe in fide determinanda infallibiles, & hoc ex falſis errorum factis concludunt : non eſt quidem de fide eſſe indefectibiles, & de hoc in utramque partem, teſte Bellarmino, diſputatur in Scholis Catholicis, ſed dato quod non ſint niſi accedente Eccleſiæ conſenſu infallibiles, non inde ſequitur aliquos de facto erraſſe ; hinc opinio illorum non iſto dubio inniti debet fundamento, ſin minus iſto concuſſo, & vacuo præceps ruet ædificium.

Tertio : Gratis dicitur multos Pontifices erraſſe in fide, cum contrarium affulgeat : Si quid tamen aliqui pro fide aut tacuerint, aut diſſimulaverint, hoc ipſum loquentes ex cathedra nuſquam fecere.

ARTICULUS QUINTUS

Utrum ſit de fide diploma ſummi Pontificis ex cathedra loquentis de rebus dogmaticis & Religionem ſpectantibus eſſe infallibile quando accedit Eccleſiæ conſenſus?

CONVENIUNT omnes Catholici, *ait Bellarminus hic lib. 4. de ſummo Pontifice cap. 2. pag. 960. & 961.* & Hæretici in duobus. Primo, poſſe Pontificem
„ etiam ut Pontificem, & cum ſuo cœ-
„ tu Conſiliariorum, vel cum generali
„ Concilio errare in controverſiis facti
„ particularibus, quæ ex informatione
„ teſtimoniiſque hominum præcipue pen-
„ dent. Secundo, poſſe Pontificem, ut
„ privatum Doctorem errare, etiam in
„ quæſtionibus juris univerſalibus tam fi-
„ dei, quam morum, idque ex ignoran-
„ tia, ut aliis Doctoribus interdum acci-
„ dit. „

Pergit : " Deinde Catholici omnes in a-
„ liis duobus conveniunt, non quidem
„ cum Hæreticis ſed ſolum inter ſe. Pri-
„ mo, Pontificem cum generali Concilio
„ non poſſe errare in condendis fidei de-
„ cretis, vel generalibus præceptis mo-
„ rum. Secundo, Pontificem ſolum, vel
„ cum ſuo particulari Concilio aliquid in
„ re dubia ſtatuentem ſive errare poſſit,
„ ſive non, eſſe ab omnibus Fidelibus obe-
„ dienter audiendum.

Tum ait : " Quibus ita conſtitutis, qua-
„ tuor tantum remanent diverſæ ſenten-
„ tiæ. Prima eſt, Pontificem etiam ut
„ Pontificem, etiamſi cum generali Con-
„ cilio definiret aliquid, poſſe eſſe Hære-
„ ticum in ſe, & edocere alios hæreſim...
„ Hæc eſt Hæreticorum omnium... Se-
„ cunda ſententia eſt Pontificem etiam ut
„ Pontificem, poſſe eſſe Hæreticum &
„ docere hæreſim, ſi abſque generali Con-
„ cilio definiat... Hanc opinionem ſequi-
„ tur, & tuetur Nilus &c.... Tertia ſen-
„ tentia eſt in alio extremo, Pontificem
„ non poſſe ullo modo eſſe Hæreticum,
„ nec docere publice hæreſim, etiamſi
„ ſolus rem aliquam definiat. Ita Alber-
„ tus Pighius... Quarta ſententia eſt quod-
„ ammodo in medio, Pontificem, ſive
„ Hæreticus eſſe poſſit, ſive non, non
„ poſſe ullo modo definire aliquid Hære-
„ ticum, a tota Eccleſia credendum :
„ Hæc eſt communiſſima opinio fere om-
„ nium Catholicorum, ut B. Thomas 2. 2.
„ q. 1. art. 10. Thomæ Waldenſis... viden-
„ tur quidem hi auctores aliquo modo in-
„ ter ſe diſſentire : quia quidam eorum
„ dicunt Pontificem non poſſe errare ſi
„ mature procedat, & conſilium audiat
„ aliorum Paſtorum. „

Quæritur igitur num ſummus Pontifex ſit infallibilis ex cathedra loquens & defi-

niens aliquid circa religionem & fidem? Juxta Bellarminum de hoc diſputatur inter Catholicos, quamvis affirmativa videatur probabilior, & eam ex profeſſo multis in locis doceat ſanctus Thomas, ſcilicet Quodlibeto, art. 19. Lib. 3. de regim. Eccleſ. capit. 19. 2. 2. quæſt. 1. art. 10. a quo diſcedere erubeſceremus; quia tamen ab aliquibus annis non permittitur in Galliis, ſaltem ſecluſo ſtrepitu, eo quod ex illa opinione multi putant Libertates Gallicanas in periculum venire, quocirca adhærentes conſilio Apoſtoli 2. Cor. 6. 3. *Nemini dantes ullam offenſionem ut non vituperetur miniſterium noſtrum*: de hoc momento ſilere juvat; & ad alteram ſententiam, in qua omnes Scholæ conſociantur, convertitur oratio, maxime cum ſcopus noſter in hoc Theologico Tractatu ſit debellare hæreſes, quæ tanto efficacius compeſcuntur, quanto magis Theologi ſimul adunati illas impugnare aggrediuntur: Igitur ut concluſio noſtra ſit terribilis ut caſtrorum acies ordinata, ſicut Iſrael exercitus quaſi unus homo adverſus Philiſthæos progrediebatur, ſic omnium Theologorum Catholicorum innixi manu cum Hæreticis & Novatoribus S. Sedis Petri infenſiſſimis adverſariis deſcendimus in prælium in nomine Domini cum tota Eccleſia. Unde ſit

CONCLUSIO.

Diploma S. Pontificis dogmaticum eſt infallibilis regula fidei, accedente Eccleſiæ conſenſu.

Probatur multis momentis.

Primo, ex Scriptura ſacra.

CHRISTUS ſuam fundans Eccleſiam ait Petro Matth. 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*. Rurſus Joan. 21. eidem Petro ait: *Paſce agnos meos ..... Paſce oves meas*. Rurſus Matth. 28. *Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi*. Citra dubium eſt I. Chriſtum in primo & ſecundo loco prærogativam Petro tribuere. II. Eccleſiam commemorare, ut Caput ſit cum ea. III. Promittere expreſſe portas inferi non prævalituras adverſus Eccleſiam ſuper petram, ſeu Petrum fundatam. IV. Ulterius ſuam circa indefectibilitatem aperire mentem: *Ecce ego, &c.* quo oraculo omne tollitur dubium de infallibilitate Petri cum Eccleſia conjuncti, adeoque & ceterorum in ſuo Pontificatu ſucceſſorum. Igitur diploma Pontificium cui accedit Eccleſiæ conſenſus eſt infallibilis fidei regula: Ergo &c.

Secundo, ex ſanctis Patribus.

INNOCENTIUS I. Epiſt. ad Patres Carthaginenſes 181. alias 91. eos ſic alloquitur: " Non cenſetis eſſe calcanda, quæ „ illi, non humana, ſed divina decre„ vere ſententia. „ Zoſimus Epiſtol. 10. ad Aurelium. " Quamvis Patrum Traditio „ Apoſtolicæ Sedi auctoritatem tantam „ tribuerit, ut de ejus judicio diſceptare „ nullus auderet ... tantam enim huic A„ poſtolo *Petro* canonica antiquitas ſuper „ ſententias omnium voluit eſſe poten„ tiam, & ipſa quoque Chriſti promiſſio, „ ut & ligata ſolveret, & ſoluta vinciret, „ &c. „ Rurſus ſanctus Leo Serm. 2. in die Aſſumpt. ad Pont. " Soliditas illius fi„ dei, *ait*, quæ in Apoſtolorum Principe „ laudata eſt, perpetua eſt, & ſicut per„ manet quod in Chriſto Petrus credi„ dit: ita permanet quod in Petro Chri„ ſtus inſtituit. „ Rurſus Simplicius Epiſt. 4. ad Zenonem Imperatorem: " Perſtat „ in ſucceſſionibus ſuis hæc & eadem „ Apoſtolicæ norma doctrinæ, cui Domi„ nus totius curam ovilis injunxit, cui ſe „ uſque ad finem ſæculi minime defutu„ rum, cui portas inferi nunquam præ„ valituras eſſe promiſit; cujus ſententia, „ quæ ligarentur in terris, & ſolvi teſta„ tus eſt non poſſe nec in cœlo. Similia proferunt Gelaſius I. Epiſt. 8. Pelagius II. Epiſt. 5. ad Epiſcopos Iſtriæ. Adrianus I. Epiſt. ad Taraſium Patriarcham CP. & alii: Porro ex Innocentio Patres qui SS. Pontificibus ex cathedra loquentibus adhæſerant, ſententia non humana, ſed divina id fecere: Ex Zoſimo auctoritas SS. Pontificis in pronuntiando fundatur in inſtitutione Chriſti & Traditione: Ex Simplicio eadem auctoritas Petro a Chriſto collata perſeverat: decretis vero SS. Pontificum acceſſit Eccleſiæ conſenſus expreſ-

expreſſus Africanorum Conciliorum pro ſtatutis ab Innocentio I. & Zoſimo contra Pelagianorum proterviam; Concilii Chalcedonenſis pro ſententia B. Leonis contra Eutychianos; totius Orientis pro iis quæ Simplicius ſcripſit ad Imperatorem: tacitus vero pro aliis, qui quidem conſenſus nec defuit, nec ut ſperamus unquam deficiet: Sed non aliud requiritur pro regula fidei infallibili: Ergo &c.

Tertio, ex Conciliis.

SUFFICIT ad hanc probationem revocare in memoriam ſummos Pontifices ſolitos fuiſſe ad Concilia adunata ſcribere, eiſque credenda determinanda annumerare, Concilia vero adamuſſim Epiſtolis illis adhæſiſſe; ſic Cœleſtinus ad Patres Epheſinos ſcripſit, S. Leo ad Chalcedonenſes, Agatho ad Conſtantinopolitanos, Adrianus primus ad Synodum ſecundam Nicænam pro cultu SS. Imaginum definiendo, ex quibus mira ſemper apparuit pro definitionibus fidei inter ſummos Pontifices & Concilia conſociatio, ita ut nulli præter Heterodoxos definitionibus ab eis emanatis reſtiterint. Secundo neque oblivioni tradendum Concilia Oecumenica in definitionibus fidei eſſe infallibilia, ut primum acceſſit eis ſummi Pontificis aſſenſus: Igitur idem viciſſim aſſerendum de diplomatibus dogmaticis a SS. PP. emanatis, cum nihil ultra ad juris ſolemnitatem requiratur. III. Ut primum non contradicit Eccleſia diplomati, jam adeſt conſenſus ſaltem tacitus Eccleſiæ, juxta illud tritum axioma, *qui tacet, conſentire videtur*. Igitur diploma Pontificium accedente conſenſu Eccleſiæ eſt regula fidei infallibilis.

Quarto, ex rationibus Theologicis.

PRIMA: Eccleſia eſt infallibilis, & hoc eſt de fide, ut ſupra oſtenſum eſt: Sed quando accedit ejus conſenſus diplomati Pontificio dogmatico, jam eſt ipſa quæ loquitur per SS. Pontificem. Ergo &c.

Secunda: Qui reſiſtit ſummi Pontificis decreto Eccleſiæ conſenſu munito, habendus eſt ut Ethnicus & Publicanus, & in Gallia ut hæreticus & extraneus habetur: Sed hoc non eſſet, ſi hujuſmodi decretum tanta ſolemnitate veſtitum & adornatum non foret regula infallibilis fidei. Ergo &c.

Tertia: Ipſo non diffitente Queſnello in ſua ad D. Vitte Epiſtola, *Bulla Vineam Domini Sabaoth*, eſt regula fidei, eo quod acceſſerit ei conſenſus ſaltem tacitus Eccleſiæ: idem ultro confeſſus eſt de illa DD. Dagueſſeau Galliæ Cancellarius in ſua dum erat Procurator Regius & generalis ad Senatum Pariſienſem oratione; idem & candide confeſſus eſt de conſtitutionibus Innocentii X. & Alexandri VII. contra Janſenium, Innocentii XI. contra ſpuriam Molinos doctrinam, tum & Clementis XI. pro Bulla laudata *Vineam Domini* Emin. Card. de Noailles, in ſuis vel ipſe mandatis, & hoc ultro non ſemel admiſere Novatores. Igitur nullo præter Calviniſtas diffitente, diploma Pontificium aſſenſu expreſſo vel tacito Eccleſiæ munitum, eſt regula infallibilis fidei.

Quarta: Si aliquid ultra requireretur, duo ſequerentur abſurda: Primo quidem, daretur proceſſus in infinitum, & deficeret ad obſtrepentes compeſcendos remedium, quod dubio-procul ubique in Eccleſia Dei perpetua pararet incendia. Secundo, cum non ſine magna difficultate adunentur Concilia, licitum foret novitates promiſcue adinvenire & diſſeminare, ita ut dictu horrendum, qui hæreſim manifeſtam propugnaret, nihilominus foret Catholicus & membrum Eccleſiæ unitum, cum expectanda foret ad definitionem litis Concilii adunatio.

Quinta: Probatum eſt ſummum Pontificem eſſe Caput, & omnium Chriſtianorum Patrem, univerſalis Eccleſiæ nedum nomine & honore, ſed dignitate & auctoritate Primatem, ad ipſum pertinere totius Eccleſiæ curam: Sed poſito quod ejus diplomata dogmatica, vel ipſius Eccleſiæ conſenſu munita, non eſſent infallibiles fidei regulæ, ita ut unicuique licitum foret eis obedire, vel non, jam nutaret fides, jam deficeret in Eccleſia Caput, cum nihil influxus certi pro religione haberet; jam exſufflaretur Primatus auctoritas quæ eſt penes religionem & fidem: Jam portæ inferi adverſus ipſam Eccle-

ſiam prævalerent, cum tunc temporis unuſquiſque non aliam haberet fidei regulam præter ſpiritum privatum, ita ut quot capita, tot & religiones monſtruoſæ adeſſent. Ergo &c.

Supervacancum eſt hic texere objectiones, & eis reſpondere; omnes quippe Catholici in hoc adunantur, ſoli vero hæretici propugnant Eccleſiam cum S. Pontifice conſociatam, & SS. Pontificem cum ipſa per conſenſum Paſtorum conjunctum eſſe fallibilem, quorum objectionibus levioribus non ſemel fecimus ſatis. Ceterum omnes Theologi conveniunt ad majorem ſolemnitatem & cautelam requiri Eccleſiæ conſenſum tacitum vel expreſſum; vel ipſe Bellarminus fatetur multos Catholicos ſummo Pontifici adhærentes hoc exigere: *Quidam eorum dicunt*, ait, *Pontificem non poſſe errare ſi mature procedat & conſilium audiat Paſtorum*. Quidquid ſit, eſt extra dubitationis aleam ſummi Pontificis diploma dogmaticum eſſe infallibilem fidei regulam, quando accedit ei conſenſus expreſſus, vel tacitus Eccleſiæ. Ergo &c.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Diploma Pontificium dogmaticum cui accedit conſenſus Eccleſiæ, eſt regula infallibilis fidei.

PRIMO: Eſt ipſa Eccleſia loquens per ſummum Pontificem; eſt autem de fide Eccleſiam dogmatice loquentem eſſe infallibilem. Ergo a pari.

Secundo: Qui reſiſtit S. Pontifici ſic loquenti non audit Eccleſiam, adeoque habendus eſt ut Ethnicus & Publicanus. Ergo &c.

Tertio: Probabiliſſimum eſt juxta opinionem D. Thomæ S. Pontificis ex cathedra loquentis diploma dogmaticum eſſe infallibilem fidei regulam, ſed de hoc diſceptatur in ſcholis, ait Bellarminus; minime vero quando diplomati accedit conſenſus Eccleſiæ expreſſus, vel ſaltem tacitus: Ergo &c.

ARTICULUS SEXTUS.

Utrum diploma Pontificium, dogmaticum ſit infallibilis fidei regula, accedente majoris Paſtorum numeri conſenſu, aliis paucioribus renitentibus.

CONTRARIUM propugnat Queſnellius in Libro qui inſcribitur *diſciplina Eccleſiæ* Tom. 1. non agimus impræſentiarum de Libro reflexionum ejuſdem auctoris, ex quo 101. Propoſitiones excerptæ, quæ a Clemente XI. felicis recordationis Papa proſcriptæ ſunt, cui damnationi acceſſit expreſſus in Epiſt. & mandatis Epiſc. conſenſus, tum & Conc. Later. ſub beatiſſimo & ſanctiſſimo Papa Benedicto XIII. ann. 1725. adunati definitio, hinc cauſa finita eſt. Quæſtio igitur præſens ſolum movetur de majori, vel minori numero eorum qui adhærent diplomati Pontificio. Novator contendit majorem copiam Præſulum, tametſi capiti adunatorum non ſemper prævalere, quod quidem ex profeſſo docet in Libro diſciplinæ Eccleſiæ mox laudato pag. 224. 225. 227. 228. 229. Ei ſubſcribit anonymus quidam in Libro cujus titulus, *Veritatis teſtimonium*. Oppoſita ſententia communis eſt apud Theologos. Sic propugnat ex profeſſo inter recentiores D. Tournely hic Tom. 1. art. 3. in primis vero Eminentiſſimus Cardinalis de Biſſy Opuſculo inſcripto: *Memoriale ann. 1717. ubi demonſtratur vacuitas, non propugnabilis appellationis a Bulla Unigenitus:* pag. 5. 6. & 7.

Ad hanc quæſtionem perfecte eliquandam tria potiſſimum contra obſtrepentes diſcutienda ſunt. Primo quidem, num diploma Pontificium dogmaticum evadat regula infallibilis fidei ut primum accedit majoris partis Præſulum conſenſus. II. Num paucior numerus SS. Pontifici adhærens præponderet majori numero a SS. Pontifice divulſo. III. Utrum clamor populi aliquid auctoritative valeat pro veritatis fidei teſtimonio?

SECTIO PRIMA.

Utrum ſufficiat major Præſulum numerus adhærentium Papæ, ut diploma Pontificium dogmaticum evadat infallibilis fidei regula?

CONCLUSIO.

Major pars Paſtorum cum SS. Pontifice definitionem fidei emittunt.

Probatur multis momentis.

Primum argumentum deſumitur ex dictis.

PRIMO QUIDEM, conſtat ſecundum graviſſimos auctores ſedem Apoſtolicam eſſe in iis quæ ſpectant fidem & religionem infallibilem; huic autem opinioni nequidem Galli Theologi recentiores refragantur: quid autem ſit ſedes Apoſtolica, eſt juxta Eminentiſſimum Cardinalem de Biſſy in opere mox laudato, ſummus Pontifex cum Cardinalium Collegio, Prælatis Romanæ Diœceſeos, & Conſultoribus. Non minus conſtat ſecundum mentem Cleri Gallicani etiam anno 1682. ſufficere conſenſum explicitum, vel implicitum majoris partis Præſulum, & hoc ſolius regni ubi nata & orta eſt controverſia, ceterorum vero tacitum. Audiendus eſt de hoc momento D. Tournely propoſitionum Cleri Gallicani tenaciſſimus.

Sic loquitur Tom. 2. de Eccl. art. 3. pag. 163. citato: " Reſpondeo III. *ait*, ſatis
„ eſſe ut tuta habeatur & firma Pontifi-
„ cis Romani ſententia, quod plures ha-
„ beat expreſſe ac formaliter ſuffragantes
„ ac conſentientes inſignium Eccleſiarum
„ Epiſcopos; eos præſertim quorum in
„ Provinciis error exortus fuit: aliorum
„ enim tacitum conſenſum ſufficere jam
„ diximus. Hac ratione S. Auguſtinus
„ Serm. 131. alias 2. de verbis Apoſtoli,
„ Pelagianis dicebat: *De hac cauſa jam*
„ *duo Concilia miſſa ſunt ad ſedem Apoſtoli-*
„ *cam; inde reſcripta venerunt..... Cauſa*
„ *finita eſt: utinam aliquando & finiatur er-*
„ *ror*. En expreſſus & formalis Epiſcopo-
„ rum Africæ conſenſus, ſeu ſententia
„ quæ ab Apoſtolica ſede confirmata fuit.
„ Et Lib. 4. ad Bonifacium capite ultimo,
„ Pelagianis generalem Synodum poſtu-
„ lantibus, jure denegatam fuiſſe, utpo-
„ te minime neceſſariam, inde merito
„ probat, quod eorum hæreſis expreſſo
„ Epiſcoporum Africæ, ubi nata illa fue-
„ rat, judicio, cui & Romanæ ſedis ac-
„ ceſſerat auctoritas, aliorum vero per
„ orbem diſperſorum Epiſcoporum tacito
„ ſaltem conſenſu proſcripta fuiſſet.

Tum ſic concludit pag. 163. & 164. " Si
„ ergo contingeret in aliqua fidei contro-
„ verſia diviſos eſſe Epiſcopos, atque plu-
„ res ex una parte cum Pontifice Roma-
„ no, plures ex altera ſine Pontifice ſta-
„ re, haud dubie ei parti adhærendum
„ foret, quæ capiti conjuncta eſſet: iſta
„ etenim melior ac ſanior pars cenſeri
„ deberet, & Eccleſiam ſufficienter re-
„ ferre: Eccleſia ſiquidem corpus eſt vi-
„ ſibile Capiti ſuo Romano Pontifici adu-
„ natum, & ipſe Pontifex Romanus eſt
„ centrum unitatis & communionis Ec-
„ cleſiaſticæ. *Eccleſia*, inquit S. Cypria-
„ nus Epiſtol. 69. ad Pupianum: *Eſt plebs*
„ *Sacerdoti adunata, & Paſtori ſuo grex ad-*
„ *hærens..... Atque Eccleſia eſt in Epiſcopo,*
„ *& Epiſcopus in Eccleſia*. Inde eſt quod
„ Patres Chalcedonenſes in Epiſtola, ſeu
„ relatione ad S. Leonem, ſub finem i-
„ pſum rogant, ut ſuum velit a Concilio
„ definitis accommodare conſenſum. *Ro-*
„ *gamus*, inquiunt, *& tuis decretis noſtrum*
„ *honora judicium; & ſicut nos capiti in bo-*
„ *ni adjecimus conſonantiam, ſic & ſummi-*
„ *tas tua filiis, quod docet adimpleat*. Duo,
„ quod adverte, hic junguntur, & ſum-
„ mitas ſeu Primatus Romani Pontificis,
„ & conſonantia ſeu conſenſio doctrinæ,
„ tum capitis, tum membrorum, ex qua
„ naſcitur firmitas, & robur communis
„ ſententiæ. Qui ergo a capite ſuo divi-
„ ſi forent Epiſcopi, etſi forte numero
„ vincerent, auctoritate tamen non vin-
„ cerent, ac major pars ſaniori cedere
„ tunc deberet; quamquam certiſſime
„ confidimus, nuſquam, Deo ita provi-
„ dente, talem futuram de fide diſcor-
„ diam, ut major Epiſcoporum numerus
„ errori conſentiat. „

Secundum argumentum, ex SS. Athanaſio & Baſilio eruitur.

MAJOR pars adhærentium definitioni prævalet, ſi ſancti Patres iſto uſi ſint argumento uti omni acceptione digno ad ſubvertenda Arianorum molimina: Atqui res ſic ſe habet, & probatur.

S. Athanaſius ab Arianis exagitatus ſuas Apol. 2. agit partes, oſtendendo numerum Epiſcoporum fidei Nicænæ, & S. Sylveſtro adhærentium longe ſuperare Arianorum cœtum: " In magno, *inquit*, Sardi„ co Concilio ad edictum religioſiſſimo„ rum Principum Conſtantii & Conſtan„ tis, in quo judicio ita ceciderunt ad„ verſarii, ut habiti pro calumniatoribus „ depoſitionem, exauctorationemque or„ dinis ſui retulerint: noſtram vero in„ nocentiam plures quam trecenti Epi„ ſcopi ſuis calculis comprobarent, qui ex „ multis Provinciis..... Eo ſe ad Conci„ lium contulerant, adeo ut Urſacius & „ Valens cum antea ſe pro calumnia„ toribus geſſiſſent; pœnitere ſe ſui facti „ proteſtarentur. „

Rurſus: Ibidem refert Arianorum conqueſtum, qui majori numero ſe ſuperatos eſſe dolent: " Quicquid, *inquiunt*, terra„ rum eſt, ſcriptis ſuis quibus nos impe„ tit, adimplevit Athanaſius, & plurimi „ quidem cum eo communionem habent, „ eorum autem qui videntur nobiſcum „ eſſe, hi quidem adjunxerunt ſe illi, „ ceteri idem facturi ſunt, nos autem re„ manſimus ſoli. „ Et tamen plures & fortaſſis ducenti erant Ariani Epiſcopi, ſed Orthodoxorum ſuperabat ſimul & vincebat numerus.

S. Baſilius Epiſt. 75. eodem argumento urget Arianos, his verbis: " Fuerat juſtius „ res noſtras æſtimare, non ex uno aut „ altero eorum, qui ad veritatem haud „ recto pede ingrediuntur, ſed ex multi„ tudine totius orbis Epiſcoporum, qui „ gratia Chriſti conjuncti ſunt nobis; re„ quirantur vero Piſidæ, Lycaones „ &c. „

Tertium argumentum, ex factis & poſſeſſione Eccleſiæ.

EODEM prope modo ratiocinandum eſt de Eccleſia diſperſa loquente per ſummum Pontificem, ac de ea quum in Conciliis adunata loquitur: Atqui in Conciliis major Præſulum pars pro fidei definitione ab Eccleſia in Spiritu ſancto congregata prævalet: Igitur & quando diſperſa loquitur per SS. Pontificem, cujus diplomati dogmatico accedit majoris numeri Prælatorum conſenſus: ſin minus portæ inferi prævalerent adverſus Eccleſiam, quod Chriſti advertatur promiſſioni. Major quæ poſſet in dubium venire, probatur ex factis.

Primum, eſt reſiſtentia ſeptem Epiſcoporum, qui in Concilio primo Nicæno noluerunt, nec Arium, nec ejus Thaliam a Synodo damnatam abjicere: Sed prævaluit Patrum definitio; tum exauctorati rebelles exularunt, conſentiente Magno Conſtantino, nec in priſtinam ſedem reſtituti ſunt, donec utriuſque capitis ſubſcriberent damnationi. Ergo &c.

Alterum factum contigit in Concilio Epheſino: quadraginta circiter Epiſcopi, præſide Joanne Antiocheno in eadem urbe pſeudo Concilium oppoſuerunt legitimo, & Neſtorium a Cœleſtino I. Papa & Patribus Synodicis proſcriptum abſolvebant; ſed ipſi abjecti & propulſi, ad meliorem frugem redeuntes, majori numero conſenſerunt, tum & dolentes ſubſcripſerunt Neſtorii, & aliorum illi adhærentium exauctorationi: namque Patres Epheſ. Act. 5. Tom. 3. Conc. pag. 658. dicebant: " Perabſurdum eſt, ducentorum „ & decem ſanctorum Epiſcoporum Syn„ odo, quibus & univerſa Occidentalium „ ſanctorum Epiſcoporum multitudo, & „ per ipſos reliquus totus terrarum orbis „ conſentit, triginta tantum numero ſe „ ſe opponere. „

Tertium: legitur in Conc. Chalced. ubi lecta eſt S. Leonis de hac Incarnationis epiſtola, cui Epiſcopi Ægypti nolebant ſubſcribere: Sed major ex alia parte Epiſcoporum numerus ſic prævaluit, ut rebellibus anathema interminatus ſit, niſi cito-citius & abſque mora epiſtolæ S. Leonis per quem, inquiebant Synodici Patres,

Petrus

Petrus locutus eſt, conſentirent. Iſtos ſic alloquuntur Patres Act. 4. pag. 90. Conc. Binii col. 2. " Univerſalis hæc Synodus, „ Ægyptiaca regione major eſt, & fide „ dignior. Et non eſt juſtum, decem hæ„ reticos audiri, & prætermitti mille „ ducentos Epiſcopos. „ Et ſic de aliis controverſiis.

Quartum argumentum, ex variis rationibus coaleſcit.

SENTENTIA quæ innititur rationibus auctoritate Patrum, juris & uſu ſuffultis, ceteris aliis opinionibus prævalere debet: Atqui ſententia quam hic exponimus, talis eſt: Et probatur, varias & luculentiſſimas afferendo rationes.

Prima: Eſt de fide Eccleſiam eſſe viſibilem, ut ſupra probatum eſt: Sed ſi pauciori numero comprehendatur, non conſtabit ubi erit: cum hæc ſanior pars ſit obſcura, & incerta, maxime cum Queſnellus ſimul cum Proteſtantibus eam reponat in numero non Eccleſiæ Præſulum & Primatum, cum in loco citato expreſſe dicat non Petro, cui major pars Eccleſiæ & ejus inſignes adhærebant, ſed ipſo relicto, uni Paulo adhærendum eſſe, ex quo concludit quandoque contingere, majorem Prælatorum partem etiam Capiti adhærentium derelinquendam eſſe, & aliquibus Prælatis tametſi exagitatis obediendum eſſe: ſed contra quod ait Hieronymus, qui Dial. contra Luciferianos, Tom. 4. part. 2. pag. 298. oſtendit illis hæreticis veram propter membrorum ſuorum paucitatem non habere Eccleſiam: " Allocutio Patris „ adimpleta eſt, poſtula a me & dabo tibi „ gentes in hæreditatem tuam... Et ubi „ iſti ſunt nimium religioſi, immo nimium „ profani, qui plures Synagogas aſſerunt „ eſſe, quam Eccleſias... Si Eccleſiam non „ habet Chriſtus, aut ſi in Sardinia tan„ tum habet, nimium pauper factus eſt. „ Concinit S. Auguſtinus qui eodem univerſitatis argumento debellat Donatiſtas, qui Eccleſiam apud ſe ſolum exiſtere eſſutiebant. Tract. 3. in Epiſt. Ioan. Tom. 3. part. 2. pag. 846. illis ſic reſpondet: " Te„ nemus hæreditatem Chriſti: Illi eam „ non tenent, non communicant orbi „ terrarum, non communicant univerſi„ tati redemptæ ſanguine Chriſti. „

Altera hæc eſt: Juxta regulam a SS. Patribus non ſemel aſſignatam, ordo ſalutis & ſapientia expoſtulat, ut ſervetur quod traditum eſt, quod uſus & poſſeſſio Eccleſiæ obtinuit: Atqui talis eſt uſus & regula, ut in negotio ſalutis adhæreamus legi in Eccleſia univerſaliori, uſui conſuetudine majorum firmato: Ergo &c. Hæc ratio eſt Vincentii Lirinenſis in Comment. cap. 3. his verbis: " In ipſa „ Catholica Eccleſia, magnopere curan„ dum eſt, ut id teneamus, quod ubique, „ quod ſemper, quod ab omnibus credi„ tum eſt: hoc eſt etenim vere, proprie„ que catholicum, quod ipſa vis nomi„ nis ratioque declarat, quæ omnia fere „ univerſaliter comprehendit. Sed hoc ita „ demum fiet, ſi ſequamur univerſitatem, „ antiquitatem, conſenſionem. „

Tertia: Quod leges Eccleſiaſticæ & civiles prohibent, id in praxi vitandum & in theoria abhorrendum eſt: Atqui pauciorem numerum Præſulum relicto majori Paſtorum adhærentium Capiti, ſicut vitandum, ſic & abhorrendum eſt: Ergo &c. Probatur minor. Clerus Gallicanus ann. 1715. hanc cenſura confixit propoſitionem ex Libro, cujus titulus, *Teſtimonium veritatis* depromptam, in qua Anonymus: *Epiſcopatum unum eſſe confitetur, & eumdem indiviſum: quem tamen quandoque conſtare ait paucorum Epiſcoporum numero, etiam a ſuo legitimo capite, ſeu a Cathedra principali, unde unitas Sacerdotalis exorta eſt, diſſidentium, & abſque perfecta illa totius fraternitatis & unanimitatis Epiſcoporum cohærente concordia: quibus in ſolidum & regendam ſuam Eccleſiam, & ſervandum fidei depoſitum Chriſtus commiſit.*

Accedit Carolus Magnus, qui in ſua ad Elipandum, & ceteros Hiſpaniarum Epiſcopos Epiſt. Labb. Tom. 7. Conc. pag. 1049. ait: *Cum his ſanctiſſimis prædictorum Patrum decretis, & Catholicis ſtatutis conſenſum ſubnexui ... Ne paucorum ſubdolis aſſertionibus conſentirem: ſed plurimorum teſtimoniis roboratam fidem tenerem .... Horum me ſanctiſſimæ multitudini & probatiſſimæ auctoritati in vera fidei profeſſione firmiter aſſocians, nec veſtra me paucitati in confeſſione hujus novæ aſſertionis ſocium adjungo .... Vos igitur qui pauci eſtis, unde putatis vos aliquid verius inve-*

nvenire potuiſſe, quam quod ſancta univerſalis toto orbe diffuſa tenet Eccleſia?

Quarta: Jura ſtatuunt in judiciis ferendis, juxta pluralitatem ſuffragiorum concludendum eſſe: Sed in controverſia fidei & religionis agitur de ſententia circa propoſitiones dogmaticas ferenda: Igitur diploma a S. Pontifice majori Paſtorum parte ſibi adhærente, eſt vera & certa infallibilis fidei regula,

Quinta: Unitas debet in omni fidei regula ſervari, ſin minus nutaret religio, ut dictum eſt de unitate Eccleſiæ: Sed ſi S. Pontifex, cui accedit major Præſulum numerus non ponderat, dum ex Cathedra loquens profert de materia Religionis ſententiam, violatur unitas Eccleſiæ, cum teſte Cypriano, S. Petri Vicarius ſit unitatis centrum. Ergo &c.

Diluuntur objecta Novatorum.

OBJICIUNT I. Exod. 23. legitur: *Non ſequeris turbam.* II. Cyprianus cum tribus Conciliis ſimul & Firmilianus cum duobus Baptiſmum ab hæreticis tametſi verbis Evangelicis collatum abjiciebant; ſolus vero Stephanus I. reſtitit & prævaluit, ait S. Auguſtinus Lib. de unico Baptiſmo Cap. 14. num. 23. hinc Lib. 3. de Bapt. Cap. 4. num. 6. ait in quæſtione obſcura veritatem ab uno dumtaxt, vel paucis teneri & cognoſci. III. S. Athanaſius Tract. adverſus eos qui ex ſola multitudine veritatem dijudicant, Tom. 2. pag. 161. ait: " Quomodo igitur non „ miſerandi illi, qui vim auctoritatemque „ doctrinæ ſola multitudine metiuntur; „ nec conſiderant Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum duodecim diſcipulos, „ ſimplices, illiteratos, pauperes, ignaros, fiducia adverſus mundum totum „ gratis muniviſſe? Sic illos inſtruens, „ non ut duodecim illi, Myriades ſe„ querentur, ſed Myriades duodecim il„ los ſequi vellent? Iſta ſemper vincit „ veritas, quantumvis apud paucos in„ veniatur., IV. Concinit Melchior Canus Lib. 5. de auctoritate Conciliorum pag. 263. ubi docet res Religionis non numero, ſed pondere auctoritatis judicandas eſſe: " Non itaque, *ait*, quod in huma„ nis confeſſionibus fit, plurimum apud „ nos ſententia prævalet. „ Igitur falſum eſt majorem numerum in definitionibus fidei præponderare pauciori.

Reſpondeo I. retorquendo argumentum. Novatores appellant ad Concilium generale a diplomate Pontificio, immo & exigunt ut ne unius quidem Præſulis deficiat ſuffragium, ut definitio evadat infallibilis fidei regula: Igitur iniquitas mentitur ſibi, dum definitionem fidei inter pauciores ſæpius concludi autument, quandoquidem majorem arithmetice Epiſcoporum numerum in Conciliis pro Canone de fide condendo exigunt.

Reſpondeo II. Omnes allatas auctoritates unum dumtaxat probare, ſcilicet majorem numerum pro virtutum operibus ſtatuendis, & hominum exempla non eſſe exquirenda, cum lata ſit via quæ, teſte Chriſto, ducit ad perditionem; hinc pauci electi: citra dubium eſt enim in malo faciendo multitudinem præponderare, infinitus quippe eſt Idololatrarum, Paganorum, Hæreticorum, & Schiſmaticorum numerus, qui velut arena maris in immenſum ſuperat Catholicorum Romanorum copiam: innuunt etiam argumenta ex auctoritate petita non populum bardum & ignarum, cujus immenſus eſt numerus, audiendum eſſe in judiciis de fidei quæſtionibus; ſed electum & parvum Epiſcoporum numerum ad quos ſolos ſpectat regere Eccleſiam Dei. Jam ad ſingula reſpondendum eſt.

Ad primum: Scriptura loquitur de impiis, quorum exemplis nemo inhærere debet; ſed potius imitandos eſſe juſtos, numero quidem pauciores, ſed virtute majores; ſic enim ſubditur: *Ne ſequaris turbam ad faciendum malum, nec in judicio, plurimorum acquieſces ſententiæ, ut a vero devies.*

Ad ſecundum, merito dicit S. Auguſtinus Stephanum prævaluiſſe Rebaptizantibus, & illi potius quam Conciliorum particularium multitudini adhærendum fuiſſe, quippequi haberet pro ſe Traditionem Apoſtolicam, cui unuſquiſque credere debet, quia iuxta Vicentinum Lirinenſem ſupra laudatum: " In ipſa Ca„ tholica Eccleſia magnopere curandum „ eſt, ut id teneamus, quod ubique, quod „ ſemper, quod, ab omnibus creditum eſt. „

Ad tertium, S. Athanaſius loquitur de mul-

multitudine impiorum, quorum nullus debet imitari exempla: ſubdit enim immediate poſt verba in objectione allata: " Multitudo ſua auctoritate ſine demonſtrationibus comprobans, eſt iſta quidem idonea ad incutiendum metum; ſed ad perſuadendum nullo modo .... Quis igitur ſana mente prædictus non malit in paucorum eſſe numero, per anguſtam portam ad ſalutem ingredientium, quam multorum per latam ad interitum ruentium ſequi. " Sic Mahumetani ſua multitudine probare non poſſunt ſuam religionem eſſe veram, & Deo gratam.

Ad quartum: Unum contendit Canus, nimirum, res fidei non eſſe definiendas ſecundum humanas conjecturas, ſed ſupernaturales in Scriptura & Traditione fundatas: ſic enim pergit ibidem, poſt verba objecta: " Quod ſi ſemel fidei cauſam ad humanas conjecturas prudentiamque deducimus, verendum eſt ſane, ne Eccleſiæ negotium, ex divino humanum faciamus. "

Inſtant: A regula fidei infallibili non datur appellatio: Sed non ſemel data eſt a diplomate Pontificio dogmatico, cui acceſſerat major Paſtorum numerus, ut liquet ex appellationibus Donatiſtarum a ſententia S. Melchiadis, & aliis pluribus: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Non datur juſta appellatio & efficaciam habens, concedo: & jure ac merito provocatur a regula fidei infallibili, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Injuſta appellatio non impedit, immo nec ſuſpendit legis effectum, ait D. Bernardus Lib. 3. de conſid. cap. 1. & Ivo Carnotenſis, inter ſummiſtas Galliarum celeberrimus Epiſt. 219. ad Paſchalem II. ſic docet Illuſt. D. de Marca Lib. 4. de Concor. Sacerd. cum imperio cap. 17. ubi docet appellationes ab diplomatibus receptis & acceptatis eſſe in jure antiquo inauditas; hinc reſpondet appellationem Donatiſtarum fuiſſe vacuam, nec appellationis nomine celebrari, quia judex a cujus ſententia provocatur, ipſe quaſi judicatur, dum ejus reſtauratur judicium, quod dubio procul non contigit, inquit, pro appellatione Pelagianorum ad Concilium Arelatenſe, cum ibi, ſubdit, S. Sylveſter per ſuos legatos ſederit ut Judex, & iterato judicio hæreticam damnaverit pravitatem. Iſto innixus principio demonſtrat Eminentiſſimus Cardinalis de Biſſy, in ſuo Memoriali ann. 1717. provocationem a Bulla *Unigenitus* eſſe inanem, & hoc ab enumeratione omnium appellationum, quæ circa dogma Religionis nuſquam habuere effectum: ſin minus diploma Pontificium dogmaticum, cui acceſſit Eccleſiæ conſenſus, nullum eſſet, & tunc portæ inferi prævalerent adverſus Eccleſiam, quod quidem admitti non poteſt. D. Tournely Tom. 1. de Eccleſ. Art. 3. multa de qualitate conſenſus requiſiti ſubnotat.

Primo: Non expreſſum exigit, nec putat Epiſcopos acceptantes ſuo ſubjicere judicio judicium SS. Pontificis, & bene. Tom. 2. pag. 160. & 161. ſic loquitur: " Quocumque autem modo recipiant Epiſcopi Pontificia de fide decreta, ſive rem ipſam examinent, ſuamque ſententiam ſinguli dicant: ſive, ut ajunt Epiſcopi Galli in Epiſtola ad Innocentium X. in cauſa Janſenii, *ſuam in actis relationis ſententiam ponant*, ſive omittant, prout illis collibuerit, ſuo ſemper jure & auctoritate a Chriſto accepta judicandi de cauſis fidei, utuntur .... Cum vero pronuntiavit Pontifex, & Epiſcopi poſtea pro jure ſuo de re jam judicata etiam judicant, cave putes particulares Epiſcopos ſuo judicio ſubjicere judicium ſummi Pontificis. "

Secundo: Ad illum conſenſum requiſitum, ait ſufficere neminem reſiſtere. Ibidem pag. 161. " Reſpondeo II. proinde quoque eſſe, ſive ſit expreſſus, ſive tacitus & interpretativus Epiſcoporum conſenſus: ubi enim publica eſt Pontificis conſtitutio, & ad omnium notitiam pervenit, qui non contradicunt, procul-dubio conſentire præſumuntur. Hoc modo ubique terrarum proſcripta fuit Pelagiana hæreſis. " Hoc ipſum probat pag. 346. ex facto reſcriptorum contra Pelag. Innoc. I. & Zoſimi, quibus teſte Aug. cauſa Pelagianorum finita fuit; vix enim ad notitiam pervenerant decreta, quod cauſa habita ſit ut finita: Namque Innocentius ſuum dedit ann. 317. & mortuus eſt; Zozimus vero illi ſucceſſit anno circiter 318. & ſuum viciſſim ad Patres Carthaginenſes dedit, obiitque ann. 319.

certe

Digitized by Google

certe intra iſtius temporis anguſtias vix reſcripta potuerunt publicari, & tamen ut primum Africanis dantur, ait Auguſtiuus Serm. 2. de verbis Apoſtoli: *Reſcripta venerunt; cauſa finita eſt.*

Tertio: Ibidem ait cauſam quandoque ſic eſſe diffamatam & notam, ut non requiratur ulterius rei examen, & quod Epiſcopi ſuum addant ſcriptis calculum.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Sufficit conſenſus majoris partis Epiſcoporum, ut omni ſecluſa diſputatione & controverſia diploma Pontificium dogmaticum ſit regula infallibilis fidei.

PRIMO: Hoc ipſe innuit Chriſtus Matth. 18. 20. *Ubi enim ſunt*, ait, *duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Quod dubio-procul intelligendum eſt de aſſociatione plurium Paſtorum cum ſummo Pontifice.

Secundo: Hoc quoque liquet ex Conciliis; major quippe Epiſcoporum numerus prævaluit in Concilio Nicæno, in Epheſino & Chalcedonenſi contra pauciores.

Tertio: S. Athanaſius Epiſtola Synodica ad Jovianum Imperatorem debellat Arianos Epiſcopos ex eorum paucitate: ſic loquitur apud Theodoretum Lib. 4. Hiſt. cap. 3. " Scito religioſiſſime Auguſte,
„ hanc *fidem* omnibus ſæculis fuiſſe præ-
„ dicatam, hanc profeſſi ſunt Patres qui
„ Nicææ convenerunt. Cum hac conſen-
„ tiunt omnes ubique gentium Eccle-
„ ſiæ. „ Eodem argumento S. Baſilius
„ Epiſt. 75. ad Cæſarienſes eos perſtrin-
„ git. Ratio eſt, quia hoc exigit Eccleſiæ
„ viſibilitas; hoc eiuſdem unitas: Non etiam ſatis claret ubi eſſet Eccleſia, ſi ad pauciores a Capite divulſos attendendum foret, neque ullo modo affulgeret unitas, cum SS. Pontifex ſit unitatis centrum.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM ET EXPLICATIONUM.

PRIMO: Ne minimum faceſſit negotium, cum Scriptura ſacra & Patres dicunt poſt multitudinem non eſſe abeundum; tunc enim loquuntur de infidelibus, de hæreticis, vel etiam de malis & impiis Chriſtianis, quorum omnium infinitus eſt prope numerus, qui latam viam, quæ ducit ad perditionem, tenent & ſequuntur.

Secundo: Neque vero in judiciis fidei adhærendum eſt populi multitudini, numero Epiſcoporum prævalenti, cum ad eum non ſpectet judicium, nec cauſæ fidei ſicut civiles & humanæ definiendæ ſint.

Tertio: Non ſine fundamento ait Auguſtinus quandoque contingere, vel in ipſis rebus religionis ſtandum eſſe Capiti & pauciori Præſulum numero, quando quæſtio eſt obſcura, & nondum in aliquo Concilio eliquata, ut in negotio rebaptizantium. Prævaluit enim ſupra multitudinem unus Stephanus; quippe qui haberet pro ſua ſententia Traditionem, ut patet ex ejus verbis: *Nihil innovetur, niſi quod traditum eſt.*

SECTIO SECUNDA.

Num paucior numerus Præſulum Capiti conſociatorum in definitione fidei prævaleat ſuper majorem a SS. Pontifice divulſorum?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

Probatur argumentis Theologicis.

PRIMUM ARGUMENTUM ex Scriptura ſacra eruitur. Portæ inferi non debent prævalere ſuper Eccleſiam: Sed ſi relinqueretur SS. Pontifex, cui juſti & ſancti Præſules adhærent, jam prævalerent portæ inferi. Et probatur: Primo quidem, non ſervaretur unitas, cum ab ejus centro, ſcilicet ſummo Pontifice fieret diſceſſus. II. Petra ſuper quam Chriſtus ædificavit Eccleſiam nutaret; concuſſo autem fundamento, ruit ædificium. III. Multitudo Acephala prævaleret, & in eis foret corpus Eccleſiæ monſtruoſum; requiritur autem, ut aliquis in Eccleſia tanquam judex loquatur, quod ſit Capiti conſociatum, corpus enim Acephalum non eſt Eccleſia, ſin minus hæretici Acephali veram habere Eccleſiam gloriarentur: Sed hæc & ſimilia implicant. Ergo &c.

Alte-

Alterum argumentum : Non licet refragari uſui legitimo, & poſſeſſioni: Sed uſus obtinuit Epiſcopos tametſi pauciores, ut primum cum SS. Pontifice conſociantur, prævalere ſuper majorem numerum a Capite divulſorum. Et probatur I. Ex Patribus Ariminenſibus, qui propter fidem exularunt; licet enim numero pauciores aliis, qui formulæ Arianæ ſubſcripſerant, attamen adhærentes ſummo Pontifici prævaluerunt; ſic & S. Hilarius & aliqui pauciores cum eo in Concilio Seleuciæ Arianos & Semi-Arianos ſuperarunt. Sic in Concilio Chalcedonenſi S. Leo per ſuos Legatos & aliquos Orientales reſtitere Aſclepiadi & majori numero, & utique prævaluerunt. Sic Julius I. cum aliquibus Epiſcopis omnes Arianorum pſeudo-Synodos exſufflavit, Athanaſium, obſtrepente Arianorum multitudine, in propriam reſtituit ſedem, & fidem Nicænam immaculatam defendit.

Tertium argumentum petitur ex confirmatione Conciliorum. Ab ipſa vagente Eccleſia nullum Concilium ſive particulare, ſive etiam Generale robur habuit, donec accederet ei SS. Pontificis calculus; hinc quædam Concilia reprobata, quædam etiam ex parte ſolum approbata, & ſecundum partem, cui pondus addidit SS. Pontifex: Sic Concilium ſecundum generale pro primo dumtaxat fidei canone a Damaſo SS. Pontifice approbato obligat: Sic Chalcedonenſe pro ſex tantum prioribus ſeſſionibus S. Leonis calculo munitis vim habet. Igitur major pars Præſulum a Capite divulſorum non prævalet ſuper numerum pauciorum SS. Pontifici conjunctorum, cum nihil ratum pro fide habeatur in Eccleſia, donec accedat SS. Pontificis conſenſus.

Quartum argumentum eſt: Quod SS. Patres prædicant, ut quid verum ſuſcipiendum eſt. Sed SS. Doctores docent S. Pontificem cum aliquibus Epiſcopis, & viciſſim pauciores Præſules SS. Pontifici conſociatos prævalere ſuper majorem Acephalorum numerum: Et probatur: Primo quidem, ex eo quod nullus Pater ad hæc uſque tempora ratam habuerit ullam fidei definitionem a ſummo Pontifice aut reprobatam, aut nondum approbatam. Secundo, S. Auguſtinus multis in locis docet S. Stephanum prævaluiſſe contra Rebaptizantes & eorum Concilia. Tum S. Athanaſius ex profeſſo docet Tractatu adverſus eos qui volunt ſemper ad multitudinem attendere, quandoque pauciori numero eſſe cedendum: hinc ipſe non ſemel, ſpretis Arianorum Conciliis, ad unum ſolum confugiebat SS. Pontificem, qui, adunatis aliquibus Epiſcopis, cuncta ſubvertebat in gratiam tanti Epiſcopi hæreticorum ſævientium molimina: Ergo &c.

Quintum argumentum : Sic propugnant Theologi omni exceptione majores, ut S. Thomas jam jam citatus, qui ubique docet ſententiam SS. Pontificis in omnibus, quæ fidem & religionem ſpectant eſſe ſequendam, maxime cum ex prævia Epiſcoporum conſultatione & requiſitione ex cathedra loquitur. Duorum teſtimonia inſtar omnium ſint, videlicet Melchioris Cani, & D. Tournely. Iſte Tom. 1. de Eccl. art. 4. pag. 454. ſic loquitur & ſententiam Cani unam objectionem ſolvendo refert: " Reſpondeo mirum videri non debere, quod exiſtimet Canus res
„ fidei non numero Epiſcoporum, ſed
„ pondere & auctoritate Romani Ponti-
„ ficis definiri, a quo vim omnem & au-
„ ctoritatem Conciliorum derivari arbi-
„ tratur; atque ubi diſcordes ſunt inter
„ ſe Epiſcopi, ei parti ſemper adhæren-
„ dum, pro qua ſtat Romanus Pontifex. „
Pondus Concilii dat ſummi Pontificis gravitas & auctoritas. Pergit Canus L. 5. de auct. Concil. pag. 263. *Quæ ſi adſit, centum Patres ſatis ſunt, ſin deſit, nulli ſunt ſatis, ſint quamlibet plurimi. Nec ſi major pars Patrum vere ſentiat, ſummus Eccleſiæ Pontifex repugnabit. Id enim ad peculiarem Chriſti procurationem pertinet, ſemperque pertinuit, ne Eccleſia in factiones duas dividatur; nec Romanus unquam Epiſcopus contra Patres Concilii vere ſentientes dixit*.

Tum D. Tournely Tom. 2. de Eccl. art. 3. pag. 163. & 164. loquitur in propria ſententia, his verbis: " Si ergo contingeret
„ in aliqua fidei controverſia diviſos eſſe
„ Epiſcopos, atque plures ex una par-
„ te cum Pontifice Romano, plures ex
„ altera ſine Pontifice ſtare, haud dubie
„ ei parti adhærendum foret, quæ Capi-
„ ti conjuncta eſſet: iſta etenim melior
„ ac ſanior pars cenſeri deberet, & Ec-
„ cleſiam ſufficienter referre; Eccleſia ſi-
„ qui-

„ quidem corpus eſt viſibile, Capiti ſuo „ Romano Pontifici adunatum; & ipſe „ Pontifex Romanus eſt centrum unitatis & communionis Eccleſiaſticæ: *Eccleſia*, inquit Cyprianus Epiſt. 69. ad „ Pupianum, *eſt plebs Sacerdoti adunata*, „ *& paſtori ſuo Grex adhærens .... atque* „ *Eccleſia eſt in Epiſcopo, & Epiſcopus in Eccleſia*. .... Qui ergo a Capite ſuo diviſi forent Epiſcopi, etſi forte numero „ vincerent, auctoritate tamen non vincerent, ac major pars ſaniori cedere „ tunc deberet; quamquam certiſſime „ confidimus, nuſquam, Deo ita providente, talem futuram de fide diſcordiam, ut major Epiſcoporum numerus „ errori conſentiat. „

Poſtrema ratio eſt: Synodus particularis tametſi Generali in Patrum numero multo inferior, ſi tamen ſit cum ſummo Pontifice conjuncta, ſe habet veluti Oecumenica & quaſi generalis, juxta ſancti Athanaſii ſententiam; adeo verum eſt ſuffragium ſummi Pontificis robur omni exceptione majus addere Epiſcoporum conventui, quicumque ſit: Igitur Præſules cum Papa conſociati prævalent majori Epiſcoporum numero a SS. Pontifice divulſorum: Et viciſſim Caput ſuper alia membra ab ipſo ſeparata. Probatur antecedens ex Binio, qui in notis ad Concilium II. Alexandrinum pag. 285. ſic lo- „ quitur: " Concilium Alexandrinum. „ *Hoc Concilium anno Domini* 319. *qui eſt Sylveſtri VI. & Conſtantini Imperatoris* 14. *annus, Alexandria in Ægypto habitum eſt, cui omnes Epiſcopi, qui Alexandrino Primati parebant, una cum Oſio Cordubenſi Epiſcopo, qui Legationis Pontificia munere fungebatur, atque ideo huic Synodo præſidebat, interfuere. Ob quam cauſam Athanaſius Apologia* 2. *hanc Synodum generale Concilium appellavit; quod nimirum per Legatum Pontifex una cum præd. numero Epiſcoporum interfuerit*.

FIT SATIS OBJECTIONIBUS.

Objicies: Omnia argumenta in penultimo articulo allata probant majoris numeri Epiſcoporum conſenſum debere accedere definitioni Pontificiæ dogmaticæ, ut evadat infallibilis fidei regula: Igitur implicat contradictionem dicere pauciori numero quandoque cedendum eſſe; videlicet in caſu quo pauciores Epiſcopi SS. Pontifici conjuncti forent, ceteri vero ab eodem divulſi.

Reſpondeo I. Concluſionem prioris articuli non evacuari. Certiſſimum eſt, etiam Novatoribus non diffitentibus, diploma Pontificium, cui accedit majoris numeri Paſtorum conſenſus, eſſe infallibilem fidei regulam, & de hoc inter Catholicos, aut qui tales eſſe profitentur & credunt, non diſceptatur. Et vero dum aſſertio communis proponitur, non excluditur altera quæ primam confirmat. Igitur aſſerimus ſententiam dogmaticam SS. Pontificis prævalere etiam ubi adſunt pauciores Epiſcopi ei conſentientes; a fortiori dominari, dum major pars conſentiens accedit, & affulget.

Reſpondeo II. diſtinguendo: Argumenta prioris articuli probant majorem numerum Paſtorum SS. Pontifici adhærentium requiri ad majorem ſolemnitatem, & judicii certitudinem, ne fidei hoſtes obſtrepere audeant, & os loquentium iniqua obtundatur, concedo: per excluſionem validitatis ſubſequentis concluſionis, nego. Conſtat enim ſolos SS. Pontifices tribus prioribus ſæculis varias perſtrinxiſſe hæreſes, quorum definitionibus nuſquam reſtitit Eccleſia; a fortiori nuſquam reſiſtet dum in definiendo; quibuſdam electis Præſulibus ſibi conſociatis aliquid de fide definit ſummus Pontifex; tunc enim in Capite & Paſtoribus illi adjunctis exhibetur & repræſentatur Eccleſia.

Inſtabis: Patres in probationem pro concluſione prima allati, dicunt non ſtandum eſſe pauciori numero; hoc & Juſtinianus Imperator in edicto adverſus tria Capitula, quod legitur in actibus Concilii V. generalis Tom. 5. Conc. pag. 711. *Nemo autem*, inquit, *attendit ad ea, quæ ab omnibus communi conſenſu definiuntur*. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Non ſtandum eſt pauciori numero a ſummo Pontifice divulſo, concedo: ſecus, nego. Ad auctoritatem Juſtiniani ſimiliter diſtinguo: quiſque debet attendere ad ea quæ communi conſenſu definiuntur cum SS. Pontifice, concedo; ſecluſo ejus calculo, nego. Hinc curavit Imperator & ſategit ut Vigilius approbaret Concilium, cujus definitiones

tiones in Eccleſia non habuerunt effectum, donec accederet illius ſuffragium.

Repones : Lex univerſalis nedum pro civilibus, ſed & pro negotiis Eccleſiæ ab omnibus recepta illa eſt, quod judicium juxta pluralitatem ſuffragiorum fiat : Sed poſito quod pauciores Epiſcopi SS. Pontifici adunati prævaleant majori numero, ſubvertitur Lex iſta communis. Ergo &c.

Reſpondeo I. Hoc eſſe verum pro civilibus; cum enim judices non ſint infallibiles, ſancitum eſt judicium eſſe ferendum juxta ſuffragiorum pluralitatem; ſed non ſic pro rebus fidei definiendis; cum enim Eccleſia ſit in judicando infallibilis, & ſufficienter repræſentetur per ſummum Pontificem & Epiſcopos illi adhærentes, judicium evadit infallibile, quia eſt Eccleſiæ judicium.

Reſpondeo II. diſtinguendo majorem: Lex judicii eſt, quod juxta pluralitatem ſuffragiorum pronuntietur, in civilibus, tranſeat : in rebus religionis, ſubdiſtinguo : ſi omnes Præſules SS. Pontifici adunentur, concedo : in hypotheſi quod quidam ſolum illi adhærerent, nego. Dixi tranſeat pro civilibus, quandoquidem Rex Monarcha, auditis paucioribus conſilii ſecreti conſiliariis, ſæpius refricat judicia a Senatibus lata. Porro a fortiori hoc concedendum & agnoſcendum eſt pro diplomatibus dogmaticis Pontificiis; cum enim regimen Eccleſiæ ſit principaliter Monarchicum, juxta S. Thomam & ipſum Gerſonem, eo ipſo quo aliqui Præſules in partem ſolicitudinis adſiti ſuum adhibent conſenſum expreſſum, vel tacitum, jam ipſa Eccleſia loquitur per ſupremum Paſtorem, ceteri vero Epiſcopi tametſi numero ſuperantes, non repræſentant Eccleſiam, utpote Acephali; hinc ait D. Tournely : " Qui ergo a Capite ſuo „ diviſi forent, *Epiſcopi*, non vicerent, „ ac major pars ſaniori cedere tum de- „ beret. „

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Judicium dogmaticum SS. Pontificis, cui adhærent multi Epiſcopi, prævalet, tametſi multo plures reſiſtant.

PRIMO : Hoc judicium cenſetur Eccleſiæ judicium, quæ repræſentatur per SS. Pontificem & Præſules ipſi adhærentes, nuſquam vero per Acephalos, qui defectu unitatis illam non exhibent, cum ipſa ſit eſſentialiter una.

Secundo : Hoc patet ex multis exemplis; non enim PP. Ariminenſes qui formulæ Arianæ ſubſcripſerant, prævaluerunt, ſed qui in exilium acti, pro fide Nicæna ſteterunt.

Tertio : Hoc quoque annuntiat confirmatio Conciliorum; Concilium enim Bagajenſe Donatiſtarum ubi aderant 308. Epiſcopi abjectum eſt, e contra vero Arauſicanum II. quatuordecim dumtaxat Epiſcoporum vim in tota habuit Eccleſia, eo ipſo quo ei acceſſit SS. Pontificis ſuffragium : hinc ejus canones veluti infallibiles fide regulæ pro neceſſitate gratiæ habentur.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET EXPLICATIONUM.

PRIMO : Ad majorem quidem ſolemnitatem & judicii certitudinem exigitur major pars Præſulum SS. Pontifici adhærentium, ſed non inde evacuatur judicium cum pauciores adhærent Capiti, & alii ab eo diſcedunt.

Secundo : Patres aſſerunt majori numero, relicto pauciori, adhærendum eſſe; aſt modo major pars SS. Pontifici totius unitatis Eccleſiæ centro conſocietur; quaſi vero Acephali & Schiſmatici poſſent prævalere.

Tertio : Lex pro judiciis juxta ſuffragiorum pluralitatem emittendis pro civilibus potiſſimum valet; dicam & pro judiciis de fide & religione ferendis, ſed ea conditione, ut omnes adhæreant Capiti, ſin minus vacuum maneret Concilium, quia ut primum eſſet Acephalum, non repræſentaret Eccleſiam. Immo vel ipſa Concilia in Spiritu ſancto adunata, ſibi Prælatos diſcordes abjecerunt. Sic Patres Epheſini Joannem Antiochenum & alios in rebellione ſibi conſociatos perſtrinxerunt : ſic Chalcedonenſe Epiſcopos Ægypti contumaces arguerunt, & ſub anathematis interminatione definitioni fidei a S. Leone datæ, ſeu ejus Epiſtolæ de fide dominicæ Incarnationis ſubſcribere compulerunt.

SE-

SECTIO TERTIA.

Utrum clamor populi Chriſtiani auctoritative ponderet pro fidei definitione & determinatione?

SIC propugnat ex profeſſo Anonymus in Libro cujus titulus: *Teſtimonium veritatis*. Status quæſtionis non eſt, fidem populorum non eſſe aliquod veritatis ſignum: cum enim multi moribus bene inſtituti, & ſicut charitate ſic & fide conjuncti religionem Chriſti ab omni vitiorum fæce immunem ſervent & profiteantur, In eis adeſt pro Paganis credibilitatis motivum; hinc teſte Plinio juniore Traianus ceſſare voluit ſævientem adverſus Chriſtianos perſecutionem, eo quod certior factus eſſet Chriſtianos immaculatam vitam ducere, inimicis alacri animo parcere, temperare a ſpurcitiis carnis, vel etiam ſæpe ab ipſius matrimonii deliciis carnalibus; ſed quæritur, num populus in rebus fidei & religionis definiendis habeat auctoritatem?

CONCLUSIO.

Clamor populi, ſeu ipſe populus nullam habet in fide definienda auctoritatem.

Probatur rationibus Theologicis.

PRIMA: Omnis poteſtas in Eccleſia, teſte Apoſtolo, eſt in ædificationem & non in deſtructionem: Sed ſuppoſito quod clamor populi ponderaret auctoritative in fidei definitionibus, illa poteſtas foret in deſtructionem: Et probatur: Subverteret ordinem Hierarchicum, qui ab inſtitutione Chriſti promanat; non enim promiſcue omnibus indiſcriminatim dedit regere Eccleſiam, quam ſuo emit ſanguine, ſed ſolis Epiſcopis, ut habetur Act. 15. ſin minus confuſa Babyloni veluti aſſimilis, Eccleſia foret domus, cum quod ſtatuerunt Præſules, ſæpius a Laicis, qui terrena ſapiunt & ſæculi deſideriis aguntur, evacuaretur. Ergo &c.

Altera ſic procedit: Eccleſia eſt corpus ex Capite & membris conſtans, ita ut ſoli Capiti membra regere conveniat, ipſa vero membra Capiti ſubjici, ut habetur Rom. 12. 5. Rurſus membra non eundem actum habent: quædam aſſumuntur ad regiminis ſolicitudinem, quædam verò in famulando & obediendo ſolum incumbunt: Sed dubio-procul non populus, ſed ſoli præcellentes & ſupra populum eminentes ad hoc a Chriſto aſſumpti ſunt: Et probatur primo ex ipſo Chriſto, qui Matth. 16. ſolum Petrum Caput elegit, ut probatum eſt ſupra: tum duodecim Apoſtolos, quibus ſuccedunt Epiſcopi: ſic enim habetur Luc. 6. *Elegit duodecim ex ipſis, quos & Apoſtolos nominavit*. Qui quidem Ephel. 2. dicuntur Eccleſiæ fundamenta; ſic enim ſcriptum eſt: *Jam non eſtis hoſpites & advenæ: Sed eſtis cives ſanctorum & domeſtici Dei, Superædificati ſuper fundamentum Apoſtolorum & Prophetarum, ipſo ſummo angulari lapide Chriſto Jeſu*. Rurſus 1. Cor. 12. 28. *Quoſdam quidem poſuit Deus in Eccleſia, primum Apoſtolos, ſecundo Prophetas, tertio Doctores... Numquid omnes Apoſtoli? Nunquid omnes Prophetæ?* Ubique altum ſilentium de populo. Ergo &c. Petro non populo dicitur, Joan. 21. *Paſce agnos meos ... Paſce oves meas*: Apoſtolis non populo, Matth. 28. *Euntes, docete omnes, &c.* Epiſcopis, non populo 1. Petri 5. *Paſcite qui in vobis eſt, gregem Dei*. Et 1. Tim. 6. *Timothee depoſitum cuſtodi*, ſcilicet fidei: de ſolis Sacerdotibus 2. Cor. 5. loquitur Paulus dicens: *Pro Chriſto legatione fungimur*. Jam ſi Epiſcopi ſoli Paſtores, populi ſolum debent audire, & in Eccleſia non imperare: Ergo &c.

Tertia: Implicat contradictionem oves regere Paſtorem, ſubditos imperare Principi, plebem dominari Epiſcopis: Sed ſi ſemel populus habeat in definitionibus fidei auctoritatem, jam ovis alternata vice Paſtori leges imponet: jam ſubditi Principibus imperabunt; ſi enim in hypotheſi ſuffragia populorum auctoritatem habeant, ubi erit pluralitas, ipſos Eccleſiæ Principes obedire neceſſe erit, & populi dominabuntur Epiſcopis: Ergo &c.

Quarta: Eccleſia eſſentialiter ab hæreticorum ementitis Eccleſiis ſecernitur: Sed in hypotheſi quod clamor populi ponderet, jam Eccleſia cum Synagogis ſatanæ confunderetur: ſic in Anglia Rex laicus eſt caput Eccleſiæ, & miſſionem dat Epiſcopis, quos ad nutum a ſede deturbat, vel reſtituit: ſic apud Calviniſtas tota religio penes ſeniores

populi

populi eſt : Sed hæc omnia horrenda ſunt : Ergo &c.

Quinta : Eſt hæreſis non ſemel damnata, maxime a Concilio Tridentino, aliquem in rebus dogmaticis ſequi poſſe ſpiritum privatum : Sed ut primum concederetur populi ſuffragium in definitionibus fidei ponderare, jam ubi eſſet impetus ſpiritus privati plebis, illuc gradiri omnes compellerentur, ſi ejus prævalerent in definiendo ſuffragia : Ergo &c.

Sexta : De fide eſt portas inferorum non poſſe in Eccleſia prævalere : Sed citra dubium prævalerent, ſi populi in definiendis fidei articulis cum paſtoribus conſociarentur : Et probatur. Primo quidem definivit Eccleſia in Concilio Tridentino ut laici audiant & Eccleſiam non regant. II. Uſus obtinuit ut ſoli Epiſcopi gubernent Eccleſiam. III. Laici qui miniſteria altaris uſurparent, ipſo facto excommunicarentur : vel ipſe Saul tametſi rex, a Deo abjectus eſt, eo quod Sacerdotii munere fungi auſus fuiſſet : eamdem propter rationem Ozias utique lepra horrenda percuſſus eſt. Demum ſacrificium, conſecratio Presbyterorum, Confirmatio, Pœnitentia & alia Sacramenta, uno excepto propter neceſſitatem Baptiſmo, a laicis confecta, ſunt ipſo facto vacua & inania : Ergo &c.

Septima : Grande ſcelus eſt omnem Eccleſiæ poteſtatem peſſundare : Sed hæc ſequerentur incommoda, ſi populi teſtimonium, vel ponderet in Eccleſia ; & probatur I. Inde ſchiſmata. II. Inde hæreſes. III. Inde regnorum ſubverſio : Atqui tamen ſi populus & plebs auctoritatem habeat in Eccleſia, jam Paſtores ſine titulis evadent : jam ſchiſma & confirmata rebellio : jam hæreſis, ſicut cancer ſerpere incipiet : immo ipſi populi exacerbati euntes in adinventionibus ſuis Eccleſiam inſulſis inſectarentur injuriis & calumniis : Ergo &c. Probantur iſtæ omnes ſequelæ: S. Cyprianus Epiſt. 55. ad Cornelium : " Neque enim aliunde hæreſes obortæ „ ſunt & nata ſchiſmata, quam inde quod „ Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec „ unus in Eccleſia ad tempus Sacerdos „ vice Chriſti cogitatur, „ Quomodo vero Eccleſiam inſulſis dicteriis dilacerarent, videre eſt in Luthero, qui in toto libro de captivitate Babylonica ſummum Pontificem ut antichriſtum habet. Ceteri vero, hujus furfuris homines, veros fideles & Catholicos nunc Iconomachos appellant, nunc homines ſuperſtitionibus deditos aſſerere non dubitant, & ſic cæcutiunt, ut religionem ab omni labe puram, veluti malam & a vero Dei cultu ſpiritali alienam ventilent.

Octava : Quod vel ipſi Imperatores tametſi potentiſſimi, & ceteris præpollentes ſibi arrogare non audent, a fortiori denegandum eſt populo : Sed Imperatores ultro fatentur nullam in Eccleſia ſe habere auctoritatem : Igitur nec clamor populi & teſtimonium, quidquam juris in punctis & controverſiis fidei dirimendis habet. Probatur minor : S. Auguſtinus teſtatur Epiſt. 43. novæ edit. Conſtantinum magnum Donatiſtas ad ſe contra Epiſcopos provocantes, propulſiſſe : " Neque enim auſus „ eſt Chriſtianus Imperator ſic eorum ... „ querelas ſuſcipere, ut de judicio Epiſco- „ porum qui Romæ ſederant, ipſe judi- „ caret, ſed alios, ut dixi, Epiſcopos de- „ dit. „ De eodem momento ſcribens Optatus Lib. 1. contra Parm. Conſtantinum heterodoxos ſic alloquentem inducit : " O rabida furoris audacia? ſicut in cau- „ ſis Gentilium .... appellationem inter- „ poſuerunt. „ Paganiſmum igitur ſapit ipſo teſte Conſtantino, laicis cauſas fidei committere.

Quid plura pro his momentis adjiciam? Imperator Theodoſius, tum & Valentinianus nobilem quemdam, qui vice ſua fungens, eos repræſentaret ad Concilium Epheſinum miſere, ſed ea conditione, ut pro rebus religionis quid commune ſe habere non jactitaret. Sic enim habetur Tom. 3. Conc. Labb. pag. 441. " Igi- „ tur Candidianum ... Ad ſacram ve- „ ſtram Synodum abire juſſimus, ſed ea „ lege & conditione, ut cum quæſtioni- „ bus & controverſiis quæ circa fidei „ dogmata incidunt, nihil quidquam com- „ mune habeat. „

Rurſus : Baſilius Imperator in Concilio octavo generali præſens, Tom. 8. Conc. Labb. pag. 1378. eodem modo loquitur : " Laicorum, *ait*, cuicumque nulla ratio- „ ne de Eccleſiaſticis cauſis diſputandi... „ fas eſſe dico. Nam laicus etſi omni „ pietatis & ſapientiæ laude præſtet, ta- „ men laicus eſt ovis non paſtor. „

Nona : Eo ipſo quo admitteretur clamor populi tamquam auctoritatem habens in definitionibus rerum quæ religionem ſpectant, jam rueret præſcriptio qua hæreticorum vana molimina ſubvertimus, quæque teſte Tertulliano in ſucceſſione Paſtorum fundatur, qua carent heterodoxi, cum non ab hoc ſed a populo indiſcriminatim fides repetenda eſſet. Jam incaſſum jurant in ſua conſecratione Epiſcopi, ut habetur in Pontificali ſe fidei depoſitum fideliter ſervaturos, ne oves aſtutia hominum in errorem circumferantur, cum id muneris uniuſcujuſque erit de ſua fide judicare, & ejus depoſitum ſervare: quæ & ſimilia prorſus implicant; hinc concludendum eſt ad ſolos Epiſcopos ſummo Pontifici conjunctos ſpectare, regere independenter a populo Eccleſiam Dei, cum teſte Cypriano Epiſt. 69. ad Dupianum, Eccleſia ſit Epiſcopo adunata, & viciſim, Eccleſia in Epiſcopo.

Decima : Clamoris populi vim habentis in rebus Eccleſiaſticis ſyſtema, reddit omnium Conciliorum auctoritatem prorſus inanem. Et vero ad hæc uſque tempora quidquid pro religione ſtatuit Concilium Oecumenicum, eſt ita fidei regula, ut reſiſtentes habeantur ut ſchiſmatici & hæretici: Sed in ſyſtemate mox laudato, populus ipſe quaſi foret a Deo inſpiratus, & ex promiſſione Chriſti aſſiſtentia Spiritus ſancti donatus, jus haberet pronuntiandi in fidei definitionibus, canones ab Eccleſia in Conciliis jam factos refricandi; ſi enim clamor plebis tantæ ſit efficaciæ, & ponderis, poterunt ad ejus nutum variari, vel etiam evacuari canones; quin immo ad ipſum utique ſpectabit adunare Concilia, & ea ipſa vel confirmare, vel abjicere & reſcindere; eo enim ipſo quo clamor populi eſt teſtimonium infallibile fidei, hæc munia ab eo dependere conſtabit: Sed iſta & ſimilia totius Eccleſiæ unitatem abolent, & ipſam funditus ſubvertunt Eccleſiam. Ergo &c.

Confirmatur: Epiſcopi in Conciliis adunati judicant a judicio comparativo & per Traditionem de dogmatibus falſis & veris, & tamquam ſuperiores quibus omnes fideles debent humiliter obedire: *Viſum eſt*, inquiunt Apoſtoli, *Spiritui ſancto & nobis*, *&c.* Et poſt ipſos Præſules, non populus, ſed ſoli Prælati ſubſcribunt ut Epiſcopi: *Ego Epiſcopus ſubſcripſi*. Tom. 4. Conc. Labb. pag. 210. Sed ſi populus accedat ut auctoritatem habens, jam Patres Synodici in Conciliis adunati jubendo ſic ſeſe exprimere non valent, cum populus in hypotheſi, non foret illis ſubditus, ſed potius ipſis æqualis, ea præſertim ratione, quod quia Epiſcopi in definitionibus fidei tamquam judices pronunciant, ſunt uno excepto SS. Pontifice, æquales, eodem quoque principio citra injuriam plebs dici poſſet Prælatis adæquata & æqualis, quandoquidem ejus teſtimonium non minus ponderaret in definitionibus, quam ipſum Præſulum ſuffragium: Ergo &c.

Undecima : Poſito & admiſſo clamoris populi pro fidei definitionibus ſyſtamate, dabitur proceſſus in infinitum in diſputationibus; quandoquidem clamor populi confuſus eſt ratione & diverſarum paſſionum quibus movetur, & ignorantiæ, cùm nihil de legibus, nihil de Theologia, nihil de Patribus plebs ſciat, tum & propter defectum vocationis & miſſionis, namque Deut. 17. Deus vult ſolos Sacerdotes audiri pro rebus religionis, & populum ſub mortis interminatione ſilere: *Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris .... venieſque ad Sacerdotes Levitici generis ... quæreſque ab eis, qui judicabunt tibi veritatem. Et facies quodcumque dixerint ... qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio ... morietur homo ille*. A fortiori ſic fieri debet in nova lege: maxime cum Chriſtus dicat eum, qui non audit Eccleſiam habendum eſſe, ut Ethnicum & Publicanum. Ceterum nihil certi habet populus pro religione; cæcutit, dum ut magiſter loqui aggreditur, vix ipſe ſcit palmaria religionis capita: Igitur non audiendus pro definitionibus fidei, nec uſquam conſultatus legitur.

Duodecima: Iſtud ſyſtema reſtaurat omnes hæreticorum & ſatanæ Synagogas, & omnium favet erroribus. Et vero non ſteterunt in veritate, ut conſtat I. Ex Proteſtantium variationibus. II. Ex inertia populi ſenioris, qui ad libitum de religione judicat, & juxta quod paſſio, vel temporalium dictat amor. III. Ex infinita prope hæreſum inter ſe oppoſitarum multitudine: neque vero veritati adhæ-

adhærebunt lubentius, ſi plebi licitum ſit prout a Spiritu ſancto inſpiratam ſe credit, pronuntiare ex Cathedra in definitionibus fidei, quæ juxta ejus teſtimonium fieri neceſſe erit: Sed hæc inaudita ſunt, & hoc admiſſo, quot capita, tot erunt & religiones; falſum enim cenſebitur judicium claudi ſententia & Concilii & ſummi Pontificis, ut centies dicit Auguſtinus, maxime Serm. 2. de verbis Apoſtoli: Clamor Donatiſtarum, Arianorum, & Pelagianorum in ſuis viciſſim Conciliis ex Epiſcopis conflatis vehementior erat clamore populi, & tamen non exauditus eſt. igitur nec audiendus plebis ſtupidæ clamor.

Decima-tertia: Syſtema clamoris populi ſubvertit Principum regimen, & ſubditos invitat ad rebellionem: Sed hoc eſt contra præceptum, omnes enim tenentur obedire Principi, cum omnis poteſtas ſit a Deo: Ergo &c. Probatur major in qua ſolum eſt difficultas. Si definitiones fidei dependeant ab acceptatione & teſtimonio plebis, a fortiori & Regum edicta pendere dicendum eſt: Sed hoc poſito, non niſi ad nutum obediret populus; & ut primum aliqua lex facta ei non placeret, cito-citius rebellaret, & ad arma præceps & ex cæco impetu curreret: Ergo &c.

Poſtrema: Chriſtus Matth. 24. prohibet audire populum & omnes indiſcriminatim: *Videte*, ait, *ne quis vos ſeducat*: *Multi enim venient in nomine meo, dicentes: Ego ſum Chriſtus: & multos ſeducent .... Si quis vobis dixerit: Ecce hic eſt Chriſtus, aut illic: nolite credere. Surgent enim pſeudo Chriſti, & pſeudo-Prophetæ.* Ergo &c.

Reſpondetur objectionibus Novatorum.

Objiciunt: Fides eſt immediate in Laicis, ejuſque impreſſionem omnis populus Chriſtianus habet, quæ quidem impreſſio eſt teſtimonium veritatis fidei, juxta illud B. Pauli, Rom. 8. *Ipſe enim Spiritus teſtimonium reddit ſpiritui noſtro, quod ſumus Filii Dei*. Igitur teſtimonium veritatis repeti debet etiam immediate a populo fideli.

Reſpondeo diſtinguendo, ut ſupra: Fides prius propoſita & accepta ineſt omnibus Eccleſiæ membris, concedo: non prius propoſita per articulorum fidei determinationem, nego. Non negamus fidem populi Chriſtiani eſſe veritatis Legis Evangelicæ teſtimonium, immo & pro Gentilibus credibilitatis motivum, ſed non eſt judicium fidei, maxime propter quinque.

Primo quidem: Regula proponens fidem, debet eſſe infallibilis, infallibilitatem autem Chriſtus ſoli Eccleſiæ alligavit, his verbis Matthæi 16. *Portæ inferi non prævalebunt adverſus eam*. Non populo, ſed ſoli Petro promiſit, dicens Luc. 22. *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando converſus confirma fratres tuos*.

Secundo: Cum aliqua de fide controverſia oritur, populus quæſtionis definitionem ab Eccleſia petit, ea potiſſimum intentione ut ſimpliciter & pure obediat, ita ut facta definitione, grande ſcelus eſſet eam in ſtatera proprii judicii appendere: Quinimmo ſub anathemate præcipitur ut definitio fidei abſque ulla tergiverſatione ſuſcipiatur & credatur. Hanc regulam ipſi Calviniſtæ in Synodo Dordecacena ſubſecuti ſunt; mota quippe circa prædeſtinationem controverſia inter Gomarem & Arminium apud Batavos in Theologia Profeſſores, priori propugnante prædeſtinationem neceſſitantem ante prævisa merita, altero vero e contra, & in ſenſu Semipelagianorum, ſub magnis prohibitum eſt pœnis ne quis adverſus prædeſtinationem neceſſitantem recrudeſceret, eo quod eam ſic eſſe Synodus definiviſſet.

Tertio: Judicium populi ſupervacaneum cenſendum eſt in definitione fidei, ſive tale judicium conſideretur ante definitionem, ſive concomitanter, ſive etiam conſequenter: Et vero ſi antecedenter, nullum eſt; nam populus petit & expoſtulat ab Eccleſia definitionem; unde nihil adhuc determinat judicium populi: ſi concomitanter, ipſum populi judicium, ut pote inter ſe diverſum, eſt materia judicii, minime vero judicium definiens: ſed neque prodeſt magis conſequenter ſpectatum; quandoquidem, facta vel a ſummo Pontifice, vel a Concilio œcumenico definitione, nulli ſub interminatione anathematis licitum eſt revocare in dubium quod ſemel & juridice tamquam de fide definitum eſt.

Quarto: Si vox populi audienda ſit pro veritate fidei, vel aſtruenda, vel declaranda,

da, cui populo credimus? Omnes quippe ſectæ ſuum tantummodo laudant populum; hinc Lutherani volunt ſolos Lutheranos audiendos eſſe: idem prorſus judicium de Calviniſtis, de Anabaptiſtis, & de aliis circumfertur.

Quinto: Denique ſupponamus nomine Fidelium eos ſolum intelligendos eſſe, qui ſunt in Eccleſia Romana, quod certe verum eſt. Supponamus etiam inter fideles iſtos de plebe, aliquam emergere, v. g. circa punctum gratiæ efficacis, controverſiam: aliis per ſe efficacem illam propugnantibus, aliis vero e contra. Quis ex officio dirimet quæſtionem, cum nedum in populo, verum etiam apud multos Theologos de hoc magna ſit diſceptatio? Omnes profecto ad Eccleſiam recurrendum eſſe conclamabunt: omnes ejus judicium tamquam ſolam fidei regulam autumabnnt; quod ſi aliter ſe haberet, daretur proceſſus in infinitum. Igitur non ad populum & ſpiritum privatum, ut definivit ſacra Synodus Tridentina contra Proteſtantes, pro definitione fidei recurrendum eſt, ſed tantummodo vel ad ſummum Pontificem, vel ad Concilium Oecumenicum, quorum decreta pure & ſimpliciter recipienda ſunt.

Ad id vero quod dicit Apoſtolus: *Spiritus reddit teſtimonium ſpiritui noſtro, quod ſumus Filii Dei*: Reſpondeo Apoſtolum ibi loqui de bona conſcientia, de certitudine morali ſtatus gratiæ, ne aliquis ſpiritu timoris, ſicut in veteri lege, moveatur, & conturbetur: unde ibidem Rom. 8. immediate ante illa verba habetur: *Non enim accepiſtis ſpiritum ſervitutis iterum in timore, ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba Pater*. Igitur Novatores in pravos deducunt ſenſus Scripturam ſacram, ut decipiant incautos, & ſi fieri poteſt, etiam inducant in errorem; non enim negamus per fidem populi reddi teſtimonium veritati Religionis, ſed negamus iſtud teſtimonium eſſe fidei tenendæ & ſequendæ judicium.

Inſtant: Fides eſt una & indiviſibilis, adeoque tota in quolibet fideli, etiam laico: igitur ſi fides ſummi Pontificis & Epiſcoporum congregatorum eſt regula fidei tenendæ, idem ferendum eſt judicium de fide populi.

Reſpondeo negando conſequentiam & paritatem, Dictum eſt enim ſupra ad ſolum ſummum Pontificem & Concilium Oecumenicum pertinere proponere credenda; namque Petrus fidem habuit immediate a Chriſto, & pro ſe & pro aliis: populus vero ad propriam ſanctificationem, nuſquam vero ut prædicet & doceat in Eccleſia, quod expreſſe ab Apoſtolo prohibitum eſt mulieribus, quæ certe ſunt de populo. Præterea eſſet confuſio, horror & perpetua contradictio. Confuſio quidem, populus enim ignarus perſæpe in credendis aliud ſentiret. Horror, unum tamquam fidei punctum haberet, quod ab Epiſcopis error judicaretur. Contradictio, quia eſſet Eccleſia, & non eſſet: eſſet quidem ut ſupponitur, non eſſet vero, quia ibi non adeſſet caput. Sicut enim Sacerdos, ſic & populus tamquam coæqualis, fidei dogmata definire præſumeret: vera autem Eccleſiæ definitio hæc eſt: Cœtus omnium Fidelium ſub uno Capite ac legitimis Paſtoribus inſeparabiliter congregatorum. Ceterum hæc doctrina totam poteſtatem Eccleſiaſticam penitus evertit, quatenus juxta ejus principia inutiles eſſent Doctores, inutiles Paſtores; omnes quippe ſcirent quid ſentiendum eſſet, quæ paſcua eligenda, quæve reſpuenda.

Urgent: Apoſtolus 2. Cor. 3. ſic loquitur: *Epiſtola noſtra vos eſtis*. Igitur populus fidelis etiam eſt regula fidei, & Epiſcopi in ſuis definitionibus dependent ab ejus teſtimonio.

Reſpondeo, nihil inferri poſſe ex hoc Apoſtoli loco quod favere poſſit Novatoribus; Apoſtolus enim nullo modo intendit demonſtrare per hæc verba in objectione allata, populum eſſe regulam fidei, ſed tantummodo ponere diſcrimen inter bonos & malos Miniſtros: inter bonos, quia non indigent commendatione; inter malos vero, quia indigebant. *Epiſtola noſtra vos eſtis*, id eſt, vos mihi tenetis locum Epiſtolæ, ita ut aliis Epiſtolis mihi opus non ſit, gloria noſtra vos eſtis; eodem prope modo quo filius ſapiens dicitur gloria Patris. Doctor Gentium eſt ſui ipſius interpres; quippe qui ſi inchoet caput tertium, ex quo deſumpta eſt objectio: *Incipimus iterum nos ipſos commendare? aut numquid egemus, ſicut quidam com-*

commendatiis Epiſtolis ad vos, aut ex vobis? Epiſtola noſtra vos eſtis, ſcripta in cordibus noſtris, quæ ſcitur & legitur ab omnibus hominibus: manifeſtati quod Epiſtola eſtis Chriſti, miniſtrata a nobis, & ſcripta non atramento, ſed ſpiritu Dei vivi. Falſa eſt igitur conſequentia, quid dico? Peſſima, immo & Spiritui ſancto contraria; Spiritus enim ſanctus, dicente D. Petro, cum Epiſcopis unitis Capiti Eccleſiæ, eſt regula fidei & non populus. *Viſum eſt .... nobis*, inquit S. Petrus Act. 15. hoc eſt, Eccleſiæ Præſulibus, quos Apoſtoli repræſentabant, id eſt, ſummo Pontifici qui eſt & Vicarius Chriſti, & petra ſuper quam ædificata eſt Eccleſia, cui omnis poteſtas tradita eſt.

Reponunt: Fideles ſunt Epiſtola ſcripta in cordibus noſtris ex eodem ſancto Apoſtolo: ſed quare ſcripta? Niſi quia populus eſt regula fidei, & ab ipſo ſicut ab Epiſcopis indiſcriminatim teſtimonium circa res fidei repetendum ſit: Ergo &c.

Reſpondeo, tantum abeſſe ut hæc Apoſtoli verba proſint Novatoribus, quinimmo ſunt illis omnino contraria; ſi enim Apoſtolus vocat populum fidelem Epiſtolam ſcriptam in cordibus, eſt ad manifeſtam curam, quam Paſtores ſemper habere debent de ovibus ſuis; quam curam & dilectionem ſe habere dicit B. Paulus, dum dicit Corinthiis: *Epiſtola noſtra vos eſtis, ſcripta in cordibus noſtris*; id eſt, ſemper memoria retinemus veſtra erga nos officia, veſtram fidem quam accepiſtis a nobis, acceptam vero ſervaſtis puram: vocat eoſdem Corinthios filiolos, quos iterum parturit. Quomodo? niſi his omnibus officiis Paſtoralibus, id eſt, vigilantia, manſuetudine, charitate, inſtitutione, converſatione; denique hæc Epiſtola ſcitur & legitur ab omnibus hominibus. Scitur, inquam, id eſt, per nos Epiſcopos fideles omnes debere eſſe inſtituti & edocti, Idem prorſus ferendum judicium de his B. Apoſtoli verbis ibidem: *Manifeſtati quod Epiſtola eſtis Chriſti*. Certe quidem, quia omnes boni Chriſtiani ſunt a Chriſto informati & edocti, intellige principaliter & auctoritative, & in hoc ſenſu vocantur Epiſtola Chriſti.

Jam quoad conſequens: Fides repetitur etiam a populo, diſtinguo: Fides repetitur ab omnibus Fidelibus, illative, concedo: facta ſcilicet ejuſdem fidei per Eccleſiam propoſitione; ſuppoſita enim inſtitutione Fidelium ab Epiſcopis, bene infertur dari Chriſti fidem: & infertur judicialiter, ita ut populus judicet de credendis, nego. Igitur ſolum ſequitur ex hoc quod fides ſit in populo, dari religionem Chriſtianam tranſmiſſam per Epiſcopos ad populum; ſed minime fidem repeti a fidelibus Laicis, ſic fides Catholica venit per Apoſtolos eorumque ſucceſſores, uſque ad nos. Paucis ut cuncta complectar: rectitudo cordis populi eſt teſtimonium fidei & motivum credibilitatis. In hoc ſenſu Tertullianus dicit, ſanguinem Martyrum eſſe ſemen Chriſtianorum, id eſt, tanta erat in Chriſtum Martyrum fides, ut plures Gentiles etiam converterentur ad fidem.

Concinunt Patres primorum ſæculorum, dum dicunt cuncta in primis Chriſtianis locuta fuiſſe pro Chriſto: qua de cauſa Trajanus, referente Plinio juniore, audiens Chriſtianorum pietatem, probitatem, tum erga proprios ſuos inimicos charitatem, finem perſecutioni impoſuit.

Iſtæ omnes Apoſtoli interpretationes deſumuntur ex D. Thoma lect. 1. in caput 3. Epiſt. 2. ad Cor. his verbis: " Dicit ergo, dico quod non incipimus commendare noſmetipſos, quia non indigemus commendatione. Et hoc eſt quod dicit, *aut numquid egemus nos*, veri Miniſtri, *ſicut quidam*, ſcilicet, pſeudo, *commendatiis Epiſtolis*, id eſt, laudibus miſſis, *ad vos*, ab aliis, *aut ex nobis*, aliis miſſis .... Apoſtolus vero ita jam erat notus & commendatus apud iſtos per opera ſua, quod non indigebat litteris commendatiis. Et ideo ſtatim cauſam hujus aſſignans, ſubdit: *Epiſtola noſtra vos eſtis*. Quaſi dicat, ego habeo bonas litteras, non indigeo aliis .... Dicit ergo ſic: *Epiſtola noſtra vos eſtis*; id eſt, Epiſtola per quam manifeſtatur dignitas noſtra, qua nos commendamur, ita ut Epiſtolis aliis non indigeamus: ſupra 2. *Gloria noſtra vos eſtis*. Galat. 4. *Filioli mei quos iterum parturio, &c.* Sed hæc Epiſtola eſtne ſufficiens? Ita, quia ſcripta .... Et quantum ad hoc dicit: *Scripta in cordibus noſtris*: quia „ ſcri-

„ ſemper vos habemus in memoria, habentes de vobis ſpecialem curam .... Et „ quantum ad hoc dicit: *Quæ ſcitur & legitur ab omnibus hominibus*. Scitur inquam, „ quia per nos inſtituti eſtis & converſi. „ Legitur autem, quia exemplo noſtri etiam alii imitantur vos ... Cujus autem „ ſit hæc Epiſtola, ſic oſtendit, quia „ Chriſti. Et ideo dicit, *Manifeſtati quoniam eſtis Chriſti*, id eſt, a Chriſto informati & inducti, ſcilicet principaliter „ & auctoritative. „

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Clamor populi nihil auctoritatis habet in definitionibus fidei.

Primo: Ubicumque Scriptura loquitur de Miniſtris Eccleſiæ, ſolos commemorat Paſtores & Epiſcopos: Sic Act. 20. 28. ait: *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei.* Ubique ſilet Laicos, immo & ipſos Reges qui abſque miſſione thymiamata obtulerunt, Deus abjecit, ut legitur de Saule 1. Reg. 13. & de Ozia 2. Paralip. 26.

Secundo: Laici auctoritas ſi qua foret in rebus fidei determinandis, ſubverteretur ordo hierarchicus Eccleſiæ, cum tunc promiſcue & ſine ordinum gradu, ſicut Sacerdos doctus & unctione olei ſacratus, ſic & ſtupidus & bardus populus imperaret & ex cathedra pronuntiaret.

Tertio: Uſus & poſſeſſio invaluit ut miniſterium ſolos ſpectet Sacerdotes & Epiſcopos; hinc vacua ſunt, ſi Baptiſmum excipias, a Laico confecta Sacramenta; & ipſe, iſtis vacue confectis, manet excommunicatus.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

Primo: Non negamus fidem & devotionem populi eſſe aliquod veræ religionis ſignum, quod ad motiva credibilitatis reducitur, ſed contendimus nihil auctoritatis pro definiendis rebus fidei habere.

Secundo: Ultro etiam concedimus eamdem entitative fidem quæ ineſt Paſtoribus, in Laicis reperiri, ſed ſoli Præſules loquuntur de articulis fidei tamquam auctoritatem habentes, ad Laicos vero ſpectat audire & edoceri.

Tertio: Fideles primorum temporum erant quidem eatenus quaſi Pauli Epiſtola, quatenus reddebant de ejus ſanctitate, illius prædicatione & bonis exemplis inſtituti teſtimonium; minime vero ut oracula auctoritatem in rebus religionis definiendis præhabentia.

ARTICULUS SEXTUS.

Utrum ad ſummum Pontificem ſpectet adunare Concilia Oecumenica?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

Probatur quinque potiſſimum argumentis.

Primum argumentum ex Scriptura ſacra depromptum.

Quod vel ipſa declarat ſacra Scriptura, hoc ipſum independenter ab hominibus cujuſcumque generis independens eſt, quippe quod divino innitatur jure: Atqui adunare Concilia ſummo competit Pontifici ex jure divino in ſacris textibus manifeſtato: Igitur ex jure avito Papæ convenit congregare Concilia. Probatur minor multis momentis.

Primo quidem ex primo Apoſtolorum Concilio, quod a S. Petro adunatum eſt, ut loco Judæ proditoris alter collocaretur: Sic enim ſcriptum eſt Act. 1. *In diebus illis exurgens Petrus, in medio fratrum, dixit: (erat autem turba hominum ſimul fere centum viginti) viri fratres, oportet impleri Scripturam, quam prædixit Spiritus ſanctus per os David de Juda, qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Jeſum ..... Oportet ergo ex his viris qui nobiſcum ſunt congregati in omni tempore, quo intravit & exivit inter nos Dominus Jeſus ... teſtem reſurrectionis ejus nobiſcum fieri .... unum ex iſtis ... & dederunt ſortes eis, & cecidit ſors ſuper Mathiam, & annumeratus eſt cum undecim Apoſtolis.* Audis S. Petrum Apoſtolorum Caput adunaſſe primum Eccleſiæ Concilium

cilium pro electione S. Mathiæ, qui in locum Judæ ſuffectus eſt. Ergo &c.

Secundo: Altera Synodus, Act. 6. adunata eſt ab Apoſtolis, quibus præerat Petrus; & ibi elegerunt ſeptem viros Spiritu ſancto plenos, qui invigilareut menſis tum ſacris, tum profanis. Sic enim habetur: *In diebus illis creſcente numero diſcipulorum, factum eſt murmur Græcorum adverſus Hebræos, eo quod deſpicerentur in miniſterio quotidiano viduæ eorum. Convocantes autem duodecim, multitudinem diſcipulorum... dixerunt, Non eſt æquum nos derelinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis.... & elegerunt Stephanum... Hos a multitudine electos ſtatuerunt ante conſpectum Apoſtolorum, & ipſi Apoſtoli orantes, impoſuerunt eis manus, &c.* Ergo &c.

Tertio: Celeberrimum eſt pro eodem momento Concilium tertia vice ab Apoſtolis adunatum ad dirimendam controverſiam a Judæis ad fidem de novo converſis adverſus Gentiles recens fideles, quos circumcidi volebant. Tunc Petrus auctoritate ſibi a Chriſto collata Synodum adunavit, nec ſine Spiritus ſancti afflatu quæſtio in gratiam Gentilium ad metam perducta eſt. Audiendus eſt de hoc momento quid S. Lucas Act. 15. ſcripſerit: *Cum autem magna conquiſitio fieret, ſurgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos ſcitis quoniam ab antiquis... nunc ergo quid tentatis... Tacuit autem omnis multitudo, conſentiens Petro, &c.* Ergo &c.

Secundum argumentum in Traditione fundatum.

TRADITIO eſt infallibilis fidei regula; hinc ipſi refragari non licet: Sed ex Traditione habemus ad ſummum Pontificem ſpectare adunare Concilia: Ergo &c. Probatur minor diſcurrendo per ſingula ſæcula.

Ex ſecundo Sæculo, Hiſtorici referunt Concilium adunatum fuiſſe Palæſtinæ Juſſu Victoris I. ſummi Pontificis, ubi Theophilus Cæſareæ in Palæſtina Epiſcopus ejus nomine præfuit ad perſtringendos Quatuor-decimanos.

Ex tertio Sæculo, S. Melchiades alterum Romæ convocavit adverſus Donatiſtas obſtrepentes. Tum alia adunata ſunt contra Novatianos, & in cauſa lapſorum tempore Cornelii; nonnulla contra Paulum Samoſatenum; alia ad regulandam Eccleſiaſticam diſciplinam, &c. In iis autem Synodis convocandis nullam partem habuere Principes, ſed hoc totum fuit penes ſummos Pontifices, aut Metropolitanos & Patriarchas ex eorum conſenſu: Ergo &c.

Ex quarto Sæculo, Nicænum primum dubio-procul ex conſenſione S. Sylveſtri convocatum eſt. Suffragatur Rufinus Lib. 1. Hiſt. Eccl. cap. 1. ubi de hæreſi Arianæ ortu & condemnatione agit: "Sermo, *ait*, uſque ad aures religioſi Principis, quippe qui omni ſtudio & diligentia curaret quæ noſtra ſunt, pervenit. Tum ille ex Sacerdotum ſententia apud urbem Nicæam, Epiſcopale Concilium convocat: ibique Arium, trecentis decem & octo Epiſcopis reſidentibus adeſſe jubet, ac de ejus propoſitionibus, & quæſtionibus judicari." Jam vero Conſtantinus ex ſententia Sacerdotum adunavit Nicænam Synodum, maxime ſummi Sacerdotis, ſcilicet Pontificis. Huic adde Conſtantinopolitanam anno 381. adverſus Macedonium auctoritate Damaſi Papæ adunatam fuiſſe, ut Spiritus ſancti contra negantes aſtrueretur divinitas. Ita refert Theodoretus Lib. 5. Hiſt. Eccl. cap. 9. Ita Binius in ſuis ad hoc Concilium notis: ita Baronius his verbis: "Sententiam de damnatione Macedonii & Eunomii, Damaſus confirmari præcepit etiam in ſancta ſecunda Synodo, quæ præcepto & auctoritate ejus apud Conſtantinopolim celebrata eſt." Ita Photius Lib. de 7. Synodis. Sic demum colligitur ex ipſa Synodica Epiſtola ad Damaſum apud Theodoretum: En verba: "*Poſtquam Synodum Romæ Dei nutu congregantes, nos etiam pro fraterna charitate erga nos veſtra, tamquam membra propria per religioſiſſimi Imperatoris litteras evocaſtis... convenerámus apud Conſtantinopolim ad litteras a reverentia veſtra ſuperiori anno poſt Concilium Aquilejenſe, religioſiſſimum Imperatorem Theodoſium miſſas.*"

Ex quinto Sæculo, primo occurrit Epheſinum occaſione hæreſis Neſtorianæ perſtringendæ congregatum a Cœleſtino I. Papa. In ejus Vicarii officio perſolven-

Digitized by Google

do aderat non ſine magnis efferendus encomiis ſanctus Cyrillus Alexandrinus, qui Neſtorii fregit audaciam. Tum Chalcedonenſe quod auctoritate ſancti Magni Leonis contra Eutychianos celebratum eſt, & quæ ibi decernenda forent in ſua ad Patres Epiſtola præfixerat S. ille Pontifex.

Ex ſexto Sæculo, habemus quintum Oecumenicum a Juſtiniano quidem anno 553. invito Papa Vigilio convocatum pro trium Capitulorum diſcuſſione; at, ut viri eruditi norunt, nec quicquam roboris habuit iſta Synodus donec ei acceſſerit ſummi Pontificis approbatio; quod argumentum eſt, non Laicis quantumvis poteſtate ſuper ſubditos præpolleant, ſed ſummis Sacerdotibus, maxime vero Papæ ex jure competere adunare Concilia.

Ex ſeptimo Sæculo, exurgit ſextum Oecumenicum, cujus quidem auctoritas apparuit primum in definitionibus Concilii Lateranenſis a S. Martino, deinde Romani ab Agathone adunatorum, tum præſentia Paſchaſini, Lucentii & Bonifacii Legatorum ſummi Pontificis; hinc Patres ſeſſ. 17. & in Epiſtola Synodica ad ſummum Pontificem ultro fatentur ex ſententia prius ab Agathone lata ſe proſcribere Monothelitas.

Ex octavo Sæculo, celeberrimum eſt Nicænum ſecundum juſſu Adriani I. anno 787. ad conterendam Iconomachorum hæreſim congregatum.

Ex nono Sæculo, affulget octavum Oecumenicum Conſtantinopoli, ordinante Adriano II. anno 869. adverſus Photium Schiſmaticum adunatum.

Jam ſi de ceteris Conciliis generalibus in Occidente celebratis, ſermonem inſtituamus, a ſummis Pontificibus ea adunata fuiſſe nemo non novit: Igitur non ad Principes ſæculares, ſed ad ſummos Sacerdotes, & potiſſimum ſummos Pontifices ſpectat generalia convocare Concilia.

Eadem Traditio firmatur teſtimoniis ſummorum Pontificum, Conciliorum, Hiſtoriographorum; Eccleſiæ Gallicanæ, & Theologorum.

Primo quidem ex ſummis Pontificibus.

AGMEN ducet S. Damaſus Papa, qui in vita S. Sylveſtri hæc eloquitur: " Hujus temporibus factum eſt Concilium „ cum ejus conſenſu in Nicæa Bithyniæ, „ & congregati ſunt Epiſcopi, in urbe „ Roma congregavit ipſe cum Conſilio „ Auguſti Epiſcopos.

Iſti accedit Julius I. namque apud Athanaſium Apol. 2. ad Euſebianos ſcribens, ait: " Siquidem Legati veſtri . . . rogaverunt nos, Concilium ut congregaremus, ſcriberemuſque ad Athanaſium „ & Euſebianos, ut in præſentia omnium „ juſto judicio de cauſa cognoſceretur, „

Suffragatur Magnus ſanctus Leo, quippe poſt Epheſinam prædatoriam Synodum tunc Oecumenico Concilio opus fuit; hinc incunctanter ejus colligendi auctor fuit; unde Epiſt. 12. ad Theodoſium ſic loquitur: " Si pietas veſtra ſuggeſtioni ac ſupplicationi noſtræ dignetur „ annuere, ut intra Italiam habere jubeatis Epiſcopale Concilium, ſcito, „ auxiliante Deo, poterunt omnia ſcandala, quæ in perturbationem totius „ Eccleſiæ ſunt commota, reſecari. „ Expreſſius de eodem momento loquitur in ſuo ad Patres Chalcedonenſes reſcripto.

Pelagius II. idem defendit pro Romanis Pontificibus privilegium Epiſt. 8. ad Epiſcopos, qui ad Synodum Conſtantinopol. celebrandam convenerant a Joanne prius qui ſe Patriarcham Oecumenicum ventilabat, convocati: " Relatum eſt, *inquit*, „ Joannem Conſtantinopolitanum Epiſcopum univerſalem ſe ſcribere, voſque „ ex hac ſua præſumptione ad Synodum convocare generalem: cum generalium Synodorum convocandarum „ auctoritas Apoſtolicæ Sedi beati Petri „ ſit tradita. „ Rurſus ibidem: " Multis, *ait*, Apoſtolicis, & Canonicis, „ atque Eccleſiaſticis inſtruimur regulis, „ non debere abſque ſententia Romani „ Pontificis Concilia celebrari.

Non prætereundus Magnus ſanctus Gregorius,

Digitized by Google

gorius, qui ad Leonem Iſaurum Imperatorem Iconomachum ſic ſcribit: " Concilium Chriſti amantium Imperatorum & piorum Pontificum virtus eſt una, quando cum pace atque charitate res adminiſtrantur. Scripſiſti ut Concilium univerſale cogeretur. Et nobis inutilis ea res viſa eſt. Tu perſecutor es imaginum, & hoſtis contumelioſus, & everſor. Ceſſa. Nobis hoc largire ut taceas; tum mundus pace perſruetur, & ſcandala tacebunt. Finge noſte audiſſe, & ex univerſo terrarum orbe Pontifices congregatos eſſe, Senatumque ac conſilium ſediſſe. Ubi eſt Chriſti amator ac pius Imperator, qui de more in Senatu ſedere debet, &c. "

Inter ceteros pro tuendis Pontificiis in adunanda Synodo juribus eminet Nicolaus I. Epiſt. 8. ad Michaelem Imperatorem, in qua ſic ſe explicat: " Attendat, *inquit*, clementia veſtra, quanta fuerit erga Sedis Apoſtolicæ reverentia Anteceſſorum veſtrorum amor & ſtudium. Qualiter legibus ſuis pro adunandis ei Eccleſiis promulgaverint. Pro colligendis Conciliis ac proferendis ſententiis non imperaverint, ſed precati & ſolum extiterint, & quæ illi decreverunt, ipſi conſenſerint: & quæ illi damnaverunt, ipſi reſpuerint. " Rurſus Epiſt. 38. " Generale Concilium ſine Apoſtolicæ Sedis præcepto nulli fas eſt vocandi. " Audis ad ſummos ſpectare Pontifices modo adunare Concilia, modo adunata frangere. Ergo &c.

Secundo, ex Conciliis.

CONCILIUM II. generale hanc materiam celebrat Epiſtola Synodica ad Damaſum apud Theodoretum Lib. 5. Hiſt. Eccleſ. cap. 9. his verbis: " Convenerainus Conſtantinopoli ad litteras a Reverentia veſtra ſuperiore anno, poſt Concilium Aquilejenſe ad religioſiſſimum Imperatorem Theodoſium miſſas, ad hoc ſolum iter Conſtantinopolim uſque inſtructi, & de hac tantum Synodo Epiſcoporum, qui in Provinciis remanſerunt, conſenſum afferentes, cum de longioris profectionis onere, nec ſuſpicati eſſemus, nec quidquam ante audiſſemus quam Conſtantinopolim pervenimus. "

Majora proferunt de hoc momento Patres ſextæ Synodi generalis Actor. 16. in Proſphonetico ad Imperatorem Conſtantinum. Eo quippe loci ita effantur: " Arius diviſor Trinitatis inſurgebat, & continuo Conſtantinus ſemper Auguſtus, & Sylveſter laudabilis, magnam atque inſignem in Nicæa Synodum congregabant.... Macedonius Spiritus denegabat deitatem, ſed Maximus Imperator Theodoſius, & Damaſus fidei adamas protinus obſtiterunt.... Gregorius & Nectarius in hac regia urbe conventum congregabant... Iterum Neſtorius, & iterum Cœleſtinus & Cyrillus: ille quidem Chriſtum dividebat, illi vero cum ſceptrorum Domino diviſorem dejiciebant, ut Epheſus & ibidem geſtorum tabulæ hortati loquuntur.... Deinde Eutychetis inſania.... Leonis tuba tamquam leonis rugitus vehementer vociferans ex Roma Archimandritam beſtiam perterruit... Marcianus Imperator & Anatholius Conſtantinopol. Antiſtes cum omni Chalcedonenſi a Chriſto congregata collectione..... Sicut & Vigilius poſt hæc Juſtiniano piiſſimo contonavit, & quintum Concilium conſtitutum eſt. "

Quid plura referam? Vel ipſi Græci Schiſmatici in Concilio Florentino hanc agnoſcunt ſummi Pontificis dotem, qua poſſit ad nutum propria auctoritate colligere Concilia; Marcus enim Epheſinus Metropolita canonum inter Græcos ſcientiſſimus, ait: " Secutum ſe œcumenicum Patriarcham, & divinitus datum Imperatorem ad Synodum. " Tum Act. 25. hæc proferunt Græci: " Admiſimus privilegia Papæ, præter quam duo, ne convocet Synodum œcumenicam abſque Imperatore, & Patriarchis, ſi veniant: quod ſi advocentur & non veniant, ne propterea impedimento ſint, quominus Synodus fiat. " Verum Pontifex reſpondit: " Auctoritatem ſibi eſſe ac facultatem convocandi Synodum œcumenicam, cum opus fuerit, & omnes Patriarchas parere ejus voluntati. " Videas velim per omnia affulgere privilegium ſummorum Pontificum adunandi Concilia: Iſtud agnoſcunt obſtrepentes Græci, dum ajunt Synodum a ſummo Pontifice convocatam omne ro-

bur

bur obtinere ſi Patriarchæ & Imperator
vocati non veniant. Quinimmo ſummus
Pontifex contendit hoc pollere jure, nec
refragantur Orientales: Ergo &c.

Tertio, ex Hiſtoriographis.

EUMDEM diſciplinæ tramitem Eccleſia
ab initio trivit. Namque apud Euſebium
Lib. 5. capit. 16. adverſus Montaniſtas: "
„ Cum Fideles, *ait*, qui in Aſia erant,
„ ſæpius & in plurimis Aſiæ locis ejus rei
„ cauſa conveniſſent, novamque illam do-
„ ctrinam examinaſſent, & profanam at-
„ que impiam judicaſſent damnata hære-
„ ſi, iſti ab Eccleſia & Fidelium commu-
„ nione expulſi ſunt. „ Rurſus ibidem
Cap. 23. de Controverſia Paſchæ: " Syno-
„ di ob id cętuſque Epiſcoporum conve-
„ nere. „ Nempe ut ſubdit, in Palæſti-
na, Romæ, in Ponto, in Galliis, in O-
ſroena, Corinthi. Rurſus ibidem Cap. 24.
Polycrates Epheſi Epiſcopus ad Victorem
Papam ſcribit: " Poſſem Epiſcoporum qui
„ mecum ſunt, facere mentionem, quos
„ petiiſtis ut convocarem, ſicut & feci.
„ Quorum nomina ſi adſcripſero, ingens
„ numerus videbitur. Hi cum puſillum
„ hominem inviſiſſent, epiſtolam noſtram
„ aſſenſu ſuo comprobarunt. „ Et adhuc
Lib. 6. cap. 43. adverſus Novatum: " Cum
„ Romæ Synodus congregata eſſet, in qua
„ ſexaginta quidem Epiſcopi.... Cumque
„ in Provinciis ſeorſum Antiſtites quid a-
„ gendum eſſet, conſultaſſent, hujuſmo-
„ di decretum promulgatum eſt. „ Et
iterum Capit. 46. " Scribit Dionyſius ad
„ Cornelium Romanæ urbis Epiſcopum...
„ ſe ab Heleno Tarſi Ciliciæ Epiſcopo,
„ & a ceteris qui cum illo convenerant,
„ Firmiliano ſcilicet Cappadociæ, & Theo-
„ ctiſto Palæſtinæ Provinciæ Epiſcopis in-
„ vitatum fuiſſe, ut ad Synodum Antio-
„ chenam occurreret, in qua quidam No-
„ vati ſchiſma confirmare tentabant. „
Mitto varia a Cypriano & Firmiliano adu-
nata pro rebaptizatione Concilia. Idem
Euſebius Lib. 7. capit. 27. adverſus Paulum
Samoſatenum commemorat Synodos: "
„ Dionyſius Alexandrinus Eccleſiæ Epi-
„ ſcopus rogatus ut ad Concilium veni-
„ ret, adventum ſuum diſtulit.... Quid
„ ſentiret, per epiſtolas indicavit.... Ac
„ reliqui Eccleſiarum Paſtores undique ex-
„ citi, ſimul omnes Antiochiam convene-
„ runt, tamquam adverſus gregis Domi-
„ nici vaſtatorem. „

Ex his luce pomeridiana clarius patet
Epiſcopis, maxime vero ſummis Pontifi-
cibus ex jure competere congregare Con-
cilia adverſus hæreticam pravitatem.

Eamdem Eccleſiæ auctoritatem prędicat
ſanctus Maximus Martyr in collatione cum
Theodoſio Cæſareæ Epiſcopo: " Si Syno-
„ dos, *inquit*, quæ factæ ſunt juſſiones
„ Imperatorum firmant, & non pia fides,
„ recipe Synodos quæ contra *homouſion*
„ factæ ſunt. Nam juſſione Principum
„ ſunt patratæ. Primam videlicet in Ty-
„ ro, ſecundam in Antiochia, tertiam in
„ Seleucia, quartam in Cypro ſub Eudo-
„ xio Ariano; quintam in Nicæa, ſextam
„ in Sirmio: Et poſt hæc multo poſt, ſe-
„ ptimam in Epheſo ſecundam, cui Dio-
„ ſcorus præfuit. Omnes enim has Impe-
„ ratorum juſſio aggregavit. Quare au-
„ tem non abjicitis eam, quæ depoſuit
„ Paulum Samoſatenum, ſub ſanctis &
„ beatis Dionyſio Papa Romano & Dio-
„ nyſio Alexandrino, atque Gregorio mi-
„ raculorum patratore, qui eidem præ-
„ fuit Synodo, quoniam non eſt juſſione
„ facta Imperatoris? Qui præterea pro-
„ mulgat, ſolas illas approbandas Syno-
„ dos, quæ Imperatoris juſſione ſunt con-
„ gregatæ? „ Quibus verbis ſanctus ille
dilucide oſtendit non ad Imperatores,
ſed ad Eccleſiam, & ſummos Pontifices
ſpectare adunare Concilia.

Harmenopolus in præfatione Epitom. Ca-
nonum loquens de adunatione Concilii
Sardicenſis, ait: " Ex ipſorum *Imperato-*
„ *rum* & Romani Epiſcopi ſententia 341.
„ Epiſcopi in hac Synodo Sardicæ conve-
„ nerunt. „

Quarto, ex ſententia Eccleſiæ Gallicanæ.

HINCMARUS diſciplinæ Eccleſiaſticæ
tenaciſſimus Opuſc. 55. cap. 20. iſtud mo-
mentum celebrat, his verbis: " Septima
„ apud Græcos vocata univerſalis pſeu-
„ do-Synodus de imaginibus, ſine aucto-
„ ritate Apoſtolicæ Sedis Conſtantinopoli
„ eſt habita... Unde tempore Caroli Ma-
„ gni Imperatoris juſſione Apoſtolicæ Se-
„ dis generalis eſt Synodus in Francia,
„ convocante præfato Imperatore, cele-
„ bra-

„ brata. „ Rurſus ibidem: " Claret uni- „ verſales ac generales Synodos nomina- „ ri, cum plures Epiſcopi fuerint congre- „ gati Apoſtolicæ Sedis juſſione, & impe- „ riali convocatione, ſicut Sardicenſis Syn- „ odus. „ Et iterum: " Sic igitur univer- „ ſales Synodi ſpecialiter Apoſtolicæ Sedis „ auctoritate convocantur. „ Vides ex Hincmaro auctoritatem & juſſionem Sedis Apoſtolicæ præire debere convocationem, tum executionem ab Imperatore eatenus expectari, quatenus ſubditi Regis, prætermiſſo ejus mandato, ad alias tranſire regiones non poſſunt, neque etiam in unum congregari, ut ſuis ipſe invigilet privilegiis & bonis.

Non abs re erit hic texere Capitularia Chriſtianiſſimorum Regum & Imperatorum, quæ hanc eamdem ſpectant materiam. Lib. 6. cap. 287. habetur: " Auctoritas Eccleſiaſtica atque Canonica do- „ cet, non debere abſque ſententia Ro- „ mani Pontificis Concilia celebrari. „ Rurſus Lib. 4. cap. 12. " Legitima Synodo „ ſuo tempore Apoſtolica auctoritate con- „ vocata, cujus juſſione Domini, & me- „ ritis B. Petri Apoſtoli, ſingularis con- „ gregandorum Conciliorum auctoritas, „ & ſanctorum Canonum, & venerando- „ rum Patrum decretis multipliciter pri- „ vata tradita eſt poteſtas. „ Ergo &c.

Quinto, ex Theologis.

S. THOMAS omnium facile Princeps hanc congregandi Concilia poteſtatem in SS. Pontificibus paſſim agnoſcit in ſuis operibus, maxime in Libris de regimine Eccleſiæ Opuſc. 20. l. 3. cap. 19. ubi ait ad Papam ſpectare adunare Concilia, Eccleſiam Chriſti gubernare, omnes Fideles ei ut Chriſto obedire debere pro ſpiritualibus, eo quod ſit Chriſti Vicarius, Eccleſiæ Caput, & Sacerdotis Chriſti habeat plenitudinem: quod variis probat momentis: in primis vero anctoritate Concilii Nicæni & Chalcedonenſis: tum exemplis Conſtantini & Caroli Magni, qui eorum decretis ea qua pars eſt erga ſummum Pontificem reverentia obedierunt: Igitur ex ſancto Thoma ad SS. Pontificem ex jure avito competit convocare Concilia, cum hujuſcemodi actus Eccleſiæ regimen potiſſimum ſpectent.

Cuſanus Lib. 2. de concordia cap. 2. ait: " Habet quiſque Præſidens in ſuo „ gradu unitos congregare, ſine quo aut „ ejus vices gerente Concilium nec ple- „ num, nec rite adunatum cenſetur. Un- „ de cum Romanus Pontifex ſupremus „ Capitaneus militantis hujus Eccleſiæ, „ & Princeps in Epiſcopatu fidei exiſtat; „ univerſalia Concilia ſine eo rite, ejuſve „ auctoritate regulariter non celebrantur: „ ſicut nec ſine Metropolitano Provin- „ cialis, aut ſine Patriarcha univerſa- „ lis Patriarchalis, aut ſine Epiſcopo Dioe- „ ceſano. „

In eamdem collimat ſententiam Almainus Lib. de Dominio nat. civ. & Eccl. his verbis: " Dico primo quod jure divi- „ no ſummo Pontifici competit auctori- „ tas ordinaria & regularis Concilium ge- „ nerale convocandi, & nulli alteri: ſum- „ mo enim Pontifici jure divino obligatur „ quilibet Fidelis obtemperare, & nulli „ alteri. Ergo jure divino ſoli ſummo „ Pontifici regulariter & ordinarie ſub- „ jiciuntur ceteri Prælati, ut ad ejus „ præceptum teneantur pro utilitate Ec- „ cleſiæ ad certum convenire locum. „ Idem docet Lib. de auctoritate Eccleſiæ cap. ult.

Succinit Gerſonins libello de Auferib. Papæ: " Fateantur prius, *inquit*, quod „ regulariter Concilium generale non eſt „ celebrandum, de jure etiam divino, „ non vocante vel approbante Papa, ſi eſt „ unicus, nec adverſus eum allegatio le- „ gitima. „ Ergo &c.

Tertium argumentum, ex rationibus Theologicis conglobatis.

QUOD vel ipſa comprobat ratio, illud ipſum admittendum eſt: Atqui non una probat ratio ad ſummum pertinere Pontificem adunare Concilia generalia. Ergo &c. Probatur minor multis momentis.

Prima ratio: Ad illum ſpectat congregare Concilia, ad quem ſpectat univerſalem gubernare Eccleſiam: Atqui ad ſummum Pontificem ſpectat univerſalem Eccleſiam gubernare. Ergo &c. hanc explanat rationem S. Thomas Opuſc. 20. cap. 19. ubi ait ſummum Pontificem eſſe totius Eccleſiæ caput, ineſſe ei totam po-

teſtatis Chriſti plenitudinem, omnes Fideles ei ut vel ipſi Chriſto obedire debere: his & ſimilibus probat ad ipſum ſpectare univerſalem gubernare Eccleſiam.

Altera ratio: Congregare Concilium univerſale eſt actus juriſdictionis ad omnem ſe ſe extendentis Eccleſiam: Sed nullus Princeps laicus aliquid juriſdictionis in Eccleſia habet: nullus vero Epiſcopus, etiam Patriarcha habet univerſalem, ſed hoc ſolum competit ſummo Pontifici ratione ejus in tota Eccleſia Primatus. Ergo &c.

Tertia: Id habet auctoritatis ſummus Pontifex pro univerſali Eccleſia, quod Metropolitani & Patriarchæ habent in Eccleſias ſibi viciſſim ſubditas: Sed ex jure competit Metropolitano Provinciale Concilium, Patriarchæ vero ex Provinciis ejus ditioni adjectis, a fortiori Romano Pontifici ex univerſali Eccleſia, adunare. Ergo &c.

Quarta, eaque validiſſima: Ante ipſum Conſtantinum Eccleſia non ſemel congregavit Concilia: Igitur hoc munus non ex jure Imperatori, ſed ſummo Pontifici pro tota Eccleſia, Metropolitanis pro Diœceſibus, & Patriarchis pro Provinciis ſuæ juriſdictioni adſcitis convenit: quinimmo cum Imperatores inconſulto ſummo Pontifice Synodos adunarunt, multa inde incommoda Eccleſiæ contigerunt, ut liquet de Synodis modo ab Arianis, modo a Donatiſtis ex conceſſione Imperatorum adunatis. Hæc omnia momenta fuſo & erudito calamo explanat R. P. Thomaſſinus Diſſert. 3. in Concilia.

Sic effatur pag. 64. & 65. " Nam 1. penes Chriſti verba & exempla Apoſtolorum, ſatius eſt regulam juris Eccleſiaſtici, quam penes Imperatoris facta reſidere. II. Et poſt Apoſtolos trecentorum pene annorum intervallo, quo antiquior & ſimplicior, eo venerabilior optatiorque forma convocandorum Synodorum, quia Chriſto & Apoſtolis prior, quia ſimplicitatis fonti & veritati citimior: & mere Eccleſiaſtica. III. Dignior, ſanctior, liberiorque ratio ea eſt, ut ſua ſponte, vel mutua invitatione, ſive Metropolitanorum, aut Primatum convocatione, congregentur Epiſcopi, quam ut Imperialibus tantum juſſis. IV. Imperatores Ethnici Epiſcopos fere patiebantur poteſtate ſua frui, & Synodos cogere numeroſiſſimas quamplurimas ubique terrarum, nec niſi pauciſſimi, iique lymphatiſſimi, ne quid a noſtris conventionibus reſpublica caperet detrimenti, reſormidabant. An ergo Chriſtiano principi Conſtantio Arianorum fautori quadrabat jura & libertatem Eccleſiæ certius premere & anguſtare, quam ab Ethnicis Principibus factum eſſet? An tot ſaltem annorum, tot ſæculorum preſcriptio contemni poterat? V. Et quidem ante Conſtantinum non locales tantum, ſed generales etiam Synodi habitæ ſunt, Carthagine de Baptiſmo, Antiochiæ adverſus Novatum, & ibidem rurſus adverſus Samoſatenum, & alibi plures, quo invitabantur majorum gentium Epiſcopi, Alexandrinus, Antiochenus, Cæſarienſis, Hieroſolymitanus. Et ex ſupra relatis Euſebii teſtimoniis liquet, harum Synodorum decreta, maxime Antiochenæ utriuſque adverſus Novatum & Samoſatenum, totius orbis conſenſu ita roborata fuiſſe: & aliarum denique Synodorum Provincialium conſenſu, ita totam ſibi Eccleſiam conſpiraſſe; ut hæc inſtar haberent Synodi Oecumenicæ, & peræque fidei, aut diſciplinæ periclitanti ſuccurrerent. "

Rurſus pagin. 72. & 73. ait ex jure ſoli competere Eccleſiæ adunare Concilia. Tum enarrat Concilia auctoritate Principis ab Arianis adunata fuiſſe in perniciem Eccleſiæ, poſtea ſic concludit: " In re Eccleſiaſtica & Apoſtolicæ propria poteſtatis, etſi verbo tenus primæ partes honoris videantur Imperatoribus concedi; reapſe tamen principatus juris & poteſtatis penes Epiſcopos eſſe interpretandus eſt, quorum eſt & modeſtia & auctoritas Apoſtolica. Itaque & ſi Epiſcopi petant, Imperator jubeat; etſi Imperator ultro præcipiat, Epiſcopi aſſentiantur Synodum convocari, vel tunc tamen convocatio principalius reapſe fit ab Epiſcopis, quia eorum jus & Apoſtolicum privilegium eſt, Eccleſiæ fideique conſulere, vel per Synodos, vel ſine Synodis. " Audis ex Thomaſſino Eccleſiæ Proceribus maxime Papæ & ex jure, & non Imperatoribus competere congregare Concilia?

Fit

Fit ſatis objectionibus.

Objicies: Solemne eſt apud Hiſtoriographos ſcribere multos Imperatores, maxime Orientis, vel ipſo inconſulto ſummo Pontifice convocâſſe Concilia, quod quidem nedum de Principibus hæreticorum fautoribus, ſed & de multis fidei plurimum addictis referunt. Quinimmo Synodos ab iſtis collectas robur in Eccleſia obtinuiſſe. Conſtat ex Euſebio, qui Lib. 10. cap. 5. Hiſt. Lib. 1. cap. 44. Lib. 3. cap. 4. Lib. 4. cap. 42. de vita Conſtantini recenſet multa Concilia ab illo pio Imperatore congregata: Igitur non ad ſolos ſpectat ſummos Pontifices, alioſve Epiſcopos, aut Metropolitanos, aut Patriarchas congregare Concilia.

Reſpondeo I. diſtinguendo antecedens: Et id fecerunt Imperatores ex conſenſu ſummi Pontificis, concedo: & non fecerunt, ſubdiſtinguo: & nec quidquam roboris habuere hujuſmodi Concilia donec eis acceſſerit Papæ calculus, concedo: ſecus, nego. Ex probationibus liquet Imperatores Chriſtianos, inconſulto ſummo Pontifice nuſquam adunaſſe Concilia: vel ſi hoc egere, nec quidquam virium habuerunt hujuſmodi cœtus, donec acceſſerit Vicarii Chriſti approbatio: quod non eſt levius argumentum, ad ſolos Eccleſiæ Præſules, ex jure pertinere adunare Concilia.

Reſpondeo II. aliter diſtinguendo: Imperatores auctoritate propria Synodos convocarunt, & hæc ſunt facta, ſed non jura, concedo: & ſunt jura, nego. Nullam quippe habent in Eccleſiam juriſdictionem. Sic ſolvit difficultatem R. P. Thomaſſimus Diſſert. 3. in Concilia pagin. 67. ubi ait: " Ergo ſecernenda ſunt facta & „ jura: & ubi ſexenties legis etiam in „ ipſa Conciliorum fronte, in Patrumque „ monumentis idemtidem audis, convo„ catas ab Imperatore Synodos, hæc fa„ cta quidem, ſed non ſtatim jura inter„ pretare: aut ſi jura, non ſtricta & pri„ mæva, ſed indulgentiæ & œconomiæ „ plurimæ accommodata. Quamquam „ enim optime meritus de Eccleſia fuerit „ Conſtantinus, nemo tamen inficias ire „ poteſt, *aliquanto plus illum ſibi in negotiis* „ *Eccleſiaſticis vindicaſſe, quam laico Principi* „ *conveniret*, ut advertit doctiſſimus Valeſius in cap. 51. Lib. 3. vitæ ejus. „ Idem reſpondet R. P. Alexander Diſſert. 11. quarti ſæculi.

Inſtabis: Atqui competit ex jure Principibus adunare Concilia: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. In octavo Concilio Oecumenico Act. 5. Vicarii Orientalium ſedium, ita loquuntur: " Scitis quia in „ præteritis temporibus Imperatores e„ rant, qui congregabant Synodos, & ex „ toto terrarum orbe Vicarios ad diſpoſi„ tionem hujuſmodi cauſarum colligebant: „ quorum more & Dei cultor Imperator „ noſter univerſalem hanc Synodum non „ in abſtruſo, neque in clandeſtino, ſed „ evidenter ac manifeſte fecit, videlicet „ ſanctiſſimorum Vicariorum Senioris Ro„ mæ noſtrumque Collegium. „ Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem eadem eſt reſponſio ac ſupra. Vel etiam, diſtinguo: Imperatores colligebant Synodos ex conſenſu Eccleſiæ & indulgentia, concedo: ex jure, nego. Habemus vel ipſos Principes hanc confitentes veritatem. Sozomenus Lib. 6. Hiſt. Eccleſ. cap. 7. de Imperatore Valentiniano hæc refert: " Ubi vero deceſſit Con„ ſtantinopoli Valentinianus, perque „ Thraciam Romam verſus iter fecit: „ Epiſcopi Heleſponti & Bythiniæ, & alii „ omnes qui Filium Patri conſubſtantia„ lem aſſerendum putabant, mittunt ad „ eum pro ſe Legatum Hypatianum He„ racleæ Epiſcopum oratum, ut ſibi de „ doctrina fidei rite conſtituenda in u„ num conveniendi poteſtas permittere„ tur. Qui cum veniſſet ad Valentinia„ num, & Epiſcoporum poſtulata ei ex„ poſuiſſet: reſpondit ille: ſibi qui unus „ e laicorum numero erat, non licere ſe „ ejuſmodi negotiis interponere: & ideo „ Sacerdotes & Epiſcopi, inquit, quibus „ hæc curæ ſunt, ſeorſum per ſe ubicum„ que eis libitum fuerit, in unum con„ veniant. „ Concinit factum Regis Theodorici & Synodi Romanæ tertiæ in cauſa Symmachi Pontificis Maximi ann. 501. qui cum a ſchiſmaticis multorum criminum infamaretur, eum ut e ſede Pontificia deturbarent, Epiſcopi qui Regis mandato convenerant, ſuggeſſerunt: " Ipſum

“ Ipſum qui dicebatur impetitus, debuiſ-
„ ſe Synodum convocare; ſcientes quia
„ ejus ſedi primum Petri Apoſtoli meri-
„ tum, vel Principatus: deinde ſecuta
„ juſſione Domini Conciliorum veneran-
„ dorum auctoritas ſingularem in Eccleſiis
„ tradidit poteſtatem. Nec antedictæ ſe-
„ dis Antiſtitem minorum ſubjacuiſſe ju-
„ dicio in propoſitione ſimili, forma ali-
„ qua teſtaretur. Sed potentiſſimus Prin-
„ ceps, ipſum quoque Papam in colligen-
„ da Synodo voluntatem ſuam litteris de-
„ monſtraſſe ſignificavit: unde a manſue-
„ tudine ejus paginæ poſtulatæ ſunt, quas
„ ab eo directas conſtabat. „.

Contra: Illi habent ex jure adunare Concilia, & non ſummi Pontifices, ſi iſti ab illis ea congregandi facultatem expoſtulent: Atqui res ita ſe habet. Et probatur. Ex Epiſtola Liberii ad Conſtantium Imperatorem, qua teſtatur, ab ipſo petiiſſe Synodum ad componendam Eccleſiæ pacem: “ Ego, *inquit*, Religioſiſſime Im-
„ perator, tecum veram pacem requiro,
„ quæ non ſit verbis compoſita interna
„ diſpoſitione fallaciæ, ſed præceptis E-
„ vangeliorum rationabiliter confirmata:
„ non Athanaſii tantum negotium, ſed
„ multa alia in medium venerant; pro-
„ pter quæ Concilium fieri, manſuetudi-
„ nem tuam fueram deprecatus, ut ante
„ omnia, quod ſpecialiter optat mentis
„ tuæ erga Deum ſincera devotio, cum
„ fidei cauſa, in qua prima nobis ſpes eſt
„ ad Deum, diligenter fuiſſet tractata.
„ Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem, diſtinguo: Liberius expoſtulavit a Conſtantio adunari Concilium ad redimendam vexationem, concedo: expoſtulavit agnoſcens in Principe poteſtatem independenter a ſe illud adunandi, nego. Congregare Concilia ad ſolam ex jure ſpectat Eccleſiam, executionem vero dependet a Principibus, qui violentia poſſunt præpedire Epiſcopos ne ad locum pro Concilio aſſignatum pergant. Ergo Liberius convocabat Concilium; quia vero ab Imperatore hæreticorum fautore ipſe oppreſſus erat, neceſſitate compulſus ab eo exoravit executionem. Non diffitemur tamen motu proprio Conſtantium in gratiam Arianorum & aſſignaſſe & convocaſſe Concilia, ſed quantæ hinc inde clades Eccleſiæ obortæ ſint ex Thomaſſino retulimus. Non abs re erit hic texere quid Oſius apud ſanctum Athanaſium Epiſt. ad Solitarios, de hoc momento dicat; ſic eumdem alloquitur Imperatorem:
“ Nec te miſceas Eccleſiaſticis, neque
„ nobis in hoc genere præcipe, ſed po-
„ tius ea, a nobis diſce. Tibi Deus Im-
„ perium commiſit, nobis quæ ſunt Ec-
„ cleſiæ concredidit: & quemadmodum
„ qui tuum Imperium malignis oculis car-
„ pit, contradicit ordinationi divinæ, ita
„ & tu cave, ne quæ ſunt Eccleſiæ ad
„ te trahere magno crimini obnoxius fias.
„ Date, ſcriptum eſt, quæ ſunt Cæſaris
„ Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo. Neque
„ igitur fas eſt nobis in terris Imperium
„ tenere, neque tu thymiamatum, &
„ ſacrorum poteſtatem habes, Impera-
„ tor. „.

Inſiſtes: Si ſummo Pontifici ex jure avito contingeret adunare Concilia Oecumenica, hoc ipſum pro prima vice factum fuiſſet in primo Generali: Atqui altum eſt de hoc momento ſilentium vel in ipſo Diurno Romano, ubi nulla fit de ſancto Sylveſtro mentio, cum de priore Nicæna Synodo ſermo inſtituitur. Ergo &c. Probatur minor; ſic habetur in illo Libro: “ Hujus Apoſtolicæ traditionis nor-
„ mam inviolabiliter cuſtodiens veneran-
„ dum ſanctorum Patrum trecentorum
„ decem & octo Concilium, quod in Ni-
„ cæna ſub Magno principe Conſtantino
„ convenit: Dei gratia revelante rede-
„ git in Symbolum, & conſubſtantia-
„ lem Patri Filium prædicavit. „ Ergo
&c.

Hanc difficultatem P. Alexander Diſſert. 11. 4. Sæc. ſic ſolvit: “ Reſpondeo nego
„ minorem. Cum enim dicitur Synodus
„ ſub aliquo Imperatore aut Rege conve-
„ niſſe, non ſignificatur quod illam con-
„ vocaverit ille Princeps, ſed ſolum quod
„ tunc moderaretur Imperium, quando
„ convocata eſt: alioqui ſequeretur Tri-
„ dentinam Synodum fuiſſe a Carolo-Quin-
„ to & Ferdinando convocatam, quia ſub
„ his Imperatoribus vere dicitur celebra-
„ ta; deinde etſi Conſtantinum convocaſ-
„ ſe Nicænam Synodum probent illa Ro-
„ mani Diurni verba, non tamen Sylve-
„ ſtrum excludunt. Tertio, Diurnus ille
„ editus eſt poſt ſextam Synodum, quæ

„ Syl-

„ Sylveſtrum adjungit Conſtantino in convocatione Concilii Nicæni. „

Dices : Cardinales, renitente ſummo Pontifice, generale poſſunt convocare Concilium; ſic propugnat Gerſonius Tom. 4. pag. 105. 106. Duvallius Part. 4. quæſt. 2. Thomaſſinus Diſſert. 3. in Concilia pag. 88. Petrus de Alliaco Libr. de Eccleſ. auctor. cap. 3. Igitur congregare Concilia Oecumenica, non eſt penes ſummum Pontificem.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens: Cardinales generale Concilium adunare poſſunt, renitente ſummo Pontifice, qui manifeſte in hęreſim prolaberetur, concedo: ſecus, nego. Niſi Papa aliquo gravi corriperetur morbo, quo vel non eſſet ſui compos, vel negotiis Eccleſiaſticis nullo modo invigilare poſſet id fieri non debet. Quidquid ſit, ultro fatentur auctores ex jure avito ſoli competere Papæ adunare Concilia Oecumenica, nec niſi in ejus defectum Cardinalibus hanc committi Provinciam, ſcilicet in caſibus a nobis modo aſſignatis, quod ſatis innuit Petrus de Alliaco in loco laudato, his verbis: " Ubi „ neceſſitas aut utilitas emineret, pro „ conſervanda fide, vel bono regimine „ Eccleſiæ ad Papam, vel in ejus defectu „ ad Cardinales pertinet generale Concilium convocare. „

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Ad ſummum Pontificem ſpectat adunare Concilia Generalia.

PRIMO: Hoc conſtat ex Scriptura; Act. enim 1. S. Petrus Eccleſiæ Caput adunavit Concilium Jeroſolymæ pro electione S. Mathiæ in locum Judæ Iſcariotis. Tum Act. 6. alterum pro electione ſeptem Diaconorum qui præeſſent menſis. Rurſus Act. 13. tertium pro abrogatione legalium.

Secundo : Idem ex Traditione liquet. Victor I. unum adunavit particulare Cæſareæ in Palęſtina contra Quatuor-decimanos. Tum & Melchiades alterum Romæ adverſus Donatiſtas: S. Sylveſter primum Generale pro defendenda Verbi cum Patre conſubſtantialitate: Cœleſtinus I. Epheſinum primum pro aſtruenda ejuſdem Verbi incarnatione. S. Leo Chalcedonenſe, contra Eutychetem &c.

Tertio : Sic docent Patres, ſic Concilia, ſic uſus & poſſeſſio. Ratio eſt, quia ad illum ſpectat congregare Concilia, ad quem pertinet univerſalis Eccleſiæ cura: Atqui ſummum Pontificem ſpectat univerſalis Eccleſiæ cura, dictum eſt enim Petro Joan. 21. *Paſce agnos meos... Paſce oves meas*. S. autem Petrus, teſte Concilio Chalcedonenſi in ſuis vivit ſucceſſoribus. Ergo &c.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM ET SOLUTIONUM.

PRIMO: Non deſunt graviſſimi auctores qui propugnent, Imperatores Orientis Concilia Oecumenica, inſciis SS. Pontificibus, vel etiam invitis, ut legitur Juſtinianum, adunaſſe: ſed hoc dato & non conceſſo, hęc ſunt facta, & non jura; ad ſolum quippe SS. Pontificem hoc ſpectat.

Secundo : Vicarii generales Orientis aſſeruerunt quidem in Concilio octavo generali, Imperatores quondam adunaſſe Synodos, ſed non dixerunt hoc ex jure feciſſe: ceterum hoc ut plurimum, non niſi prævio SS. Pontificis conſenſu, ſatagebant.

Tertio : Legitur quidem Præſules non ſemel a Conſtantio Imperatore Ariano expoſtulaſſe, ut licentiam faceret congregandi Concilia, ſed hoc ad redimendam vexationem: Rogabant Epiſcopi Imperatores, ut non impedirent Epiſcopos ſimul pro celebratione Concilii convenire, ſed non inde in eis agnoſcebant jura convocandi Synodos.

ARTICULUS SEPTIMUS.

Utrum ex jure ſoli competat ſummo Pontifici præſidere Conciliis Oecumenicis.

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

Probatur rationibus auctoritate omni exceptione majori ſuffultis.

PRIMA eſt: Ex jure ſoli competit ſupremo controverſiarum fidei judici, totius Eccleſiæ Capiti, & Primati œcumenicis præſidere Conciliis, quandoquidem

dem hujuſmodi præſidentia ſoli convenit ſuperiori ; maxime ſi nedum ordine , ſed & Juriſdictione ceteris præemineat : Sed Summus Pontifex totius Eccleſiæ eſt Primas & Caput , immo & ſupremus controverſiarum Judex : Igitur ex jure avito illi competit Conciliis Oecumenicis præſidere. Summum Pontificem laudatas habere dotes ſuo loco omni argumentorum genere probavimus : nec ejus Primatum ad hoc munus prærequiſitum tacet Juſtinianus , Novella 131. ut refert Theodorus Lector in Synopſi ; ibi enim ſtatuit Imperator : “ Ut ſecundum quatuor ſancta Concilia „ Papa Antiquæ Romæ ſit omnium Epi„ ſcoporum primus. „ Juxta Thomaſſinum Diſſert. 10. in Conc. Epheſ. “ Prædictarum „ quatuor Synodorum dogmata, ſicut ſan„ ctas Scripturas accipimus , & regulas „ ſicut leges obſervamus . Ideo ſancimus „ ſecundum eorum definitiones ſanctiſſi„ mum Senioris Romæ Papam , primum „ eſſe omnium Sacerdotum. „ Sic Romanæ ſedis Primatum ex quatuor Conciliis generalibus probatum profitetur.

Altera : Non licet refragari veritati quæ Traditione roboratur : Sed ſummum Pontificem eumque ſolum ex jure innato ęcumenicis præeſſe Conciliis conclamat traditio : & probatur ab enumeratione partium.

Primum Concilium generale eſt Nicænum, primum cui præfuiſſe S. Sylveſtrum Papam per ſuos Legatos, videlicet Oſium Cordubenſem Epiſcopum , Vitum & Vincentium Presbyteros , non unum probat momentum . Primo quidem , certum eſt Oſium ibi præfuiſſe; hoc teſtatur S. Athanaſius in Apologia de ſua fuga : rurſus in Epiſtola ad Solitarios , ubi vel ab ipſis Arianis *Princeps Synodorum* appellatur . Socrates Lib. 1. capit. 9. ſuo viciſſim ordine ante Nicænos Patres illum recenſet , his verbis : “ Aderat in hoc Concilio Oſius „ Epiſcopus Cordubæ ; Vitus & Vincen„ tius. „ Idem dicit Theodoretus Lib. 1. Epiſt. cap. 6. hoc ipſum colligitur ex Epitome Canonum quam Adrianus Papa Carolo Magno obtulit anno 773. ſic loquitur in Præfatione Canonum Sardicenſium : “ Sciendum eſt hunc Oſium inter 318. Pa„ tres Nicæni Concilii honorabilem fuiſ„ ſe , atque ab Apoſtolica ſede cum Vi„ ctore & Vincentio Presbyteris deſtina„ tum. „ Quis autem æquus rerum ęſtimator excogitet Oſium ſimplicem Epiſcopum ante Alexandrinum & Antiochenum Patriarchas , ante Cæcilianum totius Africæ Eccleſiæ Primatem , & ante ceteros Orientis Metropolitanos primum habuiſſe in Synodo locum , niſi nomine S. Sylveſtri præfuiſſet ? Mitto alias pro eodem momento rationes quæ in Hyſtoriographis & P. Alexandro Diſſert. 12. quarti ſęculi videri poſſunt.

Juvat tamen hic texere aliquorum veterum auctorum pro iſto momento placita . Gelaſius Cyſicenus Lib. 2. capit. 5. ita ſcribit : “ Ipſe etiam Oſius ex Hiſpaniis , „ nominis & famæ celebritate inſignis , „ qui Sylveſtri Epiſcopi maximæ Romæ , „ locum obtinebat , una cum Romanis „ Presbyteris Vitone & Vincentio ade„ rat . „ Photius Lib. de Synodis Vito & Vincentio Oſium conſociat . Hincmarus quoque Lib. 55. cap. 20. hæc de iſto capite commemorat : “ Sylveſtri tempore cele„ brata eſt ſacra Nicæna Synodus , cui ad „ vicem Sylveſtri præcederunt Oſius Cor„ dubenſis Epiſcopus , Victor & Vincen„ tius Presbyteri Urbis Romæ . „ Ergo &c.

II. *Concilium* ſecundum generale ſub S. Damaſo Papa Conſtantinopoli adunatum hanc præſidendi Conciliis Oecumenicis ſummo Pontifici aſſertam & debitam agnoſcit poteſtatem ; quippe quod decreverit Regiæ Urbis Epiſcopo alterum ab Epiſcopo Romano locum , quod argumentum eſt ſicut Nicæno , ſic & in ceteris Synodis generalibus præeſſe , ſummo competere Pontifici ; quocirca licet nulli Occidentales Concilio adverſus Macedonium celebrato adfuerint , revera tamen ibi præfuit Damaſus per Epiſcopum Orientalem qui ejus vices gerebat : præfuit auctoritate , præfuit conſenſu & confirmatione . Hoc colligi poteſt . I. Ex ſexta Synodo generali quæ Act. 18. ſic loquitur : “ Macedonius „ Spiritus denegabat deitatem , eumque „ conſervum prædicabat : Sed maximus „ Theodoſius Imperator , & Damaſus fi„ dei adamas confirmari præcepit , quo„ rum ſolidam mentem aggreſſiones at„ que conflictus nullatenus ſauciarunt. „ II. Ex veteribus Romanæ Eccleſiæ monumentis . Namque in codice pervetuſto Vaticanæ Bibliothecæ , nec non in alio ſan-

ctæ

ctæ Mariæ Majoris hæc leguntur: " Sen-
„ tentiam de damnatione Macedonii ,
„ Eunomii Damaſus confirmari præce-
„ pit , etiam in ſancta ſecunda Synodo ,
„ quæ præcepto & auctoritate ejus apud
„ Conſtantinopolim celebrata eſt . „ III.
Ex eo quod vel ipſe Damaſus in ſua ad
Illiricos Epiſtola apud Theodoretum Lib.
Hiſt. Eccl. cap. 22. dicat nullum Concilium
ponderare, niſi ei accedat ſummi Pontifi-
cis conſenſus, cujus defectu propellit Ari-
minenſe.

III. *Concilio* Epheſino , tertio generali
præſuit Cœleſtinus primus per B. Cyril-
lum Alexandrinum , quem ad ſuam vi-
cem ſubeundam elegerat . Sic propugnat
Thomaſſinus Diſſ. 10. in 1. Conc. Epheſ. pa-
gin. 134. & ſeq. hæc ſatis innuunt quæ le-
ctis Cœleſtini Epiſtolis protulit verba ipſa
Synodus Actor. 2. " Hoc , *inquit* , juſtum
„ judicium . Novo Paulo Celeſtino , No-
„ vo Paulo Cyrillo, Cœleſtino cuſtodi fi-
„ dei, Cœleſtino cum Synodo concordi ,
„ Cœleſtino univerſa Synodus gratias a-
„ git . Unus Cœleſtinus , unus Cyrillus .
„ Una fides Synodi , una fides orbis ter-
„ rarum . „ Audis B. Cyrillum nomine
Celeſtini Synodo Epheſinæ præſuiſſe. Idem
patet ex Libello quem Apocriſarii Eccle-
ſiæ Alexandrinæ dederunt Legatis ex urbe
Roma miſſis ab Anaſtaſio Papa . Revera
quidem , ibi concordiam inter Eccleſiam
Romanam & Alexandrinam repetunt ex
eo quod : " Ab uno fuerit in utriuſque
„ jactum fidei fundamentum. Petrum me-
„ moramus beatum Apoſtolum , cujus
„ per omnia ſanctus Evangeliſta Marcus
„ extitit imitator. Ita ut ſi quando con-
„ tigerit in rebus ambiguis quædam Epi-
„ ſcoporum Concilia celebrari , ſanctiſſi-
„ mus is qui Romanæ præſiderat Eccle-
„ ſiæ Reverendiſſimum Alexandrinæ civi-
„ tatis Archiepiſcopum deligeret , ut ſui
„ curam ſuſciperet. „

Concinit Concilium Sextum generale in
Proſphonetico ad Conſtantinum Pogonatum
Imperatorem Actor. 18. " Iterum , *in-*
„ *quit* , Neſtorius , & iterum Cœleſtinus
„ & Cyrillus , ille quidem Chriſtum di-
„ videbat , hi vero diviſorem dejicie-
„ bant . „ Hi , ſcilicet Cœleſtinus qui
„ per Cyrillum Synodo præſidebat . Non
omittendus de hoc momento Nicolaus I.
ſic ſcribens Epiſt. 9. " Cyrillus idcirco in
„ præfata Synodo ante omnes ſedit ,
„ quia & ipſe locum jam memorati Papæ
„ ibidem , ſicut geſta ejuſdem Synodi te-
„ ſtantur, obtinuit. „ Hoc ipſum repetit
Synodus Florentina Act. 5.

IV. *Nunc* vero ordo rerum poſtulat ut
breviter oſtendamus Magnum S. Leonem
præfuiſſe Concilio Chalcedonenſi per ſuos
Legatos , qui primum Actor. 1. graviter
conqueſti ſunt , quod Dioſcorus non ſine
auſu temerario , inſcio ſummo Pontifi-
ce, & Concilium adunaſſet , & illi præ-
fuiſſet : quod quidem nefas judicio diſcu-
ti volunt : " Judicii ſui , *inquiunt* , neceſ-
„ ſe eſt eum dare rationem , quia cum
„ perſonam judicandi non haberet , præ-
„ ripuit : & Synodum auſus eſt facere
„ ſine permiſſione ſedis Apoſtolicæ , quod
„ numquam factum eſt, nec fieri licet . „
Quibus dictis non ſolum Synodus non
contradixit , ſed Dioſcorum pro iſtis &
aliis momentis pœnas luere ſtatuit ; quo
quidem facto, non obſcure agnoſcunt Pa-
tres Synodici ad ſolum ſummum Pontifi-
cem ex jure ſibi avito competere Oecu-
menicis præſidere Conciliis. Tum Paſcha-
ſinus primus Legatus ſic loquitur: " Bea-
„ tiſſimi atque Apoſtolici viri Papæ urbis
„ Romæ, quæ eſt Caput omnium Eccle-
„ ſiarum , præcepta habemus præ mani-
„ bus &c. „ Et S. Leo Epiſtola ad Conci-
lii Patres: " In his fratribus Paſchaſino....
„ Qui ab Apoſtolica ſede directi ſunt ,
„ me Synodo fraternitas veſtra exiſtimat
„ præſidere. „ Demum vel ipſa Synodus
in ſuo ad S. Leonem reſcripto ait :
" Quibus tu quidem ſicut membris Ca-
„ put præeras: in his qui tuas vices obi-
„ bant. „

V. *Nec* dubitandum eſt non defuiſſe Vi-
gilio jus quinto Concilio generali præſi-
dendi, tametſi ei non adfuerit ; cum vel
ipſi Patres ut adeſſet, eum invitaverint .
Collatione 2. Eutychius ait: " Ideo peti-
„ mus præſidente nobis veſtra beatitudi-
„ ne, ſub tranquillitate & Sacerdotali man-
„ ſuetudine, propoſitis ſanctis Evangeliis,
„ communi tractatu , eadem Capitula in
„ medio proponenda . „ Collatione 5. ad
eumdem Vigilium invitandum delegati
ſunt tres Patriarchæ , Conſtantinopolita-
nus ſcilicet, Alexandrinus , & Antioche-
nus cum ſeptemdecim Metropolitanis ,
namque de Synodo Mopſueſtena agens Con-
lium

cilium univerſale, ait: " Facta eſt vero
" ſuggeſtio ad ſanctiſſimum Papam anti-
" quioris Romæ Vigilium ab iiſdem Epi-
" ſcopis, ita habens: Decebat vere, cum
" primam inter Sacerdotes dignitatem ſor-
" titi eſtis, ſanctiſſimi; ea quæ ad ſan
" ctarum Eccleſiarum ſtatum reſpiciunt
" manifeſta veſtræ divinitus honoratæ bea-
" titudini fieri. "

I. *Pauca* libabo ex Proſphonetico ſermone Synodi ſextæ ad Imperatorem, ut eſfulgeat Agathonem per ſuos Oratores præfuiſſe ibi Concilio: " Veſtris divalibus
" præceptis acquieſcentes tam Antiquæ
" Romæ & Apoſtolicæ Summitatis ſummum Pontificum Antiſtes, quam nos
" humiles, Chriſti tamen Sacerdotes at-
" que miniſtri.... Proinde inſpiratione S.
" Spiritus conſpirantes & advincem om-
" nes conſonantes, atque conſentientes,
" & Agathonis ſanctiſſimi Patris noſtri,
" & ſummi Papæ dogmaticis litteris ad
" veſtram fortitudinem miſſis, nec non &
" ſuggeſtioni ſanctæ quæ ſub eo eſt Syno-
" di 125. Patrum concordantes, prædica-
" mus Chriſtum...... Summus nobiſcum
" concertabat Apoſtolorum Princeps, il-
" lius enim imitatorem & ſedis ſucceſſo-
" rem habuimus fautorem, & divini Sa-
" cramenti myſterium illuſtrantem per
" litteras..... Per Agathonem Petrus lo-
" quebatur, & cum omni conregnatore
" Pius Imperator tu ſimul decernebas. "
Baronius & alii Hiſtoriographi ſcribunt Agathonem ſexto per ſuos Legatos præfuiſſe Concilio.

VII. *Otioſum* foret de ſeptima Synodo Oecumenica ſermonem inſtituere, cum ab ipſo Concilii tempore in more poſitum eſſet ut ſummus Pontifex Conciliis Oecumenicis, ubi negotia quæ univerſalem ſpectant Eccleſiam, prærogativa ſuffragii, ſed quod idem eſt jure præſidendi gauderet, juxta illud Socratis Lib. 2. Hiſt. Eccleſ. capit. 13. " Quippe cum canon Ec-
" cleſiaſticus vetet, ne decreta abſque
" ſententia Epiſcopi Romani Eccleſiis ſan-
" ciantur. " Hunc ipſum canonem moremque dubio-procul ſeptima Synodus Actione 6. animadvertit ubi prædatoriam Synodum 328. Epiſcoporum qui Conſtantino Copronymo clavum Imperii tenente ad Iconomachiam propugnandam convenerant, nomine Concilii generalis non poſſe celebrari oſtendit, quod ipſe Papa, nec per ſe, nec per ſuos Legatos, nec per Epiſtolam circularem, ut fert Conciliorum lex interfuiſſet: " Non habuit, *inquiunt*
" *Patres*, adjutorem illius temporis Roma-
" norum Papam, vel eos qui circa ipſum
" ſunt Sacerdotes, nec etiam per Vica-
" rios ejus: neque per Encyclicam Epi-
" ſtolam, quemadmodum lex edicit Con-
" ciliorum. "

VIII. *Octavum* Concilium Oecumenicum adunavit Adrianus II. Papa anno 868. cui præfuit per ſuos Legatos. Sic ſcribit Baronius ad eumdem annum: neque vero de hoc quiſquam dubitaverit, ſi attendat ea potiſſimum de cauſa adunatam fuiſſe Synodum ad revincendum Photium ſiniſtra manu, impio Bardas adjuvante in locum Pii Ignatii a ſede Conſtantinopolitana deturbati ſuffectum: qui & Joanni octavo illuſerat: Igitur hanc ipſe Adrianus provinciam adunando Concilium Oecumenicum adimplere debuit, tum ut ſedem Apoſtolicam deluſam vindicaret, tum ut Innocentis partes ageret. Ecquid de ceteris Conciliis generalibus loqui; cum enim in Occidente celebrata ſint a ſummis Pontificibus juxta Eccleſiæ exigentiam, & ipſis adunatis per ſuos Legatos, ſæpius per ſeipſos præfuere, ut ex Hiſtoriographis claret. Non abs re erit hic in confirmationem texere ea quæ Legati Apoſtolici Act. 4. ſuo munere fungentes reſponderunt, cum ageretur de Photianis Epiſcopis, in quos jam cenſura Nicolai I. ſævierat: " Nobis non licet re-
" ſcindere judicium SS. Rom. Pontificum.
" Hoc enim contrarium eſt canonicis in-
" ſtitutis. "

Tertia, quæ pro eodem modo ratio afferri poteſt, ſic proponitur: Ad illum ſpectat Oecumenico preſidere Concilio, cui ex jure avito competit illud ipſum convocare: hoc quippe munus ſolum ſpectat Eccleſiæ univerſalis Primatem: Atqui ex dictis claret ſummum ſpectare Pontificem generalia convocare Concilia, ut ſupra oſtenſum eſt. Ergo &c.

Quarta: Ille præeſſe debet Conciliis Oecumenicis, qui eſt totius Catholicæ communionis centrum & cardo: Hæc quippe prærogativa clare admodum ſubindigitat Præſulem, cui ceteri conſociari debent: Atqui ſummus Pontifex eſt totius communionis

munionis Catholicæ centrum & cardo : Et probatur multis momentis. I. Ex Gelaſio Papa qui Epiſtol. 1. Euphemium Conſtantinopol. Epiſcopum alias Catholicum arguit, quod cum Acacio communicaret: " Quiſnam hoc in Eccleſia Dei poſſit au-" dire? Cum utique paſtorem ſequi grex " debeat ad Paſcua ſalutaria revocantem " II. Ex Epiſcopis Dardaniæ, qui in ſuo ad Gelaſium reſcripto non Acacium, ſed Gelaſium ut Communionis Cardinem ſequi profitentur: " Si qui forte prava in-" tentione, quod neque arbitramur, ne-" que optamus, a ſede Apoſtolica ſe cre-" diderint ſegregandos, ab eorum nos " alienos eſſe conſortio profitemur: quo-" niam Patrum in omnibus cuſtodientes " præcepta, & inviolabilia Sacro-ſancto-" rum canonum inſtituta ſectantes, Apo-" ſtolicæ & ſingulari illi ſedi veſtræ, " communi fide & devotione parere con-" tendimus." III. Ex Epiſtola 1. Felicis III. Ex Epiſtola 7. Symmachi ad Anaſtaſium Imperatorem, & ex aliis SS. PP. quæ idem ſpirant. IV. Ex reſcripto Orientalium Epiſcoporum ad Symmachum, qui ipſi & non Acacio adhęrere gloriantur: " Si unus, *inquiunt*, homo peccavit, " quare toti Synagogæ, aut magis toti " habitabili mundo per anathema divinus " furor incumbit? ..... Quare nos a vo-" bis ęſtimamur hęretici ..... nec perdas " juſtum cum impio, nec ęqualiter judi-" centur a te Orthodoxi & hęretici.." V. Ex Eccleſia Gallicana. Inſtar omnium Epiſcoporum de hoc momento reſpondentium ſit Avitus Viennenſium Epiſcopus, qui in ſua ad Hormiſdam S. Pontificem Epiſtola 87. ſic eloquitur: " Quęſu-" mus ergo ſervitio meo cuncti, ut quid " filiis veſtris, fratribus meis, id eſt, " Gallicanis, ſi conſular, reſpondere de-" beam, inſtruatis. Et quia ſecurus, non " dicam de Viennenſi, ſed de totius Gal-" liæ devotione polliceor, omnes ſuper " ſtatu fidei veſtram captare ſententiam. " Fidior ſorem ſi de re indubitata proferrem conſenſionem Afrorum, ut ſcribit Liberatus in Breviario cap. 18. venerationem Eccleſiæ Hiſpaniarum in ſedem Apoſtolicam, ut vel ipſe teſtatur Hormiſdas Papa Epiſtol. 51. ad Epiſcopos hujuſce regionis directa. Quid Hieronymus Epiſtola ad Damaſum: Auguſtinus Epiſtola 162. Proſper Libr. de Dimidio temporis cap. 5. Optatus Milevitanus Lib. 2. Lanfrancus Cantuarienſis Epiſcopus in Concilio anno 1072. de hoc puncto dicunt & ſcribunt. Hoc ipſum fuſo calamo enarrat Thomaſſinus Diſſert. 16. in Synodos CP. & Romanam anno Chriſti 518. 520.

Quinta: Ratio quę nonnullas alias complectitur, illa eſt: Ideo Synodi adunantur ut hęreſes refricentur, refricatę conterentur, contritę longe propellantur: Sed ſummo Pontifici ex officio ita incumbit hęreſes perſtringere, ut multo plures per ſummos Pontifices quam per Concilia obtritę ſint: quin immo ſi accedat ejus calculus Concilio Provinciali, jam ipſum in definiendis dogmatibus & proſcribendis Heterodoxis infallibilitatem habet: Ergo &c. Probatur minor quoad ſingulas partes.

Primo quidem: Quod ipſa vagiente Eccleſia prioribus ſęculis multo plures hęreſes per SS. Pontifices quam per Concilia proſcriptę ſint, teſtes habemus omni exceptione majores, videlicet Euſebium Lib. 3. cap. 26. 27. 28. 29. & Lib. 4. capit. 7. 11. 29. & Lib. 5. cap. 16. ubi commemorat Baſilidem, Saturninum, Valentinum, Cerdonem, Montaniſtas, & alios permultos hęreticos, qui omiſſis Conciliis a ſummis Pontificibus propulſi ſunt. Hoc ipſum ſcribit Optatus Milevitanus Lib. 1. & 2. hoc S. Hieronymus Libr. adverſus Vigilantium, rurſus in Apologia adverſus Rufinum. Hoc fuſo calamo & expreſſe S. Auguſtinus Lib. 4. ad Bonifacium cap. ult. " Aut vero, *inquit*, Congrega-" tione Synodi opus erat, ut aperta " pernicies damnaretur; quaſi nulla hæ-" reſis aliquando ſine Synodi congregatio-" ne damnata ſit. Cum potius rariſſime " inveniantur propter quas damnandas ne-" ceſſitas talis extiterit: multoque ſint " atque incomparabiliter plures, quæ ubi " extiterunt, illic improbari, damnari-" que meruerunt, atque inde per ceteras " terras devitandæ innoteſcere potue-" runt. ".

Secundo: Probare juvat vel ipſa Concilia ex calculo ſummi Pontificis eorum definitionibus accedente induere infallibilitatem, ex eo potiſſimum quod Summus Pontifex in definiendo dogmate nunquam

erraverit; plenitudo poteſtatis ſit in ipſo, ut in capite, hinc ejus conſenſus ſe habet, ut ipſiuſmet Eccleſiæ conſenſus: & ne aliquid novi nos dicere oblatrent Sedis Apoſtolicæ æmuli, eam eſſe celeberrimorum Theologorum mentem ex eorum ſententiis demonſtratur.

Melchior Canus Dominicanus Lib. 5. de locis Theol. capit. 4. pagin. 303. ſic loquitur: " Nec expedit, nec tolerabile eſt, „ ſingulis hæreticis condemnandis ſingu- „ las generales Synodos cogere. Cum er- „ go Eccleſiæ ſuæ Deus proſpexerit in „ neceſſariis, nimirum ad hæreſes priva- „ tas in Provinciis, refutandas, Conci- „ lia Provincialia ſatis erunt, ſi erunt „ modo ſummi Pontificis auctoritate ro- „ borata. Præterea quoſcumque ejuſmo- „ di Concilia damnavere, Eccleſia eos „ ſemper exploſit, errare igitur illa in „ fine nequeunt. „ Rurſus ibidem pagin. 305. " Atque certe niſi ſint peculiariter „ reprobata, communi Eccleſiæ, vel ſi- „ lentio, vel etiam implicito conſenſu „ commendantur, ſi ad Eccleſiæ commu- „ nem notitiam pervenerint. Non enim „ ſit aliquo pacto veroſimile, ut Concilii „ Provincialis toto orbe Vulgati hæreſes „ in Eccleſia diu diſſimulaverit. Error „ enim, cui non reſiſtitur, approbatur. „

Accedat & doctiſſimus Duvallius, Part. 2. q. 2. " Plurimi Pontifices varios erro- „ res abſque ullo generali Concilio con- „ demnarunt, quorum condemnatio a to- „ ta Eccleſia acceptata fuit, ut patet ex „ primis trecentis annis, quibus nulla „ umquam Concilia generalia propter in- „ gruentes perſecutiones coacta leguntur: „ cum tamen multæ in fide quæſtiones „ toto hoc tempore feliciter ſopitæ & „ determinatæ fuerint per Pontificum de- „ finitiones. Nec dicant adverſarii hos er- „ rores pro hæreſibus habitos non fuiſſe, „ donec his definitionibus Conciliorum ge- „ neralium calculus accederet. Falſum „ enim eſt, omnibus quotquot fuerunt er- „ roribus a ſede Apoſtolica damnatis, & „ qui jam pro hæreſibus in Eccleſia haben- „ tur, ſemper acceſſiſſe Concilii cujuſdam „ generalis condemnationem. Quod enim „ quæſo. Concilium generale Pelagianos „ damnavit... diligentiſſime itaque obſer- „ vandum eſt, ut aliquod dogma tamquam „ hæreticum habeatur, non eſſe neceſſa- „ riam Concilii generalis celebrationem, „ ſed ſufficere ſummi Pontificis condem- „ nationem, una cum acceptatione totius „ Eccleſiæ per orbem diffuſæ... Eſt enim „ de fide, Eccleſiam non tantum ut con- „ gregatam in Oecumenico Concilio, ſed „ ut diffuſam per orbem, errare non poſ- „ ſe. „

Inſigne eſt quod R.P. Thomaſſinus Diſſert. 4. in Concil. Gangrenſe pro iſto profert momento pagin. 122. & 123. nec hic texere pigebit, ut lector intelligat in fide definienda Principem & Ducem omnibus ſemper Synodis & Eccleſiis Romanam ſedem præiviſſe: " Quod autem, „ *ait*, ſemel iterumque juniores Theolo- „ gi monuere, tum demum univerſalem „ & infallibilem adſequi auctoritatem „ Provinciales Epiſcoporum Synodos, Syn- „ odicaſque definitiones, cum Romani „ Pontificis calculo fuerint approbatæ, „ id perinde eſt, ac ſi dicerent, cum Ec- „ cleſiæ univerſalis approbatio eis fuerit „ accumulata. A Romano enim Pontifice „ & ab Eccleſia univerſali auctorari, u- „ num idemque eſt: unus corporis & Ca- „ pitis nutus, unus aſſenſus eſt. Annuen- „ te Capite, annuiſſe univerſa corporis „ compago exiſtimatur. Quod ne leviter „ & perfunctorie dictum videri queat, „ ad vetuſtiores rurſus Theologos devolvi „ non pœnitebit, & Eccleſiæ adoleſcentis „ primævam quaſi juventutem explora- „ re. „

Tum exorditur a decreto Victoris Papæ adverſus Aſiaticos pro celebratione Paſchatis juxta ritum Romanum agenda, deinde definitione Stephani I. vincente & ſuperante non ſine Eccleſiæ univerſalis applauſu ſtatuta Cypriani & Firmiliani in variis viciſſim Synodis, hæreticorum Baptiſmum abſque diſcrimine explodentia. Aliud his peractis ſuppeditat Origenis exemplum, qui referente Euſebio Lib. 6. capit. 14. Eccleſiæ clavum tenente Zephirino, Romam venit ut de ſuis ſcriptis ea qua par eſt reverentia & animi obſequio rationem redderet, ut quæ aut corrigenda, aut prorſus delenda & reſcindenda, ſeu etiam damnanda intelligeret. Eadem de cauſa, ut ibidem habetur cap. 36. ſcripſit de ſua fide ad S. Fabianum Papam.

Non omittenda ea quæ prius adjicit celeberrimus ille Theologus pag. 123. " Vi- „ ctori

,, ctori ſuffectus eſt Zephirinus . Is de
,, Moechis pandenda pęnitentiæ & recon-
,, ciliationis janua ſanxit . Reclamatum
,, eſt a Tertulliano & aliis delirantibus .
,, Sed tandem omnis Eccleſia obſecuta eſt
,, Romano Antiſtiti , ſeu Zephirino , ſeu
,, Victori , ſive etiam Elutherio ; alter-
,, nant enim eruditorum ea in re ſenten-
,, tiæ , ut vertici fidei ſe approbare præ
,, ceteris ſtuduerant Montaniſtæ , quaſi
,, univerſæ Eccleſiæ ab eo individuæ pa-
,, ce ſimul potitur. Ideo Tertullianus adv.
,, Praxeam de Praxea ipſo conqueritur ,
,, quod *Epiſcopum Romanum agnoſcentem jam*
,, *Prophetias Montani , & ex ea agnitione pa-*
,, *cem Eccleſiis Aſiæ & Phrygiæ inferentem* ,
,, *coegit litteras pacis revocare jam emiſſas* .
,, Et ante Marcion , ut ait Epiphanius
,, Hær. 42. a Patre ſuo Epiſcopo ejectus
,, ex Eccleſia , ut communionem ſuffura-
,, retur : *Romam poſt Hygini Papæ obitum ſe*
,, *contulit , qui a Petro Pauloque Apoſtolis no-*
,, *nus Eccleſiæ præfuerat . Eo ſtatim atque*
,, *Marcion pervenit , ad Seniores abiens , qui*
,, *ab Apoſtolorum diſcipulis edocti ſupererant ;*
,, *ut in communionem admitteretur , ab eis*
,, *fruſtra petiit.* ,,

Pergit Pagin. 124. & in medium profert factum Dionyſii Alexandrini , quem Sabellio inſultantem in adverſum errorem titubaſſe nonnulli criminabantur . Ille , ut ſcribit S. Athanaſius Epiſtola de Dionyſii ſententia , confugit ad Dionyſium ſummum Pontificem , ut ipſi ſuam in fide puritatem vindicaret: “ Porro, *ait S. Atha-*
,, *naſius* , ex Dionyſii Romani volumini-
,, bus contra eos qui Filium Dei opus ,
,, vel creaturam aſſeverant, ſcriptis clare
,, oſtenditur , hæreſim Chriſto rebellium
,, Arianorum non nunc primum, ſed olim
,, jam ab omnibus damnatam fuiſſe . ,,
His abſolutis enarrat ille Pater quomodo purgatus ſit, & quid pro fide defendenda egerit Dionyſius Papa : Tum ex his momentis pag. 125. ita concludit Thomaſſinus : “ Quis hic non videt Romanum
,, Præſulem in Epiſcopatu fidei Principem
,, ſedere; quoslibet vel Pontificia dignita-
,, te , vel eruditionis fama præclariores
,, apud illum accuſari, apud illum defen-
,, di : in ejus communionem adrepere ,
,, qui paci Eccleſiarum reſtitui ſe cupiunt:
,, Romanam Eccleſiam ut in vertice, &
,, ſumma luce fidei radiantem, ſpectaculo
,, eſſe & miraculo omnibus Chriſtianis. ,,
Jam vero ſi conclamantibus priorum ſęculorum & Conciliis & Patribus ſummus Pontifex eſt totius Eccleſiæ Princeps, Primas & Caput, non relinquitur dubitandi locus, præſidentiam in Conciliis Oecumenicis omni jure ipſi eſſe aſſertam.

Diluuntur objecta.

Oppones: Imperatores non ſemel pręfuere Conciliis Oecumenicis. Igitur iſtud præſidendi munus non penes ſolum Papam exiſtit ; quotieſcumque enim aliqua prærogativa multis communis eſt , uni ſoli contingere non dicitur. Probatur Antecedens : Conſtantinus Magnus præſuit primo Concilio Nicæno , ut in ejus vita ſcribit Euſebius : Præſuit Chalcedonenſi Marcianus , Quinto generali , Juſtinianus; Sexto, Conſtantinus Pogonatus : ſic refert Baronius iſtorum Conciliorum referens hiſtoriam . Sic Thomaſſinus Diſſert. 10. in Conc. Epheſinum : De Conſtantino Pogonato ſeſſ. 11. Concilii ſexti legitur dixiſſe ſe a Concilio recedere , quia præcipua capita jam actitata erant. Ecce verba: “ Conſtantinus piiſſimus Im-
,, perator dixit: Sufficientia ſunt etiam ,
,, quæ hodierna die ſunt geſta. Quia ve-
,, ro in Chriſto amabilis noſtræ reipu-
,, blicæ cauſis occupamur, jubemus Con-
,, ſtantinum & Anaſtaſium glorioſiſſimos
,, patritios , Polyeuctum quoque & Pe-
,, trum glorioſos exconſules , ex perſona
,, noſtræ pietatis cum ſancto & univerſali
,, veſtro Concilio in reliquis conventibus
,, inveniri , poſtquam præſentis cauſæ
,, plurima & præcipua Capitula coram
,, noſtra pietate jam peracta ſunt. ,, Ergo
&c.

Reſpondeo diſtinguendo Antecedens: Imperatores præſuere Conciliis ut fidei protectores , concedo : ut ſuffragii privilegium haberent , nego . Norunt omnes , Reges terræ nullam in res Eccleſiaſticas, eaſque dogmaticas habere juriſdictionem. Abſit ergo dicere illos præſuiſſe Conciliis, cum iſta prærogativa non niſi univerſali Eccleſiæ Capiti & Primati ex jure conveniat . Quomodo igitur præfuere Principes ? intellige, ut obſtrepentes hæreticos compeſcerent , ut ſuo exemplo fidei dogmata teneri ſatagerent : ſic inquit S.

Thomas Lib. 3. de Regimine Eccleſiæ cap. 19. Conſtantinus & Carolus uterque Magnus, & Imperator, fidei obedientes & ſubſignantes decretis Conciliorum, ille Nicæni, iſte Francofurtenſis in obediendo vexillum elevavere.

Revera quidem Euſebius Lib. 3. de vita Conſtantini, enarrat tanta cum humilitate iſtum Imperatorem adſuiſſe Synodo Nicænæ, ut non niſi poſt Epiſcopos, ſedere voluerit: " Poſtquam Imperator, *inquit*, „ ad Caput ſubſelliorum venit, primus „ medius ſedit; poſteaque ante eum hu„ mili ſella, ex auro fabre-facta, non „ prius aſſedit, quam Epiſcopi ei annuiſ„ ſent. Idem omnes poſt Imperatorem ſe„ cere. „ Sic Marcianus ad ordinem & pacem componendam adſuit Concilio Chalcedonenſi, ut ipſe teſtatur Act. 4. " Nos „ enim, *ait alloquendo Patres Synodicos*, ad „ fidem confirmandam, non ad potentiam „ oſtendendam, exemplo religioſiſſimi „ principis Conſtantini, intereſſe Synodo „ voluimus. „ Et iterum: " Ut noſtra „ pietate preſente decernantur, quæ om„ nem diſcordiam, quæſtionemque ſub„ moveant. „

Atque vero ipſi Patres Chalcedon. genuinum prodant ſolutionis datæ ſenſum, hanc inſtituendo inter SS. Pontificem S. Leonem, & Imperatorem diſcrepantiam, quod ille ut Caput Eccleſiæ & juriſdictionem atque definiendi auctoritatem habens adfuerit Synodo; iſte vero ſolum ut Patronus & fidei defenſor. Sic loquuntur in ſuo ad S. Leonem reſcripto: " Tu vocis „ B. Petri omnibus conſtitutus interpres.... „ Tu ſicut membris Caput præeras, in „ his qui tuum locum tenebant, benevo„ lentiam tuam præferens: Imperatores „ vero fideles ad ornatum præerant: ſic„ ut Zorobabel & Jeſus, Eccleſiæ tam„ quam Hieroſolymæ ædificationem re„ novare circa dogmata enitentes. „

Si de Conſtantino Pogonato loquamur, ad quem Leo II. ita ſcripſit: " Sancta uni„ verſalis ſexta Synodus, quam nutu Dei „ ſtudioſe veſtra clementia convocavit, & „ ſui pro Dei miniſterio præfuit. „ Citra dubium eſt eum non niſi ut fidei defenſorem adfuiſſe ſextæ Synodo; cum Patritios duos, & totidem Exconſules ſuo loco adeſſe Concilio juſſerit; quis autem cordatus dixerit iſtos nobiles laicos tamquam auctoritatem habentes præfuiſſe Concilio? Igitur ſolum ut nomine Conſtantini fidem protegerent; ſi quid vero aliud moliti ſint Imperatores in Synodis, non jura ſuot, ſed facta, ad quæ non reſpondet Canoniſta, ait Duvallius Tom. 2. parte poſtrema. Totum hoc momentum claudere juvat iſto S. Gregorii oraculo Epiſt. 1. ubi ſic habet. " Scis Imperator, ſacræ „ Eccleſiæ dogmata, non Imperatorum „ eſſe, ſed Pontificum, quæ tuto debent „ dogmatizari. Idcirco Eccleſiis Præpoſiti „ ſicut Pontifices a reipublicæ negotiis „ abſtinentes: ut Imperatores ſimiliter ab „ Eccleſiaſticis abſtineant. „ Hinc Reges Hiſpaniarum Gothi non niſi ſumma cum humilitate Conciliis Toletanis adfuere: ſic Recaredus adſuit III. Silenadus IV. Ervigius XII.

Inſtabis: S. Damaſus Papa nec per ſe, nec per ſuos Oratores præſuit ſecundo Concilio generali, pariter nec Vigilius, Quinto. Igitur abſque fundamento dicitur ex jure avito ſummo competere Pontifici Conciliis Oecumenicis præſidere.

Reſpondeo diſtingueodo: Non præfuere, quia in hoc diſpenſaverunt, concedo: defectu juris, nego. Theodoſius Magnus, compellentibus Orientalibus, ad compeſcendum Macedonium adunavit quidem Conſtantinopoli Synodum, ad quam invitati ſunt Occidentales, ſed tametſi nullus ibi adfuerit, agnovere tamen Patres Synodici ſummum Pontificem ut Concilii Preſidem, cum Urbis Regiæ Epiſcopus non niſi poſt ſedem Epiſcopo Romano deſtinatam in cetu ſeſſerit. Dictum eſt quoque Damaſum præfuiſſe conſenſu ſicut & approbatione quæ eſt auctoritatis ſupremæ tantum argumentum, ut niſi Papæ calculus accedat Concilio, jam vacuum evadit. Ad exemplum Vigilii ſolutio ex probationibus claret, quippe qui timens, inquit Mimburgius in ſua Hiſt. Eccl. ne propter multitudinem & auctoritatem Orientalium aliquid adverſus jura Pontificia fieret, noluit adeſſe. Quod autem jus habuerit, ex eo potiſſimum liquet, quod ante ceptum Concilium, enixe eum deprecati ſint Synodici Patres, ut aſſiſtere & præſidere dignaretur.

Repones: Idem eſto judicium de ceteris Conciliis, ac de primo Generali, quod ut ceterorum regula ventilari poteſt: Sed

ſummus Pontifex S. Sylveſter iſti non præfuit: Ergo &c. Probatur minor multis momentis. Primo quidem: Epiſcopus qui in dextro ordine primam ſedem occupabat perbrevi oratione Imperatorem allocutus eſt, ut ſcribit Euſebius Libr. 3. de Vita Conſtantini capit. 11. nec alius iſtum adeptus eſt honorem præter Euſtathium Antiochenum Patriarcham, ut refert Theodoretus Lib. 1. cap. 7. hinc Proclus Epiſcopus CP. in Synodicis ad Orientales litteris apud Facundum Hermianenſem Lib. 8. cap. 1. Euſtathio Primatum tribuit. Idem aſſerit Felix III. Epiſt. ad Zenonem Imperatorem. II. Non deſunt qui affirment Alexandrum Alexandriæ Epiſcopum præfuiſſe illi Synodo; ſic enim habetur in epiſtola Synodica Concilii Nicæni, ad Eccleſiam Alexandrinam: " Aque iſta decreta ad " Ægyptum & ſanctiſſimam Eccleſiam Alexandrinam proprie & ſeparatim referuntur. Quod ſi aliud propterea quidpiam, " dum honoratiſſimus Dominus, & Collega, & frater noſter Alexander una " adeſt, ſancitum & ſtatutum fuerit, ipſe " utpote qui rebus deciſis cum præfuerit, tum communicavit, vobis coram " accuratius renuntiabit. " III. Sozomenus, Lib. 1. Hiſt. capit. 16. & Theodoretus Lib. 1. cap. 6. nullam faciunt mentionem de Oſio, quem nomine S. Sylveſtri præfuiſſe Concilio Nicæno aſſerimus. IV. Idem Sozomenus ibidem primarios orbis terrarum Epiſcopos qui ibi adfuere referens, ultimo loco reponit Romanum Pontificem; quod argumentum eſt illum non præfuiſſe Concilio. Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem, diſtinguo: Et a ſiniſtra poſita ſedes ceteris præcellebat, concedo: & non præcellebat, nego. In medio conſeſſus Epiſcoporum Sacroſancta Evangelia erant collocata, hinc qui in ſiniſtra ſedebant a dextris Chriſti erant, ſcilicet Evangeliorum, quæ Chriſti typum referebant. Igitur in ſiniſtra ſedes relative ad Evangelia dexteram occupabant. Quæ quidem ſolutio colligitur ex veteri ordine Romano, in quo hæc habentur: " Sedebunt ea " locali diſpoſitione, ut intrantibus Eccleſiam Epiſcopi ſint ad ſiniſtram, Pre- " sbyteri vero ad dexteram: ut quando " Pontifex ſederit, & ad eos reſpexerit, " Epiſcopos ad dexteram, Presbyteros " contueatur ad ſiniſtram. " Ceterum conſtat S. Euſtathium non niſi doctrina & eloquentia primatem affirmari ab Hiſtoriographis, nuſquam vero auctoritate & per modum ſuffragii, maxime cum potius præfuiſſet Patriarcha Alexandrinus, qui erat Antiocheno prior.

Ad alteram objectionem abſque negotio reſpondemus ſic diſtinguendo: Patriarcha Alexandrinus præfuit Concilio Nicæno quoad aliquid, concedo: auctoritate, nego. Cum præ ceteris quæ Ario objiciebantur optime noverat, quoad expoſitionem facti & dogmatici & perſonalis: prior dicitur: pro more enim poſitum erat eum, qui in ſcientia ſeu rerum notitia præeminebat, in hac materia dici primatem. In eo prorſus ſenſu a nonnullis hiſtoriographis omnes primarum ſedium Epiſcopi dicuntur primates. Audiendus de hoc momento Cedrenus in Compendio Hiſtoriarum: " Præerant ei, *inquit*, Syl- " veſtri Papæ Romani locum tenentes " Vitus & Vincentius Presbyteri, Metro- " phanes Byſantii, Alexander Alexandriæ, " Euſtathius Antiochiæ, & Macharius " Jeroſolymorum Epiſcopi. "

Ad tertiam, diſtinguo: Sozomenus & Theodoretus ſiluerunt Oſium, ſed alii ſupra laudati veluti primum S. Pontificis Legatum nominarunt, concedo: omnes omiſerunt, nego. Quid plura? Quæſtio præſens non movetur ſpecialiter de Oſio, ſed de Summo Pontifice, cui ex jure innato Conciliis Oecumenicis præeſſe competit: cum igitur & Sozomenus, & Theodoretus aſſerant S. Sylveſtrum per Vitum & Vincentium præfuiſſe Nicæno, ne minimum quidem adverſantur concluſioni.

Ad poſtremam, utique diſtinguo: Sozomenus non primo, ſed ultimo loco inverſo ordine ſcribit Romanum Pontificem ſediſſe in Concilio, ſed tamquam omnium Principem cui inferiores Epiſcopi conſociari, & veluti centro totius unitatis adunari tenentur, concedo: ſecus, nego. Sic in proceſſione Epiſcopus claudit cœtum, & ultimo loco progreditur: ſic Rex a ſervis, a Præfectis militum & miniſtris ad majorem ſolemnitatem præceditur. Igitur abſque privilegii & auctoritatis diſpendio poſt Macharium Patriarcham Jeroſolymitanum, Antiochenum, & Alexandrinum, nominavit Epiſcopum Romanum.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Ex jure competit ſummo Pontifici præſidere Conciliis.

Primo : Summus Pontifex eſt univerſalis Eccleſiæ Caput & Primas: Sed ad ſupremum Caput & Primatem ſpectat præſidere Conciliis; ſin minus non foret Primas, ſed primus ſolum inter pares, cum hoc indiſcriminatim ceteris Epiſcopis competeret. Ergo &c.

Secundo: Uſus & poſſeſſio jus iſtud ſummo Pontifici aſſertum eſſe conclamant, maxime quia Papa eſt unitatis Eccleſię centrum, quod quidem nemini alteri tribuitur. Sed unitatis executio exigit, ut Primas ſupremus pręſit, ut ceteri ex ſententię conſociatione illi conjungantur. Ergo &c.

Tertio: Id muneris ei incumbit, ut errores propellat, & quę dicuntur approbet, vel reprobet, pro ut exigit fidei & Eccleſię utilitas, quod fieri vix poſſet, niſi Concilio pręſideret. Ergo &c.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

Primo : Si quando conceſſum eſt Imperatoribus pręſidere Conciliis, hoc honoris ſpecie factum legitur, ita ut adeſſent ut teſtes & protectores fidei, minime vero ut controverſiarum religionis judices.

Secundo : Ultro fatemur Vigilium non pręſuiſſe nec per ſe, nec per Oratores quintę Synodo, ſed in hoc diſpenſavit, & expoſtulatus œconomię cauſa ab hoc abſtinuit.

Tertio: Gratis dicitur S. Sylveſtrum non pręſuiſſe primo Concilio generali per Legatos ſuos; tametſi enim Sozomenus & Theodoretus ſileant Oſium S. Sylveſtri Legatum, ſed non tacet Cedrenus in Compendio hiſtoriarum.

ARTICULUS OCTAVUS.

Utrum ex jure avito competat Summo Pontifici confirmare Concilia?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA

Probatur multis momentis.

Primum argumentum, ex Epiſtolis SS. Pontificum ab univerſali Eccleſia ſuſceptis, & ipſa Conciliorum & Patrum confeſſione.

Quod nullo contradicente continetur in ſcriptis SS. Pontificum, & traditione firmatum eſt, ita ratum habetur, ut non liceat, ſecluſa temeritate, refragari: Atqui ab ipſa Eccleſiæ adoleſcentia jus confirmandi & approbandi Concilia eo ſibi tribuerunt modo, eaque auctoritate SS. Pontifices, ut Traditione conſtet nullum omnino Concilium etiam generale, ſecluſo SS. Pontificis calculo, aliquid roboris quoad vim coercitivam habuiſſe. Immo non ſemel pars Concilii Oecumenici approbata obligavit, altera vero non approbata tunc prorſus vacua evaſit. Igitur ad ſummum ſpectat Pontificem approbare & confirmare Concilia omnia, Probatur minor,

Primo, ex SS. Pontificibus.

Innocentius I. in ſuo ad Synodum adverſus Pelagianos reſcripto, ait: " Patres non humana, ſed divina decreviſſe ſententia, ut quidquid, quamvis de disjunctis remotiſque ageretur Provinciis, non prius ducerent finiendum, niſi ad hujus Sedis notitiam perveniret: ut tota hujus auctoritate, juſta quæ fuerit, pronuntiatio firmaretur. " Idem pro eodem momento ſcripſit ad Patres Milevitanos: " Scientes, *inquit*, quod per omnes Provincias de Apoſtolico fonte potantibus reſponſa ſemper emanent. Præſertim quotiens fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres & Coepiſcopos noſtros, non niſi ad Petrum, ideſt, ſui nominis & honoris auctorem referre debere, velut nunc retulit veſtra dilectio, quod per to-

„ tum mundum poſſit omnibus Eccleſiis „ in commune prodeſſe .:.. Quare Pelagium, Cœleſtiumque inventores vocum „ novarum, Eccleſiaſtica communione „ privari, Apoſtolici vigoris auctoritate „ cenſemus. „ Obſerves velim I. *Apoſtolici vigoris auctoritate*, non ſcripto, non doctrina ſola, ſed poteſtate: *Inventores vocum novarum Eccleſiaſtica communione privari*. Quæ quidem verba plurimum commendant ſummi Pontificis in confirmandis Synodis auctoritatem. Quod univerſim intelligendum eſt nedum de Provincialibus & Nationalibus, ſed & de Oecumenicis, cum ſex partim approbata partim reprobata defectu SS. Pontificis calculi habeantur; cum eodem deficiente calculo ſecunda Synodus generalis habeat vim coercitivam ſolum pro primo canone, & non pro ceteris; quarta vero, ſcilicet Chalcedonenſis tantummodo pro ſex prioribus actionibus, nuſquam vero pro ceteris. Tum Epheſina ſecunda licet numero Epiſcoporum copioſa, tamen abjecta, eo quod inconſulto S. Pontifice, præfuerat Synodo Dioſcorus. Nunc aliorum SS. Pontificum oracula texenda ſunt, ut benevolus Lector intelligat quantum valeat in confirmandis Conciliis Pontificium pondus.

Inſigne eſt quod Damaſus Papa pro hoc momento dixit in Epiſtola Synodica Epiſcoporum 90. Romæ congregatorum: rejicit ibi cœtum ſecundum Ariminenſem, & flocci facit, eo quod ejus actitatis non conſenſerat Liberius Papa SS. Pontifex. Sic enim habetur apud Theodoretum cap. 22. " Siquidem numerus „ Epiſcoporum qui Arimini congregati „ fuerunt, præjudicii vim habere non „ debet. Quandoquidem factum illud eſt, „ neque Romanorum Epiſcopo, cujus „ ante alios oportebat ſententiam expectare: neque Vincentio, qui tot annis „ Epiſcopatum integre geſſerat: neque „ aliis in res tales conſentientibus. „

Tum S. Leo Magnus Epiſt. 59. ad Marcianum Auguſtum ait: " Cum veſtro præ„ cipue opere ſit effectum, ut per Syno„ dale concilium, damnatis impii dogma„ tis defenſoribus, omnes vires ſacrilegus „ error amitteret; ad ejuſdem devotionis „ pertinet palmam, ſi malum quod in „ ſuis ducibus eſt oppreſſum, etiam in „ quibuſcumque reliquiis deleatur. Quod „ facilius clementia veſtra arbitretur im„ plendum, ſi per univerſas Eccleſias, de„ finitiones ſanctæ Synodi Chalcedonenſis „ Apoſtolicæ ſedi placuiſſe doceantur. „ Rurſus & expreſſius Epiſt. 60. ad Pulcheriam Auguſtam: " Quod vero piiſſimus „ Imperator ad omnes Epiſcopos qui in „ Chalcedonenſi Synodo interfuere, vo„ luit me ſcripta dirigere, quibus quæ il„ lic ſunt de fidei regula definita, firma„ rem, libenter implevi: ne fallax cujuſ„ dam ſimulatio ſcientiam meam haberi „ vellet incertam. „

Demum Gelaſius Papa Epiſt. 13. ad Epiſcopos Dardaniæ ita loquitur: " Confidi„ mus quod nullus tam veraciter Chriſtia„ nus ignoret, uniuscujuſque Synodi con„ ſtitutum, quod univerſalis Eccleſiæ pro„ bavit aſſenſus, non aliam magis exequi „ ſedem præ ceteris oportere, quam pri„ mam; quæ & unamquamque Synodum „ ſua auctoritate confirmat, & continuata „ moderatione cuſtodit; pro ſuo ſcilicet „ principatu, quem B. Petrus Apoſtolus „ Domini voce perceptum, Eccleſia nihil„ ominus ſubſequente, & tenuit ſemper „ & retinet. „ Obſerves magnum illum Pontificem pronuntiare jus approbandi Concilia primatu ſibi a Chriſto & Petro & ejus ſucceſſoribus conceſſo inniti.

S. Gregorius Magnus Lib. 6. Epiſt. 31. alter eſt ejuſdem veritatis teſtis iis verbis: " Et canones quidem Coſtantinopolitani „ Concilii Eudoxianos damnant, ſed quis „ fuerit eorum auctor Eudoxius, minime „ dicunt. Romana autem Eccleſia eoſdem „ canones, vel geſta Synodi illius hactenus „ non habet, nec accipit. In hoc autem „ eamdem Synodum accepit, quod eſt per „ eam contra Macedonium definitum. „ Rurſus L. 1. Ep. 24. ſuum addit calcu„ lum quatuor primis Conciliis Oecume„ nicis his verbis: " Sicut S. Evangelii qua„ tuor libros, ſic quatuor Concilia ſuſci„ pere & venerari me fateor. Nicænum „ ſcilicet, in quo perverſum Arii dogma „ deſtruitur; Conſtantinopolitanum quo„ que, in quo Eunomii & Macedonii er„ ror convincitur; Epheſinum &c. „

Secun-

Secundo, ex ipſis Conciliis.

Neque vero in hac exponenda auctoritate multum laborandum eſt, cum ne unum reperies Concilium Oecumenicum, abſente S. Pontifice celebratum, quod Epiſtola Synodica ejus non expoſtulaverit approbationem, ut referunt hiſtoriographi de Patribus primi, ſecundi, tertii, quarti, quinti, ſexti, ſeptimi & octavi generalis, quorum ſupplicatoriæ litteræ ad calcem eorum Actuum referuntur. Non abs re erit hic in teſtimonium proferre verba ſextæ Synodi: ſic enim PP. Act. 18. in Proſphonetico Serm. ad Imperatorem loquuntur: " Macedonius deitatem Spiritus ſancti denegabat, ſed Maximus
„ Imperator Theodoſius, & Damaſus ada-
„ mas fidei, cujus ſolida mens adgreſſio-
„ nibus, atque conflictibus alienarum ſe-
„ ctarum, nullatenus erat ſauciabilis. „
quæ verba explanans Photius Lib. de Synodis, ait: " Secunda Synodus ... eo congregati ſunt „ 150. Epiſcopi ... Qui-
„ bus non multo poſt tempore etiam
„ Damaſus Romanus Antiſtes, eadem
„ confirmans agnoſcebatur, conſentaneus
„ decretis factus. „ Succinit Binius in ſuis ad iſtam Synodum notis: " Tantum
„ enim roboris, *inquit*, & firmitatis quæ-
„ libet Synodus conſequi ſolet, quantum
„ auctoritatis illi Apoſtolica ſedes imper-
„ tit. Et merito: niſi enim hoc admit-
„ tatur, nulla cauſa reddi poterit, cur
„ quædam Concilia majoris numeri Epi-
„ ſcoporum reprobata: minoris numeri
„ confirmata fuerint. „

Verum ut multa paucis ex Conciliorum auctoritate complectamur, inſtar reliquarum Synodorum etiam particularium ſint exempla, Carthaginenſis & Millevitanæ promere, quæ S. Pontificis calculum adverſus Pelagianam pravitatem expoſtulant, quo conceſſo, ita infallibiles & potentes evadunt, ut teſte S. Auguſtino Lib. 4. ad Bonif. cap. 8. cauſa finita ſit, nec ulteriori opus ſit Concilio, nec poſſit, inquit Thomaſſinus Diſſert. 9. in Conc. Carth. & Millev.: " ab eis citra hæreſeos diſcrimen provocari. „ Porro Patres Carthaginenſes, damnato Cœleſtio ad Innocentium I. ſic ſcribunt: " Hoc itaque geſtum, Domine
„ frater, ſanctæ charitati tuæ intimandum
„ duximus, ut ſtatutis noſtræ mediocrita-
„ tis, etiam Apoſtolicæ ſedis adhibeatur
„ auctoritas. „

Tum Millevitani ad eumdem de eodem momento ſcribentes, ſic loquuntur: " Quia
„ te Dominus gratiæ ſuæ præcipuo mune-
„ re in ſede Apoſtolica collocavit; talem-
„ que noſtris temporibus præſtitit, ut no-
„ bis potius ad culpam negligentiæ valeat,
„ ſi apud tuam venerationem, quæ pro Ec-
„ cleſia ſuggerenda ſunt, tacuerimus,
„ quam ea tu poſſis vel faſtidioſe, vel ne-
„ gligenter accipere: magnis periculis in-
„ firmorum membrorum Chriſti paſtoralem
„ diligentiam quæſumus adbibere digneris
„ .... hæc inſinuantes Apoſtolico pectori
„ tuo, non opus habemus multa dicere, &
„ tantam impietatem verbis exaggerare;
„ cum proculdubio te ita permoveant, ut
„ ab eis corrigendis, ne latius ſerpant,
„ multoſque contaminent, omnino diſſi-
„ mulare non poſſis. „

Non prætereundum Concilium Arauſicanum II. cujus miris de gratia & libero arbitrio decretis Romana ſedes dux præivit, & confirmatrix, vindexque poſt adfuit. In ipſa Præfatione hæc habentur: "
„ Pervenit ad nos eſſe aliquos, qui de
„ gratia & libero arbitrio per ſimplicita-
„ tem minus caute, & non ſecundum fi-
„ dei Catholicæ regulam ſentire velint.
„ Unde id nobis ſecundum admonitionem
„ & auctoritatem ſedis Apoſtolicæ, juſtum
„ ac rationabile viſum eſt, ut pauca Ca-
„ pitula ab Apoſtolica nobis ſede tranſmiſ-
„ ſa, quæ ab antiquis Patribus de ſancta-
„ rum Scripturarum voluminibus in hac
„ præcipue cauſa collecta ſunt, ad docen-
„ dum eos, qui aliter quam oportet, ſen-
„ tiunt, ab omnibus obſervanda proferre,
„ & manibus noſtris ſubſcribere debere-
„ mus. „ A Bonifacio II. deinde approbatum eſt Concilium, ut ex ejus ad Cæſarium Epiſtola liquet, in qua quidem, ſic loquitur: " Poſtulans ut pro ambigui-
„ tate tollenda confeſſionem veſtram ....
„ auctoritate ſedis Apoſtolicæ firmaremus
„ .... Quapropter affectu congruo ſalu-
„ tantes, ſuperſcriptam confeſſionem ve-
„ ſtram, conſentaneam catholicis Patrum
„ regulis approbamus. „ Tum illa Synodus ſummam auctoritatis arcem invaſit.

Ter-

Tertio, ex ſanctis Patribus.

PRIOR occurrit S. Auguſtinus jam jam pro iſto momento laudatus in Epiſt. 95. ad Innocentium I. ſuo & aliorum quatuor Epiſcoporum nomine ſcripta, ubi poſt Synodum Dioſpolit. accerſiri Romam Pelagium, & diligentius interrogari ſuadetur; ait enim: " Si cognoverint eumdem Librum, quem illius vel putant ,, eſſe, vel norunt, Epiſcoporum Catholicorum auctoritate, & maxime Sanctitatis tuæ, quam apud eum eſſe majoris ponderis minime dubitamus: ab ,, eodem ipſo anathematum atque damnatum, non eos ulterius exiſtimamus auſuros loquendo contra gratiam Dei. ,, Audis ex ſancto Auguſtino quanti ſit ponderis Papæ in profligandis hæreticis auctoritas.

Suffragatur S. Proſper Carmine de ingratis. De eodem momento aurea hæc profert verba adverſus Pelagianos de Pontificio mucrone.

Peſtem ſubeuntem prima recidit,
Sedes Roma Petri, quæ Paſtoralis honoris
Facta Caput mundo, quidquid non poſſidet armis,
Religione tenet. Non ſegnior inde Orientis
Rectorum cura enituit &c.
Tu cauſam fidei flagrantius Africa noſtra,
Exequeris, tecumque ſuum jungente vigorem
Juris Apoſtolici ſolio, fera viſcera belli
Conficis, & lato proſternis limite victos.
Convenere tui de cunctis urbibus almi
Pontifices, geminoque ſenum celeberrima cœtu,
Decernis, quod Roma probet, quod regna ſequantur.

S. Thomas ejuſdem eſt labii, namque 2. 2. q. 11. art. 2. ad 3. ait poteſtatem determinandi credenda principaliter reſidere in ſummo Pontifice: " Quæ quidem, ,, *inquit*, auctoritas principaliter reſidet ,, in ſummo Pontifice. Dicitur enim diſt. ,, 24. q. 1. cap. 4. *Quotieſcumque de appellationibus*. Quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres noſtros & ,, Coepiſcopos non niſi ad Petrum, ideſt, ,, ad ſui nominis auctoritatem referri debere. ,, Rurſus Opuſc. 20. Lib. 3. de reg. Eccleſ. cap. 19. fuſiori calamo Caput illud probat ratione & auctoritate: ratione quidem eo quod SS. Pontifex ſit totius Eccleſiæ Caput & Primas, & Chriſti Vicarius, cui omnes debent obedire ſub pœna peccati. Hanc eamdem veritatem ubique prædicant Hiſtoriographi, ut Photius, Lib. de ſeptem Synodis, Facundus Hermianenſis, & alii qui de Synodis ſcripſere.

Alterum argumentum.

AD eum ſpectat approbare & confirmare Concilia, qui eſt ſupremus Eccleſiæ Princeps, Caput, Primas & Paſtor; ſicut enim in regno nulla lex, nullave conſuetudo citra regis Monarchæ placitum obligat, ſic & non abſimili modo contingit in regimine Eccleſiæ, cui unus ſupremus Paſtor præeſt. Atqui Papa eſt totius Eccleſiæ Caput & Primas, omnis unitatis cardo & centrum. Igitur ex jure avito convenit illi approbare Concilia. Major ita vera eſt, ut ea in jure naturali fundata, & vel ex ipſa prima apprehenſione certa videatur; eo enim ipſo quo quis cogitat ſupremum Principem & Caput, ſimul & ad ejus nutum cuncta determinari & gubernari concipit ... Neque vero in probanda minore diutius immorabor, cum jam omnes, ſi heterodoxi excipiantur, concedant S. Pontificem eſſe totius Eccleſiæ Primatem & Caput; hoc ipſum in ſpecialibus diſſertationibus adverſus obſtrepentes hæreticos jam probavimus: ſufficit igitur impreſentiarum D. Thomæ ut teſtis promere auctoritatem ex ſecunda ſecundæ deſumptam; non abs re erit alteram ex Opuſculo 20. Lib. 3. de Reg. Eccl. cap. 19. hic texere: Ibi ita loquitur: " Ex verbis Domini ſupra ,, inductis eſt manifeſtum, videlicet pro ,, bono ſtatu univerſalis Eccleſiæ, videtur ,, Vicarius Chriſti habere plenitudinem ,, poteſtatis, cui competit dicta proviſio ,, ex triplici genere. Primo quidem divino, quia ſic videtur voluiſſe Chriſtus ,, ex verbis ſuperius introductis. Et infra ,, etiam oſtendetur. II. Vero ex jure naturali, quia ſuppoſito ipſum primum locum tenere in principatu, oportet eum ,, dici Caput, a quo eſt omnis motus & ,, ſenſus in corpore myſtico: per quod ,, habemus quod omnis influentia regimi- ,, nis,

„ nis, ab ipſo dependet. Amplius autem
„ in communitate oportet attendere ad
„ converſationem ipſius, quia hoc natura
„ requirit humana, quæ ſine ſocietate vi-
„ vere non poteſt. Conſervari autem ne-
„ quit niſi per dirigentem primum in
„ qnolibet gradu hominum, & hoc eſt in
„ actibus hominum primus Hierarcha qui
„ eſt Chriſtus : unde eſt primum dirigens,
„ & conſulens & movens, cujus vices
„ S. Pontifex gerit. Rurſus autem dictum
„ eſt ſupra in 1. libro, quod Princeps eſt
„ in regno ſicut Deus in mundo, & a-
„ nima in corpore. „

Tertium argumentum, eruitur ex auctoritate Concilii Oecumenici ſuffulta ſummi Pontificis calculo.

Concilii Oecumenici circa dogmata fidei definitiones ſunt infallibiles fidei regulæ ; ſed hanc dependenter a ſummi Pontificis conſenſu & approbatione habent dotem, aut ſaltem hujuſmodi conſenſus eſt conditio *ſine qua non* eo mirabili privilegio gauderent : Igitur ad S. Pontificem ſpectat approbare Concilia generalia. Minor jam ex multis Capitibus ſupra laudatis claret ; cum vel ipſa Concilia Provincialia ex S. Pontificis calculo infallibilitatem pro definitionibus dogmatum induere ex SS. Auguſtino & Proſpero oſtenſum ſit. Ulterius tamen eamdem comprobare non injucundum erit. Namque ut primum deeſt hujuſmodi ſuffragium, non uno liquet experimento, vel ipſum Concilium generale non eſſe infallibilem fidei regulam, cum multa deficiente S. Pontificis conſenſu, vel rejecta ſint, ut Concilium Ariminenſe, & Seleucianum, ſecundum Epheſinum ubi præſidebat Dioſcorus, Conſtantinopolitanum ſub Leone Iſaurico Iconomacho adunatum.

Quia vero Novatores cæco abrepti zelo voces tumultuoſas attollendo, obſtrepunt, quaſi aliquid novi in hoc proferretur, operæ pretium eſt præter facta pro concluſione conclamantia quæ adduximus, etiam Auctorum omni exceptione majorum auctoritatem recenſere. Inſtar omnium ſit Melchior Canus ex ſchola Angelica Doctor, & Epiſcopus : ex Oratoria vero celeberrimus Tomaſſinus, uterque a Catholicis celebratus & receptus, quorum operibus ubique acceſſit Regum calculus.

Prior Lib. 5. de locis Theologicis cap. 4. pag. 297. hæc habet : “ Prima con-
„ cluſio ſit : *Concilium generale, quod aucto-*
„ *ritate Romani Pontificis nec congregatum,*
„ *nec confirmatum eſt, errare in fide poteſt.*
„ Hanc concluſionem manifeſte probat er-
„ ror Concilii Arimin. & Conſtantinopol.
„ ſub Leone Imperatore : quem hujus
„ loci auctoritati in quinto argumento
„ cap. 1. objiciebamus. Idipſum quoque
„ oſtendit Gratianus 17. diſt. *Cap. regula*
„ & *Cap. multis*. Julii & Pelagii clariſſi-
„ mis teſtimoniis. Item definit Damaſus
„ in Epiſtola ad Stephanum Archiepiſco-
„ pum, & tria Concilia Africana, quæ
„ in Epiſtola ad eumdem Damaſum hoc
„ ipſum confeſſa fuerunt. Non eſt quippe
„ verum ratumque Concilium, quod au-
„ ctoritate Epiſcopi Romani caret : quem-
„ admodum non ii ſolum Pontifices,
„ ſed Concilia etiam ipſa tradiderunt.
„ Tradidit ſeptima Synodus Act. 6. Tomo
„ 1. Et octava Synodus Act. 1. & 7. &
„ Synodus Romana ſub Symmacho 96. diſt.
„ *Cap. bene*, & Synodus 90. Epiſcoporum
„ ſub Damaſo hiſt. Tripar. Lib. 5. cap.
„ 29. & Concilium Lateranenſe ſub Leo-
„ ne X. ſeſſ. 11. ubi eadem res dicitur
„ in Synodo Alex. definita. Ita Socrates
„ Lib. 4. hiſt. trip. cap. 9. tradit, regu-
„ lam Eccleſiaſticam jubere, ut Concilia
„ ejuſmodi præter ſententiam Romani
„ Pontificis non celebrentur. Id quod
„ Julius in Epiſtola ad Orientales dixit
„ fuiſſe a Nicæna Synodo definitum : &
„ Marcellus in Epiſtola ad Antiochenos,
„ hoc ait, Apoſtolos ſtatuiſſe.

Rurſus ibidem pag. 303. “ Quinta con-
„ cluſio : *Concilium Provinciale S. Pontificis*
„ *auctoritate firmatum in fide nequit errare.*
„ Multorum autem Hæreticorum damna-
„ tio eſſet incerta, ſi certa non eſſet
„ hæc concluſio. Plerique enim Hæretici
„ non per Concilia generalia, ſed per
„ Provincialia ſunt damnati, ut Priſcil-
„ lianus in Concilio Toletano I. Elvi-
„ dius, in Concilio Teleuſi ; Pelagius
„ in Concilio Milevitano, & Carthagi-
„ nenſi. „

Alter, ſcilicet Thomaſſinus, eſt ejuſdem labii, ut ex citationibus ſuperioribus liquet: Diſſer. 18. in Concilia pag. 721. ait :
“ Con-

" Concilia œcumenica alioqui futura, erraſſe etiam aliquando v. g. Ariminenſe „ & Epheſinum ſecundum. Sed ut his „ ſtatim univerſa Chriſti Eccleſia interceſſit palam.... quibus autem interceſſum „ non eſt, iis inconcuſſa fide adhæreſcimus: „ ita ſi quid præpoſterum Pontifex docens Eccleſiam definiret, reclameret „ Eccleſia univerſa; atque adeo ubi non „ reclamat protinus & palam Eccleſia, „ utique aſſentitur, utique definitioni „ Pontificiæ certum & inviđiſſimum robur ineſſe vel ſentit, vel facit, vel potius & ſentit & facit. Ideo Duvallii „ ſententiam a noſtra nihil diſcrepare interpretamur hactenus, quod indiſcretam „ cum velimus Pontificis & Eccleſiæ cauſam atque auctoritatem: nec negemus „ tamen magis popularem, videri & plauſiorem Eccleſiæ perſonam: perinde nobis eſt Pontifici definienti, ſeu Eccleſię „ univerſæ conſentienti fides devoveatur: „ illius enim definitioni hujus conſenſio „ confeſtim conciliatur. „ Demum Diſſert. 6. probat ex profeſſo vel ipſa œcumenica Concilia quidquam roboris, ſecluſo S. Pontificis calculo, non habere. Ergo & ex Traditione, & ex Patribus, & ex ſanctis Doctoribus & ex Theologis, ad ſummum ſpectat Pontificem approbare Concilia.

Quartum argumentum depromitur ex pondere quod ex auctoritate ſummi Pontificis in definitionem Concilii incumbit, ita ut paucior ſuffragiorum numerus prævaleat majori ſi priori accedat Papæ calculus.

Auctoritas confirmandi Concilia S. Pontificis non affulget ſolum ex eo quod Concilium tametſi œcumenicum, ſecluſo S. Pontificis calculo, nihil roboris habeat, verum etiam quia vel paucior ſuffragiorum in definiendo prævaleat numerus majori, ſi illi accedat S. Pontificis conſenſus & approbatio: Atqui res ſic ſe habet: Igitur per omnia claret ad ſummum ſpectare Pontificem approbare Concilia: Unde enim hæc contingeret efficacia, niſi prævaleret pondus Pontificium? Minor ex ſupra dictis jam patet: Ulterius tamen ad majorem argumenti efficaciam probatur Melchioris Cani auctoritate & ratiocinio, quippe qui vix ullo deſſitente in explanandis locis Theologicis nulli ſit ſecundus. Sic autem loquitur Lib. 5. cap. 5. pag. 312. " Concilii reliqua pars quamvis maxima, ſi Pontifex „ & Legati pugnent, infirmari effectus poteſt. Huc enim illud pertinet, Tu, o „ Petre, confirma fratres tuos ... pag. „ 313. At erare poterit major pars Concilii, & erranti illi poterunt Legati „ ſubſcribere. Atque id eſt, quod nos in „ præſentia dicimus, judicium majoris „ partis, etiamſi Legati ſequantur, non „ eſſe certum, certum autem eſſet, ſi a „ Summo Pontifice confirmaretur. Nec „ enim opus eſt, quemadmodum paulo „ ante docuimus, ſententiam Concilii „ omnes ſimul Patres approbare. „

Rurſus ibidem ſic proſequitur, & theſim mirum in modum omni argumentorum genere probat his verbis pag. 316. & 317. " Scrupulum vero, qui nunc opponitur, facile eximo. Nego enim, „ cum de fide agitur ſequi plurimorum „ judicium oportere. Nec hic, ut in humanis vel electionibus, vel judiciis, ex „ numero ſuffragiorum metimur. Scimus „ frequenter uſuevenire, ut major pars „ vincat meliorem, ſcimus non ea ſemper „ eſſe optima quæ placent pluribus, ſcimus „ in rebus quæ ad doctrinam pertinent, ſapientum ſenſum eſſe præferendum: Et „ ſapientes paucillimi ſunt, cum ſtultorum „ infinitus ſit numerus. Quadringenti Prophetæ Achab mentiti ſunt: Ex ore vero Micheæ ſolius quidem & contemptibilis veritas egreſſa eſt: Non ſunt „ igitur divina judicia humanis rationibus „ moderanda. In paucis aliquando citius „ quam in multis ſalvat Dominus. Major quippe pars Epheſini Concilii II. In „ Dioſcori ſententiam venit, nec Legati „ tamen plurium judicio ſubſcripſere. „ Quocirca S. Pontifex majoris partis ſententiam non tenetur amplecti. Immo „ ſive pauci, ſive plures ad errorem deflexerint, munus eſt Apoſtolici Antiſtitis ad veram eos fidem revocare: juxta „ illud quod Petro dixit Chriſtus: Ego rogavi pro te ne deficiat fides tua, & tu „ non unum, & item alterum, ſed ſive „ paucos, ſeu multos, confirma fratres „ tuos. Ita Damaſus ſcribens ad Epiſcopos „ per Illyricum conſtitutos; numerum „ Concilii Ariminenſis magna libertate

„ contempſit, illique, tantæ multitudini
„ unum Vincentium & alios paucos op-
„ poſuit, qui contra illius Concilii ſen-
„ tentiam dixerunt. Et Leo, cum Ana-
„ tholius decretum Chalcedonenſis Syno-
„ di de Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Pri-
„ matu, ſexcentorum triginta Patrum con-
„ ſenſione præferret, quaſi, *inquit*, reſu-
„ tari nequeat, quod illicite valuerit mul-
„ titudo. Nulla ſibimet de multiplicatio-
„ ne Congregationis Concilia blandian-
„ tur: nec trecentis illis decem atque octo
„ copioſior numerus Sacerdotum compa-
„ rare ſe audeat, vel præferre, cumtan-
„ to divinitus privilegio Nicæna ſit Syno-
„ dus conſecrata, ut ſive per pauciores,
„ ſive per plures Eccleſiaſtica judicia ce-
„ lebrentur, omni penitus auctoritate ſit
„ vacuum, quidquid ab illorum fueirt
„ conſtitutione diverſum. „

Fit ſatis objectionibus.

Objicies: Quod eſt multis commune non dicitur uni ſoli proprium, ſed confirmandi Concilia negotium non eſt penes ſolum ſummum Pontificem: Igitur abſque fundamento dicitur ſolius Papæ ita eſſe approbandi Concilii auctoritatem, ut ſi ejus deficiat calculus, vacuæ ſint Conciliorum definitiones. Probatur minor multis momentis. Primo quidem exiguntur in Conciliis ſubſcriptiones Epiſcoporum, qui revera ſunt fidei judices: Secundo, neque vero ſemel expoſtulavit Eccleſia ut ceteri Fideles, maxime Clerici, & Monachi Formulario dogmatico ſubſcriberent: Tertio, quinimmo pluries vel ipſa aut conſentiente, aut etiam deprecante Eccleſia, Principes chriſtiani Concilia confirmarunt: Ergo &c. Jam vero omnes antecedentis partes factis probare juvat.

Facta de ſubſcriptionibus Epiſcoporum ad calcem cujuslibet ſectionis Concilii patent. De Formulario dogmatico a Clericis indiſcriminatim ſubſignando tam multus eſt a primis ſæculis ad noſtra uſque tempora ſermo, ut id probare ſicut inutile, ſic & otioſum foret. De ſuffragiis Principum pro confirmandis Synodis major eſt difficultas, unum aut alterum pro iſto momento exemplum omni exceptione dignum ſufficiat. Primum Conſtantini Magni in ſua ad omnes ubique Eccleſias Epiſtola apud Euſebium Lib. 3. de ejus vita cap. 17. & ſeq. " Plane, *in-*
„ *quit*, divinum mandatum libenter ſuſ-
„ cipite: quidquid enim in ſanctis Epi-
„ ſcoporum Conciliis geritur, id omne ad
„ divinam referendum eſt voluntatem. „
Quibus verbis ſubditis præcipit ſanctam Nicænam Synodum recipere. Rurſus ſcribens ad Epiſcopos Tyriæ Synodi apud Socratem Lib. 1. cap. 22. ita loquitur: "
„ Opus eſt ut omnes vos ad me propere
„ accedatis, quo ratio rerum a vobis ge-
„ ſtarum per vos ipſos accurate redda-
„ tur: „

Secundum factum eſt Theodoſii, quem Epiſcopi ſecundæ Synodi œcumenicæ ſic alloquuntur: " Neceſſario ad tuam pie-
„ tatem referimus, quæ in Synodo ſunt
„ geſta..... Rogamus tuam clementiam,
„ ut per litteras quoque tuæ pietatis con-
„ firmetur Concilii decretum. „

Tertium eſt Caroli Magni, qui in ſua ad Elipandum Epiſtola hęc profert: "
„ Scriptam itaque in Epiſtola veſtra hu-
„ juſmodi precationem invenimus: po-
„ ſcentes ut per te arbiter ſedeas. Ecce
„ ego veſtris petitionibus ſatisfaciens,
„ congregationi Sacerdotum auditor &
„ arbiter adſedi „ Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Quod eſt multis commune eodem auctoritatis gradu non eſt uni ſoli tribuendum, concedo: quod eſt commune ſecundum diverſos gradus, & uni tantummodo ſupreme, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Non diffitemur calculum Epiſcoporum & Clericorum deſiderari ad definitiones fidei, illorum ut judicum, iſtorum ut teſtium & fidei Conſeſſorum, nullorum tamen per modum ſupremę poteſtatis, quæ ſoli ſummo competit Pontifici, eo quod inter Prę-ſules ſolus habeat Chriſti poteſtatis plenitudinem, quocirca ejus ſuffragium eſt ultimum dogmatis definiti complementum. Igitur & Papam ſolummodo ſpectat approbare Concilia ſuffragio ſuo tantam definitionem abſolvente, ita ut ſi deſit, nihil roboris quoad vim ligativam habeat; e contra vero ut primum adeſt & affulget, ut perpetuo probatur experimento.

Ex his patet ſolutio ad duo priora in probationem minoris allata: Jam vero

ad id quod de Principibus adjungitur, reſpondeo diſtinguendo : Principes ſuo calculo, etiam expoſtulante Eccleſia, confirmarunt Concilia ut teſtes fidei & præcones atque protectores, concedo : per modum ſuffragii & abſoluta auctoritate, ſubdiſtinguo : aliquando & citra jus, concedo : cum jure, nego. Quod igitur ſolum ut fidei protectores ſuum addiderint calculum patet ex confeſſione Imperatoris Marciani jamjam laudati : item & exemplo Caroli Magni, qui adſuit Concilio Francofurtenſi ſolum ut fidei protector, ut ſcribit doctiſſimus Alcuinus ejus Præceptor Lib. 1. contra Elipandum, ubi Synodo Ratisbonenſi, *eodem glorioſo Principe præſidente*, Felicem præſentem damnatum fuiſſe ait, *Synodali auctoritate Sacerdotum Chriſti*. Audis non auctoritate Imperatoris, ſed Præſulum Eccleſiæ Hæreticos proſcriptos. Quid plura adjiciam? Vel ipſe Carolus Calvus avitæ æmulator pietatis anno 853. Synodo Sueſſionenſi ut fidei protector adfuit & ſubſcripſit, Dicit Thomaſſinus Diſſert. 10. in Conc. Epheſ. pag. 251. " Poſthabitis ſæcularibus „ curis ipſe quoque adeſſe dignatus eſt, „ ut non ſolum devotione Eccleſiæ ſe „ filium eſſe oſtenderet, verum etiam, „ ſicuti opus eſſet, protectorem regia poteſtate monſtraret. „

Inſtabis : Eccleſia non ſemel exhibet formularia a Laicis ſubſcribenda : Igitur & ad ipſos ſpectat confirmare Concilia.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens : Eccleſia exhibet formularia ſubſcribenda, ut Laici obediant fidei, concedo : ut auctoritatem habeant, a qua Eccleſia in ſuis dependeat definitionibus, nego.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Ad ſummum ſpectat Pontificem confirmare Concilia.

PRIMO : Iſtud ex dictis patet; eo enim ipſo quo SS. Pontifex eſt totius Eccleſiæ Primas & Caput, ex jure ei competit confirmare Concilium; ſin minus foret acephalum & monſtruoſum : hoc non levius indicat Chriſtus Luc. 22. 32. ad Petrum : *Et tu aliquando converſus, confirma fratres tuos.*

Secundo : Hoc ipſum expoſtulavere Concilia; ſic Chalcedonenſe rogavit ſanctum Leonem ut Synodo ſuum adderet calculum; ſic Patres Carthaginenſes eamdem gratiam ab Innocentio I. petiere : ſic cetera Concilia, ut videre eſt in ſuis Epiſtolis Encyclicis ad SS. Pontificem clavum Eccleſiæ tunc tenentem directis.

Tertio : Nulla Concilia, vel etiam Oecumenica quidquam roboris ſortita ſunt, donec ei acceſſerit ſummi Pontificis ſuffragium : Ergo &c.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM,

PRIMO : Subſcriptiones quidem Epiſcoporum qui Concilio adfuere exiguntur ad confirmationem Canonum, ſed non ideo excluditur ſummi Pontificis calculus, qui ceteris det pondus & complementum.

Secundo : Quandoque etiam Imperatores confirmarunt Concilia, hoc eſt, ea receperunt & decretorum executioni invigilavere.

Tertio : Neque vero negamus Eccleſiam non ſemel formularia a Fidelibus ſubſcribi voluiſſe, ſed & hoc pro executione Canonum, nuſquam vero ut fidei definitiones a Laicis penderent.

ARTICULUS NONUS.

Utrum ſpectet ad ſummum Pontificem Congregationes pro examinandis libris inſtituere? Et quæ conditiones requirantur ut diplomata Pontificum circa fidem & religionem recipiantur.

QUONIAM ſummum Pontificem ex cathedra loqui ſit aliquam pronuntiare de libris & textibus ſententiam præviis Congregationum conſulationibus, non injucundum erit aliquid hic dicere de inſtitutione Cardinalium & congregationum, tum & de variis modis qualificandi propoſitiones.

De

§. I.

De jure ſummi Pontificis inſtituendi Congregationes.

CONCLUSIO.

Jus iſtud competit ſummo Pontifici.

Probatur rationibus Theologicis.

PRIMA: Ad Principem pertinet leges, quæ cedant in bonum publicum inſtituere: Sed ſummus Pontifex eſt totius Eccleſiæ Caput & Primas: Congregationes vero eatenus cedunt in bonum publicum, quatenus cuncta matura deliberatione prævia fiunt & ordinantur: Ergo &c.

Secunda: Omnia, teſte Apoſtolo, contingebant in figuris in veteri lege: ſed ordinante Deo, ſummus Judæorum Pontifex, qui fuit novæ Legis Vicarii Chriſti typus, quoſdam elegit Seniores, quorum conſilio adjutus fidei controverſias dirimeret; ſic enim habetur Exod. 18.22. *Provide autem de omni plebe viros potentes & timentes Deum... qui judicent populum omni tempore: quidquid autem majus fuerit, referant ad te*. Rurſus Num. 11. 16. *Dixit Dominus ad Moyſen: Congrega mihi ſeptuaginta viros de ſenibus Iſrael, quos tu noſti quod ſenes populi ſint ac magiſtri: Et duces eos ad oſtium Tabernaculi fœderis, facieſque ibi ſtare tecum ut deſcendam, & loquar tibi: Et auferam de ſpiritu tuo, tradamque eis, ut ſuſtentent tecum onus populi, & non tu ſolus graveris.*

Tertia: Ad ſummos Pontifices ſpectat congregare Concilia, ut controverſiæ fidei, prius debito modo diſcuſſæ ad metam perducantur; hinc mos quondam inoleverat, ut ſummi Pontifices non niſi adunatis quibuſdam Romæ Synodis hæreſes profligarent. Sic Julius I. contra perfidiam Arianam. S. Martinus tum & Agatho contra Monothelitas congregarunt: Sed conveniens erat, & hoc poteſtas Eccleſiæ quæ eſt in ædificationem & non in deſtructionem expoſtulabat, ut Congregationes in locum hujuſmodi Synodorum adhiberentur, quibus ſuffulta ſapientia ſummi Pontificis attingat omnia a fine ad finem fortiter & diſponat ſuaviter: Ergo &c.

§. II.

De origine Cardinalium & Congregationum ad dirimendas Religionis controverſias.

QUIDAM autumant Congregationes a S. Gregorio ortum ducere, alii a S. Sylveſtro, alii a ſancto Marcello, nonnulli a ſancto Pontiano. Eugenius IV. Epiſt. ad Cantuarienſem Epiſcopum dicit, Cardinalis nomen non fuiſſe quidem primis naſcentis Eccleſiæ temporibus expreſſum, munus tamen & officium a B. Petro Apoſtolo & ſucceſſoribus evidenter inſtitutum. Quod ſpectat nomen, certum eſt nullam fieri de eo mentionem ante Concilium Romæ ſub ſancto Sylveſtro habitum ann. 324. namque Canone 7. præcipitur ut Diaconi non ſint plures per Parochiarum examen, niſi duo, & Cardinales urbis Romæ ſeptem. Ex his non obſcure claret Cardinales primum ſolummodo fuiſſe Diaconos, qui erant pauperum, pupillorum & viduarum ſuæ regionis procuratores, quocirca dicti ſunt regionarii; poſtea vero, creſcente Fidelium & Presbyterorum numero, primus Parochiæ Presbyter, qui ceteris ſui tituli Presbyteris præerat, vocatus eſt Presbyter Cardinalis. Tandem non ſub Honorio II. ut quidam opinantur, ſed circa vel paulo ante Petri Damiani Cardinalis, & Oſtienſis tempora, videlicet circa annum 1057. additi ſunt Epiſcopi Cardinales, nempe cum deſignati fuerunt urbis Romæ Epiſcopi viciniores, qui aſſiſterent ſummo Pontifici, eumque in curis & laboribus tum ſtudio, tum etiam conſilio ſublevarent.

Numerus hujuſmodi electorum varius fuit pro varietate temporum: Sub Bonifacio VIII. erant viginti. Et vero tempore quo ſummi Pontifices Avenione ſedebant numerantur triginta, ſed ne plures quam 34. in poſterum extarent, ſtatuit Concilium Conſtantienſe Seſſ. 40. ſub Leonem tamen X. qui una ſolummodo promotione creavit 31. viſi ſunt ſimul & apparuere 65. ſub Paulo IV. 70. recenſentur: ſub Pio vero IV. 76. Tandem Sixtus V. ſpeciali conſtitutione decrevit

ne

ne plures aut pauciores in poſterum forent quam 70. ut hic numerus reſponderet ſeptuaginta Senioribus, qui Moyſi & collaterales & aſſiſtentes erant, juxta illud Numer. 11. 16. *Congrega mihi*, inquit Deus, Moyſi, 70. *viros de ſenibus Iſrael quos tu noſti, quod ſenes populi ſint ac magiſtri: & duces eos ad oſtium Tabernaculi fœderis, facieſque ibi ſtare tecum, ut deſcendam & loquar tibi: & auferam de ſpiritu tuo, tradamque eis, ut ſuſtentent tecum onus populi, & non tu ſolus graveris*.

Iſte numerus ad hunc uſque diem perſeverat. Porro ex Diaconorum ordine numerantur 14. ex Presbyterorum 50. & ex Epiſcoporum 6. videlicet antiqui viciniores urbis Romæ Epiſcopi, nempe Oſtienſis, Veliternus, Portuenſis, Tuſculanenſis, Sabinenſis, Præneſtinenſis & Albanenſis; ſed inter eos non computatur ſeorſim Veliternus, ex eo maxime tempore quo Eugenius III. ex Veliterno & Oſtienſi unum Epiſcopatum fecit.

Ex his variæ conficiuntur Congregationes pro varietate controverſiarum quæ ad ſummum deferuntur Pontificem, ut ab illis momenta rationum expendantur, antequam vel ab ipſa Congregatione, vel a ſummo Pontifice ſententia feratur.

Septem præcipuæ numerantur Congregationes, in quibus etiam conſuluntur & audiuntur in Theologia Magiſtri.

Prima eſt ſancti Officii, ſeu ſacræ & univerſalis Inquiſitionis, rebus fidei proſpiciendis occupata, a Paulo III. erecta, & a Paulo IV. confirmata.

Secunda, propagandæ fidei Miſſionibus vel inſtituendis vel conſervandis, vel etiam dirigendis in regionibus Infidelium, ceteriſque quæ fidei propagationem juvare poſſint, intenta. A Gregorio XV. inſtituta eſt, & vocatur Congregatio propagandæ fidei.

Tertia, Concilii Tridentini dicitur, & ad eam referuntur dubia, & quæſtiones circa decreta ejuſdem Concilii pertinentia ad diſciplinam.

Quarta, Epiſcoporum & Regularium Congregationis nomine donatur, quippe quæ in ſolvendis quæſtionibus Epiſcoporum & Regularium verſetur.

Quinta, eſt Congregatio Rituum, quæ cæremoniis, conſuetudinibus Eccleſiarum, & negotiis canonizationis Sanctorum diſcutiendis incumbit.

Sexta, vocatur Congregatio Indicis librorum prohibitorum: nam illos, prævio examine, vel ſuſpendit, vel prohibet, vel etiam corrigit, ac tandem pro ut judicaverit, eis hæreſeos notam inurit.

Septima, ad immunitates Eccleſiæ attendit, & circa talia momenta controverſias dirimit. Ab Urbano VIII. creata & inſtituta eſt. Iſtis Congregationibus accecit mandatum, & ut plurimum, quando res ſic expoſtulat, ipſum ſummi Pontificis decretum.

§. III.

De modis quibus qualificandæ ſunt Heterodoxorum Propoſitiones, ut juſtitia in diplomatibus affulgeat, & ea qua par eſt erga ſummum Pontificem reverentia recipiantur.

Ut omnis diplomata dogmatica abjiciendi tollatur locus & vanus pretextus, obſervandum eſt judicium de propoſitionibus aliquibus proſcribendis a contradictoriis & oppoſitis ferri; neque vero prætermittendum eſt, propoſitionem in ſenſu obvio catholicum præ ſe ferentem ſenſum, nonnumquam tamen fuiſſe rejectam & propulſam juxta temporum diverſitatem, quando ſcilicet Heterodoxi conſequentias erroneas ex propoſitione in ſe indiferenti, deducebant: Ne quis autem ex diſputandi prurigine excuſationem habeat in peccatis, Eccleſia ut plurimum damnat in globo Novatorum propoſitiones, alias ut erroneas, alias ut ſcandaloſas, vel etiam ut male ſonantes. Sic Innocentius XI. ſexaginta & octo propoſitiones Molinos reſpective & in globo damnavit: Sic Clemens XI. quaſdam Propoſitiones e libro gallice, *des Maximes des Saints*, ſuo perſtrinxit ſtylo cenſorio: ſic ante eos Leo X. 35. propoſitiones Lutheri: Concilium Conſtantienſe 45. articulos Vvicleſi, & 30. propoſitiones Joannis Hus, tum & S. Pius V. Gregorius XIII. varias Baji propoſitiones condemnaverunt: Sed ut veritas magis affulgeat, operæ pretium eſt duo puncta laudata ad trutinam Scholæ & Traditionis explanare.

De regula oppoſitorum ad cognoſcendam veritatem in una tantum complexam.

QUOTIES occurrit aliqua propoſitio falſa, toties ut plurimum oppoſita eſt vera: Sed ut primum aliquæ propoſitiones ab Eccleſia proſcriptæ apparent, oppoſitæ, ut plurimum ſunt veræ: Igitur quando diploma Pontificium aliquam proſcribit propoſitionem, oppoſita eſt vera: Maior variis probatur momentis. Primo, exemplo propoſitionum Baii.

Vigeſima-ſexta propoſitio Baji, hæc eſt. Innocentia *hominis in creatione non eſt elevatio indebita naturæ humanæ, ſed potius ejus naturalis conditio.*

Oppoſita.

Innocentia *hominis in creatione non eſt elevatio debita naturæ humanæ, verum potius conditio ſupra naturam.*

Nemo niſi Heterodoxus negabit ſecundam propoſitionem eſſe veriſſimam, alias prorſus evacuaret gratuitatem gratiæ; ſi enim innocentia primi hominis in omnium gratiarum ſupellectili ſita, homini eſt debita, jam gratia non eſt gratia.

Secunda Janſenii Propoſitio proſcripta hæc eſt.

Nuſquam reſiſtitur gratiæ interiori.

Oppoſita.

Aliquando reſiſtitur gratiæ interiori.

Profectò, iſta ſecunda propoſitio tam apertam continet veritatem, ut ſit explicite de fide, juxta illud Actuum 7. beati Stephani ad Judæos: *Vos ſemper Spiritui ſancto reſiſtitis.*

Prima Propoſitio Queſnelli.

Quid ſupereſt animæ quæ & Deum, & ejus gratiam amiſit, niſi peccatum, & ejuſdem ſequelæ; videlicet impotentia generalis ad laborandum, ad orandum & ad omne bonum.

Oppoſita.

Reſtat animæ quæ & Deum & ejus gratiam amiſit aliqua potentia generalis, tum ad laborandum, tum ad orandum, tum ad aliquod bonum faciendum.

Iſta ſecunda propoſitio ita veritatem complectitur, ut Daniel Nabuchodonoſori infideli, & in peccatis obdurato ſuaſerit peccata ſua eleemoſynis redimere: & nedum Propheta, ſed & ipſa Eccleſia præcipit peccatoribus bonis vacare operibus, & ſeſe ad Deum convertere: Sed quorſum hæc præcepta ſi peccatoribus non adſit, vel ipſa orandi potentia: cum tamen ſanctus Auguſtinus iterum atque iterum conſilium det peccatoribus obduratiſſimis orare, ut ſuam & operentur ſalutem, & gratiam converſionis obtineant.

Non diffitemur quaſdam propoſitiones etiam ab Eccleſia rejici, tametſi non ſint aut contrariæ, aut contradictoriæ, & bonum poſſint habere ſenſum: hujuſmodi tamen propoſitiones non ſemel abjecit, vel ut male ſonantes, vel ut temerarias & propter acerbitatem temporum in errorem propter malum uſum conſuetudine firmatum inducentes: quocirca Concilium Conſtantienſe Seſſ. 8. propoſitiones hujuſmodi repulit.

De propoſitionibus male ſonantibus & temerariis quæ præbent errandi anſam.

CONCILIUM Conſtantienſe de his ſic loquitur: *Quibus examinatis articulis 260. fuit repertum, pro ut in veritate eſt, aliquos & plures ex iſtis fuiſſe & eſſe notorie Hæreticos, & a pluribus SS. Patribus reprobatos; alios non Catholicos, ſed erroneos: alios ſcandaloſos & blaſphemos, quoſdam piarum aurium offenſivos, nonnullos eorum temerarios & ſeditioſos.*

Melchior Canus, qui erudite admodum ſcripſit de locis Theologicis propugnat propoſitiones æquivocas recto Eccleſiæ judicio abjici. Sic loquitur Lib. 12. cap. 10. pag. 770. " Quemadmodum non ſolum res falſæ, atque perabſurdæ, ſed „ graves quoque ac veræ ſententiæ inconditis verbis elatæ, offendunt aures, „ acres præſertim & accutas; ſic Theologorum aures teretes & religioſæ, non „ a ſententiis modo falſis & hæreticis, „ ſed ab iis etiam abhorrent quas intelligenti iudicio percipiunt male atque „ abſurde ſonare, quamvis in eis nullam „ falſitatem hæreſeos deprehendant. „

Rurſus 776. " Sic Eccleſiæ Romanæ „ abuſus plebi rudi objicere, atque in „ vulgus edere, ſcandalum eſt: ſic propoſitiones illæ ſcandaloſæ ſunt, Prælatus malus eſt vere fur & latro: per cenſuras Eccleſiaſticas Clerus populum ſuppeditat, & avaritiam multiplicat, Sacerdotes criminoſe viventes, Sacerdotii polluunt poteſtatem . . . Quæ quamvis „ in verum ſenſum deflectantur, non

„ ſo-

Digitized by Google

„ ſolum error, ſed ipſa etiam iſthæc veri-„ tas qualiſcumque illa ſit, quæ forte in his „ dictis inveniri poteſt, ſcandalum affert „ idiotis & infirmis. Non enim ſolum „ falſa ſcandalum faciunt, ſed aliquando „ etiam vera. „

Uſus Eccleſiæ circa iſtud momentum.

PRIMUM exemplum eſt Concilii Apoſtolorum, qui animadvertentes quoſdam ex Judaiſmo, ad fidem converſos velle ut legalia ſequerentur, ſtatutum eſt vel ipſos Gentiles Chriſtianos ad hæc nullo teneri modo; pace Eccleſiæ compoſita circa iſtud momentum, S. Petrus, & poſt ipſum S. Paulus legalia una ac altera vice obſervarunt, ut Synagoga cum honore ſepeliretur: quia tamen decurſu temporis beatus Paulus abuſum in hæc irrepſiſſe annotavit, cito-citius declaravit Judæis qui juſtificationem a lege promanare contendebant, in hoc peccare, dicens Gal. 5. 2. *Si circumcidamini, Chriſtus vobis nihil proderit*. Ecce legalia ab aliquibus annis permiſſa ad honorem, proſcripta propter malum uſum.

Alterum exemplum primo non abſimile emerſit ſæculo 2. apud Aſiaticos, qui feſtum Paſchæ luna decima quarta, poſt æquinoctium vernum quacumque die occurreret celebrari contendebant, & hoc contra morem Romæ, ubi non niſi die Dominica immediate ſequente celebrabatur. Tum acrius exarſit controverſia. Sanctum Anicetum Papam Polycrates Aſiæ Epiſcopus convenit, & more Aſiatico cum humilitate expoſito, cum pace ab eo diſceſſit: ſed Aſiatici poſtea ſuum ritum ad ſalutem eſſe neceſſarium propugnantes, in quinque Conciliis proſcripti ſunt, ac tandem Victor I. ſummus Pontifex ab eis abſtinuit.

Ecce novum factum modo toleratum, modo deinde propter abuſum prorſus abjectum & damnatum. Eodem circiter ſæculo Florinus quemdam errorem propugnabat iſta propoſitione comprehenſum: *Deus eſt auctor malorum*: Quæ quidem propoſitio tametſi in Scriptura contenta, impugnata tamen fuit a ſancto Irenæo, ut refert Euſebius Lib. 5. Hiſtoriæ cap. 20. e contra vero propoſitio oppoſita: *Deus non eſt auctor malorum*. Sed quod ſtupendum, duobus elapſis ſæculis, a Collutho Alexandriæ Presbitero publicata, fuit a Concilio Alexandrino damnata, ubi & Colluthus e gradu Sacerdotii dejectus eſt. Sic referunt Philaſtrius Lib. de Hæreſibus cap. 131. S. Auguſtinus Lib. de Hæreſibus ad *Quod vult Deum* hæreſi 65. Prima propoſitio tametſi in ſe vera, attamen proſcripta fuit propter illationem malam; inferebat enim Florinus ex hoc quod Deus eſſet auctor mali pœnæ, foret quoque & mali culpæ, ſeu peccati. Non abſimili ratione eatenus abjecta fuit & altera, quatenus concludebat Colluthus, ex eo quod Deus non ſit auctor malorum, non eſſe quoque afflictionum, cum tamen Scriptura dicat, Deum caſtigare homines quos amat, & ſuos tamquam aurum in fornace probare electos: Igitur quotieſcumque adeſt abuſus periculum, Eccleſia poteſt rejicere propoſitiones de ſe ferentes ſenſum catholicum.

Tertium percelebre factum tertio apparuit ſæculo: tunc enim quidam Epiſcopi ſeverioris diſciplinæ zelo ducti nolebant recipere Baptiſmum ab hæreticis, etiam verbis Evangelicis collatum. Hoc ægre admodum vel ipſa tolerabat Eccleſia; ſiluit tamen quandiu potuit, cum iſtud caput eſſet ſolum de diſciplina: ſed ut primum animadvertit Agrippinum Carthaginis Archiepiſcopum in duobus Conciliis Carthagine habitis, Cyprianum in tribus aliis, Firmillianum Cæſareæ Cappadociæ Archipræſulem, ſimiliter in duobus in Oriente adunatis rejicere Baptiſmum illum ab hæreticis collatum: & illud dumtaxat a Catholicis collatum prodeſſe ad ſalutem, eis reſtitit Stephanus I. & poſtea Concilium generale primum: ſicque eadem diſciplina ad tempus tolerata, tum poſtea proſcripta fuit.

Non prætereundum aliud factum quod eodem contigit ſæculo. Patres primi Concilii Antiocheni abſtinuerunt a verbo conſubſtantialitatis ut ſiniſtro, pro indigitanda Spiritus ſancti divinitate, eodem tamen vocabulo *homouſion* Verbi cum Patre conſubſtantialitatem, & identicam æqualitatem Concilium Nicænum I. celebravit, ut refert S. Athan. L. de Syn. Arim. & Seleuc. Sed non eodem motivo utriuſque Concilii Patres ſic egere. " Etſi, „ *ait ille S. Doctor*, amborum Conciliorum

„ Patres diverſimode de conſubſtantiali „ mentionem fecere , non tamen ea de „ cauſa ab illis diſſidere debemus .... Qui „ Samoſatenſem ſuſtulerunt, hanc vocem „ corporaliter accepere , cum Paulus ſo- „ phiſticari vellet &c. Illi vero qui Aria- „ nam hæreſim anathemate notarunt, co- „ gnoſcentes non creaturam, ſed genitum „ ex ſubſtantia Patris Filium eſſe ... in- „ ducti ſunt ut Filium , conſubſtantialem „ dicerent ... utraque Synodus , juſtam „ habet & rationabilem cauſam, cur illa „ ad illum, iſta vero ad iſtum modum , „ verba ſua temperaverit. „

Celeberrimum eſt factum formularum Arianorum & Semiarianorum, videlicet tres Syrmicæ, quarum prima edita eſt anno 351. Secunda , 358. Tertia , 359. quædam aliæ Concilii Antiocheni ann. circiter 365. juris publici factæ : inter eas ſolummodo ſecunda Syrmienſis erat blaſphemiis adverſus Verbum divinum referta : quinimmo prima Syrmica ſenſum catholicum præ ſe ferebat in ſenſu obvio ; quippe quæ in anathematiſmo vigeſimo octavo, ſic habet : *Si quis dixerit Verbum aut ex nihilo, aut ex aliqua prejacente materia factum, alienus eſt ab Eccleſia ;* & tamen non ſecundam tantum , ſed & ceteras propter abuſum & defectu vocis *homouſion* omnem tollentis æquivocationem , ut fidem temporum abjecit Eccleſia , ut omnis aufugii aditus Arianis prєcluderetur . Igitur ineſt Eccleſię poteſtas quaſdam propoſitiones tametſi catholicas, non tamen ſufficienter explanatas velut male ſonantes , aut propter єquivocationem errori faventes proſcribendi .

Factum aliud legitur ſexto Sєculo plurimum ad rem . Monachi Scithiæ , hanc propoſitionem : *Unus de Trinitate crucifixus ſecundum carnem ;* propugnabant , tamquam a duobus Gregoriis , a S. Auguſtino & a Proclo CP. celebratam. Joannes ſecundus Epiſt. ad Senatores Tom. 4. Couciliorum Labb. pag. 1753. tamquam genuinum ſancti Cyrilli & S. Leonis fœtum laudat . Illa propoſitio in ſuſpicionem nævi venire non debebat propter illorum Monachorum errores , maxime cum eorum fidei profeſſio Legatis Papæ Conſtantinopoli oblata nihil niſi catholicum præcontineret : vel ipſe Juſtinianus Epiſtola ad Hormiſdam Tom. 4. Conc. pag. 1517. ſummo Pontifici teſtimonium reddebat , Caput controverſiæ ſolummodo penes quædam vocabula moveri : “ Verba, *ait*, videntur facere diſſenſionem : „ nam ſenſus inter Catholicos omnes „ unus eſſe probatur . „ Attamen propoſitio fuit obiecta ab Eccleſia Conſtantinopolitana, & a Legatis ſummi Pontificis , ut habetur in codice Vaticano, & in Epiſtola Dioſcori Legati ad Hormiſdam Papam Tom. 4. Concil. Tum Monachi Romam convocarunt, ſed Hormiſdas noluit eorum propoſitionem approbare , ut refertur in ſua ad Poſſeſſorem Epiſtola Tom. 4. Conciliorum : “ Studentes , *inquit* , eos ab interno vulne- „ re , medicabilis patientiæ moderamine „ ſanare . „

Alii vero Monachi aliquibus elapſis annis iſtam alteri propoſitioni contradictoriam opponebant : *Unus de Trinate non paſſus eſt ſecundum carnem* . Quam tamen Joannes ſecundus , non obſtante eorum pietatis fama, quam illi Monachi Acemites vocati, eo quod vix ſomnum capiebant, & diu noctuque laudes Domini decantarent , proſcripſit , Epiſt. ad Juſtin. Tom.4. Concil. Sic Eccleſia juxta temporum diverſitatem duas propoſitiones etiam contradictorias damnat. Priorem quidem ne inde Eutychiani aliquid inferrent & molirentur adverſus fidem , poſteriorem vero ne faveret Neſtorianis.

Non abſimili ratione qui fidem ſuam verbis catholicis circa realitatem corporis Chriſti in Euchariſtia exprimeret , ejus tamen fidei profeſſio in periculum damnationis veniret, ſi non apponeret vocabulum tranſubſtantiationis: & jure poſſet ab Eccleſia rejici ut æquivoca, quod non ſemel compertum eſt in Confeſſionibus fidei Martini Buceri , Zuinglii , & ipſius Calvini . Primus ajebat corpus Chriſti eſſe in Euchariſtia vere : Alter, eſſe ſubſtantialiter: Tertius realiter, & tamen in rei veritate non niſi typum in illa contineri propugnabant , & ſecundum eos corpus Chriſti non eſt in ſanctiſſimo altaris Sacramento niſi vere ſpiritualiter , ſubſtantialiter ſpiritualiter , realiter ſpiritualiter.

His omnibus æqua lance ponderatis, juxta regulas præſcriptas , cuncta ad fidei exaltationem & debitam Eccleſiæ obedien-

tiam

tiam adducuntur. Quandoquidem non opus eſt propoſitionem proſcriptam eſſe hæreticam, ut abjiciatur, ſed ſufficit ut ſit temeraria, vel æquivoca, vel in errorem inducens.

SYNOPSIS ARTICULI,

De Cardinalibus, Congregationibus & qualificatione propoſitionum.

PRIMO: Ad Summum Pontificem ſpectat congregationes ad dirimendas fidei controverſias inſtituere; ſicut enim Moyſes ſupremus in veteri teſtamento Legislator Seniores elegit, qui pro diſcutiendis Religionis controverſiis eum adjuvarent, ſic eodem motivo convenit in Eccleſia Papam ſupremum Eccleſiæ Paſtorem, quoſdam dignitate eminenti præcellentes eligere viros, qui ad ſolicitudinem regiminis adſciti, conſilium & auxilium præſtent ad fidem tum conſervandam, tum propagandam, tum etiam contra impugnantes defendendam.

Secundo: Viri iſti eminentiſſimo Cardinalis nomine ab Ævo S. Sylveſtri celebrantur: ſi tamen ad Officium & munus attendatur, ortum eos a S. Petro habuiſſe non ſine fundamento multi autumant.

Tertio: Congregationes, ex eruditis in ſacra Theologia Magiſtris, ex Prælatis, maxime vero ex Eminentiſſimis Cardinalibus conſtant; quibus omnibus, cum opus eſt, præeſt & adeſt ſummus Pontifex. Septem numerantur, videlicet Congregatio I. S. Officii ſeu ſacræ & univerſalis inquiſitionis pro fide contra obſtrepentes defendenda. II. Pro eadem fide per Miſſionarios propaganda. III. Concilii Tridentini, ubi res diſciplinæ diſcutiuntur. IV. Epiſcoporum & Regularium pro negotiis Epiſcopos & Regulares ſpectantibus. V. Rituum. In ea tractatur de Eccleſiæ cæremoniis, maxime vero de canonizatione Sanctorum. VI. Indicis librorum prohibitorum. VII. Immunitatum Eccleſiæ.

Quarto: Propoſitiones damnantur, quandoque ut erroneæ & hæreticæ, nonnumquam ut temerariæ & ſcandaloſæ, ſæpius etiam ut male ſonantes, & piarum aurium offenſivæ.

DISSERTATIO UNICA, DE CONCILIIS,

Quorum Canones dogmatici ſunt Fidei Regulæ.

ECCLESIA quæ teſte Scriptura eſt columna veritatis, quandoque loquitur per ſummum Pontificem, ut ſupra diximus, quandoque in Conciliis Oecumenicis, quandoque etiam, ſecluſo Concilio, per omnes Paſtores qui unanimi conſenſione aliquod fidei dogma adverſus hæreticam pravitatem celebrant. Ne infinitus prope ſim, ad principalia capita ſacros ſcilicet Canones ſtylum acuere juvat; his enim intellectis, quod Eccleſia ſive per ſummum Pontificem, ſive per Concilia, ſive etiam per omnes univerſim Epiſcopos definivit, evadit Theologus in ſcientia Dei, & Religionis perfectus. Proteſtantes qui ad ſpiritum erroris & privatum attendunt, abhorrent Concilia, ea ſaltem in quibus ſummus Pontifex ſimul cum Epiſcopis definit, & credenda proponit, exiſtimantes penes laicos, & ſine ordinatione Miniſtros, Religionis ſummam eſſe: ſed contra quod habetur Act. 15. 28. ubi Concilium Apoſtolorum, ſic loquitur: *Viſum eſt enim Spiritui ſancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quam hæc neceſſaria: ut abſtineatis vos ab immolatis ſimulacrorum &c.* Rurſus ibid. cap. 20. 28. *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit, Epiſcopos regere Eccleſiam Dei.*

Dogma de auctoritate, utilitate & efficacia Conciliorum, quatuor potiſſimum modis explicatur & defenditur, tractando

PRIMO: De infallibilitate Concilii approbati.

Secundo: De numero Conciliorum.

Tertio: De controverſiis motis, definitis & propoſitionum erronearum qualificationibus.

Quarto: De Conciliis cujuslibet ſæculi cum notis & criticis obſervationibus.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum Concilium approbatum, ſit infallibile?

PRÆNOTANDUM eſt, I. Concilium eſſe adunationem Eccleſiæ Procerum, ſimul ad unum locum convenientium, ut quæſtiones & fidei & morum, vel etiam diſciplinæ definiant: dicitur quidem congregatio, unus quippe non repræſentat Eccleſiam, nec facit Concilium; additur Procerum, ſolis enim Epiſcopis, ut habetur Act. 20. 28. ineſt jus regendi Eccleſiam, & Dominicum gregem paſcere; quocirca ſimplices Sacerdotes velut Theologi, vel etiam ut definitionum teſtes oculati, de via ordinaria aſſiſtunt: additur quoque Eccleſiæ, qua quidem particula declaratur ad laicos, tametſi Principes non ſpectare de rebus Religionis ferre judicium; hinc Reges, vel per ſe, vel per ſuos Legatos ad Concilia congregata, ſolummodo ut fidei defenſores veniunt, maxime & ut hæreticorum pravitatem inaneſque & ſuperbos homines inobedientes ſua compeſcant auctoritate.

Obſervandum II. Concilium eſſe multiplex; videlicet aliud Diœceſanum, & eſt cœtus tantum Presbyterorum & cu-

cujuslibet parœciæ Rectorum, quibus præſidet Epiſcopus : aliud Provinciale, & eſt Epiſcoporum ſuffraganorum Provinciæ Conventus, in quo Archiepiſcopus præſidet : aliud Nationale, & eſt adunatio omnium unius nationis Epiſcoporum & Archiepiſcoporum : huic congregationi præſidet, vel Patriarcha, vel Primas : aliud denique generale, ad quod totius Eccleſiæ Proceres invitantur: in illo ſummus Pontifex, vel per ſe, vel per ſuos Legatos præſidet.

Caput controverſiæ non eſt niſi de Conciliis Oecumenicis; certum eſt cetera hac infallibilitatis dote non gaudere, niſi accedat Eccleſiæ univerſalis conſenſus. Quæſtio etiam non movetur de rebus temporalibus, immo nec de diſciplina, conveniunt enim communiter Theologi Eccleſiam tametſi in Concilio congregatam, non eſſe circa iſta momenta infallibilem: ſed tantum de rebus & fidem, & mores ſpectantibus. Supponimus quoque Concilium eſſe approbatum, & ſummi Pontificis calculo munitum; unde ſit

CONCLUSIO.

Concilium Oecumenicum in rebus fidei, & Religionis definiendis eſt infallibile.

Probatur rationibus Theologicis.

PRIMA : Oſtenſum eſt ſupra Eccleſiam loquentem in Conciliis eſſe in dogmate fidei definiendo infallibilem: ſed Concilium generale eſt ipſa Eccleſia, quippe quod illam repræſentet. Ergo &c.

Secunda ſic proponitur: Ubi Deus adeſt tamquam lumen & veritas, ibi omnes errorum umbræ fugantur, nec poteſt prævalere mendacium : Atqui cum Eccleſiæ Proceres in Concilio pro rebus Religionis diſcutiendis & definiendis adunati ſunt, ibi Deus eſt in medio eorum, juxta illud Matthæi 18. *Ubi ſunt duo aut tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum. In nomine meo;* hoc eſt, legitime congregati. Ergo &c. Porro ſententia Chriſti maxime intelligenda eſt de congregatione totius Eccleſiæ.

Tertia hæc eſt : Chriſtus eſt infallibilis & in dicendo & in loquendo : ſed adeſt in Conciliis Oecumenicis, juxta illud Matth. 28. 20. effatum: *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi.* Tum Joan. 16. 13. *Spiritus docebit vos omnem veritatem.* Ergo &c.

Quarta : Spiritus ſanctus, ipſo Chriſto teſtante, eſt ſpiritus veritatis, cui non poteſt ſubeſſe falſum: Atqui ille divinus Spiritus præſidet in Conciliis Oecumenicis, & ibi ſua promit oracula. Ergo &c. Probatur minor Act. 15. 28. Apoſtoli in Concilio Jeroſolymitano in unum congregati, ſic loquuntur Gentilibus : *Viſum eſt enim Spiritui ſancto & nobis nihil ultra imponere vobis oneris, quam hæc neceſſaria.* Hanc eamdem veritatem propugnant Patres ſecundi Concilii Nicæni Act. 7. in definitione fidei, ubi ſic loquuntur: " Ita „ que Apoſtolicas & paternas traditiones „ ſequentes, audemus autem dicere con- „ ſpiratione ſanctiſſimi Spiritus conſonan- „ tes ... ſimul acclamavimus, veritatem „ quam prædicavimus omnibus modis, „ videlicet recipiendas venerabiles ima- „ gines ... Et quiſquis ſic ſe non habue- „ rit, ſed diſceptaverit, vel etiam elan- „ guerit erga venerabilium imaginum „ adorationem, hunc anathematizat ſan- „ cta noſtra univerſalis Synodus, quæ „ munita eſt divini Spiritus operatio- „ ne. „

Quinta : Ex Chriſti promiſſione, portæ inferi nuſquam debent adverſus Eccleſiam prævalere; ſic enim habetur Matth. 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.* Atqui de facto prævalerent, ſi Eccleſia in Concilio univerſali adunata aliquid, vel contra fidem, vel contra probos mores definiret, Ergo &c.

Sexta : Quod omnium ſæculorum propugnaverunt Patres, hoc certo tamquam veritas inconcuſſa teneri debet : ſed cujuslibet Ævi Patres & ſancti Doctores, docent & agnoſcunt infallibilitatem Concilii generalis legitime adunati: Ergo &c. Bellarminus fuſo calamo refert Patrum & SS. Doctorum auctoritates in Libro de Conciliis, multaſque ſupra retulimus : unum impræſentiarum Magni Gregorii effatum referre ſufficit : ait enim egregius ille Doctor Lib. 1. Epiſt. 24. quatuor prima Concilia ſe veluti quatuor Evangelia

venerari, & pari honore quintam Synodum Oecumenicam ſe habere teſtatur; quod idem certe dixiſſet de aliis Conciliis Oecumenicis, ſi quæ ante ejus mortem congregata fuiſſent. Ergo &c. Non omittendus S. Athanaſius, qui Epiſt. ad Africanos Epiſcopos, ait: " Verbum Domini „ per Oecumenicam Nicææ Synodum manet in æternum. „ Tum Ambroſius Epiſt. 32. " Sequor, *inquit*, Tractatum Ni„ cæni Concilii, a quo me nec mors, „ nec gladius poterit ſeparare. „

Dices: Multa Concilia etiam Oecumenica, ut Ariminenſe, erraverunt. Ergo &c.

Respondeo diſtinguendo: Et Ariminenſe ab Eccleſia non fuit approbatum, concedo: & fuit, nego. Ceteris objectionibus ſupra factum eſt ſatis.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Concilium Oecumenicum approbatum, eſt infallibile.

PRIMO: Quia Concilium iſtud eſt ipſa Eccleſia in Spiritu ſancto adunata quæ loquitur; dictum eſt autem Eccleſiam eſſe infallibilem, juxta illud Matth. 16. *Et portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.*

Secundo: Controverſiæ fidei clauduntur judicio Concilii. Ergo &c.

Tertio: Sic docet Traditio Patrum, Athanaſius Epiſt. ad Epiſcopos Africanos, Ambroſius Epiſt. 32. Gregorius Naz. Epiſt. ad Celidonium, Cyrillus Lib. 1. de Trin. Hieronymus Dial. adverſus Lucif. Gregorius Magnus Lib. 1. Epiſt. 24. & alii.

ARTICULUS SECUNDUS.

De numero Conciliorum.

De Approbatis.

Concilia generalia octodecim numerantur.

PRIMUM, eſt Nicænum anno 325. ſub ſancto Sylveſtro SS. Pontifice, & Conſtantino Magno Imperatore adunatum. Aderant 318. Epiſcopi, qui duo definiere controverſiæ capita, nimirum Verbi divini cum Patre conſubſtantialitatem adverſus Arium; deinde vero Paſcha celebrandum eſſe Dominica ſequente plenilunium æquinoctii verni. Aſiatici Judæorum inſiſtentes veſtigiis, qui decima-quarta, quacumque die occurreret illud celebrabant, quoſdam alios Canones numero 20. ſecundum Theodoretum edidit.

Secundum, eſt primum Conſtantinopolitanum anno 381. celebratum ſub Damaſo Papa, & Theodoſio Magno Imperatore. Illuc convenere 150. Epiſcopi, qui conſubſtantialitatem Spiritus ſancti, cum aliis perſonis divinis contra Macedonium, tamquam de fide definierunt: & ad fidei hujus explicationem addiderunt Symbolo Nicæno hæc verba: *Qui cum Patre & Filio ſimul adoratur, & conglorificatur.*

Tertium, eſt Epheſinum anno 431. ſub Cœleſtino Papa, Theodoſio juniore Imperatore, adverſus Neſtorium congregatum, ubi 220. Patres unionem Verbi cum humanitate ſancta ſubſtantialem, & hypoſtaticam eſſe declararunt.

Quartum, eſt Chalcedonenſe anno 451. ſub Magno Leone SS. Pontifice & Marciano Imperatore celebratum. Aderant 630. Patres. In eo proſcriptus eſt Eutyches, qui duas in Chriſto naturas confundebat.

Quintum, eſt Secundum Conſtantinopolitanum anno 553. ſub Vigilio Papa, & Juſtiniano Imperatore adunatum. In eo 155. circiter Patres numerantur, qui & tria Capitula, & varios Origenis errores damnarunt.

Sextum, eſt Tertium Conſtantinopolitanum adverſus Monothelitas adunatum ab Agathone anno 681. regnante Conſtantino Pogonato. Aderant 289. Epiſcopi.

Septimum, eſt Nicænum II. anno 781. Adriano I. SS. Pontifice, Conſtantino Imperatore, & regnante cum illo Irene adunatum; ibi 350. Epiſcopi Iconomachos perſtrinxerunt, varioſque pro diſciplina Canones fecerunt. Decimus-quintus prohibet pluralitatem beneficiorum, decimus vero ſextus ne Clerici pretioſos, juxta ſæculi pompam, deferant habitus.

Octavum, eſt Quartum Conſtantinopolit. quod adunatum eſt ab Adriano II. anno 870. Imperante Baſilio Macedone ..... Convenerunt 385. Patres. In eo Photius qui fraude & auctoritate ſanctum Ignatium a ſede CP. deturbaverat, alternata vice ipſe depo-

depoſitus eſt & *exauctoratus*, Ignatius vero reſtitutus.

Nonum, eſt Lateranenſe Primum, celebratum anno 1122. ſecundum Baronium Calixto II. ſummo Pontifice. Ibi aderant 2000. fere Patres, ſcilicet 300. Epiſcopi, ceteri erant partim Abbates, partim Priores. Convocatum eſt contra Henricum quartum Germaniæ Imperatorem, propter beneficiorum inveſtituras, quas quidem contra Canonem 22. octavi Concilii generalis ſibi vindicabat; ibi quoque actitatum eſt de auxilio præbendo Chriſtianis Orientalibus contra Saracenos.

Decimum, eſt Lateranenſe II. anno 1139. congregatum ſub Innocentio II. Lothario Imperatore. Aderant 1000. Patres, ſi Abbates & Priores computentur. Adunatum eſt contra Leonem Antipapam, qui Anacletus II. nuncupabatur, ad errores Arnoldi diſcipuli Abælardi perſtringendos, item & ad mores Clericorum reformandos. Prohibet Monachis ne munus & Medici, & Advocati exerceant.

Undecimum, eſt Lateranenſe III. anno 1180. Alexandro III. ſummo Pontifice, & Friderico I. Imperatore adunatum, tum ad reformandos mores, tum ad ſedandum ſchiſma molitione Friderici excitatum; quippe qui Papæ legitimo tres alios opponeret, ſcilicet Octavianum, Victorem primum appellatum, Guidum Cremenſem ſub nomine Paſchalis III. & Joannem Freſcatenſem, qui Calixtus III. vocabatur, ibi quoque quidam proſcripti ſunt errores.

Duodecimum, quod & magnum Lateranenſe dicitur, propter numerum 1283. Patrum, celebratum eſt anno 1215. cui Innocentius III. præſidebat. Aderat Patriarcha Conſtantinopolit. tum Jeroſolymitanus, Alexandrinus vero & Antiochenus ſuos miſerant Legatos. Aderant 71. Archiepiſcopi tam Latini, quam Græci. 340. Epiſcopi, 100. tam Abbates quam Priores. Legati Henrici Imperatoris & Friderici electi in Regem Romanorum, Philippi Auguſti Regis Galliæ, Joannis Angliæ Regis, Andreæ Hungariæ, Hugonis Cypri, Jacobi Arragoniæ, & aliorum Principum. Coacta eſt hæc Synodus contra Albigenſes, contra errores Abbatis Joachim, & quoſdam alios, Actum eſt etiam ibi de recuperatione terræ Sanctæ. 70. Capita continet, & inter alia caput percelebre *utriuſque ſexus*, quo Fideles tenentur ſemel in anno confiteri peccata & ſacram ſumere ſynaxim Paſchali tempore. Conſecravit nomen *tranſubſtantiationis* ad explicandam veram converſionem panis & vini in corpus & ſanguinem Chriſti. Capita hujus Concilii ſunt in corpore Juris, ſcilicet in Decretalibus Gregori IX.

Decimum-tertium, eſt primum Lugdunenſe celebratum anno 1245. Innocentio IV. SS. Pontifice, cui ipſe præſidebat. Aderant Epiſcopi 140. Coactum eſt contra Fridericum Eccleſiæ Romanæ perſecutorem; ibi conceſſus eſt Cardinalibus pileus rubri coloris.

Decimum-quartum, eſt Lugdunenſe II. adunatum anno 1274. cui Gregorius X. præſidebat. Aderant Patriarchæ Conſtantinopolitanus, & Antiochenus. Legati Michaelis Imperatoris Græci, qui Epiſtolas miſit, quibus ſchiſma velle abjurare aſſerabat; ibi concluſa & facta eſt reunio Græcorum cum Eccleſia Romanana. Aderant 15. Cardinales. 70. Archiepiſcopi, 500. Epiſcopi, & 1000. tam Abbates quam Priores & Doctores: propter multa coactum eſt. I. Ad regulandam electionem Papę. II. Ad mores reformandos, & extinguendum ſchiſma Græcorum. III. Ad proceſſionem Spiritus ſancti a Filio ſtabiliendam, unde addidit Symbolo, *qui a Patre Filioque procedit*. Quod quidem ſolemniter decantavit ſummus Pontifex in die feſto SS. Petri & Pauli tunc occurrente. Aderant S. Bonaventura, vocatus divus Thomas obiit in via.

Decimum-quintum, eſt Viennenſe in Gallia, anno 1311. convocatum, Clemens V. in eo præfuit: aderant 300. Epiſcopi, tum Patriarchæ Alexandrinus & Antiochenus: damnavit errores Beguardorum & Beguinarum: extinxit ordinem Templariorum propter eorum mores depravatos. Multa alia ſancivit inſerta in corpore Juris, quæ dicuntur Clementinæ Conſtitutiones, quas Joannes XXII. Papa publicavit anno 1317.

Decimum-ſextum, eſt Florentinum congregatum anno 1439. ubi præſidebat Eugenius IV. convenerunt 141. Epiſcopi. Joannes Paleologus Imperator Græcorum cum multis Epiſcopis Græcis aderat. Ibi

Ibi unio Eccleſiæ Græcæ cum Latina tandem completa & abſoluta fuit, quam tamen Marcus Epheſinus in ſuam redux Diœceſim ita diſſolvit, ut ſchiſma ad præſentem uſque diem perſeveret. Concilium tribus perſeveravit annis. Poſt diſceſſum Græcorum convenere Armeni, Jacobitæ, & Rex Æthiopiæ qui variis decretis Eccleſiæ reconciliati ſunt.

Decimum-Septimum, eſt Lateranenſe quintum celebratum ſub Julio II. & Leone X. SS. Pontificibus. Primo incepit anno 1512. & terminatum eſt anno 1517. aderant 114. Patres. Coactum fuit contra Schiſmaticos, & ut Papa ſeſe opponeret cœtui Piſano. Inter alios canones unus ſtatuit Clericos privari Beneficiis, quando ſuum non recitant Breviarium: Ibi quoque abrogata eſt Sanctio Pragmatica.

Ultimum eſt Tridentinum, quod quidem incepit anno 1545. & propter bella ingruentia inter Catholicos, abſolutum eſt tantum anno 1563. Villalpandæus apud Bellarm. Lib. 1. de Conciliis cap. 5. numerum Patrum ſic refert. *Adſunt ſex Cardinales, quatuor Legati, Patriarchæ tres, Archiepiſcopi triginta duo, Epiſcopi ducenti viginti octo, Abbates quinque, Generales Ordinum Miniſtri ſeptem, Epiſcoporum Procuratores plurimi*. Celebratum eſt ſub SS. PP. Paulo III. Julio III. & Pio IV. contra errores Lutheri & Calvini. Iſtud Concilium eſt veluti ceterorum appendix.

De Conciliis Generalibus partim confirmatis, partim reprobatis.

PRIMUM eſt Sardicenſe in Bulgaria celebratum anno 351. undecim annis poſt mortem Conſtantini Magni elapſis, Julio I. SS. Pontifice, in quo 374. circiter Epiſcopi aderant: coactum eſt adverſus Arianos, qui Eccleſiæ pacem non ſine magno ſcandalo tentabant, volentes condemnationem S. Athanaſii, ſed Patres illum innocentem declaravere, & fidem Nicænam ita confirmarunt, ut iſtud Concilium ſit veluti magni Nicæni repetitio; immo varios Epiſcopos Ariò adhærentes Patres exauctoraverunt. Dum hæc agerentur, Ariani alteram apud Philippopolim celebrabant Synodum, in qua Arii perfidiæ ſuum addunt calculum, quocirca Concilium Sardicenſe dicitur partim approbatum, partim reprobatum, ſcilicet, quoad definitiones Arianorum Philippopoli congregatorum.

Secundum eſt Syrmienſe, anno 356. Liberio SS. Pontifice, & Conſtantio Imperatore adunatum. De iſta Synodo ſic loquitur Bellarminus Lib. 1. de Conc. cap. 7. " In „ hoc enim Concilio duæ formulæ fidei „ diſſentientes inter ſe editæ ſunt. Unam „ compoſuit græce Marcus Arethuſius, „ qui poſtea ſub Juliano illuſtre martyrium pertulit; quæ quidem ea eſſe videtur, quam Hilarius in Libro de Synodis prope extremo, ut catholicam explicat. Alteram alii compoſuerunt latine plenam aperta blaſphemia, quam Hilarius reprehendit in Libro de Synodis, „ non procul ab initio. In eodem etiam „ Concilio Photini hæreſis damnata eſt, „ quam damnationem omnes Eccleſiæ approbaverunt. „

Tertium eſt Trullanum, ſic dictum quia celebratum eſt in Capella Imperatoris, & ſic a loco denominationem ſumpſit. Sergius erat ſummus Pontifex, Juſtinianus vero Imperator: receptum eſt ſolum pro decreto de pingendis ſanctis imaginibus. Celebrato ſexto Concilio Epiſcopi Græci in eumdem convenerunt locum, & 102. canones, quos ex quinta & ſexta Synodo generali collegerant, ediderunt; hinc ab Hiſtoricis dicitur modo Concilium Quiniſextum, modo etiam cœtus erraticus. In eo, ait Bellarminus hic, continentur canones Trullani, ſed non alii ſunt præter 102. mox laudatos. Adrianus I. ſcribens ad Carolum Magnum citat pro ſanctis imaginibus aliquos hujuſce Concilii canones.

Quartum eſt Franco-furtenſe adunatum ann. 794. ab Adriano II. ſummo Pontifice, & Carolo Magno Imperatore adverſus Felicem & Elipandum Epiſcopos Hiſpaniæ, qui in ſenſu prorſus Neſtoriano Chriſtum Filium Dei adoptivum eſſe propugnabant. Dicitur partim approbatum, partim etiam reprobatum, eo quod, ut multi autumant, canonem ſecundum poſtremæ Synodi Nicænæ abſque cauſa rejecerit.

Quintum eſt Conſtantienſe ann. 1414. a Joanne XXIII. ad ſupplicationem Sigiſmundi Imperatoris coactum: finitum vero ſub Martino V. ann. 1418. cujus electione extinctum eſt ſchiſma quod a triginta circi-

circiter annis dividebat & turbabat Eccleſiam: anno 1414. Joannes media nocte Nativitatis Chriſti Miſſam celebravit in Pontificalibus, Imperator vero indutus Dalmatica & ceteris Diaconi veſtibus, Evangelium intonuit & legit. Anno 1417. ſeſſione 41. Martinus electus eſt, tum Concilium quoad ultimas ſeſſiones tantum, nuſquam vero quoad priores, in quibus quædam contra auctoritatem Romani Pontificis ſancita fuerant, approbavit. In hoc Concilio Joannes XXIII. & Gregorius XII. pro bono pacis libere ſuum abdicaverunt Pontificatum: Non ſic Petrus De Luna, qui ad mortem uſque Antipapa remanſit, ſed Martinus, hoc non obſtante, ſupremum Eccleſiæ clavum tenuit. In eodem Concilio damnatus eſt Vvicleſus, tum Joannes Hus, & Hieronymus ejus diſcipuli, proſcripti ſunt.

Sextum eſt Baſileenſe celebratum anno 1431. contra errores Boemorum. Conceſſerat quidem Synodus Communionem ſub utraque ſpecie Proteſtantibus, qui ea conditione ſuos ejurare errores promiſerant; ſed hoc conceſſo privilegio, non ſteterunt promiſſis. Iſtud Concilium 18. annorum ſpatio perduravit: Sed Patres decurſu temporis ab Eugenio IV. divulſi, illum depoſuerunt, ſuoque loco Felicem V. Sabaudiæ Ducem elegerunt: Verum Eugenius legitimum Concilium tranſtulit in urbem Ferrarienſem, & poſtea in Florentinam.

Baſileenſe Concilium ſolummodo confirmatum eſt quoad primas ſeſſiones, quas ſimul cum Eugenio, egit: nihilominus Clerus Gallicanus juſſu Caroli VII. Bituribus adunatus, recepit iſtam Synodum, non quidem quoad ſummum Pontificem de novo electum, ſed quoad conſtitutiones, juribus Eccleſiæ Gallicanæ, ut putabat, faventes. Hic cœtus edidit perſamoſam illam Conſtitutionem, quæ vocata eſt *Pragmatica Sanctio*, quæ quidem in Gallia ad annum uſque 1516. robur habuit. Sed tandem pacto inter Leonem X. & Franciſcum I. inito, abrogata eſt. Duobus elapſis annis, Clerum Gallicanum Carolus VII. in eadem urbe iterum adunavit, qui & Eugenium IV. tamquam verum & Germanum Pontificem ea qua par eſt reverentia ſuſcepit, & agnovit.

De Conciliis Generalibus prorſus abjectis.

ISTA ſunt ſeptem, e quibus primum eſt Antiochenum adunatum tempore Julii I. & Conſtantii Imperatoris ann. circiter 345. In eo ſanctus Athanaſius ab Arianis condemnatus eſt.

Alterum eſt Mediolanenſe, Epiſcoporum pluſquam 354. Liberio Papa, & eodem Conſtantio Imperatore. Ibi fides catholica ſaltem indirecte temerata fuit, ut referunt Rufinus Lib. 10. cap. 20. Socrates Lib. 2. cap. 29.

Tertium eſt Ariminenſe II. verſus annum 359. in quo ſublatum eſt e profeſſione fidei vox *homouſion*. Liberius tunc erat ſummus Pontifex eodem Conſtantio Imperatore: primum erat admodum catholicum, & ex 400. circiter Epiſcopis compoſitum.

Quartum eſt Epheſinum II. Leone I. ſummo Pontifice, & Theodoſio juniore Imperatore ann. 449. in quo quidem, compellente Dioſcoro, mactatus eſt ſanctus Flavianus Patriarcha CP. Legati vero Papæ fugati, tum demum hæreſis Eutychiana confirmata; hinc latrocinium Epheſinum dictum eſt.

Quintum eſt Conſtantinopolitanum ſub Leone Iſauro Iconomacho, & Gregorio II. Papa, anno 730. adunatum contra ſacras imagines, reuitente S. Germano Patriarcha CP. qui eadem cauſa a ſua deturbatus eſt ſede.

Sextum aliud Conſtantinopolit. Epiſcoporum 338. ævo Stephani II. & Conſtantini Copronymi, anno 755. in quo Chriſti, & Sanctorum imagines iterata vice diſcerptæ ſunt.

Septimum Piſanum contra Julium II. anno 1511. congregatum, paulo poſt vero in Concilio Lateranenſi V. ſub eodem Julio reprobatum.

Quædam obſervanda univerſim circa Concilia.

PRIMO, obſervandum venit Concilia generalia ad fidem vel explicandam, vel etiam contra impugnantes defendendam inſervire; hinc in quantum fieri poteſt & expoſtulat neceſſitas, adunanda ſunt. Hoc ipſum ſubindigitat Concilium Conſtantienſe

Seſſ.

Seſſ. 39. his verbis: " Conciliorum generalium celebratio agri Dominici præcipua cultura eſt, quæ vepres, tribulos & ſpinas hæreſum, & errorum & ſchiſmatum extirpat; exceſſus corrigit, deformata reformat, & vineam Domini ad frugem uberrimæ fertilitatis adducit. "

Obſerves velim, ſolos Epiſcopos ex jure avito & officio accedere ad Concilia ad dirimendas fidei controverſias, juxta illud Actuum 20. 28. *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*. Iure tamen Eccleſiaſtico admittuntur etiam ut Judices: Primo quidem Legati ſummi Pontificis, etiamſi forent ſimplices Presbyteri, vel etiam Diaconi, ut videre eſt in ſexta Synodo generali, quippe qui ex commiſſione ſummum repræſentent Pontificem, qua de cauſa primi ante Epiſcopos, immo & Patriarchas ſubſcribunt. Secundo Cardinales ſive ſint Epiſcopi, ſive tantum Presbyteri, aut Diaconi, ut facta non ſemel probarunt. III. Generales Archimandritæ, ſeu Abbates; in Nicæno quippe ſecundo actione 4. leguntur una cum Epiſcopis ſubſcripſiſſe. Immo in libro Pontificali ſtatuitur, ut qui ab Epiſcopis benedicuntur regulares Præſules, ſeſe jurando aſtringant venire ad Concilium quotieſcumque a Papa vocabuntur. IV. Et ſimplices Presbyteri, quorum alii ex commiſſione repræſentant aliquem Epiſcopum, alii propter inſignia tum virtutis, tum ſcientiæ merita ſuſcipiuntur. Illi ſuffragium definitioni fidei dabant, iſti vero etiam, ſed non ſemper; ita tamen ut tamquam Conſultores habeantur. Non deſunt pro his momentis exempla. Origenes ad Concilium Arabicum introductus tanto rationum pondere ſubortam quamdam hereſim confutavit, ut illius auctores, & ſectatores, in ipſo Præſulum cetu ad catholicam fidem revocaverit: Sic teſtatur Euſebius Lib. 6. Hiſt. Eccl. cap. 37. Non prætereundus ſanctus Athanaſius, qui, ut teſtantur Rufinus & Socrates, tametſi ſolum Diaconus, a ſuo Antiſtite ad Concilium primum generale adductus eſt, ubi mirum in modum Arianorum fregit proterviam. Quod autem ſimplices Presbyteri ex conceſſo privilegio ut judices quandoque admiſſi ſint, conſtat ex Concilio Eliberitano, & ex Romano relatis a S. Gregorio Magno Lib. 4. Epiſt. 44. ubi affulget Presbyteros poſt Epiſcopos ſubſcripſiſſe: quæ quidem conſuetudo invaluit in Eccleſia Romana, ut ſimplices Sacerdotes tametſi Epiſcoporum vices gerentes, ſemper tamen poſt Prælatos ſubſcriberent, ut videre eſt in primo Arelatenſi Concilio, in Romano primo ſub Symmacho Papa, in Agathenſi, in Aurelianenſi II. III. IV. & V. At vero e contra ſolemne fuit apud Orientales, ut Epiſcopi ordine cujus vicem gerunt, ſubſcriberent, quæ conſuetudo ad hæc uſque tempora perſeverat.

Demum jam pro more poſitum eſt, ut in medio Concilii ſuper pulvinari ſolio collocetur ſacer Evangeliorum codex, nonnumquam etiam veneranda Lipſana, ſeu reliquiæ, ut factum legimus, inquit Cabaſſutius in Libro Notitiæ Eccleſiaſticæ, in actis Synodorum Chalcedonenſis, Nicænæ ſecundæ, & ultimæ Conſtantinopolitanæ, quæ fuit octava.

Synopſis eorum quæ in articulo continentur.

PRIMO: Sunt 18. Concilia generalia; videlicet Nicænum I. Primum CP. Epheſinum I. Chalcedonenſe. Secundum CP. Tertium CP. Secundum Nicænum. Quartum CP. Nonum, Lateranenſe I. Decimum, Lateranenſe II. Undecimum Lateranenſe III. Duodecimum, Lateranenſe IV. Decimum-tertium, Lugdunenſe I. Decimum-quartum, Lugdunenſe II. Decimum-quintum, Viennenſe. Decimum-ſextum, Florentinum. Decimum-ſeptimum, Lateranenſe V. Decimum-octavum, Tridentinum.

Secundo: Concilia partim confirmata, partim etiam abjecta, ſex numerantur; videlicet Sardicenſe, Syrmienſe, Trullanum, Francofurtenſe, Conſtantienſe, Baſileenſe.

Tertio: Concilia nullo modo approbata ſunt ſeptem, & illa cenſentur: Antiochenum ſub Julio I. ann. 345. Mediolanenſe, Liberio SS. Pontifice ann. 354. Ariminenſe ſecundum: Epheſinum II. Conſtantinopolitanum ſub Leone Iſauro Imperatore Iconomacho, aliud CP. ſub Conſtantino Copronymo: Tum Piſanum contra Julium II.

AR-

ARTICULUS TERTIUS.

De Controverſiis a Chriſto nato ad hæc poſtrema uſque tempora de Religione motis, & ab Eccleſia per cenſuras definitis.

DUO explicanda nobis incumbunt, alterum de notis, quas Eccleſia libris erroneis & propoſitionibus inurit: alterum vero de numero & qualitate controverſiarum ab ipſa vagiente Eccleſia, tum a Conciliis, tum a SS. Pontificibus diſcuſſarum & ad metam perductarum.

§. I.

Explicatio qualificationum Propoſitionum damnandarum.

INNUMERÆ prope hęreſes ſubortæ omnibus fere temporibus in Eccleſiam Chriſti magnas movere tragœdias: adverſus eas ſuum acuit Eccleſia zelum, illaſque anathematibus iteratis profligavit, quas & non ſemel quibuſdam cenſuræ notis qualificavit: quænam ſint illæ notæ, non abs re erit hic texere.

1. Propoſitio directe hæretica ea cenſetur, quæ contradictorie adverſatur articulo fidei, qui vel evidenter exprimitur in ſacra Scriptura, vel continetur in Traditione, vel ab Eccleſia definitus eſt.

2. *Indirecte* hæretica & ad hæreſim proxime accedens, illa eſt, quæ doctrinæ catholicæ ex principiis fidei luculenter deductæ, & omnium Theologorum calculo receptæ, adverſatur.

3. *Erronea* hæc vocatur, quæ Concluſioni Theologicæ, per conſequentiam quaſi moraliter certam, etſi non plane evidentem opponitur.

4. *Suſpecta* quæque ſapit hęreſim, illa dicitur, quæ etſi quandoque catholicum ſenſum habere poſſit ac habeat, ex certis circumſtantiis, perſonæ aſſerentis, temporis, &c. ac defectu ſufficientis modificationis, prudentum judicio aſſumi cenſetur ad hæreſim occultandam, v. gr. ſi in libro Ariani iſta reperiretur: Pater major eſt Filio.

5. *Impia* illa nominatur, quæ divinæ formaliter adverſatur pietati, v. gr. iſta, Chriſtus non obtulit mortem ſuam pro omnibus hominibus.

6. *Blaſphema* eſt ea, quæ directe detrahit honori Dei vel Sanctorum; ut iſta Calvini, Chriſtus in Cruce deſperavit.

7. *Temeraria* dicitur, quæ nullo auctore fide digno, nullaque ratione ſolida innixa aſſeritur in materia gravi contra generalem Theologorum opinionem, ut iſta: Beatiſſima Virgo non eſt corporaliter in cœlo.

8. *Scandaloſa* qualificatur, quum anſam præbet ſcandalo, maxime ruinæ ſpiritua-li proximi, quippe quæ Chriſtianos, vel a recta fide, vel a debitis virtutum officiis abducit, ſicut iſta, Violans jejunium Eccleſiaſticum vix peccat mortaliter.

9. *Injurioſa*, vel contumelioſa habetur, quæ alicui fidelium ſtatui, vel perſonæ, præcipue notabili detrahit, ut iſta: Thomiſtæ ſunt Janſeniſtæ.

10. *Schiſmatica* ea eſt, quæ aliquid continet quod unitati ac paci Eccleſiæ, aut obedientiæ Prçlatis Eccleſiaſticis debitæ, opponitur.

11. *Seditioſa*, eſt quæ poteſt magnum excitare tumultum, rebellionem & ſimilia, vel in Republica, vel in Communitate, ut ſi quis diceret, Malo Principi, vel ſuperiori non eſſe obediendum.

12. *Propoſitio* male-ſonans, & piarum aurium offenſiva illa cenſetur, quæ licet a Theologis in ſano ſenſu explicari poſſit, in obvio tamen, ſeu eo quem verba præ ſe ferunt, eſt indecens, pietati contraria, ac timoratorum offenſiva, qualis eſt iſta: Anima beati Pauli non eſt perfectior anima Judæ. Jam ſit

§. II.

Enumerantur Controverſiæ in Eccleſia motæ.

Ex primo Sæculo.

PRIMA fuit cum Idololatris, qui plura admittebant numina, & abnuebant veram Religionem. Apoſtoli & Martyres eos debellaverunt prędicatione & miraculis, maxime vero proprii effuſione ſanguinis, qui teſte Tertulliano fuit Chriſtianorum ſemen.

Secunda mota eſt ab Atheis, qui ex ſtupi-

ſtupidis athomis mundum coaluiſſe effutierunt, ut Epicurus, Empedocles & quidam alii Philoſophi, quos primorum ſæculorum Patres ſuo perſtrinxerunt ſtylo cenſorio.

Tertia ortum habuit ab aliis quibuſdam veſanis Philoſophis, qui omnem doctrinam revelatam abjiciebant, quique in eam cecitatem progreſſi ſunt, ut quod lumen rationis dictat, unum ſcilicet Deum exiſtere, ad inculpate vivendum ſufficere autumarent.

Quarta habita eſt cum Saducæis & Samaritanis; quorum primi negabant reſurrectionem mortuorum, ac habetur Matthæi 22. alii vero oriundi ex Ethnicis quos Salmanaſar captivum Dei populum ducens, in hanc tranſmiſerat regionem; Judaicam autem religionem ita ſuſceperant, ut multas Gentilium retinerent ſuperſtitiones; idcirco a Judæis velut hæretici habebantur: juxta illud Joannis 8. 48. Judæorum Chriſto improperantium: *Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu.*

Quinta contigit poſt Chriſti adventum, cum Hebræis negantibus adveniſſe Meſſiam, quem ad reſtaurandum regnum temporale Judaicum expectabant, eos omni argumentorum genere, quæ ex Scripturis deſumebant, impugnarunt Apoſtoli.

Sexta mota eſt cum Phariſæis etiam ad fidem converſis, qui quidem legalia retinenda eſſe autumabant, ut habetur Actuum 15. quorum error in primo Apoſtolorum Concilio Jeroſolymis habito retricatus eſt.

Septima actitata eſt cum Simoniacis, ſeu Simone Mago duce & magiſtro. Iſte propugnabat mundum non a Deo, ſed ab Angelis fuiſſe conditum, reſurrectionem non eſſe futuram, licitum eſſe promiſcue uti feminis, dona gratiæ numerata pecunia emi poſſe: ſic ex Simone innumeri prope orti ſunt errorum magiſtri, ut Cerinthus, Ebion, & alii qui ceteris erroribus addebant Chriſtum eſſe purum hominem. Adverſus iſtos beatus Joannes ſuum ſcripſit Evangelium.

Octava fuit cum Nicolaitis, qui contendebant licitum eſſe & fornicari, & veſci idololytis. Quidam non ſine fundamento docent Nicolaum unum ex ſeptem primis Diaconis non eſſe hujuſce hæreſeos auctorem & Architectum.

Ex ſecundo Sæculo.

Nona efferbuit adverſus Saturnianos & Baſilidianos, quorum priores, auctore Saturnino Menandri diſcipulo, circa annum 118. docuerunt Chriſtum in ſpecie tantum & phantaſmate in hoc apparuiſſe mundo: poſteriores, auctore Baſilide, verſus annum 124. reſurrectionem futuram negavere: virginitatem nuptiis coæquabant: multa alia commenta tum de Trinitate, tum de Incarnatione & Creatione effutiebant.

Decima fuit congreſſus contra Chiliaſtas, qui, auctore quidem Cerintho, regnum mille annorum cum Agno in terris poſt reſurrectionem, illudque deliciis obſcœnis affluens prædicabant: quidam inter Patres poſt Papiam regnum mille annorum etiam propugnabant, ſed prorſus ab altero diverſum, quatenus delicias tantummodo ſpirituales pro Sanctis aſtruebant.

Undecima emerſit anno circiter 150. cum Cerdonianis, Secundianis, Marcioniſtis, Valentinianis, Gnoſticis. Iſti turpiſſima prorſus veluti licita vulgabant. In eo conveniebant, quod duo eſſent rerum prima principia, & Chriſtus carnem ſolummodo phantaſticam & veluti cæleſtem induerit: quos quidem errores Eccleſia abhorruit & ſummorum Pontificum decretis fugavit.

Duodecima cum Quatuordecimanis circa annum 198. inſtituta eſt. Propugnabant iſti Paſcha celebrandum eſſe decima quarta luna poſt æquinoctium vernum quocumque die occurreret; quam quidem opinionem veluti Judaicam perſtrinxit Eccleſia, in Concilio Cæſareæ in Palæſtina congregato.

Decima-tertia circa annum 173. habita eſt cum Tatiano ejuſque diſcipulis, qui docebant I. Matrimonium malum eſſe; hinc Encratitæ appellati ſunt, hoc eſt, continentes. II. carnem eſſe malam, & a malo principio, ſcilicet dæmone creatam putarent: idem de vino dicebant, quocirca ab utroque abſtinendum eſſe dicebant: Hoc ipſum eodem prope tempore docuit Severus, a quo Severiani: Adamitæ

mitæ quoque verſus annum 194. auctore quodam Adamo, nudi incedentes nuptias exhorrebant, ſed promiſcuos concubitus permittebant. Hanc nefandam ſectam 15. ſæculo quidam Picardus renovare tentavit.

Decima-quarta exarſit cum Montaniſtis ex Montano Phrygio dicti Fryges ſeu Cataphryges, id eſt, juxta Phryges. Ille circa annum 180. docere cœpit ſibi non Apoſtolis infuſam fuiſſe cum Spiritu ſancto gratiarum plenitudinem: Prædicabat ſecundas nuptias eſſe malas, matrimonium poſſe diſſolvi, lapſos poſt Baptiſmum ſalutem conſequi non poſſe, nova jejunia veluti ad beatitudinem aſſequendam induxit.

Ex tertio Sæculo.

Decima-quinta fuit cum Rebaptizantibus, qui magnas in Eccleſia movere tragœdias. Agrippinus Carthaginenſis Epiſcopus circa annum 250. prædicabat Baptiſmum ab hæreticis etiam verbis Evangelicis collatum irritum eſſe, cui opinioni quidam ſancti Patres adhæſere. Eos in variis Libris confutavit S. Auguſtinus, præcipue vero Stephanus I. in ſua Epiſtola Decretali, ubi ait: *Nihil innovetur, niſi quod traditum eſt.*

Decima-ſexta eadem verſus tempora habita eſt cum quibuſdam Epiſcopis rigidioribus, de quibus meminit S. Cyprianus Epiſt. 54. ad S. Cornelium Papam, & 52. ad Antonianum: namque apoſtatis, mœchis & homicidis veniam expoſtulantibus, etiam in morte negandam eſſe contendebant.

Decima-ſeptima facta eſt cum Novatianis, qui circa annum 255. præter poſtremum rigorem addebant non eſſe in Eccleſia poteſtatem remittendi peccata poſt Baptiſmum commiſſa: baptizatos, ſacro Chriſmate non eſſe ungendos & confirmandos: denique ſecundas nuptias eſſe illicitas.

Decima-octava verſa eſt contra Sabellianos, qui quidem, auctore Sabellio, circa annum 260. docuerunt Patrem, Filium & Spiritum ſanctum non niſi nomine tres eſſe Perſonas.

Decima-nona circa annum 263. fuit cum Manichæis, qui hæreſim Cerdonis, Marcioniſtarum, Gnoſticorum expreſſius propugnarunt, maxime de duobus rerum primis principiis: Huic ſubjungebant errori nihil eſſe vere ſpirituale, omnia eſſe corporalia, hominem libero carere arbitrio; peccati cauſam eſſe a malo primo principio, a quo & vetus prodierat Teſtamentum, ſicut & caro, & vinum; quocirca ab iis abſtinebant, tum veterem rejiciebant Legem, docebantque animas e corpore migrando in aliud pertranſire. Hujus ſectæ Architectus fuit Manes, qui ſe proclamabat Spiritum ſanctum paraclitum a Chriſto promiſſum.

Ex quarto Sæculo.

Vigesima fuit circa annum 310. cum Donatiſtis, qui duce Donato in Numidia Epiſcopo contendebant ſolos juſtos eſſe de Eccleſia, immo eos ſolos qui Donato adhærebant, ſacramenta a malis miniſtris collata pro aris & focis nulla eſſe defendebant.

Vigeſima-prima actitata eſt cum Ario circa an. 325. qui negavit Verbi conſubſtantialitatem, ex eo Semiariani orti dicebant eſſe quidem Patris æterni Filium, ſed ipſi non conſubſtantialem, non tamen ab eo prorſus diſſimilem. Arianiſmum renovarunt Sæculo 16. Joannes Campanus, Michael Servetus Hiſpanus, Valentinus Gentilis Neapolitanus, Paulus Altiatus Mediolanenſis, præſertim vero Lelius Socinus, & Fauſtus ejus nepos Senenſis, qui hunc errorem primum per Poloniam & Tranſilvaniam, tum per Bataviam diſſeminare non erubuerunt.

Vigeſima-ſecunda evenit verſus annum 340. cum Aerio, & Aerianis, qui erroribus Arii duos alios addidere, dicentes inutile eſſe orare, ac ſacrificium pro defunctis offerre: Presbyteros eſſe Epiſcopis æquales. Nonnulli Aerium vocant Aetium.

Vigeſima-tertia eodem prope tempore cum Photino Syrmienſe Epiſcopo commiſſa eſt: hic renovabat errores Cerinthi & Sabellii.

Vigeſima-quarta fuit congreſſus cum Macedonio Conſtantinopoleos Epiſcopo, qui quidem anno 359. Spiritum ſanctum meram creaturam dicere auſus eſt.

Vigeſima-quinta contigit anno circiter 367.

ter 367. cum Appollinario Epiſcopo Laodiceno, qui hæreſim Arii & Macedonii ſimul conjungens, docuit Verbum accepiſſe carnem humanam ſine anima rationali, ut eſſet per ſe ipſum loco & animæ & mentis. Inſuper & ſanctiſſimæ Trinitatis perſonas eſſe inæquales, magnum quidem eſſe Spiritum ſanctum, ſed majorem Filium, maximum vero omnium Patrem.

Vigeſima-ſexta actitata eſt cum Vigilantio, natione Gallo, & Barcinonenſi Presbytero, qui anno 400. propugnavit Sanctos non eſſe invocandos, nec venerandas eſſe Sanctorum reliquias, quod quidem antea docuerant Eunomiani, Eutychiani: deinde poſt ipſos omnes Valdenſes, Vvicleſitæ, Huſſitæ & Proteſtantes omnes.

Ex quinto Sæculo.

Vigesima-septima fuit cum Pelagio ejuſque diſcipulis Cœleſtio Monacho, & Juliano Capuæ Epiſcopo, qui circa ann. 405. liberum hominis arbitrium gratiæ efficacia perimi, naturam vero in ſe relictam ad bonum ſalutis operandum ſufficere propugnabant.

Vigeſima-octava cum Neſtorio, qui anno 430. negavit unionem hypoſtaticam, & beatam Virginem eſſe Deiparam.

Vigeſima-nona annis octodecim elapſis, fuit cum Eutychete Archimandrita, tum & cum Dioſcoro, qui divinitatem in Chriſto cum humana natura confundebant; hujuſce hæreſeos accerrimus propugnator ſexto ſæculo apparuit quidam Jacob Syrus, unde Iacobitæ. Cophti in Africa adhærebant Eutychianis.

Ex ſeptimo Sæculo.

Trigeſima ſuborta eſt cum Monothelitis, qui verſus annum 630. duce Sergio docebant unicam eſſe in Chriſto Domino & voluntatem, & operationem.

Trigeſima-prima eodem fere tempore fuit cum Mahumetanis, qui negant Chriſtum eſſe Deum, aliaſque nefandas docent fabulas, quippe qui ultimam hominis felicitatem in deliciis prorſus obſcœnis reponant.

Ex octavo Sæculo.

Trigesima-secunda exagitata eſt anno circiter 726. cum Iconomachis, qui bellum ſanctis imaginibus indixere.

Trigeſima-tertia anno 790. fuit cum Albanenſibus, qui renovarunt errores Manichæorum de duplici principio & tranſmigratione animarum, inſuper & abnuebant Sacramenta, reſurrectionem corporum, extremum judicium, infernum, purgatorium, Eccleſiæ poteſtatem, & Chriſti paſſibilitatem.

Ex undecimo Sæculo.

Trigesima-quarta fuit conflictus cum quibuſdam Græcis, qui circa annum 1050. duce Photio ſeſe ab Eccleſia Romana ſeparavere, quique decurſu temporum in varios prolapſi ſunt errores, quippe qui S. Spiritus Proceſſionem a Filio, & Eccleſiæ Romanæ primatum negaverint.

Trigeſima-quinta eodem prope anno fuit cum Berengario Andegavenſi Archidiacono, qui docuit in Euchariſtia verum Chriſti corpus, ejuſque verum ſanguinem non reperiri.

Ex Sæculo duodecimo.

Trigeſima-ſexta verſus annum 1120. evenit cum Petro de Bruis natione Gallo, & quodam Toloſano Monacho Apoſtata, qui negabant Miſſæ ſacrificium, & fidelium preces prodeſſe defunctis, immo aſſerebant Baptiſmum ſine fide nihil pro ſalute conferre parvulis.

Trigeſima-ſeptima anno 1140. exeruit cum Petro Abælardo, qui propugnabat doctrinam ex Arianiſmo, Neſtorianiſmo, & Pelagianiſmo conflatam; tum nihil eſſe credendum aſſerebat, niſi quod intellectus quaſi comprehendere poſſit. Huic adhæſit Arnaldus Brixienſis.

Trigeſima-octava mota eſt anno 1160. cum pauperibus Lugduni, qui ſpecie vitæ Evangelicæ poteſtatem Eccleſiaſticam ita perturbabant, ut etiam mulieribus, quas putabant juſtas, auctoritatem abſolvendi a peccato tribuerent.

Trigeſima-nona contigit anno 1200. cum Albi-

Digitized by Google

Albigenſibus, qui eadem fere ſentiebant cum Albanenſibus, de quibus ſupra.

Ex decimo-tertio Sæculo.

Quadragesima fuit verſus annum 1250. cum quodam Guillelmo de Sancto amore Doctore Pariſienſi, qui odio in ordines Mendicantium præconcepto docebat nemini licere cuncta relinquere, & ſanctam ingredi Religionem. Proſcriptus eſt ab Alexandro IV.

Quadrageſima-prima inſtituta eſt cum Flagellantibus, qui anno circiter 1273. per Italiam, Galliam, Germaniamque vagantes, & ſeſe flagellis ad oſtentationem cędentes, dicebant ab adventu ſuæ ſectæ Chriſti Evangelium ceſſaſſe, & Baptiſmum aquæ in Baptiſmum ſanguinis, quem quiſque flagellis ſpontaneis debebat effundere, fuiſſe commutatum: immo hanc flagellationem Martyrio æquiparandam, aut etiam præferendam eſſe.

Quadrageſima-ſecunda habita eſt cum Fraticellis, quorum errores nævis Valdenſium non erant abſimiles. Eos proſcripſit Bonifacius octavus.

Quadrageſima-tertia commota eſt circa annum 1300. cum Beguardis, Beguinis ſeu Biochis, quorum præcipui errores fuere: primo quidem hominem in hac vita evadere ſic perfectum, ut ſit impeccabilis, & in gratia amplius proficere non valeat: virum qui talem aſſecutus eſt perfectionem non teneri amplius orare; Eccleſiaſtica obſervare jejunia, virtutum actus exercere, immo nec aſſurgere, dum venerabile elevatur Sacramentum; mortales in hac vita poſſe habere viſionem Dei æque perfectam quali perfruuntur Sancti in cœlis. Denique omnem carnalem actum etiam deliberatum ab omni reatu tum culpæ, tum pœnæ excuſabant: damnati ſunt in Concilio generali Viennenſi ann, 1311,

Ex decimo quarto Sæculo.

Quadragesima-quarta fuit congreſſus cum illuminatis in Hiſpania ſubortis, qui ann. circiter 1575. tum poſtea ann. 1623. eadem ferme cum Beguardis prædicabant. Iſtorum capitalis error erat, quod tantam cum Deo unionem, talemque perfectionis ſtatum vi orationis mentalis ſeſe aſſecutos jactitarent, ut nec bonis operibus, nec Sacramentis amplius ſe egere præſumerent, quinimmo, omni ſecluſa culpa, turpiſſima quæque poſſe patrare ſenſualitatis crimina. Non abſimilia docuit Molinos circa annum 1682. quique propter hoc ab Innocentio undecimo proſcriptus eſt.

Mitto alios conflictus cum variis hæreticis habitos, videlicet cum Vvicleſo, ejuſque diſcipulis, cum Lutheranis & Calviniſtis, cum Bajo cujus 79. propoſitiones, a S. Pio V. & Gregorio XIII. tum & Urbano VIII. proſcriptæ ſunt; cum Janſenio ejuſque aſſeclis, quorum omnium doctrinam abjecerunt Innocentius X. Alexander VII. Clemens IX. Innocentius XII. Clemens XI. & Benedictus XIII.

ARTICULUS QUARTUS.

De Conciliis in particulari.

Allatis & enumeratis Controverſiis quæ magnas, & ſæpius ſtupendas movere Tragędias, ordo rerum poſtulat, ut fideli calamo exponamus Concilia, quibus & ſingulas Eccleſia proſcripſit hæreſes, & Canones quos nunc ad fidem explicandam & defendendam, nunc ad mores probos optima & ſapienti diſciplina inſtituendos fecit.

De Statutis & Canonibus primi Sæculi.

§. I.

De Canonibus Apoſtolorum.

Octoginta quatuor canones nomine Apoſtolorum juxta Gentiani verſionem circumferuntur, qui diſciplinam ſpectant. Binius in editione Conciliorum Coloniæ Agrippinæ anno 1606. exiſtimat eos eſſe genuinum Apoſtolorum fœtum, his verbis pag. 14. " Canones hos auctoritate „ Apoſtolorum conditos, eorumque tra„ditione nobis traditos, Clemens Roma„nus ſancti Petri diſcipulus græce con„ſcripſit; Dionyſius autem Romanus

„ Abbas, cognomento Exiguus, Græcarum litterarum peritiſſimus, tempore „ Juſtini Imperatoris ſcriptor celeberrimus, eoſdem latine, quam potuit accuratiſſime, & fideliſſime tranſtulit. „

Pro quinquaginta prioribus laudat Canonicum jus, cap. 3. diſtinct. 16. ſed contra communis auctorum opinio de omnibus eſt propter multa.

Primo quidem, ſi forent illi canones Apoſtolici, utique tamquam Scriptura ſacra, & inſpirata ventilarentur, quandoquidem a Scriptoribus canonicis promanarent, quod nemo ad hæc uſque tempora dixerit.

II. *Si* excipias quinquaginta priores, ceteros Gelaſius Papa canone *ſancta* diſt. 15. inter apocrypha monumenta recenſet.

III. *Canones* 45. & 46. Baptiſma ab hæreticis etiam verbis Evangelicis collatum explodunt, quod eſt contra Eccleſiæ definitionem: Nec mirum, ſi forent Apoſtolici, & Cyprianus, & Firmilianus non ſemel eos pro ſua aſtruenda ſententia celebraſſent, quod tamen in eorum ſcriptis nullibi reperies: Neque vero ignoti fuiſſent tum Optato Millevitano, tum S. Auguſtino, qui ſuum adverſus Donatiſtas fortiter acuerunt ſtylum. De hoc momento iſte Lib. 5. de Baptiſmo cap. 20. ſic loquitur: " Apoſtoli nihil exinde præceperunt, „ ſed conſuetudo illa quæ apponebatur „ Cypriano, ab eorum traditione exor„ dium ſumpſiſſe credenda eſt. „ Sic illud omne cujus non invenitur exordium ad Apoſtolos refertur, tametſi de facto ab ipſis non fluxerit; de quo non unum eſt exemplum, inquit ibidem Cabaſſutius; primum eſt Cypriani, & Firmiliani, qui contendebant morem abjiciendi Baptiſmum ad hæreticis collatum accepiſſe ex traditione Apoſtolica; ſic etiam Nicænis canonibus 9. & 10. declaratur fuiſſe priſcis canonibus proviſum, ne ordinentur illi qui non fuerint antea examinati, aut qui fuerint gravium criminum convicti, aut aliquando de fide catholica lapſi, de quibus tamen in canonibus Apoſtolis attributis hæc leguntur.

Atque hoc idem intelligi debet de omnibus canonibus allatis, ne quidem quinquaginta prioribus exceptis, maxime vero cum vel ipſe Binius ibidem non niſi dubitanter etiam de prioribus loquatur, his verbis: " Præter prædictos duos, *ſcilicet* 45. & 46. inter authenticos haberi „ poſſent ac deberent. „ Ante ipſum Dionyſius Exiguus non abſimili modo de eis ſermonem habet: " In principio, *inquit*, „ canones quinquaginta qui dicuntur Apo„ ſtolorum, de Græco tranſtulimus; qui„ bus quia plurimi conſenſum non præ„ buere facilem, hoc ipſum noluimus ve„ ſtram ignorare ſanctitatem, quamvis „ quædam poſtea conſtitutione Pontificum „ ex ipſis canonibus aſſumpta eſſe videan„ tur. „ Aſtipulatur Iſidorus Mercator, Iſidoro Hiſpalenſi, qui eos ut Apoſtolicos habet, antiquior; hæc enim ex Bibliotheca Eccleſiæ Toletanæ de eo referuntur, ut habetur apud Gratianum Diſt. 16. canone 1. & cap. *ſancta Romana Eccleſia* Diſt. 15." Canones qui dicuntur Apoſtolorum, „ ſeu quia eoſdem nec ſedes Apoſtolica „ recepit, nec ſancti Patres illis aſſenſum „ præbuerunt, pro eo quod ab hæreticis „ ſub nomine Apoſtolorum compoſiti dig„ noſcuntur, quamvis in eis utilia inve„ niantur; tamen ab auctoritate canoni„ ca atque Apoſtolica, eorum geſta con„ ſtat eſſe remota, atque inter apocry„ pha deputata. „

Objectiones in contrarium unum tantummodo probant; videlicet, illos canones eſſe antiquiſſimos, & magni ponderis.

Obſervanda de Canone 1.

Epiſcopus a duobus, aut tribus ordinetur.

Non omnia ſed Capitalia, ne tædium Lectori diffuſio pariat, obſervabimus ex Binio juxta editionem annuntiatam, quam & in decurſu ſequemur.

Nota Binii in hunc Canonem.

Episcopus: " Hoc idem eſt quod „ ſanctus Paulus 1. ad Timotheum Capit. 4. ſcribit his verbis: " *Noli negligere gra„ tiam quæ eſt in te per impoſitionem ma„ nuum Presbyterii*. Nam per Presbyte„ rium SS. PP. Chryſoſtomus, Theophi„ lactus, Oecumenius &c. intelligunt „ trium, aut plurium Epiſcoporum cœ„ tum: in quo unus Metropolitanus nimirum, ordinat, reliqui duo, aut plu„ res

„ res ordinanti aſſiſtunt, ſimulque cum
„ eo ſuper Caput ordinandi manus impo-
„ nunt. Quod in ſancti Jacobi Apoſtoli,
„ & Hieroſolymitani Epiſcopi ordinatio-
„ ne, per Petrum, Paulum, & Joannem,
„ peracta obſervatum eſſe, & deinceps in
„ quorumvis aliorum Epiſcoporum conſe-
„ cratione obſervari debere, ſanctus Ana-
„ cletus Epiſt. 2. recenſet. Idem præcipi-
„ tur Concilio Nicæno 1. canone 4. &
„ Concilio Carth. 4. canon. 2. quod cœtus
„ Epiſcoporum Presbyterium nominetur,
„ ne mireris. Olim enim commune erat
„ Presbiteri nomen, tam Sacerdotibus,
„ quam Epiſcopis: ut patet ex epiſtola
„ Irenæi ad Victorem, quæ extat apud
„ Euſebium Lib. 5. Hiſt. cap. 25. „ Subdit
vero Abbates infulatos poſſe admitti pro
aſſiſtentibus ordinantis ſi deſint Epiſcopi,
ut ſcribit Bellarminus Lib. 4. de Eccleſia
cap. 8.

De Canone 5.

Epiſcopus, vel Presbyter, vel Diaconus uxorem ſuam ne ejiciat religionis prætextu: ſin autem ejecerit ſegregetur, & ſi perſeveret deponatur.

Nota Binii in hunc Canonem.

UXOREM *ſuam ne abjiciat:* " Hoc ca-
„ none non præcipitur, ut conjugatus
„ Clericus uxori ſuæ, maritali commer-
„ cio cohabitet.... Sed potius, ut ii qui
„ qui habent uxores juxta præceptum
„ Pauli 1. ad Timotheum 5. & exemplum
„ ſancti Petri 1. Corinth. 9. illarum cu-
„ ram habeant, ipſiſque de omnibus quæ
„ ad vitam honeſte degendam requirun-
„ tur, provideant. Hujus expoſitionis ve-
„ ritas eluceſcit, primum ex titulo,
„ quem huic canoni Dionyſius Abbas præ-
„ fixit. II. Ex epiſtola Clementis II. a
„ Clemente, a Petro præcipitur, ut ta-
„ les miniſtri altaris ordinentur, qui an-
„ te ſuam ordinationem uxores ſuas reli-
„ querunt, id eſt, ipſis conſentientibus a
„ carnali copula abſtinuerunt. Ita in ve-
„ tuſto exemplari Vaticanæ Bibliothecæ
„ legi, ſcribit Turrian. Libr. 2. capit. 1.
„ pro canone Apoſtolorum. III. Sanctus
„ Gregorius Lib. 1. deinde Epiſt. 42. con-
„ ſtituit non modo „ ut Epiſcopi ſed ne
„ quidem Subdiaconi, ad ſacros ordines
„ recipiantur, niſi qui cum uxoribus an-
„ te habitis continentes deinceps vixe-
„ rint. „

Pergit: " Cum itaque eodem Lib. Epi-
„ ſtola 38. Apoſtolica lege, & conſtitutio-
„ ne hac citata, Epiſcopis præcipiat, ne
„ uxores ſuas relinquant, non aliter hunc
„ canonem intelligi voluit, quam ut ii
„ qui ob ſuſceptos ſacros ordines uſu con-
„ jugii abſtinent; uxorum ſuarum curam
„ habere non deſinant. „ Patres utriuſque Eccleſiæ cælibatum Clericis præcipiunt: ſic Epiphanius in compendio, Hieronymus contra Vigilantium, & Epiſtola 50. ad Pammachium, ſic Baſilius Epiſtola 17. ubi ne quidem Subdiaconis permittit uxoribus uti: quinimmo Bigami a ſacris Ordinibus ſuſcipiendis prohibentur, ut habetur Can. 17. Apoſtolorum. Quid plura adjiciam? PP. Nicæni 1. prohibent omnes omnino mulieres, præterquam ſorores, matres, avias, aut amitas, a conturbernio Clericorum, ut illi intelligant ab omni mulierum conſortio ſe abſtinere debere. Sic docent Patres Concilii Carthaginenſis ſecundi etiam Can. 2.

Dices: Canone 15. ſextæ Synodi ſtatutum eſt ut conjugati ad ſacros Ordines promoti, certis tantum diebus exceptis, cum ſuis cohabitarent mulieribus, & hoc ultro conceditur nunc omnibus Clericis Orientalibus, ſi Epiſcopos excipias. Sic refert Renaudotius Tom. 5. Perpetuitatis fidei Lib. 6. cap. 8. Ergo &c.

Reſpondeo ſextam Synodum multos ejuſmodi canones edidiſſe: evulgatos autem 102. ſub hujus nomine omnes ſpurios eſſe: quippe qui non a ſexta Synodo, ſed potius a quodam illegitimo, & reprobato conciliabulo, in Trullo, a quo Trullani canones nominantur, habito, editi ſint. Ita Baronius anno Chriſti 58. num. 18. Bellarminus Lib. 1. de Verbo Dei cap. 20.

Ad id vero quod dicitur de Orientalibus, reſpondeo, ab initio non ſic fuiſſe, ſed hanc mollem ſchiſmate inoleviſſe conſuetudinem: ut primum tamen defuncta eſt prima uxor, non licitum eſt Presbyteris alteram ducere, ut ſcribit ibidem laudatus Renaudotius.

De ſtatutis in Conciliis Apoſtolorum.

IAM diſcuſſa generali quæſtione de canonibus Apoſtolorum ad particularia, eaque certiſſima, videlicet ſtatuta in Conciliis Apoſtolorum, gradum facere juvat. Quinque circumferuntur Oecumenicæ Synodi ab illis adunatæ, & de qualibet non nihil diſcurrendum eſt.

De primo Apoſtolorum Concilio.

ILLUD Concilium habitum eſt Hieroſolymis anno Chriſti 34. in domo Mariæ matris Joannis qui cognominatus eſt Marcus, & Apoſtolis, & diſcipulis Domini præſentibus, ut alter in locum Judæ proditoris reponeretur. Ita Baronius ad annum Chriſti 34. num. 236.

De hac Synodo Actuum 1. hæc habentur: *In diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum, dixit: erat autem turba hominum ſimul fere 120. Viri fratres oportet impleri Scripturam quam prædixit Spiritus ſanctus per os David de Juda...... oportet ergo ex his viris qui nobiſcum ſunt congregati...... teſtem reſurrectionis ejus nobiſcum fieri unum ex iſtis. Et ſtatuerunt duos..... Et orantes dixerunt: tu Domine qui corda noſti omnium, oſtende quem elegeris ex his duobus...... Et dederunt ſortes eis, & cecidit ſors ſuper Mathiam, & annumeratus eſt cum undecim Apoſtolis.*

Obſervatio.

SOLEMNE fuit ab omni ævo pro electione nonnumquam uti ſortibus, ſic Numerorum 17. Aaron electus eſt ſummus Pontifex: ſic 1. Regum 10. Saul inauguratus eſt in regem: ſic terra promiſſionis, Numerorum 25. Iſraelitis diviſa fuit: ſic Sacerdotalia munia, 1. Paralipomenon 24. obtingebant; quocirca ſanctus Lucas ait: Zachariæ Patri Joannis ſortem contigiſſe adolendi incenſum Deo in Sanctuario. Nec mirum, ait enim Auguſtinus Sermone 2. in Pſalm. 30. " Sors non aliquid „ mali eſt, ſed in dubitatione humana „ res eſt, divinam indicans voluntatem. „ Citra malum igitur Apoſtoli primum duos inter omnes ad locum proditoris occupandum propoſuerunt; quia vero æqualia hinc inde merita affulgebant, oratione prævia, ſortem ducentes, elegerunt ſanctum Mathiam; Origenes Hom. 23. in Joſue hanc ſic explanat electionem, his verbis: " Elegerunt, *inquit*, duos & ſta- „ tuerunt in medio...& cecidit ſors ſu- „ per Mathiam, & annumeratus eſt cum „ undecim diſcipulis. Præcedente namque „ oratione, non jam caſu, ſed providen- „ tia ſors divinum judicium referebat. „ Concinit Chryſoſtomus in expoſitione loci Actuum.

Altera Apoſtolorum Synodus Hieroſolymis quoque eodem anno habita eſt, pro electione ſeptem Diaconorum, qui ut miniſtrarent menſis, tum uſualibus, tum ſacris, inquit Binius hic pagin. 1. electi ſunt: " Sicut, *inquit*, Chriſtus in ultima „ cœna, ita Eccleſia primitiva menſam „ communem, & ſacram quotidie con- „ junxit, ut patet 1. Corinthiorum 11. „ utriuſque autem miniſterio, & ſervitio „ fideles viduæ præpoſitæ erant. Et quia „ utraque menſa ſacra, & communis „ quotidie parabatur, ut patet Actuum „ 2. hoc Miniſterium quotidianum appel- „ latum eſt. „ Subdit vero, illa verba, *A multitudine electos*, expendens: " Ex „ gratia, & conceſſione Petri non ex ju- „ re, ut ſupra dixi. „ Ita Bellarminus Lib. 1. de Clericis.

De illa electione Actuum 6. habetur: *Elegerunt Stephanum.... & orantes impoſuerunt eis manus &c.* Igitur Diaconi oratione, & manuum impoſitione ordinati ſunt.

Tertia Synodus adunata eſt quoque Hieroſolymis anno Chriſti 51. & 9. Claudii Imperatoris pro dirimenda controverſia; quæ intercedebat inter Gentiles, & Judæos ad fidem converſos, iſtis propugnantibus circumciſionem, & alia legalia ſervanda eſſe. Sic enim habetur Actuum 15. *Surrexerunt autem quidam de Phariſæorum ſecta, qui crediderant.... conveneruntque Apoſtoli, & ſeniores videre de verbo hoc. Cum autem magna conquiſitio fieret, ſurgens Petrus dixit ad eos: viri fratres..... tacuit autem omnis multitudo..... viſum eſt enim Spiritui ſancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quam hæc neceſſaria, ut abſtineatis vos ab immolatis ſimulacrorum, & ſanguine, & ſuffocato, & fornicatione.*

Nota Binii.

OBSERVAT ille auctor iſta verba: " *Tamen autem omnis multitudo*, non ſic intelligenda eſſe, ut plebs advocata ſit ad examinandum, ſed ad audiendam Apoſtolorum ſententiam, cui obtemperare deberet: Hinc conſtat, *ait pag.* 2. plebem interfuiſſe Concilio, non ut definitivam ſententiam Concilii examinaret, ſed potius attente, & humiliter audiret. "

Idem Doctor obſervat abſtinentiam a ſuffocato, & ſanguine non omnes indiſcriminatim obligaſſe fideles Gentiles, ſed eos ſolum qui cohærebant cum Judæis, ne iſti ſcandalizarentur, & a fide ſuſcipienda averterentur. At vero firmata per univerſum mundum Chriſti fide & religione, nihil ſoliciti fuere Chriſtiani ab hujuſmodi cibis abſtinere, quandoquidem quod per os intrat, non coinquinat hominem, ut habetur Lucæ 7.

Quarta Synodus contigit adhuc Hieroſolymis ann. Chriſti 58. circa feſtum Pentecoſtes, Actuum 21. de illa Synodo legitur: *Et cum veniſſemus Jeroſolymam, libenter exceperunt nos fratres, ſequenti autem die introibat Paulus nobiſcum, &c.*

Cauſa hujuſce congregationis hæc fuit. Judæorum qui receperant Evangelium, erat numerus multorum millium, qui omnes Legis Moſaicæ non levius erant æmuli, quocirca ne ſcandalum paterentur, legalia ad tempus permittere æquum duxerunt Apoſtoli, & hanc ob cauſam, vel ipſe Paulus qui Antiochiæ Cephæ reſtiterat, etiam cum Nazaræis capillos ſibi abradi, & juxta iſtorum conſuetudinem in ſacrificio pacifico pro ſe oblato cremari annuit, ut refert Baronius.

Quadam fit mentio Actuum 4. de quodam Apoſtolorum cœtu, qui dimiſſis Petro, & quibuſdam aliis a Judæis, qui in odium fidei eos concluſerant carceri, ſtatuerunt verbum Dei cum fiducia diſſeminare, exiſtimantes Deo potius quam hominibus obediendum eſſe. Cum vero oraſſent, motus eſt locus in quo erant congregati in ſignum exauditionis ſupplicationum: *Et repleti ſunt omnes Spiritu ſancto*, inquit ſanctus Lucas, *& loquebantur verbum Dei cum fiducia. Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una: nec quiſquam eorum quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia.*

Obſervatio Binii.

" *Nota*, inquit pagin. 3. ex hoc decreto apoſtolicam fundatam eſſe vitam, & converſationem omnium Religioſorum, vitam Beatorum in patria, ubi omnia ſunt communia, imitantium. Sequitur: & virtute magna reddebant Apoſtoli teſtimonium Reſurrectionis Jeſu Chriſti Domini noſtri, & gratia magna erat in omnibus illis, neque enim quiſquam egens erat inter illos. "

Quinta Apoſtolorum Synodus Antiochena nuncupatur, eo quod Antiochiæ adunata ſit auctoritate Pamphilii Martyris, cujus fragmenta refert Turrianus Lib. 1. cap. 25. adverſus Magdeburgenſes. Hujus Concilii meminit Innocentius I. Epiſtola 18. his verbis: " Ubi, *inquit*, & nomen accepit Religio Chriſtiana, & quæ conventum Apoſtolorum apud ſe celeberrimum meruit, &c. Eo loci loquitur de Eccleſia Antiochena.

Novem habemus huius Concilii canones, quorum octavus reſpicit dogma cultus ſanctarum imaginum his terminis: *Ne decipiantur ſalvati ob idola: ſed pingant ex oppoſito divinam humanamque manu factam impermixtam effigiem Dei veri, ac Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, ipſiuſque ſervorum contra idola, & Judæos. Neque errent in idolis, neque ſimiles fiant Judæis.* Idolum eſt imago rei falſæ, ut ſtatua Jovis tamquam Numinis: imago vero eſt figura rei veræ, qualis eſt imago Chriſti, & Sanctorum. Primum prohibetur illo canone, alterum vero permittitur, & ex illo ſtatuto affulget cultus ſanctarum imaginum antiquitas; namque & Sozomenus Lib. 5. cap. 20. refert Syrophœnicem mulierem Panneade a Chriſto ſanata in gratiarum actionem ipſius Domini Imaginem ære fuſam conflari juſſiſſe.

§. III.

De libris Conſtitutionum Apoſtolicarum B. Clementis Papæ.

OCTO libri ſub hoc nomine circumferuntur: ſed nihil certi habemus pro eorum authenticitate: de uno ſolum conſentiunt auctores, videlicet opus eſſe antiquiſſimum, ab Hæreticis tamen non nihil depravatum.

Nota Binii.

" APOSTOLICARUM, *inquit pag.* 41. Con„ ſtitutionum Clementis Romani anti„ quitatem non ignoravit ſanctus Atha„ naſius in Synopſi, & 9. Epiſtola, eas, „ doctrinam Apoſtolorum Clementinam „ appellat, eo quod operis illius exor„ dium ſit: audite doctrinam ſanam. Epi„ phanius Hæreſi 45. & 70. non modo has „ agnovit; ſed etiam quales eſſent his „ verbis diiudicavit. Ceterum, *inquit*, „ ad hoc afferunt falſo iidem Audiani Apo„ ſtolorum Conſtitutionem: eo enim no„ mine commentarium ipſum appellat, „ quod apud multos in ambiguo eſt, ſed „ non reprobatur; omnis enim regularis „ ordo in ipſa habetur, & nihil a fide „ adulteratum, neque a confeſſione, ne„ que ab Eccleſiaſtica gubernatione, & re„ gula. At vero dictum a quo accipiunt „ de Paſchate, prædicti male interpretan„ tur, & per ignorantiam aliter intelli„ gunt. In his multa ab Hæreticis corru„ pta; aliqua a Græcis fraudulenter ſup„ poſita can. 2. nomine ſextæ Synodi edi„ ta. „ Baronius ad annum Chriſti 102. num. 9.

Synopſis eorum quæ primo Sæculo facta ſunt.

PRIMO: Numerantur 84. Canones, qui Apoſtolis tribuuntur, ſed de hoc momento maxime dubitatur, quia non ſunt Scriptura inſpirata, cum 45. & 26. non nihil Rebaptizantibus faveant.

Secundo: Quinque ſunt Apoſtolorum Concilia. In primo S. Mathias in locum Judæ ſuffectus eſt. In ſecundo electi ſunt ſeptem Diaconi. In tertio reciſſa ſunt legalia. In quarto eadem ad tempus, ut Synagoga cum honore ſepeliretur, permiſſa fuere. In quinto cultus Sanctorum commendatur.

Tertio: Octo libri Conſtitutionum S. Clementis commemorantur. Præclara continent antiquitatis monumenta. Eos multi facit S. Athanaſius Epiſtol. 99. Epiphanius Hær. 45. & 70. ſuum eis addit calculum.

De Canonibus & ſtatutis ſecundi Sæculi.

§. I.

De celebratione Paſchatis.

SEX circiter in hoc Sæculo adunata ſunt Concilia anno 198. Severo IV. Imperatore, & Victore I. ſummo Pontifice ut ſcribit Euſebius Lib. 5. Hiſt. Eccleſ. capit. 22. ſcilicet Romanum, Palæſtinum, Ponticum, Gallicum, Afroenum, & Aſiaticum. Quinque quidem priora ſtatuunt feſtum Paſchatis Dominica immediate ſequente lunam 14. poſt æquinoctium Vernum ab omnibus totius orbis Fidelibus eſſe celebrandum, maxime Palæſtinum, in quo nomine Victoris Theophilus Cæſarienſis, Metropolitanus in Palæſtina præfuit; ultimum vero e contra luna 14. quacumque die occurreret, & fuit reprobatum: ſicque ab ipſa vagiente Eccleſia nullum prorſus Concilium aliquid roboris habuit, donec ei acceſſerit ſummi Pontificis calculus.

Obſervandum eſt hanc quæſtionem primum tantummodo de diſciplina evaſiſſe; hinc S. Polycarpus cum Aniceto Papa de hoc momento differens, ab eo cum pace receſſit. Acrius exarſit Præſide Polycrate cum quo Blaſtus Presbyter ſemi-Judæus factione jungebatur; contendebant morem ſuum de celebrando Paſchate ſemper luna 14. a Joanne Evangeliſta per Traditionem habere: ſed hoc dato, & non conceſſo, hoc fuit ſolemne ſeptem tantum Aſiæ Eccleſiis, quibus prævaluit conſuetudo Romana, quæ, teſte Victore, Traditione accepta a beatis Petro & Paulo ſuffulta erat. Concinit S. Ignatius Martir Epiſt. ad Philippenſes his verbis: " Si „ quis cum Judæis Paſcha celebrat, aut „ Symbola eorum recipit, particeps eſt „ eorum qui Chriſtum occiderunt. „ S.

Leo

Leo in ſua ad Proterium Alexandriæ Epiſcopum epiſtola quam refert Beda de ratione temporum capit. 42. aſſerit ſanctum Petrum hunc ipſum ſtatuiſſe ritum a S. Marco Alexandrino promulgatum. De eodem momento octavus canon inter Apoſtolicos recenſitus, juxta verſionem Dionyſii exigui, ſic habet: *Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ſanctum Paſcha diem ante vernale æquinoctium cum Judæis celebraverit, abjiciatur.*

Non abs re erit hic etiam ſubnotare Tertullianum Lib. de Corona Militis referre ideo Alexandrinos, Palęſtinos, Oſroenos, Ponticos in eamdem cum Romana Eccleſia conſonantiam adductos fuiſſe, quia, *inquit*: " Hanc obſervationem ſi „ nulla Eccleſia determinavit, certe con„ ſuetudo corroboravit: quæ ſine dubio „ de Traditione manavit. „ Beatorum ſcilicet Petri & Pauli.

Demum Quatuor-decimani inter Hæreticos recenſentur poſt habitam Nicænam Synodum, quę definivit ſanctum Paſchatis Feſtum Dominica ſequente lunam 14. poſt æquinoctium vernum ab univerſali Eccleſia celebrandum eſſe: Sententię Aſiaticorum damnationis non una erat ratio. Prima ex eo quod crederent Aſiatici, Eccleſię univerſalis conſuetudini reſiſti poſſe: Secunda, & quidem potiſſima, Paſcha celebrandum eſſe luna 14. quacumque die occurreret velut quid ſaluti neceſſarium autumabant. Ita Phylaſtrius capit. 11. & 39. Epiphanius hęreſi 30. vel 50. cęterum decretum Victoris tantum ponderavit, ut univerſalis Eccleſia ei adhęſerit, inquit Thomaſſinus Diſſert. 1. in Synodos de die Paſchę.

§. II.

De manuum impoſitione, de Diaconiſſis, ſacris Virginibus, Agapis, Eulogiis, Fermento, Communione laica & peregrina, tum & de jejuniorum origine.

MANUS impoſitio, teſte Dionyſio, Lib. de Eccleſiaſtica Hierarchia cap. 5. ſignificat hominem conſtitui ſub divinę manus protectione, & ideo gratię ſuper caput ejus effuſionem, tum vero diabolicę fraudis & malignitatis depulſionem: demum perfectam Deo ſubjectionem.

Quadruplex eſt manus impoſitio: una confirmativa, juxta illud Actuum 8. *Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum*. Altera conſecratoria, ſeu ordinativa, juxta illud 1. ad Timotheum 4. *Noli negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterii*. Tertia dicitur curativa, juxta illud de Chriſto, Marc. 6. *Infirmos, impoſitis manibus, curavit*. Poſtrema vocatur reconciliativa, de qua multus eſt in Conciliis ſermo, maxime canone 9. Concilii 1. Nicęni.

Diaconiſſa idem ſonat ac Miniſtra: ab ipſa vagiente Eccleſia, inſtitutæ ſunt Diaconiſſæ. Sanctus Ignatius Epiſt. 12. ad Antiochenos hoc ipſum confirmat his verbis: " Saluto in Chriſto Diaconiſſas ſacrorum „ veſtibulorum cuſtodes. „ Tum Lib. 3. Conſtitutionum cap. 15. & 16. earum aſſignat officia ſanctus Clemens, nimirum ut diſtribuant eleemoſynas, in reconciliandis feminis, & catechizandis vacent, maxime vero ut curent cuncta juxta modeſtię leges in illarum Baptiſmo fieri. Contendit Cabaſſutius Diſſert. 2. 2. Sęculi, hac de cauſa Sacerdotes unctionem tantum olim feciſſe in capite Baptizandarum, reliquas vero in ceteris corporis partibus a Diaconiſſis peragendas reliquiſſe. Apoſtolus 1. ad Timoth. 5. pręcipit, de Diaconiſſis loquendo: *Ut eligantur viduæ, non minus ſexaginta annorum, neque bigamæ*. Concilium Carthaginenſe IV. can. 104. loquitur de Diaconiſſarum habitu, de earum conſecratione, de quibus non una eſt opinio. Quidam earum conſecrationem abſque manuum impoſitione: quidam vero e contra factam fuiſſe autumant. Legendus eſt de hoc momento Baronius ad annum Chriſti 34. numer. 288. Demum creſcente in immenſum fidei propagatione, Baptiſma non in provecta, ſed in puerili ętate conferri cœpit; hinc, & Diaconiſſarum miniſterium, tum propter earum vitia finem habuit: namque Concilium Arauſicanum I. ſub Leone I. habitum canone 26. ſic decernit: *Diaconæ omnibus modis non ordinandæ: ſi quæ jam ſunt, benedictioni quæ populo impenditur capita ſubmittant*. Qua quidem definitione eas quę ſuperſunt, in ſtatum redigit vulgarem & ſęcularem.

Etiam a primis Eccleſię ſęculis devotę

mulieres ſuam conſecrarunt Deo virginitatem. Tertullianus Lib. de velandis Virginibus ſcribit pro more fuiſſe poſitum ad hunc ſublimem ſtatum non admittere virgines, niſi annorum ſexaginta ſpatio caſtitatem probaſſent: " Ad quam ſe„ dem, *ait*, præter annos ſexaginta non „ eligantur. „ Decurſu vero temporum virginitatis & velum, & cingulum, & habitum Eccleſia conceſſit iis quæ quadrageſimum attigerant annum. Tertullianus Lib. de virginibus velandis cap. 15. earum deſcribit habitum. Concilium Carthag. 4. can. 11. de iis ita ſtatuit: *Sanctimonialis virgo, cum ad conſecrationem ſuo Epiſcopo offertur, in talibus veſtibus applicetur, qualibus ſemper uſura eſt, profeſſioni, & ſanctimoniæ aptis*. Duo erant iſtarum virginum genera: quædam enim in parentum ædibus cum ipſis verſabantur, cujuſmodi fuerunt Sanctæ Marcella, Euſtochium, Demetriades, &c. Aliæ in monaſteriorum ſeptis religioſam vitam a perſonis ſæcularibus ſejunctæ degebant. Concilium Epaonenſe ſub Hormiſda Pontifice canone 38. loquitur de earum Monaſteriis inſtituendis: *Monaſteria*, inquit, *puellarum non niſi probata vita & ætatis provecta ad quaſcumque earum neceſſitates, vel miniſtrationes, permittantur intrare. Ad faciendas vero miſſas qui ingreſſi fuerint, ſtatim exacto miniſterio regredi feſtinabunt*. Ceterum ab Epiſcopo Virgines per manus impoſitionem, & capitis benedictum velamen conſecrabantur. Non prætereundum S. Benedictum, qui ſexto florebat Sæculo, multa erexiſſe Virginum Monaſteria, inter quæ numerandum eſt Jotrenſe verſus illa tempora erectum.

Nomine Agaparum intelliguntur quædam charitatis cœnæ, quibus fideles, tam pauperes quam divites iſtorum impenſis promiſcue ad veſperam veſcerentur, ſimul & donarentur ſacra Euchariſtia: ita ſanctus Chryſoſtomus in caput 11. 1. ad Corinth. quibus tamen menſis nonnulli obrepſerant defectus, vel ipſo Apoſtoli tempore, qui quidem in eo ſiti erant, quod divites, pauperibus excluſis, intemperanter conviverent. Hoc ipſum arguit ſanctus Paulus, his verbis: *Convenientibus vobis in unum, jam non eſt Dominicam cœnam manducare, unuſquiſque enim ſuam cœnam præſumit ad manducandum: & alius quidem eſurit, alius autem ebrius eſt*. Synodus Gangrenſis c. 11. occaſione Euſthatianorum, qui ſolemnes Fidelium conventus averſabantur, eos omnes qui ad Agapas accedere nolebant, a fidelium concione explodit, e contra vero propter horrendas Nicolaitarum in Agapis celebrandis diſſolutiones, Laodicæna cap. 28. eaſdem prohibet his verbis: *Non oportet in Dominicis locis, ſeu Eccleſiis Agapen facere, & intus manducare, vel accubitus ſternere*. Tertullianus Apol. 39. de prioribus ſic loquitur: " Cœna noſtra de nomine rationem „ ſui oſtendit; vocatur enim ἀγάπη, id „ quod eſt penes Græcos dilectio, quan„ tiſcumque ſumptibus conſtet lucrum „ eſt pietatis nomine facere ſumptum: „ ſiquidem inopes quoſque refrigerio iſto „ juvamus. „

Eulogia, erant quædam panis ſolemniter benedicti particulæ, fidelibus in ſignum fidei, & unionis diſtributæ. Quædam erant publice ab Eccleſia collatæ; quædam vero private, quas amici ad ſe mutuo in amoris vinculum, & pignus ad invicem mittebant. Sic Paulinus Epiſtola 1. ſub finem Eulogiam mittit ad Severum, alteram ad Auguſtinum, tertiam ad Alypium, ut habetur Epiſt. 31. apud Auguſtinum, & Epiſt. 35. his ſuccedit impræſentiarum panis benedictus. Primis temporibus ex azimis ſolum conſtabat Eulogia, decurſu tamen temporum, verſus S. Melchiadis ævum, ex fermento coaleſcere cœperunt. Laodicæna Synodus Canone 15. prohibet diſtribui in Paſchate, ne Euchariſtia, quæ tunc ſingulis conceditur per modum Eulogiæ habeatur. Canone 32. ab eis arcet hæreticos & ſchiſmaticos, quibus denegatur Fidelium communio. Canone 49. prohibet diſtribui tempore quadrageſimali, ne Eulogiarum comeſtione infringerentur jejunia. Quandoque Catechumenis concedebantur, eo quod ad fidem ſuſcipiendam accincti forent; poſtea vero eis conferri prohibuit Concilium Carthaginenſe III. Canone 6. Fermenti uſus cœpit eſſe ſolemnis tempore S. Melchiadis, qui reddita per Conſtantinum Eccleſiæ pace, ſubverſo Paganiſmo, voluit, Eulogias ad magnificentiam ex fermento fieri. Hoc ipſum ſubindigitat in Pontificali ejus vitæ auctor: " Hic fecit ut oblationes conſe-

„ cra-

„ cratæ per Eccleſias ex conſecrato Epi-„ ſcopo dirigerentur, quod declaratur „ fermentum. „ Altera fermenti mentio fit in vita Siricii Papæ, & rurſus ab Innocentio I. Epiſtola ad Decentium Epiſcopum Lugubinum capite 5. Ne miremini ſi Eulogiæ ex fermento confectæ ab ipſis ſanctiſſimis Pontificibus quid conſecratum, & etiam Sacramentum appellentur; hoc enim intelligitur ratione benedictionis, qua quidem res naturalis, & ſenſibilis ſacrum evadit ſignum, & lato modo Sacramentum: hæc explicatio colligitur ex Concilio III. Carth. Can. 5. hoc, ex Auguſtino Lib. 2. de peccatorum meritis capite 26. ſic loquente: " Et quod accipiunt Catechu-„ meni, quamvis non ſit corpus Chri-„ ſti, ſanctum eſt tamen, & ſanctius „ quam cibi quibus alimur, quoniam Sa-„ cramentum eſt. „ Mitto ſanctum Bernardum qui ſermone de Cœna Domini Baculum, quo inveſtitur Abbas Sacramenti nomine celebrat.

Communio triplex. Una laica, altera peregrina, tertia Clericalis. Prior ea eſt quæ laicis extra Sanctuarium conferebatur, quod ad noſtra uſque tempora obſervatur: poſterior coincidit in priorem: ab illa tamen ſecernitur in eo, quod quamdam ſubſtentationem Miniſtrorum exauctoratorum ex eleemoſynis conceſſam importet. Tertia, ſit intra Sanctuarium, & ſolos ſpectat altaris Miniſtros.

Clerici in vindictam, tum peccatorum, tum ſcelerum ad primam & ſecundam remittebantur. Ad primam quidem, ut habetur in Concilio Agathenſi Can. 2. quia vero omni aut beneficio, aut retributionum fructibus privabantur, Eccleſia commiſeratione mota ad menſam, quæ fidelibus peregrinis parabatur, eos admittebat; hinc ex miſericordia communio peregrina nuncupata eſt. Non deſunt hujuſce charitatis exempla. Inſtar omnium ſit iſtud Concilii Chalcedonenſis, quod quidem Act. 12. providet, ut Domnus Antiochena ſede exauctoratus, ejuſdem Eccleſiæ facultatibus alatur. Non abſimili modo ibidem ſubſtentationi Baſſiani, & Stephani invigilat, poſtquam ab Epiſcopali dignitate utrumque propter delicta ſubmovit. Altera, erat communio peregrina minus ſtricta. In eo potiſſimum ſita erat, ut ſuperiores Clerici non ab omni quidem dejicerentur gradu, ſed ad inferiorem detruderentur, ut Epiſcopus ad gradum Presbyteri; Presbyter vero ad gradum Diaconi, quod quidem debet intelligi non de extinctione Ordinis, ſed honoris ſpoliatione, ita ut etiam aliquam portiunculam ex redditibus Eccleſiaſticis ad vitam ſubſtentandam dejectus haberet. Ita colligitur ex prima Synodo Nicæna Can. 8. ex 8. Oecumenica Actione 4. ut fuſo calamo ſcribit Cabaſſutius Diſſertatione 16. 2. Sæculi.

Demum, ut aliquid de inſtitutione jejunii proferamus.

Certum eſt Quadrageſimale eſſe de inſtitutione Apoſtolica, juxta illud ſancti Ignatii Epiſt. ad Philippenſes: " Quadra-„ geſimale jejunium ne ſpernatis, conti-„ net enim exemplum converſationis Do-„ minicæ. „ Et illud Hieronymi Epiſt. ad Marcellam: " Nos unam Quadrageſi-„ nam ſecundum traditionem Apoſtolo-„ rum, toto anni tempore nobis congruo „ jejunamus. „ Sanctus Leo Serm. 42. ejuſdem eſt ſententiæ, & Sermone qui eſt ſecundus de jejunio Pentecoſtes. Rurſus, Sermone 92. qui eſt 9. de jejunio decimi menſis, & quatuor temporum jejunia inſtitutioni Apoſtolicæ inſcribit. Vetus traditio quædam etiam indixerat jejunia in Vigiliis Sanctorum celebranda, ut habetur Lib. 5. Conſtitutionum Apoſtolorum cap. 19. & apud Tertullianum Lib. 2. ad Uxorem: quia tamen in Vigiliis nocturnis ad ſepulchra Martyrum quædam occurrerunt & pietati, & honori offendicula, juſto judicio reſciſſa ſunt hujuſmodi conventicula; aliquod tamen remanet priſtinæ devotionis veſtigium in jejuniis, quæ ex præcepto Eccleſiæ in Vigiliis quorumdam Sanctorum ſervantur.

Tanta erat quondam in jejuniis celebrandis auſteritas, ut his diebus non a carnibus ſolum, verum etiam a vino oleoque abſtinendum eſſe putabant, ut habetur in Synodo Laodicæna Can. 50. quo quidem ſtatuit ſervandam eſſe Quadrageſimam in Xerophagia, his verbis: *Oportet totam Quadrageſimam jejunare aridis veſcentes*. In eo prorſus ſenſu Tertullianus Lib. adverſus Phyſchicos, Baſilius Serm. 1. de Jejunio, Theophilus Alexandrinus Epiſtola Paſchali 3. explicant Xerophagiam.

Prio-

Prioribus 13. Sæculis die jejunii, non niſi ad Veſperam cibus ſumebatur; videlicet tribus horis poſt nonam, hoc eſt, hora ſexta veſpertina, & hic fuit ritus pro jejunio Quadrageſimali: pro altero vero abſoluta hora nona, fiebat comeſtio. De jejunio quadrageſimali S. Baſilius Hom. 1. de jejunio, ſic loquitur: " Veſperam „ expectas ut cibum ſumas. „ Orientales ad hæc uſque tempora priſtinum jejunandi ritum adamuſſim obſervant. Sæculo 13. refrigeſcente devotione, invaluit conſuetudo, finita nona, vel ipſo quadrageſimali tempore comedere, ut obſervat S. Thomas 2. 2. quæſt. 147. art. 7. tum in deterius res ita proceſſit, ut non ſolum refectiuncula per modum collationis conceſſa ſit, verum etiam prandium vix ad horam pomeridianam determinatum ſit.

De ceteris Conciliis ſecundi Sæculi.

NON omittenda octo alia Concilia anno 197. eodem Victore ſummo Pontifice celebrata: videlicet Lugdunenſe contra eoſdem Aſiaticos, & Marcionem: Hyerapolitanum, adverſus Montanum, & Maximillam pſeudo-prophetas, & Theodotum Coriarium, qui Chriſtum ut purum hominum habebat: Achillanum Sotæ contra eoſdem hæreticos, maxime vero contra Montanum qui 78. Æonas docebat, & ſe ipſum pro Spiritu ſancto ventilabat. Gallicanum iterum adverſus Montanum & Maximillam; cujus decretum ad eos, qui iu Aſia erant, Fideles damnavit. Epheſinum Polycratis in quo mos Aſiaticus confirmatur, ſed a Victore I. abjectum eſt. Hieroſolymitanum Narciſſi adhærens Victori I. pro celebratione Paſchatis. Corinthiacum, Bacchylidis in quo idem ſtatutum eſt. Meſopotamicum concinit; item & Aſiaticum Plaſmæ. Romanum contra Theodotum, Æbionem, & Arthemonem qui duces fuerunt Pauli Samoſateni & Neſtorii: Romanum alterum quod profligavit Sabellium, & Noetum qui commixtionem perſonarum in ſanctiſſima Trinitate divulgabant. Tum & Valentinum qui præter ceteras ineptias, corpus Chriſti cœleſte eſſe effutiebat.

Synopſis eorum quæ ſecundo Sæculo geſta ſunt.

PRIMO: Quinque adunata ſunt adverſus Quatuor-decimanos Concilia, in quibus proſcripti ſunt; ipſi vero unum adunavere, ſed reprobatum eſt.

Secundo: Verſus illa tempora Labbæus decem alia commemorat, in quibus Aſiatici, Montanus cum Maximilla, Theodotus Coriarius, Sabellius, Noetus, Æbion, Valentinus damnati leguntur. Inter illa unum pro Aſiatico more pro feſtivitate Paſchatis annotatur, ſed utique ſicut primum legitur reprobatum.

Tertio: Impoſitio manus quadruplex, videlicet confirmativa, curativa morborum, reconciliativa, & ordinativa.

Quarto: Diaconiſtæ erant quædam piæ electæ Virgines, quandoque etiam viduę, quæ, ordinante Eccleſia, eleemoſynis colligendis & prudenter expendendis, tum & Puellarum Baptiſmo, ut cuncta modeſte fierent, invigilabant.

Quinto: Nomine Agaparum intelliguntur quædam charitatis Cœnæ, in quibus vel ipſi pauperes admittebantur: de eis mentionem facit Apoſtolus 1. Cor. 11 Eulogiæ vero erant quædam panis benedicti particulæ in ſignum unionis fidelibus diſtributæ.

Sexto: Communio triplex, ſcilicet laica, peregrina & Clericalis. Prior ea eſt, quæ fit extra Sanctuarium, altera coincidit in iſtam, addit ſolum quamdam eleemoſynam pro Miniſtrorum exauctoratorum ſubſtentatione. Tertia, fit intra Sanctuarium, & ſolos ſpectat altaris miniſtros.

Septimo: Jejunium quadrageſimale eſt de inſtitutione Apoſtolorum: Prioribus 12. ſæculis, non niſi tribus poſt nonam horis, hoc eſt hora ſexta cibus ſumebatur.

Octavo: Præter Concilia laudata, octo ulteriora 2. Sæc. adunata ſunt, videlicet contra Ebioniſtas, Aſiaticos, Montaniſtas & Marcioniſtas.

De Canonibus & Statutis tertii Sæculi.

VARIA iſto Sæculo adunata ſunt Concilia.

Primum quidem, Africanum ſub S. Zephirino

tino Papa anno 217. illudque de Rebaptizandis, ſed improbatum.

Alterum, Alexandrinum anno 236. ſub ſancto Fabiano Papa, adverſus Ammonium Religionis deſertorem, ibi tamen purgatum.

Tertium, Labeſitanum in Africa anno 24. ſub eodem Pontifice, ſimiliter, & Arabicum anno 247. tum Boſtrenum, & Arabicum. Labeſitanum quidem adverſus privatum hæreticum: Arabicum contra eos qui animas mortales eſſe autumabant: Boſtrenum, ad emendationem Berilli ejuſdem urbis Epiſcopi, qui adhærebat Theodoto Coriario: alterum in Arabia ab Origene aliiſque quatuor-decim Epiſcopis collectum pro correctione Fidelium, qui ex quadam peſtilenti hæreſi, non ſine auſu temerario animas interire credebant.

Anno 250. morte ſancti Fabiani vacante ſede, adunatum eſt Romæ Concilium, quo quidem cautum eſt a Clero Romano, adverſus Novatianos, lapſos & Libellaticos recipiendos eſſe ad Pœnitentiam, tum ad Communionem, eoſdem vero extrema agentes omiſſa Pœnitentia publica, ea tamen lege, ut lacrymis, & ſingultibus de perfidia dolorem proderent, ut legere eſt apud Cyprianum Sermone de lapſis, & apud Baronium anno 233. num. 18. 19. & 24. decretum Concilii, his concipitur verbis: *Ante Conſtitutionem Epiſcopi, nihil innovandum putavimus, ſed lapſorum curam mediocriter temperandam eſſe credimus, ut interim dum Epiſcopus dari a Deo nobis ſuſtinetur, in ſuſpenſo, eorum, qui moras dilationis poſſunt ſuſtinere, cauſa teneatur. Eorum autem quorum vita ſua finem urgens exitus dilationem non ferret, acta pœnitentia, & profeſſa frequenter ſuorum teſtatione factorum, ſi lacrymis, ſi gemitibus, ſi fletibus dolentis ac vere pœnitentis animi ſigna prodiderint, cum ſpes vivendi ſecundum hominem nulla ſubſtiterit, ita demum caute, & ſolicite ſubveniri, Deo ipſo ſciente, quid de talibus faciat, & qualiter judicii ſui examinet pondera: nobis tamen anxie curantibus, ut nec pronam noſtram impii homines laudent facilitatem, nec vere pœnitentes accuſent noſtram quaſi duram crudelitatem.*

S. Cornelio Clavum Eccleſiæ tenente, adunatum eſt Concilium Carthaginenſe I. anno 252. & Romanum primum, tum Romanum ſecundum Italicum, & Carthaginenſe alterum anno 253. Duo priora in cauſa lapſorum, ubi renovatum eſt decretum Cleri Romani: Romanum ſecundum & Italicum adverſus Novatianos. Demum Carthaginenſe ſecundum contra Feliciſſimum, & Novatianum ſchiſmaticos. Et vero non ſolum poſt Baptiſmum lapſos tametſi pœnitentes propellebant, verum etiam ſanctum Cornelium e ſede deturbare tentabant, in primis Novatianus, qui ſummum Pontificem inſulſis laceſcebat calumniis. Sic refert Cyprianus Epiſt. ad Antonianum, ita Baronius anno 254. & ſequentibus.

S. Stephano Eccleſiam gubernante, coacta eſt Synodus Africana II. anno 256. vel 258. Iconienſis, & Synnadenſis, Carthaginenſis, ſecunda Romana, Carthaginenſis tertia verſus eadem tempora. Africana quidem prima ſtatuit, ut quidam Diaconus, & nonnulli Clerici contumelioſi, aut abſtinerentur, aut peccatum citius emendarent. Item ut infantuli extrema agentes ante octavum diem propter neceſſitatem baptizarentur: altera vero adverſus Libellaticos lapſos ſuum acuit ſtylum. Iconienſis, & Synnadenſis abjectæ ſunt, ea potiſſimum cauſa, quod Baptiſmum ab hæreticis, tametſi Verbis Evangelicis collatum, abnegarent. Eadem de cauſa, & Carthaginenſis prima, ſecunda & tertia.

Anno 263. Romæ congregatum eſt Concilium ſub S. Dionyſio Papa, & ibi purgatus eſt Dionyſius Alexandrinus a calumnia, qua a Sabellianis fuerat impetitus. Eodem circiter anno ſub eodem Pontifice duæ Synodi Alexandriæ celebratæ ſunt. Prima contra Sabellium, altera contra Nepotem Epiſcopum Ægypti qui adhærebat Millenariis. Item & ſub eodem Papa Antiochenſis prima & ſecunda; prior quidem adverſus Paulum Samoſatenum, qui Chriſtum dicebat purum hominem, poſterior adverſus eumdem relapſum, qui ibi exauctoratus eſt.

Synopſis Geſtorum in tertio Sæculo.

PRIMO; Anno 233. mortuo S. Fabiano, Clerus Romanus pœnitentiam publicam temperavit in gratiam eorum, qui

ani-

animam agebant, modo ſigna doloris lacrymis & gemitibus dediſſent.

Secundo: Sub S. Cornelio Concilium Carthaginenſe, tum & Romanum adunata ſunt: illud Libellaticos, iſtud Novatianos exagitavit, & cenſuris compeſcuit.

Tertio: Stephanus I. tria Cypriani, duo vero Firmiliani Concilia, quibus Hæreticos tametſi Verbis Evangelicis tinctos, iterum baptizari volebant, abjecit, cujus Conſtitutioni adhæſit univerſalis Chriſti Eccleſia.

De Canonibus, & peractis quarto Sæculo.

§. I.

De Conciliis.

SUB *S. Marcellino Papa*, adunatum eſt Concilium Cirtenſe in Numidia, & Sinueſſanum anno 303. illud quidem adverſus eos qui codices ſacros, reſve alias ſacras obediendo edicto Imperatorum Paganorum comburendas tradiderant: iſtud vero contra eos qui Thus Idolis adoleverant. Quidam inter eos annumerant, vel ipſum Marcellinum, ſed de hoc momento infra in obſervationibus Canonum dicemus.

Sub S. Marcello ſummo Pontifice, tria adunata ſunt Concilia, videlicet, Elyberitanum anno 305. quod quidem diverſa ſtatuit pro diſciplina, maxime vero contra eos qui poſt Baptiſmum Idolis immolaverant. Anno 306. Carthaginenſe primum, tum Carthaginenſe ſecundum anno 308. ambo pſeudo-concilia.

S. Melchiade Papa, coacta eſt Synodus anno 313. in cauſa Donatiſtarum, & Cæciliani, ubi iſte abſolutus eſt.

S. Sylveſtro Papa, varia hinc inde adunata ſunt Concilia per ordinem ſic concinanda.

Anno 314. Arelatenſe I. percelebre, in quo iterum diſcuſſa cauſa Donatiſtarum, & Cæciliani, rebaptizatio abjicitur, Cæcilianus vero purgatur.

Eodem circiter anno Ancyranum pro diſciplina eorum qui in perſecutione ceciderant obſervanda.

Eodem quoque anno Neocæſarenſe pro Eccleſiaſtica diſciplina.

Anno 315. Romanum I. adverſus Judæos obſtrepentes.

Eodem anno Alexandrinum I. contra Arium.

Anno 319. Alexandrinum II. adverſus Meletianos, Colluthianos, & Sabellianos.

Anno 320. Laodicænum pro diſciplina Eccleſiaſtica.

Anno 324. Romanum II. pro pace Eccleſiæ componenda.

Anno 325. Nicænum I. Oecumenicum contra Arianos, & Quatuor-decimanos.

Eadem verſus tempora, Cæſarienſe, Tyrium, Marcoticum, Antiochenum, Conſtantinopolitanum, alterum Conſtantinopolitanum ſecundum, tertium & quartum, Antiochenum Arianorum, juxta Labbæum, Romanum tertium eodem anno pro diſciplina Eccleſiaſtica, maximo de ſolemnitate Paſchatis.

Circa eadem tempora Grangrenſe adverſus Euſtathium Sebaſtenſem in Armenia Epiſcopum, qui reliquos Chriſtianorum ordines peſſundabat.

Anno 335. Tyrium Conciliabulum adverſus ſanctum Athanaſium. Eodem anno Ieroſolymitanum Euſebianorum, de quo ſupra.

S. Marco Papa Conſtantinopolitanum Arianorum anno 336.

Anno 337. *Julio ſummo Pontifice* Romanum I. contra Arianos.

Anno 339. Alexandrinum, ubi Patres inſulſas Arianorum adverſus S. Athanaſium contumelias confutant: ita Binius Tom. 1. pag. 415.

Anno 344. Antiochenum I. in quo ab Arianis Athanaſio depoſito, Gregorius Cappadox ſubſtitutus eſt. Eodem anno Romanum II. in cauſa Athanaſii, aliorumque Orthodoxorum Epiſcoporum, tum affulſit Symbolum Athanaſii Romæ editum, juxta quoſdam, vel ipſo anno 340.

Anno 342. Romanum III. quo perſtringuntur Ariani, Athanaſius vero cum ſuis defenditur.

Anno 344. Antiochenum II. Arianorum, Eodem anno, Mediolanenſe a Catholicis celebratum, ubi fides Nicæna conclamata eſt.

Anno 347. vel 348. Sardicenſe Conciliabulum Philippopoli Semiarianorum.

Eodem circiter anno 348. Carthaginenſe I. ad pacem Eccleſiæ Africanæ compo-

ponendam ſchiſmate Donatiſtarum convulſam.

Anno 350. Mediolanenſe II. pro fide Nicæna defendenda. In hoc Conventu Urſatius & Valens, quaſi a ſua ipſorum conſcientia flagellati, præmiſſis ad Athanaſium litteris *Pacificis & communicatoriis pœnitentiam egerunt*. Confitentes omnia, quæ vel dixiſſent, vel feciſſent contra Athanaſium falſa eſſe. Tum ſcriptis Arianiſmum execrantes Eccleſiæ Julio SS. Pontifice reconciliati ſunt. Eodem anno Jeroſolymitanum pro defenſione ſancti Athanaſii.

Colonienſe anno 357. ubi Euphrata Chriſti divinitatem abnegans proſcriptus eſt.

Vaſenſe anno 463. pro diſciplina Eccleſiaſtica aſtruenda.

Liberio Eccleſiam regente ſubſequentia Concilia congregata ſunt.

Anno 352. & ſecundum alios 355. pro cauſa ſancti Athanaſii, iterum atque iterum defendenda.

Anno 353. Arelatenſe Arianorum.

Anno 355. Mediolanenſe etiam Arianorum, & reprobatum, quippe quod adverſaretur ſancto Athanaſio.

Anno 356. Byterrenſe Conciliabulum Arianorum.

Anno 357. Syrmienſe quaſi Oecumenicum, ſed ex parte reprobatum, maxime propter ſecundam formulam blaſphemiis erga Chriſti divinitatem refertam, & tertiam non ſatis Catholicam.

Anno 358. Ancyranum Semiarianorum, qui averſati ſecundam Syrmienſem formulam, ea rejecta, Verbi conſubſtantialitatem confeſſi ſunt, tametſi *homouſion* omiſiſſent; juſſu tamen Imperatoris, ut ſcribit Baronius, anno 357. ſuum calculum tertiæ Syrmienſi Formulæ addiderunt.

Anno 359. Ariminenſe, quod a multis Concilii generalis nomine celebratur, quamvis Orientales non hic, ſed Seleuciæ eodem tempore adeſſent: In ea Synodo fides Nicæna a 400. circiter Epiſcopis conclamata eſt; Urſatius vero cum Valente proſcriptus.

Eodem anno pſeudo-Concilium alterum Ariminenſe, ſed potius Nicænum in Thracia, ubi aliqui ex priori Concilio Patres fraudibus Semiarianorum decepti ſubſcripſerunt Formulæ, animo quidem Catholico, ſed tamen vocem *homouſion* non referenti.

Eodem etiam anno Seleucienſe, in quo a Semiarianis Acatiani damnati ſunt. Eodem adhuc anno Conſtantinopolitanum in quo Semiariani ab Acatianis, & Arianis proſcripti ſunt.

Anno 360. Antiochenum Conciliabulum, in quo ab Arianis Meletius Antiochiæ Epiſcopus deponitur.

Anno 362. Alexandrinum I. de lapſis recipiendis. Eodem anno Pariſienſe adverſus Arianos.

Anno 363. Alexandrinum II. ubi Imperator de fide Nicæna defendenda per litteras beati Athanaſii commovetur.

Eodem anno Antiochenum II. quo Semiariani, adjuvante Imperatore, fidem Nicænam profiteri coguntur.

Anno 364. Lampſacænum Conciliabulum Semiarianorum.

Anno 365. Siculum, ubi confirmata eſt fides Nicæna. Eodem anno Illyricum pro eodem momento. Eodem etiam anno Tyanenſe, ubi Euſtathius Epiſcopus Sebaſtę ad meliorem frugem ſpecie tenus reverſus, in priſtinam ſedem reſtitutus eſt, tum poſtea relapſus.

Anno 366. Conciliabulum Arianorum in Caria. Eodem anno Singedunenſe etiam Arianorum, in Myſia.

S. Damaſo ſummo Pontifice, iſta alia adunata ſunt.

Anno 368. Romanum I. in quo Urſatius, & Valens fuerunt damnati.

Anno 369. Romanum alterum in cauſa Arianorum damnandorum.

Anno 373. Romanum III. in quo Apollinariſtarum hæreſis damnata fuit.

Valentinum anno 374. pro diſciplina.

Anno 378. Antiochenum in cauſa ſchiſmatis inter Meletium, & Paulinum, illum ab Arianis Epiſcopis, iſtum a Lucifero Calaritano ſedis Apoſtolicæ Legato Patriarcham inſtitutum; ea conditione ut alternata vice uterque celebraret in Eccleſia, & ſimul regerent Patriarchatum, tum uno mortuo, ſolus ſuperſtes clavum hujuſce Eccleſiæ teneret.

Anno 381. Conſtantinopolitanum I. & II. Oecumenicum contra hæreſim Macedonii. Eodem anno Aquilejenſe adverſus Arianos, & Cæſarauguſtanum pro diſciplina.

Anno

Anno 382. Romanum IV. pro diſciplina; & verſus eadem rempora Conſtantinopolitanum II. pro eodem momento.

Sub Siricio Papa, ſequentia adunata ſunt.

Anno 385. Burdigalenſe, in quo Priſcillianus primum in Cæſaraugustano propter hæræſim axauctoratus, deinde propter pœnitentiam reſtitutus, iterum lapſus proſcribitur.

Anno 386. Romanum ad collapſam in Africa diſciplinam reſtaurandam. Item & Trevirenſe, quo Eccleſia ab Imperatore obtinuit ut Priſcillianiſtæ flammis, & ferro non committerentur, ut Itathius Maximo ſuaſerat: vel ipſo ſancto Martino deprecante, etiam duo comites morte afficiendi abſolvuntur, modo ſanctus Epiſcopus Itacianis communicaret, quod quidem miſericordia commotus fecit, ſed poſtea doluit.

Anno 389. Capuanum in cauſa ſchiſmatis Antiocheni ad pacem iſtius Eccleſiæ componendam; ſed non modicum., mortuo Paulino, cui ſucceſſor contra pacta conventa ſuffectus eſt, conturbata. Verſus eadem tempora juxta Binii opinionem Arelatenſe II. pro diſciplina.

Anno 390. Mediolanenſe contra Jovinianum, & Helvidium neſandos hæreticos, & eodem circiter tempore, ut propugnat Binius, Angarianenſe Novatianorum.

Anno 393. Hypponenſe pro diſciplina.

Anno 394. Conſtantinopolitanum, in quo quidem cauſa duorum Epiſcoporum eumdem Boſtienſem Epiſcopatum ſibi vindicantium definita fuit: tum Adrumetinum de cujus Canonibus nihil certum habetur: item & Cavernenſe Donatiſtarum, ſicut & Bagajenſe, in quo aderant 317. Epiſcopi.

Anno 397. Taurinenſe pro diſciplina Carthaginenſe II. & III. pro eadem re.

Sub Anaſtaſio Papa, hæc ſunt Concilia.

Anno 398. Carthaginenſe IV. & V. pro diſciplina.

Anno 399. Alexandrinum, in quo Origenis libri, & ejus Doctrinæ adhærentes, in primis vero Melania nobilis femina, cujus molitione divulgabantur., damnati ſunt. Eodem anno Africanum pro diſciplina.

Anno 400. Conſtantinopolitanum adverſus Antoninum Epiſcopum Epheſinum pro variis criminibus accuſatum. Eodem anno Toletanum I. pro diſciplina.

§. II.

Obſervationes de Concilio Sinueſſano pro facto Marcellini Papæ.

N O T Æ.

Eo loci fit mentio de Marcellino, quem timore perterritum ad declinandum ſupplicium ſacrificaſſe Idolis, tum pœnitentia ductum ultro ſe præſentaſſe Diocletiano ad fidem profitendam, ac demum inſigni martyrio coronatum fuiſſe multi ſcribunt; pro Chriſto mortem illum ſubiiſſe non eſt relictus ambigendi locus, ſed de thurificatione graviſſima emerſit controverſia, aliis rem ita contigiſſe, ut modo dictum eſt, propugnantibus; aliis e contra iis ducti rationibus.

Primo quidem, ex eo quod hujuſce Concilii Acta, etiam non diffitente Binio, deflorata ſiut. II. In iiſdem contradictoria referuntur: modo enim legitur Marcellinum interrogatum negare thus idolis ſe adoleviſſe, modo hoc ipſum confiteri, modo etiam Concilium nolle eum judicare, ſed expetere ut ſe ipſum judicet, modo tandem contra propoſitum iterum atque iterum expreſſum damnare Pontificem. III. Doctiſſimi viri propugnant, & validiſſimis argumentis probant Acta laudata eſſe ſpuria, & nullius ponderis, & factum Thurificationis eſſe commentum a Donatiſtis callide excogitatum, ut ſcilicet nomen Marcellini, ab omnibus antiquioribus bene acceptum, infamaretur. Hujuſce ſententiæ tenaciſſimus eſt S. Auguſtinus Lib. de unico Baptiſmo contra Petilianum cap. 16. his verbis: " Lapſum Marcellini Donatiſtæ Catholicis „ objecerunt, ſed crimen commiſſum eſſe „ hactenus non probarunt. „

De Concilio Ancyrano Nota.

CANONE 12. juxta ſecundam editionem, & canone 13. juxta ultimam, ut ponit Caballutius habetur: " Chorepiſcopis non licere presbyteros, aut Diaconos ordinare &c. „ Nomine Chorepiſcoporum intelliguntur Presbyteri vi[illegible] præ-

ſtitio-

fidentes, quibus ex conceſſione Eccleſiæ licitum erat quatuor minores, & Subdiaconatum conferre? Non diffitemur tamen eos quandoque Epiſcopos vocari, ſed eo dubio procul ſenſu juxta Cabaſſutium hic, quod Epiſcopi conſecrarentur, vel etiam intelligi poteſt de Epiſcopis exauctoratis, quibus ex indulgentia Chorepiſcoporum officio ſungi concedebatur.

De Neocæſareenſi obſervatio.

JUXTA canonem 15. ſeptem tantum Diaconi in civitate quantumvis magna debent eſſe; ibidem canone 1. cœlibatum injungitur Clericis.

De Alexandrino Nutula.

OBSERVANDUM venit non Arium primum fuiſſe qui Verbi conſubſtantialitatem abnegaverit, ſed Euſebium Nicomediensem, ut non mireris, inquit Binius, ſi ſæpe contingat eoſdem quos dicimus Arianos, ab antiquis Patribus eſſe dictos Euſebianos.

De Alexandrino ſecundo inſignis obſervatio.

BINIUS de eo ſic loquitur: " Hoc „ Concilium anno Domini 319. qui eſt „ Sylveſtri 6. & Conſtantini Imperato- „ ris 14. annus, Alexandriæ in Ægy- „ pto habitum, cui omnes Epiſcopi qui „ Alexandrino Primati parebant, una „ cum Oſio Cordubenſi Epiſcopo, qui „ Legationis Pontificis munere fungeba- „ tur, atque ideo huic Synodo præſide- „ bat, interfuere; ob quam cauſam Atha- „ naſius Apologia 2. hanc Synodum ge- „ nerale Concilium appellavit. „

De Laodicano pro Confeſſione obſervatio.

CANONE 2. juxta ſecundam editionem legitur: *His qui diverſorum peccatorum lapſus incurrunt & inſtant orationi, confeſſioni, ac pœnitentiæ, malorum ſuorum perfectam converſionem demonſtrantes, pro qualitate peccati, pœnitentiæ tempus tribuendum eſt: propter miſericordiam, & bonitatem Dei, qui hujuſmodi ſunt, revocandi, & ad communionem ſunt applicandi.*

Nota Binii pag. 293. col. 1.

" NOTA, *inquit*, quod lege Chriſti „ Joan. 20. his verbis: *Quorum retinueritis* „ *peccata retenta ſunt*; id eſt, non remiſe- „ ritis, non ſunt remiſſa: inſtitutum „ eſt; ut peccatorum confeſſio in ſpecie „ coram Sacerdote juriſdictionem habente „ emittatur, id antiquo uſu in Eccleſia „ receptum fuiſſe, atque etiamnum recte „ uſurpari. „

De Synodo Romana ſecunda ſub Sancto Sylveſtro obſervationes.

PRIMA, cap. 6. juxta editionem 1. p. 302. Actione 1. habetur: *Et Diaconi non eſſent plus nec amplius per Parochiarum examen, niſi duo, & Diaconi Cardinales urbis Romæ ſeptem.*

Nota Binii pag. 304. col. 2. de Diaconis Cardinalibus.

" QUI hic appellantur Diaconi Car- „ dinales, quod, licet in diverſis locis „ agerent, unius tamen Eccleſiæ, ejuſ- „ que primariæ cardine continerentur; „ iidem ſupra in vita Fabiani, Diaconi „ regionarii nominantur, quod ex officio „ ſinguli binis regionibus urbis præeſſe „ pauperumque in eis degentium curam „ habere tenerentur: in quem finem 14. „ urbis regionibus ſeptem Cardinales Dia- „ coni præfecti ſunt, ut nimirum ſingu- „ li binas regiones ſolicite curantes, to- „ tius urbis pauperibus bene proſpectum „ foret. „

Obſervatio in Canonem vigeſimum.

NON ignoti nominis Theologi, auctoritate Concilii Sinueſſani de Marcellini lapſu, in quo Patres ſic alloquuntur Papam: *Tu eris judex: ex te enim damnaberis, & ex te juſtificaberis*; propugnant ſupremum Eccleſiæ Præſulem a nemine judicari: hoc ipſum confirmat Synodus Romana 2. ſub S. Sylveſtro can. 20. p. 303. ed. 1. his verbis: *Nemo enim judicabit primam ſedem, quoniam omnes ſedes a prima ſede juſtitiam deſiderant temperari. Neque ab Auguſto, neque ab omni Clero, neque a Regibus,*

bus, neque a populo judex judicabitur. Et ſubſcripſerunt 284. Epiſcopi, & 45. Presbyteri. Et 5. Diaconi, & duo ſequentes, & Auguſtus Conſtantinus, & mater ejus Helena, & fixit canonem hunc Sylveſter Epiſcopus in urbe Roma, & omnibus Epiſcopis aſperſit. Actum ad Trajanas Thermas, 3. Kalendas Junii Domno Conſtantino Auguſto tertio, & Priſco proConſule.

Non prætereundum Donatiſtas defloraſſe canonem octavum Concilii Arelatenſis, & poſuiſſe *de Arianis*, cum e contra ſit: *De Afris quod propria lege ſua utuntur ut rebaptizent &c.* ut damnationem declinando ad Arianos diverterent: ſic obſervat Baronius anno 314. num. 32. Obſervandum quoque eoſdem Donatiſtas tertia appellatione in Arelatenſi finita, quarta vice provocaſſe ad Imperatorem, qui non cedens protervitati eorum, ſuo calculo munivit quæ prius definita fuerant, nec amplius exauditi ſunt.

Nota circa Concilium Nicænum primum.

PRIMA occurrit de numero canonum. Vulgo 20. tantum annumerantur juxta Theodoretum Lib. 1. cap. 8. Julius I. addit 24. in Epiſtola ſua ſecunda. Gelaſius Cyzicænus Lib. 2. capite 30. novem addit vulgatis a Theodoreto; Primus de ſancta Chriſtianorum vita: ſecundus de laudabili manuum labore: tertius de Eccleſiaſtica hierarchia & quanta morum puritate Clerici præfulgere debeant: quartus prohibet laicis in ſuggeſtum aſcendere: quintus tractat de gratia Baptiſmi: ſextus de menſa Euchariſtica in qua Chriſtus realiter ſumitur: ſeptimus de reſurrectione Chriſti, quæ noſtræ typus dicitur: octavus, de unitate Eccleſiæ extra quam non eſt ſalus: nonus, de providentia Dei quæ per gratiam Sanctos diſponit ad æternæ gloriæ conſecutionem: Demum ex Arabico exemplari octoginta recenſentur, quod quidem exemplar ſub Pio IV. ex Alexandria Ægypti allatum fuit.

Unuſquiſque pro virili ſuum numerum propugnat. Certum eſt multos non ſine ratione dubitare de Gelaſianis, & Arabicis: de numero vulgari ultro conveniunt iſtos viginti canones non eſſe aſſutos: de Julianis nonnulla emergit controverſia. Partem affirmativam cum auctoribus omni exceptione majoribus tenemus, & quamquam Cabaſſutius hic pag. 120. non nihil diſcrepet pro ſententiis de appellationibus a Conciliis ad ſummum Pontificem, quas in dubium revocare videtur, reipſa tamen veneratur, & admittit, eo ipſo quo Epiſtolam Julii I. ut authenticam habet, & probat, omni argumentorum genere, alias ſibi contradiceret in capitali aſſertionis puncto.

Canones Julii I. Epiſt. 2. de quibus movetur controverſia pro appellationibus.

CANON 1. edit. Bin. 1606.: “ Non de-
„ bent præter ſententiam Romani Pon-
„ tificis Concilia celebrari. „
Canon 2. “ Ut omnes Epiſcopi, qui in
„ quibuſdam gravioribus pulſantur, vel
„ criminantur cauſis, quoties neceſſe
„ fuerit, libere Apoſtolicam appellent
„ ſedem, atque ad eam quaſi ad matrem
„ confugiant, ut ab ea, ſicut ſemper fuit,
„ pie fulciantur, defendantur, & libe-
„ rentur, cujus diſpoſitioni omnes majo-
„ res Eccleſiaſticas cauſas, & Epiſcopo-
„ rum judicia, Antiqua Apoſtolorum,
„ eorumque ſucceſſorum, atque canonum
„ auctoritas reſervavit. Quoniam culpan-
„ tur Epiſcopi, qui aliter erga fratres
„ egerint, quam ejuſdem ſedis Papæ fieri
„ placuerit. „
Canon 3. “ Dum iterato judicat Apo-
„ ſtolicæ ſedis Pontifex cauſam Epiſco-
„ pi, nullus alius in ejus loco ponatur,
„ aut ordinetur Epiſcopus. Quoniam
„ quamquam a comprovincialibus Epiſco-
„ pis accuſati cauſam Pontificis ſcrutari
„ liceat, non tamen definire inconſulto
„ Romano Pontifice permiſſum eſt, cum
„ beato Petro Apoſtolo, non ab alio quam
„ ipſo dictum ſit Domino: Quæcumque
„ ligaveris ſuper terram, erunt ligata in
„ cœlis: & quæcumque ſolveris ſuper
„ terram erunt ſoluta & in cœlis. „
Canon 4. “ Si quis putaverit ſe a pro-
„ prio Metropolitano gravari; apud Pri-
„ matem Diœceſeos, aut penes univer-
„ ſalis Apoſtolicæ Eccleſiæ Papam judi-
„ cetur. „
Canon vigeſimus tertius: “ Primates
„ accuſatum diſcutientes Epiſcopum, non
„ ante ſententiam proferant damnationis,

„ quam

„ quam Apoſtolica freti auctoritate, aut „ reum ſe ipſe confiteatur, aut per in„ nocentes, & canonice examinatos re„ gulariter teſtes convincatur. „ Quibus prælibatis jam ſit.

Ea ſolum ducti ratione quidam cum Græcis abjiciunt canones Julianos eo quod Theodoretus Lib. 1. cap. 8. non niſi viginti admittat: Sed hæc ratio nulla eſt, immo luce meridiana clarius affulget multo plures eſſe, & non paucos ſicut molitione, ſic & protervia Arianorum excidiſſe. Ergo &c. Probatur minor multis momentis.

Primo: Non extat Canon quo decretum eſt Paſcha non niſi Dominica die proxime ſequenti æquinoctium vernum celebrandum, quem tamen commemorat ſanctus Athanaſius Epiſtola de Synodo Ariminenſi, ſicut & Euſebius Lib. 3. de vita Conſtantini.

Secundo: Neque extat Canon de Bigamis ab ordinibus arcendis conſtitutus, quem quidem ſanctus Ambroſius Epiſtola ad Vercellenſem Epiſcopum his verbis refert: " Sed prius cognoſcamus non „ ſolum hoc Apoſtolum de Epiſcopo, & „ Presbytero ſtatuiſſe; ſed etiam Patres „ in Concilio Nicæno Tractatus addi„ diſſe: neque Clericum quemquam de„ bere eſſe, qui ſecunda conjugia ſorti„ tus ſit. „

Tertio: Sed nec invenitur Canon de Scripturis divinis authenticis, cujus ſanctus Hieronymus Epiſtola 3. meminit loquendo de Libro Judith: " Sed quia, „ *inquit*, hunc librum Synodus Nicæna „ in numero ſanctarum Scripturarum le„ gitur computaſſe, acquievi poſtulationi „ veſtræ. „

Quarto: Sic loquitur Binius p. 318. col. 1. de alio canone: " Sanctus Auguſtinus „ Epiſtola 110. allegat canonem Nicæ„ num, quo ne duo Epiſcopi in eadem „ Eccleſia ſedeant, ſancte, & pie cavetur: „ Concilio Carthaginenſi III. canone 48. „ dicitur, a Patribus Concilii Nicæni „ conſtitutum fuiſſe, ut niſi a jejuno ſa„ crificium offeratur. A Concilio Carthag. „ VI. can. 3. citatur ex Nicæno canon „ de appellatione ad Apoſtolicam ſedem „ Epiſcopis conceſſa: quem ante habi„ tum Sardicenſe Concilium, editum fuiſſe „ ex Theodoreto conſtat, qui de Julio „ Romæ Athanaſii cauſam cognoſcente „ Lib. 2. cap. 4. hæc ait: *Ille Eccleſia* „ *canonem ſecutus, & eos juſſit Romam ve-* „ *nire, & divinum Athanaſium qui pro ſe* „ *ipſo in judicio reſponderet vocavit*. Hoc „ eodem Concilio Nicæno idem canon a „ Patribus ſancitus eſt, quo cautum fuit, „ ut res cognitæ in minori Synodo, in „ majori iterum examinari atque tracta„ ri poſſent: de quo Julius Papa Epiſto„ la ad Arianos hæc ait: *Epiſcopi in magna* „ *Synodo Nicææ congregata non ſine Dei conſi-* „ *lio permiſerunt prioris Synodi acta in alia* „ *Synodo examinari*.

Quidplura adjiciam, pergit Binius: " In „ fine Concilii Chalcedonenſis, refert At„ ticus in Nicæno Concilio canonem „ quemdam editum eſſe, ut formatarum „ litterarum certa quædam ſcribendi for„ ma, ac ratio determinaretur, quæ apud „ Epiſcopos tantum Catholicos ſecreta „ retineretur, ne vulgatam formulam im„ poſtor aliquis hæreticus, vel Schiſmati„ cus per fraudem confingens, ſe pro ca„ tholico venditaret, & Catholicam com„ munionem ſuffuraretur. „

Subnotat Sozomenus Lib. 3. capite 19. in fine ex decreto Nicæni ad hymnum glorificationis: *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto*: additum fuiſſe contra Arianos qui Verbum in tempore creatum prædicabant: *Sicut erat in principio, & nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum*. Quod tamen non reperitur in viginti canonibus vulgatis. Immenſus forem ſi cetera eaque authentica vellem proferre. Innocentius quippe 1. Epiſtola 23. ad Synodum Toloſanam, quam reſtituit Pater Syrmondus, profert ex regulis Nicænis de ordinationibus iſtam: *Ne quiſpiam qui poſt Baptiſmum militaverit, ad Ordinem debeat clericatus admitti*. Neque qui cauſas poſt Baptiſmum egerint acceptum. Vel ipſe Rufinus Lib. 1. cap. 6. duo canones addit ſupra vulgatos: Igitur in iſto numero non ſtandum eſt: nec ratio ex eo deprompta quidquam roboris habet adverſus Julianos.

Obſerves velim Epiſtolam ſecundam Julii haberi ut genuinam a Concilio Sardicenſi in ſua ad Epiſcopos Occidentis Epiſtola, a S. Athanaſio Apol. 2. a Theodoreto Lib. 2. Hiſt. Eccleſ. cap. 8. quod quidem argumentum irrefragabile eſt canones 24.

in ea contentos non eſſe aſſutos, maxime cum colliment cum aliorum Conciliorum canonibus : " Pro can. 1. Julii, „ ait Binius in notis 1. ad Syn. generalem „ pag. 349. col. 1. non debere Concilia „ ſine auctoritate Romani Pontificis ce„ lebrari, ex Epiſtola Ægyptiorum ad „ Felicem ſecundum : ſcimus in Nicæna „ magna Synodo 318. Epiſcoporum ab „ omnibus concorditer eſſe roboratum, „ non debere abſque Romani Pontificis „ ſententia Concilia celebrari, nec Epi„ ſcopos damnari. „

Pergit Binius pag. 350. col. 1. " Pro „ can. 2. Julii, de appellationibus Epi„ ſcoporum ad ſedem Romanam; ex ea„ dem Epiſtola Ægyptiorum ad Felicem „ ſecundum. Similiter a prædictis pa„ tribus, de Nicænis erat ſermo, eſt de„ finitum conſonanter, ut, ſi quiſquam „ Epiſcoporum, aut Metropolitanum, aut „ comprovinciales, vel judices ſuſpectos „ habuerit, veſtram ſanctam Romanam „ interpellet ſedem, cui ab ipſo Domino „ poteſtas ligandi & ſolvendi ſpeciali eſt „ privilegio ſuper alios conceſſa. „

Obſervationes in Canonem ſextum Nicænum.

Binius de hoc momento in ſuis notis pag. 318. col. 2. ſic loquitur : " initium „ hujus canonis, quod tale eſt : *Eccleſia* „ *Romana ſemper habuit primatum* : in Li„ bris vulgatis deeſt : ita enim citatur a „ Concilii Chalcedonenſis Patribus Act. „ 16. cum hoc eodem initio extat idem „ canon a Dionyſio Abbate a Græco in „ Latinum tranſlatus; ut refert Alanus „ Copus in 1. dialogo. Intelligitur & ex„ plicatur, his verbis : *Perpendimus omnem* „ *primatum & honorem præcipuum ſecundum* „ *canones antiqua Romæ Deo amantiſſimo* „ *Epiſcopo conſervari* : Quaſi diceret : ſicut „ Petrus ejuſque ſucceſſor Romanus E„ piſcopus ac Pontifex, ex inſtitutione „ Chriſti divino jure Primatum conſecu„ tus eſt, & ſemper habuit, ac legitime „ uſurpavit ; ita Alexandrinæ Eccleſiæ „ Epiſcopus omnium Eccleſiarum dum„ taxat, quæ ſunt in tota Ægypto, „ Primatum & auctoritatem quem Me„ letius ſchiſmaticus impugnaverat, juſte „ uſurpet : Et non ex inſtitutione Chri„ ſti; ſed ex conceſſione, ordinatione & „ inſtitutione Petri, ejuſque ſucceſſoris „ Romani Pontificis, qui omnes Ægypti „ provincias per Marcum Petri diſcipulum, „ & Marci ſucceſſores, huc uſque rege„ re, & gubernare conſuevit. „ Iſtius canonis ſenſum hunc genuinum fuſo calamo expoſuimus ſupra, ubi de Primatu ſummi Pontificis.

Obſervationes in Canonem 3. 4. & 7. Concilii Sardicenſis de appellationibus ad SS. Pontificem.

Jus appellationum ad ſummum Pontificem non datur, ſed a Concilio agnoſcitur; appellante autem Epiſcopo ad ſummum Pontificem nullus, pendente lite, ei ſufficiendus eſt. De primo momento ſic loquitur Binius in ſuis ad Concilium notis pag. 442. col. 1. " Hoc can. 3. ſicut „ etiam quarto & ſeptimo declaratur „ expedire, ut ordinarie Epiſcopis ad ſe„ dem Apoſtolicam provocantibus, & ap„ pellantibus deferatur : Jure divino non „ tantum permiſſum erat, ut Epiſcopi „ injuriam paſſi ad ſummum Eccleſiæ & „ Romani Pontificis tribunal provoca„ rent; verum etiam frequenter ante hæc „ tempora de facto obſervatum, ut tum „ Presbyterorum quam Epiſcoporum ap„ pellationes ad Apoſtolicam ſedem ad„ mitterentur; adeo, ut veriſſimum ſit, „ quod ſcribit S. Leo Epiſt. 89. ad Epiſco„ pos Galliæ, hanc eſſe antiquiſſimam „ Eccleſiæ conſuetudinem. Ad Pium I. „ Marcion. ad Cornelium, Fortunatus „ & Felix in Africa ; ad Stephanum „ Pontificem, Baſilides in Hiſpania de„ poſitus, appellarunt : Athanaſius, ut „ ſupra in Romanis Conciliis dictum eſt, „ ad Julium Pontificem provocans, per „ eum ab Arianorum calumnia & depo„ ſitionis ſententia abſolutus fuit. Unde „ manifeſtum eſt, quod Patres hujus Con„ cilii de jure & appellandi poteſtate ni„ hil noviter conceſſerint; ſed tantum „ declararunt uſum & exercitium pote„ ſtatis. „

De alio momento ibidem, ait : " His „ omnibus, quæ can. 3. 4. & 7. de ap„ pellationibus Epiſcoporum ad Romanum „ Pontificem renovata fuere, Arianos cau„ ſam & occaſionem dediſſe extra dubium „ eſt. Quam indigne tulerint Athana-

„ ſium,

„ ſium, Marcellum, Aſclepam, Paulum, „ alioſque ſedibus ſuis deturbatos, per Julium abſolutos, ac priſtinæ ſedi reſtitutos fuiſſe, ex dictis patet. Quod pendente cauſa Athanaſii coram Julio Pontifice Romano, Euſebiani, non expectata ſententia Pontificis in locum Athanaſii Gregorium Cappadocem intruſerint, ſuggerente Gaudentio Epiſcopo; additum eſt decretum, quod habetur can. 4. ne in locum damnati aliquem ſufficere liceat, dum ille, qui ad Romanum Pontificem appellaſſet, ejus ſententiam expectaret. „

Non deſunt alia appellationum ad SS. Pontificem exempla, vel ante ipſum Concilium Nicænum: Dionyſius Alexandrinus exagitatus a quibuſdam qui hæreſeos Sabellianæ eum inſimulabant, appellavit Dionyſium SS. Pontificem, qui ſententia lata eius declaravit innocentiam, ut ſcribit Thomaſſinus Diſſert. 4. in Concilia. Cæcilianus a Donatiſtis laceſſitus provocavit ad SS. Pontificem, a quo ab omni erroris & culpæ nævo purgatus eſt. De hoc mentionem facit S. Auguſtinus Epiſt. 162. Frequentiores fuerunt 4. Sæculo provocationes ad Papam. Euſthatius Sebaſtes Epiſcopus in Concilio Melitinenſi exauctoratus appellavit Liberium SS. Pontificem, ut ſcribit S. Baſilius Epiſt. 47. S. Joannes Chryſoſtomus in Synodo ad Quercum a Theophilo Alex. injuſte proſcriptus provocavit ad Innocentium I. ut conſtat ex Epiſtola Honorii ad Arcadium Imperatorem, qua quidem claret Legatos ad Innocentium miſſos fuiſſe, ut Chryſoſtomi cauſam diſcuteret, & diſcuſſam definiret. Non omittenda provocatio Maximi Patriarchæ CP. a ſecundo Concilio generali ad Damaſum Papam, a quo fuit, probata ejus fide integerrima, abſolutus, ut liquet ex Epiſtola Synodica Concilii Romani ſub laudato Pontifice ad Theodoſium Imperatorem, quæ refertur a R. P. Sirmundo ad calcem Codicis Theodoſiani.

Ex quinto Sæculo Flavianus & Theodoretus in Latrocinio Epheſino a Dioſcoro damnati, ad magnum S. Leonem provocaverunt, ut conſtat ex Epiſt. 25. ejuſdem S. Leonis ad Theodoſium Imperatorem, & ex Epiſtola ipſius Theodoreti, ad illum magnum Pontificem. Eodem ævo Chelidonius appellavit utique S. Leonem. Sic ſcribit P. Alexander Diſſ. 28. 4. ſæc. Ex ſeptimo ſæculo ſtupenda numeratur Appellatio ad Papam Macharii Patriarchæ Antiocheni a ſexta Synodo generali propter Monotheliſmum damnati, qui & iterum in confirmationem Romæ exauctoratus fuit a Leone II. Agathonis SS. Pontificis ſucceſſore. Hanc famoſam appellationem commemorat Binius in notis ad illam Synodum: hanc, Conſtantinus Pogonatus Epiſt. 2. ad iſtam Synodum; hanc, Baronius ad annum 682. hanc & D. Abbas de Fleury Hiſt. Eccl. ad eumdem circiter annum.

Obſerves velim, jus appellationum pro Epiſcopis ad ſummum Pontificem in Concilio Sardicenſi agnitum, ab ipſo Concilio Nicæno celebratum eſſe ex duobus potiſſimum claret: primo quidem quia expreſſe habetur in canone ſecundo a Julio Papa inter canones Nicænos citato: Altera ratio ea eſt, quod Concilium Sardicenſe eſt veluti Synodi Nicænæ repetitio.

Obſervationes in Concilium Ariminenſe, Seleucienſe, & Conſtantinopolitanum.

CONSTANTIUS Arianorum fautor Concilium generale indixit, ſed ut Orthodoxos exagitaret: Occidentales Epiſcopos voluit adunare Arimini, quæ eſt Italiæ urbs in provincia Æmiliæ, Orientales vero in Iſauriæ civitate Seleucia.

Primum Ariminenſe anno 359. coactum ex 400. circiter Patribus, inter quos juxta S. Athanaſium 50. juxta vero Sulpicium 80. aderant Ariani, in primis Valens, Urſacius, Demophilus Mediolanenſis Eccleſiæ invaſor, pulſo in exilium Dionyſio. Ibi quoque aderat Vincentius Capuæ Epiſcopus, & ſummi Pontificis Legatus. Heterodoxi formulam ſecundam Sirmienſem ſubſcribendam proponebant, ſed Catholici in tantum fidei zelum acti ſunt, ut Arianos, ne quidem exceptis ſupra laudatis, anathematizantes, & exauctorantes, fidem Nicænam pro Filii conſubſtantialitate, ſubſcriptione, tum & definitione confirmarunt; potiſſimum vero Liberius qui vix ab exilio ſolutus, ibi per ſuum Legatum præfuit, ſuoque calculo fidem Nicænam non ſine magna animi exultatione conſignavit. Et iſta

H 2 Con-

Concilii pars dicitur Synodus generalis approbata.

Eodem anno altera Ariminenſis Synodus dicitur adunata juxta Cabaſſutium hic in ſuis de notitia Eccleſiaſtica obſervationibus in eadem urbe Ariminenſi, ſecundum vero Theodoretum, & alios in urbe Nicæa Traciæ. Jam operæ pretium eſt texere iſtius pſeudo Concilii hiſtoriam.

Quoniam vero præceperat Conſtantius ne Concilium diſſolveretur antequam certior factus de actitatis, ſuo ſcripto quid ſibi placitum Patribus indicaret, ex priori Concilio Orthodoxi pro ſua parte Legatos, Ariani vero ut ſibi conſulerent etiam ad Imperatorem oratores miſerunt. Verum factum eſt, ut Heterodoxi citatiore curſu primi ad Conſtantium in Oriente degentem accedentes, præoccupato illius animo, illum contra Catholicos ita exacerbaverunt, ut eorum Legatis ſui acceſſum non permiſerit. Neque etiam deſunt qui affirment, vel ipſos Legatos Orthodoxos, tum temporis prolixitate, tum etiam abnegatis pro reditu ſtipendiis perterritos, tandem ceſſiſſe Arianis, & formulæ 2. Syrmienſi ſubſcripſiſſe.

Sed vix ad Synodum reverſi, ut ab Epiſcopis Catholicis in vindictam prævaricationis excommunicati ſint. At Conſtantius de his admonitus præcepit Tauro comiti tamdiu exagitare illos Catholicos Præſules, donec purgatis, & reſtitutis in ſuam ſedem Arianis ad ſuas deflecterent partes. Certamen diu alacri animo indefeſſi ſuſtinuerunt, ſed tandem miſeriis & ærumnis confecti, non quidem ſecundæ formulæ Syrmienſi, ſed alteri quæ in ſenſu obvio fidem conſubſtantialitatis complectebatur, ſuum addidere calculum, maxime vero cum antea expoſtulaſſent, ut Urſacius, & Valens ſuos ejurarent errores, & ceteri Ariani, qui adfuerant Concilio, conſubſtantialitatem Verbi, ſi non expreſſis terminis, ſaltem æquivalentibus conclamarent: quo facto, libertate donati ſunt. Subnotat tamen Theodoretus plures ex illis Patribus in ultimos orbis terrarum fines exulaſſe, eo quod ne quidem *Homouſion* omitti conſeuſerint.

Ariani, qui blanditiis, & formula fraudulenta, quæ plures ſubire poterat ſenſus, alterum ſcilicet Catholicum, alterum vero Arianum, Orthodoxis Patribus illuſerant, ubique prædicabant tandem aliquando, Occidentales Arianis partibus adhæſiſſe; illi vero ad cor redeuntes demirati ſunt ſe incautos ſubſcripſiſſe formulæ Arianæ, hoc eſt, quæ in ſenſu Arianorum poterat uſurpari. Hæc colliguntur a S. Athanaſio Lib. de Synodis, ex Socrate, & Sozomeno, ex Binio, Cabaſſutio & aliis, hinc iſta Synodus reprobata eſt.

Synodus Seleucienſis eodem anno quo ſupra congregata eſt. Acceſſitus adfuit ſanctus Hilarius quarto ſui exilii anno, jubente Præfecto Imperatoris, data refectionis copia ut ſcribit Severus Sulpicius. Ibi quoque adfuere Orthodoxi Epiſcopi Ægypti, qui cum Hilario Nicænam fidem ſtrenue propugnarunt. Numerantur juxta Theodoretum 150. Epiſcopi Orientales, juxta S. Athanaſium 160. quorum alii Semiariani, & alii prorſus Ariani erant, princeps iſtorum extabat Acacius Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus. Tanto æſtu inter ſe digladiati ſunt, ut eos in concordiam, & aliquam moderationem adducere non potuit Leonas Comes, quem Conſtantius Synodo præfecerat; hinc Acaciani Semiarianorum factione ſuperati a Synodo diſceſſere. Tunc vero Semiariani ſuſcipientes formulam fidei a Baſilio Ancyrano oblatam, & ab ipſo Conſtantio ſuſceptam tanta æmulatione inſectati ſunt Acacium, & ſuos, numero longe ſibi impares, ut poſt repetitas citationes comparere renuentibus, eos omnes anathematizantes, ab illis quoque abſtinuerint.

Acaciani vim vi repellere ſatagentes anno 360. numero circiter 50. Conſtantinopoli in Synodo adunati ſunt, patrocinante Conſtantio, cujus animum ſui Legati accelerantes præoccupaverant, ut refert S. Athanaſius Lib. de Synodis: quique Verbum Patri diſſimile in ſubſtantia aſſirmabant, ut ſcribit iſte Pater, his verbis: " „ Nomen autem ſubſtantiæ Simplicius a „ Patribus editum, ignotum populis, „ ſcandalum affert; & quod in ſacris lit„ teris non continetur, placuit de medio „ tolli, & omnino nullam ejus mentionem „ fieri debere; quia ſacræ litteræ nuſ„ quam ſubſtantiæ Patris & Filii memi„ nere. Immo nec hypoſtaſis, ſive ſubſiſten„ tia de Patre, & Filio, & Spiritu Sancto „ nomi-

„ nominari debet. Similem autem Patri „ Filiumque loquuntur, & docent ſacræ Scripturæ. Omnes porro hæreſes, „ ſive olim damnatæ, ſive recens ortæ, „ contrariæ huic promulgatæ Scripturæ; „ anathema ſint. „

Idem S. Athanaſius ibidem de formula a Semiarianis publicata, & ſubſcripta, ſic loquitur: " Non refugimus authenticam in Encæniis Antiochiæ editam „ fidem. „

De ſecundo Concilio generali Conſtantinopoli ſub Damaſo Papa adverſus Macedonium congregato.

SYNODUS illa auctoritate S. Damaſi, patrocinante Theodoſio ſeniore, adverſus Macedonium Spiritus ſancti divinitatem impugnantem, adunata eſt anno 381. Ibi adfuere ſolum Orientales: quia tamen ſubſcripſerunt fidei quæ pro divinitate Spiritus ſancti in Concilio Romano ſub S. Damaſo conclamata fuerat, veluti œcumenicam idem ſummus Pontifex habet, & iſtius nomine celebrat. Septem tantum edidit canones, quorum ſolummodo primus ab Apoſtolica ſede ſuſceptus eſt, quippe qui adverſus novos, & veteres Heterodoxos militet; ceteri vero, in primis quintus, plus auctoritatis in contemptum ceterorum Patriarcharum Epiſcopo Conſtantinopolitano tribuit, qui ab hoc tempore jus Patriarchæ ſibi vindicavit; quod quidem Juſtinianus Novella 130. confirmare tentavit: Sed renitentibus ſemper ſummis Pontificibus, multis ſolum poſtea elapſis ſæculis, ſcilicet decreto Innocentii III. præſidentis generali Lateranenſi Concilio, auctoritate Pontificia conceſſum eſt illud jus, ſcilicet ut Patriarcha Conſtantinopolitanus ſederet poſt Romanum. Ceterum juxta aliquos Epiſcopus Conſtantinopolitanus virtute canonis quinti 2. Concilii Generalis Patriarchatus dignitate donatus eſt. Sed juxta D. De Marcha Diſſert. de Patriarchatu CP. ſolummodo auctoritate Concilii Chalcedonenſis Patriarchæ dignitatem obtinuit, primatus vero & ordinis gradum ſupra alios Orientales, nonniſi ab Innocentio III. ut dictum eſt.

Nota Binii pag. 515. col. 1.

" HANC Synodum, *inquit*, a Damaſo „ Papa confirmatam fuiſſe, tradit Photius in libello de ſeptem Synodis. Sed „ intelligendum eſt illud auctoritate S. „ Gregorii Lib. 6. Epiſt. 125. de iis dumtaxat, quæ ad Macedonianæ, & Eunomianæ hæreſeos condemnationem fideique Nicænæ confirmationem ſpectant. Canones enim hujus Synodi Romana Eccleſia ſemper hactenus reſpuit, „ eaque tantum, quæ de fide conſtituta „ ſunt, ſumma auctoritate amplexa fuit. „ Verba Gregorii hæc ſunt: " Canones „ quidem Conſtantinopolitani Concilii „ Eudoxianos damnant; ſed quis fuerit „ eorum auctor Eudoxius, minime damnant. Romana autem Eccleſia eoſdem „ canones, vel geſta Synodi illius, hactenus non habet, nec accipit; in hoc „ autem eamdem Synodum accepit, quod „ eſt per eam contra Macedonium definitum. „ Et ſupra idem auctor de eodem Concilio ſermonem inſtituens, ait: „ Damaſus Pontifex hanc Synodum in iis, „ quæ fidei ſunt, approbaturus, nominat „ eam œcumenicam: quia in ea id, quod „ Occidens ac demum univerſa Eccleſia „ cum Romano Pontifice de Spiritus „ ſancti divinitate ſentiendum eſſe docebant, paribus votis unaque ſententia „ omnes etiam Orientales ediderunt. „ Tantum enim roboris, & firmitatis „ quælibet Synodus conſequi ſolet, quantum auctoritatis illi Apoſtolica ſedes „ impertit. Et merito: niſi enim hoc admittatur, nulla cauſa reddi poterit, cur „ quædam Concilia majoris numeri Epiſcoporum reprobata, minoris numeri „ confirmata fuerint. Cum itaque auctore „ Photio in libello de ſeptem Synodis, „ Damaſus non modo eam approbavit, verum etiam œcumenicam nominet ipſe, „ omneſque poſteri appellarint, œcumenicum fuiſſe dubium non eſt. „ Audis tantam eſſe in Eccleſia ſummi Pontificis auctoritatem, ut vel ipſa Concilia ex ejus calculo, & infallibilitatem, ne dicam & quamdam univerſitatem habeant, ſicut Athanaſius Apol. 2. dicit de Alexandrina Synodo calculo S. Sylveſtri munita.

Pergit Binius, & ſic de convocatione

Concilii loquitur ibidem col. 2. *Auctoritate Damaſi Papa, ac ſenioris Theodoſii favore congregati* : " Hoc eſt, quod ajunt Patres „ ſextæ Synodi actione 18. Theodoſium, „ ac Damaſum per ſecundam Synodum „ obſtitiſſe Macedonio, ſicut Sylveſter, „ & Conſtantinus, congregato Nicæno „ Concilio, Ario obſtiterunt. Cum itaque ex ſupradictis conſtet, primam „ Synodum a Sylveſtro indictam, a Conſtantino promotam fuiſſe; concedendum eſt, hanc quoque ſecundam univerſalem Synodum auctoritate ſedis „ Pontificiæ indictam, & auxilio Imperatoris congregatam eſſe. „ Baronius addit pervetuſtum codicem in Vaticana Bibl. aliiſve quibuſdam Bibliothecis extare, in quibus hæc ſcripta leguntur: *Sententiam de damnatione Macedonii, & Eunomii Damaſus confirmari præcepit etiam in ſancta ſecunda Synodo, qua præcepto, & auctoritate ejus apud Conſtantinopolim celebrata eſt*. Hanc Binii de indictione Synodi a S. Damaſo probationem confirmatam legimus, vel in ipſa Synodica ad eumdem Pontificem Epiſtola apud Theodoretum Lib. 5. hiſtoriæ Eccleſiaſt. cap. 9. his verbis: " Poſtquam Synodum pro me Dei „ nutu congregantes nos etiam pro fraterna charitate erga nos veſtra, tamquam membra propria per religioſiſſimi „ Imperatoris litteras evocaſtis .... convenerамus apud Conſtantinopolim ad „ litteras a reverentia veſtra, ſuperiori „ anno poſt Concilium Aquileienſe, ad „ religioſiſſimum Imperatorem Theodoſium „ miſſas. „

Dices: Theodoretus ibidem ſcribit Concilium a Theodoſio fuiſſe convocatum. Reſpondeo diſtinguendo: non excludendo Damaſum, concedo: excludendo, nego. Solutio eſt Binii ibidem ſic loquentis: " Paſchaſinus Legatus addit, de his eſſe „ regulas Eccleſiaſticas, & Patrum inſtituta ipſe Damaſus Epiſtola ſua ad „ Epiſcopos Illyrici teſtatur, decreta Synodi nullius eſſe momenti, cui ipſe per „ ſe, vel per Legatos aſſenſum non præbuiſſet. Confirmant id Socrates Lib. 2. „ cap. 13. Sozomenus Lib. 3. cap. 9. „

Quiſnam vero præfuerit Concilio incerta res eſt; ſic enim ibidem ſubdit Binius p. 515. col. 2. " Quis præſidem Concilii „ egerit aperte non conſtat. Imperatorem „ a Concilio abfuiſſe, nihilque aliud egiſſe „ quam quod litteras Romani Pont. ad „ Epiſcopos tranſmiſerit, eoſque ad Concilium invitarit, Synodales Epiſtolæ, „ quarum altera ad Damaſum Pontificem, „ altera ad Imperatorem de rebus in Synodo „ geſtis ſcripta eſt, manifeſte indicant. „ Damaſum Pontificem neque per ſe, „ neque per ſuos Legatos eidem præfuiſſe „ fatemur. Nectarius in locum Gregorii „ ſe ipſum abdicantis nondum ſuffectus „ fuerat, ut infra patebit. Itaque vel „ Gregorium Nazianz. Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Epiſcopum, vel Meletium „ Antiochiæ eidem præſediſſe oportuit. „ Timotheus enim Alexandrinus poſt defunctum Meletium, judiciumque fidei „ abſolutum ſerius acceſſit, ut infra ex „ actis Concilii patebit. „

De Canonibus.

IN primo canone perſtringuntur Hæretici, Ariani, Sabelliani, ſed maxime Macedoniani. Sex alii ſpectant diſciplinam, nec ab Eccleſia Romana ſuſcepti ſunt, quod plurimum commendat ſummi Pontificis auctoritatem, cum vel ipſa Concilia œcumenica ab eo intra certos quoſdam limites contrahantur, nec quicquam roboris habeant quoad ea quæ ab ipſo reſcinduntur. In primis, ne uno quidem excepto, teſte Sever. Binio, dejectus eſt canon quintus his verbis expreſſus: *Conſtantinopolitana civitatis Epiſcopum habere oportet Primatus honorem poſt Romanum Epiſcopum, propterea quod ſit nova Roma*.

Caballutius in Notitia Eccleſiaſtia ſæculi quarti pag. 165. obſervat ad ſecundam Synodum generalem diverſos eſſe in Epiſcopatu gradus, Epiſcoporum ſcilicet, Metropolitanorum, Primatum, & Patriarcharum. De Metropolitanis vero verba faciens, ait, quædam inſignia variis adornata crucibus in ſignum juriſdictionis portare: " His etiam ſuperiores erant E„ piſcopi plurium ſimul Provinciarum Ec„ cleſiaſticarum juridici, a quibus indi„ cebantur plurium ſimul Provinciarum „ Synodi, atque majores iſti Epiſcopi „ ampliori Provinciarum juriſdictione fungentes a Græcis ἔπαρχοι, nominabantur *Eparchæ*, quorum mentio eſt in Chalcedo„ nen-

„ nenſibus canon. 9. & 17. a Latinis au-
„ tem Primates dicebantur. Supra hos am-
„ pliori juriſdictione Patriarcharum digni-
„ tas præeminebat. Zonaras ad canonem
„ Chalcedonenſ. 17. Exarchos commemo-
„ rat Epiſcopos Græcos, Ceſareæ Cappa-
„ docum, & Epheſinum, & Theſſalonicen-
„ ſem, & Corinthium, quos ideo inſignia
„ dignitatis ſuæ geſtare dicit πολυσταύρια, ſic
„ a crucium multitudine dicta, quod qui-
„ dem inſigne non aliud eſt quam quod
„ canone 14. octavæ Synodi ὠμοφόριον, id
„ eſt, ſuperhumerale vocatur, a Latinis
„ autem pallium. „ Pergit ibidem: “
„ Ad pallii Pontificii geſtamen pertinet
„ pariter iſtius octavæ Synodi canon 14.
„ ſancimus, ut deſignati ad ſuperhumera-
„ lia geſtanda, certis illa temporibus,
„ ſtatiſque locis ea geſtent, ne hujuſmo-
„ di cultu per faſtum & ſuperbiam abu-
„ tantur, aut quovis tempore divini of-
„ ficii, & quavis Eccleſiaſtica functione
„ deferant. Eos etiam qui Monachi fue-
„ rint, & ad Epiſcopatus honorem ſunt
„ provecti, aut religioſam veſtem ſuam
„ habitumque monaſticum ſervent ſtatui-
„ mus, quod ſi Epiſcopus præter deſigna-
„ ta tempora humerale ὠμόφορον tulerit,
„ aut Monaſticam veſtem abjecerit; vel
„ corrigatur; vel deponatur. „ Quod at-

tinet ad uſum pallii, vide titulum in Decretalibus de auctoritate & uſu pallii: ubi cap. 1. ſtatuitur, intra quamlibet Provinciæ ſuæ Eccleſiam poſſe Archiepiſcopum uti pallio, & cap. 3. neminem vocandum Archiepiſcopum tametſi conſecratum, niſi a Romano Pontifice ſuſceperit pallium, eoque illi conferri Paſtoralis officii plenitudinem. Deinde ſtatuit cap. 4. ſoli Papæ licere pallio ubique uti, & cap. 6. in qualibet Provinciæ ſuæ Eccleſia poſſe Archiepiſcopum, dum Miſſam celebrat, ſolemnibus diebus deferre pallium. Quod attinet ad alteram partem canonis 14. ex octava Synodo deprompti, de non abjiciendo Monaſtico habitu, ſuperveniente Epiſcopali dignitate; confirmatum pariter fuit Lateranenſis Concilii generalis ſub Innocentio III. canone 16. hiſce verbis: *Ut Epiſcopi olim regulares religionis ſuæ habitum retineant*. Citatur in cap. *Clerici officia*, de vita & honeſtate Clerici.

Ad complementum de pallio hic texere juvat verba Clementis II. Papæ, qui mittens pallium ad Joannem Salernitanum Archipræſulem eum ſic adhortatur, loquens de pallio: “ In quo, *inquit*, quia de velle-
„ re ovis eſt, intellige te ipſum Paſtorem.
„ Et quia eo circumcingeris, & etiam cir-
„ ca humeros portas, cognoſcas, & undi-
„ que circumſpicias ne aliqua erret, & in
„ morſus incidat luporum. Quod ſi ali-
„ quando, quod abſit, contigerit, eam
„ habeas in humeros ad caulam reporta-
„ re, & priſtinæ ſocietati coadunare.
„ Quod vero ante & retro crux Domini
„ habetur, illud Apoſtolicum ſemper do-
„ cet, ante oculos tuæ mentis habere:
„ Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mun-
„ do. „

De Concilio III. & IV. Carthaginenſi.

Concilium III. Carthaginenſe juxta Caballutium adunatum eſt ann. 397. & agit de diſciplina.

Concilium IV. anno 398. congregatum legitur. Nonnulli exiſtimant Zoſimum Papam per ſuos Legatos ei præfuiſſe, ut habetur in titulo canonis 17. diſtinct. 93. verum, inquit Binius hic, Acta Concilii Carthaginenſis 6. huic ſententiæ omnino repugnant. Quicquid ſit, eſt magni ponderis, & ab Eccleſia ſuſceptum. Baronius ſcribit adunatum anno 398. Canones 104. juxta Binium complectitur: “ Pauci, *inquit pag.* 555. contra novas Origeniſtarum
„ hæreſes emergentes noviter conſtituti
„ fuerunt. „ Quidam pro materia & forma Sacramentorum, multo plures pro diſciplina.

De Canone 42. Concilii III. Carthaginenſis.

Canon 42. hic eſt: *Epigonius Epiſcopus dixit: multis in Concilio hoc ſtatutum eſt, ut plebes quæ in Diœceſibus ab Epiſcopis retinentur, quæ Epiſcopum numquam habuerunt, non niſi cum voluntate ejus Epiſcopi a quo tenentur, proprios accipiant Rectores*; id eſt, Epiſcopos, &c. Ex his verbis videtur Epiſcopum quondam potuiſſe Epiſcopos alios proprio nutu creare, ſed iſta poteſtas nunc ſummo reſervatur Pontifici.

Nota Cabaſſutii.

„ S. Basilium, *inquit*, legimus Cæſareæ in Cappadocia Metropolitem, ut æmulo ſuo Thyanæ, quæ erat in ſecunda Cappodocia Metropolitæ numero Epiſcoporum prævaleret, erexiſſe in Epiſcopalem Saſimorum Eccleſiam, eique tametſi reluctantem præfeciſſe Gregorium Nazianzenum: Præterea Auguſtinus ut ipſe de ſe teſtatur Epiſtola 261. ad Cœleſtinum Romanum Epiſcopum, in ſuæ Diœceſis oppido Fuſſala ſedem novam conſtituit Epiſcopalem, eo quod longo ab Hyppone diſtaret intervallo, eique præfecit Antonium Epiſcopum de conſenſu Primatis Numidiæ, cui ſubjecta erat Hypponenſis Eccleſia. Nunc vero poteſtas hujuſmodi Romano Pontifici reſervatur. „

De Canonibus Concilii IV. Carthaginenſis.

Non eſt inſtituti operis hic omnes hujuſce Concilii referre canones, ſed quoſdam tantum neceſſarios. Ergo canon 11. conſecrationem Epiſcopi per plures alios faciendam cum manuum impoſitione præcipit. Sic enim habetur: “ Epiſcopus cum ordinatur, duo Epiſcopi ponant & teneant Evangeliorum codicem ſuper caput & cervicem ejus, & uno ſuper eum fundente benedictionem. Reliqui omnes Epiſcopi qui adſunt, manibus ſuis caput ejus tangant. „

Canon III. „ Presbyter cum ordinatur, Epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri qui præſentes ſunt, manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper caput illius teneant. „

Canon IV. „ Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus qui eum benedicit, manum ſuper caput ejus ponat: quia non ad Sacerdotium, ſed ad Miniſterium conſecratur. „

Canon V. „ Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, patenam de Epiſcopi manu accipiat vacuam, & calicem vacuum: de manu vero Archidiaconi urceolum cum aqua, & mantile, & manutergium. „

Canon VI. „ Acolythus cum ordinatur ab Epiſcopo quidem doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat: ſed ab Archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, ut ſciat ſe ad accedenda Eccleſiæ lumina mancipare: accipiat & urceolum vacuum, ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti. „

Canon VII. “ Exorciſta cum ordinatur, accipiat de manu Epiſcopi libellum in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo: Accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manus ſuper Energumenum ſive Baptizatum, ſive Catechumenum. „

Canon VIII. “ Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum Epiſcopus ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam atque ingenium. Poſt hæc, ſpectante plebe, tradat ei Codicem de quo lecturus eſt, dicens ad eum: Accipe, & eſto Lector verbi Dei, habiturus, ſi fideliter & utiliter adimpleveris officium, partem cum eis qui verbum Dei adminiſtraverint. „

Canon IX. “ Oſtiarius cum ordinatur, poſtquam ab Archidiacono inſtructus fuerit qualiter in domo Dei debeat converſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat ei Epiſcopus claves Eccleſiæ de altario, dicens: Sic age quaſi redditurus Deo rationem de his rebus quæ his clavibus recluduntur. „

Canon X. “ Pſalmiſta, id eſt, Cantor, poteſt abſque ſcientia Epiſcopi, ſola juſſione Presbyteri officium ſuſcipere cantandi; dicente ſibi Presbytero: Vide ut quod ore cantas, corde credas; & quod corde credis, operibus comprobes. „

Canon XI. “ Sanctimonialis virgo cum ad conſecrationem ſub Epiſcopo offertur, in talibus veſtibus applicetur, qualibus ſemper uſura eſt, Profeſſioni & Sanctimoniæ aptis. „

Canon XV. “ Ut Epiſcopus vilem ſupellectilem & menſam ac victum pauperem habeat, & dignitatis ſuæ auctoritatem fide, ac vitæ meritis quærat. „ Quod etiam præcipit ſacra Synodus Tridentina.

Canon LXXVI. “ Is qui pœnitentiam in infirmitate petit, ſi caſu dum ad eum Sacerdos invitatus venit, oppreſſus in-

„ infirmitate obmutuerit , vel in phreneſim verſus fuerit , dent teſtimonium qui audierint , & accipiat pœnitentiam . Et ſi continuo moriturus creditur, reconcilietur per manus impoſitionem , & infundatur ori ejus Euchariſtia . Si ſupervixerit admoneatur a prædictis teſtibus, petitioni ſuæ ſatisfactum eſſe : & ſubdatur ſtatutis pœnitentiæ legibus, quandiu Sacerdos qui pœnitentiam dedit, probaverit. „

Nota Binii.

De primo Canone quo præcipitur Epiſcopos non eſſe conſecrandos , niſi prævio examine præviaque fidei profeſſioue, hæc habet : „ Origeniſtarum , Cœleſtii , aliorumque Hæreticorum , novæ , aut ſaltem reſuſcitatæ hæreſes , huic Conſtitutioni qua Epiſcopi recens ordinandi prævio examine fidem profiteri jubentur , cauſam dederunt : ideo quod qui ad alios docendos deliguuntur , probatæ , ſpectatæque ſcientiæ eſſe deberent . Hunc priſtinum morem , a Clemente VIII. in Eccleſia reſtitutum eſſe, eoſque qui ordinandi ſunt Epiſcopi , una cum aliquot delectis ad hoc Cardinalibus, adhibitis ſimul qui in urbe ſunt doctiſſimis Theologis , & Canonici Juris conſultiſſimis , diligenti atque improviſo examine probari ; atque ita nunc non niſi bene diſerto ad Epiſcopatum aditum patere, ſcribit Baronius ad ann. 398. num. 69. „

In Canonem 35. ubi Presbyteri dicuntur Epiſcopi Collegæ , ait : „ Africani Epiſcopi omnes miniſterii ſui conſortes , quantumvis Hierarchico Eccleſiaſtico ordine ſuperiores aut inferiores eſſent , Collegas appellare conſueverunt . Cyprianus epiſt. 4. ad Clerum Romanum, Fabianum Pontificem Collegam nominat . Concilii Africani can. 20. 22. 31. Primates Africanæ Eccleſiæ Epiſcopos ſibi ſubiectos appellant . Unde quod hic conſtituitur ſublimiori Epiſcoporum poteſtati hierarchicæ nihil præjudicat . „

In Canonem 78. ubi hæc habentur: *Non ſe credant abſolutos ſine manus impoſitione* , ait Binius : “ Sententia canonis hæc eſt : qui ob vitæ periculum privatim a Sacerdotibus abſolvuntur , nondum completa actione publicæ pœnitentiæ , ii ſi ſupervixerint, redeant ad ordinem pœnitentium , & cum illis manus impoſitionem ſuis temporibus percipiant , & niſi id fecerint, non exiſtiment ſe abſolutos a vinculo excommunicationis, vel a pœna temporali, quæ ipſis a Sacerdote præſcripta fuerit : Hos a culpa abſolutos fuiſſe dubitari non poteſt, cum Viaticum Euchariſtię perceperint, quod Eccleſia numquam diſtribuere ſolet, niſi illis dumtaxat quos a culpa lethali liberos eſſe credit. Unde per manus impoſitionem Patres Concilii hoc & ſequente canone 80. accipiunt illam actionem pœnitentię , quæ pœnitentibus frequenter reconciliativa manus imponebatur: quæque olim inter alios publicæ pœnitentiæ ritus, in Eccleſia frequentata fuit. „

De Concilio Alexandrino anno 399. *adunato.*

Cum multas , inquit Binius hic pag. 559. libri Origenis maxime Periarchon moverent in Eccleſia tragœdias , aliis illud veluti Orthodoxum ventilantibus , aliis vero e contra; juſſu Anaſtaſii Papæ adunata eſt Synodus Alexandriæ , ut ubi zizania diſſeminata fuerat , ibi quoque ſicut cum majori errorum notitia , ita etiam validiori efficacia eradicaretur. Quo irrepſerit modo error breviter delineat Binius : Ergo Melania nobiliſſima Romana quæ multa Monachorum millia tempore perſecutionis , & occultarat , & ſuis expenſis cibaverat , quæque Monaſterium Hieroſolymis conſtruxerat, in quo præter 50. Virgines ſecum habitantes, annis circiter 27. ſanctos & peregrinos Epiſcopos ſicut fovit , ſic & aluit , ea tamen occaſione accidit, ut ipſa cum Rufino a cęco , ſed erudito , & magni nominis viro Dydimo Alexandrino , operum Origenis nimis admiratore , ejuſdem erroribus imbuti fuerint , & librum Periarchon multarum hęreſum promptuarium tamquam magnum theſaurum non modo ipſi reciperent, verum etiam multis in locis divulgari ſatagerent . Sed altera mulier nomine Marcella fraudem prioris detexit ; namque verſio latina, in qua

hæt :-

Digitized by Google

hæreſeos venenum blandis terminis, & ſenſum catholicum præ ſe ferentibus continebatur, Architecto Rufino, Hieronymi opera diſcuſſa eſt, & errores notati ſunt, opuſque ſuum Hieronymus anno Chriſti 399. Romam miſit præfatione appoſita, qua cuncti patebant Origenis nævi. Igitur uno circiter a morte Origenis ſæculo, ſcilicet, inquit Binius, anno Chriſti 399. qui eſt Anaſtaſii ſecundus, Arcadii, & Honorii Imperatorum quintus, hac occaſione in unum Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi convenientes, Origenem, id eſt, Origenis libros, ejuſque ſectatores condemnant, atque Synodicam Epiſtolam ad Anaſtaſium Romanum Pontificem, Conſtantinop. Præſulem, Epiphanium Cypri alioſve Epiſcopos ac Monachos tranſmiſerunt: interea Theophilus per ſe ſuoſque Legatos, Origenis ſectatores ex Ægypto & Palæſtina expulit. Expulſi Conſtantinopolim ad Chryſoſtomum venerunt: de injuriis ſibi velut hominibus Catholicis, & innocentibus a Theophilo illatis, conqueſti fuerunt, ejuſque auxilium implorarunt. Ille benigne exceptos communione tantum peregrina, id eſt, orationis, non Sacramentorum dignatus, reconciliandi eos Theophilo negotium ſuſcepit. Epiphanius Conſtantinopolim ſecutus, a Chryſoſtomo eos damnari, & expelli volebat. Chryſoſtomus e contra, qui ſe calumniam paſſos eſſe dicebant & ſpeciem pietatis præ ſe ferebant, abſque Synodo damnare & expellere non audebat. Qua de cauſa Epiphanius Chryſoſtomo infenſus communionem ejus vitavit. Hæc Sozomenus, Socrates, & Palladius Origeniſtarum fautores. Hieronymus Epiſt. 67. 73. 78. Baron. anno 399. num. 36. & ſequentibus.

Synopſis rerum quarto Sæculo geſtarum.

PRIMO: Nomine Corepiſcoporum intelliguntur Presbyteri villis præſidentes, quibus ex conceſſione Eccleſiæ licitum erat quatuor Minores, & Subdiaconatum conferre.

Secundo: Diaconi Cardinales primum tempore S. Sylveſtri dicti ſunt illi, qui binis civitatis regionibus invigilabant.

Tertio: Canon ſextus Concilii Nicæni nihil a Primatu ſummi Pontificis detrahit, ſed ſolum adducitur pro confirmatione Patriarchæ Alexandrini Primatus, cui parere abnuebat Meletius Metropolita ſuperioris Thebaidis, quæ erat ſubdita Patriarchæ Alexandrino: hinc ſenſus eſt quod ſicut Papæ ut Patriarcha eſt, totus ſubjicitur Occidens; ſic & Provinciæ Lybiæ, Pentapolis & totius Ægypti erunt Epiſcopo Alexandrino ſubditæ.

Quarto: Jus Appellationum Epiſcoporum ad ſummum Pontificem celebratur quidem canon. 3. 4. & 7. Concilii Sardicenſis, ſed non confertur, cum ſit ex jure divino, & executioni non ſemel mandatum ante ipſum Concilium Nicænum I. namque Dionyſius Alexandrinus a quibuſdam malevolis de hæreſi accuſatus, appellavit Dionyſium Papam: Cæcilianus a Donatiſtis impetitus, S. Melchiadem.

Quinto: Simplex Archiepiſcopus, vel etiam Epiſcopus poterat olim, accedente conſenſu Primatis, creare Epiſcopum pro aliquo loco. Sic S. Baſilius, S. Gregorium Naz. Epiſcopum Saſimorum fecit & conſecravit Præſulem: Sic ſanctus Auguſtinus in oppido Fuſſala ſedem novam conſtituit, & ei præfecit Antonium, ut liquet ex ejus Epiſtola 261. ad Cœleſtinum Papam.

§. I.

De Conciliis quinti Sæculi, & actitatis in eis.

Sub Anaſtaſio Papa.

PRIMUM occurrit Africanum II. anno 401. ubi legatio ad Venerium Mediolanenſem Epiſcopum decreta fuit.

Eodem anno Africanum III. de Donatiſtis Eccleſiæ reconciliandis.

Sub Innocentio I.

MILEVITANUM I. ex univerſa Africa, anno 402. contra Creſconium, & Quodvultdeum Donatiſtas.

Quercenſe; anno 403. in cauſa Chryſoſtomi, & Photii.

Africanum I. generale, hoc eſt, ex univerſa Africa, eodem anno de reconciliandis Donatiſtis.

Africanum II. anno 404. habitum Carthagine. In eo legatio decernitur ad Honorium.

rium Imperatorem contra Donatiſtas obſtrepentes.

Africanum III. anno 405. de Diſciplina.

Toletanum de cauſa quorumdam Epiſcoporum anno 406.

Africanum IV. anno 407. ad defendendam Eccleſiam adverſus Donatiſtas, & Paganos bona Eccleſiæ dilapidantes.

Africanum V. VI. VII. anno 408. adhuc contra Donatiſtas.

Ptolemenſe in Lybia anno 411, de Diſciplina.

Cirtenſe, anno 412. contra Donatiſtas, ubi adfuit S. Auguſtinus.

Conciliabulum Donatiſtarum in Africa verſus eadem tempora.

Provinciale Macedoniæ, anno 414. contra Donatiſtas.

Dioſpolitanum, 14. Epiſcoporum, in quo Pelagius poſt ſimulatam fidei confeſſionem abſolutus eſt.

Carthaginenſe, 38. Epiſcoporum, anno 416. in quo Pelagius & Cęleſtius proſcripti ſunt.

Milevitanum II. 60. Præſulum, adverſus eumdem Pelagium, & Cœleſtium eodem quoque anno.

Sub Zoſimo Papa.

AFRICANUM, anno 418. contra eoſdem Hæreticos.

Teleptenſe, eodem anno contra Pelagianos, cujus acta deſiderantur.

Sub Bonifacio I.

PROVINCIALE Carthaginenſe nomine ſextum, ordine temporis quintum.

Sub Zoſimo, Bonifacio, & Cœleſtino.

DE modo proſequendæ appellationis ad Sedem Apoſtolicam interpoſitæ ab Apiario civitatis Siccæ in Numidia Presbytero, præſentibus Romanæ Sedis, aliarumque Eccleſiarum Africæ Legatis 22. eodem anno.

Sub Cœleſtino Papa I.

CONCILIUM Carthaginenſe VII. anno 419. 38. Epiſcoporum eadem de cauſa.

Sub Cœleſtino I.

CONCILIUM Africanum I.

Concilium Orientalium contra Meſſalianos hæreticos, anno 427.

Concilium Romanum contra Neſtorium, anno 430.

Concilium Alexandrinum in cauſa Neſtorii, eodem anno.

Concilium Ephеſinum œcumenicum approbatum, 200. & amplius Epiſcoporum, contra hæreſim Neſtorianam, anno 431.

Conciliabulum Epheſinum I. eodem anno, & eodem tempore, contra ſanctum Cyrillum.

Sub Sixto III.

TERTIUM Concilium Antiochenum, quo Joannes Antiochenus Neſtorium condemnavit, & cum Cyrillo pacem inivit.

Concilium Romanum ab eodem ad ſui expurgationem, indictum anno 433.

Concilium Armeniæ adverſus errores Neſtorii, anno 435.

Concilium Conſtantinopolitanum, in cauſa Primatus Alexandrini, anno 439.

Concilium Regienſe, vel potius Regenſe, aut Regenaenſe in Gallia Narbonenſi, 13. Epiſcoporum, eodem anno.

Sub Leone I. Magno cognominato.

CONCILIUM Arauſicanum I. anno 441. pro Diſciplina Eccleſiaſtica.

Concilium Vaſenſe, anno 442. pro eadem re.

Concilium Romanum I. in cauſa Manichæorum, 444.

Concilium Romanum II. in cauſa Hilarii Arelatenſis Epiſcopi, anno 445.

Concilium generale Hiſpanicum, in cauſa Priſcillianiſtarum, indictum anno 447.

Concilium Conſtantinopolit. I. quo Eutyches. Archimandrita condemnatus eſt, anno 448.

Concilium Tyrium in cauſa Ibæ Epiſcopi Edeſſæ in Syria, in quo abſolutus eſt ab hæreſi Neſtoriana, eodem anno.

Concilium Berytenſe eodem anno & pro eadem cauſa.

Conſtantinopolitanum II. anno 449. in cauſa Eutychetis.

Con-

Conciliabulum Epheſinum univerſale reprobatum, quo 128. Epiſcopi eodem anno Eutychetem abſolventes, hęreſim ejuſdem confirmarunt, & Flavianum cum quibuſdam aliis Epiſcopis condemnarunt. Hæc Synodus dicitur latrocinium Epheſinum.

Concilium Romanum III. quo Leo Papa acta Epheſini Conciliabuli reprobavit eodem anno 449.

Concilium CP. III. anno 450. in quo Anatholius, & alii Epiſcopi confeſſionem ediderunt.

Concilium Mediolanenſe anno 451. ab Euſebio ad quem Leo Papa miſit epiſtolam ad Flavianum ſubſcribendam de incarnatione Verbi divini.

Concilium Chalcedonenſe Œcumenicum quartum, habitum anno eodem 451. adverſus Eutychetem & Dioſcorum.

Synodus Alexandrina, a Proterio Alexandrino Epiſcopo, in cauſa Eutychianorum, anno 452.

Concilium Andegavenſe anno 453. pro Diſciplina Eccleſiaſtica.

Concilium Veneticum anno 453.

Concilium Conſtantinopolitanum contra Eutychianos & Simoniacos, anno 459.

Sub Hilario Papa.

CONCILIUM Romanum pro Diſciplina Eccleſiaſtica, anno 465.

Sub Simplicio Papa.

CONCILIUM Teuronicum pro Diſciplina Eccleſiaſtica, anno 482.

Sub Felice III. Papa.

CONCILIUM Romanum I. anno 483. contra Acacium Conſtantinopolitanum, & Petrum Fullonem.

Concilium CP. in cauſa Petri Fullonis Antiocheni Epiſcopi, eodem anno.

Concilium Romanum II. contra Acacium Conſtantinopolitanum, & Petrum Moggum, anno 484.

Concilium Romanum III. de lapſis Eccleſiæ Africanæ recipiendis, anno 487.

Sub Gelaſio I.

CONCILIUM Romanum I. de Libris ſacris, & authenticis ab apocryphis diſcernendis, anno 494.

Concilium Romanum II. de abſolutione Miſeni Legati Sedis Apoſtolicæ, anno 495.

Sub Symmacho.

CONCILIUM Romanum I. anno 499. de tollendo ambitu in Comitiis Pontificiis.

Concilium Romanum I. anno 500. contra Petrum Altinenſem Epiſcopum pro Symmacho.

§. II.

Obſervationes in Concilia quarti Sæculi.

De Synodo ad Quercum.

Nota Binii. Pag. 292. col. 1.

THEOPHILUS Conſtantinopolim adſitus ut ſuæ fidei rationem redderet, quippe qui in ſuſpicionem hæreſum Origenis venerat, coactis quibuſdam in itinere Epiſcopis actor ſimul & judex factus, cum eoram quadraginta Epiſcopis non ſine magna & prava molitione, de variis criminibus ſuppoſitiis, etiam in Majeſtatem Imperatoriam quibuſdam commiſſis accuſari Chryſoſtomum ſategiſſet, patrocinante Imperatore, cujus exacerbaverat animum, exauctoravit: iſte vero quaſi miraculo in urbem reductus & in ſedem reſtitutus: " Petit, *inquit Binius*, ab Imperatore ſuam cauſam in legitima Synodo tractari; quam Theophilus futuram timens, cum ſuis fugam arripuit: per litteras Imperatoris vocatus, prætexens plebis furorem, ejuſque timorem, venire contempſit. Hæc ex Socrate, Sozomeno, Theodoreto, Palladio, & maxime ex epiſtola ipſiuſmet Chryſoſtomi ad Innocentium I. Baronius anno 433. numer. 1. uſque ad 32. incluſive. "

Thomaſſinus Diſſertat. 7. de Synodo ad Quercum, probat ibi ex profeſſo S. Chryſoſto-

ſoſtomum provocaſſe ab iniqua Synodi ad Quercum ſententia non ſolum ad Concilium œcumenicum, ſed ad Pontificem Romanum. Sic enim hanc inchoat controverſiam: „ Non calamitoſæ hujus hiſtoriæ lacinias omnes conſectari aggredior; ſed pauca meo more carpere, ex quibus inviĉtiſſime id efficiatur, quod ad illuſtrationem priſcæ diſciplinæ conducat: nimirum cum ad Concilium œcumenicum provocabatur, perinde eſſe ac ſi ad ejus Præſidem ſeu Romanum Pontificem provocaretur: ejus muneris fuiſſe Concilium œcumenicum tunc congregare: interim dum in ſuſpenſo res erat recte, aut temere judicata ab aliis, confirmare, vel irritare. „

Hoc ipſum probat ex epiſtola S. Chryſoſtomi ad Innocentium I. ubi ait ſe Epiſcopos miſiſſe: " Qui ad charitatem veſtram currerent, omnibuſque lucide expoſitis, mature tantæ cladi remedium dari ſalubre poſtularent. „ Deinde ſubjungit Thomaſſinus: " Qui ergo ad Synodum provocarent, Chryſoſtomus eo tandem rem intelligit redire, ut per Papam Innocentium, & Occidentales Epiſcopos ei cohærentes reſtituatur ſuæ ſedi, reſciſſa latrocinalis ad Quercum Synodi ſententia. „ Audis Thomaſſinum ea qua par eſt reverentia celebrare ſummi Pontificis auctoritatem. Palladius de iſto ſcribens momento, ibidem apud Thomaſſinum ait: „ Ad hæc reſcripſit beatus Papa Innocentius communione utriuſque partis admiſſa: Theophili judicium caſſum atque irritum eſſe decrevit, dicens oportere conflari aliam irreprehenſibilem Synodum Orientalium & Occidentalium Sacerdotum, „ &c. Succinit Sozomenus Lib. 8. cap. 26. his verbis: " Certior factus Innocentius Romanorum Epiſcopus eorum quæ adverſus Joannem acta erant, indigne tulit, atque ut ea damnavit, ita etiam œcumenicum Concilium convocare ſtuduit; ſcripſitque tum ad Joannem, tum ad Clericos Conſtantinopolitanos. „

His accedit Facundus Hermianenſis Lib. 4. capite 1. „ Qui Joannes Chryſoſtomus pro unitate ſervanda Eccleſiæ quamdilexit, maluit ſuæ cauſæ ferre jacturam; nam ſi vellet eam adſerere ſicut erat vitæ probabilis, & facundiæ ſingularis, habens etiam magnam gratiam populi Chriſtiani, cui pro majoribus ſuis meritis erat acceptus, & defenſionem Sedis Apoſtolicæ, ſine cujus erat judicio condemnatus, facile poſſet obtinere victoriam: quæ illum etiam fugientem eſt perſecuta poſt mortem. „

Ex his duo obſervanda veniunt. I. Summum Pontificem finire cauſas majores: nam de facto Innocentius reſtituit Chryſoſtomum ante Concilium œcumenicum. II. Eſſe in ſummi Pontificis nutu congregare, vel non congregare Concilia: nec etiam legitur œcumenicum adunatum fuiſſe pro cauſa Chryſoſtomi.

De Concilio Africano Generali, anno 403. *& de Milevitano II. contra Pelagianos anno* 416.

De priori ſic loquitur Binius in notis, ubi explicat pag. 592. col. 2. quo ſenſu ſit generale his verbis: „ Sic dictum, *inquit*, quod ex omnibus Africæ Provinciis legationes in eo adfuerint, nimirum ex Provincia Bizacena, Mauritania Sitifenſi, & Mauritania Cæſarienſi: ex Numidia vero Legati nequaquam mitti potuerunt, ob tumultuantes Tyrones; ut conſtat ex verbis Alypii eos excuſantis. „ Baronius num. 35.

Alia quædam Africæ Concilia paſſim vocantur modo generalia, modo etiam plenaria, tametſi minime in rigore œcumenica.

Alterum varios edidit canones, quoſdam quidem de fide adverſus Pelagianam proterviam, quoſdam vero de diſciplina non ſpernenda.

Circa fidem anathematizat in primo canone negantes primos parentes non morituros, ſive peccaſſent, ſive non: *Quicumque dicit, Adam primum hominem mortalem factum, ita ut ſive peccaret, ſive non peccaret, moreretur in corpore, hoc eſt de corpore exiret, non peccati merito, ſed neceſſitate naturæ, anathema ſit*. Senſus canonis eſt, mortem eſſe peccati Adæ effectum. Tametſi enim homo innocens ex conditione naturæ foret mortalis, immortalitatis tamen privilegio donatus fuiſſet, juxta illud Sap. 2. 23. *Deus creavit homi-*

hominem inexterminabilem. In ſecundo, negantes parvulos nihil ſordium ab Adamo peccatore contraxiſſe, nec Baptiſmo indigere ad reconciliationem proſcribit. Similiter & in tertio negantes gratiam qua juſtificamur non etiam valere, ut peccata deinceps non committantur. In quarto abjicit dicentes gratiam Chriſti in eo ſolum nos adjuvare ut mandatorum intelligentia nobis aperiatur. In quinto aſſerentes gratiam Chriſti ſolum eſſe neceſſariam, non quidem ut poſſimus bonum, ſed tantummodo ut illud facilius faciamus, damnat. Tum & in ſexto propugnantes illud Joan. dictum: *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipſos ſeducimus*; dici tantum propter humilitatem, non quia vere ita eſt. In ſeptimo pariter, & eodem ſenſu eos qui non ſine auſu temerario prædicant illa Orationis Dominicæ verba: *Dimitte nobis debita noſtra*; non pro ſe ipſis recitari, ſed pro aliis qui ſunt in populo peccatores. In octavo propugnantes eadem verba humilitatis motivo pronuntiari.

Mitto ceteros qui diſciplinam ſpectant. Non abs re tamen erit hic texere 17. *Placuit, ut ſecundum Evangelicam, & Apoſtolicam Diſciplinam, neque dimiſſus ab uxore, neque dimiſſa a marito, alteri conjungantur, ſed ita maneant, aut ſibimet reconcilientur; quod ſi contempſerint, ad pœnitentiam redigantur, in qua cauſa legem imperialem petendam promulgari.*

Ut paucis abſolvamus quæ in variis Conciliis Africanis adverſus Pelagianos pro fide conſtituta ſunt, operæ pretium eſt precipuas canonum ſententias auctoritate SS. Pontificum ſuffultas, hic recenſere, ut quod de neceſſitate gratiæ credendum eſt, pro certo habeatur.

PRIMA SENTENTIA.

Quod Adam omnes homines læſerit, nec quemquam niſi Chriſti gratia poſſe ſalvari.

Hoc ipſum dogma aſtruit Innocentius I. in ſua ad Concilium Carthaginenſe epiſtola, his verbis: " Libero enim arbitrio „ ille perverſus, dum ſuis inconſultius „ utitur bonis, cadens in prævaricatio„ nis profundum, demerſus eſt, & nihil „ quemadmodum reſurgere poſſet, inve„ nit; ſuaque in æternum libertate de„ ceptus, hujus ruinæ ſubjacuiſſet oppreſ„ ſus, niſi eum poſtea Chriſti per ſuam „ gratiam relevaſſet adventus, qui per no„ væ regenerationis purificationem, præ„ teritum omne vitium, ſui Baptiſmatis „ lavacro purgavit. „

ALTERA.

Quod nemo ſit bonus propriis viribus, niſi participatione ejus qui ſolus eſt bonus.

Ista quoque colligitur ex verbis Innocentii ibidem, ubi ſic habet: " Nam quid „ nos de eorum poſt hæc rectum menti„ bus æſtimemus, qui ſibi ſe putant de„ bere quod boni ſunt; nec illum conſi„ derant cujus quotidie gratiam conſe„ quuntur, qui ſine illo tantum ſe aſſe„ qui poſſe confidunt. „ Obſerves in iis & ſimilibus Patrum Africanorum ſententiis unum dumtaxat prædicari, nihil in nobis eſſe, aut boni ſupernaturalis, aut illud nos citra gratiam exequi non poſſe: namque ibi perſtringunt Pelagianos, qui vel ipſum bonum ſupernaturale, & quoad poſſibilitatem, & quoad ipſum actum, naturæ in ſe relictæ tribuebant.

TERTIA.

Quod niſi gratia Dei continua juvemur, inſidias diaboli ſuperare non poſſumus.

Idem ſummus Pontifex ibidem celebrat gratiæ neceſſitatem ad præcavenda peccata, his verbis: " Neceſſe eſt enim ut quo „ auxiliante vincimus, eo iterum non „ adjuvante vincamur. „

QUARTA.

Quod per Chriſtum libero bene utamur arbitrio.

Idem Patrum Pater Epiſtola ad Milevitanum Concilium hoc ipſum prędicat, dicens: " Adverte tandem, o praviſſima„ rum mentium perverſa doctrina! „ quod primum hominem ita libertas i„ pſa decepit, ut dum indulgentius fræ-

„ nis

„ nis ejus utitur, in prævaricationem
„ præſumptione conciderit; nec ex hac
„ potuerit erui, niſi ei providentia rege-
„ nerationis ſtatum priſtinæ libertatis
„ Chriſti Domini reformaſſet adventus.

QUINTA.

Quod omnia Sanctorum merita dona ſint Dei.

ZOSIMUS in ſua ad totius orbis Epiſcopos epiſtola, iſtam aſtruit veritatem, & ait: " Nos autem inſtinctu Dei, om-
„ nia enim bona ad auctorem ſuum re-
„ ferenda ſunt unde naſcuntur...... Sic
„ accepimus dictum, ut illos qui contra
„ Dei adjutorium extollunt humani arbi-
„ trii libertatem, diſtricto gladio verita-
„ tis, velut curſim tranſiens amputares.
„ Quid enim tam libero feciſti arbitrio,
„ quam quod humilitatis conſcientiam re-
„ tuliſti, & tamen inſtinctu Dei factum
„ eſſe fideliter ſapienterque vidiſti vera-
„ citer fidenterque dixiſti? Ideo utique
„ quia præparatur voluntas a Domino,
„ & ut boni aliquid agant paternis inſpi-
„ rationibus ſuorum ipſe tangat corda Fi-
„ delium: quotquot enim ſpiritu Dei a-
„ guntur, hi filii Dei ſunt: ut nec no-
„ ſtrum deeſſe ſentiamus arbitrium, &
„ in bonis quibuſque voluntatis humanæ
„ ſingulis motibus magis illius valere non
„ dubitemus auxilium. „

SEXTA.

Quod omnis ſancta cogitatio, & motus piæ voluntatis ex Deo ſit.

PERGIT idem Magiſter in eadem epiſtola: " Quod ergo tempus intervenit quo
„ ejus non egeamus auxilio? In omnibus
„ igitur actibus, cauſis, cogitationibus,
„ motibus, adjutor, & protector orandus
„ eſt. „

SEPTIMA.

Quod gratia Dei non ſolum peccata dimittat, ſed etiam adjuvet ne committantur, & præſtat ut lex impleatur, non ſicut ait Pelagius, facile, quaſi ſine gratia Dei difficilius poſſit impleri.

Ex hoc canone liquet gratiam actualem eſſe neceſſariam ut actu bonum operemur, quod quidem adjutorium nedum peccatoribus, ſed & ipſis juſtis ad hoc neceſſarium eſt.

OCTAVA.

Quod præter ſtatuta Sedis Apoſtolicæ, omnes orationes Eccleſiæ Chriſti gratiam reſonant, qua genus humanum ab æterna damnatione reparatur.

NONA.

Quod gratiam Dei etiam baptizandorum teſtatur inſtituta purgatio, cum Exorciſmis & exſufflationibus ſpiritus ab eis abiguntur immundi.

DECIMA.

Quod profundiores quæſtiones nec contemnendæ ſint, nec penitus aſſerendæ.

CABASSUTIUS Notit. Conc. pag. 203. & 204. ait octava ſententia PP. Africani indicant orationis utilitatem ad gratiam obtinendam: Nona indigitant ſpiritus immundos vi Exorciſmorum in Baptiſmo expelli, ut in novitate vitæ ambulemus: Decima demum oſtendunt, quod omiſſis ſubtilioribus controverſiis ſtandum ſit SS. Pontificum, & Conciliorum decretis, ut ſciamus gratia Dei nos ſemper tum ad malum præcavendum, tum ad bonum ſalutis faciendum indigere.

De Concilio ſexto Carthaginenſi Africano anno 418. in cauſa Apiarii Siccæ civitatis in Numidia Presbyteri.

NON una eſt auctorum ſententia circa illud Concilium: quidam triplex fuiſſe autumant, nonnulli duo: alterum ſcilicet Pro-

Provinciale, alterum generale, ſeu plenarium ex tota Africa, ubi aderant 207. circiter Epiſcopi. Alii demum unicum eſſe exiſtimant, primo quidem inchoatum ſub Zoſimo Papa, deinde continuatum ſub Bonifacio I. ejus ſucceſſore, tum protractum ad Cœleſtini uſque tempora, in quibus Apiarii cauſa ultimam obtinuit metam.

Nota Binii pag. 619. col. 1.

« CAUSA habiti Concilii, hæc eſt, *inquit*, cum a ſententia Africanorum, ad „ ſedem Apoſtolicam Presbyteris, & Epiſcopis appellantibus, Romani Pontifices, prout antiquitus convenerant, jure meritoque detuliſſent: ad proſequendam appellationem, cauſæ cognitionem quandoque Epiſcopis Africanis delegarunt: quandoque teſtes trausmarinos Romam citari, atque ibidem, examinari mandarunt: frequenter etiam Legatos a latere in Africam ablegarunt, qui militum comitatu, & Magiſtratuum apparitura freti, refractarios, & repugnantes juſtis ſententiis coercerent, quodque juſte definitum videri poterat, impleri cogerent. Africani autem Epiſcopi judicium ſedis Apoſtolicæ, quod pro confirmandis a ſe latis ſententiis, iiſque contra impugnantes defendendis, eos frequenter imploraſſe ex ſupra dictis conſtat, nequaquam ſubterfugientes, duos poſteriores judicandi, & proſequendi appellationum modos tamquam inconvenientes, & nimis difficiles arguerunt. Interim Zoſimus Pontifex Apiarii, & Cœleſtii appellationibus deferens Fauſtinum Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum, Philippum, & Azellum Presbyteros in Africam ablegavit, iiſque quatuor mandata, ſancti Concilii Nicæni auctoritate firmata, communicavit, de quibus hæc Patres Africani in Synodali Epiſtola ad Bonifacium ſcribunt. „ *Commonitorium protulerunt legati: unum de appellationibus Epiſcoporum ad Romanæ Eccleſiæ Sacerdotem. Alterum ne ad Comitatum Epiſcopi importune navigent. Tertium de tractandis Presbyterorum & Diaconorum cauſis apud finitimos Epiſcopos, ſi a ſuis perperam excommunicati fuerint. Quartum de Urbano Epiſcopo excommunicando, vel etiam Romam evocando, niſi ea, quæ videbantur corrigenda corrigeret.*

Zoſimus ſuum de appellationibus commonitorium auctoritate Canonis cujuſdam Nicæni ſuffultum aſſerebat. Quibus auditis Africani in Concilio adunati Apiarium in priſtinum gradum reſtituerunt: inſuper promittentes quod per omnia obedirent decretis appellationum, modo Canon Nicænus laudatus ita definiret: hoc ipſum inter omnes ſpopondit S. Auguſtinus. Rebus ſic compoſitis Legati Romam rediere. Tum Africani ſcripſere ad S. Cyrillum Alexand. & ad Atticum CP. ut ex ſcriniis ſuæ Eccleſiæ exemplaria Nicæna ad ſe mittere dignarentur: Interim Zoſimus moritur, & Bonifacius primus illi ſufficitur. Tum Patres Synodici reſcripſere, ut SS. Pontificem certiorem facerent Canonem laudatum in exemplaribus Alexandrinis, & Conſtantinopolitanis non reperiri; verum Bonifacius appellationem ad Zoſimum uti legitimam habere æquum duxit: ſed Apiarius iterum relapſus etiam alternata vice, non jam a ſolo ſuo Epiſcopo, ſed a toto Concilio exauctoratus eſt, quippe qui vel ipſum habuerit confitentem reum. Quo facto, nihilominus defuncto in brevi Bonifacio appellare Cœleſtinum auſus eſt. Nihil ultra de iſta cauſa motum legitur.

Incaſſum quidam auctor propugnat Eccleſiam Africanam occaſione appellationis Apiarii fuiſſe a Romana diverſam, uſque ad Bonifacium II. quaſi vero uno integro ſæculo hoc contigiſſet, cum illo potiſſimum temporis decurſu illa infinitos prope ſanctos Martyres in perſecutione Vvandalica habuerit, namque citra charitatem, inquit Baronius ad annum 418. & cum Eccleſia Romana unionem, nullum eſt Chriſti Martyrium.

Abſit igitur dicere Africanos Præſules jus appellationum ad ſummum Pontificem impugnaſſe, cum in omnibus actibus, nihil aliud reprehendant præter modum rigidiorem quem temperari expoſtulant, eo quod in hoc typhum, & dedecus Eccleſia Africana pateretur: hoc ipſum claret ex aliis duobus momentis. Primo quidem, ex eo quod appellationem Celeſtii ad Zoſimum illo ipſo tempore ut legitimam habuerint. Secundo, ex ipſa S. Auguſtini Epiſtola ad Cœleſtin. qua utique validam

aguo-

agnoſcit appellationem Antonii Fuſſalenſis Epiſcopi a ſede propria ejecti, ſed non a dignitate Epiſcopali degradati illum deprecando ne illi ſedem reſtituat. Ita Binius hic.

De Concilio Epheſino I. Generali, & legitimo.

Triplex diſtinguitur Concilium Epheſinum, alterum dignitate, ordine, & auctoritate primum, adunatum Imperatore Marciano, & Cœleſtino primo ſummo Pontifice adverſus Neſtorium, ejuſque aſſeclas, & Patronos: alterum adulterinum a Joanne Antiocheno adunatum in gratiam Neſtorii ex 42. circiter Epiſcopis conflatum, quorum plurimi Pelagiano laborabant morbo: tertium vulgo ſecundum, Patrocinante Theodoſio Auguſto congregatum, ubi præerat Dioſcorus Alexandriæ Patriarcha. In priore citatus iterum, atque iterum Neſtorius, comparere renuens perſonaliter, proſcriptus eſt; tum ejus doctrina a judicio comparativo cum Scriptura ſacra, cum Symbolis, & ſanctorum Patrum ſententiis reſidente S. Cyrillo Alexandrino ut Cœleſtini Papæ Vicario, qui quidem unionem Verbi hypoſtaticam, ſeu ſubſtantialem omni argumentorum genere, deinde vero duodecim anathematiſmis, ita probavit ſicut in libris 14. Theſauri, ut alterum diceres Angelum unionis hypoſtaticę præconem. Ibidem non minus clare, ac erudite adverſus obſtrepentes ſuorum anathematiſmorum prodiit ſenſus, quocirca tametſi multis impetitus calumniis a Neſtorii Patronis, qui ut vim anathematiſmorum evacuarent, in eis Appollinaris hæreſes præcontineri aſſerebant, attamen victor evaſit, & ipſius Conciliì, deinde, & Chalcedonenſis ejus contra Neſtorium anathematiſmi calculo muniti ſunt.

In ſecundo Joannes Antiochenus Neſtorii fucatæ pietatis incautus demirator, in tantum pro ejus defenſione actus eſt zelum, ſed dubio-procul non ſecundum ſcientiam, ut in eadem urbe Epheſina, vel ipſo adſtante Concilio legitimo, alterum non ſine auſu temerario adunaverit, in quo reſciſſis legitimis contra Neſtorium actibus, eum ab omni erroris nævo purgavit. Hujus pſeudo-Synodi acta illegitima & referuntur, & proſcribuntur.

Tertium, molitione Dioſcori Epheſi quoque adunatum eſt, cui etiam adſuere optimo ſcopo ſummi Pontificis Legati: ſed ſpes pro fide defendenda eos ipſos fefellit: ibi enim cuncta vi, & militum copia facta ſunt, maxime adverſus Flavianum CP. Patriarcham, qui in odium fidei, quam adverſus Eutychetem propugnaverat, flagellis, & ſcorpionibus tamdiu cæſus eſt, donec morte pretioſa Martyrii palam obtineret: e contra vero Eutyches innocens, adverſantibus legatis Apoſtolicis, conclamatus eſt. Coptitæ tamen, ſeu Jacobitæ Alexandriæ, illique Monophyſitæ, ſic dicti, quia unicam in Chriſto agnoſcebant naturam, non Eutychetem Patrem habent, eo quod in Chriſto corpus phantaſticum juxta Apollin. placitum, ut in ſua declaratur ſententia, prędicaret; ſed potius Dioſcorum, qui veram in Chriſto carnem confeſſus eſt. Poſtremum iſtud Concilium propter vim, & violentiam exercitam latrocinium Epheſinum ab Hiſtoriographis dicitur: hæc omnia refert Baronius, & alii.

Jam ad primum Concilium redit Oratio, quod quidem ceterorum Conciliorum ſubſequentium norma jure merito dici poteſt propter ordinem judicii comparativi quo Neſtorium, & ſuos inſectatum eſt.

Sex habet ſeſſiones, ſeu potius tomos, uti legitur in editione Binii an. 1606. Quilibet tomus ſubdividitur in varia capita. Tom. 1. 32. continet. In eo affulgent variæ conſultationes adverſus Neſtorium, ut ipſe ad meliorem reduceretur frugem. Secundus, habet 7. ibi leguuntur indictæ Synodi cauſæ, tum diſpoſitiones unanimes pro Neſtorii ut hæretici exauctoratione. Tertius 20. complectitur, eo loci deſcribuntur inſani Orientalis Conciliabuli adverſus Oecumenicam Synodum conatus, & falſæ criminationes, maxime adverſus S. Cyrillum. Quartus 25. includit. In eo delineantur quæ Oecumenici Concilii Patres adverſus Joannis Antiocheni Conciliabulum ſcripſerunt, inſtituerunt, & decreverunt. Quintus ex 21. conſtat: in eo referuntur contumeliæ adverſus beatum Cyrillum & Memnonem quas propellit S. Cyrillus, ibique ſuos prodit anathematiſmos. Tomus ſextus ex 17.

coaleſcit. In eo demum confutatur hæreſis Neſtoriana, & Dominica explanatur Incarnatio.

In iſto Concilio tria reprobantur, videlicet hæreſis Neſtoriana cum ipſo Neſtorio, qui exauctoratus eſt: Concilium a Joanne Antiocheno pro defenſione Neſtorii adunatum, & alia quæ pro eodem momento fecit: tum ipſa hæreſis Pelagiana, cujus proſcriptio jam data, & facta in Conciliis Africanis, iterum conclamata eſt.

Non omittendum Patres Epheſinos in Synodica ſua ad Clerum, populumque Antiochenum Epiſtola, aſſerere Deiparam Virginem Mariam comitante Apoſtolo, & Evangeliſta ſancto Joanne, Epheſum ex Judæa profectam reliquum ibi vitæ tranſegiſſe.

Incaſſum aliqui, & Neſtorium, & Orientales ejus defenſores excuſare improperando Cyrillo, & Memnoni, tentant, ut Socrates qui Lib. 7. Hiſt. cap. 39. ſic loquitur: " Neſtorius meo quidem judi„ cio, neque Paulum Samoſatenum, ne„ que Photinum immitatur, neque deni„ que Dominum hominem ſolum eſſe di„ cit; ſed vocem dumtaxat, Deiparam, „ tamquam larvam reformidans declinat, „ hocque illi præ inſigni ignoratione con„ tigit. „ Subſcribit Iſidorus Peluſiota „ Lib. 1. Epiſt. 310. ubi increpat Cyril„ lum quaſi privatas cum Neſtorio inimi„ citias exercentem: " Multi, *inquit*, „ eorum qui Epheſi coacti ſunt, te tra„ ducunt, ut tuas inimicitias perſequen„ tem, & non ea quæ Jeſu Chriſti ſunt „ orthodoxe quærentem. „ His accedit Liberatus cap. 5. & 6. Breviarii, non nihil & accedit Facundus Hermianenſis Lib. 7. cap. 6. ubi ſic loquitur: " Si quis au„ tem dicit, quod Orientales, & aliarum „ Provinciarum Epiſcopi, una quippe ho„ rum omnium cauſa eſt, etiam in his „ quæ non intelligebant, auctoritatem E„ pheſini Concilii ſequi debuerint: ipſe „ quoque primum conſiderare debet, quod „ etiam Synodus Chalcedonenſis conſideraſ„ ſe credenda eſt, quoniam tantis diſſen„ tientibus qui moniti fuerant, ſimul in „ ipſum Concilium convenire: non tanta „ illo tempore quanta nunc eſt ejus eſſe „ poſſit auctoritas: cum nec dum etiam „ judicium magnæ Chalcedonenſis Synodi „ firmaretur. Nam, & ipſa multum ro„ boris ad auctoritatem addit antiquitas „ &c. „

Dixi incaſſum iſta replicari, maxime propter duo. Primo quidem, cauſa Neſtorii cum omni juris ſolemnitate, & a judicio comparativo tum auctoris dictorum, tum Scriptorum cum Symbolis, & SS. Patrum ſententiis actitata eſt: ipſe vero Cyrillus, deſiderante Concilio, ſuorum anathematiſmorum genuinos explanavit ſenſus. Demum Neſtorius citatus comparere recuſavit: Igitur nullus remanebat circa hæreſim Neſtorianam ambigendi locus. Secundo, opponimus auctoribus laudatis alios ſicut virtute, ſic & auctoritate majores: in primis ſanctum Leonem, & Patres Chalcedonenſes, qui, Neſtorio adulari, ſicut adulati ſunt Socrates, & alii, vel ex ignorantia facti, vel alia de cauſa, neſciebant. Quid plura adjiciam? Ad ſummum unum tantummodo ſequitur, ſcilicet, vel ipſam juxta Facundum hæreſim Neſtorianam, non omnibus ita fuiſſe compertam, propter auctoris ſanctitatis ſuppoſititiæ famam tempore Concilii Epheſini, ſicut poſtea fuit 18. elapſis annis ævo Chalcedonenſis, cum ejus rebellio, & ſchiſma tunc temporis omnibus pateret, immo & ipſo Deo vindice, qui permiſit propter ejus in Chriſtum, & Deiparam blaſphemias, vermes ejus linguam corrodere, & abſumere.

Non omittendum Symbolum impium Theodori Mopſueſteni in ea Synodo fuiſſe proſcriptum, tametſi Eccleſia ad tempus tunc pepercit perſonæ, eo quod vel ipſe Theodorus antequam e vita migraret, Sabellianos & quoſdam alios hæreticos impugnaſſet, quæ poſtea in Quinta generali nominatim damnata eſt.

Sed nuſquam oblivioni tradendum nomen, *Theotochos*, a Concilio ſalutationi Angelicæ fuiſſe additum, quod idem quaſi ſonat ac ſi in Symbolo fuiſſet conſecratum. De hoc momento, ſic loquitur Binius in ſuis ad Synodum Epheſinam notis: " Patres Concilii Epheſini cum Im„ peratore, & Maximiano, recens crea„ to Epiſcopo, Cœleſtino Pontifici, tam„ quam proſtratæ hæreſeos auctori, per „ legationem deputatam plurimum gra„ tulati fuerunt. Tunc ſalutatio Angelica,

hoc

„ hoc additamentum : *Sancta Maria Mater Dei Ora pro nobis &c*, accepiſſe creditur. „

De Concilio primo Arauſicano anno 441.

EDIDIT 29. circiter Canones diſciplinam ſpectantes. Primus: *Hæreticos in mortis diſcrimine poſitos, ſi catholici eſſe deſiderant, ſi deſit Epiſcopus, a Presbyteris cum Chriſmate, & benedictione conſignari placuit.* Secundus ab iſto non multum diſſimilis, ſic ſtatuit: *Nullus Miniſtrorum qui baptizandi recipit Officium, hinc Chriſmate uſquam debet progredi; quia inter nos placuit ſemel in Baptiſmate chriſmari. De eo autem qui in Baptiſmate, quacumque neceſſitate faciente, non Chriſmatus fuerit, in confirmatione Sacerdos commonebitur. Nam inter nos Chriſmatis ipſius non niſi una benedictio eſt. Non ut præjudicans quidquam dico, ſed ut neceſſaria habeatur Chriſmatio repetita.*

Theologi Scholaſtici in varias abeunt ſententias; propter iſtos Canones circa confirmationis Miniſtrum; quidam ſenſum Concilii non ſatis ſcrutantes ſimplicem Presbyterum iſta, ſed in vanum ſuffulti auctoritate, eſſe etiam abſque Privilegio ordinarium confirmationis Miniſtrum autumant, quod tamen aperte adverſatur Epiſt. 1. Innocentii I. Papæ ad Decentium Epiſcopum Eugubinum art. 3. Amalario Fortunato Epiſcopo Trevirenſi Lib. 1 de Officiis Eccleſiaſticis cap. 27. S. Thomæ, & aliis communiter. Subnotat hic Cabaſſutius nomine Sacerdotis, ut plurimum antiquitus intelligi Epiſcopum, quod non levius indicant iſta Can. 2. Verba: *De eo autem qui in Baptiſmate, quacumque neceſſitate faciente, non confirmatus fuerit, in confirmatione Sacerdos commonebitur*. Quis enim ille Sacerdos niſi Epiſcopus? Cui jure avito competit confirmare, quique ad confirmandum accinctus eſt. Subnotat quoque nomine Impoſitionis manuum intelligi non ſemper ambarum, ſed ſolum unius dumtaxat manus: ultro tamen fatendum eſt, Apoſtolos utramque impoſuiſſe manum ſuper confirmandos, eo quod tunc ſola manuum impoſitio adæquata eſſet confirmationis materia: nunc vero principalis, eſt in fronte Chriſmatio, quæ pollice unius tantum manus fit. Amalarius Fortunatus ait, per iſtam manus impoſitionem efformari crucem ſuper Fideles, eadem faciei in parte, ubi Pontifex antiquæ Legis in lamina aurea ſculptum gerebat Dei nomen. Igitur uno eodemque contactu in Confirmatione manus imponitur, frons Chriſmate linitur, & ſignum crucis efformatur.

Communis ſententię adverſarii eo nituntur fundamento, ut ſuam defendant opinionem, quod in primo Canone habeatur: *Si deſit Epiſcopus a Presbyteris cum Chriſmate, & benedictione conſignari placuit*, Hæreticos in vitæ diſcrimine poſitos, & quidem pœnitentes. Porro, inquiunt, eo loci agitur de Confirmatione, cum hęretici ut plurimum haberent validum Baptiſma. II. Quia in altero Canone duo potiſſimum leguntur pro confirmatione præbenda. Primum, quod ſi baptizandus: *Non Chriſmatus fuerit, in confirmatione Sacerdos commonebitur*. Nomine autem Sacerdotis intelligendus venit ſimplex Presbyter. Tum ſtatuti Patres hanc reddunt rationem: *Nam inter nos Chriſmatis ipſius, non niſi una benedictio eſt*. Hinc ſic concludunt, ſi una ſit Chriſmatis benedictio, cum ſimplex Sacerdos chriſmare queat, poterit utique, & confirmare.

Reſpondeo, hunc ſenſum a Patribus Concilii eſſe prorſus alienum, cum hic adverſetur & ſententiis ſummorum Pontificum, & dictis Patrum, immo & ipſis ſecundi Canonis verbis, ubi habetur aliquem baptizatum nondum Chriſmatum admonendum eſſe Epiſcopum de Chriſmatione verticali omiſſa in Baptiſmo; ut primum fiat a ſimplici Presbytero, ne præjudicium illi fiat circa ejus Officium, & deinde confirmativa ab Epiſcopo exhibeatur: eſt igitur una Chriſmatio verticalis: altera vero confirmativa: utramque indicat Canon ſecundus & reputat neceſſariam: Igitur abſque negotio aperitur Concilii ſenſus, qui in eo potiſſimum conſiſtit, ut ſimplex Sacerdos, vel ipſo præſente Epiſcopo Chriſmationem verticalem omiſſam præſtet, tum poſtea Epiſcopus confirmativam, ſicque Chriſmatio repetitur, ita ut prior ſit verticalis & cæremonialis tantum, & ad complementum Baptiſmi pertineat, poſterior vero Sacramentalis, & confirmativa. Hoc ipſum

habetur in Canone, his verbis ponderandis: *De eo autem qui in Baptiſmate quacumque neceſſitate faciente, non Chriſmatus fuerit, in confirmatione Sacerdos commonebitur. Nam inter nos Chriſmatis ipſius, non niſi una benedictio eſt. Non ut præjudicans quidquam dico, ſed ut neceſſaria habeatur Chriſmatio repetita*, Audis duplicem eſſe, eamque diverſam Chriſmationem, alteram a ſimpli Presbytero, alteram vero ab Epiſcopo præſtandam: Sic explicatur ille Canon cap. *Nullus Miniſtrorum* 125. de conſecratione diſtinct. 4. ſic gloſſa ad hæc ejus Verba, *non præjudicantes* illum enodat.

Idem Concilium Canone 14. ita loquitur: *Energumeni jam baptizati ſi de purgatione ſua curant, & ſe ſolicitudini Clericorum tradant, monitiſque obtemperent, omnibus modis communicent, Sacramenti ipſius virtute. Vel muniendi ab incurſu dæmonis quo infeſtantur, vel purgandi, quorum jam oſtenditur vita purgatior*. Concinit Concilium Eliberitanum Canone 37. abſolute enim definit, his, qui ab immundis vexantur ſpiritibus, ſi Fideles fuerint, dandam eſſe communionem.

Can. 16. Arauſicani habetur: *Qui palam a dæmone arrepti ſunt, aliquando non aſſumendi ad nullum ordinem Clericatus, ſed etſi aliqui jam ordinati ſunt, ab impoſito officio repellendi*. Idem ſtatuit Gelaſius Papa decreto 19. idem Concilium Toletanum 11. Can. 13.

Ne remaneat aliquis circa Canones Arauſicanos allatos ſcrupulus, obſervare juvat. I. A diverſis diverſimode referri, in corpore juris quippe uno modo, in quibuſdam auctoribus alio. modo recenſentur. II. Non idem quoque ordo ſervatur; primus Canon, juxta Caballutium eſt ſolum ſecundus, juxta Binium e contra. III. Prior ut legitur in Binio procedit de Chriſmatione verticali omiſſa in Baptiſmo, & facienda a ſimplici Sacerdote antequam aliquis ab Epiſcopo conſignetur ad robur. Alter qui his verbis concipitur: *Hæreticos in mortis diſcrimine poſitos, ſi catholici eſſe deſiderent, ſi deſit Epiſcopus, a Presbyteris cum Chriſmate, & benedictione conſignari placuit*; intelligendus venit, vel de Chriſmatione confirmativa, vel etiam de reconciliativa, cum ea juxta graviſſimos auctores ab Epiſcopis ſolum, & iis deficientibus, ex commiſſione a Presbyteris cum Chriſmatione & benedictione ac manuum impoſitione hæreticis conferretur.

De Concilio generali Chalcedonenſi.

Hæc Synodus contra Eutychianos congregata eſt, ibique ſunt confirmata priorum Conciliorum decreta adverſus Arianos, ſed maxime contra Neſtorianos. In prima actione perlata eſt Dioſcori cauſa, qui perſtrictus eſt. Primo quidem, ex eo quod auſus fuiſſet Epheſi ſine Apoſtolicæ ſedis auctoritate congregare Concilium; deinde vero quia erroribus Eutychianis adhæreret, tum Actione ſecunda damnatus eſt, & ejus proſcripta fuit Synodus. In eodm Concilio Theodoretus & Ibas, jubentibus Patribus, damnationi, & perſonæ Neſtorii, & ejus Scriptorum ſubſcripſerunt. Tum Epiſcopi Ægyptii, compellente Concilio, ſuum addidere S. Leonis Epiſtolæ calculum, quem prima fronte ſubjicere renuebant.

Actione 8. lecta eſt Epiſtola Ibæ, & diſcuſſa; quia vero ad quodlibet caput ſenſum Catholicum dabat, œconomiæ, & indulgentiæ cauſa noluerunt de ea proferre judicium Patres, ſed eum ut Catholicum habere ex miſericordia dignati ſunt. Hæc Synodus approbata eſt ſolum pro ſex prioribus ſeſſionibus.

De Concilio Arelatenſi III. anno Chriſti. 455.

Cabassutius hic hujuſce Concilii meminit, & ad annum præfatum revocat: Binius tamen illud ſilet. Quia vero ad iſtum circiter annum ille diſſertationem inſtituit de hæreſi prædeſtinatiana, quam ut merum commentum habet, tametſi in illo Concilio, & poſtea in Lugdunenſi juxta ſaniorem, & etiam veraciorem opinionem proſcribantur Prædeſtinatiani, operæ pretium eſt hic rem explicare, maxime adverſus Novatores qui defendunt illam hæreſim nihil aliud eſſe præter objectiones Maſſilienſium adverſus ſancti Auguſtini doctrinam, quam debellant, eo fucato innixi principio, quod putarent doctrinam ſancti Præſulis de gratia libe-

liberum perimere arbitrium: de hoc momento pag. 226. num. 2. ſic loquitur Caballutius: " Qui vero Semipelagiani pro „ perſuaſo habebant, gratiam & prædeſtinationem Auguſtinianam nequaquam „ poſſe cum arbitrii libertate ſtare, ſed „ invehere fatalem quamdam ſive ad bonum, ſive ad malum neceſſitatem, idcirco invidioſe catholicis affingebant „ quædam falſiſſima, quaſi ex Auguſtini „ ſententiis conſectanea, eoſque velut hæreticos, & humanæ libertatis profligatores, ſub nomine prædeſtinatianorum. „ Iſtorum hæreſis in hoc maxime ſita erat, quod gratia neceſſario humanam ad bonum compelleret voluntatem: Si igitur nuſquam extitit iſta hæreſis, ſed prædeſtinatianorum placita ſint ipſa ſancti Auguſtini doctrina, jam Novatores triumphabunt. Non eſt inſtituti operis, nunc probare omni argumentorum genere hæreſim prædeſtinatianam quinto ſæculo in Africa fuiſſe graſſatam, cum hoc ſuo loco factum ſit, ſed intereſt enucleare quænam in particulari fuerit beati Auguſtini de hoc momento ſententia, ne Heterodoxi in pravum ſancti Doctoris opinionem detorqueant ſenſum; unde ſit

Diatriba de mente ſancti Auguſtini, circa hæreſim prædeſtinatianam.

CONCLUSIO.

Hæreſis prædeſtinatiana, ipſo teſte Auguſtino, non eſt Semipelagianorum commentum, ut ejus doctrinam exoſam redderent.

Probatur multis momentis.

I. S. Doctor, quandiu vixit non conqueſtus eſt hujuſmodi calumniis ſe a Semipelagianis fuiſſe impetitum, tametſi Pelagianorum, aut ſubtilitates, aut inſulſas injurias, calumniaſve ſemel detectas ſemper pro virili inſectatus ſit.

II. *Auctores* adverſæ ſententiæ propugnant, querimonias contra ſancti Præſulis de gratia doctrinam, ortum habuiſſe a Monachis Adrumetinis, qui inter ſe de hoc momento non levius diſſidebant, & tamen quod mirandum, immo potius ſtupendum, ſanctus Doctor qui ad Valentini Abbatis poſtulatum libros ad componendam in Monaſterio pacem, vel minimum non dicit Verbum de latis adverſus ſuam doctrinam calumniis, quod dubio-procul, ut ſuo conſuleret honori, facere nuſquam omiſiſſet: namque non ſemel adverſus Pelagium objurgantem inſurgit, dicendo: *Non dixi liberum arbitrium extinctum, ſed extenuatum*. Falſo quippe accuſaverat Pelagius ſanctum Auguſtinum propugnare liberum arbitrium peccato Adami deperditum.

III. *Hoc* ipſum patet ex his quæ tunc temporis inter S. Auguſtinum, & Monachos Adrumetinos actitata ſunt. Revera quidem conſtat Monaſterium in duas partes non ſine ſtrepitu, & magna animorum perturbatione diviſum fuiſſe: omnes pro libertate timebant ex efficacia gratiæ ab Auguſtino celebrata; alii enim ex hac gratiæ energia neceſſitatem in actus humanos induci credebant; hinc ſalvando libertatem, faciebant, inquiunt auctores omni exceptione majores, ſacrilegam, quatenus initium fidei ex meritis naturæ dari prædicarent: alii in tranſverſum abeuntes, admittebant quidem gratiæ neceſſitatem non ſolum ad actus boni conſummationem, verum etiam, & ad initium, ſed ita neceſſitantem illam habebant, ut ea deficiente, ſcilicet gratia efficaci, inutilis evaderet correctio: hinc Præſulis ſui mandata citra Dei timorem peſſundabant, nec aliud, teſte Auguſtino Lib. de Correctione & gratia, pro excuſanda inobedientia dicebant, cum Dei gratia aderit, mandata ſervabimus. Priores igitur erant Semipelagiani, poſteriores vero prædeſtinatianæ hæreſis fuligine conſperſi. Adverſus illos ſanctus Doctor Librum de gratia, & libero arbitrio conſcripſit; contra iſtos vero Librum de correptione, & gratia.

IV. *Quæſtionis* ſtatus ab ipſo Auguſtino exponitur, vel in ipſis librorum titulis: prior enim inſcribitur De gratia &c. In eo revincit Semipelagianos, qui ut facerent humanam voluntatem liberam, faciebant ſacrilegam, & a Deo independentem: in altero perſtringit rebelles & perditos homines, qui in oppoſitum abeuntes gratiam ita efficacem prædicabant, ut & neceſſitantem haberent; hinc iſtam abſque culpa deficere contendentes, inutilem

tilem eſſe correptionem ſic volebant, ut & de malis operibus nullam rationem in extremo Dei judicio ſe reddituros eſſe effutirent. Iis omnium argumentorum genere probat gratiam quantumvis efficacem non eſſe neceſſitantem, & ideo locum correptioni in hac præſenti vita ſemper adeſſe. Igitur ex B. Auguſtino liquet prædeſtinatianam hæreſim non eſſe commentum, & meras Vincentianas objectiones adverſus ſancti Præſulis de efficacia gratiæ doctrinam.

Nunc proferre juvat ſancti Doctoris teſtimonia, quibus & ſcopum ſuorum librorum pro illis debellandis erroribus aperit. Ergo Lib. 2. Retractationum cap. 66. ſic intonat edition. Ben. " Propter „ iſtos, qui cum defenditur Dei gratia „ putantes negari liberum arbitrium, ſic „ ipſi defendunt liberum arbitrium, ut „ negent Dei gratiam, aſſerentes eam „ ſecundum merita noſtra dari, ſcripſi „ librum, cujus titulus eſt De gratia, & „ libero arbitrio; ad eos autem ſcripſi „ Monachos Adrumetinos, in quorum „ Monaſterio de hac re cœperat eſſe con„ tentio, ita ut me conſulere aliqui eo„ rum cogerentur. „ Eo loci adamuſſim delineatur Semipelagianorum morbus, quo nonnulli laborabant Monachi.

Rurſus Epiſt. 1. ad Valentinum Monaſterii Archimandritam num. 1. ita loquitur: " Venerunt ad nos duo juvenes, „ Creſconius, & Felix, de veſtra congre„ gatione ſe eſſe dicentes, qui nobis re„ tulerunt, Monaſterium veſtrum nonnul„ la diſſenſione turbatum, eo quod qui„ dam in vobis ſic gratiam prædicent, ut „ negent hominis eſſe liberum arbitrium, „ & quod gravius eſt, dicant, quod in „ die judicii non ſit redditurus Deus „ unicuique ſecundum opera ſua. „ Audis hæreſim a priori prorſus diverſam? nullus quippe Semipelagianorum propugnabat gratiam neceſſitantem, verum potius verſatilem, indifferentem, & naturę pediſſequam, inquiunt Hilarius, & Proſper Presbyteri ſancti Auguſtini fideliſſimi diſcipuli.

Demum ſanctus Doctor Lib. 2. Retract. cap. ultimo reddit rationem cur Librum de correptione, & gratia compoſuerit: " „ Rurſus, *inquit*, ad eoſdem ſcripſi alte„ rum librum, quem de correptioue, & „ gratia prænotavi, cum mihi nuntiatum „ eſſet dixiſſe ibi quemdam, neminem „ corripiendum, ſi Dei præcepta non fa„ cit, ſed pro illo, ut faciat, tantum„ modo orandum. „

His prænotatis luce meridiana clarius apparet dogmata Prędeſtinatianorum non eſſe Semipelagianorum commenta, ut beati Auguſtini de efficacia gratiæ doctrinam exſufflarent, ſed novos errores, ex quibus Prædeſtinatianorum ſecta in Monaſterio Adrumetino conflari cœpit, quod non unum probat argumentum.

Primo quidem, S. Doctor in duobus recenſitis libris de duplici, eoque oppoſito circa efficaciam gratiæ errore loquitur.

Secundo, Valentinus in ſua ad S. Auguſtinum Epiſtola, non ſcribit aliquid falſum & innane, ſcilicet poſterioris ſententiæ Monachos, ita gratiam neceſſitantem prædicaſſe, ut animas conturbarent, & correptionem ipſi ſpernerent, cum iſtam Semipelagiani qui faciebant gratiam a voluntate humana dependentem auſcultare non deſinerent.

Tertio, neque vero uſquam auditum eſt, amicos inſectatos fuiſſe doctorem quem uti Patrem, & Magiſtrum habebant; ideo enim ſecundæ ſententiæ gratiam neceſſitantem prædicabant, quia eſſe Auguſtini opinionem, tametſi male autumarent; quo auſu igitur verus Auguſtini diſcipulus dicere non dubitabit dogmata iſtorum fuiſſe Semipelagianorum objectiones?

Quarto, ex eorum ſententia ſequeretur S. Auguſtinum impugnaſſe in duobus libris laudatis commentum ſaltem in Libro de correptione, & gratia, aut adverſariorum Maſſilienſium non attigiſſe mentem: Ecce quibus modis Novatores, ſe diſcipulos ſancti Præſulis eſſe gloriantes, magno dedecore afficiunt ſanctum Doctorem, quem uti Doctorum Aquilam habet ſancta Dei Eccleſia, quippequi in deſcribendis erroribus quibus Monachi Adrumetini detinebantur, cæcutiret.

Quinto, allucinatio Prædeſtinatianam abnegantium hæreſim potiſſimum ex diſcuſſione utriuſque libri laudati affulgebit; namque legenti, & attendenti patebit S. Doctorem non commentum, ſed revera impugnaſſe & Semipelagianos, & Prædeſtinatianos. Aliquid de utroque libro hic texere non pigebit.

In

In Libro de gratia, & libero arbitrio S. Auguſtinus duo præcipue probat, videlicet neceſſitatem gratiæ ad omnia opera ſupernaturalia, ejuſque cum libertate indifferentiæ conſociationem, ita ut nec defendendo libertatem quibuſdam gratiæ jura ſubmoveat, nec e contra gratiam propugnando liberum adimat arbitrium, quibus quidem argumentis de medio tollitur Semipelagianiſmus.

Ergo ſanctus Præſul cap. 2. probat ex divinis præceptis liberum ineſſe homini arbitrium, tum duodecim novi Teſtamenti, & 17. veteris auctoritatibus. Cap. 3. commemorat eos qui poterant ſervare mandata, ſed præ cæcitate noluerunt. Cap. 4. oſtendit ex Scriptura ſacra gratiam ad omne bonum ſalutis neceſſariam eſſe. Cap. 15. docet hominem poſſe adimplere mandata, quia Deus dat ut poſſimus. Cap. 16. pergit & eamdem probat poſſibilitatem eo quod præparetur voluntas a Domino, hinc de peccatore loquens, ait: *Si voluerit conſervabit mandata*. Cap. 17. eamdem de mandatorum Dei obſervantia abſolvit materiam. Hæc autem non mere reſpondendo objectionibus Maſſilienſium, ut falſo autumant auctores contrariæ ſententiæ, ſed veram Semipelagianorum hæreſim debellando, ſcripſit, & protulit. Sanctus Doctor ſuam convertit orationem in Libro de correptione, & gratia ad Monachos Prædeſtinatianiſmi veneno fœdatos. Duo quoque ad hanc adimplendam provinciam peragit. Primo quidem, eorum refert objectiones, quibus vel ipſi irretiti ita gratiam extollebant, ut ſub ejus dominio liberum perire arbitrium autumarent, quod certe non dicebant Semipelagiani, qui eam e contra naturæ ita pediſſequam credebant, ut ejus exſufflarent ad initium fidei neceſſitatem, & ſic vel ipſo lucente ſole cæcutiunt, qui iſtos cum prioribus in ſententia confundunt. Tum vero ſanctus Præſul oſtendit voluntatem manere liberam ſub dominio gratiæ etiam efficaciſſimæ: demum ex his omnibus concludit correptionem eſſe omnibus utilem.

Jam ad capita libri veniendum eſt. Sanctus Præſul cap. 1. gratulatur Valentinum, quod multi ex ejus Monachis ſervarent cum fide pacem: alios igitur inſectatur non in fide puros, quales tamen forent, ſi eorum dogmata non ut ſua, ſed veluti ſancti Præſulis fœtum prædicaſſent, ut exoſam ejus redderent doctrinam. Cap. 2. delineat gratiam mediatoris ut efficaciſſimam, & primam hanc ad prædeſtinatianiſmum deflectentium refert objectionem: *Fruſtra nobis præcipitur a malo deflectere, cum nihil agamus, eo quod totum ſit a gratia*. Cui difficultati reſpondet nos agi, & ſimul agere. Cap. 3. alteram hanc texit: *Orent igitur noſtri ſuperiores ut mandata faciamus, & nos non corripiant*. Cui objectioni facit ſatis, dicens Deum præcipere ut habeatur charitas, homines peccatores corripi, eo quod ea careant, & ſupplicationes faciendas eſſe, ut abundent. Cap. 4. ſic inſiſtit inimicus gratiæ: *Quomodo meo vitio non habetur, quod non accepi ab illo, a quo niſi detur, non eſt omnino alius unde tale ac tantum munus habeatur?* Reſpondet Auguſtinus: *Quicumque ei præcepta, jam tibi nota non facis & corripi non vis, etiam propterea corripiendus es quia corripi non vis*. Cap. 6. rurſus objiciunt, illud Apoſt. pro gratia neceſſitante: *Quid habes quod non accepiſti &c. Cur ergo corripimur ſi non facimus, quia non accepimus ut faciamus?* Reſpondet S. Præſul, juſte corripi peccatorem: *Quia acceptam gratiam Dei ſuo in malum libero amiſit arbitrio*. Et num. 10. ait quoſdam quidem carere dono perſeverantiæ, ſed propter peccatum actuale, & ſic ultimam pro gratia neceſſitante inſtantiam petitam ex perſeverantia, quæ eſt magnum Dei donum, ſolvit. Denique a cap. 9. uſque ad 14. agit de dono gratiæ perſeverantiæ finalis quæ movet inſuperabiliter. Cap. 12. aſſerit libertatem, etiam ſub dominio iſtius gratiæ intactam manere, his verbis Num. 35. *Major quippe libertas*, inquit, *eſt neceſſaria adverſus tot, & tantas tentationes, quæ in paradiſo non fuerunt, dono perſeverantiæ munita, atque firmata, ut cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus ſuis vincatur hic mundus: hoc ſanctorum Martyria docuerunt*. Audis ſanctum Præſulem refellere placita prorſus oppoſita Semipelagianis, ſed ipſiſſima prædeſtinatianorum: Audis eum arguere in quibuſdam Monachis, ut eorum fœtus, non hæreſim phantaſticam ſed revera prædeſtinatianam, quippe qui jubeat iſtos in-

quictos corrigi ; ſic enim cap. 16. ſuum abſolvit librum præcipiendo, ut mali corrigantur: *Omnibus, ne pereant*, inquit, *vel ne alios perdant, adhibenda nobis medicinaliter ſevera correptio*.

Duo replicant, ſed incaſſum, adverſæ ſententiæ propugnatores. Primo quidem Monachos Adrumetinos habuiſſe fidem Orthodoxam, cum hoc ipſum teſtetur Valentinus Archimandrita in ſua ad Auguſtinum epiſtola. Secundo, non niſi unum ex illis ad ſummum malam tenuiſſe de libertate ſub dominio gratiæ opinionem, cum vel ipſe Auguſtinus ſupra laudatus dicat accepiſſe quemdam inter illos male de gratia ſenſiſſe: ab uno autem non ſit denominatio, ita ut prædeſtinatianiſmum in monaſterio Adrumetino extitiſſe ſcribatur. Ergo &c.

Reſpondeo ad primum diſtinguendo: Et præter Catholicos aderant Heterodoxi, alii ſcilicet Semipelagiani, alii vero Prędeſtinatiani, concedo: hoc ipſum conſtat ex libris beati Auguſtini explanatis, immo, & ex Epiſtola Valentini: omnes de fide recte ſentientes, nego. Bene quidem Præſul, bene & quidam alii cum illo, Florus fortaſſis, & Creſconius ſentiebant; ſed non ſic de omnibus.

Ad alteram inſtantiam reſpondeo, ex locis beati Auguſtini laudatis conſtare, S. Doctorem modo unum, modo etiam plures gratiam neceſſitantem credentes arguere; cum in objectionibus multos introducat obſtrepentes, qui correptionem aſpernabantur: Sed dato & non conceſſo unicum fuiſſe qui de libertate humana ſub dominio gratiæ peſſime judicaverit, ex hoc fonte corrupto exordium duxit hæreſis prædeſtinatiana, & ut cancer poſtea ſerpſit V. ſæculo per Lucidum Presbyterum, 9. per Goteſcalcum, ac demum 16. ſæculo per Calvinum, & Lutherum. Jam vero quid mirum ſi hæreſis aliqua primum ab uno ortum habeat: ſic Sabelliana ab uno Sabellio ortum duxit, ſic Ariana, ab uno Ario &c.

Synopſis rerum geſtarum quinto Sæculo.

PRIMO: Erat quondam in more poſitum apud Epiſcopos, provocare ad ſummum Pontificem, ut contra hoſtes defenderentur. Sic S. Chryſoſtomus ad Innocentium I. provocavit, quo patrocinante, in propriam ſedem reſtitutus, in eadem ſalvus & incolumis permanſit: Theophilus vero ejus æmulus abjectus eſt.

Secundo: Triplex diſtinguendum eſt Concilium Epheſinum: unum generale cui S. Cyrillus Alexandrinus, nomine & vice Cœleſtini Papæ I. præſidebat. In eo proſcriptus eſt Neſtorius: alterum eodem tempore adunatum à Joanne Antiocheno, in quo abjectis prioris Concilii decretis, hæreticus abſolutus eſt. Tertium congregavit Dioſcorus Patriarcha Alexandrinus qui partim vi & armis, partim pondere majoris numeri hæreticorum Præſulum Eutychetem a Concilio Chalcedonenſi damnatum purgavit. Primum habetur a S. Gregorio Papa ut Evangelium honore dignum: Secundum ut vacuum, tertium ut latrocinium. In priori B. Virgo proclamatur *Theotochos*, hoc eſt, *Deipara*; tum additum eſt in ſalutatione Angelica, *ſancta Maria Mater Dei ora pro nobis*.

Tertio: Concilium Arelatenſe III. commemorat Cabaſſutius, not. Eccl. de Concil. pag. 225. quod quidem adunatum eſt in cauſa Theodori Epiſcopi Forojulienſis, ad quem extat Epiſtola Leonis Pontificis, 82. alias 91. qui cum juriſdictionis aliquod officium in Lirinenſe monaſterium exequi vellet, obſiſtente Abbate Fauſto & Monachis, cum graviſſimo ſcandalo repulſus eſt: Hujus ergo ait „ *Cabaſſutius* inter Theodorum & Fauſtum Semi-Pelagianum conflictus occaſione coactum eſt illud Arelatenſe Concilium, „ Et pax adjuvante Synodo compoſita eſt. Cabaſſutius contendit nullos umquam fuiſſe Prædeſtinatianos: qua mente id docuerit, pie ut reor, quia in ſtatera æquitatis non ſatis ponderavit S. Auguſtini mentem, quæ clare admodum ſe prodit in Libro de gratia & libero arbitrio, & in altero de correptione & gratia. In priori quidem oſtendit S. Doctor quibuſdam Monachis Adrumetinis Semi-Pelagianis neceſſitatem gratiæ actualis ad bona opera, tum incohanda, tum perficienda, quibuſdam aliis ejuſdem Monaſterii correptionem inutilem eſſe exiſtimantibus, eſſe neceſſariam, & non eſſe credendum, ut ipſi putabant, dari prædeſtinationem neceſſitantem modo ad bonum, modo etiam

ad

ad malum, in quo dubio-procul conſiſtit hæreſis Prædeſtinatiana. Verbis expreſſis eorum refert objectiones ad propellendam correptionem S. Auguſtinus, & eis reſpondet: hinc qui negant hæreſim Prædeſtinatianam, in ſcientia & notitia operum S. Præſulis hoſpites abſolute ſe probant.

De Conciliis ſexti Sæculi & actitatis in illis ſub eodem Symmacho.

§. I.

ROMANUM III. in eadem cauſa Symmachi, Habitum anno 501.

Romanum IV. anno 502. palmare dictum pro confirmatione electionis Symmachi, & abrogatione Legis Regis Odoacris.

Romanum V. anno 503. contra Schiſmaticos.

Romanum VI. anno 504. de invaſoribus rerum Eccleſiaſticarum.

Concilium Byzacenum ann. 504. Africæ de ſubrogandis novis Epiſcopis, ſub perſecutione a Traſimundo Rege excitata.

Concilium Agathenſe anno 506. pro diſciplina Eccleſiaſtica.

Concilium Aurelianenſe I. anno 507. de diſciplina.

Concilium Epaonenſe anno 509. de diſciplina.

Pſeudo-ſynodus Sidonia Palæſtinæ de damnando Concilio Œcumenico Chalcedonenſi anno 512.

Sub Hormiſda.

CONCILIUM Rhemenſe, de Eccleſiaſtica diſciplina ann. 514.

Concilium veteris Epiri in cauſa Joannis Nicopolitani Epiſcopi, & Metropolitani an. 516.

Concilium Tarraconenſe Hiſpaniæ anno 517. de diſciplina.

Concilium Gerundenſe anno 517. de diſciplina.

Concilium Conſtantinop. ann. 517. contra veteres hæreticos.

Concilium Jeroſolymitanum de reſtitutione Concilii Chalcedonenſis &c. Eodem anno.

Concilium Tyrium eodem anno de eadem cauſa.

Concilium Romanum eodem anno de Achacii, & aliorum nominibus e ſacris dypticis expungendis.

Concilium CP. anno 520. ab Epiphanio Epiſcopo collectum, ex quo legatio ad Hormiſdam Papam miſſa fuit.

Sub Joanne I.

CONCILIUM Ilerdenſe anno 524. pro diſciplina Eccleſ.

Concilium Valentinum in Hiſpania ann. 524. de quibuſdam Eccleſiæ cæremoniis.

Concilium Arelatenſe IV. anno 524. de diſciplina.

Sub Felice IV.

CONCILIUM Arauſicanum II. an. 529. contra Pelagianos, & Maſſilienſes.

Concilium Vaſenſe, alias Vaſionenſe nomine 2. reipſa vero 3. pro diſciplina anno 529.

Concilium Carpentoratenſe anno 529. pro diſciplina.

Sub Bonifacio II.

CONCILIUM Romanum I. quo Bonifacius Papa Vigilium Diaconum ſibi ſucceſſorem delegit, & quod idem Bonifacius paulo poſt reprobavit, anno 530.

Concilium Romanum II. de reprobatione ſucceſſoris Bonifacii, eodem anno.

Concilium Toletanum II. anno 531. de diſciplina.

Sub Joanne III.

CONCILIUM Romanum, quo contra Acæmetas definitum eſt catholice, & pie dici poſſe unum de Trinitate paſſum eſſe in carne, anno 532.

Collatio Catholicorum cum Severianis habita Conſtantinopoli an. 532. tempore Juſtiniani Imperatoris.

Concilium Africanum anno 534. pro recuperatione bonorum Eccleſiaſticorum a Vvandalis dilapidatorum.

Sub Agapeto.

CONCILIUM CP. anno 536. contra Antymum, Severum, alioſque Acephalorum principes.

Con-

Concilium Jeroſolymitanum eodem anno contra Severum, Petrum, & Zoaram hæreticos.

Sub Sylverio Papa.

CONCILIUM Aurelianenſe II. anno 536.

Sub Vigilio Papa.

CONCILIUM Aurelianenſe III. anno 540. pro diſciplina.

Concilium Byſacenum in Africa anno 541. pro diſciplina.

Concilium Arvernenſe eodem anno, eadem de cauſa.

Concilium Aurelianenſe IV. anno 545. pro diſciplina.

Concilium CP. anno 547. de ſententia Capitulorum uſque ad Concilium generale protrahenda.

Concilium Mopſueſtenum contra Theodorum Epiſcopum Mopſueſtenum an. 550.

Concilium Aurelianenſe V. anno 552. contra Neſtorianos, & Eutychianos.

Concilium V. generale contra tria Capitula, & errores Origenis anno 553. Juſtiniano Imperatore.

Concilium Jeroſolymitanum eodem ann. in quo Conc. V. Œcumenicum approbatur.

Pſeudo ſynodus Aquilejenſis contra V. Concilium Œcumenicum anno eodem.

Sub Pelagio I.

CONCILIUM Pariſienſe II. in cauſa Saphoraci Pariſienſis Epiſcopi anno 555.

Sub Joanne III.

CONCILIUM Pariſienſe III. an. 557. de diſciplina.

Concilium Braccharenſe I. ann. 563. contra Priſcillianiſtas, & alios hæreticos.

Concilium Santonenſe an. 566. de diſciplina, in quo Emerius Santonenſis Epiſcopus a Clotario in ſedem intruſus deponitur a Leontio Burdegalenſi Epiſcopo.

Concilium apud Lucum a Theodomiro principe habitum eodem circiter anno de diſciplina.

Concilium Turonenſe II. pro diſciplina an. Chriſti 570.

Concilium Lugdunenſe I. eodem anno de diſciplina.

Concilium Braccharenſe II. ſub Ariamiro Suevorum Rege poſt obitum Joannis III. Papæ tempore inter-regni Pontificii celebratum an. 572. de diſciplina.

Concilium Lucenſe II. tempore ejuſdem inter-regni Pontificii eodem anno.

Sub Benedicto I.

CONCILIUM Pariſienſe IV. an. 576. pro diſciplina, id eſt, pro pace quorumdam Principum componenda.

Sub Pelagio II.

CONCILIUM Pariſienſe V. in cauſa Prætextati Rothomagenſis Epiſcopi an. 580.

Concilium Cabilonenſe I. in cauſa Sagittarii, & Salomi Epiſcoporum an. 582.

Concilium Matiſconenſe I. pro reformatione morum, & contra proterviam Judæorum, eodem anno.

Concilium Brennacenſe in Gallia in cauſa Gregorii Turonenſis Epiſcopi an. 583.

Concilium CP. anno 587. in cauſa Gregori Antiocheni Epiſcopi.

Concilium Lugdunenſe II. eodem anno pro diſciplina.

Concilium Matiſconenſe II. an. 588. pro reformatione.

Concilium Valentium II. Galliæ an. 589 in quo Rex Gontrandus & regina confirmarunt donationes quas motu pietatis, Eccleſiis fecerant.

Concilium Toletanum III. eodem ann. in quo Gothi in Hiſpania Arianiſmum abjurant, & Orthodoxam fidem profitentur.

Concilium Romanum eodem circiter tempore de diſciplina.

Concilium Narbonenſe ſub Reccaredo Rege Suevorum anno 589. de diſciplina.

Sub Gregorio I.

CONCILIUM Hyſpalenſe I. an. 590. pro reformatione morum.

Concilium Romanum I. anno 590. pro reunione Shiſmaticorum.

Concilium Autiſſiodorenſe eodem anno pro diſciplina.

Concilium Cæſarauguſtanum II. tempore Reccaredi regis anno 592. de diſciplina.

Con-

Conciliabulum Numidiæ eodem circiter anno.

Concilium Pictavienſe ſub Childeberto Rege anno 593. in cauſa duarum Monialium obſtrepentium, & univerſam ſere Galliam commoventium adverſus ſuam Abbatiſſam.

Concilium Metenſe in Gallia an. 594. in cauſa Ægidii Rhemenſis Epiſcopi.

Concilium Rom. II. an. 595. ubi Joannes Chalcedonenſis Presbyter hæreſeos inſimulatus, purgatus eſt.

Concilium Toletanum ſub Reccaredo rege an. 597. pro diſciplina.

Concilium Oſcenſe eodem regnante Rege ann. 598. pro diſciplina.

Concilium Conſtantinop. anno 599. de diſciplina.

Concilium Barcinonenſe an. 14. regni Reccaredi, & an. Chriſti 599. adverſus Simoniacos.

§. II.

De notis in Concilio.

Obſervationes ad tria priora Concilia Romana ſub Symmacho.

Observat Binius circa primum, Tom. 11. pag. 284. ſummos Pontifices jus habuiſſe ſibi nominare ſucceſſores, modeſtiæ tamen, & humilitatis cauſa id non feciſſe: " Sciendum hoc loco, neminem „ Romanorum Pontificum poſt Petrum „ Apoſtolum, ſibi ſucceſſorem aliquem „ ſubrogaſſe, vel etiam ſubrogare tentaſſe: modeſtiæ tamen cauſa, obſervatum fuiſſe, ut decedentis Pontificis de „ ſucceſſore ſententia rogaretur: quem „ poſtea Clerus Romanæ Eccleſiæ ſuo „ ſuffragio libere, vel approbare, vel rejicere poterat, ſi ita Eccleſiæ expedire judicaret. „

Subnotat iterum Binius in eamdem Synodum electionem Symmachi fuiſſe ab Arianis tentatam, qua de cauſa vel ipſo annuente SS. Pontifice adunatum eſt Romæ tertia vice Concilium, in quibus Conciliis ut legitimus Pontifex agnitus eſt, immo & ab ipſo Theodorico Rege Ariano. Idem Binius ſecundam, & tertiam Synodum in notis ad ſecundam, veluti unum habet Concilium.

Electionem Symmachi Papæ ab Arianis non ſemel fuiſſe tentatam, ſcribit Binius in notis ad tria Concilia Romana; quocirca ne ſchiſma oriretur, Symmachus adunari voluit Synodum una, & altera, immo & tertia vice, ut omnibus aſtantibus patribus ab omnibus calumniis, quibus Heterodoxi eum inſectabantur ſe ipſum purgaret. Ex hac Symmachi cauſa mota, diſcuſſa, & ad felicem metam perducta, gravis exurgit inter Theologos controverſia; num ſcilicet ſummus Pontifex a Concilio judicari queat? Partem affirmativam nonnulli recentiores tenent, negativam vero multo plures omni exceptione majores: & probabilius; in primis Bellarminus Lib. 2. de ſummo Pont. cap. 26. Ennodius Eccleſ. Tyſſinenſis diaconus in Apol. Symmachi, Melchior Cano Lib. 5. de locis Theol. Thomaſſinus Diſſert. 15. in Concilia, cujus liber eſt approbatione cenſoris Cancellarii & privilegio Regis munitus, quocirca iſta doctrina floret & approbatur in regno.

Status quæſtionis non procedit de Papa qui aperte, & ſine tergiverſatione in hæreſim prolapſus eſt, neque de eo qui prorſus dubius cenſetur, ut contigit tempore ſchiſmatis Occidentis; tunc enim tres erant Papæ, quorum quilibet aliqua regna ſub ſua tenebat juriſdictione, & obedientia: Namque teſte Bellarmino, Papa qui aperte in hæreſim incidit, ipſo facto ceſſat eſſe Chriſti Vicarius; tum juxta ſummiſtarum axioma: *Papa vere dubius, Papa nullus.* Igitur punctum controverſiæ eſt de SS. Pontifice canonice electo, cujus tamen electio invidia diſputatur, vel ejus exauctoratio inepte expoſtulatur.

Obſervandum eſt eos qui tenent ſummum Pontificem a nemine judicandum eſſe, ſuam piam multis momentis probare ſententiam, maxime ab exemplis in hiſtoria Eccleſiaſtica plurimum celebratis. Primum eſt Marcellini, qui ut propugnat Binius in Concilium Sinueſſanum, venit penitentia propter prætenſam thurificationem idolis ex timore factam caſtigandus, & reſponderunt Patres, ait auctor Tom. 1. Conc. pag. 230. *Prima ſedes non judicabitur a quoquam.*

Alterum eſt Symmachi Papæ, qui in Concilio Romano III. adeſſe voluit, ut a fal-

a falſis criminibus ſibi ab hæreticis attri-
butis, compellente rege Theodorico Aria-
no ſe purgaret; quod quidem Epiſcopi ad
Synodum invitati, non niſi conſentiente
Symmacho perficere voluerunt. Sic enim
habetur in Actibus Syn. p. 284. col. 2.:
“ Rex piiſſimus bonæ converſationis aſ-
„ ſectu, plura ad ſe de Papæ Symmachi
„ actibus horrenda fuiſſe perlata, & in
„ Synodi oportere, ſi vera eſſet inimico-
„ rum ejus objectio, judicatione conſta-
„ re. Memorati Pontifices, quibus alle-
„ gandi imminebat occaſio, ſuggeſſerunt,
„ ipſum, qui dicebatur impetitus, de-
„ buiſſe Synodum convocare, ſcientes
„ quia ejus Sedi primum Petri Apoſtoli
„ meritum, vel Principatus, deinde ſe-
„ cuta juſſione Domini Conciliorum ve-
„ nerandorum auctoritas, ſingularem in
„ Eccleſiis tradidit poteſtatem, nec an-
„ tedictæ ſedis Antiſtitem minorum ſub-
„ jacuiſſe judicio, in propoſitione ſimili,
„ facile forma aliqua teſtaretur. „ Duo
potiſſimum in his actibus ſubnotare juvat:
Primum quidem pro hujuſmodi cauſis Syn-
odum ab ipſo ſummo Pontifice eſſe con-
vocandam: alterum vero ipſa pronuntian-
te Synodo, ſummum Pontificem ideo a
Concilio non eſſe judicandum, quia ſupe-
rior ſummus ab inferioribus nuſquam ex
jure judicari poteſt.

Ad eamdem veritatem aſtruendam col-
limant varia Romæ adunata Concilia.
Primo nobis occurrit illud in cauſa ſan-
cti Damaſi variis inſulſiſque accuſationi-
bus ab Urſicino impetiti. Hæc ad Gra-
tianum Imper. ſcribit Synodus Romæ:
“ Memoratus frater noſter Damaſus,
„ quoniam in ſua cauſa veſtri tenet inſi-
„ gne judicii, non fiat inferior his, qui-
„ bus & ſi æqualis eſt munere, prærro-
„ gativa tamen Apoſtolicæ ſedis excellit,
„ ut judiciis publicis videantur eſſe ſub-
„ jecti: quibus Sacerdotale caput lex ve-
„ ſtra ſubmovit ... Quoniam non novum
„ aliquid petit, ſed ſequitur exempla ma-
„ jorum; ut Epiſcopus Romanus, ſi Con-
„ cilio ejus cauſa non creditur, apud
„ Concilium ſe imperiale defendat. „ Ob-
ſerves duo. Primum, Synodum non poſſe
ex jure cauſam capitis Supremi diſcute-
re, & definire. Secundum, notatu di-
gnum pro more antiquitus fuiſſe poſitum,
ut SS. Pontifices, quorum poteſtas eſt in
ædificationem & non in deſtructionem,
apud Imperatores a falſis ſibi irrogatis
criminibus te ſe purgarent: ſic Paulus
obſtrepentibus adverſum ſe Judæis appel-
lavit Cæſarem: ſic inquit laudata Syno-
dus: “ Sylveſter Papa a ſacrilegis accu-
„ ſatus, apud parentem veſtrum Conſtan-
„ tinum cauſam propriam proſecutus eſt. „

Altera Synodus Romana ea eſt, quæ
adunata fuit in cauſa Sixti III. qui ſe
purgavit a calumnia ſtupri Chryſogonitis
conſecratæ: apud Thomſ. Diſſ. 15. p.
511. “ Sixtus ſciens, quod ab ejus com-
„ munione multus populus ſe ſegregaret,
„ venit in Baſilicam Beati Petri Apoſt.
„ dicens, ſi delicta mea contra me ſunt
„ ſemper, probatio quare non fit? Et cę-
„ pit omnis urbana plebs clamare, ut
„ dicta ejus Auguſtus, & Clerus urbis
„ Romæ probarent examine, & congre-
„ gavit Valentinianus univerſum Senatum
„ urbis Romæ, & Sixtus congregavit
„ Presbyteros urbis Romæ, & Clerum,
„ nec non & Monaſteria ſervorum Dei ...
„ introivit Epiphanius Presbyter, & dixit
„ cum lacrymis, fiat probatio, ut Eccleſia
„ non maculetur. Reſpondit Maximus
„ Exconſul, & dixit: Non licet adverſus
„ Pontificem dare ſententiam. Reſpondit
„ Sixtus & dixit: Quamquam in meo ar-
„ bitrio ſit, judicer, an non judicer: tamen
„ meo judicio non abſcondatur veritas. „
Tum ſurrexit Auguſtus: “ Et dedit in ar-
„ bitrio Sixti Epiſcopi, ut judicaret judi-
„ cium ſuum & diſceſſerunt cum Auguſto
„ omnes. „ Hoc ipſum conſtat ex Epiſtola
„ ipſius Sixti, ubi ſic loquitur: Et facto
„ Concilio cum magna examinatione ſatisfa-
„ ciens omnibus, licet evadere ſatis po-
„ tuiſſem, ſuſpicionem tamen fugiens,
„ coram omnibus me purgavi. „

Tertia: Pro eodem momento Romana
Synodus congregata eſt ſub Adriano II.
qui beatæ memoriæ Nicolai I. patroci-
nia ſuſcipiens ſic increpat Photium, qui
non ſine auſu temerario anathema ad-
verſus tantum Pontificem dixerat, &
quidem propter duo; nimirum quia ad
hæc uſque tempora illud fuerat inaudi-
tum. Tum ex eo quod non licitum ſit,
inconſulto ſummo Pontifice, adverſus
ipſum, Synodum adunare. Hic autem
Adriani queſtus ſeſſ. 7. 8. Conc. Œcum.
ita legitur: “ Siquidem Romanum
Pon-

Pontificem de omnium Eccleſiarum Præ-
„ ſulibus judicaſſe legimus: de eo vero „ quemquam judicaſſe non legimus . . . „ Ibi nec Patriarcharum, nec ceterorum „ Antiſtitum cupiam de eo quamlibet fas „ fuerit proferendi ſententiam: niſi e- „ juſdem primæ ſedis Pontificis conſen- „ ſus præceſſiſſet auctoritas. „ Porro ſi non ſit licitum, omiſſo ſummi Pontificis conſenſu, aliquem Patriarcham condemnare, a fortiori, nec ipſum Papam, qui ipſo teſte Concilio, vetuſtis præeminet Patriarchis.

Inſigne eſt quod VIII. Synodus generalis dixit, fecit, & ſtatuit pro hujuſmodi cauſa: namque Act. 10. increpat Photium quod Nicolaum I. cui omnis Eccleſia Orientalis communicabat, proſcribere auſus fuiſſet, & retorto in ipſum telo, nedum pro iniqua ſedis CP. uſurpatione, ſed & pro injuria ſummo Pontifici irrogata, ab eo abſtinuit, illumque damnavit: eamdem repetit ejus damnationis cauſam in epiſtol. Encyclica, his verbis: “ Præſumpſit Synodale imaginario judi- „ cium, depoſuit inverecunde, & anathe- „ mati ſubmiſit beatum Papam Nicolaum, „ & omnes illi communicantes; neque „ Summitati ejus, neque quod magis eſt, „ Eccleſiæ, quæ a finibus uſque ad fi- „ nem conſtat, ullo modo parcens, quæ „ videlicet illi magno Pontifici procul-du- „ bio communicabat. „ Rurſus ejuſdem Synodi canone 21. habetur: “ Sed nec „ alium quemcumque oportet conſcriptio- „ nes contra SS. Papam ſenioris Romæ, „ & verba complicare, & componere, „ ſub occaſione quaſi diffamatorum quo- „ rumdam criminum, quod & nuper Pho- „ tius fecit, & multo ante Dioſcorus. „ Quiſquis autem tanta jactantia, & au- „ dacia uſus fuerit, ut ſecundum Pho- „ tium, vel Dioſcorum in ſcriptis vel ſi- „ ne ſcriptis, injurias quaſdam contra ſe- „ dem Petri Apoſtolorum principis mo- „ veat, æqualem, & eamdem quam illi „ condemnationem recipiat. „ Ex his conſtat id moris fuiſſe ſummos Pontifices ſe in conventu Eccleſiæ a nævis ſibi impoſitis purgare. Sic quoque Pelagius I. Papa, cum velut mortis Viglii SS. Pont. reus aliquibus rumoribus dilaceraretur, tenens ſancta Evangelia, & crucem Domini, ſuam probavit innocentiam, ut in libro vitæ Pontificum refertur. Non abſimili modo Leo III. coram Carolo Magno, adſtantibus Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Gallis & Romanis nobiliſſimis in Eccleſia ſancti Petri ſuam & innocentiam & majeſtatem tuitus eſt, ut ſcribit Anaſtaſius in ejus vita. Sic demum Paſchalis I. geminæ ſedis ſuſpicione aſperſus præſentibus Legatis Ludovici Pii ſe ab hac calumnia coram magno Epiſcoporum numero jurejurando purgavit.

Obſervatio Binii Tom. 2. pag. 371 in Concilium Tarraconenſe.

De diſtributione bonorum Eccleſiaſticorum.

“ GELASIUS Papa cap. 29. Epiſtola ad „ Epiſcopos per Lucaniam, & Brutiam, „ quatuor, inquit, tam de reddittu, quam „ de oblatione fidelium, prout cujuslibet „ Eccleſiæ facultas admittit, ſicut dudum „ rationabiliter eſt decretum, convenit „ fieri portiones: quarum una ſit Pontificis, altera Clericorum, tertia pau- „ perum, quarta fabricis applicanda „ &c. „

Obſervationes in Concilium Aurelianenſe. Epaonenſe, Gerundenſe, Arauſicanum. II. & CP. ſub Menna.

CABASSUTIUS hic noti. Eccl. Conc. 6. ſæc. pag. 249. Concilium Aurelianenſe an. 511. celebratum tenet. Canon primus immunitates Eccleſiaſticas celebrat. Eaſdem quoque canon 5. Concilii Arauſicani 1. & canon 21. Concili Aurelianenſis V. propugnant. Aſtipulatur Carolus Magnus Lib. 5. Capitularium cap. 90. his verbis: “ Reum, *inquit*, ad Eccle- „ ſiam confugientem nemo abſtrahere „ audeat, neque inde damnare ad mor- „ tem, vel ad pœnam, ut honor Dei, & „ Sanctorum ejus conſervetur: Sed re- „ ctores Eccleſiarum pacem, & vitam „ ac membra ejus obtinere ſtudeant: ta- „ men legitime componat quod inique „ fecit. „ Canone 7. præcipitur ut Abbates, Presbyteri, omneſque ex Clero, tum regulares, tum ſæculares extra locum proprium ſine litteris Epiſcopi teſtimonialibus egredi non audeant. Immo Zoſimus Papa in Epiſtola ad Epiſcopos Galliæ in-

injungit cunctis Epiſcopis Romam ex Gallia profecturis, ut formatas ab Arelatenſi Epiſcopo accipiant. Item Concilium Carthag. III. can. 28. prohibet Africanis Epiſcopis trans Mare proficiſci, niſi conſulto primæ ſedis Epiſcopo ſuæ cujuſque Provinciæ, & ſumpta ab ipſo formata.

Concilium Epaonenſe prohibet, ait Binius Tom. 2. pag. 303. Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconibus ne canes ad venandum, & accipitres habere audeant. Canone vero 38. ſic habet: *Monaſteria puellarum non niſi probata vita, & ætatis provecta ad quaſcumque earum neceſſitates, vel miniſtrationes permittantur intrare: ad faciendas vero Miſſas, qui ingreſſi fuerint, ſtatim exacto miniſterio regredi feſtinabunt.* Eo loci ſic obſervat Cabaſſutius pag. 253. " Illis ſane, & aliquot poſterioribus ſæ-
„ culis non erant Monialium Eccleſiæ
„ cum populo communes, ſed intra clau-
„ ſuræ ſepta continebantur ſoli earum
„ uſui deſtinatæ. Similia de prohibito
„ Clericorum, aliorumque virorum ad
„ Monialium ſepta ingreſſu, præterquam
„ neceſſitatis cauſa, & de obligatione
„ Sacerdotibus impoſita egrediendi ſta-
„ tim a Miſſa peracta, nec ulterius con-
„ ſiſtendi in Oratorio, neque in Clauſtro
„ renovantur in Concilio Arelatenſi VI.
„ can. 7. & Turonenſi 3. canone 29. „

Subnotat Binius hic Tom. 2. pag. 373. ad canonem 2. & 3. Synodi Gerundenſis, Litanias ex veteri traditione in Eccleſia fuiſſe celebratas: earum meminit Baſilius Epiſtola 63. ad Neocæſarienſes: decantabantur inceſſu ad ſepulchra ſanctorum Martyrum; hinc & proceſſiones dicuntur in Concilio Laodicenſi cap. 17. S. Hieronymus Epiſtola 12. ad Euſtochium, & Tertullianus Lib. 2. ad uxorem de hujuſmodi ad ſepulchra Martyrum exitu ſermonem inſtituunt: plurimum vero a S. Gregorio Magno celebratæ ſunt litaniæ: quædam dicebantur majores, quædam vero minores: priores quidem verſus Aſcenſionem Domini cum jejunio, & abſtinentia fiebant, nunc etiam & cum abſtinentia, & in Eccleſia Latina Rogationes vocantur. Poſteriores in die Feſtivo ſancti Marci quod ad noſtra uſque tempora perſeverant.

Non omittendum ex Binio in notis ad Concilium Ilerdenſe ann. 524. adunatum communionem eſſe triplicem, ut jam non nihil ſubnotatum eſt, alteram Clericalem, alteram Laicam, tertiam Peregrinam: prior fiebat tempore Miſſæ, eo prope tempore quo Sacerdos conſummabat propria communione ſacrificium, & hoc in Sanctuario: Secunda, extra cancellos: Tertia, quæ peregrinantibus concedebatur: modo etiam Clericalis, ſi iſti eſſent Clerici, modo Laica, ſi Laici exiſterent, dicebantur: quidam nomine Communionis peregrinæ eam ſolum intelligunt quæ extra cancellos concedebatur.

Neque etiam prætermittendum eſt Cabaſſutium Concilium Arelatenſe III. ann. 455. reponere, ibique ſed incaſſum Diſſertatione ſpeciali propugnare hæreſim Prædeſtinatianam eſſe commentum, ut jam diximus; e contra vero Binium, qui Arelatenſe II. anno 524. celebratum eſſe contendit, & in notis de hæreſi Prædeſtinatiana, pag. 286. col. 2. ſic ait: " Hac
„ Synodo ſubſcriptione Epiſcoporum ap-
„ probata eſt illa Epiſtola Fauſti Regien-
„ ſis, quam dedit ad Lucidum quemdam
„ magni nominis Presbyterum, Præde-
„ ſtinatianorum hæreſim ſectantem, ut
„ hominem lapſum ad Catholicam fidem
„ revocaret. „.

Arauſicanum II. approbatum a Bonifacio II. primum ad dedicationem Baſilicæ, tum ad perſtringendos Semi-pelagianos congregatum eſt. Avitus Viennenſis, & alii tredecim circiter Epiſcopi in præfatione hæc habent: " Cum ad dedicatio-
„ nem Baſilicæ . . . . . conveniſſemus, &
„ de rebus quæ ad Eccleſiaſticam regu-
„ lam pertinent inter nos ſpiritalis eſſet
„ oborta collatio, pervenit ad nos eſſe
„ aliquos qui de gratia, & libero arbitrio
„ per ſimplicitatem minus caute, & non
„ ſecundum Catholicæ fidei regulam ſen-
„ tire velint. Unde id nobis ſecundum
„ admonitionem, & auctoritatem ſedis
„ Apoſtolicæ juſtum, ac rationabile viſum,
„ ut pauca capitula ab Apoſtolica nobis
„ ſede tranſmiſſa... ad docendum eos qui
„ aliter quam oportet ſentiunt, ab omni-
„ bus obſervanda proferre, & manibus
„ noſtris ſubſcribere deberemus. „

Canone 15. Patres ſic perſtringunt hæreticos Prædeſtinatianos: *Aliquos divina poteſtate ad malum prædeſtinatos eſſe non ſolum*

non

non credimus; ſed etiam ſi ſint qui tantum malum credere velint, cum omni deteſtatione illis anathema dicimus.

Demum Anthymus hæreſeos Eutychianæ fuligine conſperſus, proſcriptus, & exauctoratus eſt, atque a ſede CP. deturbatus, tametſi gratia Imperatricis Eudoxiæ Eutychianæ in ea fuiſſet collocatus, conſentiente Juſtiniano, in Concilio Conſtantinopoli adunato a Papa Agapeto, qui ibi tunc erat ad componendam pacem inter Theodoricum Regem Siciliæ, & Juſtinianum; namque ex vicinis provinciis ad hunc effectum, ut erat in more poſitum, adunavit Synodum Romæ, & Conſtantinopoli; quia vero hujuſmodi Synodi coaleſcebant ex Epiſcopis, qui tunc in aula aderant, & ex aliis vicinarum provinciarum, vocabantur Synodi populares.

Obſervationes in Concilium quintum generale, in Bracharenſe II. in Turonicum, in Matiſconenſe I. & Toletanum III.

EUTYCHIANA hæreſis, ut obſervat Cabaſſutius hic pag. 263. & ſequentibus magnas movit tragœdias abſoluto Concilio Chalcedonenſi; mortuo enim Marciano Imperatore ſerpſit in pejus Alexandriæ molitione Timothei Æluri, & Petri Moggi, tum Antiochiæ auctore præſertim Petro Gnaphæo, ſeu Fullone, qui ad Eutychetis dogma hæreſim adjunxit Theopathitarum, voceſque Triſagio addidit *qui paſſus eſt pro nobis*: demum & Conſtantinopoli favente Acacio. Sed & Orientem pariter exagitabat hæreſis Neſtoriana, quam plurimum fovebant ſcripta Theodori Mopſueſteni, anathematiſmi Theodoreti adverſus Cyrillianos, & Epiſtola Ibæ ad Marium Perſam. Ad Neſtorianam, & Eutychianam Luem acceſſit altera calamitas ex duobus Monachis novæ Lauræ, id eſt, ſancti Sabæ in Palæſtina Monaſterii, Nonno, & Leontio Byzantino. Et vero iſti collectos ex libris Origenis plures nævos in omnes Orientis plagas diſperſerunt: quorum præcipua hæc ventilabantur, ante corpus extitiſſe animam in cælo, in quo varia peccata commiſerit, cælum, ſolemque, lunam, & quæ cœlis ſupernatant aquas eſſe quaſdam animatas, & ratione præditas virtutes: omnium damnatorum, tum dæmonum, tum hominum tormenta finem habitura. Origenes quidem adhuc ſuperſtes ab his, & aliis erroribus ſe purgaverat, contendendo eos non eſſe propria, ſed aliena manu alienoque animo conſcriptos, utinam per modum faſciculi collegiſſet, ne a ſubſequentibus ſæculis tamquam ejus fœtus haberentur.

Ergo quinta Synodus Generalis ad omnes iſtas hæreſes perſtringendas opera Iuſtiniani Imperatoris adunata eſt: celebri legatione Vigilius tunc temporis Conſtantinopoli commorans adeſſe Concilio fuit ſuppliciter exoratus, ſed œconomię cauſa timens ne aliquid adverſus Concilium Chalcedonenſe, & ut ſcribit Memburgius etiam contra ſummi Pontificis privilegia ſtatueretur, illuc venire renuit; ultro tamen promiſit ſuum ſe additurum calculum rebus quæ ſacro approbante Concilio pro Eccleſiæ dignitate decernendæ erant, ut videre eſt in primis duabus Concilii collationibus. Tum poſtea tria Capitula profligata ſunt, in hæreſim Eutychianam renovata ſunt anathemata, demum, & proſcripti fuere Origenis errores jam ante in Concilio Alexandrino ſub Theophilo anathematis fulmine percuſſi.

Dices adverſus hujuſce Concilii auctoritatem. I. non fuiſſe auctoritate Pontificia congregatum. II. Vigilium nec per ſe, nec per ſuos Oratores ibi præfuiſſe. III. Nec idem approbaſſe niſi poſt diram carcerem, in qua non ſine magno dedecore, ordinante Iuſtiniano, erat ad collum alligatus, modico tantum pane, & aqua paſtus, ac ſenio confectus. Sed & comites Vigilii ignobiliter cæſos uti vilia mancipia ad metalla damnavit Imperator, omni calamitate mactandos, ut ſcribunt Paulus Diaconus Lib. 3. cap. 12. & Lib. 4. cap. 4. Beda Lib. de ſex mundi ætatibus: addit Liberatus in Breviario conſentientes e contra trium Capitulorum damnationi fuiſſe muneribus ditatos, & honoribus auctos. IV. Decreta hujus Concilii Schiſma in perniciem ſane animarum produxerunt. Facundius Hermanienſis, Iſidorus Hyſpalenſis, Caſſiodorus, ut refert Baronius ad annum Chriſti 556. num. 2. & alii non pauci ea ſuſcipere renuerunt. Ergo &c.

Reſpondeo I. Synodum Quintam decurſu tem-

temporum, accedente Eccleſiæ conſenſu, ſuſceptam fuiſſe, & animorum conflictationes de hoc momento tandem aliquando ceſſaſſe.

Reſpondeo II. ad Vigilium, diſtinguendo: Et Vigilius prævio maturo examine poſtea ſuum addidit calculum Concilio, concedo: & non prævio examine approbavit, nego. Non diffitemur Vigilium fuiſſe terrore perterritum, ſed non timore cadente in virum conſtantem propter multa. Primo quidem, ante ipſius Concilii adunationem promiſerat ſe ſubſcripturum, his omnibus quæ ad fidei regulam pertinerent. II. Non levius, ſed omni argumentorum genere tria Capitula in ſua conſtitutione debellavit, quod ſane argumentum eſt lubenti animo ſubſcripſiſſe Concilio. III. Demum Romam appulſus ubi ſumma potiebatur tranquillitate, tametſi ſenio confectus, ſuam non retractavit ſententiam.

Reſpondeo III. ad alia, & ſimilia Capita etiam diſtinguendo: Multi errore facti detenti Synodum Quintam rejecere, concedo: ſin minus, nego. Ceterum, adjuvante Pelagio, & Sancto Gregorio poſtea eidem Synodo conſenſerunt omnes Eccleſiæ, ut fuſius ſuo loco dicetur.

Canon XVIII. Concilii Bracarenſis præcipit, ut corpora defunctorum extra Eccleſiam ſepelirentur: ſed mos poſtea invaluit a Gregorio Magno etiam in Eccleſia ſepultura donari, ut patet ex Lib. 2. Dialogorum cap. 23. namque Clodoveus Magnus anno 511. ſepultus eſt in ſanctorum Apoſtolorum a ſe fundata Baſilica.

Canon XVII. Synodi Turonenſis præcipit Monachis jejunare, maxime a Quinquageſima uſque ad Paſcha: a Calendis vero Januarii extabat conſuetudo jejuniorum, & Litaniarum ne fideles communicarent diſſolutionibus quibus Gentiles iſtis diebus indulgebant in honorem Jani, ſicut multis in Eccleſiis ſanctos cernimus celebrari conventus cum orationibus, & concionibus triduo profanorum Bacchanalium a die Dominicæ Quinquageſimæ uſque ad feriam cinerum excluſive. Non omittendum pro more fuiſſe olim poſitum miſſam non niſi hora octava, quæ noſtræ ſecundæ reſpondet, celebratam fuiſſe tempore Quadrageſimæ, cœnam vero factam poſt Veſperas, hoc eſt, hora noſtra ſexta. In ceteris jejuniis Veſperæ ante cœnam non decantabantur; tunc autem cœna, hora noſtra tertia fiebat.

Juxta Canonem 7. Matiſconenſis præcipitur; ut nullus Clericus qualibet de cauſa a ſæculari judice injuriam patiatur: nunc autem uſus invaluit in Gallia, ut Clerici ad Epiſcopum, Monachi vero ad Superiores remittantur, exceptis caſibus in quibus perturbatur tranquillitas publica, & regia læditur majeſtas.

Canon ſeptimus Concilii Toletani III. præcipit, ut menſa Clericorum, & Monachorum lectione ſacra condiatur. Canon vero 23. ſic habet: *Exterminanda omnino eſt irreligioſa conſuetudo, quam vulgus per Sanctorum ſolemnitates agere conſuevit, ut populi qui debent officia divina attendere, ſaltationibus & turpibus invigilent canticis; non ſolum ſibi nocentes, ſed & religioſorum officiis perſtrepentes. Hoc etenim ut ab omni Hiſpania depellatur, Sacerdotum & Judicum a Concilio ſancto curæ committatur.*

Synopſis rerum ſexti Sæculi.

Primo: Plura Concilia declarant ſummum Pontificem canonice electum, maxime ſi vivat, a nemine judicandum eſſe, niſi in apertam prolaberetur hæreſim, quod quidem nuſquam contigit; nec, ut ſperamus, uſquam eveniet. Hoc colligitur ex Concilio Sinueſſano, in quo juxta opinionem Binii Marcellinus Papa exomologeſim, propterea quod thus idolis timore perſecutionis perteritus adoleviſſet, expoſtulans, reſponderunt Patres: *Suprema ſedes a nemine judicatur:* Hoc ex tribus Conciliis Romæ habitis ſub Symmacho, ubi ipſe ſtetit non judicandus, ſed ex proprio teſtimonio purgandus. Hoc ex alia Synodo Romana in qua Damaſus SS. Pontifex ab inſulſis dicteriis Urſicinii, in cauſa propria exauditus, innocens proclamatus eſt. &c.

Secundo: Concilium Epaonenſe prohibet Epiſcopis, Presbyteris & Diaconibus ne inter venandum utantur canibus & accipitribus: injungit quoque ut Sacerdotes ſcepta monialium pro Sacramentis miniſtrandis ingredientes, abſoluto officii munere, abſque mora exeant.

Ter-

Tertio : Concilium Gerundenſe, Litanias dici & proceſſiones fieri præcipit. Binius probat hæc ortum habere ex Traditione. Tertullianus Lib. 2. ad uxorem mentionem facit de conventibus ad ſepulchra martyrum.

Quarto : Concilium Arauſicanum II. can. 15. ex profeſſo & verbis claris & expreſſis perſtringit prædeſtinatianos. Canon 18. Concilii Bracharenſis prohibet corpora defunctorum ſepultura donari in Eccleſia: Sed uſus poſtea invaluit a Gregorio Magno hoc celebrari honore.

Quinto : Mos perantiquus erat ſaltem pro Monachis tempore Quadrageſimæ Miſſam, non niſi hora ſecunda celebrari: Veſperas decantari verſus horam quintam, commeſtionem vero fieri hora ſexta. In aliis jejuniis veſperæ non dicebantur ante cœnam. Hæc colliguntur ex canone 17. Concilii Turonenſis ann. 570. adunati.

De Conciliis ſeptimi Sæculi, & actitatis in illis.

§. I.

Sub eodem Gregorio Magno.

CONCILIUM Romanum III. an. 601. pro Monachis.

Concilium Romanum IV. eodem anno in cauſa Andreæ Monachi impoſtoris, & falſarii.

Concilium Byzacænum an. 602. in cauſa Clementis Primatis Provinciæ Byzacænæ.

Concilium Numidiæ an. 604. in cauſa Donadei Diaconi & Paulini Regenſis Epiſcopi Juſſu S. Gregorii adunatum.

Sub Bonifacio III.

CONCILIUM Rom. ann. 606. habitum de modo eligendi Romanum Pontificem.

Sub Bonifacio IV.

CONCILIUM Rom. in cauſa Anglicanæ Eccleſiæ celebratum anno 610.

Concilium Toletanum eodem anno de primatu Epiſcopi Toletani egit.

Concilium Tarraconenſe an. 614. pro diſciplina &c.

Sub Bonifacio V.

CONCILIUM Matiſconenſe III. pro regula ſancti Columbani, celebratum an. 617.

Concilium Hiſpalenſe II. ann. 619. pro diſciplina.

Sub Honorio I.

Pſeudo-Concilium a Cyro Monothelita coactum ann. 633.

Concilium Toletanum IV. eodem anno pro diſciplina.

Concilium Toletanum V. an. 636. ubi Litaniæ decantandæ certo præfiguntur tempore.

Concilium Toletanum VI. an. 638. quo ſtatutum eſt Infideles ab Hiſpaniis ejiciendos eſſe.

Sub Severino I.

CONCILIABULUM CP. quo per Sergium Heraclii *Ecthesis* confirmata fuit, an. 639.

Sub Joanne IV.

Concilium Romanum, quo *Ecthesis* Heraclii, & Monothelitæ damnati ſunt, an. 640

Sub Theodoro.

CONCILIUM Numidiæ in Africa adverſus Monothelitas, an. circiter 645.

Concilium Toletanum VII. anno 646. ubi agitur de morbis quibus Sacerdotes celebrantes corripiuntur.

Concilium Byzacenum & Carthaginenſe adverſus Monothelitas, eodem anno.

Concilium Romanum anno 648. contra eoſdem relapſos, ſcilicet Paulum & Pyrrhum.

Sub Martino I.

CONCILIUM Lateranenſe etiam contra Monothelitas, anno 649.

Concilium Aurelianenſe, in quo hæreticus quidam tranſmarinus a Salino Epiſcopo damnatus, anno 650. ejectus fuit.

Concilium Toletanum VIII. pro diſciplina, anno 653.

Digitized by Google

Sub Vitaliano.

Concilium Toletanum IX. anno 655. pro diſciplina.
Concilium Toletanum X. ann. 658. utique pro diſciplina.
Concilium Olypiacenſe, anno 662. pro diſciplina.
Concilium Cabilonenſe verſus eadem tempora pro diſciplina.
Concilium Emeritenſe, anno 666. pro diſciplina.
Concilium Romanum in cauſa Lappenſis Epiſcopi, anno 677.

Sub Adeodato.

CONCILIUM Toletanum XI. in quo Sedium Epiſcopalium diviſio facta eſt, anno 675.
Concilium Bracharenſe III. eodem anno pro diſciplina, maxime adverſus Sacerdotes qui lac in ſacrificio Miſſæ admiſcere non dubitabant.

Sub Agathone.

CONCILIUM Anglicanum anno 679. ad confirmandam fidem adverſus Eutychianos, & Monothelitas.
Concilium Mediolanenſe in cauſa utique Monothelitarum, eodem anno.
Concilium Romanum adverſus eoſdem, anno 680.
Concilium Generale VI. anno 680. & 681. contra eoſdem obſtrepentes.
Concilium Toletanum XII. pro rebus civilibus, anno 681.
Concilium Rothomagienſe anno 682. ſub Theoderico Rege Galliarum, pro diſciplina.

Sub Benedicto II.

CONCILIUM Toletanum XIV. contra Eutychianos, anno 684.

Sub Joanne V.

CONCILIABULUM Gallicanum ſub Theodorico Rege, anno 685.

Sub Sergio I.

CONCILIUM Toletanum XV. anno 688. pro civilibus.
Concilium Cæſarauguſtanum III. anno 691. de conſecratione Eccleſiarum.
Concilium Conſtantinopol. reprobatum Quini-ſextum dictum, quo ſub nomine quintæ & ſextæ Synodi Œcumenicæ 103 canones editi fuerunt, anno 692.
Concilium Toletanum XVI. anno 793. pro diſciplina, ubi Sigebertus Epiſcopus læſæ-Majeſtatis reus, exauctoratus eſt.
Concilium Toletanum XVII. ann. 694. pro diſciplina.
Concilium Trajectenſe an. 697. ubi ſtatutum eſt Miſſionarios ad fidem apud partes Infidelium prædicandam mitti.
Conciliabulum Aquilejenſe contra V. Synodum, an. 698. habitum.

§. II.

Obſervationes in vitam Honorii, in Concilium Lateranenſe ſub S. Martino, in Romanum, & Quintum generale ſub Agathone.

BINIUS Tom. 2. pag. 992. col. 2. in vitam Honorii hæc ſubnotat: " Nilus, „ *inquit*, in Lib. de primatu Romani „ Pontificis, & Centuriatores Magdebur- „ genſes in vita Honorii, idem ſenſerunt, „ *ſcilicet de ejus condemnatione* . . . verior „ eſt ſententia omnium fere Orthodoxo- „ rum noſtri temporis illa, qua Hono- „ rius ab omni labe, & ſuſpicione hæ- „ reſeos expurgatur. „ Audis ex Binio Honorium ne quidem in ſuſpicionem hæreſeos veniſſe, adeoque citra juſtitiam, & prudentiam damnandum. Quod quidem momentum probat ex eo quod rem de facto, ſcilicet duas in Chriſto tum operationes, tum voluntates admiſiſſet, abſtinendo ſolum a vocabulo, & hoc non ſemel œconomiæ cauſa factum eſſe commemorat notis ſubſequentibus, aſſerendo Hieronymum vocabulum trium hypoſtaſeum in ſua ad Damaſum Epiſtola reſpuiſſe, & hoc abſque fidei diſcrimine, cum revera tres admitteret in Deo perſonas. II. Quia de facto Sergius in ſua ad Honorium Epiſtola, duas reapſe in Chriſto admittebat, ſicut ſanctus Leo, operationes, & œconomiæ dumtaxat motivo reticebat vocabulum; quinimmo vel ipſe Sergius in eo tantum ſenſu, quod non eſſent in Chriſto contrariæ voluntates, adeoque tunc temporis Sergium non habitum fuiſſe

ut

ut Monothelitam, ſaltem in foro contentioſo & extrinſece. Sic enim teſtatur ſanctus Maximus in ſua cum Pyrrho diſputatione: „ Cum enim, *inquit*, Sergius ſcripſiſſet prædicare quoſdam Chriſti voluntates contrarias, *inquit Secretarius ibidem*, nos reſcripſimus Chriſtum duas voluntates contrarias .... non habere. „ Subdit Binius pag. 993. col. 1. „ Eamdem expoſitionem confirmant „ verba Honorii ſequentia hæc: quia profecto a divinitate aſſumpta eſt noſtra natura, non culpa. „

Pergit Binius ibidem ſolvendo objectionem de damnatione Honorii, quæ reperitur in ſexta Synodo: " Multum, *ait*, „ huic noſtræ communi Orthodoxorum „ ſententiæ præjudicaret, ſi non evidenter conſtaret acta ſextæ Synodi impoſtura Theodori Conſtantinopolitani, & „ Monothelitæ Epiſcopi corrupta eſſe. „ Anaſtaſius Bibliothecarius in compendio actionum Synodalium ſextæ Synodi diſertis verbis affirmat, Theodorum „ Conſtantinop. Epiſcopum, qui Vitalianum e ſacris Dypthicis eraſerat, inter „ Hæreticos nominatum fuiſſe; verum „ ſi acta ejuſdem Synodi illa, quæ nunc „ extant, diligentiſſime omni ex parte luſtres, nuſquam Theodori, ubique fere „ Honorii nomen inter damnatos Monothelitas reperies. „ Tum probat hoc eſſe impoſſibile, cum Patres Synodici epiſtolam Agathonis in qua omnes ejus prædeceſſores ab omni labe puri ventilantur, ut a Spiritu ſancto dictatam habeant. Poſtea ſic concludit: „ Si Concilium œcumenicum Honorium prout aſſeritur, velut hæreticum condemnavit, „ neceſſarium eſt affirmare, illud intollerabili errore, & impudentia laboraſſe: „ ut pote quod nullo hæreſeos indicio comperto, Pontificem Catholicum, & „ Orthodoxum condemnaverit. „

Idem ſupra ſcribit, Honorium non potuiſſe damnari, eo quod nomen duplicis operationis retinuerit, quin vel ipſe Sophronius in eadem eſſet damnatione, cum in ſua ad Sergium epiſtola quæ legitur in Conciliis Regiæ editionis conſenſerit abſtinendum eſſe a vocabulo unius aut duplicis operationis, quod apud Ægytum ſub Cyro movebat tragœdias.

Eumdem in notis ad Epiſtolas vindicat & ab hæreſeos labe, & a damnatione auctoritate Joannis IV. & ſancti Maximi in ſua cum Pyrrho diſputatione, in qua quidem cum Pyrrhus in ſuas traheret partes Honorium, jam convictus de Vigilii fide quem non ſine mendacio Monotheliſmi inſimulabat, ait Pyrrhus in Dialogo cum ſancto Maximo apud Binium Tom. 2. pag. 1036. „ Sit ita de Vigilio. Quid de „ Honorio ad reſpondendum habes, qui „ aperte anteceſſori meo unam voluntatem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe tradidit. *Maximus*, quis fuerit fide aut auctoritate dignus epiſtolæ hujus interpres, qui eam ex perſona Honorii ſcripſit, adhuc ſuperſtes, & qui totum Occidentem cum aliis virtutibus, tum „ dogmatibus fidei Chriſtianę illuſtravit; „ an ii qui Conſtantinopoli quæ ex corde „ erant, loquebantur? *Pyrrhus*, qui hanc „ compoſuit. *Maximus*, is igitur ipſe cum „ ad divum Conſtantinum Imperatorem „ ex perſona rurſus ſancti Papæ Joannis „ de hac epiſtola ſcriberet, dixit: Unam „ voluntatem diximus in Domino, non „ divinitatis & humanitatis ejus, ſed „ humanitatis ſolius. Cum enim Sergius ſcripſiſſet quod quidam duas voluntates in Chriſto contrarias dicerent, „ diximus, non duas voluntates contrarias habuiſſe, carnis, inquam, & ſpiritus, ſicut nos habemus poſt peccatum, „ ſed unam tantum quæ naturaliter humanitatem ejus ſignabat. „ Quibus verbis S. Abbas oſtendit, Honorium non minus eſſe ab omni hæreſeos labe purum, quam Vigilium, quem ipſe agnoſcebat Catholicum.

Quid plura? Concilium Lateranenſe Secretario quarto ait, non damnare typum Conſtantii Imperatoris ex eo quod abſtineat a vocabulo unius, aut duplicis operationis, ſed ea potiſſimum ratione, quod Paulus, Cyrus, & alii Monothelitæ expreſſe dicerent modo unam operationem, modo etiam unicam in toto Chriſto voluntatem, ita ut Verbum, abſorpta operatione, & voluntate humana, earum fungeretur vice: Igitur ex his omnibus momentis non potuit damnari Honorius etiam ut Monotheliſmi fautor, cum incunctanter poſt S. Leonem diceret Chriſtum operari divina, & humana inconfuſe; neque enim vel ipſe ſanctus Leo

K 2 Ma-

Magnus, nomine duplicis operationis utitur.

Binius in ſuis ad Concilium Romanum ſub Agathone notis alternata vice nedum in fide puritatem Honorii, ſed & indamnationem propugnat tribus præcipue momentis. I. Ex eo quod Agatho in ſua ad Sextam Synodum generalem epiſtola dicat omnes prædeceſſores ſuos fuiſſe ab omni erroris nævo immunes, & ideo neminem cordatum poſſe aſſerere Honorium innocentem damnatum, maxime cum non ut ſimplex hæreſeum fautor, ſed ut hæreticus cum ceteris Monothelitis nominatim, & per ſententiam latam ſcribatur damnatus, quod dubio-procul pias aures offendit. Altera ratio ejus eſt, quia Legati non potuerunt permittere Honorii damnationem, cum in commonitorio ea ſolum tractare deberent, quæ in Concilio Romano actitata fuerant, ubi quidem altum eſt de Honorio ſilentium, quum perſtringuntur Monothelitæ: quod quidem argumentum poſitivum omne acceptione dignum, ſanctum Pontificem non fuiſſe ullo modo damnatum probat. Tertia, eaque efficax non niſi ex defloratione Concilii Honorium damnatum legi propugnat, cujus rei hoc prodit irrefragabile exmplum. In notis ad Conc. Rom. Tom. 3. pag. 5. quod vel ipſi Monothelitæ defloraverint Epiſtolam Synodicam Concilii Romani ad Sextam Synodum miſſam, in qua de Spiritu ſancto hæc habebantur: *Credimus in Spiritum ſanctum Dominum, & vivificatorem, ex Patre Filioque procedentem*. Subdit Binius: „ Illi „ noment, *Filioque*, expunxerunt. „

Eamdem adimplet Provinciam doctiſſimus Binius in ſuis obſervationibus ad Sextam Synodum generalem. Primo quidem alteram ſubnotat Concilii Sexti depravationem: commemorantur enim, inquit, centum, & tres Canones ſub nomine Sextæ Synodi œcumenicæ, qui habentur ab omnibus ut commentitii: iſti quippe ſunt pſeudo-Synodi Trullanæ, quæ falſo dicitur Quini-ſextum Concilium. Tum ſcribit Bellarminum dicere Lib. 4. de Romano Pontifice cap. 11. epiſtolam Leonis II. in qua Honorius dicitur damnatus, eſſe ſuppoſititiam, ſicut & ejuſdem Papæ ad Epiſcopos Hiſpaniæ ſcriptam propter rationes quas commemorat in ſuis ad eaſdem epiſtolas notis.

Tum ſingulas Sextæ Synodi ſeſſiones percurrit, & liquido probat Honorium non fuiſſe damnatum.

In prima ſeſſione Legati Apoſtolici cauſam indictionis Concilii aperuerunt. In ſecunda Macharius de mendacio convictus eſt; ibi enim lecta eſt epiſtola S. Leonis ad Flavianum, in qua duæ naturæ in Chriſto incommixte prædicabantur. In tertia, epiſtolæ Vigilii ad Mennam, & viciſſim Mennæ ad Vigilium ſuppoſititiæ declaratæ ſunt, ſicut & deflorati a Monothelitis tres quaterniones priores Quinti Concilii generalis, unanimi voce conclamati ſunt. In quarta, duæ epiſtolæ, altera Agathonis ad Concilium, in qua omnes ejus prædeceſſores in fide incorrupti declarantur; altera Concilii Romani, lectæ, & approbatæ ſunt. Actione quinta, Macharius quoſdam produxit codices in quibus una operatio in diſpenſatione incarnati Verbi prædicabatur. Actione ſexta ſuam ulterioribus teſtimoniis probare ſententiam conatur. Actione ſeptima, Legati in contrarium omni argumentorum genere probant duas eſſe in Chriſto operationes. Subdit Binius pag. 96. Poſt hanc actionem die 13. Februarii rurſum 14. die ejuſdem menſis: „ Sequenti die in „ eodem Secretario, reſidente Synodo una „ cum Principe, Synodica ſanctiſſimi Aga- „ thonis relecta eſt, &c. quæ cum in actis „ Synodalibus deſideretur, credaturque „ data opera a Theodoro CP. Epiſcopo „ ablata, ne inde hæreticus eſſe proba- „ retur, certiſſimo argumento conſtat acta „ hujus Concilii mutila eſſe, quæ alibi eo- „ rumdem Hæreticorum corruptela vitiata, „ & depravata fuerunt. „ In octava rurſum probatum eſt diverſis Patrum auctoritatibus duas eſſe in Chriſto operationes: & cooperante Georgio CP. nomen Vitaliani Papæ e ſacris Dypthicis opera Theodori exciſum, reſtitutum eſt: tum Macharius loca Patrum, maxime ſancti Dionyſii defloraſſe convictus eſt. Actione nona collatione iterum facta omnium exemplariorum, alternata vice, & Macharius, & Stephanus Monachus ejus diſcipulus manifeſte convicti ſunt de eadem defloratione. Actione decima publicata eſt collatio locorum defloratorum, Undecima demum

Ma-

Macharius cum ſuis ex lata ſententia proſcriptus eſt.

Pergit Binius act. 12. rurſum lectæ ſunt Epiſtolæ ſuppoſititiæ Vigilii ad Mennam, & viciſſim, item & duæ Epiſtolæ Honorii quæ proſcriptæ leguntur, maxime actione 13. Sed hoc falſiſſimum eſſe variis probat argumentis Binius hic pag. 97. col. 1. Ratio prima hæc eſt: " „ Quod non potuerit damnare Honorium „ Concilium niſi cum Agathonis Epiſtola „ pugnaret, ſibique ipſi contradiceret. „ Rurſus: " Secunda ratio qua idem firmiſſime confirmatur, hæc eſt: quod „ niſi concedatur acta Synodalia in iis quę „ cauſam Honorii concernunt corrupta, „ & depravata fuiſſe, oportet fateri univerſam Synodum ſanctiſſimam intolle- „ rabilis erroris, impudentiæ, & injuſtitiæ notam indelebilem incurriſſe. Intollerabilis error foret ſi unam atque „ alteram Epiſtolam Honorii, ducenti „ octoginta novem Patres non intellexiſ- „ ſent, quave intentione ſcripta fuiſſet ex „ circumſtantiis temporis, loci, ac per- „ ſonarum non advertiſſent. „ Tertiam ſubjicit rationem, quia Legati præſentes hanc ſuſtinere damnationem haud potuiſſent, cum ultra commonitorium aliquid ferre, fieri, aut definiri non poterant.

Non abs re erit ad majorem Sextæ Synodi evidentiam obſervare quæ Anaſtaſius Bibliothecarius in Præfatione hiſtoriæ ad ſextum Concilium Generale, dicit: " Si „ igitur Græci percepta occaſione cele- „ bratorum univerſalium Conciliorum frequenter egiſſe clareſcunt; & nunc mi „ nuendo, nunc addendo, vel mutando, „ nunc in abſentia ſociorum, nunc in „ abſcondito angulorum, nunc extra Syn- „ odum, nunc poſt Synodum aſtutia „ ſua, immo fraude communibus ſanctio- „ nibus abutuntur, & ad ſuos libitus „ cuncta quæ ſibi viſa fuerint, etiam vio- „ lenter inflectunt. „

Synopſis geſtorum ſeptimi ſæculi.

Binius in ſuis ad Concilium Lateranenſe ſub S. Martino I. Romanum ſub Agathone, ſextum generale ſub eodem notis, probat ineluctabilibus argumentis Honorium Papam in Concilio CP. non fuiſſe damnatum.

Primo, quia cum ejus ad Sergium Epiſtolæ ſint admodum Catholicæ, non ſine temeritate, & pro ipſis Patribus Synodicis dedecore, quaſi genuinum non intellexiſſent ſenſum, proſcriptus fuiſſet ſine cauſa ſanctus & innocens Pontifex.

Secundo, quod ex defloratione actuum Concilii dicatur damnatus multa evincunt, ſed maxime duo: videlicet quia non ut fautor ſed promiſcue ut hæreticus indiſcriminatim, & hoc per ſententiam latam legatur anathematizatus, quod quidem pias offendit aures, & in ſanctum Concilium ubi præſidebat Spiritus ſanctus, non poteſt cadere: Altera ratio ea eſt, quod Theodorus Conſtantinopolitanus e Sede Patriarchali propter Monothelitiſmum deturbatus, inter damnatos ſileatur.

Tertio: S. Maximus ita probavit in Dialogo cum Pyrrho Honorium non fuiſſe damnatum, ut non habuerit in ore rèdargutiones ille hæreticus. Et vero ſi ita fuiſſet, & Macharius, & ejus diſcipulus a judicio comparativo in Concilio generali damnatus citaſſent Honorium, ut ejus exemplo declinarent Eccleſiæ anathemata, quod tamen nullus fecit in Concilio. Hæc ſi maturo examine ponderarentur, nullus eſt, niſi lubenti animo cæcutire velit, qui partes tanti Pontificis defendendas non ſuſcipiat. Revera quidem inter doctiſſimos ſunt, qui tenent Honorium damnatum, & ſolum ex timore aliquid ab auctoritate Concilii detrahendi hoc faciunt, quaſi vero non conſtet ex Binio ipſam Synodum illam generalem in multis fuiſſe defloratam, & idem Concilium declaraſſe quintam generalem Synodum in variis quaternionibus depravatam; inter vero ſcholæ gregales illi ſolum adverſantur Honorio, qui ab ipſis argumentis pro defenſione ſuperati proprio fragilitatis abrepti pondere, blaſphemant quod fortaſſis ignorare volunt. Ultro tamen fatemur quæſtionem in utramque partem poſſe tractari, ſed appello viros eruditos, & ad eorum ſubtilem provoco mentem: Si omni præoccupatione depoſita negotium ad apices juris rimetur, bona fide fatebuntur, manifeſtam implicare contradictionem propugnare Honorium damnatum: Nam ſi proſcriptus, neceſſe eſt ut propugnent anathematizatum ut hęreticū, quod dubio-procul nemo

præter Heterodoxos centuriatores Magdeburgenſes dixerit.

De Conciliis octavi Sæculi, & actitatis in eis.

Sub Joanne VI.

Concilium Toletanum XVIII. anno 701. pro diſciplina.

Sub Joanne VII.

Concilium Romanum anno 705. ad confirmandam Sextam Synodum, adunatum.

Concilium Anglicanum eodem anno pro reſtitutione ſancti Vvilfridi.

Sub Conſtantino.

Conciliabulum CP. ſub Joanne Epiſcopo Monothelita, ann. 712. ad perſtringendum ſextum Concilium generale, tunc temporis adunatum.

Concilium Londinenſe pro ſanctis imaginibus, verſus illa tempora.

Sub Gregorio II.

Concilium Romanum I. contra illicita connubia, habitum anno 721.

Concilium Romanum II. anno 724. in cauſa S. Corbiniani Friſingenſium Epiſcopi.

Concilium Rom. III. adverſus Iconomachos, ann. 726.

Sub Gregorio II.

Concilium Rom. I. in cauſa Gregorii Presbyteri Legati Sedis Apoſtolicæ, congregatum anno 721.

Concilium Rom. II. pro cultu ſanctarum imaginum, ann. 732.

Sub Zacharia I.

Concilium Ratisbonæ, ſeu Auguſtæ Vvindelicorum auctoritate S. Bonifacii, habitum anno 742.

Concilium Liptinenſe ab eodem Sancto habitum anno 743. quo quædam bona Eccleſiaſtica Principi conceduntur ad defendendam Eccleſiam.

Concilium Romanum I. pro diſciplina, anno eodem.

Concilium Sueſſionenſe anno 744. ad extirpandas hæreſes.

Concilium Germanicum a S. Bonifacio, anno 745. congregatum, in quo Aldeberto & Clemente damnatis, & Servilio depoſito ob homicidium, S. Bonifacius inauguratus eſt primus Archiepiſcopus Moguntinus.

Concilium Romanum II. eodem anno, adverſus eoſdem.

Sub Stephano III.

Conciliabulum Conſtantinopol. 338. Epiſcoporum a Conſtantino Copronymo contra cultum ſanctarum imaginum, habitum ann. 754.

Concilium in Palatio Vernis ſub Pippino Rege Francorum, anno 756. pro diſciplina.

Sub Paulo I.

Conciliabulum Germaniæ, in quo Othmarus Abbas Monaſterii ſancti Galli ob crimen impudicitiæ injuſte damnatus eſt ann. 759.

Concilium Romanum in cauſa immunitatis Eccleſiaſticæ, ann. 761.

Concilium Gentiliacenſe de cultu ſanctarum imaginum, & SS. Trinitate, in Gallia habitum ann. 766.

Sub Stephano IV.

Concilium Romanum de electione Pontificis, & cultu ſanctarum imaginum, anno 769.

Concilium Vvormatienſe tempore Caroli Magni ann. 770.

Sub Adriano I.

Concilium Vvormatienſe II. ann. 772. de diſciplina.

Eodem anno Bavaricum pro diſciplina.

Concilium in Duria habitum ſub Carolo Magno, anno 775. pro diſciplina.

Concilium Vvormatienſe III. anno 776. pro diſciplina.

Concilium Paderbouenſe ann. 777. ad Saxonum fidem ſtabiliendam.

Con-

Concilium in Villa Dulia ann. 779. pro diſciplina.

Concilium Lippienſe de Sedibus Epiſcopalibus in Saxonia erigendis, ann. 780.

Concilium Colonienſe anno 782. pro diſciplina.

Concilium Paderbonenſe II. anno 786. pro diſciplina.

Concilium Nicænum II. univerſale adverſus Iconoclaſtas, ann. 787.

Concilium Forojulienſe in cauſa ſanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Verbi, anno 791.

Concilium Ratisbonenſe contra Felicem Urgelitanum Epiſcopum, ann. 792.

Concilium Francofurtenſe adverſus eumdem Felicem & Elipandum, ann. 794.

Sub Leone III.

CONCILIUM Romanum, in cauſa Leonis Papæ, qui ſe a confictis criminibus, in præſentia Caroli Magni purgavit, anno 800.

§. II.

Obſervationes de Canone II. Concilii Francofurtenſis.

CANON ille his verbis concipitur: *Allata eſt in medium queſtio de nova Græcorum Synodo, quam de adorandis imaginibus Conſtantinopoli fecerunt: in qua ſcriptum habebatur, ut qui imaginibus Sanctorum, ita ut Deificæ Trinitati ſervitium, aut adorationem non impenderent, anathema judicarentur: qui ſupra ſanctiſſimi Patres noſtri omnibus modis adorationem, & ſervitutem renuentes contempſerunt, atque conſentientes condemnaverunt.*

Canon ille Theologorum ita exagitavit animos, ut nonnulli exiſtimaverint Concilium Francofurtenſe a Nicæno II. defeciſſe, & cultum SS. imaginum inficiatum fuiſſe: Sed in hoc plurimum allucinati ſunt, & quidem propter duo: Primo quidem ex eo quod eo loci Patres Francofurtenſes, non niſi Concilium CP. ſub Copronymo Iconoclaſta ſolum perſtringant, ut patet ex ipſius canonis verbis iſtis: *Quam de adorandis imaginibus Conſtantinopoli fecerunt:* namque ſi intellexiſſent Nicænum; non Conſtantinopoli, ſed Nicææ dixiſſent. Neque vero in mentem cadere poteſt eo temeritatis veniſſe Concilium particulare, œcumenicum approbatum in dogmate definito arguiſſe. Ita Binius in ſuis notis ad Concilium Francofurtenſe Edit. Reg. pag. 162. & 163. Alanus dial. 4. cap. 18. & 19. & alii plures. Secundo, neque minus conſtat, Concilium Francofurtenſe pro SS. imaginibus cultum latriæ ſoli Deo debitum dumtaxat propellere, & eſt ſui ipſius interpres: *Ut Deificæ Trinitati ſervitium, aut adorationem non impenderent, anathema, judicarentur, qui ſupra ſanctiſſimi Patres noſtri omnibus modis adorationem, & ſervitutem renuentes contempſerunt, atque conſentientes condemnaverunt.*

Synopſis contentorum octavi Sæculi.

NIHIL grave occurrit obſervandum præter canonem ſecundum Concilii Francofurtenſis. Quidam hanc Synodum ſanctarum imaginum temerare cultum, putant; ſed hoc ipſum abſque fundamento affirmaretur. Primo quidem ex eo quod Galliarum Eccleſiæ cultum hunc ſemper ea qua par eſt erga Sanctos reverentia tenuerunt. Secundo, extra probationis aleam eſt, Concilium particulare definitionem fidei Concilii œcumenici ab Eccleſia univerſali recepti tentare voluiſſe. Tertio, ex ipſis canonis 2. Francofurtenſis textu liquet Patres latriæ dumtaxat cultum ſoli ſanctiſſimæ Trinitati debitum a Sanctorum imaginibus reſcindere.

De Conciliis noni Sæculi & actitatis in eis.

Sub eodem Leone III.

CONCILIABULUM CP. I. in cauſa Joſephi cujuſdam Sacerdotis anno 806.

Conciliabulum CP. II. habitum contra Theodorum, & Platonem cum ſociis anno 809.

Concilium Aquiſgranenſe, eodem anno de addita Symbolo particula: *Qui a Patre Filioque procedit.*

Concilium Arelatenſe IV. anno 813. pro diſciplina.

Concilium Turonenſe III. eodem anno pro diſciplina.

Concilium Cabilonenſe II. eodem anno pro diſciplina.

Digitized by Google

Concilium Moguntinum I. eodem anno pro diſciplina.

Concilium Rhemenſe I. eodem anno pro diſciplina.

Conciliabulum CP. III. ubi Iconoclaſtæ anno 814. Nicænam ſecundam damnarunt, & pſeudoſeptimam Synodum confirmarunt.

Concilium, apud Theodonis villam a 32. Epiſcopis, eodem anno contra percuſſores Clericorum coactum.

Sub Stephano V.

CONCILIUM Aquiſgranenſe I. anno 816. & Noviodunenſe anno 814. pro diſciplina.

Sub Paſchali I.

CONVENTUS Aquiſgranenſis I. & II. anno 817. pro diſciplina.

Conventus Engelleimenſis, eodem anno pro diſciplina.

Concilium Attiniacenſe, anno 822. in quo Ludovicus Imperator publicam pœnitentiam egit, ſub Eugenio II.

Pſeudo Synodus, vel potius collatio Pariſienſis de cultu imaginum, anno 824.

Concilium Romanum anno 826. pro diſciplina.

Sub Gregorio IV.

CONCILIUM Pariſienſe pro reformatione Eccleſiaſticæ diſciplinæ, anno 829.

Concilium Compendienſe anno 833. in quo Ludovicus Imperator imperio exuitur.

Conventus in Villa Theodonis anno 835. quo Ebbo Archiepiſcopus anno 835. ſe ipſum Epiſcopatu abdicavit, & eodem anno Metenſe ubi Imperator ab Ebbone Rhemenſi excommunicatus, abſolutus eſt.

Concilium Aquiſgranenſe anno 836. pro diſciplina.

Concilium Lugdunenſe eodem anno in cauſa Eccleſiarum Lugdunenſis, & Viennenſis Paſtoribus carentium.

Conventus Cabilonenſis de rebus Eccleſiaſticis, & Politicis componendis, anno 839.

Concilium Aquiſgranenſe, quo regnum Franciæ a Lotario ad Ludovicum, & Carolum fratres translatum fuit, anno 832.

Concilium CP. quo cultus ſanctarum imaginum reſtitutus eſt, rejectoque Joanne Patriarcha hæretico, Methodius Orthodoxus ſurrogatur, eodem anno.

Sub Sergio II.

Concilium Bellovacenſe, quo depoſito Ebbone, Hincmarus in ejus locum ſuffectus eſt, anno 845.

Concilium Meldenſe, eodem anno adverſus laicos rerum Eccleſiaſticarum retentores.

Concilium Pariſienſe, quo Meldenſis Synodus abſoluta eſt, anno 846.

Sub Leone IV.

CONCILIUM Pariſienſe in cauſa Ebbonis Rhemenſis quondam Archiepiſcopi anno 847. ſub Sergio inchoatum, & ſub Leone IV. abſolutum.

Concilium Moguntinum I. eodem anno ſub Rabano Archiepiſcopo pro juribus, & immunitatibus Eccleſiaſticis.

Concilium Moguntinum II. contra Godeſcalchum hæreticum Prædeſtinatianum, Monachum ordinis S. Benedicti Abbatiæ Orbacenſis in Diœceſi Sueſſionenſi, anno 848.

Concilium Turonenſe contra Noemonium Ducem Britonum Britanniæ junioris, anno 849.

Concilium Regiaticinenſe anno 850. pro diſciplina,

Conventus Ticinenſis, eadem verſus tempora pro diſciplina.

Conciliabulum Cordubenſe, quo vetitum eſt Martyrium, cultuſque ſanctorum Martyrum ſublatus, anno 852.

Concilium Sueſſionenſe reprobatum in cauſa eorum, qui ab Ebbone Rhemenſi ordinati fuerant, anno 853.

Concilium Romanum, in quo Anaſtaſius Presbyter Cardinalis exauctoratus eſt, eodem anno.

Concilium CP. quo Gregorius Syracuſanus Epiſcopus damnatus eſt, anno 854.

Concilium Valentinum Galliæ 13. Epiſcoporum contra Prædeſtinatianos, anno 855.

Concilium Ticinenſe, eodem anno pro diſciplina. Eo loci Binius confutat fabulam Joannæ Papiſſæ.

Sub

Sub Benedicto III.

Concilium Cariſiacum pro reformandis Eccleſiæ moribus, in quo & Godeſchalchus per ſententiam latam proſcriptus eſt, eo quod ſuis erroribus negotia civilia ſimul, & Eccleſiaſtica turbaret, anno 856.

Concilium Moguntinum anno 857. pro diſciplina.

Sub Nicolao I.

Conciliabulum CP. Photii 1. anno 858. in quo, Ignatio jam exturbato, Photius a Gregorio Syracuſano ſchiſmatico Epiſcopus, & Patriarcha inauguratus eſt.

Concilium Tullenſe ob Vvenilonem Senonenſem Archiepiſcopum, anno 859.

Conciliabulum CP. Photii ſecundum, eodem anno contra Ignatium.

Concilium Confluentium, quo inter quinque Gallorum Reges pax ſancita fuit, ann. 860.

Conciliabulum CP. Oecumenicum falso nuncupatum, quo 318. Epiſcopi injuſtam Ignatii condemnationem, & Photii illegitimam intruſionem confirmarunt, ann. 861.

Concilium Romanum I. eodem anno in cauſa Joannis Ravennatis.

Concilium Romanum II. quo hæreſis Theopaſſitarum, iterum pullulans, damnata eſt, anno 862.

Conciliabulum Aquiſgranenſe, eodem anno, quo 8. Epiſcopi declararunt Lotharium Francorum Regem a vinculo Matrimonii cum Theutperga contracti ſolutum eſſe; eo quod ipſa cum fratre inceſtuoſum adulterium commiſiſſet, eodem anno.

Conventus trium Regum Francorum, & Epiſcoporum Galliæ, eodem anno in villa ad Sablonarias dicta, quo inter tres Ludovicum, Carolum, & Lotharium fratres, & Reges Galliæ pax inita eſt.

Conciliabulum Metenſe, in cauſa repudii Theutpergæ Reginæ a Lothario Rege facti, anno 863.

Concilium Romanum III. quo acta Metenſis Concilii, eodem anno reprobantur, & Guntharius Colonienſis, Theutgandus Trevirenſis Archiepiſcopi, una cum ſectariis, & complicibus Epiſcopis exauctorantur, & excommunicantur.

Concilium Romanum IV. quo Zacharias Apoſtolica legatione in Oriente male functus excommunicatur, & deponitur: tum Photius & Gregorius Syracuſanus condemnantur, Ignatius ſedi reſtituitur, cultuſque ſanctarum Imaginum contra Iconoclaſtas confirmatur, eodem anno.

Concilium Silvanectenſe, quo auctore Hincmaro, eodem anno Rothaldus Sueſſionenſis Epiſcopus deponitur, & in Monaſterium detruditur.

Concilium Romanum V. quo acta Concilii Silvanectenſis reprobantur, eodem anno, & Rotaldus ſedi reſtituitur.

Concilium Piſtenſe, eodem anno, magis pro civilibus rebus, quam pro Eccleſiaſticis adunatum.

Concilium Romanum VI. quo Rodoaldus Portuenſis Epiſcopus in legatione Apoſtolica prævaricator inventus, Epiſcopatu depoſitus, & excommunicatus eſt, anno 864.

Concilium Romanum VII. quo Rotaldus Sueſſionenſis Epiſcopus juſſu Pontificis per Hincmarum, poſt quartam admonitionem a vinculis ſolutus, Romamque citatus ſedi ſuæ pleniſſime reſtituitur, anno 865.

Concilium Sueſſionenſe de ordinatione Clericorum, 866.

Concilium Trecenſe de ordinatione Clericorum Rhemenſium ab Ebbone facta, ann. 877.

Sub Adriano II.

Concilium Romanum, in quo Photius ter anathematizatus, ejuſque volumen contra Nicolaum Papam editum igni traditum eſt, anno 878.

Concilium Vvormatienſe, eodem anno, ex parte reprobato, pro diſciplina.

Concilium CP. Oecumenicum VIII. 102. Epiſcoporum, quo Ignatius ab exilio cum dignitate revocatus, ſimul & ſedi ſuæ reſtitutus eſt, Photio cum 45. Photianis, & Iconomachis omnibus exauctoratis, & anathematizatis, ann. 879.

Conciliabulum Metenſe, quo Regnum Galliæ, eodem anno a legitimo ſucceſſore Ludovico ad Carolum tyrannice tranſlatum eſt.

Concilium Vvormerienſe, quo 20. Epiſcopi Hincmarum Laudunenſem Epiſcopum condemnarunt, quod ille juſſu Adriani Papæ excommunicationis ſententiam in Northmannum bonorum Eccleſiaſticorum detentorem tuliſſet, ann. 870.

Concilium Attiniacenſe, quo idem Hincmarus, eodem anno exauctoratus, vinculiſque ferreis ligatus ejicitur in exilium, & tandem ab hoſtibus, ne in Epiſcopatum redeat, excæcatur.

Concilium Colonienſe, eodem anno pro diſciplina: Duziacenſe, quo idem infelix Hincmarus ad placandum Carolum Regem profeſſionem fidelitatis emiſit, atque obedientiam ſuo Metropolitano ſpopondit ann. 871.

Concilium Ticinenſe, quo Imperium Carolo collatum confirmatur ann. 876.

Concilium Pontigonenſe, quo juſſu ſedis Apoſtolicæ Galliarum Epiſcopi, eodem anno electionem Caroli confirmarunt.

Concilium Neuſtriacum contra Hugonem Lotharii Regis illegitimum filium ann. 877.

Concilium Trecenſe, quo excommunicatio in Formoſum, alioſque hoſtes Eccleſiæ a Joanne VIII. lata confirmatur ann. 878.

Concilium Romanum I. ob electionem novi Imperatoris, poſt obitum Ludovici III. cognomento Balbi, coactum ann. 879.

Concilium Romanum II. quo Petrus in cauſa Photii reſtituendi miſſus eſt Conſtantinopolim, eodem anno.

Conciliabulum CP. Oecumenicum pſeudo-octavum reprobatum 385. Epiſcoporum, quo poſt obitum Ignatii reſtitutio Photii eſt confirmata, octava Synodus Oecumenica legitima prorſus abrogata, eodem anno & e Symbolo particula, *filioque*, ſublata fuit.

Concilium Romanum III. quo Athanaſius Epiſcopus, ſimul & princeps Neapolitanæ urbis, ob fœdus cum Saracenis initum excommunicatus eſt.

Sub Stephano VI.

Concilium Colonienſe contra Raptores rerum Eccleſiaſticarum, oppreſſores pauperum, & inceſtuoſas nuptias, ann. 887.

Sub Stephano VI. dicto V.

Concilium Moguntinum occaſione Arnulphi novi Regis, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ ob incurſiones Normannorum reformandæ ann. 888.

Concilium Metenſe ad reformandos mores, ſub Arnulpho Rege, eodem anno.

Concilium Vvormatienſe in cauſa Hermanni Colonienſis, & Aldegarii Hamburgenſis Epiſcoporum, de Bremenſi Eccleſia contendentium, ann. 890.

Sub Formoſo.

Concilium Rhemenſe, quo Carolus ſimplex filius Ludovici Balbi Francorum regis legitimus ſucceſſor a Falcone Rhemenſi Epiſcopo, Odone comite, qui tyrannice Regnum invaſerat, Rex Franciæ ungitur ann. 892.

Concilium Romanum, ob graves Eccleſiæ perturbationes ann. 893.

Concilium Triburienſe pro reformanda Eccleſiaſtica diſciplina ann. 895.

Concilium Nannetenſe ann. 897. pro diſciplina.

Sub Stephano VII.

Conciliabulum Romanum in cauſa Formoſi Papæ injuſte damnati, ann. 897.

§. II.

Obſervationes in Concilium Arelatenſe VI. ann. 813. Moguntinum eodem anno, & Cariſiacum ann. 856.

Quædam prævie ad nonum ſæculum ſubnotat Caballutius not. Hiſt. Eccl. de 7. Libris Carolinis; videlicet eos Libros juſſu Caroli Magni, & Ludovici Pii, accedente Apoſtolico ſuffragio, multa præcontinere capita, quibus vera religio fovetur, cultus divinus accreſcit, & diſciplina Eccleſiaſtica mirum in modum rutilat, & dirigitur; hinc in locis Theologicis non ſemel, iſta capitularia laudantur ad confirmanda ea quæ Religionis decus, & honorem ſpectant.

Idem auctor ſuas ſic inchoat ad Concilium Arelatenſe obſervationes pag. 330. " Stu-

„ Studio ſuccenſus Carolus Magnus con-
„ ſtabiliendæ per omnem ſuam ditionem
„ Eccleſiaſticæ diſciplinæ uno eodemque
„ anno Chriſti 813. quinque indixit di-
„ verſis locis Epiſcoporum Concilia, ut
„ refert Eghinardus in Chronico Regni
„ ejus ann. 45.... Solitis igitur præmiſſis
„ ad Deum precibus exaratum eſt in pri-
„ mis Chriſtianæ fidei Symbolum, quod
„ inter alia Spiritum ſanctum a Patre
„ Filioque procedere profitetur. „

Canon tertius Concilii Arelatenſis: *Ignorantia mater eſt omnium vitiorum, & maxime in Sacerdotibus Dei vitanda eſt, qui docendi Officium in populis ſuſceperunt. Sacerdotes enim ſanctas Scripturas legere admonet Paulus Apoſtolus dicens ad Timot. Attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ. Sciant igitur Sacerdotes Scripturas ſanctas, & Canones, ut omne opus eorum in prædicatione, & doctrina conſiſtat, atque ædificent cunctos tam fidei ſcientia quam operum diſciplina*. His accedunt reliquæ Scripturæ, Oleæ 4. *Conticuit populus meus eo quod non habuerit ſcientiam. Et quia tu ſcientiam repuliſti, repellam te ne Sacerdotio fungaris mihi*. Et Malachiæ 2. *Labia Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem ejus requirent, quia Angelus Domini exercituum eſt*. Cabaſſutius de hoc Canone, ſic loquitur: „ Canon hic Arelatenſis deſum-
„ ptus eſt iiſdem verbis ex Toletano
„ Concilio 4. cap. 25. eſtque in decreto
„ inſertus cap. *Ignorantia* diſt. 38. de ne-
„ ceſſaria Canonum peritia; ſic habet
„ Cœleſtini primi epiſtola ad Calabriæ,
„ & Apuliæ Epiſcopos: *Nulli Sacerdo-*
„ *tum ſuos liceat Canones ignorare, nec*
„ *quidquam facere quod Patrum poſſit regu-*
„ *lis obviare*. „

Canon IX. Concilii Moguntini, ſic habet: *In omnibus igitur quantum humana permittit fragilitas decrevimus, ut Canonici Clerici canonice vivant, obſervantes divinæ Scripturæ doctrinam, & documenta SS. Patrum, & nihil ſine licentia Epiſcopi ſui, vel Magiſtri eorum compoſite præſumant agere in uno quoque Epiſcopatu. Et ut ſimul manducent & dormiant .... Ad menſam vero ſimiliter lectionem audiant, & obedientiam ſecundum Canones ſuis Magiſtris adhibeant.*

Cabaſſutius in ſuis ad hunc Canonem notis pag. 333. ait: „ Conſuetudo erat
„ ab antiquis ducta temporibus ut pro-
„ pter Eccleſiam, vel in ipſo Epiſcopio,
„ vel in ædibus Epiſcopo contiguis Cano-
„ nici Clerici in commune viverent, per-
„ inde ac in cœnobiis communi utentes
„ menſa, & in communi quieſcentes
„ dormitorio. Ex Auguſtini ſancti Do-
„ ctoris exemplo pervaſerat in diverſas
„ regiones laudabilis iſta conſuetudo, de
„ quo fidiſſimus ejus diſcipulus Poſſido-
„ nius hæc perhibet vitæ ipſius cap. 52.
„ *Cum ipſo ſemper Clerici una etiam domo,*
„ *& menſa ſumptibuſque communibus alebantur, & veſtiebantur.* „

In Concilio Cariſiaco juxta Editionem Regiam. I. Refertur ſententia qua Goteſcalchus ſuos propter errores proſcribitur: tum quatuor ſunt Canones adverſus prædeſtinatianam hæreſim. In primo quidem, definitur unam eſſe tantummodo ad bonum prædeſtinationem, nullam vero ad malum, ut effutiebant Prædeſtinatiani: *Ceteros autem*, inquiunt Patres, *quos juſtitia judicio in maſſa perditionis reliquit, perituros præſcivit, ſed non ut perirent prædeſtinavit*. Et hoc adverſus hæreticos illos qui ponebant dari prædeſtinationem neceſſitantem ad malum.

In ſecundo Canone decernunt liberum arbitrium gratia ſanari, & veram habere ſub ejus dominio ad bonum faciendum libertatem: *Liberum autem arbitrium habemus*, inquiunt, *quia gratia liberatum, & gratia de corrupto ſanatum*. Igitur a gratia non neceſſitatum.

Tertius hic eſt: *Deus omnipotens, omnes homines ſine exceptione vult ſalvos fieri, licet non omnes ſalventur. Quod autem quidam ſalvantur, ſalvantis eſt donum, quod autem quidam pereunt, pereuntium eſt meritum.*

Quartus demum his concipitur verbis: *Chriſtus Jeſus Dominus noſter, ſicut nullus eſt homo, fuit, vel erit .... pro quo paſſus non fuerit, licet non omnes paſſionis ejus Myſterio redimantur.*

Cabaſſutius, qui diſſertatione quinti Sæculi negat fuiſſe prædeſtinatianos, hic omni argumentorum genere probat Goteſchalchum fuiſſe prædeſtinatianum, & uti talem in Concilio Moguntino, tum in Cariſiaco juxta Canones proſcriptum. Pauca hic texere juvat; ſic enim de illo loquitur pag. 345. col. 1. „ Goteſcalchus Mona-

„ Monachus, & Presbyter Monaſterii Orbacenſis apud Sueſſiones inquieti, & ſuperbi ſpiritus homo, ſuo decedens Monaſterio Italiam, Damaltiam, Pannoniam, Noricum, & Germaniam aviditate ſpargendi dogmata ſua peragravit: quæ cum fidei Orthodoxæ adverſantia pleriſque viderentur, horum examinandorum gratia Rhabanus Moguntinus ex Monacho Archiepiſcopus, vir eximia doctrina, & pietate præditus Moguntiæ Concilium convocavit, coram quo citatus Goteſcalcus, & interrogatus, quæcumque libuit haud diſſimulanter reſpondit in ſuarum defenſionem opinionum, quas accurate diſcuſſas Concilium judicavit hæreticas, communique conſenſu damnavit. Quia vero alienæ, hoc eſt, Rhemenſis Provinciæ, tum origine, tum ordinatione, tum Monaſtica profeſſione ſubditus erat Juriſdictioni; poſtquam ejus reprobata eſt Perniciosa doctrina, remiſſa eſt Goteſcalchi perſona ad Hincmarum Rhemenſem Archiepiſcopum ann. 848. II. Sequenti ann. 849. apud Cariſiacum vulgo Creci coactum eſt Concilium, cui duo Metropolitani Venilo Senonenſium, & Hincmarus Rhemenſium, cum multis Epiſcopis, Abbatibus & ſelectis Sacerdotibus interfuerunt, a quibus denuo diſcuſſà diligenti examine Goteſcalchi doctrina, iterum damnata proſcriptaque fuit. „ Tum num. 7. idem auctor ſic pergit pag. 343. " Quinam porro fuerint Goteſcalchi errores colligitur ex Rabani Epiſtola Synodali ad Hincmarum. „ Ibidem texit Cabaſſutius Canones quatuor contra Prædeſtinatianos, ſicut modo retulimus. Tum ibidem, juxta Epiſtolam Synodicam, pro propria ſententia aſtruenda, ſic loquitur: " Quidam Gyrovagus Monachus nomine Goteſcalc qui ſe aſſerit in veſtra parœcia ordinatum, de Italia venit ad nos Moguntiam novas ſuperſtitiones & noxiam doctrinam de prædeſtinatione Dei introducens, & populos in errorem mittens: dicens quod prædeſtinatio Dei, ſicut in bono ſit, ita & in malo: & tales ſint in hoc mundo quidam qui propter prædeſtinationem Dei quæ eos cogat in mortem ire, non poſſint ab errore & peccato ſe corrigere, quaſi Deus eos feciſſet ab initio incorrigibiles eſſe, & pęnę obnoxios interitum ire. „

De octava Synodo Oecumenica.

Observandum eſt Photium a Nicolao primo dejectum, & exauctoratum in Concilio Romano, adunaſſe poſtea pſeudo-Concilium Conſtantinopoli, in quo quidem vel ipſum Nicolaum alternata vice anathematizare auſus eſt. Sed retorto telo ab Adriano II. in alia Synodo Romana iterum exauctoratus eſt Photius, ac demum in octava Synodo generali, in qua & priſtinæ hæreſes maxime Iconomachorum, iterum damnatæ ſunt.

Octavum iſtud Concilium 14. edidit Canones juxta Græca exemplaria; 27. vero juxta Latina editionis Anaſtaſii. Rem miram perhibet in Ignatii vita Nicetas, ſcilicet damnationi Photii ſubſcriptum fuiſſe a Patribus, calamis non ſolum atramento, ſed etiam tremendo Chriſti ſanguine delibutis in atramentum infuſo, ſicut factum fuerat a Theodoro Papa pro damnatione Pyrrhi Monothelitæ, ut refert Theophanes.

Canone tertio, juxta Anaſtaſium præſcribuntur interſtitia pro Ordinum ſuſceptione, quæ ad hæc uſque tempora perſeverant. Tum prohibetur, ne quis Epiſcopus inauguretur, niſi poſt exactum in Sacerdotio quadriennium citra diſpenſationem; ne etiam eodem die conferantur ſimul duo Ordines majores.

Juxta Canonem 14. Anaſtaſianum plura de pallio proferuntur. Juxta vero 19. Metropolitæ jus adimitur ſuffraganeos viſitandi, ut ſcribit Anaſtaſius Romæ Bibliothecarius qui huic Synodo aderat; in Occidente autem ſummi Pontifices, & Concilia viſitationum univerſæ Provinciæ jura Metropolitis aſſeruerunt, ut ex multis reſcriptis liquet; quale eſt Lucii III. ad Epiſcopum Ravennatem viſitantem Diœceſim Epiſcopi Bononienſis, cap. *Cupita, de cenſibus in ſexto*. Et ante hunc Innocentii III. Epiſtola 85. *Regeſti* 15. qui idem in capite, *cum Officii* 16. *de præſcriptionibus*; Abbatem condamnat ſancti Maglorii ad ſolvenda procurationis jura Archiepiſcopo Senonenſi Abbatiam viſitanti; quæ eſt in Suburbio Pariſienſi; tunc autem Epiſcopus Pariſienſis, nondum erat Archi-

epiſco-

epiſcopus, ſed ſubditus Metropolitano Senonenſi.

Synopſis rerum geſtarum nono Sæculo.

PRIMO : De libris Carolinis ſit mentio, quibus accedente SS. Pontificis calculo, vera religio fovetur, cultus divinus accreſcit, diſciplina mirum in modum ordinatur.

Secundo : Canon III. Concilii Arelatenſis VI. injungit Clericis ſtudere ſacris Litteris cum hoc ab eis exigat Deus Oſeæ 4. & Malach. 2. maxime quia ignorantia eſt omnium vitiorum mater.

Tertio : Cariſiacum quatuor adverſus Prædeſtinatianos condidit Canones. Caballutius qui in Diſſertatione quinti Sæculi negat fuiſſe Prædeſtinatianos, candide ſe retractat hic Diſſ. noni Sæculi, & monumentis omni exceptione majoribus probat Goteſcalchum propter Prædeſtinatianorum errores primum in Concilio Moguntino ſub Rabano abjectum, tum demum in Cariſiaco lata ſententia fuiſſe damnatum.

De Conciliis decimi Sæculi, & actitatis in eis.

§. I.

Sub Joanne nono SS. Pontifice.

CONCILIUM Ovetenſe, quo 18. Epiſcopi ex conceſſione Joannis Papæ VIII. Eccleſiam Ovetenſem Metropolitica dignitate auxerunt, an. 901.

Concilium Romanum, quo acta Stephani VII. contra Formoſum habita reſcinduntur, & ſolius Lamberti coronatio tamquam citra vim legitime facta confirmatur, ann. 904.

Concilium Ravennenſe 74. Epiſcoporum in eadem cauſa Formoſi, eodem anno.

Sub Sergio III.

CONCILIUM Sueſſionenſe pro diſciplina & morum reformatione, an. 909.

Sub Joanne X.

CONCILIUM Confluentium pro impedimentis matrimonii uſque ad ſeptimum gradum incluſive, ann. 912.

Concilium apud Groslelium in cauſa Iſaaci comitis pœnitentiam agentis, an. 924.

Concilium Duisbergenſe, quo illi qui Bennonem Metenſem Epiſcopum excæcarunt, excommunicantur, ann. 927.

Sub Joanne XI.

ERPFORDIENSE pro diſciplina, an. 932.

Concilium Rhemenſe eodem anno apud ſanctam Macram utique pro diſciplina, & juxta alios, an. 935.

Sub Stephano IX.

CONCILIUM Narbonenſe de finibus Diœceſeos inter Urgellitanum, & Pallarienſem controverſis, an. 940.

Concilium Sueſſionenſe in cauſa Hugonis, & Artaldi Epiſcoporum, eodem an. 441.

Sub Martino II. perperam Martino III. nominato.

CONCILIABULUM CP. quo Tryphon Patriarcha CP. doloſe depoſitus eſt, ſubſtituto in ejus locum Theophilacto Imperatoris filio, an. 944.

Sub Agapito II.

CONCILIUM Vvirodunenſe in cauſa Hugonis, & Artaldi urbis Rhemenſis Archiepiſcoporum, an. 947.

Concilium Moſomenſe pro eadem cauſa, an. 948.

Concilium Engelhimenſe ob eamdem cauſam, eodem anno.

Concilium Trevirenſe in cauſa Ludovici Regis, & Hugonis principis, anno 948.

Concilium Romanum, quo acta duarum præcedentium Synodorum, ann. 949. ab Agapito confirmantur.

Sub Joanne XII.

CONCILIUM Meldenſe in cauſa Rhemenſis Epiſcopi, an. 962.

Conciliabulum Romanum, quo Joannes XII. deponitur, & Leo, quem quidam ſcriptores perperam octavum ejus nominis inter veros Pontifices adnumerant, in locum eius ſurrogatur, an. 963. in præſentia Ottonis Imperatoris.

Con-

Conciliabulum CP. eodem anno in cauſa Nicephori Imperatoris.

Concilium Romanum auctoritate Joannis Papæ congregatum, quo Leo Schiſmaticus, & pſeudo-Papa eſſe declaratur; actaque præcedentis Conciliabuli Romani reprobantur an. 964.

Sub Benedicto V.

CONCILIABULUM Romanum, quo per Leonem Antipapam, & ſedis Apoſtolicæ invaſorem Schiſmaticum, eodem anno Benedictus Papa V. exauctoratur & Hamburgum relegatur, ann. 964. ſub Ottone & Phocha Imperatoribus.

Sub Joanne XIII.

CONCILIUM Ravennate pro diſciplina ann. 967.

Concilium Anglicanum nationale contra incontinentes Clericos an. 970.

Concilium Romanum, quo privilegia monaſterio ſanctæ Mariæ Glaſtengebiri a Rege Angliæ Edgaro conceſſa confirmantur, an. 971.

Sub Dono II.

CONCILIUM Angelheimenſe ann. 972. cujus acta deſiderantur.

Sub Benedicto VI.

CONCILIUM Mutinenſe, quo controverſia inter diſſidentes Germanos proceres Petrum, & Lambertum compoſita fuit, an. 973.

Sub Benedicto VII.

CONCILIUM CP. quo Baſilius Patriarcha depoſitus eſt, an. 975.

Concilium Romanum in cauſa Giſcleri Magdeburgenſis Epiſcopi, an. 983.

Sub Joanne XV.

CONCILIUM Romanum in cauſa ſancti Adalberti Epiſcopi Pragenſibus reſtituendi an. 989.

Sylvanectenſe quo juſſu Arnulphi Rhemenſis Archiepiſcopi, Galliarum Epiſcopi Prædoni Rhemenſis civitatis anathema dixerunt, an. 990.

Conciliabulum Rhemenſe, quo Arnulpho laudato depoſito, Gerbertus eidem ſubſtituitur, ann. 992.

Concilium Rhemenſe adverſus quoſdam proditores qui civitatem Rhemenſem hoſtibus Hugonis Capeti Regis Franciæ tradiderant, circa annum 990.

Concilium Romanum pro canonizatione ſancti Hudalrici Auguſtani Epiſcopi an. 993.

Concilium Mozonienſe, quo ejecto Gerberto, Arnulphus ſedi ſuæ reſtituitur, an. 995.

Concilium Rhemenſe II. quo per Leonem ſedis Apoſtolicæ Legatum, idem Arnulphus in ſua ſede confirmatur, eodem an.

Sub Gregorio V.

CONCILIUM Romanum, quo ſeptem Electoribus Germaniæ principibus datur poteſtas eligendi Imperatorem, an. 996.

Concilium Ravennate pro diſciplina, an. 997

Concilium Ticinenſe, quo Creſcentius ſummi Pontificis adverſarius exauctoratur, eodem anno.

Concilium apud S. Dionyſium in Galliis pro reſtitutione Decimarum Eccleſiæ, eodem anno.

Sub Sylveſtro II.

CONCILIUM Romanum in cauſa Giſcleri Magdeburgenſis Epiſcopi, an. 999.

§. II.

Obſervationes.

PAUCA in hoc ſæculo pro rebus Eccleſiaſticis actitata ſunt, ſi excipias electionem Formoſi Papæ de Eccleſia bene meriti, ut ſubnotat hic Caballutius, incaſſum exagitatam: multo plura pro rebus civilibus.

De Conciliis undecimi Sæculi & actitatis in eis.

§. I.

Sub Joanne XVII.

CONCILIUM Tremonienſe pro reformatione morum, an. 1005.

Con-

Concilium Francofordienſe de Eccleſia Bambergenſi in Cathedralem Epiſcopalem erigenda, anno 1006.

Concilium Ænhamenſe in Anglia verſus ann. 1010. ſub Joanne XVI. juxta Cabaſſutium pro cenſu S. Petri ſolvendo.

Sub Sergio IV.

Concilium Bambergenſe de controverſiis quibuſdam Epiſcoporum, anno 1011.

Sub Benedicto VIII.

Concilium Legionenſe in gratiam Eccleſiæ ann. 1012.

Concilium Aurelianenſe contra novos Manichæos, anno 1017.

Concilium Salegunſtadienſe pro diſciplina, anno Domini 1022.

Concilium Moguntinum in cauſa Othonis Comitis de Hamerſtein, anno 1023.

Concilium Aquiſgranenſe verſus eadem tempora pro componendis diſſidiis inter Epiſcopum Colonienſem & Leodicenſem ortis.

Sub Joanne XVIII. vulgo XX.

Concilium Lemovicenſe, quo declaratum eſt S. Martialem Lemovicenſem Sedis auctorem Epiſcopum Apoſtolicum eſſe nominandum: ejuſdem corporis elevatio facta fuit ann. 1029. ſub Joanne XVIII.

Concilium Bituricenſe pro diſciplina.

Concilium Pampilonenſe de Epiſcopatu Pampilonenſi antiquæ Sedi ſuæ reſtituendo, an. 1032.

Sub Benedicto IX.

Concilium Lemovicenſe II. ob cauſam pacis, & Apoſtolatus S. Martialis celebratum anno 1034.

Concilium Bellovacenſe eadem de cauſa, eodemque anno.

Concilium Triburienſe pro diſciplina, an. 1035.

Sub Gregorio VI.

Concilium Sutrinum, quo Gregorius VI. ſe ipſum Pontificatu abdicavit, ann. 1046.

Sub Clemente II.

Concilium Romanum I. adverſus Simoniacos, an. 1409.

Sub Leone VIII. vulgo IX.

Concilium Rhemenſe eodem anno pro diſciplina.

Concilium Moguntinum contra Simoniam, & vitia Clericorum.

Concilium Romanum II. quo damnato Berengario Lanfrancus ſententiam abſolutionis retulit, ann. 1050.

Concilium Vercellenſe contra eumdem Berengarium pro Lanfranco, eodem ann.

Concilium Coyacenſe pro reformatione morum, eodem anno.

Romanum III. in cauſa Gregorii Vercellenſis Epiſcopi de adulterio accuſati, eorumque qui a Simoniacis ordinati fuerant, an. 1051.

Concilium Romanum IV. de canonizatione S. Gerardi Lucorum Epiſcopi, de limitibuſque Diœceſeos inter Aquilejenſem, & Forojulienſem Epiſcopos controverſis, an. 1053.

Sub Victore II.

Concilium Florentinum contra alienatores bonorum Eccleſiaſticorum, ann. 1055.

Concilium Lugdunenſe, quo Epiſcopus quidam eodem anno per Hildebrandum Sedis Apoſtolicæ Legatum miraculoſe de ſimoniæ crimine convincitur.

Concilium Turonenſe, per eumdem Hildebrandum Diaconum eodem anno indictum, quo Berengarius, ejurata hæreſi, fidem catholicam profeſſus eſt.

Concilium Colonienſe, quo Balduinus, & Godefridus Comites Flandriæ Henrico Regi quinquennali conciliati fuerunt, ann. 1056.

Concilium Toloſanum eodem anno contra ſimoniam, & alia tum Cleri, tum populi vitia.

Concilium Compoſtellanum eodem etiam anno pro diſciplina reſtauranda.

Sub

Sub Nicolao II.

Concilium Lutrinum, quo Benedictus Mincius pſeudo-Papa, anno 1059. depoſitus eſt.

Concilium Romanum 113. Epiſcoporum, quo Berengarius hæreſi ſua tertio abjurata ſubſcripſit fidei, eodem anno, ibi etiam edita eſt conſtitutio de electione Romani Pontificis.

Concilium Amalphitanum in Apulia eodem anno, in quo exauctoratus eſt Epiſcopus Trani.

Concilium Pariſienſe, quo Philippus Henrici Francorum Regis filius titulo Regio condecoratur, eodem anno 1059.

Concilium Jaccetanum pro diſciplina, an. 1066.

Sub Alexandro II.

Conciliabulum Baſileenſe in cauſa electionis Pontificis, anno 1061. tempore interregni Pontificii.

Concilium Osborienſe, quo Cadolaus pſeudo-Papa proſcriptus eſt, & Alexandri electio confirmata, ann. 1062.

Concilium Arragonenſe, eodem anno pro diſciplina.

Concilium Romanum I. contra Simoniacos, an. 1063.

Concilium Mantuanum, quo Cadolaus pſeudo-Papa iterum damnatus, & Alexander a criminibus objectis abſolvitur, ann. 1064.

Concilium Barcinonenſe, in quo eodem anno Leges Gothicæ quibus Catalani utebantur, plane abrogantur.

Concilium Romanum II. adverſus inceſtuoſorum hæreſim, ann. 1065.

Concilium Romanum III. quo iidem inceſtuoſi Hæretici, eodem anno, & pro eadem cauſa excommunicantur.

Concilium Vvintonienſe anno 1069. pro diſciplina & depoſitione Stigandi qui invaſerat Cantuariæ Epiſcopatum.

Concilium Moguntinum I. in cauſa Henrici IV. Regis volentis Bertam uxorem repudiare, ann. 1069.

Concilium Moguntinum II. anno. 1070. in cauſa Caroli Conſtantienſis Epiſcopi de ſimonia, & ſacrilegio accuſati.

Concilium Anglicanum an. 1072. in cauſa Primatus Cantuarienſis ſuper Eboracenſem.

Conciliabulum Erphisfordenſe anno 1073. in cauſa decimationum Thuringiæ.

Sub Gregorio VII.

Concilium in cauſa S. Anſelmi Epiſcopi Lucenſis contra Lucenſes Canonicos, ann. 1074.

Concilium Romanum I. eodem anno, pro diſciplina.

Concilium Anglicanum, quo ſanctus Vulſtemus deponitur, eodem anno.

Concilium Romanum II. pro reformando Clero, ann. 1075.

Concilium Moguntinum eodem anno, contra concubinarios Presbyteros.

Concilium Anglicanum eodem anno, ſeu Londinenſe pro reformandis Eccleſiaſticis.

Conciliabulum Vvormatienſe, quo Schiſmatici Epiſcopi juſſu Henrici Regis congregati, Gregorium Pontificem commonendum eſſe decreverunt, ann. 1076.

Concilium Romanum III. quo Henricus Rex Germaniæ, Sigefridus Moguntinus, & Robertus Bambergenſis, excommunicantur, eodem anno.

Conciliabulum Papienſe, quo Epiſcopi Schiſmatici Regi Schiſmatico adhærentes, anathema ſibi a Pontifice inflictum, in eumdem Pontificem eodem anno retorquere conantur.

Concilium Romanum IV. in quo Guilbertus Ravennas, Theodaldus Mediolanenſis, aliique plures Epiſcopi excommunicantur, ann. 1078.

Concilium Romanum V. pro reſtauratione ſanctæ Eccleſiæ, eodem anno.

Concilium Romanum VI. in quo Berengarius iterum atque iterum lapſus, hæreſi adhuc abjurata, anno 1079. fidem adhuc profeſſus eſt.

Concilium Britannicum eodem anno, ad falſam pœnitentiam proſcribendam.

Concilium Romanum VII. quo regnum Germaniæ Henrico abrogatum, collatum fuit Rodolpho, ea conditione, ut deinceps inveſtituræ beneficiorum a Laicis non accipiantur, an. 1080.

Conciliabulum Brixienſe, quo 30. Schiſmatici Epiſcopi Gregorium Papam a ſede depoſuerunt, eodem anno, ut Guilber-

bertum Ravennatem Archiepiſcopum eidem ſubrogarent.

Concilium Lugdunenſe eodem anno, in cauſa Manaſſis Rhemenſium Archipræſulis.

Concilium Avenionienſe, quo ſanctus Hugo Gratianopolitanus Epiſcopus eodem anno inauguratus eſt.

Concilium Meldenſe, quo ſanctus Arnulphus eodem etiam anno Sueſſionenſium creatus eſt Epiſcopus.

Concilium Romanum VIII. in cauſa Henrici Regis, & quorumdam Epiſcoporum, an. 1081.

Concilium Romanum IX. ann. 1083. pro diſciplina.

Concilium Romanum X. quo Guibertus Antipapa, & Hæreſiarcha, atque Henricus pſeudo-Imperator cum omnibus ſuis fautoribus, anno 1084. excommunicantur.

Concilium Quintilineburgenſe contra Henricianam, & Vvecilianam hæreſim, anno 1085.

Concilium Moguntinum, quo, Gregorio depoſito, Guibertus eodem anno ſubrogatur.

Sub Victore III.

CONCILIUM Capuanum, quo Victor, reſumptis inſignibus Pontificalibus, quæ præter voluntatem reſignarat, anno 1087. conſecratus eſt.

Concilium Beneventanum, quo idem Guibertus cum ſociis eodem anno excommunicatur.

Sub Urbano II.

Concilium Romanum I. 115. Epiſcoporum, quo res Gregorii VII. & Victoris III. contra Guibertum Antipapam, Henricum, & alios Schiſmaticos geſtæ, anno 1089. confirmantur.

Concilium Melfitanum anno 1089. pro diſciplina.

Concilium Toloſanum anno 1090. pro diſciplina.

Concilium Trojanum pro diverſis Eccleſiæ neceſſitatibus, ann. 1093. maxime adverſus matrimonia non legitime contracta.

Concilium Conſtantienſe pro reformanda diſciplina, anno 1094.

Concilium Oſtionenſe contra Philippum Regem Franciæ adulterum, & inceſtuoſum.

Concilium Placentinum anno 1095. pro diverſis rebus.

Concilium Claramontanum, eodem anno, ubi Philippus excommunicatus eſt, & publicata fuit indulgentia ad ferendum auxilium captivis Terræ ſanctæ.

Concilium Anglicanum, Conciliabulum eodem anno, quo S. Anſelmus e ſede ſua Cantuarienſi pulſus eſt.

Concilium Turonenſe pro expeditione Hieroſolymitana, anno 1096.

Concilium Barenſe pro Græcis cum Romana Eccleſia conciliandis, ann. 1097.

Concilium Romanum II. adverſus Guibertum Antipapam, & pro expeditione Terræ ſanctæ, ann. 1098.

Concilium Romanum III. eodem anno pro diſciplina.

Concilium Hieroſolymitanum eodem anno pro diſciplina.

Concilium Pictavienſe, ann. 1100. adverſus Philippum Regem Galliæ, qui ſuam reſumpſerat concubinam.

§. II.

Obſervationes circa Concilium Ænhamenſe, Aurelianenſe, Bituricenſe, & Claramontanum.

IN Concilio Ænhamenſi anno 1010. juxta Cabaſſutium, præcipitur ut quotannis ſolvatur cenſus, ſeu denarius S. Petri ad feſtum S. Petri ad vincula. Antea anno 740. Ina Rex Angliæ Occidentalis præceperat ut in honorem ſancti Petri ſingulæ ſui regni domus, illud ſolverent tributum. Ann. 775. idem præceperat Offa Merciorum, ſive Orientalium Anglorum Rex. Sanctus Eduardus in ſuis Legibus Eccleſiaſticis cap. 6. eum cenſum præcipit.

In Concilio Aurelianenſi ann. 1018. qui fuit regni Roberti vigeſimus, deprehenſa fuit abominanda hæreſis, quæ ſenſim ut cancer in regno Franciæ ſerpebat, ut ſcribunt Glaber, Rodulphus Lib. 3. hiſtoriæ cap. 8. & Lucas Dacherius Tom. 2. Spicilegii, qua duo Canonici Aurelianenſes a quadam muliere illuſi, fidem ſanctiſſimæ Trinitatis abnegabant, mundum ab æterno extitiſſe, nec in alia vita dari

dari aut pro juſtis præmium, aut pro malis ſupplicia propugnabant : conventicula nocturna abſque pudore promiſcue Marium cum feminis fiebant, & alia abominanda quæ non licet homini caſto loqui : hæc ſecta Manichæiſmum redolebat, ejuſque horrenda myſteria accurate obtegebant diſcipuli.

Concilium Bituricenſe canone 1. ſtatuit ſanctum Martialem inter Apoſtolos annumerandum eſſe, ſicut a Romana Sede, & a pluribus antiquis Patribus definitum fuerat: hoc eſt honore Apoſtolico donandum eſſe: hinc in Rituali quodam veteri Launoii immediate poſt Apoſtolos in Litaniis commemoratur, ſive quia creditur fuiſſe Apoſtolis coævus Chriſti diſcipulus, ſive etiam quod ab ipſis Apoſtolis miſſus ſit in Gallias ad prædicandum Evangelium.

Canone III. prohibet Epiſcopis aliquid pro collatione Ordinum accipere, ſimiliter, & eorum ſubjectis pretium pro ſcribendis nominibus ordinandorum.

Canone II. prohibet etiam Epiſcopis ſuſcipere ad ſacros Ordines eos qui ſervitute detinentur : præcipit ut Epiſcopus & excommunicationem comminetur, ſi hujuſmodi ad Ordines ſuſcipiendos præſententur : tum ſubjiciunt Patres : *Si cuipiam de talibus ſacrum ordinem vel clericatum ignoranter tribuerit Epiſcopus, mox ut cognitum, Archidiaconus deponat eos, quia irrita eſt & illicita ordinatio ;* hoc eſt illicita, inquit Cabaſſutius, & non ſimpliciter vacua, cum vel ipſa Synodus illicitum vocet irritum : " Itaque, *ait Cabaſſutius*, ibi ſignificat, quod non pot-„ eſt ſine mortali ſacrilegio exerceri, „ niſi poſt expiatam culpam cum cenſu-„ ra & irregularitate. „ Gravior eſt difficultas, inquit Auctor, utrum ſi ante Ordinationes Epiſcopus palam & alte proteſtatus ſit ſe nullatenus intendere illos ordinare qui falſo innituntur patrimonio, vel falſis dimiſſoriis, aut qui non ſunt ætatis competentis, &c. & reſpondetur nihilominus Ordinationem eſſe validam tametſi illicitam: ita D. Baille, de triplici examine. Gonetus de validitate Ordinis diſp. 6. n. 33. de Sacr. & colligitur ex ſancto Auguſtino Lib. 1. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 11. 12. & 13. dico tamen invalidam eſſe ordinationem, ſi vere Epiſcopus non habeat animum hujuſmodi præſentatos ordinandi, quandoquidem ex Florentino Sacramentum, ſecluſa intentione Miniſtri, vacuum eſt: quia vero ut plurimum hujuſmodi proteſtationes ſunt ſolum comminatoriæ, vulgo omnes præſentati tamquam vere ordinati habentur.

Concilium Claramontanum Canone 9. 12 & 14. prohibet ne aliquis duo ſimul habeat beneficia, tum Canone 13. injungit Clerico unicum poſſidere titulum, & ubi titulus eſt, ibi vult commorari, ita ut ad aliam non tranſeat Eccleſiam ; victum vero manibus ad imitationem Apoſtoli quærat, ait, Clericus, ſi titulus non ſufficiat ad vitam alendam. Idem diſtricte præcipit Concilium ſecundum Nicænum generale Canone 15. Tridentinum tamen Seſſione 24. cap. 17. permittit Beneficiorum pluralitatem.

Sancta *Synodus ... ſtatuit ut in poſterum unum tantum beneficium ſingulis conferatur : quod quidem ſi ad vitam ejus cui confertur honeſte ſuſtentandam non ſufficiat, licet nihilominus aliquod ſimplex ſufficiens ; dummodo utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri.*

Synopſis rerum undecimi Sæculi.

PRIMO: In Concilio Enhamenſi in Anglia anno circiter 1010. ſtatuitur ſolvere Eccleſiæ Romanæ tributum ſeu cenſum S. Petri.

Secundo : In Concilio Aurelianenſi ann. 1018. proſcribuntur Manichæi, qui hæreſi, turpiſſima pro moribus addebant.

Tertio: In Bituricenſi Can. 1. definitur ſanctum Martialem honoris cauſa Apoſtoli nomine celebrari : Can. 3. prohibet Epiſcopis aliquid ſumere pro collatione Ordinum, litteris immo & pro ſcribendis ordinandorum nominibus. Can. 11. ait non eſſe ordinandos eos qui aliquod a jure vel ab homine habent impedimentum, v. g. ætatis vel patrimonii inſufficientis.

Quarto: Qui aliquod ſimile impedimentum ſubeunt, non obſtante Epiſcopi proteſtatione de eis non ordinandis, ſunt tamen vere ordinati, ait Cabaſſutius hic cum Goneto, quia hanc proteſtationem non niſi ut comminatoriam habent ; ſecus tamen dicendum eſt, ſi Epiſcopus nul-

Digitized by Google

nullam habeat interiorem intentionem ſimiles ordinandi: cum enim Concilium Florentinum exigat intentionem faciendi Sacramentum, hac deficiente, vacuum eſt.

Quinto: Concilium Claramontanum prohibet pluralitatem Beneficiorum.

De Conciliis duodecimi Sæculi, & actitatis in eis.

§. I.

Sub Paſchali II.

CONCILIUM Lateranenſe ſeu Romanum I. anno 1102. contra Henricum IV. Imperatorem.

Concilium Londinenſe I. eodem anno pro diſciplina.

Concilium Londinenſe II. pro diſciplina, anno 1103.

Concilium Trecenſe anno 1104. pro diſciplina. anno 1105. adverſus Fluentium Epiſcopum qui prædicabat Antichriſtum jam veniſſe.

Concilium Quintilineburgenſe pro reformatione morum.

Concilium Moguntinum anno 1106. pro civilibus.

Concilium Guaſtallenſe eodem anno, pro reunione Schiſmaticorum.

Concilium Hieroſolymitanum anno 1107. in quo Ebremarius Epiſcopus intruſus depoſitus eſt.

Concilium Trecenſe & Londinenſe, eodem anno, primum adverſus Simoniacos: alterum pro diſciplina.

Concilium Beneventanum anno 1108. pro diſciplina.

Concilium Legionenſe anno 1110. pro diſciplina.

Concilium Lateranenſe II. anno 1112. adverſus Henricum, qui inveſtituras propugnabat, quod tamen jus ibi abrogatum eſt.

Concilium Viennenſe, Beneventanum II. & apud Cyperanum, ann. 1113. in priori jus inveſtiturarum rurſus ablatum eſt: in ſecundo, privilegia Abbatis Montis Caſſini circa temporalia confirmata ſunt. In tertio Arnulphus Patriarcha Hieroſolymitanus exauctoratus eſt.

Concilium Bellovacenſe, & Syriacum an. 1114. adhuc contra Imperatorem Henricum.

Concilium Colonienſe, Lateranenſe III. & Romanum, ann. 1116. pro diſciplina.

Sub Gelaſio II.

CONCILIUM Capuanum, ann. 1118. pro diſciplina.

Concilium Viennenſe, anno 1119. pro diſciplina.

Sub Caliſto II.

CONCILIUM Rhemenſe & Colonienſe, eodem anno pro diſciplina.

Concilium Lateranenſe I. Oecumenicum 426. Patrum pro pace, & concordia inter Eccleſiam & Imperium ineunda, & pro Terra ſancta occupata a Saracenis recuperanda. Eodem anno.

Concilium Neapolitanum an. 1120. pro diſciplina.

Concilium Romanum I. pro eadem cauſa, anno 1122.

Concilium Romanum II. & Toloſanum an. 1123. etiam pro diſciplina.

Sub Honorio II.

CONCILIUM Londonienſe an. 1125. pro diſciplina.

Concilium Namnetenſe Gallicanum, & Londonienſe an. 1127. pro diſciplina.

Sub Innocentio II.

CONCILIUM Claramontenſe anno 1130. pro diſciplina.

Concilium Rhemenſe, Leodienſe, Moguntinum, Piſanum, Stapenſe anno 1131. pro eadem cauſa.

Concilium Northamptonienſe, & Londonienſe, an. 1138. pro diſciplina.

Concilium Lateranenſe II. Oecumenicum 1000. circiter Patrum pro jure Cleri vindicando, an. 1139.

Concilium Vvintonienſe I. eodem anno pro immunitate Eccleſiaſtica.

Concilium Sueſſionenſe, & Senonenſe anno 1140. adverſus Abaylardum qui ſuos renovaverat errores, citatus, ut cum D. Bernardo diſceptaret, exigente Papæ Legato a latere, renuit comparere.

Concilium Vveſtmonaſterienſe II. & An-

tiochenum an. 1142. in priore Clerus propugnavit jus eligendi Reges ipſum etiam ſpectare, in poſteriore vero Patriarcha Radulphus de Simonia accuſatus eſt.

Concilium Hieroſolymitanum, & Londonienſe an. 1143. primum adverſus Armenorum nævos: alterum contra violentiam in Eccleſias exercitam.

Sub Lucio II.

CONCILIUM Gallicanum an. 1145. pro diſciplina.

Sub Eugenio III.

CONCILIUM Vizeliacum pro expeditione Terræ ſanctæ, anno 1146.

Concilium Pariſienſe, & Rhemenſe an. 1148. adverſus Gilbertum Porretanum. In priori diſputatum eſt cum eo, ſed in ſecundo tantum, opera divi Bernardi convictus, & converſus eſt.

Concilium Trevirenſe an. 1150. quo ſummus Pontifex annuit, ut ſancta Hyldegarda revelationes ſuas ſcriptis mandaret.

Concilium Balgienciacenſe, quo matrimonium Ludovici Regis Franciæ, & Eleonoræ Ducis Aquitaniæ Filiæ propter conſanguinitatem, conſentientibus partibus, ſolutum eſt.

Sub Alexandro III.

CONCILIABULUM Papienſe a Frederico Imperatore illegitime indictum, ideoque ab Alexandro Papa declinatum, in cauſa Victoriis III. Antipapæ, & Alexandri III. an. 1160.

Pſeudo-Concilium Laudenſe ab eodem Imperatore Frederico contra jus adunatum an. 1161. in gratiam ejuſdem Victoris.

Concilium apud Novum Mercatum in Normannia eodem anno, de receptione Papæ Alexandri III. & refutatione Victoris Antipapæ.

Concilium Belvacenſe eodem tempore & pro eadem cauſa.

Concilium Turonenſe, & Clarandonenſe an. 1164. illud adverſus Antipapam Victorem, & ejus aſſeclas: iſtud vero eſt pſeudo-Concilium, in quo aliqui Epiſcopi ſubſcripſere quibuſdam Legibus Regiis, privilegiis Eccleſiæ adverſantibus.

Pſeudo-Concilium Northamptonienſe eodem an. adverſus S. Thomam Cantuariæ Archiepiſcopum.

Concilium Lateranenſe, in quo Fridericus Imperator excommunicatus, anno 1168.

Concilium Caſſilienſe in Hibernia ann. 1172. pro reformatione morum.

Concilium Abrincatenſe, in quo Henricus qui ſancti Thomæ mortem procuraverat, abſolutus eſt, anno 1172.

Concilium Lumbarienſe adverſus Albigenſes, ann. 1176.

Concilium Venetum, an. 1179. in quo Alexander III. & Fredericus pacem inierunt.

Concilium Lateranenſe III. Oecumenicum pro reformanda Eccleſia contra hæreſes Catharorum, & Schiſmaticos ab Antipapis creatos, an. 1180.

Sub Lucio III.

CONCILIUM Veronenſe pro auxilio adverſus Mahumetanos, ann. 1185.

Sub Urbano III.

CONCILIUM Pariſienſe pro expeditione contra Turcas, anno 1186.

Sub Clemente III.

CONCILIUM Pariſienſe anno 1188. contra Saladinum Turcarum Regem.

Sub Cæleſtino III.

CONCILIUM Divionenſe contra Philippum Regem Galliæ ob repudiatam uxorem, an. 1197.

Concilium Eboracenſe pro morum reformatione, an. 1197.

Sub Innocentio III.

CONCILIUM Londonienſe an. 1200. pro reformatione Eccleſiæ.

§. I.

Obſervationes in Concilium Lateranenſe I, Northamptonienſe, Lateranenſe II, Rhemenſe & Lateranenſe II.

CABASSUTIUS not. Eccl. Conc. de Con-

Concilio Lateranenſi I. ann. 1123. celebrato ſic loquitur pag. 399. " Quamvis generalis Synodus VIII. conſtituiſſet can. 22. nemini Principum, aut potentium licere ingerere ſe Epiſcoporum electioni, aut promotioni: quamvis etiam primus inter Chriſtianos Imperator Conſtantinus in ſua ad Epiſcopos qui Nicænæ Synodo non interfuerant Epiſtola, quam referunt integram Theodoretus & Gelaſius Cyzicenus, hanc auream & omnibus ſæculis memorabilem ſententiam circa Conciliorum auctoritatem tradidiſſet : *Quidquid in ſacris Conſeſſibus actum eſt, id omne ad Dei conſilium referri debet*. Nonnulli tamen Germaniæ Reges & Imperatores a Conſtantini pietate degeneres, jura Epiſcopatuum & Abbatiarum conferendarum ſibi aſſerebant, & cum fœdiſſimo ac Simoniaco mercatu ſacras dignitates venales habebant, ideoque indigniſſimos viros ad eas aſſumebant, unde naſcebatur grandis morum & ſacræ diſciplinæ corruptela. Huic peſti Romani Pontifices ex officio conati ſunt occurrere, atque omnium maxime Gregorius VII. dictus antea Hildebrandus &c.

Concilium Londinenſe ſeu Vveſmonaſterienſe an. 1125. can. 2. ſic loquitur: *Interdicimus etiam ut pro chriſmate, pro oleo, pro Baptiſmate, pro pœnitentia, pro viſitatione infirmorum ſeu Unctione, pro communione corporis Chriſti, pro ſepultura nullum omnino pretium exigatur.*

Concilium Lateranenſe II. generale anno 1139. can. 6. hæc habet : *Decernimus etiam ut ii qui in ordine Subdiaconatus & ſupra uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio atque Eccleſiaſtico beneficio careant; cum enim ipſi templum Dei, vaſa Domini, ſacrarium Spiritus ſancti debeant eſſe & dici, indignum eſt eos cubilibus & immunditiis deſervire.*

Quod Concilium Rhemenſe magnopere celebrat, eſt victoria Eccleſiæ adverſus Gilbertum Epiſcopum Pictavienſem, pari ſubtilitate, profunditate, & pietate divi Bernardi ſuperatum, qui tandem illum ad meliorem frugem reduxit. Ergo ſentiebat Gilbertus abſtracta in Deo, puta divinitatem, bonitatem, &c. non eſſe Deum. Triplex conventus ad illum debellandum habitus eſt; prior quidem Antyſiodori, alter vero Pariſiis, in quibus vana Logicæ aſtutia fugit e manibus : tertius tandem Rhemis, ubi ſancti Bernardi argumentationibus ita de veritate convictus fuit, ut ſuos extemplo ejuraverit errores.

Sanctus Abbas Gilbertum profligavit iſto maxime ſancti Auguſtini loco e capite 18. Libri 2. de Trinitate excerpto, ubi hæc habentur de Deo : " Ipſa enim natura vel ſubſtantia, vel eſſentia, vel quolibet alio nomine appellandum eſt, idipſum quod Deus eſt. " Tum ipſe Sermone 80. in Cantica pag. 2. edit. 1056. ſic Gilbertum, & ſuos alloquitur: " Divinitate, inquiunt, Deus eſt, ſed Divinitas non eſt Deus. Forſitan non dignatur Deus eſſe, quæ tanta eſt ut faciat Deum. Sed ſi Deus non eſt, quid eſt? Aut enim Deus eſt, aut aliquid quod non eſt Deus, aut nihil. Equidem non das Deum eſſe; ſed ne nihilum quidem, ut opinor, dabis, quam uſque adeo neceſſariam Deo eſſe fateris, ut non modo abſque ea Deus eſſe non poſſit, ſed ea ſit. Quod ſi aliquid eſt quod non eſt Deus: aut minor erit Deo, aut major, aut par. At quomodo minor, qua Deus eſt? Reſtat aut majorem fatearis, aut parem. Sed ſi major eſt, ipſa eſt ſummum bonum, non Deus. Si par, duo ſunt ſumma bona, non unum. Quod utrumque Catholicus refugit ſenſus. Jam de magnitudine, bonitate, juſtitia, ſapientiaque, idem per omnia quod de Divinitate ſentimus: Unum in Deo ſunt, & cum Deo. Nec enim aliunde bonus, quam unde magnus : nec aliunde juſtus, aut ſapiens, quam unde magnus, & bonus : nec aliunde denique ſimul hæc omnia eſt, quam unde Deus, & hoc quoque non niſi ſe ipſo. "

Concilium Lateranenſe III. mira ſtatuit pro paupertate Evangelica Can. 10. his verbis : *Monachi non pretio recipiantur in Monaſterio, non peculium permittantur habere, non ſinguli per villas & oppida, ſeu ad quaſcumque parochiales ponantur Eccleſias, ſed in majori Conventu, aut cum aliquibus fratribus maneant, nec ſoli inter ſæculares homines ſpiritualium hoſtium conflictionem expectent : Salomone dicente : Va ſoli, quia ſi ceciderit, non habebit ſublevantem.*

Si quis autem exactus pro ſua receptione aliquid dederit, ad ſacros Ordines non aſcendat, is autem qui acceperit officii ſui privatione mulctetur. Si verò peculium habuerit, niſi ei ab Abbate pro injuncta ei fuerit adminiſtratione permiſſum, de communione removeatur altaris. Et qui in extremis cum peculiis inventus fuerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres recipiat ſepulturam. Quod etiam de diverſis religioſis præcipimus obſervari. Abbas etiam qui iſta diligenter non curaverit, officii ſui jacturam ſe noverit incurſurum.

Synopſis rerum geſtarum Sæculi Duodecimi

PRIMO: Gregorius VII. Eccleſiæ jura pro collatione beneficiorum propugnat, & ſimoniæ labem diſſipat.

Secundo: Caſtitas injungitur Clericis, & Subdiaconi habentes uxores, ad ſuperiores Ordinum gradus aſcendere prohibentur, quia miniſter altaris, teſte Malachia cap. 2. 7. Angelus Domini eſt, aut eſſe debet.

Tertio: Paupertas Evangelica pro Monachis celebratur, & tranſgreſſores privantur ſepultura Eccleſiaſtica.

De Conciliis Decimitertii Sæculi & actitatis in eis.

§ I.

Sub eodem Papa Innocentio III.

CONCILIUM in Scotia de initio celebritatis Dominicæ anno 1203.

Concilium Romanum, quo Otto IV. Imperator anno 1210. per Innocentium Imperio deponitur.

Concilium Vaurenſe & Murellanum an. 1213. adverſus Petrum Arragoniæ Regem, qui favebat Eccleſiæ hoſtibus.

Concilium Londinienſe, quo Joannes Rex Angliæ anno 1214. ab excommunicatione abſolvitur.

Concilium Lateranenſe IV. Oecumenicum 400. Epiſcoporum & 800. aliorum Patrum contra Albigenſium, Amalrici, & Joachimi Abbatis hæreſes, ſimul & pro reformandis moribus, ac Terra ſancta recuperanda, anno 1215.

Eodem anno Apud Montem peſſulanum, in quo Simon de Monte forti declaratus eſt Dominus terrarum, quas ab ipſo devicti Albigenſes antea poſſidebant.

Sub Honorio III.

CONCILIUM Oxonienſe anno 1222. pro reformatione Clericorum.

Concilium Germanicum ſub Conrado Cardinali & Epiſcopo Portuenſi contra concubinarios, & ſimoniacos Clericos, anno 1225.

Concilium Vveſtmonaſterienſe in cauſa duarum præbendarum, anno 1226.

Concilium Narbonenſe an. 1227. adverſus eos qui flocci faciebant Eccleſiæ poteſtatem, maxime vero contra Raymundum Toloſæ comitem.

Sub Gregorio IX.

CONCILIUM Romanum I. ubi Fredericus Imperator anno 1228. excommunicatus eſt.

Concilium Pariſienſe eodem anno, in quo Raymundus Toloſæ Comes excommunicatus, ductus nudus in camiſia, & bracis, & nudis pedibus ad altare Eccleſiæ reconciliatus eſt die Paraſceves.

Concilium Tarraconenſe, quo Jacobi Arragoniæ Regis matrimonium cum Eleonora ſolvitur, Alphonſus tamen ex illo procreatus connubio, coronæ legitimus hæres proclamatus eſt, anno 1227.

Concilium Caſtri Gonteri an. 1231. pro diſciplina.

Concilium Romanum an. 1234. pro expeditione Terræ ſanctæ.

Concilium Narbonenſe anno. 1235. quo mandatum eſt PP. Dominicanis, ut pro extirpandis hæreſibus laborarent.

Concilium Londinenſe an. 1237. pro reformanda Eccleſia Anglicana.

Concilium Connaci an. 1238. pro diſciplina.

Concilium Norſeſtertienſe an. 1245. pro diſciplina.

Concilium Tarraconenſe contra Vvaldenſes, an. 1242.

Sub Innocentio IV.

CONCILIUM Lugdunenſe I. Oecumenicum in cauſa Friderici II. Imperio deponendi, & pro expeditione Terræ ſanctæ, an. 1245.

Sub

Sub Clemente IV.

Concilium Viennenſe per Guidonem Legatum ſedis Apoſtolicæ celebratum in cauſa morum Eccleſiæ, an. 1267.

Sub Gregorio X.

Concilium Lugdunenſe II. Oecumenicum pluſquam 700. Epiſcoporum contra errores Græcorum, & pro recuperatione Terræ ſanctæ, aliiſque de cauſis celebratum an. 1274.

Concilium Salisburgenſe pro recipiendis Lugdunenſis Synodi conſtitutionibus, eodem anno.

Concilium Tarraconenſe, quo ſtatuta eſt canonizatio ſancti Raymundi de Pegnafort, an. 1269.

Sub Honorio IV.

Concilium Herbipolenſe an. 1287. in præſentia ſedis Apoſtolicæ Legati, & Rudolphi Imperatoris habitum pro contributionibus expoſtulandis, quæ tamen non fuerunt conceſſæ.

Sub Nicolao IV.

Concilium Ravennate pro diſciplina anno 1286.

Concilium Salisburgenſe, de Hoſpitaliorum, Templariorum & Teutonicorum Ordinibus congregandis, anno 1291.

Concilium Aichaffenburgenſe, ſub Gerardo Moguntinenſi Archiepiſcopo habitum an. 1292.

Sub Bonifacio VII. vulgo VIII.

Concilium Lugdunenſe, anno 1297. de Vectigaliis a Principibus non imponendis Sacerdotibus.

§. II.

Obſervationes circa Concilium Lateranenſe IV. anno 1215. celebratum ſub Innocentio III.

Mira fidei de SS. Trinitate profeſſio.

Capite I. ſic habetur: *Firmiter credimus & ſimpliciter confitemur quod unus ſolus eſt verus Deus, æternus & immenſus, omnipotens, incommutabilis, incomprehenſibilis, & ineffabilis, Pater & Filius & Spiritus ſanctus: tres quidem perſonæ, ſed una eſſentia, ſubſtantia, ſeu natura ſimpex omnino. Pater a nullo, Filius autem a ſolo Patre, ac Spiritus ſanctus ab utroque pariter, abſque initio ſemper & fine. Pater generans, Filius naſcens, & Spiritus ſanctus procedens. Conſubſtantiales, & coæquales, omnipotentes & coæterni. Unum univerſorum principium, creator omnium inviſibilium, & viſibilium & incorporalium, qui ſua omnipotenti virtute, ſimul ab initio temporis, utramque de nihilo condidit creaturam, ſpiritualem & corporalem, Angelicam videlicet & mundanam: ac deinde humanam quaſi communem ex ſpiritu & corpore conſtitutam. Diabolus enim & dæmones alii a Deo quidem natura creati ſunt boni, ſed ipſi per ſe facti ſunt mali. Homo vero diaboli ſuggeſtione peccavit. Hæc ſancta Trinitas ſecundum communem eſſentiam individua, & ſecundum perſonales proprietates diſcreta.* Tum exponit Dominicam incarnationem, realitatem corporis Chriſti per tranſubſtantiationem explicat, ac tandem ſpiritualem per Baptiſmum regenerationem.

Pergit Concilium & Can. 2. primum damnat errores Abbatis Joachim, qui quaternitatem in Deum inducebat, dicens SS. Trinitatem non eſſe unam & eamdem rem, ita ut natura foret a perſonis realiter diſtincta: "Damnamus, *ait*, „ergo & reprobamus libellum ſive tractatum, quem Abbas Joachim edidit „contra Petrum Lombardum de unitate, „ſeu eſſentia Trinitatis, appellans ipſum „hæreticum & inſanum, pro eo quod in „ſuis dixit ſententiis, quo modo quædam „ſumma res eſt Pater & Filius & Spiritus ſanctus, & illa non eſt generans, „neque genita, nec procedens. Unde aſſerit quod ille non tam Trinitatem, „quam quaternitatem aſtruebat in Deo, „videlicet tres perſonas, & illam communem eſſentiam quaſi quartam, manifeſte „proteſtans, quod nulla res eſt quæ ſit „Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus, „nec eſt eſſentia, nec ſubſtantia, nec natura: quamvis concedat, quod Pater, „& Filius, & Spiritus ſanctus ſunt una „eſſentia, una ſubſtantia, una natura.

„ Verum unitatem hujuſmodi non veram „ & propriam, ſed quaſi collectivam, & „ ſimilitudinariam eſſe fatetur, quemadmodum multi homines dicuntur unus „ populus. „

Tum ſuam de identitate perſonarum fidei profeſſionem emittunt Patres Synodici, & ita loquuntur: *Nos autem ſacro & univerſali Concilio approbante, credimus & confitemur cum Petro quod una quadam ſumma res eſt, incomprehenſibilis quidem & ineffabilis, quæ veraciter eſt Pater, & Filius & Spiritus ſanctus, tres ſimul perſonæ & ſingulatim qualibet earumdem: Et ideo in Deo Trinitas eſt ſolummodo, non quaternitas, quia qualibet trium perſonarum eſt illa res, videlicet ſubſtantia, eſſentia, ſive natura divina, quæ ſola eſt univerſarum principium, præter quod aliud inveniri non poteſt: & illa res non eſt generans, neque genita, nec procedens; ſed eſt Pater qui generat, Filius qui gignitur, & Spiritus ſanctus qui procedit, ut diſtinctiones ſint in perſonis, & unitas in natura. Licet igitur alius ſit Pater, alius Filius, alius Spiritus ſanctus, non tamen aliud: Sed id quod eſt Pater, eſt Filius, & Spiritus ſanctus, idem omnino. Ut ſecundum Orthodoxam & Catholicam fidem conſubſtantiales eſſe credantur.*

Canon V. de ordine Patriarcharum, Pallio, & Cruce.

Sic habet ille Canon: *Antiqua Patriarchalium ſedium privilegia renovantes, ſacra univerſali Synodo approbante, ſancimus, ut poſt Romanam Eccleſiam quæ diſponente Domino ſuper omnes alias ordinaria poteſtatis obtinet principatum, utpote mater univerſorum Chriſti fidelium & magiſtra, Conſtantinopolitana primum, Alexandrina ſecundum, Antiochena tertium, Jeroſolymitana quartum locum obtineant, ſervata cuilibet propria dignitate: ita quod poſtquam eorum Antiſtites a Romano Pontifice receperint Pallium, quod eſt plenitudinis officii Pontificalis inſigne, præſtito ſibi fidelitatis & obedientiæ juramento, licenter & ipſi ſuis ſuffraganeis Pallium largiantur, recipientes pro ſe profeſſionem canonicam, & pro Romana Eccleſia ſponſionem obedientiæ ab eiſdem. Dominicæ vero crucis vexillum ante ſe faciant ubique deferri, niſi in urbe Romana & ubique ſummus Pontifex extiterit præſens; vel ejus Legatus utens inſignüs Apoſtolicæ dignitatis. In omnibus autem provinciis eorum juriſdictioni ſubjectis, ad eas cum neceſſe fuerit provocetur, ſalvis appellationibus ad ſedem Apoſtolicam interpoſitis, quibus eſt ab omnibus deferendum.*

Canon XXI. omnis utriuſque ſexus, *de Confeſſione facienda proprio Sacerdoti, & Euchariſtia ſumenda ſemel in anno.*

Caput illud propter congreſſus & varias inter Theologos diſceptationes ſæpius habitas, percelebre eſt. Ecce littera: *Omnis utriuſque ſexus fidelis poſtquam ad annos diſcretionis pervenerit, omnia ſua ſolus peccata confiteatur fideliter, ſaltem ſemel in anno proprio Sacerdoti; & injunctam ſibi pœnitentiam ſtudeat pro viribus adimplere, ſuſcipiens reverenter ad minus in Paſcha Euchariſtiæ ſacramentum: niſi forte de conſilio proprii Sacerdotis ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab ejus perceptione duxerit abſtinendum: alioquin & vivens ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, & moriens Chriſtiana careat ſepultura. Unde hoc ſalutare ſtatutum frequenter in Eccleſiis publicetur, ne quiſquam ignorantiæ cæcitate velamen excuſationis aſſumat. Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit juxta de cauſa ſua conſiteri peccata, licentiam prius poſtulet, & obtineat a proprio Sacerdote, cum aliter ille ipſe non poſſit ſolvere vel ligare.*

Quidam non ad ſpiritum, ſed ad Canonis litteram attendentes, propugnant vacuas eſſe confeſſiones, quæ alii a proprio Parocho fiunt: Sed contra communis eſt ceterorum Theologorum ſententia, quæ ſuo loco, ubi de Sacramento Pœnitentiæ, ex profeſſo diſcutimus, aliquid tamen ſolo veritatis amore, & Deum unice præ oculis habens, pace prioris ſententiæ defenſorum, dico confeſſiones alteri a Parocho Sacerdoti regulari, vel ſæculari Epiſcopi ordinarii licentia munito, factas, eſſe validas & licitas.

Præmittendum eſt ſummum Pontificem eſſe proprium Sacerdotem in tota Eccleſia, Epiſcopum vero in propria diœceſi: ad utrumque ſpectare eligere & approbare Sacerdotes, qui confeſſiones audiant, quod quidem jus Concilii Lateranenſis decreto non eſt abrogatum; hoc vero ſuppoſito, quæſtionis reſolutio facilis eſt.

Igitur nomine proprii Sacerdotis intelligen-

gendus eſt quilibet Sacerdos Epiſcopi calculo munitus: ſeu nomine proprii Sacerdotis ordinarii intelligitur Parochus, extraordinarii vero & delegati omnis Sacerdos approbatus. Quod quidem probatur multis momentis.

Primo: Ex ipſo Concilio Lateranenſi, quod cap. 10. non ſolum non excludit ceteros Sacerdotes ad confeſſiones audiendas quocumque anni tempore, ſed præcipit Epiſcopis, ut tales ſibi adjutores aſſumant: „ Præcipimus tam in Cathedra„ libus, quam in aliis conventualibus Ec„ cleſiis viros idoneos ordinari, quos Epi„ ſcopi poſſint coadjutores & cooperato„ res habere, non ſolum in prædicatio„ nis officio, verum etiam in audiendis „ confeſſionibus, & pœnitentiis injun„ gendis, ac ceteris, quæ ad ſalutem per„ tinent animarum. „

Secundo: Nec iſtud Concilium, nec Tridentinum poſtea adunatum in hac materia limitant poteſtatem Epiſcopi, ita ut tempore Paſchali non poſſit approbare Sacerdotes, qui vel iſto tempore confeſſiones audiant.

Tertio: Eo ſolum motivo Concilium Lateranenſe ſtatuit Fideles, & hoc juxta Epiſcopi ordinationem, Parocho ſua deponere peccata, ut ex hoc miniſterio titulum ad percipiendas pro victu & veſtitu decimas haberet, cum ante non ſolverentur niſi Confeſſori; quia vero inter Parochos quidam vel virtute, vel ſcientia & morum ſuavitate cor tangebant, multo plures præ ceteris habebant confeſſiones audiendas, & conſequenter decimas; hinc nonnulli ad vitam ſovendam vix haberent, idcirco ad poſtulationem eorum cautum eſt, ut ſemel in anno Fideles ſua deponerent Parocho peccata, vel alteri ſi vellent, obtenta prius ab illo licentia; ſicque ex hac dependentia, Parochum decimis non defraudabant. Ita refert Theodulphus Aurelianenſis in ſuo Capitulari, & habetur 1. parte Decreti diſt. 6. de pœnitentia, cauſa 23. cap. *Placuit*. Ceterum cum Eccleſiarum Rectores nunc pro vita ſuſtentanda habeant cenſum & reditum annuum, ceſſat abſolute ratio, qua aliquis Canonem ad litteram de ſolo parocho intelligendum eſſe propugnaret: ſenſum Canonis allatum confirmant multa diplomata Pontificia in gratiam Religioſorum mendicantium conceſſa: confirmat & Illuſtriſſimus DD. Harleus Pariſienſis Archiepiſcopus, qui anno 1683. die 26. Aprilis, aſtantibus Parochis & aliis quam pluribus Doctoribus Sorbonicis in aula ſui palatii adunatis, auditis pro utraque opinione Theologis celeberrimis, ſtetit pro opinione quam defendimus, & candide confeſſus eſt eam genuinum Canonis ſenſum complecti.

Canon LXIV. de dotibus Monialium.

NEFANDA ſimoniæ lues non ſemel in Monialium conventus pro receptione Novitiarum irrepſit, quæ non niſi pactione de pingui dote facta ad profeſſionem non ſuſcipiuntur. Contra hunc abuſum ſacra Synodus hæc ſtatuit: *Quoniam ſimoniaca labes adeo pleraſque Moniales infecit, ut vix aliquas ſine pretio recipiant in ſorores; paupertatis prætextu volentes hujuſmodi vitium palliare; ne id de cetero fiat, penitus prohibemus, ſtatuentes, ut quacumque de cetero talem pravitatem commiſerit, tam recipiens, quam recepta, ſive ſit ſubdita, ſive prælata, ſine ſpe reſtitutionis de ſuo monaſterio expellatur, in locum arctioris regulæ, ad agendum perpetuam pœnitentiam, retrudenda.*

Quæſtio non movetur de bonis & pecuniis quæ ultro & ex mera gratuita voluntate puellæ & domicellæ conferunt Monaſterio in quo religioſam emittunt profeſſionem; neque etiam præciſe de dote aliqua pro veſtibus & alimentis novitiatus anno ſuppeditandis, cum Concilium Tridentinum Seſſ. 25. de refer. Cap. 16. permittat tunc temporis aliquid pro victu & veſtitu ſumere, ſed de dote pacto retribuenda, ita ut niſi ſolvatur, Novitia tametſi probata & qualitatibus ex jure requiſitis adornata, non emittat profeſſionem. Rurſus conſiderandum & attendendum eſt pro explicatione Canonis, num Monaſterium divitiis & bonis affluat; an e contra egeſtate prematur? Variæ ſunt de hoc momento ſententiæ, quæ ad tres redigi queunt.

Sententia. Quidam exiſtimant licitum eſſe paciſci de dote ante profeſſionis emiſſionem pro victu & veſtitu, quæ cum ſint res temporales pecuniis abſque ſimoniæ labe poſſunt redimi, & ſuppleri

ſive

ſive Monaſterium ſit opulentum, ſive non, ut conſtat de dote matrimoniali ad onera matrimonii ſuſtinenda juxta L. 1. pro oneribus C. de *jure Dot.* etiam in opulentiſſimis familiis, quamvis matrimonium ineundum ſit res ſacra & Sacramentum. Sic cenſet Leſſius Lib. 2. de juſt. & jure cap. 35. dub. 23. ſic Soto, ſic Azorius 1. p. Lib. 13. cap. 9. q. 1. ſic Bonacina tract. de Simonia diſp. 1. q. 7. §. 4. n. 4. 5. 6. Alii in partem prorſus oppoſitam abeunt, & propugnant Canonem nullo modo permittere pactum inire de dote, ſive Monaſterium ſit opulentum, ſive etiam tenue. Tertia eaque inter duo extrema media eſt ſancti Thomæ, S. Bonaventuræ, S. Raymundi & aliorum multorum, qui fieri poſſe de dote ſolvenda pactum docent, ſed tribus ſub conditionibus: Prima quidem eſt, quod pactum de dote ſolvenda non fiat pro ingreſſu religionis & profeſſione emittenda; cum enim hæc ſint res ſacræ, dubio-procul ſimonia ibi adeſſet. Secunda, ut monaſterium ſit ita tenue, ut expenſas pro vita alenda & veſtimentis, ſuſtinere nequeat, niſi illi neceſſaria ſuppeditentur; tunc enim non eſt contra Dei legem, ſin minus lex violaretur; præciſio enim mentalis diſtinguendo ſpeculative de dote concedenda non quidem pro ingreſſu religionis, ſed pro victu & veſtitu, levior eſt & non ſufficit ad impediendam ſimoniam, cum utrumque a parte rei ſit indivulſum, & moniales pro motivo receptionis æque & ſæpius maxime ad argentum attendant; ſimonia autem juxta realitatem pecuniæ menſuretur, hinc cum agatur ſimul & de annumeranda puella inter moniales, & conſequenter neceſſario de illa alenda & veſtienda, receptio utrumque reſpicit, unde duplex iſtud objectum per modum unius ſe habet, adeoque eſt ex utroque complexum motivum recipiendi puellam ad profeſſionem. Quarta conditio ſequitur ad opinionem SS. Doctorum, videlicet, ut in caſu quo Monaſterium admodum tenue eſt, non recipiatur puella dotem exhibens, ſi aliunde dotibus animæ careat; ſic enim res ſpiritualis, nimirum profeſſio religioſa pro pecunia numerata concederetur, quod citra dubium ſimoniæ crimen eſſet. Jam SS. Doctorum auctoritates hic texere juvat.

Sanctus Thomas de hoc momento in 4. Diſt. 25. q. 2. art. 2. ad 7. ſic loquitur: „ Dicendum, quod cum poſſeſſiones alicujus loci religioſi non ſufficiunt ad ſuſtentandum plures, tunc poteſt exigi ab eo qui in loco illo vult ſervire Deo, non quaſi pretium religionis, ſed ut habeat Monaſterium unde ei poſſit providere, & ideo non committitur ſimonia. „ Tum 22. q. 100. art. 3. hoc ipſum probat ex ſtipendiis Clericorum ad ſacra obeunda Myſteria. Deinde vero ad 4. argumentum, in quibus aliquid a perſonis quas recipiunt Moniales exigitur, ſic reſpondet: Dicendum, quod pro ingreſſu Monaſterii non licet aliquid exigere vel accipere quaſi pretium. Licet tamen ſi Monaſterium ſit tenue quod non ſufficiat ad eas perſonas nutriendas, gratis quidem ingreſſum Monaſterii exhibeat, ſed accipere aliquid pro victu perſonæ quæ in Monaſterio fuerit recipienda, ſi ad hoc non ſufficiunt Monaſterii opes. „ Hæc reſolutio locum habet, maxime quum piæ & devotæ Moniales, ut non ſemel contingit, ſunt ita affectæ, ut ſi de facto Monaſterium poſſet abſque dote ſuſtentare puellam omnibus numeris abſolutam, utique gratis lubenti animo eam reciperent ad profeſſionem.

Sanctus Bonaventura non leviora pro iſto capite profert Tom. 1. Opuſculorum propoſit. 18. ubi hanc ſibi factam ab æmulis Religionis & obtrectatoribus proponit objectionem: *Cum ergo ſitis informatores earum* Monialium, ſcilicet ſanctæ Claræ, *quare permittitis quod plures apud eas impure, id eſt, per pecuniam recipiantur, quæ ſi nihil ſecum ferrent, nullatenus reciperentur, & aperte ſimonia videtur.*

Sic reſpondet ſanctus Doctor huic objectioni: Ut ſatis faciamus quærentibus, ſciendum quod quantum ſpectat ad hanc materiam quadruplex eſt forma recipiendi in Ordinem qualemcumque. Primo, quando aliquis recipitur non pro pecunia, nec cum pecunia, ſed pure pro Deo, & iſta eſt puriſſima coram Deo & hominibus. Secunda, quando aliquis recipitur non pro pecunia, ſed cum pecunia, ita ut ſi nihil afferret tamen reciperetur pro Deo, & ſimiliter hoc purum eſt coram Deo, ſed caute agendum eſt coram hominibus ne

Digitized by Google

„ ne detur eis occaſio ſcandali, & ne ſit „ ibi affectus avaritiæ infectus ex ſpe „ lucri. Tertia, quando quis recipitur „ pro pecunia, nec tamen reciperetur „ ſine pecunia, eo quod non habent ali- „ ter ei qui eum recipiunt in neceſſitati- „ bus corporis providere, cum tenues „ facultates domus vix ſufficiant jam re- „ ceptis, nec ad eas audeant plures re- „ cipere, & iſtæ ſuis neceſſitatibus ſpo- „ liare, ita quod talis perſona quæ ſic „ recipitur ſi abundaret locus, ſine pe- „ cuniis reciperetur . . . Quarta ſi ali- „ quis recipiatur amore pecuniæ, ita „ quod ſi poſſent pecuniam illam habere „ ſine perſona, non reciperent perſonam, „ ſed ut habeant pecuniam perſonam re- „ cipiunt: & hoc penitus impurum eſt „ & ſimoniacum, quia ibi pecunia eſt „ cauſa receptionis perſonæ & non e „ converſo. „

Concinit S. Raymundus Lib. 1. Summæ cap. 1. §. 22. ubi ſic loquitur: “ Si Mo- „ naſterium eſſet adeo tenue vel pauper- „ tate depreſſum, quod redditus vel vix, „ vel non ſufficerent perſonis præſenti- „ bus ſolum intentionem poſſet habere, „ ſed etiam credo quod poſſet dicere „ non ſufficiunt nobis, libenter ſuſcipi- „ mus te ad ſpiritualia, ad temporalia „ non poſſumus, niſi habeamus plures poſ- „ ſeſſiones: & tunc ille offerat ſe & ſua. „ Quod autem dicitur in Conſtitutione „ *Concilii Lateranenſis*, eodem cap. *Quo-* „ *niam* verſ. paupertatis prætextu de ſi- „ monia, intelligitur cum hoc dicebant „ in fraudem. „

Idem habetur gloſ. in d. c. *Quoniam*: “ Poſſet dici, *ait*, quod ſi ita pauperes „ ſunt quod non poſſunt ibi alias aliquo „ modo aliquem recipere, quia non ha- „ berent ibi victum, poſſunt ſub hac for- „ ma recipi, non habemus quid demus „ tibi pro victu niſi tu portes tecum un- „ de vivas. Dum tamen hoc non dica- „ tur in fraudem. „

Inferes ex his, I. Neminem poſſe paciſci de pecunia per modum dotis ad ingreſſum religionis ſolvenda, quia tunc res ſpiritualis pro temporali conceditur. II. Nec dotem exuberantem exigere licitum eſt, ut compertum habemus in multis Monaſteriis, quæ nedum dotem ſed pinguiſſimam ſic poſtulant, ut niſi conferatur non pateat ad Conventum aditus, tunc enim ultra debitum & neceſſitatem ſolvitur, adeoque eſt ſimonia, jam enim profeſſio religioſa alligata eſt magis pecuniæ ſolvendæ, quam virtutis exhibitioni.

Neque vero relaxiori opinioni favet matrimonii exemplum; cum enim ſit eſſentialiter contractus civilis quo ſit ſocietas non quæcumque, ſed juxta ſtatum & conditionem inter homines ſuſtinenda, & iſta de die in diem filiorum educandorum generatione accreſcat, citra livorem, & ſimoniæ labem dos quæcumque exigi poteſt, cum ratio Sacramenti ſit Matrimonio ut contractui naturali & civili adventitia, e contra vero Profeſſio Religioſa per ſe rei ſpiritualis induit rationem, ita ut dos ſe habeat ſolum per accidens & ut conditio ſine qua non in hypotheſi qua deficiunt pro victu & veſtitu facultates.

De Canonibus & actitatis decimo-quarto, & decimo-quinto Sæculo.

§. I.

De Sæculo XV.

Sub eodem Bonifacio VII.

Concilium Romanum de diſciplina & morum reformatione, anno 1302.

Sub Clemente V.

Concilium Salisburgenſe I. an. 1310. de Decimis Sedi Apoſtolicæ ſolvendis.

Salisburgenſe II. eodem anno, ubi quædam ſtatuta pœnalia pro diſciplina & morum integritate ſacta ſunt.

Concilium Moguntinum eodem anno celebratum in cauſa Templariorum.

Concilium Viennenſe Œcumenicum contra hæreſim Beguardorum & Beguinarum, ubi & de Templariis extirpandis actitatum eſt, ann. 1311.

Concilium Ravennate II. eodem anno pro reformatione diſciplinæ.

Ravennate III. eadem de cauſa, anno 1314.

Sub

Sub Joanne XX. vulgo XXII.

CONCILIUM Ravennate IV. an. 1317. Bononiæ celebratum.

Concilium Sabinenſe in Hiſpania ann. 1322.

Concilium Toletanum ſub Joanne, Archiepiſcopo Toletano, ann. 1324.

Concilium Avenionenſe contra Nicolaum Antipapam.

Sub Benedicto XI. vulgo XII.

CONCILIUM Toletanum ſub Ægidio Archiepiſcopo, ann. 1339.

Sub Clemente VI.

CONCILIUM Toletanum alterum ab eodem Epiſcopo adunatum, ann. 1347.

Sub Innocentio V.

CONCILIUM Toletanum ſub Blaſio Archiepiſcopo anno 1355.

Sub Urbano VI.

CONCILIUM Palæſtinum in Hiſpania ſub Petro de Luna, anno 1388.

§. II.

De Sæculo XV.

Sub Gregorio XII.

CONCILIUM Aquilejenſe in Auſtria pro tolendo ſchiſmate, ann. 1409.

Conciliabulum in Arragonia, eodem anno, auctoritate Benedicti Antipapæ.

Concilium Piſanum, eodem anno, quo Gregorius & Benedictus deponuntur & Alexander V. eligitur.

Sub Joanne XXI. vulgo XXIII.

CONCILIUM Conſtantienſe generale, anno 1414. incoatum, finitum vero anno 1418. conta ſchiſma & Huſſitarum hæreſes.

Sub Martino III. vulgo V.

CONCILIUM Romanum, anno 1059. Ibi Berengarius, ejurata hæreſi, tertio fidem catholicam confeſſus eſt.

Synodus Engilenheimenſe in cauſa Hugonis & Arteldi Rhemenſis Archiepiſcopi, anno circiter 948. vel 1048.

Synodus Auguſtana pro reformatione diſciplinæ, ann. 1452.

Sub Eugenio IV.

CONCILIUM Baſileenſe Œcumenicum anno 1431.

Concilium Florentinum generale, ann. 1439. contra errores Græcorum.

Sub Nicolao V.

CONCILIUM Turonenſe pro reformandis moribus, ann. 1448.

Eodem anno Conciliabulum CP. adverſus reunionem in Florentino factam.

Concilium Lugdunenſe, ann. 1449. pro ſchiſmate inter Nicolaum Papam, & Felicem Antipapam tollendum.

Concilium Colonienſe, ann. 1452. pro diſciplina.

Sub Caliſto III.

CONCILIUM Sueſſionenſe, ann. 1456. pro diſciplina.

Sub Paulo II.

CONCILIUM Eboracenſe, anno 1466. pro diſciplina.

Concilium Colonienſe 1470. ubi ſtatuta judiciaria jamjam facta, confirmata ſunt.

Sub Sixto IV.

CONCILIUM Toletanum 1473. pro reformandis moribus.

Sub Innocentio VIII.

CONCILIUM Senonenſe, ann. 1485. de veneratione erga Eccleſiam, & diſciplinam Eccleſiæ.

§. III.

§. III.

Obſervationes in Concilium Baſileenſe.

In illo Concilio decretum emiſſum eſt contra frivole appellantes, tum conceſſa eſt Communio ſub utraque ſpecie Huſſitis, ut adducerentur ad fidem, & cum Eccleſia reconciliationem: Sed nihil inde emolumenti ex eorum pertinacia contigit. Pragmatica Sanctio ibi incohata eſt, tum formam, & incrementum ſuſcepit in conventu Cleri Gallicani Bituricenſis ſub Carolo VII. & poſtea abrogata pacto inito inter Leonem X. & Franciſcum nomine Primum. Demum inſigne ſeſſ. 36. dixit & fecit pro cultu ſanctiſſimæ Virginis, cujus immaculatam Conceptionem agnoſcit & prædicat.

§. I.

De Conciliis XVI. Sæculi, & actitatis in eis.

Sub Julio II.

Conciliabulum Turonenſe, an. 1510. contra Julium SS. Pontificem.

Conciliabulum Piſanum Œcumenicum contra eumdem Julium, indictum an. 1511.

Sub Leone X.

Concilium Lateranenſe V. generale anno 1517. contra Piſanum, & Turcas, ac pro reformatione: ibi Pragmatica Sanctio abrogata eſt, fuerat autem inchoatum ann. 1512. & terminatum eſt ann. quo ſupra.

Concilium Bituricenſe anno 1518. adverſus Lutheri errores.

Concilium Senonenſe pro reformatione Clericorum, tempore Clementis VII. celebratum ſub R. P. Antonio Duprat verſus eadem tempora.

Sub Paulo III.

Concilium Colonienſe ann. 1536. pro reformatione Clericorum.

Concilium Auguſtanum pro reformatione Cleri, ann. 1548.

Concilium Trevirenſe eodem anno pro reformatione.

Concilium Colonienſe II. ann. 1549. pro eadem cauſa.

Concilium Moguntinum & Trevirenſe II. an. 1549. utrumque in cauſa fidei & morum.

Concilium Tridentinum Œcumenicum adverſus Proteſtantes, & depravatos Cleri mores. Tot mira fecit pro fide explananda, maxime pro Sacramentis, cultu ſanctarum imaginum, &c. ut ſit ceterorum Conciliorum velut appendix. Sub Paulo III. ann. 1545. inchoatum, ſub Julio III. Marcello II. & Paulo IV. continuatum. Denique ſub Pio IV. abſolutum eſt ann. 1563.

Sub Pio IV.

Concilium Mediolanenſe I. a S. Carolo an. 1545. pro reformatione adunatum.

Sub Pio V.

Concilium Mediolanenſe II. ab eodem Sancto, & pro diſciplina an. 1569. celebratum.

Sub Gregorio XIII.

Concilium Mediolanenſe III. pro eadem cauſa ſub eodem ſancto Carolo.

Concilium Mediolanenſe IV. V. & VI. pro eadem cauſa, & ab eodem beato Cardinali adunatum III. & IV. an. 1573. ann. 1579. VI. ann. 1582.

Recentiores Hiſtoriographi addunt Conſtantinp. & Tortoſanum II. Rothomagenſe, Cairi, & aliud. Primum an. 1565. pro obſervatione Concilii Tridentini ſub Pio IV. Conſtantinopolitanum II. eodem anno. Tertium ann. 1575. ſub Gregorio XIII. pro diſciplina. Quartum, an. 1561. pro diſciplina. Quintum, an. 1582. ſub eodem Papa ubi actitatum eſt de reconciliatione Coptitarum cum Eccleſia Romana.

Concilium Rhemenſe ann. 1583. pro diſciplina, & executione Concilii Tridentini.

Concilium Burdigalenſe pro diſciplina, & erectione Seminariorum, ad Inſtar B. Caroli, 1583.

Concilium Turonenſe, & Andegavenſe eodem ann. pro diſciplina.

Con-

Concilium Bituricenſe pro diſciplina, anno 1584.

Concilium Aquiſgranenſe, ann. 1585. pro diſciplina.

Concilium Mexicanum eodem anno pro diſciplina.

Sub Siſto V.

CONCILIUM Toloſanum ann. 1590. pro diſciplina.

Sub Clemente VIII.

CONCILIUM Avenionenſe an. 1594. pro executione Concilii Tridentini.

Concilium Aquilejenſe ann. 1596. pro eadem cauſa.

Concilium Diamperienſe ann. 1599. ad ſtabiliendam obedientiam erga Sedem Apoſtolicam, & contra errores Neſtorii.

§. II.

De Conciliis Sæculi XVII. & actitatis in eis.

Sub Paulo V.

CONCILIUM Mechlinienſe ann. 1607. pro diſciplina.

Concilium Narbonenſe pro diſciplina an. 1609.

Concilium Senonenſe ann. 1612. adverſus librum, cujus titulus erat: *De poteſtate Eccleſiaſtica, & politica, adverſante juribus Eccleſiæ Gallicanæ & regni.*

Concilium Aquiſgranenſe eodem anno & pro eadem cauſa.

Concilium Meſopotamienſe anno 1616. pro ſuſcipienda confeſſione fidei a Paulo V. miſſa ad Eliam Babyloniæ Patriarcham.

Concilium Burdigalenſe ann. 1624. pro diſciplina.

Sub Urbano VIII.

CONCILIUM Conſtantinopolitanum anno 1639. adverſus Cyrillum Lucarem Patriarcham Conſtantinopol. qui abnegata fide, confeſſionem Genevenſem adoptavit.

Concilium Conſtantinopol. alterum ann. 1642. a Parthenio juniore ad perſtringendos Calvini errores.

§. III.

De actitatis Seculo decimo-octavo.

Sub Benedicto XIII.

CONCILIUM Lateranenſe pro diſciplina, & fide contra Novatores. In eo confirmata eſt Bulla *Unigenitus* Clementis XI. felicis recordationis contra Queſnelli errores.

De auctoritate Patrum & Sanctorum Doctorum, qua Eccleſia contra impugnantes defenditur.

CONSTAT ab enumeratione laudata controverſiarum Eccleſiam. ab omni ævo hoſtes habuiſſe infenſiſſimos, nedum inter Paganos qui Martyrum ſanguinem vi & tormentis eo ſuderant ſcopo, ut eorum fidem tentarent, verum etiam inter Chriſtianos, qui ad ſpiritum erroris attendentes nova, ut carni & paſſionibus indulgerent in perniciem animarum ſic prædicarunt, ut gemens & dolore ſuſpirans exclamet Cant. 1. 5. *Filii matris meæ pugnaverunt contra me*. Sed Spiritus Sanctus cujus providentia in ſui diſpoſitione non fallitur, oppoſuit Patres & ſanctos Doctores, qui fidei depoſitum, & Eccleſiam quam Chriſtus ſuo acquiſivit ſanguine, viva voce & ſcriptis contra obſtrepentes defenderent. Eorum de aliqua veritate unanimis conſenſus nunc locus Theologicus, nunc fidei regula nuncupatur. Quomodo hoc ſit intelligendum, in ſpeciali aperiendum & explicandum eſt. Unde ſit

DIS-

DISSERTATIO ULTIMA.

De Sanctis Patribus & Doctoribus, quorum conſenſus eſt fidei regula.

HETERODOXI parvi faciunt Patres & Doctores ſanctos, quippe qui Traditionem abjiciant, & ſpiritui privato etiam pro fidei dogmatibus vel aſtruendis, vel ad ſuam phantaſiam explicandis attendant; ſed contra quod dicit Apoſtolus Epheſiorum 4. 11. 14. *Ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios vero Evangeliſtas, alios autem Paſtores & Doctores ad conſummationem Sanctorum ... ut jam non ſimus parvuli fluctuantes & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in aſtutia ad circumventionem erroris.*

Dogma de conſenſu Patrum & ſanctorum Doctorum pro defendendis fidei articulis quatuor potiſſimum modis explicatur & propugnatur.

PRIMO, deſignando quinam Doctores & Patres Eccleſiæ vocandi ſint.

Secundo, quomodo conſenſus Patrum & Sanctorum Doctorum ſit fidei regula.

Tertio, exhibendo methodum pro intelligendis eorum ſcriptis.

Quarto, declarando eorum opera.

ARTICULUS PRIMUS.

Quinam nomine Doctoris & Patris Eccleſiæ donandi ſint?

CONCLUSIO PRIMA.

Illi ſoli Doctores Eccleſiæ dicendi ſunt, qui eminenti & doctrina, & ſanctitate floruerunt, quoſque uti tales declaravit Eccleſia.

PROBATUR iſto brevi ſed efficaci argumento. Id muneris eſt pro Doctore purgare, illuminare & perficere fidelium animas; hoc enim ſpectat Ordinem Hierarchicum: Sed ad hæc obeunda munia requiritur ut Theologus luceat ſimul & ardeat; luceat quidem doctrina & ſcientia, ardeat vero charitate & amore: Et probatur. Primo quidem Doctor debet ceteros illuminare, juxta illud Matthæi 5. 13. *Vos eſtis ſal terræ . . . vos eſtis lux mundi*; quæ quidem verba, juxta Interpretes, intelliguntur de ſanctis Doctoribus: dicit enim Auguſtinus Lib. 1. de ſermone in monte cap. 6. " Per quos condiendi ſunt quodammodo populi . . . per quos a vobis error auferatur. " Debet quoque Doctor ſanctitate fulgere; ibidem enim ſubditur Matthæi 5. 16. *Luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona*. Et verſ. 19. *Qui ergo ſolverit unum de mandatis iſtis minimis, & docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cælorum: qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum*. Denique debet accedere declaratio Eccleſiæ; ad illam ſolam quippe ſpectat conferre honoris gradus & dignitates, cum non omnis Doctor Eccleſiæ nuncupetur, juxta illud 1. Cor. 12. 29. *Numquid omnes Apoſtoli?*

Num-

Numquid omnes Prophetæ? Numquid omnes Doctores? Ergo &c.

CONCLUSIO SECUNDA.

Patres debent iiſdem jam laudatis, gaudere dotibus, inſuper & competentem habere antiquitatem.

Probatur ex Scriptura ſacra. Legitur in libro Deuteronomii cap. 32. 7: *Interroga patrem tuum & annuntiabit tibi, majores tuos, & dicent tibi:* Nec mirum, Pater ſpiritualis gignit in Chriſto filios: juxta illud 1. Corinth. 4. 15. *Nam ſi millia Pædagogorum habeatis in Chriſto, ſed non multos patres: nam in Chriſto Jeſu, per Evangelium ego vos genui:* & de facto pater debet filios antecedere: Ergo &c.

Obſervandum eſt Apoſtolos, eorumque diſcipulos eſſe per antonomaſiam Eccleſiæ Patres, quippe qui dicantur ejus fundamenta, Eph. 2. quocirca nomine Patrum intelligendi veniunt, non quilibet Epiſcopi, tametſi in Conciliis vocentur Patres, neque alii qui nonnumquam inſtruunt populos, ſed illi qui & doctrina & ſanctitate floruerunt, qui ex officio fidem adverſus impugnantes defenderunt, qui populos in fide edocuerunt; qui denique ab Eccleſia iſto præclaro donantur titulo.

Solvuntur objectiones.

Objicies contra primam concluſionem: Non requiritur ſanctitas ut aliquis Eccleſiæ Doctor celebretur: Ergo &c. Probatur antecedens. Theophilus Alexandriæ Epiſcopus, vir erat crudelis, & vindictæ cupidus, & tamen a Concilio œcumenico 5. collatione 8. inter ſanctos Doctores annumeratur. Sic enim habetur: " Super „ hæc ſequimur per omnia & ſanctos Pa„ tres, & Doctores Eccleſiæ, Athana„ ſium, Hilarium...... Theophilum. „ Confirmatur: Theophilus fuit S. Chryſoſtomo ita infenſus, ut eum e ſede dejici, & in exilium mitti fecerit: Igitur nullo modo fuit Sanctus.

Reſpondeo I. diſtinguendo: Non requiritur ad Doctorem Eccleſiæ ſanctitas omnimoda & univerſalis per totum vitæ ſpatium, concedo: finalis, nego. Nonnulli comperti ſunt aliquando pro morali in Patribus nævi; nec ab eis Theophilum per omnia purgare contendimus, ſed zelum fidei habuiſſe, & in pace Eccleſiæ ultimum clauſiſſe diem, nemo diffitetur, cum & a Concilio laudato inter ſanctos Doctores annumeretur; & beatum illum nominent ipſi Romani Concilii ſub Gelaſio habiti Patres.

Reſpondeo II. conceſſo antecedente, diſtinguendo conſequens: Theophilus errore facti deceptus infenſus fuit S. Chryſoſtomo, concedo: animo odii, nego. Epiphanius ipſe noluit fundere preces cum S. Chryſoſtomo dum Conſtantinopolim appulit, eo quod crederet illum favere Origeniſtis; ipſe vero quandiu vixit, adhæſit Theophilo, qui eodem detentus errore S. adverſabatur Chryſoſtomo.

Reponos: Si Eccleſiæ declaratio requiratur ad conſtituendum Doctorem, ſequitur quatuor tantummodo eſſe Eccleſiæ ſanctæ Doctores, videlicet SS. Gregorium Magnum, Auguſtinum, Ambroſium, & Hieronymum; hos enim ſolos, nulla facta de ceteris mentione, Doctoris Eccleſiæ honoribus celebrandos propoſuit Bonifacius VIII. in ſua Decretali, quæ incipit: *Glorioſus Deus in Sanctis ſuis.* Et habetur in 6. lib. 3. titulo: *De reliquiis & veneratione Sanctorum*, capite unico: Atqui tamen præter illos alii ſunt SS. Doctores, videlicet S. Thomas Aquinas, S. Bonaventura: Ergo &c.

Reſpondeo negando ſequelam. Ad probationem dico, Bonifacium ceteros non abnuere Eccleſiæ ſanctæ Doctores: Sed ſolum ſtatuere, ut per univerſas orbis Eccleſias, 12. Apoſtolorum, Evangeliſtarum, tum & 4. præfatorum Eccleſiæ Latinæ Doctorum feſta ſolemniter ſub duplici celebrentur officio; quem honoris gradum ceteris non contulit, qui tamen poſtea etiam & divo Thomæ, & S. Bonaventuræ conceſſus eſt; illi a Pio V. iſti a Sixto V. tum omni conſentiente Eccleſia, inter Doctores Eccleſiæ ſpeciali Bulla annumerati ſunt.

Oppones contra ſecundam concluſionem: Tertullianus, Origenes, Euſebius Cæſarienſis, Rufinus, inter Patres annumerantur, & tamen certum eſt non fuiſſe Sanctos: Igitur ſanctitas non requiritur ad hoc ut aliquis dicatur Eccleſiæ Pater.

Reſpondeo, laudatos Auctores ab Eccleſia nuſquam fuiſſe inter Patres annumeratos: Sic ſcribit Alphonſus Baptiſta Ordi-

nis

nis Prædicatorum in ſua pro Patrum auctoritate apologetica defenſione, pag. 85. his verbis: " Doctiſſimus fuit Tertullianus, ſapientiſſimus Origenes, eruditiſſimus Euſebius Cæſarienſis, & tamen Eccleſia numquam Doctores ſuos appellavit eos, nec aliquis auſus eſt eos tali titulo nuncupare, quod multis aliis contigit, non ſolum doctrina, ſed etiam ſanctitate præſtantibus. " Ceterum tres priores habuiſſe nævos a quibus non deflexiſſe conſtat, norunt omnes.

Tertio: Divus Bernardus inter ſanctos Eccleſiæ Patres jure merito aſcribitur, & tamen non eſt plurimum antiquus: Igitur antiquitas non eſt neceſſaria ut aliquis Patris Eccleſiæ titulo gaudeat & donetur.

Reſpondeo ad Eccleſiam ſpectare determinare antiquitatem, & ab ea etiam diſpenſare: ſufficit ut declaret illos eſſe Patres, & uti tales propter eorum exanthlatos pro fide defendenda labores uti tales haberi velit. Porro ſecundum morem antiquitas prærequiritur, eo quod Patres primorum ſæculorum magnis floruerint virtutibus.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Illi ſoli Doctores Eccleſiæ dicendi ſunt, qui ſcientia & virtute floruerunt, Patres vero his dotibus addunt antiquitatem.

PRIMUM patet, nam Doctor dicitur lux mundi; quia vero, teſte divo Bernardo, lucere parum eſt, lucere ſimul & ardere debent Doctores, maxime cum virtus magis exemplo quam verbo edocenda ſit.

Secundum utique claret; Pater enim, ut vox ipſa ſonat, antiquitatem importat, juxta illud Deut. 32. 7. *Interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi, majores tuos, & dicent tibi.*

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET EXPLICATIONUM.

PRIMO: Non requiritur omnimoda ſanctitas ut aliquis dicatur Eccleſiæ Doctor, cum quidam nævi attribuantur Patribus, ſed ſufficit ut zelo fidei Doctores ducti ſint, & in pace Eccleſiæ ultimum clauſerint diem.

Secundo: Sufficit quoque ad antiquitatem, aliquorum ſæculorum numerus, ſi accedat Eccleſiæ auctoritas, maxime cum ætas ſenectutis, teſte Scriptura, Sap. 4. 9. ſit vita immaculata.

ARTICULUS SECUNDUS.

Utrum conſenſus Patrum ſit regula infallibilis fidei?

PRÆNOTANDUM eſt ad hoc, unanimem prærequiri Patrum conſenſum, & quidem in dogmate: Si enim aliqui aliter de aliquo puncto quam ceteri opinarentur, modo Eccleſia non declaraſſet contrarium, aliorum ſententia fidei regula nondum eſſet.

Notandum II. neceſſarium eſſe pro iſto momento expreſſum vel ſaltem tacitum Eccleſiæ conſenſum: ſicut enim ad illam ſpectat Scripturæ & Traditionis, ita & Patrum ſenſus prodere, ut non ſemel in Conciliis factum eſt, quum Eccleſia textus Hæreticorum a judicio comparativo cum ſanctorum Patrum contextibus proſcripſit.

CONCLUSIO.

Unanimis conſenſus Patrum eſt regula infallibilis fidei.

Probatur multipliciter.

PRIMO, ex veteri Teſtamento: Seniores quippe veluti conſiliarii Moyſis circa credenda, Deo ordinante, oracula pandebant: & his auditis, pronuntiabat Moyſes, Num. 11. 16. 17. dixit Dominus ad Moyſen: *Congrega mihi ſeptuaginta viros de ſenibus Iſrael, quos tu noſti quod ſenes populi ſint ac magiſtri: & duces eos ad oſtium Tabernaculi fœderis, facieſque ibi ſtare tecum, ut deſcendam & loquar tibi: & auferam de ſpiritu tuo, tradamque eis, ut ſuſtentent tecum onus populi, & non tu ſolus graveris.* Rurſus Exod. 24. & Deuter. 17. legitur quoque in L. 2. Machab. 4. 9. fuiſſe apud Judæos Gymnaſia, ut juxta Doctorum ſententiam unanimem aperiretur genuinus Scripturæ ſenſus,

& hoc per Traditionem quæ vocabatur lex oralis, ſeu *Cabala* : non enim erat determinatus textuum ſenſus, hinc ad Doctores ſpectabat illum prodere & interpretari, qui quidem non habebatur ut genuinus, donec doctiſſimorum una eſſet ſententia. Denique Scepiuaginta qui pro Rege Ptolemæo Scripturam ſacram ex hebræo græce reddiderunt, in ſententiis quoad omnia capita ita adunati ſunt, ut veluti unus ſolummodo appareat interpres: quam quidem unanimitatem Hieronymus & alii Patres tanti fecerunt, ut illam Septuaginta editionem veluti inſpiratam habuerint, idcirco & interpretatio Lxx. veluti fidei regula habetur : Igitur conſenſus Doctorum eſt regula fidei infallibilis.

Secundo ex novo Teſtamento : Chriſtus Matth. 18. 20. ait : *Ubi ſunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum*. Et B. Petrus ait homines ſanctos locutos fuiſſet ut a Deo inſpiratos : quod certe negari neſas eſt de Patribus, dum in unum conſentiunt: ille quippe in fide aſtruenda conſenſus abſque ſpeciali Dei protectione non eſt, maxime vero cum res religionis & captum in credendo, & vires in obſervanda moralitate Chriſti longe ſuperent. Denique Apoſtolus Epheſiorum 4. totum declarat, cum ait de Chriſto : *Ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios vero Evangeliſtas, alios autem Paſtores, & Doctores ad conſummationem Sanctorum in opus miniſterii, in edificationem corporis Chriſti, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionem Filii Dei, in virum perfectum, in menſuram ætatis, plenitudinis Chriſti, ut jam non ſimus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrina, in nequitia hominum, in aſtutia ad circumventionem erroris:* Sed fruſtra Chriſtus dediſſet & Paſtores & Doctores pro unitate fidei ſervanda, & defendenda contra impugnantes, ſi Patres alicujus ſententiæ tenaces in hoc eſſent fallibiles: *Ergo &c.*

Tertio, ex ipſa Eccleſia quæ ſic loquitur de S. Hieronymo : *Deus qui in exponendis ſacris Scripturis S. Hieronymum Confeſſorem tuum Doctorem maximum providere dignatus es* : De ſancto Thoma : *Deus qui Eccleſiam tuam S. Thomæ mira eruditione clarificas, &c.* Idem dicit de Hilario, Ambroſio, & aliis SS. Doctoribus, ac Patribus, quos veluti a Deo inſpiratos audit: Sic enim ait : *Deus qui populo tuo æternæ ſalutis beatum Hilarium Miniſtrum tribuiſti .... Præſta, quæſumus, ut quem Doctorem vitæ habuimus in terris, interceſſorem habere mereamur in cœlis* : Ergo &c.

Quarto, ex Conciliis : Eadem Eccleſia teſtatur in eis ſe ſequi ſanctorum Patrum & Doctorum fidem atque mentem : ſic loquitur in Chalcedonenſi : *Hæc eſt fides Patrum*. Clemens V. in Viennenſi conclamat : *Nos ad SS. Patrum & Doctorum communem ſententiam Apoſtolicæ conſiderationis aciem convertentes, ſacro approbante Concilio, declaramus*. Tridentinum Decreto de Scripturis ſacris ſic loquitur : *Decernit, ut nemo, ſuæ prudentiæ innixus, in rebus fidei, & morum, ad ædificationem Doctrinæ Chriſtianæ pertinentium, ſacram Scripturam ad ſuos ſenſus contorquens, contra eum ſenſum, quem tenuit, & tenet ſancta Mater Eccleſia, cujus eſt judicare de vero ſenſu, & interpretatione Scripturarum ſanctarum, aut etiam contra unanimem conſenſum Patrum, ipſam Scripturam ſacram interpretari audeat*. Tum idem Concilium opera divi Auguſtini & S. Thomæ cum ſaeris Scripturis præ oculis habet, ut in iis puriſſimis fontibus ſuas hauriat definitiones : Et de facto Canones Conciliorum circa fidem ex ſententiis Patrum, immo & ſæpiſſime ex verbis eorum & terminis deſumpti ſunt ; ſic Canones Concilii Arauſicani ſecundi pro neceſſitate gratiæ ex ſcriptis beati Auguſtini deſumpſerunt Patres : Quid plura ? Tridentinum Seſſ. 4. in decreto de editione, & Librorum ſacrorum uſu ſub pœna anathematis prohibet, ne quis Scripeuram ſacram contra unanimem ſanctorum Patrum ſenſum interpretari audeat : quæ quidem ſententia magnum eſt infallibilitatis pro conſenſu Patrum argumentum : Ergo &c.

Quinte, ex ipſa Traditione, quæ tota innititur Patrum auctoritate, quæque ad nos uſque eorum ſententiis tranſmittitur: Sed Traditio eſt infallibilis fidei regula : Igitur & conſenſus Patrum; immo Pelagius II. declaravit ſcripta beati Auguſtini pro neceſſitate gratiæ eſſe normam

fidei:

fidei : Idem dicit Gelaſius de expoſitione beati Auguſtini in Scripturam ſacram : Ergo &c.

Sexto , ratione eaque Theologica. Portæ inferi non poſſunt adverſus Eccleſiam prævalere , juxta irrefragabile Chriſti effatum & oraculum: Sed ſi omnes Patres eſſent ſallibiles, etiam dum in unum conſentiunt , profecto portæ inferi prævalerent adverſus Eccleſiam ; nemo enim pro certo haberet Scripturarum ſacrarum ſenſus , cum illi nobis per Patres manifeſtentur, vel ipſa Eccleſia in Conciliis adunata in ſuis quoque erraret definitionibus & judiciis , quippe quæ pro illis dandis attendat ad Patrum ſententias , nec quicquam niſi prius, illis auditis, aut pro fide aſtruenda, aut pro hæreſi aliqua damnanda decernat: namque contra Heterodoxos procedit a judicio comparativo cum ſcriptis Patrum ut videat quid ſit cum eis vel conforme , vel diſſonum ; ſic textus Neſtorii in Concilio Epheſino a judicio comparativo cum textibus Athanaſii, Ambroſii , & aliorum Patrum proſcripti ſunt : Ergo &c.

Diluuntur objectiones Hæreticorum.

OBJICIUNT I. Conſenſus Patrum eſt quid humanum : Igitur non eſt regula infallibilis fidei . Confirmatur : Sententiæ Patrum variis ſæpius ſubteguntur involucris, cum vix poteſt genuinus eorum aperiri ſenſus . Juſtinus Martyr opinionem Millenariorum eſſe contra Eccleſiæ fidem , aſſerere non dubitat : neque vero intelligi poteſt Auguſtini ſententia Lib. 7. de Baptiſmo circa requiſitam ad tale Sacramentum intentionem : Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo : Conſenſus Patrum eſt quid humanum materialiter & juxta litteram , concedo : formaliter, & quoad unanimitatem ſenſus, nego. In ipſis Prophetarum libris duo ſunt attendenda, videlicet vox & litteræ ſcriptæ , deinde vero ſenſus: Primum quidem eſto humanum ſit , quippe ſcripſerint in nota ſibi lingua, ſed poſterius a Spiritu ſancto proceſſit , qui & quandoque litteram dictavit , ut non ſemel ſupra diximus : Idem dicendum de conſenſu unanimi Patrum pro aliquo fidei dogmate : Enim vero cum ibi tractent de rebus captum humanum excedentibus , non ſine protectione Spiritus ſancti , eaque ſpeciali unanimis pro dogmate exurgit conſenſus.

Ad confirmationem, non diffiteor loca paululum & obſcuriora & duriora in libris Patrum adinveniri , ſed explicanda ſunt per clariora & ad eorum attendendo principia; non ſemel tamen contingit altitudinem & profunditatem Myſteriorum parere in ſimplicibus obſcuritatem , quæ quidem ſane refundenda non eſt in Patrum textus.

Neque vero etiam diffiteor difficile ac fere impoſſibile eſſe explorare & invenire omnium Patrum conſenſum , cum multorum nos lateant opera, & plurium perierint ſcripta : verum, ut optime advertit Gammachæus & alii cum eo ſubnotant, ille unanimis conſenſus non eſt mathematice ſumendus, ita ut ne unius quidem deſit , ſed moraliter ; nempe ut ſit conſenſus omnium circiter , & fere omnium, eo modo quo res morales ſumi debent : maxime vero cum ſingulorum notiones de aliquo conveniunt dogmate : Ita pronuntiat Cardinalis Perronius in reſponſione ad majoris Britanniæ Regem :
“ Tunc unanimis Patrum conſenſus cumu-
„ late probatus æſtimari debet , cum ſin-
„ gularum Nationum eminentiſſimi in ali-
„ cujus rei aſſertione conſentiunt , ita ut in-
„ ter illos nemo, qui ſemper Orthodoxus,
„ ſemper Orthodoxis adhæſit, diſſentiat. „

Ad Juſtinum reſpondeo cum R. Patre Bernardo de Monfauconio in ſua nova editione, S. Juſtini locum laudatum fuiſſe defloratum , nec haberi opinionem Millenariorum eſſe totius Eccleſiæ fidem: Sed dato & non conceſſo S. Juſtinum ita protuliſſe , in hoc illi non credit Eccleſia , quippe qui adhæſerit Millenariis.

S. Auguſtinus ibidem cap. 58. ſuum clare prodit ſenſum , cum poſt varias explicationes de hoc momento, ſe manere pendulum & alicujus Concilii pro iſto capite expectare definitionem dicat . Mitto alias difficultates petitas ex diſſenſione Patrum, modo circa feſti Paſchatis celebrationem, modo etiam de rebaptizatione, quæ certe nihil faciunt ad propoſitum , cum impræſentiarum agamus de unanimi pro aliqua re ſanctorum Patrum conſenſu, & illum ſolummodo unanimem veluti infallibilem regulam conclamemus: Et ut omnis

tollatur æquivocatio, dicimus ad Eccleſiam ſpectare judicare de conſenſu Patrum, & ſuo uſu, ſnaque ſententia pondus infallibilitatis hujuſmodi conſenſui imprimere.

Inſtabis: Nullus Patrum in particulari eſt infallibilis: Igitur neque omnes conjunctim ſumpti. Probatur conſequentia: Primo quidem, quia conjunctio novam non addit eorum ſcriptis virtutem: Secundo, non eſſet hæreticus qui negaret doctrinam aliquam nondum ab Eccleſia definitam ac propoſitam, tametſi omnes illam propugnarent Patres: Ergo &c.

Reſpondeo negando conſequentiam; non enim ſine ſpeciali S. Spiritus protectione evenit, omnes Patres de aliqua re circa ſalutem convenire; maxime vero cum dicat ipſe Chriſtus ſe eſſe in medio eorum, qui pro ipſo legatione apud fideles funguntur, & ejus vacant gloriæ. Conſenſus igitur unanimis argumentum eſt Patres locutos fuiſſe ut a Deo inſpiratos: hinc denotat illuminationem interiorem & Spiritus ſancti protectionem in ſcribendo illos habuiſſe, quinimmo ipſa Eccleſia teſtatur Apoſtolum adfuiſſe S. Chryſoſtomo, ut bene de myſteriis ſcriberet.

Ad primam probationem patet reſponſio. Ad 2. diſtinguo: Qui negaret aliquam doctrinam ab omnibus Patribus aſſertam, ſed nondum ab Eccleſia definitam, non foret hæreticus formaliter, & præciſe quatenus illam negaret contra unanimem ſanctorum Patrum conſenſum, concedo: non foret hæreticus conſequenter & illative, ſive etiam præſuppoſitive, nego. Ratio eſt, quia præſumeretur negare infallibilitatem Eccleſiæ, quæ quidem eſt de fide; præſumeretur, inquam, iſtam negare infallibilitatem, ſi negaret doctrinam aliquam, contra unanimem SS.Patrum conſenſum, quem ſequitur & proponit ſequendum Eccleſia: quia tamen pro facto particulari nondum Eccleſia pronuntiavit; idcirco talis non cenſeretur formaliter hæreticus, ſed certe & temerarius & errore detentus haberetur.

Urgens: Multæ Metaphoræ in ſcriptis SS. Patrum comperiuntur; alii enim caput ſextum v.g. Evangelii ſecundum Joannem de ſacra Euchariſtia intelligunt myſtice, ut S. Auguſtinus: alii vero & multo plures ad litteram de realitate explicant: Igitur conſenſus Patrum non eſt regula fidei infallibilis.

Reſpondeo I. Pro facto allato hoc fuiſſe ab Eccleſia de fide definitum, & ipſum Auguſtinum aliis in locis plurimis veritatem corporis Chriſti in Euchariſtia prædicare & docere.

Reſpondeo II. diſtinguendo: Et Patrum ſenſus, juxta certas regulas aperiendus eſt, concedo: ſemotis regulis, nego. Quædam regulæ præſcribuntur pro hoc momento. Prima eſt, quando res in ſenſu obvio explicari poteſt & litteraliter, ſic debet explicari, teſte ipſo Auguſtino. Secunda, cum ſenſus apparet in omnibus metaphoricus, ut quando Chriſtus, dicitur Petra: ſane ad ſenſum metaphoricum ſolummodo attendendum eſt. Tertia, cum Patres vulgo explicant Scripturam in ſenſu naturali & obvio, alius non eſt quærendus: ſic omnes explicant caput ſextum Joannis de veritate & realitate corporis Chriſti in Euchariſtia, quia tamen Scriptura multos ſubit ſenſus, potuit, litterali ſuppoſito, Auguſtinus myſtice præfatum caput explicare. Quarta, quando brevi ſermone Patres explicant ſententiam, tunc ſenſus litteralis eſt; namque paraboliticus fuſiori ſtylo delineatur. Quinta, cum oratio parit admirationem, argumentum eſt parabolam exprimi, v. g. cum Benjamin dicitur lupus rapax.

Quædam etiam aſcribuntur regulæ ad dignoſcendum, num dicta Patrum fidem ſpectent. Una quidem eſt, dum contrarium ſuæ Doctrinæ aſſerentes velut hæreticos perſtringunt, ſic qualificat Hieronymus Vigilantium adverſus cultum & invocationem Sanctorum debacchantem. Altera, cum eorum verba fidei profeſſionem continent, & explicant, puta quando dicunt: *Credimus*, *ſic docuit Chriſtus*, *ſic tenet Eccleſia*. Hujus naturæ erant verba Sacerdotis, qui olim in Miſſa verſus populum clamabat ad ſacram Synaxim accedentibus, *corpus Chriſti*, & reſpondebant Fideles, *Amen*. Tertia, cum catecheſes ſcribunt & componunt; eo enim ſolum ſcopo inſtituitur Catechiſmus, ut fides explicetur.

Urgent: Non ſemel contigit Eccleſiam modo tantum improbabilia, modo etiam falſa ea, quæ Patres veluti neceſſaria aſſe-

aſſeruerant habuiſſe : Igitur nihil certi pro fide ſaltem irrefragabiliter, ex conſenſione Patrum colligi poteſt. Probatur antecedens: S. Auguſtinus Lib. 1. de peccatorum meritis & remiſſionibus cap. 24. cenſet eſſe de neceſſitate ſalutis, ut parvuli baptizati ſumant corpus Chriſti, quod & Orientales ad hæc uſque tempora illis concedunt. Idem Innocentius I. in ſuo ad Patres Milevitanos reſcripto, quod eſt inter Epiſtolas Auguſt. 95. cum Auguſtino ſentit : Atqui tamen hoc nuſquam credidit Eccleſia. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens : Et hoc ſolum probat unanimem Patrum conſenſum, non eſſe inconcuſſam fidei regulam, hoc eſt, non conſtituere fidei articulum, niſi accedat ipſius Eccleſiæ conſenſus & declaratio, concedo : ſi accedat, nego.

Reſpondeo II. S. Auguſtinum loqui de voto Euchariſtiæ, nuſquam vero de reali ſuſceptione. Sanctus Doctor eſt ſui ipſius interpres Lib. 3. de peccatorum meritis & remiſſionibus cap. 4. his verbis : " Numquid etiam illud quia niſi manducaverint homines carnem ejus, hoc eſt, participes facti fuerint corporis ejus, non habebunt vitam.... non ſolum in regnum Dei non baptizatos parvulos intrare non poſſe, ſed nec vitam æternam poſſe habere præter Chriſti corpus, cui ut incorporentur, Sacramento Baptiſmatis imbuuntur. " Igitur ex Auguſtino parvulus dum baptizatur corpus Chriſti ſumit, ſaltem in fide & voto. Ita Concilium Trid. ſeſſ. 24. cap. 4. ubi ait : Nulla neceſſitate ſalutis, ſed probabilem tantum ob cauſam, veteres parvulos uſu rationis carentes ad communionem ſuſcepiſſe : hoc modo explicandus eſt Innocentius. Ad Orientalium morem dico hoc eſſe tamtummdo de diſciplina, quæ in diverſis Eccleſiis, ut plurimum etiam diverſa eſt : immo & ipſa Eccleſia Latina antiquitus, hanc eamdem in gratiam parvulorum obſervabat conſuetudinem; ſed re maturius conſiderata, ab illo abſtinuit ritu, eo quod parvuli non poſſint diſcernere corpus Chriſti, quam tamen diſpoſitionem exigit Apoſtolus 1. Cor. 11. Ceterum præ oculis habendum eſt, non unum aut alterum Patrum unanimem omnium efficere conſenſum; quocirca Dallæus, nihil adverſus noſtram concluſionem probat.

Inſiſtunt : Sententia Patrum non eſt infallibilis pro factis etiam dogmaticis. Ergo &c. Probatur antecedens: Philaſtrius illos credidit hæreticos, qui negabant Epiſtolam ad Hebræos eſſe divi Pauli fœtum ; ita Lib. de Hæreſibus cap. 41. & 79. ubi etiam dicit hæreticos qui Pſalmos omnes negabant eſſe Davidis ; ſed tametſi Epiſtola ad Hebræos habeatur nunc ut Canonica, multi nihilominus Catholici de ejus auctore, quondam dubitabant : quoad Pſalmos, certum eſt non eſſe omnes Davidis. Item Hieronymus Epiſtola 16. & Lib. 2. Apologiæ contra Rufinum animam immediate a Deo infundi dubitavit, ſicut & S. Auguſtinus : ſic Joannes Theſſaloniſſenſis in actione quinta Synodi Septimæ dixit Eccleſiam cenſere Angelos non eſſe omnino incorporeos, quod tamen contra fidem eſt : ſic Fulgentius Lib. de fide ad Petrum Diaconum cap. 27. poſt Auguſtinum docet pueros ſine Baptiſmo & vita migrantes ignibus ſubjici æternis, his verbis : " Firmiſſime tene, & nullatenus dubites.... etiam parvulos ... qui ſine Sacramento Baptiſmatis, de hoc ſæculo tranſeunt, ignis æterni ſupplicio puniendos. " Quod tamen Eccleſia numquam definivit. Sic V. Beda Lib. de Temporum ratione, ſcribit eam eſſe Eccleſiæ fidem, Chriſtum anno ſuæ ætatis 33. obiiſſe : de quo tamen abſque fidei diſcrimine diſputant Hiſtorici. Ibidem contendit nulli catholico licere dubitare quin Chriſtus luna decima quinta & feria ſexta crucifixus fuerit ; quod tamen Eccleſia nuſquam definivit : immo variæ de iſto capite inter Theologos circumferuntur ſententiæ. Ergo &c.

Reſpondeo I. Hæc & ſimilia noſtræ non adverſari aſſertioni, quandoquidem unanimem conſenſum Patrum pro regula infallibili fidei exigimus : quid plura? Conſenſus tametſi evadat regula pro fide irrefragabilis, contrarium tamen ſentientes non habentur ut hæretici, donec accedat fidei definitio.

Reſpondeo II. Aliquos nævos in operibus Patrum quandoque reperiri, quocirca ad Eccleſiam loquentem ſemper attendendum eſt : ceterum auctores præfati ſunt Doctores particulares quibus alii non conſentiunt : Porro quilibet

in particulari infallibilitatis privilegio non donatur.

Dices : Infallibilitas quæ unanimi tribuitur conſenſui Patrum exurgit ex infallibilitate quæ debet eſſe in quolibet ſecundum particularem, ſeu ſingularem perſonam ſpectato : Sed nullus in particulari eſt infallibilis : Igitur nec eſt omnium conſenſus.

Reſpondeo : Infallibilitatem ex conſenſu unanimi reſultantem exurgere quidem ex infallibilitate quam quilibet Pater in particulari habuit, quum inſpiratus locutus eſt : ſed hæc infallibilitas non dignoſcitur donec accedat omnium conſenſio, quæ quidem unanimitas argumentum eſt quemlibet Patrem, ut inſpiratum a Deo fuiſſe pro dogmate locutum, quatenus tam univerſalis conſenſus non ſine ſpeciali Dei providentia evenit; ſic Hieronymus, & alii permulti ſeptuaginta Seniores, tamquam a Deo inſpirari ſacram Scripturam ex Hebræo, vel græce, vel ex græco latine reddiderunt : & eorum in ſententiis conſenſio arguit infallibilitatem.

Jam ad ſingula faciendum eſt ſatis. Dico ad I. Philaſtrium ſcripſiſſe ut Doctorem in ſua ſententia particularem ; idem dicendum de aliis, cum nec Eccleſia, nec alii, tum Hiſtoriographi, tum Theologi unanimiter conveniant de capitibus ſupra laudatis. Quidam antiqui Patres de animæ creatione, non nihil dubitaverunt: Origenes poſuit animas ante ſua corpora multis ſæculis creari, quod confutat Hieronymus, ſed an educantur de materia ſicut ceteræ formæ corporeæ, non movet Hieronymus de hoc quæſtionem: Nonnulli Patres crediderunt Angelos ſubtiliſſima habuiſſe corpora, ſed in hoc non fuere infallibiles, cum contrarium ſanxerit Concilium Lateranenſe. Ergo &c.

Ad Auguſtinum & Fulgentium, reſpondeo, eos mutaſſe ſententiam, & ſolum privationem Dei tribuiſſe parvulis abſque Baptiſmo e vita migrantibus. Quoad Bedam certum eſt locutum fuiſſe ſolummodo præſumptive ; non enim eſt de fide Chriſtum vixiſſe triginta tribus dumtaxat annis, & luna quinta fuiſſe crucifixum : V. Beda tot & tanta ſcripſit, ut per tempus non fuerit ei licitum ſua relegere & ponderare opera, hinc in multis non ſatis ſibi conſtat : ceterum de auctore Librorum ſacrorum dictum eſt in Tractatu de Scriptura ſacra omnes Pſalmos, juxta probabiliorem ſententiam non eſſe a Davide; Epiſtolam, vero ad Hebræos non alium habere præter divum Paulum auctorem.

Reponunt : Patres, neque Prophetæ, neque Scriptores Canonici ſunt : Igitur in quæſtione de jure & facto dogmatico, uti fallibiles habiti ſunt. Probatur antecedens ex S. Auguſtino, qui Epiſt. 19. ad Hieronymum, ſic loquitur: " Ego fateor charitati tuæ, ſolis eis Scripturarum „ libris, qui jam Canonici appellantur, „ didici hunc honorem timoremque deferre, ut nullum eorum auctorum ſcribendo aliquid erraſſe firmiſſime credam.. Nec te mi, frater, ſentire aliquid aliter exiſtimo : prorſus, inquam, „ non ſic arbitror te legi libros tuos velle tamquam vel Prophetarum, vel Apoſtolorum, de quorum ſcriptis, quod „ omni errore careant, dubitare nefarium eſt. „ Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo : Quandoque Patres tametſi non Prophetæ, poſſunt a Deo inſpirati eloqui, concedo; quod quidem nobis innoteſcit, dum adeſt unanimitas : & non poſſunt, nego. Verbum Dei non eſt aligatum, nec ſemel compertum eſt illos ita fuiſſe locutos, maxime cum per eos habeatur Traditio.

Perſiſtunt : Patres unanimiter aſſerunt mortuos non eſſe vexandos : Atqui tamen Synodus V. generalis proſcripſit Theodorum mortuum : Igitur non ſunt infallibiles etiam, dum eſt omnium conſenſio.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Et ſic loquuntur per indulgentiam & pietatem, concedo : ſtatuendo pro hoc momento irrefragabilem regulam, nego. Nam ipſe Auguſtinus ſcribens ad Bonifacium teſtatur eos qui in errore & peccato pertinaces defuncti ſunt, etiam poſt mortem ad aliorum terrorem puniendos eſſe, eos ſcilicet ſepulturæ honoribus, & ſuffragiis Eccleſiæ privandos : porro Theodorus ante mortem ſuos non abdicaverat circa Incarnationem, errores : Chriſtum enim dicebat purum hominem, hinc jam jam in Concilio Epheſino proſcriptus fuerat : quid mirum igitur ſi in Synodo quinta, & ipſe ſpecialiter fuerit proſcriptus.

SY-

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Unanimis Patrum conſenſus dogmate aliquo eſt regula infallibilis fidei.

PRIMO : Hoc colligitur Exod. 24. & Deut. 17. ubi non ſine ordinatione Dei Moyſes LXX. Seniores qui cauſas religionis diſcuterent, elegit; quibus auditis, ſententiam de controverſia mota pronuntiabat : tum ex Matth. 18. ubi Chriſtus, ait : *Ubi enim ſunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Porro ubi eſt Chriſtus, ibi erroris umbra protinus fugit.

Secundo : Sic habetur paſſim in Conciliis, quæ teſtantur, omnia dogmata juxta Patrum Traditionem definire ; maxime Tridentinum in decreto de Scripturis ſacris, præcipiens ne quis aliter quam per unanimem Patrum conſenſum eas explanare audeat.

Tertio : Ratio ſuffragatur : nam non ſine inſpiratione & protectione ſpeciali Dei unanimis accedit Doctorum pro aliquo dogmate conſenſus, ut Hieronimus dicit de Verſione LXX. maxime cum Scriptura in qua dogma fundatur plures poſſit ſubire ſenſus : Igitur quod multi in vero & connaturali adunentur, non ſecluſa inſpiratione Spiritus ſancti adeoque & infallibilitate fit.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

PRIMO : Conſenſus Patrum in ſe quidem humanus eſt, ſecus reduplicative ut unanimis ; ſic Epiſcoporum conſenſio in Conciliis quid humanum redolet, attamen unanimis cum ſummi Pontificis calculo infallibilis fidei regula evadit.

Secundo : Diſſenſus Patrum, & quidam eorum nævi probant ſolum Patrum ſententiam non eſſe fidei regulam, donec accedat conſenſus ſaltem tacitus Eccleſiæ.

Tertio : In hoc ſenſu intelligendus eſt S. Auguſtinus quum Epiſt. 19. ait Hieronymo non eſſe crimen credere aliquos in ejus libris ſcatere errores , nec ea infallibilitate , qua Scriptura donatur , illos eſſe celebrandos.

ARTICULUS TERTIUS.

De intelligentia Scriptorum Patrum.

QUONIAM Hetherodoxi in adulterinos ſenſus ſanctorum Patrum auctoritates protrahunt, ut fucum faciant lectoribus, & in errorem inducant, ſi fieri poteſt etiam electos, operæ pretium eſt ut una falce metamus farraginem argumentorum quæ Centuriatores Magdeburgenſes & cum eis Miniſter Dallæus adverſus legitimum Sacramentorum a Chriſto inſtitutorum numerum , maxime contra veritatem corporis & ſanguinis Domini in Euchariſtia aggerunt.

Ut igitur ordine procedamus duo potiſſimum, circa Patrum opera nobis examinanda & diſcutienda occurrunt; alterum quidem de his Operibus ſecundum ſe ſpectatis : alterum vero de iiſdem in particulari conſideratis; unde ſit

SECTIO PRIMA.

De Operibus SS. Patrum in genere eorumque diviſione.

OPERA Patrum ſunt in duplici differentia; quædam dogmatica, quædam vero exhortatoria. In prioribus quidem clare ſemper locuti ſunt : in poſterioribus vero ſubobſcure, & figurative, ne ſancta canibus proferentur , eo quod vel coram Paganis , vel coram Catechumenis quibus myſteria non erant cito-citius committenda, propter eorum in fide infirmitatem, loquerentur. Hic res divinas pertractandi modus œconomiæ nomine a Græcis , diſpenſationis vero a Latinis celebratur , ut myſteria quibuſdam , ſicut ſapientiam & prudentiam decet , occultarent.

Hæc methodus, ab ipſo Chriſto Domino non ſemel celebrata eſt, quocirca ſuis ajebat Apoſtolis Matth. 13. *Vobis datum eſt noſſe myſteria regni cœlorum : illis autem non .... ideo in parabolis loquor eis .* Quæ quidem ordinatio ſic fundata in Chriſto ſupremo & Paſtore, & Doctore , a nullo procul facienda eſt. Revera quidem

ipſa poſita, ſenſus Patrum in Controverſiis fidei ex Operibus in quibus dogmatice locuti ſunt, ſumendus eſt; loca vero obſcura & duriora explananda ſunt & conciliada, juxta locutionis ſcopum, ſicque facile & abſque negotio diluuntur hæreticorum ſophiſmata, qui quidem pro more conſueto loca admodum obſcura & ænigmatica aſſumunt, & in pravos detorquent ſenſus, ut ſeducant incautos.

De diviſione Operum SS. Patrum.

Octo Operum ſanctorum Patrum ſpecies vulgo diſtinguuntur.

Primo, Catecheſes, quæ erant inſtructiones domeſticæ & familiares, quæ ſolo Quadrageſimæ tempore fiebant, tantummodo coram iis qui in vigilia Paſchatis baptizandi erant; item & in octava Paſchæ ad confirmandos initiatos in fide: in iſtis clare admodum & abſque ænigmate loquebantur de myſteriis ſancti Patres.

Secundo loco veniunt tractatus Polemyci ad fidem ab hæreticis impugnatam aſtruendam, & defendendam contra negantes. In iis Operibus abſque ænigmate etiam loquebantur Patres. Ad hanc Operum ſpeciem diffinitiones & confeſſiones fidei Conciliorum reducuntur.

Tertio, Apologiæ, quæ ſunt in duplici differentia: quædam ſcilicet ad Eccleſiam a calumniis & Paganorum & hæreticorum purgandam fiebant, quales ſunt Apologiæ duæ beati Juſtini Martyris, Apologia Tertulliani, & altera Athenagoræ, quæ quidem omnes, jubente & ordinante ipſa Eccleſia, juris publici factæ ſunt. Quædam aliæ motu proprio auctorum compoſitæ ſunt, ut Dialogi Minutii Felicis, & Arnobii Libri; nonnullæ etiam ad famam & honorem illuſtrium quorumdam Chriſtianorum de Eccleſia non ſemel bene meritorum propugandum, eo quod vel de errore, vel etiam de variatione in fide falſo accuſarentur: ut Apologia ſancti Pamphilii pro Origene, Dionyſii Alexandrini, pro ſemetipſo: duæ S. Athanaſii in cauſa propria contra Arianorum calumnias: in his Operibus cuncta, omni ſecluſa ambiguitate, tractabantur.

Quarto, Homiliæ, quæ ſermonis & enarrationis nomine celebrantur, quæ quidem cum catecheſibus non ſunt confundendæ. Enim vero Catecheſes ſolummodo Quadrageſimæ tempore & in octava Paſchæ, ut dictum eſt, fiebant: ſoli Fideles & in brevi initiandi audiebant, ſed non alii, ne quidem Catechumeni: Homiliæ vero in Conventu Eccleſiæ aut legebantur, aut pronuntiabantur, & hoc etiam coram Paganis, coram Judæis & Hæreticis; quocirca Patres myſtice & ſubobſcure in iis ſermonibus de myſteriis loquebantur; nonnumquam tamen clare, videlicet cum ſoli aſtabant Fideles & Chriſtiani. Sub hac ſpecie continentur perorationes publice habitæ, ſimiliter & ea quæ in Collationibus, in familiaribus colloquiis & diſputationibus habebantur de myſteriis, de quibus aut parva, aut nulla etiam erat controverſia.

Quinto: Epiſtolæ de diverſis materiis, modo ad Fideles, modo etiam ad ceteros directæ, in quibus ſancti Patres, nonniſi obſcure & parabolitice ſuum prodebant ſenſum.

Sexto, Commentaria in Scripturam ſacram.

Septimo, Hiſtoriæ Eccleſiaſticę.

Octavo, Opera pietatis: in his & ſimilibus œconomiæ cauſa propter rationem ſupra laudatam occultabant myſteria, nec de illis expreſſum habebant ſermonem, ſi excipias Catecheſes, Opera polemyca, Apologias, & quaſdam etiam Homilias privatim, & coram ſolis Fidelibus celebratas.

Synopſis Sectionis.

Inter Patrum Opera quędam ſunt dogmatica, quędam vero exhortatoria: prioribus fidem nunc explicabant, nunc etiam contra impugnantes defendebant, poſterioribus utebantur ad ciendos pietatis affectus. Subdividuntur in octo generis opera, qualia ſunt 1. Catecheſes, 2. Tractatus Polemyci, 3. Apologiæ, 4. Homiliæ, 5. Epiſtolæ, 6. Commentaria in Scripturam ſacram, 7. Hiſtorię, 8. Libri Spirituales.

SECTIO SECNDA.

De Operibus SS. Patrum in ſpeciali.

Ordo rerum poſtulat, ut nunc opera ſanctorum Patrum explanemus & diſcutiamus, ut cuncta ad claram methodum perducantur.

PUNCTUM PRIMUM.

De Catecheſibus.

Duo hic veniunt explicanda, primum quidem de Catecheſibus ſecundum ſe ſpectatis: alterum de accurata diligentia & œconomia, quibus ſancti Patres utebantur ad explicanda myſteria: & ex utroque momento maximum eruitur argumentum pro veritate corporis & ſanguinis Domini in ſacra Euchariſtia.

De Catecheſeos Libris.

Ecclesia ab omni ævo voluit & curavit adultos ad ſanctum Baptiſma accedentes prævie & ante omnia de Myſteriis noſtræ Religionis edoceri. Rabanus Lib. 1. inſt. cleric. cap. 25. ait eo ſcopo eoque fine Chriſtum ſuis præcepiſſe Apoſtolis 1. docere, deinde vero aqua tingere. Juſtinus Apologia 2. non longe a fine, dicit illos ſolum baptizandos eſſe, qui prius fuerant inſcripti. Similia profert Origenes Lib. 3. contra Celſum pag. 142. Hieronymus Lib. 4. comment. in Matthæum, Auguſtinus Lib. 4. de doctrina Chriſtiana cap. 20. Iſidorus Hiſp. Lib. 2. de officiis Eccl. cap. 20. quocirca verba Catecheſeos in ſenſu obvio ſumenda ſunt, quippe quæ ad inſtruendos fideles fierent; quod poteſt variis illuſtrari exemplis. Pater Æternus Matthæi 3. 17. edocens Apoſtolos divinitatem dilectiſſimi Filii ſui, clariſſime eam eis exponit, his verbis: *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*. Actuum 7. beatus Stephanus omni probationem genere Scribis & Phariſæis probat Chriſti & divinitatem & miſſionem.

Ex ſolo beato Cyrillo Jeroſolymitano Catecheſes ordinatas habemus; hinc præ ceteris in hoc momento audiendus eſt, Catecheſes fieri incipiebant prima Quadrageſimæ hebdomada, ut habetur præfatione Catecheſ. pag. 3. eo loci adhortatur Cyrillus Competentes, id eſt, initiandos, ut veterem exuant hominem. In tribus primis Catecheſibus loquitur in genere de gratia Baptiſmi & pœnitentiæ, in quarta Symboli Myſteria explicat, tum pergit uſque ad decimam octavam; quibus peractis, ultima hebdomada multa de Sacramentis, maxime vero de Baptiſmo, Confirmatione, & Euchariſtia, quæ ſimul initiandis conferebantur, diſſerit: deinde vero Catecheſi potiſſimum 18. pag. 224. de diſpoſitionibus ad iſtorum Sacramentorum ſuſceptionem prærequiſitis habet ſermonem: deſunt S. Cyrilli aliorumque Patrum Catecheſes, quæ de Sacramentis in particulari tractant, ea fortaſſis ratione quod breves admodum eſſent inſtructiones, quæ ante Paſcha fiebant, eo quod ſolummodo complecterentur quæ fuſiori calamo Catecheſes poſt Paſcha ad initiatos directæ ſummatim continebant.

Quintuplex genus Catecheſeos poſt Paſcha pronunciandæ apud B. Cyrillum Jeroſol. invenitur: iſtæ vero Catecheſes myſtagogicæ vocantur: habemus quoque orationem Catecheticam ſancti Gregorii Nyſſeni, tum ſermones divi Ambroſii ad initiatos, & S. Gaudentii ad Neophytos. Ex hoc uſu in Eccleſia Catechiſmum tempore Quadrageſimæ, in Parochiis fieri mos inolevit.

Iſta particulares ſpecialeſque inſtructiones quæ Competentibus fiebant, conſentientibus Patribus, ſcriptis mandabantur, ea conditione, ut nec quidquam de eis aut Paganis, aut hæreticis, aut etiam Catechumenis fideles manifeſtarent, ut habetur præf. Catecheſ. paulo poſt medium. S. Cyrillus ait Competentibus: „ Cum autem Catecheſis recitatur, ſi Catechumenus ex te quæſierit, quid dicebant Doctores, nihil dicas, ... Non quod digna non ſint narratione ea, quæ tibi dicuntur, ſed quod indignus eſt ille audire, cui referres. „ Ambroſius eodem prope modo eos alloquitur Comment. in caput nonum Lucæ, ubi injungit Myſteria Catechumenis abſcondere, donec ad ſacrum Baptiſma ſuſcipiendum accincti ſint.

Non omittendus S. Auguſtinus, qui præ cete-

ceteris Sermone 46. Tomo 10. per omnia ſe ſe explicat circa Euchariſtiæ fidem: quo quippe loci veritatem corporis & ſanguinis Chriſti myſtice ſolum explicat Catechumenis, eo quod aures corporales tantummodo haberent, fidelibus vero & initiatis ad litteram explanat: „ Hi, *inquit*, qui impræſentiarum manducant „ carnem Domini, & ejus bibunt ſanguinem, ponderent quid manducant, „ ne ſuum manducent & bibant judicium, „ ut ait Apoſtolus: „ Incaſſum igitur Calviniſtæ in ſuas trahunt partes S. Præſulem, ut realitatem corporis & ſanguinis Domini in Euchariſtia evacuent.

De prudentia & diligentia quam SS. Patres adhibuerunt in Catecheſibus faciendis & texendis ad ſenſum proprium Scripturarum indagandum.

S. PATRES maturo examine prævio, in ſuis Catecheſibus locuti ſunt, ne audientes in adulterinos ſacras Scripturas protraherent ſenſus, quocirca Neophytos & Competentes admonebant, ne metaphoras in ſenſu litterali aſſumerent; quando vero Scriptura in ſenſu obvio ſumi debebat, abſque reſtrictione loquebantur; hinc B. Cyrillus Jeroſ. Catech. 10. illud pag. 84. ait de Chriſto: Dicitur enim oſtium: „ Sed non putes ligneam eſſe appellatio- „ nem: Sed oſtium vivum, rationale, „ diſcernens ingredientes .... Ovis voca- „ tur, non irrationalis, ſed quæ per „ pretioſum ſanguinem ſuum, mundum „ a peccatis mundat ... lapis vocatur, „ non inanimatus, manibus hominum ex- „ ciſus, ſed lapis angularis, & qui credit „ in eum, non confundetur. „ Tum ve- „ ro Catech. Myſt. 4. pag. 237. explicat clare & citra figuram realitatem corporis & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia, his verbis: „ Cum igitur Chriſtus ipſe ſic „ affirmet atque dicat de pane, *Hoc eſt* „ *corpus meum*; Quis deinceps audeat du- „ bitare? Ac eadem quoque confirmante „ & dicente, *Hic eſt ſanguis meus*; quis, „ inquam, dubitet, & dicat non eſſe il- „ lius ſanguinem? Aquam aliquando mu- „ tavit in vinum*, quod eſt ſanguini pro- „ pinquum, in Cana Galileæ ſola volun- „ tate: Et non erit dignus cui credamus, „ quod vinum in ſanguinem tranſmutaſſet? „

Ex his ſequitur pro aſtruenda veritate corporis & ſanguinis Chriſti in ſacro ſancto altaris Sacramento adverſus impugnantes hoc argumentum: Patres primorum ſæculorum monent metaphoras nuſquam in ſenſu obvio eſſe ſumendas; ſed dum de ſacra loquuntur Euchariſtia ſenſum ſequuntur litteralem: Igitur & corpus & ſanguis Chriſti ſunt realiter ſubſtantialiter in Euchariſtia.

Fit ſatis objectionibus Heterodoxorum.

OBJICIUNT quidam miniſtri pondere auctoritatis Catecheſeos beati Cyrilli ſuperati & oppreſſi, hujuſmodi Opera non eſſe tanti Patris fœtum: Igitur ex eis nihil poteſt concludi pro realitate corporis Chriſti in Euchariſtia.

Reſpondeo negando Antecedens, quandoquidem a Patribus ſubſequentium ſæculorum beati Cyrilli Catecheſes, non ſemel laudantur: quinimmo iniquitas mentitur ſibi, ſiquidem Caſſobonus inter Proteſtantes celeberrimus Exercit. 16. in Baronium. cap. 103. pag. 473. eas veluti genuina S. Cyrilli opera celebrat, his „ verbis: Scio viros graves propter quæ- „ dam loca, cum in myſtagogicis, tum „ in ceteris Catecheſibus negare id opus „ eſſe γνήσιον, hoc eſt genuinum, Cyril- „ li; nos præter teſtimonia vetuſtiſſimo- „ rum auctorum, qui ejus operis Cyrilli „ meminerunt, aut quædam etiam ex eo „ deſcripſerunt; Hieronymi, Theodore- „ ti, Damaſceni, Photii Patriarchæ, alio- „ rum, rationes plurimæ & validiſſimæ, „ ut aliter ſentiamus impellunt. „

Inſtat Aubertinus: B. Cyrillus catecheſi 3. Myſtag. comparat Euchariſtiam cum Chriſmate Confirmationis, quod ſicut poſt conſecrationem panis non eſt communis, ita nec Chriſma, facta ſanctificatione: Sed Chriſma per ſanctificationem non evadit corpus Chriſti; ita a pari nec panis per conſecrationem.

Reſpondeo diſtinguendo: B. Cyrillus comparat quantum ad aliquid, videlicet quantum ad Sacramenti effectum tranſſubſtantiationis cum Chriſmatis ſanctificatione, concedo: quantum ad converſionem & ipſius materiæ conſecrationem, nego. Et conceſſa minore, nego conſequentiam. Igitur ſenſus S. Præſulis eſt, quod ſicut

ſicut Chriſma conſecratum, eſt Confirmationis materia, quæ juncta cum forma efficit Sacramentum operans gratiam, idem dicendum ſit de pane ſanctificato pro Euchariſtia: Sed alia prorſus conſecratio panis, alia vero Chriſmatis eſt. Ille per conſecrationem tranſubſtantiatur in corpus Chriſti, nuſquam vero Chriſma. S. Cyrillus loquitur de utraque conſecratione ſolum relative ad effectum Sacramenti, nuſquam vero ad ipſam conſecrationem, quod quidem multa probant. Primo quidem eo loci S. Cyrillus ſolummodo per tranſennam de Euchariſtia loquitur. Secundo, plura de Euchariſtia quam de Chriſmate affirmat: ceterum ejus circa Euchariſtiam ſententia penſanda eſt ex aliis Operibus, ubi ex profeſſo tractat de tanto Sacramento: tunc enim plurimis, tum veteris, tum novi teſtamenti ſententiis ad probandam realitatem corporis Chriſti in Euchariſtia utitur, quod certe inutile foret, ſi Chriſtus dumtaxat typice in ſacra Euchariſtia reperietur. Denique ille Pater, cum ſenſus Scripturæ figurative intelligendus eſt, admonet lectorem, ut quando dicit, Chriſtum non eſſe credendum & habendum ut portam ligneam: Atque vero cum loquitur de corpore Chriſti, nullam admittit reſtrictionem, nec monet lectorem verba inſtitutionis non eſſe ad litteram ſumenda, quod tamen ad impediendam Idololatriam, ſi eſſent ſolum figurativa, facere debuiſſet.

Urgent: S. Auguſtinus Sermone ad infantes apud Fulgentium pag. 18. explicat Euchariſtiam myſtice: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Et ibi edocet initiatos de effectibus Euchariſtiæ, ſupponendo eos eſſe de myſterio realitatis ſufficienter edoctos, concedo: ſecus, nego. In Catecheſi facta ipſo Paſchatis die, ex more perantiquo Patres inſtruebant initiatos jam de realitate edoctos, de tanti Sacramenti miris effectibus, ſimiliter & de effectibus tum Baptiſmi, tum Confirmationis; hæc enim tria Sacramenta ſimul conferebantur in vigilia Paſchæ; attamen non omnino ſanctus Doctor omittit realitatis myſterium, ibi enim expreſſe dicit panem ſuper altare poſitum, eſſe corpus Chriſti, calicem vero ejus ſanguinem. Idem repetit Auguſtinus Sermone de diverſis 83. apud S. Fulgentium de Baptiſmate Æthiopum.

Dices: Ex Patribus trium primorum ſæculorum nullas habemus Catecheſes: Igitur nihil certi concludi poteſt ex illis momentis, aut pro realitate corporis Chriſti in Euchariſtia, aut pro aliis myſteriis: quandoquidem certitudo debet ex Traditione promanare; Traditio autem ex primis ſæculis habetur.

Reſpondeo diſtinguendo: Ex primis ſæculis non extant Catecheſes, eo quod ſcriptis non mandarentur, concedo: eo quod nullæ extiterint, nego. Ne myſteria panderentur Paganis, vel ex fragilitate quorumdam qui cedebant perſecutionibus, aut aliis modis, & eſſent in fabulam, œconomiæ cauſa Patres Catecheſes ſcribendi non faciebant licentiam. Sed reddita quarto ſæculo Eccleſiæ pace, Patres Catecheſes primorum ſæculorum, quales audierant, retulerunt, eaſque juris publici fecerunt. Tum Ambroſius Tractatu de Initiatis cap. 9. Gaudentius Brixianus ipſi coævus Sermone de ejus ordinatione Tomo 4. Bibliothecæ PP. & tractatu 2. de ratione Sacramenti, Gregorius Nyſſ. orat. Catechetica cap. 37. mirum in modum probant tranſſubſtantiationem.

PUNCTUM SECUNDUM.

De Operibus Polemycis, & de Apologiis.

Duo circa hujuſmodi libros obſervanda ſunt: Primo quidem Patres in iis operibus clare admodum loqui de controverſiæ capitibus, alias nihil probaſſent contra impugnantes. Sic ſanctus Ignatius animadvertens realitatem corporis Chriſti ſub finem primi ſæculi a nonnullis in dubium revocari, tum Epiſtola ad Smyrnenſes eam ita propugnat, ut eamdem eſſe in Euchariſtia Domini carnem cum ea quæ pro nobis in cruce paſſa eſt, verbis expreſſis aſſerere non dubitet, ne fides ſimplicium, hæreticorum molitione evacuaretur: alterum quod etiam prudenter obſervabant Patres illud eſt, quod ſolummodo de capite controverſiæ agerent: ſic cum Arius negavit Verbi conſubſtantialitatem, vocabulo *Homouſion* illam ita explicarunt, & propugnarunt, ut ab eo abſtinere non permiſerint; ſic S. Athanaſius Epiſt.

Epiſt. de decretis Concilii Nicæni pag. 415. quocirca beatus Hilarius Lib. de Synodis ſub finem, Semi-Arianorum fidei profeſſiones, in quibus vocabulum *Homouſion* reticebatur, rejecit, eaſque vocat fidem temporariam, ſeu temporum.

Ea potiſſimum ratione ita ſe ſe geſſere Patres, quia Hetherodoxi ut fucum facerent legentibus, terminis ſubobſcuris & involucris ſuam pandebant mentem, ut deciperent incautos. Sic Pelagius illuſit Patribus Dioſpolitanis, Cœleſtius Zoſimo, Berengarius ſimplicioribus; quod quidem illi exprobrat Lanfrancus: ante ipſos idem fecere Valentiniani, de quo illos accuſat S. Iræneus Lib. 1. parte 3. edit. Pariſ. 1639. Tertullianus Lib. contra eoſdem cap. 1. & 2. Jovinianus apud Hieronymum Lib. 1. adverſus eumdem, eum ejuſdem inſimulatur criminis: qua de cauſa Patres ad omnem æquivocationem tollendam, & omne hæreticis ſubripiendum aufugium clare ſemper de myſteriis in controverſia motis loquebantur. Pari & conſimili zelo ſuum acuerunt ſtylum adverſus Priſcillianiſtas, eo quod mendacium in gratiam religionis licitum eſſe propugnarent: ad hoc vitiatum evertendum principium S. Auguſtinus Librum de mendacio compoſuit, tum & Libro 7. Confeſſionum cap. 19. gratias agit Deo, quod adeo ſit bonus & miſericors, ut ad veritatis elucidationem permiſerit hæreſes.

Ut primum Patres fidem, graſſante hæreſi, in periculum venire animadvertebant, ſtatim atque prout tempus permittebat de myſteriis impugnatis edocebant fideles, ut videre eſt in Epiſtolis & ſummorum Pontificum ac ſanctorum Patrum, quæ ut plurimum complectuntur reſponſiones ad dubia Chriſtianorum circa fidem: ſic S. Athanaſius multas ſcripſit Epiſtolas contra perfidiam Arianam, S. Auguſtinus contra Pelagianos, Hieronymus adverſus Helvidium, Jovinianum, & Vigilantium. Nihil aliud præcontinent Controverſiarum tractatus.

Apologiæ ſunt in duplici differentia, quædam pro fidei defenſione, aut ejus explicatione: quædam etiam pro aliquorum Patrum juſtificatione datæ ſunt. Primi generis eſt beati Juſtini ſecunda quæ eſt prima, in qua quidem probat Euchariſtiæ conſecrationem eſſe ab omni crimine immunem: & hoc adverſus Paganos, qui Chriſtianos puerulum in Euchariſtia occidere & mactare effutiebant. Ejuſdem generis eſt Apologia quam Minucius Felix ad inſtruendum amicum compoſuit: Eo loci probat noſtra myſteria ab omni ſuperſtitione diſcedere: Secundi generis eſt Apologia Origenis, & Dionyſii Alexandriui: primus in ſuſpicionem malæ fidei circa adorabilem Chriſti perſonam veniebat: ab hoc nævo ſanctus Pamphilius martyr eum tametſi mortuum vindicavit, ne Ariani tantum doctorem in ſuas traherent partes. Sic referunt Vincentius Lirinenſis Commonit. 1. cap. 23. Photius Codice 118. Euſebius Lib. 6. hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cap. 33. Dionyſius vero accuſatus de nævis adverſus ſanctiſſimam Trinitatem, jubente ſummo Pontifice, ab hujuſmodi convitiis ſe ſe purgavit, ne videretur adjuvare Arianorum partes. Sic refert Euſebius ibidem Lib. 7. capite 26. Baſilius Lib. de Spiritu ſancto cap. 29. Athanaſius de ſententia Dionyſii, Hieronymus de Scriptoribus Eccleſiaſticis.

Reponunt Proteſtantes, Epiſtolam beati Ignatii ad Smyrnenſes non eſſe genuinam, adeoque nihil poſſe concludi ex ea pro realitate corporis Chriſti in Euchariſtia, ubi clare explicatur & propugnatur.

Reſpondeo Epiſtolam laudatam eſſe genuinum beati Ignatii fœtum, cujus rei non unum argumentum eſt: I. Theodoretus Dialogo tertio locum ſupra laudatum citat, ut videre eſt apud Hoſpinier prima parte Hiſtoriæ ſacræ pag. 10. Euſebius ibidem Lib. 3. cap. 36. Hieronymus in catalogo Scriptorum Eccleſiaſticorum, & Rufinus Lib. 4. Hiſt. Eccleſ. capite 34. illam epiſtolam annumerant inter Ignatii epiſtolas: quinimo Iſaac Vosſius tametſi Pr teſtans Epiſtolas beati Ignatii ex manuſcripto Græco undecim ſæculorum vetuſto fecit juris publici, & locum citatum de verbo ad verbum refert.

PUNCTUM TERTIUM.

De Homiliis Sanctorum Patrum.

Homiliæ SS. Patrum ſunt in duplici differentia; quaſdam poſt lectionem Scripturæ

pturæ ſacræ, devote pronuntiabant : ut plurimum enim Scripturam ſacram gradatim, unum verſum poſt alterum, & hoc non ſolum præſentibus Chriſtianis, verum etiam Catechumenis, hæreticis, Judæis & ipſis Paganis explicabant: in iis obſcure admodum ne ſancta darent canibus loquebantur, juxta illud Chryſoſtomi Orat. de S. Philogonio : " Qui myſteriis ini- „ tiati ſunt, intelligunt quæ dicuntur. „ Et iſtud S. Aug. in Pſal. 109. pag. 5 7. " Fidelibus loquor. Si quid non intelli- „ gunt Catechumeni, auferant pigritiam, „ feſtinent ad notitiam : non ergo opus „ eſt myſteria promere. „ Deinde dimittebant extraneos & Sacrificium inchoabatur; ita habetur expreſſe Lib. 2. Conſtitutionum Apoſtolicarum cap. 57. ita apud Dionyſium Lib. Eccleſ. Hier. cap. 31. Concilium Laodicenſe, canone 19. & S. Chryſoſtomum Homilia 17. in Epiſtolam ad Hebræos. Quidam quidem Africæ Epiſcopi volebant Judæos & Paganos arcere ab hujuſmodi Homiliis, in quibus ſacræ explicabantur Scripturæ; verum Patres, permultos ad fidem hujuſmodi lectione converti animadvertentes, Concilium Carthaginenſe 4. canone 24. ſtatuit eos admitti ad lectionem Scripturæ ſacræ Homiliis explanatæ.

Quædam aliæ erant Homiliæ in quibus Patres abſque figura, & parabola, & hoc ſolummodo coram Initiatis ſe ſe enuntiabant. Loquimur ait Theodoretus quæſtione in Numeros interrog. 15. Tomo 1. obſcure de myſteriis coram Catechumenis, ſed illis dimiſſis, ea palam & clare initiatos docemus. Eadem prorſus dicit Auguſtinus Sermone primo in appendice De oleo ſacro, & Sermone 82. de diverſis Tomo 10. Cyrillus Hieroſ. Catecheſi 6. pag. 60. rurſus Homil. 40. in primam ad Corinth. Tomo 5. Item Iſidorus Pelaſiota Lib. 1. Epiſt. 401. Chryſoſtomus Homilia 52. in Euſtathium Antiochenum Tomo 1. Homil. 36. in 1. ad Corinthios Tomo 5. Homil. 60. ad populum Antiochenum ſeu Catecheſi prima ad illuminandos : Homil. 24. in primam ad Corinthios: Auguſtinus in Pſalmum 39. in his operibus omnis myſteriorum œconomia ſubtegitur. In his Patres reddunt rationes cur ſubobſcure de myſteriis ſermonem habeant ; ſed abſque figura coram initiatis de ſacramento Euchariſtiæ mira dicunt.

Inſtar omnium ſit ſanctus Petrus Chryſologus, qui Sermone 33. ſic habet: " Tetigit veſtimentum mulier, & curata „ eſt. Miſeri! qui quotidie corpus Do- „ mini tractamus & ſumimus, & a noſtris „ vulneribus non curamur; non Chriſtus „ infirmantibus, ſed fides deeſt. „ De œconomia unum Cyrillum Hieroſ. Catech. 6. pag. 60. audire loquentem ſufficit: " Dominus loquebatur, *ait*, in parabolis „ iis quidem qui poterant audire: diſci- „ pulis vero privatim parabolas & ſimilitu- „ dines explicabat ... Hæc myſteria Sa- „ cramentaque nunc patefacit Eccleſia ei „ qui ex Catechumenis excedit: nec mo- „ ris eſt Gentilibus exponere. Non enim „ Gentili cuiquam de Patre & Filio & „ Spiritu ſancto arcana myſteria declara- „ mus: neque palam apud Catechumenos „ de Myſteriis verba facimus, ſed multa „ ſæpe loquimur occulte, ut Fideles qui „ rem tenent, intelligant, & qui non te- „ nent, ne lædantur.

Replicant Miniſtri tantis obruti teſtimoniis: Patres hyperbolice loquuntur. Ergo &c. Verum iniquitas mentitur ſibi: namque hunc gerunt morem ſancti Doctores: monent populos cum verba Scripturæ ſacræ ad litteram & in ſenſu obvio non ſunt ſumenda: at vero cum myſteria aperiunt, in ſenſu obvio, & identico ſe ſe explicant.

Obſervandum eſt, quod ut primum aliquis Heterodoxus aliqua debellare myſteria incepit, tunc abſque mora de iis etiam clare loqui ſatagerunt Patres: quocirca altum longo tempore fuit apud eos ſilentium de doctrina Sacramentorum, eo quod non niſi elapſis pluribus ſæculis impugnata fuerit: unde non mirum ſi ſubobſcure in multis Homiliis de ſacra Euchariſtia ſermonem fecerint.

PUNCTUM QUARTUM.

De Orationibus eloquentia, & diſputationibus publicis Sanctorum Patrum.

IN his Operibus SS. Patres œconomiæ cauſa non niſi de myſteriis obſcure agebant, eo quod & orationes & diſputationes coram extraneis ac nondum initiatis inſtituerent: hinc S. Gregorius Naz. Orat. 42. pag.

687.

Digitized by Google

687. ait myſteria non eſſe extraneis committenda : Rurſus Orat. 33. pag. 532. contendit mortem potius ſubeundam eſſe, quam extraneis ſacra Myſteria pandere, ea ductus ratione Theodoretus monet Eraniſten in Dialogis, ut ſubobſcure de myſteriis ſecum loquatur, eo quod ſermonem etiam apud extraneos haberent.

Objicit Claudius Miniſter, S. Gregorium Naz. Orat. 17. pag. 273. non niſi myſtice de Euchariſtia loqui; maxime vero Orat. 11. pag. 187. quam habuit de funere ſororis ſuæ Gorgoniæ; ſed iſtud argumentum, quod habetur reſponſione ad ſecundum tractatum de Perpetuitate fidei prima parte cap. 40. certe claudicat: namque alibi S. Gregorius eſt ſui ipſius interpres, præſertim vero Orat. 42. pag. 690. ubi expreſſe ait fideles manducare corpus Chriſti, & ejus bibere ſanguinem: quis autem ſanæ mentis dicet aliquem bibere Domini figuram : Igitur dum loquitur de antitypo Oratione undecima, non de re, ſed de ſigno Sacramenti loquitur, cujus reſponſionis argumentum eſt, quod eamdem de Euchariſtia fidem habuerit cum Ambroſio coætaneo; iſte autem ut refert Theodoretus Hiſt. Eccleſ. Lib. 5. cap. 18. cum Theodoſium Imperatorem ab Eccleſia propulſavit, clariſſime de realitate corporis Chriſti diſſeruit, dicens non illi licitum eſſe corpus Chriſti tangere, ejuſque ſanguinem bibere.

PUNCTUM QUINTUM.

De Epiſtolis.

SANCTI PATRES iiſdem innixi principiis iterum atque iterum ſupra & expoſitis & probatis, non niſi ſubobſcure in ſuis Epiſtolis de ſacris Myſteriis loquebantur, quandoquidem Epiſtolæ, aut ſubſunt omnium oculis, aut caſu vel aliter ad omnium promiſcue notitiam poſſunt pervenire : Non ita tamen myſtice ſuam prodebant de myſteriis ſententiam, quin verbis quibuſdam ac terminis indirecte ſignificarent quid velent dicere, juxta illud tritum axioma, *pauca intelligenti* : & hoc cum ad Initiatos ſeu etiam Epiſcopos ſcribebant : Inter epiſtolas quædam ad conſolationem, quædam ad Scripturæ ſacræ interpretationem, quædam etiam ad ſolvenda religionis dubia erant directę; & pro materiæ, perſouarumque varietate ac conditione, minus vel magis ſe ſe explicabant.

Hujuſce œconomiæ multiplex exemplum atque probatio affertur. Clemens Alexandrinus Lib. 1. Stromatum pag. 276. ait, multa omitto quæ ſcriptis mandare non eſt animus. Ibidem ſubdit quædam ab ipſo ſacra occultari. Ad hanc probandam œconomiam idem Pater Lib. 5. Stromatum pag. 276. multas adducit Apoſtolorum auctoritates, immo & ipſius Platonis qui Epiſt. 2. ad Dionyſium Tyrannum, editionis vulgatæ, ait Philoſophos non niſi enigmatice de Divinitate loqui debere.

Innocentius I. Epiſtola 1. ad Decentium Eugubinæ Eccleſiæ Epiſcopum, qui ab eo quædam circa Sacramentorum adminiſtrationem puncta elucidari expoſtulaverat, reſpondet ſe ſe Sacramentum Confirmationis per omnia explicare non audere, eo quod pro more antiquo Eccleſiæ Romanæ, non licitum eſſet omnia ſcriptis committere.

Eadem œconomia S. Auguſtinus utens Epiſt. 162. edit. novæ pag. 43. cap. 8. num. 23. de Euchariſtia non aperte quidem ſe explicat, ſed verbis quorum ſenſus capere poterant Initiati, eo quod ſacrum Euchariſtiæ Myſterium præcognoſcerent, item & Epiſt. ad Dardanum : " Noſti, *inquit*, in quo ſacrificio dici„ tur gratias agamus Domino Deo no„ ſtro. „ Eadem ductus œconomiæ ratione Epiſt. 23. edit. vero novæ 98. num. 8. ſcribens ad Bonifacium dicit illi Sacramenta nonnumquam ſignificari nominibus rerum quas ſignificant, quocirca eo loci ait Sacramentum corporis Jeſu Chriſti eſſe quodammodo corpus Jeſu Chriſti.

Ante ipſum Epiphanius in Ancorato num. 57. ait multa in ſacra Scriptura contineri de quibus nec ratio, nec modus explicatur. Mira de realitate corporis Chriſti in Euchariſtia profert pag. 562. his verbis de Chriſto : " Evangelium habet, „ quod ſurrexit in cœna & accepit hæc, „ & ubi gratias egiſſet, dixit, hoc „ meum eſt, hoc & hoc : & videmus „ quod non æquale eſt, neque ſimile, „ non imagini in carne, non inviſibili dei„ tati, non lineamentis membrorum. Hoc „ enim

„ enim eſt rotundæ formæ & inſenſibile, „ quantum ad potentiam, & voluit per „ gratiam dicere, hoc meum eſt; hoc & „ hoc: Et nemo fidem habet ſermoni. „

Non deſunt alia ejuſdem œconomiæ exempla, ut videre eſt in Epiſtola S. Auguſtini ad Honoratum quæ eſt 141. edit. novæ & Libro 2. Retract. cap. 36. ubi explicat quomodo iſta Chriſti in cruce pendentis verba, Matth. 27. 46. *Deus meus ut quid dereliquiſti me*, intelligenda ſint, & quomodo Verbum factum ſit Caro; quæ quidem omnia non niſi myſtice explanat; Rurſus Epiſt. 205. edit. nov. cap. 1. num. 2. ad Conſentium, qui poſtulabat num Chriſtus in cœlo carnem & oſſa, & ſanguinem haberet? utrumque obſcure & ſimilitudinibus explicat: ait quidem utendo Chriſti verbis Luc. 24. 39. *Palpate, & videte, quia Spiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere*; ſed ſubdit numer. 3. Accedat fides & non relinquetur ambigendi locus, niſi fortaſſis de ſanguine, quandoquidem cum Chriſtus dixit, *Palpate & videte &c.* ſiluit ſanguinem; ex quo ſed perperam inferre volunt Galviniſtæ, ſanguinem non eſſe realiter in Euchariſtia: concedant igitur juxta conſequentiam ex verbis Chriſti profluentem adeſſe corpus, tum conſequenter & ſanguinem, cum corpus eo ipſo quo vivum eſt, ſuum habeat ſanguinem: Sed eo loci S. Auguſtinus ut myſterium occultet, ait quæſtiones inutiles non eſſe inſtituendas; alibi vero clare admodum dicit & docet corpus & ſanguinem Chriſti realiter eſſe in ſacra Euchariſtia; maxime Serm. ad Neophyt. his verbis: " Hoc accipite in „ pane quod pependit in cruce; hoc ac„ cipite in calice, quod manavit de Chri„ ſti latere. „ Sic refert locum Paſchaſius Epiſt. ad Frudegardum.

PUNCTUM SEXTUM.

De Commentariis.

PATRES primorum ſæculorum admodum Epiſtolas ſcripſerunt, ſed non ſic de Commentariis quæ inſtituerunt & fecerunt modo ad Catechumenorum inſtructionem, modo ad genuinos Scripturarum ſenſus aperiendos adverſus perfidiam hæreticorum, qui quidem illas non ſemel defloraverunt, & in pravos adulterinoſque ſenſus detorquerunt; modo etiam ad contundendam Paganorum malam fidem, qui ex ſpecie contradictionum in allegoriis affulgentium, Scripturas irridebant & evacuabant, ut legitur de Juliano Auguſto, quem confutavit S. Hieronymus.

Inter Commentaria Patrum in Scripturam ſacram quædam fuſa, quædam vero brevia admodum comperiuntur: primi generis ſunt Commentaria Origenis, & S. Cyrilli Alexandrini in Joannem, Ambroſii in aliqua Geneſeos loca, & in Lucam: poſterioris generis ſunt veluti quædam notæ ſeu obſervationes in nonnulla Scripturæ loca, quales Theophili Antiocheni, Hilarii Pictavienſis, Hieronymi, Pelagii Eccleſiæ Romanæ Diaconi, Theodoreti, & Primatii.

Sanctus Ambroſius Libro de Paradiſo cap. 12. verſus medium dicit Scripturas ſacras non eſſe abſque interprete legendas; Hieronymus vero Epiſt. ad Paulinum, quæ eſt per modum præfationis in Vulgatam perſtringit eos qui abſque magiſtro duce ſacras audent ſcrutari Scripturas; tum Auguſtinus Epiſt. 1. ad Voluſianum adhuc infidelem quæ eſt 132. edit. nov. ait illi, quod ſi quid obſcuri invenerit in Scripturis, illi os ad os explicaturus ſit.

Patres plurimum deſiderabant ut Pagani & Judæi, divinas cum interpretatione legerent Scripturas, eo quod compertum haberent multos hac lectione ad fidem fuiſſe converſos. Ad hanc provinciam adimplendam, & hunc attingendum ſcopum quatuor potiſſimum in ſuis Commentariis explanabant: Primo quidem ex mutua N. & V. Teſtamenti adinvicem relatione, Prophetias eſſe in Chriſto adimpletas probabant. Secundo, ex eodem prorſus principio demonſtrabant auctorem utriuſque Teſtamenti eſſe bonum; & Deum optimum eſſe viſibilium & inviſibilium auctorem & creatorem, & hoc contra Manichæos. Tertio, ſolvebant contradictiones apparentes, ne vana quædam & fucata ex ignorantia hominum Deo tribuerentur, quocirca Origen. Homil. 2. in Gen. ait non eſſe credendum Deum habere os, & brachia ſicut homines habent: Chriſtum non in ſenſu litterali & obvio petram eſſe, leonem, maledictionem, ſed hæc alle-

lego-

legorice & myſtice de Deo & Chriſto dici, ut homo capiat Deum ſe ſe hominibus manifeſtare, & inſuperabilem habere fortitudinem, Chriſtum vero eſſe veluti Petram angularem qua Fideles in Deo conjunguntur, illumque pro peccatis noſtris feciſſe ſatis juſtitiæ Patris, factum pro nobis in hoc ſenſu maledictum. Quartum, ſubnotant clare genuinum Scripturæ ſenſum contentum in capite cui contradicitur: de ceteris explicant ſolummodo, inquit Cardinalis Perronius Libro 1. de Euchariſtia capit. 10. ſenſum collateralem & acceſſorium.

Miniſter Dallæus de uſu Patrum 1. parte cap. 6. pag. 160. edit. Genevenſis, anno 1632. aſſerit Patres non niſi obſcure in Commentariis de Myſteriis fuiſſe locutos, & nihil ex iſtis Operibus concludi poſſe: contrarium propugnat Miniſter Claudius reſp. ad ſecundum tractatum de Perpetuitate fidei 1. parte cap. 5. hinc ait realitatem corporis Chriſti in Euchariſtia non eſſe credendam, eo quod tranſubſtantiationem nuſquam legerit in Commentariis Patrum, in quibus, inquit, ex profeſſo explicantes Evangeliſtas, loqui debebant, ſed certe fucum facit legentibus propter duo.

Primo quidem, quia ex dictis Patres teſtantur ſe ſe obſcure in Commentariis loqui. Celebris eſt pro hoc momento Theodoreti locus, qui Comment. in caput 8. epiſt. ad Hebræos verſu 4. & 5. Tomo 3. non niſi obſcure de Sacrificio altaris, quod comparat Sacrificio Melchiſedech, loquitur; ſubdit vero Initiatos bene capere quid dicere intendat. II. miniſter ille non præciſe ex Commentariis, ſed ex aliis Patrum Operibus quædam loca ſubambigua aſſumit, ut realitatem corporis Chriſti in Euchariſtia evacuet; ut ex Libro 2. Clementis Alexandrini capit. 2. ex Libro 4. S. Auguſt. contra Marcianum capit. 40. & contra Adimantum cap. 12. ex Lib. 9. Facundii Herm. de trium Capitulorum defenſione, ex Concilio Nicæno 2. Iconomachorum action. 6. & ſic iniquitas mentitur ſibi.

Iterum igitur atque iterum inculcamus mentem Patrum circa myſteria ex Operibus in quibus ex profeſſo ea tractavere aperiendam eſſe; quinimmo ſi quando verbis ea non explicaverint, quibus poſtea Eccleſia uſa eſt, ad omnes hæreticos debellandos, eadem tamen quoad ſubſtantiam ſufficienter clare tradiderunt, quod poteſt illuſtrari nominis conſubſtantialitatis exemplo, quæ vox licet a Nicæno primo fuerit ſolum in uſu ad declarandam Verbi divinitatem, nihilominus Patres trium primorum ſæculorum eam ex profeſſo propugnaverant.

PUNCTUM SEPTIMUM.

De Hiſtoriis Eccleſiaſticis & Libris pietatis.

INNIXI laudatis rationibus Patres obſcure tantummodo in hiſtoriarum libris, & parabolice ſermonem de myſteriis inſtituerunt, eo quod hiſtoriæ in omnium pene & Catechumenorum & infidelium ac Paganorum manibus ſint; quem quidem geſſerunt morem divinis edocti Scripturis: namque Septuaginta multa de myſteriis ſtatuerunt, etiam de Chriſti divinitate, ſed involucris ſubtexerunt, ne Rex Ptolemæus aliquod pateretur in eorum lectione ſcandalum, ut refert Joſephus Lib. 12. Antiquit. cap. 31. ubi ait Regem alias demirantem leges a Moyſe datas, expoſtulaſſe cur nullus Poeta aut Hiſtoricus ad ſua uſque tempora nihil de eis ſcripſiſſet, Demetrium vero ejus Bibliothecarium repondiſſe, illas leges eſſe divinas, quocirca neminem citra pœnam eo temeritatis deveniſſe, ut de tantis rebus diſſereret, hac de cauſa Theopompon dementia triginta circiter dierum ſpatio agitatum fuiſſe, eo quod illi fuiſſet animus aliquid de eis in ſua proferre hiſtoria; ſed pœnitentia ductum oratione ſupplici avertiſſe a ſe Dei flagellum.

Hoc ipſum jamjam indigitaverat ipſe Deus Exodi 3. ubi ſoli Moyſi ſuum aperit nomen, & Judicum 13. 18. Manue ſciſcitanti ab Angelo loquente in perſona Dei, quodnam eſſet, reſpondit: *Cur quæris nomen meum, quod eſt mirabile?* Eamdem ſervavere œconomiam Apoſtoli in ſuis ſcriptis. S. Paulus Act. 17. non Scripturas ſacras, ſed Poetas citat Athenienſibus, ut eis probet Dei exiſtentiam, & in Epiſtola ad Hebræos multa de Sacerdotio Aaron pronuntiat, nihil vero de ſacrificio Melchiſedech, & de Euchariſtia, eo quod ſua Epiſtola deberet legi etiam coram Infide-

fidelibus, vel aliis non ſufficienter de myſteriorum ſcientia edoctis. Triplici potiſſimum ratione nonnumquam occultabant myſteria Patres, primo quidem propter eorum ſanctitatem, juxta illud Matth. 7. 6. *Nolite dare ſanctum canibus, neque mittatis margaritas veſtras ante porcos: ne forte conculcent eas pedibus ſuis, & converſi dirumpant:* hoc eſt myſteria non ſunt indiſcriminatim omnibus & ſingulis manifeſtanda. Secundo, propter ſublimitatem, idcirco omnes non poterant verbum capere. Denique propter audientium utilitatem; ad quid enim myſteria pandere iis qui ea irriderent? Hinc Scriptores Canonici quandoque utuntur metaphoris, ut cum Chriſtus Petra & Leo vocatur, quandoque allegoriis, & figuris: ſic ſanctus Paulus utriuſque Teſtamenti naturam & effectus per duos filios quos Abraham habuit, alterum de ancilla, alterum vero de libera: quandoque etiam explicat circumlocutionibus, ut ſoli Initiati intelligerent quid dicebant, ita Clemens Alexand. Lib. 5. Stromatum pag. 556. Auguſtinus Lib. 3. de Doctrina Chriſtiana capit. 29. Denique tametſi Socrates Lib. 1. cap. 8. Theodoretus Lib. 1. cap. 12. Epiphanius in Ancorato retulerint Symbolum Nicænum, illud tamen ſiluit Sozomenus Libr. 1. capit. 20. de quo hanc reddit rationem, quia ſolis Presbyteris & fidelibus innoteſcere debebat.

Dices: Falſum eſt dicere SS. Patres occultaſſe myſteria in Operibus publicis; Juſtinus enim Apologia 2. de Euchariſtia loquitur, Tertullianus exprobat Valentinianis quod occultarent myſteria, Conſtantinus Magnus adhuc Catechumenus adfuit Concilio Nicæno: Ergo &c.

Reſpondeo SS. Patres non ſiluiſſe myſteria in operibus Apologeticis; hinc Juſtinus de Euchariſtia in Apologia ſermonem habere debuit, eo quod Chriſtiani vindicandi erant de homicidio ſuppoſititio in Euchariſtia patrato: Ad Tertullianum dico, non exprobraſſe Valentinianis præciſe quod myſteria occultarent, ſed quod ea etiam fidelibus, barbaris vocibus aperirent: Ad Conſtantinum vero nemo non novit non fuiſſe quemcumque Catechumenum, ſed percelebrem jamjam de myſteriis noſtræ Religionis edoctum: quid mirum igitur ſi Imperator de Eccleſia ſæpius bene meritus adeſſet Concilio generali ut fidei protector.

Synopſis de contentis in Sectione.

Primo: Catecheſes, ordinante Eccleſia, quondam fiebant, ut Initiandi diſponerentur ad Baptiſmum ſuſcipiendum, & ex hoc uſus invaluit Catechiſmum in ſingulis Parœciis fieri, ut modo Catechumeni ad Baptiſmum, modo adulti juniores jam Chriſtiani ad Euchariſtiam in Paſchate ſumendam inſtruantur.

Secundo: S. Cyrillus Hieroſolymitanus ordinavit Catecheſes, & ſcriptis mandavit, quod prioribus ſæculis Patres non permittebant, ne propter ſævientem perſecutionem fragiles cederent tormentis, & ſacra Paganis panderent myſteria, quibus pro more in odium Chriſtianorum illuſiſſent.

Tertio: Tametſi Patres quandoque œconomiæ cauſa de realitate corporis & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia aut prorſus ſiluerint, aut ſubobſcure locuti ſint, data tamen occaſione eam claris terminis exponebant.

Quarto: Incaſſum quidam Calviniſtæ, Catecheſes B. Cyrilli tentare volunt, cum Caſſobonus inter Proteſtantes celeberrimus Exercit. 16. in Baron. cap. 103. pag. 473. candide fateatur ex ipſis ſubſequentium ſæculorum Patribus conſtare, illas eſſe genuinum Cyrilli Hieroſolymitani fœtum.

Quinto: Patres in Catecheſibus ad Initiatos, tum & in libris Polemicis & Apologeticis clare de myſteriis, & omni ſecluſa metaphora & ambiguitate loquebantur, cum ſermonem haberent vel apud fideles quibus datum fuerat noſſe myſteria, vel contra Infideles & Hæreticos ad ea defendenda; in ceteris Operibus ſolum obſcure, ne ignari, vel mali blaſphemaſſent, quod ignoraſſent.

ARTICULUS QUARTUS.

De numero & qualitate Operum SS. Patrum.

Ad plenam Patrum notitiam non abs re erit hic texere celebriora eorum Opera, quibus Eccleſia quondam uſa eſt ad fidem contra obſtrepentes defendendam, & ut

& ut datur occaſio, ad noſtra uſque tempora adhuc utitur.

§. I.

De Clemente Romano, anno 102.

S. Clemens patria Romanus, Apoſtolorum coadjutor & diſcipulus fuit, quartus poſt Petrum ſummus Pontifex, cujus meminit S. Paulus ad Philipp. 4. 3. ſeptem urbis regiones diviſit 7. Notariis, ſingulas ſingulis attribuens, qui Martyrum paſſiones & Acta colligerent: ſequentia Opera illi vel tribuuntur, vel ejus nomine celebrantur.

Primo, duæ ad Corinthios Epiſtolæ. Duæ aliæ ad Jacobum fratrem Domini: Tres aliæ ad diverſos. In ſecunda quæ eſt ad Jacobum, agit de Sacramentis & ſacris veſtibus.

Secundo, Libri decem Recognitionum.

Tertio, Libri octo Conſtitutionum Apoſtolicarum.

Quarto, Canones Apoſtolorum ſaltem ab ipſo Clemente græce conſcripti ſunt, latine vero a Dionyſio Exiguo, qui florebat ann. 540. traducti ſunt.

Quinto, Liturgia S. Clementis.

Dubitatur num ſecunda Epiſtola ad Corinthios, & ſecunda ad Jacobum, ſint fœtus S. Clementis. In prima quæ eſt ad diverſos, agit de officio Sacerdotis & Clericorum. Aliæ duæ nomine quidem Clementis circumferuntur, ſed ab ipſo non fuerunt ſcriptæ. Libri Recognitionum inter apocryphos communiter ſunt rejecti. Similiter & Libri Conſtitutionum Apoſtolicarum. Idem judicium ferendum de Canonibus Apoſtolorum: quia tamen hujuſmodi opera ſunt antiquiſſima & præclara tum ad fidem fovendam, tum ad diſciplinam regulandam, & mores probe inſtituendos continent, ſunt magni ponderis, & a Theologis ſæpius celebrantur & citantur. Bellarminus exiſtimat Liturgiam eſſe genuinam, & poſt ipſum R. P. Annatus Congregationis Doctrinæ Chriſtianæ Præpoſitus generalis in ſuo apparatu ad Theologiam poſitivam Lib. 4. pag. 269.

§. II.

De Clemente Alexandrino, ann. 220.

Clemens Alexandriæ natus, iſtius Eccleſiæ Presbyter, Pantæni Philoſophi Auditor, tum, illo defuncto, in Schola Alexandrina ſucceſſor fuit, ubi & Origenis Magiſter extitit, Floruit ſub Severo Imperatore, ſecundo cadente Sæculo, obiit vero ineunte tertio circa annum Chriſti 220. varia, miraque reliquit ſcripta, e quibus ſuperſunt ſequentia.

I. *Oratio* exhortatoria ad Gentes pro fide amplectenda.

II. *Libri* Pædagogi tres pro eodem fine concinnati.

III. *Libri* Stromatum octo, ſic dicti ob miram rerum varietatem quam ibi ſternit: " Ideo, *ait Annatus*, loco citato pag. 270. „ vulgo Clementis Alexandrini Stromata „ vocantur, hoc eſt, ſtragula, eo quod „ ſicut ſtragulæ veſtes ſint veluti ex va„ riis centonibus contextæ; & ab his pa„ riter ſtromateus auctor ipſe vocatur; „ in eo ſiquidem opere nedum varia de „ divinis Litteris ſternit & contexit, ſed „ ſi quid ſit apud Græcos ſcitu dignum „ affert, ſicque varia de Philoſophia & de „ religione miſcens, veram & Chriſtiano „ dignam tradit ſcientiam. „

In primo libro oſtendit Philoſophiam utilem eſſe: in ſecundo agit de his quæ Græci ab Hebræis ſuffurati ſunt. In tertio de Matrimonio. In quarto de Martyrio. In quinto debellat Valentinum & Baſilidem. In ſexto ſcribit Græcos nedum ab Hebræis, ſed etiam a ſe invicem, alios ab aliis ſuæ doctrinæ mutuaſſe dogmata. In ſeptimo impugnat Græcos & Ethnicos a quibus Chriſtiani vocabantur Athei. In poſtremo oſtendit veritatem demonſtratione & ratiocinio comparari.

§. III.

De ſancto Ignatio Martyre, ann. 111.

Evodio a B. Petro Antiochiæ creato Epiſcopo e vivis erepto, ei in Pontificatu ſucceſſit Sanctus Ignatius auditor Sancti Joannis Evangeliſtæ, *Theophorus*, hoc eſt Deifer, propter ardentem in Chriſtum amo-

amorem dictus, Romæ damnatus ad beſtias occubuit. Variæ ſub ejus nomine circumferuntur Epiſtolæ: Septem genuinæ ſunt, juxta ſanctum Hieronymum, qui in Catalogo Auctorum Eccl. de illis ſic loquitur: "Ignatius Antiochenæ Eccleſiæ „ tertius poſt Petrum Apoſtolum Epiſcopus, commovente perſecutionem „ Trajano, damnatus ad beſtias, Romam vinctus mittitur: cumque navigans Smyrnam veniſſet, ubi Polycarpus auditor Joannis Epiſcopus erat, „ ſcripſit unam epiſtolam ad Epheſios, „ alteram ad Magneſianos, tertiam ad „ Trallenſes, quartam ad Romanos: & „ inde egrediens ſcripſit ad Philadelphios, „ & ad Smyrnæos, & propriam ad Polycarpum commendans illi Antiochenſem „ Eccleſiam. „

§. IV.

De S. Dionyſio Areopagita, ann. 120.

Dionysius Athenis oriundus, & Areopagi, ut ferunt multi, quondam Senator, adhæſit B. Paulo coram Senatoribus de Chriſto peroranti; ſic enim habetur Act. 17. *Stans autem Paulus in medio Areopagi, ait: Viri Athenienſes ... Quod ergo ignorantes colitis, hoc ego annuntio vobis ... Quidam vero viri adhærentes ei, crediderunt: in quibus & Dionyſius Areopagita*, &c. Pariſios ad prædicandam fidem cum Ruſtico & Eleutherio appulit, ut ſuo loco probavimus, quod ſatis innuit Epiſtola Galliæ Præſulum ad Eugenium II. apud Baron. Tom. 9. in Concilio Pariſiis adunato ann. circiter 824. ſic enim ſcribunt: "Nec vobis tædium fiat, ſi ad „ oſtendendam rationem veritatis, ſeſe „ paulo longius ſermo protraxerit, dummodo linea veritatis, quæ ab antiquis „ Patribus noſtris, uſque ad nos, inflexibiliter ducta eſt, beato Dionyſio ſcilicet, qui a S. Clemente, qui B. Petri „ Apoſtoli primus ſucceſſor extitit, in „ Gallias cum Duodenario numero primus Prædicator directus, & poſt aliquod tempus una cum ſociis huc illucque, „ prædicationis gratia, diſperſis, martyrio coronatus eſt.„ Hæc ſunt ejus opera.

I. *Liber* de cæleſti Hierarchia in 15. capita diſtributus, ubi docet in genere quid ſit Hierarchia, tum ejus Miniſtros tam ſuperiores, quam inferiores & ſingulorum munia in ſpeciali delineat.

II. *Alter* de Eccleſiaſtica Hierarchia, de qua eadem prope methodo diſcurrit. Capita 17. complectitur.

III. *Liber* de divinis Nominibus: Eo loci mira & ineffabilia de perfectionibus Dei dicit. 17. habet capita.

IV. *Liber* de Theologia myſtica in quinque capita partitus. Non abſimilia tractat his, quæ de divinis nominibus ſcripſerat: Ibi multus eſt ſermo de Deo uno & trino, de perfectionibus Dei &c.

§. V.

De Dionyſio Alexandrino, ann. 259.

Dionysius ſucceſſit Heraclæ Epiſcopo Alexandrino. Dum ſimplex erat Sacerdos Scholam Catecheſeon ſumma cum laude occupavit, quippe qui fuerit Origenis auditor celeberrimus. Varia edidit opera.

I. *Commentaria* in Eccleſiaſten, in primam ad Corinth. in Apocalypſim, & plura alia apud Euſebium & Hieronymum notata.

II. *Varia* ad varios Epiſtolæ. Prima ad S. Xyſtum Romanum Epiſcopum. Secunda ad Dionyſium Papam. Tertia ad Paulum Samoſat. Inſignis ſane Epiſtola paulo ante mortem ſcripta, additis reſponſionibus ad decem ejus quæſtiones. Quarta ad Fabium de Pœnitentia, & ut quidam legunt ad Flavianum Antiochiæ Epiſcopum. Quinta ad Dionyſium Romanum Pontificem Apologetica, apud quem ſe purgat a calumnia eorum qui ſcribendo contra Sabellium, de Arianiſmo eum inſimulabant.

§. VI.

De S. Juſtino Martyre, ann. 165.

Justinus patriam habuit Neapolim Palæſtinæ urbem, profeſſione Philoſophus fuit, vitam angelicam Romæ degebat, ann. 150. Martyrio Romæ coronatus. Inter opera quæ illi tribuuntur quædam ſunt ſuppoſititia. Genuina ſolum hic texere animus eſt.

I. *Oratio* Parænetica ad Græcos, ubi Gentiles ad fidem invitat.

II. *Apologia* pro Chriſtianis ad Antoninum pium ex ordinatione Eccleſiæ directa, in qua eos a calumniis quibus erant impetiti, purgat.

III. *Altera* Apologia pro iiſdem ad Senatum Romanum, ſeu oratio ad Senatum habita, qua conqueritur Chriſtianos innoxios ad ſupplicia impune trahi.

IV. *Liber* de Monarchia Dei, ubi adhortatur Græcos ad fidem & legem Chriſti amplectendam. Hoc opus appellatur etiam oratio ad Græcos.

V. *Dialogus* cum Tryphone Judæo de veritate Religionis Chriſtianæ.

VI. *Ariſtotelicorum* quorumdam falſorum dogmatum everſio.

§. VII.

De S. Irenæo, ann. 202.

Sanctus iſte percelebris Martyr & Epiſcopus Lugdunenſis fuit. Exardeſcente perſecutione Septimi Severi, & Antonini Caracallæ, miſſus eſt a Martyribus in carcere detentis ad S. Eleutherium SS. Pontificem ann. circiter 202. Die 28. Junii cum omni fere ſuæ civitatis Epiſcopalis populo, prope nonagenarius pro Chriſto obiit. Sequuntur ejus opera.

I. *Libri* quinque adverſus hæreſes.

II. *Liber* unus de Diſciplina, inſcriptus contra Gentes. De eo mentionem facit Euſebius Lib. 5. cap. 25.

III. *Ad* Marcianum fratrem liber unus de Prædicatione Apoſtolica.

IV. *Variorum* Tractatuum Liber unus, quibus Scripturæ & genuinis Traditionum auctoritatibus fractos animo, in pietate confirmat.

V. *Liber* de Ogdoade, ſive de octonario numero occaſione Florini Condiſcipuli quondam ſui ſub Polycarpo, ſed jam in Valentinianorum hæreſes lapſi.

VI. *Epiſtola* ad Blaſtum de Schiſmate.

VII. *Epiſtola* ad Florinum de Monarchia dicta.

VIII. *Epiſtola* ad Victorem I. SS. Pontificem de feſto Paſchatis celebrando.

§. VIII.

De Tertulliano, ann. 216.

Tertullianus Afer, primum Ethnicus, Rhetoricam Carthagine non ſine magno omnium plauſu docuit, verſus ann. 196. Victore I. Pontifice, tum ad fidem converſus pro more chriſtiano, dimiſſa toga, pallium indutus de ipſo pallio librum exaravit, ad propellendam inconſtantiæ labem ſibi perperam objectam; quod a toga tranſiiſſet ad pallium, hoc eſt, ab Ethnico ad Chriſtianiſmum, Presbyter Carthaginenſis conſecratus tot mira pro Religione ſcripſit, ut ſanctus Cyprianus, teſte Hieronymo in cap. 55. Eccleſ. nullum prætermitteret diem quin aliquid de Tertulliani operibus legeret. Sed tandem Procli cujuſdam molitione, & Montaniſtarum inſania deluſus in tantos prolapſus eſt errores, ut qui Eccleſiæ Romanæ quondam decus & defenſor extiterat, ſic factus ſit ejuſdem inimicus, ut adverſus eam ſcripſerit: hinc non ut Pater Eccleſiæ habendus eſt, ſed ſolum ut Doctor ſubtilis, qui dum in fide verſaretur, præclara pro Chriſtianis nunc contra Paganos defendendis, nunc pro probis moribus inſtituendis, ſcripſit. Nihil certi habetur de tempore quo mortuus eſt, nihil de converſione & ſalute. Sequentia elucubravit opera.

I. *Apologeticus* adverſus Gentes: Opus ſane egregium & mirabile, in quo vanitatem idolorum demonſtrans, oſtendit omni argumentorum genere, imperante & ſæviente adverſus Chriſtianos Severo, religionem Chriſti ſolam eſſe veram & ſanctam.

II. *Ad* Nationes libri duo. Iſtorum voluminum idem eſt argumentum ac Apologetici.

III. *Liber* unus de Teſtimonio animæ quaſi naturaliter chriſtianæ, ubi oſtendit pluralitatem numinum contra rationem militare, unius Dei vivi & veri exiſtentiam pateſcere, ipſam chriſtianam religionem contradictionem non implicare, & quamlibet objectionem ipſi adverſantem abſque negotio ſolvi poſſe.

IV. *Ad* Scapulam Africæ Præfectum Carthagine degentem librum unum direxit, cui ſapientiſſimis rationibus oſtendit reli-

reli-

religionem chriſtianam optimam & ſanctiſſimam eſſe, ut tandem aliquando miteſceret, & a perſequendis immaniter Chriſtianis temperaret.

V. *Liber* alter de Spectaculis, quæ fugere hortatur Chriſtianos, eo quod eſſent obſcœnarum voluptatum occaſio, quibus emolliti fideles, ex illa flagitiorum pompa deficiebant a fide.

VI. *Liber unus* de Idololatria. Eo loci idololatriam profligare nititur, eamque non in ſolo idolorum cultu ſitam eſſe demonſtrat, verum etiam in ſpurcitiis carnis, in ebrietate, aliiſque nefandis criminibus, quæ ſenſum pervertunt, & animam ad terrena amore proſequenda deflectunt.

VII. *De* Corona militis unus egregius liber, cujus occaſio hæc fuit. Severo & Antonino Caracalla Imper. cuilibet exercitus militi corona in capite deferenda diſtributa, ex illis miles unus Chriſtianus manu tenens coronam capiti non apponebat, rem iſtam novam demirans Tribunus, vocato milite, ab eo iſtius facti ſciſcitatus eſt rationem, qui candide confeſſus eſt ſe Chriſtianum eſſe, adeoque pro more Chriſtianorum non niſi poſt mortem, & poſt exantlatos pro fide labores expectare coronam, qua confeſſione facta excandeſcens Præfectus, juſſit militem deſertæ idololatriæ pœnas morte crudeli luere. Quia vero quidam Chriſtiani improperabant Martyri, dicentes abſque neceſſitate morti occurriſſe, ejus partes ſuſcipere defendendas æquum duxit Tertullianus in iſto libro, ubi mira de Traditione allegat, probans ex hoc efficaciſſimo argumento fuiſſe apud Chriſtianos in more poſitum, nuſquam in capite coronam geſtare. Ibidem reſpondet objectionibus.

VIII. *Tractatus* de Pallio, qua data occaſione, librum hunc ſcripſerit, jam diximus.

IX. *Occurrit* ſuo ordine Liber unus de Pœnitentia, quam exomologeſim nuncupat: Duplicem diſtinguit, alteram nimirum ante Baptiſma, alteram vero poſt ſuſceptum iſtud Sacramentum, maxime imponendam & ſubeundam ab illis qui in gravia prolapſi ſunt crimina.

X. *Liber* de Oratione Dominica, ubi ſingulas petitiones explanat.

XI. *Alter* ad Confeſſores in carceribus vinculis propter fidem conſtrictos; ibi eos conſolatur, & ad coronam in brevi per martyrium ſuſcipiendam invitat.

XII. *Liber* quoque unus de Patientia eodem motivo quo poſtremus, mira elegantia concinnatus, in quo rationibus omni exceptione majoribus fideles compellit æquo animo perſecutionum flagella propter Chriſtum ſuſtinere.

XIII. *De* Habitu muliebri liber unus. Ibi ſuo perſtringit ſtylo cenſorio mulierum veſtimenti luxum, in quo ne quidem Gentilium feminis cedere nolunt; monet eas, ut invidiam humanæ perditionis cauſam, lugendo fugere potius, quam augere ſuperbiendo meminerint.

XIV. *De* cultu feminarum alter liber de eodem argumento. In iſto potiſſimum Tertullianus arguit in feminis, nimiam & chriſtiano nomine indignam capitis, faciei & capillorum curam, dicens inter alia: " Si non pudet enormitatis, pudeat „ inquinamenti.... Fruſtra laboratis ornatæ videri, fruſtra peritiſſimos quoſque „ ſtructores capillaturæ adhibetis, Deus „ vos velari jubet. „

XV. *Ad* Uxorem libri duo. Cauſa ea fuit, quod, cum antequam Presbyter foret, uxorem duxiſſet, a qua propter frequentes ad urbem Romam peregrinationes, ſæpius abſens erat, quia vero valetudinarius brevi ſe moriturum credebat, idcirco in caſu mortis eam in priori a ſecundis nuptiis dehortatur; in poſteriori vero, quod ſi tamen nubere velit, ne viro Gentili, ſed potius Chriſtiano monet nubere.

XVI. *De* velandis virginibus liber. Quia vero Virgines in Chriſtianorum cœtibus diſcooperto capite non ſecus ac in choreis quæ maritum quærunt aſtare cerneret, ad præcavenda mala non ſolum mulieres, ſed etiam virgines velandas eſſe contendit.

XVII. *Librum* unum adverſus Judæos conſcripſit, in quo quidem Legem Moſaicam adventu Chriſti extinctam probat.

XVIII. *Aureus* liber de Præſcriptionibus, ubi una falce cunctas ſubvertit hæreſes, & Novatorum dogmata non eſſe audienda demonſtrat.

XIX. *Liber* unus de Baptiſmo in duas diviſus partes. In priori oſtendit efficaciam & utilitatem Baptiſmi contra Cajanitas

Hereticos, qui adhęrentes cuidam Quintillæ feminæ Montani diſcipulæ, aquam auferebant ab illo Sacramento: in poſteriori varias de diſciplina Baptiſmi quęſtiones ſolvit & dirimit, maxime duas: unam circa neceſſitatem Baptiſmi, quam nonnulli impugnabant, eo quod Apoſtoli fidei magiſtri pręter Paulum non legantur baptizati: aliam circa Baptiſmi iterationem. Ad primam nihil determinat, ſed uno verbo reſpondet, Apoſtolos, ſive baptizatos, ſive non, ſalvos eſſe; quia dato & non conceſſo quod non fuerint tincti, fidem eorum vivam & ardentem Baptiſmum ſuppleviſſe. Ad alterum quęſitum ait Baptiſma non eſſe reiterandum, niſi ſit ab Hereticis collatum; ſed non diſtinguit de Baptiſmo ab Hęreticis collato verbis Evangelicis, ab altero ab Hęreticis deflorata forma conceſſo; quidquid ſit, cum univerſim dicat nullum eſſe apud Hęreticos Baptiſma, non eſt in hoc audiendus.

XX. *Liber* unus adverſus Hermogenem, cui oſtendit materiam eſſe creatam.

XXI. *Adverſus* Valentinianos liber, in quo eos irridet potius, quam debellet eorum de pluralitate deorum commenta.

XXII. *Liber* unus de Anima. Eo loci de animæ dotibus tractat, ſed varios juxta Theologorum placita, errores commiſcet, v. g. dicendo animam eſſe corpoream, & ex traduce fieri.

XXIII. *De* carne Chriſti egregius liber, in quo demonſtrat Marcioni & aliis Hęreticis Verbum aſſumpſiſſe naturam humanam.

XXIV. *Liber* de Reſurrectione carnis. In eo debellat Saducęos, & probat reſurrectionem ſicut poſſibilem, ſic & futuram.

XXV. *Contra* Marcionem libri quinque. In primo oſtendit duorum primorum principiorum implicantiam. In ſecundo, Deum Creatorem mundi bonum & optimum eſſe, & cuncta bene feciſſe. In tertio, Chriſtum non alterius Dei eſſe intelligendum, quam Dei Creatoris. In quarto, vetus & novum Teſtamentum mutuo ſibi conſentire. In quinto, Paulum in ſuis Epiſtolis non alium pŗedicare Chriſtum, quam Creatoris ſeu a Deo Creatore miſſum, & a Prophetis annuntiatum.

XXVI. *Scorpiacum* liber unus contra Gnoſticos, qui veluti ſcorpiones perverſę ſuę doctrinæ virus effundebant; ibi remedium & veluti antidotum contra cunctas hęreſes fugiendas tradit.

XXVII. *Adverſus* Praxeam liber unus. In eo, probata contra Marcionem Dei unitate, oſtendit contra Praxeam tres eſſe in ſanctiſſima Trinitate Perſonas.

Scripta Tertulliani contra Eccleſiam.

I. *De Exhortatione caſtitatis* liber unus. In quo amicum quemdam a ſecundis nuptiis ita deterret, ut inter diſputandum quaſi adulterium eas reprobet.

II. *De Monogamia* liber, in quo ſecundas nuptias aperte damnat.

III. *Liber* unus de fuga in perſecutione, quem teſte Hieronymo in Catalogo Script. Eccl. adverſus Eccleſiam conſcripſit, dicens nuſquam eſſe tempore perſecutionis fugiendum; iſtud Chriſti pręceptum Matth. 10. 23. *Cum autem perſequentur vos in civitate iſta, fugite in aliam*, eſſe mere temporale.

IV. *Liber* etiam unus de jejuniis adverſus Pſychicos: Ibi enim erroribus Montani irretitus, iſtius Hęreſiarchæ ſuperſtitioſa jejunia defendit, quæ quia Chriſtiani abnuebant, eos calumnioſe vocat Pſychicos, ſeu animales, qui manducationi addicti, non ſapiunt, ut falſo imaginatur, ea quæ ſunt ſpiritus Dei. Ibi iterum debellat ſecundas nuptias, & Montano qui ſe Paracletum non ſine auſu impio & temerario nuncupabat, adhærere non erubeſcit.

V. *De Pudicitia* liber unus. Hic celebratis pudicitiæ laudibus, iterum debacchatur contra Pſychicos, & Eccleſię diſciplinam inverecunde inſectatur.

§. IX.

De Origene, ann. 254.

ORIGENES, non ut Eccleſiæ pater celebratur, quippe qui in varios prolapſus fuerit errores. Natione Ægyptius fuit, patria Alexandrinus, eruditione clarus, ſancti Leonidis Martyris filius & diſcipulus, in ſuſtinendis litteraturæ laboribus ſic indefeſſus, ut *Adamantius* nuncupatus ſit:, poſt Clementem Alexandrinum Cate-

Catechiſtes factus octo-decim annis vix provectus, ſicut viros ſic feminas ſacram edocebat Scripturam & myſteria: ultra modum caſtus, namque ne in ſuſpicionem impudicitiæ veniret ſeipſum caſtravit, tum & veſano abreptus ſpiritu, multa pro Chriſto paſſus, ſed non perſeveravit, & maluit fidem negare & thus Idolis offerre, quam læſa caſtitate impuro miſceri Æthiopi & nefando contaminari crimine, utinam pro fide ſimul & caſtitate mortuus eſſet. Infinita prope teſte Epiphanio ſcripſit Origenes, ſed pauca duobus dumtaxat Tomis complexa ſuperſunt Opera.

I. *Homilia*, ſive tractatus, vel commentaria in Scripturam ſacram, videlicet Homiliæ 17. in Geneſim. 13. In Exodum. 16. in Leviticum. 28. in Num. 26. in Joſue. 9. in librum Judicum. 1. in Librum 1. Regum. Lib. 3. in Job. Homiliæ 9. in Pſal. 36. 37. & 38. Homiliæ 9. in Cantica. 9. in Iſaiam. 14. in Jeremiam. 14. in Ezechielem: commentaria in Job. Homiliæ 4. in eumdem, quæ quidem omnia in 1. Tomo continentur.

Rurſus, Tractatus 35. in Matth. Homiliæ 39. in Lucam: Tractatus 30. in Joannem: Homiliæ 10. in diverſa novi Teſtamenti loca: libri, ſeu Tractatus 36. in Epiſtol. ad Romanos: & hæc in ſecundo Tomo edit. Pariſ. Genebrardi an. 1574. de quibuſdam tamen dubitatur num ſint Origenis fœtus. v. g. dubitatur de commentariis in Job. de Homiliis decem in diverſa loca Evangelii, ſimiliter & de Tractatu quinto in Matthæum.

II. *Periarchon*, ſeu de principiis Lib. 4. habentur in 1. Tom. a Rufino Presbytero latine translati ſunt.

III. *De* recta in Deum fide, Dialogi tres contra Marcioniſtas.

IV. *Libri* 8. adverſus Celſum Philoſophum Epicureum & Gentilem, pro vera Religione impugnata ab iſto Gentili, defendenda.

V. *Philocalia* de obſcuris ſacræ Scripturæ locis explanandis in variis quæſtionibus propoſitis & ſolutis, ex variis commentariis Origenis a S. Baſilio & Gregorio Theologo excerpta, & ad Theodorum Thyaneum Epiſcopum miſſa: hoc eſt, liber unus, hujuſmodi complectens quæſtiones.

VI. *De* hiſtoria Suſannæ Epitome, cui adnexa eſt Julii Africani, de eadem hiſtoria ad Origene epiſtola.

VII. *Tetrapla*, *Exapla*, *&* *Octapla*. Tetrapla ſunt quatuor veteris Teſtamenti editiones, videlicet LXX. Interpretum, Aquilæ, Symmachi & Theodotionis. Totidem diverſis columnis exhibitæ: Exapla in ſex diſtribuuntur ejuſdem Scripturæ editiones, nimirum adſunt quatuor jam recenſitæ, & duæ aliæ hebraicæ additæ, una quidem litteris hebraicis, altera Græcis in ſex columnis. Octapla exhibent octo columnas, & totidem editiones: præcedentibus adduntur duæ aliæ, quarum auctorum nomina omittuntur.

§. X.

De ſancto Cypriano.

CYPRIANUS ita celebris eſt in Eccleſia, ut ipſum nominare Encomium ſit. Natione Africanus erat, patria Carthaginenſis, Proſapia Senator, profeſſione Rhetor eloquentiſſimus, & juxta Lactantium ita ingenio facili, facundo & ſuavi, ut diſcerni vix poſſit, an ornatior in loquendo, vel in explicando facilior, aut in ſuadendo potentior quiſquam fuerit. Primum Ethnicus, deinde vero opera Cæcilii Presbyteri Chriſtianus, tum eximias propter virtutes Carthaginis Archiepiſcopus, & totius Africæ Primas extitit. Octava in Chriſtianos ſæviente perſecutione, ſub Aſpaſio Paterno Proconſule martyrio coronatus eſt. Tanti facit ejus ſanctitatem Eccleſia, ut in Canone Miſſæ ejus quotidie, & perpetuo celebret memoriam; ſcripta ejus tribus Tomis comprehenduntur ordine ſequenti.

In primo Tomo.

QUATUOR epiſtolarum Lib. numerantur 85. omnes utiles.

I. *Pro* privilegiis ſedis Apoſtolicæ legatur ea quæ eſt ad Cornelium Papam de Primatu ſummi Pontificis, reſpectu Eccleſiæ univerſalis. Eo loci auream iſtam profert ſententiam: " Neque enim aliunde hæreſes obortæ ſunt, aut nata ſunt ſchiſmata, quam inde quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in

„ Eccleſia ad tempus Sacerdos, & ad „ tempus judex vice Chriſti cogitatur. „

II. *De* invocatione Sanctorum, & eorumdem pro vivis interceſſione. Eſt altera ad S. Cornelium num. 57.

III. *Pro* firmandis Sanctorum Feſtis, inſignis eſt ea quæ eſt ad Clerum & plebem de Celerino lectore ordinato directa, num. 34. Ibi commendat ſancti Martyris in Confeſſione fidei Conſtantiam.

IV. *Aſtruitur*, in ea quæ legitur num. 66. memoria defunctorum, quos ſuffragiis noſtris ſublevare poſſumus a pœnis quas in Purgatorio pro expiandis peccatis luunt.

V. *Purgatorii* fides ſpecialiter defenditur in epiſtola, quæ eſt numero 52. hoc dogma propugnat multis momentis, maxime iſta innixus Matth. 5. 26. Chriſti ſententia: *Non exies inde, donec reddas noviſſimum quadrantem*.

VI. *Confeſſio* ſacramentalis & auricularis firmatur epiſt. ad Antonianum quæ eſt num. 86. ubi ait: " Admittendus eſt Plan„ gentium gemitus & pœnitentiæ fru„ ctus dolentibus non eſt negandus. „ Ex„ preſſius Serm. de lapſis num. 98. „ Deni„ que quanto & fide majores, & timo„ re meliores ſunt, qui quamvis nullo „ ſacrificii, aut libelli facinore conſtricti, „ quoniam tamen de hoc vel cogitave„ runt, hoc ipſum apud Sacerdotes Dei „ dolentes & ſimpliciter confiteutes, Ex„ omologeſim conſcientiæ faciunt, animi „ ſui pondus exponunt, ſalutarem mede„ lam parvis licet, & modicis vulneribus „ exquirunt. „

VII. *Veritatem* & realitatem corporis Chriſti in Euchariſtia probat S. Cyprianus multis in locis: Inprimis epiſt. ad Cæcilium, quæ eſt num. 63.

VIII. *Oſtendit* parvulos eſſe baptizandos in ſua ad Fidum Epiſcopum epiſtola, quę eſt numero 59.

IX. *Jam* vero, ſi quis de antiqua Eccleſiæ diſciplina erga lapſos moveat quæſtionem, id aperte docebunt, præter librum de lapſis, epiſtola decima, undecima & duodecima S. Præſulis.

De ſecundo Tomo.

Multi ſunt egregii de diverſis S. Cypriani indubitati Tractatus.

I. *De* diſciplina & habitu Virginum liber, in quo aſſignat quid ſit pudicitia & ſanctimonia dignum.

II. *De* Lapſis liber. Ibi oſtendit peccata ſcandali pœnitentia admodum luctuoſa eſſe expianda.

III. *Egregius* de unitate Eccléſiæ liber, quo cuncta removentur ſchiſmata, & pax Eccleſiæ firmatur.

IV. *Liber* unus de oratione Dominica, quam cœleſtis Doctrinæ compendium appellat.

V. *Ad* Demetrianum Ethnicum liber. Iſte querebatur, & dicebat bella, famem, peſtem, aliaque mala refundenda eſſe in Chriſtianos, qui deorum cultum debellabant, Cyprianus iſti Africæ Proconſuli ſapientiſſimis rationibus oſtendit, tot calamitates potius eſſe effectus Idololatriæ, in qua vitium & horrenda crimina conſecrantur.

VI. *Sequitur* de Idolorum vanitate Tractatus.

VII. *Liber* de mortalitate graſſante ubique peſte, ex qua infinitorum prope hominum ſtrages fiebat, conſolatur amicos propinquos & ceteros Chriſtianos ſpe futurorum bonorum.

VIII. *De* opere & eleemoſynis Libri; ubi variis Scripturæ teſtibus probat eleemoſynarum merita.

IX. *De* bono Patientiæ liber. Eo loci diſtinguit patientiam veram a fucata, Chriſtianam a politica.

X. *De* zelo & livore.

XI. *De* exhortatione ad Martyrium, ad Fortunatum.

XII. *Teſtimoniorum* Libri tres ad Quirinum; duo priores militant adverſus Judæos. Tertius ad vitæ inſtructionem ſpectat.

De tertio Tomo.

In hoc Tomo dubio, vel etiam ſuppoſititia referuntur Cypriani opera, & ſunt in triplici differentia: quædam ſunt talia, ut ſtylus & Scripturæ citatæ indicent eſſe Cyprianica, ut Lib. de *Spectaculis*: alter de *Diſciplina & bono pudicitiæ*: tertius de *laude Martyrii* ad Moyſen & Maximum, ceteroſque Confeſſores. Quartus, ad Novatianum hæreticum de *ſpe venia* pro lapſis, Quædam quorum ſty-

lus

lus tametſi relinquat dubium, multa tamen non levius annuntiant eſſe Cypriani fœtus; qualis eſt liber de *Cardinalibus Chriſti operibus* ad Cornelium: alter de *Aleatoribus*: tertius *de Montibus Sina & Sion*. Carmen de *Geneſi*, in quo quatuor prima Geneſeos capita eleganti & heroico carmine reddit auctor. Carmen de *Sodoma*, carmen ad *Senatorem*, demum oratio pro *martyribus*. Poſtrema certis quibuſdam argumentis probantur non eſſe Cypriani, hujuſmodi ſunt liber de *ſingularitate Clericorum*: *expoſitio Symboli Apoſtolorum*, Liber de *Judaica incredulitate* ad Vigilium: alter adverſus Judæos qui Chriſtum inſecuti ſunt, Liber de *revelatione capitis S. Joannis Baptiſta*, Liber de *duplici martyrio* ad Fortunatum, Liber de *abuſionibus ſaculi*. *De cœna libellus*.

§. XI.

De quintuplici Gregorio, videlicet Taumaturgo, Theologo, Nyſſeno, Turonico, & Papa Magno nominato.

De Taumaturgo, ann. 265.

Ille ſanctus primum Ethnicus, tum converſus ad fidem Neocæſarienſis in Ponto inauguratus Epiſcopus, virtutibus præfulgens, eruditione præclarus, miraculis celebris, fuit vir potens opere & ſermone, multos enim paganos ad fidem convertit. Multa ſub ejus nomine cirumferuntur opera, quorum alia certa, alia etiam dubia circumferuntur. De prioribus ſolum hic loquimur.

I. *Expoſitio* fidei de SS. Trinitate, quam Concilium V. generale ut revelationem habet.

II. *Oratio* panegyrica ad Origenem ſuum magiſtrum.

III. *Metaphraſis* ſive translatio in Eccleſiaſten.

IV. *Tres* ſermones de Annunciatione BB. Virginis.

V. *Sermo* de ſancta Theophania ſeu apparitione Domini.

VI. *Epiſtola* Canonica, qua adhortatur Fideles ad Pœnitentiam, propter peccata Idololatriæ & alia incurſione Barbarorum facta.

De Gregorio Theologo, ann. 390.

Gregorius iſte propter inſignem eruditionem Theologus dictus: " Primo, „ *inquit Hieronymus in Cat. de Script. Eccl.* „ Saſimorum, deinde Nazianzenus Epi„ ſcopus, vir eloquentiſſimus, præceptor „ meus, a quo Scripturas explanante di„ dici. „ Tum ad Conſtantinopolitanam adſcitus Eccleſiam, cum eam erroribus purgaſſet, ſponte Epiſcopatui ceſſit, atque in ſolitudine hæc ſequentia exaravit Opera.

I. *Libri* Apologetici 4. ſeu orationes Apologeticæ, quibus ſe purgat ab conviciis quæ illi, aut objiciebantur, aut poterant objici de ſuo a patre receſſu, & de ad eumdem poſtea reditu.

II. *Orationes* funebres octo: una in primis eloquentiſſima de Baſilio Magno, altera de Gregorio Patre ſuo, tertia de Gorgonia ſorore ſua: una eſt etiam de Cæſario fratre ſuo, tum de S. Cypriano; una quoque in laudem S. Athanaſii. His accedit alia in laudem Machabęorum: Poſtrema in laudem Heronis, qui primum Philoſophus, tum Chriſtianus factus virgis graviter cæſus pro fide exulaverat.

III. *Orationes* quinque de Theologia adverſus Eunomianos, præſertim vero de Chriſti divinitate contra Arianos, poſtrema de Divinitate Spiritus ſancti contra Macedonianos.

IV. *Orationes* tres egregiæ & doctæ de Pace.

V. *Oratio* in Plagam grandinis, Nazianzi habita, occaſione grandinis qua Tiberinę regionis, jam maturę fruges percuſſę fuerant; conſulit pœnitentiam ad placandum Deum, qui hujuſmodi calamitate ſcelera populi puniebat.

VI. *Oratio* alia mirabilis adverſus mulieres ambitioſius ſe ſe ornantes.

VII. *Oratio* de Moderatione in diſputatione ſervanda.

VIII. *Oratio* in ſancta Lumina, ſeu in Feſtum Baptiſmi Chriſti, quod octavo idus Januarii, tum a Græcis, tum a Latinis celebrabatur. Dicitur autem Feſtum Sanctorum luminum, eo quod per Chriſti Baptiſmum & noſtrum purga-

mus

mur a peccatis, & illuminamur circa myſteria colenda, virtutem amandam, & Chriſti paſſionem in nobis pœnitentia adimplendam.

IX. *Oratio* contra Arianos, in qua eorum in Chriſti Fideles ſævitiam exponit; tum inſulſis eorum contra ſeipſum dicteriis reſpondet, ac demum ex forma Baptiſmi eorumdem coarguit in Verbum errorem.

X. *Oratio* in præſentia 150. Epiſcoporum habita pro ſuo a ſede CP. receſſu.

XI. *Epiſtolæ* variæ numero 80. inter quas duæ ſunt ad Cledonium Presbyterum adverſus Apollinarium.

XII. *Alia* ſunt opera poetica piiſſima, quæ ad ciendos pietatis affectus S. Gregorius juris publici fecit: nimirum I. Tragœdia quæ inſcribitur, *Chriſtus patiens.* II. Poema ad Chriſtum, quo nos ad ejus amorem & imitationem invitat. III. *Carmen de Virginitate*. IV. Poema alterum, quo utriuſque ſexus Virgines inſtruit præceptis, & præclaris inſtituit diſciplinis. V. Varia Chriſti Opuſcula carmine deſcripta, qualia ſunt Chriſti miracula.

De Sancto Gregorio Nyſſeno, ann. 393.

Gregorius ille a Nyſſena ſede ſic vocatur, fuit frater S. Baſilii, S. Petri Sebaſtæ Præſulis, nec non & S. Macrinæ Virginis plurium Virginum Abbatiſſæ. Primum nupſit cum Theoſebia femina ſancta: poſtea vero ex mutuo conſenſu ſeparati, ille Clericatus, iſta Deo ſponte dicata Diconiſſæ ordini nomen dedit: factus Epiſcopus pro fide contra Arianos defendenda inſudavit, hinc juſſu Imperatoris Valentis Ariani ann. 370. exulavit: elapſis 7. annis in exilio a Gratiano revocatus eſt. Adſuit Antiocheno Orthodoxorum Concilio in cauſa Antiocheni trium Epiſcoporum ſchiſmatis habito verſus Chriſti annum 377. tum & Concilio II. generali contra Macedonium: a Synodo nominatus pro condendo Symbolo CP. hanc perfecte adimplevit Provinciam; mortuo vero Magno Meletio Antiocheno Epiſcopo, defuncta ſimiliter Placilla Theodoſii Imperatoris filia, ad eorum funebre celebrandum Encomium communi Patrum Concilii ſuffragio deſtinatus eſt. Tandem poſt multos exantlatos, pro fide defendenda & propaganda labores, obiit 9. Maji ann. circiter 393. Plura egregia conſcripſit opera quę ſequenti ordine referuntur.

I. *Explicatio* in Hexameron. Dicitur ſupplementum Hexameron Baſilii Magni.

II. *De* Opificio hominis liber.

III. *De* vita Moyſis, ſive de vita perfecta.

IV. *Commentaria* duo, videlicet unum in *Eccleſiaſten*, alterum vero in *Cantica Canticorum*.

V. *De* nomine Chriſtiani, ad Harmonium epiſtola.

VI. *Altera* de perfecti Chriſtiani hominis forma, Ad Olympium Monachum.

VII. *De* oratione Dominica Liber unus.

VIII. *De* octo Beatitudinibus Liber.

IX. *Oratio* de Subjectione filii, ſeu oratio qua explicatur illud Apoſt. 1. ad Cor. cap. 15. 28. dicentis: *Tunc & ipſe Filius ſubjectus erit ei, qui ſubjecit ſibi omnia.*

X. *De* mortuis ſive de Dormientibus oratio, in qua quidem docet non eſſe dolendum de obitu eorum qui ultimum claudunt in fide diem.

XI. *Altera* de Infantibus mature raptis.

XII. *De* anima & reſurrectione cum ſorore ſua Macrina diſputatio, ſeu liber.

XIII. *De* vera & incorrupta Virginitate liber, ubi explanatis Virginitatis eximiis dotibus, moleſtias & anxietates nuptiarum non ſilet.

XIV. *De* S. Baptiſmate orationes duę.

XV. *Quinque* libri circa Myſterium SS. Trinitatis.

XVI. Sermones varii de diebus feſtis.

XVII. *Oratio* contra uſurarios.

XVIII. *Oratio* de fornicatione fugienda.

XIX. *Orationes* funebres ſeptem, elegantes quidem & admodum pię ac devotę.

De Gregorio Turonico, ann. 596.

Gregorius iſte a ſuo Epiſcopatu dictus Turonicus, vir fuit miræ ſanctitatis & humilitatis eximię, apud Arvernos Celticæ Galliæ populos patre Florentio & matre Armentaria genitus, S. Galli Arvernorum Epiſcopi nepos & alumnus, Galloque vita functo S. Aviti ejus poſt Cantinum, in ſede ſucceſſoris diſcipulus, & Trith. teſte in Monaſterio

S. Mar-

S. Martini Monachus, ac tandem e Monacho, poſt Euphronium Turonum Epiſcopus decimus-nonus ann. 574. juxta Baronium conſecratus eſt. Multa quidem ſcripſit. En ejus Opera.

I. *Libri* decem Hiſtoriæ Francorum.

II. *De* gloria Martyrum Lib. 2.

III. *De* miraculis S. Martini Lib. 4.

IV. *De* gloria Confeſſorum Liber unus.

V. *De* vitis Patrum Lib. 1.

De Gregorio Magno.

S. GREGORIUS, propter egregias dotes & miram eruditionem magnus cognominatus; Patria fuit Romanus nobiliſſimus, Gordiano Senatore & beata Sylvia matre genitus, Felicis III. pronepos, Romæ primum Præfectus, tum S. Benedicti Monacus, a Pelagio II. ad Eccleſiæ miniſteria vocatus, Conſtantinopolim ad Mauritium Imperatorem miſſus eſt, ibique nuncii Apoſtolici munere præclare functus, mortuo Pelagio Romam reverſus, ſummus Pontifex, ipſo reluctante, electus & inauguratus eſt, ann. Ch. 590. Tum nomine Gregorii primus vocatus. Tot & tanta pro Eccleſia fecit & ſcripſit, ut Doctoris maximi appellatione celebratus ſit. Sequentia elucubravit Opera.

I. *Expoſitio* moralis in Iob in 35. Libros diſtributa.

II. *Liber* Paſtoralis, ſeu de Cura Paſtorali, in quatuor partes diviſus.

III. *Dialogi* cum Petro Libri 4. ſeu Dialogus cum Petro diviſus in 4. Libros, in quibus rogatu Petri Diaconi ſui, virtutes & miracula Sanctorum quos in Italia clariores noſſe, vel audire potuerat, ad exempla vivendi poſteris collegit.

IV. *Expoſitionis* in Canticum Cant. Liber unus, in quo Cantica Canticorum breviter quidem explicat, ſed nihil intactum omittit.

V. *Homiliæ* ſuper Ezech. 22. quibus primam & ultimam Ezechielis Prophetiæ partem, quæ videbantur obſcuriores explanat. Hoc eſt, 12. Homiliis exponit tria prima Ezechielis capita, & decem allis quadrageſimum caput.

VI. *Homiliæ* in Evangelia 40. ad Fidelium mores probe inſtituendos concinnatæ.

VII. *Explanatio*, ſive Commentaria in 7. Pſalmos Pœnitentiales.

VIII. *Expoſitio*, primi Regum libri in ſex partiti libros, quibus ſexdecim prima explanat primi Regum libri capita.

IX. *Epiſtolarum* ad diverſos Libri 12. e quibus plures excerptæ ſunt ſententiæ quæ extant in Decretis.

X. *Undecim* reſponſiones ad totidem quæſita Auguſtini Cantuarienſis Anglorum Epiſcopi: ſeu Epiſtolæ ad Aug.

§. XII.

De Euſebio Cæſarienſi, ann. 340.

ABSIT inter Patres annumerare Euſebium Cæſarienſem Epiſcopum, in Palæſtina natum, cum eum adhæſiſſe Ario probabiliſſimum ſit, quia tamen multa ſcripſit quæ Chriſti ſpectant Eccleſiam, idcirco hic annumeranda & referenda ſunt ejus Opera.

I. *De* Præparatione Evangelica Lib. 15.

II. *De* Demonſtratione Evangelica Lib. 20.

III. *De* Hiſtoria Eccleſiaſtica Lib. 10.

IV. *De Vita* Conſtantini Magni Lib. 4.

V. *Liber* contra Hieroclem, qui duos ſæviente Diocletiano libros contra Religionem ſcripſerat: in uno non ſine blaſphemia audet dicere Apollonium Tyanæum æque ac Chriſtum miracula feciſſe.

VI. *Contra* Marcellum Ancyranum Lib. 5.

VII. *De* Philoſophorum diſſenſione Liber unus.

VIII. *Chronicon*, ſive Hiſtoriæ compendium liber.

IX. *In* Iſaiam Commentaria Lib. 10.

X. *Contra* Porphirium Lib. 30.

XI. *Pro* Origene Apologetici Libri 6.

XII. *De* vita Pamphilii Martyris Lib. 3.

XIII. *De* Martyribus Opuſcula varia.

XIV. *In* Pſalmos Commentaria, & alia plura.

§. XIII.

De S. Athanaſio, ann. 371.

SANCTUS ille & eximius Eccleſiæ Doctor mira dixit, fecit, ſcripſit intra 40. annorum ſpatium pro fide catholica ad-

adverſus Arianos obſtrepentes, & ſævientes defendenda. Piis & clarus parentibus Alexandriæ natus, primum ejuſdem Eccleſiæ Diaconus ordinatus eſt. Adfuit in hoc gradu cum Epiſcopo Alex. in Concilio Nicæno, ubi fidem, annuentibus Patribus ſtrenue contra impugnantes defendit: mortuo ejus Epiſcopo, communi cleri & populi voto pari in ejuſdem locum ſuffectus eſt: ſed Ariani in ipſum ſævire non ceſſarunt. Multa ſub ejus nomine circumferuntur opera. De certiſſimis hic ſolum loquimur.

I. *Oratio* contra Gentes, ubi oſtendit Idolorum veſanam eſſe Religionem.

II. *Altera* de Incarnatione, ejuſque fide & miris effectibus.

III. *Orationes* quatuor contra Arianos ad Epiſcopos Ægypti & Lybiæ in fide confirmandos.

IV. *Oratio* egregia in hæc Domini Verba: *Omnia mihi tradita ſunt a Patre*.

V. *Oratio* de æterna ſubſtantia Filii & Spiritus ſancti cum Deo.

VI. *Oratio*, qua oſtendit unum eſſe Chriſtum.

VII. *Epiſtola* ad Serapionem contra eos qui Verbum ut creaturam habebant.

VIII. *Altera* ad eumdem contra Arianos.

IX. *Una* ad Jovinianum, ubi mira de fide dicit & explanat, & variis quæſitis ab Imperatore factis reſpondet.

X. *De* Synodi Nicænæ decretis contra Euſebium Epiſtola.

XI. *De* ſententia Dionyſii Alexand. adverſus Arianos epiſtola.

XII. *Epiſtola* ad Antiochenſes, quæ nedum ab Athanaſio, ſed a pluribus aliis Coepiſcopis qui ex Italia, Arabia, Ægypto & Lybia cum illo tunc conſcripta creditur.

XIII. *Epiſtola* ad Epictetum Corinthiorum Epiſcopum, contra hæreticos Arianos & ipſius Epicteti Commentaria, in quibus dicebat corpus Chriſti, ex BB. Virgine aſſumptum, eſſe cum Verbi divinitate conſubſtantiale.

XIV. *Ad Adelphium* Onupheos Epiſcopum & Confeſſorem epiſtola, contra Arianam perfidiam.

XV. *Ad* Solitarios altera, ubi recenſitis vitæ ſolitariæ prærogativis & dotibus, eos ad hæreſim Arianam fugiendam adhortatur.

XVI. *De* Synodis Arimini & Seleuciæ epiſtola.

XVII. *Ad* Africanos Præſules epiſtola pro Nicæno Concilio defendendo.

XVIII. *Ad* omnes ubique Orthodoxos epiſtola, dum adverſus eos ſæviret perſecutio.

XIX. *Epiſtola* ad Dracontium Epiſcopatum fugientem; eum invitat ad obediendum Eccleſiæ, ne ex ſua lucta Fideles patiantur ſcandalum.

XX. *Ad* Conſtantium Apologia, in qua egregie ſe purgat a confictis criminibus ſibi attributis.

XXI. *Altera* Apologia, ſcilicet de fuga ſua. Eo loci ſe purgat a timiditatis vitio ſibi impoſito.

XXII. *Altera* Apologia contra Arianos, qui eum exagitare non deſiſtebant, oſtendens ſuam cauſam ad metam feliciter jam jam adductam, nec ulteriori judicio indigere, ut ſuam probet Innocentiam.

XXIII. *De* SS. Trinitate, & Dominica Incarnatione Symbolum, quod Eccleſia ut ſuum habet, & decantat.

§. XIV.

De utroque Hilario, Pictavienſi, nimirum & Arelatenſi.

De Pictavienſi, ann. 369.

S. Hilarius, Lampade nobilitatis non obſcurus, ait Fortunatus Lib. 1. de ejus vita, in Aquitania Pictavis oriundus, ex Gentili factus in provecta ætate Chriſtianus, tum ſuæ patriæ creatus Epiſcopus, in brevi & ſanctitate & eruditione conſummatus, ſic multa implevit tempora, ut de illo reperiatur celebre illud dictum.

Pictavis Hilario multum radiata Magiſtro.

Hic eſt ejus operum Catalogus.

I. *Libri* 12. de Trinitate contra Arianos.

II. *Liber* de Synodis, dum in Phrygia exularet, quem conſcripſit ad expoſtulationem Epiſcoporum Gallorum, qui fidem Orientalium & placita ſcire deſiderabant.

III. Epi-

III. *Epiſtola* ad Abram filiam, quam dolentem de Patris abſentia conſolatur, & a connubio contrahendo conatur avertere.

IV. *Libri* duo ad Conſtantium. In priori commendat fidei libertatem, & eum ad Arianorum partes vi tormentorum Catholicos flectere deterret: in poſteriori Regis expoſtulat præſentiam, ut de fide coram Synodo & Saturnino exilii ſui auctore diſputet.

V. *Liber* adverſus Conſtantium, in quo præmiſſa exhortatione ad certandum, oſtendit Verbi conſubſtantialitatem, Arianorum iniqua molimina, & in judicio Dei parata pro eis ſupplicia.

VI. *Liber* contra Auxentium, ſeu epiſtola ad Catholicos, qua eos monet de ſuis cum Auxentio Mediolanenſi Ariano geſtis.

De Hilario Arelatenſi, ann. 441.

HILARIUS iſte utique nobili proſapia in Galliis oriundus, primum profeſſione monachus in cœnobio Lirinenſis inſulæ, tum poſt Honoratum Arelatenſem Præſul, juxta S. Eucherium, clarus fuit eloquio, ſubtilis ingenio: adhuc juvenis jam maturus ad palmam, tanti nominis habitus in Gallia ut poſt obitum dici meruerit:

Hilarius, cui palma dedit, & vivere Chriſtus,
Contemnens fragilem terreni corporis uſum,
Perpetuis cœlum donis terreſtribus emit,
Gemma Sacerdotum, plebiſque, orbiſque Magiſter.

MULTA egregie ſcripſit juxta D. Auguſtini mentem; ejus ſcripta ſequenti ordine recenſentur.

I. *Vita* S. Honorati Lyrinenſis inſulæ cultoris primi.

II. *Homilia* variæ pro totius anni feſtivitatibus.

III. *Expoſitio* Symboli.

IV. *Epiſtola* diverſæ ad Germanum contra hæreſes.

V. *Hiſtoria* Geneſeos a primo capite uſque ad ſeptimum heroico carmine concinnata, quam ad S. Leonem SS. Pontificem direxit.

VI. *Juxta* multos una epiſtola de prædeſtinatione Sanctorum ad S. Auguſtinum adverſus Pelagianos & Semi-Pelagianos, cujus occaſione S. Doctor librum de prędeſtinatione SS. & alterum de bono perſeverantiæ conſcripſit: Nonnulli tamen eruditi hanc Epiſtolam non Hilarii Arelatenſis, ſed potius alterius S. Auguſtini diſcipuli fœtum eſſe autumant, eo innixi fundamento, quod Hilarius Arelatenſis ſit perſona prorſus diverſa ab altero qui S. Auguſtini diſcipulus ventilatur. I. Quia S. Proſper de eodem ſcribens momento contra Semi-Pelagianos ait, Hilarium Arelatenſem fuiſſe Epiſcopum, alterum vero laicum. II. Qui laudatam ſcripſit epiſtolam diſcipulum Auguſtini in Africa ſe fuiſſe ſignificat, Arelatenſis vero nuſquam vidit Africam; ſed meritis clarus obiit in Gallia ann. 449.

§. XV.

De Sancto Baſilio Magno, ann. 378.

S. BASILIUS natione Græcus, regione Ponticus, ex parentibus nobilitate clarus ann. 328. oriundus, frater S. Gregorii Nyſſeni & Petri Sebaſtæ Præſulum, inſignis Eccleſiæ Pater fuit: Tametſi ab Imperatoribus & hæreticis multa paſſus, infirmitatum pondere oppreſſus, voluntaria pœnitentia, præſertim vero jejuniis ſic fractus, ut præter pellem vix aliud ejus corpus exprimeret, mira tamen pro fide & Eccleſia fecit & ſcripſit. Ecce quænam ejus fuerint opera.

I. *Varia* homiliæ.

II. *Libri* 5. adverſus Eunomium.

III. *Liber unus* contra Sabellianos, Arianos & Anomæos.

IV. *Oratio* contra calumniam eorum qui dicebant Chriſtianos tres Deos colere.

V. *Duo* libri de Baptiſmo.

VI. *Liber* de vera virginitate ad Letoyum Mitilenſem Epiſcopum.

VII. *Liber* de ſancto Spiritu ad S. Amphilochium Iconii Epiſcopum.

VIII. *Opera* Aſcetica.

IX. *Ejuſdem* moralia opera, ad quæ pertinent octo Moralium regulæ, ſeu liber Moralium octo continens regulas.

X. *Canonica* ad Amphilochium Epiſtolæ 3.

XI. *Alia* 212. Epiſtolæ ad varios de variis materiis miſſæ.

XII. *Lyturgia* a S. Proclo laudata.

De

§. XVI.

De SS. Optato, Ephræm, Paciano, Amphilochio & Phœbadio.

De Optato Milevitano, ann. 380.

S. OPTATUS natione Afer e Milevi, unde Milevitanus Epiſcopus dictus, quem SS. Hieronymus & Auguſtinus ut egregium fidei defenſorem habent, ſuum acuit zelum contra hæreticos, in primis adverſus Donatiſtas, quos viva voce & ſcriptis debellavit. Sequentia elucubravit opera. Sex, & juxta alios ſeptem libros adverſus Donatiſtas ſecit, qui fuere Pariſiis editi ann. 1631. cum notis & obſervationibus Gabrielis Asbaſpinæi Aurelianenſis Epiſcopi.

De S. Ephram, ann. 378.

SANCTUS ille Eccleſiæ Pater, natione Syrus, parentibus Catholicis Edeſſæ in Syria ſub Conſtantino Magno ortus, eximia humilitate clarus, Eremi incola fuit, tum Diaconus, ac deinde Presbyter a S. Baſilio ordinatus: nedum ſanctitate, ſed & eruditione ſic floruit, ut *Orbis Magiſter* fuerit nuncupatus. Multa ſcripſit quibus varii errores propelli poſſunt.

I. *Tractatus* ſuper 1. Cor. 7. 9. Apoſtoli verba, *melius eſt nubere quam uri*; ubi magnifice oſtendit iſta Apoſtoli verba ſolum ſpectare ſæculares & liberos, minime vero religioſos, ceteroſque voto caſtitatis adſtrictos.

II. *Tractatus* de Natura Dei, ubi mirum in modum aſtruit præſentiam realem corporis Chriſti in Euchariſtia, quod argumentum eſt magni ponderis, cum fundatum ſit in auctoritate Patris antiquiſſimi, quarti ſcilicet Sæculi.

III. *Ejus* Teſtamentum, quo ſuffragia vivorum mortuis eatenus prodeſſe oſtendit, quatenus pro ſe ipſo defuncto Deum exorare injungit: " Ex nunc volo, *in-* „ *quit*, fratres commoneſacere & rogare „ vos, ut poſt meum exitum & tranſi- „ tum aſſidue memoriam mei in veſtris „ precibus faciatis. „.

IV. *In* eodem teſtamento arma miniſtrat ad debellandos Arianos, Socinianos, alioſque hæreticos Chriſti divinitatem impugnantes.

De ſancto Paciano, anno 380.

S. PACIANUS erat Hiſpanus, nobilitate celebris, eloquentia facundus, ſanctitate & eruditione clarus; tandem Epiſcopus Barcinonenſis inauguratus eſt. Quædam ſcripſit quæ in Bibliotheca Patrum continentur.

I. *Tres* ad Simphorianum contra Novatianos Epiſtolæ.

II. *Paraneſis*, ſive exhortatio ad Pœnitentiam.

III. *De* Baptiſmo Epiſtola una.

De ſancto Amphilochio, ann. 394.

S. AMPHILOCHIUS Iconienſis in Licaonia Epiſcopus, natione Cappadox, profeſſione primum Rhetor magiſter, tum Forenſis, ſed foro poſtea relicto, ſeceſſit in eremum; inde extractus clericatus militiæ nomen dedit. Acerrimus fuit fidei, & Eccleſiæ defenſor, adfuit Concilio ſecundo Generali, præfuit, teſte Photio in ſua Bibl. in Concilio Sydenſi 25. Epiſcoporum adverſus Meſſalianos hæreticos congregato, ann. 383. ſub Damaſo Papa.

I. *Variæ* ab eo promanarunt Homiliæ, quas Theodoretus ſæpius citat.

II. *Unum* librum de Spiritu ſancto contra Macedonianos compoſuit.

III. *Scripſit* vitam S. Baſilii.

De ſancto Phœbadio, ann. 394.

S. PHOEBADIUS erat Gallus, & poſt S. Caprafium Aginnenſis in Vaſconia ad Garumnam Epiſcopus. Ut vir magnus ſua habebatur ætate, quippe qui inter Orthodoxos Synodi Ariminenſis Patres cum *Servatio* Tungrenſi egregie contra Arianos fidem Nicænam defenderit. Sub Damaſo Papa præfuit Valentino Concilio in Gallia 30. circiter Epiſcop. ann. 374. præfuit & Cæſarauguſtano 12. Epiſcop. contra Priſcillianiſtas ann. 380.

Scripſit Librum unum de Trinitate ad refellendam fidei formulam ab Arianis verbis doloſis in Concilio Sirmienſi cuſam: habetur in Bib. PP. tom. 4. edit. Lugd.

Lugd. ann. 1677. In eo probat tres eſſe in Deo perſonas, & tamen unicum Deum. Egregie concinnatam fidei profeſſionem emittit contra hæreticam pravitatem.

§. XVII.

De utroque Cyrillo.

De Hieroſolymitano 368.

S. CYRILLUS Hieroſolymitanus inter Patres quarti Sæculi ſicut ſanctitate ſic & eruditione eminet. Omnibus numeris abſolutus Catecheſeon magiſter apparuit, hinc defuncto Maximo Hieroſolymorum Antiſtite, communi Epiſcoporum provinciæ ſuffragio Patriarcha in illius locum ſuffectus eſt an. circiter 350. ſub Damaſo SS. Pontifice, Conſtantio clavum imperii tenente. Bellum indixit perpetuum Arianis. Ab Accacio exagitatus, etiam e propria ſede deturbatus, in eam vero reſtitutus, nuſquam ejus pro fidei defenſione zelus remiſſus eſt. Contra Macedonianos fidem in Concilio CP. ſecundo generali mirum in modum propugnavit: Die 1. Martii ann. circiter 386. plenus dierum quievit in Domino. Hæc ſunt ejus opera.

I. *Catecheſes* 18. ad illuminatos: hoc eſt inſtructiones familiares, quibus Catechumeni ad digne ſuſcipiendum Baptiſmum inſtituebantur.

II. *Catecheſes* myſtagogicæ quinque, ad recens baptizatos directæ, ubi mira dicit ex veteri & novo Teſtamento, tum & de ſacri Lavacri effectibus.

III. *Epiſtola* ad Conſtantium Imperatorem de crucis Domini apparitione Hieroſolymis. Quam quidem Epiſtolam ut genuinam habet Bellarminus Catal. de Scrib. Eccleſ. Non injucundum erit hic texere S. Doctoris de iſto momento verba: diebus: " Sanctæ Pentecoſtes, circa horam
„ tertiam, omnium maxima crux ex lu-
„ mine conſtituto in cœlo ſupra ſanctiſ-
„ ſimum montem Golgotham, & uſque
„ ad ſanctum montem Olivarum extenſa
„ apparuit, non uni aut alteri; tantum
„ viſa, ſed univerſæ civitatis multitudini
„ maniſeſtiſſime oſtenſa, neque ut aliquis
„ forte putaret, celeriter ſecundum phan-
„ taſiam percurrens, ſed quam pluribus
„ horis ſupra terram aperte conſpecta, co-
„ ruſcis ſplendoribus radios ſuperans ſo-
„ lares: nam ſi ab illis ſuperaretur, cer-
„ te offuſcaretur & lateret. „

De Sancto Cyrillo Alexandrino 444.

S. ILLE eximius divinitatis Chriſti Apoſtolus dici poteſt, vel potius alterum diceres e cœlis emiſſum Angelum, qui a Deo veluti primæ Hierarchiæ Angelus illuminatus, arcana Verbi in ſe, & incarnati myſteria clare admodum in 14. Libris de Theſauro explicavit, tum in diverſis Conciliis ſtrenue adverſus negantes defendit.

Ergo vir ille potens opere & ſermone, primo Cyrillo poſterior fuit decimus ſextus a S. Marco, quartus vero a Magno Athanaſio Patriarcha Alexandrinus. Omnes hæreticos occurrentes debellavit, ab urbe ſua Patriarchali Novatianos fugavit, Judæos ſuperatos expulit. Neſtorianos primum in Concilio Alexandrino, tum in Epheſino œcumenico, ubi nomine Cæleſtini I. Papæ præſidebat, proſtravit: ac tandem expletis duobus ſupra triginta Epiſcopatus annis in pace Chriſti ut Magnus Eccleſiæ heros ann. circiter 444. die 11. Iunii, imperante Theodoſio Magno, & Magno Leone SS. Pontifice, defunctus eſt. Hæc ſunt eius opera.

I. *Multa* in Scripturam ſacram opera. I. In Geneſim Libri 11. in quibus litteraliter ſimul & myſtice textum explicat. II. Libri 16. in Leviticum non abſimili Methodo concinnati. III. In Iſaiam Libri 5. in quibus adſunt commentaria de iis rebus quæ tempore Prophetæ contigerunt. IV. Libri 5. in Evang. S. Joan. Eo loci enarrationibus egregiis textum elucidare non deſinit. V. Dicta veteris Teſtamenti anagogice auctoritate Cyrilli Jeroſ. & Maximi ſuffultus explanat. VI. Liber adverſus Judæos cum diſertis variarum quæſtionum ſolutionibus. VII. Tandem breves Anagogæ de iis qui floruerunt ante legem, quales extitere Abel, Enos, Noe, Abraham, Iſaac, Jacob, &c. Et hæc in 1. Tomo concluduntur.

II. *Epiſtolæ* diverſæ in 2. Tomo numero 39. plures ſunt ad Neſtorium, in quibus

ad

ad fidei ſubſcribendum invitat, ſin minus exauctorationem comminatur.

III. *Homilia* elegantes 10.

IV. *Apologia* ad Theodoſium, qua quidem ſe juſtificat & purgat de litteris ad Reginas ſcriptis; cum enim ad Imperatorem ſcripſiſſet, ut eum in fide firmaret contra invaleſcentem hereſim Neſtorianam, eodem motivo ſcripſerat & ad Reginas, videlicet ad uxorem ejus ſponſam, & Pulcheriam ejus ſororem, quod ęgre ferentes Neſtoriani eum ut aulę perturbatorem apud Theodoſium accuſant, quaſi ſcripſiſſet ad *Pulcheriam*, ut diſſidium concitaret.

V. *Declaratio* 12. anathematiſmorum contra Neſtorium & ejus aſſeclas fuſior explicatio.

VI. *Liber* Apologeticus pro 12. iſtis capitulis, in quo oſtendit ſe ab hęreſi Apollinaris longe ſecedere.

VII. *Liber* alter Apologeticus ad Evoptium Epiſcopum pro iiſdem 12. anathematiſmis.

VIII. *Expoſitio* Symboli Nicæni.

IX. *Synodales* epiſtolæ duodecim.

X. *Theſaurus* mirabilis in 14. Libros partitus, ubi angelice probat contra Arianos Verbi conſubſtantialitatem cum Patre, contra Neſtorianos vero Verbi incarnationem & Chriſti divinitatem.

XI. Dialogorum cum Hermia Libri 7. de conſubſtantiali Trinitate.

XII. *De* adoratione in Spiritu & veritate libri 17. ad Palladium.

XIII. *Libri* 10. contra Julianum Apoſtatam Imperatorem pro fide defendenda.

XIV. *Libri* duo de recta in Chriſtum fide ad Theodoſium & Reginas.

XV. *Liber* unus adverſus Anthorpomorphitas.

§. XVIII.

De Sancto Epiphanio, anno 403.

EPIPHANIUS ex obſcuris parentibus & quidem Ethnicis ortus, a viro Judæo, Triphone dicto adoptatus, hæreditate copioſa ex paupere dives factus, a Luciano quodam virtute & profeſſione vitæ monaſticæ inſigni, in fide eruditus, & poſtea baptizatus eſt. Diſtributis bonis fortunæ pauperibus, vitam utique monaſticam amplexus eſt. Tum Salaminæ Cypri tametſi reluctans Epiſcopus inauguratus, ſicut morum ſanctitate, ſic & eruditione claruit, maxime ob quinque linguarum, Hebraicæ ſcilicet, Latinæ, Syriacæ, Græcæ & Ægyptiæ peritiam; hinc & πεντάγλωττος vulgo dictus eſt. Hæreticos perpetuo debellavit, mortuus eſt ann. 403. Hæc ſunt præcipua ejus opera.

I. *Pannarium*, ſeu opus contra 80. hæreſes tribus Libris concluſum.

II. *Anchoratus*, hoc eſt Epiſtola, ſeu liber inſignis, in quo vacillantes in vera fide firmat & roborat; hinc ſicut anchora navis ſiſtitur in mari, ne ventorum procellis commota verſus rupes alliſa frangatur & pereat; ſic & iſto opere fragiles figit in fide, hoc ſaltem eſt Libri ſcopus, idcirco Anchoratum inſcribi voluit.

III. Anacephaleoſis, hoc eſt Pannarii appendix.

IV. *Libellus* de menſuris & ponderibus, & de aſteriſco ac obolo, tum & de notis ac de characteribus in divinę Scripturę interpretibus per Originem uſurpatis.

V. *Hiſtoria* de Prophetarum vita & interitu.

VI. *Epiſtola* ad Joannem Hieroſolymitanum Epiſcopum, qua apud eum ſe purgat de ordinato Presbytero in monaſterio ſuam extra diœceſim, & intra diœceſim Joannis ſito.

VII. *Libellus* adverſus Marcionem, ubi ſubnotat hęreticum hominem Evangelium S. Lucę & decem Epiſtolarum B. Pauli loca defloraſſe.

§. XIX.

De ſancto Ambroſio, ann. 397.

S. AMBROSIUS in Galliis natus eſt; Patrem habuit civem Romanum Galliarum Pręfectum. Romę primum liberalibus diſciplinis imbutus, tum Lygurię & Æmilię Pręfectus, ac tandem, mortuo *Auxentio* Epiſcopo Ariano, Epiſcopus Mediolanenſis, acclamante populo, a clero electus ac deinde ordinatus fuit. Eloquentia magnus, mira pro Eccleſia ab Arianis exagitata dixit & ſcripſit opera, qualia ſunt ſubſequentia tribus Tomis comprehenſa.

In primo Tomo.

I. *Hexameron Libri ſex*, ſeu ſermones de operibus Dei in creatione factis, ut populum per viſibilia quaſi manu ducat ad inviſibilium amorem.
II. *De* Paradiſo Liber unus.
III. *Libri* duo de Cain & Abel.
IV. *De* Noe & Arca Liber unus.
V. *De* Abraham Patriarcha Libri duo.
VI. *De* Iſaac & anima Liber.
VII. *Egregius* & mellifluus de bono mortis Liber unus.
VIII. *De* fuga ſæculi Liber.
IX. *De* Jacob & vita beata duo Libri.
X. *De* Joſeph Patriarcha Liber.
XI. *De* benedictionibus Patriarcharum Liber.
XII. *De* Elia & Jejunio Liber unus.
XIII. *De* Nabuthe Iſraelita Liber.
XIV. *De* Tobia Liber.
XV. *De* interpellatione Job & David Libri quatuor.
XVI. *Apologia* David. Eo loci oſtendit Prophetam, dura & laborioſa pœnitentia duplex ab ipſo commiſſum peccatum, homicidii ſcilicet & adulterii expiaſſe; quocirca inquit, quem Deus abſolvit, accuſare non licitum eſt.
XVII. *Altera* Ejuſdem Apologia, ſed dubitatur num ſit Ambroſii fœtus.
XVIII. Enarrationes 12. in Pſalmos.
XIX. *Expoſitio* in Pſal. 118.
XX. Expoſitio Evangelii ſecundum Lucam.

In ſecundo Tomo.

I. *De* Officiis miniſtrorum Libri 3.
II. *De* Virginibus ad Marcellinam ſororem ſuam, Libri 3.
III. *De* viduis Liber unus.
IV. *De* virginitate Liber.
V. *De* inſtitutione Virginis ad Euſebium Liber.
VI. *Exhortatio* ad virginitatem Liber.
VII. *De* lapſu virginis conſecratæ.
VIII. *De* Myſteriis Liber.
IX. *De* Sacramentis Libri ſex.
X. *De* pœnitentia Libri duo.
XI. *De* fide Libri 5. ad Gratianum Imperatorem.
XII. *De* Spiritu ſancto Lib. 3.

XIII. *De* Incarnationis myſterio Liber.
XIV. Fragmentum Ambroſianum ex Theodoreto deſumptum; in quo quædam eſt fidei expoſitio, maxime de Incarnatione.
XV. *Variæ* Epiſtolæ numero 91.
XVI. *De* morte Satyri fratris ſui Libri duo.
XVII. *De* obitu Imperatoris Valentiniani conſolatio.
XVIII. *De* obitu Theodoſii oratio funebris.
Tertius Tomus continet libros aſſutos.

§. XX.

De ſancto Joanne Chryſoſtomo, ann. 407.

JOANNES ille ob eloquentiæ ſuavitatem Chryſoſtomus, ſeu os aureum nuncupatus, nobilibus parentibus Antiochiæ oriundus ann. 354. *Libanii* Sophiſtæ in Rhetorica, & Andragathii celeberrimi in Philoſophia auditor fuit; tum forum ſecutus, ſed litigantium rixis exacerbatus, abdicata toga, ſeceſſit in eremum, ut Deo totus vacaret. Sanctitatis fama Eccleſiæ notus ad clerum vocatus eſt, hinc ordinatus Diaconus a Magno *Meletio*, elapſis quinque annis Presbyter a Flaviano conſecratus eſt ann. 387. Ibi prædicatione admodum claruit, hinc e vivis arrepto Nectario, cooperante Archadio Conſtantinopoleos Epiſcopus inauguratus eſt. Quia vero juxta Paſtorale officium depravatos mores & Cleri abuſus inſectabatur, a ſede invidia & calumnia, in Synodo ad Quercum juxta Chalcedonem habita molitione Theophili Alex. deturbatus, poſtea, exigente & muſſitante populo in eamdem reſtitutus eſt. Iterum vero exigente Imperatrice Eudoxia, eo quod ludos ad ejus ſtatuam in foro S. Sophiæ divinis Officii horis celebratos arguere non ceſſaret, ejectus fuit. Sed dum longius exulare cogitur, a S. Baſiliſco martyre de ſua morte & gloria certior factus, ultimum in Domino glorioſus meritis & doctrinis clauſit diem, 13. Sept. ann. 407. Jam de ejus indubitatis Operibus ſequitur tabula.

I. *Variæ* quæ ejus nomine circumferuntur homiliæ eruditione & unctione percelebres.
II. *Libri* ſex de Sacerdotio, quos in Eremo degens concinnavit.
III. *De* compunctione cordis Libri duo,

O IV. *De*

IV. *De* providentia Dei Libri 3.
V. *De* oratione Libri duo.
VI. *De* comparatione Regis & Monachi Liber.
VII. *Contra* impugnatores vitę monaſticę Libri 3.
VIII. *Contra* Gentiles Liber unus.
IX. *Sermones* de variis argumentis.
X. *Multa* Epiſtolæ, in primis ſeptem: videlicet duæ ad Innocentium I. una ad Cyriacum Epiſcopum exulem: una ad Epiſcopos & Presbyteros ob pietatem in carceratos. Una ad Theodorum lapſum Eccleſiæ Mopſueſtenæ Epiſcopum, quem tamquam condiſcipulum adhortatur, ut facta pœnitentia, ad meliorem frugem redeat: una ad Eutropium per modum homiliæ: una ad Olimpiam virginem ſimul & viduam Nebridii quondam ſponſam, ſed illibatam & Eccleſiæ CP. diaconiſſam.
XI. *Liturgia* Egregia, in qua aſtruitur ſpeciali modo præſentia realis corporis Chriſti. In forma enim conſecrationis habetur: *Hoc eſt enim vere corpus meum: hic enim eſt ſanguis meus vere.*

§. XXI.

De Sancto Hieronymo, ann. 420.

INTER omnes ſanctos Patres & Eccleſiæ Doctores celeberrimus eſt S. Hieronymus, Stridone in Dalmatiæ & Pannoniæ finibus ab honeſtis & Chriſtianis parentibus natus circa ann. 329. liberalibus diſciplinis Romæ operam dedit. Varias mundi luſtravit regiones, videlicet Gallias & finitimas Provincias, Syriam, Palæſtinam, in primis Thraciam, Pontum, Bithyniam, Galatiam, Cappadociam, Ciliciam. Studuit linguæ Hebraicæ, Græcam & Latinam apprime callebat. Tum in eremum ſeceſſit; ubi corpus jejuniis, cilicio & variis pœnitentiæ inſtrumentis excrucians, ſpiritum perpetuis ſacræ Scripturę ſtudiis & orationibus recreabat. Damaſo Papæ fuit admodum charus: vetus Teſtamentum ex Hebræo, novum vero ex Græco Latinum fecit. Factus pietate & eruditione totius ferme orbis Chriſtiani Magiſter, omnium utriuſque ſexus reſpondebat votis: hunc Auguſtinus ex Africa circa quæſtiones difficiles ſæpius conſulebat: hunc ex Gallia Severus Sulpitius, tum & Hedibia & Algaſia nobiles feminæ: hunc ex Italia Paulina & Euſtochium piæ dominæ. Omnes ferme hæreticos debellavit, Arianos, Pelagianos, Helvidium, Jovinianum, Luciferianos proſtravit. Hæc in ejus laudes canit S. Proſper.

Hebræo ſimul & Grajo, Latioque venuſtus
Eloquio, morum exemplum, mundique Magiſter.

S. HIERONIMI Opera varietate jucunda emicant: quædam enim ſunt laudatoria, multa Polemica, alia vero exegetica, ſeu ſacræ Scripturę expoſitoria & gravium quæſtionum reſolutoria.

De Operibus laudatoriis, ſeu Epiſtolis.

I. EPISTOLA exhortatoria ad Heliodorum de laude vitæ ſolitariæ.
II. *Altera* ad Nepotianum de vita Clericornm rite inſtituenda.
III. *Una* ad Ruſticum monachum de vivendi forma.
IV. *Inſignis* ad Lætam de inſtitutione filiæ, ſeu ad Lætam *Toxotii* Paulę vetulę filii viduam, cui preſcribit modum inſtituendę filię Paulę, ſibi ex *Toxotio* marito, & Paulę avię filio relictę.
V. *Ad* Demetriadem nobilem & divitem virginem Romanam de mediis illibatam ſervandi virginitatem, Una.
VI. *Ad* Salvinam viduam nobilem Una, in qua eam docet filios relictos, probis moribus & ſanctis regulis inſtituere: tum ei præſcribit modum in viduitate pie perſeverandi, ne alium præter Chriſtum ſponſum habeat.
VII. *Una* ad Furiam ex *Læto* Conſulari & Patricio Camillorum generis patre & *Titiana* matre procreatam, quam eam de mariti funere conſolatur, & in viduitate permanere adhortatur.
VIII. *Altera* ad Ageruchiam viduam de monogamia, quam a ſecundis nuptiis ineundis avertit, ubi etiam argumentis in contrarium reſpondet.
IX. *Una* ad Gaudentium, qua Virginis adhuc tenellæ educationis modum præſcribit, ut bene ſic inſtituta Virgo permaneat.
X. *Una* ad Celantiam nobilem matronam de modo inter honores, divitias & Matrimonii ſolicitudines pie vivendi.

XI. *Una*

XI. *Una* ad *Marcellam* de laudibus *Aſellæ*, quæ vix 12. annorum nata vitam monaſticam Romæ profitebatur.

XII. *Ad* Principiam virginem, Marcellæ viduæ Epitaphium: Defunctam laudat in hac Epiſtola Marcellam nobilem Romanam Albinæ filiam, maxime quod Origenis errores ex urbe fugaverit, & Jeruſalem pietatis cauſa advocaverit.

XIII. *Altera* ad eamdem Marcellam, qua Paula & Euſtochium, quæ tunc in monaſterio ad Præſepe domi vitam ducebant Cœleſtem, Marcellam ut iterum illuc veniat invitant, cum ejus conſilio & exemplo ipſæ venerint.

XIV. *Una* ad Euſtochium, in qua de acceptis munuſculis gratias agit.

XV. *Una* utique ad *Marcellam* de acceptis ab ea munuſculis, tum pro ſe, tum pro Paula & Euſtochio virginibus.

XVI. *Ad* Euſtochium virginem, quæ Paulam matrem uſque ad Bethlehem ſecuta, virginitatem profeſſa, in bono propoſito permanebat. In hac Epiſtola de modo virginitatem ſervandi eam eleganter docet.

XVII. *Iterum* ad Marcellam de ægrotatione Blaſillæ. Blaſillam Paulæ filiam & Euſtochii ſororem laudat, quod mortuo viro, monaſticæ vitæ operam navaret.

XVIII. *Rurſus* ad Marcellam de exitu Leæ religioſiſſimæ feminæ & monaſterii præfectæ, quam magnis effert laudibus.

XIX. *Una* ad Paulam de obitu Blaſillæ ejus primogenitæ filiæ. Defunctæ celebrat virtutes & ſic matri ſolatium affert.

XX. *Una* ad Pammachium, ut eum de morte Paulinæ eius ſponſæ conſoletur. Pammachium nobiliſſimum juvenem *Paulinæ* Paulæ & Toxotii filiæ maritum alloquens, amiſſam ejus uxorem magnis effert encomiis.

XXI. *Ad* Euſtochium virginem Epitaphium Paulæ matris, quæ ex Toxotio quatuor ſuſceperat filios, videlicet Blaſillam, Paulinam, Euſtochium cognomento Juliam, & Rufinam, inſuper & Toxotium filium. Defuncto marito, vitam monaſticam Romæ quinque annis duxit: inde Jeruſalem profecta, erectis tam pro viris quam pro feminis monaſteriis, 20. annorum ſpatio ad Præſepe Domini vitam monaſticam quam Romæ jam jam profeſſa fuerat, ſemper ducens, obiit matura ad gloriam & plena meritis. S. Doctor in Epiſtola de qua loquimur, paucis his verbis Heroinæ Chriſtianę abſolvit laudes: “ Si cuncta corporis mei membra „ verterentur in linguas, & omnes artus „ humana voce reſonarent, nihil dignum „ ſanctę ac venerabilis Paulę virtutibus „ dicerem &c. „

XXII. *Ad* Oceanum Epitaphium Fabiolę nobilis Romanę, quę pro peccato graviori a marito derelicta, perperam alteri nupſerat: Sed pœnitentia laborioſa & largis eleemoſynis delictum expiavit, tum ad Chriſtum converſa petiit Jeroſolymam; reverſa vero obiit in Domino.

XXIII. *Ad* Innocentium de muliere ſepties icta. Eo loci enarrat factum cujuſdam mulieris, quæ adulterii a viro falſo accuſata, per ſententiam judicis tortori ad mortem tradita, ſepties ab eo percuſſa mori non potuit.

XXIV. *Vita* S. Pauli eremitæ.

XXV. *Vita* S. Hilarionis Monachorum patris.

XXVI. *Vita* Malchi Monachi, qui dum a parentibus ad nuptias compellitur, fugit in eremum.

XXVII. *Liber* de viris illuſtribus.

Opera Polemica.

I. *Contra* Helvidium Liber unus.

II. *Contra* Jovinianum duo.

III. Pro his contra Jovinianum libris Apologia ad Pammachium, ubi nonnulla de matrimonio dura quæ ſcripſerat Jovinianus ad Pammachii S. Paulæ generum, explanat in epiſtola, quæ veluti matrimonii inter Chriſtianos celebrati eſt Apologia.

IV. *Ad* Domnionem Apologeticon, ſeu Epiſtola quinquageſima prima, in qua invehitur in quemdam monachum qui eum accuſabat, quod in Libris adverſus Jovinianum a Matrimonio aliquid detraxiſſet.

V. *Ad* Pammachium Epiſt. 52. ubi ejus laudat prudentiam in eo quod ſua adverſus Jovinianum Opera occultaſſet, quippe quæ ex eis multi offenderentur; quia vero id abſolute ſemper fieri non poterat, pro eis vindicandis non ſemel ei Apologeticon a fidelibus legendum emittit.

VI. *Contra* Vigilantium ad Riparium Epiſtola numero 53.

VII. *Contra* eumdem Liber unus, in quo juxta ſeverioris critices legem confutat hæretici volumen.

VIII. *Ad* Marcellam epiſtola ordine 54. adverſus Montanum, ubi hæreſiarchæ texuit errores.

IX. *Orthodoxi* & Luciferiani dialogus. Ibi debellat Luciferi Calaritani in Sardinia Epiſcopi nævos, qui nimio abreptus zelo nolebat Epiſcopos Ariminenſes tametſi Pœnitentes ad pacem Eccleſiæ recipi.

X. *Epiſtola* num. 59. ad Avitum, in qua Origenis errores ſugiendos explanat.

XI. *Epiſtola* num. 61. ad Pammachium adverſus errores Joannis Jeroſolymitani, qui octo præcipuas ſovebat Origenis hæreſes.

XII. *Epiſtola* num. 62. ad Theophilum contra Joannis Hieroſolymitani nævos.

XIII. *Rufinus* in Præfatione ad Libros Periarchon quos latine reddiderat, auctorem ab errore vindicat: Hieronymus e contra contendebat in eis multos errores ſcatere: quia vero Rufinus erat amicus Hieronymi, ex Præfatione laudata in ſuſpicionem hæreſum Origenis nedum Rufinus, ſed & S. Doctor veniebat, eo quod utrumque propter amicitiam unius eſſe labii autumarent viri eruditi; quocirca Hieronymus rogatus a Pammachio & Oceano Apologiam conſcripſit; & ne quis crederet ſe Origeni adhærere, ejus prodit errores, & Rufini verſionem multum arguit, quod fuit inter ſe & illum cauſa diſſidii; nam ut fert adagium, *Amicus uſque ad aras*. Nuſquam enim licitum eſt veritatem in gratiam amici errantis, aut tegere, aut offendere.

XIV. *Epiſtola* 66. ad Rufinum, in qua reſpondet ei amicitiam reconciliatam a ſe non fuiſſe læſam, & monet quod viro orthodoxo non conveniat in periculum hęreſeos venire.

XV. *Epiſtola* num. 67. ad Pammachium & Marcellinum contra Rufinum; ſeu Apologia in tres libros diviſa. In primo crimina ſibi a Rufino ex amicitię læſione propellit: in ſecundo Rufini objurgationem ſub nomine Apologiæ Anaſtaſio Papæ miſſam debellat: in poſtremo Epiſtolis Rufini velut excuſatoriis ad ſe miſſis reſpondet.

XVI. *Epiſtola* num. 68. ad Cteſiphontem adverſus Pelagium.

XVII. *Libri* III. Dialogorum cum proæmio contra Pelagianos, quorum dogmata efficaciſſimis argumentis refellit.

Epiſtolæ S. Hieronymi Exegeticæ, ſeu ſacrarum Scripturarum expoſitoriæ.

I. Epistola ad Paulinum Presbyterum de ſingulis divinæ Scripturæ libris.

II. *Ad* Deſiderium in Pentateuchum Præfatio.

III. *Ad* Cromatium in Librum Paralipomenon Præfatio.

IV. *Epiſtola* 11. Ad Cromatium & Heliodorum Epiſcopos, in Tobiam. Altera ad eoſdem quæ eſt 115. in Proverbia, & Eccleſiaſten & in Cantica Canticorum.

V. *Epiſtola* 3. ad Paulum & Euſtochium. Prima eſt ordine 116. & eſt præfatio in Eccleſiaſten, quæ ex Hebræo tranſtulit. Secunda eſt 117. & Præfatio in Iſaiam ex Hebræo tranſlatum. Tertia quæ eſt num. 121. eſt Præfatio in 12. Prophetas.

VI. *Epiſtola* ad Damaſum Papam numero 123. & eſt Præfatio in quatuor Evangelia.

VII. *Rurſus* ad Damaſum ordine 125. qua reſpondet quinque propoſitionibus ſeu quęſtionibus de Geneſi factis.

VIII. *Epiſtola* 126. ad Evagrium, in qua reſpondet, Melchiſedech, nec Spiritum Sanctum, nec Angelum eſſe, ſed hominem.

IX. *Ad* Fabiolam num. 127. de 42. Manſionibus, quas percurrens populus Iſraeliticus, ſed mutatis caſtris pervenit ad terram promiſſionis: in his per analogiam ad iſtas manſiones explicat ſpirituales gradus quibus anima venit ad cœlum.

X. *Rurſus* altera ad Fabiolam de veſtitu Sacerdotum veteris legis, quæ eſt num. 128.

XI. *Ad* Dardanum num. 129. de Terra promiſſa Præfatio.

XII. *Ad* Marcellam num 130. Ibi explicat quid ſit *Ephod*, *Bat*, & quid *Teraphim* apud Hebræos.

XIII. *Epiſtola* num. 131. ad Rufinum, in qua explicat judicium Salomonis de lite duarum mulierum per allegoriam de Eccleſia ex Gentibus & Synagoga Judæorum congregata.

XIV. *Epiſtola* ad Vitalem num. 132. ubi docet pro vero credendum eſſe Salomonem

&

& Achaz, ut Scriptura commemorat, undecimo ætatis anno filios genuiſſe.

XV. *Epiſtola* ad Sophronium num. 134. in qua Pſalmos ex Hebræo vertens, illum inſtruit de Pſalmorum auctoribus & titulis.

XVI. *Ad* Suniam & Fretelam epiſtola 135. quæ ex Germania ſcripſerant ad Hieronymum, in quibus multa notant Scripturæ loca Græca & Latina quorum non erant convenientia teſtimonia, ipſum deprecantes quatenus ad fontes Hebraicos ea ad veritatem & genuinum ſenſum aperiendum probare dignaretur.

XVII. *Epiſtolæ* tres aliæ ad Marcellam. In prima quæ eſt ordine 136. explicat decem nomina Dei quibus apud Hebræos deſignatur Deus: In ſecunda quid ſignificent apud Hebræos, *Alleluia*, *Amen*, *Maranatha*. In tertia denique quid Diapſalma ſignificet.

Porro decem Dei nomina Hebrça hçc ſunt: EL, ELOHA, ELOHIM, SABAOTH, ELION, HEIE, ADONAI, JAH, SADDAI, JEOVA, *El* idem eſt ac fortis. *Eloha* Deus ſingulariter; *Elohim* Deus pluraliter, ſeu eſt plurale nominis *Eloha* quo utuntur Hebrei ad majorem Dei honorem. *Sabaoth* idem eſt ac *Exercituum*, & hoc non eſt nomen, ſed cognomen, quocirca jungitur ſemper cum alio nomine, videlicet cum *Adonai*, & dicitur *Adonai Sabaoth* quod interpretatur, *Dominus exercituum*. *Elion* idem eſt ac *excelſus*: *Heie*, qui eſt: *Adonai* Dominus, *Jah* nomen Deo proprium & abbreviatum Jehova, *Saddai*, id eſt, ſufficiens, munificus, omnipotens, *Jeova*, eſt nomen Dei primarium, ex quatuor ſolum ſyllabis coaleſcens, videlicet, *Jod*, *He*, *Vau*, & *He*, unde *Tetragrammaton* dicitur, & ſignificat ipſam Dei eſſentiam, quocirca ineffabile vocatur; nec profertur ab Hebreis niſi Sacerdotibus in reverentiç ſignum.

XVIII. *Epiſtola* 139. ad Cyprianum. Eo loci eleganter tametſi breviter explanat Pſalmum 89. *Domine refugium factus eſt nobis*.

XIX. *Epiſtola* n. 140. ad Principiam Virginem, in qua explicat Pſalmum 44. qui incipit: *Eructavit cor meum verbum bonum*.

XX. *Iterum* ad Damaſum Epiſtolç 3. una ordine 142. altera, 143. tertia, 146. In duabus prioribus, Triſagium & Iſaiæ reliquum caput erudite exponit, in poſtrema vero parabolam de filio prodigo.

XXI. *Epiſtola* n. 147. ad Amandum Presbyterum directa, in quibus reſpondet quibuſdam propoſitionibus ab Amando ſibi factis, v. g. quid ſignificet iſta ſententia Evangelii: *Nolite ſoliciti eſſe*, *&c*.

XXII. *Epiſtola* ad Hebidiam quæ eſt num. 150. in qua 12. quæſtionibus de ſacra Scriptura ſibi factis reſpondet.

XXIII. *Epiſtola* n. 151. ad Algaſiam, qua 11. queſtiones de novo Teſtamento ſibi propoſitas ſolvit & explicat.

§. XXII.

De Sulpicio triplici, videlicet Aginnenſi uno, & utroque Biturigum.

De Aginnenſi Presbytero.

A GENNADIO vocatur iſte Severus Sulpicius, a Hieronymo, Paulino Nolano, & Gregorio Turonico Severus. S. Martini diſcipulus fuit, coævus Rufino, ex nobilibus Nitiobrigibus ſive Aginnenſibus Aquitaniæ parentibus ortus: Hiſtoriæ ſacræ Scriptor celeberrimus extitit. Iſta illi tribuuntur Opera.

I. *Duo* Libri de Hiſtoria ſacra, quam a mundi cunis exordiens ad Aureliani uſque Conſulatum, hoc eſt, ad annum Chriſti uſque 400. perduxit.

II. *Vita S.* Martini Liber unus.

III. *Tres* Dialogi, videlicet unus de converſatione, virtutibus, & miraculis Monachorum Orientis: Alter & poſtremus exhibent vitam & miracula S. Martini.

IV. *Epiſtolæ* multæ ad varias perſonas miſſç.

De utroque Sulpicio Biturigum.

S. SULPICIUS nomine Primus, Severo Sulpicio recentior, Biturigum Epiſcoporum 27. ſucceſſit Remigio, ſive Remedio in Patriarchali Biturigum Cathedra. Gregorius Turonicus Lib. 6. Hiſt. Francorum cap. 39. & Lib. 1. cap. 26. appellat cum ingenio & artis poeticæ fama clarum. Adfuit Matiſconenſi Concilio an-

no 585. & aliis pluribus ſuo ævo adunatis. Illum commemorat Martyrologium Romanum die 29. Januarii.

Alter Sulpicius Biturigum Archipræſul penultimo poſterior, cognomento Pius, ſedit in Sede Patriarchali trigeſimus. Oriundus e Vaſtino Biturigum oppido, gallice *Vatan*, nuncupato. Succeſſit Beato Auſtregeſillo S. Aregii Nivernienſis Epiſcopi fratri. Interfuit Concilio Rhemenſi anno 630. Mortuus eſt plenus meritis anno 640. Illius meminit Baronius in Martyrologio die 17. Januarii.

Duæ ex eo numerantur Epiſtolæ ad Deſiderium Cadurcenſem Epiſcopum directæ; tertia vero ad *Verum* Ruthenenſem Epiſcopum. Deſiderius Cadurcenſis in ſua ad eum Epiſtola quæ eſt n. 12. appellat illum Papam & Patriarcham; ne miremini; nomen Papę quod ſignificat magnum Patrem, ſeu Patrem Patrum quondam honoris cauſa concedebatur Epiſcopis virtute & eruditione celeberrimis.

§. XXIII.

De ſancto Auguſtino, anno 430.

Aurelius Augustinus Doctorum aquila propter altitudinem, latitudinem, longitudinem, profunditatem & univerſalitatem ſcientiæ dictus; alter fuit ſua ætate vas clectionis, qui potens opere & ſermone omnis generis, nationis, conditionis, & ſexus homines ſic erudivit, ut veluti ineffabilis Doctor jure poſſit appellari, quippe qui rudes in fide inſtituerit, ſpirituales in ſcientia Chriſti erudierit, amantes inflammaverit. Quid plura? Malleus Hæreticorum, Eccleſiæ lumen, Religioſis forma perfectionis factus ex animo, Scholæ decus, Magiſtrorum Doctor, Theologorum Pater & eximius Eccleſiæ defenſor extitit. Natione fuit Afer, patria Tagaſtenſis in Numidia ex Patricio & Monica honeſtis parentibus natus, ad omnes ſcientias tam cito maturus, ut adhuc juvenis diſcipulus ſimul & Magiſter apparuerit. Primum Grammaticam Tagaſte, tum Carthagine, & poſtea Mediolani Rhetoricam ſumma cum laude docuit. In Manichæorum hæreſim lapſus, opera & prædicatione S. Ambroſii converſus, baptizatus eſt a Valerio Hipponenſi Epiſcopo: Presbiter ordinatus, ipſo mortuo ei ſucceſſit in Epiſcopatu. Tandem poſt multos pro Eccleſia exhantlatos labores, obiit in Domino anno Chriſti 430. ætatis vero ſuę 76. Jam operæ pretium eſt dicere quænam fuerint ejus Opera. Alia nondum Chriſtianus elucubravit, nonnulla baptizatus; multo plura Presbyter factus, infinita prope Epiſcopus inauguratus.

Opera Auguſtini Catechumeni.

I. Contra Academicos Libri 3. Tom. 1. vet. edit. de illis Lib. 15. de Trinit. cap. 12. ſic loquitur: " Contra Academicos ... qui nihil ab homine ſciri „ poſſe contendunt, ſunt libri tres no„ ſtri, primo noſtrę converſionis tempore „ conſcripti. „

II. *De* Beata vita Liber unus.

III. *De* Ordine Libri 2. de argumento librorum ſic loquitur ſanctus Doctor Lib. 1. Retract. cap. 3. " Per idem tempus „ inter illos qui de Academicis ſcripti „ ſunt, duos etiam libros de Ordine ſcri„ pſi, in quibus magna quæſtio verſatur, „ utrum omnia bona & mala divinæ provi„ dentiæ ordo contineat? Sed cum rem vi„ derem ad intelligendum difficilem ... de „ ordine ſtudendi loqui malui. „

IV. *Soliloquiorum* duo Libri. Ibidem Lib. 1. Retract. cap. 4. de motivo iſtos componendi libros ait: " Inter hæc ſcripſi „ etiam duo volumina ſecundum ſtudium „ meum & amorem ratione indagandæ „ veritatis, de his rebus quas maxime „ ſcire cupiebam, me interrogans, mi„ hique reſpondens, tamquam duo eſſe„ mus ratio & ego, cum ſolus eſſem: „ unde hoc opus *Soliloquia* nominavi. " Obſerves velim alterum librum Soliloquiorum animæ ad Deum in Tomo 9. adeſſe. At non eſſe Auguſtini fœtum, ſed potius auctoris longe recentioris ex eo liquido patet, quod cap. 32. referat caput primum 4. Concilii Lateranenſis, in quo quidem affulget mira fidei de SS. Trinitate profeſſio.

V. *De* immortalitate animæ Liber.

VI. *Varii* Diſciplinarum libri: videlicet unus de Grammatica. De Muſica ſex. De aliis vero diſciplinis quinque ſaltem inchoati, ut ait Lib. 1. Retract. cap. 6.

„ De

„ De aliis vero quinque diſciplinis illic ſimiliter inchoatis, de Dialectica, de „ Rhetorica, de Geometria, de Arithme„ tica, de Philoſophia ſola principia re„ manſerunt, quæ tamen ipſa perdidimus, „ ſed haberi ab aliquibus exiſtimo. „

Opera Auguſtini jam baptizati.

I. De moribus Eccleſiæ Catholicæ, & de moribus Manichæorum Libri duo.

II. *De* quantitate animæ Liber.

III. *De* libero arbitrio contra Manichęos Libri tres.

IV. *De* Geneſi adverſus eoſdem Libri duo.

V. *De* Magiſtro, ſcilicet uno Chriſto Liber, de quo loquitur Libr. 1. Retract. cap. 12. " Per idem tempus ſcripſi librum „ cujus eſt titulus, de Magiſtro, in quo „ diſputatur & quæritur & invenitur, „ Magiſtrum non eſſe, qui docet homi„ nem ſcientiam, niſi Deum, ſecundum „ illud etiam quod in Evangelio ſcri„ ptum eſt, unus eſt Magiſter veſter „ Chriſtus. „

VI. *De* vera Religione Liber.

Opera Auguſtini Presbyteri.

I. De utilitate credendi ad Honoratum Liber unus egregius.

II. *Liber* 1. de duabus animabus contra Manic. Lib. 1. Retr. capit. 15. de his momentis hæc ſcribit: " Poſt hunc librum „ ſcripſi adhuc Presbyter contra Mani„ chæos de duabus naturis, quarum di„ cunt unam partem Dei eſſe, alteram „ de gente tenebrarum, quam non condi„ derit Deus, & quæ ſit Deo coęterna; „ & has ambas animas, unam bonam, al„ teram malam, in uno homine eſſe de„ lirant....& omnia quidem bona homi„ nis illi bonæ animæ; omnia vero mala „ illi malæ animæ tribuunt. „

III. *Liber* unus contra Fortunatum Manichæum.

IV. *De* fide & Symbolo Liber.

V. *De* Geneſi ad litteram Liber imperfectus.

VI. *De* Sermone Domini in monte Libri duo.

VII. *Pſalmus* contra partem Donati.

VIII. *Contra* Epiſtolam Donati Liber unus, quod deſideratur; de eo tamen fit mentio Lib. 1. Retr. cap. 21.

IX. Contra Adimantum Manichæum Liber.

X. *Liber* expoſitionis quarumdam Propoſitionum ex Epiſtola ad Rom.

XI. *Alter* Liber expoſitionis Epiſtol. ad Galatas.

XII. *Epiſtola* ad Romanos inchoata expoſitio.

XIII. *De* diverſis quæſtionibus octoginta tribus Liber.

XIV. *De* mendacio Liber.

Opera ſancti Auguſtini Epiſcopi.

I. De diverſis quæſtionibus ad Simplicianum duo Libri.

II. *Liber* contra Epiſtolam Manichæi, quam vocant *Fundamenti.*

III. *De* Agone Chriſtiano Liber.

IV. *De* Doctrina Chriſtiana Libri 4.

V. *Libri* Confeſſionum 13.

VI. *Magnum* opus contra Fauſtum Manichæum, de quo ſic loquitur Libr. 2. Retract. cap. 7. " Contra Fauſtum Mani„ chęum blaſphemàntem Legem & Pro„ phetas, & eorum Deum, & Incarna„ tionem Chriſti, Scripturas autem novi „ Teſtamenti, quibus convincitur falſatas „ eſſe dicentem, ſcripſi grande opus, ver„ bis ejus propoſitis reddens reſponſiones „ meas: triginta & tres diſputationes „ ſunt; quas etiam libros cur non dixe„ rim? Nam etſi ſunt in eis aliqui per„ breves, tamen libri ſunt. „

VII. *Contra* Felicem Manichæum Libri duo.

VIII. *De* natura boni contra Manichęos Liber.

IX. *Contra* Secundinum Manichæum Liber.

X. *De* Catechizandis rudibus Liber.

XI. *De* SS. Trinitate Libri 15.

XII. *Contra* Epiſtolam Parmeniani Donatiſtarum Epiſcopi Libri 3.

XIII. *De* Baptiſmo contra Donatiſtas Libri 7.

XIV. *De* opere Monachorum Liber unus.

XV. *De* bono conjugali adverſus Jovinianum Liber.

XVI. *Liber* unus de ſancta Virginitate.

XVII. *De* Geneſi ad litt. Libri 12.

XVIII. *Contra* litteras Petiliani Libri 3.

XIX. *Contra* Creſconium Grammaticum & Donatiſtam Libri 4.
XX. *De* divinatione dæmonum Libellus.
XXI. *Liber* unus de unico Baptiſmo contra Petilianum.
XXII. *De* peccatorum meritis & remiſſione Libri tres.
XXIII. *Liber* unus inſignis de Spiritu & littera.
XXIV. *De* fide & operibus Liber unus.
XXV. *Liber* de natura & gratia.
XXVI. *De* geſtis Pelagii Liber unus.
XXVII. *De* gratia Chriſti & peccato originali contra Pelagium & Cœleſtium Libri duo.
XXVIII. *De* nuptiis & concupiſcentia Libri duo.
XXIX. *De* adulterinis conjugiis Libri duo.
XXX. *Contra* duas Epiſtolas Pelagii Libri 4.
XXXI. *Libri* ſex adverſus Julianum.
XXXII. *De* Prædeſtinatione Sanctorum & de bono perſeverantiæ Libri duo.
XXXIII. *De* anima & ejus origine Lib. 4.
XXXIV. *De* origine animæ, & de ſententia D. Jacobi Lib. 2. Auguſtinus Lib. 2. Retr. cap. 45. ait: " Scripſi duos libros ad
" Hieronymum ſedentem in Bethelehem,
" unum de origine animę hominis, alte-
" rum de ſententia Jacobi Apoſtoli, ubi
" ait, quicumque totam legem ſervave-
" rit, offendat autem in uno, factus eſt
" omnium reus."
XXXV. *Contra* Adverſarium Legis & Prophetarum Libri duo.
XXXVI. *De* videndo Deo Liber.
XXXVII. *De* conſenſu Evangeliſtarum Libri 4.
XXXVIII. *De* Civitate Dei Libri 22.
XXXIX. *De* ſex quęſtionibus contra Paganos expoſitis Liber.
XL. *Locutionum* Scripturę ſacrę Lib. 7.
XLI. *Ad Oroſium* contra Priſcillianiſtas Liber unus.
XLII. *Contra* mendacium Liber.
XLIII. *De* geſtis cum Emerito Cęſarienſi Donatiſtarum Epiſcopo Liber.
XLIV. *Enchiridion* ad Laurentium Lib. 1.
XLV. *Breviculus* collationum cum Donatiſtis Libri 3.
XLVI. *De* cura pro mortuis Liber.
XLVII. *De* gratia & libero arbitrio Liber unus.
XLVIII. *De* correptione & gratia Lib. 1.
XXXXIX. *De* hæreſibus ad Quodvultdeum Libellus.
L. *Plurima* Epiſtolæ.
LI. *Retractationum* Libri duo.

De Sancto Paulino, ann. 431.

Paulinus floruit miſericordia in pauperes, ſanctitate & eruditione. Habet ſuarum virtutum Præcones Ambroſium, Martinum, Hieronymum, Severum Sulpicium, Auguſtinum, & alios permultos: erat natione Gallus in Aquitania *Ebromagi* ad Garumnæ fluminis ripam non procul a Burdigala ex claris parentibus ortus. Primo nupſit, mortuo poſt octavum diem filio ex Theraſia divite & ſapientiſſima uxore ſuſcepto, tum inſpirante Deo ad fidem ſe convertit, baptizatus a Delphino Burdigalenſium Epiſcopo, venditis prædiis, ex conſenſu uxoris ſoli pietati & orationi operam dedit, tum ſacris initiatus, Nolæ poſtea Epiſcopus inauguratus eſt. Tanta ejus erga afflictos commiſeratio erat, ut cum nihil illi ad redimendum viduæ filium captivum ſupereſſet, ſeipſum pro pignore obtulerit & dederit, donec ſolveret pretium. Multa ſcripſit ſoluta & metrica oratione.

Opera ſoluta orationis.

I. Epistolæ ad Severum Sulpitium 14.
II. *Ad* Delphinum Epiſcopum Burdigalenſem 5.
III. *Ad* Amandum Delphini ſucceſſorem 6.
IV. *Ad* Victricium Rothomagenſem Epiſcopum 2.
V. *Ad* Aprum Tullenſem in Lotharingia Præſulem 3.
VI. *Ad* Florentium Cadurcenſem Epiſcopum, 1.
VII. *Ad* Alethium poſt Florentium Cadurcenſem utique Epiſcopum, 1.
VIII. *Ad* Deſiderium Lingonenſem Epiſcopum, 1.
IX. *Ad* Macarium ſolitarium, 1.
X. *Ad* Pammachium virum Pro-Conſularem, 1.
XI. *Ad* Jovium de Providentia philoſophice, & non chriſtiane de Providentia differentem, 1.

XII. *Ad* militem quemdam una, qua illum adhortatur, ut relicta Cæſaris militia, ad Chriſti militiam tranſeat.
XIII. *Ad* Sebaſtianum Eremitam altera, qua ejus vitæ inſtitutum laudat.
XIV. *Ad* ſanctum Auguſtinum, 4.
XV. *Ad* Alipium una.
XVI. *Ad* Romanianum, 1.
XVII. *Ad* Licentium Romaniani filium, 1.
XVIII. *Ad* Rufinum, 1.
XIX. *Ad* Marcellam, una.
XX. *Ad* Celantiam nobilem Matronam, una.
XXI. *Ad* Eucherium & Gallam, una.

Opera metrica ſeu Poemata.

I. AD Jovium metrica Epiſtola qua invitat ad ſacra legenda, fatum & fortunam nihil eſſe ducens.
II. *Ad* Autonium quatuor Epiſtolæ metricæ.
III. *Ad* Cytherium de naufragio Martiniani, & de filii ipſius Cytherii eruditione carmen.
IV. *De* obitu *Celſi* pueri carmen panegyricum.
V. *Natalitia* carmina quibus S. Paulinus natalem ſancti Felicis diem primo natalitio excoluit.
VI. *Panegyricus* Theodoſii ſuper victoria Tyrannorum.

§. XXV.

De Sancto Nilo, 440.

NILUS nobilitate magnus, eruditione clariſſimus, dignitate Præfecti Conſtantinopoleos celebris, vita Monachali in Monte Sinai cum filio ſuo Theodulo illuſtrior fuit. Tum multorum Monachorum Abbas & pater, Theodoreti coætaneus ſub Theodoſio juniore circa annum 440. obiit. Sequuntur ejus Opera in Bibl. PP. inſerta.

I. *Parænetica*, id eſt, liber varias complectens ad bonum operandum exhortationes.
II. *De* Oratione, ſeu de modo Deum orandi Liber.
III. *Liber* Aſceticus, ſeu Chriſtiana Philoſophia, quo nomine monaſticam intelligit.
IV. *De* Monachorum inſtitutione Liber unus.
V. *Tractatus* de Monachorum præſtantia. Eo loci vitam contemplativam & ſolitariam activæ quorumdam Monachorum longe anteponit.
VI. *Periſteria*, ſeu Tractatus de virtutibus excolendis, vitiiſque fugiendis.
VII. *De* Paupertate voluntaria egregius Tractatus.
VIII. *De* vitiis fugiendis ſpecialis Tractatus ad Eulogium Monachum.
IX. *Hiſtoria* de incurſione Saracenorum, ubi & de martyrio multorum cum filio ſuo Theodulo in Monte Sinai in odium Chriſti occiſorum. Epiſtolæ 657. de novo detectæ ab Allatio latinæ redditæ.

§. XXVI.

De Sancto Petro Chriſologo, ann. 450.

PETRUS ob eloquentiæ flumen dictus Chryſologus, fuit vir in omni diſciplinarum genere inſtructus, clarus pietate & eruditione, floruit etiam miraculis. Monitu ſancti Apollinaris Ravennatum Patroni a Sixto III. ann. circiter 433. Ravennatis Epiſcopus creatus eſt. Fuerunt ejus Homiliæ ſeu Sermones in Evangelia de Dominicis & Feſtis numero 176. Tum Epiſtola ad Eutychetem qua illum invitat ad obediendum fidei per ſanctum Leonem & Concilium Chalcedonenſe expoſitæ: " In omnibus, *ait*, hortamur te, „ frater honorabilis, ut hisquæ a Beatiſ„ ſimo Papa Romanæ civitatis ſcripta „ ſunt, obedienter attendas. Quoniam „ beatus Petrus qui in propria ſede & „ vivit, & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem. „

§. XXVII.

De Theodoreto, ann. 460.

THEODORETUS patria Antiochenus e Nobilibus, ſed primum ſterilibus parentibus ortus, adhuc juvenis Cyri anno circiter 423. Epiſcopus inauguratus eſt. Paganos, Judæos, Hæreticos & impios, indefeſſo labore viginti-ſex annorum ſpatio inſectatus eſt. Pagos multos a Marcionis hæreſi purgavit, infinitos prope homines Arii & Eunomii lue contaminatos ſana-

ſanavit, ab Hæreticis quæſitus ad necem, ab Evangelio prædicando non abſtinuit: Exauctoratus in prædatoria Synodo Ephe-ſina per Dioſcorum, in fide firmus permanſit, Neſtorium errore detentus ad tempus quidem defendit, ſed detecta fraude, ipſum poſtea in Concilio Chalcedonenſi aſtantibus & audientibus Patribus, proſcripſit. Sic pauper propter Chriſtum factus, ut ne quidem proprium habuerit ſepulchrum, quippe qui in tumulo quem Jacobo Niſibeno venerando ſeni amico ſuo paraverat, prius ante illum defunctus poſitus ſit circa ann. 460. & ut quidam ſcribunt 470. Ejus ſcripta quatuor in voluminibus concluduntur.

I. *Varii* de Scriptura ſacra libri, videlicet unus de ſelectis Scripturæ locis, ubi plurimas difficultates de Geneſi, Exodo, Levitico, Numeris, Deuteronomio, Joſue, Judicibus, Ruth, de Regum & Paralipomenon libris explanat. Tum adſunt Commentaria clare admodum concinnata in Pſalmos, Cantica Canticorum, Prophetas majores & minores, ſi unum excipias Iſaiam.

II. *Commentaria* in omnes B. Pauli Epiſtolas, ubi ordinem, tempus, & loca in quibus conſcriptæ ſunt, ſubnotat.

III. *Hiſtoria* Eccleſiaſticæ Libri 5.

IV. *Eraniſtes*, ſeu *Polymorphus*, id eſt, Liber in tres dialogos diviſus; in quibus per modum colloquii familiaris Eraniſtes perſonam Eutychetis gerens proponit Orthodoxo dubia ſolvenda. Primus dialogus nominatur *immutabilis*, quia in eo Orthodoxus ſeu Theodoretus probat divinitatem eſſe immutabilem. Alter dicitur *inconfuſus*, quia eo loci oſtendit naturam humanam & naturam divinam in Chriſto impermixtas eſſe. Tertius nuncupatur *impatibilis*, quia ibi docet Orthodoxus Verbum nullis paſſionibus obnoxium fuiſſe.

V. *Hæreticarum* fabularum Libri 4.

VI. *Hiſtoria* ſanctorum Patrum & Monachorum, qui in eremo vitam angelicam ducebant.

VII. *De* curandis Græcorum affectionibus Libri 12. hoc eſt, opus in libros duodecim diſtributum, in quibus contra Gentiles infideleſque Græcos Evangelicam Chriſti Religionem defendit, rationibus ex ipſa eorum Philoſophia excerptis.

VIII. *De* Providentia ſermones 10. in quibus debellat impios negantes Deum curam de omnibus habere.

IX. *Epiſtolas* numero 147. refert in ſua editione Sirmundus.

X. *Duodecim* Capitula in gratiam Neſtorii, quæ totidem B. Cyrilli fidem Dominicæ Incarnationis aſtruentibus opponit. Non inde tamen e numero Patrum Eccleſiæ expungendus Theodoretus: Primo quia, tametſi ejus capitula fuerint proſcripta, non tamen fuit ejus perſona: Secundo, quia ipſe ſubſcripſit damnationi Neſtorii, quem errore detentus putabat Catholicum. Tertio tandem abjectis propriis anathematiſmis, adhæſit Cyrillianis; hinc Patres hanc demirantes fidem & Eccleſiæ loquenti obedientiam, Theodoretum veluti ab ipſo Chriſto in propriam ſedem, ſeu ad pacem ſuſceptum dicere non dubitarunt, quod quidem non levius ſubindigitat ſanctus Leo in ſua ad ipſum Theodoretum directa Epiſtola, in qua quidem eum ſic alloquitur: " Benedictus Deus noſter, cujus invincibilis veritas ab omni hæreſeos macula mundum te ſecundum Sedis Apoſtolicæ judicia demonſtravit. "

§. XXVIII.

De Sancto Leone Magno, 461.

Leo ob egregias dotes & præclara facta Magnus & nuncupatus, & ab utraque Eccleſia Latina ſimul & Græca habitus eſt. Secundum multos patria Romanus fuit, Proſapia nobiliſſimi Quintiani filius, eloquentia & ſermonis lepore ſic facundus, ut Attilam Hunorum Regem, cognomento flagellum Dei, a Romæ obſidione avertit, Genſericum vero jam Romam ingreſſum a cæde, bonorum & domorum dilapidatione temperare ſuaſerit, obduratos emollire & pœnitentia ſcelera expiare induxerit; hinc alter morum ſuavitate & dicendi efficacia Paulus, omnibus omnia factus, fragiles in virtute firmabat, juſtos ad perfectionem invitabat, peccatores ad virtutem amandam Homiliis unctione divina refertis ſic compellebat, ut alterum dixiſſes Seraphim, namque ardebat, loquendo & alios accedebat. Trithemio teſte de Scr. Eccl. *Fuit dictionis Eccle-*

Eccleſiaſtica Tullius, *ſacra Theologia Homerus*, *rationum fidei Ariſtoteles*, *auctoritatis Apoſtolica Petrus*, *& in chriſtiano pulpito Paulus*. Quid plura adjiciam? In debellandis & profligandis Hæreticis nulli ſecundus, in fide propaganda indeſeſſus, ac tandem in cultu Dei celebrando variarum Baſilicarum erectione mirificus & magnificentiſſimus.

Canonici regulares ſancti Martini Lovanienſis ſequentia S. Leonis ſcripta ex manuſcriptis codicibus emendata tradiderunt.

I. *Sermones* eloquentia & ſuavitate mirabiles de præcipuis tum Domini, tum Sanctorum feſtis.

II. *Epiſtolæ* Decretales multæ.

III. *Tractatus* adverſus Eutycheten & ceterorum errores, quibus credenda de Trinitate & Dominica Incarnatione fideles edocet.

§. XXIX.

De Sancto Proſpero, ann. 461.

UTRUM ſanctus Proſper fuerit Epiſcopus vel non, diſceptant auctores? Quidquid ſit, erat natione Aquitanicus, doctrinæ ſancti Auguſtini de gratia tenaciſſimus. In divinis Scripturis verſatiſſimus, in ſæcularibus nobiliter doctus, S. Leonis Magni ab Epiſtolis, ſive Notarius quondam illuſtris, artis poeticæ non ignarus; fidei demum adverſus Pelagianos & Semipelagianos defenſor acerrimus. Sequentia ſcripſit Opera.

I. *Opus* de prædictionibus & promiſſionibus Dei, in tres partes ſeu Libros diviſus.

II. *De* vita contemplativa Libri tres.

III. *Epiſtola* de gratia & libero arbitrio ad Rufinum.

IV. *Reſponſiones* ad Capitula Gallorum.

V. *Liber* de gratia Dei contra Collatorem.

VI. *Ex* Sententiis D. Auguſtini Epigrammatum Liber unus.

VII. *Poema* de providentia Dei: dubitatur num ſit ejus fœtus.

VIII. *Carmen* de Ingratis, hoc eſt, liber verſuum contra Pelagianos, centenis decies verſibus diffuſus.

IX. *Expoſitio* in Pſalmum centeſimum.

X. *Ad* ſanctum Auguſtinum epiſtola una.

XI. *De* vocatione Gentium Libri duo: qui tamen communiter tribuuntur ſancto Ambroſio.

XII. *Epiſtola* ad Demetriadem Virginem.

XIII. *Chronicon*, ſeu Euſebii & S. Hieronymi chronici Continuatio.

§. XXX.

De S. Cæſario Arelatenſi, anno 544.

SANCTUS CÆSARIUS natione Gallus & patria Cabillonenſis, Arelatenſis Epiſcopus, floruit eruditione & ſanctitate. Adfuit Conciliis multis, S. Agathenſi anno 506. Carpentoracenſi anno 527. Vaſionenſi & Arauſicano: alteri ann. 529. uni Provinciali & contra contumelioſum Regienſis Eccleſiæ Præſulem ann. 534. in quo varia propter crimina exauctoratus eſt. Multa ſcripſit ſequenti ordine numerata.

I. *Homiliæ* diverſæ ad populum numero 461.

II. *Exhortatio* ad charitatem obſervandam.

III. *Epiſtola* ad quoſdam Germanos quos ad caſtitatem colendam adhortatur.

IV. *Homilia* de decem Virginibus.

V. *Regula* pro Monialibus 43. capitibus diffuſa.

VI. *Altera* pro Monachis in perfectione inſtituendis. Nonnulli illam tribuunt Tetradio Presbytero, ejus nepoti.

VII. *Homiliæ* 14. opera Stephani Baluzii Tutelenſis e vetuſto manu-ſcripto Bibliothecæ Regiæ excerptæ.

VIII. *Celeberrima* Epiſtola ad Cæſariam Monialium Abbatiſſam.

IX. *Epiſtola* altera nedum Cæſariæ ſorori, ſed toti Congregationi ſcripta.

X. *Epiſtola* hortatoria ad Virginem Deo dicatam.

§. XXXI.

De duplici Eucherio Lugdunenſi Epiſcopo, anno 454.

ANTIQUIOR erat natione Gallus e nobili Senatorum ordine oriundus. Primum nupſit, & duos filios habuit, unum cognomento Veranum, alterum vero nomine Sa-

ne Salonium, utrumque Epiſcopum. Sanctus Hilarius Arelatenſis in oratione panegyrica S. Honorati, ait: " Splendidus „ mundo, ſplendidior Chriſto, æmulus „ virtutis ejus beatus Eucherius. „ Tum vitam aſceticam in Monaſterio Lirinenſi duxit. E Monacho vero factus eſt & conſecratus Epiſcopus Lugdunenſis anno circiter 432.

Alter Eucherius iſto poſterior, & in Epiſcopatu Lugdunenſi ſucceſſor, Senator ſimiliter Ordine & ſanctitate clarus, de quo loquitur Ado in ſuo Martyrologio 16. Novemb. eruditione ſuppar a quibuſdam commemoratur. Non deſunt tamen qui duos unum & eumdem autument. Quidquid ſit ſenior ſequentia dedit Opera.

I. *Liber* formularum divinæ intelligentiæ cum Præfatione ad Veranum filium ſuum.

II. *Libri* duo de difficilioribus veteris & novi Teſtamenti quæſtionibus ad Salonium alterum filium ſuum.

III. *Paranetica* ad Valerianum cognatum ſuum de contemptu mundi & ſæcularis Philoſophiæ Epiſtola. Quidam illi tribuunt quædam explanationum in Geneſim & Libros Regum volumina, ſed de hoc momento non una eſt omnium ſententia.

§. XXXII.

De ſancto Fulgentio, anno 529.

VIR ille omnibus numeris abſolutus apparuit. Natione Afer ex nobili proſapia ſatus, profeſſione Monachus & Monachorum Abbas, magna virtutum ſupellectili ac eruditione celebris fuit, ſub Traſimundo Vvandalorum Rege; hinc Ruſpenſis Epiſcopus inauguratus eſt. Pro doctrina gratiæ Auguſtino totus adhæſit, & alter ſuæ ætatis Auguſtinus ventilabatur. Pelagianos debellavit, Arianos ſic inſectatus eſt, ut eorum molitione, jubente Traſimundo, exulaverit: Sed iſto defuncto, ſedi propriæ reſtitutus eſt, ac tandem poſt magnos pro Eccleſia perpeſſos labores, obiit in pace Chriſti Kalendis Januarii anno circiter 529. Varia elucubravit Opera, quæ ordine ſubſequenti enumerantur.

I. *Ad* Monimum Libri tres: Prior eſt de duplici prædeſtinatione, altera ad gloriam, altera vero ad mortem & damnationem. Secundus de triplici quæſtione, videlicet, una de ſacrificii oblatione, una de Spiritus ſancti Miſſione, una etiam de ſupererogatione S. Pauli. Tertius de vera expoſitione illius oraculi, *& Verbum erat apud Deum*.

II. *Liber* unus in quo reſpondet decem Arianorum quæſtionibus.

III. *Libri* tres ad Traſimundum, quorum primus eſt de myſterio Mediatoris duas in ſe & quidem realiter diſtinctas in una perſona naturas habentis: Secundus, de immenſitate Filii Dei: Tertius de Sacramento Dominicæ Paſſionis.

IV. *Ad* Pintam Arianum Epiſcopum Liber unus, in quo novis argumentis confirmat ea omnia quæ Traſimundo in prioribus libris expoſuerat.

V. *Ad* Donatum de fide orthodoxa & diverſis Hæreticorum erroribus Liber unus 20. complectens capita.

VI. *De* fide ad Petrum Diaconum Liber unus egregius, in quo pari facundia & claritate divina explicat Myſteria.

VII. *Rurſus* ad eumdem Petrum Liber alter de Incarnatione & gratia Chriſti.

VIII. *De* Trinitate ad Felicem Notarium Liber unus.

IX. *Ad* Ferrandum Carthaginenſis Eccleſiæ Diaconum ſuum diſcipulum de Baptiſmo Æthiopis morituri Liber unus.

X. *Ad* eumdem Liber alter de quinque quæſtionibus ab illo Diacono illi propoſitis, quas erudite admodum ſolvit. I. An ſicut Trinitas eſt in natura inſeparabilis, ſit etiam in perſonis? II. An ſicut Filius dicitur natus & paſſus, ſimiliter dicatur & divinitas? III. An Chriſtus eamdem habeat de ſe notitiam, quam Pater, Filius & Spiritus habent de ſe invicem? IV. Cur orationes ad Patrem dirigantur & terminentur per Filium qui regnat cum eo in unitate Spiritus ſancti, quaſi Spiritus ſanctus non foret æqualis in regno & dominatione reſpectu creaturarum cum ceteris perſonis? V. Quare ſanctus Lucas cœnam Chriſti deſcripturus prius dicat eum accepiſſe calicem, tum diſcipulis inter ſe dividendum tradidiſſe: Poſtea vero accepto pane, dixiſſe: hoc eſt Corpus meum; & accepto ſimiliter calice poſtquam

cœnavit, tunc dixiſſe, hic calix novum Teſtamentum eſt in ſanguine meo qui pro vobis funditur. Numquid unus calix ſecundo datus eſt? An alius prius, alius poſtea? Et ſi ita eſt, ad cujus rei Sacramentum pertinet ille, de quo maxime cæteri qui ſcripſerunt Evangelium, tacuerunt.

XI. *Ad* Euthymium de Remiſſione peccatorum Libri duo.

XII. *De* veritate prædeſtinationis & gratiæ Libri tres.

XIII. *Ad* Reginum Comitem Liber unus, in quo reſpondet ad quæſtionem ab ipſo ſibi factam, num caro Chriſti eſſet incorruptibilis vel non, & hoc ad perſtringendos quoſdam Hæreticos, qui teſte Liberato Brev. cap. 19. propugnabant carnem illam ex ſua natura incorruptibilem fuiſſe? & conſequenter Chriſtum nec vere paſſum, nec vere patibilem extitiſſe.

XIV. *Epiſtolæ* familiares ſeptem.

XV. *De* variis argumentis Sermones quondam dumtaxat decem, nunc vero præter illos 80. ex manuſcriptis excerpti. Reperiuntur Tom. 9. Bib. PP. edit. Lugd. ann. 1677.

§. XXXIII.

De Maximo Epiſcopo Taurinenſi, & de altero Martyre.

Primum de Epiſcopo.

MULTI percelebres Sancti nomine Maximi floruere. Inter ceteros Maximus Taurinenſis Præſul. Adſuit Concilio Mediolanenſi contra Eutychianos adunato tempore Leonis Magni, anno 465. *Homilias* elegantiſſimas diverſi generis protulit.

Homiliæ Hyemales.

I. *De* Nativitate Domini, 2.
II. *De* vigilia Nativitatis, 1.
III. *De* Natali Domini, 6.
IV. *De* Circumciſione Domini, 1.
V. *De* Epiphania, 8.
VI. *De* jejunio Quadrageſimali & bono Latrone, 15.

Homiliæ Æſtivales.

I. DE ſolemnitate Paſchali, 5.
II. *In* Litaniis de jejunio, 1.
III. *In* Litaniis ſancti Stephani, 1.
IV. *In* natali ſanctæ Agnetis, 1.
V. *In* natali ſancti Joannis Baptiſtæ, 1.
VI. *In* natali SS. Petri & Pauli, 5.
VII. *In* natali ſancti Laurentii Martyris, 3.
VIII. *In* natali S. Euſebii Vercellenſis Epiſc. 2.
IX. *In* natali ſancti Cypriani, 2.
X. *In* feſto S. Michaelis, 1.
XI. *In* natali SS. Taurinenſium, Octavii, Aventitii & Solutoris, 1.
XII. *De* Communi Martyrum, 1.
Demum Homiliæ de diverſis pro inſtituendis moribus, ſeptem.

§. XXXIV.

De S. Maximo Abbate, & Martyre.

NON ab uno ſed multiplici argumento clarus fuit S. Maximus vir nobilis, patria Conſtantinopolitanus, omnibus diſciplinis, maxime Philoſophia celebris: Heraclio Imperatore erat a ſecretis primus, tum, relicta aula, propter Monotheliſmum cui favebat Princeps, vitam monaſticam profeſſus eſt. Inter fratres tot floruit virtutibus, ut mortuo Abbate, omnium ſuffragiis, licet reluctans, Abbas electus ſit: quia vero ut cancer ſerpebat per omnem fere orbem terrarum Monothelizantium error, multas Orientis & Occidentis plagas luſtravit. Dialogum cum Pyrrho in Africa tunc temporis degente habuit; Romæ auctor fuit ut S. Martinus Concilium Lateranenſe contra graſſantem hæreſim convocaret, Catholicos ubique confirmabat in fide, ſed tandem Monothelitarum factione, jubente Conſtante Heraclii filio Imperatore, exulavit, ac tandem in exilio miſeriis & ærumnis attritus, anno circiter 662. die Auguſti 13. obiit in Domino. Ejus opera duobus Tomis concluduntur. R. P. Combeſis Ordinis FF. PP. ann. 1675. ea græce & latine Pariſiis in lucem edidit.

I. *Liber* de variis Scripturæ quæſtionibus ad Thalaſſium Presbyterum.

II. *Li-*

II. *Liber* Aſceticus ad pietatem exercens.

III. *Liber* quadringentorum capitum de charitate.

IV. *Liber* alter totidem complectens capita. Ducenta Theologiam & Dei Filium ſpectant. Reliqua alia ad virtutes exercendas & œconomiam tendunt.

V. *Opuſcula* Theologica & Polemica multa, maxime contra Monothelitas.

VI. *Diſputatio* per modum Dialogi cum Pyrtho Monothelita.

VII. *Dialogi* quinque de ſancta Trinitate. In duobus prioribus loquuntur Orthodoxus & Anomæus Arianus. In tertio diſputat Orthodoxus cum Macedoniano de Spiritus ſancti divinitate. In quarto Orthodoxus movet controverſiam cum Apollinariſta, num Chriſtus habuerit corpus anima rationali actuatum. In quinto iterum diſputat cum Apollinari Sectario, an Chriſtus vere fuerit homo, hoc eſt, veram habuerit carnem?

VIII. *Orationis* Dominicæ brevis expoſitio.

§. XXXV.

De SS. Iſidoro & Ildefonſo.

Primo quidem de Iſidoro, ann. 636.

Multi Iſidorum ut Ducis Provinciæ Carthaginenſis filium, Leandri vero, Fulgentii & Florentiæ virginis fratrem germanum habent. In Provincia Bœtica poſt ſanctum Leandrum Hiſpalenſis Eccleſiæ Epiſcopus fuit annorum 45. ſpatio, quo tempore refulſit pietate & doctrina. Migravit e vita anno circiter 636. relictis multis ſui ingenii reliquiis, ſeu ſcriptis modo citandis & enumerandis.

I. *Præmiorum* Liber unus, ſeu totius Scripturæ ſacræ appendix.

II. *Duo* Libri differentiarum, in quibus ſubtili diſcretione ea quæ uſu proferuntur confuſe, ſenſu diſcrevit.

III. *De* ortu, morte & ſepultura Prophetarum Liber unus.

IV. *Duo* Libri officiorum, in quibus officiorum Eccleſiæ originem & executionem diſcutit.

V. *Synonymorum* Libri duo, quos lamentationum ipſe vocavit, in quibus ad conſolationem & ſpem veniæ erigit animam.

VI. *De* natura rerum ad Siſebutum Regem Liber unus, in quo tam de Eccleſiaſticorum Doctorum, quam de Philoſophorum indagine obſcura quædam de elementis abſolvit.

VII. *De* Numeris Liber, in quo Arithmeticam ex parte tetigit, propter Numeros Eccleſiaſticis Scripturis inſertos.

VIII. *Contra* Judæorum nequitiam Libri duo.

IX. *Tres* Libri Sententiarum, quos floribus ex libris S. Gregorii Papæ moralibus decoravit.

X. *Chronicorum* a mundo condito ad ſua uſque tempora Liber unus.

XI. *De* viris illuſtribus Liber unus.

XII. *Etymologiarum* liber unus.

De S. Ildefonſo, ann. 667.

Sanctus ille Toleti in Hiſpania ex nobilibus parentibus ortus, B. Iſidori fuit diſcipulus, tum egregias propter animæ dotes Toletanus Archipræſul inauguratus eſt. Præfuit Concilio octavo Toletano ſub S. Martino ſummo Pontifice. Refulſit pietate erga BB. Virginem, cujus apparitione illuſtratus, ab ea veſte ſacerdotali e cœlo demiſſa meruit donari, ut refert Julianus ejus Diaconus Præf. in Librum Ildephonſi de laudibus BB. Virginis. Obiit in Domino glorioſus meritis 23. Januarii anno 667. quædam poſt ſe reliquit Opera, videlicet Librum de 14. viris illuſtribus, quem addit Libro S. Iſidori de Scriptoribus Eccleſiaſticis, maxime vero inſigne opus unico libro concluſum de perpetua & illibata Beatæ Mariæ virginitate contra quemdam *Pelagium* & *Helladium* veteris *Helvidii* in Hiſpania hæreſim renovantes.

§. XXXVI.

De S. Joanne Damaſceno, anno 731.

Joannes a Damaſco patria Damaſcenus dictus fuit, vir nobilis ſimul, eruditione celebris, ſanctitate notus, zelo denique in defendendis ſanctis Imaginibus ſub Leone Iſaurico nulli ſecundus. Amputata ſibi ab Iconomachis dextera, & Beatæ Virginis ope ſibi reſtituta, ſeceſſit in eremum, factus in Monaſterio S. Sabę Mona-

nachus, tum & Presbyter conſecratus, poſt multos pro Eccleſia perpeſſos agones, obiit anno circitur 731. operibus & ſcriptis in perpetuum fulgendus.

I. *Parallela* ex ſelectis Scripturæ & Patrum Sententiis tres in Libros diſtributa. In primo quæ res divinas & fidem ſpectant continentur. In ſecundo de rebus humanis tractatur. In tertio multæ queſtiones de virtutibus & vitiis moventur.

II. *De* fide orthodoxa quatuor Libri.

III. *Oratio* de his qui in fide obierunt.

IV. *Oratio* de glorioſa Chriſti Transfiguratione.

V. *Oratio* de Nativitate BB. Virginis, 2.

VI. *Oratio* de ejuſdem dormitione.

VII. *Carmina* de variis Chriſti Myſteriis.

VIII. *Dialectica* ſeu Logica Liber unus, alter vero de Phyſica.

IX. *De* Hęreſibus Liber unus.

X. *Dialogus* adverſus Manichæos.

XI. *De* natura compoſita adverſus Acephalos.

XII. *De* Triſagio Epiſtola.

XIII. *De* duabus Chriſti voluntatibus & operationibus Liber.

XIV. *Oratio*, in qua explicat modum quo ad imaginem factus eſt homo.

XV. *Orationes* tres de Imaginibus.

XVI. *Vita* S. Stephani junioris.

XVII. *Liber* inſcriptus *Diſceptatio Chriſtiani & Saraceni.*

XVIII. *Hiſtoria* de Barlaam & Joſaphat in uno Libro diffuſa.

§. XXXVII.

De S. Petro Damiano, anno 1072.

PETRUS nobilis Ravennas ab uno fratre, qui mortuo patre, eius invigilaverat educationi in gratitudinis argumentum nomen accepit. In Cœnobio S. Andreæ de Avellana, quod ſanctæ Crucis hodie nuncupatur, vitam monaſticam profeſſus eſt: Cœnobii prior electus, tum S. R. E. Cardinalis & Oſtienſis Epiſcopus a Stephano IX. Papa creatus anno circiter 1058. non levius inſudavit ad extinguenda *Mincii* Antipapæ contra Nicolaum II. & Cadolai contra Alexandrum II. ſchiſmata. Deinde vero in Galliam & Germaniam Nuntius Apoſtolicus miſſus, Eccleſiæ plurimum profuit, pro diſciplina Eccleſiaſtica ſimonia & incontinentia Clericorum detrita, reſtauranda. Quibus peractis, abdicata proprio motu Cardinalitiæ purpuræ & Epiſcopatus dignitate, reverſus eſt ad Monaſterium, ubi ultimum clauſit diem 23. Februarii anno circiter 1072. Ejus Opera ſunt in tribus Tomis diffuſa.

Primus Tomus octo continet Epiſtolarum libros, quorum aliæ ad ſummos Pontifices, aliæ ad Cardinales, aliæ ad Epiſcopos, aliæ ad Abbates, aliæ ad Presbyteros & varii generis homines perilluſtres diriguntur.

Secundus complectitur ſermones multos, variaſque hiſtorias, in primis vitæ SS. Odilonis Abbatis, Romualdi, Mauri & quorumdam aliorum.

Tertius habet ſexaginta & egregia de variis argumentis opuſcula, videlicet de fide catholica, de perfectione Monachorum, de ordine Eremitarum, de cœlibatu Sacerdotum, de Sacramentis per improbos adminiſtratis, de multis Epiſcopis, qui, abdicata dignitate, vitæ contemplativæ & ſolitariæ vacare ſelegerunt.

§. XXXIX.

De ſancto Anſelmo Cantuarienſi Epiſcopo, anno 1109.

ANSELMUS Auguſtæ prope Alpes in Italiæ Burgundiæque confinibus, honeſtis parentibus ortus, liberalibus a juventute imbutus diſciplinis, Monachus Ordinis ſancti Benedicti factus eſt in Monaſterio Beccenſi ubi *Lanfrancus* Prior erat, Abbas vero *Herluinus*. Tum elapſis quibuſdam annis, Archiepiſcopus Cantuarienſis in Anglia electus & conſecratus eſt. Mira & varia juris publici fecit Opera. De ſequentibus nullus eſt ambigendi locus.

I. *Monologium*, hoc eſt libellus de ratione meditandi divina.

II. *Proſologium*, hoc eſt libellus Sententiarum pondere gravis.

III. *Libelli* duo pro inſipiente & contra inſipientem inſcripti.

IV. *Dialogus* de veritate, ubi de libero arbitrio tractat.

V. *Dialogus* de libero arbitrio inſcriptus.

VI. *Dialogus* de lapſu diaboli.

VII. *Dia-*

VII. *Dialogus*, ſeu diſputatio dialectica de Grammatico.
VIII. *Liber* de fide SS. Trinitatis & Dominicæ Incarnationis.
IX. *Libri* duo, *Cur Deus homo*.
X. *Liber* de proceſſione Spiritus ſancti contra Græcos.
XI. *Liber* de conceptu virginali, & de peccato originali.
XII. *Epiſtola* ad Valeranum de tribus quæſtionibus, præſertim vero de Fermentato & Azymo.
XIII. *Epiſtola* ad eumdem de diverſitate Sacramentorum.
XIV. *Liber* de concordia præſcientiæ, prædeſtinationis & gratiæ cum libero arbitrio.
XV. *Liber* Meditationum.
XVI. *Epiſtolarum* Libri tres.

§. XL.

De Ruperto Tuitienſi Abbati.

Rupertus Abbas Tuitienſis ad Trajectum Rheni, ſicut ſanctitate ſic & eruditione celebris eſt. Floruit 12. Sæculo. Pie educatus, tum ſancti Benedicti Monachus factus eſt. Primum labore improbo Theologiæ ſtuduit, ſed tarditate ingenii depreſſus, vix aliquid ex ſtudio tametſi indefeſſo colligebat, quocirca confidens Beatiſſimæ Virginis meritis, eam enixe deprecatus eſt, quatenus hanc a dilectiſſimo filio ſuo gratiam dignaretur ei obtinere, ut lumine deſuper illuſtratus ad gloriam Dei cuncta poſſet & ſcrutari, & explanare; cujus votis annuens Deipara, Monachus tot & tantis diſciplinis ac ſcientiis, præſertim vero notitia Scripturæ ſacræ ſic excultus refulſit, ut inter Patres paucos reperies, qui plura & majora nobis in Scripturam ſacram ſicut ipſe dedit, ſuppeditaverint commentaria. Duos ſupra quadraginta de SS. Trinitate libros cudit, varias in vetus & novum Teſtamentum expoſitiones exhibuit; tum nonnullorum Sanctorum vitam conſcripſit. Quædam paulo duriora de tranſubſtantiatione ſcripſiſſe videtur, ſed ſuo loco Diſput. 3. de Euch. ſect. 3. ejus mentem elucidatis omnibus & ponderato auctoris ſcopo, ſic exponemus, ut tranſubſtantiationem non ſolum non abnuiſſe, ſed potius efficaciſſimis rationibus defendiſſe luce pomeridiana clarius appareat. Obiit in Domino ann. circiter 1135. ejus Opera in tres Tomos diſtributa ſunt, juxta primam editionem Coloniæ factam ann. 1528.

Primus Tomus continet 42. de SS. Trinitate libros. Tres primi Patri divino tribuuntur: triginta, Filio: reliqui novem, Spiritui ſancto, omnes de operibus SS. Trinitatis tractant. Quia vero a Scriptura ſacra ſecedere non eſt illi animus, cuncta tribus perſonis applicat. Hæc ſunt commentaria. I. In Geneſim, II. In Exodum, III. In Leviticum, IV. In Numeros, V. In Deuteronomium, VI. In Joſue, VII. In Judicum, VIII. In libros Regum adjunctis Pſalmis, IX. In Iſaiam, X. In Jeremiam cum Threnis, XI. In Ezechielem, XII. In Danielem, adjunctis Aggæo, Zacharia, Malachia. De Evangeliſtis loquitur, ubi de Spiritus ſancti operibus.

Secundus Tomus, habet commentariorum libros 32. in duodecim minores Prophetas. In eodem Tomo adſunt tredecim Libri de victoria Verbi incarnati.

Tertius 13. libros de gloria & honore Filii hominis concludit: de glorificatione SS. Trinitatis & proceſſione Spiritus ſancti Lib. 9. Commentariorum in Evangelium Joannis Lib. 14. Commentariorum in Apocalypſim Lib. 12. Commentariorum in Cantica Canticorum de Incarnatione Domini Lib. 7.

§. XLI.

De ſancto Bernardo, anno 1153.

Vel nominare Bernardum Encomium omnibus numeris abſolutum eſt, quippe qui fuerit proſapia nobiliſſimus, indole mitis, eloquentia facundiſſimus, amore Doctor Mellifluus, tenacitate ſententiarum ſubtiliſſimus, ratiocinationis pondere nulli ſecundus, in rebus divinis penetrandis ſpirituali ſſimus, in humanis tractandis & enodandis acutiſſimus, in miraculis patrandis Occidentis Thaumaturgus, in peccatoribus convertendis Apoſtolicus, in hæreticis debellandis ſagaciſſimus, in Eccleſia defendenda indefeſſus, in virtute ſuadenda Angelus; & ut paucis multa dicam, fratres & condiſcipulos

pulos ad vitam Monaſticam in Ordine Ciſtercienſi ampleɛtendam auɛtor & dux fuit. Petrum Abailardum in Concilio Senonenſi ſuperavit, Gilbertum Porretanum in Rhemenſi convicit, Guillelmum Aquitaniæ ducem impium ad meliorem frugem evocavit, ſchiſma Petri Leonis in Concilio Stampenſi coacto ann. 1130. ſedavit, Innocentium II. in Synodo Piſis habita ann. 1134. ſic adjuvit, ut genuinus Pontifex agnitus ſit. A Regibus & Imperatoribus pro Eccleſiæ negotiis magna cum reverentia acceptus, S. vero Ludovico ſic charus, ut ejus ſuaſione, cruce amplexa, ad expeditionem Terræ ſanctæ profectus ſit; Monachorum Pater, Abbatum informator, Epiſcoporum Magiſter, ſummorum Pontificum lingua, dilectus Deo & hominibus, poſt multos pro Eccleſia exhantlatos labores migravit e terris in perpetuum triumphaturus in cœlis anno ſalutis circiter 1153. 20. Auguſti ætatis ſuæ 63. habet pro ætate æternitatem beatam, pro præconibus omnes quoquot fuere in ordine Clarævallis ſanctos, pro Encomiis Opera ſubſequentia, in quatuor Tomos reſperſa.

I. *Tomus primus* 44. continet epiſtolas, illam in primis qua Robertum conſanguineum, qui vitæ forſan ſtrictioris horrore a Ciſtercienſibus ad Cluniacenſes tranſierat, reprendit.

II. *Tomus ſecundus* comprehendit I. Libros quinque ad Eugenium III. de conſideratione. II. Epiſtolam ad Henricum Archi-Præſulem Senonenſem de moribus & Officio Epiſcoporum. III. Librum de converſione ad Clericos. IV. Librum de præcepto & diſpenſatione ad Abbatem Columbenſem. V. Apologiam ad Abbatem ſancti Theodorici, quam ſcripſit ad expoſtulationem Guillelmi Cluniacenſis Abbatis S. Theodorici, ut ſedaret nonnullos Cluniacenſes inquietos, qui querebantur de ipſo, aliiſque Ciſtercienſibus Monachis, tamquam ordinis Cluniacenſis detractoribus. VI. Librum de laude novæ militiæ ad milites Templi, ut illos ad Turcarum tyrannidem propulſandam provocet. VII. Librum de gradibus humilitatis & ſuperbiæ. VIII. Librum de diligendo Deo. IX. Tractatum de gratia & libero arbitrio. X. Epiſtolam, ſeu Tractatum de Baptiſmo aliiſque quæſtionibus ab Hugone a S. Victore illi propoſitis. XI. Epiſtolam, ſeu Tractatum ad Innocentium II. Papam contra quædam capitula errorum Abailardi. XII. Librum de vita & geſtis S. Malachiæ Hiberniæ Epiſcopi, & in Claravallenſi Monaſterio, quo ſecundo peregrinus venerat, præſente & aſſiſtente S. Bernardo, defuncti. XIII. Tractatum de cantu, ſeu de correctione Antiphonarii Ciſtercienſis.

III. *Tomus tertius* habet Sermones de tempore, & aliis diverſis argumentis, eleganti ſane unctione refertos, & nonnumquam utique Propheticos.

IV. *Tomus quartus*, complectitur Sermones in Cantica Canticorum numero 86. in quibus ad ciendos pietatis affectus de unione myſtica animæ cum Deo ſponſo amantiſſimo præclara enarrat. Tum cetera quæ pro virtutum comparatione, vitiorum vero exterminatione in ceteris Operibus dixerat, ibi colligit. Alia momenta quæ Tomus quintus & Sextus referunt, ſunt dubia opuſcula.

§. XLII.

De Sancto Thoma Aquinate.

Sic mirabilis fuit ille Doctor, ut virum ineffabilem aſſerere fas ſit, cum vel ipſa ordinante Eccleſia, ob ſcientiarum univerſalitatem, in exponendis ſacris Scripturis facilitatem, in myſteriis, quæ Theologia tractat, explanandis claritatem, Doctoris Angelici nomine celebretur. Natus eſt Neapoli e clara comitum Aquinatum Proſapia, ann. 1224. vix decimumquartum attigerat annum, quod factus S. Dominici religioſus, expleto novitiatus anno, votis & profeſſione ſumma cum pietate & devotione emiſſis, Deo ſerviendo ſe totum mancipaverit. Tum Philoſophiæ & Theologiæ incubuit, & citocitius Magiſter ſummo omnium applauſu extitit. Namque abſque mora ſacræ Facultatis Pariſienſis Doctor factus, libros Magiſtri Sententiarum ſumma cum profunditate & eruditione explicavit, Theologiam per multos annos in urbe regia eo felici ſemper exitu docuit, ut habeatur tamquam ingeniorum ſupremus apex, doctrinæ miraculum, Theologiæ meta, humanæ intelligentiæ menſura,

ſura, gratiæ ſimul & libertatis nuntius, Chriſtiani orbis Bibliotheca, Eccleſiæ lumen, Hæreticorum malleus, antiquorum Doctorum compendium, omnium Theologorum facile princeps, cujus Doctrinam cœlum approbat, dicente Chriſto: *Bene ſcripſiſti de me Thoma;* Eccleſia commendat, injungit Urbanus V. SS. Pontifex in Bulla pro transferendis ejus Toloſam reliquiis: *Ut B. Thomæ Doctrinam tamquam veridicam & Catholicam ſectamini.* Inferorum turma formidat, ait quippe impius Bucerus: *Tolle Thomam & diſſipabo Eccleſiam.* Ne miremini igitur, ſi ſub ejus vexillo ubique Gentium Theologi militent. Animam emiſit die 7. Martii ann. 1274. infinitus forem, ſi omnia ſolum appellarem in particulari ejus Opera; hinc juxta Tomos diffuſa breviter dicam.

Tomus primus continet, I. Vitam S. Thomæ ex diverſis collectam, II. Commentarium, ſeu expoſitionem in primo & ſecundo Perihermenias, cum duplici textus interpretatione antiqua, & Argyropili, III. Commentarium, ſeu expoſitionem in primum & ſecundum poſteriorum Analyticorum, cum interpretatione antiqua & Argyropili.

Tomus ſecundus habet, I. Commentaria in octo Phyſicorum Libros, II. In quatuor Libros de Cœlo & mundo, III. In duos de Generatione.

Tomus tertius, comprehendit, I. Commentaria in quatuor Meteororum Libros, II. In tres de anima, III. In parva naturalia.

Tomus quartus, complectitur, I. Commentaria in duodecim Metaphyſicorum Libros, II. Tractatum de ente & eſſentia, cum commentariis Thomæ de Vio Cajetani Card.

Tomus quintus exhibet, I. Commentaria in decem Ethicorum Libros, ad Nicomachum, II. In octo Politicorum Libros.

Tomus ſextus præ ſe fert, I. Commentarium in primum & ſecundum Sententiarum Librum Petri Lombardi vulgo nuncupati.

Tomus ſeptimus præbabet Commentaria in tertium & quartum Sententiarum ejuſdem Magiſtri.

Tomus octavus. I. Continet quæſtiones diſputatas, ſeu quæ a S. Thoma diſcuſſæ & diſputatæ ſunt, II. Quodlibetales, ſeu quodlibeta, vel etiam de quolibet.

Tomus nonus, inſcribitur Summa contra Gentiles in quatuor libros diviſa, cum Commentariis Franciſci Ferrarienſis Ordinis FF. Prædic.

Tomus decimus, fulgentem exhibet Theologiæ Summam in tres partes diffuſam, eamque mirabilem & omnium Scriptorum Theologicorum appendicem. Prima parte tractat de Deo uno, Trino, Creatore, de Opere ſex dierum, de Angelis, de homine. Secunda pars, quia diffuſior ſubdividitur in primam ſecundæ & ſecundam ſecundæ. In prima ſecundæ agit S. Doctor de Beatitudine & actibus humanis in communi: de habitibus bonis & malis, videlicet de virtutibus moralibus & vitiis. De peccatis, de principiis actuum humanorum, nempe de legibus & gratia. In ſecunda ſecundæ diſcutit in ſpeciali virtutes & vitia, & tractat. I. De virtutibus Theologicis & donis annexis, tum de mirabilibus earum effectibus, atque vero de vitiis illi oppoſitis. II. Similiter de virtutibus Cardinalibus, donis & aliis virtutibus ad illas ſubſequentibus, & pari methodo de vitiis cuilibet virtuti contrariis. III. De ſingulis virtutum & vitiorum actibus juxta ordinem ſuum, maxime de actibus Religionis quam eſſe juſtitiæ partem potentialem docet: & ibi de Oratione, de jejunio, de decimis, de cultu Dei, tum interiori, tum exteriori mira dicit. In tertia parte fuſo calamo tractat de Incarnatione & de Sacramentis, tum in genere, tum in particulari, uſque ad quæſt. 90. incluſive de partibus Pœnitentiæ in genere. In Suplemento ex ejus ſcriptis excerpto abſolvuntur quæſtiones de Pœnitentia in ſpeciali, & de reliquis Sacramentis: tum opus iſtud aureum Summæ Angelicæ clauditur variis quæſtionibus de quadruplici hominis fine.

Tomus undecimus, exhibet Commentaria. I. In Job, II. In primam quinquagenam Pſalmorum Davidis. III. In Cantica Canticorum. IV. In Iſaiam, Jeremiam & Lamentationes, & in Danielem; quandoquidem in ſeparatis voluminibus Commentarium in Danielem reperitur.

Tomus duodecimus, continet Commentarium in S. Evangelium ſecundum Matthæum & Joannem.

Tomus

Tomus decimus-tertius, includit expoſitionem Evangelii ſecundum quatuor Evangeliſtas; & dicitur Catena aurea.

Tomus decimus-quartus, Expoſitionem in omnes B. Pauli Epiſtolas exhibet; quod opus Catenæ aureæ nomine etiam celebratur.

Tomus decimus-quintus, omnia complectitur Opuſcula: docti inter omnia illud multi faciunt de Euch. & aliud ubi de diverſis amoris Dei gradibus diſſerit egregium eſt. His omnibus accedunt varii Sermones exquiſitis diviſionibus & ſubdiviſionibus ex Scriptura ſacra eruti & adornati: ac tandem officium in feſto corporis Chriſti, demirandum magis quam explanandum.

§. XLIII.

De Sancto Bonaventura, ann. 1274.

S. BONAVENTURA natione Italus Balneoregii in Tuſcia Italiæ flore, claris parentibus ortus. Ab adoleſcentia futuræ ſanctitatis ſpecimen dedit. Gravi morbo correptus, ope S. Franciſci emiſſo a parentibus voto de eo in ordine Patris Seraphici conſecrando, ſanatus eſt: promiſſioni ſtetit, & in brevi coaluit ejus doctrinæ & eruditionis fama: ſic enim in ſtudiis Theologiæ refulſit ſub Alex. Alenſi Magiſtro, ut eodem die, quo ſanctus Thomas Aquinas Doctoris inſula fuerit adornatus, tum publice omnibus applaudentibus ſimul & demirantibus Pariſiis Theologiam docuit; hinc & Doctoris Seraphici titulo inſignitus eſt, dicente Gerſonio: *Fuit enim Bonaventura in ſcribendo ſolidus & ſecurus, pius, juſtus & devotus.... Sint alii Doctores qui dicantur Cherubici, Bonaventura Seraphicus ſimul & Cherubicus, quia inflammat affectum & erudit intellectum*. Vix decimum-tertium attigerat profeſſionis annum, quod Miniſter generalis Ordinis Seraphici, præſente Alexandro IV. Romano Pontifice communi fratrum ſuffragio electus ſit. Omnibus profuit, maxime Eccleſiæ, dum e vivis erepto Clemente IV. per triennium fere unum, ſeu per duos annos & menſes novem Cardinales Viterbii congregati non convenirent inter ſe de ſucceſſore eligendo: Tum una erumpente voce promiſerunt, ut is unus verus Pontifex eſſet, quem Bonaventura deſignaret; etiamſi ſeipſum eligeret: ipſe vero Deum præ oculis unice habens nec ſeipſum, nec ullum e Cardinalibus præſentibus, ſed abſentem & in Oriente pro Chriſti, & Eccleſiæ cauſa degentem nominavit, ſcilicet, Theobaldum Placentinum Gregorium X. poſtea nuncupatum e familia Vicecomitum, & Leodienſem Archidiaconum, virum ſane omnibus numeris abſolutum, qui pro reuniendis Eccleſiæ Græcis Concilium Lugdunenſe ſecundum indicavit anno 1274. cui adfuit S. Bonaventura & claruit; hinc ibi tametſi reluctans, S. R. E. Cardinalis ſimul & Epiſcopus Albanenſis a SS. Pontifice creatus eſt. Elapſa prima ſeſſione, obiit in Domino die 15. Julii ann. 1274. ætatis ſuæ 53. quem eleganti oratione funebri laudavit Petrus a Tarentaſia S. R. E. Cardinalis & Epiſcopus Oſtienſis, qui in locum Gregorii poſtea defuncti ſuffectus eſt ſub nomine Innocentii V. Sumpſit pro themate Sermonis iſta 2. Reg. cap. 1. 2. Davidis verba, *Doleo ſuper te mi frater Jonatha...* A Sixto IV. anno 1482. Doctor Seraphicus in albo Sanctorum adſcriptus, a Sixto vero V. inter Eccleſiæ Doctores annumeratus eſt. Fuſior eſſem, ſi cuncta ejus Opera vellem hic recenſere, celebriora ſolum, ea maxime quæ Theologiam ſpectant, appellabo.

I. *Varia* in Scripturam ſacram expoſitiones, videlicet Liber inſcriptus principium Scripturæ ſacræ, expoſitio in Exameron, expoſitio in Eccleſiaſten, Sapientiam, & Lamentationes Jeremiæ. Item expoſitio in ſextum caput S. Matthæi: Tum demum expoſitio in Evangelium S. Lucæ.

II. *Commentaria* in quatuor Libros Magiſtri ſententiarum.

III. *Quatuor* Magiſtri ſententiarum Libri carmine digeſti.

IV. *Sermones* de diverſis argumentis.

Opuſcula præcipua.

I. *Opuſculum*, ſeu Liber de reductione artium ad Theologiam.

II. *Breviloquium*, ubi Theologiæ inſtituta atque præcepta ſummatim exponit.

III. *Centiloquium*, quod Theologiæ compendium nuncupatur.

IV. *Pharetra*, ſeu Opuſculum, in quo reconduntur miræ Patrum auctoritates.

P 2 V. *De-*

V. *Declaratio* terminorum Theologiæ.
VI. *De* ſeptem donis Spiritus ſancti.
VII. *Diæta* ſalutis.
VIII. *Meditationes* vitæ Chriſti.
IX. *Speculum* BB. Mariæ Virginis.
X. *De* gradibus virtutum formula aurea.
XI. *De* pugna ſpirituali contra ſeptem vitia capitalia.
XII. *Sæculum* animæ rationalis.
XIII. *Confeſſionale*, in quo Opere edocet Sacerdotem modum cum quo debet audire Confeſſiones, ut pœnitentibus proſit.
XIV. *Expoſitio* Miſſæ, ubi cuncta quæ Sacrificium celebrandum ſpectant adamuſſim explicat.
XV. *Expoſitio* in Regulam Fratrum minorum.
XVI. *Determinationes* quæſtionum, quæ Religioſos omnes, ſpecialiter vero Minoritas ſpectant, explicat.
XVII. *Libellus* Apologeticus in eos, qui Ordini S. Franciſci adverſabantur.
XVIII. *De* paupertate Chriſti, videlicet de paupertate, quoad abrenuntiationem, & mendicationem.
XIX. *Apologia* pauperum, ſeu paupertatis Evangelicæ.
XX. *Biblia* pauperum, ſeu tractatus omnibus, quibus Verbum Dei munus prædicandi incumbit, perutilis.
XXI. *Compendium* Theologicæ veritatis. Dubitatur an ſit S. Bonaventuræ fœtus.
XXII. *Myſtica* Theologia. Creditur opus viri cujuſdam Chriſtiani, paucis tamen immutatis & actis S. Bonaventuræ adſcriptum.

TRA-

Digitized by Google

TRACTATUS DOMINICÆ INCARNATIONIS,

In quo quidem fuſo calamo Profetiæ Jacob, & Teſtimonium Joſephi pro Chriſto propugnantur; deinde innumeris prope poſitivis Diſſertationibus ſingula defenduntur Dogmata.

PRÆFATIO.

MYSTERIUM Dominicæ Incarnationis poſt ſanctiſſimam Trinitatem omnium Myſteriorum nobiliſſimum eſt, immo & eorum radix, fons ac principium: inde enim emanant omnia, tum gratiæ, tum gloriæ Myſteria. De tanto Myſterio loquens Apoſtolus 1. ad Timotheum 3. 16. ait: ***Magnum eſt pietatis Sacramentum, quod manifeſtatum eſt in carne, juſtificatum eſt in ſpiritu, apparuit Angelis, prædicatum eſt Gentibus, creditum eſt in mundo, aſſumptum eſt in gloria.*** Hic eſt liber ſcriptus intus & foris, ſignatus ſigillis ſeptem, quem Joannes vidit in dextera ſedentis in Throno: liber, inquam, propter excellentiam Doctrinæ divinæ, quam hominibus Filius Dei attulit, ſcriptus intus & foris propter ſublimia Divinitatis & Humanitatis, quæ in eo continentur: ſignatus ſigillis ſeptem, hoc eſt humiliatione Nativitatis, ignominia Circumciſionis, paupertate & dependentia vitæ, humilitate Baptiſmi, opprobriis Paſſionis, infirmitate mortis, & obſcuritate ſepulturæ, quibus hoc myſterium veluti tot velis dæmonibus occultatum eſt. In dextera quidem ſedentis in Throno, quia Verbum divinum, dicitur & dextera Dei, & ſedere ad dexteram Patris; inde venturum eſt ad judicandum Orbem terrarum in juſtitia, & populos in æquitate. Tale eſt inſigne illud myſterium. Utinam ſciamus Jeſum Chriſtum & hunc crucifixum, in quo uno gloriabatur Apoſtolus. Illum ea qua par eſt charitate & dilectione toto corde amemus, donec occurramus in virum perfectum, & plenitudinem, tum ſcientiæ, tum gratiæ, tum etiam gloriæ ipſius Domini noſtri Jeſu Chriſti.

DISSERTATIO PRÆAMBULA,

De nomine, & definitione Myſterii, de Hæreſibus ipſi contrariis, & de partitione Tractatus.

ARTICULUS PRIMUS.

De nomine & definitione myſterii Incarnationis.

INCARNATIO vocatur ab Apoſtolo *Miſſio* Filii Dei ad nos, juxta illud ad Gal. 4. v. 4. *At ubi venit plenitudo temporis, miſit Deus Filium ſuum factum ex muliere.* Tum *Exinanitio*; ſic enim habetur Philipp. 2. 5. *Hoc enim ſentite in vobis quod & in Chriſto Jeſu, qui cum in forma Dei eſſet ... ſemetipſum exinanivit formam ſervi accipiens.* Deinde *Exitus a Patre*; ita Joan. 16. v. 28. his verbis: *Exivi a Patre, & veni in mundum.* *Deſcenſus de cœlo*, ita docet idem Joan. Cap. 6. v. 6. ubi ſic loquitur Chriſtus: *Deſcendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed ejus qui miſit me.*

Incarnatio ab Eccleſia nuncupatur mirabile commercium, & merito: non enim eſt ſolummodo omnium miraculorum maximum, verum etiam ceterorum appendix & veluti compendium; in illo ſiquidem relucent ſtupenda prodigia Omnipotentis, qui in hoc fecit potentiam in brachio ſuo, ut hominem Deo reconciliaret, immo & deificaret.

Dicitur etiam Oeconomia, ſeu diſpenſatio: Diſpenſatio quidem, quia eſt accommodatio aliqua, ſive condeſcenſus Dei ad hominem, ut in humanitate, ea quæ ſaluti noſtræ congruebant operaretur. Ita Athanaſius & Baſilius. Damaſcenus Lib. 3. de fide cap. 10. Incarnationem vocat deſcenſum ſeu demiſſionem; & hoc juxta mentem Apoſtoli, qui eam appellat humiliationem, & Verbi incarnati exinanitionem. Ab aliis Patribus Græcis nuncupatur Epiphania & Theophania, id eſt, Dei apparitio, eo quod Deus ſe præbuerit videndum hominibus in tali Myſterio, juxta illud Baruch 3. 38. de Filio Dei: *Poſt hac in terra viſus eſt, & cum hominibus converſatus eſt.*

Patres Latini hoc celebrant myſterium nomine Incorporationis, a corpore quod ſumpſit Verbum divinum ut poſſet & pati, & mori pro nobis. Ita Tertul. Lib. de carne Chr. Cyprianus Lib. 2. contra Judæos, Ambroſius & alii. Patres Nicæni hoc myſterium nominant Incarnationem propter rationem mox allatam, juxta illud Symboli ſui: *Et Incarnatus eſt de Spiritu ſancto, ex Maria Virgine, & Homo factus eſt.* Vocabulum iſtud ab hoc tempore fuit ſpecialiter conſecratum ad ſignificandum tantum Myſterium, & quidem propter multas rationes. 1. Quia debuit ſignificari apparitio Verbi in nobis, non præciſe ratione animæ, quæ ſpiritualis & inviſibilis eſt, ſed ratione carnis utpote ſenſibilis. 2. Quia debuit exprimi ſumma extremitas & hujus Myſterii profunditas, quæ plurimum emicat in unione Verbi cum carne propter extremam & infinitam unitorum diſtantiam. III. Quia hoc modo declaratur magis infinita Dei Bonitas ſe uſque ad vilitatem carnis propter nos demittentis, ut fuſe docet Aug. Lib. 83. qq. Denique quia debuit omnis tolli dubitatio de veritate carnis Verbi incarnati; quod fit optime per nomen iſtud a carne deſumptum.

Quandoque Patres primiorum ſæculorum abſtinuerunt a vocabulo carnis loquendo

de

Digitized by Google

de hoc myſterio, ea quidem intentione eoque ſcopo, ut fortius revincerent Apollinariſtas & Arianos, qui ſolum corpus in Chriſto eſſe effutiebant, contendentes humanitatem & ſine anima, & ſine mente in illo exiſtere, Verbumque utriuſque ſupplere vices. Igitur non eſt verum dicere mirabile iſtud myſterium, eſſe Incarnationem in eo ſenſu, quod Verbum aſſumpſerit tantum corpus; ſiquidem eſt de fide aſſumpſiſſe totum hominem, id eſt, Verbum eſſe unitum & corpori, & menti & animæ ſanctæ humanitatis.

Ceterum Incarnatio poteſt conſiderari tripliciter, nempe ratione principii a quo promanavit; deinde ratione termini ad quam fuit. III. Ratione ſui. Primo modo conſiderata definitur Miſſio Filii Dei a Patre, Exitus ab ipſo, & Deſcenſus ejuſdem de cœlo. Secundo modo ſpectata definitur a Patribus Græcis & dicitur Epiphania; a Latinis vero Incarnatio, ut modo diximus. Si tandem ſecundum ſe ſpectetur, eſt unio Verbi divini ſubſtantialis cum humanitate. Ita Fulgentius Lib. de Incarnatione cap. 4. S. Leo Sermone 1. de nativitate Dom. Gelaſius Papa in libro de duabus naturis & alii communiter Patres. Totam hæc definitio explicat myſterii naturam atque eſſentiam. Quod enim ſit unio, convenit cum aliis commerciis, quæ Deus celebrat per gratiam cum animabus juſtorum: quod vero ſit ſubſtantialis & hypoſtatica, differt; ſiquidem in ſolo Chriſto Deus aſſumit ad unionem ſuam ſubſtantialem hominem.

ARTICULUS SECUNDUS.

De Hæreſibus.

APOSTOLUS loquens de myſterio Incarnationis, 1. Cor. v. 23. ait: *Nos autem prædicamus Chriſtum crucifixum, Judæis quidem ſcandalum, Gentibus autem ſtultitiam.* Revera quidem, nam Satanas omnia movit ut lumen illuminans omnem hominem, aut obnubilaret, aut etiam penitus extingueret, & hoc per impios, ſed maxime per hæreticos. Ita refert S. Leo Sermone 8. de Nativit. his verbis: " Alii etenim Domino ſolam humanitatem, alii ſolam adſcripſere Deitatem. " Alii veram quidem in ipſo divinitatem, " ſed carnem dixerunt fuiſſe ſimulatam. " Alii profeſſi ſunt Deum veram ſuſcepiſſe carnem: ſed Dei Patris non habuiſſe naturam, & deitati ejus, quæ erant humanæ ſubſtantiæ deputantes, " majorem ſibi Deum, minoremque finxerunt, cum gradus in divinitate eſſe " non poſſit, quoniam quidquid Deo minus eſt, Deus non eſt. Alii cognoſcentes Patris & Filii nullam eſſe diſtantiam, quia non poterant unitatem deitatis intelligere, niſi in unitate perſonæ, eumdem aſſeruerunt Patrem quem " Filium, & naſci, & nutriri, pati & " mori, ſepeliri & reſurgere, ad eumdem pertinere, qui per omnia & hominis perſonam impleret & Verbi. " Quidam putaverunt Dominum Jeſum " Chriſtum non noſtræ ſubſtantiæ corpus " habuiſſe, ſed ab elementis ſuperioribus " & ſubtilioribus ſumptum. Quidam autem æſtimaverunt in carne Chriſti humanam animam non habitaſſe, nec " fuiſſe; ſed partes animæ ipſam Verbi " impleſſe deitatem. Quorum impudentia in hoc tranſiit, ut animam quidem " fuiſſe in Domino faterentur, ſed eamdem dicerent mente caruiſſe, quia " ſufficeret hominis ſua Deitas ad omnia " rationis officia. Poſtremo iidem aſſerere " præſumpſerunt, partem quamdam Verbi " in carnem fuiſſe converſam; ut in unius dogmatis varietate multiplici, non " carnis tantum, animæque natura, " ſed etiam ipſius Verbi ſolveretur eſſentia. "

Ad quatuor Hæreticorum genera revocantur hi qui erraverunt circa dominicam Incarnationem. Primum, comprehendit Gentiles, qui iſtud derident myſterium; Judæos, qui negant adimpletum; Cerinthum & Socinianos, qui credunt Chriſtum purum hominem. Secundum includit Sabellium, qui unicam admittens in Trinitate perſonam, Patrem & Filium & Spiritum indiſcriminatim incarnatos aſſerebat. Ita colligitur ex Epiphanio hæreſi 55. Paulum Samoſatenum Antiochiæ Epiſcopum, qui eodem teſte Epiphanio hæreſi 65. cum Sabellio confundebat perſonas, quique Verbum deſcendiſſe ad Jeſum, & poſtea ab eodem receſſiſſe autu-

mabat, hinc Chriſtumque Maria poſteriorem non ſine magna blaſphemia prædicabat. In tertio genere annumeratur Dyodorus Tarſenſis, poſtea Theodorus Mopueſtenus, & utriuſque ſectarius Neſtorius, qui omnes duas volebant eſſe in Chriſto perſonas, & Verbum uniri ſanctæ humanitati ſolum per gratiam & affectum, ſicut unitur ceteris juſtis. His adde Felicem & Elipandum Hiſpaniarum Epiſcopos, qui Chriſtum dicebant Filium Dei adoptivum, & conſequenter duas utique in Chriſto perſonas admittebant. In eodem ordine delineantur Eutyches & Dioſcorus cum ſuis; qui dicebant Verbum in carnem converſum ex illo Joannis loco, *Verbum caro factum eſt*, quem in pravum trahebant ſenſum. Inter iſtos quidam tantum naturarum commixtionem, ſed inſano impetu propugnabant, factam fuiſſe in Aſcenſione Domini per abſorptionem naturæ humanæ a divinitate, qui quidem ſenſus tribuitur Eutycheti, alter vero Apollinari. Quartum, complectitur Manem & Marcionem, qui teſtibus Epiphanio & Tertulliano, docebant carnem Chriſti ſolum fuiſſe phantaſticam. Complectitur etiam Apellem & Valentinum, qui quidem agnoſcebant veram in Chriſto carnem, ſed pure cœleſtem, & a Maria minime deſumptam. Quidam alii credebant Verbum ſuppleviſſe mentem & animam, quibus naturam humanam in Chriſto caruiſſe contendebant.

Tribuitur Ario, quod ſubſtinuerit naturam humanam caruiſſe anima rationali, Apollinari vero, etiam caruiſſe mente. Ita Epiphanius hæreſi 77. Etiam in illo ordine comprehenduntur Monothelitæ, qui unicam in Chriſto & voluntatem & operationem prædicabant, quod Eutychianiſmum redolet.

ARTICULUS TERTIUS.

Debellantur ſummatim errores circa divinam Incarnationem.

CONFUTANTUR I. Gentiles, quibus tantum Myſterium ſtultitia eſt: Ille enim minus de Deo ſentit, teſte Auguſtino, qui de Divinitate ea credit ſolum, quod ſuo poteſt metiri ingenio; enimvero Deus utpote Omnipotens, plura poteſt quam homo capere valeat: Igitur Incarnatio non implicat, cum Deus poſſit omnia, etiam quæ humanum ſuperant captum.

Secundo Judæi, qui negant Incarnationem adimpletam; ſiquidem omnes Prophetæ teſtimonium perhibent, quod Chriſtus ſit Meſſias, a ſanctis Patriarchis & Patribus tandiu expectatus, juxta illud Iſaiæ 9. 6. *Parvulus enim natus eſt nobis, & Filius datus eſt nobis, & factus eſt Principatus ejus ſuper humerum ejus. Et vocabitur nomen ejus admirabilis, conſiliarius, Deus, fortis.*

Tertio, ii qui Chriſtum dixerunt purum hominem; ſcriptum eſt enim oan. 1. *Deus erat Verbum..... Verbum caro factum eſt & habitavit in nobis*. Et 1. 5. ad Hebræos: *Cui enim dixit aliquando Angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te*. Unde Sanctus Leo dicit de Chriſto, Sermon. 1. de Nativ. *Niſi eſſet verus Deus; non afferret remedium: niſi eſſet homo verus non præberet exemplum.*

Quarto: Propelluntur confundentes Perſonas, ex illis Chr. verbis Matth. 38. *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*. Cum ergo admittat Sabellius filium eſſe Deum, ſequitur & eum eſſe incarnatum, quia juxta verba laudata, tres ſunt Perſonæ realiter diſtinctæ.

Quinto: Perſtringuntur duas in Chr. admittentes Perſonas, & unionem Verbi cum humanitate puram accidentalem, quandoquidem Chriſtus eſt verus Deus, juxta illud Epheſ. 4. 9. *Quod autem aſcendit, quid eſt niſi quia & deſcendit, primum in inferiores partes terræ?* Si autem Chriſtus eſſet purus homo, & divinitati unitus tantum ſicut ceteri juſti, aſcendiſſet quidem, inquit D. Thomas Opuſc. 2. cap. 202. ſed de cœlo minime deſcendiſſet. Omne dubium tollit Apoſtolus Rom. 9. *Ex quibus*, ſcilicet Patriarchis, *Chriſtus eſt ſecundum carnem, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula.*

Sexto: Excluduntur impii, dicentes, Verbum dereliquiſſe Chriſtum; dicit omnia Apoſtolus Hebr. 13. *Chriſtus heri & hodie, ipſe & in ſæcula*. Unde Damaſcenus hoc protulit oraculum de Verbo incarnato: *Quod ſemel aſſumpſit, numquam dimiſit*. Bene igitur &c. 1. Joan. 4. 3. legitur:

gitur: *Omnis ſpiritus qui ſolvit Jeſum . . . hic eſt Antichriſtus.* Duas autem admittere in Chriſto perſonas, eſt Chriſtum dividere, & divinitatem ſeparare ab humanitate: Ergo &c.

Septimo: Procul pelluntur ii qui negant Chriſtum habuiſſe animam & mentem. Enim vero Matth. 26. 28. habetur de Chriſto: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Et Joan. 12. 27. *Nunc anima mea turbata eſt.* Igitur Chriſtus habuit animam & intellectum: Siquidem triſtitia tribuitur intellectui. Habuit etiam voluntatem, juxta illud Luc. 22. 42. de eo: *Non mea voluntas, ſed tua fiat.*

Octavo oſtenditur contra Eutychianos Chriſtum habuiſſe duas naturas, quia in Scripturis dicitur Deus & homo. Refutantur & Monothelitæ, qui negant Chriſtum habuiſſe & duplicem voluntatem, & duplicem operationem, juxta illud Luc. 22. 42. *Non mea voluntas, ſed tua fiat*, & Joan. 6. *Deſcendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus qui miſit me.* Et illud Eccleſiæ de Incarnatione Verbi. *Mirabile myſterium declaratur hodie, innovantur naturæ, Deus homo factus eſt: quod fuit permanſit, quod non erat aſſumpſit, non commixtionem paſſus neque diviſionem.*

Nono: Etiam impugnantur aſſerentes carnem Chriſti phantaſticam, ex ipſo Chriſti oraculo Luc. 24. 39. *Palpate & videte, quia Spiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere.* Et paſſim legitur in Evangelio, quod Chriſtus eſurierit, biberit, & manducaverit: Igitur veram habebat carnem.

Denique confutantur Hæretici, qui carnem Chriſti cœleſtem crediderunt, ſiquidem Rom. 1. 3. habetur de Chr. *Factus eſt ei ex ſemine David, ſecundum carnem:* & ad Gal. 4. 4. *Deus miſit Filium ſuum factum ex muliere:* Igitur Chriſtus habebat carnem ſicut nos. His omnibus opponimus fidem Incarnationis explicatam in primo Concilio Antiocheno.

PROFESSIO FIDEI,

Primi Concilii Antiocheni, juxta Binium.

DECREVIMUS *fidem ſcripto edere & exponere, quam a principio accepimus, & habemus traditam & ſervatam in Catholica & ſancta Eccleſia uſque in hodiernum diem, a beatis Apoſtolis, qui viderunt ipſi, & Miniſtri fuerunt Verbi, prædicatam ex lege & Prophetis, ac novo Teſtamento: Eſſe unum* DEUM *ingenitum, ſine principio, inviſibilem, immutabilem ... Nemo novit Patrem, niſi Filius, & cui Filius revelaverit, contenti eſſe debemus. Filium vero qui eſt apud Patrem, Deum quidem & Dominum omnium creaturarum dicit, a Patre autem miſſum de cœlis, & carne aſſumpta factum eſſe hominem. Quamobrem corpus ejus ex Virgine ſumptum, in quo omnis plenitudo divinitatis corporaliter habitavit, divinitati immutabiliter unitum & deificatum eſt. Qua de cauſa idem Deus & homo Jeſus Chriſtus prophetabatur in Lege & Prophetis, & ab omnibus in Eccleſia quæ ſub cœlo eſt, creditus eſt Deus quidem, qui ſeipſum exinanivit, cum eſſet æqualis Deo, homo vero ex ſemine David ſecundum carnem. Signa quidem & prodigia quæ in Evangeliis deſcripta ſunt, Deus operabatur: participatione vero carnis & ſanguinis tentatus eſt per omnia pro ſimilitudine abſque peccato. Sic & Chriſtus ante incarnationem in divinis Scripturis tamquam unus nominatus eſt: in Hieremia quidem, Spiritus ante faciem noſtram Chriſtus. Dominus autem Spiritus eſt ſecundum Apoſtolum. Et ſecundum eumdem Apoſtolum: Bibebant autem ex ſpirituali petra: petra autem erat Chriſtus: Et rurſus: Neque tentemus Dominum, ſicut quidam eorum tentaverunt, & a ſerpentibus perierunt. Et de Moyſe: Majores divitias æſtimans theſauro Ægyptiorum improperium Chriſti. Et Petrus: De qua ſalute exquiſierant Prophetæ, qui de futura in nobis gratia prophetaverunt, ſcrutantes in quod vel quale tempus ſignificaret in eis ſpiritus Chriſti, &c.*

ARTICULUS QUARTUS.

Dogmata fidei de Incarnatione Verbi explicanda & defendenda contra Hæreticorum pravitatem.

EX dictis reſultat in octo præcipue capitibus circumferri errores de Dominica Incarnatione. Enim vero negant poſſibilitatem Gentiles: exiſtentiam Judæi: unionem ſubſtantialem Neſtoriani: unionem

Digitized by Google

nem ſine confuſione naturarum & commixtione Eutychiani : cauſam motivam impii, qui dicunt apud Proph. Malac. 1. 2. Deo, *in quo dilexiſti nos*? excellentiam & preclaras ſanctæ humanitatis dotes Ebionitæ : Neceſſitatem ſatisfactionis Sociniani : quibus opponimus ſequentia dogmata.

Primum Fidei dogma de Incarnatione Verbi eſt illud, Incarnatio eſt poſſibilis.

Secundum : Adimpleta eſt in Chriſto Jeſu Nazareno.

Tertium : Chriſtus eſt Filius Dei naturalis per unionem hypoſtaticam Verbi cum humanitate.

Quartum : Unio facta eſt ſine naturarum confuſione & commixtione.

Quintum : Utraque natura divina ſcilicet & humana habet ſuam voluntatem & operationem propriam.

Sextum : Verbum aſſumpſit veram carnem, & non pure phantaſticam.

Septimum : Verbum aſſumpſit carnem humanam, & non de materia cœleſti compaginatam.

Octavum : Verbum aſſumpſit totum hominem, nempe corpus & animam, intellectum & voluntatem.

Nonum : Solus Deus eſt cauſa efficiens Incarnationis.

Decimum : Chriſtus fuit plenus gratiæ & veritatis.

Undecimum: Chriſtus eſt Dei & hominum Mediator, & ſatisfecit pro noſtris peccatis.

Duodecimum: Chriſtus fuit impeccabilis.

Decimum-tertium: Chriſtus meruit nobis gratias ad ſalutem neceſſarias, ſibi vero corporis gloriam.

Partitio Operis.

PRÆTER fidei dogmata de eiſdem varias inſtituimus quæſtiones ad fidei tum explicationem, tum defenſionem, quas quidem omnia ſeptem comprehendimus Diſſertationibus, quas veluti murum & antemurale præcedentibus opponimus erroribus.

Prima erit de poſſibilitate Incarnationis contra Gentiles.

Secunda, de exiſtentia, contra Judæos.

Tertia, de ſubſtantia ſeu eſſentia, contra Neſtorium & ſuos, ſicut & contra Socinianos.

Quarta, de modo aſſumptionis, contra Eutychetem & Dioſcorum, & conſequenter contra Monothelitas.

Quinta, de cauſa tum phyſica, tum morali Incarnationis, ubi & de motivo contra incredulos, & ingratos.

Sexta, de Dotibus quibus homo aſſumptus cumulatus eſt, & ſupra omnem creaturam elevatus, contra Cerinthum, Cerdonem & Ebionitas.

Septima, de officio & functione Mediatoris, ubi de ſatisfationis neceſſitate atque valore, contra Socinianos.

DIS-

Digitized by Google

DISSERTATIO PRIMA
DE POSSIBILITATE
INCARNATIONIS
CONTRA GENTILES.

PRÆDICAMUS, inquit Paulus 1. Cor. 1. 23. *Chriſtum crucifixum Judæis quidem ſcandalum, Gentibus autem ſtultitiam*. Quomodo enim, inquiunt Pagani, fieri poteſt quod Verbum [illegible] abbrevietur? Immenſum corpore concludatur? Immortale morti ſubjiciatur? Quaſi vero hæc mediante homine hypoſtatice aſſumpto fieri non poſſent: Igitur contra Gentilium commentum & incredulitatem eſt illud quod legitur Luc. 1. 37. *Non erit impoſſibile apud Deum omne verbum*.

Dogma poſſibilitatis Incarnationis quatuor probatur argumentis.

PRIMO, quia Incarnatio non repugnat.
Secundo, quia eſt credibilis.
Tertio, quia eſt conveniens.
Quarto, quia eſt neceſſaria & perutilis.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum Incarnatio implicet contradictionem?

INTER Gentiles, quidam nullum agnoſcunt Deum: quidam agnoſcunt, ſed multiplicem, & ſunt Idololatræ, quorum alii adorant militiam cœli, alii homines vitioſos, alii etiam artefacta, ut habetur Sapient. 13. Nonnulli agnoſcunt quidem Deum, ſed minime Chriſtum, ut Mahometani. Hi omnes nedum credunt Incarnationem impoſſibilem, ſed & irrident; contra quos omnes ſit

CONCLUSIO.

Probatur rationibus, eaque multiplici.

PRIMA ſic exponitur: Per Incarnationem Verbi intelligimus unionem perſonæ divinæ cum natura humana, quam in ſua trahit ſubſiſtentiam: Atqui hoc opus mirabile poteſt operari Deus: Igitur Incarnatio eſt poſſibilis. Probatur minor: Supremum Numen eſt omnipotens, & de hoc ipſi Pagani conveniunt, immo & hoc attributum Jovi tribuere non erubeſcunt: Igitur Deus utpote omnipotens poteſt hypoſtatice uniri naturæ humanæ. Hanc rationem attulit Mariæ demiranti myſterium Gabriel Archangelus, dicens Luc. 1. 37. *Non erit impoſſibile apud Deum omne verbum*.

Secunda ſic ſe habet: Quod eſt intra ſphæram agentis, hoc poſſibile dicitur: Atqui ſupplere vices ſubſiſtentiæ creatæ eſt intra ſphæram virtutis Dei: Igitur Deus poteſt uniri hypoſtatice humanitati; & ſic Incarnatio eſt poſſibilis. Probatur minor: Subſiſtentia Verbi eſt infinita, nec poteſt aut claudi terminis, aut in ſua infinitate exhauriri per effectum finitum creatum: Et vero quia Deus eſt in ſe omni virtute & perfectione infinitus, ideo poteſt ſe communicare ad extra infinitis modis ſine ulla imperfectionis aut limitationis labe: Igitur ſubſiſtentia Verbi per ſuam infinitam virtutem poteſt ſupplere effectum creatum ſubſiſtentiæ in humanitate, & hoc dubio-procul eſt intra ſuæ activitatis ſphæram.

Tertia: Illud eſt poſſibile, & nullam implicat contradictionem, quod ab ipſo Deo quaſi naturaliter promanat: Atqui

præ-

præbere ſubſiſtentiam naturæ humanæ ab ipſo Verbo quaſi connaturaliter promanat: Igitur poteſt uniri abſque divinitatis diſpendio humanitati ſanctæ. Probatur minor ex illo trito Philoſophorum axiomate: *Quod eſt primo per ſe tale, cetera non ſunt talia niſi per ordinem ad illud*; ſic quia ſol eſt primum agens iu genere lucidi, cetera non ſunt lucida niſi per ordinem ad ipſum: Atqui Deus Verbum eſt primum agens in genere ſubſiſtendi: Igitur poteſt ſupplere ſubſiſtentiam creatam, ſive de facto illam producat dum producit creaturam, ſive gerendo immediate per ſeipſum vices ſubſiſtentiæ creatæ: quod quidem principium edocetur ab Apoſtolo Epheſ. 3. 15. dicente: *Ex quo*, ſcilicet Deo, *omnis paternitas in cælis & in terra nominatur*. Expreſſius Heb. 1. 3. de Verbo incarnato ait: *Portanſque omnia verbo virtutis ſuæ*.

Quarta: Deus poteſt immutare creaturam in perfectionibus, ut ignem proprio & actuali ſpoliare calore; & in ipſa ſubſtantia, ſcilicet vel deſtruendo hominem, vel poſt deſtructionem illum revocando ad vitam: quam quidem poteſtatem ipſi Gentiles concedunt etiam falſis numinibus: Igitur Deus poteſt impedire ne propria ſubſiſtentia fluat a natura humana, & illam propria virtute ſupplere, quia poteſt ſe ſolo facere, quod facit cum cauſa ſecunda.

Quinta: Major eſt improportio inter ens & nihil, quam inter naturam humanam & effectum ſubſiſtentiæ creatæ: Atqui tamen Deus eduxit e nihilo creaturas: Igitur a fortiori poteſt ita operari in humanitate, ut propria ſpolietur ſubſiſtentia, & divina ſubſiſtat, præſertim vero cum rei conſervatio ſit iterata productio, adeoque non eſt major difficultas conſervare humanitatem ſine propria ſubſiſtentia, quam illam creare & e nihilo producere.

Sexta: Supremum numen poteſt elevare creaturam ad ordinem ſuperiorem; & hoc ipſum etiam agnoſcunt Pagani, qui docent aliquos homines præ amore Jovis ad ſupera fuiſſe vocatos, juxta illud Virgilii Æneid. 6.

Pauci quos æquus amavit
Juppiter, aut ardens evexit ad æthera virtus.

Igitur Deus verus a fortiori potuit ad ſuam divinitatem mediante unione hypoſtatica elevare hominem, adeoque Incarnatio poſſibilis eſt.

Septima: Si hoc myſterium implicaret, maxime vel ex parte Dei unionem producentis: vel ex parte Verbi quod unitum eſt: vel ex parte naturæ aſſumptæ. Atqui ex nullo capite implicat: Ergo &c. Probatur minor: non quidem implicat ex parte Dei, quippe qui omnia poſſit: neque ex parte Verbi, quia non unitur ut pars, aut ut forma informans; hinc non circumſcribitur ab humanitate cui unitur; ſed neque aliquid indecorum illi ex hoc advenit, ſiquidem pati & mori, ſimileſque infirmitates ei conveniunt ſolum ratione humanitatis, in qua quidem ſola & mors & infirmitates recipiuntur. Non implicat etiam ex parte naturæ aſſumptæ, tum quia per unionem cum Verbo perficitur & elevatur; tum quia propria ejus ſubſiſtentia ab ipſa realiter diſtinguitur, & eſt ſubſtantiæ creatæ effectus quaſi ſecundarius, adeoque ab ipſa natura ſeparabilis, ac conſequenter ſupplebilis ab alia ſuperiori & eminentiori: Igitur a primo ad ultimum Incarnatio non implicat contradictionem.

Octava: Plus efficaciæ debemus in Deo agnoſcere quam poſſumus comprehendere; cum enim cognoſcamus infinitam eſſe ipſius virtutem, non debemus negare quod noſtram ſuperat mentem, ſed potius & judicare omnia Deo eſſe poſſibilia: Igitur & concludere myſterium eſſe poſſibile. Et vero videmus varios ſiderum curſus, & ſentimus virtutem elementorum, propriis intuemur oculis fluxum & refluxum maris, magnetem ad ſe ferrum attrahere, & tamen quis ad hæc uſque tempora ſaltem clare eorum omnium comprehendit cauſam? non ideo tamen negamus eorum effectus: Igitur nec neganda eſt Incarnatio, licet eam capere non valeat animus.

Nona: Eſt argumentum negativum, & ſic procedit. Nulla eſt Gentilium objectio contra ineffabile Incarnationis myſterium, quę non poſſit per negationem ſolvi; nam ſi impoſſibile illud prædicent, dicimus quidem eſſe impoſſibile de via ordinaria & per virtutem creaturæ, ſed non de via extraordinaria per Omnipoten-

tentis virtutem. Quam rationem explanat B. Virgo in ſuo mirabili Cantico, in quo gratias agens Omnipotenti, qui ea uti voluerat ad tanti myſterii executionem, & compelementum, dixit, Luc 1.15. *Fecit potentiam in brachio ſuo*. Si vero Gentiles addant multas ex hoc commercio in Deum reſultare imperfectiones atque defectus, reſpondemus, hæc ſe tenere ex parte hominis in quo Filius Dei paſſus eſt.

Solvuntur objectiones.

OBJICIES I. Deus eſt immutabilis: Sed ſi Verbum fieret caro, mutaretur Deus: Ergo &c. Probatur minor ex ipſo Eccleſiæ de Incarnatione teſtimonio: *Innovantur*, inquit, *natura*, *Deus homo factus eſt*. Suffragantur Patres, dum aſſerunt omnia per hoc mirabile commercium, nova facta eſſe: Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem diſtinguo: Nova facta ſunt per Incarnationem omnia in mundo, quatenus reparatus eſt homo, & de inimico factus eſt amicus, immo & Deus, concedo: in ipſo Verbo, ſubdiſtinguo: extrinſece, concedo; intrinſece, nego minorem & conſequentiam. Duplex eſt mutatio: altera intrinſeca, altera vero extrinſeca. Prima fit per deperditionem alicujus perfectionis, vel per aliquam virtutis acquiſitionem; extrinſeca vero ea eſt quæ fit per extenſionem ad novum aliquem terminum. Prima non eſt in Verbo, nihil enim aut deperdit, aut acquirit in Incarnatione, ſed tantum ſecunda quatenus ſupplet vices ſubſiſtentiæ creatæ & ejus effectum. Solutio eſt D. Thomæ 4. contra Gentes, cap. 49. num. 1. ubi reſpondens ad hoc argumentum, Deus neque corpus, neque virtus in corpore eſſe poteſt, adeoque implicat Incarnatio, ait: " Oſtenſum „ eſt enim Incarnationem Verbi non ſic „ eſſe intelligendam, quod Verbum ſit in „ carnem converſum, aut ſit corpori unitum „ ut forma, unde non eſt conſequens „ ex hoc quod Verbum eſt incarnatum, „ quod vere Deus ſit corpus, vel virtus „ in corpore. „

Inſtabis: Atqui Deus mutaretur, ſi Verbum fieret caro: Et probatur. Verbum inciperet eſſe in tempore, & clauderetur terminis tum temporum, tum locorum, immo corpore concluderetur: Igitur mutaretur.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo antecedens: Verbum clauderetur terminis ratione humanitatis aſſumptæ, concedo: ratione ſui, nego. Unde non deſinit eſſe immenſum & ubique, quia in Incarnatione ſolum tangit terminum quem antea non tangebat, nec extenditur extra naturam divinam in qua ſubſiſtit, ſed ſolum trahit humanitatem ad ſuam hypoſtaſim & perſonalitatem, quocirca tota mutatio ſe tenet ex parte naturæ humanæ; ita D. Thomas ibidem num. 3. his verbis: " Hypoſtaſis „ enim non extenditur extra terminos illius „ naturæ, ex qua ſubſiſtentiam habet; „ non autem Verbum Dei ſubſiſtentiam „ habet ex ſubſiſtentia humana, ſed „ magis naturam humanam ad ſuam ſubſiſtentiam „ vel perſonalitatem trahit; „ non enim per illam, ſed in illa ſubſiſtit: „ unde nihil prohibet Verbum Dei „ eſſe ubique. " Hoc totum poteſt illuſtrari exemplo lampadis lucentis in cubiculo, cujus quidem lumen ſe extendit de novo ad eos qui adveniunt & intrant in cubiculum abſque eo quod mutetur abſolute, nam mutatio proprie ſe tenet ex parte hominum, qui de novo intrantes, etiam de novo illuminantur, cum ante non eſſent illuminati, ita proportionaliter dicendum in facto mirabili Incarnationis Dominicæ, in qua natura humana incipit ſubſiſtere ſubſiſtentia Verbi divini.

Urgebis: Atqui mutatio intrinſeca etiam ſe tenet ex parte Verbi in hypotheſi Incarnationis: Ergo nulla ſolutio: Probatur ſubſumptum. Natura humana intrinſece mutatur: Igitur & Verbum mutari debet, quia eadem eſt extremorum conditio. Probatur conſequentia & paritas: Sicut natura humana tranſit ad ſubſiſtentiam divinam, ita Verbum tranſit a non eſſe incarnatum, ad actum Incarnationis.

Reſpondeo negando ſubſumptum: Ad probationem nego conſequentiam & paritatem; natura enim humana accipit in Incarnatione eſſe, & ſubſiſtere quod non habebat antea, Verbum vero nihil recipit; unde ad ulteriorem probationem diſtinguo ſecundam partem: Verbum tranſit a non eſſe incarnatum ad eſſe incarnatum

tum active, & naturam humanam immutando, atque verbo virtutis ſuæ portando, concedo: paſſive & ſubjective aliquid recipiendo, nego. Hac ſolutione omnia ſolvuntur ſophiſmata, quæ perpetua laborant æquivocatione. Solutio eſt D. Thomę ibidem num.2. ubi ait: "Non „ ſequitur quod Verbum ſit ſubſtantialiter mutatum per hoc quod naturam „ humanam aſſumpſit, nulla enim mutatio in ipſo Verbo Dei facta eſt, ſed „ ſolum in natura humana, quę eſt a „ Verbo aſſumpta, ſecundum quam competit Verbo & generatum eſſe temporaliter & natum, non autem ſecundum ſeipſum. „

Inſiſtes: Atqui Verbum mutaretur etiam paſſive in hypotheſi de qua nunc: Et probatur: Denominaretur intrinſece & vere homo: Sed denominatio intrinſeca infert mutationem realem & intrinſecam: Igitur Verbum mutaretur etiam paſſive, & aliquid recipiendo.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo: Verbum in hypotheſi denominaretur intrinſece homo a natura aſſumpta, quam in ſuam attraheret ſubſiſtentiam, minime vero aliquid in ſe recipiendo, concedo: ſecus, nego. Ad id vero quod ſubjicitur denominationem realem inferre mutationem, diſtinguo: in termino ad quem, concedo: in termino a quo, ſubdiſtinguo: ſi ejuſmodi mutatio petatur a relatione intrinſeca, concedo: ſi ſolum ab extrinſeca, nego. Verbum non correfertur ad creaturam, ſcilicet ad humanitatem niſi extrinſece. Et vero relativa ſunt ſimul natura; Verbum autem eſt infinite ſupra hominem elevatum: Igitur denominatur quidem vere homo a relatione intrinſeca quæ eſt in humanitate ab ipſo dependente, & per relationem extrinſecam in ſe, ſeu rationis ad humanitatem. Solutio traditur a D. Thoma in 3. diſt. 1. q. 1. art. 1. ad 1. his verbis: " Dicendum, quod contingit aliquando in relativis aliquid relative dici, non quia illud ipſum refeératur, ſed quia alterum refertur ad „ ipſum, ut dicitur in 5. metaph. ſicut „ ſcibile relative dicitur ad ſcientiam. Et „ in talibus aliquid incipit dici de novo quod „ prius non dicebatur, nulla mutatione „ facta circa ipſum, ſed circa alterum; „ nulla enim mutatione facta circa ſcibile, incipit a me eſſe ſcitum, per mei „ mutationem; & ſimiliter dicitur res „ ſcibilis, non per potentiam paſſivam „ quæ ſit in ipſa, ſed per potentiam quæ „ eſt in ſciente; & ſic eſt in propoſito, „ non enim poteſt eſſe ut Creator ad creaturam referatur, niſi quia creatura ad „ ipſum refertur, in qua relatio realiter „ exiſtit; & ideo Deus dicitur uniri non „ per mutationem ſui, ſed ejus cui unitur, „ & ſimiliter cum dicitur unibilis, hoc „ dicitur non per potentiam aliquam paſſivam in Deo exiſtentem, ſed per potentiam quæ in creatura eſt, ut uniri „ poſſit. " Idem dicit hic 3. parte q. 16. art. 6. ad 2. docet enim ea, quæ abſoluta ſunt, non advenire ſine mutatione, ſecus quæ relative dicuntur. Et concludit denominationem hominis advenire Verbo ſine ſui mutatione.

Repones: Relatio hominis eſt intrinſeca Verbo in hypotheſi Incarnationis: Igitur mutatur intrinſece Porbatur antecedens. Primo, quia fundamentum, ſcilicet unio Verbi cum humanitate eſt intrinſecum ex parte utriuſque extremi. Secundo, quia eſt mutuus reſpectus, nempe Verbi ad humanitatem, & viciſſim humanitatis ad Verbum: Sed ubi eſt fundamentum relationis intrinſecum relato, & mutuus reſpectus, ibi relatio eſt intrinſeca ex parte utriuſque extremi: Igitur & mutatio. Sic lucerna lucens in cubiculo ſe extendit ad homines de novo intrantes, licet nihil abſolutum acquirat, mutatur tamen intrinſece relative, in quantum realiter refertur ad objecta ad quæ non ſe extendebat antea: Ergo a pari Verbum mutatur intrinſece relative ſi uniatur humanitati, quia tunc realiter refertur ad illam.

Reſpondeo negando antecedens. Ad probationem diſtinguo: Fundamentum relationis eſt Verbo intrinſecum per modum terminantis, & ſine dependentia ex parte ſui: item reſpectus eſt mutuus quoad aliquid, ſed non quoad omnia, quia Verbum refertur ad humanitatem ſolum per relationem rationis & extrinſece, concedo: ſecus, nego. Sola enim humanitas refertur ad Verbum realiter. Ad exemplum lucernæ, nego paritatem: Enim vero lucerna realiter refertur ad eos quos illu-

illuminat : Quid mirum igitur ſi mutetur intrinſece, cum nova relatio intrinſece illi adveniat : Verbum autem nihil accipit intrinſece neque abſolute, neque relative, ſed ſimpliciter unitur terminando humanitatem.

Replicabis : Atqui non poteſt Verbum ſic uniri etiam terminando humanitatem, niſi mutetur intrinſece : Ergo &c. Probatur ſubſumptum : Si Angelus uniretur humanitati, ut illam ſua ſubſiſtentia ſuſtentaret, mutaretur intrinſece, & tamen illi uniretur per modum terminantis : Igitur licet Verbum uniatur naturæ humanæ per modum terminantis, ſequitur tamen Verbum in hypotheſi mutari non ſolum extrinſece, ſed & intrinſece.

Reſpondeo negando ſubſumptum & paritatem. Ratio diſparitatis eſt, quia ſubſiſtentia Angeli, utpote creata, reciperetur in humanitate, & ab illa circumſcriberetur, ſicut anima circumſcribitur a corpore : At vero Verbum non recipitur in humanitate, ſed illam ad ſe aſſumpſit, & portat Verbo virtutis ſuæ manens ſemper infinite activum, & potens terminare alias in infinitum humanitates.

Inſtabis : Atqui Verbum in hypotheſi limitaretur : Ergo nulla ſolutio. Probatur ſubſumptum : Omne individuum eſt limitatum : Atqui Verbum conſtitueret individuum, nam Chriſtus eſſet hic homo, & non homo vage : Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſ. Ad probat. diſtinguo : Verbum eſſet individuum terminative, concedo : in ſe, nego. Verbum ſupplet vices ſubſiſtentiæ creatæ; hinc unio eſt finita & limitata, conſtituit igitur individuum ſolum in humanitate, ſed non in ſe; manet enim ſemper incircumſcriptum.

Inſtabis : Prædicatur de Verbo res individua, nempe quod Deus ſit hic homo, quod moriatur & patiatur, quæ quidem affectiones ſequuntur individuum, & ens materia circumſcriptum : Igitur in hypotheſi Incarnationis Verbum foret ſecundum ſe individuum.

Reſpondeo diſtinguendo : Prædicatur de Verbo, quod ſit vere hic homo, quod patiatur & moriatur, mediate & ratione humanitatis, concedo : immediate & ratione ſui, nego. Quia tamen hic homo eſt talis & ſingularis in Chriſto, qui in illo patitur & moritur, in quantum ſubſiſtit; homo enim non ſubſiſtens non foret a parte rei, adeoque patibilis, bene prædicatur de Deo quod ſit homo factus, quod patiatur & moriatur. Sic in humanis, licet mater v. g. Petri non producat ipſius animam, quandoquidem infunditur a Deo, quia tamen concurſus ipſius paſſivus terminatur ad animam quæ unitur corpori præparato per generationem, dicitur vere mater Petri, ita & in propoſito, ex eo quod Verbum terminet hominem, Filius Dei dicendus eſt homo patibilis. Neque vero aliquid aut imperfectum, aut indecorum ex hoc in ipſum redundat, quia omnis imperfectio, omniſque defectus ſe tenet ex parte humanitatis aſſumptæ.

Inſurges : Atqui etiam imperfectio ſe teneret ex parte Verbi : Et probatur. Suppleret rationem formæ : Sed forma recipitur in materia, & ab ipſa circumſcribitur : Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo : In hypotheſi Verbum ſuppleret rationem formæ metaphyſicæ, concedo : formæ phyſicæ, nego. Duplex diſtinguitur forma, alia metaphyſica, alia phyſica : Metaphyſica ut plurimum eſt purus naturæ terminus, & modus ſubſtantialis illam ſubſequens: Talis eſt ſubſiſtentia, unde ſi non ſit creata, non recipitur in ſubſtantia, ſed eſt ex ſe per ſe ſubſiſtens, ut perſonalitas Verbi, quæ pure terminat & actuat naturam, & hoc munus ſolum ratione ſui habet : Forma vero phyſica cauſat ſe dando compoſito tamquam pars, unde limitatur ab alia comparte; ſic anima unitur corpori, & ab ipſo limitatur. Verbum autem non ſupplet vices formæ phyſicæ, ſed tantum metaphyſicæ, & hoc ſine ulla imperfectionis labe, licet enim ſubſiſtentia creata limitetur, quia eſt modus & terminus in creatura receptus, ſecus ſubſiſtentia divina, quæ non eſt ſimplex modus, ſed ipſe Deus.

D. Thomas hanc explanat ſolutionem ibidem num. 12. his verbis : " Neque „ autem hypoſtaſis Verbi dicitur eſſe ſuppoſitum humanæ naturæ, quaſi ſubjiciatur ei ut formaliori... Hoc enim „ eſſet

„ eſſet neceſſarium, ſi hypoſtaſis Verbi „ per naturam humanam ſimpliciter con„ ſtitueretur in eſſe: quod patet eſſe fal„ ſum. Dicitur enim hypoſtaſis Verbi „ humanæ naturæ ſupponi, prout eam „ ad ſuam ſubſiſtentiam trahit, ſicut ali„ quid trahitur ad alterum nobilius cui „ unitur. „

Oppones II. Si Verbum unitur humanitati ſanctæ, erit compoſitum: abſurdum conſequens: Ergo & antecedens. Probatur major: Chriſtus conſtaret extremis, quorum unum ſe haberet ut perfectibile, alterum vero ut perfectivum: Minor autem eſt abſurda, quia extrema ſe mutuo limitant: Verbum autem circumſcribi non poteſt.

Reſpondeo diſtinguendo: Verbum faciet compoſitionem cum his, concedo: compoſitum ex his, nego. Duplex eſt compoſitio, alia ex his, & conſtat duobus extremis, quæ ſe habent ut partes, quæque uniuntur ad faciendum unum totum, unde ſe mutuo limitant & circumſcribunt: Altera cum his, & eſt compoſitum, cujus unum extremum ſe habet quidem ut perfectivum, ſed terminando naturam, quæ jam habet ſua prædicata eſſentialia, unde advenit eſſentiæ, non ut conſtituat naturam, ſed ut illam terminet & perficiat, quocirca illud extremum ſi ſit infinitæ virtutis, non circumſcribitur a natura; ſic ſe habet ſubſiſtentia increata reſpectu humanitatis: Igitur ex unione Verbi cum humanitate nullum ſequitur abſurdum.

Dices: Licet ſubſiſtentia creata faciat compoſitionem cum his, tamen limitatur a natura: Ergo & in hypotheſi ſubſiſtentia Verbi limitaretur.

Reſpondeo negando paritatem: Subſiſtentia enim creata non limitatur quia eſt ſubſiſtentia, ſed quia eſt modus creatus ab ipſa ſubſtantia quam terminat, dependens; ſiquidem non eſt a parte rei niſi dependenter a natura, ſecus vero ſubſiſtentia Verbi, quia eſt ipſe Deus; hinc compoſitio agnoſcitur in Chriſto ſine ulla imperfectionis labe, ita Concilium quintum generale Act. 8. can. 8. his verbis pag. 586. col. 2. *Sancta Dei Eccleſia unitionem Verbi ad carnem ſecundum compoſitionem confitetur, quod eſt ſecundum ſubſiſtentiam.*

Inſiſtes: Verbum illam compoſitionem non poteſt ingredi etiam terminative: Et probatur. Primo, quia Deus non poteſt ſupplere munus formæ creatæ abſque eo quod limitetur: Secundo, quia ſubſiſtentia Verbi habet terminum infinitum, naturam ſcilicet divinam quam actuat: Igitur non poteſt alteram actuare naturam: ſic nulla alia perſona præter primam dicitur Pater, eo quod relatio paternitatis habet in Patre terminum adæquatum: Tertio, quia admiſſa hypotheſi, daretur effectus omnium perfectiſſimus in Chriſto; hinc exhauriretur potentia divina, ita ut nihil amplius poſſet producere ad extra.

Reſpondeo negando ſequelam: Ad primum factum eſt ſatis ſupra; dictum eſt enim Verbum non poſſe ſupplere vices formæ phyſicę, quæ informando conſtituat compoſitum, ſe dando per modum partis; unde limitatur a ſubjecto, minime vero munus formę metaphyſicę, quę ſe habet ſolum per modum termini.

Ad ſecundum diſtinguo: Subſiſtentia Verbi non poteſt habere alium terminum ad intra prȩter naturam divinam, concedo; quum enim iſta ſit infinita, adęquate terminatur ſubſiſtentia divina per eam: ad extra, nego; immo quia habet terminum infinitum in Deo, poteſt habere ad extra, non dicam unum, ſed infinitos terminos; ſiquidem creaturæ ſunt emanationes a Deo; nec unquam ipſius fœcunditatem exhaurire queunt.

Ad tertium, nego paritatem: Ideo enim relatio paternitatis perfecte terminat naturam divinam in linea Patris, quia fundamentum relationis paternitatis, ſcilicet generatio activa, reperitur ſolum in prima perſona, unde ſolum primam perſonam denominat Patrem, adeoque non præciſe quia eſt infinita. Verbum autem nullum habet impedimentum neque abſolutum, neque relativum ut terminet ad extra humanitatem, quia non exit in hoc extra ſphæram ſuæ activitatis; licet enim non communicetur Spiritui ſancto ut Filius, quia relative opponitur, poteſt tamen communicari humanitati, & ut Filius, quia illi relative non opponitur, & ut habet rationem ſubſiſtentiæ abſolutæ, quæ quia eſt infinita, poteſt terminare infinitas creaturas, & illis dare ſubſiſtentiam.

Ad quartum diſtinguo : Daretur effe-ctus perfectiſſimus ratione Verbi , quod ſanctæ humanitati unitur , concedo : ratione humanitatis, nego. Tum quia aliæ humanitates etiam in infinitum perfectiores poſſunt a Deo creari , tum quia Verbum terminans humanitatem Chriſti poteſt terminare ſine fine alias hominum naturas.

Perſiſtes : Sequeretur in hypotheſi aliud inconveniens , nempe perſonam eſſe finitam & infinitam: Sed hoc non poteſt admitti : Igitur nec unio Verbi cum humanitate.

Reſpondeo diſtinguendo: Sequeretur perſonam Chriſti eſſe finitam & infinitam ſub diverſo reſpectu , concedo : ſub eodem, nego . Perſona unita eſt infinita in ſe, finita vero ratione effectus, quia ſupplet vices ſubſiſtentiæ creatæ : Perſona igitur eſt in ſe & active infinita : paſſive vero & in effectu producto finita : hoc eſt effectus ab ea productus eſt quid finitum.

Repones : Non eſt proportio inter Verbum & humanitatem: Igitur Verbum non poteſt illi uniri . Probatur antecedens : Inter infinitum & finitum non datur proportio: Sed Verbum eſt infinitum, humanitas vero finita: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens: Non eſt proportio entitativa & arithmetica , concedo : habitudinis & geometrica , nego . Prima reperitur inter duas entitates ejuſdem naturæ, qualis eſt ea quæ reperitur inter Petrum & Jacobum , quorum natura eſt una ſpecifice in illis : Altera vero reperitur inter duo, quorum unum eſt tamquam ſuperius inferiori dominans, talis eſt inter Verbum & humanitatem : unde infinitas non obeſt quin natura humana a Filio Dei terminetur , immo quia Verbum eſt infinitum , ideo poteſt illam terminare , ſiquidem ordo rerum poſtulat , ut inferiora hauriant perfectiones a ſuperioribus: tum quia ineſt potentia obedientialis in creatura, ut ipſa ſubjiciatur actioni Dei : hinc aquæ quandoque e petra eruperunt, ignis proprio privatus eſt calore , quidni per ſimile miraculum ſimilemque obedientiam , natura humana propria privaretur ſubſiſtentia, ut ſubſiſtat ſubſiſtentia Verbi?

Inſtabis : Non eſt tanta diſtantia inter ſonum & coloratum , quanta inter Verbum & humanitatem : Sed oculus corporis etiam de potentia extraordinaria nequit videre ſonum : Ergo nec Verbum terminare humanitatem.

Reſpondeo diſtinguendo : Non eſt tanta diſtantia entitativa , concedo : habitudinis , nego . Sonus enim & color ſunt diſparata , & ſenſus eſt ad unum determinatus , quia eſt ſingularis ; unde non mirum ſi oculus non poſſit videre ſonum: At vero ſubſiſtentia creata & increata ſunt in eadem linea , & Verbum eſt infinitum : Igitur poteſt ſupplere ſubſiſtentiam creatam . Nec refert utrum ſit ſuperioris ordinis ; hoc enim arguit ſolum infinitam in Verbo virtutem, minime vero impoſſibilitatem ad terminandam naturam humanam : Et vero licet ſubſiſtentia creata ſit ordinis naturalis , non ideo eſt extra objectum adæquatum Verbi, quia ſub eodem genere ſupremo continetur, nempe ſub genere ſubſiſtendi, adeoque ſuppleri poteſt per ſubſiſtentiam realem & divinam.

Inſtabis : Verbum continet etiam perfectiones formæ phyſicæ , immo & rationalitatem , & tamen neutrum ſupplere valet : Igitur a pari licet contineat perfectiones ſubſiſtentiæ creatæ, non ideo illam ſupplere poteſt.

Reſpondeo negando utramque paritatem, quia oſtenſum eſt ſupra , formam phyſicam dicere imperfectionem , ſecus vero metaphyſicam . Item rationalitas in ſuo conceptu formali dicit inquiſitionem , quod ignorantiam non nihil ſapit, unde & hæc a Deo removenda eſt ; dare vero naturæ humanæ ut ſubſiſtat ſubſiſtentia divina ſummam arguit perfectionem , cum iſto mirabili commercio Chriſtus ſit Deus.

Objicies III. Si Verbum uniretur humanitati , reſultaret aggregatum per accidens : Sed eſt inconveniens dicere Chriſtum eſſe aggregatum per accidens : Abſit igitur dicere Incarnationem eſſe poſſibilem. Probatur major : Humanitas adveniret Verbo , quod eſt ens completum , illa etiam eſſet ens completum : Igitur reſultaret aggregatum per accidens.

Reſpondeo negando majorem. Ad probationem, diſtinguo ſecundam partem: Natura humana eſt in ſe completa eſſentialiter, concedo : omnimode , nego . Ca-

ret enim parte integrante, ſcilicet ſubſiſtentia, quæ a Verbo ſuppletur: Igitur Chriſtus non eſt ens per accidens.

Inſtabis: Ens per accidens eſt ens compoſitum ex entibus pluribus completis: Atqui humanitas adveniret & uniretur non ſolum Verbo, ſed & Patri, & Spiritui ſancto; Verbum enim eſt idem cum Patre & Spiritu ſancto. Ergo &c.

Reſpondeo negando abſolute minorem: unio enim fit ſolum cum Verbo, unde ad id quod dicitur, Verbum idem eſſe cum Patre & Spiritu ſancto, diſtinguo: eſt idem identice, concedo: virtualiter, nego. Diſtinctio autem virtualis in divinis ſufficit, ut unum tribuatur uni perſonæ, & non alteri; ſic quia paternitas virtualiter diſtinguitur a natura divina, Pater communicat naturam ſuam Filio, minime vero paternitatem. Quid plura adjiciam? Verbum terminat paternitatem ut Filius Dei: porro Filius diſtinguitur a Patre ſecundum relationem filiationis. Merito igitur Incarnatio dicitur facta in perſona Filii, & non in perſona Patris, aut Spiritus ſancti.

Inſiſtes: Opera ad extra ſunt communia toti Trinitati: Igitur in hypotheſi tres Perſonæ dicendæ ſunt incarnatæ, adeoque Chriſtus foret ens per accidens.

Reſpondeo diſtinguendo Antecedens: Omnia ſunt communia toti SS. Trinitati efficienter, concedo: formaliter, nego. Verbum autem habet rationem formæ metaphyſicæ, & per modum termini in Incarnatione, minime vero ceteræ perſonæ, unde ſequitur non totam SS. Trinitatem, ſed ſolum Verbum eſſe incarnatum: Igitur Chriſtus nec eſt ens aggregatum per accidens.

Replicabis: Atqui eſt hujuſmodi in hypotheſi Incarnationis. Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Natura humana habet propriam ſubſiſtentiam. Ergo &c. Probatur Antecedens: Eodem tempore quo anima unitur corpori reſultat perſona: Sed humanitas in Chriſto habet corpus & animam: Igitur & propriam ſubſiſtentiam. Tum quia ſubſiſtentia propria eſt perfectio, qua non debet privari humanitas, utpote ceteris humanitatibus præeminens; tum quia natura humana in Chriſto non eſt minoris virtutis & efficaciæ, quam ceteræ humanitates.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad primam probationem nego Antecedens. Ad ulteriorem probationem diſtinguo majorem: Ex unione corporis, cum anima reſultat ſubſiſtentia, de via ordinaria, concedo: ſi impediatur ne reſultet, nego. Tale eſt Incarnationis factum miraculoſum, unde non arguit in humanitate aut virtutis imperfectionem, aut ignobilitatem, quod propria careat ſubſiſtentia, ſed privilegium, quo elevatur ad ſtatum ſuperiorem; ita D. Thomas ibidem num. 7. his verbis: " Non pertinet ad minorationem virtutis . . . ſed ad dignitatem majorem; unumquodque enim melius eſſe habet, cum ſuo digniori unitur, quam cum per ſe exiſtit, ſicut anima ſenſibilis nobilius eſſe habet in homine, quam in aliis animalibus, in quibus eſt forma principalis, non tamen in homine. "

Urgebis: Chriſtus eſt hic homo, & conſtituitur talis per corpus & animam: Igitur natura humana propriam habet ſubſiſtentiam. Probatur conſequentia: individuatio petitur a ſubſiſtentia: Igitur ſi Chriſtus eſt hic homo ab anima & corpore, propriam & humanam habet ſubſiſtentiam, quæ quidem definitur naturæ rationalis individua ſubſtantia.

Reſpondeo diſtinguendo ſecundam partem antecedentis: Chriſtus conſtituitur hic homo per corpus & animam eſſentialiter & inadæquate, concedo: integraliter & adæquate, nego. Natura quippe humana non cenſetur plene individuata & ſingularis, donec accedat ſubſiſtentia quæ poteſt impediri, ſicut de facto impedita eſt in Incarnatione, unde præter corpus & animam requiritur ſubſiſtentia ad perfectam & completam individuationem. Porro quando ſubſiſtentia definitur rationalis naturæ individua ſubſtantia, definitur in concreto, & ut dicit compoſitum ſubſiſtens. Solutio colligitur ex D. Thoma, ibidem num. 9. ubi loquitur: " In Chriſto enim vere fuit hæc anima, & hoc corpus, non tamen ex eis conſtituta eſt perſona aliqua præter perſonam Verbi Dei, quia ſunt ad perſonalitatem Dei Verbi aſſumpta; ſicut & corpus cum eſt ſine anima, propriam ſpeciem habet: ſed cum unitur animæ, ab ea ſpeciem ſortitur. "

Inſta-

Inſtabis: Ex hoc ſequeretur, humanitatem eſſe accidens: falſum conſequens, ergo & antecedens. Probatur ſequela: Adveniret Verbo, non ut per ſe ſubſiſtens: Igitur ut accidens.

Reſpondeo negando ſequelam. Ad probationem, diſtinguo: Adveniret non ut per ſe ſubſiſtens, ſed ut ſubſiſteret ſubſiſtentia ſubſtantiali in Verbo, concedo: ut illi inhæreret ſicut accidens in ſubjecto, nego. Illi quippe adjungitur, ut habeat ſubſiſtentiam, unde in Chriſto ſubſiſtit per ſe, id eſt, ſubſiſtentia ſubſtantiali, non propria quidem, ſed appropiata. Ita Sanctus Thomas, ibidem num. 13. his verbis: " Non tamen ſequitur, quod humana natura accidentaliter Verbo adveniat ex hoc, quod Verbum ab æterno præexiſtit.... Sic enim Verbum humanam naturam aſſumpſit, ut vere ſit homo; eſſe autem hominem eſt eſſe in genere ſubſtantiæ. "

Replicabis: Non debet admitti humanitatem eſſe in violentia; ſed foret in violentia, ſi propria careret ſubſiſtentia, quia illam perpetuo appeteret, ut anima ſeparata a corpore illud abſque fine appetit. Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem: Tunc enim natura non cenſetur eſſe in violentia, quando omnia ſibi requiſita habet, immo & perfectiora: ſubſiſtit autem in Verbo, & quidem longe nobilius, quam ſi ſubſiſteret propria ſubſiſtentia. Unde nego paritatem; ideo enim anima appetit corpus, quia non cenſetur perfecta in ratione hominis donec illi iterum conjungatur; at vero humanitas eſt perfectiſſime completa in ratione ſubſiſtendi per Verbum, unde propriam non appetit ſubſiſtentiam; quaſi vero Rex appeteret eſſe de ordine plebis, & homo Deus appeteret eſſe purum hominem.

Dices: Humanitas non poteſt intelligere intellectione increata: Igitur nec ſubſiſtere ſubſiſtentia divina.

Reſpondeo negando paritatem: Ratio diſcrepantiæ eſt, quia intellectio eſt actio vitalis a principio vitali fluens, unde intellectio increata ſupponit in potentia vitali vim & virtutem infinitam illam producentem; ſed ſupplere vices ſubſiſtentiæ creatæ dicit ſolum dependentiam & obedientiam in creatura; a perſona vero aſſumente infinitam energiam, ex quo ſequitur humanitatem non poſſe intelligere intellectione increata, bene tamen ſubſiſtere per ſubſiſtentiam Verbi.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Incarnatio eſt poſſibilis.

PRIMO, ut habetur Luc. 1. 37. *Non erit impoſſibile apud Deum omne Verbum;* quibus verbis, vel ipſe Gabriel Archangelus probavit beatiſſimæ Mariæ hujus myſterii poſſibilitatem.

Secundo: Non repugnat ex ulla parte: non quidem ex parte Dei, quippe qui omnia poſſit: non ex parte Verbi, cum ad hoc non requiratur ut ſit pars velut forma informans a quo limitetur: neque ex parte naturæ humanæ; ſubſiſtentia enim propria diſtinguitur realiter a natura, hinc ab ea ſeparari poteſt, & per eminentiorem ſuppleri.

Tertio: Deus ſe ſolo poteſt facere quidquid facit cum cauſa ſecunda: ſed dat homini ſubſiſtere mediante ſuppoſito creato: Igitur iſto ſecluſo, hunc per ſe & immediate poteſt effectum ſupplere.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET SOLUTIONUM.

PRIMO: Incarnatio juxta legem communem fieri non poteſt, bene tamen de potentia Dei abſoluta.

Secundo: Tametſi Deus fiat homo, nihil dedecoris ex hoc in divinitatem refunditur; omnes quippe defectus, ut pati & mori de Verbo non dicuntur ratione ſui, ſed ratione naturæ aſſumptæ; neque vero ex unione Verbi cum humanitate limitationis labes reſultat in Verbum, quandoquidem non ſe habet ut forma informans, ſed ſolum ut perſona quæ terminat humanitatem, & dat illi ſubſiſtere, juxta illud Hebr. 1. 3. de Filio Dei: *Qui cum ſit ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus, portanſque omnia verbo virtutis ſuæ.*

Tertio: Implicat quidem humanitatem intelligere intellectione increata; cum enim hujuſmodi intellectio ſit operatio vitalis, ſupponit vim infinitam in cauſa quæ illam producat; ſed non ſic ut huma-

 nitas

nitas ſubſiſtat ſubſiſtentia divina, ad hoc enim ſatis eſt ut ſit a Verbo perfectibilis, & terminetur, & actuetur ab eo.

ARTICULUS SECUNDUS.

Utrum Incarnatio ſit credibilis?

CONCLUSIO.

Dicimus contra Gentiles Incarnationem eſſe credibilem, immo & adimpletam.

Probatur multis momentis.

ILLUD eſt credibile, quod habet omnia credibilitatis ſigna & argumenta; enim vero ſigna teſte Apoſt. 1. Cor. 14. dantur infidelibus, cum enim fide careant, non aliter myſteria credibilia ſunt apud eos, quam per quædam ſigna quibus contradicere, aut inſipientiam, aut ſtoliditatem redoleret: Atqui Incarnatio omnia habet credibilitatis ſigna & argumenta, tum ut concipiatur ut credibilis, tum etiam ut adimpleta cenſeatur: Igitur eſt credibilis a Gentilibus. Probatur minor: Signa Incarnationis & ejuſdem credibilitatis argumenta quinque præcipue annumeratur. Primum quidem petitur, ex confeſſione eorum, qui inter Gentiles fide digni ſunt. Secundum, ex ſilentio eorum oraculorum in adventu Chriſti. Tertium, ex teſtimonio ipſorum Judæorum Religioni Chriſtianæ hoſtium infenſiſſimorum. Quartum, ex miraculis veris. Quintum, ex propagatione Religionis Chriſti. Et vero quis ſanæ mentis Incarnationem negabit credibilem, immo & adimpletam, cum in teſtimonium adducitur cœtus ipſorum Gentilium, eorum ſaltem, qui apud eos tum ſcientia, tum virtute floruerunt; dum oſtenditur Deos inanes ſiluiſſe omnes in conſpectu Chriſti; dum proferuntur Judæorum libri quos pro focis & aris, tamquam genuinos defendunt, quippe eo majori digni ſunt fide, quo faciliori impetu producuntur ab ipſis Chriſti hoſtibus, & ideo ab omni ſuſpicionis labe immunes; cum patrantur miracula ad confirmationem veritatis hominum mentem excedentis. Denique cum ipſius Verbi incarnati Religio per univerſum diffunditur orbem, ita ut crucis inimici eam in fronte portent, ut Auguſt. dicit de Imperatoribus Paganis ad fidem converſis: Atqui his omnibus fulcitur argumentis Incarnatio. Ergo &c. Probatur minor quoad ſingulas partes.

PRIMUM ARGUMENTUM

Ex Sybillis & aliis inter Gentiles doctiſſimis deproptum.

SYBILLÆ apud Gentiles fuerunt in honore, & quidem eo prope modo quo Prophetæ fuerunt in Judæa: ſed multa de Chriſto prædixerunt, maxime Cumea & Erythrea, ſcilicet eum ex Virgine naſciturum, colaphis cædendum, ſpinis coronandum, felle & aceto potandum, moriturum, & poſt triduum ad vitam glorioſam evocandum; ita referunt Lactantius L. 1. inſtitutionum, Auguſt. L. 18. de civitate Dei cap. 23. 26. 46. & 47. Hieronymus Lib. contra Jovinianum dicit dono prophetiæ fuiſſe præditas in Virginitatis præmium, & ſuo loco Diſſert. 3. de unitate Dei art. 3. fuſo calamo exquiſitis monumentis probavimus, non aſſutas & phantaſticas Filias Virgines, ſed veras, & multas de Chriſto carmina concinnaſſe. Conſtantinus Auguſtus in oratione ad Sanctorum cœtum, apud Euſeb. cap. 18. hos verſiculos de Erythrea refert.

Unus & æternus hic Servator & idem
Chriſtus pro nobis paſſuſque carmina ſignant.

CICERO Lib. 2. de divinatione num. 111. & 112. multa præclare diſſerit de Sybillis, illaſque vindicat ab inſaniæ, ſeu ſtultitiæ labe, contra eos, qui quaſi furentes, ſine ratione, Deorum inſtinctu locutas fuiſſe autumabant.

Nec uni Ciceroni, verum & Virgilio nota fuere Sybillarum vaticinia: quamvis myſteriorum neſcius ea Aſinii Pollionis novi Conſulis filio Sanonino accommodaverit in Eglog. 4. his verſiculis.

Ult-

Ultima Cumæi venit, jam carminis ætas,
Magnus ab integro ſæclorum naſcitur ordo.
Jam redit & Virgo, redeunt Saturnia regna;
Jam nova progenies cælo demittitur alto.
Tu modo naſcenti puero, quo ferrea primum
Deſinet, ac toto ſurget gens aurea mundo,
Caſta fave Lucina; tuus jam regnat Apollo.
Te duce, ſi qua manent ſceleris veſtigia noſtri,
Irrita, perpetua ſolvent formidine terras.

Quæ quidem carmina egregie accommodat Conſtantinus Auguſtus oratione prædicta ad Sanctorum cœtum cap. 20. cui mire conſonat Aug. Lib. 18. de civit. Dei, cap. 46. pag. 1258. ubi ſic loquitur: " Proinde cum Scripturis noſtris „ non credunt *Ethnici* complentur in eis „ ſuæ, quas cæci legunt: niſi forte quis „ dixerit, illas prophetias Chriſtianos finxiſſe de Chriſto, quæ Sybillæ nomine, „ vel aliorum proferuntur. „ Quod certe non poteſt dici, cum & Cicero, & Virgilius aliique inter Gentiles litterati mentionem percelebrem faciant de Sybillis.

Theodoretus Lib. 6. de curandis Græcorum affectionibus circa finem, refert Incarnationis myſterium a multis Philoſophis fuiſſe approbatum: hinc Platonicus quidam Philoſophus litteris aureis ſententiam illam Joannis, *Verbum caro factum eſt*, deſcribendam eſſe dixit. Et vero, ut ait Tertullianus Apologet. 21. Gentiles non poſſunt negare illud myſterium, qui Jovem ſæpius in pluviam auream, in Agnum, in Aquilam & Taurum demutatum eſſe crediderunt; immo ex ſeipſo per operationem mentis Eſculapium genuiſſe, qui poſtea ſpecie humana apparuit in terris: Quibus factis prælusam Incarnationem apud Infideles fuiſſe teſtatur Juſtinus in dialogis: Igitur conſtat tum ex Sybillis, tum ex concluſionibus erutis ex Paganorum doctrina de falſis numinibus, Incarnationem eſſe credibilem, immo & adimpletam.

SECUNDUM ARGUMENTUM

Ex ſilentio falſorum Numinum.

Historici referunt Idola Ægypti ſiluiſſe, cum ibi Chriſtus infans profugus demoraretur, Iſ. 19. 1. iſtud portentum annuntiatur, his verbis: *Dominus aſcendet ſuper nubem levem, & ingredietur Ægytum, & commovebuntur ſimulacra Ægypti a facie ejus, & cor Ægypti tabeſcet in medio ejus.* Tum Lib. 1. Reg. cap. 5. Dagon idolum Philiſthinorum corruit in conſpectu arcæ fœderis quæ erat Chriſti typus: Nec deſunt auctores fide digniſſimi qui ſcripſerint, vel in præſentia Martyrum ſiluiſſe dæmones oracula ad ſeductionem reddentes. Quis autem cordatus revocaverit in dubium ejuſmodi veritatem, cum & ipſi Pagani concedant fidem adhibendam eſſe hiſtoricis prophanis, quorum de ſinceritate non ita conſtat, ſicut de ſcriptoribus Canonicis & Eccleſiaſticis, qui ſola pietate moti, Deum ſolum præ oculis habentes, acta Martyrum collegerunt; ſed ut argumentum iſtud ſit irrefragabile ad ipſos hiſtoricos prophanos appellamus, qui teſtimonium perhibent de ſilentio oraculi Apollinis; namque tempore Chriſti nativitatis oracula reddere renuit. Ita refert Suetonius cap. 94. Plutarchus, qui Lib. de hoc ſilentio conſcripſit. Nicephorus Lib. 1. cap. 17. & alii quamplures: referunt etiam Cæſarem Auguſtum, facto ſacrificio, Apollinem Delphicum conſuluiſſe de futuro poſt ipſum in Imperio ſucceſſore, ſed Apolline, ſeu potius demone obmuteſcente, aliud adhibuiſſe ſacrificium, tunc hujus inſoliti ſilentii cauſas requirens, oraculum tribus iſtis verſibus reſpondiſſe ſcribunt.

Ille puer Hebræus divos Deus ipſe gubernans,
Cedere ſede jubet, triſtemque redire ſub orcum;
Aris ergo de hinc tacitus abſcedito noſtris.

TERTIUM ARGUMENTUM

Petitur ex teſtimonio ipſorum Judæorum Religioni Chriſtianæ adverſantium.

Illud argumentum tanti fuit ponderis apud Philoſophos, ut multi cordati ex eis, relictis Idolis, converſi ſiut ad Deum verum & Chriſtum ejus Filium: ita Juſtinus Martyr, Irenæus, Lactantius & alii bene multi: & vero cum ipſi Iudæi nobis Chriſtianis ipſas dederint Prophetias, quæ teſtimonium perhibent de Chriſto, quæque in eo adimpletæ videntur, veritas ſine falſitatis aut dubii umbra apparet; unde iſtud ſequitur contra Gentiles argumentum pro credibilitate, immo pro Incarnationis adimpletione.

Prophetæ multis ſæculis ante Chriſti adventum Incarnationem adimpletam prędicaverunt: Igitur Gentiles debent illam credere poſſibilem, immo adimpletam. Probatur conſequentia & quidem multipliciter.

Primo, quia futura, eaque abſcondita, quæ ſuperabant captum humanum prædixerunt Prophetæ de Chriſto, ita ut, non dicam ſolum idiotis, ſed & ſæculi ſapientibus appareret quoddam magnum a ſuperis emanatum prænunciare.

Secundo, quia publicatæ ſunt, vel apud ipſos Gentiles prophetiæ. Enim vero Chaldæi eas audierunt a Judæis captivis in Babylonia, ſicut & Ninivis Reges ab Iſraelitis, quos Salmanazar tranſtulerat in ſuam terram. Inſuper Scripturæ ſanctæ non ſolum Chaldæo idiomate, ſed & Græco redditæ ſunt; Ptolemæus enim Philadelphius Rex Ægypti a 70. Senioribus accepit Scripturas in linguam ſuam tranſlatas, Deo ſic ordinante, ut teſtimonium quoddam quaſi redderent ipſi Gentiles de prophetiis circa Verbum incarnatum.

Tertio, Prophetiæ auctores habuerunt vetuſtiſſimos, ut Moyſen, qui primus, & ante ipſos Græcos ſcripſit, auctores in virtute & pietate, & conſequenter in ſinceritate nulli ſecundos, unde & fide digniſſimos, quippe qui vitam in terris ducerent cęleſtem, quique ſermones ſuos portentis & miraculis confirmarunt: quid enim de prodigiis a Moyſe in Ægypto patratis dicemus? Quid de factis a Daniele in conſpectu Nabuchodonoſor, Darii Regis & Balthaſar? Quid de mortuis ad vitam evocatis ab Elia & Eliſeo? Quid de aliis eorum miraculis, quæ quidem omnia argumenta ſunt, prędicta ab eis de Verbo incarnando fuiſſe veriſſima: Igitur Gentiles Incarnationem eſſe credibilem, immo & in Chriſto adimpletam ultro fateri debent.

QUARTUM ARGUMENTUM

Petitur a miraculis, & Chriſti, Apoſtolorum & Martyrum.

Tot & tanta eaque continua miracula ab ipſo Chriſto patrata ſunt, & ab ejus diſcipulis ut ſigna ſint irrefragabilia de ipſius Incarnatione: hinc ipſe Chriſtus Joan. 10. 38. dicit Judæis: *Si mihi non vultis credere, operibus credite*. Et Jo: 3. Nicodemus ex perſona Judæorum, ſic loquitur Chriſto: *Rabbi, ſcimus quia a Deo veniſti Magiſter: nemo enim poteſt hæc ſigna facere, quæ tu facis, niſi fuerit Deus cum eo*. Immo Turcę quamtumvis a fide alieni varia Chriſti miracula in Alcorano agnoſcunt, ut refert Galatinus, L. 8. c. 6. nempe eum ex Virgine natum fuiſſe, muortuos ſuſcitaſſe, & leproſos mundaſſe. Etiam legitur ſolam Petri umbram ab omnibus languoribus ſanaſſe eos, qui ipſam tranſeunter levius tangebant. Sed quod mirabile dictu, qui crediderunt in Chriſtum, opera quæ ipſe fecit, immo & majora patrarunt. Denique Martyres, non ſolum portentis & prodigiis comprobarunt fidem Incarnationis apud Gentiles, ſed & ſanguinis effuſione eam conſignaverunt. Quod quidem miraculum animos vel ſuperſtitione, vel odio ſeductos ita ſuaſit atque devicit, ut demiratus ſit orbis ſe totum eſſe Chriſtianum.

Denique, omnes creaturæ Chriſtum agnoviſſe Deum ſatis conſtat; refert enim ſanctus Gregorius Papa homil. X. in Evang. num. 2. Infinitum atque perſpicuum gloriæ decus conteſtante Deo ſignis, portentis & virtutibus hoc annuntiare. " „ Omnia quippe elementa, *ait*, auctorem ſuum veniſſe teſtata ſunt: hunc „ cœli eſſe cognoverunt, qui protinus ſtellam miſerunt. Mare cognovit, „ quia ſub plantis ejus ſe calcabile præbuit.

„ buit. Terra cognovit; quia eo mo„ riente contremuit. Sol cognovit, quia „ lucis ſuæ radios abſcondit. Saxa & pa„ rietes cognoverunt, quia tempore mor„ tis ejus ſciſſa ſunt. Infernus agnovit, „ quia hos quos tenebat mortuos reddi„ dit. Et tamen hunc quem Deum „ omnia inſenſibilia ſenſerunt, adhuc infi„ delium Judæorum corda Deum eſſe mi„ nime cognoſcunt. „

QUINTUM ARGUMENTUM

Ex conformitate quæ inter utrumque Teſtamentum adeſt, eruitur.

ILLUD myſterium eſt credibile, quod ſicut in ſe & circumſtantiis prælusſum in veteri lege, ſic & in nova adimpletum eſt: Atqui ea eſt inter utrumque Teſtamentum conſociatio, ut ſicut multis retro ſæculis myſterium annuociatum fuit, ſic & contigiſſe oſtenditur: Igitur myſterium Incarnationis eſt credibile. Tanta quippe inter antiquam & novam legem conſenſio citra miraculum pro veritate aſtruenda haberi non poteſt. Probatur minor: Conformitas credibilitatem Incarnationis in lege veteri & nova annuntians penes tria capita affulget, nempe, I. Ex relatione figurarum veteris Teſtamenti, cum Dominica Incarnatione. II. Ex relatione quæ intercedit inter Sacramenta utriuſque legis. III. Ex relatione Scripturarum, tam veteris quam novi Teſtamenti.

Relatio inter figuras veteris Teſtamenti & Chriſtum.

PRIMA figura eſt Abel, qui fuit Chriſti typus, nedum innocentia, ſed & ſacrificio, quod de melioribus & exquiſitis fructibus obtulit; hinc & ab ipſo Deo celebratus eſt; legitur enim Geneſ. 4. 4. *Reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera ejus*. Chriſtus vero Sanctus Sanctorum, & primus Prædeſtinatorum, ita propter opera ſua bona a Deo acceptus eſt, ut vox Patris in Monte Thabor intonuerit 2. Petr. 1. 17. *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.*

Altera figura eſt Noe vir juſtus, qui mundi reliquias primum virtutis merito, deinde Arca, durante diluvio ſalvavit; fuit typus Chriſti, qui, teſte Apoſtolo, homines ſalvavit, tum a peccati, tum ab inferni damnatione.

Tertia Chriſti figura eſt Abraham: Dominum enim eatenus præfiguravit, quatenus extitit Pater multarum Gentium, a quo & Judæi, & ipſi Gentiles ad fidem converſi benedictionem acceperunt: Chriſtus vero fuit omnium Pater, juxta illud Iſaiæ de ipſo 9. 6. *Pater futuri ſæculi*, id eſt legis gratiæ, ſiquidem ut habetur Joan. 1. 17. *Gratia & veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt.*

Quarta ejuſdem figura habetur in Melchiſedech, qui panem & vinum obtulit in ſacrificium; ſimiliter & Dominus Jeſus, qui nedum panem & vinum, ſed utramque ſubſtantiam convertit in corpus & ſanguinem ſuum, ut duplici ſubſtantia totum, ait D. Thomas, cibaret hominem, quod David plenus Spiritu ſancto intonuit, dicens Pſal. 109. *Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech.*

Quinta figura reperitur in Agno Paſchali in Ægypto, pluribus retro ſæculis immolato. Ipſe prælusit Chriſtum, qui Joan. 1. 29. dicitur, Agnus Dei tollens peccata mundi.

Samſon annumeratur inter eos, qui Chriſtum in propria perſona prænuntiarunt, quippe qui ſalvaverit populum ab inimicis, ſcilicet Philiſthim, namque eos dum viveret, non ſemel compeſcuit, ſed multo plures propria morte devicit; ita & Chriſtus vere Salvator mundi extitit, qui nos & a captivitate temporali, & ſervitute peccati, ut dictum eſt, liberavit, tum vero quod mirum eſt, teſte Apoſtolo Hebr. 10. 14. *Una enim oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos*. Sic figura præſignavit veritatem, & utriuſque concordantia non modicum probat Incarnationem eſſe credibilem, immo & adimpletam.

Relatio intercedens inter Sacramenta veteris & novæ Legis.

CONFORMITAS iſta in cultu & cæremoniis utriuſque legis non ſine miraculo fieri potuit, ſaltem conſonantia hæc non ſine prodigio Gentilibus oſtendit, Chriſtum per omnia ante adventum fuiſſe deſigna-

tum. Legitur in Scripturis, maxime in libris legalibus veteris Legis varia fuiſſe Sacramenta. Circumciſio, teſte Innocentio III. & habetur cap. *Majores* erat ſicut Baptiſmus noſter ad delendum peccatum originale. Agnus Paſchalis habebatur ut magnum & præcipuum veteris legis Sacramentum: Enim vero ſpecialiter præſignrabat gratiam per Chriſtum dandam; ſanctificabat quidem ſolum ex opere operantis, attamen erat verum ſignum ſacrum: Huic ſacramento reſpondet Sacramentum altaris, in quo Agnus non jam in figura, ut olim in lege, ſed in veritate & realitate ſumitur ad ſanctificationem animarum Sanctarum. Legitur utique in libro Levit. multa expiationis inſtituta fuiſſe & ſacrificia & Sacramenta pro remiſſione peccatorum; his in nova lege ſucceſſit Pœnitentiæ ſacramentum, quod quidem ex opere operato & virtute propria ſuper nivem dealbat animas peccatrices. Ergo &c.

Relatio Scripturæ veteris Teſtamenti cum Scripturis novi.

INTER omnia argumenta concordia librorum novi Teſtamenti cum libris veteris Teſtamenti eſt unum efficaciſſimum, quia non ſine vero & maximo miraculo fieri potuit, ut quæ prænuntiata fuerant ante multa ſæcula, in Chriſto ad litteram adimplerentur; ex quo ſequitur veritatem totius Religionis fundamentalem, nempe Verbum Dei ſactum eſſe carnem. Quod autem ſit ejuſmodi concordia univerſalis oſtenſum eſt ſupra, ubi de Prolegomenis ad Scripturam ſacram agitur Diſſ. 1. ſec. 2. Ad abundantiam tamen juris aliqua momenta hic texere non abs re erit.

Primo: Chriſtus dicitur de ſemine Abraham Matth. 1. & Luc. 3. Ita prædictum fuerat Gen. 12. 3. *Benedicentur in te univerſa cognationes terræ.*

Secundo: Dicitur natus de Virgine, Matth. 1. 18. Luc. 2. 6. illud promiſerat Deus Iſai. 7. 14. Jerem. 31.22. Ezechiel. 44. v. 2. & 3.

Tertio: Dicuntur Magi veniſſe ab Oriente ut adorarent Jeſum Matth. 2. 1. 2. Id David. prædixit Pſal. 71. 9. & ſequentibus. Id Iſaias 60. 2. 6.

Quarto: Saturatus eſt opprobriis, ut ſinguli referunt Evangeliſtæ; hoc ipſum prædixerat David Pſal. 34. Mortuus reſurrexit, ut in Evangelio habetur: id etiam prænuntiat Propheta regius Pſal. 3. 6. ejuſdem in cœlum Aſcenſionem prænotione Spiritus Pſal. 23. 7. verbis expreſſis conclamat, & ſic de aliis. Ergo &c.

Sextum argumentum ſumitur ex propagatione Chriſtianæ Religionis.

PROPAGATIO miraculoſa Religionis Chriſti eſt etiam unum inter omnia argumenta efficaciſſimum ad probandam Incarnationis tum poſſibilitatem, tum adimpletionem. Unde ſic exponitur: Incarnatio eſt poſſibilis ſi ſit adimpleta, nam ab actu ad poſſe conſequentia valet: Atqui ex propagatione miraculoſa religionis Chriſtianæ conſtat Incarnationem eſſe adimpletam: Ergo &c. Tota difficultas in eo ſita eſt, ut probetur propagationem eſſe miraculoſam; quod quidem oſtenditur ex ſeptem capitibus. Primo, quia habuit auctorem humilem, & ſapientiæ mundanæ abſconditum. Secundo, ejus propagatores fuerunt viri ſine potentia, & auctoritate. Tertio, quia propagata eſt ſine arte, abſque induſtria, ſed cum ſimplicitate. Quarto, prædicata abſque eloquentię lepore & evidentia rerum propoſitarum. Quinto, ſuſcepta eſt in mundo adverſante Idolorum religione per univerſum orbem ad hæc uſque tempora prævalente. Sexto, propoſita eſt citra ullum vitæ commodum & emolumentum. Septimo, in brevi coaluit in magnam arborem: Igitur fuit miraculoſa. Probatur Antecedens quoad ſingulas partes.

Primum: Quod ponderat apud homines eſt auctoris præfulgens nobilitas, quæ intellectum captivat etiam doctiſſimorum: Sed religio Chriſtiana habuit auctorem ipſum Criſtum, Filium quidem Dei & Dominum dominantium, ſed velatum, tum ignobilitate Nativitatis, tum paupertate Parentum, ita ut etiam Filius hominis ſicut ceteri homines haberetur; hinc & ipſius Incarnatio Gentilibus ſtultitia, ſcandalum vero Judæis fuit.

Alterum: Quod apud homines valet, eſt excellentia & poteſtas Magiſtri, cujus auctoritas terret rebelles, cujus potentia nationes ferociſſimas ſibi ſubdit, ut

videre

videre eſt in propagatione religionis Mahumetanæ; cujus denique eloquentia etiam ſubtiliſſimos convincit: Sed hæc omnia in Doctoribus Evangelii nuſquam apparuere; ſiquidem Chriſti diſcipuli & numero pauci erant, & fortuna obſcuri, & arte quaſi viles atque abjecti. Enim vero inter eos quidam erant Piſcatores, quidam textores, quidam etiam Publicani, omnes nullius auctoritatis; omnes ſimplices, qui tamen & Regibus, & Doctoribus, & ipſis tortoribus ſuaſerunt, ut abjectis omnibus, crucem tamquam amicam & ſponſam haberent, quod & felici exitu contigit. Igitur non ſine magno miraculo propagata eſt religio Chriſtiana.

Tertium: Quod apud homines in pretio apparet, eſt ars, prudentia & politica, quæ quidem omnia defuerunt Apoſtolis, ſiquidem ipſis ad religionem propagandam, non erant aut orationis illecebræ, aut ſermonis fucatus nitor, non verba ad fallendum concinnata, aut ratiouum ſubtilitas, aut denique induſtriæ ſagacitas. Non cogebant diſſentientes, non fraude texebant ſermonem, ut incautis & imprudentibus illuderent: non minis repetitis & terroribus, reluctantes ſubjiciebaut Religioni: fidem poſtulabant liberam, aut nullam, doctrinam ſimpliciter exponebant, miraculis comprobabant, ſanguinis effuſione obſignabant, maxime vero erga inimicos charitate, ita ut benedicerent perſecutores & pro ipſis tortoribus orarent. Quod quidem tanti fecit Trajanus, ut tantæ charitatis exemplum a Plinio Juniore audiens de Chriſtianis, cito perſecutionem ceſſari voluerit.

Quartum: Quod invitat homines ad aliquam religionem ſuſcipiendam eſt ſpecies rerum propoſitarum, quando ſcilicet religio arridet paſſionibus, ſed & hoc doctrinæ Satanæ condimentum deerat doctrinæ ab Apoſtolis propoſitæ: immo religio Chriſtiana contra carnem & ſanguinem leges ſancit rigoroſas; beatos ſolum dicit pauperes ſpiritu, beatos mites, beatos miſericordes, beatos mundo corde, beatos pacificos, beatos qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam, beatos, qui relictis omnibus, ſeipſos abnegant, ut tollant crucem ſuam.

Quintum: Quod multum etiam inſervit ad religionem aliquam, aut fundandam, aut propagandam eſt antiquitas: Religio autem Chriſtiana, nedum antiqua, ſed & antiquam ab omni fere ævo acceptam, Patriæ, legum, Parentum, Regum, Philoſophorum auctoritate confirmatam abrogabat, & tamen adverſantibus omnibus ſuſcepta triumphavit de mundo: Igitur ejus propagatio eſt omnimode miraculoſa.

Sextum: Apud homines motivum ad ſuſcipiendam aliquam religionem eſt ſpes & promiſſio aut honorum, aut divitiarum, aut aliquarum vitæ commoditatum, ſed Apoſtoli poſt Chriſtum promittebant pro iſta vita vincula & carceres diſcipulis, qui & ipſi amplectendo religionem ad certam bonorum dilapidationem, martyrium & mortem properabant: quo igitur modo fieri potuit, ut Doctores Evangeliſtæ niſi Deo omnipotente protegente, religionem propagare potuerint?

Denique non modicum conducit ad novæ religionis propagationem tempus, ſed longo tempore opus non fuit, ut in omnem terrarum orbem religio Chriſti ſe ſe diffunderet; vix enim a Chriſti morte triginta effluxerant anni, non modo Romani Imperii partes occupabat religio Chriſtiana, ſed etiam ad Indos uſque pervenerat. Quod ſi poſt hoc Gentiles religionem hanc ſanctiſſimam abſque miraculo propagatam defendant, erit inter omnia miracula maximum, quod Piſcatores pauci, adverſantibus ſæculi poteſtatibus, & ſapientibus, religionem tam duram naturæ, ſenſibus tam auſteram, ſine divitiis, abſque auctoritate, in brevi diſſeminaverint, & ita firmaverint, ut Crux, inquit Auguſtinus, in fronte Regum emicaverit.

FIT SATIS OBJECTIONIBUS.

OBJICIES I. Quod dicitur de Sybillis eſt apocryphum: & opus quod illis tribuitur non niſi ſecundo ſæculo apparuit. Ergo &c.

Reſpondeo negando Antecedens propter rationes in probationibus allatas. Certe S. Hieronymus erat in antiquitate verſatiſſimus, cum Hebræis, Rabbiniſque varia habuerat litterarum commercia: Igitur veritatem melius ſcire potuit quam noſtri temporis critici. Ceterum citantur Sybilla-

billarum opera etiam a Cicerone & a Virgilio : Igitur non ſunt aſſuta , ſed genuina .

Objicies II. Silentium Apollinis refertur ſolum a prophanis: Sed hujuſmodi auctores non ſunt, ſaltem pro rebus religionis, fide digni: Ergo &c.

Reſpondeo : Et in hoc auctoritatem magis ponderare contra Gentiles, cum teſtes habeamus de hoc ipſos Paganos, inſuper & auctores poſthumi de hoc faciunt mentionem.

Oppones III. Paganis irrident miracula Chriſti . Igitur ex hac parte non habetur credibilitatis motivum.

Reſpondeo diſtinguendo: Et hoc ſine fundamento, concedo: ſecus, nego. Et vero ipſi Gentiles petierunt a Philippo videre Chriſtum , Pilatus pro Romanis Præſes ipſius audivit miracula, & contra conſcientiam morti damnavit; Centurio revertens e Calvarii Monte dicebat Matth. 27. 55. *Vere Filius Dei erat iſte :* denique Juſtinus Philoſophus, & alii primorum ſæculorum Patres ad fidem converſi , immo & ipſi Martyrum tortores de repente mutati, & Chriſtum, & ipſius miracula agnovere.

Oppones IV. contra concordiam Prophetarum : Non eſt conſenſio prophetiarum veteris Teſtamenti cum libris novæ Legis. Ergo &c. Probatur Antecedens : Primo , quia ſunt obſcuræ . Secundo , tribui poſſunt alteri quam Chriſto , Eccleſiæ & Apoſtolis . Habent enim ſenſum litteralem, qui res & perſonas ſpectat. Tertio, plures videntur ſibi contrariæ.

Reſpondeo negando Antecedens . Ad primam probationem diſtinguo : Prophetiæ ſunt obſcuræ collective ſumptæ , nego . Una enim explicatur per alteram , quia circumſtantiæ Meſſiæ circa quem potiſſimum verſantur , ſunt inter ſe connexæ . Diſtributive ſumptæ, ſubdiſtinguo : ſunt obſcuræ ſecundum quid , & reſpectu aliquorum quibus non datum eſt noſſe explicite myſteria , ne ea irriderent , ſed majoribus , inquit D. Thomas , concredita eſt fides explicita omnium Myſteriorum , concedo : Secundum omnia , nego . Solutio colligitur ex Apoſtolo, qui 1. Cor. 2. 14. 15. 16. ait : *Animalis autem homo , non percipit ea quæ ſunt Spiritus Dei : Stultitia enim eſt illi , & non poteſt intelligere : quia ſpiritualiter examinatur. Spiritualis autem judicat omnia... Quis enim cognovit ſenſum Domini , qui inſtruat eum ? Nos autem ſenſum Chriſti habemus.*

Ad 2. diſtinguo : Prophetiæ alteri poſſunt convenire ſecundum aliquem ſenſum litteralem ; quandoque enim litteram & perſonam reſpiciunt : ut cum Apoſtolus Gal. 4. 22. dicit : *Abraham duos filios habuit : unum de ancilla , & unum de libera . Sed qui de ancilla , ſecundum carnem natus eſt : qui autem de libera , per repromiſſionem , quæ ſunt per allegoriam dicta :* concedo: ſecundum ſenſum ſpiritualem , & intentum a Propheta, nego.

Ad 3. utique diſtinguo: Prophetiæ quandoque ſunt contrariæ ſecundum expreſſiones, & extrinſece , tranſeat : intrinſece ſubdiſtinguo ; ſecundum aliquam circumſtantiam accidentalem , concedo : capitalem, nego . Quilibet ſcriptor habet ſuum ſtylum & ſcribendi modum , qui ſæpius diverſus eſt in diverſis. Fieri etiam poteſt ut appareat contrarietas ſecundum aliquam circumſtantiam accidentalem. V.G. in Prophetia comminationis , quæ ſuum quandoque non ſortitur effectum : nonnumquam etiam prophetia ſubſtantiam rei ſolum reſpicit , ſed non alia quædam levioris momenti : ſic pro vocatione Gentium capitale fuit Magos veniſſe ad præſepe adorare Dominum, de quo conveniunt Iſaias, David & Evangeliſtæ. Sed ex quo loco præciſe venerint, diverſi diverſe opinantur, & hoc nihil facit ad prophetiam, quæ adimpleta eſt in adoratione Magorum.

Inſtabis : Ipſi Chriſtiani non conſociantur in expoſitione veteris & novi Teſtamenti : Ergo &c. Probatur Antecedens : Idem ſit judicium de omnibus Prophetis ac de Prophetia Judæ: ſed Doctores Chriſtiani diverſimode illam exponunt ; quidam enim illam explicant de tota Gente Judaica : quidam ſolum de Tribu Juda: Nonnulli per ſceptrum intelligunt regiam dignitatem: Alii auctoritatem dumtaxat principalem . Nec deſunt qui per eam intelligant ſolum Beli præfecturam , alii etiam rerum domeſticarum adminiſtrationem. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo : Non conſentiunt in levioribus, concedo: in capitali, nego . Capitalis eſt adventus Meſſiæ , quem

quem Jacob reſpicit in ſuo vaticinio, & de hoc conſentiunt omnes, quando ceſſavit ſceptrum. Jam vero quod per ſceptrum intelligatur, vel una tribus, vel tota Gens, nihil refert. Semper ſignificat potentiam & dominium quod certe a Judæis adveniente Chriſto penitus ablatum eſt.

Dices: Hæc & ſimilia Vaticinia nihil probare videntur pro Chriſti & divinitate & miſſione, cum non abſimilia tribuantur a Paganis falſis numinibus. Ergo &c. Probatur Antecedens: ſi agatur de ſapientia quæ ſermo Dei appellatur, Mercurius quoque ſermo deorum prædicatur. Si de cruce & paſſione quam pro hominibus ſubiit Chriſtus, filios Jovis pro hominibus quicquam ſimile paſſos fuiſſe referunt Gentiles: Quinimmo Perſeum e Virgine natum habent. Æſculapium claudos erexiſſe, vel ipſos mortuos ad vitam evocaſſe propugnant. Hæc & alia ſcribit Juſtinus Apologia 2. pag. 161. edit. Baſileæ 1555. de Gentilibus: " Agnoſcitis, *inquit*, ſimile quiddam in veſtro Mercurio, quem ſermonem inter nuntium Dei dicitis. Quod ſi crucifixus diſplicet, hoc quoque commune habet cum cladibus ſupradictorum Jovis filiorum, ſi vera narrant veſtri auctores, nam & illorum varias mortes legimus, ut nec quantum ad paſſionem attinet hujus noſtri conditio deterior, immo potior etiam, ſicut procedente ſermone demonſtraturos nos polliciti ſumus. Ex actis enim judicium fit de præſtantia. Porro quod e Virgine natum credimus, idem apud vos ſertur de Perſeo. Item quod dicimus eum claudos, paralyticos, a nativitate cæcos perſanaſſe, mortuos ad vitam revocaſſe, hæc ſimilia videntur illis quæ jactantur de Æſculapio." Ergo &c.

Reſpondeo negando Antecedens. Ad probationem vero dicimus, mirabilia quæ Gentilium auctores ſcripſere de ſuis numinibus meras eſſe fabulas. Sic ſolvit difficultatem Juſtinus. Illa enim ſola quæ de Chriſto dicuntur, vera eſſe probat duobus potiſſimum momentis. Primo quidem eo quod oracula Prophetarum preceſſerint multis retro ſæculis Chriſtum: Et ſicut pronuntiaverant, ſic & res non ſine magnis miraculis evenerunt: e contra hiſtoria actuum deorum Gentilium illis poſterior eſt, & ideo non niſi humana & commentitia. Secundo, quia auctores multo antiquiores ſcripſerunt de Chriſti mirabilibus ut Moyſen, & ideo ceteris veraciores, cum teſte Tertulliano, veritas mendacio antiquior ſit. Ibidem igitur hæc ſubdit Juſtinus: " Ut autem jam declaremus vobis, quod quæcumque loquimur inſtituti a Chriſto & Prophetis qui eum anteceſſerunt, ſola vera ſint, & antiquiora ſcriptoribus omnibus: Et quod noſtra placita, non ut veſtris conſona; ſed ut vera admitti poſtulemus, nempe a Jeſu Chriſto accepta, qui proprie filius Dei primogenitus, mens, virtuſque ipſius ex voluntate Patris homo factus hæc nos docuit, ad liberandum & in viam reducendum genus humanum: & quod priuſquam ille inter homines verſaretur, quidam inſtincti a prædictis dæmonibus, & abuſi Poetarum opera, ſparſerunt pro rebus geſtis fabulas a ſe confictas, quemadmodum hodieque conantur nos reddere infames opprobrando impia facinora, quorum nec teſtis extat, nec probatio."

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Incarnatio eſt credibilis.

PRIMO: Miracula a Chriſto, Apoſtolis, & ſanctis Martyribus facta, annuntiant Incarnationem eſſe credibilem, cum Deus cauſa principalis miraculorum ad falſitatem aſtruendam ea non faciat; unde Chriſtus Joan. 10. 38. dicebat Judæis incredulis: *Si mihi non vultis credere, operibus credite*.

Secundo: Sybillæ Gentium filiæ multa nedum de Incarnatione, ſed & de vita, morte & triumpho Chriſti prædixere, quod non ſine Spiritus ſancti afflatu, ajunt Hieronymus & Auguſtinus, factum eſſe conſtat.

Tertio: Vel ipſi profani auctores ſcribunt oraculum Apollinis ſiluiſſe, adveniente Chriſto: Sed inter motiva credibilitatis non levius eſt iſtud, quod religio Chriſtiana, ſæviente mundo, & terrente diabolo per totum terrarum orbem in brevi diffuſa ſit.

SY-

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET EXPLICATIONUM.

PRIMO : Incaſſum rejiceretur Sybillarum teſtimonium, cum earum opus & ab ipſis Paganis & a Chriſtianis recipiatur : Illud ut genuinum habent Cicero & Virgilius, illud Hieronymus, Auguſtinus & alii quidam Patres.

Secundo : Diſſident quandoque, vel ipſi Doctores Chriſtiani in explicandis circumſtantiis quibuſdam accidentalibus prophetiarum, nuſquam vero in ſubſtantia.

Tertio : Commentiuntur Pagani dum prærogativas & mirabiles Chriſti dotes ſuis falſis numinibus applicant, cum Scriptores eorum ſint falſis diis poſteriores, de quibus conficta dixere. Sed Prophetæ multis ante Chriſtum ſæculis mira de eo prænuntiaverunt, quæ & ſicut prædixerant, contigerunt, quod eſt irrefragabile veritatis Meſſiæ argumentum. Non enim citra miraculum res antiquitus annuntiatæ, ſicut prædictæ fuerant evenire potuerunt. Ex quo concludit Juſtinus Apol. 2. pag. 161. Chriſtum eſſe verum Meſſiam.

ARTICULUS TERTIUS.

Utrum Incarnatio ſit conveniens?

QUONIAM Gentiles tantum irrident Myſterium, operæ pretium eſt ad illos revincendos agere de ejus convenientia ; quia vero multipliciter conſiderari poteſt, nempe reſpective ad Deum qui incarnatus eſt, ad hominem qui redemptus fuit, ad tempus quo executinni ſalus demandata eſt ; ideo quoad ſingula momenta convenientiam Incarnationis demonſtrare & explicare juvat.

Quæres primo, utrum Incarnatio ſit conveniens? Sanctus Thomas iſtud momentum fuſo tractat calamo 3. p. a q. 29. uſque ad 58. incluſive. Sed brevitatis cauſa juxta ejus inconcuſſam doctrinam ad omnia ipſius innixi rationibus quædam reſpondemus.

Ad quæſitum primum reſpondeo affirmative, & quidem ex parte Dei, & hominis & univerſi. Ita D. Thomas hic 3. p. q. 1. art. 1.

Primo : Ex parte Dei conveniens eſt propter duo, ait D. Thomas. Primo quidem, quia ſummum bonum eſt infinite ſui diffuſivum, in aliis autem creaturis non ſe diffundit ita perfecte ſicut in Incarnatione. Et vero in creatione fecit Deus hominem creaturam rationalem, in juſtificatione ſanctum, in beatitudine glorioſum; Sed in Incarnatione facit illum Deum, unde ſanctus Auguſtinus dicit & ſcribit, cum Deus ſit Omnipotens, plus dare non potuit, cum ſit ſapientiſſimus, plus dare neſcivit, cum ſit ditiſſimus, plus dare non habuit. II. Inviſibilia Dei per ea quæ facta ſunt intellecta debent conſpici, omnia autem attributa mirum in modum relucent in Incarnatione, quod explicans Damaſcenus Lib. 3. Orthodoxæ fidei cap. 1. dicit : " Monſtrantur ſimul „ bonitas & ſapientia, & juſtitia, & potentia Dei, vel virtus. Bonitas quidem „ quoniam non deſpexit proprii plaſmatis „ infirmitatem : juſtitia vero, quoniam „ homine victo, non alio quam homine „ fecit vinci tyrannum, neque vi eripuit „ ex morte hominem ; ſapientia vero, „ quoniam invenit difficillimi pretii decentiſſimam ſolutionem: Potentia vero ſive „ virtus infinita, quia nihil eſt majus, „ quam Deum fieri hominem.

Secundo : Ex parte hominis conveniens eſt Incarnatio. I. Propter doctrinam quam *Unigenitus*, qui eſt in ſinu Patris nobis enarravit propter liberationem a ſervitute dæmonis, qui ejectus eſt foras. II. Propter facilem quem obtinuimus aditum ad Patrem & filiationem adoptivam, unde ab Incarnatione homo non dicitur ſervus, ſed amicus & filius. III. Denique propter ſublimationem naturæ humanæ, quæ ad conſortium divinæ naturæ erecta eſt: unde Auguſtinus Lib. de Præd. SS. cap. 15. ait tam excelſa & tam ſumma eſt hæc humanæ naturæ ſubvectio, ut quo attollatur altius non habeat.

Tertio: Ex parte univerſi, utique conveniens: ſic enim Deus dilexit mundum, ut Unigenitum ſuum miſerit, & propter ipſum, & propter ipſius utilitatem & ſplendorem, unde tota natura nobilitata eſt per Incarnationem ; dum enim prodeſt homini, prodeſt & toti mundo,

quan-

quandoquidem homo eſt mundi compendium, habet enim eſſe commune cum lapidibus, vivere cum plantis, ſentire cum animalibus, & intelligere cum Angelis; unde patet Verbum divinum convenientius aſſumpſiſſe naturam humanam, potius quam Angelicam; quia ſapientia Dei voluit medelam ferre hoſtis unde læſerat; quia vero homo ægrotabat, ſanandus erat tum in anima, tum in corpore per utriuſque partis ad divinam naturam aſſumptionem.

Quæres II. An convenientius Incarnatio operata ſit pro ſalute hominum, quam pro reparatione angelorum Apoſtatarum.

Reſpondeo affirmative, & quidem propter multas rationes. Primo quidem, quia minor pars Angelorum corruit: tota vero natura humana per peccatum primi hominis ſauciata eſt, hinc ſine redemptione ſicut tota lapſa, ita etiam & tota abſque Incarnatione in maſſa perditionis ſuccumberet, & funditus periret. Ita colligitur ex Auguſt. in Enchyr. capit. 29. Secunda, quia Angeli mali ſponte & ſine tentatione peccaverunt, Adam vero fuit ſeductus a muliere, & mulier a ſerpente. Præterea, lapſus unius hominis ceterorum ruinam poſt ſe trahebat, unde conveniens fuit, ut homo ex miſericordia redimeretur... Tertia, ne dæmon gloriaretur de lapſu hominis.

Quæres III. An convenientius fuerit Filium potius incarnari, quam Patrem & Spiritum ſanctum?

Reſpondeo affirmative: Cum enim homo per Verbum Dei conditus fuerat, decuit ut & lapſus repararetur per idem, ad eumdem enim ſpectat artificem opus ab ipſo factum, ſimul & collapſum reparare. Præterea Incarnatio facta eſt ad conſtituendos homines filios Dei adoptivos, quod convenienter ſit per Filium Dei naturalem: denique homo peccavit per inordinatum ſcientiæ appetitum: Igitur convenientius reparatur per Verbum, quandoquidem eſt ipſa Dei ſapientia & ſcientia.

Quæres IV. An conveniens fuerit Incarnatio ratione temporis, quo executioni demandata eſt?

Reſpondeo affirmative, cum Apoſtolo, Galat. 4. 4. dicente: *At ubi venit plenitudo temporis, miſit Deus Filium ſuum, factum ſub lege, ut eos qui ſub lege erant redimeret*. Porro plenitudo temporis eſt tempus a Deo præfixum, ut filium ſuum mitteret, ait D. Thom. hic tertia p. q. 1. art. 5. ubi allatis Apoſtoli verbis, ſubdit: " Ubi dicit Gloſſ. quod plenitudo temporis eſt quod præfinitum fuit a Deo Patre, quando mitteret Filium ſuum: ſed Deus ſua ſapientia omnia definivit. Ergo convenientiſſimo tempore Deus eſt incarnatus. " Juxta illud Habac. 3. 2. *In medio annorum notum facies, ſalutare tuum, cum iratus fueris miſericordia recordaberis*. Non debuit igitur Verbum incarnari, inquit D. Thomas ibidem articul. 5. ſtatim creatis primis parentibus, non enim opus erat medicina bene habentibus; neque paulo poſt peccatum, quia homo humiliatus debuit aliquandiu ſic manere, ut ſuæ infirmitatis, & miſeriæ conſcius, ſui cognoſceret Salvatoris & medici neceſſitatem, adeoque illum vehementiori proſequeretur deſiderio & amore, tum quia Chriſtus utpote Rex regum, & cunctarum Gentium legifer, debuit iteratis Patriarcharum ſuſpiriis deſiderari, magno & digno Patrum præcedi apparatu, tunc & prænuntiari a Prophetis, ut magis appareret gloria, ſicut magis effulget majeſtas Regis, quando magno famulorum præceditur comitatu: Non debuit etiam differri Incarnatio ad ultima uſque tempora, quibus teſte Div. Joanne, refrigeſcet charitas multorum, unde & tunc parum profeciſſet homini: " Si autem, *ait D. Thom. ibid. art.* 6. hoc remedium differretur uſque in finem mundi, totaliter Dei notitia, & reverentia & morum honeſtas abolita fuiſſet in terris. "

Hoc ipſum fuſiori calamo exponit Div. Thom. 3. p. q. 1. art. 5. " Magno Dei conſilio factum eſt, *inquit*, ut poſt hominis caſum, non illico Dei filius mitteretur, reliquit etiam Deus prius hominem in libertate arbitrii in lege naturali, ut ſic vires naturæ ſuæ cognoſceret, ubi cum deficeret, legem accepit, qua data invaluit morbus non legis, ſed naturæ vitio, ut ita cognita ſua infirmitate clamaret ad Medicum, & gratiæ quæreret auxilium. " Idem explicat Comm. in cap. 3. Epiſt. ad Gal. tum 1. 2. q. 106. art. 3.

Quæ-

Quæres V. Utrum in hypotheſi quod Deus voluerit redimere hominem, conveniens fuerit hoc opus ab ipſo Deo fieri?

Reſpondeo affirmative, & probatur: Epiphanius in Anchorato numer. 75. dicit Deum decuiſſe, ut has in ſe partes ſuſciperet, ne, inquit, ſpem ſuam mundus in homine collocaret. Cyrillus Alex. Lib. 5. Theſ. cap. 7. " Quoniam opus Dei non „ poteſt aliter reparari, neceſſario Deus „ homo factus eſt. „ Suffragatur D. Anſelmus Lib. *Cur Deus homo*, cap. 5. ubi obſervat non fuiſſe conſentaneum, ut homo redemptus, alterius quam Dei fieret ſervus, eo quod redemptionis beneficium longe ſi majus quam creationis.

Quæres ultimo: Utrum convenientes ſint circumſtantiæ, tum conceptionis, tum nativitatis, tum vitæ & mortis Chriſti?

Reſpondeo affirmative, ſcilicet conveniens fuiſſe primo Chriſtum aſſumere carnem Adæ, quia venerat reparare naturam Adæ, ut medelam igitur ferret, hoſtis unde læſerat. Conveniens fuit, ait S. Thomas hic q. 31. art. 1. carnem ex Adam ſecluſo peccato aſſumere, juxta illud Hebr. 2. 16. *Nuſquam enim Angelos apprehendit, ſed ſemen Abrahæ apprehendit.*

Secundo, naſci ex Deſponſata, ne, ait D. Thomas hic q. 29. art. 1. ab infidelibus, tamquam illegitime natus, abjiceretur, ne Maria lapidaretur ut adultera, & ut haberet in vita ſolatium; tum ut teſtimonium de Virginitate ſua firmaretur per teſtimonium Joſeph.

Tertio, hoc debuit fieri per annunciationem ab Angelo; ſic propugnat D. Thomas ibid. qu. 30. art. 1. ut mens Virginis de myſterio prius inſtructa, prius etiam conciperet mente & corde, quam carne, & in hoc beatior, teſte Aug. Lib. de Virginitate cap. 3. his verbis: " Beatior Maria percipiendo fidem Chriſti, „ quam concipiendo carnem Chriſti...... „ Materna propinquitas nihil Mariæ profuiſſet, niſi felicius Chriſtum corde, „ quam carne geſtaſſet. „

Quarto, conveniens fuit Chriſtum naſci in Bethlehem, quæ domus panis dicitur, quia panis eſt, qui de cœlo deſcendit, ut eſſet prædeſtinatorum cibus. De hoc momento D. Thomas hic qu. 35. art. 7. ſic diſcurrit: " Chriſtus in Bethlehem naſci voluit duplici ratione. Primo quidem, quia factus eſt ex ſemine David „ ſecundum carnem, ut dicitur Rom. 1. „ Cui etiam facta fuerat repromiſſio ſpecialis de Chriſto.... & ideo in Bethlehem, de qua natus fuit David naſci „ voluit.... Secundo, quia ut Gregorius „ dicit in homil. Bethlehem domus panis „ interpretatur. Ipſe autem Chriſtus eſt „ qui ait, ego ſum panis vivus, qui de „ cœlo deſcendi. „

Quinto, debuit manifeſtari hominibus præelectis & ordinatis a Deo cujuſcumque ſtatus & ſexus, ut nullus poſſet dubitare de ipſius adventu; unde Paſtoribus per Angelos, Annæ Prophetiſſæ, & Simeoni per Spiritum ſanctum, Magis vero per ſtellam miraculoſam revelatus eſt; ſic propugnat D. Thomas hic q. 36. art. 1. 2. 3.

Sexto, Chriſtus convenienter circumciſus eſt, ait D. Thomas hic q. 37. varias propter rationes, quas hic art. 1. explanat. I. Ut oſtenderet veritatem carnis ſuæ, quam præſciebat a Manichæis impugnandam. II. Ut approbaret circumciſionem, quam Deus quondam Abrahæ dederat. III. Ut obediendi virtutem nobis ſuo commendaret exemplo. Ibidem ex eodem S. Doctore in circumciſione recte Jeſus nominatus eſt, quia venit ut Salvator: item & oblatus eſt in templo, tum ut legem adimpleret, tum ut honorandi Deum exemplum relinqueret, tum etiam ut ſacrificia vetera ſuo aboleret. Item & baptizatus a Joanne, non in remiſſionem quidem peccatorum ſuorum, utpote impeccabilis, ſed ut ſanctificaret aquas. Item & debuit cum hominibus converſari, quod probat ſanctus Thomas hic qu. 40. art. 1. Primo quidem, quia veniebat ad Patrem hominibus annunciandum, juxta illud Joan. 18. 37. *In hoc natus ſum, & ad hoc veni in mundum, ut teſtimonium perhibeam veritati.* II. Venit etiam ad hoc ut homines vias vitæ edoceret, & a peccato liberaret, ut dicit Apoſtolus 1. ad Tim. 1. III. Ut per eum acceſſum haberemus ad Patrem, ex quibus liquet finem Incarnationis & ſcopum expoſtulaſſe, ut Chriſtus ad hos mirabiles effectus producendos cum hominibus converſaretur: ſic concludit S. Thomas: " Ideo familiariter cum hominibus con„ verſando, conveniens fuit, ut omnibus „ fidu-

„ fiduciam daret ad ſe accedendi. „ Item & tentatus eſt, ut ſuo exemplo nos ſtimularet ad prælium ſimul & præmium: item & convenienter transfiguratus eſt, ut præveniret gloriæ ſuæ manifeſtatione paſſionis ſcandalum, & mentium ſuorum futuram commotionem ſedaret.

Septimo, convenienter paſſus eſt. Hoc probat D. Tho. hic ex profeſſo q. 46. art. 1. hoc argumento: " Dicitur Joan. 3. ſic„ ut Moyſes exaltavit ſerpentem in de„ ſerto: ſic oportet exaltari filium homi„ nis, ut omnis qui credit in eum, non „ pareat, ſed habeat vitam æternam. „ Quod quidem de exaltatione in cruce „ intelligitur. Ergo videtur, quod Chri„ ſtum oportuerit pati. „ Hæc convenientia ex effectibus ulterius probatur. Primus enim paſſionis effectus eſt liberatio a peccato: Secundus, ejectio dæmonis e mundo. Tertius, ſolutio a pœna. Quartus, reconciliatio hominum cum Deo. Quintus, aditus & apertio januæ cœleſtis ... Et vero, *Omne quod eſt in mundo*, ait S. Joannes Epiſ. 1. cap. 2. 16. *concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ:* pro his varie paſſus eſt ut nos & a peccato, & a morte perpetua liberaret, namque pro ſatisfactione triplex exceſſus apparuit in paſſione Chriſti; pro ſuperbia quidem exceſſus triſtitiæ, juxta illud, Matth. 26. 38. *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem:* pro concupiſcentia carnis, exceſſus dolorum; habetur enim Thr. 1. 12. *O vos omnes qui tranſitis per viam, attendite, & videte, ſi eſt dolor ſicut dolor meus:* pro concupiſcentia vero oculorum, derelictio ab omnibus, & ab ipſis diſcipulis, immo & apparenter a cœlo per ſubtractionem conſolationis in parte inferiori, juxta illud Chriſti ad Patrem Matth. 27. 46. *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me?* Ecce paſſionis acerbitas; jam ſequuntur effectus. Liberatio quidem a peccato ait D. Thomas hic q. 49. art. 1. juxta illud Apoc. 1. 5. *Dilexit nos, & lavit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo.* Tum liberatio a poteſtate diaboli, quod ibidem probat S. Doctor art. 2. in arg. *ſed contra* his verbis: " Domi„ nus dicit Joan. 12. imminente paſſione: „ Nunc princeps hujus mundi ejiecietur „ foras: Et ego ſi exaltatus fuero a ter„ ra omnia traham ad meipſum. Eſt au„ tem exaltatus a terra per paſſionem. „ Liberati utique ſumus a pœna per paſſionem, quia ut legitur Iſa. 53. de Chriſto: *Vere languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portavit.* Hic & nos Deo reconciliavit, dicente Apoſtolo Rom. 5. 10. *Reconciliati ſumus Deo per mortem filii ejus.* Quid plura? Aperuit nobis per eamdem paſſionem regnum cœlorum; ſic enim ſcriptum eſt Heb. 10. 19. *Habentes fiduciam in introitu ſanctorum:* ſcilicet cœleſtium in ſanguine ſuo, ait D. Th. hic q. 49. art. 5.

Octavo, convenienter Chriſtus deſcendit ad inferos, non quidem damnatorum, ſed Patrum, ut eos ab illis locis eriperet, quandoquidem ipſum expectabant ut ſuum Salvatorem & Redemptorem. Item ſeipſum reſuſcitavit, ut plene de morte triumpharet, juxta illud Joan. 10. 17. 18. *Ego pono animam meam, ut iterum ſumam eam. Nemo tollit eam a me, &c.* ſed reſurgere eſt iterato animam ſumere. Ergo &c. Item Chriſtus aſcendit propria virtute in cœlos, ut de his poſſeſſionem caperet, & pro ſe & pro nobis; ſic enim habetur, Joan. 20. 17. *Aſcendo ad Patrem meum, & Patrem veſtrum, Deum meum, & Deum veſtrum:* Ergo &c.

Diluuntur objecta.

Objicies I. Remittere totam culpam ſine ulla ſatisfactione per puram condonationem extrinſecam, ſeu offenſæ relaxationem, dicit aliquid nobilius in condonante & generoſum magis, quam exigere ſatisfactionem: Igitur non videtur conveniens Incarnatio, quæ facta eſt ut plena daretur Deo ſatisfactio pro peccatis noſtris.

Confirmatur: Non apparet juſtitiæ conſonum, quod innocens puniatur pro reis, ſicut de facto Chriſtus vulneratus eſt, teſte Propheta, propter iniquitates noſtras.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens: Si cetera ſint paria, concedo: ſecus, nego. Deus non ſolum eſt Pater miſericordiarum, ſed & Deus ultionum, & debitor ſuis omnibus attributis, quorum omnium jura ſervare debet; ſi autem Verbum incarnatum non fuiſſet, non fieret ſatis juſtitiæ, nec in hoc impeditur aliorum attributorum ſplendor; major enim

amor

amor apparet, quandoquidem cum adhuc inimici eſſemus, reconciliavit nos in Chriſto Jeſu Deus Pater, ſupra omnem modum amabilis: major apparet liberalitas, namque homo per Incarnationem magis confirmatus eſt in bono, faciliuſque a peccato recedit, ſcilicet per reverentialem juſtitiæ timorem: tum quia etiam per hanc rigoroſam ſatisfactionem exhibitam, melius homo cognoſcit offenſæ ſuæ gravitatem.

Ad confirmationem etiam diſtinguo: Innocentem puniri pro reo coacte & vi non eſt juſtitiæ conſonum, concedo: ſi ſponte & per amorem & charitatem hoc velit, ut captivum de ſe incapacem ad ſeipſum a vinculis ſolvendum liberet, ſicut fecit Chriſtus, juxta illud Iſa. 53. 8. *Oblatus eſt, quia ipſe voluit*; & iterum alia Scriptura ad Tit. 3. 4. *Cum autem apparuit benignitas & humanitas Salvatoris noſtri Dei; non ex operibus quæ fecimus nos, ſed ſecundum ſuam miſericordiam ſalvos nos fecit*, nego.

Inſtabis: Attributa divina obſcurantur per Incarnationem: Ergo &c. Probatur Antecedens: Majeſtas quidem deprimitur; indecens quippe eſt Deum ſub Angelis minorari; immenſitas vero intra anguſtias humani corporis quaſi coarctatur: Ergo &c.

Reſpondeo negando Antecedens: Ad probationem diſtinguo: Majeſtas & immenſitas deprimuntur & coarctantur ſecundum humanitatem, tranſeat; ſecundum ſe, nego. Chriſtus quidem ut homo paulo minus minoratur ab Angelis, ſed non ut Deus; manet enim ſemper quod erat, unde Apoſtolus ad Hebr. 1. 5. ait de Patre æterno: *Cui enim dixit aliquando Angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te?* Et rurſus v. 6. *Et adorent eum omnes Angeli Dei*. Unde dixi, tranſeat, nam Chriſtus in concreto, id eſt ut ſubſiſtens, ſupra Angelos eſt, quia ſubſiſtit ſubſiſtentia Verbi, & eſt vere Dei Filius. Præterea in omni Chriſti humiliatione apparuit ſemper aliquis ſublimitatis radius. Enim vero concipitur in carne, ſed de Spiritu ſancto, ſed de Virgine: jacet in præſepio, ſed a Regibus adoratur: fugit in Ægyptum, ſed ibi idola ſubvertit: vivit pauper & abſconditus, ſed miracula patrat: rapitur a militibus, ſed prius cos proſternit ad terram: crucifigitur, ſed terra concutitur: moritur, ſed ſol obſcuratur: ſepelitur, ſed propria virtute reſurgit.

Ad id quod dicitur coarctari immenſitatem: Reſpondeo negative, quia quem cœli capere non poterant, portavit quidem, ſed non concluſit, id eſt, limitavit uterus Virginis; immo per Incarnationem, dubio-procul novam acquirit ſua erga homines theſaurorum diffuſione gloriam, quod paſſim innuunt Patres dicendo, quod Chriſtus cum per naturam divinitatis non haberet quo creſceret, quia ultra Deum nihil eſt; per deſcenſum quo creſceret invenit.

Urgebis: Hoc myſterium dat occaſionem male ſentiendi de Divinitate; quis enim credet Deum immunem a materia, ſi corpori uniatur; immortalem, ſi mortem ſubeat; independentem, ſi omnibus ſubdatur, ut Chriſtus qui fuit parentibus ſubditus: Igitur Incarnatio non eſt conveniens.

Reſpondeo negando abſolute Antecedens: immo eſt magnum miſericordiæ & amoris argumentum, quod ſenſibilem ſe præbeat nobis Deus, ut nos & reconciliet & conſoletur; unde D. Thomas hic toto art. 2. oſtendit fidem noſtram maxime roborari per Incarnationem, tum quia prophetiæ & miracula tollunt ſcandalum crucis & humiliationis, oſtendendo divinitatem: tum quia eſt magna conſolatio audire ab ipſo Dei ore, quæ de Deo ſentire debemus: unde Petrus Joan. 6. 69. ad Chriſtum dixit: *Ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes*. Et ideo ſolis obcæcatis Judæis, & Gentilibus incredulis Incarnatio eſt ſcandalum & ſtultitia: Auguſtinus Lib. 11. cap. 2. pag. 649. de civitate Dei paucis his verbis factum explicat: " Ut
„ *homo* fidentius ambularet ad veritatem,
„ ipſa veritas Deus Dei Filius homine
„ aſſumpto, non tamen, Deo conſumpto,
„ eamdem conſtituit atque fundavit fidem,
„ ut ad hominis Deum iter eſſet homi-
„ ni per hominem Deum. „

Inſtabis: Ordinare majus bonum ad minus non eſt conveniens: Sed Verbum incarnari ad ſatisfaciendum pro homine, illumque reconciliandum, eſt ordinare majus bonum ad minus: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Ordinare majus bonum ad minus ut ad finem ulti-

ultimum, non eſt conveniens, concedo: ut ad finem intermedium, nego: & ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Deus autem ordinat Incarnationem propter hominem ſolum ut propter finem intermedium, ſeu proximum, in quantum medela hominis miſericorditer curandi fuit myſterii motivum. Ad ſuam vero gloriam ut ad finem ultimum, juxta illud 1. Cor. 3. 23. *Omnia enim veſtra ſunt, vos autem Chriſti, Chriſtus autem Dei.*

Inſiſtes: Incarnatio non videtur conveniens ſaltem in modo executionis: Igitur non fuit conveniens Deum incarnari. Probatur antecedens: Peccatum redimi non debet alio peccato: Sed redemptio facta eſt morte Chriſti, quem occidendo graviter peccaverunt Judæi: Ergo &c.

Reſpondeo negando antecedens. Ad probationem diſtinguo: Redemptio facta eſt ex charitate Chriſti, concedo: per peccatum Judæorum, nego. Solutio eſt S. Thomæ Libr. 4. contra Gentes cap. 55. num. 22. his verbis: " Sciendum autem „ eſt, quod mors Chriſti virtutem ſatisfa„ciendi habuit ex charitate ipſius, qua „ mortem ſuſtinuit, non ex iniquitate „ occidentium, qui eum occidendo pec„caverunt: quia peccatum non deletur „ peccato. „

Repones: Deus non complacet in hominum morte, juxta illud Ezech. 18. *Nolo mortem peccatoris*: Igitur Incarnatio non videtur conveniens in morte Chriſti; cum quia videtur magna crudelitas in morte innocentis.

Reſpondeo diſtinguendo: Deus non complacet in morte hominum pro ut eſt malum, concedo: pro ut cedit in bonum hominis, & ex charitate procedit, nego. Sic reſpondet D. Thomas ibid. num. 15. his verbis: " Sciendum eſt etiam, quod „ licet voluntas Dei non ſit ad mortem „ hominum, eſt tamen ad virtutem, per „ quam homo mortem fortiter ſuſtinet, „ & ex charitate periculis mortis ſe ob„jicit: & ſic voluntas Dei fuit de mor„te Chriſti, in quantum Chriſtus eam ex „ charitate ſuſcepit, & fortiter ſuſti„nuit. „

Ad probationem diſtinguo: Foret crudele, innocentem occidi, ſi invitus moreretur, concedo: ſi ipſe ex charitate mortem acceptaret ad ſalvandos a morte æterna infinitos prope homines, nego. Hanc etiam rationem delineat D. Thomas ibid. num. 16. his verbis: " Non fuit „ impium & crudele, quod Deus Pater „ Chriſtum mori voluit ... non enim coe„git invitum, ſed complacuit ei volun„tas, qua ex charitate Chriſtus mortem „ ſuſcepit: & hanc etiam charitatem in „ ejus anima operatus eſt. „

Inſtabis: Si incarnatio ſit conveniens: Igitur & ab initio mundi fieri debuit; Item & uſque ad finem mundi continuari debuit, immo & fieri & iterari quotieſcumque aliquis hominum peccat mortaliter. Ratio eſt, quia homo fuit peccator ab initio: quia perſeverat in peccato, quia denique & uſque ad conſummationem ſæculi erunt in mundo peccatores, ut remedium adſit, ubi imminet & cruciat morbus.

Reſpondeo, non eſſe conveniens Filium Dei ab initio fuiſſe incarnatum, ut rationes in probationibus allatæ oſtendunt: Sic cenſet D. Thomas ibidem num. 9. his verbis: " Licet autem ſaluti totius hu„ mani generis Dei Incarnatio neceſſaria „ foret, non tamen oportuit quod Deus „ a principio mundi incarnaretur. „ Rationem hic affert multiplicem. I. Quia prius homo debuit cognoſcere Medici neceſſitatem, ut ipſum ardentius & amaret, & expeteret. II. Quia homo ſuperbiendo peccaverat, decebat igitur humiliari ut experiretur quod ipſe ſibi non ſufficiat ad ſalutem.

Reſpondet ibidem Doctor Angelicus num. 10. non fuiſſe conveniens Chriſtum incarnatum manere nobiſcum in carne paſſibili uſque ad mundi finem: " Licet, *in„quit*, adventus Dei incarnati in mun„dum, eſſet maxime neceſſarius humanæ „ ſaluti, tamen non fuit neceſſarium, „ quod uſque ad conſummationem mundi „ cum hominibus converſaretur .... Hoc „ enim derogaſſet reverentiæ quam ho„mines debebant Deo incarnato exhibe„re: dum videntes ipſum carne indutum „ aliis hominibus ſimilem, nihil de eo ul„tra alios homines æſtimaſſent: Sed eo „ poſt mira, quæ geſſit in terris, ſuam „ præſentiam hominibus ſubtrahente, „ magis ipſum revereri cœperunt: pro„pter quod etiam ſuis diſcipulis, plenitu„dinem Spiritus ſancti non dedit, quan-

„ diu cum eis converſatus fuit quaſi per „ abſentiam eorum animis ad ſpiritualia „ munera magis præparatis; unde & ipſe „ eis dicebat : Si non abiero, Paracletus „ non veniet ad vos : Si autem abiero, „ mittam eum ad vos. „

Ad tertium : Non opus eſt Chriſtum mori quotieſcumque aliquis peccat mortaliter, quia mors ejus, inquit D. Thomas ibid. ſufficiens, immo & ſuperabundans ſatisfactio eſt pro omnibus peccatis : Sic enim loquitur num. 23. “ Quamvis mors „ Chriſti pro peccato ſatisfactoria fuerit, „ non tamen toties eum mori oportuit, „ quoties homines peccant .... quia mors „ Chriſti ſufficiens fuit ad omnium ex„ pianda peccata : tum propter eximiam „ charitatem, qua mortem ſuſtinuit, „ tum propter dignitatem perſonæ ſatis„ facientis, quæ fuit Deus & ho„ mo. „

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Incarnatio conveniens fuit & ex parte Dei, & ex parte hominis, & ex parte tum loci, tum temporis circumſtantiarum.

Primo quidem ex parte Dei, cum in Incarnatione cuncta colluceant ejus attributa. Potentia affulget, quatenus homo fit Deus : amor, tametſi enim Deus ditiſſimus ſit, plus dare non habuit, &c.

Secundo, ex parte hominis, quippe qui & a peccato per Incarnationem ſalvatur, & per eamdem a laqueo mortis æternę eripiatur.

Tertio, ex parte Matris : decebat Deum hominem ex Virgine immaculata naſci : ex parte etiam temporis ; homo enim ſuperbia elatus peccaverat, unde conveniens fuit, ut humiliatus morbo, Redemptorem quæreret diligentius, & amaret ardentius, idcirco non ab initio mundi, ſed in plenitudine temporis oportuit naſci Chriſtum, ut daretur locus illum deſiderandi, & conſequenter magis colendi & venerandi.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

Primo : Tametſi condonare injuriam ſit actio nobiliſſima, ſed heroica eſt, condonando, inimicum Filium Dei adoptivum conſtituere.

Secundo Verbum ſeſe incarnando & moriendo peccatum delevit, ſed non ideo neceſſe eſt Chriſtum toties mori, quoties homo peccat, quia una oblatione in ſempiternum conſummavit ſanctificatos : hoc eſt mors ejus, ut pote infiniti valoris, fuit ad omnia hominum peccata delenda pluſquam ſufficiens.

ARTICULUS QUARTUS.

Utrum Incarnatio ita ſit neceſſaria, ut homo purus non potuerit ſatisfacere Deo de condigno pro peccato?

Nomine hominis puri non intelligimus hominem gratia deſtitutum, ſed potius omni gratiarum ſupellectili adornatum concipimus, idcirco ſolum relative ad Chriſtum dicitur homo purus, ſeu qui eſt dumtaxat homo, & non Deus.

Prænotandum eſt ſatisfactionem duplicem diſtingui, unam congruam, alteram vero rigoroſam : Prior ſita eſt in bono opere juſti quod creditori placet, ſed quam rejicere poteſt defectu conditionum ad plenam ſatisfactionem requiſitarum : Poſterior iſtas omnes habet, quippe quæ non ſolum reſtituat ablatum, verum etiam & injuriam irrogatam perfecte reſtauret.

Certum eſt Incarnationem Dominicam non eſſe abſolute neceſſariam ad delendum peccatum : Potuit enim Deus cedendo ſuo juri remittere peccatum per condonationem extrinſecam, ut faciunt quandoque patresfamilias, qui rigoroſam non exigunt a filiis pro offenſa ſibi illata ſatisfactionem ; ſed ſuppoſito quod illam velit Deus, & ut eſt de fide, Incarnatio Dominica abſolute neceſſaria eſt, ad cujus intelligentiam unum momentum explicandum

dum eſt: ſcilicet, an purus homo gratiis omnibus excultus poſſit ſatisfacere adæquate pro peccato?

CONCLUSIO.

Purus homo quantumvis donis ſupernaturalibus decoratus, non potuit ſatisfacere de condigno & pro peccato.

Probatur auctoritate & ratione.

Probatio ex Scripturis.

HABETUR Pſal. 48. *Frater non redimit, redimet homo: non dabit Deo placationem ſuam;* ſcilicet homo purus. S. Baſilius in illa verba, ait: " Non homo nudus, ſed „ homo Deus Jeſus Chriſtus qui ſolus pro „ nobis omnibus propitiationem dare pot„ eſt. „ Ambroſius eamdem Pſalmiſtæ ſententiam expandens dicit: " Ipſe eſt „ ſolus, qui redimet hominem vincens „ pietate germanos, qui pro alienis ſan„ guinem ſuum fudit, quem nemo poteſt „ offerre pro fratre. „

Rurſus eamdem celebrat veritatem idem Propheta Pſal. 36. 21. his verbis: *Mutuabitur peccator, & non ſolvet*. Hoc eſt, tametſi omnibus donis veluti per mutuum a Deo acceptis inſignitus foret juſtus, plenam tamen & rigoroſam non daret pro peccato ſatisfactionem.

Apoſtolus Roman. 11. 35. non abſimilia profert: *Quis prior*, inquit, *dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam per ipſum & in ipſo ſunt omnia, ipſi gloria in ſecula*. Quibus verbis hanc mirabilem reddit rationem cur homo purus Deo ad apices juris non poſſit ſatisfacere, quod a Deo ut a primigenio fonte ſunt omnes gratiæ & bona; hinc non niſi ex bonis creditoris homo ſolvere poteſt pro peccato debitum, nuſquam vero rigoroſe, & de condigno.

Probatio ex ſanctis Patribus.

IRENÆUS Lib. 3. cap. 20. pag. 284. ſic habet: " A qua enim ratione filiorum ado„ ptionis ejus participes eſſe poſſemus ni„ ſi per filium, eam, quæ eſt ad ipſum, „ recepiſſemus ab eo communionem, niſi „ Verbum ejus communicaſſet nobis, ca„ ro factum? „

Accedit D. Ambroſius in cap. 9. Epiſt. ad Hebræos, ubi ſic loquitur: " Tantum fuit „ peccatum noſtrum, ut ſalvari non poſ„ ſemus aliquando, niſi Unigenitus Filius „ Dei moreretur pro nobis. „

S. Chryſoſtomus Homil. 20. in Joan. " Cecidit, *inquit*, natura noſtra eo caſu, ut „ reſtitui non poſſet, niſi ab illa poten„ tiſſima manu. „

D. Auguſtinus Enchir. cap. 8. ait: " Ne„ que per ipſum liberaremur unum Me„ diatorem Dei & hominum Chriſtum „ Jeſum, niſi eſſet Deus.

S. Cyrillus Alex. Lib. de fide ad Reginas: " Pretium pro univerſorum peccatis, ne„ quaquam ſat magnum fuiſſet, ſi purus „ homo tantum extitiſſet. „

Proclus Epiſcopus Cyzicenus in homilia, quæ eſt initium Epheſinæ Synodi pag. 3. " Duorum, *inquit*, alterum oportebat fie„ ri: vel omnes ſententiæ mortis ſubji„ ci, eo quod omnes peccaverunt, vel „ ejuſmodi pretium rependi, quod ad il„ lam reſcindendam damnationem pleno „ jure valeret. Jam vero ſalutem confer„ re non poterat: quippe qui & ipſe pec„ cati debitum contraxerat. Sed nec An„ gelus humanum genus poterat redime„ re, nam talis pretii inops erat. Re„ ſtabat igitur ut pro iis, qui peccave„ rant, impeccabilem mori oporteret „ Deum. „

Non omittendus S. Leo Serm. 1. de Nativit. Domini, de quo iſta profert: " Niſi „ eſſet verus Deus non afferret reme„ dium, & niſi eſſet homo, verus non „ præberet exemplum. „

S. Fulgentius Libr. 2. ad Traſimundum cap. 2. hæc profert verba: " Quis enim „ homo poſſet exiſtere Medicus humani „ vulneris, cum omnes in radice vitiata „ communio circumplecteretur vitii na„ turalis? Vel qualiter poſſet per ſe ſo„ lum medelam vulneratis afferre, cujus „ ortus teneretur in vulnere? Quove mo„ do beneficientiæ largitor univerſalis exi„ ſteret, quem alienæ opis indignum na„ tura monſtraret. „

Rupertus Lib. 11. de Vict. cap. 25. ſibi objiciens cur Deus ad ſalvandum genus humanum venerit, cum hoc idem fieri potuiſſet per alium; cur non potius miſit

aliquem legatum? Cur non miſit Angelum, vel Archangelum? Reſpondet: "Quia nulli alii, nulli niſi ſoli naturæ „ divinitatis hoc fuit unquam poſſibile, „ aſſumere quod non erat, & manere „ quod erat. Et unde illi hoc poſſibile? „ Videlicet, quia natura, vel ſubſtantia „ divinitatis tanto ſublimior eſt anima rationali, ut eam penetrare poſſit. „

His adde D. Thomam, qui hic 3. parte quæſt. 1. art. 2. ad 2. concluſionem confirmat, his verbis: " Aliqua ſatisfactio poteſt dici dupliciter ſufficiens, uno modo „ perfecte, quia eſt condigna per quamdam adæquationem ad recompenſationem culpæ commiſſæ, & ſic hominis „ puri ſatisfactio ſufficiens eſſe non potuit pro peccato. Tum quia tota humana natura erat per peccatum corrupta, nec bonum alicujus perſonæ, vel „ etiam plurium poterat per æquiparantiam totius naturæ detrimentum recompenſare. Tum etiam quia peccatum „ contra Deum commiſſum, quamdam „ infinitatem habet ex infinitate divinæ „ Majeſtatis: tanto enim offenſa eſt gravior, quanto major eſt ille in quem „ delinquitur, unde oportuit ad condignam ſatisfactionem, ut actus ſatisfacientis haberet efficaciam infinitam, utpote Dei & hominis exiſtens. „

Probatio, ex rationibus.

PRIMA eſt: Ad ſatisfaciendum requiritur, quod perſona ſit grata; maxime ſi agatur de ſatisfactione pro injuria illata; in hoc enim differt a ſatisfactione, quæ eſt pura reſtitutio, quod reſtituendo rem ablatam, plena cenſeatur ſatisfactio: Sed in alia oportet ut perſona læſa acceptet, non acceptabit autem, niſi perſona ſatisfaciens ſit ejuſdem ſecum ſtatus & conditionis. Quam quidem condignationem exaltat in Chriſto Apoſtolus Epiſt. ad Hebr. dicens: *Exauditus eſt pro ſua reverentia*. Atqui nullus homo eſt gratus, ſaltem ſufficienter, ut Deo pro peccato ſatisfaciat, quia ipſe peccator eſt aut actu, aut ſaltem in radice: ipſe gratia & miſericordia indiget, ut habetur Rom. 3. 23. *Omnes enim peccaverunt, & egent gloria Dei*. Igitur purus homo non poteſt ſatisfacere de condigno.

Secunda: Servus in vinculis conſtitutus ſeipſum redimere non valet, tum quia eſt ſemper inimicus, tum quia eſt vindictæ objectum, quomodo igitur ex ſe ſuiſque bonis poſſet ſatisfacere, cum & ipſe & ſua ſint vindictæ objecta? ipſe quidem, quia vinculis conſtringitur, ſua vero, quia amiſit jus ad bona propria, quandoquidem Dominus habet plenum dominium & in vitam, & in bona ſervi: Atqui homo etſi juſtus, eſt tamen per peccatum originis ſervus; quæſtio enim procedit de homine nondum redempto: Igitur non poteſt ſatisfacere, quia non poteſt ſe redimere. Hanc egregiam rationem affert Auguſtinus Tract. in Pſal. 129. his verbis: " Ideo receſſit ille, nempe Chriſtus, ſine „ peccato, ut deleat peccata ſequentium... „ Quia Iſrael vendere ſe potuit, & fieri venundatus ſub peccato, redimere ſe ab „ iniquitatibus non poteſt. Ille potuit redimere, qui ſe non potuit vendere, „ qui non commiſit peccatum, ipſe eſt „ redemptor a peccato.

Tertia: Ille non poteſt digne ſatisfacere, qui tendit ſemper ad peccatum; quis enim Rex inimici acceptabit ſatisfactionem, quem ſcit paratum ſemper eſſe ad Bellum? Atqui ſic eſt purus homo, juxta illud Gen. 8. 21. *Senſus enim & cogitatio humani cordis in malum prona ſunt ab adoleſcentia ſua*. Ergo &c. Hanc rationem delineat Athanaſius Orat. 2. pag. 175. his verbis: " Cumque alii tranſgrediendo, alii „ non obediendo peccaverint; nec illorum „ conſtans ſit actio, ſed plerumque accidat, ut qui modo bonus eſt, poſtea „ mutetur, & alius fiat ex alio, velut „ ille, qui nunc juſtus eſt, poſt paulo deprehendatur injuſtus; propterea opus „ ejuſmodi quoniam fuit, quieſcet immutabilis... Etenim quia primus hominum „ Adamus mutatus eſt, per peccatum „ mors intravit in mundum, ideo decebat, immutabilem eſſe ſecundum Adamum: ut ſi denuo ſæviens aggrederetur, ipſius uidem fraus, & calliditas „ irrita fieret: Porro ex eo quod Dominus immutabilis & invariabilis eſſet, „ ſerpentis adverſus omnes conatus & inſultis irriti & imbecilles eſſent. „

Quarta: Fieri non poteſt juſta ſatisfactio Deo, niſi detur illi aliquid omni creatura majus, quia dignitas divina læſa exigit ad repa-

reparationem aliquid ſibi proportionatum: Sed quidquid poteſt dare creatura, eſt finitum, etiamſi omnibus decorata donis foret: Igitur non poteſt condigne Deo ſatisfacere. Hanc rationem magni facit Anſelmus Lib. 2. ad Traſim. cap. 6. "
„ Niſi ſit, *inquit*, qui ſolvat Deo pro
„ peccato hominis aliquid majus, quam
„ omne quod Deus non eſt, illum quo-
„ que qui de ſuo poterit Deo dare ali-
„ quid, quod ſuperat omne quod ſub
„ Deo eſt, majorem eſſe neceſſe eſt,
„ quam omne quod non eſt Deus. „

Quinta: Ad ſatisfactionem condignam requiritur, ut tanto humilietur creatura expiando, quanto ſe exaltavit peccando, juxta illud Apoc. 18. 7. *Quantum glorificavit ſe, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum.* Humiliatio autem maxime requiritur in ſatisfactione injuriæ, quia injuria in rebellione inferioris contra ſuperiorem potiſſimum ſita eſt: Sed purus homo non poteſt ſufficienter humiliari ad expiandum peccatum, quia etiamſi foret juſtus, numquam in dignitate Deo æqualis eſſet: Igitur nequit ſatisfacere. Hanc rationem delibat Richardus a S. Victore Lib. 2. de Incarnatione cap. 8.
" Ad hanc, *ait*, plenitudinem oportuit,
„ ut tanta eſſet humiliatio in expiatio-
„ ne, quanta fuerat præſumptio in præ-
„ varicatione: rationalis autem ſubſtantiç
„ Deus tenet ſummum, homo vero
„ imum. Quando ergo homo præſumpſit
„ erga Deum, facta eſt delatio de imo
„ ad ſummum. Oportuit ergo ut ad
„ expiationis remedium fieret humiliatio
„ de ſummo ad imum: ſed hoc omnino
„ non potuit, niſi aliqua in Triniate per-
„ ſonarum. „

Sexta: Ad ſatisfactionem requiritur ut ſolvatur ſufficiens pretium pro omnibus: Atqui purus homo non poteſt ſolvere pro omnibus, ne quidem pro ſeipſo: Igitur non poteſt condigne ſatisfacere. Major patet, quia niſi adſit æqualitas inter injuriam & ſatisfactionem, ipſa ſatisfactio non erit condigna. Probatur igitur minor, in qua eſt difficultas, & quidem dupliciter.

Primo: Omnes homines peccaverunt in Adam; unus autem non poteſt ſatisfacere pro omnibus, quia ejus bona non ſunt univerſalia.

Secundo: Injuria eſt infinitæ malitiæ, quippe quæ perſonæ in dignitate & excellentia infinitæ, irrogata eſt, nempe Deo. Quod quidem fundatur in illo juris axiomate, *Injuria eſt in offenſo, honor in honorante*: id eſt, injuria deſumitur a dignitate perſonæ læſæ, ſatisfactio vero a perſona ſatisfaciente: jam vero, quidquid poteſt exhibere pura creatura, etiam ſanctiſſima, etiam Angelica, eſt finitum: Igitur nulla creatura, ne quidem Angelus, poteſt ſatisfacere Deo de condigno pro peccato. Rationes iſtæ ſunt divi Thomæ ſupra citati.

Poſtrema ratio: Ad rigoroſam ſatisfactionem variæ multæque requiruntur conditiones, videlicet I. Ut non fiat ex bonis creditoris. II. Ut non ſit ex alias debitis. III. Ut ſit perfecta inter offenſam & ſatisfactionem æqualitas: Quartam addo, ut creditor illam teneatur acceptare: Atqui iſtæ omnes conditiones in juſto, quantumvis gratiis exculto prorſus deficiunt. Ergo &c. Probatur minor: Primo quidem, hominis puri ſatisfactio, nonniſi ex gratiis, adeoque ex Dei offenſi & creditoris donis fieri poteſt. Secundo, quidquid boni juſtus operari valet, illud ipſum Deus titulo & creationis, & conſervationis exigere poteſt. Tertio nulla eſt inter Deum & hominem proportio; ubi igitur foret, & ex quo capite proflueret in ſatisfaciente æqualitas? Ceterum Deus cunctorum Dominus eſt, nec noſtris bonis indiget, hinc & ſatisfactionem puri hominis acceptare nullo modo tenetur. Ergo &c.

Fit ſatis objectionibus.

Objicies I. Qui reddit quod offenſa irrogata ablatum eſt, dubio procul perfecte, & ad apices juris creditori ſatisfacit. Atqui juſtus ab omni etiam originalis peccati labe purus, & per omnia Deo gratus reſtitueret quod ablatum eſt. Et probatur: Ratio ultimi finis per peccatum ablata, prorſus reſtitueretur, quandoquidem in ipſo Deo per ſummam dilectionem quieſceret homo. Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem diſtinguo: Reſtitueretur Deo ultimi finis ratio phyſice: concedo moraliter, & juxta juris apices & regulas, nego.

Actus illius juſti poteſt ſpectari dupliciter, videlicet phyſice ſeu entitative, & moraliter: priori modo ſpectatus reddit quidem quod ablatum eſt, ſed materialiter tantum, quatenus pro averſione converſionem ponit: poſteriori vero conſideratus modo a plena deficit ſatisfactione, cum ablatum per æquale obſequium non reddat: namque offenſus infinitæ dignitatis eſt, ſatisfaciens vero finitæ; idcirco æqualitatem non habet ejus ſatisfactio, quæ tamen inter conditiones requiſitas una recenſetur. Hanc egregiam rationem delibat ſanctus Athanaſius Lib. 3. contra Arianos, his verbis: " Si quæ „ propria ſunt carnis, Verbi propria non „ dicerentur; non ab illis prorſus libe- „ ratum eſſet humanum genus. „ Qua quidem innixus ratione probat ſolam Chriſti ſatisfactionem fuiſſe rigoroſam & plenam quia infinitam, juxta illud juris axioma: *Honor eſt in honorante, offenſa in offenſo*. Quo quidem axiomate ſtatuitur meritum alicujus actionis deſumi potiſſimum a dignitate perſonæ: offenſæ vero gravitatem a perſona læſa; ita ut juxta ejus dignitatis gradum creſcat & injuria: quod quidem iſto illuſtrari poteſt exemplo. Injuria facta militi non eſt tanta ea quæ fit Duci: quæ vero ipſi irrogatur Regi in immenſum excedit illam quæ fit Duci, propter dignitatis plenitudinem, quæ ineſt in Monarcha; ex quo concludit D. Thomas hic quæſt. 1. art. 2. offenſam contra Deum eſſe infinitam, ea ductus ratione, quod Dei dignitas ſit infinita. Quibus ſtabilitis principiis ſequitur hominem purum, nuſquam poſſe ad apices juris pro peccato ſolvere, quandoquidem ſatisfactionem, nonniſi intrinſece finitam præbere poteſt.

Inſtabis: Atqui homo laudatus rigoroſam daret ſatisfactionem. Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Deus de potentia abſoluta potuit unum hominem, non ſolum omni gratiarum ſupellectili adornare, & omni inſtructum juſtitia creare, ſed & ceterorum caput conſtituere: qua facta hypotheſi, iſtud efformatur argumentum. Iſte homo poſſet mereri de condigno gratiam peccati remiſſivam. Igitur & ſatisfacere de condigno ad æqualitatem.

Reſpondeo, admiſſa hypotheſi, diſtinguendo conſequens: Iſte homo poſſet ſatisfacere de condigno, ſi non plura requirerentur ad ſatisfactionem rigoroſam, quam ad remiſſionem peccati, concedo: ſi multo plura exigerentur, nego. Homo ille eatenus poſſet quidem mereri de condigno remiſſionem peccati, quatenus ipſius actus haberet moralem cum præmio æqualitatem, ſed non ſatisfaceret rigoroſe, eo quod obſequium non eſſet tantum in bonitate, quantum erat peccatum in malitia. Actus hominis tantum quidem placeret Deo ſecundum ſe in eſſe phyſico, quantum diſpliceret peccatum in eſſe phyſico, at non in eſſe morali. Hoc ipſum ſubindigitat Honorius Auguſtodunenſis Lib. de Prædeſt. his verbis: " Quod autem Filius Dei eſt incarnatus, „ ſeu pro homine immolatus, quantum „ ad ipſum ſola fuit voluntas, quantum „ ad hominem, ſumma neceſſitas. Niſi „ enim incarnaretur, ille numquam ſal- „ varetur. „

Urgebis: Atqui daret ſatisfactionem, etiam in eſſe morali plenam: Ergo nulla ſolutio. Probatur ſubſumptum: Actus amoris Dei v. g. ab illo juſto elicitus promanaret a juſtitia commutativa. Ergo &c. Probatur antecedens: Si non eſſet a juſtitia commutativa, maxime ex eo quod juſtus non poſſet elicere talem actum realiter: Sed hæc ratio nulla eſt. Et probatur: Liberalitas poteſt eſſe in paupere, teſte D. Thoma, tametſi defectu pecuniæ virtutis laudatæ actus exercere non valeat: Igitur & a pari, ut juſtus ille actum juſtitiæ commutativæ produceret, ſufficeret, ut illum haberet in præparatione animi: ſic enim ex deſiderio ejus ſatisfactio in immenſum, & uſque ad æqualitatem creſceret. Confirmatur: Si quis quantumvis peccator in actum contritionis intenſiſſimum prorumperet, & abſque mora tunc e vivis eriperetur, non tranſacto Purgatorio, ejus anima in cœlum evolaret, eo quod doloris affectus pro ſufficiente ſatisfactionis gradu haberetur. Igitur cum ille juſtus poſſet affectu ſuam in infinitum perducere ſatisfactionem, de facto ad apices juris ſolveret.

Reſpondeo, negando antecedens & paritatem. Ratio diſcrepantiæ ea eſt, quod omnis virtus indigeat regulari per rationem, quia in medio conſiſtit: Porro licet liberalitas in paupere careat materia

ſua remota, ſcilicet theſauris, habet tamen proximam & formalem, quatenus ratione regulatur; quinimmo habet juſtus in præparatione animi ſuum exercendi actum circa materiam extrinſecam, ſi adeſſet: verum hanc regulationem non habet juſtus ille pro juſtitia commutativa ad Deum, quippe qui non poſſit habere regulationem rationis ad impoſſibile; cum enim ſit inferioris dignitatis Deo, non poteſt habere præparationem animi ad ſatisfaciendum ei ad æquale. Quamvis igitur producat actum Religionis, quæ habet pro objecto primario honorare Deum, quia tamen non honoraret infinite, conſequenter nec ad æquale ſatisfaceret.

Ad confirmationem, nego utique conſequentiam & paritatem. Ratio diſcriminis eſt, quod actus intenſiſſimæ contritionis, de qua fit ſermo, nonniſi a Chriſto valorem hauriret, unde non mirum ſi ille impius pœnitens vix mortuus gloria donaretur æterna; aſt in hypotheſi magnificus ille juſtus ex gratia illi data meritum dumtaxat haberet, videlicet ſolummodo finitum; adeoque & a condigna ſatisfactione prorſus deficiens, juxta illud Romanorum 8. 18. *Non ſunt condigna paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis*. Et iſtud Auguſtini Tractatu 4. in epiſtolam Joannis: " In „ quo, non eſt peccatum, ipſe venit au„ ferre peccatum, nam ſi eſſet & in illo „ peccatum, auferendum eſſet illi, non „ ipſe auferret. „ Non abſimili modo loquitur Euſebius Cæſarienſis Lib. 1. adverſus Sabellium, his verbis: " Homo non „ poterat totius mundi peccata tollere, „ quia omnes homines ex Adam, & non „ ex Deo. „ Igitur ſolus homo Deus potuit pro nobis condigne ſatisfacere.

Inſiſtes: Non requiritur dignitatis æqualitas in perſona ſatisfaciente: Igitur ruit fundamentum pro concluſione laudatum. Probatur antecedens multipliciter: Primo quidem, ruſticus qui ſuum graviter offenderet Principem, ſi poſtea illum in prælio a morte imminente liberaret, certe ſatisfaceret pro injuria facta, tametſi dignitate foret inferior. Secundo, quadraginta actus amoris verbi gratia eliciti, videntur præponderare uni peccato mortali, cum quadrageſies ſolveret pœnitens debitum, quandoquidem pro una tantummodo averſione quadraginta ad Deum redderet converſiones. Hæc inſtantia iſto illuſtratur exemplo. Licet aurum & argentum ſint diverſi ordinis, poteſt tamen dari tantum argenti, ut ad valorem auri aſcendat.

Reſpondeo diſtinguendo conſequens: Homo juſtus ſatisfaceret phyſice, concedo: moraliter, nego. Redderet quidem actum phyſicum pro actu phyſico, ſed non per æquale obſequium; quocirca ſatisfactio ejus non foret in merito ad juris apices.

Ad primam confirmationem, nego paritatem. Ruſticus ſatisfaceret quidem, eo quod Rex non ſit dignitatis infinitæ, namque compenſaret injuriam per magnum obſequium beneficio omni exceptione majori munitum: at vero juſtus ut non ſemel dictum eſt, finitam tantum pro infinita offenſa exhiberet ſatisfactionem.

Ad alteram confirmationem, nego quoque paritatem eadem ductus ratione. Et vero pœnitens multiplicatis, pro una averſione converſionibus ad Deum, nonniſi tamen finitam præberet ſatisfactionem. Ad exemplum auri & argenti abſque negotio reſpondetur, multiplicationem argenti, tandem pertingere ad auri valorem, quippe qui ſit finitus.

Solvitur argumentum infinitati peccati adverſum.

OPPONES: Ideo juſtus in hypotheſi non ſatisfaceret, quia peccatum mortale eſt injuria ſimpliciter infinita: Atqui hæc ratio nulla eſt. Et probatur ex Divo Thoma, qui hic 3. parte quæſt. 1. art. 2. ad 2. ait, peccatum habere quamdam infinitatem: Sed quædam infinitas eſt tantum infinitas ſecundum quid & objective, quatenus peccatum objecto infinite amabili adverſatur. Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem, diſtinguo antecedens: Ex D. Thoma peccatum habet ſolum quamdam infinitatem objective in eſſe phyſico ſumptum, concedo: formaliter, nego. Peccatum poteſt conſiderari multipliciter; primo quidem phyſice, & ut eſt actus elicitus a creatura. II. Per ordinem ad obje-

ctum, creaturam ſcilicet ad quam tendit. III. Ut eſt privatio gratiæ. IV. Formaliter, ut eſt offenſa Dei, ſub quo reſpectu Majeſtas divina eſt veluti forma informans per modum aggravationis, in quantum eſt perſona læſa: primo modo eſt quid finitum, quia eſt actus creatus; item ſecundo modo, quia tendit finito modo ad creaturam, immo & in tertia acceptione; tametſi enim ſit tendentia in Deum per modum offenſionis, actus ille tamen ſic active ſumptus, eatenus quid finitum eſt, quatenus eſt tendentia, ſeu actus a creatura phyſice elicitus, & ideo finitus: at vero paſſive ſpectatus, offenſa in Deo moraliter ſubjectatur, ex quo haurit propter Majeſtatem infinitam læſam, utique & in ratione offenſæ infinitatem.

Ad confirmationem diſtinguo: Actus creaturæ eſt quid finitum in eſſe phyſico, concedo: in eſſe morali ſubdiſtinguo; eſt quid finitum ut eſt tendentia ad objectum regulis morum diſſonum, & terminatur ad Deum ut ad objectum læſum, concedo: ut paſſive conſideratur, & quatenus offenſa in Deo moraliter recepta, nego. Tria veniunt ponderanda in actu peccaminoſo, vel etiam moraliter ſpectato, nimirum I. Tendentia in objectum diſſonum regulis morum. II. Tendentia in objectum bonum ut offendatur. III. Ipſa offenſa ex utroque in Deum reſultans: priori modo habet moralitatem malam, ſed finitam: poſteriori modo induit infinitatem extrinſecam ſeu objectivam, in quantum eſt actus infinitam offendens Majeſtatem. III. Demum modo infinitatem moralem ſimpliciter ſimplicem, quandoquidem eſt offenſa in Deo juxta viri prudentis judicium moraliter recepta, & ſic averſio a ſummo bono privat peccatorem gratia; deinde vero inducit reatum pœnæ æternæ propter infinitam offenſam divinæ Majeſtati illatam, cui non poteſt fieri ſatis; hinc peccatum inducit reatum pœnæ æternæ.

Replicabis: Atqui peccatum etiam moraliter ſumptum non habet infinitatem niſi finitam, & ad ſummum objective infinitam. Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Actus ſpecificatur a tendentia in objectum: ſed illa eſt finita. Et probatur: Eſt actus a creatura elicitus: Igitur quid finitum.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem, diſtinguo: Actus moralis ſpeciem habet a tendentia in objectum, tam active quam paſſive ſumpta, concedo: ſumpta tantummodo active, nego. Oſtenſum eſt autem offenſam poſteriori modo ſpectatam ſeu paſſive, haurire propter Deum offenſum infinitatem.

Perſiſtes: Atqui actus moralis ſuam tantum ſortitur ſpeciem a principio activo: Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Ideo opera Chriſti erant infiniti valoris, quia a Verbo divino phyſice & active promanabant. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem, diſtinguo: Opera Chriſti infinitum hauriebant valorem ex eo, quod eſſent a Verbo tum active, tum etiam paſſive, concedo: active tantum, nego. Actus amoris Chriſti erga Patrem, v. g. duplici modo ſpectari poteſt. Primo quidem, ſecundum ſe, deinde vero ut Verbum reflectitur ſuper illum. Priori modo eſt quid intrinſece finitum, cum procedat & a Verbo tantum ut ſupplet vices ſubſiſtentiæ creatæ, & ab ipſa natura humana in ſe finita. Et vero tametſi actiones ſint ſuppoſitorum, non aliter tamen Verbum eſt principium activum operum Chriſti, quam finito modo, quippe quod ſuum adtemperet influxum ad naturam aſſumptam, quæ quidem non eſt capax actus realiter & phyſice infiniti; ſed dignitas Verbi reflectitur, & quaſi ſubjectatur in illis, ex quo infinitum deſumunt valorem. Solutio eſt Div. Thomæ hic quæſt. 1. art. 2. ad 2. his verbis: " Peccatum contra Deum commiſſum, quamdam infinitatem habet ex infinitate divinæ Majeſtatis; tanto enim offenſa eſt gravior, quanto major eſt ille in quem delinquitur. " Quamdam dicit, quia non infinitam phyſice, ſed & tantum moraliter induit. Rurſus 1. 2. quæſt. 87. art. 4. ſic loquitur: " Pœna proportionatur peccato: in peccato autem duo ſunt, quorum unum eſt averſio ab incommutabili bono, quod eſt infinitum, unde ex hac parte peccatum eſt infinitum. "

Inſurges: Quidquid faciant homines intentio judicat omnes: ſed ex S. Thoma peccator ut plurimum non intendit Deum offendere, ſed ſuis tantum ſatisfacere ſenſibus;

ſibus;

Digitized by Google

ſibus: Igitur peccatum non haurit infinitatem ex perſona læſa.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Peccator non intendit primario offendere Deum tranſeat; quandoque enim perditi homines directe intendunt Deum offendere: & peccatum non ſe habet primario ex natura peccati, & in eſſe offenſæ conſiderati ad Deum offendendum, nego. Et vero contemptus Dei eſt cauſa converſionis ad creaturam, juxta illud Jerem. 12. 11. *Nullus eſt qui recogitet corde*. Et illud Pſalmiſtæ Pſal. 35. 4. *Noluit intelligere ut bene ageret*.

Inſiſtes: Si peccatum lethale infinita eſſet offenſa, inde ſequeretur, omnia peccata mortalia eſſe æqualia: falſum conſequens: Ergo & antecedens. Probatur ſequela majoris. Infinito non datur aliquid majus in eadem linea: Igitur ſi peccatum haberet infinitatem moralem ſimpliciter ſimplicem, omnia peccata eſſent æqualia.

Reſpondeo negando ſequelam. Ad probationem, diſtinguo: Infinito phyſico non datur majus, concedo: infinito morali, nego. Duplex diſtinguitur infinitum, alterum ſcilicet phyſicum; alterum vero morale. Primum illud eſt quod nullis clauditur in ſua natura phyſice ſumpta, aut temporum, aut locorum, aut etiam exiſtentiæ & ſubſiſtentiæ terminis: & ſolus Deus iſta gaudet infinitate: poſtremum vero eſt tantummodo infinitum relative ad aliud a quo ſuam habet infinitatem; & cum peccatum juxta circumſtantias habeat relationem per modum converſionis ad creaturam, averſionis vero ad Deum, inde fit juxta circumſtantias magis, vel minus aggravantes, peccatum eſſe quoque in eſſe morali majorem, vel minorem offenſam.

Dices: Si res ita ſe habeat, ut peccatum ſit infinita offenſa, jam ſatisfactio Chriſti tametſi infinita, non fuit ſuperabundans: ſed hoc nedum Scripturæ ſacræ, verum etiam & ſanctis Patribus adverſatur. Ergo &c.

Reſpondeo, illam utique negando ſequelam: Cum enim ſatisfactio Chriſti fuerit fundata in unione morali ſimul & phyſica, ſeu ſubſtantiali cum Verbo, & profluerit ab homine Theandrico gratiæ & veritatis pleno in immenſum, tum in valore, tum in amoris intenſione omnem peccatorum quantitatem & intenſivam & extenſivam ſuperavit: quod iſto poteſt illuſtrari exemplo. Lampades accenſæ quantumvis multiplicatæ, nuſquam tamen Solis adæquabunt lucem, quippe quæ a primo & univerſali luminis principio promanet; lux vero cujuſcumque lampadis, nonniſi a cauſa particulari admodum limitata fluit: pari & conſimili ratione, quodlibet Chriſti opus ſatisfactorium ab univerſali gratiæ & amoris principio emanabat; quantitas vero cujuſlibet peccati, amoris ſcilicet creaturæ in Dei contemptum eliciti eſt a cauſa particulari, quocirca ſatisfactio Chriſti major eſt in ratione meriti, quam omnia omnium creaturarum peccata in ratione offenſæ & demeriti.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Homo purus non potuit ad apices juris pro peccatis Deo ſatisfacere.

PRIMO: Hoc ipſum innuit Scriptura Pſal. 48. 8. his verbis: *Frater non redimit, redimet homo*: *Non dabit Deo placationem ſuam*. Quæ verba SS. Ambroſius & Baſilius explicant de ſatisfactione Chriſti, quæ ſola potuit eſſe ad apices juris.

Secundo: Concinunt ceteri SS. Patres. Irenæus Lib. 3. cap. 20. Auguſtinus Enchyr. cap. 8. Proclus Homil. in Concilio Epheſ. prædicata. S. Leo Serm. 1. de nativ. Dom.

Tertio: Ratio ſuffragatur. S. Thomas 3. p. 1. art. 2. ad 2. duplicem de hoc momento affert rationem. Prima, quia tota natura humana per peccatum fuit ſauciata, unde homo particularis non potuit ſatisfactionem ſufficienter univerſalem pro peccatis omnium hominum expiandis præbere. Altera eſt; peccatum cenſetur offenſa infinita, quippe quod majeſtatem Dei infinitam lædat; quidquid autem purus homo quantumvis gratia excultus poteſt pro ſatisfactione dare, erit ſemper in valore finitum, & conſequenter ad ſatisfaciendum rigoroſe prorſus inſufficiens.

SYN-

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET SOLUTIONUM.

Primo : Ultro fatemur S. Thomam 3. p. q. 1. art. 2. ad 2. dicere peccatum habere quamdam infinitatem, hoc eſt non eſſe infinitum phyſice, bene tamen moraliter, quia juxta juris axioma, *offenſa eſt in offenſo* ; hinc ex majeſtate Dei infinita læſa, haurit peccatum gravitatem infinitam.

Secundo: Ex eo quod peccatum ſit tendentia finita in objectum regulis morum diſſonum, ſequitur phyſice & active eſſe quid finitum, ſecus vero paſſive, & ut eſt offenſa in Deo moraliter recepta, quatenus per peccatum offenditur.

Tertio : Tametſi peccatum ſit offenſa infinita, quia tamen eſt quid infinitum relativum, non inde ſequitur omnia peccata eſſe æqualia, quia relativa ſecundum circumſtantias aggravantes ſuſcipiunt magis & minus.

Digitized by Google

DISSERTATIO SECUNDA DE EXISTENTIA INCARNATIONIS DOMINICÆ.

IUDÆI credibilem quidem eſſe Incarnationem fatentur, ſed in Chriſto adimpletam ſic negant, ut eam veluti ſcandalum habeant. Sed contra quod dicitur Joan. 1. 14. *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis.*

Dogma Incarnationis in Chriſto adimpleta adverſus Judæos cæcutientes, quatuor probatur momentis.

PRIMO: Ex illo Jacob morientis vaticinio Gen. 49. 10. *Non auferetur ſceptrum de Juda, &c.*

Secundo: Ex iſto Iſa. 7. 14. oraculo: *Ecce Virgo concipiet.*

Tertio: Ex Prophetis conglobatim ſumptis.

Quarto: Ex teſtimonio Joſeph doctiſſimi Rabbini Judæi.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum illud Jacob Vaticinium NON AUFERETUR SCEPTRUM DE JUDA *&c. ſit in Chriſto adimpletum?*

HÆc Prophetia in gratiam Judæ facta ſic refertur Geneſeos 49. *Vocavit autem Jacob filios ſuos, & ait eis: Congregamini, ut annuntiem quæ ventura ſunt vobis in diebus noviſſimis...... Juda, te laudabunt fratres tui: manus tua in cervicibus inimicorum tuorum, adorabunt te filii patris tui.... Non auferetur ſceptrum de Juda, & Dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus eſt, & ipſe erit expectatio gentium. Ligans ad vineam pullum ſuum, & ad vitem, o fili mi, aſinam ſuam. Lavabit in vino ſtolam ſuam, & in ſanguine uvæ pallium ſuum. Pulchriores ſunt oculi ejus vino, & dentes ejus lacte candidiores.*

Notandum eſt primo, ad hujus prophetiæ intelligentiam Patriarcham Jacob cum morte proximus eſſet, convocatis filiis ſuis, Spiritu ſancto afflante, vaticinatum fuiſſe, quæ ſingulis eventura eſſent in noviſſimis diebus: *Congregamini* inquit, *ut annuntiem quæ ventura ſunt vobis in diebus noviſſimis*. Cum autem ad Judam veniſſet, ſic eum allocutus eſt: *Juda, te laudabunt &c.* Igitur prophetia non proxime, ſed noviſſimis tantum temporibus, quod maxime obſervandum eſt, adimpleri debebat.

Subnotandum eſt II. in hoc Vaticinio quatuor potiſſimum prædicari excellentias Judæ: prima eſt laus & adoratio fratrum, quæ annuntiatur his verbis: *Juda, te laudabunt fratres tui*. Altera de hoſtibus victoria ulterioribus iſtis verbis: *Manus tua in cervicibus inimicorum tuorum*. Tertia, imperii & principatus diuturnitas ad Meſſiæ uſque adventum celebratur, quum ait: *Non auferetur ſceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec &c.* Quarta demum eſt bonorum omnium veluti Paradiſi fluvius, abundantia perennis; hæc enim ſubdit Jacob: *Ligans ad vineam pullum ſuum &c.*

Tertio loco prænotandum venit, nomine ſcepti intelligi duplicem gubernandi poteſtatem apud Judæos; aliam ſcilicet regiam, quæ Sceptri nomine deſignatur, aliam vero judiciariam, quæ exprimitur

iſta

iſta voce, *dux*, ut ſonat vox ipſa Hebraica, *legiſlator*, vel *judex*; vel *ſcriba*. Hebræum enim ſic legit: *Non deficiet ſceptrum de Juda, nec legiſlator de ſubpedes ejus, donec veniat Silo, & ipſe erit expectatio, vel congregatio populorum*: Poteſtas autem judiciaria erat penes Septuaginta Seniores, quorum Concilium *Sanhedrim* appellabatur, inſtar ſupremi cujuſdam conſiſtorii, ſeu Senatus; hujuſce Concilii & judiciariæ poteſtatis inſtitutio auctoritate Dei facta habetur Numerorum 11. 14. cum enim Moyſes dixiſſet: *Non poſſum ſolus ſuſtinere omnem hunc populum, quia gravis eſt mihi, & dixit Dominus ad Moyſen: Congrega mihi ſeptuaginta viros de ſenioribus Iſrael, quos tu noſti, quod ſenes populi ſint, ac magiſtri .... ut ſuſtentent tecum onus populi, & non tu ſolus graveris*. Munus autem & officium Seniorum illorum erat, ut colligitur ex antiquis Rabbinis, populum judicare, ferre leges, & etiam per ſingulas civitates judices ordinarios, eoſque delegatos inſtituere. Ad quatuor mortis genera reos aſtringere & damnare poterant, videlicet ad uſtulationem, lapidationem, ſtrangulationem, & occiſionem: jejuni debebant mortis judicium proferre, nec tunc pauciores eſſe debebant quam viginti tres, tametſi in levioribus negotiis tres ſufficerent: Si vero de pace, bello, ſummo Sacerdote deponendo, pſeudo Propheta damnando, & ceteris ejuſmodi rebus ageretur, univerſum cœtum congregare pro more poſitum erat.

Notandum eſt quarto, talem Senatum a tempore ſuæ inſtitutionis ad Chriſti uſque tempora viguiſſe, quippe qui vel ipſo Chriſti paſſionis tempore extaret, attamen ſine legitur auctoritate invitam; legitur enim in Evangeliſtis Pontifices, Scribas & Phariſæos conſilium iniiſſe ut perderent Jeſum: quinimmo Dominum ad Annam primum, deinde ad Caipham tamquam ad Judices adductum fuiſſe, qui etiam auditis falſis teſtimoniis tametſi eum innoxium, mortis tamen reum non ſine horribili crimine inique judicarunt.

Demum non abs re erit iterum ſubnotare ad prophetiæ & veritatem, & adimpletionem requiri ut *Meſſias* ultimis veniat temporibus, quando ſcilicet a Juda ſceptrum penitus auferetur. Senſus igitur eſt: *Non auferetur ſceptrum de Juda ... donec veniat qui mittendus eſt*; Id eſt, deficiet ſceptrum & a Juda prorſus excidet, quando veniet *Meſſias*. His prælibatis, ſit

CONCLUSIO.

Incarnatio adimpleta eſt in Chriſto Jeſu Nazareno.

Probatur hoc argumento.

Ex prophetia allata *Meſſias* venire debet, qui ſit expectatio gentium, quem fratres & laudent & adorent, qui ſit victor de inimicis omnibus, & in cujus diebus veniat abundantia pacis; denique ut auferatur ſceptrum a Juda: Atqui iſtæ omnes conditiones adamuſſim in Chriſto Domino adimpletæ ſunt. Probatur minor quoad ſingulas partes.

Primo quidem: Chriſtus fuit expectatio gentium, quandoquidem ad lumen ſuum admirabile vocavit Gentiles, qui, abjectis idolis, ipſi magna cum fide adhæſerunt, juxta illud Lucæ 2. *Lumen ad revelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Iſrael*. Eſt iſtud Iſaiæ 60. *Surge illuminare Jeruſalem quia venit lumen tuum, & gloria Domini ſuper te orta eſt, & ambulabunt gentes in lumine tuo &c.*

Secundo: Eum quoque ſui adoravere fratres, nempe Apoſtoli, Joſeph ab Arimathia nobilis Decurio, Nicodemus, nobiliſſimæ mulieres Martha & Magdalena, aliique innumeri, quibus & Gentiles multi adjuncti ſunt.

Tertio: Ipſe devicit humani generis hoſtem inſenſiſſimum, mundi nimirum principem, tum a mortuis reſurgendo, tum devicta morte univerſum orbem ſuæ ſubjiciendo ditioni, ſicut ab Oſea cap. 13. 14. Propheta prænuntiatum fuerat his verbis *Ero mors tua, o mors! morſus tuus ero inferne*.

Quarto: Dominus Ieſus mundo eatenus adduxit abundantiam, quatenus teſte Apoſtolo Hebr. 10. 4. *Una ... oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos*. Et iterum ex eodem, reconciliavit ima ſummis. Alteram de hoc momento affert rationem Eccleſia; Chriſtus inquit, cœli

cœli aditum nobis clauſum miſericorditer aperuit.

Quinto: Ablatum eſt ſceptrum de Juda Chriſto naſcente : quod quidem multis probatur argumentis , quorum illud eſt irrefragabile.

Chriſtus natus eſt regnante Herode Aſcalonita qui erat alienigena.

Hoc ipſum non una evincit ratio.

Primo quidem : Id conſtat ex Scriptura ſacra , cum Herodes Idumæus eſſet , hoc eſt ex proſapia Eſau oriundus, ut auctores modo laudandi una voce conclamant. Porro Pſal. 107. 10. habetur : *In Idumæam extendam calceamentum meum , mihi alienigenæ amici facti ſunt.*

Secundo : Ex Joſepho , qui Libro 14. Antiq. cap. 27. Antigonum ab illo oppreſſum Herode ſic loquentem inducit : „ Ad hæc Antigonus ita reſpondebat verſo ſermone ad Sylonem ac Romanos milites , iniquum eos facere, qui Herodi regnum aſtruant homini privato & Idumæo , hoc eſt ſemi-Judæo , cum id more gentis debeatur ſucceſſioni generis. " Rurſus ibid. cap. 2. Scribit Joſephus Antipatrum Herodis parentem fuiſſe Idumęum : " Amicus autem, *inquit*, quidam Hircani Idumęus nomine , Antipater vir pecunioſus, natura factioſus ... hic igitur Antipater primum vocabatur Antipas eodem quo Pater ipſius nomine , quem ab Alexandro Rege & ejus uxore conſtitutum ducem totius Idumęę. " Et id clarius patet ex libro primo de Bello Judaico capite 5. „ Erat autem genere Idumæus & nobilitate ac opibus gentis ſuæ princeps. „

Tertio : Idem teſtantur , Juſtinus adverſus Triphonem , Origenes Homilia 17. in Geneſim , Euſebius Lib. 1. Hiſt. cap. 7. Ambroſius Libro 4. in Lucam, & Libro de Benedictionibus Patriarcharum cap. 9. Hieronymus Comment. in caput 3. Oſeæ, Auguſtinus Libro 12. contra Fauſtum cap. 47. Theodoretus q. 110. in Geneſim , Sulpitius Severus Libro 2. Hiſtoriæ ſacræ cap. 27. Et ſanctus Thomas 3. p. q. 35. art. 8.

Quarto: Herodem fuiſſe alienigenam colligitur ex ſecta Herodianorum , qui , ut ſcribunt Tertullianus & Epiphanius illo celebrabantur nomine , ex eo quod Herodem ut Meſſiam haberent , quippe qui ablato a Juda ſceptro , ipſe & quidem invitis Judęis , ex Romano Senatusconſulto faventibus illi Auguſto & Marco Antonio clavum regni teneret.

Quinto : Non ex his ſolum momentis evincitur Herodem, tametſi religione Judęum & Hircani Pontificis ſocerum, fuiſſe tamen alienigenam , ſed & hoc ipſum rurſus declarant ea quę, teſte Joſepho Lib. 15. antiq. cap. 11. fecit poſtquam fuit a Romanis in Regem inauguratus . Nam Judęorum inſtituta peregrinis ritibus violavit , inſtituit athletica certamina , anno 5. redeunte , in honorem Cęſaris , Theatrum in urbe , & amphitheatrum in campo extruxit , ad Sacerdotium , quos voluit , promovit ; Davidis ſepulchrum recluſit , ex ſtirpe Juda oriundos interimi juſſit . Demum Judęi ſic perſuaſum habebant Herodem eſſe alienigenam , ut multi ex Eſſenis , aliiſque Judęorum ſectis adduci nuſquam potuerunt , ut ejus fidem jurarent.

Quid plura pro eodem adjiciam momento ? Vel ipſius Herodis filius , illo mortuo , nec alii pacifice regnarunt , quandoquidem Ariſtobulus Rex captus Romę veneno obiit , filius ejus Alexander ſecuri percuſſus eſt, & ipſe Hircanus honore Regis nominis abnegato , a Pompejo Pontifex creatus eſt ; ita omnes auctores. Quis jam cordatus dixerit poteſtatem vel Regiam, vel Ducalem apud Judæos tunc fuiſſe, qui, amiſſo ſceptro, nequidem eligendi Pontifices poteſtatem habebant.

Rurſus probatur eadem verſus Chriſti naſcentis tempora ejuſdem ſceptri ablatio. Habemus pro iſto momento teſtes omni exceptione majores . Lucæ 3. 1. legitur : *Anno autem quinto decimo imperii Tiberii Cæſaris* , Pilatum fuiſſe Judææ procuratorem , Judęam quippe veluti provinciam ſuo adjunxerant imperio Romani, qui & diverſos aſſignavere gubernatores ; ibidem enim refertur Herodem Tetrarcham Galilęæ extitiſſe , Philippum ipſius fratrem Tetrarcham Ituręę, & Trachonitidis regionis , Lyſaniam vero Tetrarcham Abilinę . Idem patet ex Joan. cap. 19. 15. Pilatus enim tempore Paſſionis Chriſtum eripere volens e manibus inimicorum , Judęis dixit : *Regem veſtrum crucifigam* ? *Re-*

Reſponderunt Pontifices : *Non habemus Regem* , *niſi Cæſarem* . Igitur ipſis fatentibus Judæis , ſceptrum Chriſti tempore ablatum eſt.

Confirmatur : Jacob ſancto afflatus ſpiritu prædixit ſceptrum de Juda tempore *Meſſiæ* auferendum : Atqui de facto ita factum eſt Chriſti tempore : Ergo &c. Duo quidem habemus hic probanda , videlicet & majorem & minorem. Ad primum autem ſic proceditur : Græci Scripturæ ſacræ interpretes, videlicet Septuaginta , Aquila , Symmachus , verterunt, *auferendum* , ſic & tres Chaldaicæ paraphraſes : ſic & ipſi Judæorum Doctores in *Talmud*: ſcilicet Rabbi Moyſes, Maymonides libro ultimo capite 4. .... Rabbi David Kemchi in voce *Schebeth* , Abenezara apud Rabbi Manaſſe, Moſi Gerumdenſis , Rabbi Ezechias, Abravanel.

Nunc vero ad probationem minoris gradum facimus . Quotidiana enim a Chriſto nato probat experientia , Sceptrum eſſe a Judæis prorſus ablatum, quippe qui nunc ſint ſine Rege , ſine Duce, ſine jure; e contra vero ſervi mancipales utique vivant , omnibus Nationibus exoſi, & per totum terrarum orbem vagabundi . Juſtinus Apologia 2. ſcribit hanc calamitatem eis contigiſſe immediate poſt Chriſti mortem ; Caiphas quippe ultimus prophetavit : quidquid ſit , citra dubium eſt hanc in Chriſti mortis vindictam Judæos habuiſſe ſortem , vaſtata a Veſpaſiano & Tito Imperatoribus Romanis Hieroſolyma : tunc illa Oſee prophetia capite 3. adimpleta eſt : *Quia dies multos ſedebant filii Iſrael ſine Rege , & ſine Principe , & ſine ſacrificio , & ſine altari , & ſine Ephod, & ſine Theraphim* . Quod certe perdurat a Chriſti nativitate ad noſtra uſque tempora . Hoc ultro fatentur Judæorum Doctores. Rabbi David Kemchi in Oſee 3. 4. " Hi „ ſunt , *inquit* , dies exilii in quo hodie „ ſumus , nec Regem habemus , nec „ Principem ex Iſrael , in poteſtate ſi- „ quidem Gentium ſumus. „ Rabbi Manaſſe in conciliatore ad Geneſim 49. ſuffragatur his verbis: " Quam pœnam nunc „ fatemur , ſine Rege , ſine Principe , „ ſine Imperio agentes &c. „

Incaſſum reponunt Judæi regnum ſe habere in Monte Caucaſo, cum conſtet ut jamjam prænotavimus, eos in orbe terrarum nullius eſſe juris, quippe qui ſint ubique ſervi mancipales.

Probatio ulterior Prophetiæ , Chriſtus eſt de Tribu Juda.

Una e prærequiſitis conditionibus ad prophetiæ adimpletionem eſt , quod *Meſſias* ſit de Tribu Juda , quandoquidem Patriarcha Jacob aliquid ſpeciale filio ſuo Judæ promiſit, videlicet Meſſiam ex ejus proſapia oriundum . Atqui Chriſtus erat de Tribu Juda ; & probatur multis momentis.

Primo quidem hoc ipſum ſignificatur Geneſeos 12. 3. & Pſal. 88. In priori quidem loco Chriſtus de ſemine Abrahæ , in altero vero de ſemine David proclamatur . Et vero Deus Abrahæ ſic loquitur : *In te benedicentur univerſæ cognationes terræ* . Rurſus ibidem cap. 22. 18. *Benedicentur in ſemine tuo omnes gentes* . Quæ quidem verba Apoſtolus Gal. 3. 16. de Chriſto explanat, dicens: *Abrahæ dictæ ſunt promiſſiones , & ſemini ejus. Non dicit , & ſeminibus, quaſi in multis ; ſed quaſi in uno, & ſemini tuo , qui eſt Chriſtus* . Pſal. vero 88. 30. ait Deus ad David: *Ponam in ſæculum ſæculi ſemen ejus .... Semen ejus in æternum manebit* ; ſcilicet per Chriſtum . Et clarius Iſaiæ 11. 1. *Egredietur virga de radice Jeſſe , & flos de radice ejus aſcendet* . Quæ quidem oraculi verba Rabbi Abenezra , Rabbi Salomon , Rabbi Kinchi , Rabbi Arbabenel , Rabbi Arama , de Meſſia interpretantur . Concinunt Lipomanus in Nizzachon, & plerique recentiores Hebræi.

Secundo : Sanctus Thomas hic 3. p. q. 31. articulo 2. probat ex profeſſo Chriſtum eſſe ex ſemine David. Primo quidem illo Rom. 1. 3. *Qui factus eſt ei ex ſemine David ſecundum carnem* . Deinde ſic loquitur : " Dicendum, quod Chriſtus ſpe- „ cialiter duorum antiquorum Patrum fi- „ lius dicitur eſſe , Abrahæ ſcilicet & „ David : ut patet Matth. 1. cujus eſt „ multiplex ratio : Prima quidem , quia „ ad hos ſpecialiter de Chriſto promiſſio „ facta eſt : dictum eſt enim Abrahæ „ Geneſeos 22. Benedicentur in ſemine „ tuo omnes gentes terræ ; Quod Apo- „ ſtolus de Chriſto exponit , dicens ad „ Galat. 3. Abrahæ dictæ ſunt promiſſio-

nes,

„ nes, & ſemini ejus: non dicit & ſeminibus, quaſi in multis, ſed quaſi in uno, „ & ſemini tuo, qui eſt Chriſtus. Ad „ David autem dictum eſt, De fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam, unde & populi Judæorum ut Regem honorifice ſuſcipientes, dicebant Matth. „ 21. Oſanna filio David. „

Eamdem annuntiat veritatem Malachias capit. 3. qui quidem de Meſſia ſermonem inſtituens ait: *Ecce ego mitto Angelum meum, & præparabit viam ante faciem meam: & ſtatim veniet ad templum ſuum Dominator quem vos quæritis*. Deinde vero hæc ſubjungit: *Et placebit Domino ſacrificium Juda, & Jeruſalem ſicut dies ſæculi, & ſicut anni antiqui*. Quodnam eſt illud ſacrificium Juda, niſi illud quod Chriſtus in ara crucis obtulit?

Tertio: Concinit ſpecialiter novum Teſtamentum. Luc. 3. habetur: *Et ipſe Jeſus erat incipiens quaſi annorum triginta, ut putabatur, filius Joſeph, qui fuit Heli...... qui fuit Juda*. Et Matth. 1. *Liber generationis Jeſu Chriſti filii David*. Obſerves velim S. Matthæum ſuum ſcripſiſſe Evangelium in gratiam Judæorum, qui quidem integras Genealogias in tabulis ſacris & ſcriniis publicis habebant de proſapiis, tum Levi, tum Judæ, ne altera ex aliis tribubus dignitatem, aut Sacerdotii præter poſteros Aaron, aut regiæ poteſtatis præter Judæ Nepotes ſibi aſſumeret, ut teſtatur Julius Africanus in epiſtola ad Ariſtidem apud Euſebium Lib. 1. Hiſt. Eccl. cap. 7. quocirca ſi Matth. aliquid falſi contra Genealogiarum jura ſcripſiſſet, Hebræi abſque mora eum impugnaſſent: Sed nullibi legitur vitio ab eis verſum fuiſſe in hoc Matthæo: Igitur nec ipſis diffitentibus Judæis Chriſtus erat de Tribu Juda oriundus.

Confirmatur iſto ulteriori irrefragabili argumento. Juxta illud Summiſtarum adagium, *Partus ſequitur ventrem*; ſed beatiſſima Virgo Chriſti digniſſima mater erat de Tribu Juda: Igitur & ipſe Chriſtus. Probatur min. ex S. Luca cap. 2. ita ſcribente: *Aſcendit autem & Joſeph a Galilæa de civitate Nazareth in Judæam, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, eo quod eſſet de domo, & familia David, ut profiteretur cum Maria deſponſata ſibi uxore prægnante*. Ex qua quidem ſententia concludunt SS. Patres, beatiſſimam Virginem juxta legem non niſi homini de ſua tribu conjugio fuiſſe conſociatam. Ad quid enim Virgo jam Spiritus ſancti operatione fœta tanto itinere fatigari neceſſe opus fuiſſet, ut Cæſaris edicto obediret, ſi non fuiſſet e Regio Davidis ſanguine edita? Cum ideo Bethlehem venerit, ut pro more concivium tamquam ex proſapia David ſuum ducens ortum profiteretur?

Unius Auguſtini ſufficiat pro iſto momento texere auctoritatem Libr. 23. contra Fauſtum Manichæum. Illum debellat hæreticum propugnantem Mariam ex Tribu Levi fuiſſe oriundam, eo quod in quibuſdam ſcripturis apocryphis legiſſet, Joachim Patrem BB. Virginis fuiſſe Sacerdotem, unde inſulſe concludebat Chriſtum eſſe de genere Aaron. Cap. 9. ſic loquitur S. Doctor. " Quiſquis itaque dicit, Mariam ad „ conſanguinitatem David non pertinuiſſe, „ manifeſtum eſt quod iſtarum ſcripturarum tam excellenti auctoritati obluctetur, ipſe ergo convincat non eam „ pertinuiſſe ad ſemen David, & hoc oſtendat non ex quibuſcumque litteris, „ ſed Eccleſiaſticis, Canonicis, & Catholicis. „ Ergo &c. S. Joan. Damaſcenus ait Joachim habuiſſe pro Patre Barpantherem, pro avo Pantherem & pro atavo Levi omnes de Tribu Juda, qui forſan non diſcrepant ab Heli, Matha, & Levi a S. Luca adductis quouſque Patrem & avos S. Joſeph conſtituit.

Nec minus cæcutit quam auctor Alcorani cap. 2. ubi BB. Virgo de familia Amrami dicitur, & Lib. 3. cap. 1. cujus titulus eſt *de Maria*, ubi aſſeritur eam fuiſſe Aaronis ſororem, & filiam Amrami: quandoquidem BB. Maria mater Chriſti nata eſt tempore Zachariæ, quo certe ævo, nec in Judæa, nec in Iſrael erant Reges. Jam enim ſceptrum ad Herodem Aſcalonitam alienigenam erat translatum; Maria autem quæ fuit filia Amrami ſoror Moyſis & Aaronis, nata eſt tempore Pharaonis in Ægypto, & mortua eſt in Cades, ut hab. Num. 20. cum igitur inter utramque Mariam plures ſæculorum myriades interceſſerint, non ſine ſupina ſacrarum Scripturarum ignorantia auctor Alcorani Mariam Chriſti Matrem cum altera confundere auſus eſt.

Pro-

Probatio prophetiæ juxta Rabbinorum interpretationes & ipſorum Judæorum Paraphraſes.

In Vaticinio ſic dicitur in Hebræo: *Non recedet ſceptrum de Juda, neque Dux de inter pedes ejus donec veniat Siloh.* Quæ quidem vox idem ſonat ac mittendus, filius ejus pacificus: Sed & hoc juxta Paraphraſes & Judæorum interpretes Chriſto optime congruit: & probatur multipliciter. Primo quidem, ſecundum multos *Siloh* idem eſt ac mittendus: ita vulgatus interpres: Euſebius Lib. 7. Demonſt. Rabbini quidam, videlicet Stuchus Hunnelaus & Croſves, quaſi vox illa derivetur a verbo *Scalach*, quod hebraice eſt mittere, eo prope modo quo *Siloe* Joan. 9. v. 7. interpretatur, *Miſſus*: alii contendunt eo nomine ſignificari pacificum, ſic habet Samaritanus codex, ſic Oleaſter, & Huetius; nempe a verbo *Scalach*, quod eſt quieſcere in pace, & in otio permanere. III. Plures alii illud nomen exponunt per filium ejus a Zihel, ſeu *Schilac*, quod idem ſignificat ac ſemen & filium; ita cum plurimis de gente ſua doctoribus Rabbi David Kemxi, in lib. radicum, Rabbi Bechai & Jonathas, quod ſequitur Ludovicus de Dieu, de quo etiam vide Rabbi Manaſſe in Conſiliatore. Abneſra & Mozin Gerundinenſis, denique alii explicant, *donec veniat ille cui*, ſupple, *repoſitum eſt regnum*. Vel *ille qui ei*, ſcilicet Judæ, *promiſſus*. Ita Lxx. interpretes: *Non deficiet*, inquiunt, *princeps ex Juda, & Dux de femoribus ejus, donec veniant quæ repoſita ſunt ei. Et ipſe eſt expectatio gentium.* Targum Jeroſolymitanum ſic legit: *Uſque ad tempus, quo veniet rex Meſſias.* Textus vero Samaritanus: *Non auferetur ſceptrum de Juda, & Dux de vexillis ejus, donec veniat pacificus, & ad ipſum congregabuntur populi.* Quid plura? Prophetiam de Meſſia intelligendam eſſe ultro concedunt vel ipſi Rabbini in Talmude tractatu Sanhedrin cap. 11. Rabba in Geneſim, Raſchi Salomon, Jarchi arabs interpres, & Syrus, Onkelos & alii.

Jam vero, quocumque modo vocem exponas, totidem ſunt *Meſſiæ* proprii characteres, qui non alteri quam Chriſto conveniunt. Ergo &c. Probatur Antecedens ab enumeratione partium. Primo quidem *Meſſias* mittendi ac venturi nomine paſſim in Scripturis deſignatur, juxta illud Iſaiæ 16. v. 1. *Emitte agnum Domine dominatorem terræ.* Matth. vero 11. v. 3. de Chriſto habetur: *Tu es qui venturus es, an alium expectamus?* Secundo etiam pacis titulo *Meſſiæ* Ætas commendatur, Pſal. 71. v. 7. *Orietur in diebus ejus juſtitia, & abundantia pacis.* Item Iſaiæ 9. 6. *Vocabitur nomen ejus.... Princeps pacis.* Porro teſtibus Evangeliſtis, & S. Paulo totum orbem ita in pace compoſuit Chriſtus, ut de eo ſolo dicatur: *Ima reconciliavit ſummis.* Tertio, nullus alius eſt, aut eſſe debuit Judæ filio, ſcilicet *Meſſia*, illuſtrior: cum ſeſſurus eſſet ſuper ſedem David: Chriſtus autem utpote Deus & homo omnes in immenſum in dignitate excedit creaturas. Denique ipſe *Meſſias* ille eſt qui Abraham, Iſaac, Jacob ac Judæ promiſſus fuit, cui quidem repoſitum erat regnum æternum; ſic enim habetur Danielis 7. v. 14. *Poteſtas ejus, poteſtas æterna, quæ non auferetur, & regnum ejus quod non corrumpetur.* Quod quidem oraculum non niſi de filio Dei incarnato intelligi poteſt, cum cuncta hominum imperia evaneſcant & pereant, & juxta Apoſtolum Hebr. 1. veteraſcant, ſolus autem Chriſtus in æternum permaneat: Ecce verba: *Tu in principio Domine terram fundaſti, & opera manuum tuarum ſunt cœli: ipſi peribunt, tu autem permanebis, & omnes ut veſtimentum veteraſcent.*

Ex his ad revincendos recentiores Judæos triplex exurgit auctoritas domeſtica, videlicet Targumiſtica ſeu Paraphraſtica, qua nulla apud eos major eſt: altera non minoris ponderis Thalmudica nuncupatur: tertium occupat locum Rabbinica, quam vel ipſi multi faciunt.

Solvuntur objectiones Judæorum, ex obſcuritate Prophetiæ.

Objiciunt: Illud Jacob Vaticinium nihil pro adventu *Meſſiæ* probat, quod varios, eoſque obſcuros ſubit ſenſus, qui quidem vix ad aliquem determinari aut figi poſſunt: Atqui tale eſt benedictionis *Judæ* Vaticinium. Et probatur: Inſtar omnium ſint illa verba: *Manus tua in cervicibus*

tibus inimicorum tuorum ... *Lavabit in vino ſtolam ſuam, & in ſanguine uvæ pallium ſuum*. Quæ quidem verba non unum oſferunt ſenſum, namque poſteriora verba de terra promiſſionis lacte & vino manante Bonfrerius in cap. 49. Gen. interpretatur. Priora vero de victoriis David: Ergo &c.

Reſpondeo I. Ultro concedendo Scripturam ſacram ſenſus habere multos, litteralem ſcilicet, moralem, & myſticum; ſed contendimus juxta ſenſum obvium, iſta verba: *Non auferetur ſceptrum de Juda, & Dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus eſt, & ipſe erit expectatio gentium*; intelligenda eſſe de adventu Meſſiæ, Jeſu Chriſti Nazareni, qui ſolus fuit expectatio gentium, quippe qui ſolus ad unius Dei fidem & vocaverit, & converterit Gentes.

Reſpondeo II. diſtinguendo majorem: Vaticinium Jacob quoad prima & ultima vocabula varios obſcuroſque complectitur ſenſus, concedo: quoad iſta verba modo laudata, *non auferetur, &c.* nego. Hæc enim ſententia eſt clariſſime ad *Meſſiam* determinata, videlicet Chriſtum, ut credimus, qui ita fuit expectatio Gentium, ut omnis ad alium determinatus ſenſus a Prophetia ſit prorſus alienus.

Inſtant: Atqui vaticinium præ ſe fert ſenſum obſcurum atque indeterminatum: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Vox hebræa *Scheveth*, quam Latinus Interpres vertit, *ſceptrum*, virgam ſignificat: Sed virga non conſolationem, ſed potius afflictionem importat, juxta illud Pſalmi 88. *Si autem dereliquerint filii ejus legem meam ... viſitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum.*

Reſpondeo diſtinguendo: Et eo loci vox *virga* ſumitur pro ſceptro, concedo: pro afflictione, nego. Iſtud vocabulum utrumque ſubit ſenſum, ſceptri quidem, juxta illud Pſal. 44. *Virga directionis, virga regni tui*. Quandoque etiam oppreſſionis ut in Pſalmo pro objectione laudato. In priori ſignificatione ſumi in vaticinio non una evincit ratio. Primo quidem Jacob quid Fauſtum per modum benedictionis annuntiat Judæ. Secundo, Hebræum legit: *Non auferetur ſceptrum ... & Dux, &c.* Septuaginta ponunt: *Non deficiet Princeps ex Juda, & Dux de femoribus ejus*. Hanc lectionem ſecuti ſunt Theodotion, Aquila, & Symmachus, quibus ſuccinunt Paraphraſtæ Chaldæi; ſic enim vertit Onkelos: *Non deficiet exercens dominium*. Paraphraſis Jonathas ſic habet: *Non ceſſabunt Reges, & Principes*. Targum Ieroſolymitanum: *Non ceſſabunt Reges*. Denique abſurdum eſt dicere vocem *Scheveth*, in Prophetia, *virgam* afflictionis ſubindigitare, cum Judæi non in afflictione, ſed cum gloria & abundantia multis ſæculis ſub Regibus Juda proſperati ſint.

Urgent: Atqui ex verbis ſubſequentibus nihil clare habetur in gratiam Judæ: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Non eſt legendum, *non auferetur*; ſed, *non declinabit ſceptrum ad Judam donec veniat, &c.* Ita ut ſit ſenſus, Sceptrum nonprius acceſſurum ad Tribum Juda, quam Meſſias venerit, quandoquidem vox hebraica *Jaſeur*, ſignificat, *declinare ad*: Atqui declinavit ſceptrum ad Judam ab ipſo tempore David: Igitur verſus illa tempora venit *Meſſias*.

Reſpondeo I. Vulgatam quæ cum hebræo textu convenit in ſubſtantia, legere, *non declinabit ex Juda*; ſic enim hebræum latine reddit VValton: *Non recedet virga ex Juda, & Legiſlator inter pedes ejus, uſquequo veniat Siloh, & obedientia populorum*. Xantes Pagninus Ordinis Prædicatorum: *Non recedet virga ex Juda, & Legiſlator de inter pedes ejus, donec veniat Meſſias, & erit illi aggregatio Gentium*. Septuaginta ſic vertunt: *Non deficiet Princeps ex Juda, & Dux de femoribus, donec veniant quæ repoſita ſunt ei, & ipſe eſt expectatio Gentium*. Onkelos in Targo ſeu paraphraſi Chaldaica ait: *Non auferetur habens Principatum ex domo Juda, neque Scriba a filiis filiorum ejus, donec veniat Meſſias, cujus eſt regnum, & ei obedient populi*. Audis omnes a primo ad ultimum legere ex Juda, nuſquam vero ad Judam. His accedit auctoritas ſanctorum Patrum, Chryſoſtomi, utriuſque Cyrilli, Theodoreti, Auguſtini, &c. qui vaticinium in Chriſto adimpletum prædicant.

Reſpondeo II. diſtinguendo: Et vox hebræa *Iaſeur*, ibi ſignificat, *non declinabit ſceptrum ex Juda*, concedo. Significat, *declinabit ad*; nego. Non diffitemur *Jaſeur*, utrumque ſignificare juxta diverſam præpoſitionem illi conjunctam:

Si ponatur *El*, quæ vox latine redditur *ad*, tunc quoque ſignificat, *Jaſour*, *declinabit ad*; e contra vero, *declinabit ex*, ſi conjungatur cum prępoſitione *min*: Porro ita habetur juxta hebræum in vaticinio: *Lo Jaſour ſchevetb min ouda*, id eſt, *non declinabit ſceptrum ex Juda*, *donec veniat qui mittendus eſt*. Hoc eſt Sceptrum erit ſemper in Juda, donec veniat qui mittendus eſt, & cum venerit, ceſſabit.

Inſiſtunt: Rabbini recentiores poſt Aquilam, reponunt vocem *ſchevetb* non ſolum, *virgam*, ſed etiam *Tribum* ſignificare, adeoque hunc eſſe vaticinii ſenſum, *non auferetur Tribus de Juda*, *&c.* Sed nondum ablatus eſt Juda: Et probatur. Primo quidem teſtes ſunt univerſi orbis nationes Judæos numero prope infinitos etiam nunc exiſtere: Secundo, Rabbi Beniamin Tudelenſis, qui tempore Alexandri III. ſummi Pontificis & Friderici Ænobarbi Imperatoris varias orbis regiones perluſtravit, in ſui itinerarii hiſtoria ſcribit propriis vidiſſe oculis in urbe *Bagdad* quondam Babylone multa Iſraelitarum millia ubertate rerum omnium affluentium, amœniſſima loca incolentium, & ab omni reliquorum hominum ſocietate & aditu ſecluſorum propter vaſtiſſimas ſolitudines interjectas, aitque etiam ibi ſedem habere quemdam Æcmalotharcam, ſeu Principem e tribu Juda oriundum, & in Aſia Judaicum Imperium tenentem, cujus dignitatem perpetua ſucceſſione ad *Meſſiam* uſque duraturam ſcribit: Ergo &c.

Reſpondeo fidem non eſſe adhibendam Aquilæ Pontico, qui primus poſt ſeptuaginta vetus Teſtamentum ex Hebræo in Græcum tranſtulit, dum non ſceptrum, ſed Tribum legit, quippe qui ex Judæo Chriſtianus factus ſit, & alternata vice ex Chriſtiano poſtea iterum Judæus, hinc ejus verſio nonnihil ſuſpecta eſt: Si tamen intelligitur de Tribu Juda regnante vel per Reges, vel per Duces, optima eſt; ſi vero de tota Tribu, prorſus rejicienda, utpote abſurda; hunc enim identicum redderet ſenſum: *Non auferetur Tribus Juda de Tribu Juda*. Obſerves velim duas circumferri Aquilæ verſiones; una legit, *non auferetur ſceptrum Juda*: & recipitur atque ponderat: Altera quæ eſt ipſius commentarium: *non auferetur ſceptrum de Tribu*; & recipitur cum addito, ſeu ſic diſtinguendo, *ſceptrum de Tribu Juda*; concedo. *Sceptrum de Tribu*, ut ſic, hoc eſt, *Tribus de Tribu*, nego. Tum quia iſta Aquilæ verſio repugnat verſioni LXX. quæ legit: *Non deficiet Princeps ex Juda*, *& Dux de ſemeribus ejus*, *&c.* Repugnat & Paraphraſi Chaldaicæ jamjam laudatæ.

Ad primam probationem diſtinguo: Etiam num plurimi extant Judæi, ſed diſperſi, & omnium nationum ſervi mancipales, concedo: & extant ſui juris, nego. Hanc ſolutionem eſſe veram non una eſt ratio. Primo quidem ex adimpletione iſtius Oſee prophetiæ c. 3. 4. *Dies multos ſedebunt filii Iſrael ſine Rege*, *& ſine Principe*, *& ſine ſacrificio*, *& ſine altari*, *& ſine Ephod*, *& ſine Teraphim*. Quæ verba explicans ſanctus Auguſtinus Lib. 18. de civitate Dei cap. 28. ait: " Quis non videat " nunc ſic eſſe Judæos. " Vel ipſe David Kemchi Rabbinus vaticinium iſtud in eodem prorſus ſenſu explicat: " Hi ſunt, " *inquit*, dies exilii, in quo hodie ſumus, " &c. Abrabaniel, alter Judæorum doctiſſimus Rabbinus, exponens verſum octavum cap. 33. Iſaiæ, ait: " Præterea meminit Iſaias tertii generis malorum, " exilii nempe, quod penes Iſraelitas non " ſit regnum, nec dominium, nec ſceptrum " judiciale. " His aſſentiunt Rabbi Bechai, Rabbi David Gantzy, & Rabbi Manaſſes, ut obſervat Huetius propoſitione 9. Demonſtrationis Evangelicæ.

Ad alteram probationem dico, ea omnia quæ de regno præſenti nonnulli ſcripſere Rabbini, meras eſſe fabulas, ut obſervat Buxtorfius in Præfatione ad librum *Coſri*. Vel ipſe Beniamin Tudelenſis ultro fatetur Æcmalotorcham illum, ſeu Principem a Mahumetanorum Calipho poteſtatem per ſigilli traditionem accipere ſolitum eſſe. Non ergo proprium, & abſolutum, ſed precarium, & fiduciarium eſt illius dominium.

Replicant: Tametſi Judæi multis cladibus ante Chriſtum fracti, ad propria tamen rediere: Igitur & nunc tandem aliquando finita præſenti captivitate clauſaque, adveniente Meſſia ſuum cum gloria recuperare confidunt.

Reſpondo diſtinguendo: Et tunc erat Dei promiſſio de recuperando regno, concedo:

do : & nunc affulget , nego . Utrumque probavit effectuum eventus: Primum quidem cum Judæi poſt varia adverſus Reges Syriæ bella , ducibus Machabæis , iterum tandem diademata ſibi impoſuerint quidam ex eis , ut Hircanus , Ariſtobulus & nonnulli alii ; alterum vero quatenus juxta laudatam Oſee prophetiam ubique ſint abjecti & exoſi . Hoc ipſum clare admodum dicit Daniel cap. 10. aſſerens , elapſis ſeptuaginta hebdomadibus , populum qui eum erat negaturus, non futurum amplius ejus populum , ſed omnino prorſus opprimendum eſſe calamitatibus.

Solutio colligitur ex Tertulliano, qui in Apolog. cap. 21. pag. 21. Edit. Pariſ. ſic Judæos perſtringit oſtendens ſolum Chriſtum eſſe Meſſiam , nec de altero expectando eis ſpem affulgere : " Iſte igitur " Dei radius , ut retro ſemper prædicabatur, delapſus in Virginem quamdam, " & in utero ejus caro figuratus, naſcitur homo Deo miſtus. Caro ſpiritu inſtructa nutritur , adoleſcit , affatur , " docet, operatur, & Chriſtus eſt ... Sciebant & Judæi venturum eſſe Chriſtum, " ſcilicet quibus Prophetæ loquebantur . " Nam & nunc adventum ejus expectant , nec alia magis inter nos & illos compulſatio eſt , quam quod jam " veniſſe non credunt : duobus enim adventibus ejus ſignificatis, primo qui jam " expunctus eſt in humilitate conditionis " humanæ , ſecundo , qui concludendo " ſæculo, imminet in ſublimitate divinitatis exertæ. "

Perſiſtant: Quidam Rabbini ſic vertunt: *Donec veniat Scriba inter pedes ejus* ; videlicet de partibus generationis inter tibias & pedes exiſtentibus : Igitur non Rex aut Dux in vaticinio prænuntiatur , ſed quidam e Judæis Conſiliarius.

Reſpondee diſtinguendo: Et nomine *Scriba* intelligitur poteſtatem habens aut Regalem , aut ſaltem Ducalem , concedo : ſecus, nego . Solutio patet ex dictis juxta textum Hebræum , & quidem primigenium , tum ex Targo Jeroſolymitano & Paraphraſibus .

Reponunt : Atqui res non ſic conſtat : Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Septuaginta ſic vertunt : *Non deficiet Princeps ex Juda , & Dux de femoribus ejus , donec veniant quæ repoſita ſunt ei* . Sed iſta repoſita in gratiam Judæorum prænuntiantur pro tempore ſempiterno ; ita ut numquam ab eis excidant, cum ſemel eis advenerint : vox enim hebraica , *ad Ki* , reddi poteſt , ſcilicet *ad* , ſignificans , *in æternum* , & *Ki* , *quando*, & tunc reddet ſenſum; *Non excidet ſceptrum a Juda in æternum, quando venerit Meſſias*: Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum . Ad probationem liquet, priora verba luce promeridiana clarius de Principe ex Juda oriundo eſſe intelligenda. Concinit Paraphraſis Chaldaica, quæ nomine *Scribæ* intelligit Ducem & Principem ; ſic enim vertit : *Non auferetur habens principatum a domo Juda , neque Scriba de filiis filiorum ejus, donec veniat Meſſias* . Ceteræ Verſiones ſi quando *Meſſiæ* nomen taceant , illud tamen ſubindigitant , & juxta verborum ſubſtantiam idem dicunt .

Ad poſtrema iſta verba , *Donec veniant quæ repoſita ſunt ei*, diſtinguo: Et iſtis verbis , *Meſſiæ* privilegia annuntiantur , concedo: & aliquid vagi indiſcriminatim pro Judæis dicitur , nego . Tres ſunt lectiones hujus verſionis . Prima ponit : *Donec veniant repoſita ei*. Altera: *Donec veniat cui repoſitum eſt* . Tertia : *Donec veniat quo & quod reſervatur* . Omnes optimæ ſunt, & Chriſto non modicum accommodatæ .

Ad ulteriorem probationem , negamus, *ad* , reddi poſſe , *in æternum* , nec *Ki* , verti *quando* , cum id ſit inauditum Interpretibus : vel ſi velis , intellige de regno Chriſti cujus poteſtas, teſte Daniele , æterna eſt.

Perſiſtes : Particula , *donec* , non ſignificat poſt , vel ante adventum *Meſſiæ* auferendum eſſe Sceptrum Judaicum , ſed e contra , ſenſus eſt ; numquam defecturum eſſe de Tribu Juda ſtatim atque Meſſia venerit : Ergo &c. Probatur antecedens : Primo quidem ex eo quod de *Meſſia* Luc. 1. 33. habeatur : *Regnabit in domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis* . Secundo vox illa , *donec*, non ſemper finem aut ceſſationem , ſed quandoque & innovationem ſignificat. Sic Gen. 8. 7. legitur de corvo : *Non revertebatur donec ſiccarentur aquæ ſuper terram*. Eo quippe loci non ſignificat Corvum eſſe ad Noe reverſum deſiccatis aquis, cum nullo modo reverſus ſit. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo : Particula , *donec*, quandoque non ſignificat rei alicuius ceſſationem, concedo : in Vaticinio , nego. Expoſitio quippe Rabbinorum prophetiæ ſenſum pervertit ; Jabob enim ſic locutus eſt : *Non auferetur ſceptrum de Juda . . . donec veniat qui mittendus eſt* . Iſti vero vertunt : *Poſtquam venerit* : hæc autem duplex locutio diverſa eſt. Prior futurum Meſſiæ adventum reſpicit : Poſterior vero jam præteritum deſignat. Unde ad illud : *Regnabit in domo Jacob in æternum* , diſtinguo : ſpiritualiter & moraliter , concedo : temporaliter & phyſice, ſubdiſtinguo; poſt ſecundum adventum ſub finem ſæculorum, cum orbem univerſum in æquitate judicaverit , concedo : in tempore dum erat adhuc viator , nego . Ita Huetius in Demonſtrationibus Evangelicis propoſit. 9. ubi quatuor prophetica verba ſic explicat , & diſtinguit : Prima parte oraculi : “ *Non auferetur ſceptrum* ,, *de Juda* ; in ſpem æterni regni poſ- ,, ſeſſionis erigitur Juda : Altera : *Nec* ,, *Dux de femore ejus :* temporarius & ,, caducus Judæ ſignificatur Principatus : ,, Tertia: *Donec veniat qui mittendus eſt* ; ,, finis hujus temporarii regni , ſcilicet , ,, & *Meſſiæ* adventus prædicitur: Quarta: ,, *Et ipſe erit expectatio Gentium : Meſſiæ* ,, regnum non anguſtiis Chananææ terræ ,, claudendum , ſed omnem per orbem ,, patens, & ſpiritale futurum prænun- ,, tiatur , quod intelligitur de Eccleſia ,, triumphante & militante. „ Hoc ipſum ab effectibus notum eſt : fides quippe in Chriſtum per orbem univerſum diſſeminata fuit, & ad conſummationem uſque ſæculi in mundo perſeverabit , juxta illam Chriſti promiſſionem in gratiam ſuæ Eccleſiæ, Matt. 16. 18. *Et portæ inferi non prævalebunt adverſus eam* : Ecce regni ſpiritualis perpetuitas . Tum in fine mundi veniet cum poteſtate & majeſtate magna vivos & mortuos judicaturus , & cunctorum dominabitur in æternum ; in Electis quidem per effuſionem gloriæ, in reprobis vero per vindictam . Ecce gloriam & phyſice & moraliter æterna: & ſic patet ſolutio ad alteram probationem.

Solvitur argumentum ex incertitudine perſonæ cui applicanda eſt Prophetia.

Objiciunt Judæi: Non eſt certum de quo loquatur Jacob cum *Meſſiam* annunciat : Igitur iſtud oraculum in JESU CHRISTO NAZARENO non eſt adimpletum. Probatur Antecedens: ſicut Judæ ex quo ſuam Chriſtus duxit originem , ſic & Joſeph , ex quo Tribus Ephraim & Manaſſe etiam promanarunt , convenit promiſſio Meſſiæ . Igitur cum ex Joſeph non procreatus ſit Chriſtus ſecundum carnem , citra fundamentum prophetia illi applicatur . Probatur Antecedens , in qua potiſſimum ſita eſt difficultas : Jacob in gratiam Joſeph ſic locutus eſt Geneſ. 49. 26. *Benedictiones patris tui confortatæ ſunt , benedictionibus patrum ejus : donec veniret deſiderium collium æternorum*. Multa ſunt in hac difficultate diſcutienda : Primo quidem juxta illud oraculum, benedictiones Joſeph ceterorum fratrum benedictionibus prævalent. Secundo , eas uſque ad *Meſſiam* ſeſe extendere iſta denotant verba, *Donec veniret deſiderium collium æternorum*.

Reſpondeo negando Antecedens : Ad probationem nego paritatem propter multa . Primo , gratia uni jam conceſſa, ordinante Deo, alteri non confertur : Porro , ante benedictionem Joſeph , Jacob , ſancto aſſlante Spiritu , promiſerat Judæ *Meſſiam* ex ipſo oriundum : Secundo , ſenſus obvis & litteralis benedictionis Judæ ſpectat *Meſſiam* , juxta illa verba : *Non auferetur ſceptrum de Juda . . . . donec veniat qui mittendus eſt* . Senſus vero benedictionis Joſeph non niſi myſtice terminatur ad *Meſſiam* , cujus quidem vel ipſe fuit figura , deinde vero per fidem filiorum ſuorum ; quidam enim ex Ephraim & Manaſſe Tribubus e captivitate Ninive , Deo duce & miſerante , erepti ad fratres ſuos , ſcilicet Judæos confugerunt, & eorum adhærentes fidei , in ea per ſuos nepotes ad *Meſſiam* uſque perſeveraverunt ; & ſic , inquit Bontrerius , benedictiones Joſeph permanſere , *Donec veniret deſiderium collium æternorum* .

Inſtant :

Inſtant: Atqui hoc ipſum probat *Meſſiam* non ex Juda, ſed ſaltem ex Joſeph naſciturum: Igitur nihil pro Jeſu Nazareno ex Tribu Juda oriundo evinci poteſt. Probatur ſubſumptum: In benedictione Joſeph verſ. 24. hæc in ejus gratiam habentur: *Sedit in forti arcus ejus, & diſſoluta ſunt vincula brachiorum, & manuum illius per manus potentis Jacob: inde Paſtor egreſſus eſt lapis Iſrael*: Igitur Chriſtus qui fuit Mediator, Paſtor Paſtorum & Dominator inferorum, e Joſeph prodiit, adeoque prophetia Judæ nihil pro adventu Meſſiæ probat.

Reſpondeo I. dato & non conceſſo *Meſſiam* ex Joſeph oriundum eſſe, citra dubium jamjam veniſſe conſtat, cum a multis retro ſæculis nihil de regia aut ducali poteſtate filiorum Joſeph ſuperſit: & ſic vel in ipſa luce cæcutiunt Judæi expectantes *Meſſiam*.

Reſpondeo II. negando antecedens. Ad probationem diſtinguo: Joſeph fuit Paſtor Ægypti, quam juſſu Regis Pharaonis gubernavit, & ſuæ propriæ firmamentum familiæ, quam utique tempore famis & ſuſcepit, & aluit, concedo: In hoc ſenſu inde Paſtor, ſcilicet ex Jacob egreſſus eſt Joſeph, qui fuit quidem lapis ſeu firmamentum totius populi Iſraelitici, ex Jacob Iſrael nominati: ex Joſeph ortus eſt *Meſſias*, nego. Hunc ſenſum exhibet auctor Libri Eccleſiaſtici cap. 49. 17. his verbis: *Joſeph . . . natus eſt homo; Princeps fratrum, firmamentum gentis, Rector fratrum, ſtabilimentum populi*.

Reſpondeo iterum aliter diſtinguendo Antecedens: Inde, id eſt, ex Joſeph prodibunt lapides, & Paſtores, ſcilicet Duces, Judices & Reges Iſrael, Joſue, Debora, Gedeon, Jephte, Jair, Abimelech, Jeroboam & Reges decem Tribuum; hi enim omnes ex proſapia Joſeph erant, concedo: id eſt, *Meſſias* ex Joſeph orietur, nego. Et hoc evincunt probationes.

Urgent: Atqui verba prophetiæ ad JESUM CHRISTUM NAZARENUM non terminantur: Et probatur: in textu hebræo ſic legitur: *Non recedet ſceptrum de Juda, neque Dux de inter pedes ejus, donec veniat Silo*; quidam vertunt, *donec veniat Siloh civitas*, ſeu, *donec veniant Saul & Jeroboam*; quos in urbe Siloh in Reges inauguratos confingunt: Alii legunt, *Donec veniat Moyſes*: cui ſententiæ concinunt illa verba unius aut alterius Paraphraſis: *Non auferetur ſceptrum donec veniat Legislator*. Nonnulli hoc de David qui floruit victoriis, multo plures de Salomone interpretantur, quippe qui fuerit Rex pacificus, quod vel ipſa vox *Siloh* ſonat, immo & *expectatio gentium*, quem Regina Saba de longinquo adiit, ut ſapientiæ ejus oracula audiret. His adde, ipſa teſtante Scriptura, ad eum gloriæ gradum regnum Iſrael, regnante Salomone, perveniſſe, ut nec ante, nec poſt ipſum ſimilis fuerit Princeps. Neque vero deſunt Rabbini qui vaticinium non intelligi de *Meſſia* propugnent, ſed potius de aliquo Rege, qui Sceptrum Judæ ad puniendam Judæorum idololatriam ablaturus venire debebat: unde inter eos alii de Nabuchodonoſor, qui capta Hieroſolyma tranſtulit Judam captivum Babylonem: alii de Jeroboam, qui decem abſtulit Tribus intelligi commentiuntur: aliqui demum de Cyro Perſarum Rege prophetiam explicant, eo quod Iſaiæ 45. 1. vocetur CHRISTUS, his verbis: *Hæc dicit Dominus Chriſto meo Cyro*; & populum a captivitate Babylonica relaxaverit, templumque ejus expenſis reædificari cœperit: Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad primam probationem dico, vocem *Siloh*, eo loci non intelligi de urbe, ſed de perſona. Et idem ſonat ac *miſſus*: ſic enim legunt paraphraſes Onkelos & Jonathæ. Prioris habet: *Uſque dum veniat Meſſias*; poſterioris vero: *Uſque ad tempus quo veniet* Rex *Meſſias*. Igitur *Siloh*, quandoque ſumitur pro urbe Tribus Ephraim, ubi ductæ ſunt ſortes ſuper diviſionem terræ promiſſionis, ut habetur Joſue 18. quandoque etiam eſt nomen perſonæ appellativum, & ſic juxta varias radices e quibus promanat vox *Siloh*, varias quoque habet explicationes. Porro in Prophetia legendum eſt *siloach* per *chet*, id eſt, *legatus miſſus, vel mittendus*, a radice *Schalach*, hoc eſt, *miſit*; non ſecus in Evangelio, *Siloe* interpretatur, *miſſus*. Ceterum fabulantur Rabbini; tum quia abſurdum eſt dicere, hunc

eſſe vaticinii ſenſum : *Non auferetur* . . . . . *donec veniat civitas* . Neque vero vox intelligi poteſt , aut de Saule , aut de Jeroboam : præterquam quod enim Saul , electus eſt Rex in *Maſpha* , confirmatus in *Galgala* & unctus a Samuele in *Ramathaim Sophin* , ut habetur 1. Regum 10. Jeroboam vero in Sichem , ut legitur 3. Regum 12. & neuter in *Siloh* civitate ; primus non erat de Tribu Juda , alter vero blaſphemare Idololatria ſua fecit Iſrael , dum in Bethel erexit vitulum adorandum ; ambo mali , & ne minimum quidem expectatio Iſrael . Igitur vaticinium de illis nuſquam intelligendum venit.

Neque vero explicari debet , aut de Moyſe , aut de David , aut etiam de Salomone . Moyſes quippe erat de Tribu Levi , David vero fuit primus e Regibus Juda : Igitur non in ipſo deſiit ſceptrum , cum tamen hæc una conditio ſit ut adimpleatur prophetia : eadem ratione de Salomone non eſt ; tametſi enim pacificus fuerit cum vicinis Regibus , ſed non erga populum quem vectigalibus oppreſſit . A fortiori nec intelligenda de Nabuchodonoſor qui vaſtavit Judæam : Jacob quippe non adverſa ſed fauſta Judæ prænuntiabat ; nec denique de ipſo Cyro qui quidem ſolvit populum a captivitate temporali , ſed non ab æterna , nec fuit expectatio gentium , quippe qui crudeliſſimus , & dorſa Regum terræ contriverit.

Tertullianus in Apologetico Chriſtum eſſe Meſſiam a Jacob annuntiatum luculentiſſimis probat rationibus , præſertim vero Lib. 5. adverſus Marcionem pag. 593. ubi oſtendit vaticinium de Salomone non poſſe intelligi , ſed tantum de Chriſto : “ Eſt , *inquit* , & alius Pſalmus ita
„ incipiens : Deus judicium tuum Regi
„ da , id eſt , Chriſto regnaturo : & juſti-
„ tiam tuam filio Regis , id eſt , populo
„ Chriſti : Filii enim ejus ſunt , qui in
„ ipſo renaſcuntur : ſed & hic Pſalmus
„ Salomoni canere dicetur ; quæ tamen
„ ſoli competunt Chriſto , docere non
„ poterunt etiam cetera non ad Salomo-
„ nem , ſed ad Chriſtum pertinere ? De-
„ ſcendit , inquit , tamquam imber ſuper
„ vellus , & velut ſtillæ diſtillantes in
„ terram . Placidum deſcenſum ejus , &
„ inſenſibilem deſcribens de cœlo in car-
„ nem : Salomon autem etſi deſcendit
„ aliunde , non tamen ſicut imber , quia
„ non de cęlo ; ſed ſimpliciora quæque
„ proponam . Dominabitur , inquit , a
„ mari ad mare , & a flumine uſque ad
„ terminos terræ : hoc ſoli datum eſt
„ Chriſto . Ceterum , Salomon uni & mo-
„ dicæ Judææ imperavit . Adorabunt il-
„ lum omnes Reges : quem omnes , niſi
„ Chriſtum ? Et ſervient ei omnes natio-
„ nes : cui omnes , niſi Chriſto ? Sit no-
„ men ejus in ævum ; cujus nomen in
„ æternum , niſi Chriſti ? Ante ſolem ma-
„ nebit nomen ejus : ante ſolem enim ſer-
„ mo Dei , id eſt Chriſtus ; & benedicen-
„ tur in illo univerſæ gentes : in Salo-
„ mone nulla natio benedicitur ; in Chri-
„ ſto vero omnis . Quid nunc ſi & Deum
„ eum Pſalmus iſte demonſtrat ? Et bea-
„ tum eum dicent : quoniam benedictus
„ Dominus Deus Iſraelis , qui facit mi-
„ rabilia ſolus : Benedictum nomen glo-
„ riæ ejus , & replebitur univerſa ter-
„ ra gloria ejus . Contra , Salomon , audeo
„ dicere , etiam quam habuit in Deo glo-
„ riam amiſit , per mulierem in Idolola-
„ triam uſque pertractus . „

SOLVITUR ARGUMENTUM

De ablatione Sceptri multis retro ſæculis , ante Chriſtum natum.

DEVICTIS iterum atque iterum Judæis pro adimpletione vaticinii Jacob in Chriſto , ad alia ſe ſe convertunt commenta , concedendo quidem Meſſiam veniſſe , ſed multis ante Chriſtum ſæculis : ſi hæc Judæi non aſſerant , ſaltem propugnant impii , quorum eſt illud ratiocinium . Juxta Jacob morientis eloquium , ablato a Judæis ſceptro , *Meſſias* venire debuit : Sed hoc contigit tempore Judicum ; vel ſaltem Jechoniæ : Judicum quidem , cum inter quatuordecim nonniſi duo fuerint ex Tribu Juda , ſcilicet Othoniel , & Obeſam ; Jechoniæ vero Regis Judæ , quo quidem extincto , nullus e Juda poſt ipſum ſedit in Throno . Et probatur : Jerem. 22. 30. ſic ait Deus : *Hæc dicit Dominus : Scribe virum iſtum ſterilem , virum qui in diebus ſuis non proſperabitur : nec enim erit de ſemine ejus vir , qui ſedeat ſuper ſolium David.* Ergo &c.

Re-

Reſpondeo negando minorem. Ad primam probationem, diſtinguo: Et adimpletio prophetiæ non computatur a judicibus, ſed initium habet a Regibus Juda, ſcilicet a David, & ad Duces uſque protracta eſt, concedo: ſecus, nego. Unde parum refert quod multi ex judicibus non fuerint ex Tribu Juda. Ad ſecundam probationem, diſtinguo antecedens: nullus de ſemine Jechoniæ ſedebit ſuper ſolium ut Rex, concedo: ut Dux, nego. Tranſacta enim captivitate Babylonica, Reſpublica Judæorum per Duces, qui in prophetia commemorantur, gubernata eſt: Porro Jechoniæ ſucceſſit Salathiel Dux de Tribu Juda, juxta illud Matth. 1. *Joſias autem genuit Jechoniam & fratres ejus in tranſmigratione Babylonis; & poſt tranſmigrationem Babylonis, Jechonias genuit Salathiel, Salathiel autem genuit Zorobabel &c.* Iſte autem erat de domo Judæ oriundus.

Inſtant: Atqui tempore captivitatis Babylonicæ prorſus extinctum eſt regnum Judaicum. Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Tunc ſceptrum, ſeu Regnum cenſetur penitus ablatum, quando Rex ipſe cum proceribus & populo captivus ducitur: quando Provinciæ, quando urbes, & tota terra tranſit in victoris poteſtatem, ita ut vel quid minimum non ſuperſit pro devicta natione: Atqui res ſic ſe habuit tempore Jechoniæ. Et probatur, breviter texendo captivitatis hiſtoriam, quæ Lib. 4. Regum fuſo deſcribitur calamo cap. 23. Joakim regnavit in Juda, fecitque malum coram Domino. Cap. 24. in vindictam factus eſt Nabuchodonoſor ſervus, cui tribus annis ſervivit, rurſum vero rebellavit contra eum: hinc ordinante Domino latrunculi & Chaldæorum, & Syriæ & Moab exagitaverunt Judæam, & hoc etiam propter peccata Manaſſe jam jam mortui. Tum defuncto Joakim, Joachin filius ejus regnavit pro eo, qui & ſicut ſui Patres fecit malum coram Domino. Tunc venit Nabuchodonoſor & obſedit Jeruſalem, quo facto egreſſus eſt Joachin cum ſua matre, ſervis ſuis & principibus ad Nabuchodonoſor qui eum ſuſcepit octavo ſui Regni anno. Verum ducti ad Nabuchodonoſor non invenerunt gratiam apud eum, quinimmo captis templi vaſibus, tranſtulit omnem Jeruſalem, & univerſos principes, & omnes fortes exercitus, decem millia in captivitatem cum Rege, matre & univerſis Primatibus, omnemque artificem & cluſorem, nihilque relictum eſt, exceptis pauperibus populi terræ. Et conſtituit Mathathiam patruum ejus pro eo: impoſuitque nomen ei Sedeciam, eo quod juramento ei fidelitatem promiſerat, quod quidem vox *Sedecias* ſonat; ipſe vero aliquibus elapſis annis, etiam malum fecit coram Domino, & receſſit a Nabuchodonoſor: iſte vero iterum cum exercitu magno comparato venit & obſedit Jeruſalem, ea vero capta, ſuccendit domum Domini & univerſas, tum populi, tum Regis domos, univerſamque templi ſupellectilem tranſtulit Babylonem, interfectis etiam Sedeciæ filiis, ipſum effoſſis oculis cum tota prorſus natione, relictis ſolum vinitoribus & agricolis captivum duxit; ſic enim habetur cap. 25. *Tranſlatus eſt Juda de terra ſua.* Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem, diſtinguo majorem: Tunc Sceptrum pœnitus ceſſat quando Rex cum toto populo captivus ducitur, ſi non illi remaneat poteſtas civilis, & in vitam ſubditorum, concedo: ſi ſuperſit, nego. Similiter diſtinguo minorem, & Rex Judææ, vel in ipſa captivitate habebat jus in vitam ſuper ſervos ſuos, concedo: & non habebat, nego minorem & conſequentiam. Porro tametſi pro bonis temporalibus nulla Judæis principibus captivis maneret poteſtas, bene tamen pro rebus civilibus, ita ut a ritu Paganorum abſtinentes, prævaricatores legis abſque miſericordia punirent; cujus rei percelebre legitur exemplum de judicio junioris Danielis, qui Suſannam innocentem a falſo crimine purgavit, ſenes vero calumniatores morti tradidit, & juxta talionis pœnam lapidari definivit. Et vero numquid Rex captivus deſinit eſſe Rex, quaſi vero Franciſcus primus Matriti captivus, non ſemper extiterit Galliarum Rex? Quid plura pro hoc momento referam? Vel ipſo mortuo Nabuchodonoſor, Joachin ſedit in Throno patris ſui apud Babylonem anno 37. tranſmigrationis, & Regios honores obtinuit; ſic enim habetur Lib. 4. Reg. cap. 25. 27. *Factum eſt*

vero in anno trigeſimo ſeptimo tranſmigrationis Joachin Regis Juda, menſe duodecimo, vigeſima ſeptima die menſis ſublevavit Evilmerodach Rex Babylonis, anno quo regnare cœperat, caput Joachin Regis Juda de carcere. Et locutus eſt ei benigne: & poſuit Thronum ejus ſuper Thronum Regum, qui erant cum eo in Babylone. Et mutavit veſtes ejus quas habuerat in carcere, & comedebat panem ſemper in conſpectu ejus cunctis diebus vitæ ſuæ. Annonam quoque conſtituit ei ſine intermiſſione, quæ & dabatur ei a rege per ſingulos dies, omnibus diebus vitæ ſuæ.

Reſpondeo II. aliter diſtinguendo eamdem majorem: Et hæc unum tantummodo probant, videlicet regnum Juda fuiſſe interruptum, concedo: fuiſſe penitus extinctum, nego. Interruptionem exercitii poteſtatis Regiæ non auferre ab aliqua natione Regnum nemo non novit, maxime vero cum adeſt de recuperando Regno Dei omnipotentis promiſſio, qualis fuit in gratiam Judæorum, quorum captivitas juxtà Jeremiam, nonniſi ſeptuaginta annorum ſpatio futura erat: qua quidem tranſacta, ad Meſſiam uſque, teſte Jacob vaticinante, Reſpublica Judaica protrahi debebat.

Dices: Vel ipſo tempore Paſſionis Chriſti Judæi judicabant reos, ut liquet ex illo ad eos Pilati effato de Chriſto Joan. 18. 31. *Accipite eum vos, & ſecundum legem veſtram judicate eum*; & tamen, teſtibus Chriſtianis, ſceptrum jam jam fuerat a Judæis ereptum. Igitur nihil concludi poteſt pro perſeverantia ſceptri tempore captivitatis ex judicio Danielis, ſenes calumniatores ad mortem damnantis.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens: Et Pilatus pro hac vice concedebat Judæis facultatem judicandi Chriſtum, quem innocentem prænoſcens, nolebat juxta falſa allata teſtimonia judicare, concedo: Et revera Judæi tunc temporis a ſuo non exciderant jure, nego. Eos ipſos habemus confitentes reos, cum Pilato ibidem reſponderint: *Nobis non licet interficere quemquam*.

Reponunt: Juxta Jacob oraculum Meſſias veniendus erat, ut primum a Judæis poteſtas auferretur: ſic mortuo Balthaſſar capta & diruta urbe Babylonica, Scriptura ait de regno Chaldæorum Dan. 5. 29. *Datum eſt Medis & Perſis*. Igitur cum totus Juda tranſlatus ſit, dubio-procul Regnum Judaicum tunc prorſus extinctum dici debet. Hoc ipſum ulterius varia eaque domeſtica probant exempla: Tametſi enim v. g. ab Hiſpania propulſi ſint Mauri fortitudine & magnanimitate Ferdinandi V. tempore, tamen quo regionem illam invaſerant, regnum Hiſpaniarum ad illos translatum dictum eſt: quinimmo ſic & diceretur, tametſi tyrannus reſtituere promitteret: neque vero ſolvitur difficultas dicendo, Judæos captivos inter ſe aliquam exercuiſſe poteſtatem, cum hoc nonniſi obtenta a Chaldæis licentia factum ſit: vel ipſi Chaldæi Perſis poſtea ſubjecti, juxta leges Patrias ſe ſe geſſerunt; quod quidem etiamnum pro religione Græcis concedit Turcarum Imperator. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens: Ceſſat regnum ut primum translatum eſt, ſi non adſit de illo recuperando Dei promiſſio, concedo: ſin minus, nego. Ad exempla nego paritatem. Ad primum quidem, cum Scriptura expreſſe dicat, regnum Chaldæorum in vindictam ſacrilegiorum Balthaſſar datum fuiſſe Medis & Perſis: nec quidquam virium habent cetera; ſicut enim Deus fidelis, ſic & in exequendis promiſſis potentiſſimus eſt: non ſic homines, qui etſi promitterent ablata reſtituere, quandoque impedimentis irretiti, hoc ipſum adimplere nequeunt.

Ad id vero quod ſubjicitur, Principes licentiam facere populis quos ſuo adiciſcunt Imperio, ut juxta Patrias Leges ſe gerant, diſtinguo: pro eorum religione, concedo: pro civilibus, ita ut poteſtatem habeant in vitam, nego. Sic v.g. Græci Turcarum ſervi, numerata pecunia habent ſuæ Religionis exercitium, nuſquam vero in vitam poteſtatem. Jam vero ſi de Chaldæis ſermonem inſtituamus, certum eſt ipſos in Judæos captivos ſuam poteſtatem exercuiſſe, cum vel ipſa teſtetur Scriptura Danielem fuiſſe in lacum leonum dejectum, eo quod iteratis vicibus ad Deum ſuum fudiſſet preces contra Edictum Regis, quo prohibitum erat, ne quis alium Deum præter Idola, invocare auderet.

Solvitur argumentum de ablatione ſceptri tempore Ducum, maxime Aſſamonæorum.

OPPONUNT: Elapſa captivitate, ne quidem ſub Ducibus ſupremam habuerunt Judæi poteſtatem: Igitur Sceptrum penitus fuit in captivitate Babylonica extinctum. Probatur antecedens: Et idem redit quod ſupra ratiocinium. Tunc ſceptrum cenſetur prorſus ablatum, cum Tyranni in urbe Regia dominantur, & de omnibus ad nutum diſponunt: Atqui eo acerbitatis gradu Judaica Reſpublica tempore Regum Syriæ & Græcorum venerat, quod quidem multipliciter oſtenditur: I. Sub imperio Perſarum, ſuos Judæi a Perſis accepere Gubernatores, videlicet a Nabuchodonoſor Matthaniam, rurſus ab Artaxerſe Longimano Nehemiam, ut habetur Nehemiæ. II. Quin immo tributa ſolvebant alienigenis Imperatoribus, ut ibidem legitur. Suffragatur Joſephus Lib. 10. Antiquit. capit. 7. III. Sub Imperio Græcorum nedum Duces, ſed & SS. Pontifices a Regibus Syriæ ſuſcipere coacti ſunt Judæi; namque apud Eſdram habetur, Alexandro Magno Macedoni Judæos ſolviſſe tributa, & ab eodem, ut ea annis Sabbatiſmi non ſolverent, expoſtulaſſe. Item Libr. 2. Mach. Rex Syriæ diſpoſuit de Pontificatu, nam Jaſon frater Oniæ magni Sacerdotis pecunia numerata illum obtinuit ab Antiocho Nobili: Ergo &c.

Reſpondeo negando Antecedens: ſiquidem Zorobabel Rempublicam Judaicam in priſtinum reſtituit ſtatum, & poſt ipſum fortiſſimi Duces; immo poſt eos Judæi quoſdam habuere qui ſibi impoſuerint diademata, videlicet Ariſtobulum, Alexandrum, Jamnhæum, Hircanum natu primum, & Ariſtobulum natu minorem; poſtea vero a Pompejo devicti verſus Chriſti tempora cœperunt habere Reges alienigenas, quorum primus fuit Herodes Aſcalonita; quo regnante natus eſt Chriſtus, ut adimpleretur quod dictum eſt per Jacob prophetantem: *Non auferetur ſceptrum de Juda, & Dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus eſt.*

Ad probationem diſtinguo Antecedens: Judæi acceperunt ad tempus, & Duces, & Sacerdotes ab alienis Regibus, & neceſſitate compellente eis tributa ſolverunt, concedo: & Sceptrum erat penitus ablatum, nego. Erat enim ad ſummum interruptum propter rationes jam jam laudatas. Judæi ſolverunt quidem tributa Græcis, ſicut permulti Reges tum Aſiæ tum Africæ noſtris temporibus Turcarum Imperatori ſolvunt; nimirum vel ad redimendam vexationem, vel etiam propter aliquam fiſci dependentiam. Neque etiam ſemel compertum habuimus, flagrante bello, Reges Europæ ſuis permittere ſubditis ut ſolvant hoſtibus hinc & inde verſus eorum fines curſitantibus contributiones ad vitandam bonorum dilapidationem: Ergone ceſſant eorum eſſe Reges & Domini? Nullo modo. Idem de Judæis reſpectu Regum Perſarum & Græcorum dicendum eſt.

Ad id vero quod ſubjungitur, Judæos accepiſſe Pontifices a Regibus Græcis, diſtinguo: Pontifices ſuæ gentis, ſed non Duces, concedo: ſecus, nego. Jaſon qui Pontificatum ab Antiocho nobili accepit, erat frater Oniæ: ſed hoc totum neceſſitate compellente factum eſt. Quod vero Duces minime receperint, ex libris Machabæorum conſtat; quandoquidem dum Reges Syriæ imperabant Jeroſolymæ, Machabæi Duces clavum regni Juda in aliis urbibus tenebant: ibique annorum circiter 166. ſpatio Græcis reſtiterunt; tribus tandem Antiochi Ducibus contritis, ita prævaluerunt Judæi, ut ejectis ſæpius e Jeroſolyma Græcis, tandem diademata ſibi iterum impoſuerint.

Quod autem Machabæi Duces adverſantibus Syriæ & Ægypti Regibus ſemper gubernaverint, fuſe deſcribitur in Libris Machabæorum: Libr. 1. capit. 13. hæc leguntur: *Audivit Simon quod congregavit Tryphon exercitum copioſum, ut veniret in terram Juda...... & accenſus eſt ſpiritus populi ſimul ut audivit ſermones iſtos: & reſponderunt voce magna, dicentes: Tu es Dux noſter loco Juda & Jonathæ fratris tui: pugna prælium noſtrum, & omnia quæcumque dixeris nobis, faciemus: & congregans omnes viros bellatores acceleravit conſummare univerſos muros Jeruſalem, & munivit eam in gyro.* In hoc textu multa obſervanda veniunt. Primo quidem, florebat Reſpublica Judaica Ducibus Aſſamonæis, Tryphon enim, congregato exercitu, Judæam

dera-

devaſtare tentabat, ſed ſpes feſellit eum, quandoquidem Simon ei fortiter reſtitit. Secundo, ipſe Simon electus eſt a viris Juda Dux ut regni debellaret hoſtes. Tertio, Jeroſolymam munivit. Tunc igitur Machabæi in urbe Regali imperabant, cum vero fugere cogebantur, ad alias confugiebant urbes ubi clavum Imperii tenebant, hoſtibus vero contritis inſtaurabant ſancta, in primis & Templum & ſanctam civitatem, ut legitur in Libris Machab. ſicque Dei promiſſio de recuperando regno, tranſacta captivitate Babylonica, mirum in modum protegente Deo, adimpleta eſt, ut habetur Lib. 1. Eſdræ 7. 25. 26. his verbis: *Tu autem Eſdra ſecundum ſapientiam Dei tui, quæ eſt in manu tua, conſtitue Judices & Præſides, ut judicent omni populo . . . , Et omnis qui non fecerit legem Dei tui, & legem Regis diligenter, judicium erit de eo, ſive in mortem, ſive in exilium, ſive in condemnationem ſubſtantiæ ejus*. Ecce poteſtas ſuprema, eaque completa; eamdem autem habuiſſe quoad mortem vel in ipſa captivitate, legitur Danielis 13.

Inſtant: Pauci admodum Judæi e captivitate reverſi ſunt; inſuper ſpatio 450. annorum circiter ita vexabantur a Regibus tum Syriæ, tum Ægypti, ut ſui juris numquam fuerint, ſed potius illorum Tributarii, & ſubditi eſſent. Teſtis Joſeph., qui Lib. Antiq. Jud. Lib. 12. cap. 1. ſcribit Ptolemæum Soterum Regem Ægypti cepiſſe Jeroſolymam, & centum millia hominum traduxiſſe in Ægyptum: Legitur quoque 1. Mach. cap. 1. & 2. Jeroſolymam ab Antiocho captam & Templum expoliatum: Sed hæc omnia evincunt Judæos ſub Ducibus nullam habuiſſe ſupremam poteſtatem: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Nullam habuerunt ſub nomine Regis, concedo: ſub nomine Ducis, nego, propter rationes ſupra allatas. Jam vero parum ad præſens negotium refert, ut pauci vel plures Judæi e captivitate egreſſi ſint; ſufficit quod in immenſum multiplicati Rempublicam reſtauraverint: ſi tamen pauciores dicendi ſint qui 42360. bellatores numerarent: Sic enim habetur Eſdræ 1. c. 2. 4. *Quadraginta duo millia trecenti ſexaginta, exceptis ſervis eorum, & ancillis, qui erant ſeptem millia trecenti triginta ſeptem, & in ipſis Cantores & Cantatrices ducenti*. Quid plura referam? Ad ſummum dici poſſet Sceptrum non nihil interuptum fuiſſe, dominantibus Regibus Syriæ in Jeruſalem, cum poſtea ex ea & expulſi ſint, & Ptolemeus Philadelphus filius Soteri Judæos captivos in gratiam verſionis LXX. Interpretum, relaxaverit.

Inſiſtunt: Machabæi, qui velut Duces uno & dimidio circiter ſæculo imperabant, de Tribu Levi erant oriundi, ut habetur 1. Mach. 2. ubi Mathathias eorum Pater Sacerdos e familia & vice Joarib dicitur; Joarib autem fuiſſe de filiis Aaron conſtat ex Lib. 1. Paralip. cap. 24. Sed ad vaticinii adimpletionem prærequiritur ut Sceptrum ſeu ſuprema poteſtas in Tribu Juda maneat: Igitur vel ipſo Ducum tempore Sceptrum ceſſavit.

Reſpondeo I. ad iſtam graviſſimam difficultatem, prophetiam intelligi de tota Tribu Juda. Sic cenſent inter Patres Juſtinus Martyr Dial. cum Triphone, Athanaſius Lib. de Incarn. Euſebius Lib. 8. Demonſt. Evang. Chryſoſtomus Homilia 77. Ambroſius Lib. de Benedictionibus Patriarcharum cap. 4. Auguſtinus Lib. 18. de Civ. Dei cap. 45. Theodoretus q. 110. in Gen. Rupertus Lib. 1. in Geneſ. & alii complures, quiquidem controverſiam ita intellectu facilem ſic excogitavere, ut vix ullam de iſto momento diſceptationem moverint. Nec mirum, ceteræ Tribus in captivitate Ninive pene extinctæ ſunt, ex his vero pauciores reliqui ad confratres de Tribu Juda confugerunt, & ex illo tempore non amplius Iſraelitæ, ſed Judæi vocati ſunt; quippe qui in terra Juda fugitivi commorarentur, & conſequenter ſuprema poteſtas penes Principes Juda erat: ita ut ipſi de Ducibus ad nutum, vel ex ſua, vel ex aliena Tribu providerent: quibus ſuppoſitis, poteſtas abſque negotio intelligitur remanſiſſe in Tribu Juda, ſicut prædixerat Jacob.

Reſpondeo II. diſtinguendo: Machabæi erant de Tribu Levi ex linea paterna, concedo: materna, nego, ut habetur 2. Paral. cap. 22. licitum enim erat Levi matrimonio conjungi cum Tribu Juda regali propter dignitatem; Joarib autem Machabæorum pater, ſuum ab Aaron ducebat ortum, Aaron vero filiam Aminadab de

Digitized by Google

Tribu Juda uxorem habuit, ut habetur Exodi 6. iſta ſolutio colligitur ex Lxx. qui ſic legunt: *Non deficiet Princeps ex Juda, & Dux de femoribus ejus, donec veniant quæ repoſita ſunt ei*. Quod quidem nomen plurale, *femoribus*, indigitat patrem & matrem. His adde Tribum Levi nullum habuiſſe in diviſione terræ promiſſionis locum fixum, ſed Levitas ceteris Tribubus commixtos fuiſſe: Quia vero poterant matrimonio conjungi cum filiabus Judæ, quid mirum ſi ſuas propter uxores Machabæi clavum Imperii tenuerint, ſicut paucis ab hinc annis Arauſicanus Princeps propter ſuam uxorem Guilmetam Jacobi II. e throno dejecti filiam, Rex Angliæ inauguratus ſit?

Reſpondeo III. aliter diſtinguendo: Et Machabæi nomine Judæ prius electi a Principibus Juda imperabant, concedo: & jure avito gubernabant, nego. Senatus *Sanhedrin* ſeligebat ex fratribus unum qui bella Domini, & prælia pro tota natione ſuſtineret: ſicut igitur cum Poloni ex alia natione eligunt Regem, Sceptrum Poloniæ non translatum ad alienigenas, ſed ſemper in Polonia manere dicetur, eo quod Rex non niſi in Polonia, & auctoritate Polonorum regnet, pari & conſimili modo, imperantibus Aſſamonæis, Sceptrum Judææ, in Juda perſeveravit; electi quippe fuerant a filiis Juda, nec alibi niſi in terra Juda regnabant. Quod autem Machabæi ex previa tali electione regerent, patet ex electione Simonis recenſita Lib. 1. Mach. cap. 13. cap. vero 9. 28. refertur electio Jonathæ a Juda defuncto; ſic enim ſcriptum eſt: *Et congregati ſunt amici Juda*, ſcilicet primates Tribus Juda, *& dixerunt Jonathæ: ex quo frater tuus Judas defunctus eſt, vir ſimilis ei non eſt, qui exeat contra inimicos noſtros Bacchidem, & eos, qui inimici ſunt gentis noſtræ. Nunc itaque te hodie elegimus eſſe pro eo nobis in Principem, & Ducem ad bellandum bellum noſtrum*. Ergo &c.

Replicant: Primus inter Machabæos Dux fuit Mathathias: Sed iſte abſque electione Dux extitit; fugiens quippe a facie inimicorum, a quibus contriti fuerant Judæi; quoſdam ſibi adſcivit amicos, qui in unum congregati, ſeipſo Duce, bella Domini gerere, & pugnare pro ſanctis legibus cœperunt. Ergo &c.

Confirmatur: Vel ipſe Mathathias ſua privata auctoritate filium ſuum Juda conſtituit Ducem poſt ſe; ſic enim habetur 1. Mach. 2. 49. 66. *Et appropinquaverunt dies Mathathiæ moriendi, & dixit filiis ſuis. ... Judas Machabæus fortis viribus a juventute ſua, ſit vobis Princeps militiæ, & ipſe aget bellum populi*. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Mathathias non fuit electus Dux per ſortem, concedo: ex tacito conſenſu & per obedientiam pro actione prælii, nego. Aliquem eligi ducem dupliciter contingit: Primo quidem per ſortem, quod fit in commitiis Nationis, modo votis, modo ſchedulis, modo etiam calculis viva voce datis: alio modo conſenſione & actione, quod in bello quam plurimum factum fuiſſe compertum eſt; videlicet cum Proceribus gentis gladio hoſtium cadentibus, alter genti conjunctus exurgit, & fractos ſuo exemplo ſtimulans, & quaſi vivificans animos pergit adverſus hoſtes primus: tunc enim ceteri illius inhærentes veſtigiis, tacito conſenſu, qui quidem electione per vota quandoque efficacior evadit, illi non ſine diſcrimine vitæ lætabundi obediunt. Iſto modo electus apparuit a Judæis Mathathias, qui rempublicam tunc temporis extrema agentem ac prope collabentem ſuſtinuit: Quid mirum? Si Judæ proceres magna cum gratiarum actione habuerint ut ducem Mathathiam, & filium ſuum Judam ab illo Ducem nominatum ex tacito conſenſu uti talem etiam agnoverint. Hoc ipſum patet ex Lib. 1. Mach. cap. 13. 1. 2. 3. ubi ſic loquuntur de electione Simonis Machabæi primates ex Tribu Juda: *Et audivit Simon quod congregavit Triphon exercitum copioſum, ut veniret in terram Juda .... & accenſus eſt ſpiritus populi ſimul ut audivit ſermones iſtos: & reſponderunt voce magna dicentes: tu es Dux noſter loco Juda & Jonathæ fratris tui.* Audis illos agnoſcere Simonem ut Ducem, & eodem prope modo de ejus electione loqui quam de electione Jonathæ, quem ipſi expreſſe, ut habetur ibidem capite 9. elegerant in ducem. Et ſic patet reſponſio ad confirmationem. Quod autem tunc temporis poteſtas eſſet penes principes Juda, habetur Lib. 1. Mach. cap. 5. 63. his verbis: *Et viri Juda magnificati ſunt valde in conſpectu omnis Iſrael*.

Repo-

Reponunt : Atqui non poteſt intelligi Scriptura ex his omnibus, niſi concipiatur Sceptrum prorſus ablatum : Ergo &c. Probatur ſubſumptum : Benedictio prophetiæ appellat ſupra perſonam : ſic enim habetur : *Non auferetur ſceptrum de Juda & Dux de femore ejus* . Igitur tempore Machabæorum Sceptrum vere fuit ablatum, cum hoc non poſſit intelligi , neque de tota Judæorum natione , neque de Aſſamonæis, qui erant de Tribu Juda ſolummodo ex linea materna: porro nemo non novit mulieres apud Judæos vix ullum in genealogiis habuiſſe locum , & poteſtatem.

Reſpondeo I. diſtinguendo : Et priora verba : *Non auferetur ſceptrum de Juda* ; ipſam complectuntur benedictionem , quatenus regnum in ſola Tribu Juda, extinctis aliis Tribubus , perſeveravit , concedo : & reliqua eamdem ſpectant benedictionem ſubdiſtinguo : mediate , concedo ; immediate , nego . Sufficit ut Juda , vel per ſe , vel per confratres a ſe electos regnaverit : ſic propugnat Euſebius Lib. 8. Demonſt. Evang. Quod autem benedictio in perſona adimpleta ſit , non una probat ratio . Primo quidem , a David uſque ad Sedeciam incluſive ſexdecim reges de Tribu Juda annorum circiter 473. ſpatio clavum imperii tenuerunt . Secundo , mortuo Sedecia , Duces decadum Tribuum inaugurati ſunt Salathiel & Zorobabel : Tertio demum, vel ipſi Machabæi non niſi conſentientibus Judæis regnavere.

Ad id vero quod dicitur de mulieribus, diſtinguo: Pro nihilo veluti habebantur , & in Genealogiis, & in regimine , ordinarie loquendo, tranſeat : de lege extraordinaria, nego. Dico tranſeat ; Nam etſi Tribuum Duces eſſent viri, habebant tamen mulieres jus innatum ad hæreditatem, ut legitur Joſue 17. de quinque filiabus Salphaad ex Tribu Juda , quæ ſuam poſtulaverunt in terra promiſſionis partem, & obtinuerunt. Nec mirum, Deus promittens Abrahæ quod in ſemine ejus cunctæ benedicerentur nationes , utrumque complexus eſt ſexum, viros ſcilicet & mulieres, cum iſtæ non ſemel pro republica Judæorum Magnalia fecerint. Revera quidem *Debora*, vel ipſo Deo ordinante , non ſine magna ſapientia judicavit populum ; & fortitudine magna pro virili debellavit Hebræorum hoſtes, Judicum 4. Quid memorem Eſtherem , quæ gratiam coram Aſſuero inveniens, totum populum ab imminente morte liberavit ? Quid victoriam ſuper Holophernem Judith , quam annua feſtivitate celebraverunt Judæi ? Quid demum inter omnes eminentiſſimam Mariam Deiparam , quæ nedum veteris, ſed & novi Teſtamenti omnium & lætitia & decus? Ex ea enim Virgine de Tribu Juda natus eſt Chriſtus Dominus, ut habetur Matth. 1.

Inſiſtes : Jacob benedicens filium ſuum Judam aliquod ſpeciale privilegium eis ſpopondebat : Igitur poteſtas ſuprema de tota gente Judaica affirmari non poteſt : alias eventus non probavit prophetiæ adimpletionem.

Reſpondeo negando conſequentiam . Et vero Judam habuiſſe ſpeciale privilegium, non una evincit ratio. Primo quidem illum laudavere fratres cum fugitivi in terra Juda ſuſcepti ſint ; ſecundo, Sceptrum floruit ſub filiis Judæ , videlicet victoriis David, ſapientia ſalomonis, pietate Ezechiæ & multorum aliorum. Floruit & Duce Zorobabel , qui poſt captivitatem fratres reduxit in Judæam, & ipſe cum eis templi ſtructuram perfecit ; immo ipſam urbem Jeroſolymam reſtauravit : floruit & ſubſequentibus ſæculis, cum ſola terra Juda totius reipublicæ foret ſedes, & Aſſamonæi non niſi electione, aut tacito ſaltem conſenſu Judæorum imperarent.

Proponitur & ſolvitur quorumdam Judæorum difficultas, contendentium ſceptrum non ceſſaſſe tempore Herodis Aſcalonitæ.

Objiciunt : Ut prophetia de Jeſu Nazareno intelligatur, ipſe venire debuit ut primum ceſſavit Sceptrum: Atqui eventus contrarium oſtendit. Et probatur : Chriſtus natus eſt anno ſolum regni Herodis 36. Sed ſive Herodes habeatur ut alienigena, ſive non, Vaticinium non adimpletur in Chriſto: Et probatur. Si Herodes ſpectetur ut alienigena , Nativitas Chriſti contingere neceſſe fuit in ipſo tempore quo Sceptrum a Judæis tranſiit ad Herodem. Si vero Herodes tamquam Judæus habeatur , a fortiori Sceptrum veniente Chriſto non ceſſavit : Ergo &c.

Re-

Digitized by Google

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem dico, triginta ſex annos pro nihilo reputari inter tot ſecula a Jacob extincto ad Chriſtum uſque natum: quocirca licet Dominus mundum conſecraturus apparuerit anno regni 36. Herodis, ſufficit pro Vaticinii adimpletione, cum conſtet & Salvatorem natum fuiſſe, regnante alienigena, & regnum de facto fuiſſe tunc temporis e Judeorum manibus ereptum. Quid plura referam? Ceſſatio imperii Judaici a Jacob & a Daniele prænuntiata non in inſtanti Arithmetico, ſed morali & paulatim eveniri ſatis fuit: quod quidem incepit a Pompejo, cum Judeam populo Romano tributariam fecit: tum paulo poſt Herodes a Senatu Romano conſulto, favente Marco Antonio, Rex Judææ inauguratus eſt, ipſo vero extincto, auxit in pejus Reipublicę Judaicę interitus; Archelaus enim Herodis filius Judęę Tetrarcha, tantum a Romanis creatus, deinde in exilium Viennam miſſus eſt, quo facto, Judea in Provincię formam redacta fuit, & eo miſerię devenerat, tempore Paſſionis Chriſti. Tandem conſummata eſt ſceptri extinctio, cum Titus & templum & Jeroſolymam funditus evertit.

Reſpondet R. P. Harduinus non ignoti nominis Theologus, Sceptrum Judę prorſus ceſſaſſe in ſancto Joſepho ſponſo *Deiparæ*, quippe qui ſolus in linea recta David filius remanens, haberet non quidem jure proprietatis, ſed hereditatis Sceptrum, quandoquidem vel ipſe non habuit filios: quę quidem jucunda reſponſio poteſt applicari ad ſolvendam Machabæorum difficultatem, dicendo Aſſamonæos habuiſſe quidem ſceptrum jure proprietatis, nuſquam vero jure hereditatis, cum hoc eſſet penes Judæ nepotes: & in iſto ſenſu ſceptrum remanſit ad Chriſtum uſque apud Judam.

Urgent. Atqui ſceptrum non ceſſavit vel in ipſo Herode juxta priorem reſponſionem: Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Herodes erat Judæus: Igitur ſceptrum non excidit a Judæis tempore Herodis.

Probatur Herodem fuiſſe Judæum.

Primo quidem Ritum & religionem Judæorum Herodes Aſcalonita obſervabat.

Secundo: Templum a fundamentis in meliorem reſtituit ſtatum.

Tertio: Filiam Neptem Hircani ſupremi Pontificis uxorem habuit. Obſerves hic velim Judæis non fuiſſe licitum ſuas alienigenis in matrimonio filias conjungere.

Quarto: Herodes fuit circumciſus.

Denique: Dato & non conceſſo Herodem natione Idumęum fuiſſe, hoc vel minimum quidem ab argumento non detrahit, tum quia Judæi erant cum Idumæis affines; Idumæi quippe ab Eſau fratre Jacob ortum ducebant, adeoque erant ipſorum Judęorum fratres, juxta illud Deuteronomii 23. 7. *Non abominaberis Idumæum, quia frater tuus eſt.* Ceterum uno circiter ante Chriſtum natum ſæculo, Hircano ſummo Pontifice, Idumæi devicti ſunt a Judæis, qui & illos veluti Proſelytos circumcidi voluerunt. Igitur Herodem fuiſſe Judæum conſtat.

Reſpondeo I. iſtud argumentum ne ullum quidem adverſus datam ſolutionem faceſſere negotium, quod multis probatur momentis. Et vero ſive Herodes Aſcalonita fuerit Judæus vel non, nihil ad noſtrum propoſitum facit: Duo quippe rata & certa habentur, videlicet Rempublicam Judaicam in interitum abire cœpiſſe antequam Herodes inauguratus fuiſſet in Regem, eo ſcilicet tempore quo Pompejus eam Romano adſcivit imperio; tum Herodes a Romanis obtinuit Sceptrum, ut omnes ferme ſcribunt auctores: quod potiſſimum apparuit cum Judea in quatuor partes diviſa, totidem Tetrarchis, ut refert S. Lucas, commiſſa ſit. Secundo, ab Herode regnante crevit, ut jam jam dictum eſt, ad ultimum uſque exterminium regni Judaici devaſtatio.

Reſpondeo II. Diſtinguendo: Herodes erat Judęus religione, cultu & Circumciſione, concedo: ex Proſapia, ſubdiſtinguo: indirecte & ſecundum lineam collateralem, concedo: directe, nego. Hoc ipſum conſtat ex probationibus; ſancti quippe Doctores & alii illum ut natione Idumęum habent; quippe qui ex Patre Idumęo ortum duceret, unde eatenus tantummodo Judęus, quatenus Idumęi habebant pro Patre Eſau fratrem Jacob: Aſt iſte Patriarcha non filios fratris ſibi adverſarii, ſed filium ſuum Juda benedicere intendebat.

bat. Verum ut hæc ſolutio magis eluceſcat, obſervandum eſt Judæos fuiſſe in triplici differentia; quoſdam ſcilicet ex proſapia tantum, ut illi qui coram Antiocho Rege, vel metu tormentorum, vel bonorum temporalium ſpe adducti, fidem Dei veri abnegarunt: alios ex Proſapia & religione ſimul, qualis fuit David, qualeſque fuerunt ejus filii: alios denique tantummodo ex religione, ut ii qui idolis repulſis, fidem veri Dei & circumciſionis ritum obſervabant, & hi vocabantur Proſelyti: tales erant Idumæi, qui, ut dictum eſt, circumciſionem & religionem Judaicam amplecti compulſi ſunt; ſed revera tamquam alienigenæ habebantur, juxta illud Pſal. 107. 10. ubi David ſic effatur: *In Idumæam extendam calceamentum meum, mihi alienigenæ amici facti ſunt*. Porro prophetia de Judæis ex proſapia Judæ oriundis intelligitur; ex quo manifeſte ſequitur Herodem Aſcalonitam ad ſummum religione Judæum, in Vaticinio Jacob veluti Judæ filium concludi. Et ſic patet ſolutio, tum ad objectionem, tum ad inſtantias, quæ quidem unum tantummodo evincunt, nimirum Herodem fuiſſe religione Judæum, tametſi in hac fuerit parum devotus, quippe qui Aquilam auream magni ponderis in gratiam Romanorum Imperatorum, quibus placere ſtudebat, in templo Dei collocari juſſerit; quod certe magna erat ſecundum legem abominatio: quia vero multus eſt in Scripturis ſacris de Herode ſermo, ad faciliorem prophetiæ laudatæ, & aliarum ſcripturarum intelligentiam, non abs re erit hic paucis Herodis genealogiam texere.

Genealogia Herodis Aſcalonitæ.

HERODES Aſcalonita habuit pro Patre Antipatrum Idumæum, virum quidem pecuniis affluentem, inſuper & factioſum: iſte autem Hircanum movit ad pugnandum adverſus Ariſtobulum: filios habuit multos ex Cyprina uxore, Phaſaelum ſcilicet, Herodem Aſcalonitam nuncupatum, Joſephum & Pheraram, filiam vero Salomem. Cæſari amicitia conjunctus erat ille Antipater, ab eo, ea, quam eligeret, in Syria præfectura, & Judææ procuratione donatus eſt; Phaſaelum Jeroſolymis, Herodem Galilææ præpoſuit, &c. Joſephus Lib. 14. antiq. cap. 14. & 15.

Jam vero cum Herodes Aſcalonita Antigonum Ariſtobuli filium, prælio dato viciſſet, tantos hac victoria apud Hircanum adeptus eſt honores, ut Mariamnem ejus neptem, filiam Alexandri filii Ariſtobuli pro uxore obtinuerit, ex qua quidem filios habuit Alexandrum & Ariſtobulum: aliam antea acceperat uxorem nomine Dorem, ex qua Antipatrum ſuſceperat; priuſquam ſcilicet ex Senatu conſulto in Regem fuiſſet inauguratus; alias deinde ſeptem habuit uxores, ex quibus quatuor filios ſuſcepit, nempe Archelaum, Herodem Antipam, Philippum & Lyſaniam, quos patre mortuo, Cæſar Auguſtus, Herodis Regno in quatuor partes diviſo, Tetrarchas conſtituit: Archelaum quidem Judææ; Herodem Antipam, Galilææ; Philippum, Ituraæ & Trachonitidis; Lyſaniam, Abilinæ: ut habetur Lucæ 3. & apud Joſephum Lib. 17. Antiq. cap. 13.

Herodes Aſcalonita Innocentes occidit, & ipſo regnante Chriſtus natus eſt. Herodes ſecundus, Antipas dictus, filius Aſcalonitæ, S. Joannem Baptiſtam decollavit, Chriſtum vero in Paſſione veſte alba induit, atque illuſit: Herodes tertius cognominatus Agrippa, filius Ariſtobuli filii Herodis Aſcalonitæ, & nepos Herodis Antipatri Jacobum fratrem Joannis occidit gladio, ſed & Petrum in vincula conjecit, ut habetur Actuum 12. Herodes quartus Agrippæ nomine ſecundus ſeu junior appellatus, fuit filius prioris Herodis Agrippæ: coram eo Paulus victus cauſam ſuam peroravit, ut habetur Actuum 25.

Solvitur alia difficultas de perſeverantia Sceptri tempore Paſſionis Chriſti, & adhuc ea ipſa elapſa.

OPPONUNT nonnulli in gratiam Judæorum: Chriſtus ipſe erat Rex, & quidem de Tribu Juda: Igitur, ipſo præſente, nondum erat Sceptrum ablatum: & de facto Apoſtoli numquam uſi ſunt Vaticinio Jacob ad probandum Chriſtum eſſe Meſſiam. Antecedens patet juxta illud Joan. 18. 27. *Dixit itaque ei Pilatus: Ergo Rex es tu? Reſpondit Jeſus: Tu dicis, quia Rex ſum ego: Ego in hoc natus ſum.*

Reſpon-

Reſpondeo diſtinguendo Antecedens: Et prophetia intelligitur de ablatione ſceptri ab eis qui per Seminalem propagationem a Juda ſuam ducebant originem, concedo. De ipſo Meſſia ex Virgine per Spiritus ſancti operationem naſcituro, nego. Senſus igitur ille eſt, ut primum poteſtas ſuprema a Judæis excidet, tunc veniet Meſſias. Ceterum Chriſtus non erat Rex terrenus, ſed ſpiritualis; ſic enim ibidem habetur v. 36. *Reſpondit Jeſus: Regnum meum non eſt de hoc mundo. Si ex hoc mundo eſſet Regnum meum, miniſtri mei utique decertarent ut non traderer Judæis*. Et v. 37. poſt illa verba: *Rex ſum ego. Ego in hoc natus ſum;* ſubjungit: *Et ad hoc veni in mundum, ut teſtimonium perhibeam veritati*. Audis totum regnum ſpirituale.

Ad confirmationem diſtinguo: Apoſtoli non uſi ſunt Vaticinio Jacob ad probandum Chriſtum eſſe *Meſſiam*, ne loquendo de ablatione Sceptri exoſi fuiſſent Judæis, quos ad Chriſti fidem convertere ſatagebant, maxime vero cum innumera alia pro eodem momento haberent teſtimonia, concedo: eo quod oraculum Jacob non intelligeretur de Chriſto, nego.

Inſtant: Atqui ſuprema poteſtas ne quidem tempore Paſſionis Chriſti a Judæis erat ablata: Ergo &c. Probatur ſubſumptum ab exemplis: Primo quidem, habetur Joan. 8. 3. quod Judæi adduxerint ad Chriſtum mulierem in adulterio deprehenſam, ut illam lapidarent. Secundo, ipſum Chriſtum vinctum duxerunt ad Caipham Sacerdotum principem, qui auditis falſis teſtibus, morti ſubeundæ illum adjudicavit; ſic enim habetur Matth. 26. 65. *Blaſphemavit: quid adhuc egemus teſtibus? Ecce nunc audiſtis blaſphemiam; quid vobis videtur? At illi reſpondentes dixerunt: Reus eſt mortis*. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo: Judæi tunc temporis ſupremam abſolute habebant poteſtatem, nego. Aliquam, ſubdiſtinguo; precariam, tributariam & dependentem, concedo: independentem, nego. Prior quæ eſt jus in mortem, ſoli competit Regi: dependens vero habetur ex privilegio modo quoad inſtructionem litis, modo etiam ad pœnam infligendam: abſolutam illos non habuiſſe, vel ipſi teſtantur Judæi Joan. 18. 31. *Nobis non licet interficere quemquam*. Rurſus 19. 16. his verbis: *Non habemus Regem niſi Cæſarem*. Diſcuſſa igitur reorum cauſa, eos ad Præſidem ducebant ut morte afficerentur. Sic Chriſtus ad Pilatum miſſus eſt, ut ab eo judicaretur.

Inſiſtunt: Atqui vel ipſam independentem poteſtatem tunc habebant Judæi: Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Joan. 18. 31. Pilatus nolens cauſam Chriſti diſcutere, eos ſic alloquitur: *Accipite eum vos, & ſecundum legem veſtram judicate eum*. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo: Et Pilatus ne ſanguinem innoxium condemnaret, conceſſit Judæis pro hac vice poteſtatem ad mortem, concedo: & jure avito in eis perſeverabat, nego. Solutionem ab ipſo Judæorum ore habemus his verbis immediate ſubſequentibus: *Dixerunt ergo ei Judæi: nobis non licet interficere quemquam*. Quod autem Judæi neminem, inconſultis Romanis, tunc temporis potuerint ad mortem condemnare, Teſtis eſt Joſephus, qui Lib. 20. Antiq. cap. 8. refert, quod cum Ananus SS. Pontifex, mortuo Feſto Judææ principe, & Albino ejus ſucceſſore adhuc agente in itinere, Sanhedrin advocaſſet, & fratrem Jeſu Chriſti Jacobum nomine, & una quoſdam alios veluti reos impietatis lapidandos tradidiſſet, quidam Judæi occurrentes Albino venienti ab Alexandria, eum monuerunt, non fuiſſe licitum Anano Sanhedrim convocare: quo facto, ſcripſit Pontifici pœnas ſe pro iſto facinore illi inflicturum. Audis ex Joſepho tunc temporis Sanhedrim poteſtate ſuprema exutum: neque vero diffitentur Judæi in Talmude, tractatu Sanhedrim cap. 5. quadraginta circiter annis ante civitatis & templi dilapidationem excidiſſe poteſtatem judicandi ad mortem a ſupremo Judæorum Senatu.

Replicant: Atqui illa ſuprema poteſtas, vel ipſa tranſacta Domini Paſſione Judæis permanſit. Ergo &c. Probatur ulterioribus factis, quæ vim habent pro iſto momento. Cap. 7. Actuum Judæi S. Stephanum ad Concilium duxere, quem abſque Romanorum conſenſu veluti legis Moſaicæ tranſgreſſorem lapidaverunt. Inſignis eſt etiam pro eadem cauſa miſſio Sauli perſecutoris in Damaſcum, ut Chriſtianos

ſtianos ibi commorantes vinctos & puniendos perduceret in Jeruſalem; ſic enim habetur Act. 9. 1. *Saulus adhuc ſpirans minarum, & cadis in diſcipulos Domini, acceſſit ad Principem Sacerdotum, & petit ab eo epiſtolas in Damaſcum ad Synagogas; ut ſi quos inveniſſet hujus via viros ac mulieres vinctos perduceret in Jeruſalem*. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad primum factum diſtinguo: Judæi lapidaverunt Stephanum motu ſeditionis & furoris acti, inconſultis Romanis, quorum animos pecunia placare ſtuduerunt, concedo: lapidaverunt auctoritate legitima freti, nego. Solutionis veritas ex ipſo Scripturæ textu claret: ſic enim habetur: *Exclamantes autem voce magna, continuerunt aures ſuas, & impetum fecerunt unanimiter in eum: & ejicientes eum extra civitatem lapidabant, &c.* Eadem eſt ſolutio ad factum Sauli.

Inſiſtunt: Atqui ſuprema eaque legitima poteſtate hæc fecerunt: Ergo nulla ſolutio. Probatur ſubſumptum: Illi ſui prorſus juris ſupremi erant, qui legationem ad imperatores Romanos non ſemel pro ſuis negotiis miſerunt; quandoquidem legatio non niſi a ſupremis Principibus mitti dicitur: Atqui ſic fecere Judæi; Et probatur: Anno Chriſti 42. & Caji Imperatoris 4. Philo ad Cajum a Judæis miſſus eſt, ut gentis ſuæ partes ageret adverſus Appionem, qui multis calumniis Romæ laceſſiverat Judæos. Hæc omnia refert Euſebius Lib. 2. cap. 5. alterum factum percelebre eſt iterata Judęorum legatio ad Claudium Imperatorem anno Chriſti 48. Claudii vero 6. ut ſtolam & veſtem Pontificalem pro more portarent, & non Cuſpius Fadus, qui ut Judeę procurator pro Romanis iſtud ſibi jus arrogare tentabat, ut ſcribunt Nicephorus Lib. 1. cap. 4. Lib. 14. cap. 2. Lib. 15. cap. 14. Metaphraſtes die 18. Octobris; ante ipſos Joſephus Lib. Antiquit. 20. cap. 3. & Baronius ad hunc annum: Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo: Judæi miſerunt legationem proprie dictam, & per modum auctoritatis quæ eſt æqualium ad æqualem, nego. Improprie dictam, ſubdiſtinguo; hoc eſt, nominaverunt aliquos qui per modum ſupplicationis libellum Imperatoribus offerrent, ut ſuas agerent partes, concedo: & eorum deputati legatorum munere fungebantur, nego. Licitum erat etiam infimæ nationis conceivibus apud Romanos ſua peragere negotia, ſed non inde concludendum tunc temporis Judæos ſui juris extitiſſe; cum potius e contra a Claudio ab urbe ejecti, hinc inde fugitivi modo in una, modo in altera civitate commorabantur: quinimmo nec niſi pecunia numerata ad noſtra uſque tempora habent domicilium.

Fit ſatis objectioni, qua probatur Chriſtum non eſſe de Tribu Juda.

OPPONUNT Judæi, ſeu Hæretici pro Judæis: Una e prærequiſitis conditionibus prophetiæ laudatæ in Chriſto adimplendę, eſt quod Meſſias ſit de Tribu Juda: Atqui Jeſus Chriſtus Nazarenus non eſt de Tribu Juda; & probatur multis momentis: Primo quidem, *Meſſias* filius David non niſi cum magna gloria ſeſſurus eſt ſuper ſedem Patris ſui; ſic enim habetur Luc. 1. 10. *Dabit illi Dominus Deus ſedem David Patris ſui: & regnabit in domo Jacob in æternum: & Regni ejus non erit finis*. Secundo, ex Talmude Jeroſolymitano duo diſtinguntur Chriſti, alter filius Joſeph, & ſua exinanitione humilis; alter vero filius David, & gloria percelebris, quæ quidem oppoſita uni & eidem convenire non poſſunt: Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem diſtinguo: *Meſſias* ſeſſurus eſt cum pompa ſuper ſedem Patris ſui in ſecundo poſt ſæcula adventu, concedo: in primo, nego. Venit ut Salvator & medicus, idcirco ut juſtitiæ divinæ faceret ſatis. Primum ſeſe exinanivit factus homo, ſed in fine ſæculorum veniet, ut enarrant Evangeliſtæ, cum Majeſtate magna judicaturus orbem in æquitate. Igitur abſque fundamento duos eſſe perſonaliter Chriſtos Judæi in Talmude commentiuntur, maxime vero cum diverſa de Chriſto prænuntiata mirum in modum conciliantur juxta diverſum adventum: quin immo vel ipſe prior gloria ineffabili non caruit; cum Chriſtus vagiens in ſtabulo ab Angelis annuntietur, a Magis poſtea adoretur, & in templo, ut lumen ad revelationem gentium, & ut potens opere & ſermone celebretur.

In-

Inſtant: Chriſtus Jeſus ex Tribu Levi ſuam ducit originem; Igitur non ex Tribu Juda. Probatur Antecedens. Primo quidem Deuter. 18. 15. habetur: *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis ſicut me, ſuſcitabit tibi Dominus Deus*. Sic Deus alloquitur Moyſen qui erat de Tribu Levi, utpote Aaron Germanus. Hunc autem percelebrem fratrem ſuſcitandum, Meſſiam eſſe ſcribunt ſancti Doctores & Interpretes. Secundo, S. Lucas qui Chriſti texuit genealogiam ab Adamo uſque ad ipſum, ſilet Tribum Juda, eamque per lineam Sacerdotalem, ſcilicet Nathanis, qui fuit filius naturalis Uriæ Sacerdotis a Davide Rege, poſt initum cum Berſabea uxore Uriæ matrimonium adoptatus. Ergo &c.

Reſpondeo, negando Antecedens propter rationes in probationibus allatas. Ad primam probationem diſtinguo: Et Chriſtus ex Tribu Juda oriundus erat, frater omnium Tribuum familiarum, quatenus omnes Tribuum duces erant unius Patris ſcilicet Iacob filii, concedo. Ita ut Chriſtus hic prænuntietur veluti de Tribu Levi naſciturus, ſubdiſtinguo: ſecundum quid, quatenus Immaculta Virgo etiam aliquo modo ad Tribum Levi pertinebat, ſcilicet ratione matris ſuæ, concedo: ſimpliciter, nego. Ad veritatem oraculi hoc ipſum ſufficit; ita ut ſit ille ſenſus non de alienigenis, ſed de fratribus tuis ſuſcitabo Meſſiam.

Ad alteram probationem diſtinguo primam partem: S. Lucas ſilet Judam ſub finem genealogiæ, & etiam non incipit a Juda, concedo: ſilet abſolute, nego. Namque cap. 3. verſus medium de genealogia Chriſti loquens, ait: *Qui fuit Phares, qui fuit Juda, qui fuit Jacob*. S. Matthæus vero qui ante S. Lucam texuit genealogiam, incipit ab Abraham & David, quorum Chriſtum dixit filium, quæ quidem diſcrepantia pro nihilo habetur. Apoſtolus Hebr. 7. ſolvit dubium, Chriſtum enim *Meſſiam* non ex Tribu Levi, ſed potius Juda ortum aſſerit, his verbis: *Si ergo conſummatio per Sacerdotium Leviticum erat.... Quid adhuc neceſſarium fuit ſecundum ordinem Melchiſedech alium ſurgere Sacerdotem, & non ſecundum Aaron dici.... Manifeſtum eſt enim, quod ex Juda ortus ſit Dominus noſter, in qua Tribu nihil de Sacerdotibus Moyſes locutus eſt*. Tametſi igitur nonnulli vel ipſos inter Patres genealogiam Chriſti per ordinem Leviticum a S. Luca ductam propugnaverint, aliis, & non iſtis adhærendum eſt, cum a SS. Matthæo & Paulo Chriſtum de Tribu Juda oriundum habeamus, nec hoc ipſum a S. Luca taceatur. Ceterum non conſtat Uriam virum Berſabeæ fuiſſe Sacerdotem, nec conſequenter Nathanem. Quid plura? Nathan non fuit filius naturalis Uriæ, ſed potius David, ut habetur Lib. 1. Paralipomenon cap. 3. 5. his verbis, quibus referuntur illius generationes: *Porro in Jeruſalem nati ſunt ei filii Simmaa, & Sobab, & Nathan, & Salomon, quatuor de Berſabee filia Ammiel*. Concinit Joſephus Lib. 20. Antiq. cap. 18. ubi ſeriem Pontificum refert; namque nullius recordatur eorum, quos S. Lucas recenſet a Nathane uſque ad Joſephum virum Mariæ, quod quidem non levius argumentum eſt, neminem eorum fuiſſe Sacerdotem.

Urgens: Si Chriſtus inter filios Juda annumeraretur, primo Abrahæ, deinde vero Davidis, fuiſſet in Habrahamo decimatus: Sed hoc repugnat homini Deo, quandoquidem decimatio ea Abrahæ actio eſt, qua Patriarcha obviam cum muneribus occurrens Melchiſadech, ſeſe ipſi inferiorem eſſe teſtatus eſt: Chriſtus vero, ut habetur Heb. 1. & 7. & Patriarchas, & Melchiſedech in immenſum ſuperat: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Si Chriſtus foret ex Tribu Juda per ſemiualem propagationem Adami peccato defloratam, fuiſſet in Abrahamo decimatus, concedo: ſi operatione Spiritus ſancti, nego majorem: & ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Chriſtus habuit quidem ſui corporis materiam ab Adamo, Abraham & David, ſed incorruptam; & ideo nuſquam in Abraham decimatus eſt. Ita ſanctus Auguſtinus Lib. 10. de Geneſi ad litteram cap. 20. " Non autem ille ibi decimatus eſt, cujus caro inde non fervorem vulneris, ſed materiam medicaminis traxit. Nam cum ipſa decimatio ad præfigurandam medicinam pertinuerit, illud in Abrahæ carne decimabatur, quod curabatur, non illud unde curabatur." Idem ex profeſſo docet S. Thomas hic q. 31, art. 8.

Inſiſtunt: Non poteſt Chriſtus eſſe ex Tribu Juda niſi per beatiſſimam Virginem Mariam, cum ſolum Deum habeat Patrem: Atqui beatiſſima Virgo erat de Tribu Levi, namque Luc. 1. dicitur cognata Eliſabeth una de filiabus Aaron. Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem diſtinguo: Beatiſſima Virgo erat cognata Eliſabeth ex linea materna, concedo: ex paterna, nego. Sanctus Auguſtinus libro de conſenſu Evangeliſtarum cap. 2. ſcribit beatiſſimam Virginem ad Tribum Judam ſimul & Levi pertinuiſſe: quæ quidem ſolutio ut intelligatur, advertendum eſt Hebræorum virgines in duplici extitiſſe differentia: quædam enim mortuis maſculis hereditati ſuccedebant, e contra vero ceteræ quæ fratres adjunctos habebant: non licebat prioribus nubere cum viris a Tribu ſua alienis, juxta legem Numerorum ultimo, ubi ſic habetur: *Omnes enim viri ducent uxores de Tribu & cognatione ſua; & cunctæ feminæ de eadem Tribu maritos accipient: ut hereditas permaneat in familiis*. Aliæ vero indiſcriminatim, maxime ex Tribu Levi oriundę cum Juda matrimonio copulabantur, immo & cum aliis ex ceteris Tribubus, quippe quę nullam haberent hereditatem propriam. Ita expreſſe D. Thomas 1. 2. q. 105. art. 2. ad 2. quod autem lex ſancita ad ſolas Virgines hereditatem poſſidentes limitetur, patet ex textu hebraico, ubi ſic habetur: *Omnis ideo filia poſſidens hereditatem de Tribubus filiorum Iſrael, alicui de familia Tribus Patris ſui erit in uxorem, ut hereditent filii Iſrael ſinguli poſſeſſionem Patrum ſuorum*. Targum Onkelos legem ſic refert atque explicat: *Omnis filia heres poſſeſſionis de Tribu filiorum Iſrael, uni de familia Tribus Patris ſui ſit in uxorem, ut hereditent filii Iſrael ſinguli poſſeſſionem Patrum ſuorum*. Verſio Syriaca eodem prope modo legit: *Quæcumque filia poſſederit hereditatem ex Tribubus filiorum Iſrael, alicui ex Tribu Domus Patris ſui nubat, ut poſſideat quiſque filiorum Iſrael hereditatem Patris ſui*.

Jam ad beatiſſimam Virginem convertitur oratio; eam autem Joachim & Annę prolem unicam fuiſſe docet Baronius in apparatu ad Annales Eccleſiaſticos; quocirca tametſi pauperrima fuerit, juxta legem viro ex Tribu ſua, ſcilicet Judæ matrimonio conjungi debuit: quo gradu vero eſſet Joſeph propinqua, non referunt Evangeliſtæ, cum unum hoc ſufficiat ejus ex Tribu Juda texere genealogiam: Demum quod generatio Chriſti non ex Maria, ſed ex Joſeph linea ducatur ea duplex eſt ratio: una ſcilicet, quia apud Hebræos invaluerat conſuetudo genealogiam non ex uxore, ſed ex viro texere: altera, ſi Maria ſola nominata fuiſſet, timendum erat ne a Judæis veluti adultera lapidaretur. S. Ambroſius Lib. 3. in Lucam de hoc momento ſic loquitur: " Noli mirari, quod Joſeph origo deſcripta eſt, " etenim ſecundum carnem natus uſum " debuit ſequi carnis: Et qui in ſæculum " venit, ſæculi debuit more deſcribi, " maxime cum in Joſeph origine etiam " origo ſit Mariæ; nam cum vir juſtus " fuerit Joſeph, utique ex Tribu ſua, & " ex Patria ſua accepit uxorem, nec po" tuit juſtus facere contra id quod lege " præceptum eſt. " Iſtæ ſolutiones ſunt quoque ex divo Thoma, qui hic q. 31. art. 2. ex profeſſo docet Chriſtum ex Tribu Juda procreatum. Ad primum ſic habet: " Ut enim dicit ſanctus Hierony" mus ſuper Matthæum ex una Tribu " fuit Joſeph & Maria; unde ex lege eam " accipere cogebatur ut propinquam: pro" pter quod & ſimul cenſentur in Beth" lehem, quaſi ſimul de una ſtirpe generati.

Reponunt: Ea conditione *Meſſias* venire debet, quando filii David Dei teſtamentum cuſtodierint, juxta illud Pſ. 131. 12. *Si cuſtodierint filii tui Teſtamentum meum ... ſedebunt ſuper ſedem tuam*. Sed ad hæc uſque tempora non cuſtodierunt; cum Salomon & ceteri pene omnes Juda Reges mandata Dei non ſervaverint; hinc Judæi nunc captivitate detenti, nunc a Græcis fracti, tandem vero a Romanis dilapidati ſunt. Nullus igitur ex Tribu Juda ortus eſt qui ſuper ſedem David ſedere meruerit: immo nec ipſe Chriſtus ſeſſit, quippe qui fuerit pauper & humilis, & eius tempore plurimum exagitati ſint Judæi: Ergo, inquiunt, veniet tempus quale non fuit, & *Meſſias*, qui reſtaurabit domum Iſrael, & poſtea domus gloria in immenſum juxta Prophetam Aggæum 2. 10. ſuperabit priſtinæ ſplendorem: *Magna*, inquit, *erit gloria domus iſtius noviſſimæ pluſquam primæ*.

Re-

Reſpondeo diſtinguendo: Et conditio adimpleta eſt in Chriſto propter rationes jam jam allatas, concedo: & non adimpleta eſt, nego. Et vero Eccleſia quæ eſt domus poſterior, refulſit in Lucem magnam, tum Chriſti & Apoſtolorum miraculis, tum vocatione & converſione Gentilium: & ſic diſtincta minore nego conſequentiam.

Synopſis. Articuli, quatuor modos explicandi Vaticinium complectens.

MIRUM eſt quantum Judæos Vaticinium Jacob torqueat; unde omnia tentant ut illud evacuent, ne tanto convicti teſtimonio, iniquitas mentiatur ſibi, & Chriſtum tamquam verum *Meſſiam*, ſicut decet Fideles, agnoſcere teneantur. Et vero, tametſi variis modis illud oraculum explicent tum Patres, tum Theologi, in unum tamen omnes coincidunt, atque clare demonſtrant *Meſſiam* veniſſe, nec alium eſſe præter Jeſum Nazarenum, qui quidem ſolus fuit expectatio gentium, ipſo teſtante Iſai. 60. 1. *Surge illuminare Jeruſalem, quia venit lumen tuum & gloria Domini ſuper te orta eſt, & ambulabunt gentes in lumine tuo, & reges in ſplendore ortus tui.* Quæ verba de *Meſſia* intelligi, nec ipſi Rabbini diffitentur: verum & hoc vaticinium in Chriſto fuiſſe adimpletum, una voce conclamant primorum ſæculorum Patres.

Jam ad vaticinium Jacob adventum Meſſiæ indicans convertitur oratio; quod quidem brevi, ſed efficaci oſtenditur ratiocinio, quatuor modos, quibus prophetia Jacob explicari poteſt, complectente. Et vero nomine Sceptri non ſolum apud novæ Legis Doctores, atque Interpretes, ſed etiam apud Synagogæ Rabbinos, ſeu Doctores intelligitur poteſtas ſuprema, quæ modo in Concilio concluditur, modo in poteſtate regali, modo in ducali, modo etiam partim in ducali, & terra, atque poſſeſſione a Deo Judæis conceſſa: Sed quocumque modo ſuprema iſta poteſtas intelligatur & concipiatur, claret jam jam penitus eam a Judæis excidiſſe, maxime Chriſti temporibus. Igitur concedant Judæi *Meſſiam* veniſſe, eumque eſſe Chriſtum, cum in ipſo omnes adimpleantur prophetiæ conditiones, ut non ſemel ſupra diximus; quocirca in explicandis diverſis ſententiis, circa Vaticinii adimpletionem, ſeu modis expouendis totus erit ſermo.

Primus Modus.

CONCILIUM ſupremum Judæorum *Sanhedrin* vulgo nuncupatum, in quo ſumma reſidebat poteſtas, tum in Scripturis ſanctis, tum in Rabbinorum ſcriptis nou ſemel celebratur. Porro non ignoti nominis auctores aſſerunt, immo & propugnant, tantummodo ceſſaſſe cum Chriſtus ſuo adventu conſecravit mundum; ex quo liquet Sceptrum tunc temporis a Judæis fuiſſe ablatum, adeoque Chriſtum verum eſſe *Meſſiam* a Patriarcha Jacob prænuntiatum, maxime vero cum juxta illud oraculum Chriſtus, ut primum auſſerendum erat ſceprrum, venire deberet.

Jam de initio, de progreſſu, de fine hujus Concilii & Senatus, in quo ſuprema Judæorum affulgebat poteſtas nonnihil diſcurrendum eſt, ut veriras legentium oculis cito-citius, & occurrat & ſubjiciatur.

Ortum duxiſſe a Moyſe non levior eſt ſuſpicio, quando ſcilicet Deus, Seniores, qui judicarent Iſrael illi conjungi voluit, præcepitque. Non obſcura quoque de hujus Concilii Senatoribus fit mentio, quum ſeptuaginta Seniores qui ſacras interpretarentur Scripturas, ad Ptolemæum Philadelphum Regem Ægypti miſſi ſuut: ſed multis retro ſæculis, Reſpublica Judæorum iſto utebatur Concilio. Libro quippe 2. Reg. habetur, Salomonem habuiſſe Seniores, qui ipſi pro regni regimine aſſiſterent, quos & adſcivit Roboam filius ejus pro eodem fine. Durante captivitate Babylonica tota ſuprema poteſtas Reipublicæ Judaicæ erat penes illum Senatum, ut conſtat ex judicio percelebri quo Daniel Seniores populi judices incontinentes & ſcandaloſos judicavit, atque lapidare juſſit. Hoc ipſum tempore Machabæorum luce clarius apparet; tanta quippe erat hujuſce Senatus auctoritas, ut non niſi ejus auctoritate electi ſint in duces Machabæi. Decurſu vero temporis, ſcilicet verſus Herodis tempora imminui cœpit Concilii Sanhedrin poteſtas, quandoquidem, proſtratis Judæis Herodes

T 2. alie-

alienigena a Romanis Judææ imperium obtinuit, unde Judæi nonniſi poteſtatem ligatam, precariam, atque dependentem habebant. Circa annum Chriſti 33. prorſus langueſcere & in interitum vergi cepit iſta poteſtas; tametſi enim aliquod adhuc eſſet Senatus Judæorum veſtigium, cum cauſam nocentis rei inſtituere poſſent, non tamen interficere valebant, ſicut ipſi Scribæ & Phariſæi tempore paſſionis Chriſti Pilato reſponderunt: *Nobis non licet interficere quemquam*. Denique funditus periit Senatus, cum Reſpublica Judæorum Veſpaſiani & Titi Romanorum Imperatorum temporibus ſubverſa eſt.

Ex his omnibus liquet Sceptrum Judæorum, nomine Senatus ſupremi intellectum penitus ceſſaſſe, circa Chriſti tempora. Igitur relinquitur Chriſtum eſſe verum *Meſſiam*, cum juxta Jacob vaticinium *Meſſiam*, ablato ſceptro, venire & debuerit, & contigerit.

Fortaſſis reponent Judæi, inter eos Concilium laudatum, ſeu Senatum adhuc permanere, ſed certe non Senatus, quippe qui poteſtatis ſupremæ merum ſit phantaſma, quandoquidem juxta prophetiam Oſeæ cap. 3. & ſine Ephod, & ſine Rege, & ſine poteſtate, omnibus exoſi nationibus & fugitivi permaneant.

Secundus Modus.

PHILO inter Judæos doctiſſimus in appendice Tempor. protrahit Sceptrum Judæ ad Herodis uſque tempora & ultra abſque negotio: nomine quippe Sceptri ex ipſo intelligendum venit ſuprema poteſtas, tum in temporalia, tum in vitam, tum etiam in terram & urbes, quæ Reipublicæ ſubjiciuntur Imperio.

Hanc poteſtatem tempore Davidis incepiſſe, nemo non novit, & ita refertur Lib. 1. Regum, qui quidem Rex de Tribu Juda oriundus erat, ut teſtantur Judæorum ſimul & Chriſtianorum Chronologiæ: porro adimpletio vaticinii Jacob, ut ipſi ſonant termini: *Non auferetur Sceptrum de Juda &c.* computari debet a tempore quo Sceptrum in domum Judæ intravit; cum autem ſuprema poteſtas laudata penes Reges & Duces, ut verba Jacob indicant, fuerit, citra dubium eſt præfixum adimpletionis prophetiæ tempus a David incepiſſe. Nec mirum, omnia vaticinia certa habent pro adimpletione tempora, ut patet ex ſeptuaginta hebdomadibus Danielis cap. 13. quæ juxta ipſum Prophetam ab anno vigeſimo Artaxerſis Longimani computandæ ſunt.

Quibus præſuppoſitis certum eſt Sceptrum per regalem poteſtatem a David, uſque ad Sedeciam incluſive permanſiſſe: ſic refertur Jerem. 38. 39. verum quidem eſt ſciſſum fuiſſe Judæorum regnum tempore Roboam filii Salomonis, Jeroboam vero juxta Ahiæ dictum decem attraxiſſe Tribus, ex quibus conflatum eſt regnum Iſrael, cujus civitas regalis erat Samaria; illud autem regnum per captivitatem Ninive ſub rege Salmanazar fuit diſſipatum, namque omnes ferme Iſraelitæ miſeriis perierunt, paucis exceptis de Tribu Benjamin, quos ex commiſeratione fraterna Judæi receperunt. Igitur hac durante captivitate florebat regnum Juda in terra Juda; tunc autem Benjamitæ fugitivi, appellati ſunt Judæi, ſicut & Levitæ qui cum Juda commorati ſunt: Porro ſoli filii Judæ in propria poſſeſſione clavum regni tenebant. Nec mirum, Benjamitæ erant veluti Judæorum ſervi, ſeu fugitivi fratres, qui ex ſe nullum habebant ad poſſeſſionem Judæorum jus, Levitæ vero abſque terra & hereditate ex ordinatione Dei vivebant.

Jacob cuncta prænoſcens, dum benedixit Judæ, memoriam fecit & de Regibus, nomine Sceptri, & de Ducibus qui Regibus ſuccedere debebant. Unde quando Duces poſt Reges gubernarunt, non ideo cenſebatur Sceptrum Judæ ablatum, tum quia inter Duces multi fuerunt ex Tribu Juda, videlicet Salathiel, qui anno 37. captivitatis Babylonicæ Ducatum ab Evilmerodahc accepit, poſt tranſmigrationem ei ſucceſſit Zorobabel, & ſic uſque ad Aſſamonæos ſeu Machabæos, qui quidem erant de Tribu Levi, attamen ſceptrum Judæ obtinebant, nam & ex electione Procerum Juda electi fuerant in Duces, & in terra Juda imperabant. Sicut ergo Poloni tametſi alienigenam eligant in Regem, remanet tamen Sceptrum ſeu regnum Poloniæ, eo quod ille qui eſt in Regem inauguratus ſupremam habeat poteſtatem, tum ex electione Senatus Poloniæ, tum in terra Polonorum, pari

& non

& non abſimili ratione Machabæis Rempublicam Judæorum regentibus, ſemper perſeveravit Sceptrum Judæ uſque ad Herodem alienigenam.

Igitur deficientibus in captivitate Babylonica Regibus, ſucceſſerunt Duces, etiam in ipſa captivitate, ut patet ex judicio Danielis, qui ſenes ſcandaloſos & calumniatores morti addixit; maxime vero poſt tranſmigrationem Babylonicam floruerunt Duces de Tribu Juda uſque ad Machabæos, qui regnarunt annis circiter centum ſexaginta ſex, & poſt ipſos quidam alii de genere Levitico, uſque ad Herodem, quorum nonnulli etiam ſibi impoſuerunt diademata. Nec minimum quidem faceſſit negotium quod Jacob, ſic locutus ſit: *Non auferetur ſceptrum de Juda, & dux de femore ejus;* Quaſi poteſtas Regalis & Ducalis eadem eſſet, ſeu ſimul eſſet; ea quippe tantum fuit ſucceſſiva, ut probavit eventus; & ita colligitur ex Septuaginta interpretibus; ſic enim vertunt; *Sceptrum de Juda .... Non deficiet, Juda.* Et Chaldaica paraphraſis: *Non auferetur habens primatum a domo Juda.* Ita ut illud: *Et dux de femore ejus*, ſic reddant: *Et dux ex femoribus ejus.*

Iſta explicatio, quam ſpecialiter adoptamus, clariſſime explicat Sceptrum a David, uſque ad Herodis tempora permanſiſſe, poſtea vero ad alienigenas tranſmiſſum fuiſſe, videlicet ad Romanos a quibus illud acceperat Herodes: Sed tunc temporis venit Chriſtus: Igitur eſt vere *Meſſias.*

Tertius Modus.

NONNULLA exoritur difficultas circa ultima prophetiæ verba: *Non auferetur ſceptrum de Juda;* quod quidem oraculum indicat Patriarcham Jacob ſpecialem filio ſuo Judæ affixiſſe benedictionem, quod tamen verificari non videtur tempore Machabæorum, quippe qui ex proſapia Levi Duces aſſumpti ſint. Verum ordo prophetiæ ſicut & adimpletio, his non obſtantibus, optime ſervatur & explicatur per verba ſubſequentia: *Et dux de femore ejus.* Tametſi igitur Machabæi ex linea paterna de Tribu Juda non ſint oriundi, bene tamen ex linea materna, namque Joarib eorum magnus pater erat de domo Aaron, qui pro uxore acceperat Eliſabeth, filiam Aminadab de Tribu Juda, ut habetur Exod. 6. 3. quod & non obſcure indigitat paraphraſis Chaldaica, quæ vertit: *Non auferetur ſceptrum de Juda, & dux de femoribus ejus.* Pii intelligant lectores Jacob cuncta prævidiſſe, & benedictionem Judæ a Regibus, & per Duces etiam ex linea materna oriundos ad Chriſtum uſque fuiſſe protractam.

Incaſſum aliqui reponunt, uxores veluti pro nihilo apud Judæos habitas ſeu computatas fuiſſe, namque Deus promittens Abraham quod in ſemine ejus cunctæ benedicerentur nationes, utrumque complexus eſt ſexum, viros ſcilicet atque mulieres: mulieres inquam, quæ ſicut viri jus habebant ad hereditatem, adeoque & filii ab ea procreati, ut legitur de quinque filiabus Salphaad ex Tribu Juda, quæ poſtularunt ſuam in terra promiſſionis partem, & obtinuerunt, Joſue 17. 3. ubi ſic habetur: *Salphaad vero filio Hepher filii Galaad filii Machir filii Manaſſe, non erant filii, ſed ſolæ filiæ: quarum iſta ſunt nomina, Maala, & Noa & Hegla & Melcha & Therſa. Veneruntque in conſpectu Eleazari Sacerdotis, & Joſue filii Nun, & principum, dicentes: Dominus præcepit per manum Moyſi, ut daretur nobis poſſeſſio in medio fratrum noſtrum. Deditque eis juxta imperium Domini poſſeſſionem in medio fratrum patris earum.*

Quid dicam de Debora, quæ ordinante Deo, non ſine magna ſapientia judicavit populum, cumque ab hoſtium inſidiis atque ſervitute liberavit, ut habetur Judic. 4. Quid de Eſthere, quæ etiam gentem Judaicam a morte imminenti ſervavit? Quid de Judith, quæ ita famoſa & percelebris fuit, ut Synagoga ejus victoriam ſuper Holophernem annua feſtivitate celebraverit? Quid denique de beatiſſima Virgine, quæ omnium habuit benedictiones, dum Salvatorem in lucem edidit, quæque erat ex Tribu Juda ſimul & Levi: ex Juda per lineam paternam, ex Levi vero per maternam, quippe quæ eſſet cognata Eliſabeth uxoris Zachariæ de vice Aaron; cautum enim erat in lege, ut mulieres Levitici generis propter Sacerdotii dignitatem, poſſent Matrimonio conjungi cum Tribu regali ſeu Juda.

Igitur ad prophetiæ adimpletionem ſufficit ut Duces Machabæi fuerint de ſemine

Judæ per lineam maternam, cum totum adimpletum ſit ultimate non in viris, ſed in Beatiſſima Virgine quæ fuit Meſſiæ mater de Tribu Juda ſimul & Levitica, ita S. Auguſt. Lib. 2. de conſenſu Evangeliſt. cap. 2. his verbis: " Cujus „ feminę quondam nec Sacerdotale genus „ tacetur, inſinuante Luca, quod co„ gnata ejus eſſet Eliſabeth, quam dicit „ de filiabus Aaron, firmiſſime tenen„ dum eſt, carnem Chriſti ex utroque „ genere propagatam, & Regum ſcili„ cet & Sacerdotum. „ Hanc prophetię explicationem, tamquam genuinam ſequitur & prædicat Philo Judæus, qui Lib. 13. obſer. ſcribit Duces tempore SS. Pontificum imperaſſe, quandoque tamen Pontifices ſimul & Duces extiterunt.

Dices: Tametſi Machabæi fuerint ratione matris de Tribu Juda, nihil inde roboris ſumit argumentum pro perſeverantia Sceptri in Tribu Juda, dum clavum Reipublicæ tenebant iſti Duces. Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Conceditur quidem licitum fuiſſe filiis Aaron aſſumere pro uxoribus filias Judæ, ſed ea conditione ut non quaſcumque, ſed illas aſſumerent ſolum quæ non erant heredes: illæ quippe, quæ mortuis fratribus habebant hereditatem, tenebantur nubere cum viris ſuæ Tribus, ne confunderentur contra legem hereditates. Igitur ex parte matris Machabæi nullum jus habebant ad Sceptrum, cum ex filia Aminadab non habente hereditatem & ſucceſſionis locum, prodierint.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem, diſtinguo antecedens: Et licet mulieres a filiis Levi aſſumptæ non haberent hereditatem, erant tamen de tribu Juda, & jus habebant ad hereditatem, licet non haberent proprietatem, concedo: & hoc non ſufficit, nego. Ad oraculi adimpletionem ſatis eſt, ut Sceptrum manſerit in Tribu Juda ratione patris, vel ſolius matris: quandoquidem femina habebat jus ad bonum patrimoniale, licet per accidens non ſemper habuerit proprietatem, ut quum filio Levi per Matrimonium conjungebatur: maxime cum vaticinium attendi debeat ſecundum benedictionem ſpiritualem potius quam terrenam, cum terminetur ad Chriſtum, & Sceptrum excidi debuerit potius, quam augeri quando Meſſias venit: Quid mirum igitur, ſi jam temporibus Machabæorum Chriſti ævo affinibus paulatim poteſtas a Juda deſecerit, & ex parte tantum fuerit apud eum, ducibus Aſſamonæis. Neque vero Jacob excluſit a benedictione mulieres quibus veluti per canalem filii procreati haberent jus ad hereditatem Judæ. Verſio Lxx. legit: *Non auferetur Sceptrum de domo Jacob*, *& dux de femoribus ejus*, Quæ vox *femoribus*, indicat patrem & matrem: Porro Machabæi ex ſemore materno erant de Tribu Juda. Quod autem mulieres in hac re multi faciendæ ſint, patet ex eo quod totum myſterium adimpletum ſit in BB. Virgine, quæ erat ſimul de Tribu Levi, & de Tribu Juda.

Quartus Modus.

NON ignoti nominis auctor, Pater ſcilicet Arduinus Societatis Jeſu eruditus Theologus propugnat Sceptrum in morte ſancti Joſeph Deiparæ ſponſi ablatum fuiſſe, tametſi enim non proprietate, attamen jure habebat ſceptrum. Fuit autem ultimus de domo & familia David, non enim præter ipſum alius legitur de regia proſapia, cum ſolus in Bethlehem ſuum nomen inſcribendum dederit, juxta edictum Aug. qui voluit univerſum deſcribi orbem. Igitur quando ultimum clauſit diem S. Joſeph, tunc prorſus excidit Sceptrum a Juda. Et ſic adimpletum eſt quod dixerat Jacob: *Non auferetur ſceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus eſt.*

ARTICULUS SECUNDUS.

Utrum conſtet, ex illo Iſaia 7. 14. vaticinio, ECCE VIRGO CONCIPIET, *Incarnationem eſſe adimpletam?*

DUPLICIS generis hoſtes iſtud debellant oraculum pro Incarnationis momento; Judæi ex una parte contendunt Iſaiam loqui non de Virgine parienti, ſed de muliere quæ quondam fuerat Virgo, poſtea nupſit & peperit. Quidam

dam alii nequam non ſine blaſphemia docuere beatiſſimam Mariam non permanſiſſe Virginem, & Chriſtum eſſe purum hominem. Contra priores Tract. de Scriptura Sacra, Diſſert. 2. art. 13. ſect. 5. punct. 1. fuſo calamo oſtendimus verba Iſaiæ intelligi de Virgine miraculoſe pariente: contra poſteriores vero, ſcilicet Ebioniſtas & alios hujus furfuris homines, idem demonſtramus tribus aliis mediis, probando beatiſſimam Mariam Chriſti digniſſimam matrem fuiſſe, & eſſe Virginem immaculatam: Primo in Conceptione: Secundo in partu: Tertio, poſt partum & ſemper.

SECTIO PRIMA.

Utrum BB. Maria fuerit Virgo Immaculata in Conceptione?

Subnotare juvat quæſtionem de immaculata DEIPARÆ VIRGINIS conceptione triplici modo intelligi poſſe: Primo quidem, ita ut non contraxerit debitum legis mortis, & in maſſa perditionis, in qua ſunt ſinguli homines ex Adamo peccatore procreati, non fuerit concluſa, eo quod fuerit implicata in prædeſtinatione Chriſti, qui tametſi poſt peccatum Adæ prævīſus, non inde tamen peccati debitum contraxit quantum ad reatum culpę, eo quod ſit prędeſtinatus ut Redemptor & peccati atque inferni victor & triumphator: Non abſimili modo Beatiſſima Virgo prædeſtinata ut Mater Chriſti & Corredemptrix a lege peccati & debito per privilegium adimi potuit. Alter quęſtionis ſenſus eſt, num formata fuerit ex materia corrupta, ſed ante animationem & conceptionis inſtans, quo anima in corpus infunditur, prçſanctificata fuerit. Tertius demum ita ut ex materia quidem corrupta formata fuerit, ſed ſanctificata eodem ſimul tempore quo anima coniuncta fuit cum corpore.

Conceptionem immaculatam in primo ſenſu defendunt non ignoti nominis Theologi, ſcilicet Catharinus Lib. de peccato originali cap. ultimo. Galatinus Libr. 7. cap. 10. Viguerius in inſtitutionibus capit. 18. & alii, quam quidem piam opinionem tota mente, & corde veneror & probabiliſſimam teneo. S. Joannes Damaſcenus eamdem in ſecundo ſenſu videtur propugnare oratione prima de Nativitate BEATISSIMÆ VIRGINIS, cujus verba infra referemus: Alii & quidem communiter in tertio ſenſu dictis, & ſcriptis, ea qua par eſt erga Deiparam reverentia illam propugnant: quibus quidem opinionibus lubenti animo aſſentimur, primam ſcilicet & alteram ut probabiliſſimam dicimus: tertiam, non quidem explicite, ſed implicite de fide & inconcuſſam credimus. Quia vero aliquem in hoc offendere non eſt animus, ſufficit nobis impræſentiarum omni argumentorum genere probare DEIPARAM AMANTISSIMAM omnium Chriſtianorum MATREM in conceptione fuiſſe ab omni peccati originalis labe puram. Unde ſit

CONCLUSIO.

Beatiſſima Virgo in ſua conceptione a peccati originalis macula fuit ex privilegio immunis.

Probatur multipliciter.

Primum argumentum ex veteri & novo Teſtamento depromitur.

QUÆ ſerpentis caput contrivit, quæ fuit fons ſignatus, & porta orientalis ſoli aperta Deo, tota pulchra, & inter omnes creaturas benedicta, mulier amicta ſole duodecim coronata ſtellis, & ſub pedibus luna, quæ circulis menſtruis defectum præſignat, dubio-procul ab omni peccati originalis reatu pura fuit: hoc enim iſtæ & ſimiles ſubindigitant figuræ: Atqui res ſic ſe habet pro BB. Virgine. Et probatur ab enumeratione partium. Primo quidem Geneſ. 3. hæc habentur: *Inimicitias ponam inter te & mulierem...., ipſa conteret caput tuum;* ait Deus ad ſerpentem: ſed mulier iſta miraculoſa eſt BB. Virgo; quæ quidem eatenus contrivit ſerpentis caput, quatenus ab omni peccato fuit immunis: Ergo &c.

Incaſſum aliqui legunt, *ipſe conteret caput tuum*, ſententiam de Chriſto explicando; & hoc propter tria. Vulgata enim quæ cum Hebræo concordat, vertit, *ipſa conteret, &c.* Secundo, prior ſenſus videtur contra ſcopum Dei volentis punire ſerpentem ſeu diabolum per alterius mulieris

victoriam, ut medelam ferret inde, hoſtis unde læſerat, juxta illud Auguſtini Sermon. 2. de Annunt. " Mater, *inquit*, „ generis noſtri pœnam intulit mundo, „ genitrix Domini noſtri ſalutem intulit „ mundo.... Eva occidendo obfuit, MA„ RIA vivificando profuit. „ Tertio, Sancti Patres Geneſeos oraculum de BB. Virgine interpretantur, in primis SS. Auguſtinus Libr. 12. de Geneſ. ad litteram capit. 34. & 39. Ambroſius Libr. de fuga ſæculi cap. 7. Hieronymus in quæſtionibus Hebraicis. Porro, ſi Beatiſſima Virgo originale contraxiſſet peccatum, ut ceteri homines, ſerpentis caput non contriviſſet, quippe quæ vel ipſius dæmonis fuiſſet per peccatum ſerva: Ergo &c.

Secundo, Pſalmo 44. 11. habetur: *Audi filia, & vide...... quia ipſe eſt Dominus Deus tuus*. Pſalm. 45. 5. *Sanctificavit Tabernaculum ſuum Altiſſimus..... Adjuvabit eam Deus mane diluculo*. Pſalm. 84. 1. *Benedixiſti Domine terram tuam*. Pſalm. 86. 1. *Ipſe fundavit eam Altiſſimus*. Canticorum 2. 1. *Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias*. Cap. 4. 7. *Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te*. Quas quidem omnes ſententias ſancti Doctores de BB. Virgine explicant: Et vero adjuvavit eam Deus diluculo, ſcilicet a conceptionis inſtanti. Hoc ipſum ſubindigitant iſta Pſalmi 45. 5. verba: *Fluminis impetus lætificat civitatem Dei, ſanctificavit Tabernaculum ſuum Altiſſimus: Deus in medio ejus, non commovebitur*. SS. Athanaſius, Methodius, Joannes Damaſcenus, & alii, BB. Virginem eſſe & Dei civitatem & Tabernaculum aſſerunt: quod quidem impetu fluminis gratiarum, & mane diluculo, ſcilicet in conceptione, ſanctificavit Altiſſimus.

Hoc ipſum innuunt & annuntiant figuræ, arca ſcilicet Noe qua mundi reliquiæ ſalvatæ ſunt, ipſa vero Maria verum Noe, ſcilicet CHRISTUM, qui nos a perditione liberavit, ſuo concluſit & portavit in utero. Hanc eamdem præfiguravit tabula aurea de ligno *Setim* incorruptibili fabricata: hanc fons ſignatus, hanc hortus concluſus, ſed potiſſimum Regina Eſther, quæ non ſine magno privilegio, ab edicto mortis contra totam Judaicam gentem ab Aſſuero dato, excepta fuit: Sic enim habetur Eſtheris 15. 12. *Quid habes Eſther? Ego ſum frater tuus, noli metuere. Non morieris: non enim pro te, ſed pro omnibus hæc lex conſtituta eſt: Accede igitur, & tange Sceptrum*. Igitur Chriſtus, cujus quidem Aſſuerus erat figura a lege mortis quæ per peccatum originale in mundum inducta eſt, meritis ſuis prævisis Beatiſſimam Virginem, cujus typum gerebat Eſther, in ipſa conceptionis aurora liberavit, alias non fuiſſet tota pulchra, ſed ſolummodo ex parte, quod eſt contra auctoritatem Canticorum. S. Bernardus Serm. in cap. 12. Apocal. ceteras figuras, a peccati originalis diluvio exemptionem non levius denotantes, BB. Virgini applicat his verbis: " Hanc enim ſacerdotalis virga, dum ſine radice floruit, hanc Gedeonis vellus, dum in medio ſiccæ areæ maduit: hanc in Ezechielis viſione orientalis porta, quæ nulli unquam patuit, præſignabat. „

Tertio: BB. Virginem ſuper omnes creaturas gratia fuiſſe plenam prædicat Angelus Luc. 1. 28. his verbis: *Ave gratia plena, Dominus tecum; benedicta tu in mulieribus*: Sed ſi fuiſſet peccato originali fœdata, vix dici poſſent Theologi eam ſupra reliquos Sanctos gratiarum ſupellectili fuiſſe adornatam, cum nihil ſupra Jeremiam & S. Joannem Baptiſtam in utero ſanctificatos haberet: Ergo &c.

Quarto: Sed & ipſa eſt mirabilis mulier amicta ſole, de qua fit mentio in Apocalypſi. Sic interpretatur Sanctus Bernardus Sermon. in capit. 12. Apocal. his verbis: " Novum fecit Dominus ſuper terram, „ ut mulier circumdaret virum; nec alium „ quam CHRISTUM, de quo dicitur: Ecce „ vir, oriens nomen ejus. Novum quo„ que fecit in cœlo, ut mulier ſole ap„ pareret amicta..... in capite, *inquit*, „ ejus corona ſtellarum duodecim, &c. „ Quæ quidem figura mulieris tanta gratiarum ſupellectili adornatæ BB. Mariam in iſta muliere prælusam in conceptione fuiſſe immaculatam non levius ſubindigitat: Ergo &c.

Secundum argumentum ex Traditione Patrum excerptum.

ILLA cenſeri debet in Conceptione ab omni labe pura, I. Quam Apoſtoli ab omni

omni maledictione & reprehenſione immunem prædicant : II. Quæ a ſanctis Patribus Angelis purior . III. Ab omni contagione exempta , etiam verbis expreſſis in ipſa conceptione immaculata dicitur : Atqui de BB. Maria hæc locuti ſunt ſancti Dei homines : Ergo &c. Probatur minor quoad ſingulas partes.

Teſtimonia Apoſtolorum pro prima parte.

S. ANDREAS , ut in ejus geſtis refert Abdias L. 4. Hiſt. dixit : " Sicut primus „ Adam formatus fuit ex terra antequam „ eſſet maledicta , ita ſecundus Adam „ formatus eſt ex terra virginea , num- „ quam maledicta . " Quod dubio procul non eſſet verum , ſi peccati originalis labe inuſta fuiſſet BB. Virgo.

Concinit S. Jacobus in ſua Liturgia , quam ſexta Synodus can. 32. veneratur , maxime in his ubi hæc de BB. Virgine „ habentur : " Commemorantes ſanctiſ- „ ſimam, immaculatam , & glorioſiſſimam „ Dominam noſtram, Matrem Dei ..... „ Dignum eſt ut te vere Beatiſſimam di- „ camus , & omnibus modis irreprehen- „ ſam , honorabiliorem quam Cherubim , „ tibi , o plena gratia univerſa creatura „ gratulatur , quæ es templum ſanctifica- „ tum . „ Jam vero ſi omnibus modis irreprehenſibilis , certe & in Conceptione , alias non omnibus modis irreprehenſibilis foret . Hoc ipſum innuunt ſubſequentia verba Apoſtoli: *Honorabiliorem quam Cherubim* . Cum igitur Angeli ſancti ab omni peccato fuerint immunes , idem a fortiori dicendum de BB. Virgine Maria , quę gratia plena ſimul & ipſis Angelis honorabilior eſt.

Teſtimonia Patrum pro ſecunda Minoris parte.

BEATISSIMAM Virginem Angelis eſſe puriorem ſequitur ex D. Jacobi auctoritate. Hoc docent & prædicant Origenes Hom. 1. Andreas Cretenſis Serm. de Aſſumptione , Euthymius Serm. de zona BB. Virginis , Theodoretus Lib. 3. in Cantica , Fulbertus Carnotenſis apud Cano Lib. 4. cap. 7. S. Dominicus tract. de corpore Chriſti , Gregorius Neocæſ. in expoſitione Salutationis Angelicæ , Cryſippus Jeroſolymitanus Presbyter Serm. de ſanctiſſima Maria, S. Ephræm in Lamentatione Virginis : demum S. Anſelmus Lib. de conceptu Virginali cap. 18. ubi ſic loquitur : " Decuit Virginem ea „ puritate nitere , qua major ſub Deo ne- „ quit intelligi . „ Sed ſi fuiſſet BB. Virgo peccato originali fœdata , non fuiſſet Ordine Angelico purior , & aliqua alia creatura, ipſa major intelligi poſſet , quod eſt contra divi Anſelmi effatum : Ergo &c.

Teſtimonia Patrum pro tertia parte.

DIXIMUS Mariam, juxta Patrum ſententias, ab omni labe puram, eam enim in genere ita celebrant. Agmen ducet S. Cyprianus, qui Lib. de Card. Chriſti operibus, cap. de Nativitate BB. Virginis, ita ſcribit : " Non ſuſtinebat juſtitia, ut illud „ vas electionis communibus laceſſeretur „ injuriis , quoniam plurimum a ceteris „ differens , naturæ communicabat, non „ culpæ .... matri plenitudo gratiæ de- „ bebatur, & Virgini abundantior gloria „ qua carnis & mentis integritate eſſet „ inſignis . Sed quæ communibus non la- „ ceſſitur injuriis, & carnis ſicut & men- „ tis integritatem habet. „ Igitur BB.Virgo non fuit peccato originali maculata , ſin minus injuriis naturæ humanæ communibus laceſſita fuiſſet. Rurſus de Natali Virginis: " Non ſuſtinebat juſtitia, ut vas il- „ lud electionis communibus laceſſeretur in- „ juriis, naturę communicavit non culpę. „

Suffragatur S. Ephrem Oratione ad SS. Virginem , in qua quidem immaculatam prorſuſque puram prædicat.

Tum Ambroſius Serm. 22. in Pſalmum 118. pag. 1610. ubi explicans illa verba : *Quare ſervum tuum , &c.* ait : " Suſcipe „ me, non ex Eva, ſed ex Maria, ut in- „ corrupta ſit Virgo , ſed Virgo per gra- „ tiam, ab omni integra labe peccati . „

Inter omnes eminet S. Auguſtinus, qui Lib. de natura & gratia cap. 36. pag. 332. ſic loquitur: " Excepta itaque ſan- „ cta Virgine Maria, de qua propter ho- „ norem Domini, nullam prorſus cum de „ peccatis agitur , habere volo quæſtio- „ nem ; unde enim ſcimus quod ei plus „ gratiæ ei collatum fuerit ad vincendum „ omni ex parte peccatum,quę concipere ac „ parere meruit eum quem conſtat nullam „ habuiſ-

Digitized by Google

habuiſſe peccatum . „ Eo loci S. Doctor non ſolum a peccatis actualibus , ſed & ab ipſo originali Mariam eximere videtur , maxime propter duo : quia in iſto libro agit de peccato originali ; ibi enim debellat Pelagianos illud negantes . II. Ideo concludit BB. Virginem , dum de peccatis agitur non eſſe concludendam , quia peperit filium ab omni peccati contagione immunem : Igitur ſi hæc ratio aliquid concludat , cum Chriſtus nedum ab actuali , ſed & ab originali peccato fuerit immunis; idem ex mente Auguſtini de Maria dicendum.

Ejuſdem eſt labii S. Hieronymus in caput 10. Eccleſ. in quo Virginem cum Patriarchis & Prophetis comparans , dicit: " Illis ſupereminere , & fuiſſe liberam „ ab omni peccato , & cortice peccati. „ Quæ quidem vox, *cortex*, deſignat peccatum originale. Rurſus Epiſt. ad Euſtochium , ait : " Nulli dubium eſt de „ Matre Domini , quin talis debuerit „ eſſe , quæ non poſſet argui de peccato. "

Succinit : Sophronius in ſua epiſtola in VI. Concilio Generali lecta & approbata actione 11. in qua quidem aſſerit BB. Virginem ab omni contagione corporis , animæ , & mentis fuiſſe immunem . In codice Vaticano habetur: *Ab omni corporis & animæ labe peccati fuiſſe liberam*.

Demum , Arator Lib. 1. in Acta Apoſtolorum Tom.8. Bibl. Patrum ante mille & centum circiter annos hæc in honorem Deiparæ canit.

A nato formata ſuo mala criminis Eva
Virgo fecunda fugat: nulla eſt injuria ſexus.
Reſtituit quod prima tulit:. Ergo &c.

Teſtimonia Patrum pro quarta parte minoris.

PRIMAS tenet S. Cyrillus Alex. qui Lib. 6. in Joan. cap. 15. ait : " Excepto „ ſolo Chriſto , & Beatiſſima ejus Matre „ etiam excepta, omnes in peccato naſcimur. „ Audis illum Patrem eodem modo loqui de Matre ac de Filio . Sed Filius ab omni peccato etiam originali fuit immunis : Igitur & Mater.

Sanctus Joannes Damaſcenus mira de hoc momento & clara profert Oratione prima de Nativitate BB. Virginis , in qua de ejus Conceptione ſic loquitur: " Natura gratiam antecedere auſa non eſt, „ ſed tantiſper expectavit , donec gratia „ fructum ſuum produxiſſet ... o beatiſſimos Joachimi lumbos , ex quibus immaculatum ſemen effluxit! o præclaram „ Annæ vulvam, in qua tacitis incrementis formatus fuit ſanctiſſimus fœtus! .. „ forte illud Excelſi brachium , obtuſum „ natura ligonem Spiritu ſancto tamquam „ digito ſuo exacuens vivam ſcalam ſibi „ ipſi condidit.... o Sanctiſſima, quæ Principatus & Poteſtates ſefellit , immaculata conſervata in Dei ſponſam. „ Rurſus 3. ait Conceptionem BB. Virginis Mariæ fuiſſe collapſi generis humani excitationem & integram reſtitutionem : quod citra dubium non foret , ſi peccato originali fuiſſet maculata . Et iterum Oratione prima de Aſſumptione ſic loquitur : " Gratia abyſſum invenit , quæ animam „ non minus quam corpus virgineum cuſtodiret. „

Ex divo Bernardo.

CELEBERRIMA ſunt B. Bernardi pro Conceptione immaculatiſſima BB. Virginis teſtimonia . Serm. 13. pag. 1767. in cœna Domini ſic loquitur : " Non eſt in „ filiis hominum magnus vel parvus tanta præditus ſanctitate , nec tantæ Religionis privilegiatus honore , qui non in „ peccatis fuerit conceptus , præter Matrem immaculati peccatum non facientis , ſed peccata mundi tollentis , de „ qua cum de peccatis agitur , nullam „ prorſus volo habere quæſtionem : unde „ non immerito nullus tantæ ſanctitatis „ fulget. prærogativa , qui in omnibus „ & per omnia iſtud, ſicut jam valeat obſervare , ita dumtaxat ſi fuerit expreſſivum quantitatis. „

Tum Serm. 4. ſuper ſalve Regina de Virgine Deipara mirabundus hæc profert:. " Tu ergo naſus Eccleſiæ ſimilis es turri „ celſæ , videlicet dignitate , firmæ gravitate . Turris es Lybani : Lybanus „ Mons qui dicitur Dealbatio , altam „ præ omnibus ſignat innocentiam tuam. „ Innocens fuiſti ab originalibus & ab „ actualibus peccatis . Nemo ita preter „ te. Unde auctoritas divi Auguſtini: cum

„ de

„ de peccatis agitur, nullam de beata „ Maria volumus fieri mentionem. Ex eo „ enim majorem credimus ei collatam virtutem ad vincendum ex omni parte „ peccatum, quæ concipere & parere meruit eum, qui nullum habuit peccatum. Ex omni, *inquit*, parte; hoc eſt, „ ex parte originalis, & ex parte actualis peccati. Ea ergo ſolum excepta, „ ceteri omnes quid dicere poſſunt, niſi „ quod ait Apoſtolus Joannes: Si diximus quod peccatum non habemus, ipſi „ nos ſeducimus, & veritas in nobis non „ eſt? Ego quoque pia fide opinor, in „ utero Matris tuæ ab originalibus te abſolutam peccatis: nec vana eſt fides, „ nec opinio falſa. „

Pergit ibidem: “ Denique & rationes & „ auctoritates inveniuntur iſta ſtipulantes: & quidem ratio ſic: Si alii in utero matris fuerunt ſanctificati: multo „ magis tu Mater Domini: ſed Jeremias „ & Joannes, alter ſanctificatus, alter „ Spiritu ſancto repletus in utero matris „ leguntur: Ergo & tu Maria Genitrix „ Dei, quæ ſola totam Spiritus ſancti „ gratiam poſſediſti, quam alii habuere „ per partes. Te enim Gabriel Archangelus pronuntiavit gratia plenam. Tuum „ odorem longe ante in filio Patriarcha „ Iſaac trahebat, dicens: Ecce odor filii „ mei ſicut odor agri pleni. Tu es ager „ plenus, plena virtutum, plena gratiarum. Tu protuliſti frumentum Electorum, quod eſt etiam Angelorum cibus. „ Te benedixit Dominus; te, inquam, „ benedixit Dominus, ut per te benedictam vita veniret, ſicut mors per Evam „ proceſſerat maledictam. De te ſecretorum cæleſtium conſcius Salomon dicit: „ Quæ eſt iſta quæ progreditur ſicut aurora conſurgens, pulchra ut luna, electa ut ſol, terribilis ut caſtrorum acies „ ordinata? Aurora ſemper noctem ſequitur, nox præcedit auroram. Quid „ autem eſt nox frigida & obſcura, niſi „ originale peccatum, frigidum concupiſcentia, obſcurum ignorantia? Tu ergo „ proceſſiſti ut aurora lucida & rubicunda, quia ſuperatis originalibus peccatis „ in utero matris, nata es lucida cognitione veritatis, & rubicunda amore „ virtutis. „

Non eſt relictus ambigendi locus circa primum locum; ſed nec dubio alterum vertere quiſquam debet, cum ſtylus, cum ſententiæ figuris adornatæ ipſum annuntient ſanctum Bernardum, immo annuntiant in utroque loco genuinitatem.

Ex D. Thoma.

SUCCINIT Angelus Scholæ in 1. Diſt. 44. artic. 3. ad 3. his verbis: “ Dicendum, quod puritas intenditur per receſſum a contrario, & ideo poteſt aliquid creatum inveniri quo nihil purius „ eſſe poteſt in rebus creatis, ſi nulla contagione peccati inquinatum ſit, & talis fuit puritas beatiſſimæ Virginis Mariæ, quę a peccato originali & actuali „ immunis fuit. „

Eamdem prædicat veritatem Comment. in Epiſtolam ad Galat. lect. 6. Sic referunt editiones Venetiis factæ, ſicut & aliæ Pariſiis elucubratæ, ann. 1529. & 1541. Exemplar in Collegio Patrum Societatis Jeſu Flexiæ adeſt; Spondanus teſtatur multa alia ejuſdem ſancti Doctoris vidiſſe exemplaria in quibus ſanctus Doctor eamdem propugnat doctrinam, quod non levius argumentum eſt Summam D. Thomæ defloratam fuiſſe in tertia parte q. 27. art. 2. quandoquidem antiquus Dominicanus nomine Broniardus, qui eodem quo mortuus eſt S. Thomas tempore, ipſe obiit, aliter refert textum hujuſce loci & hujuſce Summæ. Exemplar extat in Collegio Societatis Jeſu Bituricenſi. Auctor ille in Summa Prędicantium, titulo Virg. Maria, ſic loquitur de illa mirabili Deipara: “ Ipſa vero tam eminenter ſanctificata fuit, quod non venialiter, nec mortaliter peccavit, ſicut patet per ſanctum Thomam in tertia „ parte de Chriſto quęſt. 27. art. 6. in „ eadem etiam quęſtione ponit ejus ſanctificationis excellentiam, in hoc, „ quod ſanctificata fuit in ſua animatione, id eſt, in conjunctione animæ „ cum ſuo corpore in utero matris ſuæ, „ ſic ergo ſanctificavit tabernaculum „ ſuum Altiſſimus. „

Alterum deflorationis Summæ argumentum illud eſt, Coſmas Morelles anno 1613. accepit Provinciam typis de novo mandandi iſtud divi Thomæ opus, & ibi eumdem adulteravit locum ſententiarum, ubi

ubi diſerte ſanctus Doctor immaculatiſſimam Beatiſſimæ Virginis Mariæ Conceptionem pro virili defendit, ſed Pater Theophilus Renaudus in Syntagmate de libris propriis refert Domnum Bernardum de Thoro qui tunc Romæ aderat, ut articulum de mirabili illa Conceptione tamquam de fide declarari curaret, accuſaſſe Morellem de perfidia apud Paulum V. qui quidem graviter de iſta culpa illum increpavit, juſſitque ut abſque mora folium interpolatum dilaceraret, & priſtinum reſtitueret D. Thomæ textum pro immaculata Beatiſſimæ Virginis Conceptione.

S. Bonaventura ſuum addit calculum in 3. Diſt. 2. diſp. 2. q. 2. ubi ſic loquitur: " Alii poſt caſum erecti ſunt; Maria „ quaſi in ipſo caſu ſuſtentata eſt, ne „ rueret. „ Rurſus Serm. de B. Virgine: " Solius filius Virginis fuit ab originali „ culpa immunis, & ipſa Mater & Virgo: credendum enim eſt, quod novo ſanctificationis genere, in ejus conceptionis primordio Spiritus ſanctus eam a „ peccato originali, non quod infuit, „ ſed quod infuiſſet, redemit, atque ſingulari gratia præſervavit. „

Non omittendus S. Laurentius Juſtinianus, qui Serm. de Annunt. pag. 446. loquendo de ſacratiſſima Deipara, ait: " Ab „ ipſa namque ſui Conceptione in benedictionibus eſt præventa dulcedinis, atque a damnationis aliena Chyrographo, „ prius eſt ſanctificata, quam nata. „

Tertium argumentum ex conſenſu.

Ut primum accedit pro aliquo puncto Eccleſiæ conſenſus, nemini licitum eſt quidquam refragari: Atqui acceſſit pro immaculata Beatiſſimæ Virginis Mariæ Conceptione hujuſmodi conſenſus, tacitus quidem ad decimum-tertium uſque ſæculum; expreſſus vero ad noſtra uſque tempora: Ergo &c. Prima pars patet ex ſuperioribus dictis: Inſuper & probatur cum altera auctoritatibus omni exceptione majoribus.

Teſtimonia Conciliorum.

Sexta Synodus Generalis in epiſtola Sophronii Patriarchæ Jeroſolymitani, quam ſuo calculo veluti ſuam habet, ſic loquitur: *Credo, & de hac ſanctiſſima, quod Deus Verbum, unigenitus Patris Filius qui ante omnia ſæcula & tempora impaſſibiliter de eodem natus eſt Leo & Patre .... Naturæ circumſcriptionem nullo modo ſuſtinens, aut ſecundum nos localem tranſmeatum naturaliter ſciens, efficere divinam operationem, & uterum intactum virginitatis ingreſſus, caſtitatem luſtratam, Mariæ ſanctæ, præclaræque, & quæ Dei ſunt, & ſapientis, & ab omni contagione liberata, & corporis & animæ, & intellectus incarnatus ... Ex inviolabili namque & virginali ſanctiſſima atque immaculatiſſima Virginis Mariæ Verbum vere factum.* Audis Mariam juxta Dei ſapientiſſimi conſilium immaculatam, & ab omni corporis & animæ contagione exemptam? Igitur & in Conceptione Sancta, alias fruſtra diceretur immaculatam, & ab omni contagione etiam corporis immunis; cum peccati originalis contagio per ſeminalem propagationem in corpus, & a corpore in animam redundet.

Concinit Septima Synodus act. 3. ubi de ſanctiſſima Deipara dicitur: *Immaculata & omni ſenſibili & intellectuali natura purior.* Sed Angeli ſancti nullum omnino habuere peccatum: Igitur nec ſanctiſſima Deipara, alias non diceretur cæleſtibus purior Spiritibus. Tum Concilium Francofurtenſe, quod quidem in epiſtola ad Epiſcopos Hiſpaniæ proclamat Beatiſſimam Virginem Mariam immaculatam prorſuſque puram.

Inſigne eſt de hoc momento Decretum Concilii Baſileenſis in Galliis per omnia recepti, aut quod nemo negabit celeberrimum. Seſſione 36. an. 1439. habita, ſic loquitur: *Nos vero diligenter inſpectis auctoritatibus & rationibus, quæ jam a pluribus annis in publicis rationibus ex parte utriuſque doctrinæ coram hac ſancta Synodo allegata ſunt: aliis etiam plurimis ſuper hac re viſis & matura conſideratione penſatis, doctrinam illam differentem glorioſam Virginem Dei Genitricem Mariam, præveniente, & operante divini Numinis gratia ſingulari,* NUMQUAM ACTUALITER SUBJACUISSE ORIGINALI PECCATO; *ſed immunem ſemper fuiſſe ab omni originali & actuali culpa, ſanctamque & immaculatam tamquam piam & conſonam cultui Eccleſiaſtico, fidei catholicæ, rectæ rationi, & ſacræ Scriptu-*

ptura, ab omnibus Catholicis approbandam fore; tenendam & amplectendam definimus, & declaramus, nullique de cetero licitum eſſe in contrarium prædicare & docere: Audis definitionem omnibus penſatis factam.

Non omittendum Tridentinum Seſſ. 5. de peccato originali, ubi ait: *Declarat tamen hac ipſa ſancta Synodus non eſſe ſuæ intentionis comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, Beatiſſimam & immaculatiſſimam Mariam Dei Genitricem, ſed obſervandas eſſe Conſtitutiones felicis recordationis Sixti IV. ſub pœnis in eis Conſtitutionibus contentis, quas innovat.* Quibus verbis ſuo calculo munivit Feſtum Conceptionis Beatiſſimæ Mariæ a Sixto inſtitutum.

Decreta SS. Pontificum.

Sixtus IV. anno 1476. Conceptionem Immaculatam BB. Virginis Bulla conſignavit. *Cum præ excelſa .... auctoritate Apoſtolica hac in perpetuum valitura Conceptione ſtatuimus & ordinamus; quod omnes & ſinguli* Christi *Fideles utriuſque ſexus, qui Miſſam & Officium Conceptionis ejuſdem Virginis glorioſiſſimæ juxta piam, devotam & laudabilem ordinationem dilecti filii magiſtri Leonardi Denocarolis Clerici Veronenſis Notarii noſtri, & quæ deſuper a nobis emanavit, Miſſæ & Officii hujuſmodi inſtitutionem, in die feſtivitatis Conceptionis ejuſdem Virginis Mariæ, & per octavas ejus devote celebraverint & dixerint, aut illis horis canonicis interfuerint: quoties id fecerint, eamdem prorſus indulgentiam & peccatorum remiſſionem conſequantur.* Quę quidem indulgentia conceditur juxta Decretum Urbani IV. & Martini V. iis qui Officio Feſti Corporis & Sanguinis Domini aſſiſtunt.

Alteram anno 1483. pro eodem Myſterio dedit, qua quidem prohibet ſub excommunicationis interminatione ne aliquis contra Immaculatam Conceptionem, aut ſcribat, aut prædicet. *Tenore præſentium reprobamus*, inquit, *& damnamus, ac motu, ſcientia & auctoritate prædictis, ſtatuimus & ordinamus, quod Prędicatores verbi Dei, & quicumque alii, cujuſcumque ſtatus, gradus aut ordinis ac conditionis fuerint, qui de cetero auſu temerario præſumpſerint in eorum ſermonibus ad populum ſeu alias quomodolibet affirmare aliquid contra Conceptionem, poſtquam de præſentibus ſcientiam habuerint, excommunicationis ſententiam eo ipſo incurrant, a qua ab alio quam a Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, nequeant abſolutionis beneficium obtinere.*

S. Pius V. in Bulla quæ incipit, *Super ſpeculam*, Decreta Sixti IV. renovavit & Officium Immaculatæ Conceptionis in Breviario reponi voluit.

Paulus V. anno 1616. eadem Decreta ſuo munivit calculo, & poſt ipſum Gregorius XV. qui eadem anno 1622. ampliavit his verbis & ſubjungit: *Ne quiſquam etiam in ſcriptis & ſermonibus privatis audeat aſſerere, quod Beatiſſima Virgo Maria in peccato concepta ſit, exceptis quibus a Sede Apoſtolica fuerit hoc ſimpliciter indultum.*

Alexander VII. ſuffragatur Conſtitutione edita anno 1661. quæ ſic inſcribitur: Innovatio *Conſtitutionum & Decretorum in favorem ſententiæ aſſerentis animam Beatiſſimę Virginis in ſui creatione & in corpus infuſione a peccato originali præſervatam fuiſſe editorum.*

Iis accedunt auctoritates I. Leonis X. & Clementis VII. qui ſuum addidere calculum Officio Immaculatæ Conceptionis compoſito a Zacharia Epiſcopo Gardæ. II. Pii V. qui anno 1569. conceſſit Minoritis iſtud celebrare Feſtum. III. Urbani VIII. qui in ſua ad Eliſabetham filiam Henrici IV. Regis Galliæ & uxorem Philippi IV. Hiſpaniarum Regis Epiſtola, qua illam gratulatur de ejus erga Immaculatam Conceptionem devotione, & ordinem militarem ſub Conceptionis Immaculatæ Beatiſſimæ Virginis titulo approbavit. Urbanus Papa VIII. *chariſſima in Chriſto filia noſtra ſalutem ... Cum autem cupias tuam erga immaculatam Deiparam illuſtri aliquo documento religionem ſignificari, majeſtati tuę munitum Apoſtolica benedictione habitum militię chriſtianę, quam ab ejuſdem Virginis petiit ſacrum Equeſtris familię nomen, &c.*

Non omittendus Ordo Monialium in honorem ejuſdem Immaculatæ Conceptionis approbatus a Julio II. Leone X. & Alexandro VI. ut patet ex compendio *Mendich*, verbo, *Communicatio*, §. 18. & *Conceptio*, §. 10. 12. & 13. cap. 3. regulę legitur animam Deiparæ a primo inſtanti creationis fuiſſe ſanctam.

Clemens VIII. ad preces Ludovici Magni

gni XIV. Regis Francorum feſtivitati addidit octavam. Quid plura commemorem? Hæc pia & devota feſtivitas ante mille annos apud Græcos celebrare cœpit, ut refert Galatinus Lib. 7. cap. 4. & in Kalendario Græcorum apponitur die 9. Decembris, ut legitur Tomo 4. Bibliothecæ Patrum. Immo inter Ritualia Græca Linguæ Latinæ reddita, unum S. Andreæ Cretenſis qui florebat ann. 550. de hac mirabili Conceptione memoriam inſtituit. Demum ſexcentis circiter abhinc annis in Gallia hæc feſtivitas celebrabatur, ut conſtat ex epiſtola B. Bernardi ad Canonicos Lugdunenſes.

Miracula & Revelationes pro eodem momento.

MIRACULA a Deo dantur ad veritatis conſignationem. Multa refert R. Pater Balthaſſar de Riez Capuccinus Lib. in IV. Pariſiis anno 1663. edito, cujus titulus: *Eminens privilegium Deipara*, cap. 40. Inſtar omnium ſint ea quæ coram Paulo V. per Hiſpaniæ Oratores omni juris adhita ſolemnitate probata recenſentur. Bellarminus Cardinalis anno 1617. tria ex his commemorat. Primum eſt infantis decem & trium tantummodo menſium qui non niſi balbutiebat, tres tamen verſus in honorem immaculatæ Conceptionis, diſtincta voce, recitavit, quique ex idiomate Hiſpanico latine ſic reducuntur.

Omnis mundus & quidem univerſalis:
Magna voce, o Regina exaltata
Ait te eſſe conceptam ſine peccato originali.

Alterum contigit in claſſe, cujus naves, una ſola excepta, quæ vexillum Conceptionis non habebat, e tempeſtate ereptæ ſalvæ & incolumes appulſæ ſunt ad portum. *Tertium* eveniſſe refertur in Epiſcopo Cartagenæ, qui de repente mortuus inventus eſt in lectulo ea nocte diei, qua perſtrinxerat cives, qui in Conceptionis immaculatę honorem proceſſionem fecerant. Mitto alia innumera quæ eo loci referuntur.

Si de revelationibus ſermonem habeamus, Marſilius in ſecundo quæſt. 20. & in 3. q. 4. tres recenſet: Sed inter omnes eminent ea quæ eſt inter revelationes ſanctæ Brigittæ, quæ ex prævio examine approbatæ ſunt a Concilio Baſileenſi, a Gregorio XI. Urbano VI. Bonifacio VIII. & Martino V. Liber primus cap. 31. continet unam de immaculata Conceptione beatiſſimæ Virginis.

Sententia Theologorum & Academiarum.

INTER omnes eminet Scotus, qui Seculo 14. in 3. Sententiarum diſt. 3. q. 1. ait: " Ad quęſtionem dico, quod Deus „ potuit facere, ut numquam beatiſſima „ Virgo fuerit in peccato originali.... Si au„ tem auctoritati Scripturę non repugnat, „ videtur probabile quod excellentius eſt „ attribuere Marię. „ Sed non omittenda hęc victoria, quam ille Doctor anno 1034. protegente Maria, pro hoc reportavit momento Pariſiis. Tunc enim, jubente ſummo Pontifice, ejus pręſentibus Oratoribus, innumeri adunati ſunt Doctores, ut quiſquis quid de immaculata Conceptione putaret, ibi proderet. Scotus pertranſiens Senatus aulam, ut indę ad locum congreſſus pergeret, ibi non ſine Spiritu ſancto afflante, coram imagine Deiparę in terram humiliter proſtratus & provolutus, iſtam illi cernuus ſudit precem: *Dignare me laudare te Virgo ſacrata. Da mihi virtutem contra hoſtes tuos*. Subito & de repente non ſine miraculo imago marmorea caput notabiliter inclinavit in ſignum victorię futurę, & ad hæc uſque tempora inclinata videtur. Eventus probavit victoriam conceſſam, quippe qui ducentis circiter argumentis adverſus immaculatam Conceptionem ita fecit ſatis, ut auditorum corda ad hanc ineffabilem veritatem propugnandam vel ipſis ſtupentibus auditoribus in contrarium magna ex parte propenſis, demulſerit: quinimmo ab hoc tempore, Univerſitate Pariſienſi facem præbente invaluit in tota Eccleſia devota & mirabilis ſententia pro immaculata Conceptione; Scotus vero præter gloriam a Deo optimo pro mercede in futurum ſemper perſeveraturam, titulo Doctoris ſubtilis, inſignitus eſt, & ab ipſo Clemente V. confirmatus legitur. Sic refert ejus Epitaphium quatuor iſtis comprehenſum verſiculis.

Con-

Concepta eſt Virgo primi ſine labe parentis.
Hic tulit: hic hæreſi prælia dira dedit,
Inde genus meriti tantum ſibi Papa refundens,
Doctor Subtilis dicitur, inde dedit.

OMNES ab hoc tempore Theologi, ſi Dominicanos excipias, piam iſtam defenderunt ſententiam. In primis Petrus Arcoluſo Cardinalis, Antonius Andreas, vel ipſe Hervæus Natalis Dominicanus in caput 5. epiſt. 2. ad Corinth. Lyranus, Salazar, Vincentius Ferrarius Ordinis Prædicatorum Serm. 1. de Nativit. & alii plurimi apud Suarez q. 27. diſp. 3. art. 2. ſect. 5. Lherminier Tom. 6. tractatu de peccatis pag. 321. & 322. &c.

Suum addidere calculum omnes ferme Europæ Academiæ, maxime vero Pariſienſis, quæ anno 1497. die 23. Auguſti in congregatione apud ſanctum Mathurinum per juramentum ſuper hoc ſpecialirer facta Diſputatione Sorbonica ejuſdem menſis die 26. aſſiſtentibus Domino Rectore, nec non Reverendiſſimo in Chriſto Patre Archiepiſcopo Bituricenſi, cum pluribus Abbatibus, Conſiliariis Regis & quam pluribus Doctoribus ad hoc deputatis, definitioni Concilii Baſileenſis inhærens, tanto cum applauſu in perpetuum ſuſcepit de immaculata Conceptione ſententiam, ut nemini fas ſit ad lauream doctoratus promoveri, niſi juret: " Quod „ tenebit determinationem facultatis de „ Conceptione immaculatæ Virginis Ma„ riæ, videlicet quod in ſua Conceptione „ præſervata fuit ab originali labe. „ Et in perpetuam rei memoriam Miſſam ſolemnem in Eccleſia Dominicanorum, ſi feſtum occurrat die Dominica, ſin minus in Eccleſia Minoritarum quotannis decantant Doctores.

Ceteræ Academiæ eximium iſtud ſecutæ ſunt exemplum: videlicet Colonienſis, idem præſtitit anno 1051. facultas Moguntina, omnes Italiæ, Hiſpaniæ, Portugalliæ, Galliarum; Viennenſis vero in Auſtria inter Germanicas mira fecit. Et vero voto ſolemni ſe ſe aſtrinxit die 17. Maji anni 1649. quot annis eodem die renovare decretum pro immaculata Conceptione defendenda, & quidem adhoc compulſa devotione Imperatoris Ferdinandi III. qui anno 1647. 18. Maji, ſe ſua cum ſtatibus ſubditis & exercitibus dicavit Deiparæ immaculatæ Conceptioni, & in voti monumentum marmoream juſſit elevari columnam, quæ in culmine præ ſe fert imaginem immaculatæ Conceptionis, ſcilicet beatiſſimæ Mariæ habentis ſub pedibus ſerpentem.

Proſcriptiones eorum, qui impugnaverunt immaculatam Conceptionem.

PRIMUS occurrit Joannes de Monte-Sono Dominicanus Hiſpaniæ, qui anno 1387. quatuordecim emiſit propoſitiones, quas ſtatim pro ſuo in cultum Deiparæ zelo proſcripſit Academia Pariſienſis; quarum una hæc fuit: *Eſſe expreſſe contra fidem, non omnem hominem præter Chriſtum contraxiſſe ab Adam peccatum originale.* Tum Facultas Sacra ſic pronuntiavit: *Hæc propoſitio revocanda eſt tamquam falſa & ſcandaloſa & piarum aurium offenſiva, & præſumptuoſe aſſerta, nonobſtante probabilitate quæſtionis, utrum beatiſſima Virgo fuerit in peccato originali concepta.* Altera ejuſdem Joannis propoſitio hæc eſt: *Eſſe expreſſe contra fidem beatiſſimam Virginem Mariam & Dei genitricem non contraxiſſe peccatum originale:* Cenſura: *Hæc propoſitio revocanda eſt tamquam falſa, ſcandaloſa, præſumptuoſe aſſerta, & piarum aurium offenſiva.*

Anno ſequenti Guillelmus Dominicanus Epiſcopus Hebroicenſis, nec non Carolo ſexto a confeſſionibus, non ſine auſu temerario eaſdem Monteſoni propoſitiones propugnavit: tum eadem ſacra Facultas, promovente potiſſimum Petro da Alliaco tunc temporis Academiæ Cancellario, poſtea vero Cardinali, & Cameracenſi Epiſcopo, eumdem compulit ſeſe coram Rege & conſiſtorio retractare, quod & fecit his verbis: *Ego Guillelmus Hebroicenſis Epiſcopus male motus, inconſulte & male informatus dixi, quod propoſitiones aliquæ condemnatæ fuerunt per univerſitatem, quæ ſunt veræ & Catholicæ, & quod auderem eas prædicare & dogmatizare coram Rege & Papa aut alias ubicumque. Item addidi & dixi quod Magiſtri Univerſitatis Pariſienſis non intelligebant doctrinam ſancti Thomæ.* Subdit Lherminier Doctor Pariſienſis tractatu de peccatis pagina 293. " Atque ita poſt„ modum ex ejuſdem Academiæ ſolicitu„ dine toties improbata & publice con„ de-

„ demnata fuit Dominicanorum opinio, „ quoties renovata. „

Anno 1497. cum Joannes le Vert utique Dominicanus nonnullas propoſitiones contra eamdem Immaculatam Conceptionem Rothomagi in publicis concionibus divulgaſſet, ab eadem Facultate abſque mora perſtrictus eſt. Una ex illis propoſitionibus fuit: *Illos nullo modo peccare qui aſſererent beatiſſimam Virginem conceptam eſſe in peccato Originali: Immo vero alios omnes qui docerent contrarium, peccare mortaliter, vel eſſe hereticos & excommunicari a Sixto IV.*

Inter Propoſitiones Baji a ſancto Pio V. & Gregorio XV. damnatas ſeptuaginta tertia hęc eſt: *Nemo præter Chriſtum eſt abſque peccato originali: hinc beatiſſima Virgo mortua eſt propter peccatum ex Adamo contractum, omneſque ejus afflictiones in hac vita, ſicut & aliorum juſtorum fuerunt ultiones peccati actualis vel originalis.* Mitto multos alios qui luerunt pœnas, eo quod immaculatam Conceptionem inſectati fuiſſent, ut videre eſt apud R. Patrem Capuccinum jam laudatum.

Quartum argumentum, ex variis rationibus conſlatur.

Prima, ſic proponitur: Eccleſia nihil niſi ſanctum feſtivat. Sed feſtum Deiparę Conceptionis celebrat: Igitur ejus conceptio fuit ſancta. Hæc ratio colligitur ex ſanctis Bernardo & Thoma Aquinati propugnantibus ejuſdem Mariæ nativitatem eſſe ſanctam, quia ab Eccleſia colitur. Prior Epiſtol. ad Canonicos Lugdunenſes: “ Fuit procul-dubio Mater Domini ſan- „ cta antequam nata; nec fallitur Eccle- „ ſia ſanctum reputans ipſum Nativitatis „ ejus diem, & omni anno cum exulta- „ tione univerſæ terrę votiva celebritate „ ſuſcipiens. „ Poſterior vero hic 3. part. qu. 27. artic. 1. in argumento, *ſed contra*, ita loquitur: “ Eccleſia celebrat nativita- „ tem beatiſſimæ Virginis, non autem ce- „ lebratur feſtum in Eccleſia niſi pro ali- „ quo ſancto. Ergo beatiſſima Virgo in „ ipſa ſua nativitate fuit ſancta. „ Ergo eodem innixi ſanctorum Bernardi & Thomæ principio, dicimus immaculatam eſſe Deiparæ conceptionem, cum eam celebret Eccleſia, nec quidquam ſecundum illos niſi ſanctum feſtivet.

Altera: Eccleſia eſt infallibilis in dogmate definiendo, ſimiliter & in morali & in cultu aſſignando: hoc eſt, nec hereſim ut veritatem proponet, nec aliquod peccatum ut quid indifferens permittet, nec denique malos uti ſanctos celebrari permittet. Igitur cum beatiſſimæ Virginis Conceptionem immaculatam habeat, rem ita eſſe propugnandum eſt, alias fallere-tur Eccleſia, & portæ inferi adverſus eam prevalerent, quod eſt contra iſtud Chriſti de ea effatum, Matth. 16. 18. *Et portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.*

Tertia: Ubi accedit de aliquo Eccleſiæ conſenſus, non ſine temeritate contrarium defenditur: Sed pro immaculata Deiparæ Conceptione adeſt Tacitus primorum ſeculorum conſenſus, explicitus vero a decimo quarto ſeculo ad noſtra uſque tempora, ut ex probationibus liquet; Ergo &c.

Quarta: Si beatiſſima Virgo fuiſſet originali labe contaminata, hoc ipſum in Chriſti dedecus refunderetur; legitur enim Proverbiorum 17. *Gloria filiorum patres eorum.* Igitur de facto fuit ab omni labe pura: hęc ratio eſt Concilii Tridentini dicentis, ſe propter honorem Chriſti non comprehendere in decreto peccati originalis BB. Mariam.

Quinta: Prędeſtinatio Mariæ includitur in prędeſtinatione Chriſti, & ad ordinem hypoſtaticum pertinet, cum juxta Patres caro Marię ſit ipſa Chriſti caro, & juxta Irenęum, Andream Crethenſem, Innocentium III. Sermone de Aſſumptione ſit generis humani corredemptrix: Sed implicat carnem Chriſti ſubjici peccato, & mortis victorem ſervum eſſe peccati: Igitur & idem de beatiſſima Maria dicendum, cum nedum affinitatem, ſed & conſanguinitatem cum Chriſto habeat, & in hoc apparuerit, ut diaboli opera diſſolveret.

Sexta: Ex Patribus, omnes prerogativę Angelis, & primis parentibus conceſſę, tribui debent Deiparę: Sed illi a contagione peccati in ſui formatione fuerunt immunes; Igitur & Maria in ſua Conceptione.

Septima: Ex ipſo Gabriele Archangelo Maria fuit plena gratię, & inter omnes mulieres benedicta; hoc eſt juxta ſanctorum Doctorum interpretationem ſuper omnes

omnes creaturas benedicta: Sed hoc non foret verum ſi contraxiſſet peccatum originale, cum non deſint Sancti qui in utero materno ſanctificati ſint, ut Jeremias & ſanctus Joannes Baptiſta: nec utique verum eſſet eam prædicare immaculatam & ab omni contagione peccati puram, ut aſſerunt Concilia & Patres ſupra laudati: Ergo &c.

Octava: Deus præparat & diſponit creaturas ad finem intentum, juxta illud 2. ad Corinth. 3. *Idoneos nos fecit miniſtros novi Teſtamenti*. Sed Deus elegit beatiſſimam Mariam ut eſſet mater filii ſui unigeniti; quæ quidem dignitas exigit ab omni contagione etiam originali immunitatem, cum hoc ſit Deo poſſibile, & de facto fuit BB. Maria immunis ab omni ſorde; ita Scotus in 3. Sent. diſt. 3. q. 1. S. Thomas hic q. 27. art. 4. ubi rationibus allatis probat Deiparam ab omni peccato actuali etiam veniali fuiſſe exemptam: Igitur & conſequenter ab omni originali, cum nullus juxta definitionem Tridentini ab omni veniali præter beatiſſimam Virginem immunis fuerit citra privilegium, quod illi ſoli agnoſcit conceſſum, talis quippe immunitas arguit ab originalis exemptionem. Revera quidem S. Auguſtinus probat Pelagianis dari peccatum originale ex neceſſitate quadam generali, quæ ineſt omnibus in aliquod peccatum veniale prolabendi, juxta illud 1. Joan. 1. 8. *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus.*

Difficultates proponuntur ſimul & ſolvuntur.

Primo, ex Scriptura.

BANDELLUS in Ordine ſancti Dominici quondam magiſter generalis in tractatu qui inſcribitur De ſingulari puritate & prærogativa Conceptionis Chriſti, omnia tentat, ſed incaſſum, ut evacuet immaculatam Deiparæ Conceptionem, maxime cap. 13. ubi multa Patrum aggerit loca, ſuo loco referenda.

Objicit: Rom. 5. habetur: *In quo omnes peccaverunt*. Igitur & beatiſſima Virgo in Adam originaliter peccavit. Et probatur: Vox, *omnes*, neminem excipit: Ergo &c.

Reſpondeo negando conſequentiam. Ad probationem diſtinguo: Vox, *omnes*, neminem excipit de via ordinaria, concedo: de via extraordinaria, nego. Lex aliquam ſuſcipit exceptionem, cujus rei non unum eſt in Scriptura exemplum. Geneſeos 6. legitur: *Omnis quippe caro corruperat viam ſuam*. Ergo ne & Noe cum familia ſua? Abſit. Pſal. 115. *Omnis homo mendax*; & tamen Eccleſia aſſerit ſanctum Joannem Baptiſtam, vel levi quidem linguæ crimine ſuam non maculaſſe vitam. Ipſum habemus Tridentinum, quod legem in honorem Mariæ explicat: Et vero Seſſ. 5. can. 3. ſic pronuntiat: *Si quis hoc Adæ peccatum, quod origine unum eſt & propagatione non imitatione transfuſum omnibus .... anathema ſit*. Poſtea ab hac lege generali excipit Deiparam, his verbis: *Declarat tamen hæc ipſa ſancta Synodus, non eſſe ſuæ intentionis comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam Virgnem Mariam Dei genitricem*.

Inſtat: Si aliquis ab illa lege ſecluditur, pari & conſimili ratione excludentur & alii multi Sancti: falſum conſequens, ergo & antecedens.

Reſpondeo negando paritatem, cum nullum præter Chriſtum & beatiſſimam Virginem excipiant Scriptura, Patres, & Eccleſia: Chriſtum quidem ex innata virtute hypoſtatica, Mariam vero ex privilegio.

Inſiſtit: Ex Apoſt. 1. ad Tim. 2. 5. *Unus & mediator Dei & hominum homo Chriſtus Jeſus: qui dedit redemptionem ſemetipſum pro omnibus*. Dubio-procul nec ipſa Maria ab illa redemptione ſecluditur: Sed ex S. Auguſtino Lib. 3. contra Julianum cap. 3. intelligitur redemptio a peccatis, ſic enim urget Julianum ut illi probet dari peccatum originale: „ Rogo „ te, quomodo poteſt intelligi iſta re„ demptio niſi a malo, redimente illo „ qui redimit Iſrael ab omnibus iniqui„ tatibus ejus, „ Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Iſta redemptio intelligitur de redemptione a malo, vel præmatura ſeu præſervativa, concedo: de ſanativa ſemper, nego. Duplex diſtinguitur redemptio, altera præſervativa a peccato, altera vero ejuſdem ſanativa. Priori illuſtrata beatiſſima Virgo a pec-

a peccato originali ſervata eſt : ſi enim ex prævifione Chriſti meritorum ſanati ſunt a peccato originali veteris legis Patres , quidni Deipara ab eodem ex eorum prævifione meritorum prçſervaretur? maxime cum hoc in honorem Chriſti refundatur, & cedat in majorem Dei gloriam; nobilius quippe eſt aliquem a morte conſervare, quam mortuum exſuſcitare. Nec una eſt in Scriptura figura de illa redemptione. Deus tres pueros ab igne, Danielem a leonibus , Eſtherem ab univerſali mortis decreto adverſus Judæos pronuntiato liberavit : potuit igitur & Mariam liberare a peccato originali , quod & priores iſtæ annuntiant liberationes . Hanc redemptionem præſervativam pro peccatis actualibus agnoſcit Auguſtinus Lib. 2. confeſſionum cap. 7. his verbis : " gratias agam .... quod peccata mea „ tamquam glaciem ſolviſti , gratiæ tuæ „ deputo , & quæcumque non feci ma„ la . „ Igitur poteſt eſſe utique redemptio præſervativa, etiam a peccato originali.

Perſiſtit : Atqui beatiſſima Virgo ex Scriptura non excipitur a peccato originali : Ergo &c. Probatur ſubſumptum . Qui ſubjicitur effectibus peccati , ſubjicitur & ipſi peccato, cum mutuo ſe ponant & exigant cauſa & effectus: Sed ex Scriptura beatiſſima Virgo non excipitur ab effectibus peccati , ſcilicet a morte , a miſeriis &c. Eſt enim de fide a vita migraſſe: Ergo &c. Confirmatur : contra juſtitiam eſt innocentem puniri: Igitur ſi beatiſſima Virgo non habuiſſet peccatum , nec effectus peccati habuiſſet.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo: Qui ſubjicitur effectibus peccati primariis , & ab eo indivulſis , peccato quoque ſubjicitur , concedo: ſecundariis tantum cum peccato neceſſariam non habentibus connexionem , nego . Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam . Duplicis generis ſunt peccati effectus , quidam primarii , quales ſunt concupiſcentia carnis, & ad malum pronitas : quidam vero tantum ſecundarii, ut mors & defectus naturales, qui ad naturam creatam ex innato pondere conſequuntur; cum enim ex nihilo producta ſit , de ſe vergit in interitum , niſi ab ipſo ſervetur Creatore. Priores non fuerunt in Maria, vel ipſo teſte divo Bernardo , qui Epiſt. ad canonicos Lugdunenſes ait ad laudem BB. Mariæ: " Extolle ne„ ſcientem , vel in concipiendo concupi„ ſcentiam , vel in pariendo dolorem. „ Prioribus vero, cum ipſo Chriſto ſubjecta fuit , tametſi enim ex privilegio homo innocens ab iſtis immunis quandiu permanſit in innocentia , fuerit: attamen ut locus ſatisfactioni adeſſet , non ſolum Maria , ſed & ipſe Chriſtus dolori & morti ſubjecti fuere.

Secundo , ex auctoritate Patrum & SS. Doctorum.

Opponit idem Bandellus: Nihil adverſus traditionem propugnandum eſt: Atqui ex traditione conſtat, Scripturam ſacram, neminem præter Chriſtum a peccato eximere ; & probatur : S. Irenæus Lib. 5. adverſus hær. cap. 13. ſic loquitur : " Pla„ ga ſerpentis omnes homines ſunt vulne„ rati , ſed per crucem Chriſti , qui ſo„ lus ſine peccato venit , in ſimilitudine „ carnis peccati , ſanati ſunt . „ Bethicius Auguſtodunenſis Epiſcopus apud Auguſtinum Libr. 1. & 2. contra Julianum : " Omnes homines, *inquit* , excepto Chri„ ſto , antiqui criminis tenentur obnoxii . „ expreſſius Euſebius Emiſſænus Sermon. 2. Nativitatis Domini cap. 14. ait : " A „ peccati enim originalis nexu nullus „ immunis extitit, nec etiam ipſa genitrix „ Redemptoris . „ Mitto alios qui paſſim aſſerunt neminem, excepto Chriſto, eſſe mundum a ſorde: Ergo &c.

Reſpondeo I. Opponendo Patres Patribus: Immo tametſi aliquis Immaculatæ Conceptioni contrarius fuiſſet , ut primum acceſſit pro eo momento Eccleſiæ conſenſus , res ita tenenda eſt , cum ejus cuilibet Doctori , teſte divo Thoma præponderet auctoritas , cujus rei illud accipe exemplum. Multi ex antiquis Patribus adhæſerunt Millenariis, quæ tamen opinio, loquente Eccleſia , evanuit . Idem dicendum in præſenti facto. Unum enim , inquit Lherminier hic ex duriori quorumdam Patrum ſententia, ſequitur: Deiparam contraxiſſe peccatum originale radicaliter tantum , & quoad debitum : nuſquam vero actualiter.

Reſpondeo II. negando minorem . Ad probationem diſtinguo:Et Patres loquuntur

de

de via ordinaria, non excludentes privilegium, concedo: excludentes, nego. Ratio ſolutionis non una eſt. Prima, non excludunt vel ab ipſo peccato veniali actuali in locutionibus generalibus niſi Chriſtum; & tamen ex Tridentino conſtat Deiparam a peccato veniali exemptam fuiſſe. Secunda, agebant contra Pelagianos peccatum originale negantes, idcirco ne eos dimitterent adverſarios, ſiluerunt Mariam privilegiatam. Tertia, obſervat Mabilonius in notis ad epiſtolam divi Bernardi laudatam, Conceptionis vocem quandoque ſumi active pro formatione embrionis, qui in maſculis intra triginta, in feminis vero octoginta dies formatur: quandoque paſſive pro infuſione ſcilicet animæ. Priori modo ſumitur 2. Regum 11. 4. ubi de facto Berſabee cum David legitur: *Tulit eam; quæ cum ingreſſa eſſet ad illum, dormivit cum ea: ſtatimque ſanctificata eſt ab immunditia ſua: & reverſa eſt in domum ſuam concepto fœtu*. Item apud Alexandrum Alenſem qui parte 1. qu. 9. membro 2. art. 1. querit: " An beatiſ„ ſima Virgo fuerit ſanctificata in con„ ceptione? II. An poſt conceptionem ante „ animæ infuſionem.„ S. Thomas in 3. diſtinct. 3. quæſt. 1. ſimilem inſtituit diſtinctionem, ſic & S. Bonaventura in 3. diſt. 1. q. 1. in primis Albertus Magnus in 3. diſt. 3. art. 4. his verbis: " Dicimus quod „ beatiſſima Virgo non fuit ſanctificata „ ante animationem, & qui dicunt op„ poſitum, eſt hęreſis condemnata a bea„ to Bernardo in Epiſt. ad Lugdunenſes, „ & a magiſtris omnibus Pariſienſibus.„

Ex his liquet, maxime juxta Albertum, Deiparam ſolum contraxiſſe peccatum originale quoad debitum, quatenus formata fuit ex materia promanante a parentibus in peccato originali conceptis, ſed teſte Damaſceno ante animationem præſanctificata ſeu benedicta.

Inſtat: S. Auguſtinus videtur propugnare Deiparam contraxiſſe peccatum originale etiam quoad actualitatem: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Lib. 4. Oper. imp. cap. 122. Julianus hoc illi objicit, his verbis: " Tu ipſam Mariam diabolo naſcen„ di conditione tranſcribis. „ Cui argumento reſpondet S. Doctor: " Non tran„ ſcribimus diabolo Mariam conditione „ naſcendi, ſed ideo quia ipſa conditio „ ſolvitur gratia renaſcendi. „ Sed qui dicit Mariam ſola gratia renaſcendi ſolvi a diaboli ſervitute, non agnoſcit illam in conceptione immaculatam. Ergo &c. Confirmatur. Lib. 2. de peccat. meritis cap. 24. ſic loquitur: " Solus ergo ille etiam „ homo factus manens Deus peccatum „ nullum habuit umquam, nec ſumpſit „ carnem peccati, quamvis de natura „ carnis peccati. „

Sanctus Bernardus ejuſdem eſt labii; Epiſtola ſiquidem ad Canonicos Lugdunenſes ipſam Conceptionis ſanctitatem ſeu immunitatem a peccato originali videtur impugnare, tum & ſanctus Thomas in Summa, & alibi.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo: Et ſancti Doctores loquuntur de via ordinaria, eaque generali quæ aliquam ſuſcipit exceptionem, conc. ſecus, nego. In probationibus liquet eos pro BB. Virgine admittere privilegium.

Reſpondeo II. ad ſingula. Ad primum quidem, S. Auguſtinum ſupponere BB. Mariam fuiſſe in conceptione a peccato immunem, cum neget quod illi Julianus vitio vertit, nimirum, tranſcribere diabolo Mariam, quippe qui reſpondeat: *Non tranſcribimus diabolo Mariam conditione naſcendi*; ſin minus non ſolveret Juliani argumentum; nihil quippe Mariæ concederet, quod ceteris baptizatis gratia renaſcendi non preberetur. Quia vero controverſia inter Julianum & S. Auguſtinum movebatur de nativitate, S. Præſul ne dimittat adverſarium negantem peccatum originale, etiam commemorat gratiam renaſcendi pro Maria, non quidem ſtricte ſumptam, quæ delet peccatum originale, ſed late ſumptam quæ auget juſtitiam; poſtremum quippe nunc effectum habuit in Maria quando baptizata eſt. S. Doctor in altera auctoritate loquitur de via ordinaria, non excludendo privilegium, quandoquidem expreſſe dicit ſe non intendere loqui de BB. Maria, cum de peccatis agitur.

Ad S. Bernardum dico, eum non arguere Canonicos Lugdunenſes quod Conceptionem immaculatam venerarentur, ſed quod ante Eccleſię decretum eam celebrarent: Neque vero verbis expreſſis eam negat; ſi quid enim contrarium re-

 periatur,

periatur, hoc ipſum tribuitur Heleino Abbati Angelo apud Anſelmum pag. 505. inquit Lherminier hic pag. 283. ſic enim ait ille Abbas: " Unde ergo Conceptionis ſanctitas? .... Non valuit ante ſancta „ eſſe, quam eſſe, ſiquidem non erat an„ tequam conciperetur. Quæ verba de conceptione activa, non paſſive recte intelliguntur. Sed dato & non conceſſo SS. Bernard. & Thomam conceptionem immaculatam non ſemper tenuiſſe, juxta tamen eorum principia tenenda eſt, cum Eccleſia, aiunt, nihil niſi ſanctum feſtivet.

Non omittenda reſponſio generalis, quam Lherminier Doctor Pariſienſis Tract. de pecc. pag. 340. & 341. tradit, qua quidem una veluti falce farraginem argumentorum Bandelli contra immaculatam BB. Virginis conceptionem metit, his verbis: " Ceterum triplici potiſſimum no„ mine notandus exſibilandusque hic ve„ nit Bandellus. Primo, quia maniſeſte „ fucum facit cum in hoc ſuo tractatu „ de ſingulari puritate Conceptionis J. C. „ adverſus Conceptionem immaculatam B. „ Virginis congerit teſtimonia 260. Do„ ctorum, quæ ad ejuſmodi propoſitum, „ aut parum certe, aut nihil omnino „ conferunt; id unum qu ppe in iis fere „ ſingulis legitur, omnes homines contra„ here peccatum originale, nec niſi in „ quibuſdam Chriſtum ſolum ab illa com„ muni lege fuiſſe immunem. Secundo, „ quia in citandis illis auctoribus ſuam „ aperte prodit inſcitiam, cujus nonnul„ la hic proferemus ſpecimina. Laudat „ v. g. auctoritatem S. Greg. Nyſſ. pro„ ut recitat Auguſtinus Lib. 1. contra „ Jul. loco ſcilicet Gregorii Nazian. & „ quoad dixerat Auguſtinus Gregorium „ ſcripſiſſe contra *novitiam peſtem* Pelagia„ norum, hoc intelligit Bandellus contra „ Novatianos. *Idem tenet*, inquit, *S. Gre„ gorius Nyſſ. in libro contra Novatianos*. „ Item citat ſub nomine Euſebii Emiſſe„ ni ſermonem nativitatis Domini falſo „ illi adſcriptum; ſic B. Ephræm Syro „ ſermonem de paſſione Domini adjudi„ cat, ut & Proſpero libros de vita con„ templativa, citat Boetium ſub nomine „ S. Severini. Et tertio demum, quia „ mala prorius fide præfatas Patrum & „ Doctorum auctoritates exſcribit. Nam „ v. g. apud S. Irenæum non reperiuntur „ hæc verba, *Per crucem Chriſti qui ſolus „ ſine peccato venit*. Nec iſta apud Reti„ cium, *excepto Chriſto*: Non iſta apud „ Olimpium, *excepto Chriſto*. Qua audacia „ hæc loca interpolaverit Bandellus, in„ ferens quę ſuo propoſito credebat pro„ futura, ſane mirari ſatis nequeo. Quin „ & referendo ſententias Theologorum „ ſincerius non agit. In teſtimonio Petri „ Lombardi, addidit hęc verba, *in Ma„ ria*, quibus ſublatis merito dubitatur „ de hujus Doctoris opinione &c. „

Tertio, ex rationibus.

Insurgit Bandellus & ait: Maria contraxit debitum peccati: Igitur & ipſum peccatum. Probatur conſequentia: peccatum originale ſequitur ad debitum, cum illud non alio modo contrahant homines, quippe qui non peccaverint actualiter & propria voluntate in Adamo.

Reſpondeo diſtinguendo: Maria contraxit debitum lato modo, concedo: ſtricte, nego. Debitum contrahitur tripliciter; latiſſime, ſtrictius, & large. Priori modo cum aliquis comprehenditur in Lege vindictæ: altero modo, cum formatur ex materia corrupta, ad quam naturaliter ſequitur corruptio & peccatum; tertio demum, quum aliquis ex Adamo ſuam ducit originem, ita tamen ut ex materia præſanctificata habeat eſſe. Viguerius, Catharinus, Galatinus & alii non ignoti nominis Theologi propugnant Mariam non contraxiſſe debitum primo modo, cui opinioni lubenti animo aſſentior: revera quidem, ſi Chriſtus tametſi prævisus ut redemptor poſt Adæ peccatum, a peccato tamen originali fuit immunis a decreto mortis: quidni ſaltem ex privilegio foret a Lege exempta Maria, cum ad ordinem hypoſtaticum pertineat: vel ipſa teſte Eccleſia non contraxit, ſecundo modo; Igitur ad ſummum tertio: Sed iſtud debitum non habet connexionem neceſſariam cum peccato: unde nego paritatem. Ceteri enim homines contrahunt debitum & ex lege, & ex co quod ex materia corrupta coaleſcant.

Inſtas: Cajetanus quamdam revelationem ſanctæ Catharinæ Senenſis adducit adverſus Conceptionem immaculatam. Secundo, vel ipſe ſanctus Pius V. ſtatuit, ut

ut Conceptio ſimul cum nativitate celebraretur, quod non levius eſt argumentum illum Sanctum non crediſiſſe immaculatam Conceptionem. Tertio, ex Concilio Milevitano ita definitur: *Placuit quod ſi quis dixerit mortem non eſſe pœnam peccati, anathema ſit*. Maria autem morti obnoxia fuit. Demum objicit auctoritatem ſummorum Pontificum, & multorum Doctorum pro ſua ſententia. Ergo &c.

Reſpondeo I. Hæc omnia ne minimum quidem roboris eſſe: ad ſummum enim probant ante quadringentos annos quæſtionem in utramque partem defendi potuiſſe, nuſquam vero a definitione Sixti IV.

Jam ad primum reſpondetur, revelationem laudatam eſſe apocrypham, quandoquidem nec ſanctus Antoninus, nec alii qui ſcripſerunt vitam beatæ Catharinæ, eam commemorant: nec denique Eccleſiæ calculum habuit.

Ad ſecundum dico, Gregorium XV. anno 1622. mentem Eccleſiæ, ipſo ſancto Pio clarius explicaſſe, ſtatuendo feſtum non alio nomine, quam ſub titulo immaculatæ Conceptionis celebrandum eſſe. De ea antiquitus fit mentio in Martyrologiis Bedæ, Uſuardi, & Adonis, quod poſtremum a Caroli Magni temporibus recitari cœptum eſt: ignorari etiam non potuit Galliæ Narbonenſis conſuetudo, apud quam Iſidori Calendarium in uſu erat, & Miſſa de Conceptione jam tunc dicebatur.

Ad tertium diſtinguo: Mors eſt peccati ſtipendium ſecluſo privilegio, concedo: pro Maria, nego. Fuit enim privilegiata: quaſi vero foret & in Chriſto qui de facto mortuus eſt. Concilium loquitur de lege ordinaria, ut probet contra Pelagianos peccatum originale. Ad ultimum patet ſolutio ex ſupra dictis.

Concludamus, Deiparam eſſe in Conceptione immaculatam, & toto mentis affectu iſta Pſalmi 9. 15. verba ei applicemus: *Quæretur peccatum illius, & non invienetur.*

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Beatiſſima Deipara eſt Virgo immaculata in ipſa Conceptione.

PRIMO hoc ipſum annuntiant figuræ, V. T. Namque teſte D. Bernardo Serm. in cap. 12. Apoc. fuit Sacerdotalis virga quæ ſine radice floruit, quia radix peccati in ea non erat. Porta orientalis quæ juxta Ezech. viſionem, nulli umquam creaturæ, per peccatum patuit.

Secundo: Hoc idem aſtruunt SS. Patres & Concilia, quæ BB. Mariam ſemper excipiunt, ubi quæſtio de peccato movetur, illamque nunc ab omni labe puram, nunc omnino irreprehenſibilem, nunc & verbis expreſſis a peccato originali liberam prædicant. Sic annuntiatur in Concilio Baſileenſi Seſſ. 36.

Tertio: Sic declarant ſummi Pontifices. In primis Sixtus IV. Martinus V. S. Pius V. Paulus V. Alexander VII. Leo X. Clemens VIII. qui ad expoſtulationem Ludovici Magni XIV. Francorum Regis addidit Feſtivitati Conceptionis jam inſtitutæ Octavam: Ratio in promptu eſt: hoc idem exigebat Chriſti mediatoris honor, decebat enim inferorum Dominatorem, ortum ducere ex Virgine, quæ ipſa nec in inſtanti quidem fuiſſet ſerva peccati & maculata. Hinc Eccleſia ſub excommunicationis interminatione prohibet aliquid ſcriptis, aut verbis contra Immaculatam Deiparæ Conceptionem dici. Quocirca Joannes de Moote Sono varios propter errores, maxime propter undecimam propoſitionem Immaculatæ Conceptioni adverſam ann. 1387. a ſacra Facultate Pariſienſi, tum a Clemente VI. proſcriptus eſt.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET EXPLICATIONUM.

PRIMO: Ultro fatemur BB. V. utique fuiſſe a Chriſto redemptam, ſed anticipata redemptione, quæ illam a peccato originali præſervavit.

Secundo: Quidam Doctores, quandoque paulo durius de hoc momento loquuntur; ſed ad ſummum volunt BB. Mariam contraxiſſe debitum peccati, nuſquam vero ipſum peccatum.

Tertio: Neque vero aliquod faceſcit negotium, quod primum Conceptio BB. Virginis fuerit celebrata ſimul cum Nativitate; Gregorius quippe XV. ad tollendam omnem æquivocationem, ſtatuit feſtum ſub nomine ſolius Conceptionis celebrari.

SECTIO SECUNDA.

Utrum beatiſſima Maria fuerit Virgo in partu?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

Probatio, ex veteri Teſtamento.

PERMULTÆ veteris Teſtamenti figuræ prænunciant BB. Mariæ illibatam virginitatem. Enim vero Canticor. 4. 12. ſponſa nominatur, ortus concluſus, fons ſignatus, quæ quidem figuræ ſecundum Patrum interpretationem deſignant Mariam Spiritus ſancti ſponſam, & per omnia illibatam Virginem.

Probatio, ex novo Teſtamento.

HABETUR Luc. 1. *Miſſus eſt Angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilæ, cui nomen Nazareth, ad Virginem deſponſatam viro, cui nomen erat Joſeph de domo David, & nomen Virginis Maria. Et ingreſſus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, Quæ cum audiſſet, turbata eſt in ſermone ejus, & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio; & ait Angelus ei: Ne timeas, Maria, inveniſti enim gratiam apud Deum: ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus Jeſum .... Dixit autem Maria ad Angelum: quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Et reſpondens Angelus dixit ei: Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi, ideoque & quod ex te naſcetur ſanctum, vocabitur filius Dei. Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.*

I. *Ex* his omnibus multa eruuntur argumenta pro Virginitate illibata beatiſſ. Virginis. Primum quidem ſic procedit: Illa immaculata permanſit in partu, quę concepit ſolum deſponſata, & non uxorata rigoroſe: Atqui ex D. Luca B. Virgo concepit cum eſſet ſolum deſponſata, juxta illud: *Miſſus eſt Angelus Gabriel ad Virginem deſponſatam viro, cui nomen erat Joſeph*. Quo quidem argumento acriter revincit Hieronymus Helvidium, probaudo B. Virginem illibatam permanſiſſe, quia, inquit, legimus deſponſatam, ſed non uxoratam: "Natum Deum, *ait*, „ de Virgine credimus, quia legimus; „ Mariam nupſiſſe poſt partum non credimus, quia non legimus. „

II. *Illa* immaculata permanſit in partu, quæ turbata eſt quum Angelus nunciavit ei futuram eſſe matrem, juxta illud Luc. 1. 29. *Quæ cum audiſſet, turbata eſt in ſermone ejus, & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio*: Atqui, inquiunt Patres, turbata non fuiſſet, ſi virginitatem ſervare non ſtatuiſſet: Igitur ex Scriptura Virgo permanſit in partu.

III. *Illa* permanſit in partu virgo, quæ ſolum concepit virtute & obumbratione Spiritus ſancti: Atqui BB. Maria hac ſolum ſanctiſſima via Mater fuit: Igitur Virgo fuit in partu. Probatur minor: Maria in propoſito virginitatis cuſtodiendę firma petiit ab Angelo: *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco?* Ecce aperta virginitatis in æternum ſervandæ & profeſſio & propoſitum: *Et reſpondens Angelus*, inquit Lucas v. 35. *dixit ei: Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi. Ideoque & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur filius Dei.*

IV. *Rationem* duplicem affert Angelus, cur beatiſſima Maria inviolata ſit in partu. Primo quidem, quia virtute Spiritus ſancti conceptura erat: deinde vero ex virgineo illo partu infert iſtud: *Ideoque & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur filius Dei.* Ideo, inquam, ſanctus partus, quia eſt partus Virginis virtute ineffabili Spiritus ſancti prius fecundata.

V. *Illa* Virgo admirabilis permanſit in partu virgo, quæ peperit prius fide, humilitate & obedientia, quam corpore: Atqui BB. Virgo ſic peperit unigenitum ſuum: Igitur Virgo ante partum, & magis adhuc in partu, quia magis Deo conjuncta, & addo, maxime Virgo poſt partum; nam ſicut radius a ſole emiſſus auget ipſius ſolis pulchritudinem per relationem & redundantiam irradiationis ad ipſum, & viciſſim ſolis ad radium, ita BB. Virgo per virginitatem illibatam, & maternitatem relationem habet ad Dei filium, quem virginitate ſua prædicat ſanctum, & filium Dei, juxta illud Lucæ: *Ideoque et quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur filius Dei.* Chriſtus vero relationem ha-

habet mutuam ad Matrem, qua ipſa Virgo mater Dei nominatur, & quamdam ex hac infinitatem habet honoris, & pulchritudinis, inquit D. Th. Probatur minor, nempe, BB. Virginem concepiſſe prius fide, prius obedientia, & humilitate, quam corpore; ſic enim diſcurrit S. Lucas ibidem: *Dixit autem Maria: ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum*. Tum v. 45. Eliſabeth exclamavit, dicens Mariæ: *Beata, quæ credidiſti, quoniam perficientur ea, quæ dicta ſunt tibi a Domino*. Ipſa vero Maria reſpondens ait v. 48. *Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ*. Unde Ambroſius explicans illa verba Evangelii: *beati qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud*; dicit BB. Virginem prius fide & mente concepiſſe Chriſtum, quam corpore; & in eo maxime prædicandam eſſe beatiorem. Unde humiliter alloquendo tantam Virginem & Matrem; ait explicans illa verba Luc. 1. *Ave gratia plena: Dominus tecum*: tecum, inquit in mente: tecum in corde: tecum in corpore.

VI. *Illa* permanſit Virgo in partu, quę donata eſt viſione Dei intuitiva, ut generationem Verbi incarnati exprimeret ſecundum ideam generationis æternæ quam filius Dei habet in ſinu Patris, juxta illud Exod. 25. 40. *Inſpice & fac ſecundum exemplar quod tibi in monte monſtratum eſt*. Atqui probabile eſt BB. Virginem hac gratia donata fuiſſe dum Chriſtum concepit: & probatur I. Quia generationem Chriſti temporalem eſſe ineffabilem prædicant. 2. Ex Theologis, quorum multi PP. omni exceptione majoris tenent BB. Virginem in momento conceptionis Chriſti intuitive vidiſſe Deum, ut Spiritu rapta in cœlum, Chriſtum conciperet. Et vero ſi Moyſes & Paulus donati ſunt viſione Dei intuitiva, teſte Aug. & D. Thoma, quia primus erat magiſter Judæorum, alter vero eximius Doctor Gentium, quidni & donata fuiſſet BB. Maria, quæ ex ipſo D. Th. non ſolum ceterorum Sanctorum prærogativas habuit, ſed & multo præcellentiores, maxime vero quia myſterii Dominicæ incarnationis fuit & templum & ſubjectum? Ergo &c.

Probatio, ex ſummis Pontificibus.

S. Leo Serm. 1. de Nativit. capit. 11. idem docet his verbis: " Merito igitur „ virgineæ integritati nihil corruptionis „ intulit partus ſalutis; quia cuſtodia fuit „ pudoris, editio veritatis.

Hormiſdas Epiſt. 79. ad Juſtinum Imperatorem, quæ jacet in Tomo 3. Conciliorum parte 79. ait rem ita contigiſſe: " Ut qui ante tempora erat filius Dei, „ fieret filius hominis, & naſceretur ex „ tempore hominis more, Matris vulvam „ natus non aperiens, & Virginitatem Ma„ tris deitatis virtute non ſolvens: dignum „ plane Deo naſcente myſterium, ut ſer„ varet partum ſine corruptione, qui con„ ceptum fecit eſſe ſine ſemine.

Pelagius primus in confeſſione fidei Epiſt. 16. ad Childebertum Regem directa dicit: " Chriſtum natum eſſe ſervata inte„ gritate maternæ virginitatis, quia ſic „ eum Virgo permanens genuit, quemad„ modum Virgo concepit. „

Probatio, ex Conciliis.

In quodam ſermone Concilii Epheſini, ſic legitur: *Natura poſt partum neſcit ulterius Virginem, gratia vero & parientem oſtendit, & matrem fecit, & virginitati non nocuit.*

Patres Chalcedonenſes in ſermone Proſphonetico ad Marcianum dicunt: *Filium Dei, BB. Maria ſuæ matri virginitatem poſt conceptum largitum eſſe, atque ut Deo dignum erat, uterum ejus obſignaſſe.*

Tridentinum non ſemel celebrat Deiparæ illibatam virginitatem, & hoc perilluſtri nomine vocat Mariam Seſſ. 6. can. 23. ſed maxime Seſſ. 5. in decreto de peccato originali: *Declarat tamen hæc ipſa ſancta Synodus, non eſſe ſuæ intentionis, comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam Virginem Mariam Dei genitricem.* Nota, ideo non concludere eam in decreto de peccato originali, quia eſt & Virgo immaculata, & Dei genitrix: Igitur ex Tridentino, inviolata permanſit.

Probatio, ex Patribus Græcis.

Gregorius Nyſſenus variis in locis hanc propugnat veritatem, ſed præcipue in oratione de Natali Chriſti, in qua ſic loquitur: " Puer pannis involutus, & in præ„ ſepio requieſcens, & illa poſt partum „ Virgo, incorrupta fovet filium.

Amphilochius in Orat. de occurſu Chriſti idem prædicat, aſſerendo nec Chriſti conceptionem, nec ejuſdem in tempore nativitatem, clauſtrum virginitatis matris violaſſe: " Quantum quidem, *inquit*, at„ tinet ad virginalem naturam, nullo „ modo patefactæ ſunt virginales portæ, „ ita volente illo, qui modo partu editus „ eſt in lucem, ſecundum id, quod de „ eo prædictum eſt: hæc eſt porta Do„ mini, & introivit, & egredietur, & „ clauſa erit porta. „

S. Ephræm aſtipulatur duobus primis in oratione de pretioſa Margarita, in qua de prærogativis maternitatis BB. Virginis, ſic eleganter atque doctiſſime diſcurrit: " Non perdidit ſigillum natura Vir„ ginis Chriſto concepto, & ob id ne„ que eo genito reſerata eſt, ut partum „ in lucem ederet. Neque vero rupta eſt „ dum gigneret; nam neque rupta erat „ dum conciperet. „ Quibus verbis docet cum Amphilochio puerum Jeſum, nequidem clauſtrum virginale aperuiſſe, ſed ſicut jannis clauſis ingreſſum fuiſſe ad Diſcipulos Evangelium commemorat, ita & clauſtro Immaculato occluſo ingreſſum ad nos Verbum incarnatum cum Patribus aſſerendum eſt: " Quia, *inquit Am„ philochius ibidem*, nihil ei clauſum eſt, „ nempe Verbo, ſed aperta ſunt omnia, „ nihil eſt quod obſtat, nihil quod nego„ tium faciat: ſiquidem omnia Domino „ reſerata ſunt. „ Hinc S. Ephræm ait, Mariam unigenitum ſuum ſine dolore peperiſſe.

Proclus CP. Epiſcopus Orat. 1. de Deipara Virgine, non ſolùm prædicat illibatam BB. Mariæ virginitatem in partu, ſed & poſt partum, his verbis: " Niſi „ enim mater Virgo manſit, nudus homo „ extitit ille qui natus eſt: nec admirabi„ lis ille partus fu t. Quod ſi poſt partum „ Virgo permanſit, nonne & Deus erat, „ & myſterium in hoc ineffabile eſt? „ Quoniam ille ineffabiliter natus eſt, qui „ & clauſis janius, nullo prohibente, in„ greſſus eſt: cujus naturam genuinam „ Thomas conſpicatus, exclamavit dicens: „ *Dominus meus, & Deus meus.* „

Theodoretus Homil. de natali Domini Myſterium demirans, ait, Chriſtum nihil ex partu læſiſſe virginitatem. Sophronius in epiſtola Synodica, quæ lecta & approbata eſt in Synodo ſexta generali actione eadem & eodem Sermon. 11. confirmat veritatem. Andreas Ieroſolymitanus ceteris Patribus concinit Orat. de Salutatione Angelica; ait enim Chriſtum naſcendo Virginitatis decus eximium neutiquam in materno partu violaſſe: quippe qui virginale germen ipſius ſacra & integra ſervavit caſtitatis ſignacula. Tum S. Ioannes Damaſcenus Lib. 4. cap. 15. his verbis: " Quemadmodum vero con„ ceptus eam, quæ conceperat, virgini„ tatem conſervavit, ſic & in partu in „ lucem editus eamdem virginitatem ſer„ vavit illæſam, ſolus per eam tranſiens, „ & clauſam eam reſervans. „ His adde tantæ veritatis teſtes Helcbium Jeroſolymitanum Presbyterum Homil. 2. de B. V. Chryſippum etiam Jeroſolymæ Presbyterum Homil. de laudibus B. V. Alexandrum Monachum in libro de inventione Crucis, & multos alios.

Ex Patribus Græcis BB. Virgo inviolata fuit in partu: ex eiſdem inviolata permanſit in vita, & iſtorum mirabilium rationem repetunt a Spiritu ſancto, cujus immaculata virtute fecundata eſt BB. Virgo: ex Verbo incarnato, cujus potentia virginitas Mariæ illibata conſervata fuit: ex honore Filii Dei, qui debuit habere in tempore Virginem Matrem, & Virginem ipſi ſoli conſecratam: Igitur BB. Virgo inviolata fuit in partu.

Probatio, ex Patribus Latinis.

EODEM zelo pro virili ſuis encomiis & probationibus Patres Latini Virginitatem Deiparæ illibatam celebrant.

S. Ambroſius primo loco & ordine venit: ſic autem loquitur tractat. de Symb. Apoſt. capit. 12. " Solus eſt enim natus „ ex Virgine, quæ nec Conceptionem

„ de

„ de viro, nec corruptionem ſenſit ex „ partu. „ Quibus verbis aſtruit virginitatem B. M. illibatam in Conceptione & partu Chriſti.

Hieronymus, ubique idem conclamat, præcipue vero in toto libro contra Helvidium: Tum Comm. in cap. 44. Ezechielis, his verbis: *Pulchre quidem portam clauſam, per quam ſolus Dominus Deus Iſrael ingreditur, & dux tui porta clauſa eſt, Mariam Virginem intelligunt, quæ & ante partum, & poſt partum Virgo permanſit*.

Auguſtinus, nulli ſecundus pro defenſione beatiſſimæ Mariæ Serm. 14. de tempore, ſic effatur: " Talis eligitur Virgo, „ de toto ſcilicet mundo, quæ tantum ha- „ beret meritum, ut Dei filium in ſemet- „ ipſa ſuſciperet, & poſt partum omni „ modo Virgo permaneret..... Tanta eſt „ enim divina illa potentia, ut & ma- „ trem reddat fecundam, & virginem „ ſervet illæſam. „ Similia dicit Sermone 17. 21. 23. & 123. de tempore; Orat. de 5. hæreſibus capit. 25. Enchyridio capit. 34.

Fulgentius, in hoc ſequitur opinionem Auguſtini, quem tamquam ducem & Magiſtrum venerans Libr. 1. de veritate prędeſtinationis capit. 2. ait: " Dominus ve- „ rus veram ex Virgine ſuſcipiens car- „ nem, perfectionem ex ea humani cor- „ poris ſumpſit, Virginitatis & gratiam „ non ademit. Neque enim decebat, ut „ integritatem virginitatis Creator huma- „ næ carnis Dominus in conditione tri- „ bueret, & idem carnis humanæ ſuſce- „ ptor Dominus, quod fuerat redemptu- „ rus, virginitatem carni de qua naſcere- „ tur auferret. „ Hilarius Arelatenſis, ut quidam exiſtimant, nam ſub Euſebii Emiſſeni titulo editus eſt, Sermon. 2. de natali Domini, ſic loquitur: " Non er- „ go uſquequaque miremur, ſi is, qui „ fidei ſemine acquiritur, ſalva materni „ pudoris fide, inviolabiliter procreatur. „ Itaque ad Evangelium recurram, ut „ miraculum illud, quod Evangeliſta pro- „ tulit tempore Reſurrectionis digne mi- „ hi uſurpem cum Joanne dicendo, ve- „ nit Jeſus januis clauſis. Ecce jam nunc „ januis clauſis proceſſit in mundum, ma- „ terni pudoris ſignaculo minime reſigna- „ to.... Simulque illud impletur Prophe- „ ticum Ezechielis, & porta erat clauſa, „ & non eſt aperta, quia Dominus tranſ- „ ivit per eam... Eamdem nunc poten- „ tia mundi iſtius januam per partum in- „ violatæ matris intravit, qua poſtmodum „ ad Diſcipulos clauſis foribus penetra- „ vit. „

Gennadius Lib. de dogmatibus Eccl. cap. 69. ſimilia dicit: " Integra, *inquit*, fide „ credendum eſt, B. Mariam Dei Chriſti „ matrem, & Virginem concepiſſe, & „ Virginem genuiſſe, & poſt partum Vir- „ ginem permanſiſſe. „

S. Ildephonſus Serm. 2. de Nativit. Dom. Virginitatem non aliunde, quam ex fœtu corrumpi poſſe, idcirco Mariam inviolatam fuiſſe in partu, quia obumbratione Spiritus ſancti concepit: Aſtipulatur V. Beda in parvulo quodam ſermone, cujus titulus de Nativit. ubi ait: " Benignitas „ Domini noſtri apparuit, cum mundum „ per aſſumptam humanitatem redimere „ venit; quod factum eſt ad ſimilitudinem „ roris, vel pluviæ: quia ſicut lana re- „ cipit rorem, vel pluviam & emittit ſi- „ ne corruptione ſui, ita & Virgo Maria „ recepit Chriſtum in ſe, & emiſit inte- „ gritate virginitatis ſervata. „.

S. Chryſologus, eamdem veritatem prædicat atque defendit, potiſſimum vero Serm. 142. de Annunciat. interpretans enim iſta prophetiæ verba, *concipies & paries filium*, ait: " Qui egreditur, & ingreditur, „ & introitus ſui, & exitus nulla veſtigia „ relinquit, divinus habitator eſt, non „ humanus: & qui conceptu ſuo Virgi- „ nem ſervat, & ortu ſuo reliquit Virgi- „ nem, non terrenus homo eſt, ſed cæ- „ leſtis. „

S. Anſelmus Lib. de Sacram. capit. 3. non minori alacritate defendit illibatam BB. Mariæ virginitatem; ſic enim loquitur: " Quod de humanitate ejus per reſurre- „ ctionem glorificata ſæcularis Philoſophiæ „ ratiocinationibus videtur inſuſceptibile, „ ut clauſis januis ad Diſcipulos intraret „ mortalis, exercuit, dum de thalamo „ uteri Virginalis ad currendam viam diſ- „ penſationis humanæ clauſis naturæ ja- „ nuis proceſſit. „

Non prætereundus D. Bernardus Serm. 33. in Cantica, ubi ait: *Et Virgo Deum, in utero de Spiritu ſancto concepit, & peperit Virgo*.

Non diſſentit Petrus Damianus Opuſc. 36. ubi

36. ubi eamdem proſequitur fidei veritatem, his verbis: " Et certe mirabilius
„ eſt, & valde præcellentius, Virginem
„ incorruptam manere poſt partum, quam
„ corruptam ad Virginale decus redire
„ poſt lapſum: quia & majus eſt, quem-
„ libet clauſis januis ingredi, quam eas,
„ quæ patuerint, januas claudi: ſi ergo
„ natus ex Virgine Redemptor noſter,
„ quod majus eſt, & longe præſtantius
„ fecit, quod minus eſt, corruptam
„ quamlibet redintegrare non potuerit?
„ Potuit Deus homo ex utero virginali,
„ ſalva virginitate procedere, non pote-
„ rit violatæ virginitatis diſpendium re-
„ parare. „ Mitto Eucherium, Cælium, Sedulium, Lupum Servatum, & alios qui eamdem profeſſi ſunt, & defenderunt fidem.

Probatio, ex ipſa Eccleſia.

ECCLESIA afflata S. Spiritu, & traditione innixa, non ſolum celebrat Virginitatem BB. Mariæ ante partum, & in partu, ſed etiam poſt partum, ita ut hanc ut articulum fidei veneretur, unde & agnoſcit in orationibus, ut per merita tantæ prærogativæ adjuvemur, & totius conſolationis Deus miſereatur noſtri. Sic loquitur in oratione feſti Præſentationis.

Deus, *qui beatam Mariam ſemper Virginem Spiritus ſancti habitaculum, hodierna die in templo præſentari voluiſti: præſta quæſumus, ut ejus interceſſione, in templo gloriæ tuæ præſentari mereamur. Omnipotens ſempiterne Deus, qui glorioſæ Virginis Matris Mariæ corpus & animam præparaſti, ut dignum Filii tui habitaculum effici mereretur.* Rurſus in alia: *Deus qui ſalutis æternæ B. Mariæ Virginitate fœcunda, humano generi præmia præſtitiſti, tribue quæſumus, ut ipſam pro nobis intercedere ſentiamus.* Tum & in Antiphona primarum Veſperarum feſti Conceptionis ejuſdem Virginis, ait: *Glorioſiſſima Virginis Mariæ conceptionem digniſſimam recolamus, quæ & genitricis dignitatem obtinuit, & Virginalem pudicitiam non amiſit.*

Probatio, ex rationibus D. Thomæ.

ILLA fuit in partu Virgo, quæ incorrupta fuit, tum concipiendo in utero ſuo virginali Chriſtum, tum in lucem edendo & pariendo: Atqui BB. Maria inviolata permanſit, tum concipiendo, tum pariendo Chriſtum: Igitur omnimode Virgo permanſit, quandoquidem integritas virginalis ſolum deperditur in iis duobus circumſtantiis, nempe in conceptione & in partu.

Probatur prima pars, ſcilicet beatiſſimam Mariam in conceptione Chriſti inviolatam permanſiſſe. D. Thomas hic quæſt. 28. & 1. ſic probat illam veritatem: " Di-
„ cendum, quod ſimpliciter confitendum
„ eſt Matrem Chriſti Virginem concepiſ-
„ ſe: contrarium enim pertinet ad hæ-
„ reſim Ebionitarum, & Cherinti, qui
„ Chriſtum purum hominem arbitraban-
„ tur, & de utroque ſexu eum natum
„ putaverunt. Quod enim Chriſtus ſit
„ conceptus ex Virgine, conveniens eſt
„ propter quatuor. Primo, propter mit-
„ tentis Patris dignitatem conſervandam:
„ cum enim Chriſtus ſit verus & natura-
„ lis Dei filius, non fuit conveniens,
„ quod alium Patrem haberet, quam
„ Deum, ne dignitas Dei Patris transfer-
„ retur ad alium. Secundo, hoc fuit con-
„ veniens proprietati ipſius Filii, qui mit-
„ titur, qui quidem eſt Verbum Dei.
„ Verbum autem abſque omni corruptio-
„ ne cordis concipitur: quinimmo cor-
„ dis corruptio perfecti Verbi conceptio-
„ nem non patitur. Quia ergo caro ſic fuit
„ a Verbo Dei aſſumpta, ut eſſet caro Ver-
„ bi Dei: conveniens fuit quod etiam
„ ipſa ſine corruptione matris concipere-
„ tur. Tertio, hoc fuit conveniens di-
„ gnitati humanitatis Chriſti, in qua lo-
„ cum peccatum habere non debuit, per
„ quam peccatum mundi tollebatur, ſe-
„ cundum illud Joann. 1. Ecce Agnus
„ Dei: ſcilicet Innocens, qui tollit pecca-
„ tum mundi: non poterat autem eſſe,
„ quod in natura jam corrupta ex concu-
„ bitu, caro naſceretur ſine infectione
„ originalis peccati. Unde Aug. dicit in
„ libro de nuptiis & concupiſcentia: So-
„ lus nuptialis concubitus ibi non fuit,
„ ſcilicet in matrimonio Mariæ & Jo-
„ ſeph, quia in carne peccati fieri non
„ poterat ſine ulla carnis concupiſcentia,
„ quæ accidit ex peccato, ſine qua concipi
„ voluit, qui futurus erat ſine peccato.
„ Quarto, propter ipſum finem Incarnatio-
nis

Digitized by Google

„ nis Chriſti: quæ ad hoc fuit, ut homines „ renaſcerentur in filios Dei, non ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo, id eſt, ex ipſa Dei „ virtute. Cujus rei exemplar apparere „ debuit in ipſa conceptione Chriſti. Unde Auguſtinus dicit in lib. de ſancta „ Virginitate: oportebat caput noſtrum „ inſigni miraculo ſecundum carnem naſci de Virgine, quo ſignificaret membra ſua de Virgine Eccleſia ſecundum „ ſpiritum naſcitura. „

Probatur ſecunda pars, nempe beatiſſimam Virginem illibatam permanſiſſe in partu Chriſti, & hoc ex eodem D. Thoma ibidem art. 2. his verbis: " Dicendum, quod abſque omni dubio aſſerendum eſt, matrem Chriſti, etiam in partu, Virginem fuiſſe. Nam Propheta non ſolum dicit, Ecce Virgo concipiet, ſed „ etiam addit, Et pariet filium. Et hoc „ quidem conveniens fuit propter tria. „ Primo quidem, quia hoc competebat „ proprietati ejus, qui naſcebatur, qui „ eſt Verbum Dei. Nam Verbum non „ ſolum in corde abſque corruptione concipitur, ſed etiam abſque corruptione „ ex corde procedit. Unde ut oſtenderetur, quod illud eſſet corpus ipſius Verbi Dei, conveniens fuit, ut de incorrupto Virginis utero naſceretur. Unde „ in ſermone quodam Epheſini Concilii „ legitur, Quæ parit carnem puram, a „ Virginitate ceſſat: ſed quia natum eſt „ in carne Verbum, Deus cuſtodit Virginitatem, ſeipſum oſtendens per hoc „ Verbum: Neque enim noſtrum verbum, „ cum paritur, corrumpit mentem, neque Deus Verbum ſubſtantiale partum eligens, peremit Virginitatem. Secundo, hoc eſt conveniens quantum ad „ effectum incarnationis Chriſti; nam ad „ hoc venit, ut noſtram corruptionem „ tolleret, unde non fuit conveniens, ut „ Virginitatem Matris naſcendo corrumperet. Unde Auguſtinus dicit in quodam Serm. de Nativit. Domini, Fas „ non erat, ut per ejus adventum violaretur integritas, qui venerat ſalvare „ corrupta. Tertio, fuit conveniens, ne „ Matris honorem naſcendo diminueret, „ qui parentes præceperat honorandos. „

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Beatiſſima Maria fuit Virgo in partu.

PRIMO: Hoc eſt de fide, juxta illud Mariæ ad Angelum Luc. 1. 35. *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Et Reſpondens Angelus dixit ei: Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi, ideoque & quod ex te naſcetur ſanctum, vocabitur filius Dei.*

Secundo: Hanc veritatem docent SS. Pontifices. S. Leo Serm. 1. de Nativit. Hormiſdas Epiſt. 79. Pelagius I. Epiſt. 16. Hanc, Concilia prædicant, videlicet Chalcedonenſe in Serm. Proſphonetico, Tridentinum Seſſ. 5. in decreto de peccato origin. in quo nomine Dei genitricis & Virginis illam celebrat. Hanc Patres annuntiant, nimirum Gregorius Nyſſen. Orat. de natali Chriſti, Amphilochius de occurſu Chriſti, S. Ephræm Orat. de pretioſa Margarita; Ambroſius Tract. de Symb. Apoſt. cap. 12. Hieronymus ex profeſſo libro contra Helvidium, Auguſtinus Serm. 14. de tempore, tum & Eccleſia paſſim in variis orationibus, maxime vero Orat. in feſto Præſentationis: *Deus*, ait, *qui beatam Mariam ſemper Virginem Spiritus ſancti habitaculum hodierna die in Templo præſentari voluiſti, &c.*

Tertio: Ex rationibus D. Thomæ, qui hic quæſt. 28. art. 1. probat BB. Mariam in partu Chriſti permanſiſſe Virginem, quia hoc exigebat I. Patris æterni dignitas, ut ſolus eſſet Verbi quocumque modo ſpectati Pater. II. Hoc natura Verbi, quod ſine corruptione e corde procedit. III. Hoc, officium Mediatoris qui venit, ut omnem evacuaret peccati corruptionem; hoc denique & ſanctæ humanitatis dignitas, quatenus Chriſtus pro omni peccato, & peccati contagione Deo pro nobis per eam ſatisfecit.

SECTIO TERTIA.

Utrum BB. Virgo inviolata permanſerit poſt partum?

QUI divinitatem Chriſti negarunt, ut diximus, etiam virginitatem B. Virginis perpetuam non crediderunt, immo referen-

ſerente S. Epiphanio Hæreſi 58. fuerunt quidam ita impii, ut dixerint ex Matrimonio ſuo alios præter Chriſtum ſuſcepiſſe filios, quos, inquiebant, Evangelium fratres Domini appellat, quæ peſſima hæreſis apparuit SS. Hieron. & Auguſtini temporibus ſub finem 4. ſæculi. Sic ſentiebat Helvidius Auxentii Ariani Mediolanenſis Epiſcopi Diſcipulus, & Jovinianus Romæ Monachus; contra quos ſic

CONCLUSIO.

BB. Deipara, integritate permanente, vitam duxit, & Virgo in perpetuum permanſit.

Probatur multis momentis.

Primo, ex veteri Teſtamento.

APUD Iſaiam cap. 7. habetur: *Ecce Virgo concipiet.* Deinde figuræ hanc denotant veritatem. Enim vero præſignant illibatam B. Mariæ virginitatem virga Aaronis, quæ nullo recepto humore floruit, & fructus edidit. Rubus, quem vidit Moyſes ardentem, & incombuſtum: ſic explicat ipſa Eccleſia his verbis: *Rubum quem viderat Moyſes incombuſtum conſervatam agnovimus tuam laudabilem virginitatem.* Sed inter alias figuras, iſta Ezechielis 44. 2. porta: *Hæc clauſa erit, non aperietur, & vir non tranſibit per eam: quoniam Dominus Deus Iſrael ingreſſus eſt per eam.* Quod exponens Auguſtinus Serm. 14. de Nativ. Dom. ſic loquitur: *Quid eſt porta in domo Domini clauſa, niſi quod Maria ſemper erit intacta? & quod eſt, homo non tranſibit per eam, niſi quod Joſeph non cognoſcet eam? & quid eſt Dominus ſolus intrat, & egreditur per eam, niſi quod Spiritus ſanctus impregnabit eam, & Angelorum Dominus naſceretur per eam? & quid eſt clauſa erit in æternum, niſi quod Maria Virgo eſt ante partum, & Virgo in partu, & Virgo poſt partum?* Ergo &c.

Secundo, ex novo Teſtamento.

LUC. 1. refertur, quod cum Maria ab Angelo audiviſſet, quod filium conciperet & pareret, turbata eſt in hoc ſermone, & reſpondit: *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco?* id eſt, ut interpretatur S. Gregorius Nyſſen. Orat. in Nativit. Chriſti Tom. 2. pag. 778. quia Virgo in æternum permanere vult, ſic BB. Mariam introducit loquentem: "Interdicta
„ eſt mihi viri conſuetudo. Quomodo
„ iſtud erit mihi, quoniam virum non
„ cognoſco? Hæc Mariæ vox demon-
„ ſtratio eſt eorum, quæ ex incerti au-
„ ctoris hiſtoria referuntur, nam ſi ad
„ nuptiale opus aſſumpta fuiſſet a Joſe-
„ pho, ad Angeli vocem futurum par-
„ tum prænuntiantis, velut ad rem no-
„ vam attonita non fuiſſet, cum hoc ex-
„ pectaret, ut ex naturæ lege mater eſ-
„ ſet, ſed quia conſecratur Deo, carnem
„ tamquam unum ex ſacris donariis ſer-
„ vari oportebat. „ Ergo &c.

Tertio, ex Conciliis.

QUINTUM Generale dicit, BB. Mariam eſſe ſemper Virginem. Idem aſſerit Lateranenſe celebratum ſub Martino I. namque Can. 3. illam veritatem ſub pœna anathematis definit, his verbis: *Si quis ſecundum ſanctos Patres, non confitetur proprie, & ſecundum veritatem Dei genitricem ſanctam ſemper Virginem & immaculatam Mariam, utpote ipſum Deum Verbum ſemper & veraciter qui a Deo Patre ante omnia ſæcula natus, in ultimis ſæculorum abſque ſemine concepiſſe ex Spiritu ſancto, & incorruptibiliter eum genuiſſe, indiſſolubili permanente, & poſt partum ejuſdem virginitate, condemnatus ſit.* Ergo &c.

Quarto, ex Traditione.

S. AMBROSIUS Epiſt. 7. ad Siricium Papam, quæ eſt Synodica Concilii Mediolanenſis adverſus Jovinianum congregati, apud Binium Tom. 1. Conc. pag. 533. col. 1. ſic loquitur: "Hæc eſt Virgo,
„ quæ in utero concepit, Virgo quæ pe-
„ perit filium; ſic enim ſcriptum eſt: Ec-
„ ce Virgo in utero accipiet, & pariet
„ filium. Non enim concepturam tan-
„ tummodo Virginem, ſed & parituram
„ Virginem dixit. Quæ autem eſt illa
„ porta Sanctuarii, porta illa exterior ad
„ Orientem, quæ manet clauſa, & ne-

„ mo,

Digitized by Google

„ mo, inquit, pertranſibit per eam, niſi „ ſolus Deus Iſrael? Nonne hæc porta „ Maria eſt, per quam in hunc mundum „ Redemptor intravit? Hæc porta juſti- „ tiæ, ſicut ipſe dixit: Sine nos implere „ omnem juſtitiam. Hæc porta eſt beata „ Maria, de qua ſcriptum eſt, quia Do- „ minus pertranſibit per eam, & erit „ clauſa poſt partum, quia Virgo & con- „ cepit & genuit. Quid autem incredibi- „ le, ſi contra uſum originis naturalis pe- „ perit Maria, & Virgo permanet, quan- „ do contra uſum naturæ, mare vidit & „ fugit, atque in fontem ſuum Jordanis „ fluenta remearunt. „

Concinit S. Baſilius, inter Patres Græcos antiquus, qui profitetur hanc veritatem Hom. 22. de Nativit. Dom. ubi ait, Pias aures non ſuſtinere, cum dicitur, Dei genitricem, Virginem eſſe aliquando ceſſaſſe. Tum atque vero Epiphanius Hæreſi 78. ſic loquitur: " Quis ullo tempore „ unquam extitit, qui ſanctæ Mariæ no- „ men appellare auderet, & non roga- „ tus ſubinde Virginis vocabulum adjice- „ ret? Nam in adjunctis iſtius modi vo- „ cibus virtutis indicia collucent: ſancta „ Maria Virgo nuncupatur, nec appella- „ tio iſta aliquando commutabitur. Hæc „ enim perpetuo incorrupta permanſit. „ Ita & ceteri Patres Græci: In primis Iſidorus Peluſiota Libr. 1. Epiſt. 22. Proclus CP. Orat. in Deiparam, Theodotus Ancyranus Homil. in Nativ. Dom. Theodoretus Dial. 11. Joannes Damaſcenus Libr. 4. de fide Orthod. cap. 15.

S. Hieronymus, impium Helvidium ex profeſſo in uno & integro libro debellat, & variis rationibus ex auctoritate ſacræ Scripturæ deſumptis BB. Mariam illibatam ſervaſſe per totum vitæ tempus ſuam Virginitatem oſtendit: " Imperfectiſſime, „ *inquit*, hominum iſta non legeras; & „ toto Scripturarum Pelago derelicto „ ad injuriam Virginis tuam rabiem con- „ tuliſti.... Ex quo vis quadrijugam fra- „ trum & ſororum proceſſiſſe congeriem... „ Natum Deum eſſe de Virgine credimus, „ quia legimus: Mariam nupſiſſe poſt par- „ tum non concedimus, quia non legi- „ mus. „

Mitto alios Patres eamdem profitentes veritatem, ſed his addo morem Eccleſiæ antiquum & perpetuum, Virginitatem B. Mariæ magnis Feſtis colere; cum autem Eccleſia ſit infallibilis in his quæ ſpectant Religionem, non poteſt ſine blaſphemia dici in hoc puncto errare: Igitur eſt de fide BB. Mariam Virginem eſſe illibatam.

Quinto, ex rationibus Theologicis.

PRIMA ſic procedit: Illa permanſit illibata, quæ ante partum voto Deo optimo M. ſe conſecraverat: Atqui voto ſe D. O. M. ſe mancipaverat BB. Maria ante partum: Igitur cum juſta ac ſanctiſſima profecto fuerit, integritatem jam Deo conſecratam ſervaſſe citra dubium eſt. Iſta ratio eſt S. Auguſtini, qui Lib. de S. Virginitate cap. 4. ſic habet: " Ipſa quo- „ que Virginitas Mariæ in eo gratior & „ acceptior, quia non eam conceptus „ Chriſtus viro violaturo, quam conſer- „ varet, ipſe præripuit: Sed priuſquam „ conciperetur, quia jam Deo dicatam, „ de qua naſceretur elegit. „

Secunda: Illa permanſit illibata, quæ fuit deſponſata viro voto caſtitatis ex mutuo conſenſu emiſſo: Atqui S. Joſeph ad Mariæ exemplum, votum vovit Deo, corpus & dilectam animam ſuam: Igitur ex omni parte liquet beatiſſimam Mariam Virginem poſt partum inviolatam, ut profitetur Eccleſia, permanſiſſe. Iſta ratio eſt Sancti Auguſtini qui Sermon. 14. de Nativitat. Domini, ait: " Habe „ Joſeph cum Maria conjuge tua com- „ munem Virginitatem membrorum, „ quia de Virginis membris virtus naſci- „ tur Angelorum. Gaude itaque Joſeph, „ nimiumque congaude Virginitati Ma- „ riæ, qui ſolus meruiſti Virginalem af- „ fectum poſſe conjungi, quia per meri- „ tum ita virginitatis ſeparatus es a con- „ cubitu uxoris, ut Pater dicaris Salva- „ toris. „ Idem ſenſit de Virginitate ſanctiſſimi ſponſi Mariæ Theodoretus in cap. 1. Epiſt. ad Gal. Gregorius Nyſſen. Orat. 2. de Reſurrectione Chriſti. Epiphanius Hæreſi 29. Sanctus Chryſoſtomus Homil. de Annunciat. Hilarius Diaconus in cap. 1. Epiſt. ad Galat. Cyrillus Alexand. Lib. 4. Commentariorum in Joann. capit. 7. Theophilactus in cap. 17. Matthæi. Euthymius in capit. 12. ejuſdem Matthæi, Magiſter Sent. in 4. Diſtint. 3. Denique eidem

eidem veritati ſuffragatur D. Thomas hic quæſt. 28. art. 4. his verbis: " Mater Dei „ non creditur antequam deſponſaretur „ Joſeph abſolute Virginitatem voviſſe: „ ſed licet eam in deſiderio habuerit, „ ſuper hoc tamen voluntatem ſuam di- „ vino commiſit arbitrio, poſtmodum „ vero accepto ſponſo, ſecundum quod „ mores illius temporis exigebant, ſi- „ mul eum & votum Virginitatis emi- „ ſit. „

Tertia, quæ multas alias complectitur, ſic procedit: Si BB. Maria non permanſiſſet Virgo, hoc derogaſſet & Chriſti perfectioni, & Mariæ ſanctitati, immo hoc fuiſſet Spiritui ſancto injurioſum: Atqui talia non ſunt admittenda. Ergo &c. Probatur major, ex Div. Thoma qui hic 3. part. quæſt. 28. artic. 3. ſic loquitur: *Dicendum, quod abſque omni dubio deteſtandus eſt error Helvidii, qui dicere præſumpſit, Matrem Chriſti poſt partum a Joſeph eſſe carnaliter cognitam, & alios filios genuiſſe. Hoc enim primo derogat Chriſti perfectioni: qui ſicut ſecundum divinam naturam unigenitus eſt Patris, tamquam perfectus per omnia filius ejus: ita decuit, ut eſſet unigenitus Matris, tamquam perfectiſſimum germen ejus. II. Hic error injuriam facit Spiritui ſancto, cujus ſacrarium fuit uterus Virginalis, in quo carnem Chriſti formavit, unde non decebat quod de cetero violaretur per commixtionem virilem. III. Derogat dignitati & ſanctitati Matris Dei, quæ ingratiſſima videretur, ſi tanto filio contenta non eſſet: & ſi Virginitatem, quæ in ea miraculoſe conſervata fuerit, ſponte perdere vellet per carnis concubitum. IV. Etiam ipſi Joſeph eſſet ad maximam præſumptionem imputandum, ſi eam, quam revelante Angelo de Spiritu ſancto Deum concepiſſe cognoverat, polluere attentaret. Et ſimpliciter eſt aſſerendum, quod Mater Dei ſicut Virgo concepit, & Virgo peperit, ita etiam & Virgo poſt partum in ſempiternum permanſit.*

Solvuntur impii Helvidii objectiones.

S. Hieronymus hunc impium confutavit, ſed cum multi ad exemplum Hæreſiarcæ poſſent abuti Scriptura ſacra, operæ pretium eſt difficultates & explicare & enodare.

Objicit: S. Joſeph dicitur Pater Chriſti Luc. 2. 33. & cap. 3. 49. juxta illud Mariæ ad ipſum: *Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te*. Ergo &c.

Confirmatur: Chriſtus ad Galat. 4. dicitur factus ex muliere. II. Matth. 1. habetur: *Antequam convenirent, inventa eſt in utero habens de Spiritu ſancto*. III. Ibidem Maria vocatur conjux S. Joſeph; conjugium autem dicit licentiam maritalem ſecundum leges ab ipſo Salvatore factas. IV. ibidem habetur de S. Joſeph: *Accepit conjugem ſuam, & non cognoſcebat eam, donec peperit filium ſuum primogenitum*. Ergo &c.

Reſpondeo negando conſequentiam. Ad primum, diſtinguo: S. Joſeph dicitur Pater Chriſti Putativus, Nutritius, & Legalis, concedo: naturalis, nego. Aliquis in veteri Teſtamento quadrupliciter poterat dici filius alicujus. I. Putative, & quia ſic apparebat extrinſece. II. Legaliter, quia ex lege ſic erat decretum, quod viro ſine liberis mortuo, frater ejus acciperet viduam, & liberi ab ipſo procreati vocarentur filii fratris defuncti. III. Ex jure civili & maritali, quo bona mulieris communia ſunt ſponſo, & dicuntur ſua. IV. Denique ſecundum generationem. S. Joſeph dicitur pater Chriſti putative; tum quia ſic apparebat publice, tum quia Jeſum nutriebat, conſervatio autem eſt iterata productio, inquit Div. Thomas; item & legaliter; cum enim & propter Dei ordinationem, & propter votum virginitatis BB. Mariæ & ſuum, ex ea non ſuſcepiſſet liberos, ſecundum legem Chriſtus dicebatur ejus filius, & quidem jure legali ac civili, in quantum bona Mariæ erant & ſua. Solutio patet ex ipſo Chriſto, ibidem enim verſ. 49. reſpondet B. Mariæ: *Quid eſt quod me quærebatis, neſciebatis, quia in his, quæ Patris mei ſunt oportet me eſſe? & ipſi non intellexerunt verbum quod locutus eſt ad eos.* Quibus verbis quaſi corrigit B. Mariam, eo quod vocaſſet Joſeph patrem ſuum. Rurſus ibid. cap. 3. 23. S. Lucas omnem tollit dubitationem dicens de Chriſto: *Putabatur filius Joſeph*.

Ad confirmationem, diſtinguo: Et vox Mulier eſt nomen commune Virgini & uxoratæ, concedo: ſecus, nego. Eva adhuc Virgo Geneſ. 3. 13. tamen vocatur mulier. Solutio eſt Tertulliani Libr. de Virgi-

Virginibus velandis cap. 5. " Mulierem
„ nominando, qnidquid eſt mulieris no-
„ minavit. Sed quoniam ita mulieris no-
„ men uſurpant, nt non putent compe-
„ tere illud niſi ei ſoli quæ virum paſſa
„ ſit; probari a nobis oportet, proprieta-
„ tem ejus vocabuli, ad ſexum ipſum,
„ non ad gradum ſexus pertinere, quo
„ communiter etiam virgines cenſean-
„ tur. Cum hoc genus ſecundi hominis a
„ Deo factum eſt, in adjutorium hominis;
„ ſemina illa, ſtatim mulier eſt cognomi-
„ nata, adhuc felix, adhuc digna paradi-
„ ſo, adhuc Virgo. „

Ad tertiam, diſtinguo: Et voces *ante-quam convenirent* deſignant ſolum quod non convenerint ante, concedo: quod poſtea convenerint, nego. Ita Hieronymus Lib. 1. Comm. in cap. 1. Matth. his verbis: " Antequam convenirent; non ſequi-
„ tur, ut poſtea convenerint: ſed Scri-
„ ptura quod factum non ſit, oſtendit. „
D. Thomas eſt ejuſdem labii hic quæſt. 28. art. 3. ad 1. ubi ſic reſpondet ad argumentum: " Sicut ſi aliquis dicat, An-
„ tequam in portu pranderem, navigavi:
„ non intelligitur quod in portu pran-
„ deat, poſtquam navigaverit: ſed quia
„ cogitabatur in portu pranſurus. Et ſi-
„ militer Evangeliſta dicit, Antequam
„ convenirent, inventa eſt in ntero ha-
„ bens de Spiritu ſancto: non quia poſtea
„ convenerint: ſed qnia dum viderentur
„ conventuri, prævenit conceptio per
„ Spiritum ſanctnm: ex quo factum eſt,
„ ut ulterius non convenirent. „

Ad quartam, diſtinguo: Maria dicitur conjux S. Joſeph propter matrimonium ratum, concedo: & hoc ſicut aliæ Virgines dicuntur conjuges eo ipſo quo in Eccleſia conjunctæ ſunt cum viro, inquit D. Thomas ibidem: propter fidem deſponſationis, ut etiam dicit Auguſtinus Lib. de nuptiis & concupiſcentia cap. 11. ut dicit Ambroſius Lib. 2. in Lucam 1. propter conjugii declarationem, & nuptiarum celebrationem: dicitur conjux propter matrimonium conſummatnm, nego.

Ad ultimum, ſimiliter diſtinguo: Et vox *donec* dicit ſolnm quod Joſeph non cognoverit conjugem ſuam ante partum Chriſti, concedo: & ſignificat quod poſtea cognoverit, nego. Nam vocabulum *donec* quandoque dicit tempus indefinitum, ut in Pſal. 122. 2. *Oculi noſtri ad Dominum Deum noſtrum, donec miſereatur noſtri.* Ex quo non ſequitur Prophetam, impetrata miſericordia, oculos a Domino averſurum. Igitur ad uſum voci *donec* attendendo, non concludendnm BB. Mariam a Virginitate receſſiſſe, tametſi deſponſatam Joſeph. Sic ſolvit argumentum S. Thomas hic quæſt. 28. art. 3. ad 3. " Secundum hoc Evangeliſta dicit ma-
„ trem Dei non eſſe cognitam a viro uſ-
„ que ad partum: ut multo magis in-
„ telligamus cognitam non fuiſſe poſt
„ partum. „ Non deſunt Doctores qui autument, Joſeph, cognita ex partu Virgineo Mariæ eminentia, præ humilitate & reverentia, ne quidem illam aſpicere & intueri auſum, ab ea ſecedere voluiſſe, ſe exiſtimans indignum cum creatura per maternitatem divinam ſupra ipſos Angelos elevata, commorari.

Inſtat: Matth. 125. Chriſtus dicitur primogenitus Mariæ: *Peperit filium ſuum primogenitum*. Sed primogenitus alios annunciat filios. Ergo &c.

Reſpondet diſtinguendo minorem: Primogenitus alios filios indicat, aliquando, concedo: ſemper, nego. Vox *primogenitus* primum dumtaxat filium importat, ſive alii ad eum ſequantur, ſive non. Sic in veteri Teſtamento uſurpatur; cautum enim erat per legem ut parentes primogenitum intra unum nativitatis menſem redimerent, ſive alii naſcerentur filii, ſive non; ex quo patet vocem *primogenitus* non alios abſolute indigitare filios: & ſic cauſa cadit Helvidius. Ita reſpondet D. Thomas ibidem ad 4. " Dicendum, *in-*
„ *quit*, quod mos divinatum Scriptnra-
„ rum eſt, ut primogenitum vocent non
„ ſolum eum, quem fratres ſequuntur,
„ ſed eum, qui primus natus ſit. Alio-
„ quin ſi non eſt primogenitus, niſi quem
„ ſequuntur fratres, tamdiu ſecundum le-
„ gem Sacerdotibus primogenita non de-
„ bentur, quandiu & alia non fuerint pro-
„ creata. Quod patet eſſe falſum: cum
„ intra annum, & poſt menſem primogeni-
„ ta redimi mandentur ſecundum legem. „

Urget: Matth. 12. 47. *Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater ejus & fratres ſtabant foris*. Igitur alii filii præter Chriſtum Mariæ tribuendi ſunt, ait Helvidius.

dius. Rurſus ibidem cap. 13. 55. *Nonne hic eſt fabri filius? Nonne mater ejus dicitur Maria; & fratres ejus Jacobus, & Joſeph; & Simon, & Juda*. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Et hæc omnia innuunt ſolummodo Chriſtum habuiſſe fratres lato modo, hoc eſt, conſobrinos, vel fratres affectu & cognatione ſpirituali per gratiam & amorem, concedo: fratres naturales, nego. Hoc ipſum innuit Chriſtus; ne enim auditores crederent ita eſſe, ſubdit Matth. 12. 49. *Quæ eſt Mater mea, & qui ſunt fratres mei? Et extendens manum in diſcipulos ſuos, dixit: Ecce Mater mea, & fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in cœlis eſt; ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt*. Ad aliam auctoritatem diſtinguo: Judæi, quibus abſconditum erat Incarnationis myſterium, Joſeph ut patrem Chriſti habebant, concedo: Fideles, ſubdiſtinguo; ut patrem putative, & nutritium, concedo: ſecus, nego.

Solutio colligitur ex D. Thoma ibidem ad 5. " Nos autem, *ait*, fratres Domi„ni, non filios Joſeph, ſed conſobrinos „ Salvatoris, Mariæ materteræ Domini „ filios intelligimus. Quatuor enim modis „ in Scripturis fratres dicuntur, ſcilicet „ natura, gente, cognatione & affectu. „ Unde fratres Domini dicti ſunt, non „ ſecundum naturam, quaſi ab eadem „ matre nati; ſed ſecundum cognationem, „ quaſi conſanguinei ejus exiſtentes. Jo„ſeph autem, ſicut Hieronymus dicit „ contra Helvidium, magis credendus „ eſt virgo permanſiſſe: quia aliam uxo„rem habuiſſe non ſcribitur, & fornica„tio in ſanctum virum non cadit. „

Inſiſtis: Matth. 27. 55. legitur: *Erant autem ibi mulieres multæ a longe, quæ ſecutæ erant Jeſum a Galilæa, miniſtrantes ei: inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi, & Joſeph mater, & mater filiorum Zebedæi*. Videtur autem hæc Maria quæ hic dicitur Jacobi & Joſeph mater, eſſe etiam mater Chriſti: dicitur enim Joan. 19. quod ſtabat juxta crucem Jeſu Maria mater ejus: Ergo &c.

Reſpondet D. Thomas ibidem ad hoc argumentum his verbis: " Ad ſextum di„cendum, quod Maria, quæ dicitur Ja„cobi & Joſeph Mater, non intelligitur „ eſſe Mater Domini: quæ in Evangelio „ non conſuevit nominari, niſi cum co„gnominatione hujus dignitatis, quod ſit „ Mater Jeſu. Hæc autem Maria eſſe „ intelligitur uxor Alphæi, cujus filius „ eſt Jacobus Minor, qui dictus eſt fra„ter Domini. „ Incaſſum opponeret Helvidius Chriſtum Matth. 1. filium David propter Joſeph nuncupari; hoc enim intelligitur mediate, quatenus Joſeph habebat pro ſponſa Mariam quæ erat de Tribu Juda; quia vero Tribus mulieris per Tribum ſponſi indicabatur, ideo propter Joſeph quoad deſignationem, nuſquam vero quoad propaginem Chriſtus dicitur Filius David: hoc enim immediate & naturaliter ut homo habebat a Maria, quæ erat ex Tribu Juda orta.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

BB. Maria fuit & permanſit Virgo poſt partum.

PRIMO: Hoc fidei dogma ſubindigitat Ezechiel cap. 44. 2. ubi Maria dicitur porta ſemper clauſa & ſoli Deo aperta: Sic illam interpretantur figuram SS. PP. in primis S. Auguſtinus Serm. 14. de nat. Dom. Concinit Evangelium; Luc. enim 1. Maria reſpondit Angelo annuntiante Incarnationem? *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco*? Et tamen jam erat deſponſata Joſeph, juxta illa priora verba: *Miſſus eſt Gabriel ad Mariam Virginem deſponſatam Joſeph*. Igitur jam de virginitate in perpetuum cuſtodienda emiſerat votum.

Secundo: Hanc fidem agnoſcunt Concilia, videlicet Quintum generale, Lateranenſe ſub ſancto Martino, & Tridentinum: Hanc Traditio Patrum prædicat: ſic docet Ambroſius Epiſt. 7. ad Siricium Papam: ſic Baſilius Hom. 22. de nat. Dom. ſic Epiphanius Hær. 78. ſic Hieronymus toto libro contra Helvidium.

Tertio: Uſus & poſſeſſio Eccleſiæ ita tenet: Nec mirum, hoc exigebat Spiritus ſanctus, qui corpus BB. Mariæ ut templum ſpecialiſſima conſecratione elegerat. Hæc ſanctitas filii, qui ex eo carnem aſſumpſerat: hoc votum & propoſitum ſanctiſſimæ Virginis, quæ Deo totaliter ſeſe mancipaverat.

SY-

Digitized by Google

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

PRIMO: Tametſi habeatur in Scriptura: *Antequam convenirent, Maria inventa eſt in utero habens de Spiritu ſancto*. Reſpondet Hieronymus: " Non ſequitur ut poſt- „ ea convenerint: Sed Scriptura quod „ factum non ſit, oſtendit. „

Secundo: Verum quidem eſt S. Joſeph vocari Patrem Chriſti, ſed intellige nutritium, & putativum; habetur enim Luc. 3. 23. de Chriſto: *Putabatur filius Joſeph*.

Tertio: Quidam etiam in Evangelio vocantur fratres Chriſti, ſed fraternitate affectiva, & ſpiritali, ut ipſe Chriſtus interpretatur Matth. 12. 49. *Ecce Mater mea, & fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in cœlis eſt; ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt*.

ARTICULUS QUARTUS.

Utrum conſtet ex aliis Prophetiis Chriſtum eſſe verum Meſſiam?

Concluſio: Conſtat ex aliis Prophetiis.

ISTA Concluſio ſequitur ad id quod diximus in Prolegomenis ad Scripturam ſacram de convenientia inter utrumque Teſtamentum. Probatur tamen hic breviter a conglobatis adverſus perfidiam judaicam hoc ratiocinio & argumento.

Quæ a multis retro ſæculis annuntiantur, & eveniunt ſicut prædicta fuere, dubio-procul a Deo promanant & veriſſima ſunt: Atqui Dominica Incarnatio futura, nedum ſecundum ſe, ſed & quoad omnes circumſtantias ſicut a multis retro ſæculis prænuntiata, ſic & in Jeſu Nazareno adimpleta eſt. Et probatur:

Primo: Prædicitur adventus, juxta illud Aggæi 2. *Hæc dicit Dominus adhuc modicum, & ego movebo cœlum & terram, & veniet deſideratus cunctis Gentibus, & implebo domum iſtam gloria .... Magna erit gloria domus illius noviſſimæ pluſquam primæ, & in loco iſto dabo pacem*. Quæ verba tantum Chriſto conveniunt; a longo enim tempore emiſſum eſt illud vaticinium, neque vero intelligi poteſt de Templo ab Herode reſtaurato; non enim tanta erat ejus magnificentia, quanta erat primæ domus ſeu Templi a Salomone primum ædificati. Aggæus autem loquitur de domo plurimum glorioſa, adeoque de Eccleſia Ch. Item Malach. 3. 1. habetur: *Ecce ego mitto Angelum meum*, Joannem Baptiſtam, *& ſtatim veniet ad Templum ſuum Dominator, quem vos quæritis*. Si ſtatim, ergo jam venit, cum ab iſta prophetia ſint pluſquam 2000. anni.

Secundo: Ejus conceptio, juxta illud Iſaiæ 7. *Ecce Virgo concipiet*, de quo ſupra.

Tertio: Ejus divinitas, juxta illud ejuſdem Iſa. 9. *Vocabitur nomen ejus admirabilis, Deus, fortis*.

Quarto: Ejus Nativitas æterna; ſic enim habetur Michææ 5. 2. *Egreſſus ejus ab initio, a diebus æternitatis*. Et ibidem nativitas temporalis cum ipſius nativitatis loco: *Et tu Bethlehem Ephrata .... ex te mihi egredietur, qui ſit Dominator in Iſrael*.

Quinto: Vita & converſatio, juxta illud Baruch 3. *In terris viſus eſt, & cum hominibus converſatus eſt*.

Sexto: Prædicatio, juxta illud Iſaiæ 7. *Spiritus Domini ſuper me, ad annuntiandum manſuetis miſit me, ut mederer contritis corde, & prædicarem captivis indulgentiam*. Item & miracula ibidem 45. *Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures ſurdorum patebunt*.

Septimo: Ingreſſus humilis in Jeruſalem, ut habetur Zach. 9. 9. *Ecce Rex tuus veniet tibi juſtus & Salvator, ipſe pauper & aſcendens ſuper aſinam*: quibus verbis confunditur ſuperbia Judæorum, qui expectant Meſſiam divitem, & gloria mundana decoratum: immo & ejus Doctores qui piſcatores fuere, prænuntiantur Jerem. 16. his verbis: *Ecce ego mittam piſcatores multos, & piſcabuntur eos*.

Octavo: Vocatio Gentilium clare prædicitur Iſaiæ 55. *Ecce*, inquit Deus, *teſtem populis dedi eum, Ducem ac Præceptorem Gentibus. Ecce Gentem, quam neſciebas, vocabis, & Gentes quæ te non cognoverunt, ad te current, propter Dominum Deum tuum, & ſanctum Iſrael, quia glorificavit te*.

Nono: Proditio Judæ Iſcariotis, juxta illud Zachariæ 11. 12. *Appenderunt mercedem meam triginta argenteos*. Item acerbitas

bitas paſſionis cum aliis circumſtantiis, Iſaiæ 53. Pſal. 21. & 68. ita clare annuntiatur ut diceres Prophetas adfuiſſe ſpectaculo: Item & Sap. 2. 20. his verbis: *Morte turpiſſima condemnemus eum*. Et ſupra v. 18. *Si enim eſt verus Filius Dei, ſuſcipiet illum, & liberabit eum de manibus contrariorum*.

Decimo: Ipſius reſurrectio, juxta illud Pſal. 56. *Exurgam diluculo*. Et Pſal. 3. *Ego dormivi, & exſurrexi*. Item & ejus Aſcenſio, toto Pſalmo 62. & deſcenſus Spiritus ſancti ſuper Apoſtolos, juxta illud Joelis 2. *Effundam ſuper omnem carnem de ſpiritu meo, &c.*

Denique, ultimus Prophetarum, Joannes ſcilicet Baptiſta, omnem Prophetarum viſionem concludens, ſuis indigitat Diſcipulis Chriſtum, his verbis Joan. 1. 29. *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi*. Quid expreſſius contra incredulitatem Judæorum? Atqui omnia prædicta a Prophetis relatis adimpleta ſunt in Jeſu Nazareno, ut conſtat ex quatuor Evangeliſtis, qui propter morum ſanctitatem æque digni ſunt fide ac alii Hiſtorici, ut conſtat ex Hiſtoricis & Chriſtianis, & etiam Profanis: Igitur Meſſias venit, & eſt Chriſtus Nazarenus.

Explicatio Prophetiarum per Rabbinos.

RABBINI ſcholæ Eliæ Tom. 15. edit. Venetæ, egregia ſcribunt & docent quæ in ſolo Chriſto adimpleta videntur. Thalmud Sanhedrin cap. 12. fol. 97. pag. 10. illud memorabile effatum complectitur: *Docuit domus Elia, ſex millibus annorum mundus exiſtet: Ex his duo millia erunt inanitas, hoc eſt, ſine lege Dei: duobus millibus erit lex: duobus millibus erunt dies Meſſia*. Quem locum enarrans gloſſa Rabbi Salomonis ſic exponit: " Ut poſtquam „ duobus annorum millibus lex duraverit, Meſſiam venire oporteat. „ Igitur ex ipſis Rabbinis prophetiæ de Chriſto intelligendæ ſunt, & venit Meſſias, cum tempus adventus jam dudum elapſum ſit.

Thalmudicus Tractus, Sanhedrin, cap. 11. iſtud Iſaiæ 53. 4. oraculum: *Putavimus eum quaſi leproſum*; explicat de Meſſia his verbis: *Leproſus domus Rabbi, Doctores noſtri dicunt, leproſus, domus Rabbi nomen eſt ejus, quoniam ſcriptum eſt: Vere languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros portavit, & nos putavimus eum percuſſum, & caſum a Deo, & humiliatum*. Quod citra dubium in Chriſto adimpletum eſt: Igitur ex Rabbinis ille eſt quem ipſi leproſum nominant.

Rabbi Joſua in Sanhedrin c. 11. fol. 92. pag. 1. illud Zachariæ vaticinium: *Ecce Rex tuus veniet tibi juſtus, & Salvator, ipſe pauper, & aſcendens ſuper aſinam, & ſuper pullum filium aſinæ*; de Meſſia interpretatur. Rabbi Achkiba, inter Thalmudiſtas Doctiſſimus in Sanhedrin fol. 98. pag. 1. de Meſſia quoque explicat illam Aggæi 2. prophetiam: *Adhuc unum modicum eſt, & ego commovebo cœlum & terram... & veniet Deſideratus cunctis gentibus*. Utrumque autem vaticinium in Chriſto adimpletum non unus probavit effectus.

Paulus ex Judæo Chriſtianus ſui ævi Doctor egregius, & pro meritis Epiſcopus Burgi inauguratus, in additionibus ad Lyrrani Commentaria in Danielem, explicans quiſnam ſit Chriſtus dux, de quo loquitur Propheta cap. 9. ait: " Nullus „ enim ſanæ mentis poſſet dicere, nec „ etiam ipſimet Hæbræi in tantam pro- „ rumperent inſaniam, quod aſſererent ut „ aliquis in ſacris Scripturis principalis „ Meſſias dicatur, niſi ille, qui inter ce- „ teros Chriſtos Principatum tenet, vel „ tenebit ſecundum eos. „ Sed Chriſtus eſt principalis ille Meſſias, Præceptor Gentium & Dux, ſicut prænuntiatum fuerat Iſaiæ 55. quandoquidem ad ipſum ita confluxere Gentes, ut crux apparuerit, inquit Auguſtinus, in fronte Regum: Ergo &c.

Ex ſanctis Doctoribus.

Prophetia de Chriſto intelligenda ſunt.

TERTULLIANUS hanc perfecte adimplevit Provinciam, & omni teſtimoniorum genere probavit Jeſum Nazarenum eſſe Meſſiam a Prophetis annuntiatum, maxime in Apologetico cap. 21. pag. 20. Primo ex punitione Judæorum, his verbis: " Quanta deliquerint, fiducia Patrum „ inflati ad declinandum, deviantes ab di- „ ſciplina in profanum modum; etſi ipſi

„ non

„ non confiterentur, probaret exitus ho„ diernus ipſorum. Diſperſi, palabundi, „ & cœli, & Soli ſui extorres vagantur „ per orbem ſine homine, ſine Deo Rege, „ quibus nec advenarum jure terram pa„ triam ſaltem veſtigio ſalutare concedi„ tur. „

Secundo: Ibidem pag. 21. Chriſti divinitatem probat ex ejus ſancta doctrina, ex redemptione & generatione æterna: " Hu„ jus igitur, *inquit*, gratiæ, diſciplinæ„ que arbiter & magiſter, illuminator at„ que deductor generis humani Filius Dei „ annuntiabitur.... hunc ex Deo prola„ tum didicimus & prolatione generatum, „ & idcirco Filium Dei. „

Tertio: Ibidem præciſe ex prophetiis probat Chriſtum eſſe Meſſiam: " Sciebant, „ *ait*, & Judæi venturum eſſe Chriſtum, „ ſcilicet quibus Prophetæ loquebantur: „ nam & nunc adventum ejus expectant: „ nec alia magis inter nos & illos com„ pulſatio eſt, quam quod jam veniſſe non „ credunt: duobus enim adventibus ejus „ ſignificatis; primo, qui jam expunctus „ eſt in humilitate conditionis humanæ; „ ſecundo, qui concludendo ſæculo im„ minet in ſublimitate divinitatis exer„ tæ. „ Idem expreſſius explanat L. 3. adverſus Marcionem pag. 593. ubi Pſalmum: *Deus, judicium tuum Regi da:* de Chriſto eſſe affirmat. Rurſus prophetias in Chriſto adimpletas ex miraculis ab ipſo patratis oſtendit Apologetico pag. 25.

Alter ejuſdem veritatis teſtis locupletiſſimus eſt S. Joannes Chryſoſtomus Orat. 3. adverſus Judæos Edit. Pariſ. anno 1546. eo loci variis momentis probat eis Chriſtum eſſe Meſſiam a Prophetis annuntiatum.

Primo quidem pag. 270. col. 1. ex eo quod Martyres Chriſti divinitatis Præcones, terrente diabolo, & ſæviente mundo non ceſſerint ſuppliciis, & Jeſum tametſi crucifixum ad internecionem uſque dilexerint: " Judæos, *inquit*, in primis inviſos „ habent Martyres, quandoquidem ab illis „ crucifixum maxime diligunt. Nam iſti „ dicebant: ſanguis ejus ſuper nos, & ſu„ per filios noſtros: illi vero ſanguinem „ proprium effuderunt ejus amore quem „ illi occiderunt. „

Secundo, pagin. 271. col. 1. eos revincit dicendo a Deo fuiſſe dejectos, quia ipſum Chriſtum juxta Prophetarum oracula occiderant: " Ut autem & ipſis Prophetis „ hoc evidenter & expreſſe teſtificanti„ bus, præſentium malorum cauſam in„ telligatis, audite quid dicit Iſaias 53. „ quomodo prædicit ſimul & venturam „ omnibus per Chriſtum beneficentiam, „ & veſtram improbam ingratitudinem. „ Livore, inquit, ejus nos ſanati ſumus: „ ſalutem indicans per crucem omnibus „ oblatam.... ut agnus in conſpectu ton„ dentis ipſum ſine voce fuit. Hic non „ aperit os ſuum. Et ubi licet hoc vide„ re? In nefaſto Prætorio Pilati, quum „ tam multa, inquit, teſtimonia profer„ rent adverſus ipſum, nihil eis reſpon„ dit Jeſus... nam ſi voluiſſet, omnia tur„ baſſet, concuſſiſſetque. Etenim ſi id „ temporis quo pendebat in cruce, ſaxa „ diſcidit, orbem terrarum obſcuravit, „ ſolis radios avertit, noctem medio die „ per univerſam terram induxit, idem „ potuiſſet in Prætorio facere. „

Tertio: Pag. 271. col. 2. probat Sacerdotium ab eis juxta Oſeæ prophetiam prorſus ablatum. Primum enarrat miram Aaron conſecrationem, vindictam in eos qui deſpexerant Sacerdotes: quæ quidem omnia a morte Chriſti ceſſarunt: deinde eos ſic perſtringit: " Tum ne quod acci„ derat temporis progreſſu deletum obli„ vione jaceret, neve admirabilem hanc „ Dei ſententiam ignorarent poſteri, præ„ cepit Moſes, ut turribula ſublata ap„ plicarent ad altare, ut quemadmodum „ virga ſine voce vocem emiſit ipſo con„ ſpectu, itidem & hæc per ora poſtero„ rum volitantia cunctis commemoraren„ tur, admonitura conſulturaque minori„ bus, ne majorum amentiam imitaren„ tur; ne quando ſimili pœna plecteren„ tur. Ad hunc modum olim Sacerdotes „ creabantur, nunc vero luſus meri ſunt „ riſuſque, quæ fiunt apud Judæos omnia „ pudor & cauponatio, plena immenſæ „ impietatis. „

Propelluntur Judæorum aufugia.

REPLICANT Judæi ſimul & objiciunt laudata ex Prophetis, maxime ex Daniele & Oſea nihil roboris adverſus eos habere quæ de deſolatione annuntiantur, & quidem propter multa.

Primo : Tametſi Deus iratus non ſemel fuerit contra Patres noſtros, tandem elapſa aliquorum annorum captivitate, eis miſertus eſt, quidni & noſtri miſerebitur, cum Pſalmo 102. ſcriptum ſit : *Miſerator & miſericors Dominus, longanimis, & multum miſericors. Non in perpetuum iraſcetur, neque in æternum comminabitur.*

Secundo : Deus promiſit David filios ejus ſuper ſedem ſuam in æternum ſeſſuros, ea ſolum conditione, ſi ſuum cuſtodirent Teſtamentum. Igitur, inquiunt, ut primum a prævaricatione ceſſantes illud fideliter ſervabimus, tunc veniet Meſſias.

Tertio : Juxta legem noſtram nemini licitum eſt niſi in Templo Jeroſolymæ ſacrificare: ne quis ergo miretur ſi non habeamus his temporibus ſacrificium; tunc enim & hoſtiam babebimus cum reſtauratum exiſtet: Sed & nunc hujus gratiæ affulget ſpes: Si enim Templum a Nabuchodonoſor dirutum, poſtea beneficio Cyri Perſarum Imperatoris reædificatum eſt, ſi iterum ſubverſum a Græcis, ab Herode Aſcalonita etiam reſtauratum fuit, hoc ipſum ſicut in votis, ſic & in ſpe repoſitum eſt.

Quarto : Non conſtat ex indignatione Dei Templum fuiſſe ſubverſum, ſed potius ex invidia & ambitione Romanorum; & hoc in contemptum legis noſtræ, cum eis ex pietate reſiſtentes, eo quod idola apponi in Templo vellent; iratæ illæ gentes furore ſimul & in impietatem actæ cuncta ſubverterunt.

Quinto demum ajunt, ſe habere Legem & Prophetas, & ſacræ Scripturæ Libros: Ergo &c.

S. Chryſoſtomus his omnibus reſpondet argumentis & aufugiis in Oratione jam laudata.

Ad primum quidem, Deum omnium miſereri, ſed ea conditione ut peccatores convertantur : & de facto inter Judæos multi prædicatione Apoſtolorum converſi, Chriſtum Mediatorem agnovere; adverſus vero pertinaces propugnat ſanctus Doctor, nullum eſſe juxta Danielem deſolationi præſenti finem imponendum, cum e contra ex miſericordia Dei præcedentes afflictiones habuerint terminos : pag. 270. col. 1. ſic loquitur: " Ergo quod, ſi
„ hæc Judæorum ſervitus finem eſſet ha-
„ bitura, hoc quoque prædicturi fuerunt
„ Prophetæ, & nequaquam ſilentio præ-
„ terituri, ſatis declaravimus: poſteaquam
„ docuimus omnes captivitates, ut a Pro-
„ phetis prædictæ fuerant, in illos veniſ-
„ ſe; primum in Ægypto, deinde in Ba-
„ bylone, tertiam ſub Antiocho illuſtri.
„ Demonſtravimus enim harum unicui-
„ que & locum, & tempus fuiſſe prędi-
„ ctum in ſacris Litteris. Huic vero prę-
„ ſenti nullus Propheta præfinivit tem-
„ pus..... Quin contra magis prædixit
„ *Daniel*, quod ad finem uſque duratura
„ eſſet hæc ſervitus. „

Ad ſecundum reſpondet ibidem, non ſolum Judæos non ſervare Dei mandata, ſed in infidelitate pertinaces remanere, nec aliud propter ſcelus, quam propter Deicidium ærumnis concuti, quarum quidem non erit finis donec ad meliora revertantur. Patres quidem eorum peccaſſe, ſed tamen Mediatoris habuiſſe fidem, qua prætermiſſa, etiamſi in tanta non ruant peccata, miſericordiam tamen eos non eſſe aſſecuturos teſtatur. Sic igitur illos alloquitur : " Quoniam peccavi-
„ mus Deo, *dicitis*, offendimuſque illum,
„ ideo non recipimus noſtram regionem...
„ Et quid iſtuc novum eſt aut mirum ?
„ Num enim nunc tantum in peccatis vi-
„ vitis, prius in juſtitia recteque factis ſo-
„ liti vivere? ... nonne Moſem nunc la-
„ pidibus impetentes, nunc expellentes,
„ nunc aliis atque aliis modis frequenter
„ conati eſtis occidere ? Nonne adhuc
„ perſeverabatis blaſphemias jacientes in
„ Deum ? Nonne Beelphegor immolaſtis?
„ Nonne filios veſtros, ac filias ſacrifica-
„ ſtis dęmoniis ? ...... Qui fieri potuit,
„ ut tum vos non adverſaretur Deus,
„ ſed poſt mactationem filiorum &c. Ne-
„ bula ſuper vos teſtudinis vice porrecta,
„ columna tedæ loco vos præcedente,
„ hoſtibus vobis ultro cedentibus, civita-
„ tibus ſola propemodum voce captis
„ &c....... Suppeditatus eſt vobis novus
„ quidam & inauditus commeatus, de
„ quo clamat Propheta, dicens : Panem
„ cęli dedit eis..... nunc vero cum nec
„ idola colatis, nec liberos occidatis, nec
„ Prophetas lapidetis in perpetua degitis
„ captivitate ? Non enim tum alius erat
„ Deus quam nunc eſt... Quid igitur in
„ cauſa fuit, ut cum gravioribus peccatis
„ abundaretis, uberior fuerit erga vos Dei
„ beneficentia ? Nunc vero cum leviora
„ pec-

„ peccetis, prorſus vos averſetur.... po„ ſteaquam Chriſtum occidiſtis, poſtea„ quam in Dominum injeciſtis manus, „ poſteaquam ſanguinem illum pretioſum „ effudiſtis: Propterea non eſt vobis re„ liqua corrigendi ſpes, neque venia, „ neque purgatio .... ſiquidem, occiſo „ Chriſto, majus graviuſque ſcelus com„ miſiſtis, quam ſi mactaſſetis liberos. „ Intellige, non eſt ſpes Judæis, niſi Chriſtum agnoſcant Meſſiam.

Tum ibidem ſic argumentatur ad hominem: " Si impoſtor erat Jeſus, quemad„ modum dicitis, Legiſque tranſgreſſor: „ par erat, ut hanc etiam laudem fer„ retis qui talem occideritis: nam ſi Phi„ nees unico tantum perempto homine „ totam numinis iram adverſus populum „ exardeſcentem ſedavit .... Vos autem „ quum in crucem egeritis virum impoſto„ rem, ut dicitis, Deoque adverſantem: „ Qui fit ut non ſolum non feratis lau„ dem & honorem, verum etiam acer„ biora paſſi ſitis, quam cum cum filios „ veſtros mactaretis? An non iſtud per„ ſpicuum eſt, etiam vehementer tardis „ & hebetibus, quod poſteaquam adverſus „ Servatorem ac Principem orbis impie egi„ ſtis, talis vindicta de vobis ſumpta ſit. „

Ad tertium, Templum prioribus quidem ſæculis reſtaurari debuit, eo quod lex vetus ad Chriſtum uſque perſeveratura erat, ſed non poſt Chriſtum, idcirco incaſſum illud reædificare non ſemel tentaverunt Judæi: de hoc momento ibidem pag. 270. col. 1. ita ſcribit ſanctus Doctor: " Cum crebro jam conati ſint in„ ſtaurare Templum: nam ſemel & ite„ rum, ac tertio ſub Adriano, ſub Con„ ſtantino, ſub Juliano conatus illorum „ interruptus eſt: primum quidem a mi„ litibus, rurſus ab igne promicante e „ fundamentis, & illorum importunam „ pervicaciam coercente. „

Deinde vero pag. 271. eos urget dicendo, non habuiſſe ſemper Templum, & tamen vel ipſo captivitatum tempore habuiſſe Prophetas; quandoquidem Jeremias extabat tempore captivitatis Babylonicæ cum Daniele: Eliam vero & Eliſeum tempore ſchiſmatis Samariæ ſeu Iſrael: " Ponamus enim, *inquit*, juxta veſtram „ ſententiam mœnia ab hominibus fuiſſe „ ſubverſa, civitatem dirutam, altare „ dejectum: num & illud ab hominibus „ factum, quod Prophetæ ceſſarunt? „ Num & ſpiritus gratiam ſuſtulerunt? „ Num alia quæ apud vos fuere magni„ fica deſtruxerunt? veluti vocem de „ propitiatorio reddi, vim unctionis, de„ clarationem quæ fiebat in lapidibus Sa„ cerdotis? neque enim Judaica Religio „ origines omnes habebat ex inferiori„ bus, ſed plures ac magnificentiores ſu„ perne e cœlis ... Rurſum ſi quando „ cognoſcendum erat aliquid, e propitia„ torio vox quæpiam e medio Cherubim „ prodibat, prædicens futura. Rurſus e „ lapidibus qui erant in pectore ſummi „ Sacerdotis, id vocabant declarationem: „ refulgebat fulgor quidam futura ſignifi„ cans. „

Eamdem complet & proſequitur ſolutionem ibidem pag. 271. col. 1. his verbis: " Rurſus extiterunt Ezechiel & Da„ niel, qui nec ſancta Sanctorum aſpice„ rent, nec altari aſſiſterent, ſed in me„ dia Barbarorum regione, & impurorum „ hominum conſortio agentes Spiritu re„ pleti futura prædicebant ... Itaque di„ cite mihi quam ob cauſam non habetis „ nunc Prophetas? An non perſpicuum „ eſt hanc eſſe cauſam, quod Deus vos „ repulerit? Sed quam ob cauſam repu„ lit? Clarum item & hoc, quod ob illum „ Crucifixum, & impium illud facinus. „

Ad quartum diſtinguo: Romani Reipublicæ Judæorum fecerunt exterminium, ordinante Deo, ſine cujus placito ne unus quidem e capite capillus excidit, ut inquit Evangelium, concedo: non ordinante Deo in vindictam, nego. Namque cum impii juſtos exercent, abſque negotio eos ſalvat Dominus, verum non ita fit in gratiam Judæorum, quod ſane argumentum eſt eos eſſe veri Meſſiæ morte reos. Reſponſio eſt S. Chryſoſtomi ibidem pag. 27c. ſol. 2. ubi ſic perſtringit Judæos: " Ve„ rum homines, inquiunt, nobis hæc in„ tulerunt, non Deus. Immo Deus iſta „ potiſſimum effecit. Quod ſi hæc ho„ minibus imputas: illud rurſum conſi„ dera, quod ut homines iſta fuerint au„ ſi, niſi Deo placuiſſet, haudquaquam „ potuiſſent ad effectum perducere. Cum „ igitur irruiſſet ille barbarus, totam Per„ ſidem ſecum ducens, ſperans fore, ut uni „ verſos ex inſidiis adortos caperet, civita-

„ tem totam velut ſagena quadam ac reti „ concluſam habebat: nonne tunc, tunc „ inquam, quoniam Deus erat vobis pro- „ pitius, abſque bello, ſine conflictu, ſi- „ ne prælio centum octoginta millibus „ militum interfectorum Aſſyriorum apud „ vos relictis, ita fugit, ut ſatis habe- „ ret, ſi ſolus evaderet incolumis? Ve- „ rum & alia bella innumerabilia frequenter „ iſtum ad modum judicavit Deus. „ &c.

Ad quintum ſimiliter diſtinguo: Judæi habent Legem & Libros materialiter, hoc eſt abſque ſpiritu, abſque unctione & poteſtate Sacerdotum, & abſque aris, concedo: formaliter, nego. Iſtam quoque præoccupat objectionem S. Chryſoſtomus, & ei facit ſatis ibidem pagin. 272. his verbis: " Si credis locum eſſe Sanctum, „ eo quod illic Lex & Prophetarum Li- „ bri repoſiti ſunt, ſupereſt ut & idola & „ idolorum templa pro Sanctis ducas: „ Quondam enim cum bellum teneret Ju- „ dæos, victores Azothei ceperunt arcam, „ inque ſuum templum intulerunt. An „ ideo ſanctum erat illorum templum quod „ haberet Arcam? Nequaquam, ſed pro- „ fanum, ſed impurum: id protinus ipſis „ factis declaratum eſt: nam ut hoſtes in- „ telligerent victoriam ipſis ceſſiſſe, non „ ob impotentiam Dei, ſed ob iniquita- „ tem eorum a quibus colebatur; etiam „ Arca capta in aliena terra vim ſuam „ oſtendit, dum idolo bis in ſolum deje- „ cto, effecit, ut etiam comminueretur. „ Tantum aberat ut locum ſanctificaret, „ ut locum etiam expugnaret. Verum hic „ quænam eſt Arca penes Judæos, ubi non „ eſt propitiatorium, non oraculum, non „ Teſtamenti tabulæ, non Sancta Sancto- „ rum, non velum, non ſummus Sacer- „ dos, non thymiama, non holocauſtum, „ non Sacrificium, non alia quæ tum Ar- „ cam illis reddebant venerandam? „

Fit ſatis aliis objectionibus.

OPPONUNT Judæi: Oracula Prophetarum de Jeſu Nazareno non intelliguntur: Ergo &c. Probatur antecedens multis momentis: Primo quidem Iſaiæ 2. Meſſias venturus eſt noviſſimis diebus, & tamen Chriſtus a multis jam ſæculis natus eſt: Secundo ibidem de Meſſia dicitur, quod fluent ad eum omnes gentes, & quod non levabit Gens contra Gentem gladium. Tertio, ibidem cap. 11. quod habitabit lupus cum agno. Quarto, Jeremiæ 3. quod iſto tempore vocabunt Jeruſalem ſolium Domini, & congregabuntur ad eum omnes gentes in nomine Domini in Jeruſalem. Quinto, Pſal. 131. Meſſias ſeſſurus eſt ſupra ſolium David: Concinit illud Amos 9. *In die illa ſuſcitabo Tabernaculum David, quod cecidit*. Atqui ad Chriſtum non fluxerunt omnes gentes, nondum ceſſavere bella & jurgia: Lupus eſt ſemper agno offenſus, hoc eſt juxta Pſalmiſtam: *Conſiderat peccator juſtum, & quærit mortificare eum*. Chriſtus non ſedit ſuper ſolium David, quandoquidem pauper & humilis venit, nec reparavit dirutum tanti Regis Tabernaculum: Ergo &c.

Reſpondeo negando antecedens propter rationes ſupra allatas. Ad primam probationem diſtinguo: Chriſtus non venit noviſſimis diebus reſpectu durationis mundi, concedo: tunc enim plenus majeſtate Angelorum ſtipatus agmine, orbem judicaturus veniet: reſpectu Legis veteris, nego: finem quippe in eo accepit, & omnis viſio completa eſt.

Ad alteram probationem ſimiliter diſtinguo: Ad Chriſtum non fluxerunt omnes gentes, ſi vox *omnes* ſumatur pro ſingulis generum, concedo: pro generibus ſingulorum, nego. Omnis quippe natio audivit Evangelium, juxta illud Pſal. 18. 4. de prædicatione Apoſtolorum: *In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*. Igitur aliqui ex ſingulis nationibus Chriſti ſuſcepere fidem.

Ad tertiam non abſimili modo fit ſatis, ſic diſtinguendo: Gens contra gentem non levabit gladium ſpiritualiter, concedo: omnes quippe gentes in fide Chriſti adunatæ ſunt, & in hoc ſenſu habitabit lupus cum agno: temporaliter, nego. Cum enim regnum Chriſti, ipſo teſte, non ſit de hoc mundo, prophetæ non niſi de pace ſpirituali per Meſſiam in perpetuum duratura locuti ſunt: hoc tamen aliquo modo vel de ipſa temporali pace intelligi poteſt, cum Chriſtus natus ſit toto orbe in pace compoſito: & ſic patet ſolutio ad quartam inſtantiam.

Ad reliqua in confirmationem adducta, diſtin-

diſtinguo: Chriſtus non ſedit ſuper ſolium David moraliter, nego. Lex enim Evangelica promulgata eſt in Monte Sion, ubi erat ſolium David, deinde vero etiam in cordibus multorum Judæorum, qui ad ejus fidem converſi ſunt, regnavit: non ſedit temporaliter & per imperium diſpoticum, ſubdiſtinguo; pro tunc, concedo: & non ſedebit in ſecundo adventu, nego.

Inſtant: Non una aut altera, ſed omnes prophetiæ de Meſſia in eo qui talis annuntiatur adimpleri debent: Atqui hoc ipſum in Jeſu Nazareno non videtur adimpletum. Et probatur ab enumeratione partium: Primo quidem, deſolationem & afflictionem tempore ortus Meſſiæ annuntiant quidem, ſed ultra perſeverare non debet, & tamen ſicut inter Judæos ſic & inter ipſos Chriſtianos miſeria perſeverat. Secundo, Elias debet antecedere Chriſti adventum, ut habetur Malachiæ 4. Nemo tamen cordatus dixerit Eliam Chriſti temporibus in mundo apparuiſſe. Tertio, Ezechielis 38. habetur quod Meſſias vincet Gog & Magog: Sed hoc in Chriſti adventu contigiſſe non probatur. Demum tempore Meſſiæ lux Solis ſepties major erit, lux vero Lunæ inſtar lucis Solis, ut habetur Iſaiæ 30. 26. Sed & hoc Chriſto naſcente non viſum eſt: Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad primam probationem diſtinguo: Deſolatio ultra Chriſti adventum perſeverare non debet pro iis qui ad fidem converſi ſunt, concedo: pro aliis Judæis in errore pertinacibus, nego. In gratiam priorum ceſſavit quidem, cum Chriſtus reſtauraverit Jeruſalem novam, ſcilicet Eccleſiam ædificando, cujus gloriam Salomonis Templi in immenſum ſuperat, nam in eo veri adoratores Deum in ſpiritu & veritate colunt: Sed pro aliis juxta Danielem ſtatuta eſt uſque ad conſummationem ſeculi deſolatio.

Ad alteram probationem diſtinguo: Elias debet præcedere ſecundum Chriſti adventum ut debellet Antichriſtum, concedo: & in vaticinio de priori Meſſiæ adventu ſermo eſt, nego. Vel ipſa Scriptura eſt ſui ipſius interpres; ſic enim habetur Malachiæ 4. 5. *Ecce ego mittam vobis Eliam Prophetam, antequam veniat dies Domini magnus & horribilis.*

Ad tertiam probationem ſimiliter diſtinguo: Meſſias debet vincere Gog & Magog, id eſt, idololatriam Gentium, quam ſuo Chriſtus adventu profligavit, concedo: & hoc intelligitur de aliis, nego: & ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Neque tamen diffitemur locum Scripturæ intelligi poſſe de Antichriſto perditionis filio, quem verus Chriſtus in ſuo ſecundo adventu percutiet oris ſui gladio. Ad ultimum reſpondetur, Iſaiam loqui de gloria quam Chriſtus ſuo adventu & paſſione promeruit, vel etiam de propagatione fidei per omnem terram.

Reſpondeo II. diſtinguendo: Et Scripturarum ſententiæ in ſenſu allegorico intelligendæ ſunt, concedo: ſcilicet de converſione Gentilium, juxta illud Iſa. 60. 1. *Surge illuminare Jeruſalem quia venit lumen tuum, & gloria Domini ſuper te orta eſt.... Et ambulabunt Gentes in lumine tuo.* Et verba textus ſacri ſumenda ſunt in ſenſu obvio, & litterali, nego. Hanc ſolutionem Rabbini non debent abnuere, cum ſolemne fuerit apud Judæos, myſteria parabolis explanare.

Reponunt: Fides non eſt a nobis adhibenda Evangeliſtis, cum Chriſti diſcipuli in hoc momento partes ſimul & judices evadant: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Non eſt fides adhibenda Chriſti diſcipulis, ſi non adſint credibilitatis motiva, tranſeat: ſi adſint, nego. Chriſtus cum Apoſtolis utriuſque Teſtamenti conſenſionem pro Incarnatione in ſe adimpleta miraculis iteratis comprobavit, unde Joann. 10. 38. ait Judæis: *Si mihi non vultis credere, operibus credite.*

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Ex prophetiis per Rabbinos & Eccleſiæ Doctores explanatis, Jeſus Nazarenus eſt Meſſias.

PRIMO: Aggæi 2. annuntiatur gloria Eccleſiæ Chriſti: Iſa. 7. ejus conceptio ex Virgine, ejuſque divinitas. Baruch. 3. ejuſdem converſatio cum hominibus. Zach. 9. deſcribitur ingreſſus humilis Chriſti in Jeruſalem. Ejus mors ſimul & reſurrectio Pſal. 2.

Secundo: Illud Iſaiæ 53. 4. *Putavimus*

enim quaſi leproſum; Thalmudicus tractatus Sanhedrin capit. 11. explicat de Meſſia. Rurſus Rabbi Joſua in Sanhedrin capit. 11. Vaticinium Zachariæ de humili in ſanctam civitatem ingreſſu explicat de Meſſia.

Tertio : Concinit Tertullianus in Apol. ubi probat Chriſtum eſſe Meſſiam per Prophetas annuntiatum pagin. 20. ex Judæorum punitione: pag. 21. tum ex ſanctitate ejus doctrinæ: Idem probat Sanctus Joannes Chryſoſt. Orat. 3. contra Judæos ex teſtimonio Martyrum qui fuerunt tot Verbi incarnati Præcones: tum ex deſtructione Templi, Sacerdotii & Sacrificii.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET EXPLICATIONUM.

PRIMO: Fruſtra reponunt Judæi ſuos Patres non ſemel ejectos & dilapidatos, ſæpius etiam fuiſſe in priſtinum ſtatum reſtitutos, quod & ſe ſperare, immo & quandoque futurum jactitant: ſed longe diſpar eſt ratio; erat quondam de reſtitutione libertatis amiſſæ promiſſio, ſed juxta Danielem ad finem uſque ſæculorum perſeverabit vaſtitas & deſolatio.

Secundo : Aſſerunt quidem Prophetæ Meſſiam noviſſimis diebus venturum, ſed hoc intelligendum eſt reſpectu legis, quæ Chriſti adventu ceſſavit.

Tertio : Prænuntiant utique Meſſiam ſeſſurum eſſe ſuper thronum David, ſed hoc ipſum adimpletum in primo Chriſti adventu, cum gratiæ ſuæ dulcedine regnaverit in cordibus omnium utriuſque ſexus, cujuſcumque ſtatus & conditionis, in cordibus ſicut pauperum ſic & divitum: ſicut plebeiorum, ſic & Nobilium atque Principum: In ſecundo vero adventu non ſolum moraliter, ſed abſolute & imperative ſedebit in throno Majeſtatis ſuæ cum Angelis & poteſtate magna orbem terrarum in juſtitia & æquitate judicaturus.

ARTICULUS QUINTUS.

Num conſtet ex Joſepho Judæo Chriſtum eſſe Meſſiam?

NON una eſt de hoc momento ſententia. Quidam teſtimonium Joſeph prorſus aſſutum eſſe autumant; in primis Judæi, poſt ipſos vero Blondellus, & Tenaquillus Faber Calviniſtæ, nonnulli appoſitum primo in margine, tum ab ea Amanuenſium opera irrepſiſſe in textum: Sic propugnat Auctor doctiſſimus Epiſtolarum ad D. Abbatem Houtteville directarum edit. Pariſ. ann. 1722. cum privilegio Regis & approbatione; multo plures & communiter tamquam genuinum illud defendunt, ut Euſebius, Hieronymus, Iſidorus Peluſiota, Sozomenus & alii. Omnes ultro conveniunt Joſephum ita clare Chriſtum ut Meſſiam habere & prædicare, ut Judæis non remaneant in ore redargutiones: Hinc difficultatis cardo in eo dumtaxat poſitus eſt, ſcire num teſtimonium ſit aſſutum vel non. Sententia Blondelli & Fabri prorſus abjicienda eſt: Secunda vero quæ mediat, referenda, quippe quæ retineat teſtimonium ſeverioribus criticis faciendo ſatis: Tertiam adoptamus. Unde ſit

SECTIO PRIMA.

Num Teſtimonium quod Joſephus Judæus de Chriſti miſſione & divinitate dat, ſit genuinum?

JOSEPHUS Judæus inter Rabbinos ſicut antiquitate ſic & ſagacitate, & in factis referendis fidelitate celeberrimus, miraculis & vitæ Chriſti ſanctitate ſuperatus, tot mira de eo enarrat, ut Judæi, ſi non voluntarie cæcutiant, Chriſtum ex ejus teſtimonio, ut verum Meſſiam habere & agnoſcere teneantur. Lib. 18. Antiquitatum Judaicarum capit. 4. de Chriſto ita loquitur: *Fuit hoc tempore Jeſus vir ſapiens, ſi tamen virum illum oportet dicere: erat enim operum mirabilium effector, Magiſter hominum qui vera libenter amplectuntur. Et plurimos quidem ex Judæis, plurimos etiam ex Gentibus ad ſe pertraxit. Hic erat Chriſtus, cumque eum*

a pri-

a primoribus gentis ſuæ accuſatum Pilatus ad crucem damnaſſet, ab eo diligendo non abſtiterunt, qui primum cœperant. Nam poſt tertium diem redivivus ipſis apparuit, cum divini vates hæc aliaque multa admiranda de eo prædixiſſent, neque ad hanc diem defecit denominatum ab eo Chriſtianorum genus. His prælibatis, ſit

CONCLUSIO NOSTRA.

Teſtimonium allatum eſt genuinum Joſephi fœtus.

Probatur multis momentis.

PRIMO: Hoc ipſum exigit diligentia & in ſcribendo fidelitas Joſephi, qui cuncta gentis ſuæ mala, & qua tandem occaſione ultimis temporibus maxima advenerint deſcribere debuit: neque fas illi erat omittere Chriſtum, maxime vero cum mentionem fecerit & de ſancto Joanne Baptiſta Præcurſore Domini, & de divo Jacobo ejuſdem Domini fratre Lib. 28. Antiq. cap. 17. & Lib. 20. cap. 8.

Secundo: Accedit omnium codicum, tum Græc. tum Latinorum conſenſus, quandoquidem in ſingulis legitur: Bibliotheca Sorbonæ habet latinum Joſephi exemplar vetuſtiſſimum, in quo quidem deſideratur ſententia, ſed ſolummodo deeſt & in ſubſequenti de Chriſto fit mentio, quod ſane argumentum eſt, ſententiam fuiſſe in folio ablatam.

Tertio: Concinit pro genuinitate loci veterum auctoritas. Illum referunt Euſebius Lib. 4. demonſt. Evang. S. Hieronymus de Scriptoribus Eccleſiaſticis: Iſidorus Peluſiota Lib. 4. Epiſt. 225. Nycephorus Calliſtus Lib. 1. Eccl. Hiſt. cap. 39. Theodorus Methochita Lib. ſingulari hiſt. Romanæ pag. 62. & 76. Sozomenus Lib. 1. hiſt. cap. 1. Ex recentioribus vero Thritemius, Baronius, Bellarminus & communiter Theologi locum pro virili defendunt. Non abs re erit immo nec injucundum hic texere verba auctorum pro iſto momento celeberrimorum.

Sanctus Hieronymus agmen ducet. In Catalogo Script. Eccleſ. editionis antiquæ Pariſiis 1534. ſic loquitur: " Joſephus Matathiæ filius, ex Jeroſolymis Sacerdos a Veſpaſiano captus, cum Tito ejus filio relictus eſt .... hic in decimo octavo Antiquitatum libro maniſeſtiſſime confitetur, propter magnitudinem ſignorum, Chriſtum a Phariſæis interfectum, Joannem Baptiſtam vero Prophetam fuiſſe: & propter interfectionem Jacobi Apoſtoli, dirutam Jeroſolyma. Scripſit autem de Domino in hunc modum: eodem tempore fuit Jeſus vir ſapiens, ſi tamen virum eum oportet dicere. Erat enim mirabilium patrator operum, & doctor eorum, qui libenter vera ſuſcipiunt: plurimos quoque tam de Judæis quam de Gentibus ſui habuit ſectatores, & credebatur eſſe CHRISTUS; cumque invidia noſtrorum principum, cruci eum Pilatus addixiſſet, nihilominus qui eum primum dilexerunt, perſeveraverunt; apparuit enim eis vivens tertia die. Multa & hæc alia mirabilia, Carminibus Prophetarum de eo Vaticinantibus, & uſque hodie Chriſtianorum gens ab hoc ſortita vocabulum non defecit. "

Euſebius Lib. 1. Hiſt. Eccleſ. cap. 11. non abſimilia ex auctoritate Joſephi pro Chriſti adventu commemorat; eo quippe loci ſermonem inſtituit & de ſancto Joanne Baptiſta, & de Chriſto, his verbis: " Quæ quidem cum de Joanne expoſuerit Joſephus, etiam Servatoris noſtri in eadem hiſtoria his verbis mentionem facit. Erat autem eodem tempore Jeſus quidam vir ſapiens, ſi virum illum dicere fas ſit &c..... quare cum Joſephus, ſcriptor antiqua Hebræorum ſtirpe prognatus iſta de Joanne Baptiſta & Servatore noſtro, hiſtoriæ ſuæ monumentis complexus ſit: quod quæſo effugium reliquum eſt illis, qui falſos commentarios contra iſtos confinxerunt, quominus tamquam impudentes perſpicue coarguantur? "

Audis Euſebium Joſephi teſtimonium proferre: audis illud defendere adverſus negantes, immo eos ſuo perſtringere ſtylo cenſorio? Numquid replicabit Tanaquillus Faber in Calviniana ſecta infimæ notæ ſcriptor, non ſine pia fraude hanc Joſepho tribui ſententiam? Sed ad hæc reſpondet Valeſius in notis ad Euſebii textum: " Cui bono id Euſebius confingere voluiſſet? An ex teſtimonio Joſephi pendebat divinitas Chriſti? Nonne

„ Eu-

„ Euſebii ævo libri antiquitatum Joſephi „ in omnibus Bibliothecis videbantur ? „ Quibus prolatis facile fuiſſet Euſe- „ bii fraudem convincere . “ Verum quid hic immoror? Euſebii fidem pro iſto momento aſtruunt Hieronymus , Socrates & alii jam jam laudati Eccleſiaſtici Scriptores: aſtruunt & ipſa Joſephi exemplaria : ſed utriuſque ſententiam iteratis auctoritatibus Joſephi quidem , ac deinde Euſebii roborare animus eſt iſto , ſed convincenti ratiocinio.

Joſephus nomine viri admirabilis intelligit *Chriſtum*; recenſitis quippe ejus ſignis & præclaris dotibus Lib. 18. autiq. cap. 4. ſubdit : *Credebatur eſſe Chriſtus* . Eodem nomine Lib. 20. cap. 8. eum celebrat : eo quoque loci encomium ſancti Jacobi Chriſti germani ita prædicat , ut in vindictam ejus mortis dirutam a Romanis Jeroſolymam aſſerere non dubitet. Porro ſi tanti faciat Jacobum , longe ſupereminere Chriſtum, quem & Jeſum in ſuo teſtimonio utique vocat , credit.

Jam vero ſi de Euſebio loquamur, priſtinæ inhærens ſententiæ eadem ſcribit Lib. 2. Hiſt. Eccleſ.cap. 22. p. 67. his verbis: “ Hæc Clementis hiſtoriæ mire conſen- „ tientia Egeſippus uberius pleniuſque ex- „ plicavit, Jacobus igitur vir, in primis ad- „ mirabilis , & omnium ſermonibus prop- „ pter illuſtre juſtitiæ decus magnopere „ celebratus fuit, uſque adeo, ut qui in- „ ter Judæos haberentur prudentes, hanc „ eſſe cauſam putarent , cur tam cito „ poſt ejus martyrium obſidione Jeruſalem „ undique cingeretur : quam profecto obſi- „ dionem nulla alia de re illis obtigiſſe „ creditur, quam quod tam audax facinus, „ & ſcelus inexpiabile contra illum con- „ ſuiſſent : Nam Joſephus Lib. 20. cap. 8. „ etiam non gravatur, hoc idem ſuorum „ Scriptorum teſtimonio evidenter con- „ firmare iis fere verbis: Judæis quidem „ ad ſcelus vindicandum in Jacobum ju- „ ſtum fratrem Domini, qui dicitur Chri- „ ſtus , ab illis admiſſum , illum namque „ juſtitiæ facile primas ferentem, impie „ neci dederant , iſtæ obvenere calamita- „ tes . „ Ergo &c. Nunc ad alia teſtimonia properare juvat.

Iſidorus Peluſiota concinit Lib. 4. Epiſt. 225. edit. Pariſ. anno 1638. “ Extitit au- „ tem , *inquit Joſephus* , quidam Judæus „ ſummus & acerrimus legis propugna- „ tor, quique vetus teſtamentum ex fide „ veri paraphraſtice expoſuit .... Quid „ igitur ait ? Eodem tempore fuit Je- „ ſus , vir ſapiens, ſi tamen virum eum „ fas eſt dicere &c. Hactenus Joſeph. „ Ego vero cum multis aliis in rebus val- „ de miror hominis veracitatem , tum „ vero vel maxime in illis verbis , cum „ ait, Doctor hominum , qui libenter ve- „ ritatem ſuſcipiunt . Sunt enim qui ex- „ trema laborantes ſocordia, & infideles „ Judæi, qui etiam valde perſpicua atque „ divina rejicientes, ex ſua potius ſocor- „ dia , quam ex rerum ipſarum obſcuri- „ tate ferant calculum. Si igitur hoſtes ve- „ ritati ſe opponere auſi non fuerunt , „ quis ille erit tam obſtinatus, qui nolit „ deinceps fidem adhibere rebus ſole cla- „ rioribus . „ Obſerves velim benevole Lector, Iſidorum aſſerere & genuinitatem, & veritatem teſtimonii Joſeph eſſe vel ipſo ſole clariorem.

Non prætereundus Sozomenus, qui Lib. 1. Hiſt. cap. 1. eidem ſuſcribit Joſephi teſtimonio; namque de Chriſto loquens, ait: “ Porro autem Joſephus Mathathiæ filius , „ vir cum apud Judæos , tum apud Ro- „ manos maxima nominis celebritate flo- „ rens, teſtis eſt de vero Deo, verbo lo- „ cupletiſſimus. Nam non gravatur illum „ appellare effectorem operum admirabi- „ lium, & veræ doctrinæ magiſtum: quin „ etiam Chriſtum perſpicue nominat : „ neque ignorat eum morti in cruce op- „ petendæ addictum fuiſſe , tertioque die „ revixiſſe , & alia infinita miracula de „ eo a divinis prophetis prædicta eſſe . „ Teſtatur præterea , multos tum Genti- „ les, tum Judæos, quos ad ſuam doctri- „ nam perduxerat , eum amare non de- „ ſiiſſe , & gentem ab eo nomen adeptam, „ perpetuo remanſiſſe . Atque dum iſta „ narrat, videtur mihi clara voce prope- „ modum pronuntiare idque ejus rebus „ geſtis valde appoſite , Chriſtum eſſe „ Deum , quin etiam rei admirabilitate „ obſtupefactus, ita ſe medium interjicit, „ ut credentes in eum neutiquam inſecte- „ tur ille quidem, ſed illis potius conſen- „ tiat. „ Videas, velim , jam juxta leges ſeverioris critices teſtimonium Joſephi de Chriſto non eſſe aſſutum , cum nedum in omnibus ejus adinveniatur codicibus ,

ſed

ſed uti tale habeatur ab auctoribus fide digniſſimis.

Rationes ſuffragantur.

PRIMA: Quod Thalmudiſtæ de Chriſto Meſſia ſcripſere, citra ullam inconvenientiæ ſuſpicionem potuit Joſeph ſcribere, cum in hoc ceteris Rabbinis adhæſerit: Sed ex dictis liquet multa Thalmudiſtas ſcripſiſſe de Meſſia quæ ſoli Chriſto contigerunt: neque vero diffitentur Chriſti diſcipulos in nomine ejus varia patraſſe miracula; ſic enim habetur in Thalm. Jeroſol. lib. Avoda-Zara: " Dixit Rabbi ,, Johanan quod filius filii Rabbi Joſue ,, filii Levi quoddam mortiferum deglu-,, tiverat, conjuratumque illi fuit in no-,, mine Jeſu filii Panther, & ſanatus eſt. ,, Cum autem evaſiſſet dixit pater pueri ,, ei qui eum ſanum fecerat, quid ſuper ,, eum dixiſti? Ait illi: Nomen Jeſu ,, Nazareni invocavi. Dixit Pater pueri ,, remiſſius fuiſſet ei, ſi mortuus fuiſſet, ,, & non audiſſet verbum hoc, & ſic ,, ſtatim factum eſt ei. ,, Igitur mirum nulli videri debet Joſeph ſicut alios Rabbinos, ſic & de Chriſto mirabilia ſcripſiſſe.

Altera: Omnes auctores, paucis exceptis, & Manu-ſcripti codices eodem prope modo referunt teſtimonium; ſi qui vero codices non habeant, ibi abraſum, & expunctum animadvertitur: Sed iſtorum exemplariorum & editionum conſenſus manifeſtam arguit teſtimonii genuinitatem; ſi enim foret aſſutum, dubio-procul deeſſet in aliquibus primorum ſæculorum exemplaribus: Quid plura? Si aſſutum appoſitum fuiſſet in codicibus, cum præ omnium oculis adeſſent libri Antiquitatum Judaicarum, viri cordati reclamaſſent contra mendacium, quod tamen nullus fecit. Ergo &c.

Tertia: Nullus in dubium revocat ea quæ Joſephus de S. Joanne Baptiſta & de S. Jacobo Hieroſolymorum Epiſcopo ſcripſit; Nullus accuſat aut ſtyli diverſitatem, aut ſermonis brevioris anguſtias, aut gloriam ex factis illorum Sanctorum in Chriſtianos redundantem, odium vero & in Judæos ſævientes adverſus ſanctiſſimos viros. Igitur nec iis levioribus argumentis abjiciendum eſt pro Chriſto Joſephi teſtimonium, maxime cum hiſtoria SS. Joannis & Jacobi habeat ad Jeſum relationem, & indivulſam cum vita, factis & miraculis Chriſti connexionem.

Quarta: Non decet Chriſtianos argumentum, cujus pondere perfidia Judaica confunditur, ſubtiliori critice, quæ nihil prodeſt niſi ad ſubverſionem audientium, evacuare: Sed abſque ſufficienti fundamento prorſus rejicitur a quibuſdam Calviniſtis teſtimonium Joſeph in gratiam veræ religionis: Ergo &c.

Quinta: Nullus cordatus & optimis moribus inſtitutus in religionis detrimentum ſequi debet opinionem minus probabilem: Sed propugnare teſtimonium laudatum eſſe aſſutum, eſt citra dubium opinio minus probabilis, quæque non nihil vergit in religionis detrimentum, cum per hæc arma, quibus ſubvertuntur Judæi, ſubripiantur. Ergo &c.

Solvuntur argumenta adverſus Joſephi teſtimonium.

OBJICIES: Illud peregrina manu juxta critices legem ſcriptum cenſetur, quod non cohæret cum antecedentibus, & conſequentibus: Atqui tale eſt Joſephi de Chriſto teſtimonium: & probatur multis momentis. Primo quidem Joſephus texit hiſtoriam ulla abſque relatione ad Chriſtum, cum prophetias non dicat in ipſo adimpletas, quod tamen operis pretium expoſtulabat. Secundo, neque hoc ipſum peragere debuit, loquendo de Chriſto ut Deo, alias exoſam propter deicidium ſuam reddidiſſet gentem. Tertio, pauca admodum ennarrat de Chriſto, ſilet multa quæ fuſiori calamo ſcripſiſſet, ſi Meſſiam annuntiare voluiſſet. Quarto, in hypotheſi, ſaltem ad Chriſtum credendo ſeſe convertiſſet, ſin minus propriæ non conſuluiſſet famæ, a fortiori nec ſaluti; quis enim malæ fidei non haberet auctorem, qui veritatem annuntians ab ea ipſa ſecedit. Quid plura? Vel ipſe teſtimonii ſtylus, ab alio ejuſdem auctoris ſtylo diſcrepat. Igitur teſtimonium a Joſepho laudatum pro Chriſto, tum ex antecedentibus, tum ex conſequentibus aſſutum apparet.

Reſpondeo negando minorem: eo quippe loci Joſephus de Chriſto inſtituit ſermonem,

Digitized by Google

nem, ubi de Pilato qui Jeſum innocentem, inſtigantibus Judæis, damnavit, loquitur. Hoc ipſum poſtulabat ordo temporum: hoc poſtulabant circumſtantiæ, cum occaſione Chriſti frequentes habitæ ſint inter Phariſæos & alios Judæos diſceptationes, & poſt ejus mortem irruentia mala in vindictam mortis Chriſti tandem ad conſummationem uſque pervenerint.

Ad primam probationem nego, Joſephum locutum fuiſſe de Chriſto ulla abſque relatione ad legem & Prophetas, maxime, cum ſuum his verbis concludat teſtimonium: " Poſt tertium diem redivivus ipſis apparuit, cum divini vates hęc, aliaque multa admiranda de eo prędixiſſent. " Audis antecedentia, videlicet Chriſtum a Prophetis pluribus multis retro ſęculis annuntiatum: Deinde vero hanc ſubdit conſequentiam: " Neque ad hanc diem defecit nominatum ab eo Chriſtianorum genus. "

Ad alteram diſtinguo: Et in hoc Joſephus hiſtorici perſonam ſolum egit, concedo: & eo ſcripſit ſcopo de Chriſti mirabilibus ut in ſuam gentem ceterarum nationum odium commoveret, nego. Exigit fides humana ut Scriptor Eccleſ. cuncta ad veritatis metam concinnat, alias quis crederet hiſtorię? Quod autem auctor ille a conviciis erga Judęos abſtinuerit, ex duobus potiſſimum claret: Primo quidem, excidium Jeruſalem propter mortem ſancti Jacobi, & ſolum indirecte in vindictam deicidii eveniſſe commemorat. Secundo, vel ipſe in Judaiſmo permanſit. Et vero ſi Chriſtum credidiſſet Meſſiam eſſe, abſque mora ad eius & fidem & religionem tranſiiſſet, quod feciſſe nemo dixerit. Addo accuratam Joſephi affulgere in ſcribendo veracitatem in eo maxime quod referat nedum ex gentilibus, ſed ex Judęis multos Chriſto adhęſiſſe: " Magiſter hominum, *inquit*, qui vera libenter amplectuntur. Et plurimos quidem ex Judęis, plurimos etiam ex gentibus ad ſe pertraxit. "

Ad tertiam diſtinguo ſimiliter: Pauca Joſephus de Chriſto ſcribit, & multa paucis dicit, concedo: ſecus nego. Non erat inſtituti Joſeph, Chriſti celebrare encomia, quippe qui Judaiſmi erroribus detineretur; ſed hiſtoriam temporum texere; quam quidem provinciam egregie admodum in ſuis de antiquitate Judæorum libris adimplevit: tum ad Chriſtum veniens, virum mirabilem, immo pluſquam purum hominem eum vocat. Quid plura adjiciam? Scribit eumdem ſub Pontio Pilato paſſum, poſtea reſurrexiſſe a mortuis, & alia Prophetarum annuntiata in eo fuiſſe conſummata, ſicque paucis ſed efficaciter quæ ſpectant ſubſtantiam hiſtoriæ Chriſti, perpetuæ commendavit memoriæ. Igitur non jejune de Chriſto ſcripſit.

Ad quartam nego, Joſephum in hypotheſi laudata propriæ non conſuluiſſe famæ. Equidem in Chriſtum non credidit, fides quippe magnum eſt Dei donum, de quo Propheta Regius loquens Pſal. 147. 30. ait: *Non fecit taliter omni nationi, & judicia ſua non manifeſtavit eis*. Sed in more ſemper fuit poſitum magnis efferre laudibus hiſtoriographum veracem, qui ideo majori dignus eſt fide quia accuratius, tum de propriæ gentis defectibus, tum de laudibus ſibi ipſi adverſantium ſcribit; utrumque autem momentum in ſuo de Chriſto teſtimonio peregit Joſephus.

Ad quintam, nego ſtylum teſtimonii non cohærere cum præcedenti. Quin potius ex hoc potiſſimum momento Huetius adjudicat ſententiam Joſepho: " Conſentit, *inquit*, orationis ſilum, & dictionis color, talis nimirum qualis Heleniſtarum eſſe ſolet. " Concinit R. P. Pagi Critic. in Annal. Baronii ad ann. 32. num. 15. ubi ſic propugnat Teſtimonium: " Denique, *ait*, conſentit ad hæc omnia ſtylus, & dictionum color, talis nimirum qualis Haleniſtarum eſſe ſolet. Locutiones quaſdam obſervare licet Joſepho familiares. " Hoc ipſum illuſtrari poteſt exemplo Pſalmorum, in quibus verſus, ut plurimum in eodem Pſalmo diſparata continent, ut videre eſt in Pſalmo 21. in Actib. Apoſt. ubi S. Lucas magis ad facta tameſi diſcrepantia quam ad ſtylum attendit.

Inſtabis: Atqui teſtimonium laudatum in graviſſimam malæ fidei ſuſpicionem venit: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Si genuinum foret, dubio-procul eo uſi fuiſſent Patres primorum ſæculorum adverſus Judæos, immo & contra Gentiles, cum ex Prophetis qui multis retro ſæculis Chriſtum annuntiaverunt, ſumerent argumentum pro veritate, & multi inſi-

gnes

gnes Philoſophi eo convicti ratiocinio fidei obedierint. Atqui tamen Patres neque in operibus Apologeticis, neque in aliis Polemicis illud uſurparunt ad compeſcendam tum Judæorum, tum etiam Gentilium obſtrepentium proterviam: Et probatur. Illud ſilent in Apologiis Juſtinus martyr, Tertullianus, Athenagoras, Minutius Felix: hujus non meminit Irenæus, non Arnobius, non Lactantius &c.

Reſpondeo I. Patres laudatos ea de cauſa omiſiſſe teſtimonium, quod non extaret in exemplaribus quæ præ oculis habebant. Nec mirum, Judæi in Chriſti odium e multis illud expunxerant. Sic reſpondet Huetius. Ab hac ſolutione non recedit Baronius, qui ad annum Chriſti 34. cap. 226. allato teſtimonio, ſubjungit: " Hæc Joſephi, cujus teſtimonium
„ in pervetuſto Judæorum Codice in quo
„ ejus hiſtoriæ a Græco in Hebraicum
„ tranſlatæ antiquitus ſcriptæ ſint, cum
„ hic Romæ requireretur, o perfidorum
„ impudentiam! Abraſum inventum eſt,
„ adeo ut nulla ad excuſandum ſcelus poſ-
„ ſet afferri defenſio, cum membrana ipſa
„ id exclamare videretur. „

Reſpondeo II. Ex argumentis negativis nihil adverſus teſtimonium concludi poſſe: maxime cum juxta ſeverioris critices legem, ne minimum quidem in hoc ponderent, quum ex aliis momentis affulget veritas, affulget autem ex ſancto Hieronymo omni exceptione majori, quippe qui intelligentiam & ſcientiam Rabbinorum apprime calleret.

Reſpondeo III. negando ſubſumptum: ad probationem, diſtinguo minorem: Patres in Apologiis tacuerunt teſtimonium œconomiæ cauſa, concedo: illud rejiciendo, nego. Aliud eſt aliquid omittere, aliud vero improbare. Laudati Patres non negarunt teſtimonium, ſed ea ducti ratione non uſi ſunt; adverſus quidem Judæos, eo quod nullam aliam præter Scripturam veteris Teſtamenti, auctoritatem inter diſputandum cum Chriſtianis, teſte Juſtino, Dialogo cum Tryphone, admitterent; tum adverſus Gentiles, quia Judæorum hiſtoriam veluti fabulam habebant.

Urgebis: Melius judicare non poſſumus utrum teſtimonium ſit aſſutum vel non, quam ex ſententia auctoris & antiqui & doctiſſimi, qui accuratam dedit ſummam & criticem omnium Joſephi operum: Atqui hoc peregit Photius alias doctiſſimus, & tamen omittit teſtimonium; quinimmo codice 48. ſcribit, idcirco dubitatum olim fuiſſe num liber de univerſo περὶ τῦ πάντος, extitiſſet, eo quod in eo mira de Criſto dicerentur, maxime de generatione ejus æterna, & concludit non eſſe Joſephi fœtum, ſed potius, ut acceperat, Caji Romani Presbyteri; quod non levius eſt argumentum, Photium eo ſiluiſſe animo teſtimonium, quia aliena manu in operibus Joſephi additum putabat.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Et Photius ſummatim Joſephi operum criticem dedit, concedo: fuſam & accuratam, nego. Nullam injicit de teſtimonio mentionem, eo quod ſubſtantiam tantum hiſtoriæ de antiquitatibus Judaicis ſcripſerit: & certe, ſicut Hieronymus ſic & Euſebius Photio antiquiores, atque in ſcribendo accuratiores ipſi præponderant: " Si Joſephi teſtimonium de Chriſto Je-
„ ſu, *ait Huetius*, idcirco adulterinum
„ eſſe creditur, quod a Photio præter-
„ miſſum ſit, adulterini quoque habean-
„ tur quatuordecim libri priores Archæo-
„ logiæ a Photio itidem prætermiſſi, &
„ poſtea de Joſephi Archæologia jam ante
„ egerat Photius Themmate 76. at ejus
„ initium ac finem deſignaſſe contentus,
„ in reliquis de Joſepho tantum ipſo diſſe-
„ ruit, propterea ne dicamus ſuppoſiti-
„ tiam eſſe omnem Archæologiam Joſephi
„ præter finem & initium. „

Ad confirmationem ex libro De univerſo, excerptam, negamus paritatem: Ratio diſcriminis eſt, quod eo in libro clare admodum Verbi æterna celebretur generatio, quam nec credebat ipſe Joſephus, nec certam explicitamque haberet notitiam; hinc merito dubitatur num ille liber ejus ſit fœtus. Et vero Meſſiam, ut Regem tantummodo temporalem, ſed mirabilium effectorem habebat, ut conſtat paſſim ex ejus libris; Chriſtum autem recte delineat in teſtimonio; quod non eſt levius argumentum laudatum teſtimonium eſſe genuinum.

Replicabis: Origeni fides in hac controverſia adhibenda eſt: Sed ille teſtimonium Joſephi abnegat: Et probatur: Tomo 2. Comm.

Comm. in Matthæum loquens de Joſepho, ait : " Cum non probavit hanc ſententiam, Jeſum noſtrum fuiſſe Chriſtum, nihilo ſecius Jacobo tam magnificum juſtitiæ teſtimonium præbet. „ Rurſus Libro 1. contra Celſum ſcribit Joſephum mala gentis ſuæ non Chriſti, ſed divi Jacobi neci tribuiſſe, cujus vindictam ſumpſit Dominus : " Eo, *inquit*, „ hæc accidiſſe Judæis, ut Jacobus juſtus „ ille vindicaretur. „ Sed ſi Chriſtum habuiſſet ut Meſſiam dubio-procul exterminium Judæorum in vindictam mortis Chriſti contigiſſe ſcripſiſſet. Ergo &c.

Reſpondeo I. magis eſſe credendum Hieronymo & Euſebio, qui accuratius de illo ſcripſere momento, quam Origeni.

Reſpondeo II. diſtinguendo minorem: Origenes ſilet teſtimonium œconomiæ cauſa, & abnegat omittendo, concedo: abnegat illud ut aſſutum habendo, nego. Origenes diſputabat cum Triphone Judęo, qui ſolis credebat Scripturis, modo etiam cum Celſo Philoſopho Gentili, qui hiſtoriis Judęorum nullam adhibebat fidem; idcirco teſtimonium velut quid inutile in his congreſſibus omiſit.

Ad probationem diſtinguo majorem: Joſephus refundit mala gentis ſuæ in vindictam necis divi Jacobi, & conſequenter Chriſti, concedo: nullo modo in vindictam mortis Chriſti, nego. Non erat inſtituti operis ut Joſephus fuſo calamo quę de Chriſto erant annuntiaret, ne acrius Judęorum in ſe concitaſſet odium, ſed ex profeſſo loquitur de Jacobo quem vel ipſe populus, ut juſtum habebat. Solutio colligitur ex Origene, qui in opere primum citato ſuam ſic prodit mentem : " Quare Judęorum populus tam acerba „ paſſus ſit, ut etiam templum ſubverte- „ retur, dixerit per Dei vindictam hęc „ eveniſſe, ob ea quę in Jacobum fratrem „ Jeſu qui dicebatur Chriſtus, auſi fu- „ erant, quodque mirum eſt, cum non „ probavit hanc ſententiam Jeſum no- „ ſtrum fuiſſe Chriſtum nihilo ſecius Ja- „ cobo tam magnificum juſtitię teſtimo- „ nium præbet. „

Rurſus Libro I. contra Celſum, ait : „ Qui utique Joſephus, & ſi minus Je- „ ſum, ut Chriſtum crediderit, cauſam „ tamen conquirens, Jeroſolymitani ex- „ cidii, & cur eſſet templum deletum, „ cum illud eſſet dicturus conſpirationem „ quam Judaicus populus adverſus Jeſum „ feciſſet, fuiſſe horum omnium cauſam, „ & quia Chriſtum per Prophetas, jam „ pridem denuntiatum ſuſtulerit, ipſe „ vero tamquam invitus haud quaquam „ longe a vero aberrans, ea inquit, hæc „ accidiſſe Judæis, ut Jacobus juſtus il- „ le vindicaretur, qui Jeſu & frater eſ- „ ſet, qui dictus eſt Chriſtus. „ Audis Origenem propugnare Joſephum mala gentis ſuæ in vindictam necis Chriſti implicite quidem tantum, ſed invitum refundere; quod & explicite factum dixiſſet, niſi exacerbare adverſus ſeipſum Judæos putaſſet.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Teſtimonium Joſeph de Chriſto non eſt aſſutum.

PRIMO : Invenitur in omnibus exemplaribus & Manu-ſcriptis, quod non levius eſt genuinitatis argumentum : non enim veriſimile eſt deflorationem textus Joſeph eſſe univerſalem. Ut primum enim eſt interpolatio, aliquod primigenium exemplar retinet innatum auctoris locum.

Secundo : Illud teſtimonium tamquam authenticum defendit Euſebius Lib. Demonſt. Evang. tum Lib. 2. Hiſt. Eccleſ. cap. 12. illud, Hieronymus in Catalogo Script. Eccl. illud Iſidorus Peluſiota Lib. 4. Epiſ. 225. illud Sozomenus Lib. 1. Hiſt. Eccl. cap. 1.

Tertio : Ratio ſuffragatur. Joſephus præclara de S. Joanne Baptiſta, & de Jacobo Chriſti ſecundum carnem conſanguineo ſcripſit : Igitur erat ejus inſtituti operis Chriſtum non ſilere, cum ſit inter Sanctos illos & Jeſum mira & indivulſa connexio.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

PRIMO : Tametſi Joſephus non eſſet Chriſtianus, & gentis ſuæ honori deberet conſulere, expoſtulabat tamen ſcriptoris fidelitas, ut loquendo de Pilato, de nece S. Jacobi & de factis S. Joannis Baptiſtæ, aliquid diceret de Chriſto, qui tot mira his temporibus patrarat.

Secundo: Neque vero ſtylus brevior veritatem evacuat, quandoquidem ſcriptor ad facta potiſſimum enarranda attendit, unde non mirum ſi quandoque diverſa & non nihil diſcrepantia inter ſcribendum commemoret.

Tertio: Patres primi & ſecundi ſæculi œconomiæ cauſa teſtimonium ſiluerunt, ne Iudæos ſimul & Gentiles, quibus Evangelium prædicabant, exacerbarent: priores quidem mortis Chriſti hiſtoria eos exoſos reddendo; poſteriores vero, quia parvi illud feciſſent, quippe qui Judæos contemnerent, & omnia quæ erant ab eis ſcripta, ut meras fabulas haberent.

SECTIO SECUNDA.

Num teſtimonium Joſeph in ſuo remaneat robore dicendo e margine irrepſiſſe in textum?

CONCLUSIO.

Opinio doctiſſimi Auctoris propugnantis teſtimonium e margine irrepſiſſe in textum, nihil roboris e teſtimonio detrahit, & eſt probabilis.

Probatur hoc efficaci argumento.

ILLA opinio nihil roboris a teſtimonio detrahit, & eſt probabilis, ſi illud retineat, ſi auctor non ſemel uti Joſephi fœtum illud laudet, nec aliud pro ſcopo habere videatur, quam modum explicationis ita perſpicuum præbere, ut ſeverioris critices Patroni illud abnuere non valeant: Sed res ita ſe habet; & probatur quoad ſingula variis momentis excerptis ex Epiſtola ſexta auctoris.

Primo: Retinet teſtimonium: ſic enim habetur, pag. 89. & 90. *Præfulgens illud in gratiam Chriſti teſtimonium, tanti pro ejus miraculis momenti, datum ab homine inter Judæos a Chriſto nato, celeberrimo, rebellem incredulitatem proprio concutis pondere: teſtimonium illud quod etiam impræſentiarum eſt in libris Joſeph a pluribus Eccleſ. auctoribus, inter quos tamen Euſebius Cæſarienſis antiquior eſt, laudatur. Cuncta de hiſtoria antiquitatum exemplaria prælo mandata, in hoc conſentiunt; & teſtimonium celebre retinent. Ne unus quidem codex Manu-ſcriptus, vel minimam diverſitatem exhibet, ſi unum excipias Bibliotheca Vaticana. Perantiquum eſt exemplar libri Joſephi ex Græco opera cujuſdam Judæi hebraice redditum. Ibi adeſt quidem teſtimonium, ſed expunctione mutilatum, ſeu abraſum. Non mirum ſi abraſerit, ne inde Judæis exoſus evaderet. Iſta expunctio Judæorum exhibet fraudem, nec argumentum eſt abnegandi teſtimonium. Si translator commentitium exiſtimaſſet, cur prorſus non ſuſtuliſſet. Igitur translator ille Judæus ut genuinum illud habebat. Quidquid ſit, non ſine temeritate, & imprudentia aliquis de hoc dubitaret articulo.* Audis auctorem teſtimonium nedum retinere, ſed ſubtiliſſima argumentatione probare non eſſe aſſutum.

Secundo: Auctor Epiſtolæ graviſſimam ſolvit ex ſilentio Juſtini, Athenagoræ, & Origenis circa teſtimonium difficultatem, & inde unum dumtaxat concludit, Joſepho non fuiſſe animum texere Chriſti hiſtoriam, ſin minus fuſiora & magis concinnata ſcripſiſſet, ſed Chriſtum in mente dum in hiſtoria ſcribenda inſudabat, habuiſſe, & ſponte ſua per modum notæ teſtimonium ad marginem propria manu appoſuiſſe; quod illuſtrat exemplo ſectæ Calvinianæ auctorum, qui inter ſcribendum nonnulla Romanæ Eccleſiæ faventia dixerunt. Pag. 94. *Puto iſta exempla poſſe applicari loco ex Joſeph adducto, & audacter dicere, eo ipſo quo ſcribebat momento, interius propenſum fuiſſe in Jeſum*. Tum pag. 102. *Inde concludo Joſepho non fuiſſe animum, ut acta vita Chriſti corpus hiſtoriæ componerent, & locum in textu haberent: ſatis habuit notam ad marginem apponere*; videlicet inſcribendo teſtimonium.

Triplicem Auctor de hoc affert rationem: Prima eſt, quia plerumque contingit ſcribam, ea quæ ſunt in margine, in ipſo textu collocare, quod non ſemel in operibus antiquitatis factum eſſe videmus. Altera eaque evidentior eſt: Joſephus animadvertens ſe ſiluiſſe Chriſtum, qui apud multos ut vir potens opere & ſermone habebatur, juxta illud ipſius Chriſti ad diſcipulos Matth. 16. 14. *Quem dicunt homines eſſe filium hominis? At illi dixerunt: alii Joannem Baptiſtam, alii autem Eliam, alii vero Jeremiam, aut unum ex Prophetis*; ne fidelitatem ſcriptoris abnuiſſe illi vitio verteretur, quædam palmaria

de

de Chriſto per modum notę appoſuit: Tertia, quia vero Genti exoſus fuiſſet ſi totam Chriſti vitam texuiſſet, aliquid tantum de eo in margine delibavit; qua quidem œconomia ſicut Chriſtianis & Judęis, ſic & fidei publicæ, cui debitor eſt omnis ſcriptor, faciebat ſatis: Chriſtianis quidem, cum Chriſtum ut magnum Prophetam ventilaret; Judęis vero quatenus per tranſennam & quaſi aliena manu Chriſtum encomiis efferret; Paganis demum, & fidei publicæ, eo quod nihil alicujus momenti inter ſcribendum omitteret: *His tribus admiſſis ſuppoſitionibus*, ait eruditus Auctor pag. 105. *Dico Joſephum eſſe verum auctorem teſtimonii de quo movetur controverſia, verum tamen in origine & juxta hiſtorici intentionem, ipſum eſſe notam marginalem.*

Tertio: Varias ſibi proponit Auctor objectiones, videlicet de ſilentio Patrum, de ſtyli diſparitate, quæ non nihil affulget: de ſententiis antecedentibus & conſequentibus, quæ ſibi ad invicem ſatis non cohęrere videntur: Sed his omnibus abſque negotio reſpondet, Patres ideo ſiluiſſe, quia corpus doctrinæ non inſtituitur de obſervatione ad marginem: notam marginalem, aut ſtyli, aut ſententiarum cohærentiam hoc non exigere, maxime cum Joſephus loquatur ut hiſtoricus, nuſquam vero ut aliquod proponens & defendens dogma. Adeoque hæc & ſimilia non tentare teſtimonii genuinitatem; ſicque auctor eruditiſſimus pari ſubtilitate & ſagacitate, vana tum Judęorum tum Blondelli & Fabri contra teſtimonium molimina ſubvertit.

Ex his contra obſtrepentes adverſus teſtimonium iſtud irrefragabile ſequitur argumentum. Joſephi de Chriſto Meſſia aſſertio apud Patres omni exceptione majores reperitur, & illam retinent omnia librorum antiquitatum Judaicarum exemplaria: eo loci ſicut de Chriſto, ſic & de Joanne Baptiſta & Jacobo mentionem facit: difficultates, ſi quæ in contrarium ponderent, ad ſummum probant teſtimonium in margine primum fuiſſe appoſitum, minime vero aſſutum. Igitur ex Joſepho liquido conſtat Chriſtum eſſe verum Meſſiam.

Dices I. Si Joſephus hæc ita de Chriſto ſcripſiſſet, Chriſtianus fuiſſet, quod tamen nemo de eo dixerit.

Reſpondeo negando ſequelam. Non enim ſemel contigit hiſtoricos ne a veracitate factorum deficerent, multa ſcripſiſſe de religione quæ non credebant; ſic Ariani in quatuor fidei profeſſionibus Antiochiæ anno circiter 441. vel 443. factis, quædam fidei affinia dicebant: ſic Proteſtantes in ſcriptis multa de Eccleſia Romana fauſta dixere. Nec mirum: ſi hiſtoriographus ea ſolum quæ illi placent ſcriptis mandaret, exoſus evaderet, ejuſque opera veluti ſpuria & a veritate aliena abjicerentur: Igitur Joſephus tametſi Judæus, eo ipſo quo hiſtorici perſonam gerebat, ſuam in texendo temporum hiſtoriam non poterat provinciam adimplere omittendo Chriſtum, nedum miraculis, ſed lege ſua, ſed morum ſanctitate, ſed diſcipulorum mira patrantium auctoritate celeberrimum ſilere.

Dices II. Joſephus Lib. 3. de Judæorum bellis prophetias in Veſpaſiano Imperatore adimpletas ſcribit, ipſi applicat, nec eum Chriſtum nuncupare dubitat. Igitur non potuit eas Chriſto applicare: ſin minus contradictoria loqueretur, nec eſſet fide dignus. Igitur teſtimonium de Chriſto eſt aſſutum.

Reſpondeo diſtinguendo: Et hæc fecit Joſephus adulatoriæ gratiarum actionis pro beneficiis ab Imperatore acceptis, motivo, concedo: fecit animo hiſtorici veracis, nego. Duo in hiſtoria omni ſecernanda ſunt: Primo quidem id quod eſt in hiſtoria palmare & eſſentiale, deinde vero id quod adulatorium. Primum reſpicit facta; alterum ſcriptoris eloquentiam & beneficentiam. Joſeph ſuam ipſe prodit mentem. Et vero dum Chriſtum laudat, facta refert, videlicet miracula, legem, diſcipulos: & hæc hiſtoriam ſpectant: Tum marte ſuo & minerva propria applicat Veſpaſiano prophetias: jam interpretis ſubit munus, & adulatur: credendus eſt igitur ut hiſtoricus, quia omnia factis comprobata commemorat, abnuendus vero ut interpres, quippe qui aduletur, cujus quidem adulationis non una apud ipſum erat ratio & motivum: primo quidem captivus a Veſpaſiano in obſidione Jotapatæ factus, ipſi prædixit futurum eſſe Imperatorem, & ſeipſum a captivitate ab illo ſolvendum: utrumque probavit eventus, nam & Veſpa-

ſianus

ſianus Imperator inauguratus eſt, & captivum ſuum libertate donari voluit. Tum Titus qui Joſephum multi faciebat, patris in Imperio ſucceſſor, eum variis ſic cumulavit beneficiis, ut ſeptem de bellis ab illo Judęorum conſcriptos libros, quibus ſubſignatione propria ſuum addidit calculum, in bibliotheca publica collocari voluerit. Jam quid mirum, ſi eo adulationis gradu benefactoris patrem proſecutus ſit Joſephus. Aſt defuncto Tito, regnante vero Domitiano, vinginti antiquitatis Judęorum libros concinnavit. Quia vero Chriſtum de domo David oriundum ſciebat, non curans retractare quod Rabbini ſolius adulationis motivo ſe dixiſſe noverant, ſcripſit in Lib. 18. Ant. cap. 4. Jeſum Nazarenum mirabilium patratorem eſſe Chriſtum.

Synopſis contentorum in Sectione.

Sententia, qua propugnatur teſtimonium Joſephi e margine irrepſiſſe in textum, probabilitate non caret.

PRIMO: In hypotheſi illęſum ſervatur contra perfidiam Judaicam teſtimonium, ut non ſemel dicit & fatetur hujuſce opinionis aſſertor.

Secundo: Joſephus ſcribendo ad marginem teſtimonium, ſic & proprię, & Gentis ſuę conſuluit famę: proprię quidem, ne ſcribendo ut hiſtoricus infidelis, omittens pręclara alicujus facta, haberetur; Gentis vero ſuę, cum ea quę ad marginem apponuntur de Chriſto, non cenſeantur ad eorum perfidiam ex animo contundendam ſcripta.

Tertio: Hoc modo facile ſolvuntur objectiones adverſus teſtimonium: reſpondetur enim Patres ideo ſiluiſſe, quia quod ſe habet per modum obſervationis ad marginem, corpus doctrinę alicujus non conſtituit, ſeu non ſe habet ut pars. Attamen quidquid ſit, adhęremus priori ſententię & uti noſtram adoptamus; maxime vero quia objectiones juxta auctores omni exceptione majores diluimus.

DISSERTATIO TERTIA
DE ESSENTIA
INCARNATIONIS
DOMINICÆ,
Contra Ebionitas, Neſtorianos & Socinianos.

DOMINICAM Incarnationem aperte inficiati ſunt Ebionitæ, dicentes Chriſtum eſſe purum hominem. Sanctus Joannes rogatus a fratribus ſuum ſcripſit Evangelium ad eos potiſſimum refellendos, & aſtruendam Chriſti divinitatem. Quinto tamen ſæculo princeps tenebrarum ultimos exercuit conatus ut lucem hanc, ſi fieri poſſet, penitus extingueret. Neſtorius enim ſimulata erga Chriſtum Redemptorem pietate, Deum quidem prædicavit, ſed nomine & officio tenus, contendens unionem Verbi cum humanitate eſſe dumtaxat affectivam. Socinus ultimis ſæculis omnium renovavit errores propugnando Chriſtum eſſe Mariа poſteriorem & creaturam. Sed contra quod dicitur Joan. 1. *Deus erat Verbum.... Et Verbum caro factum eſt : Et habitavit in nobis.*

Dogma divinitatis Chriſti quinque potiſſimum probatur argumentis.

PRIMO : Quia Chriſtus eſt verus Deus, & Maria anterior.

Secundo : Quia unio Dei cum humanitate facta eſt in perſona Verbi.

Tertio : Quia Chriſtus eſt filius Dei naturalis, & non mere adoptivus.

Quarto : Quia BB. Virgo eſt vere Mater Dei.

Quinto : Quia ad hoc munus obeundum omnibus cumulata eſt gratiis & privilegiis.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum Chriſtus ſit verus Deus, & Maria anterior?

CHRISTUS poteſt conſiderari dupliciter, nempe ut homo, & ut humanitas eſt Verbo unita. Eſſe Maria poſteriorem ut hominem conſtat, & eſt de fide. Caput igitur controverſiæ eſt, utrum ſecundum ſuam perſonam ſit verus Deus, & conſequenter Maria anterior? Negant Sociniani. Ut clara methodo ad debellandos circa ſubſtantiam incarnationis errores procedamus, duę ſunt quæſtiones diſtinguendę, & nuſquam confundendę; una ſcilicet de Verbo ſecundum ſe ſpectato, & ad intra ut eſt ſecunda ſanctiſſimę Trinitatis perſona : altera de Verbo ad extra, & ut incarnato. Ariani erraverunt circa primum, negando Verbum eſſe Patri conſubſtantiale : Neſtoriani circa ſecundum : ultro quidem fatentur Verbum eſſe Deum, ſed negant unitum hypoſtatice ſanctę humanitati, qui error eſt ab alio diſtinctus.

Ad illum confutandum duo occurrunt oſtendenda : Primum quidem Chriſtum in concreto & adęquate ſumptum eſſe Deum, & hoc contra Socinianos, qui

ex

Digitized by Google

ex profeſſo propugnant Chriſtum eſſe Maria poſteriorem: Alterum, unionem eſſe immediate factam in perſona, & eſſe ſubſtantialem. Impræſentiarum de primo momento agimus, & Chriſtum eſſe Deum duodecim probamus argumentis. Primo, quia præexiſtit Mariæ. Secundo, quia nomina Dei illi conveniunt. Tertio, quia proprietates divinæ illi attribuuntur. Quarto, quia operationes Dei ipſi ſunt propriæ. Quinto, quia cultu divino donatur: Sexto, quia ſic confeſſi ſunt, & pro hac veritate mortui ſunt Martyres. Septimo, quia hoc figuræ, hoc Prophetæ, & utriusque legis, veteris ſcilicet & novæ, concordia conclamat. Octavo, quia hoc miracula tum a Chriſto tum ab Apoſtolis, & Martyribus patrata confirmant. Nono, quia hoc itidem ſubindigitant Religionis & Myſteria, & Sacramenta. Decimo, quia hoc ipſum exigit veritas & ſanctitas legis antiquæ. Undecimo, quia in hoc potiſſimum fundatur veritas & ſanctitas novæ. Duodecimo, quia eſt de fide, tum in Scripturis, tum in Traditione fundata Chriſtum eſſe Deum. Quoniam vero Socinianiſmus de die in diem, non ſine animarum prope infinitarum pernicie ſerpit ut cancer, non abs re erit ante omnia ejus hiſtoriam texere, ne decipiat incautos.

Hiſtoria critica Socinianiſmi.

ORTUS.

ORTUM habet Socinianiſmus a Judæis, qui Chriſtum Fabri filium reputabant: ab Ebionitis, qui purum hominem eſſe etiam effuciebant: a Neſtorio, qui nomine tantum & functione Deum, quamvis operatione Spiritus ſancti & Virgine natum dicebat, ſed maxime a Lælio Socino, qui adhuc adoleſcens patriam reliquit anno 1557. annum videlicet agens alterum vigeſimum. Proximo quadriennio Galliam, Britanniam, & alia Europæ regna luſtravit. Demum apud Helvetios Tiguri ſedem fixit. Familiaris fuit cum Calvino, Melanctone, Beza, & aliis Proteſtantium Coryphæis, a quibus peſtiferam doctrinam hauſit, ut teſtantur ejus ad Calvinum epiſtolæ. Jam jam corde corruptus in malignitate crevit, ita ut nævis Calviniſtarum & Lutheranorum addiderit Sabellii contra SS. Trinitatem nefandos errores, quos & ſcriptis delineavit. Sed ſupplicio Michaelis Serveti perterritus, ſubtilis in diſſimulando Artifex, quam ab iſto Hæreſiarcha didicerat, hæreſim conticuit; hinc paucos ea infecit Italos per Germaniæ & Poloniæ diffuſos, ait P. Alexander Hiſt. Eccl. Sæculi 15. & 16. §. 16. pag. 162. annis 1518. & 1519. litteris Poloniæ ac Bohemiæ Regum munitus Venetias appulit, ut cum amicis de patrimonio tranſigeret. Obiit Tiguri anno 1562. ætatis 37.

Progreſſus.

MORTUO Lælio, Fauſtus Socinus ejus nepos avunculi ſcripta ſibi vindicavit, & ſuo nomine non ſine magno ſcandalo, quos ab eo ſuſceperat, maxime contra Chriſtum errores palam verbis & ſcriptis vulgavit in variis tractatibus, ſcilicet Commentariis in cap. 5. & 6. Matth. in initium Evangelii Ioan. in cap. 7. ad Rom. & in multis aliis, ut videre eſt apud auctores: ergo Maximiliani II. Cæſaris, & Gregorii XIII. ſummi Pontificis temporibus, Fauſtus Socinus Italus Senenſis, ex Italia in Helvetiam ſeceſſit, ubi Baſileæ primum diſputationem de Chriſto Salvatore exorſus eſt, tum a Georgio Blandrata in Tranſſilvaniam evocatus, varios docuit errores, quem ſecuti ſunt permulti, a quo Sociniani dicti ſunt, quandoque etiam fratres Poloni.

Errores Socinianorum.

PRIMO: Tenent cognitionem Religionis ortum habere a natura: *Ita Socinus in prælectionibus Theologicis* cap. 2.

Secundo: Inutilem eſſe veteris Teſtamenti lectionem, & totam Religionem in Novo comprehendi.

Tertio: Scripturam ſacram ita claram eſſe, ut ſine Spiritus ſancti illuſtratione quiſquis poſſit eam capere.

Quarto: Unicam eſſe in Deo perſonam.

Quinto: Filium Dei vocari Deum improprie, & ſolum honoris cauſa, propter ſublimem a Deo emendicatam poteſtatem: *Ita in examine argumenti pro trino & uno Deo.*

Sexto : Spiritum ſanctum non eſſe perſonam divinam , ſed virtutem & efficaciam Dei, *Ibidem*.

Septimo : Chriſtum ſecundum perſonam eſſe verum hominem, non tamen dici purum hominem , quia ope Spiritus ſancti conceptus ex Virgine natus eſt : *In opere*, cujus titulus eſt , *inſtitutio Chriſtianæ Religionis*.

Octavo : Negat Deum hypoſtatice naturæ humanæ unitum in Incarnatione: *In caput primum Joan.*

Nono : Chriſtum eſſe quidem Prophetam, ſed antequam Prophetæ munere fungeretur , in cœlum raptum fuiſſe , ubi edoctus prius a Patre , docuit homines ejuſdem Patris voluntatem , ſic ſcribit : *In Chriſtianæ Religionis inſtitutione* pag. 675.

Decimo: Divinum quidem cultum Chriſto exhibendum eſſe cenſet, ſed mediate tantum, ita ut Deus adoretur in miniſtro : *In reſp. ad præfationem VVieKi* , *& alibi*.

Undecimo : Ideo Chriſtum eſſe Salvatorem , quia præbuit nobis exemplum , & vitam æternam ſibi fidelibus donat . Sic docet , *In Chriſtianæ Religionis inſtitutione* , *& in prælect. Theol.* cap. 16.

Duodecimo : Chriſtum non fuiſſe Sacerdotem antequam aſcenderet in cœlum , ſed tunc ſui Sacerdotii ſubiſſe conſummationem.

Decimo-tertio : Chriſtum propria virtute a mortuis non ſurrexiſſe , in aſcenſione vero corpus ejus annihilatum fuiſſe , & nunc ſolum habere cæleſte : Ita *in reſp. ad defenſionem Franciſci Pucii* . cap. 8.

Decimo-quarto : Hominem ante lapſum non fuiſſe mortalem . *Ibid.* cap. 8.

Decimo-quinto : Originalem juſtitiam in primo homine, ante lapſum nullam fuiſſe, nec dari peccatum originale : *In prælect. Theol.* cap. 3. & 4.

Decimo-ſeptimo: Baptiſma a Chriſto mandatum non fuiſſe , quocirca quiſquis ab eo poterat abſtinere : *In diſp. de Baptiſmo aquæ*.

Decimo-octavo : In Cœna Domini , nihil reperiri præter panem & vinum : *Ita in lib. de uſu & fine Cœnæ Domini*.

Decimo-nono : Juſtos veteris Teſtamenti non fuiſſe juſtificatos fide Chriſti, nec ad ipſos pertinere vitæ æternæ promiſſionem : *In lib. quod Regni Poloniæ*.

Vigeſimo : Deum velle quidem beatitudinem concedere his qui credunt Evangelio , verum hoc poſſe viribus liberi arbitrii comparati : *Ita in Theſibus de juſtificatione*.

Vigeſimo-primo : Nullam eſſe Dei prædeſtinationem , qua ſpecialiter quidam eliguntur , ut promoveantur ad vitam æternam : *In prælectionibus Theologicis* cap. 6.

Vigeſimo-ſecundo: Nullam eſſe in Deo futurorum , quæ ex hominis libertate pendent , certam præſcientiam . *Ibid.* cap. 8. & 15.

Vigeſimo-tertio : Animas , poſt mortem non ſupereſſe , impios penitus annihilari , ſed eos tantum malos eſſe judicandos , qui tunc vivi ultimo die quo conſummabuntur ſæcula , eoſque una cum diabolo in ignem æternum projectos iri ; qui tamen erit ſolum nomine æternus . Unde negat cruciatus impiorum & dæmonum ſemper duraturos , quia inquit , abſurdum eſt dicere Deum iraſci in æternum : Ita *in* 5. *cap. Epiſt.* 1. *Joan.* Alia ſunt commenta , quæ & Socinus & ſui propugnant . In primis ille Zuinglium , Lutherum , & Oecolampadium , ut ſalutaris reformationis auctores prædicat . Conciliis Oecumenicis , etiam quatuor prioribus , præſertim Nicæno , fidem non eſſe adhibendam conclamat , ſicut nec S. Athanaſio , aliiſque PP. *Sic ſcribit in ſolutione ſcrupulorum*.

Varios habuit diſcipulos Socinus , ſed omnium celebrior fuit Crellius, qui verbis & ſcriptis Magiſtri errore cum omnium ſectæ iſtius peſtiferæ applauſu Cracoviæ docuit.

Interitus.

SOCINIANI proſcipti manent ex Concilio I. Antiocheno, ex Nicæno I. & ex Epheſino , in quibus de fide definitur Chriſtum ſecundum ſuam perſonalitatem eſſe Deum . Iidem edicto promulgato in comitiis Poloniæ ejecti ſunt e regno : ſed profugi in Bataviam Amſtelodami ſedes præcipuas fixerunt : non tamen licitum eſt eis palam exercere nefandam iſtam Religionem . Utinam modicus foret numerus: ſed multi paſſionibus indulgentes, hanc

hanc peſſimam ubique ampleƈtuntur ſeƈtam. Contra quos omnes probamus Chriſti divinitatem; unde ſit

§. I.

Primum Divinitatis argumentum.

Chriſtus Mariæ præextitit.

Probatio, ex veteri Teſtamento.

PRIMO : Num. 21. habetur : *Locutus eſt populus contra Dominum & Moyſen, & ait : Cur eduxiſti nos de Ægypto .... Quamobrem Dominus immiſit in populum ignites ſerpentes*. Atqui ille Dominus erat Verbum incarnandum, & ipſe Chriſtus, juxta illud 1. Cor. 10. 9. *Neque tentemus Chriſtum, ſicut quidam eorum tentaverunt, & a ſerpentibus perierunt*. Igitur Chriſtus præexiſtit Mariæ, cum apparuerit tempore Moyſis.

Secundo : Exod. 20. *Ego ſum Dominus Deus tuus, qui te eduxi de terra Ægypti*. Atqui ille Deus, qui eduxit de terra Ægypti populum, erat Chriſtus, juxta illud Epiſtolæ Judæ : v. 5. *Jeſus populum de terra Ægypti ſalvans, ſecundo eos, qui non crediderunt perdidit; Angelos vero, &c.*

Tertio : Pſal. 67. 18. *Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium: Dominus in eis in Sina in ſancto. Aſcendiſti in altum, cepiſti captivitatem, accepiſti dona in hominibus*. Atqui ille Dominus qui apparuit in Sina in ſancto erat Chriſtus, juxta illud Epheſ. 4. *Unicuique noſtrum, data eſt gratia ſecundum menſuram donationis Chriſti, propter quod dixit : Aſcendens in altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus*. Igitur Chriſtus præextitit Mariæ.

Quarto : Iſaiæ 6. *Vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum .... Seraphim ſtabant ſuper illud; ... & clamabant alter ad alterum ſanctus &c.* Atqui ille Dominus quem vidit Iſaias, erat Chriſtus, juxta illud Apoc. 4. 8. ubi Joannes teſtatur ſe audiviſſe clamantes : *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui eſt, qui erat, & qui venturus eſt*. Eo loci non de alio quam de Chriſto loquitur, ut omni legenti patebit.

Quinto : Iſaiæ 6. *Excæcavit oculos eorum, & induravit cor eorum, ut non videant oculis*. Atqui ille Deus, qui excæcavit in vindiƈtam peccatorum populos, erat Chriſtus, juxta illud Luc. 2. *Poſitus eſt hic in ruinam, & reſurrectionem multorum*. Et Rom. 9. 33. *Ecce pono in Sion lapidem offenſionis, & petram ſcandali*. Et 1. Petr. 2. *Vobis honor credentibus, non credentibus autem lapis offenſionis, & petra ſcandali*. Ergo &c.

Sexto : Iſaiæ 41. *Ego ſum primus, ego noviſſimus*. Atqui illle primus & noviſſimus eſt Chriſtus, qui quidem ut Deus eſt primus, & ante omnia ſęcula, ut homo vero Cruci affixus, noviſſimus dicitur : & concinit illud Apoc. 1. *Ego ſum alpha & omega.... Ego ſum primus & noviſſimus, & vivens & fui mortuus &c.* Igitur Chriſtus præextitit Mariæ.

Probatio, ex novo Teſtamento.

PRIMO : Primus divinitatis Chriſti teſtis occurrit S. Joannes Baptiſta, qui de Chriſto loquens, ait Luc. 2. *Qui poſt me venit, ante me factus eſt*. Igitur Chriſtus præextitit Mariæ, & eſt Deus, alias non diceretur ante Joannem, ſiquidem ipſe Joannes in utero materno conceptus fuit, & poſtea in lucem editus ante Chriſtum ut hominem.

Secundo : Joan. 1. habetur : *Deus erat Verbum... Verbum caro factum eſt*. Sed Deus eſt ante omnem creaturam : Igitur & Chriſtus, ſiquidem eſt Verbum quod erat apud Deum, & quod caro factum eſt.

Tertio : Joan. 8. ſic loquitur Chriſtus verſ. 56. Judæis : *Abraham pater veſter exultavit, ut videret diem meum, vidit & gaviſus eſt : dixerunt ergo Judæi ad eum : Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidiſti? Dixit eis Jeſus : Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego ſum*. Igitur Chriſtus præextitit Mariæ : Igitur eſt verus Deus ante omnem creaturam. Quod autem loquatur ex profeſſo de ſua divinitate, patet ex duobus. Primo quidem, quia ſe dicit ante Abraham natum; deinde vero quia Judæi ſcandalizati ſunt, eo quod ſe diceret Deum; hinc blaſphemiam protuliſſe credentes, tamquam blaſphematorem voluerunt lapidare, unde ibidem habetur : *Tulerunt ergo lapides, ut jacerent in eum. Jeſus autem abſcondit ſe, & exivit de templo.*

Probatio, ex Conciliis.

PRIMUM ordine occurrit Antiochenum primum, ea ſolum de cauſa congregatum, ut refelleret & damnaret Paulum Samoſatenum, qui Chriſtum purum hominem, & Maria poſteriorem auſu temerario prędicabat. Variis Scripturæ locis oſtendit Chriſtum eſſe verum Deum, eumque eſſe, qui apparuit Abraham ad Quercum Mambre. Quod autem loquatur non ſolum de Verbo, ut ſic, ſed de Verbo incarnato, ait: *Hominem autem præfiguratum dicimus eſſe filium, quem ipſa Scriptura ? enim eſſe declaravit, quin etiam legem ſimiliter datam eſſe Moyſi dicimus miniſtrante filio Dei, ſicut Apoſtolus docet, cum ait: Quid igitur lex? Propter transgreſſiones poſita eſt, donec veniret ſemen, cui promiſerat ordinata per Angelos in manu Mediatoris. Mediatorem autem alium Dei, & hominum neſcimus præter hunc.*

Idem, ibidem ſic loquitur: *Qui autem contradicit Filium Dei, non eſſe ante conſtitutionem mundi.... Qui Filium Dei non eſſe Deum prædicat, hunc alienum eſſe ab Eccleſiaſtica regula arbitramur* .... Sed qui eſt ante conſtitutionem mundi, prę̈extitit Marię. Ergo &c.

Secundo: Ex Nicæno I. quod Filium Dei dicit Patri conſubſtantiale, & coæternum ante omnia ſæcula genitum. Tum in Symbolo de eodem prędicat: *Et homo factus eſt.* Igitur ille ex Nicæno eſt Filius Dei, coęternus Patri & ante ſæcula genitus.

Tertio: Hanc veritatem definivit de fide Concilium Ephеſinum contra Neſtorium, dicens: Chriſtum non eſſe Deum ſolum affective, ſicut ſunt ceteri juſti, ſed vere & ſubſtantialiter, adeoque ante Mariam ſecundum ſuam perſonalitatem. Ergo &c.

Probatio, ex Patribus.

IGNATIUS primus venit in teſtimonium pro Chriſti exiſtentia ante Mariam: Enim vero in Epiſt. ad Magneſianos, ſic loquitur: " Unus Deus eſt qui ſeipſum
„ manifeſtavit per Jeſum Chriſtum Fi-
„ lium ſuum, qui eſt Verbum ipſius
„ æternum. „ Paucis his verbis omnia definit ſanctus Martyr, dicens Jeſum Chriſtum eſſe Filium Dei naturalem, & Verbum ipſius æternum: ſed Filius Verbum Patris qui eſt ab æterno, prior eſt omni creatura: Igitur Chriſtus ſecundum ſuam perſonam, eſt ante Mariam.

Juſtinus, eidem veritati aſtipulatur in Dial. cum Triphone p. 284. ubi relatis viſionibus Dei factis Abrahæ, Iſaac, Jacob, & Moyſi, ſubdit: " Quibus oſten-
„ ſum eſt a Patre, & Domino ordina-
„ tum eſſe, & miniſtrare voluntate ejus,
„ qui apparuit Abrahæ, & Iſaaco, &
„ Jacobo, & aliis Patriarchis. Sed illum
„ ipſum, qui juxta conſilium ejus, & vo-
„ luntatem, & Deus eſt, filius ipſius,
„ & Angelus ex eo quod ſententiæ ejus
„ eſt adminiſter. „ In hac ſententia Juſtinus propugnat Verbum incarnandum apparuiſſe Patriarchis: Igitur Chriſtus, utpote Verbum Patris, eſt ante Mariam, quandoquidem multis retro ſæculis apparuit Patriarchis.

Athenagoras eamdem propugnat præexiſtentiam Chriſti ante Mariam in legatione ad Imperatores, bis verbis: " Filius
„ Dei eſt Verbum Patris in idea efficacia;
„ ab ipſo enim & per ipſum facta ſunt
„ omnia, cum Pater & Filius unum ſint,
„ ita ut Filius ſit in Patre, & Pater in
„ Filio, per unionem & potentiam Spiri-
„ tus, ſiquidem mens & Verbum Patris
„ Filius Dei eſt. „ Sed ille per quem omnia
„ facta ſunt, quique unum cum Patre facit, eſt ante omnem creaturam. Ergo &c.

Melito Sardenſis Epiſcopus præcedentium Patrum ſequitur ſententiam pro Chriſti præexiſtentia, nempe in Oratione pag. 145. ubi eam, quam acceperat a Juſtino doctrinam de divinitate Chriſti, ſic lucu-
„ lenter exprimit: " Nunc manifeſtius
„ Religionis noſtræ arcana pandam. Deus
„ erat in principio, principium autem
„ Verbi potentiam eſſe accepimus; quip-
„ pe Dominus mundi, cum ipſe ſit uni-
„ verſorum ſubſtantia, nondum condito
„ mundo, ſolus erat. Si vero reſpicias po-
„ tentiam ejus, in qua viſibilia & invi-
„ ſibilia cuncta conſiſtunt, omnia cum
„ ipſo erant, in ipſo enim per potentiam
„ Verbi tum ipſe, tum Verbum quod in
„ ea eſt, extitit. Cum voluit autem i-
„ pſe, Verbum ex ſimplicitate ejus pro-
„ ſiliit, & Verbum non inaniter prola-
„ tum, primogenium opus ſit ipſius Spi-
„ ritus. Hoc ſcimus eſſe principium mun-
„ di. Natum eſt autem per diviſionem,

„ non

„ non avulſionem ; quod enim avellitur, „ a primo ſeparatur , quod vero dividi- „ tur , id functione donatum propria ni- „ hil minuit illum, a quo vim ſuam ſum- „ pſit . Quemadmodum enim ab una fa- „ ce , aliæ accenduntur, nec tamen pri- „ mæ facis lux minuitur , propter plures „ inde ſuccenſas ; ſic etiam Verbum a „ Patris potentia progreſſum, non relin- „ quit genitorem Verbi expertem. „ Tria Pater iſte cum aliis ejuſdem ſæculi, nempe ſecundi Patribus , edocet . Primum quidem , Verbum ſua potentia omnem condidiſſe creaturam . Alterum , prolatum fuiſſe , tum in cratione mundi , tum in Incarnatione . Tertium denique , non inde ſeparatum fuiſſe a Deo, nec quicquam amiſiſſe in apparitionibus de ſua virtute, ſicut fax accenſa alias inflammando , nihil de luce priſtina amittit : Igitur ex triplici illo principio , tam ſubtiliter a Melitone delineato , Chriſtus eſt ante Mariam.

Irenaus , ejuſdem ſecundi ſæculi Heros Chriſtianus Lib. 3. cap. 10. 16. & 21. defendit præexiſtentiam Chriſti , præcipue vero cap. 6. ubi dicit ipſum fuiſſe , qui apparuit Moyſi , & Patriarchis : “ Fi- „ lium enim hic, *ait* , ſignificat , qui & „ Abrahæ collocutus ſit .... Et iterum „ loquente filio ad Moyſen , deſcendit , „ inquit, eripere populum hunc. „ Similia dicit eodem Lib. cap. 2. & 6. Ipſe igitur Chriſtus cum Patre vivorum eſt Deus, qui & locutus eſt , qui & Patribus manifeſtatus eſt.

Præter ſecundi ſæculi Patres , eidem veritati patrocinantur qui tertio ſæculo floruerunt , in primis Clement. Alexand. admonitione ad Gentes pag. 5. & 6. “ Ver- „ bum quod erat apud Deum , Doctor „ apparuit , per quod omnia ſunt fabri- „ cata : Verbum quod cum olim vitam „ increatione, ut Opifex, dediſſet, poſt- „ quam tamquam Magiſter ſe manifeſta- „ vit , bene vivere docuit , ut poſtea vi- „ tam æternam , ut Deus , ſuppedita- „ ret . „ Rurſus Lib. 1. Pedag. cap. 2. “ Deus in figura hominis impollutus pa- „ ternæ voluntati ſerviens .... eſt Deus. “ Rurſus ibidem cap. 7. pag. 110. eamdem celebrat Chriſti ante Mariam præexiſtentiam : Tum & Lib. 6. Strom. pag. 644. His omnibus non ſolum veritatem exponit Clemens , ſed variis comprobat rationibus , Chriſtum præextitiſſe Mariæ . Primo quidem , quia ipſe eſt , qui apparuit Patriarchis , quia ipſe eſt Verbum , quod erat apud Deum ab æterno. Secundo, quia per ipſum fabricata ſunt omnia.

Athanaſius ejuſdem ſæculi Pater Orat. 4. eadem utitur ratione ad probandum Chriſtum eſſe Deum , & ante Mariam, quia ipſe eſt , qui apparuit Abraham , & ceteris Patriarchis. Cui rationi aſtipulantur ipſi Rabbini . Enim vero Ezech. 1. 24. legitur : *Audiebam ſonum .... Sublimis Dei* , vertunt *vocem Verbi Dei*. Item paraphraſis Kaldaica, illa Gen. 3. verba: *Audierunt vocem Domini Dei* ; ſcilicet Adam & Eva , Targum Unkelos, & Targum Jonatham vertunt : *Audierunt vocem Verbi Domini Dei*. Ergo &c.

Chryſoſtomus Homil. 58. in Gen. pag. 454. dicit Chriſtum apparuiſſe Jacob , & ipſum eſſe qui ſub forma Angeli cum eo luctatus eſt.

Denique Iſidorus , ut ceteros omittam Lib. de Nativit. Dei cap. 1. eamdem confirmat veritatem , his verbis : “ Ipſe eſt „ enim filius, qui ſemper a Patre miſſus, „ viſibiliter apparebat homo . “ Ex his omnibus Patribus , Filius Dei erat antequam mitteretur in terras: Igitur præexiſtebat Mariæ.

Probatio, ex rationibus Theologicis.

PRIMA : Ille præextitit Mariæ, qui exivit a Patre , antequam incarnaretur : Atqui Chriſtus exivit a Patre, antequam in utero Mariæ conciperetur, juxta illud Joan. 16. verſ. 28. *Exivi a Patre , & veni in mundum*. Ergo &c.

Secunda : Ille præextitit Mariæ , qui erat antequam mitteretur a Patre in mundum: Atqui Chriſtus erat antequam a Patre in mundum mitteretur , juxta illud ad Gal. 4. verſ. 4. *Ubi venit plenitudo temporis miſit Deus Filium ſuum , factum ex muliere*. Ergo &c.

Tertia : Ille præextitit Mariæ , qui deſcendit de cœlo , ut incarnaretur : Atqui ſic deſcendit Chriſtus , juxta illud Joan. 6. 38. *Deſcendi de cœlo , non ut faciam voluntatem meam , ſed ejus qui miſit me*. Ergo &c.

Quarta: Ille præextitit Mariæ, qui ha-

Digitized by Google

bebat gloriam, antequam mundus fieret: Atqui Chriſtus habebat gloriam, antequam mundus fieret; ſic enim habetur Joan. 17. *Pater clarifica filium tuum claritate quam habuit, priuſquam mundus fieret*. Ergo &c.

Quinta: Ille præextitit Mariæ, qui eſt æternus, & ab æterno, juxta illud Michææ 5. 2. *Et tu Bethlehem Ephrata, parvulus es in millibus Juda, ex te mihi egredietur, qui ſit dominator in Iſrael, & egreſſus ejus ab initio, a diebus æternitatis*. Eo loci Propheta duplicem diſtinguit Chriſti Nativitatem, alteram temporalem in Bethlehem Juda: alteram vero æternam, in diebus æternitatis. Ergo &c.

Sexta: Filius Dei ſecundum Evangelium exivit a Patre, venit in mundum, deſcendit de cælo; ſecundum Apoſtolum ad Philipp. 2. formam ſervi accepit, exinanivit ſemetipſum, & teſte Joanne, Verbum caro factum eſt: Atqui ex D. Thoma 4. contra Gentes cap. 8. iſtæ omnes locutiones forent falſæ, ſi Chriſtus eſſet tantum homo. Ergo &c. Probat minorem S. Doctor, his verbis: " Non enim ſecundum poſitionem hujuſmodi, Deus carnem aſſumpſiſſet, ut fieret homo; ſed magis homo carnalis Deus factus fuiſſet ... Similiter etiam non convenirent Dei filio exinanitio, aut deſcenſio, ſed magis hominis glorificatio, & aſcenſio; & ſic non verum eſſet quod Apoſtolus dicit, Qui cum in forma Dei eſſet, exinanivit ſemetipſum, formam ſervi accipiens; ſed ſolum exaltatio hominis in divinam gloriam, de qua poſtmodum ſubditur: Propter quod Deus exaltavit illum. Neque verum eſſet, quod Dominus dicit: Deſcendi de cœlo, ſed ſolum quod ait: Aſcendo ad Patrem meum, cum tamen utrumque Scriptura conjungat .... Sic etiam non conveniret Filio quod miſſus eſſet a Patre, neque quod a Patre exiverit, ut veniret in mundum: ſed ſolum quod ad Patrem iret. Cum tamen ipſe utrumque conjungat, dicens Joan. 16. Vado ad eum, qui miſit me; & iterum: exivi a Patre, & veni in mundum; & iterum: relinquo mundum & vado ad Patrem, in quorum utroque, & humanitas, & divinitas conjungatur."

Solvuntur objectiones Socinianorum.

Objiciunt I. Qui factus eſt in tempore ex matre, prior non eſt ſecundum perſonam ipſa matre: Atqui Chriſtus factus eſt, juxta illud Rom. 1. *Qui factus eſt ei ex ſemine David ſecundum carnem*. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Si factus eſt tam ſecundum perſonam, quam ſecundum humanitatem, concedo: ſi tantum ſecundum humanitatem, nego. Et diſtinguo minorem: Chriſtus factus eſt ſecundum humanitatem, concedo: ſecundum perſonam, nego. In hoc ſolum ſenſu Chriſtus dicitur factus in Scripturis, in quantum accepit formam ſervi, juxta illud Aug. Serm. de diverſis " In formam ſervi *factus eſt* accipiendo formam ſervi, non amittendo formam Dei." Hinc Cyrillus Alexand. Lib. 1. in Joan. pag. 99. ſic loquitur: " Itaque enigmatice beatus Baptiſta dicit: Qui poſt me venturus eſt, inquit, ante me factus eſt, quaſi diceret: qui mihi honore inferior erat, viſus eſt illuſtrior, & incomparabili excellentia conditionem meam anteceſſit." Paulo infra ſubdit: " Poſtquam dixit, ante me factus eſt, neceſſario ſubjungit, quia prior me erat, antiquiſſimam ei gloriam adſcribens, & preſtantiam ſupra res omnes, non temporariam ſed ſuperne inexiſtentem, ut Deo ſecundum naturam confirmans. Erat enim prior me, inquit, id eſt ſemper, & perpetuo major, & præſtantior. Facta autem ejus cum una ex creaturis comparatione, ſupremum omnium decem, cum omnibus comparatum intellige."

Quod autem factum non appellet ſupra Verbum ſecundum ſe, ſed ut incarnatum, mirum in modum explicat S. Cyrillus Alexand. Lib. 9. Theſ. cap. 1. "Quando igitur de Verbo & Filio Dei, qui æternaliter de Patre naſcitur, aliquid hujuſmodi reperitur, impium eſt ineffabilem ejus generationem negare, cum poſſimus vocabulum aut de incarnatione intelligere, aut indifferenter abuſiveque capere ... Nam filii vocabulum, genitum, natumque ex Patre ſignificat: creatura vero ad extra productum.

„ ductum. Quibus ita intellectis, quomo- „ do vere creatura erit, qui ex Patre ita „ eſt, ut ſit unum cum eo? Qui virtus & „ ſapientia Patris eſt, qui videtur in Pa- „ tre & Pater in ipſo, cum ſit imago ejus „ vera, & character immutabilis, qui ha- „ bet omnia quæ Patris ſunt. Qui dile- „ ctus filius a Patre vocatur, cui dicitur „ a Deo Patre: Ego hodie genui te; &, „ Per quem omnia facta ſunt. „

Rurſus capit. 2. explanat quo ſenſu fa- ctus ſit Pontifex, videlicet ratione natu- ræ humanæ aſſumptæ. Sic enim exponit illa Apoſtoli verba ad Hebr. 3. " Conſide- „ rate Apoſtolum & Pontificem confeſſio- „ nis noſtræ Jeſum: qui fidelis eſt ei qui „ fecit ipſum, & juxta Vulgatam, qui „ præ fecit illum, ait, non de natura „ Verbi, ſed de incarnatione verba hæc „ Paulus ſcripſit. „

Omnia Socinianorum ſophiſmata diſtin- ctione duarum in Chriſto naturarum faci- le diluuntur. Et vero quando Chriſtus di- citur ſubjectus Patri, prædeſtinatus ſicut ceteri juſti, minor Patre, paulo minus minoratus ab Angelis, hæc omnia intel- liguntur de Chriſto ut homine, qui præ- deſtinatus eſt & ordinatus ab æterno, ut eſſet Redemptor, quique ſecundum ho- minem ſubjectus Patri, etiam in paſſione & opprobriis ejus adimplevit voluntatem; ita Athanaſius Lib. de natura humana ſuſ- cepta. Hilarius enarratione in Pſal. 2. & alii Patres communiter.

Inſtant: Chriſtus fuit ſanctificatus ſicut ceteri juſti, & hac ſanctificatione ſuam probat Judæis divinitatem Joann. 10. his verbis: *Nonne ſcriptum eſt in lege veſtra, quia ego dixi, dii eſtis vos: ſi illos dixit Deos, ad quos ſermo Dei factus eſt, & non poteſt ſol- vi Scriptura: quem pater ſanctificavit, & mi- ſit in mundum, vos dicitis, quia blaſphemas, quia dixi, filius Dei ſum.* Sed ſi Chriſtus in tempore ſanctificatus eſt, ipſa Maria poſterior fuit: tum quia ante Mariam nondum erat Chriſtus, tum quia illa ſan- ctificatio facta eſt in Chriſti conceptione quæ contigit cum Maria dixit Angelo: *Fiat mihi ſecundum verbum tuum.*

Reſpondeo I. Eo loci Chriſtum ſuam pro- bare divinitatem tribus maxime momen- tis. Primo quidem miraculis: *Multa bona opera oſtendi vobis ex Patre meo.* Secundo, ſanctificatione ſubſtantiali, quæ illi ſoli propria eſt; quo quidem argumento uti- tur Apoſtolus Heb. 1. 9. ad idem proban- dum: *Dilexiſti juſtitiam & odiſti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo exul- tationis præ participibus tuis.* Certe ſi præ ceteris Chriſtus unctus eſt, reſtat ut un- ctus ſit oleo divinitatis, qua a ceteris ju- ſtis ſecernitur. Tertio, Dominus Jeſus o- ſtendit quoque & ſuam probat cum Patre conſubſtantialitatem ex ſua miſſione. Et vero ſi a Patre miſſus eſt, profecto ante- quam ex beatiſſima Virgine naſceretur in tempore, jamjam florebat in æternitate, adeoque erat Deus: *Quem Pater ſanctifica- vit, & miſit in mundum, vos dicitis, quia blaſphemas, quia dixi, Filius Dei ſum.*

S. Cyrillus Alexandrinus Lib. 7. Theſauri cap. 2. hanc tradit explicationem: " Ipſe „ Dominus, *ait*, longe ſe a Prophetis his „ verbis diſſeparet. Si illos dixit Deos, „ ad quos Verbum Dei factum eſt, nec „ poteſt diſſolvi Scriptura: quem Deus „ ſanctificavit & miſit in mundum vos di- „ citis, quia blaſphemas, quia dixi, Fi- „ lius Dei ſum? ſi enim Prophetis ſicut „ creatura exæquaretur, non ſicut a mi- „ nore ad majus comparationem Prophe- „ tarum ad ſeipſum faceret? Nam cum „ dixit, ſi illos dixit Deos ad quos Ver- „ bum Dei factum eſt, aperte oſtendit non „ factum fuiſſe ad ſe Verbum Dei ſicut „ ad illos: ſed quod ipſe ſit Patris Ver- „ bum in Prophetis locutum. „

Reſpondeo II. diſting. Chriſtus ſanctifica- tus fuit in tempore ſecundum naturam humanam, concedo: ſecundum naturam & perſonam divinam, nego. Et ſic di- ſtincta minore, nego conſequentiam. Du- plex eſt Chriſti ſanctificatio, altera tempo- ralis, altera vero æterna. Una fit in tem- pore per gratiam ſanctificantem, & ſecun- dum naturam humanam, quæ eſt in Chri- ſto: altera vero æterna eſt, quam ab æ- terno Filius accipit a Patre in æterna ſua generatione. Chriſtus igitur duplici pro- bat argumento Judæis, non blaſphemaſſe ſe dicendo Deum, quia ſicut ceteri juſti, qui nomine Dei celebrantur, erat & ipſe juſtus, utpote a Patre ſanctificatus ut homo, per operationem Spiritus ſan- cti, qua quidem ſancta humanitas om- ni gratiarum ſupellectili decorata eſt in primo conceptionis exordio, deinde ve- ro, quia vi originis ab æterno acceperat,

& ut

ut perſona divina ſanctitatem ſubſtantialem a Patre. Quam quidem ſanctitatem reſpicit Auguſtinus Tract. 48. in Joan. his verbis: " Forte aliquis dicet, ſi Pater „ eum ſanctificavit, ergo aliquaudo non „ erat ſanctus? Si ſanctificavit, qnomodo „ genuit. Ut enim ſanctus eſſet, gignen„ do ei dedit, quia ſanctum eum genuit. „ Nam ſi quod ſanctificat, ante non erat „ ſanctum, quomodo dicimus Deo Patri, „ ſanctificetur nomen tuum. „ Igitur Auguſtinus argumentatur a minori ad majus contra Judæos, dicendo: Si juſti dicuntur Dii in lege veſtra, & non poteſt ſolvi Scriptura, a fortiori ille dicendus eſt Deus, quem Pater ſanctificavit, & in tempore ſecundum hominem, & in æternitate ſecundum perſonam.

Urgent: Joan. 17. Chriſtus petit gloriam temporalem; & eamdem dicit cum gloria quam habuerat priuſquam mundus fieret, his verbis: *Pater clarifica filium tuum claritate quam habuit, priuſquam mundus fieret.* Sed iſta gloria erat ſolum idealis, & realis data fuit tantummodo poſt reſurrectionem: Igitur ſolum ut homo accepit gloriam: Porro ut homo eſt ipſa Maria poſterior.

Reſpondeo diſtinguendo: Chriſtus petit gloriam temporalem pro humanitate, concedo: pro perſona, ſubdiſtinguo: gloriam extrinſecam, concedo: intrinſecam, nego. Duo igitur Chriſtus poſtulat a Patre, alterum pro humanitate, & eſt gloria reſurrectionis, & corporis, eaque intrinſeca; altera vero extrinſeca, quæ definitur ab Ambroſio, clara cum laude notitia, & hanc petit pro perſona, nempe, ut ſicut a Patre ab æterno agnoſcitur Filius Dei, ita & in tempore ab hominibus recipiatur. Solutio eſt S. Hilarii Enarrat. in Pſalm. 2. his verbis: *Accepta forma ſervi gloriam Dei, in qua manſit, poſtulat, dicens: Pater, clarifica me apud temetipſum, ea claritate, quam habui, priuſquam mundus eſſet apud te. Non nova quærit, non aliena deſiderat; eſſe talis, qualis fuerat, poſtulat: ſed precatur id ſe, quod antea erat, eſſe, gigni ſcilicet ad id quod ſuum fuit. Non erat autem idipſum tunc totus, quod ut fieret, precabatur: fieri autem totus, non aliud quam quod fuerat, poſtulabat.* Quibus verbis oſtendit Hilarius Chriſtum ab æternitate fuiſſe a Patre glorificatum in generatione æterna, ipſum autem petere ut glorificetur totus, id eſt, & ſecundum perſonam, & ſecundum hominem.

Ejuſdem eſt labii S. Cyrillus Alexandr. Lib. 10. Theſaur. capit. 9. vet. edit." Non „ ſibi ergo a Patre gloriam petebat, quia „ ſicut natura Deus non indigebat, ſed „ paternam gloriam in hominem quem „ aſſumpſit, petendo ut homo tradu„ cit. „

Replicant: Si Chriſtus eſt Maria anterior, maxime propter illam Scripturæ ſententiam, *deſcendi de cœlo.* Atqui hoc non poteſt colligi ex iſto momento. Ergo &c. Probatur minor multipliciter. I. quia hoc ſignificat, tantum Chriſtum prius fuiſſe in cœlo mente, & deinde deſcendiſſe in terras propter homines, ſiquidem Matth. 16. habetur: *Ubi eſt theſaurus tuus, ibi & cor tuum erit.* Et Philipp. 2. *Noſtra converſatio in cœlis eſt.* Igitur juſtus eſt mente in cœlo. II. Joann. 6. ait Chriſtus: *Ego ſum panis, qui de cœlo deſcendi;* qui quidem deſcenſus ſolum metaphorice intelligitur, ſicut & illud Apocal. 21. *Vidi ſanctam civitatem Jeruſalem novam deſcendentem de cœlo a Deo.* III. Quia Chriſtus, poſtquam natus eſt, raptus eſt in cœlum ſicut Paulus, ut audiret arcana Dei, deinde ex hoc loco deſcendit, ut eadem manifeſtaret hominibus, juxta illud Joan. 17. 16. *Manifeſtavi*, inquit Patri, *nomen tuum hominibus.*

Reſpondeo, iſta omnia eſſe commenta ſine fundamento, quandoquidem ex probationibus liquet, Chriſtum deſcendiſſe a Patre, ab eodem fuiſſe miſſum, ut noſtram operaretur in terris ſalutem: ſicut igitur iſta ſalutis operatio non fuit idealis & pure figurativa, quandoquidem ipſas veteris Teſtamenti figuras terminabat, ita a fortiori, & miſſio perſonæ, quæ nuſquam figurativa dicitur.

Jam ad ſingula faciendum eſt ſatis. Reſpondeo ad primum negando paritatem: quia miſſio reſpicit perſonam, perſona autem non dicitur figurative mitti, ſed realiter.

Ad ſecundum, nego utique paritatem: nam propoſitio appellat ſupra panem, unde facit ſenſum metaphoricum, panis enim producitur, unde non dicitur mitti: ſi vero miſſio conſideretur reſpective ad perſonam, quæ panis nomine donatur, intel-

intelligenda eſt ad litteram, & ſecundum verum deſcenſum.

Ad tertium, nego etiam paritatem: Apoſtolus enim dicitur raptus, Chriſtus vero deſcenſus, unde gratis dicunt Sociniani Chriſtum natum raptum fuiſſe in cœlum, ex quo poſtea deſcendit, cum nullibi in Scriptura mentio fiat, niſi de aſcenſione, qua facta, Chriſtus permanſit & permanet ſemper in cælo.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Chriſtus præxtitit Mariæ.

PRIMO: Hoc conſtat ex veteri Teſtamento, juxta illud Pſal. 67. *Dominus in eis in Sina in ſancto. Aſcendiſti in altum, Cepiſti captivitatem.* Rurſus Iſaiæ 41. *Ego ſum primus, & ego noviſſimus.* Primus quidem ut Deus; noviſſimus ut homo: quis autem, ait Apoſtolus, aſcendit, niſi qui prius deſcendit; primum in inferiores partes terræ, ſicque illa loca nonniſi de Chriſto intelliguntur. Concinit novum Teſtamentum; ſic enim loquitur Joannes Baptiſta Luc. 2. his verbis: *Qui poſt me venit, ante me factus eſt.*

Secundo: Idem annuntiant Concilia, in primis primum Antiochenſe in profeſſione fidei, in qua quidem Patres aſſerunt Verbum incarnandum apparuiſſe Patriarchis: Nicænum I. definit Verbum eſſe Patri conſubſtantiale: Epheſinum dicit Chriſtum eſſe Deum, & Verbum nodum affective, ſed & hypoſtatice humanitati ſanctæ unitum eſſe.

Tertio: Id ex profeſſio docent Patres, nimirum Ignatius Epiſt. ad Magneſianos, Juſtinus Dial. cum Triphone, Athenagoras Leg. pro Chriſtianis. Athanaſius Orat. 4. & alii. Ratio ſuffragatur: Chriſtus enim ait ſe a Patre exiviſſe, & ante Abraham extitiſſe. Ergo &c.

Objectiones Socinianorum abſque negotio ſolvuntur, ſpectando Chriſtum ut Deum, & ut hominem; hinc quum dicitur aut factus, aut ſanctificatus, hoc intelligendum eſt de humanitate, vel etiam de unione Verbi cum humanitate quæ facta eſt in tempore: quia vero Chriſtus dicit unionem ſubſtantialem cum humanitate, quæ in utero BB. Virginis completa eſt, poteſt dici in concreto factus, nuſquam vero in abſtracto & ſecundum perſonam ſpectatus.

§. II.

Secundum divinitatis Chriſti argumentum, ex nominibus Dei, quæ illi conveniunt.

ILLE eſt Deus, qui omnibus Dei nominibus donatur in Scripturis ſacris: Atqui Chriſtus omnibus Dei nominibus inſignitur in Scripturis ſanctis: Igitur Deus, ſiquidem nomen explicat naturam rei. Probatur minor.

Primo: Supremum numen vocatur, quod eſt, juxta illud Exod. 3. *Hæc dices populo Iſrael, qui eſt, miſit me ad vos*: Atqui illud nomen etiam Chriſto tribuitur. Apocal. 1. 4. his verbis: *Qui eſt, & qui erat, & qui venturus eſt*. Et iterum Joan. 13. 14. *Modo dico vobis priuſquam fiat, ut cum factum fuerit credatis, quia ego ſum*. Ergo &c.

Secundo: Supremum numen vocatur *Geova*, & *Tetragamaton*, quod interpretatur, *Deus*, id eſt, videns & prævidens; *Theos* enim dicitur a *Teaſtay*, id eſt, videre: Atqui illud nomen convenit & tribuitur Chriſto, juxta illud 1. Joan. 3. *In hoc cognovimus charitatem Dei, quia ille pro nobis animam ſuam poſuit*. Certe ille Deus, qui potuit animam ſuam pro noſtra ſalute, non eſt alius præter Chriſtum. Ergo &c.

Tertio: Deus paſſim vocatur in Scripturis *Dominus*: Atqui utique Chriſtus vocatur Dominus; ſic enim habetur Apoc. 4. de eo: *Dominus Deus omnipotens, qui erat, qui eſt, & qui venturus eſt*. Quaſi diceret Joannes: Chriſtus erat ab æternitate omnipotens, nunc autem eſt univerſorum Dominus, & veniet in ſæculorum fine tamquam Dominus dominantium ad judicandum vivos & mortuos. Rurſus Matth. 21. *Dicite, quia Dominus his opus habet*. Et adhuc Joan. 13. *Vocatis me Magiſter & Domine, & bene dicitis, ſum etenim*: Ergo &c.

Quarto: Deus dicitur *inviſibilis*, juxta illud Exodi 33. 20. *Non enim videbit me homo, & vivet*: Atqui etiam Chriſtus dicitur inviſibilis; ſic enim ſcriptum eſt ad 1. Tim. 1. *Regi ſæculorum immortali & inviſibili ſoli Deo honor & gloria*. Et Matth. 11. Ne-

11. *Nemo novit Filium, niſi Pater*. Ad Coloſſ. 1. *Imago Dei inviſibilis*. Et adhuc Apoc. 19. *Nomen habet ſcriptum, quod nemo novit, niſi ipſe, & nomen ejus eſt Verbum Dei*: Ergo &c.

Quinto: Deus vocatur *Rex gloriæ*. Act. 7. his verbis: *Deus gloriæ apparuit patri noſtro Abrahæ*. Atqui ſimiliter Chriſtus dicitur Rex gloriæ 1. Cor. 2. 8. *Si enim cognoviſſent, numquam Dominum gloriæ crucifixiſſent*. Profecto loquitur Apoſtolus de Chriſto, qui ſolus crucifixus eſt; unde ad 1. Tim. 6. 15. habetur de eodem: *Solus potens, Rex Regum, & Dominus dominantium*: Ergo &c.

Sexto: Deus vocatur *Altiſſimus*, Pſal. 82. his verbis: *Tu ſolus Altiſſimus in omni terra*: Atqui Chriſtus etiam celebratur iſto nomine Luc. 1. *Tu puer Propheta Altiſſimi vocaberis*, inquit Zacharias, *præibis enim ante faciem Domini parare vias ejus*: Ergo &c.

Septimo: Deus vocatur *Mirabilis*, juxta illud Judic. 13. 18. *Cur quæris nomen meum, quod eſt mirabile?* Atqui etiam Chriſtus vocatur mirabilis ab Iſaia, cap. 7. Conſiliarius, Princeps pacis, Pater futuri ſæculi: Tum ad Philipp. 2. *Dedit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, ut in nomine Jeſu, omne genu flectatur*: Ergo Chriſtus eſt verus Deus.

Patres ex iſtis fontibus deducunt argumenta ad probandam Chriſti divinitatem contra Ebionitas, dicentes fieri non poſſe, illum non eſſe Deum, cui omnia Dei nomina tribuuntur. Juvat aliquorum afferre auctoritatem.

S. Juſtinus Apol. 1. eleganter explicat Chriſti divinitatem per nomen Filii Dei, quod illi convenit: " Univerſarum autem, *inquit*, rerum Patri, quia ingenitus eſt, nomen impoſitum non eſt .... Porro Filius ejus, qui ſolus proprie dicitur Filius, Verbum, ſimul cum illo ante creaturas, & exiſtens, & naſcens: quoniam primitus per eum cuncta ordinavit, & ornavit. Chriſtus quidem ex eo, quod per illum Deus omnia conformaverit, atque ornaverit, appellatur. "

Tertullianus Lib. contra Praxeam, etiam repetit æternam Chriſti nativitatem a nominibus divinis, quæ illi conveniunt: " Itaque, *inquit*, Deos omnino non dicam, nec Dominos, ſed Apoſtolum ſequar, ut ſi pariter nominandi fuerint, Pater, & Filius, Deum Patrem appellem, & J. C. "

Cyprianus attendit quoque ad nomina divina, ut Chriſti probet divinitatem: nam Lib. de idol. vanitate, de Chriſto ſic loquitur: " Hic eſt virtus Dei, hic ratio, hic ſapientia ejus & gloria. "

Origenes iiſdem adhærens veſtigiis Lib. 7. contra Celſum, ait: " Quod ſi divinum quiddam erat in eo homine, qui in illo intelligitur; cujuſmodi erat unigenitus Dei, & primogenitus omnis creaturæ, dicit: Ego ſum veritas, & ego ſum vita, & ego ſum oſtium. "

Ex his Patrum ſententiis Chriſtus nominatur modo Dei Filius, modo genitus in æternitate: modo Dominus, modo etiam virtus Dei & ſapientia & gloria: Igitur eſt verus Deus, ſiquidem in tanto nominum numero deſignatur veritas; etenim figura non exquiſito, & repetito nominum ſermone celebratur.

Diluuntur objecta Socinianorum.

OPPONUNT: Qui Deus nominatur, non ideo Deus cenſendus eſt. Probatur Antecedens: Primo quidem exemplo Moyſis, qui dicitur Deus Pharaonis in Scriptura, & tamen erat purus homo. Secundo, Juſti vocantur Dii, juxta illud Pſal. 81. 6. *Ego dixi, Dii eſtis, & filii excelſi omnes*. Tertio, Joan. 1. 12. habetur: *Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri his, qui credunt in nomine ejus*. Et tamen Juſti ſunt puri homines, inquiunt; idem de Chriſto dicendum, qui quidem Dei nomine merito donatus eſt, tum quia ſola Spiritus ſancti operatione in utero virgineo conceptus eſt, tum quia Propheta magnus fuit, & vir potens opere & ſermone: tum quia denique omnibus Dei gratiis & donis cumulatus eſt.

Reſpondeo diſtinguendo: Qui nominatur Deus ſolum improprie, non ideo verus Deus cenſendus eſt, concedo: ſi nominetur proprie, nego: unde ſimiliter diſtinguendum eſt conſequens, & neganda paritas, quia ceteri, de quibus fit ſermo, puri declarantur homines, & quidem mortales; legitur enim in Scriptura Moyſen mortuum eſſe; unde dicitur ſolum Deus,

in

in quantum ſicut Oratores & Legati loquuntur in nomine Regis, ita & Propheta in nomine Dei vivi locutus eſt Pharaoni. Neque magis urget ſecundus locus, quandoquidem ſubdit Pſalmiſta: *Vos autem ſicut homines moriemini*. Denique liquet ex textu S. Joannis mentionem fieri de filiatione tantum adoptiva, & de puris hominibus, nam immediate ante verba laudata, de filia Dei dicit: *In propria venit, & ſui eum non receperunt: quotquot autem receperunt eum dedit eis poteſtatem filios Dei fieri*. At vero non ſic de Chriſto; proprie enim vocatur Deus, quia & æternus, & Verbum ab æterno apud Deum, & filius, qui, teſte Apoſtolo, omnia & ipſos Angelos creavit.

Inſiſtunt: Nomen Dei non ſignificat vere & extrinſece ſupremum numen; ita Juſtinus 1. Apol. his verbis: *Ipſum nomen eſt, ſignificationem minime notam complectens: quemadmodum & Dei appellatio nomen non eſt, ſed ineloquibilis naturæ hominum inſita opinio. Jeſus vero & hominis, & Servatoris nomen ac deſignationem habet, nam & homo ſicut prius diximus, eſt factus, & Dei & Patris conſilio, ac voluntate partu editus*. Quibus verbis deſignare videtur Juſtinus, non ideo Chriſtum vere dicendum eſſe Deum, quia nomine Dei celebratur, bene vero Servatorem, quia nomen Ieſus illi convenit. Nomen autem Jeſus non ſignificat Deum, ſed Mediatorem. Iterum ex Tertulliano, qui Lib. contra Praxeam dicit, Patrem ſe appellare, *Jeſum vero tantum Dominum*, his verbis: " Deum Patrem
„ appellem, & Jeſum Chriſtum nomi-
„ nem. „ Ergo &c.

Reſpondeo negando majorem. Ad primam probationem diſtinguo: Nomen Dei ſignificat rem ineloquibilis naturæ reſpectu hominum, concedo: quoad ſe, nego. Nomen Deus poteſt conſiderari dupliciter, nempe quoad nos, & quoad ſe. Reſpectu noſtri, ſignificat rem ineloquibilem, quia nec capere, nec dicere quid ſit Deus haud valemus, immo hoc concludimus, illum eſſe Deum cui nomen Dei competit, quia ly *Deus*, ſignificat rem cogitatu incomprehenſibilem, adeoque divinam. Si vero nomen Dei convenit Chriſto, dicit Deum, quia ſignificat ens a ſe, omnibus refertum perfectionibus, & ſic patet mens Juſtini, cujus ſcopus eſt probare Chriſtum eſſe Deum.

Ad ſecundum diſtinguo: Nomen Jeſus non ſignificat primario divinitatem, concedo: ſecundario, nego. Duplex nomen præcipue Chriſto attribuitur tum a Scripturis, tum a SS. Patribus, nempe nomen Chriſti, quod quidem ſignificat *unctus*, & nomen *Jeſus*. Primum nomen per ſe primo ſignificat divinitatem, juxta illud Pſal. 44. *Propterea unxit te Deus.... oleo lætitiæ, præ conſortibus tuis*; id eſt, unctus eſt unctione ſubſtantiali & hypoſtatica ſuper omnes. Ita Prophetam explicat S. Paulus Hebr. 1. 5. his verbis: *Cui enim Angelorum dixit: Filius meus es tu.... Dilexiſti juſtitiam, & odiſti iniquitatem: propterea unxit te Deus, oleo exultationis præ participibus tuis: Et tu in principio Domine, terram fundaſti: & opera manuum tuarum ſunt cœli*: Nomen vero *Jeſus* primario ſignificat hominem, quia impoſitum eſt Chriſto, quando circumciſus eſt, circumciſus autem fuit ut homo. Attamen ſecundario dicit divinitatem, juxta illud ad Philipp. 2. 8. *Ut in nomine Jeſu omne genu flectatur, &c.* Solum autem nomen divinum eſt adorabile.

Ad tertium diſtinguo ſimiliter: Et Tertullianus non excludit divinitatem a Chriſto, concedo: & excludit, nego. Vult ſolum explicare per nomen Jeſu, dominium Chriſti ſuper omnem creaturam, quod quidem dominium Chriſtus proprio acquiſivit ſanguine, & ſic Tertullianus alludit ad verba Apoſtoli de Chriſto Phil. capit. 2. 8. *Humiliavit ſemetipſum.... propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, ut in nomine Jeſu omne genu flectatur, cœleſtium, terreſtrium, & infernorum*. Quod autem ille Doctor non excludat divinitatem, ſubdit poſt verba in objectione allata: " Solum
„ autem Chriſtum potero Deum dicere,
„ ſicut ibidem Apoſtolus: Ex quibus Chri-
„ ſtus, qui eſt Deus ſuper omnia benedi-
„ ctus in ſæcula. „

Reponunt: Implicat Chriſtum vocari Deum in ſenſu proprio: Igitur ex nomine Dei, quod illi tribuitur, non infertur quod ſit verus Deus. Probatur Antecedens: implicat aliquem eſſe factum & non factum: æternum, & non æternum: Sed Deus eſt æternus & non factus: ſecus vero Chri-

ro Chriſtus, alias incarnatio foret ab æterno: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Implicat eumdem dici æternum, & non æternum ſecundum eumdem reſpectum, concedo: ſecundum diverſum, nego. Chriſtus autem ſecundum profeſſionem fidei Concilii Antiocheni primi, ut Filius Dei, eſt perſona divina ab æterno, ſecus vero ſecundum hominem. Licet autem Chriſtus factus ſit in tempore, quia unio naturæ divinæ cum humana facta eſt in utero ſacratiſſimæ Virginis, eo ipſo quo perſona eſt æterna, optime dicitur æternus, ſicut homo dicitur ſpiritualis, quamvis in corpore concreta ſit anima, & hoc quia ipſa anima eſt ſpiritualis.

Perſiſtunt: Quando aliquid aſſeritur de aliquo, & poſtea negatur, tunc prima propoſitio ſumenda eſt in ſenſu metaphorico, ſicut v.g. Chriſtus dicitur petra, & leo; quia vero dicitur homo, negatur ipſum eſſe proprie aut petram aut leonem: Igitur a ſimili quamvis Chriſtus dicatur Deus, quia tamen poſtea appellatur homo, & dicitur factus, ſequitur dicendum eſſe Deum ſolum improprie.

Reſpondeo diſtinguendo: Si prima propoſitio non habeat ſenſum obvium naturalem, debet ſumi in ſenſu metaphorico, quando contrarium aſſeritur, concedo: ſecus, nego Antecedens & paritatem: voces *Petra* & *Leo*, præ ſe ferunt ſenſum metaphoricum reſpectu hominis, minime vero nomen Dei reſpectu Chriſti, quandoquidem dicitur a Deo exiiſſe.

Replicant: Atqui Chriſtus nomine Dei veri non niſi metaphorice celebrandus eſt: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Chriſtus ipſe Joann. 17. 3. Patrem ſolum appellat Deum verum. Sic enim habetur: *Hæc eſt autem vita æterna: ut cognoſcant te, ſolum verum Deum.* Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum: Ad probationem diſtinguo: Chriſtus ſuum appellat Patrem ſolum verum Deum per excluſionem falſorum numinum, concedo: per ſui excluſionem, nego. Dominus Ieſus eſt ſui ipſius interpres, quippe qui ſubjungat poſt iſta verba: *Verum Deum, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum.* Jam vero ſolus Deus eſt vita æterna, cum igitur Chriſtus eo loci ſe quoque vitam æternam eſſe aſſerat, ſicut Pater, ſic & ipſe verus Deus dicendus eſt. Quod autem vox *ſolus* non ſit in omni ſenſu excluſiva, non uno probatur exemplo. Primo quidem Geneſ. 42. 38. Jacob de filio ſuo Benjamin loquens, ait: *Non deſcendet*, inquit, *filius meus vobiſcum, frater ejus mortuus eſt, & ipſe ſolus remanſit*. Non quod ſolus abſolute remanſiſſet, ſed quia ſolus ex filiis Rachel remanſerat. Secundo, Deut. 32. 12. legitur: *Dominus ſolus dux ejus fuit*; nemo tamen non novit ipſum Moyſen ſic loquentem populi Iſraelitici fuiſſe ducem, immo & Legiſlatorem. Rurſus Matth. 11. 27. ſcriptum eſt: *Nemo novit Filium niſi Pater: neque Patrem quis novit niſi Filius*. Ergo-ne Pater ſe ipſum non novit? Qualis conſequentia?

Quod autem eo loci Chriſtus non niſi falſa excludat numina, ex B. Paulo liquet, qui cum non abſimilem ab ea, quæ a Chriſto pronuntiata fuerat, dixiſſet ſententiam 1. Corinth. 8. 6. his verbis: *Nobis tamen unus Deus Pater, ex quo omnia, & nos illum*; ſuam ipſe poſtea prodit mentem v. 4. *Scimus quia nihil eſt idolum in mundo, & quod nullus eſt Deus, niſi unus. Nam etſi ſunt qui dicantur dii, ſive in cælo, ſive in terra, ſiquidem ſunt dii multi, & Domini multi, nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo omnia*. Quia tamen prima perſona eſt principium non de principio, ſpecialiter dicitur cauſa rerum, ut in loco mox laudato: *Nobis unus eſt Pater, ex quo omnia*. Et iterum Epheſ. 4. 5. *Unus Deus & Pater omnium*.

Quid plura adjiciam? In more poſitum eſt frequenter, ut cum in ſacris Scripturis nominatur perſona, aliæ duæ ſimul intelligantur. Sic Act. 4. Petrus interrogatur qua virtute erexiſſet claudum, reſpondet in nomine Chriſti. Ibid. capit. 10. 48. *Juſſit eos baptizari in nomine Domini Jeſu Chriſti*. Porro S. Petrus ideo ſolum nominavit Chriſtum ſanitatis claudi auctorem, quia Deum a Patre & Filio indiviſum credebat; in Baptiſmo vero juxta Patrum interpretationes non excluſit Patrem & Spiritum ſanctum, ſed ad ciendos erga Chriſtum pietatis affectus, voluit Chriſti nomen formæ adjici.

Abſque negotio innumera prope alia Scripturæ loca a Socinianis incaſſum adverſus Chriſti divinitatem objecta explicantur. 1. Cor. 12. habetur: *Idem vero*

Deus

Deus qui operatur omnia in omnibus. 1. Timoth. 2. 5. *Unus enim Deus, unus & Mediator Dei & hominum homo Chriſtus Jeſus*. Ad hæc enim & ſimilia dicimus eſſe unum Deum, ſed trinum in perſonis, quocirca ſolum Patrem non intelligit Apoſtolus in primo loco; neque vero plus virium habet objectio ex altera auctoritate B. Pauli deſumpta; tametſi diſtinguat Mediatorem a Deo: cum enim Chriſtus ſit Deus ſimul & homo, Mediator vero ratione humanitatis aſſumptæ, vel minimum quidem hæc diſtinctio a divinitate Chriſti non detrahit.

Contra: Si Chriſtus a Deo indivulſus foret, non ſe ipſum a Deo Patre ſecerneret: Atqui tamen ſe diſtinguit a Patre: Eumdem & ſejungit a Deo S. Paulus: Et probatur: Ecce Chriſti verba, Joan. 17. 3. *Hæc eſt autem vita æterna, ut cognoſcant te ſolum verum Deum, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum*. Dubio-procul ibi eſt diſtinctio inter Deum & Chriſtum, & quidem pluſquam relativa: ſi enim penes hypoſtaſim foret, dixiſſet: *Ut cognoſcant te Patrem, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum Filium*. Apoſtolus non leviora pro eodem profert diſtinctionis momento, cum ait 1. Tim. 2. 5. *Unus enim Deus, unus & Mediator Dei, &c.* Quibus ultimis verbis: *Mediator Dei*, ſecernit Chriſtum a divinitate; alias idem eſſet ſimul & Deus, & Mediator ſub eodem reſpectu, quod eſt a mente B. Pauli alienum. Nulla igitur ratione Chriſtus appellandus eſt Deus.

Reſpondeo diſtinguendo: Chriſtus ſeipſum a Patre ſecernit ratione humanitatis, concedo: ratione perſonæ, & hypoſtaſis, ſubdiſtinguo: ſi perſona ſumatur relative, concedo: ſi juxta abſolutum, nego. Chriſtus eſt Deus & homo: Deus quidem ut innumera probant Scripturæ teſtimonia: quia tamen perſonæ in divinis reduplicative ut perſonæ: & ſecundum relativum adinvicem realiter diſtinguuntur, Chriſtus etiam ut Deus ſub iſto reſpectu a Patre ſe diſtinguit; maxime vero ut homo. Igitur in utroque ſenſu recte dicitur: *Hæc eſt autem vita æterna, ut cognoſcant te ſolum verum Deum*. Solum verum Deum excludendo a divinitate Chriſti humanitatem, ſed non perſonam, cum Pater & Filius ratione naturæ ſint quid unum, juxta illud ipſius Chriſti, Joan. 14. 9. *Philippe, qui videt me, videt & Patrem*. Rurſus ibidem verſ. 10. *Ego in Patre & Pater in me eſt*. Quia tamen prima perſona a ſecunda diſtinguitur, Chriſtus primo poſuit Patrem: *Ut cognoſcant te ſolum Deum verum*. Deinde ſe ipſum his verbis: *Et Jeſum Chriſtum*; ut intelligerent diſcipuli Filium a Patre diſtinctum eſſe. Quod autem ſe a divinitate non ſeparet, patet ex duobus. Primo quidem ex eo quod ſe dicat a Patre miſſum: Igitur Mariæ præexiſtebat. Quomodo? Niſi ratione perſonæ quæ eſt Deus. Secundo, non Patrem ſolummodo, ſed & ſe ſimul cum Patre vitam æternam eſſe prædicat: ſolum autem Deum ipſam vitam æternam eſſe nemo Catholicus non novit.

Neque vero plus virium habet altera Socinianorum objectio: quandoquidem hæc eſt fides catholica unum eſſe Deum: unumque Mediatorem Dei & hominum Chriſtum Jeſum: Deum quidem ratione perſonæ, Mediatorem vero ratione naturæ aſſumptæ, cujus actiones propter Filium Dei vices humanæ ſubſiſtentiæ gerentem, infiniti valoris meriti erant. Et ſic patet ſolutio ad utrumque Scripturæ locum: namque unum tantummodo probant, videlicet Chriſtum ratione humanitatis non eſſe Deum: quod ſi quis de Chriſto ratione perſonæ eas velit intelligere auctoritates, habebit plures in Patre & Filio perſonas, ſed non deos. Hanc ipſam perſonalem diſtinctionem innuunt varia quæ ſoli Filio tribuuntur nomina, ut cum vocatur Imago, Verbum, figura ſubſtantiæ paternæ, ſed nihil ultra. Qua quidem adhibita diſtinctione, evaneſcunt omnia Crellii adverſus Chriſti divinitatem commenta.

Inſiſtunt: Atqui vox *ſolus* nedum perſonam, ſed & naturam divinam excludit a Chriſto: Ergo &c. Probatur ſubſumptum, & quidem multis momentis: Primo quidem, vox *ſolus* de ſe excludit alterum & in perſona & in natura diſtinctum. Secundo, hoc ipſum probant circumſtantiæ: quandoquidem iſta protulit verba Chriſtus, *Ut cognoſcant te ſolum verum Deum*, cum oraret: eo quippe loci rogat Patrem ut ſuos ſervet a malo diſcipulos, fundit preces pro iis omnibus qui erant in ipſum credituri: ſicque purum hominem ſe prodit.

dit. Tertio inde magnum ſequitur abſurdum, videlicet juſtos non excludi a deitate ſubſtantiali, cum vox *ſolus* non naturam, ſed perſonam tantum dicat, juxta ſolutiones datas diverſam: Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad primam probationem diſtinguo: In creatis vox *ſolus* excluſionem & perſonæ & naturæ ab alio importat, concedo: reſpectu Chriſti, nego. Nam & Deus eſt.

Ad ſecundam, ſimiliter diſtinguo: Et ex eo quod oraret cum dixit: *Hæc eſt autem vita æterna, &c.* ſequitur eſſe Deum ſimul & hominem, concedo: hominem tantum, nego: eo quippe loci abſque diſpendio ſuæ divinitatis loquitur, cum Deum appellet ſuum Patrem, cum ab eo ſe eſſe miſſum aſſerat, & quod omnium majus in ſui non minus quam Patris cognitione vitam collocet æternam.

Ad tertiam nego ſequelam: namque ex innumeris tum veteris, tum novi Teſtamenti auctoritatibus conſtat Chriſtum eſſe ſubſtantialiter Deum: quocirca reſpectu ſui vox *ſolus*, ſolam ſuppoſiti diſtinctionem importat; quod de ceteris juſtis nemo dixerit. Quinimmo ex ipſa auctoritate pro objectione allata, colligitur Chriſti divinitas, ut dictum eſt: nam & miſſus a Patre, & uti vita æterna proclamatur. Audiendus eſt de hoc momento auctor libri de Trinitate, qui Novatiano tribuitur apud Tertullianum cap. 4. 4. " Si homo tantum Chriſtus, *inquit*,
„ quare credendi nobis talem regulam
„ poſuit, quo diceret, hæc eſt autem vi-
„ ta æterna ut ſciant te unum & verum
„ Deum, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum?
„ Niſi quoniam & Deum accipi voluit,
„ quoniam ſi ſe Deum nollet intelligi,
„ addidiſſet, & quem miſiſti hominem
„ Jeſum Chriſtum, nunc autem neque ad-
„ didit, nec ſe hominem nobis tantum-
„ modo Chriſtus tradidit, ſed Deo jun-
„ xit, ut & Deum per hanc conjunctio-
„ nem, ſicut eſt, intelligi vellet. „

Inſiſtunt: Chriſtus ipſe ſe dicit creaturam: Ergo &c. Probatur Antecedens: Joan. 14. 29. ait: *Pater major me eſt*. Sed qui Deo Patre minor eſt, citra dubium eſt creatura: Ergo &c.

Reſpondeo negando Antecedens. Ad probationem diſtinguo: Pater major eſt Filio, ſi Filius ſpectetur ut homo, concedo: ſi ratione perſonæ, ſubdiſtinguo: Pater major eſt majoritate originis, concedo: majoritate naturæ, nego. Pater æternus, major eſt Filio ratione originis: Ita Concilium Sardicenſe Epiſtola Synodica, quam refert Theodoretus Lib. 2. cap. 8. Baſilius Lib. 1. contra Eunomium: Major eſt etiam in natura ſi Filius ſpectetur ut homo. In illo ſenſu interpretantur ſententiam Chriſti Patres, maxime S. Athanaſius Lib. de humana natura ſuſcepta. Gregorius Nyſſenus Lib. de Abraham, Ambroſius Lib. 3. de fide cap. 4.

Obſtrepunt: Atqui Chriſtus ſecundum ſe totum ſe Patre minorem dicit: Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Primo quidem, ideo hæc verba protulit, ut intelligerent diſcipuli ſe ad Patrem confugiendum eſſe, ut majori donetur felicitate. Secundo, ſi fuit Deus, non potuit abſque æquivocationis labe ſe Patre minorem proferre; falſa, quod abſit dicere, fuiſſet ejus propoſitio. Ceterum, aſſerere Chriſtum eſſe Patre minorem ratione humanitatis, non divinitatis, eſt petere principium, cum caput controverſiæ ſit inter Socinianos & Catholicos de ejus divinitate, quam illi negant.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad primam probationem diſtinguo: Et ibi loquitur Chriſtus ut homo, concedo: unde non mirum ſi dixerit ſe aſcendere ad Patrem, ut majorem haberet felicitatem, ſcilicet pro ſua mirabili humanitate: & loquitur ut Deus, nego.

Ad ſecundam dicimus, Chriſtum citra æquivocationis nævum potuiſſe varia de ſe aſſerere propter duas quas in ſe complectitur naturas, humanam ſcilicet & divinam; porro juxta Logicæ leges, ubi ſunt diverſæ naturæ, diverſa quoque adſunt prædicata.

Ad tertiam nego, Catholicos petere principium cum diverſa in Chriſto concilient ratione humanitatis & divinitatis: dependentiam hominis, independentiam vero Dei: namque omni argumentorum genere probatur Chriſtum eſſe Deum. Sanctus Chryſoſtomus Homil. 26. in 1. ad Cor. 48. ait: " Cum humile aliquid dici-
„ tur de Chriſto qui carne præditus eſt,
„ non ad divinitatis abjectionem trahen-
„ dum eſt: quod dicitur, cum Incarna-
„ tioni conveniat. „

S Y-

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Conſtat ex nominibus Dei quæ Chriſto tribuuntur, ipſum eſſe Deum.

PRIMO: Supremum numen vocatur I. Exod. 3. *qui eſt*, ſic & Chriſtus, Joan. 3. II. Deus paſſim in Scripturis, *Geova* & videns appellatur, ſic & Chriſtus, Joann. 1. III. Dominus, ſic & Chriſtus Apoc. 4. IV. Inviſibilis Exod. 33. 20. ſic & Chriſtus 1. Tim. 1. 2.

Secundo: Suffragantur Patres: Juſtinus Apol. 1. Tertullianus Lib. contra Praxeam, Cyprianus Lib. de vanitate Idol. Origenes Lib. 7. contra Celſum, qui omnes ex nominibus Dei Chriſto attributis concludunt illum eſſe Deum.

Tertio: Idem ex ratione conſtat: nomina enim explicant rerum naturas, maxime dum cuncta & ſemper de eodem dicuntur, ſicut contingit in Chriſto, qui ubique & perpetuo nominibus Dei celebratur.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET EXPLICATIONUM.

PRIMO: Objecta Socinianorum ne minimum quidem in hoc momento faceſcunt negotium: ultro quidem fatemur homines quandoque deos nominari, ſed hoc intelligi improprie & lato modo liquet, cum in eadem Scriptura homines nuncupentur, nuſquam vero de eis prædicetur eos ante mundum extitiſſe, ſicut de Chriſto non ſemel dicitur.

Secundo: Cum ait Chriſtus vitam æternam in eo ſitam eſſe, ut homines cognoſcant ſolum Deum verum, non perſonam ſuam, ſed naturam humanam in ſe ſpectatam a divinitate ſejungit.

Tertio: Similiter quando ait Patrem eſſe ſeipſo majorem, loquitur de ſe ut homo eſt.

§. III.

Tertium divinitatis Chriſti argumentum ex proprietatibus Dei, quæ illi conveniunt.

ILLE eſt Deus, cui conveniunt Dei attributa: Atqui Chriſto conveniunt Dei attributa & proprietates: Igitur eſt Deus. Probatur minor ab enumeratione partium.

Prima, Dei proprietas eſt, quod ſit ens a ſe, juxta illud Exodi: *Ego ſum qui ſum*: Atqui iſta proprietas etiam Chriſto convenit, juxta illud Apocalypſis 1. *Ego ſum alpha*: Ergo &c.

Secunda, Eſt æternitas; ſic enim ſcribitur Gen. 21. 33. *Invocavit ibi nomen Domini Dei æterni*: Atqui iſtud attributum etiam Chriſto convenit, juxta illud Joan. 1. *In principio erat Verbum*: Igitur eſt ab æterno, ut interpretantur Patres, & illud Matth. 6. *Qui inhabitat lucem inacceſſibilem*. Quæ verba ex Aug. Tract. 25. in Joan. deſignant veram æternitatem.

Tertia, Immutabilitas de Deo prædicatur Pſal. 101. 28. his verbis: *Tu autem idem ipſe eſt, & anni tui non deficient*. Atqui etiam immutabilitas Chriſto competit; ſic enim de eo diſſerit Paulus ad Hebr. cap. 1. 12. *Omnes ut veſtimentum veteraſcent, & velut amictum mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipſe es, & anni tui non deficient*. Ergo &c.

Quarta, Eſt immenſitas, juxta illud Jerem. 23. 24. *Cœlum & terram ego impleo*: Atqui etiam hæc convenit Chriſto; habetur enim Joan. 3. *Nemo aſcendit in cœlum, niſi qui deſcendit de cœlo filius hominis, qui eſt in cœlo*. Et illud Matth. 18. 20. *Ubi enim ſunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum*. Ergo &c.

Quinta, Eſt omnipotentia juxta illud Gen. 17. *Ego Deus omnipotens*. Idem de Chriſto prædicatur Apoc. 4. 8. *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens*. Quæ quidem verba intelliguntur de eo: Enim vero cap. 1. 8. habetur de eodem Domino: *Ego ſum Alpha & Omega, principium & finis, dicit Dominus, Deus, qui eſt, qui erat, & qui venturus eſt, omnipotens*. Ille autem qui venturus eſt, ad judicandum orbem terrarum in juſtitia, eſt ipſe Chriſtus.

Sexta, Eſt ſapientia, ſic enim ſcriptum eſt Rom. 16. 27. *Soli ſapienti Deo*. Atqui iſta proprietas divina utique Chriſto convenit, juxta illud ad Coll. 2. 3. *In agnitionem myſterii Dei Patris & Chriſti Jeſu: in quo ſunt omnes Theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi*: Ergo &c.

Septima, Eſt bonitas, juxta illud Sap. 7. 24. *Omnibus enim mobilibus mobilior eſt ſapientia .... Vapor eſt enim virtus Dei ....*

Et imago bonitatis illius. Sed & illud attributum Chriſto Domino tribuitur, juxta Matth. 20. 15. *An oculus tuus nequam eſt, quia ego bonus ſum?* Ergo &c.

Octava, eſt ſuprema majeſtas, quæ paſſim in Scripturis de Deo prædicatur: ut Iſaiæ 6. 1. his verbis: *Vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum & elevatum &c.* Atqui majeſtas etiam Chriſto Jeſu competit; ait enim Apoſtolus Hebr. 1. 6. *Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit: Et adorent eum omnes Angeli ejus*: Ergo &c.

Patres paſſim delineant Chriſti attributa: unum ſolum, aut alterum afferemus in teſtimonium.

Primus eſt Tertullianus, qui libro de præſcriptionibus adverſus hæreticos cap. 13. pag. 235. ſic loquitur: " Regula eſt „ autem fidei, ut jam hinc quid credamus, profiteamur; illa ſcilicet qua creditur, unum omnino Deum eſſe; nec „ alium præter mundi conditorem; qui „ univerſa de nihilo produxerit per Verbum ſuum, primo omnium emiſſum: „ id Verbum filium ejus appellatum, in „ nomine Dei varie viſum Patriarchis. „ Ergo &c.

Irenæus ante ipſum Lib. 3. cap. 20. pag. 282. de filio Dei incarnato idem dicit; " Oſtenſo manifeſte quod in principio „ Verbum exiſtens apud Deum, per „ quem omnia facta ſunt, qui & ſemper aderat generi humano, hunc in „ noviſſimis temporibus ſecundum præfinitum tempus a Patre, unitum ſuo „ plaſmati paſſibilem hominem factum: „ excluſa eſt omnis contradictio dicentium: ſi Ergo tunc natus eſt, non erat „ ante Chriſtus. Oſtendimus enim, quia „ non tunc cœpit filius Dei, exiſtens „ ſemper apud Patrem, ſed quando incarnatus eſt & homo factus, longam „ hominum expoſitionem in ſeipſo recapitulavit .... ut quod perdideramus in „ Adam ..... reciperemus. „ Sed ille qui eſt & Verbum, & Patris æterni Filius; qui teſte Tertulliano, apellatur Deus, qui ex Irenæo apud Deum ſemper præexiſtebat, incarnatus eſt ut nos redimeret, habet omnes Dei proprietates: Igitur eſt verus Deus.

Fit ſatis Socinianorum objectionibus.

Objiciunt: Ille non habet proprietates divinas, qui non habet ſupremam poteſtatem, quæ quidem inter attributa divina eſt perfectio palmaris. Atqui Chriſtus non habet ſupremam poteſtatem: Ergo &c. Probatur minor: Primo, quia Matth. 20. 23. ſic reſpondet matri filiorum Zebedæi petenti primas in regno ſuo ſedes pro filiis ſuis: *Sedere autem ad dexteram meam, vel ſiniſtram non eſt meum dare vobis*: Ergo &c. Confirmatur 1. Cor. 15. Apoſtolus de Chriſto ſic loquitur: *Cum tradiderit regnum Deo & Patri: cum evacuaverit omnem principatum & poteſtatem, & virtutem;* quibus verbis liquet Chriſtum oblaturum eſſe regnum ſuum Deo Patri tamquam ſuperiori, unde ibidem v. 28. ſubdit: *Cum autem ſubjecta fuerint illi omnia: tunc & ipſe filius ſubjectus erit ei, qui ſubjecit ſibi omnia*. Sed qui eſt ſubjectus Deo Patri, non eſt Deus, nec divinis gaudet proprietatibus: Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad primam probationem, diſtinguo: Et Chriſtus loquitur ut homo, quum dicit, ſedere ad dexteram meam, aut ad ſiniſtram non eſt meum dare vobis, concedo: & loquitur ut Deus, nego.

Reſpondeo II. aliter diſtinguendo: Non eſt meum dare vobis, hoc eſt, nec voluntas & decretum Patris, nec juſtitia quæ diſtribuit unicuique juxta laborem, hoc exigunt, concedo: hoc eſt, non habeo poteſtatem, nego. Deus decernit coronas juxta merita; idcirco ait Chriſtus: *Non eſt meum dare vobis*. Hoc eſt indiferenter, quia juſtitiæ jura obſervanda ſunt: ſenſus eſt igitur, tantum meriti habete, quantum requiritur ad illam ſeſſionem, quia dubio procul illam habebitis, ſin minus e contra. Sic Scripturæ locum explanat S. Cyrillus Alexandrinus Lib. 10. Theſ. cap. 5. " Oportet certe non ita inconſiderate Salvatoris verba exponere. Nam ſi diligenter „ perſpicere ſingula volueritis, nihil invenietis quo impietas veſtra poſſit juvari. Acceſſerunt Zebedæi filii ad Chriſtum, ſupremoſque honores petebant, „ qui aliis debebantur. Ad quam petitionem convenienter Salvator reſpondit:

non

„ non eſt meum dare; non quia poteſtatem dandi non habeat, ſed quia proportionaliter certantibus dantur. Nam quemadmodum, ſi quis certamen inſtituerit, & munera declaraverit, ad petentes maxima præmia dicat, non eſt meum dare: non enim certandi munera ſic mihi propoſita ſunt, ut velim petentibus dare quibuſcumque, ſed illis ſolum qui certando ſuperabunt: ſic Salvator quoque: Non eſt meum dare, inquit, ſupremum honorem petentibus, qui reſervatus eſt in præſcientia Patris illis, quos exceſſus certandi commendavit. Quare Domini hæc reſponſio, non poteſtatem negat, ſed diſpenſationem oſtendit. Quomodo enim ipſe non poteſt dare quibus velit, cum inveniatur omnibus diſcipulis id eſſe largitus? Amen amen, inquit, dico vobis, quando filius hominis ſedebit in ſolio majeſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper duodecim ſedes. Quomodo ergo qui omnibus potuit dare, duobus non potuit? ... Præterea, ſi vere dicit omnia ſibi tradita eſſe a Patre, & in omnibus gratia etiam hæc continetur: non negat poteſtatem dandi cum dicit: non eſt meum dare; ſed diſpenſativa oratio eſt. „

Ad primam confirmationem diſtinguo: Chriſtus offert Patri regnum ſuum, ut homo, & mediator de inferis triumphans, ſeu ut Eccleſiæ Caput, concedo: ut Deus, nego. Chriſtus poteſt conſiderari dupliciter, nempe ut Deus formaliter; deinde ut Redemptor & Caput Eccleſiæ. Primo modo ſpectatus nihil offert, ſed tantum ſecundo modo conſideratus: enim vero caput morale non cenſetur perfectum, niſi cum membris unitum: porro in fine ſæculorum omnia membra electa erunt ſubjecta Chriſto triumphatori, & tunc offeret regnum illud glorioſum, Eccleſiam ſcilicet ſine ruga, Patri, ipſe utique ut homo, ac Redemptor tamquam Patri ſubjectus ſeſe Patri offeret in odorem ſuavitatis. Solutio eſt Hilarii in Pſal. 149. his verbis: “ Regnat itaque Dominus non regni poteſtate cariturus, ſed nos, qui regnum ejus ſumus, Deo Patri traditurus in regnum; Regni traditio, noſtra provectio eſt, ut qui in regno filii erimus, in regno quoque ſimus & Patris. „

S. Athanaſius Libr. de natura humana ſuſcepta, ſic interpretatur iſta Apoſtoli verba in objectione laudata: *Cum autem ſubjecta fuerint illi omnia, tunc & ipſe filius ſubditus erit ei: Quæ verba*, inquit, *hunc habent intellectum: cum omnes filio ſubjecti, ejuſque membra reperti fuerimus, ac per eum geniti in filios Dei: vos enim eſtis, inquit, in Chriſto Jeſu: tunc & ipſe pro nobis ſubjicietur Patri, ut caput pro ſuis membris. Quamdiu enim non ſubjecti ſunt omnes, ipſe eorum caput, nondum ſubjectus Patri ſuo videtur, expectans ſua propria membra.* Et ſic patet ſolutio ad 2. confirmationem.

Non abſimili modo S. Cyrillus Alexandrinus reſpondet ad objectionem, & de hoc momento mira dicit Libr. 10. Theſ. cap. 8. pag. 131. “ Nonne, *ait*, in hominibus quoque filii Patribus ſubjiciuntur, nec tamen minores ullo modo ſunt, quantum ad ſubſtantiæ naturæque rationem? Si ergo deberet ita fieri, nemo negabit in nobis, neque idcirco majores eſſe aut minores natura diceteos qui ſubjiciunt, aut qui ſubjiciuntur: quare id in Deo quoque ſimiliter ſine impietate fieri non putabimus: non enim ſubjectio in ipſo eſſe filii eſt, aut ipſum eſſe filii in ſubjectione: Sed cum in propria ſit hypoſtaſi, ſubjici Patri dicitur. Unde ſubjectio minorem filii naturam Patre oſtendere non poteſt... Sed quid dicetis, ſi Pater quoque ſubjici filio reperietur? Subjicitur certe alteri qui ei miniſtrat. Pater vero miniſtrat filio, ut canit Pſalmiſta: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos, ſcabellum pedum tuorum. Si ergo Pater quamvis miniſtrat filio, minor tamen ipſo propterea non eſt; nec filius quia Patri ſubjicitur, minor Patre putandus eſt. Sed ſenſum verborum Apoſtoli modo conſideremus. Omnia Pater per filium operatur: idque ſubjectionis conditio eſt, ut voluntatem Patris in omnibus filius habeat. Una enim voluntas amborum eſt, unde cum dicat Pater: faciamus hominem; homo a filio divinitus formatur. Docet igitur Paulus, in futuro quoque ſæculo Patrem in nobis non aliter quam per filium habitare, ideo ſcribit: quando ſubjecta filio erunt omnia, tunc ipſe quoque Patri ſubjicietur qui ſibi omnia ſubjecit. Et addit:

„ ut Deus ſit omnia in omnibus.... Ver-
„ ba igitur ſingula diligenter, & totus
„ contextus eorum conſiderandus eſt.
„ Quando inquit ſubjecta ipſi erunt om-
„ nia, illo videlicet excepto qui filio ſub-
„ jicit omnia, tunc ipſe quoque filius ſub-
„ jicietur ei, qui ſubjecit ſibi omnia ut
„ ſit Deus omnia in omnibus. Hoc igitur
„ ſignificare voluit: Subjectus nunc quo-
„ que Chriſtus Patri eſt, non tamen pro
„ omnibus, ſed pro ſolis credentibus in
„ eum, pro quibus ſeipſum tamquam im-
„ maculatum agnum Patri obtulit, ut ab
„ omni peccato liberatos Patri offerret.
„ Quando igitur omni undique extermi-
„ nato errore, univerſus terrarum orbis
„ ad verum Deum converſus, Dominum
„ Deum Jeſum Chriſtum confitebitur, ſa-
„ lutariaque ipſius mandata ſequetur:
„ tunc, inquam, quia omnes ibi erunt
„ ſubjecti, ipſe quoque pro omnibus Pa-
„ tri ſubjicietur, & Pontifex omnium
„ ſimpliciter factus omnibus per ſeipſum
„ participationem Patris largietur. „ Tum ſubdit: “ Hæc autem adminiſtratio at-
„ que ſubjectio non repellit eum a natu-
„ rali dignitate filii. Nam quamvis natu-
„ ra filius & æqualis Patri, condeſcen-
„ dens tamen etiam tunc miniſtrabit Pa-
„ tri, cognitionem deitatis nobis largiens,
„ ut tantum cognoſcamus, quantum reci-
„ pere poterimus.„

Inſtant: Ille non habet proprietates divinas, niſi per participationem, & Patri ſubjectionem, qui per ſe, & ex natura ſua non habet: Atqui Chriſtus non habet per ſe, & ex jure avito Dei proprietates, ſed tantum per dependentiam a Patre: Ergo &c. Probatur minor: ſi proprietates divinæ Chriſto competerent jure naturali ſimpliciter & abſolute, utique ſemper de illo prædicarentur: Atqui hoc non eſt, juxta illud Marci 10. 19. *Nemo bonus niſi Deus;* inquit Chriſtus homini, qui illum appellabat bonum.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem diſtinguo: Et Chriſtus loquitur ut homo, concedo: ut Deus, nego. Vir de quo ſermo habetur, Chriſtum agnoſcebat ut magiſtrum bonum, ſed nondum confitebatur Deum; ut igitur Chriſtus illum quaſi manu duceret ad ſuæ divinitatis agnitionem, dixit illi, *nemo bonus, niſi unus Deus;* ut juvenis intelligeret in Chriſto non ſolum agnoſcendum eſſe hominem, verum etiam Deum. Ita Athanaſius Libr. de natura humana Hilar. Lib. 9. de Trinitate. Baſilius Libr. 4. contra Eunomium, Gregor. Nyſſ. Lib. 1. contra eumdem, Nazianzenus Orat. 36. tum & Ambroſius Lib. 2. de fide.

Urgent: Si Chriſtus haberet proprietates divinas, maxime immenſitatem: Atqui non habet. Ergo &c. Probatur minor: Si immenſitate Chriſtus gauderet, maxime quia 1. Cor. 10. 9. Apoſtolus dicit Chriſtum extitiſſe tempore Iſraelitarum, ipſoſque illum tentaſſe in deſerto, juxta illa ejuſdem Apoſtoli verba: *Neque tentemus Chriſtum, ſicut quidam eorum tentaverunt, & a ſerpentibus perierunt:* Atqui hoc intelligitur ſolum metaphorice; & probatur: Primo, quia omnia in figuris contingebant Judæis ex Apoſt. II. Epiphanius Hær. 42. dicit locum Apoſtoli fuiſſe a Marcione defloratum, & pro ly *Dominum*, poſuiſſe *Chriſtum*. III. Codex Alexandrinus antiquiſſimus pro Chriſto ponit, Deum: & ſic etiam legit codex Lincolnienſis in Polyglottis, ubi refertur: Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem primi & ſecundi argumenti. Ad primam probationem diſtinguo: Omnia contingebant in figuris in v. Lege, quantum ad Incarnationem præludendam, concedo: quantum ad divinitatem, nego. Ex Patribus in primo articulo citatis, filius Dei apparebat Patriarchis, ut ſuam præluderet Incarnationem, idcirco ab Apoſtolo vocatur Chriſtus: nempe figurative, & ut incarnandus: Sed in ſenſu reali & identico, nominatur filius Dei. Chriſtus dicitur Deus ſecundum perſonam; unde verum eſt in hoc ſenſu Iſraelitas tentaſſe Chriſtum in deſerto.

Ad Epiphanium diſtinguo: Putavit errore deceptus Marcionem adulteraſſe Apoſtoli locum, concedo: ſecus, nego. Igitur quando Epiphanius facit Marcionem auctorem codicis noſtri, errore detentus fuit, ſiquidem lectio talis codicis cum ceteris codicibus retinet *Chriſtum;* ita etiam Syriaca lectio ipſo Marcione antiquior: eodem modo legitur in variis Eccleſiarum codicibus Marcione vetuſtioribus.

Ad ſecundam confirmationem dico, ceteros

ros codices anteponendos eſſe Alexandrino: principium erroris illud eſt, quod Scriptor non capiens quo ſenſu Chriſtus ab Iſraelitis tentatus fuiſſet, pro *ly Chriſtum*, poſuerit *Deum*.

Replicant: Qui eſt mutabilis non eſt Deus, nec habet proprietates divinas: Sed Chriſtus eſt mutabilis, juxta illud Hebræor. 1. *Sedet ad dexteram majeſtatis in excelſis; tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hereditavit*. Ecce ex Apoſtolo Chriſtus fit melior Angelis. Igitur tranſit a ſtatu minus perfecto ad meliorem, quod ſane Deo nuſquam convenire poteſt.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem, diſtinguo: Chriſtus factus eſt melior Angelis ut homo, quatenus legem & meliorem & efficaciorem dedit ea quam Moyſi dederunt, concedo: & ideo majori gloria donatus eſt, quippe qui nedum legem quæ erat umbra futurorum, ſed & veritatem, & gratiam peccatorum remiſſivam contulerit, dicente Joanne 1. *Lex per Moyſen data eſt: gratia & veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt*. Melior ut Deus factus eſt, nego. Quocirca Apoſtolus non dicit, filius factus eſt melior, ſed Chriſtus. Sic explicat Apoſtolum S. Cyrillus Alex. Lib. 8. Theſ. pag. 102. cap. 2. his verbis: " Quum hæc ita ſe habeant, ſic „ aperte Paulus dicere videtur: quando „ filius Dei propter nos factus eſt homo, „ quando immunditia peccatorum per ipſum purgata, ſed & in dexteris magnitudinis in excelſis: tum melior Angelis „ factus eſt, non quia naturam in aliud „ mutaverit, vel quia factus ſit poſtea „ quod prius non erat. Non enim de natura filii modo ſermo habetur, ſed de „ ea, quæ tempore Incarnationis facta ſit. „ Ita non Angelorum naturam naturæ filii comparat, ſed rerum & adminiſtrationum comparatione inducta, meliorem adminiſtrationem filii fuiſſe affirmat. „ Igitur ex Cyrillo Apoſtolus intendit ſolum probare Hebræis legem Chriſti eſſe lege Moſaica longe meliorem.

Contra: Qui eſt ſolum Deus lato modo, non habet proprietates divinas ſibi connaturales: Atqui Chriſtus ſic habet ſolum divinitatem; Ergo &c. Probatur minor: Philip. 2. 7. Chriſtus dicitur in forma Dei eſſe, & exinanitus, juxta illud Apoſtol. *In ſimilitudinem hominum factus, & habitu inventus, ut homo*. Deus autem exinaniri nequit. II. Ibidem additur: *Propter quod & Deus exaltavit illum*; Deus autem non exaltatur, cum nihil ſit ſupra ipſum. III. Apocal. 5. 12. legitur: *Dignus eſt agnus, qui occiſus eſt accipere virtutem, & divinitatem, & ſapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam*. Sapientia autem, fortitudo, atque honor ſunt quædam perfectiones accidentales, maxime quando dicuntur accipi: Quid plura? Propheta Evangeliſta loquitur eodem modo de divinitate, & ſapientia, & fortitudine: dicit Agnum recipere divinitatem, ſicut ſapientiam & honorem: Sed ſapientia & fortitudo ſunt virtutes accidentales & creatæ. Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad primam probationem diſtinguo: Chriſtus erat in forma Dei naturali, concedo: in forma Dei tantum morali, nego. Prima forma non excludit divinitatem, ſed tantum ſecunda. Quod autem Apoſtolus loquatur in primo ſenſu, patet ex verbis antecedentibus: *Qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo*. Ceterum Chriſtus exinanitus eſt ut homo, minime vero ut Deus.

Reſpondeo ad 2. diſtinguendo minorem: Chriſtus ut homo exaltatus eſt, concedo: ut Deus & ratione perſonæ, nego. Ipſe Apoſtolus cuncta ſecernit. Audias velim verba antecedentia: *Qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinanivit formam ſervi accipiens ... propter quod Deus exaltavit illum*. Quem quæſo exaltavit, non certe perſonam Deo æqualem, ſed ſervum quem accepit? *Propter quod*, inquit Apoſtolus, *& Deus exaltavit illum*. Audi ſubſequentia, & humiliatum adorari: *Ut in nomine Jeſu omne genu flectatur*. Porro nemo non novit adorationem ſoli Deo deberi: Igitur Chriſtus nedum homo, ſed & Deus erat.

S. Cyrillus hanc præoccupat Eunomii objectionem Lib. 8. Theſau. cap. 1. pag. 99. & ſic reſpondet: " Quomodo autem „ nomen quod eſt ſuper omne nomen accepit, qui ſemper in eo ipſo nomine „ adoratus eſt? Semper enim ut Deus a „ creaturis colitur. Audi Scripturam: „ Deus in nomine tuo ſalvum me fac: & „ ado-

„ adorent nomen tuum Domine magnum. Et ante ſolem permanet nomen ejus: & date gloriam nomini ejus. „ Et iſti in equis, nos autem in nomine „ Domini noſtri magnificabimur. Quomodo ergo accepit nomen quod ſemper habebat? Sed manifeſtum, videlicet eſt, „ quia Verbum in principio erat, & Deus „ erat Verbum, & erat ſemper in principio apud Deum. In extremis vero temporibus propter ſalutem noſtram verus „ Deus factus homo verus, humiliavit ſeipſum, & ideo dicitur exaltari: non ſecundum Verbi naturam, ſed ſecundum „ Incarnationis Myſterium. „

Subjicit ibidem, filium Dei incarnatum exaltatum fuiſſe, ut nos ipſos exaltaret: “ Non erat igitur opus, *inquit*, ſicut Deo, „ ſed ſicut homini portas cœlorum aperire. Quare ſicut non ut Deus, ſed ut „ homo propter nos, & pro nobis cœlos ingreditur, ut nos per ipſum introducat, quamvis ſemper Altiſſimus ut „ Deus ſit, tamen ut homo propter nos „ exaltatur, ut in ipſo nos quoque exaltemur, & ita reformaret nos in ſeipſum: totamque naturam noſtram ad „ Creatoris imaginem reformaret. „

Ad 3. diſtinguo utique: Dignus eſt Agnus recipere virtutem & divinitatem, quoad nos, id eſt, ut cognoſcatur ejus divinitas, concedo: accipere rigoroſe, nego. Porro Chriſtus erat Deus, ſed ut talis non cognoſcebatur ab omnibus; Incarnatio enim erat ſcandalum Judæis, Gentilibus vero ſtultitia: promeruit laboribus ſuis hanc gloriam accidentalem, quæ conſiſtit, teſte Ambroſio, in clara Dei cum laude notitia: eſſentialis quidem ea eſt ut Chriſtus cognoſcatur a Patre in æternitate tamquam filius naturalis & ſibi coæqualis, accidentalis vero ut cognoſcatur uti talis etiam ab omnibus hominibus. Quod autem ille ſenſus ſit germanus, patet ex Apoc. 4. 11. poſtquam enim ſeniores adoraverunt in Throno viventem in ſæcula ſæculorum, mittebant coronas ſuas ante thronum Agni, dicentes: *Dignus es Domine Deus noſter accipere gloriam & honorem, & virtutem, qua creaſti omnia*. Certum eſt Patrem æternum non accipere virtutem a creaturis; hoc ergo intelligitur de confeſſione perfectionum filii Dei, tum quia ille qui dicitur dignus accipere divinitatem, ipſe nominatur Deus.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Attributa Dei Chriſto conveniunt.

PRIMO QUIDEM Apoc. 1. dicitur *Alpha*, hoc eſt omnis creaturæ principium, & qui eſt. II. Æternus Joan. 1. his verbis: *In principio erat Verbum*. III. Immenſus Matth. 18. IV. Bonus Matth. 20. ſupremus Dominus Heb. 1. *Et cum introducit primogenitum*, ait Apoſtolus, *in orbem terræ, dicit, & adorent eum omnes Angeli ejus &c.*

Secundo: Aſtipulantur Patres: In primis Irenæus Lib. 3. cap. 20. ubi docet filium Dei incarnatum ab æterno in ſinu Patris præextitiſſe, & eſſe Deum omnibus perfectionibus affluentem. Tertullianus Lib. de Præſcr. cap. 13. idem dicit.

Tertio: Hoc probat ipſe Chriſtus Joan. 10. ubi ſe dicit Deum, & ſuam probat Judæis divinitatem operibus omnipotentiæ, dicens v. 37. *Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio: & ſi mihi non vultis credere, operibus credite.*

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET EXPLICATIONUM.

PRIMO: Non deficit potentia divina Chriſto, tametſi dicat matri filiorum Zebedæi: *ſedere autem ad dexteram meam, vel ad ſiniſtram non eſt meum dare vobis*: quia ibi loquitur ut homo, & juxta decretum quo ipſe ut Deus cum Patre ſtatuerat electis juxta eorum opera gloriam retribuere.

Secundo: Verum quidem eſt Chriſtum ut Eccleſiæ Caput cum electis & ſanctis membris unitum in conſummatione ſæculorum Deo ſubjectum fore, ſed & in hoc loquitur ut homo, & ut mediator, qui Eccleſiam abſque ruga, quando per gratiam conſummatam triumphabit in electis, veluti ſuum regnum offeret Patri. Sic Scripturam interpretatur Cyrillus Lib. Theſ. cap. 8.

Tertio: Neque vero Chriſtus intelligi debet exaltandus ut Deus, ſed ſolum ut homo, cum Apoſtolus Phil. 2. expreſſe dicat

dicat propter exinanitionem aſſumptam, a Patre fuiſſe exaltatum.

§. IV.

Quartum argumentum Divinitatis Chriſti, ex operationibus divinis quas ipſe habet.

Ille eſt Deus, cui competunt omnes operationes Deo propriæ: Atqui operationes Deo propriæ, Chriſto conveniunt: Igitur eſt Deus. Probatur minor ab enumeratione partium.

Prima Dei operatio eſt proceſſio Dei activa ad intra, a Patre ſiquidem procedit filius, juxta illud Chriſti effatum Joann. 16. 28. *Exivi a Patre:* Atqui proceſſio activa etiam Chriſto competit, nam Spiritus ſanctus ab ipſo procedit, juxta illud Joan. 16. 14. ubi Chriſtus loquens de de Spiritu ſancto, ait: *Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, & annunciabit vobis. Omnia quæcumque habet Pater, mea ſunt: Propterea dixi: quia de meo accipiet, & annunciabit vobis.* Quibus verbis duo nos edocet Chriſtus, nempe Spiritum ſanctum ab ipſo procedere, quia de illo accipit: alterum vero, ideo ab ipſo procedere, & de illo accipere, quia quæcumque habet Pater, ſua ſunt.

Secunda Dei operatio eſt miſſio; Pater enim miſit filium ſuum in mundum, ut legitur paſſim in Evangelio: Atqui mittere convenit utique Chriſto, juxta illud Joan. 15. 26. *Cum autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre ſpiritum veritatis qui a Patre procedit.* Et cap. 16. 8. *Si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos; ſi autem abiero, mittam eum ad vos.* Ex iſtis verbis duo reſultant, nempe Spiritum ſanctum procedere a Patre, & a Filio, ſeu, ut multi Patres vertunt, a Patre per filium, ſiquidem omnia, quæ Patris ſunt, etiam ſunt Filii: deinde Spiritum ſanctum etiam a Chriſto mitti ad fideles, unde Joan. 5. 17. 18. habetur, filium facere quæ Pater facit. *Pater meus uſque modo operatur, & ego operor. Propterea ergo magis quærebant eum Judæi interficere: quia non ſolum ſolvebat ſabbatum, ſed & Patrem ſuum dicebat Deum, æqualem ſe faciens Deo. ... Quæcumque enim ille fecerit: hæc & filius ſimiliter facit.*

Tertia Dei operatio eſt creatio; ſic enim habetur Gen. 1. 1. *In principio creavit Deus cœlum & terram.* Atqui creatio competit Chriſto; ſcriptum eſt enim Coloſſ. 1. 16. *In ipſo condita ſunt univerſa in cœlis, & terra, viſibilia & inviſibilia, ſive Throni, ſive Dominationes, ſive Principatus, ſive Poteſtates: omnia per ipſum & in ipſo creata ſunt.* Et 1. Cor. 8. *Unus Dominus J. C. per quem omnia.*

Quarta Dei operatio eſt rerum conſervatio, juxta illud Act. 17. 28. *In ipſo enim vivimus, movemur, & ſumus.* Atqui conſervatio tribuitur etiam Chriſto, juxta illud Hebr. 13. *Portanſque omnia verbo virtutis ſuæ.* Ergo &c.

Quinta Dei operatio eſt dare vitam, & omnia vivificare, juxta illud Geneſ. 2. 7. *Factus eſt homo in animam viventem:* Atqui etiam Chriſtus dat vitam creaturis, ut habetur Joan. 13. *Quod factum eſt in ipſo vita erat.* Rurſus Joann. 10. 10. *Veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant:* Ergo &c.

Sexta Dei operatio, eſt ſalvare homines, juxta illud Pſalmi 27. *Deus noſter, Deus ſalvos faciendi.* Et Iſai. 45. 22. *Deus juſtus, & ſalvans non eſt præter me.* Atqui ſimiliter competit Chriſto ſalvare homines, juxta illud Matth. 1. 31. *Vocabis*, inquit Angelus S. Joſepho *nomen ejus Jeſum: ipſe enim ſalvum faciet populum ſuum a peccatis eorum.* Et Philipp. 3. 20. *Salvatorem expectamus Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.*

Septima Dei operatio, eſt ſanctificare animas; legitur enim Levit. 21. 9. *Ego ſanctus ſum Dominus, qui ſanctifico eos.* Atqui ſanctificare animas pertinet utique ad Chriſtum; ait enim Apoſtolus Epheſ. 5. *Chriſtus dilexit Eccleſiam, & ſeipſum tradidit pro ea, ut eam ſanctificaret.* Ergo &c.

Octava Dei operatio, eſt juſtificare peccatorem; ſic enim ſcribit Paulus Rom. 8. 34. *Deus qui juſtificat.* Et ante ipſum Iſaias cap. 43. 25. *Ego ſum ipſe, qui deleo iniquitates tuas.* Atqui etiam Chriſtus delet peccata; ſcriptum eſt enim Joann. 1. 29. *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.* Et adhuc Hebr. 1. 3. *Portanſque omnia verbo virtutis ſuæ, purgationem peccatorum faciens.* Ergo &c.

Nona Dei operatio eſt ſuſcitare mortuos, juxta illud Joan. 5. 21. *Pater ſuſcitat mortuos,*

tuos, inquit Chriſtus, *& vivificat*. Poſtea ſubdit: *Sic & filius, quos vult, vivificat*. Ergo &c.

Decima Dei operatio, eſt regere, & gubernare animas; ſcriptum eſt enim Pſal. 22. 1. *Dominus regit me, & nihil mihi deerit:* Atqui Chriſtus etiam gubernat animas, juxta illud Joan. 15. 5. *Sine me nihil poteſtis facere*. Ergo &c.

Undecima Dei operatio, eſt conſolari animas tribulatorum, juxta illud 2. Cor. 1. *Benedictus Deus & Pater D. N. J. C. qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra*. Atqui ſupra modum etiam Chriſtus conſolatur tribulatos; ait enim Matth. 11. 28. *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos*. Et iterum 2. Cor. 1. 5. *Per Chriſtum abundat conſolatio noſtra*. Ergo &c.

Denique proprium eſt Dei operari mirabilia, juxta illud Baruch 3. 33. *Qui emittit lumen, & vadit: & vocat illud, & obedit illi in tremore; ſtellæ autem dederunt lumen in cuſtodiis ſuis: & lætatæ ſunt: vocatæ ſunt, & dixerunt: adſumus*. Atqui etiam Chriſto competit mirabilia operari, juxta illud Luc. 8. 25. *Quis putas hic eſt, quia & ventis, & mari imperat, & obediunt ei?*

Reſpondetur objectionibus Socinianorum obſtrepentium.

Objiciunt: Prima inter Chriſti operationes quoad nos, eſt apparitio facta Patriarchis, quos allocutus eſt, ut dictum eſt ſupra: Atqui Angelus ſolum præfigurans Chriſtum locutus eſt Patriarchis: legitur enim Gen. 31. 11. *Dixitque Angelus Dei ad me in ſomnis: Jacob: & ego reſpondi, adſum*. Tum cap. 32. 24. *Ecce vir luctabatur cum eo uſque mane*, ſcilicet cum Jacob: ergo non Chriſtus, ſed Angelus locutus eſt Patriarchis.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Magni conſilii Angelus locutus eſt Patriarchis, quique filius Dei eſt, concedo: Angelus purus, nego. Nam ibidem capit. 31. 13. poſt verba ſubſequentia habetur: *Ego ſum Deus Bethel, ubi unxiſti lapidem, & votum voviſti mihi*. Porro votum non niſi Deo fit. Rurſus capit. 32. 30. poſt verba in objectione laudata legitur: *Vidi Deum facie ad faciem, & ſalva facta eſt anima*. Utrumque locum interpretatur Concilium Antiochenum I. his verbis pagin. 209. *Qui implens voluntatem paternam Patriarchis apparet, & cum eiſdem loquitur in eiſdem clauſulis, & in eiſdem capitibus, aliquando quidem tamquam Angelus, quandoque vero tamquam Dominus, quandoque autem Deus eſſe affirmatur. Deum enim univerſi impium eſt exiſtimare vocari Angelum: filius vero Angelus Patris eſt, qui eſt ipſe Dominus & Deus. Scriptum enim eſt, Angelus magni conſilii, ſicut & alias in Abraham: Et vocavit eum Angelus Domini de cœlo, & quæ deinceps ſequuntur: nunc enim cognovi quod times Deum . . . . . Et vocavit nomen loci, Dominus vidit. Et in Jacob dixit, inquit mihi Angelus Dei per ſomnium . . . . . . Ego ſum Deus, qui apparui tibi in loco Dei ubi unxiſti mihi illic titulum, & voviſti mihi illic votum, Et poſt luctam eamque hominis præfigurati ſubjungitur: & appellavit Jacob nomen loci illius, facies Dei. Vidi enim Deum facie ad faciem, & ſalva facta eſt anima mea.*

Reponunt: Salvatio tribuitur Chriſto, ſolum ut inſtrumento, aut ad ſummum ut cauſæ minus principali & miniſteriali; Chriſtus enim dicit paſſim in Evangelio ſe voluntatem Patris facere: Tum Patres primorum ſæculorum vocant Chriſtum etiam ut filium Dei, Patris Miniſtrum.

Reſpondeo negando antecedens propter tria. I. Quia Patres interpretantur loca, ubi Chriſtus dicitur Creator, ad litteram, & ſecundum Patris æqualitatem. Ita Athanaſius Serm. 3. contra Arianos. II. Quia in Scripturis eodem modo creatio tribuitur Filio incarnato, ſicut Patri, & eodem modo exprimitur, nempe particulis *per, ex*, & *ſicut*, quæ denotant omnimodam æqualitatem, juxta illud 1. Cor. 8. 6. *Nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo omnia, & unus Dominus Jeſus Chriſtus per quem omnia, & nos per ipſum*. Rurſus Joan. 5. 19. *Quæcumque enim ille fecerit, hæc filius ſimiliter facit*. III. Quia pura creatura non poteſt aſſumi, ut inſtrumentum creationis, ſiquidem ſola cauſa infinita adeoque & prima poteſt educere e nihilo creaturam propter infinitam diſtantiam vincendam quæ eſt inter ens & non ens.

Inſtant: Chriſtus dicitur Creator ſolum propter reſtaurationem, juxta illud Epheſ. 1. 10. *Inſtaurare omnia in Chriſto, quæ in cœlis, & quæ in terra ſunt*: igitur

non

non niſi improprie Chriſtus dicendus eſt Creator.

Reſpondeo diſtinguendo: Et inſtauratio tribuitur Chriſto, non excludendo creationem veram, concedo: ſecus, nego. Joan. enim 1. 3. habetur: *Sine ipſo factum eſt nihil*. Et ad Col. 1. 16. ait Apoſtolus Chriſtum creaſſe viſibilia & inviſibilia, immo & ipſos Angelos.

Urgent: Joan. 20. 17. Chriſtus dicit: *Aſcendo ad Patrem meum, & Patrem veſtrum, Deum meum, & Deum veſtrum*: Igitur ſicut nos aſcendimus ad Deum, ſolummodo ut filii ejus adoptivi, ita & Chriſtus.

Reſpondeo diſtinguendo: Chriſtus ut homo aſcendit ad Deum tamquam illi ſubjectus, concedo: in hoc eſt paritas: ut perſona, ſubdiſtinguo: & hoc debet intelligi ſecundum diſtributionem accommodam, concedo: omnimodam, nego. Chriſtus ibi loquitur ut homo, unde poſtea ſubdit: *Vado parare vobis locum*, videlicet gloriam, quam nobis ſui ſanguinis effuſione promeruit. Unde nego conſequentiam.

Inſiſtunt: Chriſtus Matth. 11. ait: *Omnia mihi tradita ſunt a Patre*. Igitur ex ſe nihil habet, adeoque non idem cum Deo operatur, nec eſt Deus.

Reſpondeo diſtinguendo: Chriſtus omnia accipit a Patre ut homo, concedo: ut Deus, ſubdiſtinguo: accipit per originem & abſque dependentia, concedo: per dependentiam, nego. Chriſtus duobus modis ſpectari poteſt, ſcilicet ut homo eſt, & ut Deus. Priori modo cuncta accipit per dependentiam, quippe qui ſit factus in tempore. Poſteriori modo etiam dicitur a Patre accipere, ſed hoc per originem, ut revincantur Sabelliani negantes Filium a Patre perſonaliter diſtinctum eſſe. D. Cyrillus Alexandrinus ſic ſolvit difficultatem Lib. 10. Theſ. cap. 1. pag. 115. " Quid facietis o vos, quum audieritis ipſum dicere, omnia quæ habet Pater, mea ſunt, & omnia mea Patris ſimiliter? Nam ſi nihil habet filius a ſeipſo, nihil etiam habebit Pater a ſeipſo: Patris enim ſunt omnia, quæ filii ſunt. Quod ſi omnia Pater naturaliter habet, ea ipſa filius quoque naturaliter habet .... Nam dum filius a Patre naſcitur, omnia naturaliter, ipſum etiam eſſe a Patre habet; & ideo dicitur a Patre accipere. Non igitur quoniam non habet, accipere aliquid a Patre ſcribitur. Habet enim omnia naturaliter cum Verbum & ſplendor lucis paternæ ſit, uno ſolo excepto, quod Pater non eſt. Accipere autem a Patre ſe dixit, ut futuras hæreticorum opiniones radicitus everteret. Nam ne quis omnia Patris in Filio perſpiciens, propter incommutabilem ſimilitudinem atque identitatem eumdum putet Patrem & Filium eſſe, quod Sabellio accidit, neceſſario a Patre ſe accipere ait, quæ ab eo naturaliter hcbet. "

Perſiſtunt: Qui aliquid ignorat, non habet operationem divinam, videlicet intellectionem quæ ad omnia ſeſe extendit: Atqui videtur quod Chriſtus aliquid ignoraverit; habetur enim Marc 13. 32. *De die autem illo* judicii, *vel hora nemo ſcit neque Angeli in cœlo, neque Filius, niſi Pater*.

Reſpondeo diſtinguendo: Chriſtus ignorat diem judicii ſecundum formam ſervi, concedo: ignorat ut Deus, nego. Dicamus potius ignorare ut revelet, ut homines ex incertitudine illius diei vigilent: ceterum non loquitur rigoroſe. Solutio eſt S. Cyrilli Lib. 9. Theſ. cap. 4. pag. 111. " Quomodo enim ignorare poterit ea quæ ipſe fecit? Et certe ſi diligentius examinatis quæ ad diſcipulos dicit, facile inde perſpicere poteritis ultimum quoque diem & horam ut Deum non ignorare. Omnia enim quæ diem ultimum præcedunt diſcipulis ſuis narrabat, dicens, hoc & hoc erit. Et tandem addit, quod conſummatio & finis erit: finis autem ſæculi quid aliud eſt, quam ultimus dies? Eam ignorare diſpenſando dixit; ut homini quem aſſumpſit congruentia diceret. " Subdit pag. 113. " Quoniam auditores vigilare hortatur, quoniam neſciant quando ipſe venturus eſt, patet; quia ipſe ut Deus ſcit, ignorat autem in quantum ſervi formam aſſumpſit. "

Contra: Qui de novo aliquas acquirit perfectiones, neque Deus eſſe videtur, neque eadem cum Deo operari: Atqui Chriſtus dum erat viator novas acquirebat perfectiones. Et probatur: Luc. 2. 52. legitur: *Jeſus proficiebat ſapientia, & ætate, & gratia apud Deum & homines*: Ergo &c.

Re-

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem diſtinguo: Jeſus proficiebat quoad nos, quatenus ſucceſſive & paulatim ſuam prodebat ſapientiam, concedo: quo ad ſe, & aliquid de novo acquirendo, nego. Solutio eſt S. Cyrilli, qui ſic reſpondet ad difficultatem Lib. 10. Theſ. cap. 7. pag. 128. & 129. " Quod ſi æqualis „ Deo eſt, ut Paulus affirmat, & tamen „ proficiebat, majorem jam Patre ſecun- „ dum vos dicere eum neceſſe erit: quod „ abſurdiſſimum eſt. Quum igitur perfe- „ ctus ſit & perfecti Patris filius, pro- „ pter incarnationem dictum eſſe iſtud ac- „ cipiatis .... Naturalis quædam Lex fa- „ cit, ut non ſubito nec in brevi tempo- „ re, ſed paulatim ſecundum profectum „ corporis, in ſapientia etiam, omnique „ virtute homo proficiat. Verbum igitur „ Dei quod factum caro deſcribitur, „ quamvis ſapientia & virtus perfecta Pa- „ tris ſit, tamen quoniam ſe vere factum „ hominem oportebat oſtendere, non præ- „ ter naturam hominum, ſed ſecundum „ naturam paulatim creſcente corpore, „ paulatim quoque ſapientior videbatur, „ occultam igitur ſapientiam ſuam pau- „ latim revelabat, legem naturæ noſtræ „ ſequutus. Quum igitur audis profeciſſe „ ipſum in ſapientia & gratia, noli puta- „ re quicquam ipſi additum fuiſſe, qui „ nullius unquam rei egere poteſt. Sed „ quia videntibus atque audientibus eum, „ ſapientiorem, gratioremque in dies ſe „ præbebat, idcirco ſcribitur profeciſ- „ ſe. „

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Conveniunt Chriſto operationes Dei...

CONVENIT illi, I. Proceſſio activa; habetur enim Joan. 16. 14. Spiritum ſanctum ab illo procedere. II. Creatio. Coll. 1. 16. III. Vitam dare creaturis. Joan. 1. Rurſus cap. 10. 10. *Ut vitam habeant & abundantius habeant*. Et ſic de ceteris.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET SOLUTIONUM.

PRIMO: Chriſtus accipit quidem a Patre, ſed ut homo: poteſt etiam dici quod accipiat, ut perſona divina ratione originis, ſed abſque dependentia.

Secundo: Similiter Marci 13. dicit ſe ignorare diem judicii, ſed intelligas velim, ut illum revelet; cum enim vir prudens non judicat congruum aliquod abſconditum reſerare, ait petentibus, illud neſcire, hoc eſt, non eſſe aperiendum. Reſpondet B. Cyrillus Lib. 9. Theſ. cap. Chriſtum ignoraſſe diem judicii, ut hominem.

Tertio: Ibidem Lib. 10. cap. 7. ſcribit Chriſtum creviſſe in ſapientia quoad nos, non quoad ſe. Hoc eſt paulatim ſuam aperuit hominibus doctrinam, pro ut tempus & occaſio id poſtulabant.

§. V.

Quintum divinitatis Chriſti argumentum ex cultu divino qui illi tribuitur.

ILLE eſt Deus cui cultus divinus tribuitur & debetur: Atqui Scriptura, Patres & facta comprobant cultum divinum Chriſto deberi: Igitur de facto eſt Deus. Probatur minor.

Primo quidem, Joan. 5. 23. habetur: *Ut omnes honorificent Filium, ſicut honorificant Patrem*: Rurſus cap. 25. *Cum autem venerit filius hominis in majeſtate ſua*. Scriptura dicit eodem modo Filium eſſe honorandum ac Patrem divinum: & ratio affertur in Scripturis, quia eſt æqualis Patri tum in gloria, tum in majeſtate: Ergo etc.

Secundo: Patres hanc confirmant Scripturarum ſententiam. Athanaſius quidem Lib. de communi eſſentia Patris, & Filii, et Spiritus ſancti, ſic loquitur: " Non „ permiſit Chriſtus dividere honorem ſibi „ debitum ab honore qui debetur Patri. „ Auguſtinus Serm. 2. de Epiph. eidem veritati patrocinatur: " Iſti, *ſcilicet Magi*, „ in membris Patris Deum adoraverunt. „ Item & S. Leo Magnus Serm. 2. de Epiphania: " Agnoſcamus, ergo, *inquit*, „ dilectiſſimi in Magis adoratoribus Chri- „ ſti, vocationis noſtræ, fideique primi- „ tias ... & ſicut illi de theſauris ſuis „ myſticas Domino munerum ſpecies ob- „ tulerunt, ita & nos de cordibus no- „ ſtris, quæ Deo ſunt digna promamus. „

Tertio: Multa exhibet Scriptura exempla, et facta pro Chriſti adoratione. Primo qui-

quidem Matt. 2. 11. de Magis habetur: *Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus, & procidentes adoraverunt eum*. Item apud Joan. habetur 9. 38. de Cæco illuminato a Chriſto: *Et procidens adoravit eum*. Rurſus ad Philip. 2. *Ut in nomine Jeſu, omne genu flectatur*: Ergo &c.

Quarto: Ille cultu divino donandus eſt, in quem debemus & credere, & ſperare, & quem ex toto corde, ſicut Dominum, debemus diligere: Atqui debemus in Chriſtum & credere, & ſperare, illumque tamquam Dominum ex totis præcordiis amare. Ergo &c. Major patet: Virtutes enim Theologales Deum ſolum habent pro objecto. Probatur igitur minor. Primo quidem, debemus in Chriſtum credere, juxta illud Joan. 14. 1. *Creditis in Deum, & in me credite*. Et illud Hebr. 12. 2. *Aſpicientes in auctorem fidei, & conſummatorem Jeſum*. Secundo, debemus ſperare in eumdem: ſcriptum eſt enim 1. ad Tim. 1. 1. *Paulus Apoſtolus Jeſu Chriſti, ſecundum imperium Salvatoris noſtri, & J. C. ſpei noſtræ*. Denique Jeſum Chriſtum ex tota fortitudine diligere debemus, juxta illud 1. Corinth. 16. 23. *Si quis non amat Dominum noſtrum J. C. ſit anathema*. Ergo &c.

Confirmatur: Exhibemus cultum divinum, I. cum Deum invocamus: II. cum illi obedimus ſpe vitæ æternæ: III. cum illum ut vindicem peccati timemus: IV. cum in illo gloriamur: V. cum gratias illi agimus tamquam bonorum omnium auctor: VI. cum per ejus nomen juramus: VII. cum illi tamquam Domino famulamur: VIII. cum ejus nomine & auctoritate Sacramentis initiamur: Atqui hæc omnia utique Chriſto debentur: Ergo &c. Probatur minor quoad ſingula.

I. *Invocare* debemus Deum, juxta illud Joel. 2. 32. *Omnis qui invocaverit nomen Domini, ſalvus erit*. Atque idem dicitur de Chriſto, Rom. 10. 9. *Si confitearis*, inquit Apoſtolus, *in ore tuo Dominum Jeſum, & in corde tuo credideris, quod Deus illum ſuſcitavit a mortuis, ſalvus eris*: Et in probationem affert iſta verba. *Omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini, ſalvus erit*: quaſi diceret, invocandus eſt Chriſtus, quia eſt Dominus.

II. *De* obedientia Deo debita multus eſt ſermo apud Prophetas, ſed Matth. 7. 24. Chriſtus pro obedientia erga ſeipſum, ait: *Omnis ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea, aſſimilabitur viro ſapienti, qui ædificavit domum ſuam ſupra petram*.

III. *Pro* timore Dei dicitur Pſal. 33. 9. *Timete Dominum omnes ſancti ejus* Sed 1. Cor. 10. 9. utique edocemur de timore Chriſti, his verbis: *Neque tentemus Chriſtum: ſicut quidam eorum tentaverunt, & a ſerpentibus perierunt*.

IV. *Debemus* in Deo gloriari, juxta illud Apoſt. 2. Cor. 10. 18. *Qui autem gloriatur, in Domino glorietur*: Sed ad Gal. 6. 14. commendat Apoſtolus nobis in Chriſto gloriari: *Mihi autem abſit gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti*: Et ad Philipp. 3. 3. *Gloriamur in Chriſto* Jeſu, *& non in carne fiduciam habentes*: Ergo &c.

V. *Pro* gratiarum actione Deo exhibenda in omnibus fere paginis exhibetur præceptum; hinc Angeli, Luc. 2. 14. canunt, *Gloria in altiſſimis Deo*: Hinc utique gratias agere debemus Chriſto: Atqui leproſi ingrati redarguuntur in Evangelio quod inter eos unus ſolum gratias egerit Chriſto. Tum 1. ad Tim. 1. 12. *Gratias ago ei*, inquit Apoſtolus, *qui me confortavit, Chriſto Jeſu Domino noſtro*. Et Apoc. 11. 17. *Gratias agimus tibi Domine, Deus omnipotens, qui es, qui eras, & qui venturus es*. Ibi Joan. loquitur de Chriſto.

VI. *Pro* juramento habetur Pſalmo 62. 12. *Laudabuntur omnes, qui jurant in eo*, (intellige in Deo.) Sed etiam juramentum per nomen Chriſti commendatur in Scriptura, juxta illud Rom. 9. 1. *Veritatem dico in Chriſto, non mentior*: Ergo &c.

VII. *Debemus* Deo ſervire; ſcriptum eſt enim Pſal. 2. 11. *Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore*: Atqui utique Chriſto debemus ſervire; ſic enim ſcribit Apoſtolus ad Col. 3. 24. *Domino Chriſto ſervite*.

VIII. *Denique* initiamur Sacramentis nomine & auctoritate SS. Trinitatis, juxta illud Matth. 28. 20. *Baptizantes eos, in nomine Patris, &c.* Atqui utique initiamur Sacramentis in nomine Chriſti, juxta illud Act. 38. *Petrus vero ad illos: pœnitentiam agite, inquit, & baptizetur unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu Chriſti*.

Reſpondent Sociniani, Chriſto quidem de-

deberi & cultum & honorem, immo & adorationem, quia conceptus eſt operatione Spiritus ſancti, propter quod Deus exaltavit illum, & omnibus gratiæ honoribus donari voluit, ſed ex hoc non inde ſequi Chriſtum eſſe Deum.

Reſpondeo gratis hæc dici, & abſque fundamento, quandoquidem adoratio & cultus ſoli Deo per excluſionem alterius debentur, juxta illud Iſa. 48. 12. *Gloriam meam alteri non dabo*. Hinc Chriſtus Matth. 4. 10. repulit Satan, qui adorationem exigere audebat; ſic enim habetur: *Scriptum eſt enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſervies*. Hinc Petrus, ut legitur Act. 10. 25. prohibuit ne Cornelius eum adoraret, quod & Angelus in Apocalypſi fecit. Solutio eſt Athanaſii, qui Serm. 3. contra Arianos explicans illud Matth. 4. 11. *Et Angeli acceſſerunt & miniſtrabant ei*, ait: " Serviebant ei „ Angeli, ut diverſo alienoque ab illis na„ tura, & adoratur ab illis, non ut glo„ ria tantum major, ſed ut alius, diſcre„ tus, & ſejunctus a conditione tum reli„ quarum creaturarum, tum etiam ipſo„ rum Angelorum, Patri tantummodo æ„ qualis ſecundum rationem ſubſtantiæ. „ Si enim, quia gloria ſublimior, adora„ tur, par erat, ut omnia inferiora ſupe„ rioribus ſe in adorationibus inclinarent, „ at non ita eſt. Petrus enim Cornelium „ adorare ſe volentem inhibuit, dicens: „ quia & ego homo ſum; Angelus quo„ que, ad Joannem: Vide ne feceris, „ conſervus enim tuus ſum: At Chriſtus di„ ſcipulos adorare ſe permittit, & quiſ„ nam ſit, eos inſtruit: Vos vocatis me, „ Magiſter, & Domine, & bene dicitis, „ ſum etenim: Thomam item ſic allo„ quentem eum: Dominus meus, & „ Deus meus, his verbis uti concedit, „ nihilque impedimenti ei opponit. „

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Cultus divinus Chriſto tribuitur.

PRIMO: Hebræorum 1. habetur Filium Dei incarnatum ab Angelis coli; Sic propugnant Patres, ſcilicet Athanaſius Lib. de communi eſſentia. Auguſtinus Serm. 2. de Epiphania, &c. Secundo, Matth. 2. Magi adorant Chriſtum: Porro adorationis cultus ſoli Deo debetur 3. Phil. 2. *Humiliavit ſemetipſum factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltavit illum & donavit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen: ut in nomine Jeſu omne genu flectatur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum.*

Secundo: Incaſſum replicant Sociniani, Chriſtum his celebrari honoribus, eo quod operatione Spiritus ſancti in utero ſanctiſſimæ Virginis conceptus & formatus ſit, ſed non inde ſequi eſſe Deum, cum multi Prophetæ, & Sancti non abſimilia eis quæ fecit, operati ſint, ut Moyſes qui magnalia patravit in Ægypto, propter quod Pharaonis Deus nuncupatus eſt; namque nullus homo adoratus eſt, ne quidem Angelus in Apocalypſi permiſit, Joannem ipſi talem honorem exhibere. Hac ratione S. Athanaſius Serm. 3. contra Arianos probat Verbum eſſe Patri conſubſtantiale, nos vero Sociniani eodem innixi fundamento oſtendimus Chriſtum eſſe Deum.

§. VI.

Sextum Chriſti divinitatis argumentum ex confeſſione Apoſtolorum, Diſcipulorum, & Martyrum.

ILLE eſt Deus, quem ita confeſſi ſunt Martyres uſque ad ſanguinis effuſionem: Atqui Martyres confeſſi ſunt Chriſti divinitatem, & pro hac veritate ſanguinem effuderunt: Ergo &c. Probatur minor.

Primo Sæculo occurrit S. Stephanus, qui Act. 7. fortiter coram Legis Doctoribus Chriſti defendit divinitatem, probans per omnia Prophetarum oracula eſſe Deum Redemptorem, propter quod cum lapidibus impeteretur, exclamavit, dicens: *Ecce video cœlos apertos, & Filium Dei ſtantem a dextris virtutis Dei.*

Eodem Sæculo Zacharias Epiſcopus Viennenſis in Gallia Martyr, pro Chriſti divinitate occubuit. Enim vero cum doceret populos, qui ad ſe veniebant, ut baptizarentur, dicebat illis, Credite in Jeſum Filium Dei D. N. quia ipſe eſt Creator & Salvator omnium hominum. Cumque in Templo quodam Paganorum evertiſſet ſimulacrum Martis, dixit ei

Præ-

Digitized by Google

Præſes: Quis tibi hanc dedit poteſtatem? Reſpondit ſanctus Martyr: Jeſus Chriſtus, Filius Dei, qui ſæculum renovavit perditum. Ita refert Bolandus die 27. Maji.

Secundo Sæculo venit inſignis Ignatius, qui pro Chriſti divinitatis confeſſione dilaceratus eſt in amphitheatro a leonibus ann. 107. In ſua ad Romanos epiſtola ſic ſcribit: " Nunc incipio Chriſti eſſe diſci„ pulus, nihil de his quæ videntur de„ ſiderans, ut Jeſum Chriſtum inveniam: „ Ignis, crux, beſtiæ, confractio oſſium, „ membrorum diviſio & totius corporis „ contritio, & tota tormenta diaboli in „ me veniant: tantum ut Chriſto fruar. „ Eodem anno pro eadem cauſa Juſtinus Philoſophus Martyr occubuit. Ita refertur in Act. edit. Pariſ.

Tertio Sæculo multi Hebræi ad fidem converſi per miracula SS. Alphii, Philadelphi, & Cyrini Martyrum Leontinorum in Sicilia, adducti ante Tertullum Judicem, & Præſidem Siciliæ, atque rogati cur patrias leges deſeruiſſent, reſponderunt: decepere nos Doctores noſtri, ſed ope Dei & miraculis SS. Chriſtianam Religionem veram eſſe cognoſcentes, in Jeſum Chriſtum credimus, & confitemur verum eſſe Deum, pro eo mortem ſubire cupimus: tum lapidibus obruti ſunt ſub Decio Imp. Ita Bolandus die 9. Aprilis.

Eodem Sæculo paſſa eſt Corinthi pro defenſione divinitatis Chriſti ſancta Helicon in fornacem injecta, quæ hanc orationem in medio flammarum protulit: *Domine, Jeſu Chriſte, qui in Babylonicam quondam fornacem deſcendiſti, & trium puerorum flammas quaſi quodam rore temperaſti; Tu, Domine, idem ipſe es, &c.* Bolandus die 28. Maji.

Ex quarto Sæculo S. Theodulus pro Chriſti fide in civitate Theſſalonica comprehenſus eſt: Interrogatus a Præſide ejus amore mortem contemneret? Reſpondit, pro Deo ejuſque Filio incarnato, cujus divinitatem ad effuſionem uſque ſanguinis defendere volo. Bolandus die 4. Aprilis. Eodem ſæculo Pancratius Nicomediæ, Maximiano & Diocletiano Imperatoribus, blanditiis primum ſuperatus fidem ejuravit; ſed matre & ſorore hortantibus, ad meliorem reverſus frugem, pro Chriſto mortuus eſt. Bolandus die 19. Maji.

Ex his & ſimilibus factis ſequitur iſtud argumentum. Nulla major veritas ea quæ ſanguinis effuſione conſignatur: Atqui pro Chriſti divinitate defendenda infiniti prope Martyres ſanguinem ſuum effundi paſſi ſunt: Ergo &c.

Replicant Sociniani, alias ſectas ſuos quoque habere Martyres, ut legitur de Donatiſtis, & Calviniſtis.

Reſpondeo diſtinguendo: Commentitios aliæ ſectæ habent Martyres, concedo: veros, nego. Non præciſe ſanguis effuſio Martyrem facit, ſed motivum, videlicet propter fidem, & Eccleſiæ obediendo; quæ duæ conditiones deficiunt in Martyribus aliarum ſectarum; hinc non Chriſti fides & charitas, ſed ſuperbia & oſtentatio in prælio eis dedit vires, juxta illud Concilii Arauſicani II. can. 17. effatum. *Fortitudinem Gentilium mundana cupiditas, Chriſtianorum divina facit charitas.*

Epilogus probationum.

ILLE profecto cenſendus eſt Deus, quem multi uti talem etiam adverſantibus Judæis confeſſi ſunt, & adoraverunt: Atqui permulti Chriſtum in terra adhucſuperſtitem & Deum confeſſi ſunt, & uti talem adoraverunt: Ergo &c. Probat diſerte minorem Clemens XI. in homilia quam ad populum habuit in feſto SS. Apoſtolorum Petri & Pauli inter Miſſarum ſolemnia ann. 1717. & hoc exemplo Nathanael, Centurionis, Marthæ, ſed maxime B. Petri, qui omnes Chriſtum ut Deum & agnoverunt & confeſſi ſunt: Petrus quidem nomine omnium Apoſtolorum loquens. Sic igitur intonat ſummus ille Pontifex.

HOMILIA.

Summi D. N. Clementis XI. Pontificis Maximi.

De confeſſione divinitatis Chriſti.

„ MAGNUM adeo, ac mirabile potentiæ ſuæ conſortium Principi Apoſtolorum contulit divina dignatio, cum primum ille interroganti Domino diſcipulos ſuos, quem ipſi eum eſſe dicerent, fidei confeſſione reſpondit: *Tu es* „ *Chri-*

,, *Chriſtus Filius Dei vivi*: ut ſatis mirari
,, non poſſimus ſoli Petro pro ejuſmodi
,, juſtiſſima ac prorſus debita, immo &
,, ab aliis edita confeſſione, ampliſſimum
,, illud, ac ſingulare præmium, quod
,, nobis Evangelica lectio reſeravit, tri-
,, butum fuiſſe. Nonne enim etiam Na-
,, thanael vere Iſraelita, & in quo dolus
,, non erat, prius quam ipſemet Petrus,
,, vel alius quiſquam Chriſtum Dei Filium
,, pronuntiaſſet, palam & aperte ei di-
,, xerat: *Rabbi, tu es Filius Dei*? Nonne
,, pariter cum aſcendiſſet Jeſus in navi-
,, culam, omnes, qui in illa erant,
,, adoraverunt eum, dicentes: *Vere Fi-*
,, *lius Dei es?* Nonne & Martha dicenti
,, Domino ad eam: *Omnis qui vivit, &*
,, *credit in me, non morietur in æternum*,
,, confeſtim reſpondit: *Utique, Domine,*
,, *ego credidi, quia tu es Chriſtus Filius Dei*
,, *vivi, qui in hunc mundum veniſti*?
,, Nonne demum etiam Centurio, ubi
,, vidit Chriſtum in cruce expirantem,
,, libera voce clamavit: *Vere Filius Dei*
,, *erat iſte*? Quare igitur Nathanael, ta-
,, metſi primus omnium Chriſti divinita-
,, tem promulgaſſet, adeoque, ut Augu-
,, ſtinus advertit, primus ſimiliter inter
,, Apoſtolos recenſendus videatur, non ſo-
,, lum primus non fuit, ſed nec medius,
,, nec poſtremus duodenario illorum nu-
,, mero adſcriptus invenitur? Quare iti-
,, dem, qui in navicula erant, licet Chri-
,, ſtum adoraverint, illumque Dei Filium
,, confeſſi fuerint, Beati a Domino mini-
,, me dicti ſunt: Quare demum nec Mar-
,, thæ fides laudari meruit, nec Centurio-
,, nis confeſſio celebrari? Soluſque Petrus
,, Chriſtum Dei Filium enuntians æternæ
,, veritatis teſtimonio beatus prædicatur,
,, felix ædificandæ Eccleſiæ fundamentum
,, in novi nominis nuncupatione conſti-
,, tuitur, cæleſtis regni claviger declara-
,, tur, ligandorumque, ac ſolvendorum
,, arbiter, manſura etiam in cœlis judi-
,, ciorum ſuorum definitione, præficitur?
,, Scrutemur, venerabiles fratres, dilecti
,, filii, ſcrutemur ſigillatim rationes,
,, ut myſterium agnoſcamus. Dixit Chri-
,, ſtum Nathanael Dei Filium: at ſimul
,, etiam dixit Regem Iſrael: *Rabbi, Tu*
,, *es Filius Dei: Tu es Rex Iſrael.* Huma-
,, num aliquid ſapere poterat fides illa,
,, quæ Dei Filium agnoſcebat eum, quem
,, Regem credebat. Agnovit Martha Chri-
,, ſti divinitatem: ſed tunc agnovit, cum
,, ab eo Lazarum fratrem ſuum ad vitam
,, revocandum poſtulabat. Adoraverunt
,, Chriſtum qui in navicula erant, eum-
,, que confeſſi ſunt Filium Dei; ſed hanc
,, ab eis confeſſionem naufragii timor ex-
,, torſit. Hoc ipſum confeſſus eſt Centu-
,, rio; ſed, ut in Evangelio legimus: *Viſo*
,, *terræ motu*. Solus Petrus terrena ſper-
,, nens, cæleſtia reſpiciens, nulla caducæ
,, felicitatis cupidine illectus, nulla cu-
,, juſvis diſcriminis formidine territus, ſub-
,, limi illa confeſſione, quam nec caro,
,, nec ſanguis eis revelavit, ſed divinus
,, Pater, qui in cœlis eſt, Apoſtolico cor-
,, di inſpiravit, diverſa opinantibus aliis,
,, Chriſtum Dei vivi Filium promulgavit,
,, & credidit. Mirari itaque deſinamus,
,, ſi ſolus itidem Petrus inſigne illud, ac
,, præclarum ſuæ confeſſionis præmium
,, meruit, quod illi Dominus largitus
,, fuit, cum dicit: *Beatus es Simon Bar-*
,, *jona, quia caro & ſanguinis non revelavit*
,, *tibi, ſed Pater meus qui in cœlis eſt. Et ego*
,, *dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc*
,, *petram ædificabo Eccleſiam meam: Et portæ*
,, *inferi non prævalebunt adverſus eam. Et ti-*
,, *bi dabo claves regni cælorum. Et quod-*
,, *cumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum*
,, *& in cœlis; & quodcumque ſolveris ſuper*
,, *terram, erit ſolutum & in cœlis.* ,,

§. VII.

Septimum Chriſti divinitatis argumentum ex concordia veteris Legis cum Nova de ejus divinitate eruitur.

Ille eſt verus Deus, cui teſtimonium perhibent lex vetus & nova: Atqui res ſic ſe habet: Ergo &c. Probatur minor: Dictum eſt ſupra, Scripturas veteris Teſtamenti concordare cum Scripturis novi, circa Chriſti divinitatem, ceteraque tum vitæ, tum mortis, tum etiam gloriæ circumſtantias: Igitur teſtimonium perhibent ejus divinitati. Probatur conſequentia: Si Chriſtus non eſt Deus, I. nulla eſt conſenſio inter vetus & novum Teſtamentum: II. nulla veritas in utroque: III. immo nec religionis ſanctitas: Atqui hoc eſt abſurdum, immo impium dicere: Ergo &c. Probatur major quoad tres partes.

Primo

Primo quidem : Si Chriſtus non eſt Deus, nulla eſt concordia inter vetus & novum Teſtamentum ; ſiquidem Apoſtoli male interpretati ſunt Prophetas , probando ipſorum teſtimonio Chriſti divinitatem. Figuræ veteris Teſtamenti, quæ Deum prænuntiant incarnandum , ut apparitiones factæ Patriarchis , ſerpens elevatus in deſerto , Agnus Paſchalis , alium præter Chriſtum præfigurabant : Enim vero apparitiones denotabant Deum incarnandum , Deum & dicebat Agnus qui populum a peccatis ſolvere debebat. Item ſacrificia V. L. prænuntiabant Meſſiam, qui ſanguinis ſui effuſione ſalvaret populum; nam ad Deum dumtaxat pertinet ſalvare hominem, & a ſervitute diaboli, & a maſſa perditionis peccati : Sed omnia ſalſa in hypotheſi : Enim vero ſi Chriſtus non eſt Deus , ipſe fuit ſervus peccati, & quod abſit dicere , prævaricator in Adam : jam ipſius gratia in plures non abundavit . Hinc Sociniani novam addunt blaſphemiam , dicendo ſatisfactionem Chriſti eſſe inutilem , jam Sacramenta ejuſdem legis ſunt vacua & in ſe, & a parte poſt, quia vim non habent juſtificandi per fidem in Chriſtum : quia eo ipſo , quo Chriſtus non eſt Deus , juſtificare homines haud valet ; Igitur ſi Chriſtus non eſt Deus , nulla eſt inter utrumque Teſtamentum relatio.

Secundo : Nec ulla veritas in utraque lege, ſi Chriſtus non eſt Deus , nulla in apparitionibus Patriarcharum , quibus Chriſtus apparet ut Deus , nulla in ore Prophetarum qui illum annuntiant ut Deum, atque Emmanuel ; nulla in ſententia Apoſtolorum , qui illum celebrant & nominibus & proprietatibus , & operationibus divinis : Et vero neque omnipotens eſt, neque immenſus, neque æternus : Ergo &c.

Tertio : Si Chriſtus non eſt Deus, nulla demum eſt ſanctitas in utraque lege , ſiquidem Prophetæ annuntiaverunt falſa, Chriſtum prænuntiando Deum, & ſeduxerunt populos : Pari modo Chriſtus ipſe , quod eſt dictu horrendum , & tamen quod ſequitur ad ſententiam Socini, ipſe ſeduxit turbas, ſe dicendo Deum; immo & in hoc blaſphemavit , de qua tamen injuria ipſe ſe vindicat & purgat Joan. 10. ex his alia terribilis ſequitur conſequentia , nempe Judæos juſte Chriſtum accuſaſſe ut ſeductorem , & obſequium Deo præſtitiſſe , cum eum de medio ſuſtuliſſe voluerunt . Denique rapinam arbitratus eſt ſe eſſe æqualem Deo, quippe qui non eſſet Deus. Et ſequitur Apoſtolos in eamdem impegiſſe blaſphemiam , item & Martyres , & Confeſſores, omnes, quia hominem purum, ut effutiunt Sociniani, Deum conclamarunt, immo & pro eius divinitatis defenſione ſanguinem permulti effuderunt. Seqnitur etiam Paulum & Barnabam grande commiſiſſe peccatum , quum ut deos ſe haberi renuentes , ſolum Chriſtum Deum prædicarunt.

Synopſis contentorum in paragrapho.

CHRISTI divinitatem mirum in modum annuntiant utriuſque legis conſociatio, ſin minus utraque abjicienda & flocci facienda : Et vero , ſi Chriſtus non eſt Deus , falſæ ſunt apparitiones Verbi incarnandi factæ Patriarchis : falſæ figuræ, in primis ea quæ eſt Agni Paſchalis , qui ſua immolatione & ſanguinis aſperſione, Iſraelitarum domos ab Angelo exterminatore in Ægypto liberans , præludebat Chriſtum ut Redemptorem, qui genus humanum a morte æterna eriperet . Vacua demum Sacramentorum efficacia, quippe quæ peccatorem juſtificandi vim non habeant , ſi Chriſtus non eſt Deus , cum ad ſolum Deum ſpectet impium juſtificare.

§. VIII.

Octavum divinitatis Chriſti argumentum ex miraculis pro hoc momento patratis.

ILLE eſt Deus , quem continua miraculorum traditio prædicat eſſe talem : Atqui traditio perpetua miraculorum probat Chriſti divinitatem : Ergo &c. Probatur minor diſcurrendo per ſæcula uſque ad ſeptimum.

Ex primo ſæculo Act. 3. habetur de Petro & Joan. quod aſcendentes in Templum oraturi claudum ad portam ſpecioſam ſtantem erexerint : de Paulo Act. 28. 8. quod per ſolam manuum impoſitionem patrem Publii a febribus & dyſenteria vexatum

tum ſanaverit : Act. 5. de ceteris Apoſto-ſtolis : *Per manus autem Apoſtolorum fiebant ſigna & prodigia multa in plebe*. In primis de Petro Act. 5. 15. & 16. *Magis autem angebatur cerdentium in Domino multitudo virorum ac mulierum numerus, ita ut in plateas ejicerent infirmos, & ponerent in lectulis, ut veniente Petro ſaltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus ſuis*.

Ex ſecundo Saeculo, adducitur ſancta Thecla B. Pauli in fide diſcipula, cujus Acta martyrii, ſunt ſerme tot miracula. Injecta in rogum ardentem, pluvia è cœlo protinus delapſa, ignis extinctus eſt, & inde evaſit incolumis. Objecta leoni, fera crudelis, ſtupentibus Paganis, vix eam niſi blandiendo auſa eſt accedere. In foveam ſerpentibus & malis beſtiis plenam, igne e cœlo relapſo conſumptę ſunt, ipſa vero intacta & ſalva remanſit. Vel etiam taurus tametſi repetitis aculeis exacerbatus, ipſa præſente, manſueſcere viſus eſt; ac tandem abſoluto pro Chriſto agone ejus divinitatis teſtis obiit.

Ex eodem Sæculo anno ſcilicet 110. ſanctus Ignatius Martyr Romæ occubuit pro Chriſti divinitatis defenſione. Refertur ſancti Martyris corpus, poſt mortem apparuiſſe aureis characteribus nomine adorabilis Jeſus ſubſignatum. Tum immediate poſt ejuſdem Martyris mortem, ut ſcribit Metaphraſtes, terra concuſſa Antiochiæ contremuit, & in vindictam mortis B. Epiſcopi multos abſorbuit Paganos. Ipſe Trajanus vix e periculo imminenti liberatus, ita perterritus fuit, ut finem impoſuerit perſecutioni.

Ex tertio Sæculo ann. circiter quinquageſimo, ante natam Arii hæreſim apparuit BB. Virgo, & cum ea S. Joannes Evangeliſta B. Gregorio Taumaturgo, qui imperante Maria, de manu ſancti Joannis accepit fidei confeſſionem, in qua Verbum incarnatum verus Deus appellabatur. De hac apparitione mentionem facit Gregorius Nyſſenus in Orat. de præclaris factis Taumaturgi.

Ex quarto Sæculo, perfidus Arius divinitatis Chriſti impugnator, dum triumphans Conſtantinopolim brevi intraturus eſt, ſubita ventris ſolutione occupatus, omnia in vindictam ſceleris veluti alter Judas, effudit viſcera; ita refert Athanaſ. Orat. 2. adverſus Arianos, Rufinus & alii permulti.

Eodem Sæculo B. Hilarius actus in exilium, propter defenſionem divinitatis Verbi incarnati, mortuum ad vitam revocavit, ut ſcribit Fortunatus in ejus vita. Item S. Martinus pro eadem cauſa ab Arianis laceſcitus, pluribus corruſcavit miraculis, quæ ſuſe deſcribit Severus Sulpicius.

Ex quinto Sæculo S. Baſilius ad ſolvendam controverſiam de quadam Eccleſia, quam Ariani divinitatis Chriſti hoſtes ſuam ſibi vindicare volebant, propoſuit, ut iſta Eccleſia firmiſſimis repagulis clauderetur, & ad eos pertineret, quorum oratione ſine alia vi & manu aperiretur. Conditione accepta, clamaverunt Ariani, ſed tamquam Prophetæ Baal, minime exauditi ſunt : at vero Baſilio cum catholicis orante, ultro ex impetu eis aperta eſt, ut refert Amphilochius in vita ſancti Baſilii.

Ex ſexto Sæculo, ſcribit Victor Uticenſis Lib. 1. de perſecutione Vandalica, Martyres ab Arianis, uſque ad oſſium denudationem flagellatos ſequenti die ſanos & incolumes apparuiſſe. Gregorius Turonicus Lib. 2. Hiſtoriæ Francorum 3. multa alia refert miracula in Africa patrata, ad confirmandam adverſantibus Arianis Verbi incarnati divinitatem. Mitto alia prope infinita miracula tum a Martyribus, tum a Confeſſoribus Chriſticolis, facta in nomine Chriſti. Igitur Chriſtus verus Deus, ſiquidem ſolus omnipotens, inquit D. Thomas, poteſt immutare creaturas quoad ſubſtantiam, puta ſuſcitando mortuos, &c.

Synopſis contentorum in paragrapho.

Christus ipſe ſuam infinitis prope miraculis probavit Judæis divinitatem : Apoſtoli tot & tanta pro eadem cauſa patrarunt, ut vel ſola Petri umbra, tot ſanaret quot adumbrabat ægrotos. Martyres innumeri fuere, quinimmo ſinguli ſunt veluti pro eodem momento comprobando prodigia & ſigna.

§. IX. No-

§. IX.

Nonum Chriſti divinitatis Chriſti argumentum, ex Myſteriis Incarnationis deſumitur.

ILLE eſt Deus, quem talem annuntiant myſteria ſua in terris adimpleta: Atqui myſteria Incarnationis in terris adimpleta denotant Chriſti divinitatem: Igitur eſt verus Deus agnoſcendus. Probatur minor ab enumeratione myſteriorum.

Primum eſt Conceptio Chriſti, de qua Luc. 1. 35. habetur: *Quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei*. Quæ quidem ſententia, tam urget Socinum, ut propter hanc mirabilem operatione Spiritus ſancti conceptionem, Chriſtum nomine & dignitate Dei, immo & ſpeciali prærogativa honoribus divinitatis donari velit. Sed non ſolum nomine & dignitate, verum etiam & veritate Chriſtus eſt Deus. Ita Scripturam interpretatur S. Leo Serm. 2. de Nativit. Domini, his verbis: " Deus omnipotens „ & clemens, cujus natura bonitas . . . . „ Prædeſtinata renovandis mortalibus ſuę „ pietatis remedia, inter ipſa mundi pri„ mordia præſignavit, denunc ans ſerpen„ ti futurum ſemen mulieris, quod no„ xii capitis elationem ſua virtute con„ tereret, Chriſtum ſcilicet in carne „ venturum Deum hominemque ſignans, „ qui natus ex Virgine, violatorem hu„ manæ propaginis incorrupta nativitate „ damnaret. „

Secundum, occurit Nativitas, de qua Joannes cap. 1. ſic loquitur: *Deus erat Verbum . . . . Verbum caro factum eſt*. Et iterum S. Luc. 2. 2. *Invenietis infantem pannis involutum, & poſitum in præſepio*. Ille eſt, de quo Iſaias loquitur cap. 7. 14. *Ecce Virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel*. Concinit, idem S. Leo Serm. 1. de Nativit. Domini: " Dei namque, *inquit*, Filius ſecun„ dum plenitudinem temporis, quam di„ vini conſilii inſcrutabilis altitudo diſpo„ ſuit, reconciliandam auctori ſuo na„ turam generis aſſumpſit humani, ut „ inventor mortis Diabolus per ipſam, „ quam vicerat, vinceretur. „ Ergo &c.

Circumciſio ſequitur ad Nativitatem. De ea loquens S. Luc. 2. 21. *Poſtquam conſummati ſunt dies octo ut circumcideretur puer: vocatum eſt nomen ejus, Jeſus*; id eſt, Unctus unctione ſubſtantiali & hypoſtatica divinitatis. Ita hunc exhibet ſenſum S. Paulus Hebr. 1. his verbis, *Ad filium autem: thronus tuus Deus, in ſæculum ſæculi, virga æquitatis, virga regni tui: dilexiſti juſtitiam, & odiſti iniquitatem, propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo exultationis præ participibus tuis. Et tu in principio, Domine, terram fundaſti*. Ungitur præ participibus ſuis Chriſtus, id eſt, præ ceteris juſtis, nempe unctione ſubſtantiali, unctione divinitatis; unde Apoſtolus ut divinitatem Chriſti proclamet, tribuit illi creationis opus: *Et tu in principio, Domine, terram fundaſti, & opera manuum tuarum ſunt cæli*.

Adoratio Magorum venit poſt Circumciſionis myſterium; ſic enim legitur Matth. 2. 11. de Magis: *Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus, & procidentes adoraverunt eum*. Porro adoratio ſoli Deo competit, Magi autem adoraverunt Chriſtum ut Deum, juxta illud Gregor. Homil. 10. in Evangelia: " Eum ergo Magi, quem „ adorant, etiam myſticis muneribus „ prædicant: auro Regem, thure Deum, „ myrrha mortalem. „ Ergo &c.

Quinto loco eſt Præſentatio Chriſti in templo, quæ utique ſuam annunciat divinitatem; ſic legitur Luc. 2. 28. *Accepit eum Simeon in ulnas ſuas, & benedixit Deum, & dixit: Nunc dimittis ſervum tuum, Domine, ſecundum verbum tuum, in pace: quia viderunt oculi mei ſalutare tuum . . . . Lumen ad revelationem Gentium*. Illud autem lumen idem eſt, de quo loquitur, Iſaias cap. 60. 1. *Surge, illuminare Jeruſalem, quia venit lumen tuum, & gloria Domini ſuper te orta eſt*. Quomodo autem *gloria Domini?* niſi quia ipſe puer erat lux mundi, juxta ipſius Chriſti effatum: *Ego ſum lux mundi*. Eidem veritati ſuffragatur Auguſtinus Serm. 13. de tempore, ubi ſic exclamat: " O omnipotentia naſcentis! o magnificen„ tia de cœlo, ad terram deſcendentis.... „ In templo præſentabatur, & a Simeo„ ne ſene famoſo, annoſo, probato, „ coro-

„ coronato agnoſcebatur. Tunc cognovit, „ tunc adoravit. „ Igitur Chriſtus annunciatur ut Deus in ſua Præſentatione.

Myſterium adoleſcentiæ Chriſti ſuccedit, in quo ſapientia divina eluxit, quum vel ipſos doctores in templo erudiebat; ſcriptum eſt enim Luc. 2. 42. *Cum factus eſſet annorum duodecim .... remanſit puer Jeſus in Jeruſalem ... Factum eſt, poſt triduum invenerunt illum in Templo ſedentem in medio Doctorum, audientem illos, & interrogantem eos: ſtupebant autem omnes, qui eum audiebant, ſuper prudentia & reſponſis ejus, & videntes admirati ſunt*. Tum Maria ſuaviter & præ ſummo erga Chriſtum amore conquerens de ejus abſentia, reſpondit ei Jeſus: *Quid eſt quod me quærebatis? Neſciebatis, quia in his, quæ Patris mei ſunt, oportet me eſſe?* ſignificans Patrem habere Deum. Demiratio etiam Doctorum Chriſtum eſſe Deum denotat: ſiquidem nemo ſine ſtudio tot & tam mirabilia propalare poterat, niſi fuiſſet Deus ille, de quo Apoſtolus loquens, ait, Col. 2. 3. *In quo ſunt omnes Theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi*.

S. Ambroſius Lib. 2. in cap. 2. Luc. pag. 10. 44. explicans iſta Chriſti ad Mariam verba: *Quid eſt quod me quærebatis*; ait: " Duæ ſunt in Chriſto generationes, „ una eſt paterna, materna altera. Pa- „ terna illa divinior, materna vero quæ „ in noſtrum laborem uſumque deſcendit. „ Et ideo quæ ſupra naturam, ſupra „ ætatem, ſupra conſuetudinem fiunt, „ non humanis aſſignanda virtutibus, „ ſed divinis referenda ſunt poteſtati- „ bus. „

Paſſio Chriſti, etiam pro ejus divinitate loquitur. Matth. 26. 60. interrogatus a Judice an foret Deus? reſpondit: *Tu dixiſti*; propter quod Caiphas ſcidit veſtimenta ſua, dicens Chriſtum blaſphemaſſe, eo quod ſe dixiſſet Deum, qua de cauſa mortis reum eſſe judicavit: mortuo vero Domino ibidem cap. 27. 54. Centurio percutiens pectus revertebatur, dicens: *Vere Filius Dei erat iſte*. Quam quidem veritatem, inquit, Gregorius Magnus, Sol obſcuratus, & monumenta aperta annuntiaverunt. Hinc Auguſtinus in Pſal. 63. loquens de Paſſione Chriſti, ait: " Protectus eſt a „ multitudine malignantium, protegente „ ſe Deo, protegente carnem ſuam ipſo „ filio & homine, quem gerebat: quia „ filius hominis eſt, & Filius Dei eſt; „ Filius Dei propter formam Dei: Filius „ hominis propter formam ſervi. „

Reſurrectio Chriſti, eſt etiam magnum ſuæ divinitatis argumentum, quandoquidem ipſo reſurgente, etiam alii bene multi reſurrexerunt, juxta illud Matth. 27. 52. *Multa corpora Sanctorum, qui dormierant, ſurrexerunt, & apparuerunt multis*. Tertullianus dicit Chriſtum ſurrexiſſe totum Deum, qua quidem expreſſione oſtendit potuiſſe Chriſtum eſſe Deum, quia virtute propria reſurrexit.

Aſcenſio Domini non levius eſt ejus divinitatis argumentum, Apoſtolo dicente Epheſ. 4. 9. *Quod autem aſcendit, quid eſt, niſi quia & deſcendit*. Si deſcendit, erat ergo ante ſæcula: non enim accidentalis quædam ſapientia metaphorice deſcendit de cœlo, ut ſomniant Sociniani, ſed ſola perſona dicitur deſcendere: idem autem Deus, qui deſcendit de cœlo, ipſe eſt, qui aſcendit. Quamobrem S. Leo Serm. 2. de Aſſenſione, ait; " Tunc „ igitur, dilectiſſimi, filius hominis, Dei „ Filius excellentius, ſacratiuſque inno- „ tuit, cum in paternæ majeſtatis glo- „ riam ſe recepit. „

Denique Miſſio Spiritus ſancti a Chriſto; ait enim Joan. 15. 26. *Cum autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, ſpiritum veritatis, ille teſtimonium perhibebit de me*. Unde Auguſt. Tract. 69. in Joan. explicans illa Chriſti verba, *Non vos relinquam orphanos, veniam ad vos*, ait " Quamvis nos Filius Dei ſuo „ Patri adoptaverit filios, & eumdem „ Patrem nos voluerit habere per gra- „ tiam, qui ejus Pater eſt per naturam: „ tamen etiam ipſe circa nos patern- „ num affectum quodammodo demon- „ ſtrat, cum dixit: Non relinquam vos „ orphanos. „

Juvat hanc præclaram de teſtimoniis divinitatis Chriſti ex myſteriis claudere materiam verbis aureis S. Leonis Serm. 2. de Aſcenſ. Domini: " Hanc fidem, *nem- „ pe Chriſti divinitatis*, Aſcenſione Domi- „ ni auctam, & ſpiritus ſancti munere „ roborata non vincula, non carceres, „ non exilia, non fames, non ignis, „ non laniatus ferarum, nec exquiſita per-

„ perſequentium crudelitatibus ſupplicia „ terruerunt. Pro hac fide per univerſum mundum non ſolum viri, ſed etiam „ feminæ, nec tantum impubes pueri, „ ſed etiam teneræ virgines uſque ad effuſionem ſui ſanguinis decertaruot. „ Hæc fides dæmonia ejicit, ægritudines „ depulit, mortuos ſuſcitavit. „

SYNOPSIS PROBATIONUM

Myſteriorum, quæ Chriſtum ut Deum annuntiant.

D. THOMAS Serm. in die Pentecoſtes, paucis hæc omnia pro divinitate Chriſti teſtimonia concludit, his verbis: " Tres „ ſunt qui teſtimonium daut in cœlo, „ Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus. „ Quarto, Sancti, ibi. Et vos teſtimonium „ perhibebitis de me; perhibuerunt autem ſancti teſtimonium de Chriſto tri„ pliciter. Primo, venturum prædicando „ Joan. 5. Scrutamini Scripturas, quia „ vos putatis in ipſis vitam æternam ha„ bere, & ipſæ ſunt quæ teſtimonium „ perhibent de me. Secundo, præſentem „ demooſtrando. Joan. 1. Sic venit ut te„ ſtimonium perhiberet de lumine. Ter„ tio, veniſſe prædicando. Actuum 2. „ Hunc Deus ſuſcitavit, cujus nos teſtes „ ſumus. Quarto, teſtimonium perhi„ buerunt de Chriſto miracula, quæ „ nullus poſſet facere niſi Deus, Joan. 5. „ Opera quæ ego facio, ipſa teſtimonium „ perhibent de me. Quinto, perhibuerunt „ teſtimonium Angeli. Primo, naſcitu„ rum nuntiando, Luc. 1. Miſſus eſt „ Angelus Gabriel a Deo, &c. Secun„ do, natum prædicando, Luc. 2. Ecce „ Angelus Domini ſtetit juxta illos, &c. „ Tertio, reſurrexiſſe affirmando, Mat„ th. 28. Angelus Domini deſcendit de „ cœlo. Quarto, eum venturum ad ju„ dicium præountiando, Act. 1. Ecce „ duo viri aſtiterunt juxta illos, &c. „ Quinto, perhibuit teſtimonium crea„ tura corporalis, & hoc ſeptem modis. „ Primo, cœlum quadrupliciter. Primo, „ in nativitate ſtellam emittendo. Matth. „ Vidimus ſtellam ejus &c. Secundo, in „ Aſcenſione ejus, ipſum glorioſe ſuſci„ ciendo, Epheſ. 4. Qui deſcendit, ipſe „ eſt qui aſcendit, &c. Tertio, in Ba„ ptiſmo ſe ſuper eum aperiendo, Mat„ th. 3. Cœli aperti ſunt ſuper eum. Quar„ to in paſſione, ſolis lucem auſerendo, „ Luc. 23. Et obſcuratus eſt ſol. Secun„ do, teſtimonium perhibuit aer. Ter„ tio, aquæ obediendo, Matth. 8. Qua„ lis eſt hic, quia veoti & mare obe„ diunt ei? Quarto, terra, Matth. 28. „ Et terra mota eſt, & ecce terræ mo„ tus &c. Quinto, infernus mortuos „ reſtituendo, Matth. 27. Multa corpo„ ra Saoctorum qui dormierant ſurrexe„ runt. Sexto, ignis ſuper diſcipulos ap„ pareodo, Act. 1. Apparuerunt illis diſ„ pertitæ lioguæ, tamquam igois &c. „ Cum ergo Creator & omnis creatura teſtimonium de Chriſti divioitate perhibeant, credamus omnes & imitando colamus ipſum Dominum ſuper omnia benedictum in ſæcula ſæculorum.

§. X.

Decimum divinitatis Chriſti argumentum eſt, quod ſit de fide illum eſſe Deum.

HANC propoſitionem inficiati ſunt auſu temerario Calviniſtæ. Enim vero ipſe Calvinus Lib. contra Gentilem, nomen Dei ſoli Patri per excellentiam convenire propugnat. Theodorus Beza Lib. contra rintium de omnipotentia carnis Chriſti, docet duas eſſe in Chriſto hypoſtaticas uniones: alteram carnis cum anima, ex qua reſultat propria perſona: alteram Dei cum homine; & ſic conſequenter de medio tollit unionem hypoſtaticam; nam ſi duæ ſint in Chriſto perſonæ, jam Chriſtus non eſt perſonaliter Deus. Arminiani, qui Remonſtrantes apud Batavos appellabantur, negaverunt eſſe de fide Chriſtum eſſe Deum. Ducem in hoc errore habuerunt quemdam Simooem Epiſcopum, qui Lib. 4. inſtitutionum Theologicarum Sect. 2. cap. 34. hanc blaſphemiam prædicat: contra quos

Probatur multis argumentis Propoſitio noſtra.

Probatio, ex Scriptura ſacra.

QUINQUE mediis procedit iſtud caput, I. Quia ex Scriptura Chriſtus eſt verus

A 2 2 Deus,

Deus, II. Quia non eſt pura creatura. III. Quia eſt æqualis Patri ſecundum perſonam. VI. Quia eſt Filius Dei naturalis. V. Quia Scriptura præcipit credere Chriſtum eſſe Deum, & negantes vocat mendaces & Antichriſtos.

Primum medium ex Scriptura ſic procedit: Ille eſt verus Deus, quem uti talem clare annunciat Scriptura: Sed res ſic ſe habet: & probatur. I. Matth. 27. 55. Centurio, mortuo Chriſto, revertens dicit: *Vere Filius Dei erat iſte*. II. Ipſe Chriſtus ſeipſum Joan. 10. dicit Deum, alibi autem ut Hebr. 1. 10. habetur de eo: *Tu in principio Domine terram fundaſti, & opera manuum tuarum ſunt cæli*. Igitur eſt de fide Chriſtum eſſe Deum.

Alterum medium: Chriſtus ex Scriptura non eſt pura creatura: Igitur eſt de fide ipſum eſſe Deum. Probatur antecedens: Matth. 22. 42. ſic loquitur Chriſtus Phariſæis: *Quid vobis videtur de Chriſto, cujus Filius eſt? Dicunt ei David. Ait illis: Quomodo ergo David in ſpiritu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo .... Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius ejus eſt? Et nemo poterat reſpondere verbum*. Rurſus Philipp. 2. habetur: *Qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo*. Audis Apoſtolum dicentem Chriſtum non eſſe creaturam, tametſi ſeſe exinaniverit formam ſervi accipiens.

Tertium medium: Chriſtus eſt æqualis Patri divino, & ipſi conſubſtantialis: Igitur eſt de fide eſſe Deum. Probatur antecedens. I. Ex loco mox citato. II. Joan. 5. 18. *Quærebant eum Judæi interficere: quia non ſolum ſolvebat Sabbatum, ſed & Patrem ſuum dicebat Deum, æqualem ſe faciens Deo*. Ibidem cap. 10. 30. *Ego & Pater unum ſumus*. Rurſus cap. 17. 10. ad Patrem, ſic loquitur: *Mea omnia tua ſunt. & tua mea ſunt*. Igitur Chriſtus eſt æqualis Patri, unde ipſe dicebat Judæis Joan. 10. 38. ut eorum revinceret circa hoc momentum incredulitatem: *Operibus credite, ut cognoſcatis & credatis, quia Pater in me eſt, & ego in Patre*. Et iterum Joan. 14. *Philippe, qui videt me, videt & Patrem*.

Quartum medium: Chriſtus eſt Filius Dei naturalis: Igitur eſt de fide eſſe Deum. Probatur antecedens undecim teſtimoniis. Primum, habetur Matth. 3. 17. *Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacui*. II. Joan. 3. 16. *Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium ſuum unigenitum daret*. III. Luc. 1. 32. *Filius Altiſſimi vocabitur*. IV. Matth. 16. 17. *Tu es Chriſtus, Filius Dei vivi*, ait Petrus. V. Joan. 1. 14. *Vidimus gloriam ejus gloriam quaſi unigeniti a Patre*. VI. Ibidem verſ. 18. *Unigenitus filius qui eſt in ſinu Patris, ipſe enarravit*. VII. Gal. 4. 4. *Miſit Deus Filium ſuum .... ut adoptionem filiorum reciperemus*. VIII. Heb. 1. 5. *Cui enim dixit aliquando Angelorum, Filius meus es tu, ego hodie genui te?* IX. Ibid. verſ. 3. *Qui cum ſit ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus*. X. Rom. 8. 32. *Qui etiam proprio filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum* XI. Pſal. 109. 4. *Ex utero ante luciferum genui te*.

Quintum medium: Scriptura præcipit Chriſtum vocari Deum, & negantes mendaces vocat & Antichriſtos. Ergo &c. Probatur antecedens.

I. *Ex* S. Joanne, qui ſuum ſcripſit Evangelium ad refellendos Ebionitas, qui Chriſtum dicebant purum hominem. Cap. 3. verſ. 14. ſic loquitur: *Sicut Moyſes exaltavit ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet Filium hominis, ut omnis qui creditur in ipſum, non pereat, ſed habeat vitam æternam* .... Verſ. 18. *Qui credit in eum non judicatur, qui autem non credit, jam judicatus eſt* .... Verſ. 36. *Qui incredulus eſt Filio non videbit vitam*. Tum cap. 20. 31. ſic concludit: *Hæc autem ſcripta ſunt, ut credatis, quia Jeſus eſt Chriſtus Filius Dei: & ut credentes vitam habeatis in nomine ejus*. Quo poſito ſic argumentor: Ex Joanne fides in Chriſtum Deum requiritur, ut homo non pereat, ut non judicetur, ut vitam habeat æternam: Igitur divinitas Chriſti eſt articulus fidei fundamentalis, ad ſolum enim Deum ſpectat ſalvare, ad ipſum ſolum dare vitam æternam. Joannes vero, ait, ad hoc requiri, ut credamus Chriſtum eſſe Dei Filium.

II. *Idem* Joan. Epiſt. 1. cap. 2. 22. ait: *Quis eſt mendax, niſi is, qui negat quoniam Jeſus eſt Chriſtus? Hic Antichriſtus eſt, qui negat Patrem & Filium*. Rurſus cap. 5. 5. *Quis eſt qui vincit mundum? Niſi qui credit, quoniam Jeſus eſt Filius*

Dei,

Dei. Unde ſequitur illud argumentum : qui non credit in Chriſtum, Antichriſtus eſt, adeoque reprobus : qui e contra credit in illum vincit mundum : Igitur divinitas Chriſti eſt de fide.

III. *Apoſtolus* anathema dicit ei , qui non amat Jeſum Chriſtum Deum ; ubique enim & paſſim in ſuis Epiſtolis vocat Deum, maxime Hebr. 1. ubi ex profeſſo ejus ex adoratione illi debita , & ex creatione illi attributa , ejus probat divinitatem. Ergo &c.

Scripturæ ſacræ pro fide divinitatis Chriſti a S. Cyrillo Alexandrino Lib. 12. Theſ. explanatæ.

Ex Evangelio ſecundum Matthaum.

SIC intonat cap. 1. *Joſeph fili David , ne timeas accipere Mariam uxorem tuam : quod enim in utero habet , de Spiritu ſancto eſt . Pariet autem filium , & vocabis nomen ejus Jeſum : ipſe enim ſalvabit populum ſuum a peccatis ſuis* . " Salvat po„ pulum ſuum filius , & dimittit pec„ cata populi ut Deus, & Dominus le„ gis. Quis igitur Inter creaturas ipſum, „ niſi temerarius , atque impius , collo„ care audebit ? Cum nullus poſſit pec„ cata dimittere , niſi ſolus Deus . . . . „ Hoc autem totum factum eſt , ut ad„ impleretur quod dictum eſt per Iſaiam „ Prophetam , dicentem : Ecce Virgo „ concipiet & pariet filium , & vocabi„ tur nomen ejus Emmanuel , quod in„ terpretatur nobiſcum Deus. Niſi Filius „ naturaliter Deus eſſet , non vocaretur „ nomen ejus Emmanuel , quod eſt no„ biſcum Deus. Per Virginem enim ſan„ ctam , & de Spiritu ſancto factus eſt „ homo, quem non Angelus, neque alia „ creatura, ſed ipſe Deus Emmanuelem „ vocavit : ſicut ipſe oſtendit Propheta, „ dicens de Chriſto : Et vocabunt nomen „ ejus novum,quod Dominus nominabit. „

S. Cyrillus , eo loci duplici ratione oſtendit Chriſtum eſſe Deum. Primo quidem, ex eo quod ipſe det gratiam & ſalutem : ſolus autem Deus hæc elargitur, dicente Propheta Pſal. 83. 12. *Gratiam & gloriam dabit Dominus*. Secundo , quia vocatur Emmanuel, hoc eſt nobiſcum Deus: Porro neminem latet nomen explicare naturam rei . Obſerves prophetam aſſerere Chriſtum eſſe nobiſcum Deum : Igitur eſt Deus naturaliter, alias ſibi ſoli, non aliis foret Deus : nemo enim dixerit juſtum eſſe aliis Deum , cum gratia ſanctificans ſit illi appropriata , nec eam in alterum traſfundere poſſit . Iſaias totum dilucide explanat myſterium, dicens nomen Chriſti eſſe novum : ſed quomodo novum eſſet, ſi non per naturam, ſed per adoptionem tantum Chriſtus Deus exiſteret , cum ante ipſum tot eſſent dii , quot ſanctos numeraremus Patriarchas ?

Ex Evangelio ſecundum Joannem.

INNUMERA ex hoc puriſſimo fonte pro Chriſti divinitate irrefragabilia deducit argumenta S. Cyrillus ; ibidem cap. 15. inſtar omnium ſit iſtud ex capite primo B. Joannis depromptum : *In principio erat Verbum*. " Si erat, *ait*, in prin„ cipio, quomodo iſti dicunt factum at„ que creatum eſſe ? Principium enim „ neceſſario ante omnem creaturam eſt. „ Nec poteſt quod a nihilo ad eſſe pro„ ductum eſt, in principio eſſe. Sed ipſe „ Filius etiam principium eſt : non eſt „ igitur ipſe ab alio principio creatus. Ita „ enim duo principia , unum ante alte„ rum darentur : quod dicere ſtultum „ eſt. Deinde ſi ſic erat Filius, quomodo „ a nihilo productus eſt? Nam ſi a nihilo „ productus eſt , non erat : ſed erat, non „ eſt igitur a nihilo productus. „

Pergit : *Et Verbum erat apud Deum* . " Apertius nobis Evangeliſta principii „ vocabulum explanat , nihil aliud eſſe „ dicens , quod principium appellavit , „ quam ipſum Deum Patrem : unde Fi„ lius effulget, ſicut lumen ex ſole : alius „ quidem hypoſtatice a Patre , ſed non „ alius ratione ſubſtantiæ . Principium „ igitur Filii Pater eſt, non temporis aut „ aliud hujuſmodi : ſed ex quo filius, & „ in quo ſimul eſt, ſicut calor ex igne. „

Pergit , iterum : *Et Deus erat Verbum.* " Apertiſſime hic non eſſe recentem Deum „ Filium aſſerit ; Deus enim erat , ait, „ & in principio erat : quomodo igitur „ iſti creaturam ipſum eſſe opinantur ? „ præſertim cum non poſſint dicere , „ per gratiam deificatum. Nam quod per „ gratiam alicui datur , id addi poſtea

„ neceſſe eſt, præintelligitur enim ne„ ceſſario natura & eſſentia, & hypo„ ſtaſis cui conceditur gratia: ſicut & nos „ cum ſimus natura homines, per gratiam „ Dei dii appellamur: & homines nos „ eſſe, per prius intelligitur, cum ſimus „ per gratiam deificati. Sed non habent „ dicere, qui creaturam eſſe filium men„ tiuntur, quid filius ſecundum naturam „ eſſe per prius intelligatur, cum Deus „ eſſe dicatur. Deus enim erat Verbum, „ ſecundum Joannem. Hoc erat in prin„ cipio apud Deum: non ad extra pro„ ductum, ſed ex ipſa Patris ſubſtantia „ emanare Filium oſtendit .... Quoniam „ ergo Pater natura Deus eſt, erit filius „ quoque Deus natura. „ Audis S. Cyrillum Chriſti repetere divinitatem ex ejus æternitate, ex eo quod ſit in principio ante omnem creaturam: ex eo potiſſimum quod non poſſit eſſe Filium tantummodo per adoptionem, cum non præexstiterit gratiæ qua unctus eſt, ſed omne ante tempus illud & ævum habuerit: Igitur eſt de fide, eum eſſe Patri conſubſtantialem.

Ex Epiſtola ad Romanos.

EAMDEM adimplet Provinciam auctoritate Epiſtolarum S. Cyrillus ibidem cap. 1. Exordium ab epiſtola ad Romanos ſumit: " Ad Romanos, ſcribens Paulus, „ Servus, inquit, Jeſu Chriſti vocatus „ Apoſtolus, ſegregatus in Evangelium „ Dei. De Salvatore autem dicit, per „ quem accepimus gratiam & Apoſtola„ tum in obedientiam fidei in omnibus „ Gentibus pro nomine ipſius. Attendite „ diligenter, quia cum in Evangelium Dei „ ſegregatum ſe ſcripſerit, ſtatim addidit, „ ut prædicaret in omnibus Gentibus pro „ nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. „ Quare neceſſe eſt Chriſtum eſſe Deum, „ in cujus Evangelium ſegregatus fuit. „ Quomodo igitur erit creatura, qui Deus „ naturaliter eſt? In eadem epiſtola: Gra„ tia, inquit, vobis, & pax a Deo Pa„ tre, & a Domino Jeſu Chriſto. Adver„ tite ſimul cum Deo Patre Chriſtum in „ gratiæ ac pacis conceſſione connume„ rari. Quomodo igitur non eſt natura„ liter Deus, qui ſimul cum Patre dona „ Sanctis largitur; & omnia facit ſimili„ ter quæ genitor ſuus facit? Nemo enim „ unam eſſe operationem Dei veri & „ creaturæ concedet, ne aut creaturam „ in dignitate divinæ collocet eſſentiæ, „ aut Deum in creaturarum conditionem „ deprimat. „ Audis S. Doctorem probare Chriſti divinitatem, ex una operatione & Patre & Filio communi. Quandoquidem quæ ſunt Dei propria, non niſi Filio conſubſtantiali conveniunt. Igitur eſt de fide Chriſtum eſſe Deum.

Ex Epiſtola prima ad Corinthios.

PERGIT S. Cyrillus capit. 2. " De prin„ cipibus hujus ſæculi, & temeritate ipſo„ rum verba faciens Paulus ſcribit: Si „ cognoviſſent, non utique crucifixiſſent „ Dominum gloriæ. Si gloriæ igitur Do„ minus eſt Filius, qui pro nobis patibu„ lo ſecundum carnem fuit affixus, quo„ modo non erit natura Deus? Quomo„ do erit creatura, qui a Seraphim, ce„ teriſque cœlorum virtutibus glorifica„ tur, plenos dicentibus eſſe cœlum & „ terram gloria ſua, & Dominum Sabaoth „ nominantibus? De ipſo enim hæc glo„ rificantes dicunt, cum ipſe Dominus ſit „ gloriæ, ſecundum Paulum. In eadem „ epiſtola ſic ait, Nos homo exiſtimet ut „ miniſtros Chriſti, & diſpenſatores my„ ſteriorum Dei. Si ergo Filii myſterium, „ Dei myſterium vocat, quomodo Filius „ non erit natura Deus? „ Chriſtus eſt Dominus gloriæ: ejus myſterium, ex Apoſtolo eſt ipſum Dei myſterium: Igitur cum B. Cyrillo concludamus: ergo & natura Deus, eſt de fide.

Ex ſecunda ad Corinthios.

EODEM tenore ibidem cap. 3. perſtringit heterodoxos S. Cyrillus; ex epiſtola enim ad Corinth. ſecunda cap. 2. iſtud deſumit argumentum: *Volumus*, inquit, *vos fratres ignorare de tribulatione noſtra facta in Aſia: quoniam ſupra modum gravati ſumus, ſupra virtutem, ut taderet etiam nos vivere, ſed ipſi in nobiſmetipſis reſponſum mortis habuimus, ut non ſimus fidentes in nobis, ſed in Deo qui ſuſcitavit mortuos.* " Hoc eſt, reſponſum liberationis a „ morte in nobis ipſis cognovimus. Ecce rurſus Deum eſſe, ait, aperte eum „ qui ſuſcitat mortuos: id autem Chri-

„ ſtus

„ ſtus facit qui eſt reſurrectio & vita, in „ quem qui credit vitam æternam habet: „ & ego, inquit, ſuſcitabo eum in noviſ- „ ſimo die. „ Quibus poſitis licet ſic argumentari: Solus Deus reſuſcitare poteſt mortuum: ſed ex Apoſtolo juxta B. Cyrilli explicationem, Chriſtus eſt cauſa reſurrectionis mortuorum. Igitur eſt de fide eſſe Deum.

Ex Epiſtola ad Galatas.

S. CYRILLUS gradum facit ad Epiſtolam, quæ eſt ad Galatas, ubi & nova adinvenit pro divinitate Chriſti aſtruenda teſtimonia. Ex capit. 1. ſic intonat ibid. capit. 4. *Si quis evangelizat aliud quam accepiſtis, anathema ſit. Modo enim hominibus ſuadeo, an Deo? ſi adhuc hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem.* " Si ergo „ Paulus Deo perſuadere, hoc eſt, oſten- „ dere conabatur, quantum ipſum ama- „ ret, idque faciebat, non ut hominibus „ placeret, ſed Chriſti ſervus eſſet: Deus „ certe ſecundum naturam Filius eſt, cui „ bonorum operum ſervitutem offeren- „ tes, ut Deo & Domino rationem om- „ nes reddimus: hoc enim eſt ipſi per- „ ſuadere. Non eſt ergo creatura, qui „ Deus naturaliter eſt. „ Obſerves Apoſtolum habere Chriſtum ut ſupremum Dominum. Ex quo concludit B. Cyrillus eſſe Deum, & hoc de fide, nam in his omnibus explanat fidem de Chriſti divinitate contra obſtrepentes.

Ex Epiſtola ad Epheſios.

ILLE eſt Deus, qui eſt perfectiſſimi Dei Patris character & imago: Atqui ſic propugnat B. Cyrillus ibidem cap. 5. innixus auctoritate Apoſtoli, cap. 1. & ita citat: *Paulus Apoſtolus Jeſu Chriſti per voluntatem Dei ſanctis omnibus qui ſunt in Epheſo, & fidelibus in Chriſto Jeſu.* " Qui per volun- „ tatem Dei Patris Apoſtolum accepit, „ ut ipſe ait, is ipſe aſſerit ſplendorem „ Patris & characterem Filium eſſe: quo- „ modo igitur increatæ Patris hypoſtaſis „ filius character erit, ſi a nihilo ipſe ſe- „ cundum hæreticos creatus eſt? Neceſſe „ enim eſt ut imago perfecta habeat ſimi- „ litudinem illius, cujus imago eſt. Qua- „ re ſicut Pater increatus eſt, ita & Fi- „ lius increatus erit: & ſicut Pater Deus „ verus eſt, ita & Filius verus eſt Deus. „

Ex Epiſtola ad Philippenſes.

QUI eamdem cum Patre poteſtatem habet, eſt Deus: Atqui Chriſtus eamdem cum Patre poteſtatem habet: quinimmo nos ſumus filii Chriſti, quippe qui dederit nobis poteſtatem filios Dei fieri. Ergo &c. Sic argumentatur S. Cyrillus ibidem cap. 6. ex auctoritate Apoſtoli Epiſt. ad Philipp. capit. 3. *Omnia facite ſine murmuratione & haſitatione, ut ſitis ſinceri abſque ulla querela, filii Dei ſine reprehenſione.* " Et ſicut ipſe Paulus alibi dicit, a Chri- „ ſto de nobis illud dicitur: Ecce ego „ & filii, quos dedit mihi Deus. Ipſius „ Chriſti ergo filii ſumus, per fidem & „ charitatem immaculati. Deus igitur „ Chriſtus eſt, & non creatura. Rurſum „ in eadem epiſtola: *Noſtra autem conver-* „ *ſatio in cœlis eſt. Unde & Salvatorem ex-* „ *pectamus Dominum Jeſum Chriſtum, qui* „ *reformabit corpus humilitatis noſtræ conforme* „ *corpori gloriæ ſuæ, ſecundum operationem,* „ *qua ipſe poteſt ſubjicere ſibi omnia.* Ecce „ Paulus eamdem potentiam tribuit filio „ hic, ut poſſit cuncta ſibi ſubjicere: quæ „ res in ſola virtute Patris eſt. Nam „ quoniam Deus ſimpliciſſimus eſt, non „ eſt aliud ipſe, aliud virtus ſua, hoc „ eſt, filius ſuus, ſed unum et idem eſ- „ ſentialiter ac naturaliter. „

Ex Epiſtola ad Coloſſenſes.

NULLUS ex Deo naturaliter naſcitur, ut cum eo regnet & cuncta creet, niſi ſit ipſe ſubſtantialiter Deus: Atqui talis eſt Chriſtus: & probatur, tum ex epiſtola ad Coloſſ. cap. 1. tum ex S. Cyrillo illam hic cap. 7. ſic interpretante: *Gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in parte ſortis Sanctorum in lumine, qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filii dilectionis ſuæ, in quo habemus redemptionem & remiſſionem peccatorum.* " Omnem creaturarum naturam Deo „ divina Scriptura ut ſervam ſubjicit: om- „ nia inquit, tibi ſerviunt. Soli autem „ Deo regiam dignitatem attribuit, cla- „ mans ad ipſum, Tu es ipſe Rex meus &

Aa 4 „ Do-

„ Dominus meus. Nam qui natura Deus „ eſt, is etiam Rex eſt : & contra qui „ natura Rex eſt, is etiam Deus eſt. „ Si ergo nulla creatura regnare cum Pa- „ tre dicitur, Filius autem id habet : „ quomodo erit creatura Filius, qui una „ cum Patre in Spiritu ſancto regnat ? „ Rurſum ibidem, In ipſo creata ſunt „ omnia, quæ in cœlis & quæ in terra „ ſunt, ſive viſibilia, ſive inviſibilia. Si „ ergo omnia in ipſo creata ſunt, quare „ vos cum omnibus ipſum creaturis con- „ numeratis ? Nam cum omnia dixerit, „ nihil eorum dimiſit quæ ex nihilo ad „ eſſe producta ſunt. Aliud ergo ipſe eſt „ præter creaturas, & ideo non eſt crea- „ tura. „

Ex Epiſtolis ad Timotheum, & ad Hebræos.

PLURES alias ex iis locis, ibidem S. Cyrillus deducit pro fide divinitatis Chriſti probationes. Cap. 10. Apoſtolus 1. ad Timoth. 1. vocat imperium Chriſti, imperium Dei; ſic refert ſanctus Doctor: " Paulus Apoſtolus Jeſu Chriſti ſecundum „ imperium Dei Salvatoris noſtri & Chri- „ ſti Jeſu Dei noſtri &c. „ Cap. 11. ex 2. ad Timoth. cap. 1." Noli igitur eru- „ beſcere teſtimonium Domini noſtri, „ neque me vinctum ejus : ſed collabo- „ ra in Evangelio ſecundum virtutem „ Dei, qui nos liberavit, & vocavit vo- „ catione ſua ſancta. Ecce rurſus Chriſt. „ Deum & Salvatorem nominat. „ Cap. 9. explanat epiſtolam ad Hebræos S. Cyrillus, maxime caput primum, in quo Chriſtus dicitur Filius Dei, heres univerſorum, ſæculorum Creator & omnibus præcellentior Angelis: " Ego autem „ dico vobis. Quomodo igitur creatura „ erit Filius Dei ſecundum naturam, aut „ quomodo erit ſervus, qui omnium Do- „ minus eſt, & omnium heres ? Neceſſe „ eſt enim ut aliud ipſe ſit præter omnia, „ quorum heres eſt. Sed per ipſum etiam „ ſæcula facta ſunt : Erat ergo ante ſæ- „ cula. Nulla vero creatura ante ſæcu- „ la fuit : omnia enim in tempore ſunt, „ præter ſolum Deum. Verus igitur Deus „ & non creatura Filius eſt ... Quantum „ autem Filius Angelis præſtet, perſpi- „ cuum eſt: quia illi miniſtri ſunt, & ad „ miniſtrandum mittuntur: Filius autem „ cum Patre glorificatur, & Angeli ſibi „ miniſtrant, ut in Evangelio ſcribitur: „ Et ecce Angeli venerunt, & admini- „ ſtrabant ei. „

Mitto alia argumenta, quæ S. Cyrillus eruit ad probandam fidem Chriſti divinitatis. Ibidem cap. 12. oſtendit auctoritate Actuum 16. Spiritum ſanctum eſſe, vel ipſum Jeſu Spiritum; cap. 13. ait Jacob. 2. vocari Deum, eum eſſe a principio juxta epiſtolam primam Joan. cap. 2. quod nulli inquit competit creaturæ. Gregem Chriſti eſſe gregem Dei 1. Petr. 5. Eumdem, ut ait S. Judas, ſalvaſſe populum de Ægypto ſubdit Cyrillus: p. 160. " Si Je- „ ſus, ſecundum Apoſtolum Judam, po- „ pulum eripuit ex Ægypto, ipſe certe „ eſt qui dicit ad Moyſen : Ego ſum qui „ ſum : & audiens gemitum filiorum „ Iſrael deſcendi ad liberandos ipſos. Si „ ergo ipſe eſt qui eſt, quomodo erit crea- „ tura ? Nam qui eſt, ſemper eſt, crea- „ tura vero non ſemper eſt. „

Probatio fidei divinitatis Chriſti, ex Traditione & Conciliis.

CONCILIUM Antiochenum primum adunatum eſt ann. 265. contra Paulum Samoſatenum, qui Chriſtum dicebat purum hominem: hunc autem ſic revincit in præclara fidei confeſſione: *Hominem autem præfiguratum dicimus eſſe Filium Dei, quem ipſa Scriptura Deum eſſe declaravit. Quin etiam legem ſimiliter datam eſſe Moyſi dicimus, miniſtrante Filio Dei, ſicut Apoſtolus docet, cum ait: Quid igitur lex? Propter tranſgreſſiones poſita eſt, donec veniret ſemen, cui promiſerat, ordinata per Angelos in manu* Mediatoris: *Mediatorem autem alium Dei & hominum neſcimus præter hunc .... Filium vero, qui apud Patrem, Deum quidem & Dominum omnium creaturarum dicit; a Patre autem miſſum de cœlis, & carne aſſumpta factum eſſe hominem.* Contra eumdem Paulum altera Synodus Antiochiæ celebrata eſt an. 270. & in epiſtola Synodica, altera ad Dyoniſium Romanum Pontificem directa: altera ad ipſum Paulum, Chriſtus aſſeritur Filius Dei, a Patre miſſus in terras propter noſtram ſalutem.

Sequitur primum Concilium Oecumenicum 4. Sæculo congregatum, in quo con-

ſub-

ſubſtantialitas Verbi incarnati conclamata eſt in Symbolo: *Credo in unum Deum .... Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum*. In eo Symbolo de Filio dicitur. I. Eſſe verum Deum. II. Eſſe Patri conſubſtantialem. III. Eſſe æternum. IV. Eſſe immutabilem. V. Eſſe genitum, & non factum. Atqui Symbolum eſt ſumma credendorum: Igitur debemus credere, & quidem explicite Chriſtum eſſe verum Deum.

Eodem Sæculo, adunatum eſt Concilium Conſtantinopolitanum I. contra Macedonium, negantem Spiritum ſanctum eſſe Deum: in eo autem confirmata eſt fides Nicæna, & maxime Symbolum.

Quinto Sæculo, Concilium Epheſinum in Epiſt. ad Neſtorium, & Chalcedonenſe eodem ſæculo congregatum actione 2. confirmat de divinitate Chriſti fidem.

Sexto Sæculo, quinta Synodus Oecumenica Can. 1. aſſerit tres perſonas unius eſſentiæ. Et Can. 11. anathema dicit Ario, Eunomio, & aliis hæreticis, qui Verbi incarnati negabant divinitatem.

Septimo Sæculo, ſextum Concilium Generale. Act. 17. eamdem propugnat Chriſti divinitatem.

Octavo Sæculo, Concilium ſeptimum Oecumenicum Act. 7. eamdem repetit fidem.

Nono Sæculo, octava Synodus Oecumenica, eodem modo loquitur pro Chriſti divinitate.

Decimo-tertio Sæculo, Concilium primum Lateranenſe generale cap. 1. eodem modo, ſicut alia præcedentia, defendit fidem de Chriſti divinitate.

Decimo-quarto Sæculo, Concilium Vienneuſe, unde extat Clementina unica de *ſumma Trinitate*, & fide catholica, ibi eamdem explicat fidem.

Decimo-quinto Sæculo, Concilium Florentinum Seſſ. ult. in Decreto de proceſſione Spiritus ſancti, etiam Chriſti divinitatem ſuo calculo communivit.

Decimo-ſexto Sæculo, Tridentinum Seſſ. 3. confirmat eamdem fidem, ab ore ipſius Chriſti per Apoſtolos & Concilia, uſque ad nos tranſmiſſam. Ergo &c.

Patres.

Ex primo Sæculo, occurrit primus B. Ignatius Martyr Epiſt. ad Epheſ. ubi dicit eos, qui non agnoſcunt Deum incarnatum, in ignem inextinguibilem tradituros eſſe. Unde in Epiſt. ad Philadelphienſes, ait: "Si quis dicat, unum „ eſſe Deum, & confiteatur Chriſtum „ Jeſum, ſed eumdem nudum eſſe hominem putet, hujuſmodi ſerpens eſt, fraudem & errorem prædicans, in exitium „ hominum, & eſt ejuſmodi inops ſenſu, cognomento Ebion. „ Tum Epiſt. „ ad Antiochenos: " Omnis, *inquit*, qui „ annunciat unum ſolum Deum, & tollit Chriſti divinitatem, is eſt diabolus, „ & hoſtis omnis juſtitiæ. „

Dionyſius, qui creditur Areopagita eodem apparet Sæculo defenſor Chriſti divinitatis: nam de myſtica Theologia cap. 9. ſic habet: " Quomodo ſuperſubſtantia„ lis Jeſus humanæ naturæ ſubſtantia factus eſt. „ Id eſt, quomodo Deus homo factus eſt: Igitur agnoſcit Deum in humanitate.

Ex ſecundo Sæculo, multi veniunt teſtes pro Chriſti divinitate. Juſtinus Apolog. 2. pag. 57. ait: " Solum proprie Fi„ lium Deo genitum, qui eſt Verbum i„ pſius, & primogenitus, & virtus; ac „ de illius voluntate hominem eſſe factum.„

Clemens Alexand. qui eodem floruit Sæculo Adm. ad Gent. pag. 5. ſic habet: " Qui in principio erat Verbum divinum, „ principium univerſorum & erat, & „ eſt .... Hoc igitur Verbum, qui Chri„ ſtus eſt, tum olim nobis ut ſimus, „ tum ut bene ſimus cauſa extitit, & „ nunc hominibus apparuit illud idem „ Verbum: quod cum ſolum utrumque ſit, „ Deus & homo, fons & origo nobis eſt „ bonorum omnium. „

Hippolytus Portuenſis egregius Chr. Martyr, ait, apud Theodoretum in Dialog. 1. " Verbum Dei primogenitum in Vir„ ginem deſcendiſſe, & primogenitum per„ inde hominem in illius utero forma„ tum: ut primogenitum Verbum Dei, „ cum homine primogenito conjunctum „ eſſe monſtretur. „

Athenagoras, eodem numeratur Sæculo, & quidem inter ceteros percelebris Chriſti divinitatis zelator atque defenſor, etiam coram Imper. Chriſtianos perſequentibus; his autem Lib. 4. cap. 11. ſic loquitur: " Ipſe Chriſtus cum Pa„ tre

„ tre vivorum eſt Deus , qui & locutus
„ eſt Moyſi, & qui Patribus manifeſtatus
„ eſt. „

Irenæus ceteris adjungitur, equidem tamquam generoſus Chriſti divinitatis athleta, quippe qui & ſcriptis & ſanguine Chriſti propugnaverit divinitatem. Lib. 3. cap. 21. loquens de Ebionitis , contra Chriſti divinitatem debacchantibus , dicit illos privari vita æterna , quia non agnoſcunt Emmanuel, id eſt, Verbum caro factum... Ibidem capit. 6. fuſe probat Chriſti divinitatem, ſicut & cap. 8. Cap. 12. ſic habet: “ Annunciaverunt Apoſtoli , hunc eſſe
„ Chriſtum, Filium Dei æternum, eorum
„ Regem. „ Idem proſequitur capit. 16. Capit. 20. ſubdit reſpondens ab objecta Ebionitarum : *Excluſa eſt omnis contradictio dicentium , ſi ergo tunc natus eſt , non erat ante Chriſtus . Oſtendimus enim , quia tunc non cœpit Filius Dei , exiſtens ſemper apud Patrem*. Libr. 4. capit. 11. aurea ſententia omnia claudit: *Ipſe igitur Chriſtus*, inquit , *cum Patre vivorum eſt Deus , qui & locutus eſt Moyſi , & qui Patribus manifeſtatus eſt*.

Ex tertio Sæculo , apparet nubes teſtium pro eadem fide. Origenes Lib. 1. de principiis apud Pamphilium de Apolog. Origenis , in primo ordine ponit catholicam de Chriſti divinitate fidem. Ipſe vero Origenes Comment. in capit. 9. epiſtol. ad Rom. ſic effatur : “ Miror quomodo
„ quidam legentes , quod Apoſtolus ait,
„ Unus Deus Pater , ex quo omnia , &
„ unus Dominus I. C. per quem omnia ;
„ negant Filium Dei Deum debere profite-
„ ri, ne duos Deos dicere videantur. Et
„ quid de hoc loco Apoſtoli facient , in
„ quo aperte Chriſtus ſuper omnia Deus
„ eſſe perſcribitur ? Sed non advertunt ,
„ qui hæc ita ſentiunt, quod ſicut Dom-
„ nium Jeſum Chriſtum , non ita unum
„ eſſe Dominum dixit , ut ex hoc Deus
„ Pater non eſſe Dominus dicatur ; ita
„ etiam Deum Patrem , non ita unum
„ Deum eſſe dixit , ut Dei Filius Deus
„ non credatur. Dominus autem uterque eſt
„ Deus . „ Hunc locum citat Athanaſius in Epiſt. de decretis Concilii Nicæni, unde maxime ponderare debet.

Dionyſius Romanus apud Athanaſium de Decretis Synodi Nicænæ, hanc fidem ſuo munivit calculo , his verbis : “ Creden-
„ dum eſt in Deum Patrem , & in Fi-
„ lium ejus Jeſum Chriſtum , & in Spi-
„ ritum ſanctum , unirique Deo totius
„ univerſitatis Verbum : Ego enim , *in-*
„ *quit* , & Pater unum ſumus . Et ego
„ in Patre , & Pater in me . „ Reddit rationem cur Chriſtus ſit Deus , nempe quia unum eſt cum Patre.

Tertullianus , inſignis eſt Chriſti divinitatis teſtis ; Apolog. enim Libr. contra Praxeam ſub finem , cap. 21. ait: “ Ce-
„ terum Judaicæ fidei iſta res, ſic unum
„ Deum credere , ut filium adnumerare
„ ei nolis , & poſt Filium , Spiritum ;
„ Quid enim erit inter nos & illos, niſi
„ differentia iſta? Quod opus Evangelii ,
„ quæ eſt ſubſtantia novi Teſtamenti... ſi
„ non exinde Pater, & Filius, & Spiri-
„ tus tres crediti, unum Deum ſiſtunt?....
„ Viderint igitur Antichriſti, qui negant
„ Patrem , & Filium . Negant enim ,
„ &c. „ In eod. Lib. ſic habet : “ Itaque
„ Deos omnino non dicam , nec Domi-
„ nos, ſed Apoſtolum ſequar, ut ſi pari-
„ ter nominandi fuerint Pater & Filius ,
„ Deum Patrem appellem, & Jeſum Chri-
„ ſtum Dominum nominem. Solum autem
„ Chriſtum potero Deum dicere , ſicut
„ idem Apoſtolus . Ex quibus Chriſtus ,
„ qui eſt, inquit, Deus ſuper omnia Do-
„ minus benedictus . „ Quibus verbis agnoſcit Chriſtum Deum & nominat , atque confitetur : Deum quidem ſub nomine Chriſti , ut mos eſt apud primorum ſæculorum Patres: quia Chriſtus idem eſt ac unctus: hominem vero ſub nomine Jeſu, quod quidem ordinatione Patri æterni Chriſto impoſitum eſt , quando ut homo & Filius Abrahæ circumciſus eſt.

Cyprianus Epiſt. ad Jubajanum , ſic ait : “ Nec hujus Dei fieri poteſt Templum
„ qui negat Deum Chriſtum . „ Tum Libro 2. ad Quirinum cap. 6. pag. 353. “ Fac
„ illic altare illi Deo , qui tibi apparuit
„ cum fugeres a facie Eſau fratris tui....
„ in te Deus eſt , & non eſt alius Deus
„ præter te. Tu enim es Deus , & non
„ ſciebamus, Deus Iſrael Salvator. „ Quæ quidem ultimæ particulæ figunt ſenſum Cypriani in Chriſto. Denique S. Athanaſius , qui longum pro Chriſti divinitatis defenſione tulit martyrium , ſic concludit Symbolum de divinitate Verbi incarnati : *Hæc eſt fides catholica , quam niſi quiſque fideli-*

deliter firmiterque crediderit, ſalvus eſſe non poterit: Igitur Chriſti divinitas eſt de fide explicita.

Ex quarto Sæculo præter Athanaſium numeramus Baſilium, qui libros quinque contra Eunomium elucubravit, in quibus Chriſti divinitatem propugnat, ſicut & Gregorius Nazianzenus in Orationibus quinque de Theologia. Item Gregorius Nyſſ. Cyrillus Jeroſolymitanus a ſeptima uſque ad undecimam Catecheſim ſcripſit de Chriſti divinitate, ſicut & Epiphanius Hæreſi 65. contra Paulum Samoſatenum. Græcis Patribus adjiciuntur Latini, nempe Hilarius in Libris 12. de Trinitat. Lucifer Calaritanus Lib. ad Conſtantium pro Athanaſio. Marius Victorinus in quatuor Libris contra Arium. Philaſtrius in Libro de hæreſibus.

Ex quinto Sæculo, inter Græcos Chryſoſtomus multa diſerte loquitur pro Chriſti divinitate in Oratione, quod Chriſtus ſit Deus, tum & in Commentariis in 1. cap. Joan. Theodoretus Lib. 4. de Hæreticorum fabulis. Ex Latinis Gaudentius Tract. 7. in Exodum, & in Epiſt. ad Paulum de iſta Evangelii ſententia: *Pater major me eſt*. Hieronymus Lib. contra Luciferianos, Auguſtinus in Libris 13. de Trinit. & alii permulti apud Bellarminum Lib. 1. de Chriſto cap. 10.

Ex ſexto Sæculo, multi etiam pro Chriſti divinitate locuti ſunt, ut Fulgentius Lib. de fide ad Petrum cap. 1. Joannes Maxentius in profeſſione fidei. Boetius Severinus, qui librum mirabilem de Trinitate ſcripſit.

Ex ſeptimo Sæculo, occurrit pro eadem cauſa Gregorius Magnus Lib. 3. Dial. cap. 29. Gregorius Turonicus Lib. 5. cap. 43. ſicut & Iſidorus Lib. de Trinit.

Ex octavo Sæculo, eminent V. Beda, qui præter alia ſcripſit Commentaria in Boetium de Trinit. Ioannes Damaſcenus Lib. 1. de fide orthodoxa cap. 2. 6. & 8.

Ex nono Sæculo, Rabanus in caput 9. ad Rom. & in caput 2. ad Philipp. multa eloquenter & pie diſſerit de Chriſti divinitate. Item Theophilactus & alii.

Ex decimo Sæculo, Ambroſius Anibertus in Commentariis in Apoc. & potiſſimum in initio & fine: ſicut & Radulphus Aurelianenſis in Levit. cap. 2. probant Chriſti divinitatem.

Ex undecimo Sæculo, eaſdem propugnant partes Anſelmus Lib. de ſumma Trinit. & Giſebertus in Lib. de altercatione Eccleſiæ & Synagogæ.

Ex duodecimo Sæculo, Ricardus a S. Victore, qui in Libris ſex de Trinit. & S. Bernardus Epiſt. 190. ad Innocentium Papam contra Abaillardum mira dicunt de Chriſti divinitate.

Ex decimo-tertio Sæculo, occurrunt Theologi omni exceptione majores pro hoc momento, ut Petrus Lombardus, Alexander Alenſis, Albertus Magnus, Angelus Scholæ divus Thomas, S. Bonaventura, Scotus: tum omnes catholicæ Univerſitates, quæ ad nos uſque perpetua & illibata Traditione Chriſti divinitatem propugnant atque defendunt.

Ex his ſequitur illud irrefragabile argumentum: Quod omnes ab Apoſtolis uſque ad nos, tum virtute, tum ſcientia præditi, perpetua Traditione in Scripturis fundata tenuerunt, illud eſt de fide: Atqui quotquot extitere inter Patres & Theologos percelebres, hi omnes una voce tum Scripturis, tum Conciliis innixi conclamaverunt Chriſtum eſſe Deum: Igitur Chriſti divinitas eſt de fide. Et vero quid ultra requiritur ut res de fide teneatur, niſi poſt totum exigere aliquid? Igitur Arminiani & ceteri Proteſtantes, in veritate non ſteterunt, quum Chriſti divinitatem e numero credendorum impie abſtulerunt.

Probatio fidei de Chriſti divinitate rationibus Theologicis.

PRIMA: Quotieſcumque Eccleſia ſuis anathematibus inſectatur aliquem errorem, toties dogma oppoſitum eſt de fide explicita: Atqui Eccleſia in omnes qui divinitatem Chriſti impugnaverunt ſuis animadvertit fulminibus: Igitur divinitas Chriſti eſt de fide explicita. Probatur minor.

Primo Sæculo, S. Joannes Ebionitas ut Antichriſtos habet, eo quod Chriſtum dicerent purum hominem. Ignatius Epiſt. ad Epheſ. anathema illis dicit. Et Origenes in Epiſt. ad Tit. tamquam peſtem fugiendos eſſe docet. Secundo exeunte ſæculo, Theodotus volens renovare Ebionitarum errorem, a Victore Papa ab Eccleſia

cleſia expulſus eſt. Tertio ſæculo, Antimus a communione Eccleſiæ ejectus eſt, eo quod eamdem hæreſim inſtaurare satageret. Et Patres Synodi Antiochenæ propter hoc Paulum Samoſatenum de gradu, & Eccleſia ejecerunt. Quarto denique ſæculo Arius ob blaſphemias erga Chriſti divinitatem in primo Concilio generali damnatus eſt: ſic in aliis Conciliis de Neſtorio, de Socinianis & Arminianis.

Secunda: Fides, ſpes & charitas fundantur in divinitate Chriſti: fides quidem, quia credimus illi ut Deo, & myſteriis quæ nobis revelavit: quocirca ſi non eſſet Deus, nec utique foret infallibilis, & ſic nulla fides extaret; ſpes vero, eum quippe habemus ut Salvatorem qui nobis cœlos aperuit: Charitas demum, quandoquidem debemus redamare eum qui proprii ſanguinis effuſione nos & a peccato & a morte æterna redemit.

Tertia: Fides in Deum trinum & incarnatum explicita eſt ad ſalutem neceſſaria, juxta illud Heb. 11. 6. *Sine fide autem impoſſibile eſt placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum quia eſt, & inquirentibus ſe remunerator ſit.* Sic propugnant Theologi omnes: Igitur divinitas Chriſti eſt de fide, & datur de ea præceptum quod omnes obligat.

Fit ſatis objectionibus Heterodoxorum.

Objiciunt: Qui accipit a Patre omnia quæ habet, non eſt Deus: Atqui Chriſtus omnia quæ habet accipit a Patre, juxta illud Luc. 10. & Joan. 10. *Omnia mihi tradita ſunt a Patre meo*. Igitur non eſt de fide Chriſtum eſſe Deum. Confirmatur. Philipp. 2. habetur: *Exinanivit ſemetipſum ... propter quod & Deus exaltavit illum*: Sed qui ſemetipſum exinanivit, ſecundum perſonam exinanitus eſt: Item & ſecundum perſonam exaltatur; actiones enim & paſſiones ſunt ſuppoſitorum. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Chriſtus ut homo omnia accipit a Patre, concedo: ut perſona, ſubdiſtinguo: accipit per originem & ſine dependentia, & in æternitate, concedo: ſecus, nego. Chriſtus eſt Deus ſimul & homo: ut homo cuncta accipit a Patre per dependentiam, & hoc in tempore: ut Deus vero utique accipit, ſed per modum emanationis ſeu originis, quia eſt principium de principio in æternitate. Ita Athanaſius, Baſilius, & alii Patres.

Ad confirmationem diſtinguo: Chriſtus ſemetipſum exinanivit ratione humanitatis, concedo: ratione perſonæ, nego. Tametſi enim actiones & paſſiones ſint ſuppoſitorum, quia tamen Verbum incarnatum ſupplet vices ſuppoſiti creati, humiliatio, dolor, ceterique defectus non refunduntur in Verbum ſecundum ſe ſpectatum, ſed in hominem aſſumptum.

Ad aliud diſtinguo: Chriſtus exaltatus eſt ratione humanitatis, concedo: ratione perſonæ, ſubdiſtinguo: in concreto conſideratæ, & ut ſubſiſtentis in natura humana, concedo: in ſe ſpectatæ, nego. Hæc ſolutio eſt S. Cyrilli, qui Lib. 8. Theſ. propoſita ſibi objectione, pag. 99. ſic reſpondet: " In extremis vero temporibus propter ſalutem noſtram verus Deus factus homo verus, humiliavit ſeipſum, & ideo dicitur exaltari: non ſecundum Verbi naturam, ſed ſecundum Incarnationis myſterium. Nam cui humilitas congruit, hic exaltari quoque dicitur convenienter: Humana vero natura, res humilis eſt, ipſa ergo exaltari quoque intelligitur. "

Inſtant: 1. Cor. 8. habetur: *Nullus eſt Deus, niſi unus, nam etſi ſunt, qui dicantur dii, ſive in cœlo, ſive in terra, ſiquidem ſunt dii multi, & domini multi, nobis tamen unus Deus Pater:* Igitur eſt de fide ſolum Patrem eſſe Deum.

Reſpondeo diſtinguendo: Eſt unus Deus per excluſionem falſorum numinum, concedo: per excluſionem Filii & Spiritus ſancti, nego. Solutio patet ex verbis immediate antecedentibus: Sic enim loquitur Paulus verſ. 4. *De eſcis autem, quæ idolis immolantur, ſcimus quia nihil eſt idolum in mundo, & quod nullus eſt Deus, niſi unus*. Idem patet v. 6. ex verbis ſubſequentibus: *Unus Deus*, inquit Apoſtolus, *Pater, ex quo omnia, & nos in illum, & unus Dominus Jeſus Chriſtus, per quem omnia, & nos per ipſum*. Ibi eadem tribuit Chriſto ſicut Deo Patri, nempe dominationem & omnipotentiam. Igitur agnoſcit illum ut Deum. Solutio etiam patet ex Origene ſupra citato, qui dicit Scripturam non excludere a divinitate Filium,

Digitized by Google

lium, quando ſolum Patrem nominat: neque e converſo Patrem, dum dicit Chriſtum Deum, nullam de prima perſona faciendo mentionem.

Inſiſtunt: Hebr. 5. Chriſtus dicitur Pontifex & Mediator hominum: Sed Pontifex & Mediator diſtinguitur a Deo; ſiquidem eadem perſona non ſatisfacit, & recipit ſatisfactionem: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Chriſtus eſt Pontifex Mediator ut homo, concedo: ut Deus, ſubdiſtinguo; quatenus ſubſiſtit in natura humana, concedo: in natura divina, nego. Et ſic ſub diverſo reſpectu Filius Dei & ſatisfacit, nempe ut ſubſiſtens in natura humana, & recipit ſatisfactionem, nempe ut ſubſiſtens in natura divina. Ita Apoſt. ibid. his verbis: *Omnis namque Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur in iis quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona & ſacrificia pro peccatis: qui condolere poſſit iis qui ignorant & errant: quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate...... ſic & Chriſtus non ſemetipſum clarificavit, ut Pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eum: filius meus es tu, ego hodie genui te.* Poſtea addit Pontificem fundere preces, quod officium ſoli homini convenit: Igitur ex Apoſtolo, Chriſtus fuit Mediator ut homo; & etiam ratione perſonæ, ſed reduplicative ut ſubſiſtentis in natura humana.

Urgent Heterodoxi: Qui triſtis fuit, qui metuit, non dicendus eſt Deus, cum hujuſmodi defectus a divinitate procul ſint: Atqui tamen Chriſtus his obnoxius fuit defectibus, juxta illud Matth. 26. 38. *Cæpit contriſtari, & mæſtus eſſe. Tunc ait illis: Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem:* Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Chriſtus ut homo hujuſmodi paſſus eſt defectus, concedo: ut Deus, nego. S. Cyrillus Alexandrinus hanc præoccupat objectionem, & ſic reſpondet Lib. 10. Theſau. cap. 3. " Quaſi ab homine uno, has voces „ dictas credunt Hæretici, quia mortem „ timuit, & triſtis factus eſt, ceteraque „ hujuſmodi perpeſſus ut homo verus. „ Deus enim verus, ſicuti Chriſtus eſt, „ quomodo ut Deus mortem timuiſſet? „ Quia id: Ego ſum vita, qui alios ex „ morte revocavit, qui diſcipulos hortabatur, dicens: Nolite timere eos qui „ occidunt corpus, animam autem non „ poſſunt occidere. Ut Verbum autem „ Dei quomodo timere potuit, qui Abrahæ dixit: Noli timere quoniam ego tecum ſum; qui Moyſen adverſus Ægypti „ Regem ſuſcitavit, qui ad Joſue dicebat, Confortare ut vir. Quomodo etiam alios ipſe timuiſſet, ad quem Sancti clamant: Dominus mihi adjutor, & „ non timebo quid faciat mihi homo? „ Quomodo autem ſi venit ad interimendam mortem, mortem timebat quam „ interemit? Sed infernum timuit, inquiunt, mirum eſt quod hæc audeant „ dicere. Janitores enim inferorum, cum „ primum eum vidiſſent, ſpiritus incluſos „ exire præ timore dimiſerunt..... Ideo „ ne quis dubitare poſſet ut homo clamabat: Deus meus, Deus meus, cur me „ dereliquiſti? Et rurſus tranſeat a me „ calix iſte. His igitur atque ſimilibus totum ad ſe hominem vere aſſumptum eſſe oſtendebat. Tenebris vero & terræ „ motu, ceteriſque hujuſmodi Deum ſe „ quoque demonſtrabat. Unde nonnulli „ qui eum antea deridebant commoti clamarunt: Vere Filius Dei erat iſte. „

Perſiſtunt: Chriſtus vel ante mundum conditum habebat ſolum gloriam finitam: Igitur etiam ut Verbum non eſt Deus, quandoquidem gloria quæ Deo competit, eſt attributum infinitum. Probatur antecedens: non aliam habet gloriam ut Verbum, quam eam quæ illi ut homini competit: Ergo &c. Probatur antecedens: Ipſe Chriſtus Joann. 17. 5. ſic loquitur: *Clarifica me Pater apud temetipſum, claritate, quam habui prius quam mundus eſſet apud te.* Sed eo loci petit gloriam pro humanitate finitam, & tamen eamdem expoſtulat quam habebat apud Deum antequam muodus fieret: Igitur & finitam ut Verbum habebat ante mundum conditum.

Reſpondeo negando antecedens primi & ſecundi argumenti. Ad ulteriorem probationem diſtinguo: Chriſtus petit claritatem quam habebat ante mundi conſtitutionem apud Deum ratione prædeſtinationis, concedo: ratione ſui ut Verbum eſt apud Deum, nego. Eo loci loquitur ut homo, & petit; Deus autem qui eſt omnia & independens nihil expoſtulare poteſt, quia vero ab æterno decreverat glorificare Filium ut incarnatum, Chriſtus hanc glo-

gloriam ante ſæcula prædefinitam petit. S. Thomas Comm. in capit. 17. Joann. ſic ſolvit argumentum: " Cum ergo videret „ illius prædeſtinatæ ſuæ glorificationis „ veniſſe jam tempus: ut & nunc fieret „ in redditione, quod fuerat in prædeſti- „ natione jam factum, oravit dicens: Et „ nunc clarifica me, etc. „

Probationum fidei de Chriſti divinitate ſynopſis juxta ſanctum Gregorium Nazianz. qui & ad omnes difficultates reſpondet.

S. Gregorius Naz. Orat. 3. de Theologia, demonſtrat nihil abſurdi ſequi, et a divinitate alienum ex unione Verbi cum humanitate; et ſic loquitur de Chriſto pagin. 575. " Natus quidem eſt, ſed „ etiam genitus erat: ex muliere qui- „ dem, ceterum Virgine. Illud huma- „ num, hoc divinum: Patris expers hic, „ Matris expers illic. Utrumque horum „ divinitatis eſt. Materno quidem utero „ geſtatus eſt: verum a Propheta cogni- „ tus eſt, et quidem in utero adhuc exi- „ ſtente, atque coram Verbo, cujus cau- „ ſa procreatus fuerat ſaltante faſciis qui- „ dem involutus eſt: At ſepulturæ faſcias „ redivivus excuſſit. In præſepio quidem „ reclinatus eſt: ceterum ab Angelis ce- „ lebratus eſt, et a ſtella indicatus, et „ a Magis adoratus. Cur tu ad id quod „ oculis cernitur offendis, dum non id „ ſpectas quod anima et intelligentia per- „ cipitur? In Ægyptum quidem pulſus „ eſt, Ægyptiorum errores in fugam „ vertit, juxta aliam verſionem: *Verum* „ *impura idolorum ſacra depulit atque profli-* „ *gavit*. Non erat illi ſpecies neque de- „ cor apud Judæos: ſed apud Davidem „ ſpecioſus erat forma præ filiis homi- „ num, atque etiam in monte fulgoris „ in modum lucet, ſole clarior efficitur, „ futurum videlicet ſplendorem adum- „ brans. Baptizatus quidem eſt ut homo, „ ſed peccata ſuſtulit ut Deus: Non quod „ luſtrationis indigeret, ſed ut aquis ipſis „ ſanctitatem afferret. Tentatus eſt ut homo, „ at victoriam adeptus eſt ut Deus, at „ confidere nos jubet, ut qui mundum vi- „ cerit. Fame affectus eſt: ſed multa ho- „ minum millia aluit, ipſeque panis eſt „ vivificus ac cæleſtis: ſiti laboravit, ſed „ clamavit: Si quis ſitit, veniat ad me & „ bibat: atque etiam facturum ſe pollici- „ tus eſt, ut qui fide præditi ſunt, fon- „ tis inſtar ſcaturiant. Fatigatus eſt, ſed „ eorum qui fatigantur, atque onerati „ ſunt, eſt requies. Somno depreſſus eſt: „ ſed in mari levis incedit, ac ventos in- „ crepat. Petrumque peſſum euntem ſub- „ levat. Vectigal pendit, ſed ex piſce, „ ſed exigentium Rex eſt. Samaritanus, „ & dæmoniacus; at ei qui a Jeroſoly- „ mitana urbe deſcendens, in latrones in- „ ciderat, ſalutem affert; atque a dæ- „ monibus agnoſcitur, & dæmones fu- „ gat, & ſpirituum legiones in profun- „ dum præcipites agit, ducemque dæmo- „ num quaſi fulgur cadentem videt: „ lapidibus petitur, ſed non arripitur. „ Orat, ſed alios orantes exaudit. Col- „ lacrymat, ſed lacrymas ſedat. Quærit „ ubi poſitus ſit Lazarus, homo enim „ erat, ſed Lazarum a morte ad vitam „ excitat: Deus enim erat. Venditur, „ & quidem vili pretio, nempe triginta „ argenteis; ſed interim mundum pretio „ magno, hoc eſt, cruore ſuo redemit. „ Ut ovis ad occiſionem ducitur: verum „ Iſrael paſcit, nunc autem univerſum „ terrarum orbem. Ut agnus mutus eſt; „ ſed idem verbum eſt, illius in deſer- „ to clamantis voce annuntiatum. Lan- „ guore affectus ac vulneratus eſt; verum „ morbum omnem & languorem pellit. „ In lignum tollitur, illicque affigitur; „ ſed nos vitæ ligno reſtituit, ſed latro- „ nem etiam ſimul pendentem ſalute af- „ ficit, ſed id omne quod cernitur obte- „ nebrat. Acceto potatur, ac felle pa- „ ſcitur: ſed quis? Is nempe qui aquam „ in vinum commutavit, atque amarulen- „ tum illum guſtum ſuſtulit, inquam, ip- „ ſamet dulcedo, totuſque deſiderium. „ Animam tradit; ſed ejus rurſus acci- „ piendæ poteſtatem habet; ſed velum „ rumpitur, ſupera enim pateſiunt; ac „ petræ ſcinduntur; ſed mortui prius ad „ vitam revocantur. Moritur; ſed vitam „ impertit, ac morte ſua mortem extin- „ guit. Sepultura afficitur; ſed reſurgit. „ In infernum deſcendit; ſed animas rur- „ ſus ducit, atque in cœlos aſcendit, „ venturuſque eſt ad judicandum vivos & „ mortuos. „ Et ſic Gregorius omnia ſpecie contradictoria ipſo Scripturarum contextu dilucide concordat.

A R-

ARTICULUS SECUNDUS.

Utrum unio Verbi divini cum humanitate ſancta ſit ſubſtantialis & hypoſtatica?

SENSUS quæſtionis eſt, utrum Verbum immediate ſit unitum humanitati, ita ut vices geſſerit ſubſiſtentiæ creatæ, & homo in Chriſto ſubſiſtat ſubſiſtentia divina. Negavit Neſtorius, qui in hoc habuit magiſtrum Theodorum Mopſueſtenum; Patronum vero Joannem Antiochenum: Fautores, Theodoretum & Ibam: Judicem Cyrillum Alexand. cujus quidem declinare ſententiam tentavit variis, ſed fucatis explicationibus & dolis, maxime ſanctum Præſulem accuſando de Apollinaris hæreſi. Unde hic ſex momenta pertractanda incumbunt. I. De hiſtoria Neſtorianiſmi, qui multum exagitavit Eccleſiam, quique ad noſtra uſque tempora graſſatur in variis Orientis regionibus. II. An Neſtorius impegerit in errores qui illi imputantur? III. De fide B. Cyrilli Alex. IV. De puritate doctrinæ Joannis Antiocheni. V. De tribus Capitulis. VI. De Felice& Elipando Neſtorianis. VII. Denique de ipſo dogmate circa unionem Verbi cum humanitate. Unde ſit

SECTIO PRIMA.

Hiſtoria Critica Neſtorianiſmi.

ORTUS.

NESTORIANISMUS ortum duxit a Paulo Samoſateno, & Fauſtino, qui unicam cum Sabellio in SS. Trinitate perſonam eſſe effutiebant, & Chriſtum purum hominem dicebant: Neſtorius ab illis diſcedebat in primo, ſed in ſecundo conveniebat puncto, cum hac tamen clauſula, quod duas in Chriſto admitteret perſonas, unam ſcilicet divinam, humanam vero alteram. Iſtum errorem ex profeſſo docuerunt primi Diodorus Tarſenſis, ut colligitur ex epiſtola S. Cyrilli ad Succenſum Epiſcopum, & Theodorus Mopſueſtenus, qui ab omnibus Hiſtoricis Magiſter Neſtorii creditur.

Neſtorius ex Germanitia Syriæ oppidulo oriundus, primo Monaſticam vitam coluit in Monaſterio S. Eupræpii prope Antiochiam, ubi humanioribus litteris fuit eruditus, E Monaſterio autem in Clerum Antiochenum coaptatus atque Presbyter factus, eloquens, inquit Socrates Lib. 7. cap. 29. & quamdam ſanctitatis ſpeciem ſimulans per jejunia &c. docendi populum munus obtinuit; quo in officio ita ſe geſſit, ut ob eloquentiæ & ſanctimoniæ famam ad Sedem Conſtantinopolitanam ann. 421. evectus ſit, Cœleſtino I. tunc ſummo Pontifice, & Theodoſio I. imperante, qui deceptus, ſibi videbatur alium in Neſtorio recuperaſſe Chryſoſtomum.

Neſtorius initio ſui Epiſcopatus Maximum pro fide Catholica zelum ſimulavit, quippe qui Arianos, Macedonianos, & Quatuordecimanos exagitaret, ſed intrinſecus lupus rapax, Pelagianus & Chriſti ejuſque Matris hoſtis infenſiſſimus.

Prima ejus hæreſis eruptio, fuit dignitatem Matris Dei B. Virgini abjudicare, ut refert Socrates Lib. 4. quod patet in epiſtola, quam ſcripſit ad Anaſtaſium Presbyterum, cui præcipiebat hunc ſpargere errorem coram populo, donec opportuniori tempore, ipſe illum juris publici faceret. Anaſtaſius igitur inter ſacra ſolemnia ſermonem ad populum habens coram Neſtorio impudenter dixit, Mariam non eſſe appellandam Dei Matrem: quod quidem factum non ſolum, non repreſſit Neſtorius, ſed laudavit; idem poſtea dixit Dorotheus quidam Epiſcopus, ut colligitur ex Epiſt. 6. S. Cyrilli.

Populus cum aliis omni exceptione majoribus ægre tulit blaſphemiam Anaſtaſii, qui a quodam Monacho, propter hoc ab Eccleſia ejectus, & ſemper ejici voluit, ut patet ex ſupplicatione Monachorum urbis CP. relata 1. parte Concilii Epheſini, cap. 30. qui & pari zelo reſtiterunt Dorotheo: Sed Neſtorius vi & minis atrocibus ſuos defendit, Monachum flagris publice cæſum in exilium mitti curavit: poſtea errorem confirmare ſtudens, ipſe de hac controverſia in Eccleſia diſſeruit, Quæſtiones ea de re proponens, & vocem Deiparæ ſemper rejiciens. Illi reſtiterunt publice Euſebius diſputatione in ipſum propoſita, quæ legitur 1. parte, Concil. Epheſ. cap. 13.

item

item & multi Presbyteri, ſed auctoritate Neſtorii oppreſſi ſilere coacti ſunt, inde Hæreſis crevit in malam arborem.

Progreſſus.

INTER hæc ſenſim obrepebat error, & plurimorum animos exagitabat, nondum tamen Conſtantinopoli graſſabatur, ſed quo proficiſci non poterat, Neſtorius dicta ſua ſcripto mittebat, tum & quaſdam Homilias, quibus hæreſim ſuam traderet, miſit in Ægyptum, ubi Patronos invenit: quibus auditis S. Cyrillus Alex. fortiter ſe oppoſuit errori, & hac de cauſa ſcripſit ad Monachos, ne aut ſimplicitate, aut præoccupatione a fide deviarent. Neſtorium quoque monuit, ut ſe in fide contineret. Sed contra, his exacerbatus, omnium commovit animos in Cyrillum, ipſum accuſans, quod Egenos opprimeret, quod & ſeditiones in Eccleſia excitaret, quinimmo ſcripſit ad Cœleſtinum I. contra S. Præſulem, quem & in errorem Apollinaris impegiſſe aſſerebat.

De his admonitus Cyrillus Poſſidonium Diaconum Romam miſit cum litteris, quibus certum faciebat SS. Pontificem de hæreſi, & de pravitate Neſtorii, quibus lectis, ipſi & non Neſtorio, qui prior ſcripſerat, fidem adhibuit, tum citra moram coegit Romæ Concilium, ubi damnatis Neſtorio & ejus erroribus, ad Cyrillum ſcripſit, ut ſententiam ſignificaret, niſi intra decem ab admonitione dies ad meliorem rediret frugem. Scripſit etiam ad Juvenalem Antiochæ Epiſcopum, tum ad majorum Sedium Orientis Præſules, & ad Clerum CP. ut una fide, & uno ore Neſtorium inſectarentur.

Cyrillus Apoſtolicæ Sedis præſidio munitus, & Vicaria fretus auctoritate, ut Papæ mandata exequeretur, convocatis Alexandriæ ex omni Ægypto Epiſcopis, eorum conſilio, ad Neſtorium dedit epiſtolam, cui adjecit duodecim Anathematiſmos fidem Dominicæ Incarnationis & continentes & explicantes, denuncians ei quod, ſi decem diebus ad reſipiſcendum datis non pareret, lata in eum a Cœleſtino ſententia ſuum obtineret effectum.

Neſtorius non ſolum cuncta contempſit, ſed in furorem actus, adjuvantibus Theodoreto, & Joanne Antiocheno ſuis amicis, alios duodecim anathematiſmos Cyrilli capitulis oppoſuit: Tum ad declinandam ſententiam, prædictis & aliis Syriæ Præſulibus ſuaſit capitula Cyrilli, Apollinaris erroribus eſſe referta: vel ipſum Imperatorem contra Cyrillum tamquam contra Hæreticum commovit.

Interitus.

FIDEI cultores & defenſores graviſſimis imperante Neſtorio affecti ſuppliciis, & totus Clerus commotus Concilium generale efflagitabant, ut tempeſtas tanta ejus ſedaretur definitionibus, qua de cauſa Cyrillus Juvenalem Conſtantinopolim miſit, ut ſi fieri poſſet, ad meliora Neſtorium revocaret. Sed nihil proficiens, Imperator cedens precibus Cleri, indixit Epheſi Concilium menſe Junii anni proximi 431. celebrandum. Auguſtinus invitatus fuerat, ſed morte præventus, nondum accepta Imperatoris epiſtola, venire non potuit.

Ad Synodum profecti ſunt tres Legati Cœleſtini, ſcilicet Arcadius, & Projectus Epiſcopi, & Philippus Presbyter Eccleſiæ Romanæ. Ibi convenere 265. Epiſcopi. Joannes Antiochenus Neſtorii Patronus, cum aliquibus Epiſcopis hæreſim Pelagii redolentibus de induſtria moras nectens abſuit, ſicut & Theodoretus, qui partes Neſtorii adjuvabat. Interea Joannes ad Cyrillum ſcripſit, ut illum propter moram excuſatum haberet, Patres Synodicos adhortans, ut ſe ſe ad celebrandum Concilium accingerent, nec ipſum amplius expectarent.

Die igitur 22. Junii incepit Concilium: pridie autem miſſi fuerant Epiſcopi ad Neſtorium, qui eum ad comparendum citarent, ut de ſua fide redderet rationem, quibus reſpondit, ſe matura deliberatione prævia quid agendum foret, brevi deliberaturum. Interim errores ſuos ſic pertinaciter & ſine pudore edocuit, ut palam affirmare auſus ſit bimeſtrem & trimeſtrem Deum ſe appellare non poſſe; ſic enim appellabat Chriſtum Dominum. Die ſequenti cum ter citatus ſeſe ſiſtere in Concilio noluiſſet, lata ſententia proſcriptus, Sacerdotii gradu, ac fidelium communione privatus eſt. Quod quidem probavere Legati, qui paulo poſt ad Concilium venerunt.

Poſt

Poſt hæc, elapſis quinque diebus, Epheſum venit Joannes Antiochenus, quadraginta circiter Epiſcopis ſtipatus, qui intellecta Neſtorii damnatione excandeſcens, coegit ſtatim in eadem urbe conciliabulum, in quo quidem Synodum Oecumenicam reſcidit, & pro Neſtorio ipſum Cyrillnm et Memnonem urbis Epheſinæ Epiſcopum depoſuit, conſentiente Candidiano Comite, Neſtorii fautore, qui ab Imperatore miſſus fuerat ad impediendum tumultum. Joannes objiciebat Cyrillum Apollinaris errores propugnare in ſuis anathematiſmis.

Cyrillus Joannem citavit, ut rationem redderet, & de facto audaci, & de ſua fide, qui cum obedire renuiſſet, tamquam Hæretici fautor Epiſcopali dignitate exutus eſt. Tum uterque ad Imperarorem ſcripſit, qui primo recipiens Joannis Epiſtolam, credidit Cyrillum hæreticum eſſe, ejuſque exauctorationi ſuum addidit calculum; immo & in carcerem conjici voluit, ſed acceptis poſtea B. Cyrilli litteris, ſe retractavit, depoſitionem Neſtorii confirmavit, qui ſtatim in monaſterium ſuum detruſus, tum ab eodem expulſus eo quod alios ſuis corrumperet erroribus, in exilium apud Oaſim miſſus eſt, deinde vagabundus per Thebaidem, lingua vermibus corroſa, miſerande obiit.

Facto Imperatoris perterritus Joannes, cum Cyrillo reconciliatus apparebat, ſed nondum vere & ex corde, de quo certior factus Imperator Ariſtolaum Tribunum cum Notario miſit, qui Joannem vere reconciliaret cum Cyrillo & Concilio; hinc Joannes ad ſe reverſus Alexandriam miſit Paulum Emiſſenum, qui diſcuſſa adamuſſim Neſtorii controverſia in Concilio definita nomine Joannis, & totius Eccleſiæ Antiochenæ, Neſtorii damnationem, & in ipſius loco Maximiani electionem probavit atque confirmavir. Cujus reſcriptum ad Sixtum III. tunc loco Cœleſtini defuncti SS. Pontificem miſſum eſt. Iſta omnia ſic actitata referuntur in Concilio Epheſino.

SECTIO SECUNDA.

Utrum Neſtorius vindicari poſſit ab hæreſi circa Dominicam Incarnationem?

MIRUM eſt Neſtorium tot Conciliorum anathematibus percuſſum, & a celebritate Concilii Epheſini tamquam hæreticnm, & impiiſſimum ſemper habitum, nihilominus anno 1645. ab hæreſeos labe purgari, opera cujuſdam Anonymi, qui tamen, ut plures autumant, eſt Albertinus miniſter Calviniſta: quo pietatis animo, judicate; nam ut ſalvet Neſtorium, ſanctum Cyrillum Alexandrinum ceteroſque Concilii Epheſini Patres, Manichæis, Valentinianis, & Apollinariſtis faviſſe non ſine auſu temerario ſcripſit: Sed quod ſtupendum magis eſt, non deſunt inter Novatores qui eumdem hæreticum excuſatum habeant, & ab Albertino tantum diſcrepent, quod ſalvo fidei dogmate circa unionem, erroris dumtaxat eum inſimulent circa Mariam, quam *Theotocon* eſſe negavit. Contra omnes tria momenta controverſia præſens complectitur: nnum de opinione Neſtorii, alterum circa Verbi unionem, tertium circa matris Dei pro BB. Virgine dignitatem; unde ſit

§. I.

Num Neſtorius duas eſſe in Chriſto perſonas propugnaverit?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

Probatio ex ipſis Neſtorii Scriptis.

ILLE Chriſtnm non habuit ut Deum, qui duas in eo & prædicavir, & docuit perſonas: Atqui res ſic ſe habet: Et probatur. Qui dicit Deum ſolum inhabitare in Chriſto, nt in templo, & ipſum non eſſe Denm niſi honore & participatione; qui negat communicationem Idiomatum, qui impngnat fidem Dominicæ Incarnationis in anathematiſmis B. Cyrilli expreſſam, dubio-procnl duas eſſe in Chriſto perſonas expreſſe docet. Nec aliam tametſi præcellentem divinitatis cum humanitate aſſumpta unionem præter moralem agnoſcit: Atqui ex ſcriptis Neſtorii hoc ipſum patet: Ergo &c. Probatur minor quoad ſingulas partes ex Concil. Epheſ. edit. Coloniæ Agrippinæ anno 1506.

Primo: Sic loquitur Neſtorius in prima ſua ad S. Cyril. Epiſt. Tom. 1. cap. 13. Concilii; " Quaſi vero quæ in Dei Ver- „ bum naturaliter conveniunt ea templi, „ hoc eſt corporis conjunctione penitus „ abolita ſint .... rectum proinde Evan- „ gelicæque traditioni conſentaneum eſt, „ ut Chriſti corpus divinitatis templum „ eſſe confiteamur, illudque nexu uſque „ adeo ſublimi divinoque & admirabili „ ipſi conjunctum eſſe ſtatuamus, uti di- „ vina natura ea ſibi vindicet, quæ cor- „ poris alioqui ſunt propria. „ Audis Neſtorii ex ore divinitatem eſſe in Chriſto ſolum ut in templo?

Secundo: Idem negat communicationem Idiomatum & ſic pergit: " Verum „ propter eam, ſive communicationis, ſi- „ ve appropriationis notionem, nativita- „ tem, paſſionem, mortem, ceteraſque „ carnis proprietates divino Verbo aſcri- „ bere, id demum, mi frater, mentis eſt „ Paganorum more vere errantis, aut cer- „ te inſani Apollinarii & Arii & aliorum- „ quæ hæreticorum morbo, aut alio et- „ iam graviori laborantis. „

Tertio: In libro quem ad ſuæ doctrinæ explicationem ad Concilium Epheſinum miſit, docet Chriſtum non alio modo eſſe Deum, quam improprie, & non per ſe, immo non magis quam Moyſen, & mera appellatione propter gratiæ plenitudinem. Sic enim legitur Tomo 2. cap. 8. Concilii, ubi Neſtorius quaternione 16. ſic loquitur de Chriſto: " Non per ſe, „ & ſecundum ſe Deus eſt, quod Spiri- „ tus ſancti opera effectum eſt ..... At ve- „ ro quia Deus in homine aſſumpto exi- „ ſtit, aſſumptus aſſumenti conjunctus, „ propter aſſumentem Deus appellatur. „ Rurſus quaternione 17. " Verum, *inquit*, „ ut rerum omnium opificem Deum ap- „ pellamus, & Moyſen rurſum Deum; „ ait enim: Conſtitui te Deum Pharao- „ nis .... ita quoque Dominum noſtrum, „ & Deum & Chriſtum, & ſanctum ap- „ pellamus. Verumtamen licet nominum „ communicatio ſimilis ſit; dignitas ta- „ men diſſimilis exiſtit. „ Videas velim Neſtorium nominis tantum, nuſquam vero entitatis communicationem inter Deum & Chriſtum admittere.

Quarto: Per omnia impugnat Neſtorius divi Cyrilli anathematiſmos, ubi fides Dominicæ Incarnationis explicatur. Revera quidem B. Cyrillus in primo ſtatuit Chriſtum eſſe verum Deum, & Mariam *Deiparam*: in ſecundo naturas eſſe hypoſtatice unitas, & Chriſtum eſſe unum, eumdemque Deum & hominem: in tertio naturas non eſſe conjunctas ſola unione morali, ſed & naturali: in quarto ea quæ dicuntur de Chriſto, per communicationem Idiomatum dici quoque de Deo & homine: in quinto, Chriſtum eſſe verum Deum, & non purum hominem ſeu Deiferum: in ſexto Verbum non eſſe Chriſti Deum aut Dominum, ſed unum Deum ſimul & hominem: in ſeptimo, Chriſtum non eſſe hominem Verbo divino unitum velut ejus organum & inſtrumentum: in octavo, una eademque adoratione *Emmanuelem* adorandum eſſe, quatenus Verbum factum eſt caro: in nono, Chriſtum non accepiſſe patrandi miracula virtutem a Spiritu ſancto quaſi ab ipſo alienum, ſed illa potius una & eadem virtute ſibi propria feciſſe: in decimo, Pontificem noſtrum eſſe Dei Verbum quod pro nobis obtulit ſacrificium: in undecimo, carnem Domini eſſe vivificam non virtute emendicata a Verbo ſecundum dignitatem tantum, ſed hypoſtatice ſibi conjuncto: in duodecimo, Verbum vere paſſum eſſe in ſua carne, & ſua propria virtute reſurrexiſſe a mortuis.

Neſtorius e contra totidem anathematiſmos aliis opponit. In primo quidem affirmat Chriſtum non eſſe *Emmanuelem* ſeu Deum, & Mariam *Deiparam*: in ſecundo Chriſtum eſſe unum cum Deo conjunctione, nuſquam vero natura & hypoſtaſi. In tertio, utramque naturam non conjungi in una Filii perſona: in quarto, paſſiones & tolerantias non eſſe Verbo tribuendas: in quinto, negat clare unionem hypoſtathicam, his verbis: *Si quis unum eſſe poſt aſſumptionem naturaliter Dei filium audet dicere, cum ſit Emmanuel, anathema ſit*. In ſexto, dicit Chriſtum propria virtute non ſurrexiſſe a mortuis: in ſeptimo, Chriſtum non eſſe unigenitum Dei Filium niſi appellatione & appropriatione propter ejus unionem cum eo, qui eſt naturalis Dei Filius: in octavo, Verbum non aſſumpſiſſe formam ſervi, niſi appellatione propter affinitatem cum Filio Mariæ: in nono, Chriſtum virtute propria

non

non patraſſe miracula: in decimo, Verbum non eſſe noſtrum Pontificem: in undecimo, carnem Chriſti eſſe vivificatricem emendicata tantum a Deo virtute: demum in duodecimo iterum prohibet paſſiones & dolores tribui Verbo.

Secundo, ex Libello accuſationis, & ſententiis Conciliorum.

QUI adhibita omni juris ſolemnitate de aliqua convincitur hæreſi, & ut pertinax damnatur, citra dubium hujuſce hæreſeos reus eſt: Atqui Neſtorius in Concilio generali Epheſino ita proſcriptus legitur: Ergo &c. Probatur minor quoad ſingulas partes.

Primo quidem Neſtorius Tomo 1. cap. 11. a Clero Conſtant. ſic accuſatur: " Quicumque Schedam hanc accepturi ſunt, " eos per Sacro-ſanctam Trinitatem adjuro.... oſtendant, ejuſdemque, ſi fieri " poteſt, exemplum ad evidentem hæretici Neſtorii reprehenſionem iiſdem impertiantur: ut qui eadem prorſus, quæ " Paulus Samoſatenus ante 160. annos a " Catholicis Epiſcopis anathemate condemnatus, docere ac ſapere aperte " convincatur: quæ autem ab utroque " dicta doctaque comperiuntur, ea ad " hunc modum ſe habent. Paulus Samoſatenus ait: Maria Verbum non peperit. Neſtorius ab hujus ſenſu non recedens: Heus tu, inquit, bone vir, Maria divinitatem non edidit.....qui ex " Virgine natus eſt, tantum homo eſt " &c. " Ibidem accuſatur dixiſſe divinitatem eſſe in Chriſto ſolum ut in templo, nec alio modo Chriſtum eſſe Deum quam Moyſen.

Secundo ibidem cap. 17. refertur epiſtola Cœleſtini Papæ ad Neſtorium, qua paterne eum adhortatur ut ad meliorem redeat frugem, ſin minus ſciat ſe eſſe exauctoratum.

Sententia adverſus Neſtorium lata a Cœleſtino I.

QUAMOBREM *hoc tibi perſuaſum habeas velim, niſi de Chriſto Deo noſtro ea tenueris & docueris, qua, & Romana, & Alexandrina, & univerſa Eccleſia Catholica tenet, & docet, ſanctaque magna Conſtantinopolis Eccleſia, uſque ad tuum Epiſcopatum tenuit & docuit; & perfidam illam novitatem, qua ea divellere nititur, qua ſacra Scriptura conjungit, intra decem dies, poſt hanc admonitionem ad te perlatam enumerandos, aperta, ſcriptaque confeſſione deteſtatus fueris ac repudiaveris, ab univerſa Eccleſia Catholica communione quam primum te expulſum proſcriptumque iri; & hoc nos plane facere, in animum induxiſſe.*

Sententia Concilii adverſus Neſtorium.

CONCILIUM Tomo 2. cap. 10. primum ait Neſtorium contumacem citationi parare noluiſſe, deinde vero compertum ſe habere, tum ex ejus ſcriptis, tum ex teſtibus fide dignis multa impie docuiſſe, deinde ſic pronuntiat: *Igitur Dominus noſter Jeſus Chriſtus quem ſuis ille blaſphemis vocibus impetivit, per ſacram hanc Synodum eumdem Neſtorium, omni prorſus Epiſcopali dignitate privatum, & ab univerſo nihilominus Sacerdotum conſortio & cœtu alienum eſſe decernit.*

Tertio, ex Hiſtoriographis, & Patribus.

ILLUM ut hæreticum circa Dominicam Incarnationem habere debemus, quem talem fuiſſe ſcribunt Hiſtorici omni exceptione majores: Atqui iſti ſic referunt, in primis Magnus S. Leo, qui Epiſt. 134. edit. novæ anathemate percellit Neſtorium propter errores recenſitos. Theodoretus Libr. 4. hæreticarum Fab. Evagrius Hiſt. Eccleſiaſt. Libr. 1. Sap. 2. Facundus Hermianenſis Lib. 1. pag. 135. idem ſcribunt; Tum & Vincentius Lyrinenſis in commonitorio cap. 17. ubi ſic habet: " Neſtorius " contrario Apollinari morbo, dum ſe " duas in Chriſto ſubſtantias diſtinguere ſimulat, duas introducit repente " perſonas, & inaudito ſcelere duos eſſe " ſe vult filios Dei, duos Chriſtos: unum Deum, alterum hominem. Ergo &c.

Solvuntur objectiones.

OBJICIES: Ille non docuit duas eſſe in Chriſto perſonas, qui Chriſtum non eſſe purum hominem adverſus negantes propugnavit: Atqui Neſtorius Chriſtum non

 eſſe

eſſe purum hominem jugiter defendit: Et probatur. Serm. 12. ſic perſtringit Paulum Samoſatenum eo quod Chriſtum haberet ut purum hominem: " In ſtupore dentium, *inquit*, remaneat Paulus Samoſatenus, qui nobis Dominicam humanitatem nudam a Deitate delirat, qui ſolam præter divinitatem ſabulatur hanc, quæ ſemper conjuncta eſt, atque connexa, quæ eadem ac pariter poteſt quæ Deus. "

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem diſtinguo: Neſtorius negat Chriſtum eſſe purum hominem in ſenſu Pauli hæretici, concedo: in ſenſu Catholico, nego. Paulus volebat Chriſtum eſſe hominem non alio modo quam ceteros homines, immo & ſanctam humanitatem abſque Verbo quandoque extitiſſe; Neſtorius quidem in eo cum Paulo conveniebat, quod utique inter Verbum & humanitatem non aliam eſſe niſi unionem moralem diceret, ſed a ſententia prioris deflectebat, eam & perpetuam & indiſſolubilem propugnando. Solutio patet ex dictis de Libello accuſationis, ubi hæc habentur: " Paulus ait: Maria edidit hominem nobis ſimilem, Neſtorius dicit, qui ex Virgine natus eſt, homo eſt. " Neſtorius eſt ſui ipſius interpres; ſic enim loquitur Sermon. 1. " Non per ſe ipſum Deus eſt, quod in utero figuratum eſt. "

Inſtabis: Atqui Neſtorius admiſit unionem in Incarnatione pluſquam moralem: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Primo quidem, loco mox laudato ex conjunctione Verbi cum humanitate concludit humanitatem eadem poſſe ac ipſum Deum. Secundo, majorem admittit in Chriſto unionem quam ipſe Paulus Samoſatenus, ut liquido patet ex verbis Sermonis 12. Tertio, in ſua ad Cœleſtinum epiſtol. omnia fidem Catholicam ſpirant: Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo: Ex conjunctione divinitatis cum humanitate Neſtorius inferebat hominem in Chriſto cuncta poſſe miniſterialiter, & ut divinitatis inſtrumentum, concedo: ut cauſam principalem, nego. Quandoquidem in nono ſuo anathematiſmo propugnat Chriſtum emendicata tantum a Spiritu ſancto virtute patraſſe miracula.

Ad alteram probationem ſimiliter diſtinguo: Neſtorius majorem moraliter admiſit inter divinitatem & humanitatem unionem ea, quam admittebat Paulus Samoſ. concedo: majorem phyſice, nego. Triplex erat inter opinionem Pauli & Neſtorii diſparitas: prima quidem, Neſtorius divinitatem eſſe in Chriſto, ut in templo per nexum admirabilem & perpetuum dicebat; e contra vero Paulus, Verbum non ſemper fuiſſe cum Chriſto: altera, Neſtorius Chriſtum ut juſtum in gratia & dignitate ceteros ſuperantem habebat, at non ſic Paulus: Demum Neſtorius Chriſtum appellatione Deum propter eminentes ejus prærogativas prædicabat, Paulus non ſic, ſed nomine & re meram creaturam eſſe effutiebat.

Ad id vero quod dictum eſt, epiſtolam Neſtorii ad Cœleſtinum eſſe Catholicam, diſtinguo: erat quoad aliquos terminos, tranſeat: quoad ſubſtantiam, nego. Nuſquam enim admiſit unionem ſubſtantialem & hypoſtaticam: hinc ipſe Cœleſtinus in ſua ad ipſum Neſtorium epiſtola eum reprehendit quod ſubdole inanibus vocibus multos decepiſſet: " Quid, *inquit*, ita iis de rebus quæſtiones incæptare voluiſti, quos vel cogitare blaſphemia eſt? &c. "

Urgebis: Neſtorius etiam unionem hypoſtaticam admiſit: Ergo &c. Probatur Antecedens. Ille admiſit unionem hypoſtaticam qui Chriſtum non diviſit: Atqui res ita ſe habet; & probatur: Ille Chriſtum non diviſit, qui nec duos dixit filios, nec duas in Chriſto perſonas: Atqui non duos dixit filios, non duas perſonas: Et probatur: Sermon. 2. ſic loquitur: " Chriſtus ſecundum quod eſt Chriſtus indiviſus eſt, & filius ſecundum quod eſt filius indiviſus eſt: non enim habemus duos Chriſtos, aut duos filios: neque eſt apud nos primus Chriſtus & ſecundus, neque alter & alter, neque iterum alter filius, & iterum alter filius, ſed idem ipſe eſt duplex, non dignitate, ſed natura. " Audis Neſtorium non perſonam, ſed naturas tantum dividere.

Reſpondeo negando ſubſumptum, ſicut & minorem primæ & ſecundæ probationis. Ad ulteriorem diſtinguo: Unum dixit Chriſtum unitate morali, unitate honoris, dignitatis, immo & adorationis, concedo: uni-

unitate ſubſtantiali, nego. Neſtorius propter intimam moralem Verbi cum humanitate conjunctionem ſtatuebat unum dici filium & Dominum, unum unitate juris & conjunctionis, qualis agnoſcitur inter conjuges; quia vero propter conjunctionem nuptiarum prærogativæ ſunt conjugibus communes, pari & conſimili ratione volebat Chriſtum appellatione eſſe Deum, & propter hanc dignitatem utique adorari: Sed eum prorſus abnegaſſe unitatem ſubſtantialem ex probationibus patet, maxime vero ex anathematiſmo quinto, ubi ſuam prodit mentem his verbis: " Si quis unum eſſe poſt aſſumptio„ nem hominis naturaliter Dei filium au„ det dicere, cum ſit *Emmanuel*, anathe„ ma ſit. „ Ecce Neſtorius Chriſtum agnoſcens quidem *Emmanuel*, ſcilicet nobiſcum Deum, ſed non Deum ſecundum ſe. Ne mireris, pro more hæreticorum verbis ſubobſcuris & apparenter Catholicis ſuos ut fucum faciat, legentibus obtegit errores.

Inſiſtes: Agnoſcit Neſtorius unigenitum Dei Filium etiam in ſingularitate perſonæ, immo & in ſenſu B. Cyrilli. Igitur & prorſus catholice. Probatur ſubſumptum: in ſua ſecunda ad S. Cyrillum epiſtola ita ſcribit: " Credimus in Dominum „ noſtrum Jeſum Chriſtum Filium ejus „ unigenitum .... neque ea, quæ filia„ tionis & proprietatis ſunt ſcindantur; „ neque ea rurſum, quæ naturarum ſunt, „ propter filiationis ſingularitatem in con„ fuſionis periculum adducantur. „

Rurſus, ibidem tribuit Chriſto ſicut Catholici divina & humana, & utramque naturam, alteram patibilem, alteram vero impatibilem in una perſona proclamat, deinde ſubjungit: " In eo autem non in„ juria te laudo, quod diſtinctionem natu„ rarum ſecundum divinitatis & huma„ nitatis rationem, harumque in una „ dumtaxat perſona conjunctionem præ„ dicas. „ Eo loci loquitur de ſancto Cyrillo: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Neſtorius vocetenus unigenitum Dei Filium agnoſcit in Chriſto, concedo: vere & Catholice ſicut Cyrillus, nego. Verba ejus immediate ſubſequentia, quænam fuerit ejus mens ſubdola, aperiunt; ſic enim eumdem alloquitur Præſulem: " At vero utrum re„ liqua occultam aliquam & incomprehen„ ſibilem ſapientiam legentium auribus „ inſerant, id tuæ ſolertiæ fuerit dijudi„ care: mihi ſane cum antecedentibus adeo „ non cohærere videntur .... quaſi vero „ quæ in Dei Verbum naturaliter conve„ niunt, ea templi, hoc eſt, corporis „ conjunctione penitus abolita ſint. „ Quibus verbis clare ſolvit unionem hypoſtaticam: cuncta ſunt diſtinguenda.

Perſona poteſt conſiderari dupliciter: Primo quidem in concreto, & ſic importat totum individuum ſeu compoſitum, in quo ſenſu homo dicitur perſona, & homo aſſumptus unus Chriſtus ex natura divina et humana ac perſona Verbi coaleſcens; tum in abſtracto et ſecundum ſe, abſtrahendo a natura, in qua ſubſiſtit, ſub quo reſpectu ſecunda SS. Trinitatis perſona dicitur Verbum: Neſtorius propugnabat unam eſſe in concreto perſonam pro Dominica Incarnatione, ſed ſubſtantialiter humanam ut in ceteris hominibus, divinam vero appellatione propter conjunctionem Dei cum homine; hinc aliud eſſe Chriſtum, & aliud Verbum: de Chriſto explicat cuncta Scripturæ loca, tum de nativitate temporali, tum de paſſionibus, ratus ſe explicare fidem incarnationis, ſi unionem tantum moralem admittendo, appellatione divinam nuncuparet.

Iſto prorſus ſenſu ſuam prodit mentem Epiſt. laudata ad Cyrillum his verbis: " „ Obſerva hic quomodo Dominum no„ ſtrum, Jeſum Chriſtum unigenitum, „ nomina utique, quæ humanæ divinæ„ que naturæ ex æquo conveniunt .... ne„ que ea, quæ filiationis & proprietatis „ ſunt ſcindantur, rectum proinde Evan„ gelicæque Traditioni conſentaneum eſt, „ ut Chriſti corpus divinitatis templum „ eſſe confiteamur; illudque nexu uſque „ adeo ſublimi, divinoque & admirabili „ ipſi conjunctum eſſe ſtatuamus, uti diva „ natura ea ſibi vindicet, quæ corporis „ alioqui ſunt propria. „ Igitur dicebat unum Chriſtum & unum Verbum utrumque ſeparando. Iſtam mentem iterum atque iterum prodit Serm. 1. " Incarnatus „ eſt quidem Deus, *ait*, ſed non eſt „ mortuus. „ Rurſus Serm. 4. " Ego „ natum & mortuum Deum, & ſepul„ tum adorare non queo. „ Neſtoriani veniunt in teſtimonium; ſic enim in ſuo lo-

quuntur ſymbolo: " Neque duos filios aut „ duos Dominos dicimus, quandoquidem „ unus eſt tantum per eſſentiam filius, „ nempe Deus Verbum, cui conjunctus „ hic eſt homo Dei comparticeps; con- „ ſors enim eſt appellationis & honoris „ filii, ac eſſentialiter quidem Dominus „ eſt Deus Verbum: cui hic copulatus „ particeps eſt honoris: ideo nec duos fi- „ lios, nec duos Dominos dicimus. „ Audis eos Chriſtum unum cum Verbo non niſi appellatione & honore credere?

Replicabis: Atqui Neſtorius unam in Chriſto perſonam unitate etiam ſubſtantiali agnovit: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Qui admiſit communicationem idiomatum, vel ipſam hypoſtaticam unitatem tenuit: Atqui Neſtorius iſtam idiomatum communicationem in eadem ad ſanctum Cyrillum epiſtola propugnat, his verbis: " Quia enim mortis facturus erat „ Sanctus Paulus mentionem, ne quis „ hinc Deum Verbum patibile eſſe colli- „ geret, & ſubjungit nomen hoc Chri- „ ſtus, quod utramque naturam, patibi- „ lem, inquam, & impatibilem in unica „ perſona denotat .... uti divina natu- „ ra ea ſibi vindicet quæ corporis alioqui „ ſunt propria. „ Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum: Ad probationem diſtinguo minorem: Neſtorius admiſit communicationem idiomatum nomine & honore, concedo: fundatam in unione hypoſtatica, nego; hæc enim immediate ſubdit: " Verum propter eam, „ ſive communicationis, ſive appropia- „ tionis notionem, nativitatem, paſſio- „ nem, mortem ceteraſque carnis pro- „ prietates divino Verbo aſcribere id de- „ mum, mi frater, mentis eſt Pagano- „ rum vere errantis, aut certe inſani A- „ pollinarii & Arii. „

Perſiſtes: Quotieſcumque Neſtorius negat Filium Dei eſſe patibilem, & in tempore innaſcibilem, loquitur de Verbo in abſtracto & ſecundum ſe: Sed hoc eſt Catholicum: Ergo &c. Probatur major. Epiſt. iterum atque iterum laudata ad S. Cyrillum, ubi Neſtorius ſuam explanat doctrinam, *ait*: " Idem nimirum Chriſtus „ patibilis ſimul & impatibilis citra fidei „ diſcrimen concipi queat; illud quidem „ ſecundum humanam naturam, hoc vero „ ſecundum divinam. „ Rurſus ibidem: " Ubicumque igitur divinæ Scripturæ „ Dominicæ diſpenſationis mentionem faciunt, cum Incarnationem, tum ipſam „ quoque mortem & paſſionem non divi- „ næ, ſed humanæ Chriſti naturæ ſemper „ tribuunt. „ Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Neſtorius loquitur de Verbo ſecundum ſe, ut excludat ipſius cum humana natura unionem ſubſtantialem, concedo: ſervando fidei Dogma, nego. Quid enim ex hoc concludat, intelligite, ſcilicet Chriſtum ex Maria natum eſſe purum hominem, nec aliter Deum quam Moyſen. Ipſe eſt ſui ipſius interpres in locis ſupra laudatis, ac demum in ultimo, ubi poſt priora dicta ſic pergit: " Quapropter ſi rem dili- „ gentius conſideremus, ſacratiſſima Vir- „ go non Deipara, ſed Chriſtipara appel- „ landa erit. „ & ſic patet ſolutio ad probationes.

Reponens: In formula ſententiarum adverſus Neſtorium non legitur eum admiſiſſe duas in Chriſto perſonas: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo Antecedens: Hoc non habetur explicite, tranſeat: implicite, nego. Dico tranſeat, cum Patres Synodici in ſententia adverſus Neſtorium lata declarent ſe illum exauctorare propter ejus in Chriſtum blaſphemias: Sed & hoc implicite ſaltem legitur, cum ille heterodoxus propter ſuas in Chriſtum peregrinas doctrinas damnetur. Ceterum in diſcuſſione litis maturo eoque prævio examine Neſtorii textus a judicio comparativo clare, ut erronei, Scripturæ ſacræ, Symbolis, & Traditioni adverſantes proſcripti ſunt; quæ quidem judicii formula ad hæc uſque tempora ſervatur; ſacra quippe congregatio, ut plurimum ſupponit hereticorum ſcripta explicite in proceſſu litis diſcuſſa; hinc ſententia qua quis damnatur, implicite ſingulos complectitur errores, eo quod ſit & conſequentia factorum proſcribendorum, veluti totius controverſiæ appendix & concluſio: Quod autem hoc fuerit in more poſitum, etiam ex ſententia adverſus Eutychetem a Concilio Chalcedonenſi pronuntiata, liquet; heterodoxi quippe errores non niſi in genere recenſentur, nec ibi fit mentio explicita & penes terminos de naturarum commixtione, quæ tamen palmaris erat Eutychetis error.

Perſiſtes: Debemus judicare de mente & ſen-

Digitized by Google

ſenſu Neſtorii per auctores coævos: Atqui non ignoti nominis hiſtoriographi coævi contendunt Neſtorium Dominicam non evacuaſſe Incarnationem. Ergo &c. Probatur minor, multis momentis. Primo quidem, Joannes Antiochenus ſuſcepit Neſtorii partes defendendas, & eo ſcopo durante ipſo Concilio Epheſino, aliud in eadem urbe adunavit, in quo cum viginti duobus Epiſcopis, & juxta multos cum 40. reſcidit Acta œcumenicæ Synodi contra Neſtorium: immo in ſua ad eam epiſtola, quæ extat 1. parte Concilii Epheſ. capit. 25. edit. Regiæ, teſtatur Neſtorium ſolas voces orthodoxas reſpuere, ſed eamdem tenere cum Catholicis ſententiam. Secundo, Theodoretus epiſt. ad Alexandrum CP. Neſtorium veluti ſanctum & in fide ſanum celebrat. Tertio, Socrates Lib. 7. Hiſt. Eccleſ. capit. 32. fatetur quidem Neſtorium fuiſſe hominem imperitum, ſed BB. Virginem eſſe puri hominis matrem propugnaſſe negat. Quarto, Diodorus Tharſenſis, & Theodorus Mopſueſtenus Neſtorii præceptores catholice de Chriſto crediderunt, quippe qui eum eſſe Deum faterentur: immo Diodorus 4. ſæculo ob aſſertam Verbo divinitatem adverſus Arianos, omnium Catholicorum, maxime ſanctorum Athanaſii, Baſilii, & Epiphanii animos in ſe ita convertit, ut laudibus tum amicitia apud eos commendatus ſit: Ergo &c.

Reſpondeo I. nihil roboris detrahi in concluſione ex prædictorum auctoritate: Et vero magis credendum eſt Concilio Epheſino, S. Leoni, & aliis ſupra laudatis, quibus conſentiunt Caſſianus Lib. 5. de Incarnatione adverſus Neſtorium cap. 1. Facundus Hermianenſis Libr. 1. ubi de Neſtorianis, ſic loquitur: " Duos nobis filios licet non verbis, rebus tamen volunt inducere. "

Reſpondeo II. fidem non eſſe adhibendam Joanni Antiocheno, qui errore facti deceptus, non ſine magno ſcandalo inſurrexit adverſus Synodum Epheſinam, poſtea vero certior de re factus, reſipuit: Non Theodoreto, qui hæreſis Neſtorianæ inſimulatus, in Chalcedonenſi non ſeſſit in eo tamquam Eutychetis Judex, donec prius & facta, & dogmata Neſtorii damnaret, cujus etiam capitulum in quinta Synodo proſcriptum eſt: Non Socrati, qui momentum, non ut Theologus, diſcutiens verbis fidei ſpeciem habentibus, illuſus conſcripſit: non demum Diodoro & Theodoro, qui ut hæretici in quinta Synodo generali dejecti ſunt: Neque vero auget difficultatem quod Diodorus a quibuſdam Patribus celebretur, ſolemne quippe eſt apud hæreticos inſectari aliquos errores ut proprios aſtruant. Eſto laudatus ſit pro iis quæ egit contra Arianos & Apollinariſtas, ſed non pro erroribus circa Incarnationem, quos tunc obtegebat.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Neſtorius negavit unionem Hypoſtaticam.

Primo: Hoc claret ex ejus ad B. Cyrillum epiſtola, in qua Chriſtum non Deum, ſed ſolum divinitatis templum appellat: hoc, ex libello accuſationis: hoc, ex anathematiſmis quos oppoſuit B. Cyrilli capitulis, quæ fidem Dominicæ Incarnationis explanabant.

Secundo: Hoc utique annuntiat Cœleſtini I. SS. Pontificis adverſus eum lata ſententia, nec non & altera Concilii Epheſini adverſus eumdem pronunciata.

Tertio: Idem teſtatur S. Leo Epiſt. 134. nov. edit. ſic Theodoretus Libr. 4. Hær. fab. ſic Evagrius Lib. 1. Hiſt. Eccl. cap. 1. & alii.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET SOLUTIONUM.

Primo: Neſtorius admiſit quidem inter Verbum & humanitatem majorem unionem quam Paulus Samoſatenus, ſed majorem ſolum moraliter, quatenus illam volebat indivulſam; e contra vero Paulus mutabilem, quippe qui Verbum reliquiſſe quondam humanitatem aſſerere non dubitaret.

Secundo: Neſtorius utique unum in Chriſto Filium & Deum dicebat, ſed unum unitate morali & juris, nuſquam vero unitate ſubſtantiali.

Tertio: Fruſtra illum excuſavit Joannes Antiochenus, & quidam alii, aut errore detenti, aut hæreſis fuligine non nihil

conſperſi , ut Theodorus Mopſueſtenus , Ibas, et Theodoretus.

§. II.

Utrum Neſtorius negaverit BB. Virginem eſſe Deiparam?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

PROBATUR iſto & irrefragabili argumento. Ille negavit BB. Virginem eſſe *Deiparam*, qui dixit eſſe matrem puri hominis, matrem Dei ſolum honore, & tolerantia ; qui accuſatus de hoc crimine , non reſipuit , qui utique propter hanc hæreſim damnatus eſt ; quem demum ſic perverſe ſenſiſſe ſcribunt Hiſtoriographi fide digniſſimi : Atqui res ita ſe habet : Ergo &c. Probatur minor quoad ſingulas partes.

Primo: Neſtorius propugnavit BB. Virginem non niſi hominem genuiſſe: ſic loquitur Epiſt. 2. Tom. 1. Conc. Eph. cap. 13. ad B. Cyrillum: “ Penitus, ſi ita vi-
„ detur, illorum dicta introſpice, & pla-
„ no mox ſenſu comperies divinum illum
„ patrum Chorum nuſquam docuiſſe, *Ho-*
„ *mouſiam* divinitatem patibilem eſſe; aut,
„ quæ patri coæva eſt , recens natam ...
„ quapropter ſi rem diligentius conſidere-
„ mus , ſacra Virgo non *Deipara* , ſed
„ Chriſtipara appellauda erit . „ Tum & Jeſum a verbo perſonaliter diſtinguit , & cuncta Scripturæ loca de generatione Chriſti & incarnatione explicat de humanitate per excluſionem a Verbo : Pergit :
“ Audi quomodo Evangelia iſtud procla-
„ ment : Liber, inquiunt, generationis Je-
„ ſu Chriſti filii David , filii Abraham :
„ Atqui perſpicuum eſt , Deum Verbum
„ non extitiſſe Davidis Filium etc. „ Rurſus Epiſt. 1. ad Cœleſtinum: “ Si quis au-
„ tem hoc nomen *Teotochon* propter na-
„ tam humanitatem conjunctam Deo Ver-
„ bo , non propter parientem proponat ,
„ dicimus quidem hoc vocabulum in eam,
„ quæ peperit , non eſſe conveniens : o-
„ portet enim veram matrem de eadem
„ eſſe eſſentia , qua ex ſe natum , ferri
„ tamen poſſe propter ipſam conſideratio-
„ nem, quod ſolum nominetur de Virgi-
„ ne hoc Verbum propter inſeparabile
„ templum Dei Verbi ex ipſa , non quia
„ ipſa ſit Mater Dei. „

Secundo: Aperte damnatur in Concilio Epheſino propter talem errorem , immo cauſa damnationis incepit ex eo , quod primum BB. Virginem matrem hominis puri prædicari paſſus ſit; ipſe vero idem poſtea propugnaverit & verbis & factis.

Tertio: S. Leo Magnus Epiſt. capit. 134. novæ editionis , ſic loquitur : “ Anathe-
„ matizetur ergo Neſtorius , qui beatam
„ Virginem Mariam non Dei , ſed homi-
„ nis tantummodo credidit genitricem ,
„ ut aliam perſonam carnis, aliam facerêt
„ deitatis , nec unum Chriſtum in Verbo
„ Dei , & carne ſentiret , ſed ſeparatim
„ atque ſejunctim alterum Filium Dei ,
„ alterum hominis prædicaret. „

Diluuntur objecta.

OBJICIUNT I. Neſtorii defenſores: Ille non negavit BB. Virginem eſſe *Deiparam*, qui contrarium aſſeruit: Atqui Neſtorius de facto confeſſus eſt eſſe *Deiparam* : ſic enim loquitur Sermon. 6. “ Si quis inter
„ vos ſimpliciter , ſive inter quoſcumque
„ alios voce hac *Teotochos* utitur , apud
„ me nulla eſt de voce invidia , tantum
„ ne Virginem faciat Deam . „ Rurſus Sermon. 12. “ Damna , *inquit* , eos qui
„ dicunt ſecundum Apollinaris & Arii
„ ſenſum Dei genitricem , & ego una
„ tecum clamo *Teotochos* . „ Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem: Ad probationem diſtinguo : Neſtorius vocat BB. Virginem *Deiparam* tantum in ſenſu oppoſito Apollinarii & Arii , concedo : in ſenſu Catholico , nego . Apollinaris, propugnabat Verbum non fuiſſe ſemper humanitati ſanctæ unitum; Arius vero Verbum eſſe meram creaturam ; utrumque rejiciebat Neſtorius, ſed non eo venit ut unionem hypoſtaticam admitteret : hinc ſicut Chriſtum honoris cauſa Deum , ſic & Mariam vocabat *Deiparam* . Ipſe hunc prodit ſenſum Sermon. 12. ſubdit enim :
“ Filius Dei natus eſt, Deus Verbum &
„ homo , ergo quæ peperit propter di-
„ gnitatem dicatur Dei genitrix , id eſt
„ *Teotochos*. „

Inſtans : In eo ſolum ſenſu Neſtorius negat BB. Virginem *Deiparam* ut non ſit Dea : Sed hoc eſt Catholicum : Ergo &c.

Reſpon-

Reſpondeo diſtinguendo: Ut non ſit Dea, hoc eſt genitrix Dei tam in abſtracto, quam in concreto ſpectati, concedo: Dei ſolum, ſeu Verbi ſecundum ſe conſiderati, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Catholici ultro concedunt Verbum ſecundum ſe, & reduplicative ut ſubſiſtens in natura divina naſci ſolum ab æterno in ſinu Patris, ſed ut incarnatum naſci quoque in tempore: quia vero concurſus BB. Virginis pro ſanctæ humanitatis generatione eatenus terminatus ſit per Verbum, quatenus hypoſtatice unitum eſt homini, jure merito fuit & recte dicitur genitrix Dei. Si enim mater Jacobi, v. g. ejus dicatur mater, tametſi non produxerit animam, eo quod concurſus matris terminetur per ipſam animam, cur BB. Virgo non eſſet *Deipara?*

Contra: Atqui Neſtorius catholice locutus eſt: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. BB. Virgo non eſt genitrix Dei ſecundum ſe: Igitur nec Dei ut Incarnati. Probatur conſequentia: "Filius totus naſcitur ex muliere, & ab ipſa individuam habet naturam, adeoque & ſubſiſtentiam: Sed perſona Verbi non poteſt dici catholice naſci ex creatura: Ergo &c.

Reſpondeo I. retorquendo argumentum: Jacobus totus ex matre natus eſt, & tamen nec animam & conſequenter perſonam generavit mater. Igitur & abſque Dei diſpendio perſona Verbi ſanctæ unita humanitati naſci in tempore catholice pronuntiatur, hinc & totus Chriſtus natus eſt ex muliere.

Reſpondeo II. negando ſubſumptum. Ad probationem nego conſequentiam propter rationem mox allatam. Ad ulteriorem probationem, diſtinguo minorem: Perſona Verbi ſecundum ſe, & in abſtracto non poteſt dici naſci ex creatura, concedo: ut communicata, nego. Sicut enim ut totus homo dicatur genitus, ſufficit quod anima communicetur & uniatur corpori, pari & conſimili modo ut Verbum dicatur in tempore genitum, ſatis eſt, ut communicetur & uniatur ſubſtantialiter humanitati.

Inſiſtunt: Implicat eumdem jam genitum iterum generari: Sed in hypotheſi Verbum generaretur in æternitate ſimul & in tempore: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Implicat eumdem eſſe genitum in æternitate & tempore ſub eodem reſpectu, concedo: ſub diverſo, nego. Et ſic diſtincta minore nego conſequentiam. Verbum ſecundum ſe naſcitur quidem in æternitate, ut incarnatum vero in tempore. Priori modo appellatur Verbum ſimpliciter; poſteriori Chriſtus, qui ab Apoſtolo dicitur factus ex ſemine David; non quod perſona ſit creata, ſed ex eo quod compoſitum eſſe in tempore cœpit. Sic ſolummodo Salvator in tempore genitus eſt.

Urgent: Atqui Verbum non poteſt naſci in tempore: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Primo quidem, qui naſcitur, accipit eſſe: Secundo, producitur etiam ſecundum perſonam, ut patet in humanis. Sed utrumque Verbo tribui non patitur fides. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad primam probationem diſtinguo: Qui naſcitur in creatis accipit eſſe, & producitur etiam ſecundum perſonam, concedo: in divinis, nego. Ratio diſcriminis eſt, quod in humanis v. g. anima producitur a Deo, corpus vero & perſona a Deo ſimul cum parentibus: at vero Verbum utpote æternum non eſt factum, & cum ſit perſona a ſe, non alio modo naſcitur in tempore quam ſuam communicando humanitati ſubſiſtentiam: & hoc omni ſecluſa dependentia, cum unio fiat per ſimplicem extenſionem ſuæ actionis ad naturam humanam.

Ad alteram probationem, nego paritatem; perſona enim humana ex unione animæ cum corpore coaleſcit, nec prior eſt compoſito, quocirca producitur ſaltem a Deo cum anima; ſi enim in abſtracto ſumatur, eſt ſolum quid incompletum, & modus entis, ex quo liquet produci ſimul cum toto: non ſic ſane Verbum, cum enim ſit Deus, non alio modo dicitur in tempore naſci, ut dictum eſt, quam ſe communicando: hinc licet mulier non dicatur animæ genitrix, ſed tantum hominis et totius compoſiti, immo et perſonæ, beatiſſima tamen Virgo dicitur *Deipara*, non quod produxerit perſonam, ſed quia concurſus ejus terminatus eſt a perſona divina incarnata.

Dices: Si BB. Virgo diceretur ſimpliciter *Deipara*, hoc dubio-procul ad fidem aſtruendam adverſus Neſtorianos obſtre-

ren-

pentes fuiſſet Symbolo additum: Atqui tamen hoc non factum eſt: Ergo &c.

Reſpondeo diſtingueudo minorem: Hoc non factum eſt explicite, concedo: implicite, nego. Patres Epheſini animadvertentes Nicænos appoſuiſſe in Symbolo Chriſtum eſſe Filium Dei unigenitum Patri conſubſtantialem ex Maria natum, intellexerunt fidem ſufficienter explanari in Symbolo; eo enim ipſo quo Chriſtus ibi declaratur Deus, conſequenter & mater ejus *Deipara* annuntiatur; quamobrem in judicio comparativo dixere doctrinam Neſtorii Symbolo Nicæno adverſari. Ceterum in definitione fidei dixerunt BB. Virginem Teotochon, hoc eſt, *Deiparam*.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Neſtorius negavit BB. Virginem eſſe Deiparam.

PRIMO: Quia epiſt. 2. ad B. Cyrillum ſic loquitur: " Si rem diligentius conſi„ deremus, ſacra Virgo, non *Deipara*, „ ſed *Chriſtipara* appellanda erit. „

Secundo: Epiſt. 1. ad eumdem Præſulem concedit quidem quandoque BB. Virginem poſſe vocari *Deiparam*, ſed ſolum honoris ſpecie & nomine, at numquam re, & veritate.

Tertio: Proſcriptus eſt propter hunc errorem, & ortum habuit Neſtorianiſmus ex eo quod Neſtorius primum dixerit Mariam non eſſe *Deiparam*.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET EXPLICATIONUM.

PRIMO: Neſtorius nedum negavit BB. Virginem eſſe Dei Genitricem in abſtracto, hoc eſt, Verbi in ſe ſpectati, ſed & in concreto, hoc eſt negavit BB. Mariam eſſe matrem Verbi incarnati, ſcilicet Chriſti.

Secundo: Ultro fatemur filium Dei naſci in æternitate & in tempore; ſed ſub diverſo reſpectu. Naſcitur ut Verbum ſecundum ſe ſpectatum in æternitate, ut incarnatum vero in tempore generatum eſt.

Tertio: Tametſi Verbum naſcatur in tempore, non inde ſequitur dependere a creatura, & aliquid ab ea recipere, quia Incarnatio facta eſt ſolum terminando humanitatem, illam ad ſuam trahendo ſubſiſtentiam.

SECTIO TERTIA.

Utrum doctrina S. Cyrilli in ſuis epiſtolis & anathematiſmis ſit ab omni labe pura?

NESTORIUS & ſui, tum ejus patroni, ut anathemata Eccleſiæ declinarent, adverſus S. Cyrillum inſurrexere, præcipue vero contra ſancti Doctoris anathematiſmos, in quibus Neſtorianam profligat hæreſim; ne autem fides aliqua eis adhiberetur, eos & Apollinaris, & Arii ſpirare errores mordicus propugnabant. Contra quos ſit

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

PROBATUR iſto ratiocinio. Illa doctrina ab omni labe pura eſt, quæ a tota Eccleſia magnis celebrata eſt Encomiis, quæque ut fidei adverſus Neſtorianam pravitatem columen & propugnaculum habita eſt: Atqui res ita ſe habet: Igitur doctrina in epiſtolis & anathematiſmis B. Cyrilli contenta, eſt ab omni errore immunis. Et probatur multis momentis.

Primo: Ex Cœleſtino Papa, qui in ſua ad S. Cyrillum epiſtola quæ extat 1. parte Concilii Epheſini cap. 15. edit. Regiæ, ſanctum Doctorem, ſic alloquitur: " Quin & nos quoque, dilecte frater, „ nonnulla audituri eramus, niſi eadem „ omnia quæ nos ſentimus ac tenemus, „ te itidem ſentire, ac tenere perſpice„ remus. Nam quæcumque ſanctitas tua „ de hoc negotio præſcripſit, ea omnia „ Poſſidonius Diaconus ordine nobis expo„ ſuit. Omnes illius ſermonum technas „ retexiſti, fidemque ad eum modum cor„ roboraſti, ut corda in Deum noſtrum „ credentia in alteram partem abduci non „ facile queant. Magnus ſane hic fidei no„ ſtræ triumphus eſt, quod nimirum & „ noſtra tam valide probaveris, & his „ oppoſita, per divinarum Scripturarum „ teſtimonia, tam fortet expugnaveris. „ Eodem prorſus ſtylo in gratiam B. Cyrilli Epiſt. ad Neſtorium cap. 18. & Epiſt. ad

ad Joannem Antiochenum cap. 20. ejuſdem Concilii 1. part. ſcribit.

Secundo: Ex Concilio Epheſ. edit. Reg. in omni articulo actione 1. cum Berrillus poſtulaſſet, num S. Cyrillus in ſua ad Neſtorium epiſt. fidem Nicænam optime attigiſſet, citra moram reſponderunt unanimiter Patres affirmative. Idem ſcripſerunt in ſua ad Cœleſtinum epiſtola, & in altera ad Imperatorem directa. Quid plura? Ab eodem Concilio illius adverſus Neſtorium anathematiſmi approbati ſunt: quinimmo eis uſi ſunt Patres ad perſtringendum Neſtorium: quia vero teſtimonium illud omni exceptione majus eſt, paulo fuſius illud explanare juvat.

Ergo in prima Parte lecti ſunt anathematiſmi B. Cyrilli Dominicæ Incarnationis fidem complectentes. P. ſecunda lectum eſt Symbolum Nicænum, quo quidem recitato, Petrus Presbyter Alexandriæ, & Notariorum Primicerius, dixit ſe habere epiſtolam Cyrilli doctrina exhortatoria refertam ad Neſtorium, quæ juſſu Patrum cito-citius lecta eſt: tum Cyrillus eoſdem ſic eſt allocutus: "Quare San„ ctitatem veſtram rogatam cupio, ut co„ ram exponat recte-ne & inculpate, ſan„ ctoque illi Concilio convenienter ex„ ſcripſerim, an ſecus. „ Tunc trecenti decem & octo Patres exultanti animo doctrinæ B. Cyrilli magnis non ſine laudibus ſuum dedere calculum. Unius aut alterius teſtimonium in medium proferre non erit injucundum.

"*Juvenalis* Jeroſolymorum Epiſcopus di„ xit: Sacro fidei Nicææ quondam edi„ cto jam recitato, & ſanctiſſimi Archie„ piſcopi Cyrilli epiſtola, per omnia ſibi „ utraque conſentanea, ac inter ſe con„ ſentientia comperio. „

"*Valerianus* Iconii Epiſcopus dixit..... „ cum itaque ſanctiſſimi piiſſimique Pa„ tris noſtri Cyrilli epiſtolam iis, quæ „ orthodoxe abſoluteque a ſacra Synodo „ Nicæna dicta, editaque ſunt, conſonam „ conſentientemque perſpiciamus, huic „ nos quoque ſubſcribimus, & aſſenti„ mur. „

„ *Callicrates* Naupacti Epiſcopus dixit: „ cum epiſtola a Cyrillo ſanctiſſimo Patre „ noſtro & Archiepiſcopo edita, a ſancto„ rum beatorumque Patrum, qui in ſan„ cta Synodo Nicæna quondam convene„ runt, decretis & expoſitionibus non „ diſſentiat, illi aſſentior.

Tertio: Non abſimile teſtimonium de epiſtolis & anathematiſmis B. Cyrilli reddunt Synodus Alexandrina epiſtola Synodica ad Neſtorium, & Conſtantinopolitana ſub Flaviano contra Eutychetem adunata, act. 2. Chalcedonenſis actione 1. quæ de ſancto Cyrillo ſic loquitur: *Cyrillo æterna memoria. Si quis retractat, anathema ſit.* Deinde vero lecta ejuſdem Sancti Epiſtol. conclamaverunt Patres: *Credimus ſicut & Cyrillus.* Demum actione 2. lectæ ſunt aliæ duæ ejuſdem ſancti Doctoris epiſtolæ una ad Neſtorium, altera ad Joannem Antiochenum directa; tum nulla mora interpoſita, reſponderunt Epiſcopi: *Latentur reli, omnes ſic credimus.*

Quarto: Inſigne eſt quinti Concilii generalis pro eodem negotio teſtimonium, quippe quod ea ratione damnet ſcripta Theodoreti, quia in iis impugnabat divi Cyrilli anatemathiſmos. Can. 13. ſic habetur: *Si quis defendit impia Theodoreti conſcripta, quæ contra rectam fidem, & contra primam Epheſinam ſanctam Synodum, & ſanctum Cyrillum, & duodecim ejus capitula exposuit..... & non anathematizat ea, & eos qui ſimilia eis ſapuerunt, vel ſapiunt, inſuper autem & omnes qui ſcripſerunt contra rectam fidem, & ſanctum Cyrillum, & duodecim ejus capitula, & uſque ad mortem in tali impietate permanſerunt, talis anathema ſit.*

Rurſus can. 14. eadem ducti ratione defenſorem epiſtolæ Ibæ anathemate percellunt, his verbis, quod: *Sanctum Cyrillum, qui rectam fidem Chriſtianorum prædicavit, tamquam hæreticum, & ſimiliter Apollinario impio ſcripſiſſe criminetur, & inculpet primam Epheſinam ſanctam Synodum, tamquam ſine examinatione & quæſtione Neſtorium condemnantem, & duodecim capitula ſancti Cyrilli impia, & contraria recta fidei vocet.*

Quid plura adjiciam? Vigilius Papa in decreto quo Ruſticum & Sebaſtianum Romanæ Eccleſiæ Diaconos exauctoravit, aſſerit Cyrilli Epiſtolam ad Neſtorium ejuſque anathematiſmos a Concilio Epheſino, tum a Chalcedonenſi fuiſſe approbata. Idem teſtatur Gregorius II. SS. Pontifex in profeſſione fidei ad ſanctum Germanum CP. Patriarcham miſſa: Liberatus in Breviario, & alii: Ergo &c.

Sol.

Solvuntur objectiones generales.

OBJICIUNT Neſtorii defenſores cum Albertino Calviniſta : Ille fidem ab omni labe puram non ſervavit, cujus anathematiſmi a Doctoribus non ignoti nominis impugnati ſunt : Atqui B. Cyrilli capitula ſic impugnata ſunt, videlicet a Theodoreto, ab Iba, a Joanne Antiocheno, & multis ejus Diœceſeos Epiſcopis: Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem propter auctoritates in probationibus laudatas. Ad probationem diſtinguo : Et Epiſcopi in objectione nominati nullius ſunt pro hoc momento ponderis, concedo : in immenſum quippe præponderat auctoritas Concilii, tum Epheſini, tum Chalcedonenſis, tum etiam Vigilii & Gregorii II. & auctoribus laudatis fides eſt attribuenda, nego. Et vero capitula Theodoreti & Ibæ adverſus S. Cyrillum proſcripta ſunt in quinta Synodo generali, in Epheſino vero decreta Joannis Antiocheni ejuſque Pſeudo-Synodi adverſus B. Cyrilli anathematiſmos. Quinimmo, fides S. Cyrilli per omnia & ubique triumphavit, quandoquidem Theodoretus in Concilio Chalcedonenſi Neſtorio anathema dixit, & S. Cyrilli ſuſcepit capitula; immo in ſua 83. epiſtola ad Dioſcorum laudat Cyrillum, ut Doctorem eximium ab Apollinaris erroribus prorſus alienum. Tum ejus utitur ſcriptis ad perſtringendos Eutychianos. Denique in ſuis Dialogis contra Apollinarem & Eutychetem numerat Cyrillum inter Patres, quos orbis lumina & fidei magiſtros vocat.

Jam ſi de Joanne Antiocheno cuncta ſcrutemur, certum eſt ſemper communicaſſe litteris amicitiæ cum B. Cyrillo; hinc certior factus de Neſtorii hæreſi, ſubſcripſit Concilio Epheſino, & conſequenter anathematiſmis B. Cyrilli : Sed et ipſe Ibas in Concilio Chalcedonenſi : Namque Act. 10. accuſatus quod Cyrillum et ipſius anathematiſmos contumeliis affeciſſet, reſpondit de hoc non recordari, velle credere, quod ſuus Primas credebat, unde anathematiſmos approbavit in eo prorſus ſenſu, quo illos Cyrillus et condiderat et explicaverat : tum communicavit cum ſancto Doctore, ut legitur in actibus Concilii Chalcedonenſis a Facundo Hermianenſi relatis Lib. 5. pag. 186. his verbis : " Ego, *inquit Ibas*, poſtquam ſua capitula interpretatus eſt, tantum abſtineo ab anathemate viri, quia et litteras ab eo ſuſcepi, et litteras ei direxi, et communicavit mihi, et communicavi ei.

Inſtant : Atqui nedum Epiſcopi laudati, ſed et alii qui in ſuſpicionem fidei non veniunt, B. Cyrilli anathematiſmos abjecere : Ergo etc. Probatur ſubſumptum. Gennadius CP. Patriarcha, qui Anatholio ſucceſſit, vir alias maxime Catholicus, Anathematiſmos illos tamquam erroribus refertos execratur, ipſumque Cyrillum blaſphemum & parietem dealbatum appellat. Ita refert Facundus Hermianenſis Lib. 2. cap. 4. ex quibuſdam Gennadii fragmentis. Huic accedit Iſidorus Pelluſiota, qui Lib. 1. epiſt. 310. dicit Cyrillum parum hortodoxe ea quæ Dominicam ſpectant Incarnationem tractaſſe, & privatæ injuriæ ultioni ſolum conſuluiſſe : Subdit eumdem ſuis diſſidiis Eccleſiam exagitaſſe. Demum Epiſt. 370. illum ſic alloquitur : " Simultates ac diſſidia comprime, ne privatæ ac domeſticæ contumeliæ ultionem, qua tamquam ære alieno a mortalibus obſtrictus es, in viventem Eccleſiam deriva, atque æternam ipſi diſſenſionem pietatis ſpecie atque obtentu compara. " Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo : Gennadius & alii ſimiles errore facti detenti, damnabant Cyrillum, & ejus anathematiſmos in pravum detorquebant ſenſum, concedo : ſecus, nego. Fama de Neſtorii ſuppoſita ſanctitate percrebuerat in Oriente, quocirca viri graves ſicut ipſe Gennadius anathematiſmorum Cyrilli non attingebant ſenſum, de quo S. Doctor in ſua ad Acacium Melytinenſem Epiſcopum conqueritur, ita ut vel ab ipſo exigetent retractationem, quod quidem facere abnuit, de quo a Concilio & Chalcedonenſi, & quinto Generali laudatus eſt : Quod autem Gennadius non attigerit mentem S. Præſulis, aſſerit Facundus Lib. 6. " Talia, *inquit*, Gennadius de Cyrillo non ſcriberet, niſi dicentis intentionem minus intellexiſſet. " Ceterum fragmenta Gennadii ut ſuppoſititia habentur.

Inſi-

Inſiſtunt: Vel ipſe S. Cyrillus ſuos ſaltem implicite retractavit anathematiſmos: Igitur jure merito a viris cordatis abjecti ſunt. Probatur Antecedens: Pace Eccleſiæ compoſita cum Joanne Antiocheno & ceteris Orientalibus, non expoſtulavit, ut canonice purgaretur a contumeliis, quibus & a Joanne, & a Theodoreto, & ab Iba fuerat impetitus, & laceſſitus maxime propter ſua Capitula: Sed ſi ea ab omni labe pura eſſe exiſtimaſſet, dubio procul hoc debuiſſet exigere: Ergo &c.

Reſpondeo negando Antecedens. Ad probationem diſtinguo minorem: Et purgationem canonicam œconomiæ cauſa, & non ſine magno erga Eccleſiam amore, non petiit, concedo: Eo quod in ſcriptis aliquis ſcateret error, nego. Videbat poſt multos exantlatos labores Eccleſiam tandem de inimicis victricem, Joannem Antiochenum obſtrepentem jam fidei Epheſinæ obedire, hinc ne iterum pax turbaretur, proprio & perſonali ceſſit juri, maxime cum Joannes & ſui adhærendo Concilio legitimo, utique & ſuis adhærebant anathematiſmis. Ita refert Facundus Hermianenſis Lib. 6. pag. 249.

Reponunt: Atqui nedum œconomiæ, ſed & neceſſitatis cauſa non petiit S. Cyrillus purgationem canonicam: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Ipſa Synodus Chalcedonenſis non exegit a Theodoreto ut retractaret ea quæ adverſus anathematiſmos S. Cyrilli ſcripſerat, quod argumentum eſt Concilium non putaſſe Capitula beati Cyrilli eſſe ab omni labe pura. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo majorem: Ex indulgentia Synodus Chalcedonenſis, ut parceret famæ Theodoreti, ab ipſo non expoſtulavit ut palinodiam decantaret, ſed ſatis Patribus fuit ut ſubſcriberet damnationi Neſtorii ejuſque ſcriptis, & ſuſciperet Synodum Epheſinam, concedo: ſic enim Theodoretus Epiſcopus doctrinam anathematiſmorum beati Cyrilli dubio-procul propugnabat, maxime cum a Concilio & Epheſino, & Chalcedonenſi reciperentur: & ſic egit Synodus Chalcedonenſis, ut B. Cyrilli capitula abjiceret, nego. Quandoquidem Actione 1. non ſine magnis encomiis illa ſuſcepit: unde nego conſequentiam. Quid plura pro eodem adjiciam momento? Norunt omnes ea tantum de cauſa capitulum Theodoreti in quinta Synodo generali proſcriptum fuiſſe, quod anathematiſmis B. Cyrilli adverſaretur.

Urgent: S. Cyrillus in ſuis ſcriptis dicit, Unam eſſe Naturam Verbi incarnati: Sed hæc doctrina hæreſeos Apollinaris virus ſpirat. Igitur revera ſcripta ſancti Doctoris non ſunt ab errore immunia.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Et nomine naturæ S. Cyrillus intelligit perſonam, concedo: Ipſam naturam divinam, ita ut cum humana commixta fuerit, quod erat Appollinaris commentum, nego. Et ſic diſtinctâ minore, nego conſequentiam. S. Doctor eſt ſuis ipſius interpres anathematiſmo 2. ubi ſic loquitur: *Si quis Dei Patris Verbum carni, ſecundum hypoſtaſim unitum: aut unum rurſum una cum ſua carne Chriſtum eſſe, eumdem nimirum Deum ſimul & hominem, inficiatus fuerit, anathema ſit*. Solemne fuit apud Patres Græcos nomine naturę quandoque intelligere perſonam: ſic Eulogius Patriarcha Alexandrinus illud uſurpavit vocabulum, ut refert Photius in ſua Bibliotheca codice 230. ſic Euphenius Patriarcha Antiochenus in Lib. quem ſcripſit de iſta Cyrilli ſententia, cujus meminit Photius ibidem codice 229. eo loci ſcribit *Pyſin* a ſancto Cyrillo pro hypoſtaſi ſumi. In eodem prorſus ſenſu eamdem uſurpat ſanctus Maximus in Tractatu de quarumdam vocum expoſitione, eodem & Juſtinianus Imperator in profeſſione fidei contra tria capitula.

Inſiſtes: Atqui in ſenſu Apollinaris Cyrillus ſcripſit unam in Chriſto naturam: Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Qui propugnat naturas in Chriſto non niſi mente & cogitatione diſtingui, unam in ſenſu Apollinaris dicit in Chriſto naturam, videlicet unam commixtione duarum: Sed ſanctus Cyrillus ſic docuit Epiſt. 2. ad Succeſſum; ibi enim redarguit hæreticos, qui duas in Chriſto naturas ſubſiſtentes prædicabant, aitque: " Illos „ ignorare quæcumque, non ſola conſide- „ ratione dividi amant. „ Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo minorem: Cyrillus vult naturas in Chriſto eatenus ſola mente diſtingui, quatenus non poſſunt ab invi-

invicem ſeparari, ſicut duæ naturæ, quarum quælibet ſuam habet propriam ſubſiſtentiam, concedo: in ſenſu Apollinaris, nego. Eo loci S. Doctor perſtringit Neſtorianos, qui duas in Chriſto perſonas admittebant, ſicque una natura abſque negotio erat ab altera ſeparabilis: contendit autem naturas in Chriſto diſtingui quidem diſtinctione identica, ſed non diſtinctione ſuppoſiti & ſeparationis: quia vero naturæ in una ſubſiſtunt perſona, ideo vult diſtinctionem magis mente quam alio modo apprehendi, licet enim in abſtracto & ſecundum ſe realiter diſtinguantur, quia tamen in concreto unicum conſtituunt Chriſtum, ideo ne admittantur duæ hypoſtaſes, ait in Chriſto naturas diſtingui mente & cogitatione, ita tamen quod non amoveatur diſtinctio realis, quæ de facto etiam in Chriſto inter utramque naturam intercedit. Hunc prodit ſenſum S. Cyrillus; hæc enim immediate ſubjungit in verbis pro objectione allatis: " Ea „ prorſus in diverſitatem, qua ſeorſim omnino & privatim conſtituuntur, a ſe „ mutuo diſcedere.

Fit ſatis objectionibus quæ ſpecialiter militant contra anathematiſmos B. Cyrilli.

Opponunt: B. Cyrillus in I. anathematiſmo ait BB. Virginem genuiſſe Verbum ſecundum carnem: in ſecundo unitionem eſſe penes hypoſtaſim: in tertio unionem eſſe naturalem: Sed hæc tria inconvenientia ſunt; & probatur: Primo quidem Verbum non habet carnem: Igitur non genitum eſt ſecundum carnem. Secundo vox *hypoſtaſis* inaudita eſt in Scripturis, quod ſi ſumatur pro natura, jam commixtionem naturarum vox illa importabit. Tertio, unio quæcumque ſit, eſt gratia. Igitur nuſquam naturalis.

Reſpondeo negando minorem. Ad primam probationem diſtinguo: Verbum ſecundum ſe non habet carnem, concedo: reduplicative ut incarnatum, nego. Unum tantummodo eo loci intendit S. Doctor adverſus Neſtorianos, videlicet Verbum carnem vere aſſumpſiſſe, & eatenus dici ex Maria natum, quatenus caro a ſua virginea excerpta hypoſtatice unita eſt illi. S. Cyrillus tomo 5. Concilii Eph. ſuum anathematiſmum ſic explicat loquendo de Verbo incarnato: " Natum eſt enim, „ *inquit*, ſecundum carnem ex ſanctiſſima Virgine Maria; citraque ullam divinitatis ſuæ jacturam æque, ac nos in „ humanis apparuit.... Neque ullam quoque eſſentiæ illius cum carne commixtionem, aut confuſionem, aut concretionem factam eſſe ſtatuimus. „

Ad alteram ſecundi momenti probationem, ſimiliter diſtinguo: Vox *hypoſtaſis* non eſt in Scriptura explicite, concedo: implicite, nego. Idem S. Cyrillus ſecundi anathematiſmi hunc prodit ſenſum, his verbis: " Divinus Paulus, ſacer ille „ divinorum Myſteriorum interpres, „ alicubi ita ſcribit: manifeſte magnum „ eſt pietatis Sacramentum, quod manifeſtatum eſt in carne.... Quid, quæſo, aliud eſt, quod dicit: Apparuit in „ carne? Quam Dei Patris Verbum caro „ factum eſt. „ Porro Verbum græce vocatur hypoſtaſis: hinc dicendo unam hypoſtaſim, naturarum excludit commixtionem.

Ad probationem tertii momenti, non abſimili modo diſtinguimus: Cyrillus appellat unionem Verbi cum humanitate naturalem in ſenſu oppoſito Neſtorii, hoc eſt ſubſtantialem, & non mere accidentalem, concedo: excludendo gratiam, nego. Ibidem eſt ſui ipſius Interpres: " Incarnationis unigeniti, *inquit*, myſterium „ accurate inquirentes, Dei Patris Verbum admirabili inexplicabilique modo „ ſancto corpori animam rationis compotem habenti adjunctum dicimus; eumque in modum unum eſſe filium intelligimus.... Ea vero, qui ita non credunt, ſed ſubſiſtentias poſt unionem, ut „ modo ajebam, dividunt..... Propoſitus „ hic anathematiſmus ab iis alienos eſſe „ judicat. „

Reponunt: Idem Cyrillus in quarto anathematiſmo voces divinas & humanas eidem tribuit perſonæ. In quinto negat Chriſtum eſſe Deiferum: in ſexto Verbum eſſe Deum, & Dominum Chriſti, ſed hæc Scripturæ opponuntur: Ergo &c.

Reſpondeo: Ad primum diſtinguendo: voces divinas & humanas Chriſto tribuit ſecundum diverſum reſpectum, concedo: ſecundum eumdem, nego. Divinas quidem ut ſubſiſtit in natura divina

na, humanas vero, ut in humana tribuit; & hoc abſque ſuppoſiti ſeparatione; ſic ibidem ſuum interpretatur anathematiſmum.

Ad ſecundum ſimiliter diſtinguo: Cyrillus negat Chriſtum eſſe Deiferum per ſeparationem ſuppoſiti, ut in reliquis hominibus, concedo: in ſenſu identico perſonæ, nego. " Non ita ergo, *inquit*, „ *in ſolutione ad quintum*, Deus in Chri- „ ſto habitat ſicut in nobis, erat enim „ unus ſoluſque filius ſuapte natura „ Deus. „

Ad tertium utique ut ſupra diſtinguimus: Verbum non eſt Chriſti Dominus, ſecundum perſonam, ut propugnabat Neſtorius, concedo: ſecundum naturam humanam, nego. Solutio eſt B. Cyrilli ibidem ſe ſe ſic explicantis: " Dominus „ noſter Jeſus Chriſtus unus & ſolus, & „ ſecundum veritatem Dei Patris filius „ eſt. Verbum enim caro factum eſt, „ unaque cum genitore ſuo omnium Do- „ minus eſt .... at vero ſui ipſius nec „ Deus, nec Dominus eſt. „

Contra opponunt: S. Cyrillus anathematiſmo 7. damnat eos, qui dicunt hominem in Chriſto virtutem patrandi miracula a Spiritu ſancto accipere, & tamen ipſe Dominus teſtatur ſe in digito Dei ejicere dæmonia. In octavo iterum contradictoria loqui videtur: Et vero, primum ait Chriſtum ſedere ad dexteram Patris, & ſic adorari, & tamen poſtea anathematizat dicentes hominem aſſumptum coadorari. Item in nono ſcribit Chriſtum in virtute Dei patrare miracula, deinde vero perſtringit illos qui propugnant Chriſtum auxilio Dei adjutum ſigna feciſſe: Ergo &c.

Reſpondeo ad primum diſtinguendo: Ex Cyrillo homo in Chriſto non habet virtutem patrandi miracula ut a Verbo ſeparato, & in ſenſu Neſtorii, concedo: Verbo ut hypoſtatice unito, nego. Ibidem ſic ſe explicat: " Quia vero Dei „ Verbum incarnatum, & homo factum „ unus eſt ſolum filius & Dominus; „ conſequens fit, ut unam quoque ſolam „ perſonam comprehendat: cui quidem „ humana vere tribuimus propter illius „ cum carne diſpenſationem; divina pro- „ pter inexplicabilem ejuſdem ex Patre „ generationem, unde qui illum in ho- „ minem ſeparatim, tamquam qui aſſus „ a Dei Verbo ſit filius, dividunt; & „ in Deum rurſum ſeorſum, tamquam „ qui alius ab hominis filio ſit filius, hi „ omnes jure meritoque, tamquam qui „ duos filios conſtituant, propoſito hic „ anathematiſmo plectuntur. „ Iſta ſolutione gladio velut ancipiti ceteræ dirimuntur objectiones. Ibidem tamen ad ſeptimum, ſic loquitur: " Ipſum itaque „ unigenitum Dei Verbum incarnatum „ Chriſtus appellatum eſt, propriamque „ potentiam Deo dignam ſortitum, mi- „ racula operatum eſt. Qui ergo Chriſti „ potentiæ unigeniti gloriam acceſſiſſe „ dicunt, quaſi unigenitus Dei Filius al- „ ter ſit à Chriſto, & per conſequens „ duos filios eſſe ſentiunt; alterum quidem operantem & impellentem; alte- „ rum vero alterius ope & vi tamquam „ hominem nobis ſimilem, impulſum, „ in hujus anathematiſmi pœnam inci- „ dunt. „

Ad ſecundum diſtinguo: S. Cyrillus proſcribit eos ſolum qui exiſtimant hominem completum propria ſubſiſtentia cum Deo coadorari, concedo: incompletum, & divina ſubſiſtentem hypoſtaſi, nego. Ibidem ſic capitulum ſuum interpretatur: " Si quis ergo, *ait*, illum adorari „ dicit tamquam alterum per ſe a Dei „ Patris Verbo, & non una adoratio- „ ne honorat, tamquam unum Chri- „ ſtum, & Filium, & Dominum pro- „ pter veram illam naturalemque cum „ Verbo unionem, juſte anathematiſmo „ huic ſubjicitur. „

Ad tertium eadem eſt reſponſio; ſic enim ſe ſe explicat ibidem his verbis: " Quare etiam poſtea quam homo fa- „ ctum eſt Verbum, Deus manebat; & „ per conſequens proprii Spiritus virtu- „ te miracula patrabat: qui vero dicunt „ illum tamquam unum ex reliquis ſan- „ ctis nobis ſimilibus Spiritus ſancti vir- „ tute glorificatum, eaque, non ut di- „ vina & propria, ſed tamquam aliena „ uſum ..... illi merito anathematiſmi „ hujus jaculo feriuntur. „

Replicant: B. Cyrillus anathematiſmo decimo affirmat Verbum Dei eſſe Pontificem & Apoſtolum noſtrum: In undecimo perſtringit propugnantes carnem eſſe Verbo propriam: In duodecimo vero negantes

gantes Deum paſſum fuiſſe : Sed Deus nec eſt Apoſtulus noſter, nec carnem habere, nec pati potuit : Ergo &c.

Reſpondeo ad Primum diſtinguendo : Ex S. Cyrillo Verbum ſecundum ſe non eſt Pontifex noſter, concedo : ut incarnatum, nego.

Ad ſecundum, utique diſtinguo : Caro non eſt propria Verbo ſecundum ſe, & in abſtracto conſiderato, concedo : ut incarnato, nego.

Ad tertium ſimiliter diſtinguo : Anathematizat, qui negant Verbum incarnatum paſſum fuiſſe, in ſenſu Neſtorii, concedo : ſecus, nego. Ita ibidem Cyrillus.

Has omnes in Concilio S. Cyrillus ſuorum anathematiſmorum dedit explicationes, non quod in erroris ſuſpicionem veniret, ſed potius ut doctrina in eis contenta, non obſtantibus Neſtorianorum cavillis, ad gloriam & Filii Dei, & Deiparæ inconcuſſa maneret.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Anathematiſmi B. Cyrilli ſunt ab omni errore immunes.

PRIMO : Quia ſuſcepta ſunt a Concilio Epheſino : a Chalcedonenſi prælaudata, a quinta Synodo generali ſpecialiter celebrata.

Secundo : Sic annuntiant SS. Pontifex, in primis Gregorius II. in profeſſione fidei ad ſanctum Germanum Epiſcopum CP. miſſa, ubi de nono anathematiſmo ceteriſque hæc habet ; " Hunc S. Cyrilli anathematiſmum cum reliquis omnibus anathematiſmis recepit tertia ſancta ac Œcumenica Synodus, quo ſenſu ſanctus ediderat. Manifeſtum enim eſt ſanctos Patres in dicta ſancta Synodo congregatos totam tertiam Epiſtolam, adverſus impium Neſtorium CP. ſcriptam abſque ulla retractationis ſuæ citatione ſuſcepiſſe. Scimus autem extremam dictæ Epiſtolæ partem, dictos duodecim anathematiſmos continere. "

Tertio : Liberatus in Breviario ſimilia loquitur, his verbis : " Joannes Antiochenus cognoſcens quæ geſta fuerant Epheſi in damnatione Neſtorii, & illa duodecim capitula Cyrilli in ipſo Concilio ſuſcepta & confirmata, indignabatur valde contra Synodum. "

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET RESPONSIONUM.

PRIMO : Non diffitemur Patronos Neſtorii, & nonnullos etiam alios errore detentos abnuiſſe capitula B. Cyrilli, ſed non Concilia Oecumenica laudata.

Secundo : Quum in eis S. Præſul dicit unam in Chriſto naturam, nomine naturæ intelligit perſonam : ſic & quandoque unionem Verbi cum humanitate nonnumquam naturalem appellat ; non excludendo gratiam & unionis ſupernaturalem, ſed ut intelligant Fideles eſſe ſubſtantialem ſeu perſonalem, et non mere accidentalem, ut in ceteris juſtis.

Tertio : Ait quidem BB. Virginem genuiſſe Verbum, non quidem ſecundum ſe, ſed ut incarnatum, hoc eſt Chriſtum, ne Chriſtus purus homo haberetur, ut propugnabant Neſtoriani : eadem ductus ratione dicebat Chriſtum non accepiſſe a Spiritu ſancto virtutem patrandi miracula, ſed de illo loquitur, ut Deus eſt ; ubique enim Chriſti celebrat divinitatem, ne dicantur duo Filii, unus naturalis, alter vero adoptivus, ut prædicabant hæretici.

SECTIO QUARTA.

Utrum Joannes Antiochenus erroribus Neſtorii adhæſerit ?

Concluſio negativa.

PROBATUR iſto Syllogiſmo. Ille non adhæſit Neſtorii erroribus, qui eum compulit nedum exhortatione, ſed et magnis precibus ut ſuam deponeret hæreſim, qui fidem Dominicæ Incarnationis ſemper, tum ante, tum poſt Synodum Epheſinam firmiter tenuit, qui viros omni exceptione majores pro ſua fide teſtes et præcones habuit, immo vel ipſum Cyrillum : Atqui res ſic ſe habet. Ergo etc. Probatur minor, quoad ſingulas partes.

Primo quidem Paulus Emiſſenus Epiſcopus, ab ipſo Joanne Alexandriam miſſus,

tu

ut ſuam cum B. Cyrillo pacem componeret, in concione quam habuit die natali Chriſti præſente Cyrillo, ait : " Pa-
„ rit Dei genitrix Maria Emmanuelem....
„ Duarum naturarum perfectus concur-
„ ſus, humanæ ſcilicet ac divinæ, unum
„ nobis conſtituit Filium, unum Chri-
„ ſtum, unum Dominum : qui vero di-
„ cunt duos eſſe filios eos anathemati-
„ zamus. „

Rurſus Joannes in ſua ad Theodoſium Imperatorem epiſtola, idem repetit ; in alia vero ad Neſtorium quæ extat 1. part. Concilii Epheſini edit. Reg. cap. 25. nu. 1. eum adhortatur ut audiat & credat ea omnia, quæ illi de fide Incarnationis ſcribit. Num. 2. teſtatur multa ſe audiviſſe a Clericis Alexandrinis, & aliis de ejus perverſa circa Dominicam Incarnationem ſententia. Num. 3. ſubjicit illum poſſe abſque dedecoris labe ſuam aperire cum ſanctis Patribus mentem : tum num. 4. amice illum, ſic alloquitur : " Multi,
„ ut intelligo, non infrequenter ex te
„ audierunt, quod ipſam ſolam vocem,
„ non piam quoque ipſius vocis notionem
„ averſeris : ſi qui vero celebrioris famæ
„ Eccleſiaſtici auctores ibi fuerint, ut
„ ipſo quoque nomine admiſſo, ſacram
„ Virginem Mariam Deiparam appelles,
„ te iſtud neutiquam recuſaturum eſſe.
„ Hanc ob rem te moneo hortorque, ut
„ libera id voce depromas, quod citra
„ errorem ſapere certo dignoſceris....
„ Etenim nomen hoc, *Theotocos* nullus
„ umquam Eccleſiaſticorum Doctorum
„ repudiavit... Etenim ſi id quod no-
„ minis ſignificatione offertur, non reci-
„ pimus, reſtat ut in graviſſimum errorem
„ prolabatur; immo vero, ut inexplica-
„ bilem illam unigeniti Filii Dei œco-
„ nomiam periculoſiſſime verſemur : quan-
„ doquidem, nomine hoc ſublato, vel
„ potius hujus nominis notione repudiata,
„ ſequitur mox, illum non eſſe Deum,
„ qui admirabilem illam diſpenſationem
„ noſtræ ſalutis cauſa ſuſcepit; tum Dei
„ Verbum, neque ſe exinaniviſſe. „

Pergit, ibidem : " Quocirca pietatem
„ tuam rogo, ut ea quæ ob Eccleſiæ
„ tranquillitatem, cum Dei timore ve-
„ raque erga te charitate expoſui, placi-
„ de omnino ſuſcipias. Nam non ſolus,
„ hæc dictavi, ſed ut modo ajebam, præ-
„ ſentibus multis Epiſcopis, videlicet Do-
„ mino meo Archelao, Epiſcopo piiſſimo
„ Appreſingio, Theodoreto... Qui omnes
„ & in fidei doctrina inſtructiſſimi, &
„ tui ſtudioſiſſimi una mecum, Domine
„ mi, rogant, ut animo facili litterarum
„ illarum turbinis inſtar ruentium impe-
„ tum ſiſtas... Obſecro, ut cum viſum
„ fuerit, immo vero non quod viſum
„ fuerit, ſed quod utile ſit reſcribas. „
Ergo &c.

Rurſus, ibidem iterum ſic alloquitur Neſtorium : " Enim vero licet Dominus
„ meus Cœleſtinus Deo dilectiſſimus E-
„ piſcopus, decem tantum dierum inter-
„ vallum, terminum uſque reſponſioni
„ præfinitum valde anguſtum, litteris ſuis
„ expreſſerit; tamen res ea ejuſmodi eſt,
„ ut non dico decem diebus, ſed uno,
„ immo vero paucis horis tota confici
„ poſſe videatur, &c. „ Audis Joannem eamdem profiteri fidem cum Cœleſtino, quam in tota epiſtola probat eſſe omnium Patrum Religionem.

Demum, in ſua ad Theodoſium Imperatorem epiſtola anathemate percellit Neſtorium, & illi adhærentes, his verbis : " Et depoſitum, *inquit*, ſive damnatum
„ habemus Neſtorium, qui olim fuit apud
„ Magni nominis Conſtantinopolim E-
„ piſcopus, anathematiſmo ſubjicientes
„ quæcumque ab eo aliene, ac peregri-
„ ne dicta ſunt contra Apoſtolicam do-
„ ctrinam. „

Secundo : Sixtus III. Papa Joannem Antiochenum, ut in fide purum habet in ſua ad S. Cyrillum epiſtola, ubi ſic loquitur : " Ad nos, reverſi ſunt fratres;
„ ad nos, inquam, qui morbum com-
„ muni ſtudio perſecuti, animarum cu-
„ ravimus ſanitatem. Non ſe exuli ve-
„ ſtro, *Neſtorio*, ſanctus Frater noſter Jo-
„ annes addiderat; non ejus eſt blaſphe-
„ ma prædicatione deceptus : nam quan-
„ tum rerum exitus docet, ſuſpendit
„ ſuam ſententiam, non negavit... Num-
„ quam ſe a noſtro numero ſeparaſſet,
„ in quem potuit & reverti. „

Tertio : Vel ipſe ſanctus Cyrillus ſuum addit fidei Joannis calculum in ſua ad Valerianum Iconii Epiſc. epiſt. in qua ſic habet : " Religioſiſſimi totius Orien-
„ tis Epiſcopi, una cum Domino meo
„ Joanne religioſiſſimo Eccleſiæ An-

„ tiochenæ Epiſcopo, ſcripta dilucida„ que Confeſſione palam fecerunt, ſe „ profanas Neſtorianarum vocum novita„ tes æque ac nos condemnaſſe, & ana„ thematizaſſe, ſeque nullo umquam loco „ eas habuiſſe. Verum Evangelica & A„ poſtolica dogmata ſectatos eſſe, San„ ctorumque Patrum Confeſſioni nullate„ nus adverſari. Profeſſi adhuc ſunt per„ inde ac nos ſanctiſſimam Virginem „ MARIAM DEI GENITRICEM eſſe, nec „ adjecerunt quod CHRISTI genitrix ſit, „ aut hominis genitrix, quemadmodum „ dicunt qui infelices execrandaſque Ne„ ſtorii opiniones tuentur. „ Ergo &c.

Diluuntur objecta.

OBJICIES: Ille adhæſit Neſtorii erroribus, qui uti talis in Concilio Oecumenico Epheſino accuſatur: Atqui Joannes accuſatur ut talis cum ſuis in Epheſino; ſic enim habetur in relatione ad Imperatores de ſubſcriptione: " Neſtorium „ vindicant, eo quod ejuſdem cum illo „ ſententiæ exiſtant, cum Neſtorio ſen„ tiant. „ Rurſus in epiſtola Sinodica ad Clerum CP. " Cum Neſtorio ſentire „ nequaquam ceſſant. „ Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Joannes in Concilio habetur præſumptive, ut ejuſdem cum Neſtorio criminis conſcius, concedo: abſolute, nego minorem & conſequentiam. Non levior erat de hæreſi Neſtoriana erga Joannem ſuſpicio; & hoc propter multa. Primo quidem, eo quod adverſus Patres inſurgeret in alio pſeudo-Concilio ut Neſtorio faveret. Secundo, ex quadraginta circiter Epiſcopis, ut & fortaſſis multo pluribus, qui Joannis Concilium componebant, nonnulli erant Pellagiani, nonnulli etiam Neſtoriani, videlicet Helladius, Himerius, Eutherius & Dorotheus, quos tamen omnes errore facti deceptus Ioannes in ſua ad Neſtorium epiſtola ſub finem ut Catholicos laudat. Sed ex iteratis probationibus liquet Joannem fuiſſe in fide Dominicæ Incarnationis purum. Omnes igitur in contrarium auctoritates unum tantummodo probant, videlicet Joannem in ſuſpicionem hæreſeos veniſſe.

Inſtabis: Ille mere & ſimpliciter uti Neſtorianus habendus eſt, qui cadem cum Neſtorio condemnatione, et ut ejus fautor abjectus eſt: Atqui Joannes in Concilio Epheſino anathemate cum Neſtorio percuſſus eſt, eo quod illi adhæreret. Ergo &c. Probatur minor: Concilium Epheſinum in relatione ad Cœleſtinum de Neſtorii depoſitione, quæ extat poſt actionem primam, de Joanne ſic loquuntur Patres: " Compertus eſt adverſarius „ inſenſiſſimus, tum ſanctæ Synodi, tum „ rectæ Eccleſiarum fidei. „ Audis Concilium damnaſſe Joannem, eo quod Neſtorianiſmi fuligine cum ſuis aſperſum probaverat. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Damnatus eſt Joannes ut hæreſeos fautor, nego. Ut hæretici Patronus, a quo anathema Eccleſiæ avertere fatagebat, ſubdiſtinguo: errore facti per nimiam amicitiæ erga Neſtorium indulgentiam, concedo: non deceptus, nego minorem, & conſequentiam. Pro more poſitum eſt, ut non ſolum hæretici proſcriberentur, ſed & eorum fautores, qui in hæreſeos ſuſpicionem veniunt. Nec mirum: Forum contentioſum triplici via inſectatur reos, videlicet via accuſationis, via denuntiationis, via indiciorum: neminem autem latet non leviora fuiſſe argumenta Joannem adhæſiſſe erroribus Neſtorii, maxime cum Concilium adverſus Epheſinam Synodum pro defenſione amici congregaverit: quod autem amicitiæ tantum, & non erroris motivo ſic egerit, conſtat, ex ejus ad Neſtorium epiſtola, ubi ſub „ finem ſic loquitur: Hoc noſtrum quæ„ ſo, conſilium admitte, hæc per nos „ rogatus exequere, nullum diſſidiis lo„ cum, nullum gliſcenti novitati fomen„ tum ſuppedites. Cogita, ſi priuſquam „ ullæ omnino litteræ miſſæ forent, mul„ ti contra nos extitere infrenes, pene„ que intolerabiles, quales nunc futuri „ ſint, tanta ex allatis litteris ſubminiſtra„ ta fiducia; qualique in poſterum adver„ ſus nos audacia ſint uſuri? Hæc ego „ complures religioſiſſimos tuæque pieta„ tis ſtudioſiſſimos Epiſcopos apud me ha„ bens, quos etiam tunc præſto eſſe con„ tigit, cum infauſtæ illæ litteræ adfer„ rentur, ſcribere volui; ratus, ingenui „ amici officium, illudque a promiſſione „ mea non alienum me præſtiturum, „ ſi fraterno quondam Concilio exiſti-

ma-

„ mationem tuam graviter hoc tempore „ laborantem, nonnihil ſublevarem. „

Atque ibidem immediate, ante verba laudata, Dominicam Incarnationem probat in utero B. Virginis adimpletam: “ Huc namque divinus tendit Apoſtolus, „ dum ita ait: Miſit filium ſuum factum „ ex muliere. Clare hic oſtendit, non „ alium, ſed ipſummet Dei unigenitum „ admirabili ortu ex Virgine in lucem „ prodiiſſe. Quod ſi Virgo a ſanctis Patribus, propter hanc generationem *Deipara* nominatur, ut vere hoc nomine „ ab illis nominatur, neſcio, quorſum „ attinuerit, ut quæſtionem hanc nequaquam neceſſariam bona venia tua dictum ſit, & contra illos ipſos, & „ contra Eccleſiaſticam pacem quoque, „ ut vides agitandam fuiſſe ſuſceperimus. „

Urgebis: Atqui Joannes ex certa ſcientia Neſtorio, & ejus hæreſi patrocinatus eſt. Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Ille ex certa ſcientia ſic geſſit, qui ſciens Neſtorium citatum in Concilio non comparuiſſe, ipſumque ut contumacem propter errores probatos damnatum, attamen in ſua pſeudo-Synodo reſcidit acta legitimi Concilii: Atqui Joannem ita feciſſe legitur in actitatis ſui proprii Concilii, immo ante adunationem Concilii legitimi referunt Hiſtoriographi voluiſſe & illudere, dum in via a multis Epiſcopis rogatus, ut citocitius accederet, procraſtinavit tamen, promittendo non ſine mente verſipelli ſe ſe actibus Concilii ſubſcripturum: quo Scopo? Niſi ut in gratiam Neſtorii propter ſuam & ſuorum abſentiam declararet Synodum non eſſe legitimam.

Reſpondeo negando ſubſumptum: Ad probationem, diſtinguo: Reſcidit Joannes acta circa fidem Concilii legitimi, nego. Adverſus Neſtorium, ſubdiſtinguo: quia non credebat Concilium legitimum, eo quod ipſe cum aliis Epiſcopis ibi non erat, tum etiam quod putaret Patres non attigiſſe mentem Neſtorii, quem propugnabat errare ſolum abſtinendo a nomine *Deipara*, nuſquam vero in rei ſubſtantia, concedo: eo quod crederet Neſtorium deficere in fide, nego. Quod autem hæc fuerit ſententia Joannis patet ex ejus ab Neſtorium epiſtola, ubi ſic “ loquitur: Quis, quæſo reprehendat, „ ſi ea quæ ſentis libere exponas? Immo vero quis laudibus non efferat, ſi „ nomen citius ſenſum pietas tua, ut „ cognovimus, poſſidet, propter publicam communemque orbis pacem aliquando amplecti animum inducas .... „ Equidem non ad probroſam aliquam „ orationis correctionem, neque ad puerilem palinodiam, ut ſic loquar, pietatem tuam invito: ſed quia multi, ut „ intelligo, non infrequenter ex te audiverunt, quod ipſam ſolam vocem, non „ piam quoque ipſius vocis notionem averſeris. „ Nec mirum, tot & tantis involucris Neſtorius ſuos occultabat errores, ut incautis videretur catholicus.

Contra: Ille odio fidei reſcidit acta Concilii Epheſini, qui B. Cyrilli anathematiſmos, vel in ipſo celebratos Concilio & fidem explanantes pro virili impugnavit: Atqui Joannes, ut ex ejus conſtat Concilio, nihil non movit ut Cyrilli capitula evacuaret. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Impugnavit, retenta fide catholica, & in adulterinum ſenſum ſumens capitula, concedo: abjecta Dominicæ Incarnationis fide, nego minorem et conſequentiam: propter veterem erga Neſtorium amicitiam impugnavit Cyrilli Capitula, quæ non ſine paſſione afflante, Apollinaris hæreſim ſpirare exiſtimabat, ratus a Neſtorio Eccleſiæ anathama avertere, ſi ſemel Capitula exſufflare poſſet.

Hæc ſolutio ex dictis patet, ſed auctoritate Facundi Herm. illuſtrare juvat Lib. 6. de Synodo Chalcedonenſi, hoc momentum ſic ſolvit: “ Unde nec aliud credidit *Joannes*, nec credere debuit, niſi „ quia Patres Orientales, inter quos fuit „ etiam ipſe Ibas, aliarumque Provinciarum Epiſcopi, intentionem capitulorum beati Cyrilli minus animadverterant, ut ea etiam a Concilio Epheſino ſuſcepta culparent. Sicut aliquando in divina Trinitate catholici quidam „ tres hypoſtaſes accipere noluerunt, „ quamvis tres perſonas accepèrint; nec „ ideo ſunt a viris ſapientibus hæretici „ judicati, quoniam comperti ſunt, non „ in re quæ illo nomine ſignificabatur, „ ſed potius in ipſo nomine quo ſignificabatur, offendi. „ Pergit excuſare Joannem pag. 263. et 246. Rurſus Lib. 7. pag.

 300.

300. Concinit Leontius Lib. de Sectis actione 4. his verbis: De Joanne Antiochen. " S. Cyrillum quidem oppugnabat, „ invicemque anathemati ſe ſubjiciebant, „ non tamen Neſtorium admittebat. „

Replicabis : Audiendus eſt de hoc momento B. Cyrillus, quippe qui in congreſſu quem habuit adverſus Joannem, & ejus pſeudo-Synodum, ut ad metam Neſtorianiſmi controverſiam perduceret, noverat optime Joannis ſenſum, quinimmo acta pſeudo-Synodi ad condemnationem uſque inſectatus eſt : Atqui S. Cyrillus non in uno loco aſſerit, & Joannem, & ejus Epiſcopos dogmata Neſtorii propugnaſſe; ſic enim loquitur epiſtola ad Theopemptum, Potamonem, & Danielem Conſtantinopoli agentes: " Dignoſcuntur enim Neſtorii dogmata loqui, ſentire, confiteri. „ Rurſus Epiſt. ad Clerum CP. de Orientalibus, ita ſcribit: " Sed illud quoque ſciatis, nempe cum fidei expoſitionem componerent, inter ſe contendiſſe, & in ea altercatione etiam nunc verſari. Nam alii ex illis ſanctiſſimæ Virgini Mariæ *Deiparæ* appellationem concedunt: ita tamen ut ſimul quoque genitrix hominis dicatur: alii vero prorſus negant, adduntque paratiores ſe eſſe, ut manus ſuas amputandas præbeant, quam ut hujuſmodi voci ſubſcribant. Ubique autem turpitudine notantur, jam hæretici declarati. „ Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Et loquitur S. Cyrillus ſuſpicative, propter rationes ſupra laudatas, concedo: aſſertive, ſubdiſtinguo: de aliquibus tantum, concedo: de Joanne, nego. S. Doctor hæreſeos notam non inurit Joanni, ſed aliquibus dumtaxat ex ejus Epiſcopis Neſtorianiſmi fuligine nonnihil conſperſis; inter quos inquit P. Alexander diſſert. 9. ſæculi quinti annumerantur Helladius, Himerius, Eutherius, & Dorotheus, ſubditque: " Vel ſi omnibus notam hæreſeos inuſſit, priorem de illis emendavit ſententiam, diſcuſſis contentionum nebulis: & merito quidem illos Neſtoriani erroris fuiſſe ſuſpectos, at nequaquam cum Neſtorio ſenſiſſe profeſſus eſt; ut conſtat ex ejus teſtimoniis inter probationes laudatis. „

Ad complementum controverſiæ de Joannis Antiocheni fide non abs re erit quædam hic obſervare. Primo quidem, in pſeudo-Synodo Joannis quæ habetur Tom. 3. Concilii Epheſ. cap. 2. edit. Colon 1606. pag. 775. legitur decretum, quo Orientales decernunt S. Cyrillo & Memnoni exauctorationem; ceteris vero Patribus Epheſinis excommunicationem, prioribus ut ſtrepitus contra Neſtorium Tragœdiæ Magiſtris, poſterioribus ut conſentientibus, donec ſententiam propriam immutando reſipiſcant: ſimiliter cuncta B. Cyrilli capitula explodunt, cui decreto, ne uno quidem excepto, numero quadraginta ſubſcripſerunt, ut ibidem habetur.

Secundo, ibidem pag. 926. aliud a Joanne adunatum Antiochiæ Concilium refertur. In iſto e contra Joannes & Neſtorium, & ejus errores perſtringit, pacem ſchiſmate turbatam cum ſummo Pontifice, & cum tota Eccleſia iniit. epiſtolam Synodicam ab omnibus ſuis ſubſignatam ad Sixtum III. Papam mittit, alteram ad ſanctum Cyrillum, qua pacem cum eo componit, ea tamen conditione, ut ante epiſtolarum exhibitionem ſuæ fidei profeſſionem ederet, & ſuos proprios anathematiſmos damnaret, ne aliquis remaneret de ejus doctrina ſcrupulus: Sed hoc facere renuit, contendens, nihil aliud docuiſſe, niſi quod anteceſſor ſuus Athanaſius tenuerat; ſubjungit vero ſuas epiſtolas facta collatione cum originalibus hæreticorum vaſritie defloratas fuiſſe; quibus abſolutis, intellexit Joannes abſque fundamento S. Cyrillum hæreſeos inſimulaſſe, & Neſtorii partes per fas & nefas egiſſe; quocirca ad meliorem reverſus frugem, ipſe & ejus Collegæ Concilii Epheſ. definitionibus fidem, tum Neſtorii damnationem ſpectantibus ſubſcripſerunt, electionem Maximiani, qui loco Neſtorii in ſedem CP. ſuffectus fuerat, ſuo calculo munierunt, ac tandem communionem expoſtulatam obtinuerunt.

Tertio, ibidem pagina ſequenti legitur Orientalium erudita & catholica admodum fidei confeſſio; ſimul & epiſtola Synodica Joannis, & ſuorum, ad ſanctum Cyrillum directa.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Joannes Antiochenus, non adhæſit Neſtorii erroribus.

PRIMO : Joannes in ſua ad Theodoſium Imperatorem epiſtola, quæ extat 1. p. Conc. Epheſini clare fidem Dominicæ Incarnationis explicat.

Secundo : Eamdem profitetur in ſua ad Neſtorium epiſtola, in qua eum hortatur, ut, depoſitis erroribus, Eccleſiæ reconcilietur.

Tertio : Sixtus III. SS. Pontifex in ſuis litteris ad B. Cyrillum, Joannem ut Orthodoxum habet; ſimiliter & ipſe Cyrillus ſcribens ad Valerianum Iconii Epiſcopum.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET SOLUTIONUM.

PRIMO : Verum quidem eſt Joannem in ſua Pſeudo-Synodo, acta Concilii Epheſini reſcidiſſe, & non de his quæ fidem ſpectabant, ſed ſolum Neſtorium, quem errore detentum innocentem putabat, hinc & anathema ab eo divertere volebat.

Secundo : A multis, eſto, habitus eſt ut hæreticus, ſed ſuſpicative, quippe qui in Eccleſia ad defendendum amicum magnas non ſine ſcandalo moviſſet Tragœdias.

Tertio : Eodem detentus errore in gratiam Neſtorii anathematiſmos B. Cyrilli impugnavit : ſed dubio-procul S. Præſulis non attingebat ſenſum & mentem.

SECTIO QUINTA.

Num tria Capitula rite fuerint a quinta Synodo generali proſcripta?

Concluſio affirmativa.

PROBATUR hoc ratiocinio : Illa Capitula rite proſcripta ſunt, quæ a Conciliis Oecumenicis, a ſummis Pontificibus, univerſali judicante & acceptante Eccleſia, damnata ſunt : Atqui res ſic ſe habet pro tribus Capitulis. Ergo &c. Probatur minor. Nomine trium Capitulorum intelliguntur quædam Theodori Mopſueſteni, Theodoreti ſcripta, & Ibæ epiſtola ad Marium Perſam, Neſtorii doctrinam redolentia : Atqui tria iſta Capitula proſcripta & damnata ſunt, tum a Conciliis Oecumenicis, tum a ſummis Pontificibus, tum ab ipſa univerſali Eccleſia : & hanc damnationem juſtam eſſe non una probat ratio : immo vel ipſi textus in ſenſu obvio hæreſim ſapiunt, & conſequenter exigunt proſcriptionem. Ergo &c. Probatur minor multipliciter.

Primo, ex Conciliis Oecumenicis.

QUINTA Synodus generalis, primas in hoc tenet ſedes, quippe quæ 14. Canonibus hoc totum concludat negotium; ibi enim et Dominicam explicat Incarationem, et tria proſcribit Capitula. Anathematiſmo primo damnat eos qui negant unum eſſe Dominum Jeſum Chriſtum : in ſecundo negantes duas eſſe Verbi nativitates, alteram ſcilicet æternam in ſinu Patris, alteram vero temporalem ex BB. Virgine : in tertio multiplicantes in Chriſto perſonas, ita ut una ſit divina, altera vero incarnata.

Pergit : In quarto damnat et ipſam Theodori perſonam, eo quod ante mortem ſuos non ejuraſſet errores, et ejuſdem ſcripta in quibus non ſine blaſphemia Verbum et Chriſtum aſſerit eſſe duas perſonas, iſtumque nonniſi honore et dignitate dici Deum. Item eumdem in quinto proſcribit, eo quod cum Neſtorio duas in Chriſto prædicet ſubſiſtentias, et unicam, juxta Concilii Chalcedonenſis definitionem abnuat : In ſexto, eumdem iterum damnat, et omnes propugnantes Virginem non eſſe *Deiparam*, ſe purum hominem genuiſſe.

Proſequitur : In ſeptimo, eodem ſtilo cenſorio inſectatur confundentes in Chriſto naturas, ceteros vero utique, qui, multiplicata ſubſiſtentia, eas dividunt et ſeparant : in octavo, propugnantes unam coaluiſſe in Chriſto Deitatis ſubſtantiam: in nono, multiplicantes in Chriſto adorationes unam ſeparatam pro divinitate: alteram vero pro humanitate: in decimo affirmantes Dominum Jeſum Chriſtum, qui crucifixus eſt in carne non eſſe Deum, et unam de ſanctiſſima Trinitate perſonam.

Digitized by Google

Canone undecimo, proſcribit Neſtorium, Arium, Origenem, & alios hæreticos, in quatuor primis Conciliis Oecumenicis, jam jam damnatos. Can. 12. anathematizat eos qui & Theodorum, & ejus ſcripta defendunt; ea ſcilicet in quibus docet Verbum, non aliter ſanctæ uniri humanitati quam ut templo, nec alio prorſus modo naturæ humanæ dici conjunctum, quam ut vir & femina Matrimonii nexu & jure confederati appellantur.

Canone 13. explodit ſcripta Theodoreti, ſalva tamen ejus perſona, & ſic loquitur: *Si quis defendit impia Theodoreti conſcripta, quæ contra rectam fidem & primam Epheſinam Synodum, & ſanctum Cyrillum, & duodecim ejus capitula expoſuit, & omnia quæ conſcripſit pro Theodoro & Neſtorio impiis, talis anathema ſit.*

Demum Canone 14. perſtringit Ibam, his verbis: *Si quis igitur memoratam impiam epiſtolam defendit, & non anathematizat eam, & defenſores ejus, & eos, qui dicunt eam rectam eſſe, vel partem ejus, & eos, qui ſcripſerunt, vel ſcribunt pro ea, vel pro impietate quæ in ea continetur.... Et in his uſque ad mortem permanent; talis anathema ſit.*

Suffragatur ſexta Synodus generalis, quæ in definitione fidei act. 18. quintæ Synodi definitioni ſe adhęrere profitetur. Eamdem definitionem complectuntur cetera Oecumenica Concilia poſt quintam Synodum habita, quæ vel expreſſo, vel tacito ſaltem conſenſu ſubſcribunt, his quæ pro fide in prioribus Conciliis generalibus actitata, nec non & determinata fuerant.

Concinunt, eodem prorſus modo Eccleſiæ, tum Orientis, tum Occidentis particulares, in primis Eccleſia Gallicana, quæ Formularium pro quintæ Synodi circa tria Capitula definitione ſuſcipienda recepit, eique & ſubſcribere conſenſit: ita actitatum ab Illuſtriſſimo Epiſcopo Pariſienſi DD. de Marca legitur.

Secundo, ex ſummis Pontificibus.

PRIMO: Ex Vigilio, qui primum ſuum in gratiam trium Capitulorum reſcidit reſcriptum: ex Cathedra enim in altero per modum conſtitutionis dato, & pro fide Dominicæ Incarnationis roboranda pronunciato, ſic loquitur: *His omnibus & hujuſmodi blaſphemiis, ita a nobis abdicatis atque damnatis: ac præſentis conſtitutionis diſpoſitione, quam maxime providemus, ne ſicut ſupra diximus, perſonis quæ in pace & communione univerſalis Eccleſiæ quieverunt, ſub hac damnati a nobis perverſi dogmatis occaſione aliquid derogetur.* Deinde vero ab eadem excipit damnatione perſonam Ibæ, ſed non ejus epiſtolam, his verbis: *ſ electa enim ejus epiſtola; agnovimus eum Orthodoxum.*

Secundo: Accedit Pellagius II. qui Synodum quintam, poſt Vigilium ſuo calculo munivit, ut conſtat ex ejus epiſtola ad Eliam Aqnilejenſem Epiſcopnm, & ad Iſtriæ Epiſcopos ab Eccleſia Romana, propter tria capitula damnata, qnæ defendebant, Schiſmate divulſos.

Tertio: Inſigne eſt S. Gregorii Magni pro eodem momento teſtimonium. Et vero Lib. 1. cap. 24. dicit ſe venerari quatuor prima Concilia generalia, & pari honore habere quintum; ſic enim loquitur Epiſt. ad Joannem Epiſcopum CP. quæ eſt 24. ejuſdem libri: *Quintum quoque Concilium veneror.* Rurſus in Epiſt. ad Epiſcopos Hyberniæ Lib. 7. epiſt. 36. probat æquiſſimum eſſe judicium quinti Concilii adverſus tria Capitula. Idem dicit epiſt. ad Secundinum Monachum, qnæ eſt 57. lib. 7.

Quarto: S. Martinns I. ejuſdem eſt labii, namque in Concilio Lateranenſi adverſus Monothelitas Secretario 4. legi juſſit quintæ Synodi definitionem, cum hac inſcriptione: *Definitio ſancta quinta Synodi.* Cui cum toto Concilio ſuo adhęſit, & poſt ipſum Patres Concilii VI. eidem fidei definitioni ſubſcripſerunt Act. 18. Ergo &c.

Tertio, ex ipſis trium Capitulorum erroneis textibus.

QUÆ ſpirant hæreſim, immo & illam vel in principiis continent, juxta decauſa anathemati ſubjiciuntur: Atqui talia ſunt tria Capitula, igitur jure merito anathemate in quinta generali Synodo percelluntur. Probatur minor, ab enumeratione partium.

Theodorus in ſuo Symbolo a Mario mercatore

catore linguæ latinæ reddito, ſic impie loquitur: " Neque duos dicimus filios, „ nec duos Dominos, quoniam unus „ filius ſecundum eſſentiam Verbum „ Deus, unigenitus Filius Patris, cui „ iſte conjunctus, particeps Deitatis, „ communem habet filii nuncupationem „ & honorem. „ Quibus verbis contendit Chriſtum, nonniſi appellatione & honore eſſe Filium Dei. Rurſus in quinta Synodo Act. 4. lectum eſt fragmentum ex Lib. 3. ejuſdem Theodori contra Apollinarem, in quo quidem, ſic loquitur: " Non exiſtimandum nobis eſt Deum de Virgine „ natum eſſe: niſi forte idem exiſtimandum nobis eſt, & quod natum eſt, & „ quod eſt in nato templo, & qui in templo eſt Deus Verbum. „ Quæ vox in nato templo, nullum circa mentem perverſam Theodori relinquit ambigendi locum; ſiquidem Verbum non alio modo eſſe in Chriſto, quam ut in templo cenſet, eo prope modo quo in ceteris juſtis per gratiam & charitatem Deus inhabitat.

Theodoretus quoque non in uno, ſed multiplici loco favet Neſtorianiſmo. Primo quidem, in duodecim anathematiſmis contra B. Cyrilli Capitula, quorum auctor eſſe communiter creditur; maxime vero fidem Incarnationis debellat in epiſtola ad Andream Samoſatenum Epiſcopum, in qua Patres Epheſinos, his perſtringit verbis: " Quales mimiridiculorum „ in tempore impietatis; ſic pietatem in „ Comœdia deluſerunt. „ Ruſus Epiſt. ad Domnum Patriarcham Antiochenum, ſic male loquitur de anathematiſmis B. Cyrilli: " Infelix anima mea ſuſpirat, „ lugetque nihil expectans boni. Neque „ enim inſitum in duodecim capitibus „ venenum norunt. „ Demum Epiſt. ad Neſtorium poſt pacem initam inter Orientales, & S. Cyrillum, quæ refertur in quinta Synodo collat. ſexta ſic alloquitur amicum: " Nullus tuæ perſuadeat ſanctitati, quod ego Præſul eſſe deſiderans, clauſis oculis, velut recta dogmata Ægyptia ſcripta ſuſceperim .... His „ autem quæ contra tuam venerationem „ injuſte, atque inique patrata ſunt, „ nec ſi mihi quis utramque manum „ abſcinderet, potero præbere conſenſum. „

Ex his tria ibi obſervanda veniunt. Primo quidem, Theodoretum perſtringere Patres Epheſinos, eo quod & Neſtorium, & ejus doctrinam proſcripſiſſent. Secundo, veneni labem anathematiſmis beati Cyrilli fidem Catholicam explicantibus, inurere. Tertio, eumdem doctrinæ Neſtorii quamvis proſcriptæ, uſque ad manuum abſciſſionem, ſi neceſſe foret, inhærere.

Ibas ſuum quoque calculum addit doctrinæ Neſtorii in Epiſt. ad Marium Perſam, his verbis: De Epiſcopatu Neſto- " rium dejecerunt, judicio & quæſtione „ non facta. „ In eadem Theodorum habet tamquam ſanctum, & exprobrando Concilio Epheſino, propter ejus damnationem, ſic ſcribit: " Illum auſus eſt qui „ omnia audet, in Eccleſia manifeſte ana- „ thematizare, qui propter zelum Dei, „ non ſolum ſuam civitatem ab errore „ ad veritatem convertit, ſed etiam longe ægrotantes Eccleſias, erudivit ſua „ doctrina. „ Poſtea apertum profitetur Neſtorianiſmum, & ſic loquitur: " Quomodo poſſibile eſt accipi Verbum, quod „ ab initio eſt, pro templo quod ex Maria natum ſit? „ Ergo &c.

Quarto, ex rationibus Theologicis.

PRIMA ſic exponitur: Illa Capitula jure merito proſcripta ſunt, quæ exploſa fuere ab univerſali Eccleſia in Concilio Oecumenico congregata: Atqui ita proſcripta ſunt tria Capitula. Ergo &c.

Altera: Datur forum etiam externum in Eccleſia pro diſcuſſione non ſolum dogmatum, ſed & textus & perſonarum: ſed eo prorſus ſcopo Deo ſic ordinante inſtitutum eſt, ut cuncta fidei adverſantia propellantur. Ergo &c. Minor patet: probatur major ex Traditione: Apoſtoli in Concilio Jeroſolymitano quæſtionem de legalibus definiere. Secundo ſæculo Aſiatici, ſub Victore I. repulſi ſunt, & cum eis .... Omnia ſcripta & textus Concilii eorum Acephali. Simili modo tertio ſæculo Stephanus I. textus trium Conciliorum Carthagine, duorum Iconii & Synnadæ pro abjiciendo Baptiſmate hæreticorum, tametſi juxta formam ab Eccleſia præſcriptam collato, adunatorum, evacuavit: Eleutherius Tertulliani ſcripta adverſus

Cc 4 præ-

pœnitentiam profligavit: Anaſtaſius vero multos Origenis libros, in quibus ſcatebat error: inſuper & in hæreſi pertinaces abjecti ſunt: demum pro foro externo tot habemus in confirmationem argumenta, quot adunata ſunt Concilia pro dogmate definiendo, in quibus & perſonæ, & textus proſcripti ſunt.

Tertia hæc eſt: Quod vel ipſi hæretici nou ſemel admiſere non ad nutum phantaſticum illud rejici debet: Sed ſicut Eccleſia Catholica, ſic & hæreticorum Synagoga ſæpius judicavit textus: Igitur jure potiori Concilium quintum generale lata ſententia potuit tria explodere Capitula. Probatur minor: Donatiſtarum Epiſcopi in Concilio Bajacenſi proſcripſerunt & male Catholicorum textus pro abnuendo Heterodoxorum Baptiſmate: Ariani hoc ipſum iterum, atque iterum fecere ad evacuandam Filii Dei, cum Patre conſubſtantialitatem: Iconoclaſtæ in Pſeudo-Concilio generali ſexto non abſimili modo textus Catholicorum pro cultu ſanctarum imaginum abjecerunt, & ſic de ceteris. Ergo &c.

Fit ſatis objectionibus generalibus.

Objicies: Illa Capitula ullo abſque jure proſcripta ſunt, quæ Concilium Epheſinum, dum ex profeſſo expunxit Neſtorianiſmum, intacta reliquit: Atqui, ut norunt omnes, & ut legentibus acta Concilii patebit, res ſic ſe habet: Igitur tria Capitula non juſte, immo injuſte a Concilio quinto generali damnata ſunt.

Reſpondeo diſtinguendo: Intacta reliquit tria Capitula Concilium Epheſinum œconomiæ cauſa, concedo: illa approbando, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Non ſemel Eccleſia ante quintam Synodum generalem œconomia uſa eſt in proſcribendis tum hæreticis, tum factis erroneis dogmaticis. Sic Stephanus ſententiam Cypriani & Firmiliani de rebaptizandis illis qui ab hæreticis etiam Evangelicis verbis abluti fuerant, repulit. Nec tamen ab eis abſtinere voluit. Sic & ſanctus Baſilius & Concilium Antiochenum, Verbum conſubſtantialitatis pro Spiritu ſancto tacuerunt, eo quod Sabelliani inde unicam in Deo perſonam eſſe effutirent. Ne miremini igitur, ſi, exploſo Neſtorianiſmo, Patres Epheſini nullam de tribus Capitulis moverint controverſiam, charitatis nimirum motivo, videlicet ut parcerent famæ, & Theodori & Theodoreti atque Ibæ, qui quidem alias fuerant bene meriti de Eccleſia; Theodorus quidem qui præclare ſe geſſerat in debellandis Apollinariſtis, qua de cauſa a Chryſoſtomo & Gregorio Naz. magnis effertur laudibus: Theodoretus vero, qui in multis conſuluit gloriæ Eccleſiæ, cum & Anomæos in cunctanter perſtrinxerit, Ibas quoque zelatus eſt pro Eccleſia ſancta Dei.

Inſtabis: Concilium Chalcedonenſe, quod adamuſſim quæſtionem Neſtorianiſmi eliquavit, intacta quoque reliquit tria Capitula, & hoc ex profeſſo. Hujus rei celebre eſt illud argumentum, quod expoſtulata, tum a Theodoreto, tum ab Iba Neſtorii damnatione, ea data ut catholici habiti ſunt: immo & tamquam Patres qui in Concilio judicarent, recepti ſunt: Porro apud Concilium, altiſſimum fuit de tribus Capitulis ſilentium: Igitur tria capitula non rite proſcripta ſunt a Concilio quinto generali.

Confirmatur: Quum aliquid controverſiæ caput in aliquo Concilio definitum eſt, vel etiam purgatum, altera Synodus aliquam de eodem movere Tragœdiam non debet; neque enim id ei competit: Atqui Neſtorianiſmus quoad dogma, in Concilio Epheſino, quoad factum vero preſonale in Chalcedonenſi, jam jam & ab uno ſæculo eliquatus, fuerat proſcriptus, nulla facta mentione de tribus Capitulis: Igitur eumdem refricare non ſpectabat ad Concilium quintum generale.

Reſpondeo diſtinguendo: Et Concilium Chalcedonenſe, ſicut Epheſinum a damnatione trium Capitulorum œconomiæ cauſa, & propter eaſdem rationes abſtinuerunt, concedo: Illa approbando, nego. Neſtorius ejuſque dogmata in Concilio Epheſino fuerant ex profeſſo damnata, quocirca Chalcedonenſe pro fidei conſervatione ſatis habere putabat, ſi Theodoretus & Ibas tum Neſtorii, tum ejus doctrinæ ſubſcriberent damnationi; quo quidem facto, ſufficienter, quidquid in gratiam Neſtorianæ hæreſeos protulerant,

retra-

retractaſſe cenſebantur. Attamen S. Leo, ut per omnia fidei conſuleret, ſex tantum actiones primas Synodi Chalcedonenſis adverſus Eutychianam pravitatem, ſuo munivit calculo; permiſit vero in ceteris actionibus ad elucidationem quæſtionum, de multis aliis momentis diſputare, ne tria Capitula approbare videretur.

Ad confirmationem etiam diſtinguo: Quod ſemel definitum eſt explicite in aliquo Concilio Oecumenico, ab altero in judicium non vocatur, concedo: ſin minus, nego. Verum quidem eſt Concilium Chalcedonenſe, nullam feciſſe de tribus capitulis mentionem, ſaltem in ſex prioribus actionibus: Igitur ea potuit proſcribere quinta Synodus generalis, maxime vero cum in periculum fidei ratione illorum veniebat Religio Catholica, quatenus propter intacta ab aliis Conciliis prioribus tria Capitula, non pauci ex integro exſuſſitabant Neſtorianiſmum. Quid plura? Mos apud Eccleſiam inoleverat, ut hæreſes damnatæ ab aliquo Concilio, iterato fulmine a ſubſequentibus percuterentur: ſic Synodus Epheſina et Chalcedonenſis veteres proſcripſere hæreſes, jam in Concilio Antiocheno, in Nicæno et CP. damnatas, quidni et quinta Synodus tria proſcripſiſſet Capitula? Ergo etc.

Urgebis: Summus Pontifex ad quem pertinet proponere credenda et Concilia confirmare, non ſolum Epheſinum et Chalcedonenſe probavit, verum etiam et tria Capitula defendit; namque Vigilius in reſcripto, ante celebrationem quintæ Synodi, dato, varias ob cauſas atque rationes tria abſolvit capitula, quinimmo prohibet aliquid ultra circa ea movere: quænam fuerint motiva hujuſce determinationis in ipſo patet ſcripto, videlicet, eo quod Chalcedonenſe Concilium nullam de eis moverat controverſiam, eaque intacta reliquerat: quoniam vero Theodorus in pace Eccleſiæ e vita migraverat, nihil quicquam ab ejus memoria detrahere judicat. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo iſtam argumenti partem: Vigilius tria defendit Capitula in primo reſcripto quoad perſonas, concedo: quoad textus & dogmata in eis contenta, nego. Parcit quidem perſonis, eo quod Theodorus de Eccleſia debellando Apollinariſtas bene fuiſſet meritus; Theodoretus vero & Ibas ſpecialiter, & adhuc viventes abſoluti fuerant prævia Neſtorianiſmi damnatione, a Patribus Chalcedonenſibus: ſed nuſquam in laudato reſcripto doctrinam trium capitulorum approbat; ne tamen aliquid roboris a definitionibus Concilii Chalcedonenſis detraheretur, de tribus illis capitulis ſilere conſentaneum duxit.

Reſpondeo II. Eamdem interum, ſed alio modo diſtinguendo partem: Et Vigilius in poſteriori reſcripto per modum conſtitutionis dato, & loquens ex Cathedra damnavit Capitula, concedo: & non proſcripſit, nego. Vigilius tantummodo ut perſona particularis & œconomiæ cauſa in priori reſcripto locutus fuerat: ſed fidei periculum imminere ex trium capitulorum doctrina animadvertens, ſub cujus velo multi Neſtorianiſmum renovabant, dedit conſtitutionem, qua qnidem decreta quintæ Synodi probavit, & tria capitula, tum quoad dogmata in his contenta, tum quoad factum perſonale Theodori, qui abſque hæreſeos abſolutione defunctus fuerat, proſcribit, cujus quidem definitionis luculentiſſimas affert rationes, & ſic loquitur: *Ideo ſi in omni negotio ſapientia ratio poſtulat, ut id de quo quæritur, tractatur, neque puderi eſſe debet, cum ea quæ ab initio omiſſa, ſtudia deinde veritatis inveniantur, in publicum edantur, quantum magis Eccleſiaſticis diſceptationibus convenit, eamdem rationem ex illis quoque obſervari, præcipue cum manifeſtum ſit Patres noſtros, præſertim B. Auguſtinum, qui in divinis Scripturis claruit Romana Magiſtrum eloquentia propria ſcripta retractaſſe... Nos quoque illis exemplis incitati, in controverſia trium capitulorum ſupra memoratorum, numquam deſtitimus quin inveſtigaremus, quod de prædictis capitulis in Patrum noſtrorum litteris melius inveniri poſſet, unde petuit &c.*

Inſiſtes: Vigilius rogatus a ſexdecim Metropolitanis, ut quintæ dignaretur præſidere Synodo, renuit in ea apparere; quinimmo nonniſi invitus & propter Juſtiniani Imperatoris auctoritatem, ejusdem Synodi conſenſit definitioni; nec unus hiſtoriographus aſſerit miſiſſe epiſtolam, dum Conſtantinopoli demoraretur, qua Patribus Synodicis imperabat,

rabat, ne quicquam adverſus tria Capitula definirent, quam quidem epiſtolam Imperator retinuit, nec in lucem prodire voluit, ne effectus circa trium capitulorum damnationem, impediretur: ſed hæc omnia ſatis indicant Vigilium, ex animo tria non proſcripſiſſe capitula; nec quintam approbaſſe Synodum: Igitur pro nihilo habenda eſt hujuſce Concilii approbatio; adeoque abſque jure tria exploſa ſunt Capitula.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Quoad iſtam partem, renuit Vigilius quintæ præſidere & aſſiſtere Synodo œconomiæ cauſa, concedo: ut averteret a tribus Capitulis anathema, & doctrinam in his contentam probaret, nego. Baronius & alii graviſſimi auctores ea ratione ductum fuiſſe Vigilium, ut quintæ non præſideret Synodo aſſerunt, ne Orientales Imperatoris auctoritate freti aliquid adverſus ſummi Pontificis auctoritatem molirentur, vel ne etiam Patriarcha Conſtantinopolitanus, ipſo præſente, primam in Concilio habere ſedem auderet, quandoquidem nonnumquam iſtius urbis Præſul œcumenici nomen ſibi arrogare non dubitavit.

Ad alias probationis partes unum ſolummodo ſubindigitant, nempe Vigilium ægre tuliſſe quintæ Synodi adverſus tria Capitula definitionem, timens in hoc pro Concilii Chalcedonenſis auctoritate: verum omnibus æqua lance ponderatis, in gratiam fidei, & ad ejus incrementum acta quintæ Synodi lubenti animo approbavit. Evagrius Lib. 4. capit. 37. meminit epiſtolæ Vigilii, quæ quintam confirmat Synodum, & ſic ſcribit: " Vigilius per „ litteras conſenſit Concilio, non tamen „ intereſſe voluit. „ Eumdem conſenſum laudat ſexta Synodus actione 18. & Photius in epiſtola eumdem indicat. Unde patet quantum quidam allucinentur propugnando Binium & Baronium, non vidiſſe litteras Vigilii quintæ Synodi confirmativas.

Diluuntur objecta ſpecialia Capitulorum Theodori & Theodoreti.

OPPONES I. In Theodori Mopſueſteni defenſionem: Ille non debuit perſonaliter, & in ſua doctrina proſcribi, qui non ſemel de Eccleſia bene meritus eſt, qui laudatur a ſanctis Patribus ut ſanctus, quique uti talis ex multorum teſtimonio, in pace Eccleſiæ defunctus eſt: Atqui Theodorus a SS. Gregorio Nazianzeno & Chryſoſtomo laudatur, immo & a beato Cyrillo Alexandrino, ut refert Facundus Hermianenſis Lib. 7. cap. 6. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Si Theodorus laudetur in omnibus, concedo: ſi tantummodo pro aliquibus, videlicet, eo quod & Eunomium, & Apollinarem debellaſſet, nego. Bonum autem ex integra cauſa, malum vero ex minimo defectu: unde qui laudatur in uno, dubio-procul in altero poteſt reprobari; ſic ſanctus Baſilius epiſtol. 82. ad Patrophylum laudat Apollinarem pro aliquibus capitibus, ſed numquam pro ejus hæreſi. Eumdem laudat & Athanaſius epiſtol. ad ipſum tamquam ad hominem de fide bene ſentientem, ſed detectis poſtea ejus erroribus, illum anathematizavit, & variis in libris ipſum inſectatus eſt.

Inſtabis: Nulli mortalium licitum eſt mortuos inſectari, & hoc propter duo: Primo quidem ex eo quod ad Chriſti judicium tranſacti ſint: *Judicia Dei* vero *abyſſus multa*, inquit Propheta; *& quis*, ait Apoſtolus, *novit ſenſum Domini, aut conſiliarius ejus fuit?* Deinde vero mortuorum ſtatus definitione & judicio Chriſti immutabilis manet: Igitur ulla abſque ratione Theodorus perſonaliter, & in ejus ſcriptis in quinta Synodo proſcriptus eſt. Hoc ipſum innuunt Proclus Epiſt. ad Joannem Antiochenum, & S. Cyrillus Epiſtol. ad ipſum Proclum directa; uterque enim Theodorum mortuum non eſſe anathematizandum contendunt: " Quoniam vero „ ad Deum abiit, *inquit Cyrillus*, ſufficit, „ ut ego puto, & quæ abſurde ſcripta „ ſunt ab ipſo rejici ab iis qui recte ſentiunt. „ Quocirca idem Epiſt. ad Antiochenum improperari Theodoro vetat, ea ductus ratione, quod ſancta Epheſina Synodus eum nominatim & in particulari non proſcripſiſſet.

Reſpondeo diſtinguendo: Nemini licet judicare mortuos directe, concedo: indirecte, nego. Aliquem damnare directe eſt illum ſubjicere pœnis auctoritate juridica, illumque exauctorare & de gradu ejice-

ejicere; indirecte vero eſt tantum quibuſdam bonis illum privare, & declarare talem ante mortem ex ſanctorum Canonum jure ipſo facto ob hæreſeos ſcelera, pœnas incurriſſe. Primo modo Eccleſia non perſtringit mortuos, bene vero altero modo, quod poſſe fieri aſſerit ſanctus Auguſtinus Epiſt. ad Bonifacium & Lib. 3. adverſus Creſconium cap. 39. Hoc ipſum quoque quotidiana comprobat experientia, namque ſancta Dei Eccleſia eos qui in perduelli congreſſu moriuntur, excommunicat, eoſque & ſuffragiis Fidelium & ſepultura Eccleſiaſtica privat. Igitur cenſura aliqua potuit Theodorum abſque prævia erroris ejuratione defunctum, Eccleſia proſcribere, ut ceteri Fideles ab hæreſi deſendenda vel amplectenda deterrerentur, maxime vero cum ex tribus Capitulis fides in periculum veniret.

Neque vero quemquam movere debet, ſi œconomiæ cauſa & per indulgentiam, quando non periclitatur fides, mortuos, ut ita dicam, perturbare non ſinant ſancti Patres; ſed ubi ſcandalum adeſt & hæreſis velut cancer ſerpit et creſcit in pejus, omnibus certe modis error propulſandus eſt. Ne mireris igitur, benevole Lector, ſi Theodorus etiam defunctus perſonaliter proſcriptus ſit a quinta Synodo; nam ante mortem ſuos non ejuraverat errores. Secundo, ab ipſa Synodo Epheſina tacito quidem nomine, ſed revera damnatus eſt, quatenus Patres Synodici ejus execrando Symbolum, hæreſeos & damnationis notam ei inuſſerunt: ita aſſerit Pelagius II. Epiſt. ad Epiſcopos Iſtriæ his verbis: " Theodorum mortuum ſancta „ Synodus prima Epheſina damnavit. „ Quinimmo Theodori nomen immediate poſt ejus mortem ex Eccleſiæ Mopſueſtenæ diptychis expunctum eſt, & Rabulas Epiſcopus Edeſſenus eum circa illa tempora nominatim & perſonaliter proſcripſit.

Urgebis: Dionyſius Alexandrinus tametſi libros Nepotis Epiſcopi Ægyptii damnaverit, eo quod Millenariorum fabulas complecterentur, contra tamen ejus perſonam quicquam molliri æquum non duxit, eo quod ad judicium Chriſti Nepos fuerat tranſmiſſus; ita Euſebius Lib. 7. Hiſt. Eccleſiaſt. Huic accedit S. Leo Epiſt. ad Theodorum Forojulienſem, ubi dicit non eſſe neceſſe actus mortuorum diſcutere, eo quod ſint in judicio Dei: Idem docet Gelaſius Epiſt. ad Epiſcopos Dardaniæ de cauſa Acacii. Quid plura? Flavianus & S. Chryſoſtomus tametſi a Sede deturbati ſint, quia tamen Eccleſia eorum poſt mortem venerata eſt memoriam, nullus eos proſcribere veluti Hæreticos auſus eſt: Igitur a pari idem dicendum de Theodoro.

Reſpondeo, conceſſo antecedente, negando conſequentiam & paritates. Ad primum quidem exemplum non eſt ſimilis pro Nepote ratio, ſicut pro Theodoro, quandoquidem ille Millenariorum errores nondum ab Eccleſia proſcriptos in ſuis libris propugnaverat; unde Dionyſius Nepoti indulgere potuit, immo & charitati Eccleſiæ ſanctæ Matris conſentaneum erat: tum quia nondum apparebat imminere fidei periculum propter Millenariorum errores, quos non unus aut alter primorum ſæculorum Pater tametſi incautus ſovebat; at vero Theodori errores jamjam proſcripti ante ipſum manebant ex damnatione Ebionitarum, qui Chriſtum ut purum hominem habebant: Igitur rite proſcriptus eſt Theodorus.

Ad ſecundum dico, SS. Gelaſii & Leonis auctoritates unum tantummodo probare, videlicet mortuos directe ad forum Eccleſiæ militantis contentioſum non pertinere, immo ne quidem indirecte proſcribendos eſſe, niſi urgentes pro tanto momento affulgeant rationes, quæ dubio procul in cauſa Theodori non defuerunt.

Ad tertium, magna eſt inter Chryſoſtomum, Flavianum, & Theodorum diſcrepantia. Revera quidem prior in exilio ærumnis confectus, ſed propter deſenſionem legum Eccleſiaſticarum obiit; ſimiliter & alter, flagellis, jubente impio Dioſcoro cæſus, propugnando fidem exalavit animam, quocirca uterque in albo Sanctorum repoſitus eſt. Non ſic ſane Theodorus, quandoquidem in errore pertinax ultimum clauſit diem.

Perſiſtes: Ille non debuit perſonaliter proſcribi, qui & a Concilio Chalcedonenſi purgatus eſt, & ut Doctor egregius obiit: Atqui res ita ſe habet pro Theodoro: Et probatur ex ſancto Iſidoro Hiſpalenſi, qui in Catalogo Virorum Illuſtrium, de Theodoro ſic loquitur: " Hunc, Acephalorum

„ rum Epiſcopi in priori judicio Chalcedonenſis Concilii, Juſtiniano Principe compellente, damnare poſt mortem cum Iba & Theodoreto Epiſcopi cenſuerunt, dum conſtet eum laudabilium virorum teſtimoniis, clariſſimum Eccleſiæ Doctorem fuiſſe. „ Idem Iſidorus Facundi Hermianenſis libros pro defenſione trium Capitulorum commendat. Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem quoad primam partem, videlicet Theodorum fuiſſe in Concilio Chalcedonenſi abſolutum: hoc enim tantummodo de Theodoreto & Iba legitur, altum vero eſt ſilentium in omnibus actibus de Theodoro. Unde ad Iſidorum & alios tria defendentes Capitula, dico errore circa factum detentos fuiſſe, & hoc circa duo potiſſimum momenta: Primo quidem exiſtimaverunt Theodorum fuiſſe in Concilio purgatum: Secundo, Conciiium Chalcedonenſe iterato judicio Neſtorianiſmum damnaſſe. Denique quintam Synodum quæſtionem Neſtorianiſmi circa fidei dogmata eliquaſſe: cum hoc negotium ad finem uſque perductum ſolummodo fuerit in Concilio Chalcedonenſi, quando Theodoretus & Ibas abſoluti ſunt; hinc eo detenti errore non pauci in alterum impingebant, arbitrando ſcilicet quintam Synodum damnando factum perſonale Theodori, & factum dogmaticum trium Capitulorum, etiam Concilium Chalcedonenſe proſcribere, ejuſque circa Neſtorianiſmum acta reſcindere, quod a veritate prorſus alienum eſt: Igitur quinta Synodus ſolummodo, iterata definitione, confirmavit ſeu recepit Concilium Epheſinum & Chalcedonenſe fidei dogmata ſpectantia, maxime vero utriuſque circa proſcriptionem Neſtorianiſmi definitiones; unde nihil novi circa fidem movit Synodus quinta generalis, ut obſervat Pelagius Papa epiſt. ad Epiſcopos Iſtriæ. Ceterum, tria Capitula prævio maturo examine perſtrinxit.

Objicies II. Theodoretus benigne receptus eſt a Concilio Chalcedonenſi, ejuſque fides unanimi conſenſu fuit collaudata. Igitur ſecundum Capitulum non debuit a quinta Synodo damnari, namque alias in hujuſmodi damnatione concluderetur Synodus Chalcedonenſis, quod abſit dicere: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens: Theodoretus benigne receptus eſt a Concilio Chalcedonenſi prævia damnatione & Neſtorianiſmi & Neſtorii facta, concedo: immo cum hoc primum facere renueret, erumpente una omnium Patrum voce, anathema Theodoreto pronuntiabatur; ſecus, nego. Igitur non Capitulum, ſed Theodoreti perſonam ex prævia fidei confeſſione abſolverunt Patres: quia vero iſtud Capitulum ſavebat errori, uno circiter elapſo ſæculo, recte a quinta Synodo generali proſcriptum eſt. Fidem Theodoreti non fuiſſe ab omni labe puram, liquet ex ejus ad Neſtorium etiam cum jam Eccleſiæ foret reconciliatus, conſcripta epiſtola, ubi teſtatur ejus indivulſe partes velle ſuſcipere.

Solvitur momentoſa difficultas de Capitulo Iba.

OPPONES: Iſtud Capitulum a quinto Concilio generali non potuit rite damnari, quod a Chalcedonenſi ab omni erroris nævo immune judicatum eſt: Atqui res ita ſe habet pro Capitulo Ibæ: Et probatur ex actione decima, in qua duo potiſſimum pro negotio Ibæ actitata ſunt; alterum circa factum perſonale, num ſcilicet Ibas de Incarnatione Dominica bene aut male ſentiret? Alterum vero circa textum, & utrum aliquis circa iſtud momentum ſcateret error in ejus ad Marium epiſtola. De primo capite, auditis Presbyteris civitatis Edeſſenorum multa crimina objicientibus Ibæ, de quibus ſe purgavit, ab illis ſciſcitati ſunt Patres, num aliquid contra Ibæ fidem haberent dicendum; ſic enim habetur Act. 10. Edit. Reg. pag. 41. *Deo amantiſſimi Epiſcopi dixerunt*, videlicet Maræ accuſatori, *quid habes de fide movere? Maras dixit: alloquens dixit: Non invideo Chriſto facto Deo: in quantum enim ipſe factus eſt & ego factus ſum*. Cui accuſationi ſic reſpondet Ibas: *Anathema ei qui dixit, & ei qui calumniatur, ego enim non dixi: abſit. Samuel dixit, teſtes nobis exiſtunt hujus rei. Ibas dixit: decies millies ego ſecari patior, quam dicere hoc verbum. Abſit a me hoc vel cogitare.*

Deinde Patres pro facto dogmatico diſcutiendo jubent proferri & legi epiſtolam Ibæ ad

ad Marium, ut appareat num B. Cyrilli doctrinam Ibas proſcripſerit? Reſpondet negative ibidem Act. 10. pag. 50. his verbis: *Ego anathematis non feci mentionem, ego ſecutus ſum Orientale Concilium*. Tum pagin. 51. profertur epiſtola ad Marium; facta vero ejus lectione, omnes Patres declarant Ibam Orthodoxum, & in propriam ſedem reſtituendum eſſe definiunt. Non abs re erit ſingulorum placita hic texere.

Sic loquuntur Præſules Synodici ibidem pag. 64. *Paſcaſinus & Lucentius Reverendiſſimi Epiſcopi, & Bonifacius Presbyter, tenentes locum Sedis Apoſtolicæ per Paſcaſinum dixerunt: relectis Chartis agnovimus ex ſententia Reverendiſſimorum Epiſcoporum, Ibam Reverendiſſimum innoxium approbari; relecta enim ejus epiſtola, agnovimus eum eſſe Orthodoxum..... Anatolius R. Epiſc. Conſt. novæ Romæ, dixit omnem in præſenti de eo ſuſpicionem abjicio, quoniam conſentit & ſubſcribit ei quæ nunc de fide ſententia data eſt a ſancto Concilio...... Maximus R. Epiſc. Ant. dixit ex iis quæ modo relecta ſunt, manifeſtum eſt, quia ab omnibus ei illatis Reverendiſſimus Ibas innocens eſt repertus, & ex relecto quoque reſcripto epiſtolæ, quæ prolata eſt ab eo qui adverſarius ejus exiſtit, orthodoxa ejus declarata eſt dictatio.*

Pergunt Judices: *Juvenalis R. Epiſc. Jeroſol.... dixit, pervideo Reverendiſſimum Ibam impetrare clementiam, quia & ſenex eſt, ut habeat Epiſcopatus gradum, Orthodoxus exiſtens.... Thaleſius Rev. Epiſc. Cæſareæ Cappadociæ, dixit cum Reverendiſſimi Epiſcopi Photius & Euſtathius cauſam Ibæ inquiſierint, & eum non condemnaverint, horum ſententiæ inhærens, volo permanere eum in Sacerdotio.*

Idem dixerunt Euſebius Epiſcopus Ancyræ, Stephanus Epiſcop. Epheſi, Diogenes Epiſcopus Cyſici, Conſtantinus Epiſcopus Boſtrorum, Theodorus Epiſcopus Damaſci, Meletius Epiſcopus Lariſſæ, Romanus Epiſcopus Myrorum, Liciæ, & alii. Poſtea hæc leguntur: *Omnes Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt, omnes eadem dicimus: Neſtorium modo anathematizat, Eutychetem, & ejus dogmata anathematizet... Ibas dixit anathema & ipſi Neſtorio, & Eutych. & unam dicenti naturam, & omnem qui non ſapit, ſicut hæc ſancta Synodus, anathematizo.*

Magnificentiſſimi & glorioſiſſimi Judices dixerunt: Quæ judicata ſunt a ſancto Concilio de Iba Reverendiſſimo Epiſcopo propriam vim retinuerunt: Igitur his omnibus claret Capitulum Ibæ per omnia abſolutum fuiſſe in Concilio Chalcedonenſi, nec abſque fundamento Ibam in hoc erroris inſimulare fas eſt.

Reſpondeo negando primam propoſitionem. Ad probationem diſtinguo: Concilium judicavit Capitulum attendendo ad ipſius Ibæ credentis explicationem, concedo: illud diſcutiendo in particulari, & ad apices juris, nego. Patres volebant ex innata Eccleſiæ charitate erga Heterodoxos redeuntes indulgere; unde ut tanti Epiſcopi alias de Eccleſia bene meriti honori & famæ parcerent, benigne ejus epiſtolæ interpretationem ab ipſo datam accipere dignati ſunt, & cum beatum Cyrillum tamquam Orthodoxum habere non renueret, ipſum utique Orthodoxum declaraverunt; ſed Capitulum abſque relatione ad perſonam Ibæ ejuſque ſenſum, nec judicaſſe, nec Catholicum declaraſſe conſtat.

Tribus igitur ſolutio innititur rationibus. Patres Synodici primo Ibæ indulgere & parcere voluerunt. II. Ad ſenſum catholicum, quem ipſe Ibas dabat, & non præciſe ad ejus epiſtolam in ſe ſpectatam attendebant: III. Capitulum ſeu ad Marium epiſtolam neque approbavere Præſules Synodici, neque approbare juxta juris apices potuerunt. Patres voluiſſe indulgere & parcere, patet ex eo quod Juvenalis Jeroſolymæ Epiſcopus ibidem pagin. 66. dicat: *Qui convertuntur, hos Scriptura divina ſuſcipi jubet, quapropter & eos qui ab Hæreticis revertuntur, ſuſcipimus. Unde pervideo Reverendiſſimum Ibam impetrare clementiam, quia & ſenex eſt, ut habeat Epiſcopatus gradum, Orthodoxus exiſtens.*

Neque vero quemquam legentem acta Concilii latebit ad ſenſum & interpretationes ab Iba pro ſua & a criminibus & ab hæreſeos nævis purgatione prolatas, attendiſſe Patres; nam & benigne ſuſceperunt inſtructionem & deprecationem in gratiam Ibæ ab omni Clero Edeſſenæ civitatis factam. Ibidem pagin. 56. ibi enim cum poſtulaſſet Ibas ut litteræ in gratiam ipſius ſcriptæ a Clericis Eccleſiæ Edeſ-

ſenæ

Digitized by Google

ſenæ exhiberentur, benigne annuerunt Præſules.

Denique Concilium neque probavit, neque abſolvit in particulari epiſtolam Ibæ, alias & doctrinam Neſtorii ibi incluſam adoptaſſet, & S. Cyrillo Alex. hæreſeos labem inuſiſſet, cum Ibas expreſſe dicat S. Cyrillum in congreſſu cum Neſtorio in errorem oppoſitum impegiſſe, quod certe alienum prorſus eſt a mente Synodi, quæ Epheſinum Concilium et S. Cyrillum per omnia laudat, approbat et confirmat. Nævos præfatos ſcatere in epiſtola Ibæ, luce clarius apparet ex contextibus. Sic loquitur de Incarnatione, ſic de B. Cyrilli ſententia pagin. 51. " Cyrillus autem „ libros Neſtorii volens deſtruere lapſus „ eſt, et inventus eſt in Apollinaris dog„ ma incidens; conſcripſit enim et iſte „ illi ſimiliter, quia ipſe Deus Verbum „ homo factus eſt, ut non eſſet differen„ tia inter Templum et inhabitantem in „ eo. „

Inſtabis: Illa epiſtola nominatim et in particulari approbata fuit, quæ eo prorſus ſcopo lecta eſt in ſacra Synodo, jubentibus Patribus, ut de ejus catholicitate fieret judicium, et ex ejus Orthodoxia Ibas ab omni erroris nævo abſolveretur: Atqui eo prorſus ſcopo, præcipiente Concilio, lecta eſt: ſic enim habetur ibidem pag. 64. " Relecta enim ejus epiſtola, *in„ quiunt Paſcaſinus & Lucentius*, agnovi„ mus eum eſſe Orthodoxum. „ Eadem declarata eſt non ab uno, ſed ab omnibus catholica: *Omnes Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt, omnes eadem dicimus*. Ibas et propter fidei confeſſionem, et propter ſanam in ſuo ad Marium reſcripto Orthodoxus proclamatur, et in ſuam reſtituitur ſedem: Igitur Ibæ epiſtola ſecundum juris apices nominatim, et in ſpeciali declarata eſt orthodoxa.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Si lecta eſt epiſtola præciſe ut factum illud definiretur, et judicaretur, concedo: ſi tantummodo ut Ibæ perſona ſalvaretur et abſolveretur, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Sane non ea intentione lecta eſt epiſtola ut factum iſtud dogmaticum judicaretur; neque enim judicio comparativo uſi ſunt Patres, comparando ſcilicet epiſtolæ textum cum textibus tum Scripturæ ſacræ, tum Symbolorum, tum utriuſque Eccleſiæ Patrum, ut Præſules Synodici perpenderent, num epiſtola Ibæ non adverſaretur iis textibus, et declararetur in fide pura vel non. Sic enim Patres Epheſini judicaverunt de textibus Neſtorii: ſic Patres VI. Synodi de textibus Monothelitarum.

Quinam igitur erat ſcopus Concilii Chalcedonenſis? non alius certe quam gratiam Ibæ concedere, prævia fidei confeſſione, quam præviis ſaniſque epiſtolæ interpretationibus et ſenſibus ab eo ipſo datis, ab omni etiam hæreſeos crimine abſolvere, quod liquido patet ex eo maxime quod ejus excuſationes in omnibus punctis ab æmulis illi objectis Patres benigne ſuſceperint: quod hæreſis circa Dominicam Incarnationem inſimulatus, ſeſe purgando fidem adhibuerint. Textus ſupra memoravimus, præcipiente enim Concilio ut Ibas anathema et Neſtorio et Eutycheti diceret, extemplo reſpondit: *Omnem eum qui non ſapit ſicut hæc ſancta Synodus anathematizo*. Tum Patres reſponderunt: *Quæ judicata ſunt a ſancto Concilio de Iba Reverendiſſimo Epiſcopo propriam vim retinebunt*. Ceterum nullus inter Patres præter unum aut alterum, mentionem facit de epiſtola Ibæ; unde tametſi unus aut alter dixerit in fide puram, non tamen omnes; nullus vero per modum definitionis.

Quis jam dubitabit Patres Synodicos voluiſſe parcere Ibæ, et ex ejus potiſſimum ore, nuſquam vero ex epiſtolæ Capitulo Orthodoxum declarare? namque ſi factum iſtud ad juris apices definire et judicare fuiſſet eis animus, dum abſolviſſent reum, damnaſſent B. Cyrillum innoxium, cum Ibas in ſuo reſcripto hæreſis Apollinaris ſanctum inſimulet Doctorem. Denique eam fuiſſe Patrum intentionem, Ibam ejus prævia fidei confeſſione abſolvere, conſtat; ejus rei argumentum irrefragabile eſt, quod ab eo expoſtulaverint ut Neſtorio nominatim anathema diceret, ne aliquis circa ejus doctrinam et fidem remaneret ſcrupulus; ſic enim habetur in Actibus Concilii pag. 69. act. 10. Dixerunt Patres Ibæ: *Neſtorium modo anathematizet, Eutychem & ejus dogmata*. Sic reſpondet Ibas pag. 70. *Etiam in ſcripto anathematizavi Neſtorium, ejuſque dogmata, & nunc anathematizo eum decies millies*.

Urge-

Vrgebis: Illud Ibæ Capitulum per omnia fuit in Concilio Chalcedonenſi abſolutum, quod lectum & diſcuſſum eſt ea intentione coram Patribus, ut ipſi perſpicerent, num in eo aliquis ſcateret circa unionem hypoſtaticam error? Quod prævio maturoque examine a plurimis Epiſcopis declaratum eſt catholicum, quod ceteris ſilentibus & non reclamantibus tacito approbatum eſt conſenſu: Atqui ex textibus Concilii ſupra relatis res ita ſe habet: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Et illud Capitulum, œconomiæ & indulgentiæ cauſa non fuit proſcriptum, concedo: & fuit approbatum, nego. Nullum quippe judicium de hoc momento latum legitur, ſed quidam putarunt illud benigne interpretandum eſſe: multo plures tacuerunt, quod ſane ſilentium non approbationis, ſed tantummodo indulgentiæ argumentum eſt: quæ quidem indulgentia locum ex charitate Patrum habuit propter multa: Primo quidem Ibas doctrinæ ſanæ dedit argumenta tum a damnatione B. Cyrilli propter capitula recedendo, tum Dominicę Incarnationis fidem profitendo. Secundo, anathema & Neſtorianiſmo pronuntiavit, quo facto nævos in proprio capitulo contentos cenſebatur retractare. Tertio, ſe quoque a variis criminibus ſibi falſo impoſitis purgavit, quocirca Patres ſanas ejus doctrinæ explicationes ab eo allatas benigne ſuſcipientes, hoc unum præ oculis habuerunt, videlicet parcere Ibæ; & hoc tantum probat inſtantia laudata, nuſquam vero capitulum abſolutum, cum de hoc momento nullum fuerit ab ipſis factum judicium comparativum, nullumque extiterit abſolutionis definitivum.

Repones: Patres Synodici ex lectione epiſtolæ Ibæ concludunt eum eſſe Catholicum: Igitur factum diſcuſſum ſimul & abſolutum eſt.

Reſpondeo diſtinguendo: Ex lectione Capituli Ibæ, & ejus fidei profeſſione ac doctrinæ explicatione Patres eum dixere Catholicum, concedo: ex epiſtola præciſe, nego. Ibas anathema & Neſtorio, & eius doctrinæ pronuntiaverat, S. Cyrilli Anathematiſmos receperat; quinimmo eos prius non abiecerat, ea potiſſimum ratione quod fidem Dominicæ Incarnationis illos complecti arbitraretur; unum ſolum in eis arguebat, quod hæreſim Apollinaris non nihil ſpirare autumaret.

Perſiſtes: Atqui Capitulum Ibæ de facto abſolutum eſt a Concilio Chalcedonenſi: Ergo &c. Probatur ſubſumptum: ita teſtatur Facundus Hermianenſis Lib. 5. cap. 1. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo: Et Facundus Hermianenſis errore facti detentus erat, concedo: ſecus, nego. Hoc ipſum patet ex ſupra dictis.

Reſpondeo II. opponendo Facundo Patres ſecundi Concilii Nicæni generalis, qui e contra juxta codices quos præ oculis habebant, aſſerunt Capitulum Ibæ in Concilio Chalcedonenſi fuiſſe proſcriptum, ejus vero perſonam abſolutam, cui non audent epiſtolam tribuere: nec levior eſt de hoc ſuſpicio, cum vel ipſe Ibas actione 10. non ſemel aſſerat ſe nihil adverſus S. Cyrillum dixiſſe. Nunc ad Patres Nicænos veniamus: actione 6. pag. 530. edit. Regiæ ſic loquuntur: *Commentarium enim illud rejicimus, beatum autem Patrem Catholicæ Eccleſiæ Doctorem agnoſcimus; nam divini Patres qui in quarta univerſali Synodo fuerunt congregati, epiſtolam, qua nomine Ibæ Epiſcopi Edeſſæ ad Marium Perſant circumferebatur anathemate damnarunt, quaſi Neſtorio conſentientem: eodem modo qui in quinta ſacra Synodo convenerant, ipſum autem Ibam nequaquam. Non enim demonſtrari poterat quod eſſet Ibæ. Quamobrem in Anathematiſmis non ipſum Ibam devoverunt, ſed Ibæ epiſtolam: dicebatur enim Ibæ, cum tamen illius haudquaquam eſſet. Sic igitur ipſa falſa ſcripta contra venerandas imagines dicuntur quidem a quibuſdam Epiphanii, non tamen ſunt.*

Reſpondeo III. dato & non conceſſo Capitulum Ibæ in Synodo Chalcedonenſi fuiſſe abſolutum, nihil inde roboris detrahitur a definitione quintæ Synodi, quandoquidem quod de hoc capite ſpectat, agitatum eſt in Concilio Chalcedonenſi, in quo Act. 10. factum legitur. Porro nemo non novit ſanctum Leonem approbaſſe Concilium Chalcedonenſe ſolum quoad ſex priores actiones quæ fidem ſpectant, ut liquet ex ſua 61. epiſtola, reliqua vero diſputationi tradidiſſe: potuit igitur

Digitized by Google

igitur quinta Synodus diſcutere & proſcribere tria Capitula, nam in reliquis ſeſſionibus Synodi Chalc. actitatum erat dumtaxat de diſciplina.

Solvuntur alia objectiones quibus nonnulli probare contendunt quintam Synodum non eſſe acceptandam.

Reponunt: Nullus tenetur quintæ Synodi circa tria Capitula definitionem acceptare: Igitur perinde eſt ac ſi de facto tria Capitula non fuiſſent reprobata. Probatur Antecedens: Eccleſia non eſt infallibilis circa facta, ut ex textu Concilii Nicæni ſecundi mox laudato liquet; eo enim loci Patres factum tum Ibæ, tum Epiphanii, ideo in ſpeciali non proſcripſerunt, quia Eccleſia etiam in Spiritu ſancto congregata, hujuſmodi nec diſcutit, nec judicat facta. Confirmatur: Eccleſia non judicat de internis, ut tritum fert axioma; ſed ſi judicaret facta, etiam judicaret de internis, puta de intentione auctorum: Igitur concludendum eſt quintam Synodum non debuiſſe, immo nec potuiſſe tria Capitula proſcribere, maxime vero factum perſonale Theodori ab uno jam ſæculo e vivis erepti.

Reſpondeo I. dato & non conceſſo, Eccleſiam non eſſe infallibilem in definiendis quibuſcumque factis, ineſſe tamen ei poteſtas adbibitis juris ſolemnitatibus ea definire, vel ea approbando, vel etiam ſi neceſſe ſit, reprobando, & cuncti Fideles debent Eccleſiæ obedire, ſub pœna peccati & divini judicii interminatione, quandoquidem, *Non eſt poteſtas*, Rom. 13. 1. *niſi a Deo*; cui ea qua par eſt reverentia ſubjici propter Deum oportet: quocirca docent Theologi communiter leges non ſolum Eccleſiaſticas, ſed etiam ſæculares, & a Principibus ad bonum publicum conditas, in conſcientia obligare.

Reſpondeo II. Eccleſiam non eſſe quidem infallibilem in factis perſonalibus definiendis, ut probat textus Synodi Nicænæ ſecundæ, quæ quidem ut legentibus patebit, de hujuſmodi factis tantummodo tractat: boc ipſum & probat tantum confirmatio objectionis; attamen ſi per teſtes omni exceptione majores probetur aliquem vel ſcripſiſſe, vel docuiſſe hæreſes, eum profecto, niſi reſipiſcat, damnare poteſt Eccleſia, immo & debet, ut perpetua probat poſſeſſio, traditio, & ipſe uſus. Porro cum Theodorus ante mortem ſuos non ejuraſſet errores, nec damnaſſet Neſtorianiſmum, ſicut Theodoretus & Ibas damnaverant, non ſine cauſa quoad ſuum Capitulum, & quoad propriam ſuam perſonam a quinta Synodo proſcriptus eſt.

Reſpondeo III. in forma: Eccleſia non eſt infallibilis in factis perſonalibus, concedo: in factis dogmaticis, nego. Factum duplex diſtinguitur; perſonale unum, dogmaticum alterum: primum reſpicit perſonam, ſecundum vero dogma, & illud complectitur. Jam vero quod Eccleſia in iſto judicando ſit infallibilis, probat iſtud Evangelii oraculum in gratiam Eccleſiæ prolatum, Matt. 18. *Et porta inferi non prævalebunt adverſus eam*. Profecto prævalerent ſi Eccleſia in diſcutiendis & definiendis quæſtionibus circa fidem in textibus contentis, erraret. Et vero ſi infallibilis eſt circa dogma definiendum, utique eſt & in judicando de textibus, ad quod duo tantummodo requiruntur: videlicet linguam textus callere, ut quinam ſit ſenſus obvius ipſa cognoſcat: deinde ut judicet dogma, quod textus in ſenſu obvio præ ſe fert: Igitur eo ipſo quo Eccleſia eſt infallibilis circa dogma, cenſeri quoque debet & circa textus, quatenus dogma non eſt quid imaginarium, ſed in textibus expreſſum & contentum, ex quo ſequitur infallibilitatem Eccleſiæ circa dogma, inferre infallibilitatem circa textus.

Hanc judicandi de textibus dogmaticis poteſtatem Eccleſia ſibi ab omni tribuit ævo, innixa promiſſione Chriſti, quocirca dixerunt Apoſtoli in Concilio Jeroſolymitano: *Viſum eſt enim Spiritui ſancto, & nobis*. Symmachus Papa reſpondit Acacio hæretico, ut refert D. de Fleury, a nemine poſſe a vinculo excommunicationis ſolvi, eo quod ab ipſo Chriſto per ſuum Vicarium maneret ligatus. Et Patres Nicæni 2. adverſus Iconomachorum textus pronuntiantes ſententiam, aſſerunt, afflante Spiritu ſancto, hoc feciſſe.

Quid plura commemorem? Idem ex perpetua traditione comprobatur. Sic Patres Nicæni primi proſcripſerunt & Arium, & textus ejus, ſcilicet ejus Tha-

Thaliam, tum Epiſcopos aliquos huic damnationi ſubſcribere renuentes perſtrinxerunt, eiſque excommunicationem & exauctorationem, niſi obedirent, interminati ſunt. Sic Epheſini judicarunt de textibus Neſtorii: Sic Chalcedonenſes de ſcriptis Eutychianorum; Sic Concilium V. generale de tribus Capitulis: Sic VI. de Monothelitarum textibus: Sic Nicænum II. de Iconomachorum ſcriptis: Sic Conſtantienſe, de Vvicleſi; Sic Trident. de Lutheri & Calvini textibus judicarunt: Hinc qui negant infallibilitatem Eccleſię in judicandis textibus, omnes non ſine auſu temerario exſufflant Conciliorum œcumenicorum definitiones. Igitur quinta Synodus generalis fuit in judicandis tribus Capitulis infallibilis, quocirca a Gregorio Magno eodem donatur honore, quo quatuor prima Concilia generalia celebrantur: Ceterum quia Theodorus ante mortem ſuos non ejuraverat errores, indirecte ſaltem potuit ſubjici Eccleſiæ judicio quantum ad aliquid.

Inſtabis: Atqui V. Concili generalis circa textus definitio non debet recipi: Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Epiſcopi Iſtriæ abſque unitatis diſpendio illam recipere noluerunt: Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo: Et illi Epiſcopi errore facti erant detenti, concedo: & non erant, nego. Exiſtimabant V. Synodum aliquid in fide innovaſſe, & non nihil roboris a Synodo Chalcedonenſi detraxiſſe, quippe qui crederent iſtam Synodum metam, tum quæſtionibus fidei, tum factis dogmaticis & perſonalibus, impoſuiſſe; quocirca ad eos reſcripſit Pelagius II. ut eos faceret certos ſanctum Leonem ſex ſolummodo primas actiones Concilii Chalcedonenſis approbaſſe, eumque permiſiſſe in ſubſequentibus de reliquis, ut de factis dogmaticis & perſonalibus trium Capitulorum agere, adeoque V. Synodum nihil immutaſſe in priorum Conciliorum definitionibus adverſus Neſtorianiſmum, quocirca illis invictiſſime probat V. Synodum juſta de cauſa trium Capitulorum controverſiam & adamuſſim examinare potuiſſe, & tandem ad fidei incrementum definiviſſe.

Gregorius Magnus Lib. 2. Epiſt. 36. ad eoſdem Iſtriæ Epiſcopos reſcripſit, eoſque ad unitatem eorum rebellione non nihil labefactatam invitat.

Dices: S. Gregorius aſſerit nihil actitatum eſſe de fide in V. Synodo, ſed tantum de perſonis: Igitur tria Capitula non fuerunt ab illa Synodo proſcripta.

Reſpondeo diſtinguendo: Nihil actitatum eſt in V. Synodo de fide Dominicæ Incarnationis, ſecundum ſe & abſolute ſpectata, concedo: relative ad perſonas & ad textus, nego. Certum eſt non eo animo congregatum fuiſſe V. Concilium generale, ut aliquid circa Dominicam Incarnationem definiret, niſi ad ſummum ſecundario, & ut eam calculo iterato roboraret atque confirmaret, ſed principaliter ad tria Capitula tum eliquanda, tum etiam finienda, & hoc relative ad perſonas, cujus rei argumentum eſt iſtud, quod non pauci propter intactas perſonas in Chalcedonenſi, doctrinam trium Capitulorum tamquam genuinam Eccleſiæ fidem propugnabant, & ſic Neſtorianiſmum ex integro renovabant; quocirca opus fuit tum ad fidei conſervationem, tum ad ejuſdem fidei incrementum examinare tria Capitula, & uti Concilio Epheſino adverſa profligare, quod & peregit quinta Synodus: Hinc nulla remanebat ſpes ut Neſtorii exſuſcitarentur errores.

Urgebis: Quod fuit ab univerſali Eccleſia rejectum, non debet in conſcientia & ſub pœna peccati approbari: Atqui res ita ſe habet pro quinta Synodo generali: Et probatur, ab univerſali pene Occidente non recepta eſt, quod non uno oſtenditur momento.

Primo: Sanctus Gregorius Magnus in Epiſt. ad Conſtantium Epiſcopum Mediolanenſem pag. 90. approbat eum eo quod non dediſſet Reginæ Longobardorum epiſtolam ſuam, in qua quidem de quinto Concilio loquebatur, & aliam miſit in qua de ſolis quatuor primis Conciliis mentionem faciebat. II. Cardinalis Aguirus Tom. 2. Conciliorum Hiſpaniæ, ait quaſdam Hiſpaniarum Synodos V. Concilium inter Concilia œcumenica non ſtatim recepiſſe; namque Reccaredus Hiſpaniæ Rex in fidei profeſſione quam obrulit tertio Concilio Toletano, illam omittit Synodum, ſicut & Rex Siſibutus, ſimiliter & octava atque 14. Synodus Tole-

tana, quia, *inquit*, de nullo agebatur dogmate, ſed de facto non revelato quod Eccleſia judicio ultimo non definit: Idem videtur ſentire Cardinalis de Lauræa: Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad primam probationem diſtinguo: Et S. Gregorius œconomia uti æquum duxit, eo quod multi, ut Iſidorus, Rex Hiſpaniarum, & Regina Longobardorum ægre illud ferebant, concedo: & ſiluit reprobando, nego. Dictum eſt enim SS. illum Pontificem habuiſſe pari honore illud Concilium cum prioribus œcumenicis: nec mirum, paucis admodum exceptis Schiſmaticis tum in Oriente, tum in Occidente, etiam ab Hiſpanis & Longobardis, elucidata quæſtione factorum, ea qua par eſt reverentia erga Eccleſiam, ſuſcepta fuit Synodus.

Ad ſecundum ſimiliter diſtinguo: Et laudati in inſtantia V. Synodum tacito primum conſenſu, deinde vero, elucidata quæſtione, expreſſo receperunt, concedo: & non receperunt, nego. Nec unum eſt de hoc momento exemplum. Joannes Antiochenus cum ſuis prima fronte Concilium Epheſinum debellavit in gratiam Neſtorii; ſed re maturius diſcuſſa, ejus definitiones adverſus velipſum Neſtorium amplexus eſt. Sic Concilium Francofurtenſe aliquibus annis ſuum non habuit robur, ſed ut primum ſummi Pontificis calculo munitum eſt, ejus Canones pro filiatione naturali Chriſti ab univerſali Eccleſia ad hæc uſque tempora recepti ſunt.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Tria Capitula rite fuerunt a quinta Synodo generali damnata.

PRIMO QUIDEM hoc conſtat ex quinto Concilio generali ad hoc momentum diſcutiendum & definiendum ſpecialiter adunatum, quod 14. canonibus feliciter complevit. Can. 1. damnat negantes unum eſſe in Chriſto Dominum; in 4. anathemate ferit Theodorum Mopſneſtenum ejuſque ſcripta, can. 13. Capitulum Theodoreti. Can. 14. Epiſtolam Ibæ.

Secundo: Concinunt SS. Pontifices, in primis Vigilius, qui in ſuo ſecundo reſcripto fuſo calamo tria proſcribit Capitula, Pelagius II. qui in ſua ad Epiſcopos Iſtriæ epiſtola, propugnat Concilii definitiones, & ad eas recipiendas illos adhortatur. His accedit Gregorius Epiſt. 36. tum Martinus I. in Concilio Lateranenſi Secret. 4.

Tertio: Id ipſum innuunt ipſi Capitulorum textus, qui errores Neſtorii undequaque ſpirant, namque Theodorus in ſuo Symbolo ſolum deitatis honores Chriſto tribuit. Theodoretus in ſuo Anathematiſmo 12. irridet Patres Epheſinos, eo quod Neſtorium proſcripſiſſent. Demum Ibas in ſuis ad Marium Perſam litteris, B. Cyrillum inſulſis laceſcit dicteriis, quia Neſtorium damnaverat.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET RESOLUTIONUM.

PRIMO: Tameteſi Concilium Chalcedonenſe ſiluerit Theodorum, quia in pace Eccleſiæ obierat; Theodoretum & Ibam, auditis eorum fidei confeſſionibus, excuſatos habuerit, nuſquam tamen tria probavit Capitula. Idem dicendum de Vigilio Papa in ſuo primo reſcripto: Igitur potuerunt a quinta Synodo generali damnari.

Secundo: Neque vero Capitulum Ibæ fuit a Concilio Chalcedonenſi approbatum, tametſi lectum; Patres enim attendentes ſolum ad explicationem Ibæ, & ejus fidei profeſſionem, ex indulgentia abſtinuerunt a proſcriptione & capituli, & perſonæ.

Tertio: Non deſunt qui affirment Vigilium cum ſuis, jubente Juſtiniano, in carcerem detruſum & detentum, donec ſuo muniret calculo Concilium; ſed hoc dato & non conceſſo, omnibus æqua lance diſcuſſis, ſic probavit Synodum Vigilius, ut ſingulis Capitulis erroris notam inuſſerit, & fuſo calamo demonſtraverit errores, ac uti tales proſcripſerit. Quod dubio-procul non feciſſet, ſi ea velut catholica habuiſſet: procraſtinavit quidem approbationem Concilii, ſed quo ſcopo, intellige, ut cunctis ad juris apices diſcuſſis & factis, Concilium Chalcedonenſe, quod omiſerat Capitulorum damnationem, intactum permaneret.

S E-

SECTIO SEXTA.

Utrum Felix & Elipandus adhæſerint Neſtorio?

Concluſio affirmativa.

PROBATUR hoc ratiocinio. Illi adhæſerunt Neſtorio, qui Chriſtum in ſenſu Neſtoriano dixerunt Filium Dei adoptivum, qui propter hoc a Paulino Aquilejenſi Epiſcopo, & ab Alcuino primum debellati, deinde ab Adriano I. & Concilio Francofurtenſi proſcripti ſunt: Atqui res ſic ſe habet: Et probatur.

Primo, ex Paulino qui Felicem præſentem, & mentem ſuam explicantem audivit cum Alcuino in Concilio Aquiſgranenſi, contra quem diſputavit: nam de Felice & Elipando in libro Sacroſyllabo ita ſcribit: " Dei ergo Filius qua ratione „ credi poteſt adoptivus, qui inſeparabi„ liter a ſancto homine in una perſona „ coeunte utraque natura, non duo Fi„ lii, alius Deus, alius hominis, ut ſicut „ illi errando exiſtimant, adoptivus ſit „ Filius hominis, & ſine adoptione Dei „ Filius? „

Secundo: Alcuinus Libr. 1. contra Felicem, illum ſic redarguit: " Igitur ſicut „ Neſtoriana impietas in duas Chriſtum „ dividit perſonas, propter duas natu„ ras... ita & veſtra indocta temeritas in „ duos eum dividit filios. „

Tertio: Adrianus I. eidem patrocinatur veritati: ſic enim loquitur Epiſtol. ad Epiſcopos Hiſpaniæ, ſcilicet Felicem & Elipandum, aitque: *Adoptivum eum Filium quaſi purum hominem calamitati humanæ ſubjectum non pertimeſcitis venenoſa fauce ſuſurrare.*

Quarto: His accedit definitio Concilii Francofurtenſis, quod Felicem et Elipandum veluti Neſtorianiſmi furfure conſperſos damnat in ſua ad Epiſcopos Hiſpaniæ epiſtola: Patres ſic alloquuntur illos Epiſcopos: " Nonne olim eadem hæreſis ve„ ſtra in Neſtorio ab univerſali ſancta Ec„ cleſia refutata eſt et damnata? „

Diluuntur objecta.

OBJICIES: Illi non propugnavere adoptionem pro Chriſto in ſenſu Neſtorii, qui a Carolo Magno petierunt congregationem Concilii Francofurtenſis. Atqui hoc petierunt Felix et Elipandus: Ergo etc. Confirmatur: Patres Francofurtenſes ſæpius dicunt prædictos Epiſcopos admiſiſſe filiationem adoptivam ratione carnis et gratiæ: ſed hoc non eſt hæreticum: Ergo etc.

Reſpondeo I. Adrianum loco citato eos veluti Neſtorianos habere his verbis: *Adoptivum eum Filium quaſi purum hominem non pertimeſcitis venenoſa fauce ſuſurrare.*

Reſpondeo II. diſtinguendo minorem: Petierunt Concilium fraudulenter, concedo: ſecus, nego. Petierunt quidem, ſed ut fucum facerent, expoſtulando damnationem hæreſeos Etherii et Beati, ne ipſi in ſuſpicionem fidei venirent. Solutio eſt Concilii Francofurtenſis, qui in epiſtola ad Epiſcopos Hiſpaniæ, eos ſic alloqui„ tur: " Nonne olim eadem hæreſis ve„ ſtra in Neſtorio ab univerſali ſancta Ec„ cleſia refutata eſt et damnata? Quapro„ pter forte illum anathematizare nolui„ ſtis, dum alios Bonoſum, ſcilicet, A„ rium, et Sabellium Manichæumque qui „ prava de Dei Filio ſenſerunt, in epi„ ſtola veſtra anathematizatis. „ Obſerves Felicem et Elipandum vocaſſe hæreſim Etherii et Beati Bonatianam.

Ad confirmationem diſtinguo: Patres dicunt illos admiſiſſe filiationem adoptivam in Chriſto ratione carnis, ſed propria terminatæ ſubſiſtentia, concedo: ſubſiſtentia Verbi, nego.

Inſtabis: Iidem Patres Synodici Felicis et Elipandi errorem vocant novam hæreſim: Igitur non erat Neſtoriana, iſta enim erat antiqua.

Reſpondeo diſtinguendo: Vocant novam quantum ad modum, concedo: quoad ſe nego. Non ſecus ac Neſtoriani duas in Chriſto admittebant perſonas, non quidem Neſtorii terminis utendo, ſed propugnando Chriſtum eſſe Filium Dei adoptivum: Porro adoptio eſt aſſumptio perſonæ extraneæ ad hæreditatem, nec alio modo, ut liquet, ex probationibus intellexerunt.

Inſiſtes: Elipandus in ſua confeſſione fidei unicam profitetur in Chriſto perſonam: Ergo etc.

Reſpondeo diſtinguendo: Et loquitur ca-

tholice quoad terminos ut fucum faciat, concedo : quoad rem , nego . Non enim admiſit unam in Chriſto perſonam niſi unitate dignitatis. Hinc Adrianus Felicem & Elipandum ſic perſtringit ſub finem ſuæ epiſtolæ : *Quod ſi exigentibus indignis meritis , tam inſolubili eos malignus ſpiritus perfidiæ laqueo juſto Dei judicio tranſgulavit , ut reſolvi nequeant ex auctoritate prorſus Sedis Apoſtolicæ.....perpetuo eos anathematis vinculo religatos ultrici cum ſequacibus ſuis judicamus vindictâ plectendos , ac per hoc & a gremio Eccleſiæ & a noſtro conſortio definito alienos.*

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Felix & Elipandus adhæſerunt Neſtorio.

Primo : Id affirmat Paulinus, qui Elipandum in Concilio Aquiſgranenſi inſectatus eſt : hoc utique conſtat ex libro Sacroſyllabo, & ex Alcuino Libr. 1. contra Felicem.

Secundo : Hoc ipſum affirmat Adrianus I. in ſua ad Epiſcopos Hiſpaniæ epiſtola, in qua utrumque Heterodoxum ſic alloquitur : " Adoptivum eum Filium quaſi „ calamitati humanæ ſubjectum non per„ timeſcitis venenoſa fauce ſuſurrare. „

Tertio : His accedit definitio fidei Concilii Francofurtenſis, quod & Felicem & Elipandum proſcribit , eo quod Chriſtum Filium Dei adoptivum in ſenſu Neſtoriano dicerent.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET SOLUTIONUM.

Primo : Eſto quod vel ipſi Epiſcopi laudati Concilium Francofurtenſe adunari expoſtulaverint, ſed ea fecere aſtutia, ut ſimulato fidei zelo Eccleſiæ anathemata declinarent, & ea in Bonoſum, Arium & alios diverterent.

Secundo : Tametſi Patres appellent Felicis & Elipandi hæreſim novam, non inde concludendum eam non habuiſſe ut veterem Neſtorianam , ſed novam quoad modum, & media illam diſſeminandi dixerunt .

Tertio : Ultro concedimus illos Epiſcopos in ſua fidei profeſſione unicam confiteri in Chriſto perſonam, ſed verbo-tenus ut fucum facerent : Sic Pelagius illuſit Patribus Dioſpolitanis, ſic Cœleſtius Zoſimo , ſic Berengarius pluribus ſummis Pontificibus.

SECTIO SEPTIMA.

Utrum Unio facti ſit in Perſona?

Quatuor ſunt circa iſtud momentum ſententiæ : una Neſtorii propugnantis unionem Verbi cum humanitate fuiſſe mere affectivam , videlicet per gratiam & charitatem , qualis fit cum omnibus juſtis . Altera eſt Brintii & Smydelini , qui volunt Verbum uniri ſanctæ humanitati nihil aliud eſſe , quam attributa & proprietates Dei Chriſto tribui, non quipem per ſe , ſed per accidens , hoc eſt , per dona gratiæ accidentalia . Sic refert Bellarminus Lib. 3. de Incarnat. capit. 8. Tertia eſt quorumdam qui contendunt humanitatem propriam retinuiſſe ſubſiſtentiam, cui, ſicut toti naturæ humanæ unita eſt hypoſtatice perſona divina , et ex iſta cum propoſito humano unam coaluiſſe perſonam ; hinc in concreto duas non dicunt hypoſtaſes , tametſi in abſtracto illas realiter diſtinguere non dubitent. Quarta , eaque ſola catholica unam omnimode admittit hypoſtaſim in Chriſto , ita ut impedita propria humanitatis ſubſiſtentia , Verbum ſubſtantialiter unitum ſit homini. Unde ſit

CONCLUSIO.

Verbum unitum eſt hypoſtatice ſanctæ humanitati .

Ista propoſitio eſt de fide definita in Concilio Epheſino ; probatur tamen unico, ſed irrefragabili argumento.

Illa unio eſt hypoſtatica , cujus virtute compoſitum eſt Deus : Atqui compoſitum coaleſcens ex unione naturæ divinæ cum humana eſt Deus qui dicitur Chriſtus: Ergo etc. Probatur minor multipliciter.

Primo , ex Scriptura ſacra : Sic enim habetur Joann. 1. *In principio erat Verbum , & Verbum erat apud Deum , & Deus erat Verbum..... Et Verbum caro factum eſt .* S. Joannes idem Verbum Deus dicit caro

factum :

factum: Ergo &c. Item Philipp. 2. 6. de Filio Dei incarnato ait Apoſtolus ſeſe humiliaſſe, & tamen Deum remanſiſſe: *Qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe aqualem Deo, ſed ſemetipſum exinanivit formam ſervi accipiens.* Porro actiones, & paſſiones ſunt ſuppoſitorum: Ergo &c.

Secundo, ex Symbolis: Nicænum dicit Filium Dei ex Maria natum: *Et incarnatus eſt*, inquit, *de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt*. Athanaſius vero in ſuo ſic pronuntiat de Chriſto, *perfectus Deus, perfectus homo*. Ita de fide definitum eſt in Concilio Epheſino contra Neſtorium, ut jam dictum eſt. Rurſus in Concilio Chalcedonenſi, & Quinto generali.

Tertio, ex Traditione Patrum. Eam propugnant fidem S. Ignatius Epiſt. ad Eph. his verbis: " Singuli viri communiter omnes in gratiam ex nomine convenite in una fide, & in uno Jeſu Chriſto, ſecundum carnem ex genere David filio hominis & filio Dei. " Julius I. Epiſt. ad Decentium, S. Hilarius toto ſecundo libro de ſanctiſſima Trinitate, & alii ſupra laudati, ubi de Chriſti divinitate egimus.

Quarto, ratione Theologica. Homo qui eſt intrinſece Deus, eſt talis per unionem hypoſtaticam cum Verbo: Atqui Chriſtus nedum homo, ſed & Deus, ut probatum eſt ſupra, & ut iterum colligitur ex illo S. Joannis effato, qui Epiſt. 1. cap. 2. de Chriſto ſic loquitur: *Ipſe eſt propritiatio pro peccatis noſtris: non pro noſtris tantum, ſed etiam pro totius mundi*. Ad Deum autem ſolum ſpectat gratiam conferre: Ergo &c.

Juvat iſtam probationem claudere iiſdem verbis, quibus B. Cyrillus Alex. primam ſuam orationem ad Reginas terminat his verbis: *Æqualem ergo fidem depoſcit illam ipſam nimirum, quam divini Præcones, qui & Miniſtri, & ſpectatores extiterunt, orbi annuntiaverunt*. Joannes igitur ait: *Et Verbum caro factum eſt. Factum eſt ſane caro, ſed hoc ita, ut Deus tamen eſſe non deſtiterit, iſtiuſmodi itaque eſt fides, quam ille ſuo tempore a nobis requiret*. Porro ſi Verbum non niſi moraliter humanitati ſanctæ uniretur, Chriſtus non eſſet Deus; cum juſti, cui affective per gratiam & charitatem unitur, non ſint dii, niſi ſecundum quid, & per participationem.

Convellitur ſyſtema Neſtorii duas admittentis perſonas, gratia & moraliter tantum in ſe unitas.

PRIMO, omnibus argumentis, quibus ſupra probatum eſt Chriſto convenire naturam, proprietates & operationes divinas: Quamvis enim creatura virtute gratiæ poſſit dici Deus ſecundum quid, & per participationem, non tamen æterna, domina mundi, creatrix, & gloriæ magiſtra. Scriptum eſt enim Pſal. 83. *Gratiam & gloriam dabit Dominus*. Si autem Verbum non eſt hypoſtatice unitum humanitati, Chriſtus non poſſet dici Deus, neque Creator, neque gloriæ Dominus: Sola enim Dei habitatio in anima per gratiam ad hoc non ſufficit, cum ſimiliter habitet in ceteris juſtis, quibus tamen non competit Creatoris gloria & nomen. Iſtæ rationes ſunt D. Thomæ, qui Lib. 4. contra Gentes, cap. 34. num. 11. ſic loquitur: " Dicet aliquis homo participatione divini dominii, Dominus dici poſſit: nullus homo tamen, neque creatura aliqua poteſt dici Dominus gloriæ, quia gloriam futuræ beatitudinis ſolus Deus ex natura poſſidet: alii vero per donum gratiæ. Unde & Pſal. 32. dicitur, Dominus virtutum ipſe eſt Rex gloriæ. Sed Apoſtolus dicit, Dominum gloriæ eſſe crucifixum, 1. Cor. 2. Si enim cognoviſſent, numquam Dominum gloriæ crucifixiſſent, vere igitur dici poteſt, quod Deus ſit crucifixus.

Idem ibidem num. 21. ſic habet: " Manifeſtum eſt Verbum Dei in ſanctis Angelis habitare, qui participatione Verbi intelligentia replentur. Dicit enim Apoſtolus Hebr. 2. Nuſquam Angelos apprehendit, ſed ſemen Abrahæ apprehendit. Manifeſtum eſt igitur quod aſſumptionem humanæ naturæ a Verbo non eſt ſecundum ſolam habitationem accipienda. "

Secundo, confutatur ſententia Neſtorii illo ratiocinio. Iſta opinio eſt hæretica & impia, quæ deſtruit veritatem locutionis Scripturæ: veritatem Incarnationis:

nis: veritatem paſſionis, mortis & ſatiſfactionis Chriſti: Atqui Neſtorii opinio hęc omnia deſtruit: Igitur eſt impia & hæretica. Major patet, nam eſt de fide definitum in Concilio Epheſino Verbum eſſe hypoſtatice unitum ſanctæ humanitati, Filium Dei eſuriiſſe, & paſſum fuiſſe pro nobis. Probatur igitur minor quoad ſingulas partes.

Poſitio Neſtorii omnes locutiones Scripturæ de Chriſto reddit falſas: Scriptura dicit, *Verbum caro factum eſt*; ſecundum autem Neſtorii opinionem, iſtud non eſt verum. Ita D. Thomas ibidem numero 2. his verbis: " Ex ipſo modo loquendi „ Scripturarum falſitas prædictæ propo- „ ſitionis, nempe Neſtorii, apparet. In- „ habitationem enim Verbi Dei in ſan- „ ctis hominibus conſuevit ſacra Scriptu- „ ra his modis ſignificare, locutus eſt Do- „ minus ad Moyſen, vel dicit Dominus „ ad Moyſen, factum eſt Verbum Do- „ mini ad Jeremiam; nunquam autem „ legitur, quod Verbum Domini factum „ ſit vel Moyſes, vel Jeremias, vel ali- „ quis aliorum. Hoc autem modo ſingu- „ lariter unionem Verbi Dei ad carnem „ deſignat Evangeliſta, dicens: Verbum „ caro factum eſt. „ Et num. 3. proſequitur, dicens: " Omne quod factum eſt, „ eſt illud quod factum eſt, ſicut quod „ factum eſt homo, eſt homo ... Si igi- „ tur Verbum caro factum eſt, id eſt, ho- „ mo, ut Evangeliſta teſtatur, impoſſibi- „ le eſt quod Verbi Dei & illius hominis „ ſint duæ perſonæ, vel duæ hypoſtaſes, „ vel duo ſuppoſita. „ Denique n. 4. ait: " Pronomina demonſtrativa ad perſonam „ referuntur vel hypoſtaſin, vel ſuppoſi- „ tum. Nemo enim diceret: ego curro „ alio currente ... ſed ille homo qui di- „ ctus eſt Jeſus, dicit de ſe Joan. 10. Ego „ & Pater unum ſumus .... Ergo mani- „ feſtum eſt quod perſona illius hominis „ loquentis & hypoſtaſis eſt & perſona Filii „ Dei. „ Igitur Filius Dei eſt hypoſtatice unitus humanitati.

Poſitio Neſtorii deſtruit veritatem Incarnationis. Sequitur enim Verbum factum eſſe carnem ſolum figurative & moraliter: Et probatur: Verbum eſt in ceteris juſtis ut in Templo, juxta illud 2. Cor. 6. *Vos eſtis Templum Dei vivi.* Et tamen nullus uſque nunc dixit, Verbum incarnari in juſtis. Nec ſufficit replicare, Verbum uniri modo ſpeciali Chriſto per majorem gratiarum copiam; eſſet enim unio ſemper ſolum moralis, plus autem & minus non diverſificant ſpeciem. Iſtæ rationes ſunt D. Thomæ ibidem: Sic enim loquitur num. 1. " Prædicta poſitio, ſci- „ licet Neſtorii, veritatem Incarnationis „ excludit. Non enim ſecundum prædicta „ Verbum Dei fuit homini illi unitum niſi „ ſecundum inhabitationem per gratiam, „ ex qua conſequitur unio voluntatum: „ inhabitatio autem Verbi Dei in homine „ non eſt Verbum Dei incarnatum ... nec „ etiam ad Incarnationis rationem ſuffi- „ cit, ſi Verbum Dei, aut Deus pleniori „ gratia habitavit in illo homine, quia „ majus & minus ſpeciem non diverſifi- „ cant unionis. „

Poſitio Neſtorii tollit veritatem paſſionis & mortis Chriſti, & ejus pro nobis ſatiſfactionis. Hoc enim poſito falſum eſt Filium Dei formam ſervi accepiſſe: fruſtra dixit de eo Apoſtolus Philip. 2. *Non rapinam arbitratus eſt ſe eſſe æqualem Deo;* quia in hypotheſi Neſtorii humanitatem ipſam non ſuſcepit Verbum, ſed homo ſolus in Chriſto humiliatus & paſſus eſt. Unde ſequitur inutilitas iſtius locutionis: *Non rapinam arbitratus eſt ſe eſſe æqualem Deo*, licet ſeipſum exinaniverit: quia in poſitione Neſtorii non Filius Dei, ſed ſolum humanitas exinanita eſt. Iſtud ratiocinium eſt D. Thomæ ibidem numero 19. his verbis: " Apoſtolus dicit Philip. 2. de Chriſto: „ Qui cum in forma Dei eſſet, exinani- „ vit ſemetipſum, formam ſervi acci- „ piens in ſimilitudinem hominum fa- „ ctus: ubi manifeſtum eſt, ſi, ſecundum „ Neſtorium, Chriſtum dividamus in duos, „ ſcilicet in hominem illum qui eſt Fi- „ lius Dei adoptivus, & in Filium Dei „ naturalem, qui eſt Verbum Dei, quod „ non poteſt intelligi de homine illo: „ ille enim homo, ſi purus homo ſit, non „ prius fuit in forma Dei, ut poſtmo- „ dum in ſimilitudinem hominum fieret, „ ſed magis e converſo homo exiſtens di- „ vinitatis particeps factus eſt, in quo „ non fuit exinanitus, ſed exaltatus. „ Ergo &c.

Tertio: Spiritus ſanctus habitavit in Chriſto, nec tamen dicitur incarnatus: Ergo ſi Verbum ſolummodo habitavit in

Chri-

Chriſto ut in Templo, ſicut poſuit Neſtorius, non eſt incarnatum. Ita propugnat D. Thomas ibid. num. 22. " Manifeſtum eſt quod Spiritus ſanctus in homine Chriſto habitavit. Dicitur enim Luc. 4. quod Jeſus plenus Spiritu ſancto regreſſus eſt a Jordane. Si igitur Incarnatio Verbi ſecundum hoc ſolum intelligenda eſt, quod Verbum Dei in homine illo pleniſſime habitavit: neceſſe erit dicere quod etiam Spiritus ſanctus erit incarnatus: quod eſt omnino alienum a doctrina fidei: Ergo &c.

Confutatur Brintius & Smydelinus, qui dicunt unionem hypoſtaticam conſiſtere ſolum in communicatione attributorum Dei.

PRIMO: Hæc opinio non concordat cum definitionibus Conciliorum: & hac poſita, omnes Perſonæ SS. Trinitatis incarnatæ ſunt, quia attributa æqualiter conveniunt tribus perſonis, quæ utique habitant in juſto, juxta illud ipſius Chriſti Joan. cap. 14. verſ. 23. *Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus:* Sed eſt contra fidem aſſerere tres parſonas eſſe incarnatas: Ergo &c.

Secundo: Quædam proprietates homini aſſumpto nequeunt convenire. Ita Bellarminus Lib. 3. de Incarnat. cap. 8. puta infinitas, & omnipotentia: bene vero ſubſiſtentia, quia convenit cuilibet naturæ ſubſiſtere: Igitur unio hypoſtatica non poteſt conſiſtere in communicatione proprietatum Dei.

Tertio: Incatnatio non eſt ſolum communicatio Dei & attributorum accidentalis & per gratiarum dona; hæc enim communicatio omnibus juſtis communis eſt: Sed ex Brintio & Smydelino, communicatio proprietatum Dei in Chriſto, eſt ſolum accidentalis & per dona gratiæ: Igitur hoc ſyſtema deſtruit Incarnationem.

Refellitur ſententia eorum qui tenent propriam hypoſtaſim remanſiſſe in ſancta humanitate.

PRIMO: Quia iſta opinio incidit in opinionem Neſtorii, & hanc debellat D. Thomas ex profeſſo, 4. contra Gentes, capit. 38. num. 5. his verbis: " Damaſcenus in 3. libro dicit ex duabus naturis perfectis dicimus eſſe factam unionem: non ſecundum *proſopon*, id eſt, perſonam, ut Dei inimicus dicit Neſtorius; ſed ſecundum hypoſtaſin. Unde patet expreſſe quod hæc fuit opinio Neſtorii, confiteri unam perſonam, & duas hypoſtaſes. " Igitur ex Div. Thoma illa opinio incidit in opinionem Neſtorii.

Secundo: Hypoſtaſis propria eaque humana remanens, vel foret perſona, vel non: Si primum, jam eſt opinio Neſtorii: Si ſecundum, nihil eſt: nam ſi quid eſſet, terminaret naturam humanam, & ſic conſtitueret perſonam. Unde redit in hoc opinio Neſtorii.

Tertio: Hypoſtaſis reddit naturam incommunicabilem alteri ut ſuppoſito; quia natura ſemel ſubſiſtens & exiſtens nihil amplius exigit: Igitur ſi natura humana propriam habet ſubſiſtentiam in Chriſto, non terminatur hypoſtatice per Verbum. Ita divus Thomas ibidem, numer. 9. his verbis: " Præterea, ſi homo ille ſuppoſito eſt aliud a Dei Verbo, non poteſt ad perſonam Verbi pertinere niſi per aſſumptionem, qua aſſumptus eſt a Verbo, ſed hoc eſt alienum a recto ſenſu fidei; dicitur enim in Epheſina Synodo ex verbis Felicis Papæ & Martyris: Credimus in Deum noſtrum Jeſum de Virgine Maria natum, quia ipſe eſt Dei ſempiternus Filius & Verbum, et non homo a Deo aſſumptus, ut alter ſit præter illum. Neque enim hominem aſſumpſit Dei Filius, ut ſit alter præter ſeipſum: Sed Deus exiſtens perfectus, factus ſimul et homo perfectus, incarnatus eſt de Virgine. "

Solvuntur objectiones.

OBJICIUNT Neſtoriani: Coloſſ. 2. 9. legitur de Chriſto: *In ipſo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter:* Igitur Verbum eſt in Chriſto ſolum moraliter ut in ceteris juſtis. Confirmatur: Matth. 17. dicitur Filius hominis: Sed filiatio appellat ſupra ſuppoſitum: Igitur ſunt duæ in Chriſto perſonæ, alia ſcilicet divina, et alia humana. Rurſus a SS. Patribus paſſim Chriſtus vocatur Deifer: Igitur non Deus.

Reſpondeo diſtinguendo: Inhabitat plenitudo divinitatis in Chriſto hypoſtatice, concedo: accidentaliter tantum & per unionem moralem, nego. In iſto poſteriori ſenſu Chriſtus dicebatur pati in Martyribus, id eſt, moraliter & figurative: Neſtorius ſic intellexit inhabitationem Verbi in Chriſto: At vero fides docet plenitudinem divinitatis in eo eſſe, etiam ſubſtantialiter ſeu hypoſtatice.

Ad ſecundum ſimiliter diſtinguo: Chriſtus dicitur Filius hominis ſecundum humanam naturam, concedo: ſecundum divinam & hypoſtaſin, ſubdiſtinguo: ſecundum perſonam Verbi, ut ſubſiſtentem in natura humana, concedo: ut ſubſiſtentem in natura divina, nego. Quia igitur Verbum ſupplet vices ſubſiſtentiæ creatæ, manet etiam ex hac parte Chriſtum eſſe Filium hominis ſimul & Filium Dei: filium quidem hominis, ut terminat humanitatem, Filium vero Dei, ut terminat naturam divinam.

Inſtant: Damaſcenus Libr. 3. de fide orthodoxa, cap. 6. de Verbo ſic loquitur: *Totus totum aſſumpſit*: Hanc phraſim etiam ſequuntur Patres Latini, ut Ambroſius Libr. 5. de fide, capit. 5. quum dicit Verbum aſſumpſiſſe hominem, & alii; ſed ſi Verbum aſſumpſit totum hominem, aſſumpſit cum ſuppoſito proprio: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Aſſumpſit totum hominem totalitate ſpecifica, id eſt, anima & corpore conſtantem, concedo: totalitate integrali, nego. Non enim aſſumpſit ſuppoſitum humanum, quod eſt complementum integrale naturæ. Unde Damaſcenus tria diſtinguit ibidem in homine, I. naturam: II. accidentia ſingularia & individuo propria: III. quod per ſe ſubſiſtit, id eſt ſuppoſitum: primum & ſecundum aſſumptum dicit, & hoc contra Apollinariſtas, qui negabant mentem humanam fuiſſe a Verbo aſſumptam, ſed non loquitur de tertio; nec ſequitur Deum non ſanaſſe totum hominem, licet non aſſumpſerit ſuppoſitum; plus enim fecit, quia ſupplevit.

Ceterum Patres primorum ſæculorum tam Græci quam Latini, quandoque dicunt Verbum aſſumpſiſſe hominem, ſumendo concretum pro abſtracto, & intelligendo ſolum naturam humanam; orta vero hæreſi Neſtoriana, dicere cœperunt Verbum aſſumpſiſſe carnem, ne viderentur favere Neſtorianis, ſi dicerent aſſumpſiſſe hominem, cum ly *homo* ordinarie ſumatur pro natura completa; unde B. Cyrillus Anathematiſmo 8. & Epiſtol. 1. ad Succeſſum omittit antiquam ſuam locutionem in libro Theſaurorum, ubi dicit Verbum aſſumpſiſſe hominem; vult enim dici ſolum Verbum aſſumpſiſſe carnem; unde in Synodo Chalcedonenſi actione 1. cum relegerentur acta Synodi ſub Flaviano, in quibus ſcriptum erat: Filius Dei aſſumpſit perfectum hominem, obſtitit Euſtachius, Berythi Epiſcopus, dicendo: hominem non aſſumpſit, carnem autem aſſumpſit: ſed poſtea cum Eutychiani eadem S. Cyrilli formula abuterentur; negando Verbum aſsumpſiſse hominem, ne naturarum diſcrimen in Chriſto agnoſcerent, mallentque dicere Verbum factum carnem, id eſt, converſum in carnem, Patres iterum antiqua uſi ſunt loquendi formula, dicendo Verbum aſsumpſiſse hominem. Unde ſecundum diverſitatem temporum, fuit diverſus loquendi modus.

Inſiſtunt: Si Verbum eſt hypoſtatice unitum humanitati, ſequitur etiam ipſum ſecundum ſe paſsum fuiſse: falſum conſequens: Ergo & antecedens. Probatur ſequela. Iſta propoſitio erit vera: *Deus paſſus eſt:* Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo ſequelam: Sequitur Verbum paſsum eſse, ut ſubſiſtens in natura humana: & quia humanam ſuſtentabat naturam quæ patiebatur; alias enim non potuiſset pati niſi fuiſset ſuſtentata, concedo: paſsum fuiſse ſecundum ſe & in abſtracto, nego. Vulnerato & læſo corpore, patitur utique anima, licet in ſe invulnerabilis, ſed ad hoc ſufficit ut ſuſtentet corpus: Sic ut Verbum dicatur vere paſsum, ſufficit ut humanitatem ſuſtentaret. Solutio eſt Apoſt. Rom. 8. ubi dicit de Deo Patre: *Proprio Filio non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum*. Eſt etiam divi Thomæ 4. contra Gent. capit. 34. numer. 9. his verbis: “ Paſſio „ conveniens corpori alicujus poteſt attri„ bui ei, cujus eſt corpus. Si enim cor„ pus Petri vulneretur, flagelletur, aut „ moriatur, poteſt dici Petrum vulnerari, „ flagellari, aut mori: Sed corpus illius „ homi-

„ hominis fuit corpus Verbi Dei, ut oſtenſum eſt. Ergo omnis paſſio, quæ in corpore illius hominis facta fuit, poteſt Verbo Dei attribui Recte igitur poteſt dici quod Verbum Dei, & Deus eſt paſſus, crucifixus, mortuus, & ſepultus. „

Inſtant: Eodem modo iſta propoſitio: Deus patitur, eſt vera, ſicut iſta, Homo patitur; nam eſt communicatio idiomatum, quæ in eo maxime poſita eſt, ut quæ dicuntur de homine, dicantur de Deo. Ergo ſequitur Verbum ſecundum ſe paſſum fuiſſe.

Reſpondeo diſtinguendo: Eſt eodem modo vera ſecundum rationem ſubſiſtentiæ, concedo: ſecundum rationem naturæ, nego. Igitur duo patiuntur in Petro, v. g. quando patitur, nempe natura, & iſta patitur ſubjective, recipiendo ictus, deinde perſona patitur; ſed patitur ſolum ut terminat, & ut eſt naturæ complementum, ſeu in concreto, & ut dicit naturam: Igitur in Chriſto Verbum quidem patitur, ſed ſolum ut vices gerit ſubſiſtentiæ creatæ, adeoque ut terminus, unde non patitur nec dicitur mori ſubjective, niſi in concreto, & ut dicit naturam humanam, quam terminat.

Reponunt: Si Verbum patitur ſolum ut vices gerit ſubſiſtentiæ creatæ, jam non patitur formaliter ut Deus, adeoque actiones Chriſti non erunt meriti infiniti: ſed hoc eſt contra fidem: Ergo etc.

Reſpondeo diſtinguendo: Non patitur ut Deus paſſive, concedo: active, nego. Deus eſt, qui portat naturam humanam patientem, et ſolus Deus eſt qui poteſt ſic terminare et ſuſtentare naturam.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Unio Verbi cum ſancta humanitate eſt ſubſtantialis.

PRIMO: Quia Chriſtus eſt verus Deus, ut omni argumentorum genere oſtenſum eſt ſupra.

Secundo: Quia poſitio Neſtorii omnes locutiones Scripturæ de Chriſto reddit falſas; ſi enim Verbum ſolummodo uniatur affective, et per gratiam ſanctæ humanitati, non eſt verum dicere, Chriſtus eſt Deus, eſt Creator, et æternus: Verbum caro factum eſt, ec.

Tertio: Neque vero dici poteſt Verbum eatenus dici incarnatum, quatenus proprietatibus & attributis divinis donatus eſt Chriſtus, quandoquidem hæc ſupponunt unionem hypoſtaticam, et a Deo promanant: ſi vero ſint iſtæ qualitates mere accidentales, opinio Proteſtantium a Neſtoriana non recedit, ſicut nec ſententia illorum qui duas in Chriſto admittunt et patiuntur hypoſtaſes.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET RESPONSIONUM.

PRIMO: Chriſtus dicitur quidem aliquando Templum & Deifer, ſed ut homo, nuſquam vero ſecundum perſonam.

Secundo: Quando Patres docent Verbum aſſumpſiſſe totum hominem, diſtinguendum eſt, totum totalitate eſſentiæ, quæ corpus & animam complectitur, non totalitate integritatis, quæ importat perſonam.

Tertio: Non ſequitur ex unione hypoſtatica, Verbum in ſe paſſum, ſed ſolum hominem; quia tamen homo ſubſiſtebat ſubſiſtentia divina, quę terminabat concurſum paſſivum humanitatis, recte dicitur, Filius Dei pro nobis mortuus eſt: ſicut mulier dicitur vere mater filii, quamvis non producat animam; ad hoc enim ſufficit ut concurſus paſſivus mulieris terminatus ſit per animam.

ARTICULUS TERIUS.

Utrum Chriſtus ſit Filius Dei naturalis?

FELIX, & Elipandus Epiſcopi Hiſpaniarum poſuerunt Chriſtum eſſe Filium mere adoptivum; ne miremini, adhærebant Neſtorio. Durandus & Scotus exiſtimabant Chriſtum poſſe vocari Filium adoptivum ratione naturæ humanæ & gratiæ ſanctificantis. Porro excuſantur ab hæreſi, eo quod ignoraverint definitionem Concilii Francofurtenſis, quod aſtutia Hæreticorum pluribus ſeculis latuit, & non niſi circa annum 1567. diligentia Surii repertum eſt, et ex antiquiſſimo exem-

exemplari tranſumptum catalogo aliorum Conciliorum fuit inſertum. Unde fit

CONCLUSIO PRIMA.

Chriſtus eſt Filius Dei naturalis, nec ullo modo adoptivus dici poteſt.

Probatio, ex Scriptura ſacra.

ROM. 8. habetur: *Qui proprio Filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum.* Matth. 3. 17. Deus alloquens Chriſtum, quem Judæi putabant merum hominem, ait: *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Ibidem cap. 26. 64. Chriſtus adjuratus a Caipha ut diceret, num eſſet verus Filius Dei, reſpondit: *Tu dixiſti.* Tum Joan. 10. 33. Judæi voluerunt lapidare Chriſtum eo quod ſe diceret Deum. *Dixerunt enim illi: de bono opere non lapidamus te, ſed de blaſphemia: Et quia tu homo cum ſis, facis teipſum Deum.* Unde ſic argumentor: Primo, Chriſtus paſſus eſt ut homo, & traditus pro nobis: Atqui tamen ubique & ſemper proprius Filius Dei ab Apoſtolo dicitur: Igitur nuſquam adoptivus. Secundo, Chriſtus eſt Filius Dei dilectus; nam ut ait Hilarius Lib. 6. de Trinitate, ly *hic eſt*, denotat ex Matth. *præſentem ad quem ſit ſermo*: Sed ille qui eſt Filius dilectus, eſt Chriſtus præſens, homo, & viſibilis: Ergo &c. Tertio, Caiphas ſcidit veſtimenta ſua quando Chriſtus dixit ſe eſſe Filium Dei, aſſerens eum blaſphemaſſe: Item Judæi volebant illum lapidare propter hoc: Igitur Chriſtus dicendus eſt Filius Dei naturalis, & non adoptivus.

Probatio, ex ſummis Pontificibus.

PRIMUS occurrit Julius Epiſt. ad Docimum, quæ citatur in Synodo Epheſina, & refertur a Facundo Hermianenſi, Lib. 2. pag. 40. apud quem ſic loquitur de Chriſto: *Unus quidem proprius Filius aſſumens hominem, alter vero mortalis ſuſceptus a Deo; ſed unus unigenitus in cælo, unigenitus Dei in terra.* Igitur non duo Filii, alter ſcilicet naturalis, & alter adoptivus, ſed unus.

Damaſus ſequitur Julium in profeſſione tantæ fidei: nam Epiſt. ad Paulinum Antiochenum Epiſcopum apud Theodoretum Lib. 5. cap. 10. ſic habet: *Anathematizamus etiam eos, qui duos filios eſſe profitentur, unum ante ſæcula, & alium poſt carnis aſſumptionem.*

Leo Magnus epiſtola ad Flavianum, cap. 5. ait Dominum ideo dixiſſe: *Videte manus meas & pedes, quia ego ſum .... Ut agnoſceretur in eo proprietas divinæ humanæque naturæ individua permanere; & ita ſciremus, Verbum hoc non eſſe, quod carnem: & ut unum Dei Filium & Verbum confiteremur & carnem.* Ibidem cap. 4. ſic loquitur: *Unus enim idemque eſt, quod ſæpe dicendum eſt, vere Dei Filius, & vere hominis Filius.*

Gelaſius in Lib. de duabus naturis eidem veritati ſubſcribit his verbis de Chriſto: *Idem verus homo Deus, & Deus homo verus exiſtit, idem ſemper homo Deus verus.* Ergo ſi Deus verus, etiam ut incarnatus: Igitur non adoptivus.

Pelagius I. Epiſt. 16. ad Hildebertum Francorum Regem, eamdem profitetur atque defendit veritatem; nam ait de Chriſto: " Eſt ergo unus atque idem " Chriſtus verus filius Dei, & idem ipſe " verus Filius hominis .... ac propterea " ſicut ſæpe diximus, unum eumdem " Chriſtum eſſe verum Filium Dei, & " eumdem ipſum verum Filium hominis " confitemur.

Gregorius Magnus Lib. 18. Moral. cap. 27. excludit explicite adoptionem a Chriſto. Et in primo libro ejuſdem operis, cap. 6. ſic habet de Chriſto: *Omnes qui in fide Deo naſcuntur, ſuperat, quia non ut ceteros adoptio, ſed natura illum divinitatie exaltat, qui & ſi humanitate ceteris apparuit ſimilis, divinitate tamen manſit ſuper omnia ſingularis.*

Adrianus I. in ſua Epiſt. omnia de hoc momento abſolvit his verbis de Chriſto: *Ipſe utique unicus, proprius & dilectus, & non ſervus & adoptivus.* His accedit libellus ſacro-ſyllabus, in quo confutantur Felicis & Elipandi de filiatione Chriſti errores: tum & in epiſtola Caroli Magni ad Elipandum & Epiſcopos Hiſpaniæ directa, quæ legitur inter acta Concilii Francofurtenſis. Sic enim alloquitur Felicem & Elipandum: " Expoliaſtis " veterum hominem, quomodo iterum, " frau-

„ fraude decepti maligna, induamini il-„ lo? Adoptionis filii Deo Patri facti e-„ ſtis per eum, qui non eſt adoptivus, „ ſed proprius. „ Ergo &c.

Probatio, ex traditione Patrum.

Ex primo Sæculo Ignatius, qui paſſim in ſuis epiſtolis, dicit unicum eſſe Chriſtum Deum: Igitur ex ipſo non duo filii in Chriſto: alter adoptivus, & alter proprius.

Ex ſecundo Sæculo Irenæus, qui Lib. 3. capit. 20. contra hæreticos dicit: unum eſſe Chriſtum, & hunc ſolum, qui & paſſus eſt & ſepultus eſt. Poſtea citat confeſſionem Petri, Chriſtum Dei Filium agnoſcentis, ut probet non eſſe adoptivum, ſed filium Dei proprium: " Ipſe qui agni-„ tus eſt a Petro Chriſtus, qui cum bea-„ tum dixit, quoniam Pater ei revelavit „ Filium Dei vivi. „ Infra: " Qua enim „ ratione filiorum adoptionis ejus partici-„ pes eſſe poſſemus, niſi per Filium eam „ quæ eſt ad ipſum, recepiſſemus ab eo „ communionem. „ Quibus verbis oſtendit ille Pater Chriſtum eſſe Filium Dei naturalem, nos vero per adoptionem participare de ejus filiatione naturali.

Ex tertio Sæculo occurrit Dionyſius Alex. qui in epiſtola Synodica ad Paulum Samoſatenum, dicit eſſe unicum Chriſtum. Idem profitetur Athanaſius Lib. de Incarnatione contra Apollinarem, Tomo 1. pag. 486. ubi de Chriſto, ſic loquitur: *Filius unus eſt, ideo falluntur, qui dicunt, alium eſſe Filium qui paſſus eſt, & alium qui non eſt paſſus. Non enim alter eſt, quam Filius Dei, qui mortem & paſſionem ſuſcepit.*

Ex quarto Sæculo Hilarius celebris eſt pro hoc momento, qui Lib. 3. de Trinit. pag. 13. explicans iſta Chriſti verba, *Pater clarifica Filium tuum*, ait: " Non ſolum, „ *inquit*, nomine conteſtatus eſt eſſe ſe „ Filium, ſed & proprietate, qua dicitur „ tuum. Multi enim nos Filii Dei, ſed „ non talis hic Filius eſt. Hic enim & „ verus, & proprius eſt Filius, origine, „ non adoptione; veritate, non nuncupa-„ tione; nativitate, non creatione. „ Idem docent Epiphanius, Hæreſ. 77. Gregorius Nazianzenus Epiſtol. 1. ad Cledonium, Gregorius Nyſſ. in libello contra Apollinarem, ad Theophilum directo. Cyrillus Alex. in homilia Paſchali 8. & il libro undecimo in Joannem.

Ex quinto Sæculo Ambroſius eamdem veritatem multis in locis edocet, nempe Lib. 5. de fide, cap. 3. tum & Lib. de obitu fratris ſui Satyri, his verbis de Chriſto: " Factus ex Matre, natus ex „ Patre: idem tamen & natus & da-„ tus: non diverſum, ſed unum putes. „ Rurſus Lib. 5. de fide cap. 3. " Eccle-„ ſiaſtica fide, *ait*, & Dei Patris, & „ David idem atque unus eſt Filius. „

Hieronymus in caput ult. Matth. de Chriſto, ait: *Dominus noſter unus atque idem Filius Dei, & Filius hominis, juxta utramque naturam divinitatis, & carnis, nunc magnitudinis ſua, nunc humilitatis ſigna demonſtrat.* Similia profert Comm. in cap. 4. Epiſt. ad Eph. ubi explicans illa Verba, *Qui deſcendit, ipſe eſt qui aſcendit ſuper omnes cœlos*, ait hunc locum perſtringere eos: " Qui duos filios inſano errore „ confingunt, filium videlicet Dei, & „ filium hominis. „

S. Auguſtinus Tractatu 7. in Joannem, ſic habet: " Oportebat, *inquit*, ut ille „ baptizaret, qui eſt Filius Dei unicus, „ non adoptatus. Adoptati filii, miniſtri „ ſunt unici. Unicus habet poteſtatem, „ adoptati miniſterium.

Ex ſexto Sæculo, Gaudentius Brixianus tractatu 13. de Nativ. Domini, ſic habet: " Ex quo enim carnem noſtræ „ fragilitatis aſſumpſit, idem filius eſt „ hominis, qui & Dei; quia non alius „ ex Maria natus eſt, quam qui per „ maternas illapſus aures, uterum Vir-„ ginis opplevit. „

S. Fulgentius idem dicit Lib. 3. ad Traſimundum cap. 6. cap. 11. & cap. 12. ſic loquitur concludendo doctrinam ſuam: " Unus eſt igitur Chriſtus Dei Filius in „ natura divinitatis et carnis. „

Alcimus Avitus, pag. 170. eidem veritati ſuffragatur, his verbis: " Dicit Jo-„ annes Evangeliſta, quod dedit pote-„ ſtatem filios Dei fieri his qui credunt „ in nomine ejus, ut aut permaneat fi-„ lius bene vivendo, aut certe per car-„ nalem converſationem rejiciat paterni-„ tatem. Chriſtus autem, quem Dei Pa-„ tris filium non fecit gratia, ſed natu-„ ra, nullo modo poteſt non hoc eſſe,

quod

„ quod genitus eſt : adeo ut ſubſtantiæ „ illi, quæ ex Deo procedit, nec ipſa, „ quæ ex homine nata eſt, præjudica- „ ret. „ Ergo ſi non gratia, ſed natura filius, minime adoptivus dicendus eſt Chriſtus.

Ex ſeptimo Sæculo V. Beda Lib. 1. Allegor. in Job. de humana Chriſti natura loquens, ait : " Ita ſibi eam indiſſo- „ ciabili conjunctione conjunxiſſe Dei Fi- „ lium, ut ipſe homo jam aſſumptus in „ gloriam, per unitatem perſonæ in u- „ nitate, unus ſit Filius Dei. „ Eamdem veritatem ſequentium ſæculorum Patres docent, ac communiter Theologi cum D. Thoma : Ergo etc.

Probatio, ex Conciliis.

Nicænum primum de Filio Dei, ait : *Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cœlis, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto, ex* Maria *Virgine, & homo factus eſt*. Epheſinum, definivit unicam eſſe in Chriſto perſonam divinam; filiatio autem appellat ſupra perſonam. Idem definivit Chalcedonenſe, et V. Generale : Ergo etc.

Francofurtenſe in Epiſt. Synodica ad Epiſcopos Galliæ et Germaniæ contra Felicem et Elipandum, ſic loquitur : *Videtis quomodo cæca mens contra ſuam ponit teſtimonia ſententiam. Quis eſt qui audeat dicere, Chriſtum non eſſe vere Filium Dei, Joanne Baptiſta atteſtante, dum vidit Spiritum Dei deſcendentem & manentem ſuper eum, & ego vidi, & teſtimonium perhibui, quia hic eſt Filius Dei. De quo & Apoſtolus teſtatur; quorum Patres, ex quibus Chriſtus ſecundum carnem qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula. Et ſi verus Deus, etiam & verus Filius : & ſi verus filius, nequaquam adoptivus.* Idem Can. 1. damnat Felicem & Elipandum propter errorem prædictum : Ergo &c.

Probatio, ex rationibus Theologicis.

PRIMA : Ille eſt Filius Dei naturalis & nuſquam adoptivus, qui nomen Dei ubique ſibi vindicat, & nullibi in Scripturis vocatur adoptivus : Atqui res ita ſe habet reſpectu Chriſti : Igitur non poteſt dici Filius Dei adoptivus. Iſta ratio eſt Adriani I. in ſua epiſtola, his verbis de Chiſto. *Ipſe enim de ſe innotuit cujus Filius eſſet, cum Patris nomen ſe aſſerat hominibus annunciaſſe. Ait enim : Manifeſtavi nomen tuum hominibus, quos dediſti mihi de mundo. Nomen paternum tunc manifeſtavit hominibus, cum ſe Patris Filium verum & non putativum, proprium innotuit, & non adoptivum.*

Secunda : Ille non eſt Filius Dei adoptivus, ſed naturalis tantum, qui eſt Filius nobilior modo quam nos homines : Atqui ſic eſt Chriſtus : Ergo etc. Ita Adrianus ibidem : *Hinc alias*, ait Chriſtus, *Aſcende ad Patrem meum, & Patrem veſtrum. Diſtincte enim dixit : meum, & veſtrum : Ejus videlicet, non per gratiam, ſed per naturam : noſter vero per gratiam adoptionis.*

Tertia ſic procedit : Ille eſt ſolum Filius Dei naturalis, quem talem dicit Petrus, rejectis ſententiis, quæ illum dicebant adoptivum : Atqui Petrus, abjectis ſententiis eorum qui putabant Chriſtum Filium Dei adoptivum, nempe Prophetam, ſic confeſſus eſt : *Tu es Chriſtus, Filius Dei vivi* : Ergo &c. Ita Adrianus ibidem, his verbis : *Hujus nimirum fundamenti immobilis ſoliditatem B. Petrus, non carne & ſanguine, ſed Patre revelante de cœlo, confitendum declaravit : cum refutatis quarumdam opinionibus, quid in diſcipulorum animis fides operaretur, cunctorum cognitor exploraret, ſolus pro ſe, & pro omnibus, & pro unitate unus teſtimonium fidei perhibuit, dicens* : TU ES CHRISTUS, FILIUS DEI VIVI.

Quarta : Si Chriſtus eſſet Filius Dei adoptivus, non nos faceret filio Dei adoptivos, eum ipſe indiguiſſet gratia : Sed abſurdum conſequens : Ergo & Antecedens : ita idem Adrianus ibidem : *Nam ſicut peccata noſtra non tolleret, ſi ipſe peccatum haberet, ita adoptionis gratiam nobis non tribueret, ſi ipſe propter hominem, quem aſſumpſit ſine ſorde peccati, neceſſarium eguerit, ut gratiam adoptionis acciperet.*

Quinta denique, eaque demonſtrativa : Filiatio appellat ſupra perſonam, & quidem extraneam, nam definitur a Summiſtis : *aſſumptio perſonæ extraneæ ad hereditatem*. Atqui eſt contra fidem, perſonam Chriſti eſſe a Deo extraneam : Igitur Chriſtus non poteſt dici Filius Dei adoptivus. Hæc ratio eſt D. Th. hic 3. p.

3. p. q. 23. art. 4. in quo ex profeſſo docet Chriſtum in nullo ſenſu poſſe dici Filium Dei adoptivum, his verbis: *Filiatio adoptionis eſt participata ſimilitudo filiationis naturalis. Non autem recipitur aliquid dici participative, quod per ſe dicitur .... Et ideo Chriſtus, qui eſt Filius Dei naturalis, nullo modo poteſt dici filius adoptivus.*

CONCLUSIO SECUNDA.

Chriſtus etiam ratione naturæ humanæ & gratiæ ſanctificantis, non poteſt dici Filius adoptivus.

Probatur I. ex his omnibus quæ modo pro prima concluſione diximus. II. Ex Adriano, & Patribus Concilii Francofurtenſis, qui in ſua reſpective epiſtola exprobrant Felici & Elipando, quod per tergiverſationem adoptionem vellent tribuere Chriſto, & ratione naturæ humanæ, & ratione gratiæ ſanctificantis: *Quia*, inquiunt, *ubi hæc audiſtis & didiciſtis, cum numquam Eccleſia & Patres ſimilia docuerint?* Et certe omnes Theologi, paucis exceptis, ſimilia numquam finxere. III. Quia filiato appellat ſupra perſonam, ut dictum eſt; ſicut enim ſola paternitas in divinis terminat generationem activam, ita & filiatio paſſivam; neque enim natura generat aut generatur, inquit Concilium Lateranenſe cap. *Firmiter*, ſed perſona in concreto: Igitur cum ſit unica in Chriſto perſona, adoptio nequit ipſi convenire.

Petavius Lib. 7. Theol. dogm. tomo 4. opinionem contrariam, ut temerariam & erroneam habet.

CONCLUSIO TERTIA.

Chriſtus non poteſt dici Filius Spiritus ſancti.

PROBATUR iſto ratiocinio. Ille non eſt Filius Spiritus ſancti, qui non procedit in ſimilitudinem Spiritus ſancti, qui ab ipſo non naturam, non perſonam recipit. Atqui res ſic ſe habet pro Chriſto: Et probatur. Primo quidem, Filius Dei non procedit in ſimilitudinem Spiritus ſancti, ut Deus, aut ut homo; non quidem ut Deus, ſic enim procedit ſolum in ſimilitudinem Patris, ſcilicet primæ perſonæ: neque ut homo, quia naturam ſeu corpus non a Spiritu ſancto, ſed a BB. Virgine accepit, mediante quidem operatione Spiritus ſancti, qui ex ſanguine Virgineo formavit corpus ſanctæ humanitatis, ſed non ut a cauſa formali; Spiritus enim ſanctus non eſt homo, unde Chriſtus dicitur Filius Dei & Filius hominis: Filius quidem Dei ratione naturæ divinæ, quam recipit a Patre in generatione æterna; Filius vero hominis ratione naturæ humanæ, quam accepit a beatiſſima Virgine in tempore. Rurſus non ſolus Spiritus ſanctus, ſed tres perſonæ ſanctiſſimæ Trinitatis per modum cauſæ efficientis formavere ſanctam humanitatem: opera enim ad extra ſunt communia toti Trinitati; ſolum vero Verbum unitum eſt hypoſtatice naturæ humanæ, unde ſola ſecunda perſona incarnata dicitur.

S. Auguſtinus Enchir. cap. 38. ſic reſpondet ad quæſtionem iſtam, utrum Spiritusſanctus ſit Pater Chriſti, ex eo quod BB. Virgo conceperit operatione Spiritus ſancti Chriſtum; ait enim: " Cum hoc „ ipſum jam ita ſit abſurdum, ut nullæ „ fideles aures, id valeant ſuſtinere. Pro„ inde, ſicut confitemur, *inquit*, Domi„ nus noſter Jeſus Chriſtus, qui de Deo „ Deus, homo autem natus eſt de Spiritu „ ſancto, & Maria Virgine, utraque ſub„ ſtantia, divina ſcilicet atque humana, Fi„ lius eſt unicus Dei Patris omnipotentis, „ de quo procedit Spiritus ſanctus. „ Tum „ cap. 39. " Non igitur, *ait*, conceden„ dum eſt, quidquid de aliqua re naſci„ tur, continuo ejuſdem rei Filium nun„ cupandum .... certe qui naſcuntur ex „ aqua & Spiritu ſancto, non aquæ filios „ eos rite dixerit quiſpiam: ſed plane di„ cuntur Filii Dei Patris, & Matris Ec„ cleſiæ. Sic ergo de Spiritu ſancto natus „ eſt Filius Dei Patris, non Spiritus ſancti.„

Idem S. Doctor, Serm. 6. de tempore explicat quomodo Chriſtus ſit a Spiritu ſancto, & tamen non ſit ejus Filius: quia conceptus, non natus de Spiritu ſancto dicitur. Et addo, quia non procedit in ſimilitudinem Spiritus ſancti. Ecce verba Auguſtini: " Conceptus de Spiritu „ ſancto, id eſt, Chriſtus, natus ex Maria

„ Vir-

„ Virgine . Chriſtus enim non de ſub-„ ſtantia Spiritus ſancti, ſed de potentia: „ nec generatione , ſed juſſione , & be-„ nedictione conceptus eſt . „ Ita Conc. Tolet. XI. in Conf. fidei.

Solvuntur objectiones contra primam concluſionem.

Objicies : Deus in Scripturis dicitur caput Chriſti ; caput autem myſticum adoptione jungitur membris . II. Ibidem Chriſtus dicitur , ſervus Dei , item & prædeſtinatus ut Filius Dei , ſed prædeſtinatio eſt ad adoptionem, & gloriam indebitam : Igitur Chriſtus eſt Filius Dei adoptivus , & ſic vocatur in orationibus quæ ſunt in Miſſali Toletanæ Eccleſiæ.

Reſpondeo I. generaliter ad prædicta & ſimilia , quæ eruuntur ex Patribus : Chriſtus eſt Filius Dei adoptivus cauſaliter , in quantum promeruit nobis adoptionem filiorum Dei , concedo : formaliter , ita ut forma adoptionis ſit in ipſo , ſcilicet extraneitas perſonæ , nego.

Reſpondeo 2. aliter diſtinguendo : Chriſtus eſt Filius adoptivus efficienter & aſſumptive , quatenus aſſumpſit naturam humanam hypoſtatice, & prout *ly adoptare* idem eſt ac aſſumere , concedo ; & ſic loquuntur omnes ferme Patres : formaliter , nego.

Ad orationes Miſſalis Toletani reſpondet Alcuinus Lib. 2. contra Elipandum , Miſſale fuiſſe defloratum , & pro *ly aſſumpti hominis* , poſitum fuiſſe *adoptivi hominis*.

Repones : Chriſtus dicitur filius David & hominis . Igitur ut iſta propoſitio ſit vera , dicendus eſt & adoptivus : eadem enim perſona non habet duos Patres.

Reſpondeo diſtinguendo : Chriſtus dicitur Filius hominis ratione naturæ humanæ aſſumptæ, concedo : ratione duarum perſonam , nego . Ut autem eadem perſona dicatur filius hominis Dei , ſufficit ut terminet naturam humanam , ſub alio veto reſpectu divinam . Non ergo habet plures Patres Chriſtus, ſed unicum . Ita Alcuinus Lib. 3. contra Felicem , columna 823. his verbis : *Ergo ille unus Filius non poteſt dividi , ut ſit unus Patris , & naturalis & adoptivus; vel quadam pars Filii ſit adoptiva , & altera naturalis in filii dignitate : velut ſi una manus ſit adoptiva , & altera propria ; vel anima ſi adoptiva , & care in proprietate Filii : Quamvis enim anima non ſit ex Patris ſemine ſicut eſt caro ; tamen unus eſt Filius Patris , anima & carne totus , vel adoptivus , vel proprius , prout conditio nominis , vel natura ſibi attulerit.*

Contra 3. Irenæus Lib. 3. adverſus hæreſes, cap. 21. pag. 287. ſic ait de Chriſto : " Commixtus Verbo Dei, ut ado-„ ptionem percipiens fiat Filius Dei . „ Hilarius Lib. 2. de Trinitate, ſic etiam loquitur: " Poteſtatis dignitas non amit-„ titur, dum carnis humilitas adoptatur . „ Cyrillus Alex. Dial. 3. contra Arianos de Chriſto ait : " Adoptatus nobiſcum „ .... ut nos propter ipſum filii ſimus . „ Hieronymus tractatu de ſimilitudine carnis peccati contra Manichæos, de Chriſto dicit : " Natura cum adoptione conjungitur . " Denique Auguſtinus , Lib. de prædeſtinatione Sanct. cap. 15. dicit, Chriſtum eſſe gratia Filium Dei , his verbis: " Ea gratia fit ab initio fidei ſuæ Homo „ quicumque Chriſtianus, qua gratia ho-„ mo ille ab initio ſuo factus eſt Chri-„ ſtus . „ Sed purus homo fit gratia adoptivus : Igitur ex Patribus & Chriſtus . Unde Facundus Hermianenſis, Lib. 9. dicit Chriſtum adoptionem ſuſcepiſſe in Baptiſmo.

Reſpondet D. Thomas hic. 3. p. q. 23. art. 4. ad 1. Hilarium & alios loqui in ſenſu cauſali.

Ad Irenæum , diſtinguo : Et adoptio terminatur ad homines , concedo : ad Chriſtum , nego . Sic enim habetur in textu Græco apud Theodoretum Dial. 1. locum Irenæi ſic reddentem , " Verbum „ hominem induit & Filius Dei , Filius „ hominis factus eſt , ut homo Verbi ca-„ pax effectus ; atque adoptionem conſe-„ cutus Filius Dei efficiatur . „

Ad Hilarium Alcuinus dicit legendum eſſe : *adoratur* , & *ly adoptatur* intruſum fuiſſe a Felice ; Carnis: " Equidem, *ait*, „ a Magis humilitas, adorata eſt, & my-„ ſticis munerum ſpeciebus honorata , non „ adoptata . „

Ad S. Cyrillum diſtinguo : Et vult ſolum humanitatem fuiſſe aſſumptam a Verbo , concedo : nullam enim in illa præceſſere merita ad unionem hypoſtaticam ; & vult Chriſtum eſſe Filium Dei adoptivum ,

vum, nego. Idem reſpondendum ad Auguſtinum, et Facundum. Unde quando legitur Chriſtum per adoptionem factum eſſe filium, id intelligas velim per aſſumptionem, et per gratiam. Sic reſpondet D. Thomas hic q.423. art.4. ad Auguſtinum. Ubi probat Chriſtum ne quidem ut homo eſt, poſſe dici Filium adoptivum: " Ad ſecundum, *inquit*, dicendum, quod „ ſimilitudo illa Auguſt. eſt intelligenda, „ quantum ad principium: quia ſcilicet „ ſicut ſine meritis quilibet homo habet „ ut ſit Chriſtianus; ita iſte homo ſine „ meritis habuit, ut eſſet Chriſtus. Eſt „ tamen differentia, quantum ad termi- „ num: quia licet Chriſtus per gratiam „ unionis eſt Filius naturalis, alius au- „ tem per gratiam habitualem eſt Filius „ adoptivus; gratia autem habitualis in „ Chriſto non facit de non filio filium ado- „ ptivum, ſed eſt quidem effectus filiatio- „ nis in anima Chriſti, ſecundum illud „ Joann. 1. Vidimus gloriam ejus quaſi „ unigeniti a Patre, plenum gratiæ et „ veritatis. „

Ad Hieronymum, diſtinguo: Natura cum adoptione conjungitur, id eſt aſſumitur, concedo: id eſt adoptatur, nego. Sic ſe explicat tractatu de ſimilitudine carnis peccati contra Manichæos; cum enim dixiſſet adoptionem a natura non ſejungi in Chriſto, addit: *Quoniam cum Verbum caro factum, non per aſſumptam decrevit decreſcere aſſumptor, ſed in aſſumente decrevit aſſumptio.*

Repones: Si Chriſtus non eſſet Filius Dei adoptivus, non foret perfectus homo; falſum conſequens: Ergo & Antecedens. Probatur ſequela: adoptio eſt perfectio pro hominibus: Ergo &c.

Reſpondeo negando ſequelam majoris. Ad probationem, diſtinguo: Adoptio eſt perfectio hominis, quando non adeſt filiatio naturalis Dei, concedo: ſecus, nego. Cum enim appellet ſupra perſonam, idem non poteſt dici Filius Dei adoptivus & naturalis; hinc ſi foret adoptivus, jam a filiatione naturali excideret, quod magnum induceret in Chriſtum detrimentum.

Fit ſatis objectionibus contra ſecundam concluſionem.

Oppones: Natura humana non eſt genita a Deo, adeoque eſt extranea: Igitur Chriſtus ſaltem ratione humanæ naturæ poteſt dici Filius adoptivus. Confirmatur: Chriſtus habet gratiam ſanctificantem: Sed effectus gratiæ ſanctificantis eſt adoptio: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Natura humana in abſtracto non eſt genita a Deo, concedo: in concreto, & ut dicit perſonam Verbi, nego. Generatio autem appellat ſupra perſonam, & cum natura humana in concreto dicat Verbum in Chriſto, ſub iſta reduplicatione, dicitur genita a Deo: Id eſt perſona, qua ſubſiſtit natura humana, eſt genita a Deo Patre.

Ad confirmationem diſtinguo minorem: Adoptio eſt effectus gratiæ ſanctificantis, ſecundarius, concedo: primarius, nego. Nam primarius effectus eſt ſanctificare animam: Secundus vero producere filiationem adoptivam, & dare jus ad gloriam: qui quidem effectus impeditur, quando adeſt filiatio naturalis, quæ jus connaturale habet ad hæreditatem: cum autem iſta ſit in Chriſto, inutilis eſt, immo & incompoſſibilis altera.

Inſtabis: Filius Dei ut ſubſiſtens in natura humana non eſt idem ut ſubſiſtens in natura divina: Igitur Chriſtus poteſt eſſe Filius adoptivus, ut ſubſiſtens in natura humana. Confirmatur ratione diverſæ naturæ: Chriſtus dicitur ſervus, licet Dominus: Igitur a pari poteſt dici adoptivus filius & naturalis ratione diverſæ naturæ.

Reſpondeo negando Antecedens: manens enim idem poteſt ſe extendere ad humanitatem, & ejus propriæ ſubſiſtentiæ vices ſupplere; ſic Deus manens Deus creaturas in tempore abſque ſui mutatione producit; quia vero Verbum aſſumendo carnem manet quod erat, non poteſt etiam ratione naturæ humanæ aſſumptæ fieri filius adoptivus.

Ad confirmationem, nego paritatem; ſervitus enim reſpicit naturam, unde ſervitus officioſa, quæ dicit obedientiam & ſubjectionem ſuperiori, ineſt Chriſto ratione naturæ humanæ: Quando igitur Adria-

nus

nus in ſua epiſtola, & Concilium Francofurtenſe objurgant Felici & Elipando, quod admittant in Chriſto ſervitutem, loquuntur de ſervitute legali, quæ eſt a peccato, a venditione, & ſubjugatione: lex enim vult, ut qui vincitur, ſit ſervus Victoris, juxta illud 2. Petri cap. 2. 19. *A quo enim quis ſuperatus eſt, illius & ſervus eſt*. Hæc ſolutio eſt D. Thomæ, qui hic q. 23. art. 4. ad 3. ſic reſpondet ad difficultatem: Illud eſt diſcrimen inter ſervitutem & adoptionem, quod ſervitus reſpiciat perſonam, ſicut & naturam. Adoptio vero dumtaxt perſonam: " Dicendum, *inquit*, quod eſſe creaturam, & etiam ſervitus, vel ſubjectio ad Deum, non ſolum reſpicit perſonam, ſed etiam naturam: quod non poteſt dici de filiatione. Et ideo non eſt ſimilis ratio."

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Chriſtus eſt Filius Dei naturalis, nec poteſt dici adoptivus etiam ratione naturæ humanæ.

PRIMO: Matth. 3. 17. Pater æternus Chriſtum alloquens, ait: *Hic eſt Filius meus dilectus in quo mihi complacui*. Igitur Chriſtus eſt Filius Dei per omnia naturalis; ſin minus, non unus, ſed duo eſſent Chriſti. Sic explicant Scripturam Julius I. Epiſt. ad Docimum: ſic Leo Magnus Epiſt. ad Flavianum: ſic Pelagius I. Epiſt. 16. ad Childebertum Francorum regem.

Secundo: Hoc idem propugnant Iræнæus Lib. 3. cap. 20. Hilarius Lib. 3. de Trin. & alii Patres: ſic definiere Concilia. Nicænum I. in Symbolo, ubi Filius Dei naturalis, & non adoptivus dicitur Incarnatus: Epheſinum, quod ſanxit contra Neſtorium Chriſtum eſſe proprium Dei Filium, Patri conſubſtantialem: in primis Francofurtenſe, quod filiationem adoptivam a Chriſto prorſus eliminavit contra Felicem & Elipandum.

Tertio: Adoptio appellat ſupra ſuppoſitum; definitur enim a Summiſtis, aſſumptio perſonæ extraneæ ad hereditatem: Sed eſſet contra fidem dicere Chriſtum Filium extraneum: Igitur non poteſt dici Filius adoptivus etiam ratione naturæ humanæ.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM ET EXPLICATIONUM.

PRIMO: Quandoque Patres adoptionem tribuunt Chriſto, ſed cauſaliter, quatenus promeruit nobis filiationem adoptivam, juxta illud Joan. 1. *Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus.*

Secundo: Quandoque etiam SS. Doctores ſcribunt Chriſtum noſtram adoptaſſe naturam, ſed luce clarius apparet per vocem *adoptaſſe*, illos intelligere, *aſſumpſiſſe*.

Tertio: Chriſtus vocatur quidem in Scripturis ſervus, ſed nuſquam filius adoptivus; ſervitus enim convenit ratione naturæ humanæ, quæ Deo ſubjecta eſt; filiatio vero ratione ſuppoſiti, quod eſt ſemper vel ipſas inter humiliationes hominis divinum, juxta illud Philpp. 2. de Chriſto: *Qui cum in forma Dei eſſet non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo: Sed ſemetipſum exinanivit formam ſervi accipiens*. Solutio eſt D. Thomæ hic q. 23. art. 4.

ARTICULUS QUARTUS.

De Dotibus ſanctiſſimæ Virginis.

DUPLEX prærogativarum genus BB. Virgini a SS. Patribus attribuitur: quædam illi conveniunt relative ad partum ineffabilem Chriſti: quædam vero ut diſpoſitiones ad Incarnationem illi conceſſæ ſunt. Neſtorius, qui negavit, Chriſtum Deum, negavit quoque BB. Virginem eſſe Deiparam: quia vero maternitas divina fuit in BB. Virgine omnium gratiarum fons & origo, de illa ante omnia contra impium agendum eſt.

SE-

SECTIO PRIMA.

Num beatiſſima Virgo ſit Deipara?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

Probatio, ex Scriptura ſacra.

Luc. 1. habetur: *Quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur filius Dei*, inquit Angelus ad Mariam. Et ibidem Eliſabeth ad eam: *Unde hoc mihi ut veniat Mater Domini mei ad me?* Rom. 1. Apoſtolus ſic loquitur de Filio Dei: *Qui factus eſt ei ex ſemine David ſecundum carnem*. Et ad Gal. 4. *Miſit Deus Filium ſuum factum*, græce *genitum*, *ex muliere*. Unde ſic argumentor: Quæ eſt Mater Sancti Sanctorum, Filii Dei & Domini noſtri, eſt vere Mater Dei: Atqui ex Scriptura BB. Virgo eſt Mater Chriſti, qui eſt Filius Dei & Dominus noſter: Igitur eſt vere Mater Dei: nam generatio appellat ſupra perſonam in concreto, & non præciſe ſupra naturam; quandoquidem perſona gignitur, natura vero eſt genita ut quo, nempe mediante perſona, unde dicitur in divinis naturam neque gignere neque gigni: porro perſona Chriſti eſt divina: Igitur B. Virgo eſt vere Mater Dei.

Probatio ex Symbolis & Conciliis.

I. Symbolum Apostolorum, Nicænum, & S. Athanaſii, Filium Dei incarnatum ex B. Virgine exhibent: Ergo &c.

II. In Concilio Epheſino BB. Virgo Deipara ſeu *Theotocos* conclamatur, & error contrarius publice damnatur. Idem definitur in Chalcedonenſi, ubi Theodoretus & Ibas compelluntur damnare errorem contrarium.

III. *Idem* definit Quintum generale; nam anathemate percuſſit dicentes BB. V. non eſſe Deiparam, & Concilium Chalcedonenſe hanc non agnoviſſe veritatem; ſic enim loquitur Can. 6. *Si quis abuſive & non vere Dei genitricem dicit ſanctam glorioſam ſemper Virginem Mariam; vel ſecundum relationem quaſi homine puro nato, ſed non Deo Verbo incarnato & nato ex ipſa.... & calumniatur ſanctam Chalcedonenſem Synodum, tamquam ſecundum iſtum impium intellectum, quem Theodoretus execrandus advenit, Dei Genitricem Virginem dicentem: vel qui hominis Genitricem vocat, anathema ſit:* Ergo &c.

Probatio, ex traditione Patrum.

Ex I. Sæculo Ignatius Epiſt. ad Trallianos, ſic loquitur: " Vere Maria genuit „ corpus, quod habitantem in ſe Deum „ habet: hac vere genitum eſt Verbum „ de Virgine, indutum corpore, iiſdem „ nobiſcum affectionibus obnoxio. „ Rurſus Epiſt. ad Epheſios: " Deus noſter Je„ ſus Chriſtus a Maria in utero geſtatus „ eſt..... Deus in immortali veraque vi„ ta, & ex Maria & ex Deo. „

Ex II. Sæculo Irenæus Libr. 2. cap. 32. ſic loquitur: " Errant igitur, qui dicunt „ eum nihil ex Virgine accepiſſe, *ſcilicet* „ *Chriſtum*. Ceterum ſupervacua eſt in „ Mariam deſcenſio ejus. Quid enim in „ eam deſcendebat, ſi nihil incipiebat ſu„ mere ab ea? „ Rurſus ibidem cap. 31. " Verbum exiſtens ex Maria, quæ adhuc „ erat Virgo, recte accipiebat generatio„ nem Adæ recapitulationis. „

Concinit Juſtinus Dial. cum Triph. ubi ait: " Deum, qui genitus eſt homo per „ Virginem. „

Ex III. Sæculo Tertullianus, Libr. de carne Chriſti, cap. 19. eidem veritati aſtipulatur, cap. 20. his verbis: " In ea enim „ erat, quod ex ea erat..... Quod idem „ dixit Matthæus, originem Domini de„ currens ad Abraham uſque ad Mariam. „ Jacob, *inquit*, generavit Joſeph, virum „ Mariæ, ex qua naſcitur Chriſtus. Sed „ & Paulus Grammaticis iſtis ſilentium „ imponit: Miſit, inquit, Deus filium „ ſuum, factum ex muliere. „ Quibus verbis revincit eos qui negabant Filium Dei non eſſe ex Maria natum. Athanaſius Lib. 5. contra Arianos eamdem confirmat veritatem pagin. 322. " In utero „ Verbum ſibi ipſi domum conformavit; „ ſicut initio Adamum de terra; vel po„ tius diviniore modo. „ Rurſus Orat. 4. contra Arianos.

Ex IV. Sæculo Baſilius Homil. 25. de humana Chriſti generatione vocat BB. Virginem, *Theotocon*. Tum Gregorius Nazianz. Orat. 35. pagin. 564. ſic habet: *At*

Ac ne illud quidem perſpicere potes cujus diverſa ſit carnalis (cecubi enim alias apud homines Deiparam Virginem noſti ?) hujus diverſam quoque, atque ab aliis diſcrepantem eſſe ſpiritualem generationem. Rurſus Epiſt. 1. ad Cledonium : " Etiam , *inquit* , ab „ divinitate ſeparat eos , qui Dei Geni„ tricem Mariam eſſe non exiſtimant. „ Eodem ſæculo S. Ephræm apud Photium, codice 228. pag. 407. Chryſoſtomus Homil. 11. in Joan. idem docent.

Ex V. Sæculo Auguſtinus in cap. Joan. 3. vocat Mariam Matrem Chriſti : " Nul„ lus , *inquit* , vobis corrumpat hanc fi„ dem, *loquitur contra Hæreticos* .... Si e„ nim falſa mater, falſa caro, falſa mors, „ falſa vulnera paſſionis. „

Cyrillus Alex. anathematiſmo primo definit , his verbis *: Si quis non confitetur Emmanuelem verum Deum eſſe , & ob id ſanctam Virginem Ieiparam* : *genuit enim illa incarnatum Dei Verbum ſecundum carnem ; anathema ſit*.

Ex VI. Sæculo Facundus Hermianenſis, Lib. 1. cap. 4. pag. 26. hanc mirabilem explicat veritatem, his verbis : " Si „ blaſphemum & abſurdum eſt , quod „ beata Maria vere & proprie dicitur „ Mater Dei, ſine ulla diſceptatione bla„ ſphemum & abſurdum eſt, quod Deus „ Verbum vere & proprie dicitur Filius ho„ minis. „ Fauſtus Regienſis to. 3. Biblioth. Patrum in epiſt. ad Gregorium idem docet.

Ex VII. Sæculo Joannes Damaſcenus Lib. 3. cap. 12. pag. 211. totum claudit, his verbis : *Si Dei genitrix eſt ea , quæ genuit , prorſus Deus , quem illa genuit : Sed idem homo etiam eſt omnino . Qui enim ex muliere generetur Deus, qui ante ſæcula extitit, niſi homo fiat?* Unde S. Ephræm doctrina inſigni , apud Photium , codice 228. pag. 408. ait : ad certam catholicæ pietatis ſuæ faciendam omnino fidem ſufficere, Dei Genitricem ſentire eſſe profiterique ſanctiſſimam Virginem.

Probatio, ex rationibus Theologicis.

Prima ſic procedit : Ex Ignatio Verbum vere genitum eſt de Virgine , & ſic carne indutum : ex Irenæo Verbum aſſumpſit carnem : ex Tertulliano Verbum erat in Maria , quia aſſumpſit quod ex ea erat : ex Athanaſio Verbum ſibi formavit domum in beatiſſima Virgine : ex aliis Patribus unus eſt Filius Dei & Filius Mariæ : Igitur concludendum cum Cyrillo , BB. Virginem eſſe Deiparam : cum Auguſtino hanc fidem non eſſe corrumpendam : cum Damaſceno eſſe Dei Genitricem , quia quem genuit , Deus eſt : unde Facundus Hermianenſis , Lib. 1. cap. 4. pag. 33. ſic loquitur : " Si Deus „ vere eſt homo , nec aliunde vere ho„ mo, niſi naſcendo de Virgine, cur non „ dicatur Deus, vere natus ex Virgine. „ Adde, ſi natus ex Virgine : Ergo Virgo eſt Deipara.

Secunda ſic ſe habet : Illa eſt Deipara, quæ Deum verum & proprie dictum genuit; quæ dedit corpus Filio Dei, quod quidem corpus proprium ſibi fecit Verbum : Atqui ex Conciliis & ſanctis Patribus, ipſa concinente Scriptura, res ſic ſe habet reſpectu Mariæ : Igitur eſt vere Deipara.

Tertia ſic explanatur : BB. Virgo eſt vere Mater Chriſti : Sed Chriſtus eſt Deus : Ergo &c.

Quarta ſic proponitur : BB. Virgo eſt Mater Chriſti , ſicut aliæ matres ſunt ſuorum filiorum matres , immo plus , quia totam dedit ſacratiſſimam materiam pro formatione ſanctæ humanitatis : Sed aliæ matres ſunt vere matres filiorum ſuorum : Igitur a fortiori BB. Virgo eſt Mater Chriſti.

Quinta ſic ſe habet : ut mulier aliqua ſit vere Mater , non requiritur ut producat animam : Et vero mulier non producit animam rationalem; nec conſequenter ſubſiſtentiam & exiſtentiam , quæ fluunt ab ipſa anima , ſed ſufficit ut concurſus ipſius paſſivus , & materia quam exhibet , terminetur per ſubſiſtentiam animæ rationalis : Atqui concurſus paſſivus B. Virginis, & ſacra materia ab ipſa exhibita ad formationem humanitatis Chriſti, terminata ſunt per ſubſiſtentiam et exiſtentiam Verbi divini : nam eſt de fide Verbum aſſumpſiſſe corpus et animam cum facultatibus , id eſt, terminaſſe totam naturam humanam ex anima rationali et corpore conſtantem : Igitur eſt de fide utique, BB. Virginem eſſe Matrem Dei, et hoc credere eſt vita æterna : quia, ut inquit Concilium Epheſinum , eſt credere Chriſtum Deum : unde qui negat beatiſſi-

mam

Digitized by Google

mam Mariam Deiparam eſſe, negat conſequenter Chriſtum eſſe Deum.

Iſta ratio eſt D. Cyrilli, qui in epiſtola ad Monachos, quæ legitur in Concil. Epheſ. ſic loquitur: " Et ſi mulieres iſtæ „ non niſi terrenorum ſint corporum matres; nihilominus cum totum animal „ pepererint, ex anima & corpore compoſitum, non ſolam ejus partem pepeiſſe dicuntur. Nec aliquis dixerit, exempli cauſa, Eliſabetham matrem Joannis, „ carnis eſſe genitricem, non autem animæ. Peperit enim animatum Baptiſtam; ac ſic tamquam unum aliquid ex „ duobus, hominem, anima videlicet ac „ corpore. Hujuſmodi quippiam actum eſſe fatebimur & in Emmanuelis generatione. Quippe natum eſt, ut dixi, „ ex Dei Patris ſubſtantia unigenitum ipſius Verbum. Cum autem carnem ſuſcepit, eamque propriam ſibi fecit, ut „ filius hominis eſſet, ac ſimilis noſtri fieret; tunc minime eſt abſurdum dictu, „ immo neceſſario profitendum, illum ex „ muliere ſecundum carnem eſſe genitum: quemadmodum & hominis anima una cum proprio corpore gignitur, „ & unum cum eo reputatur, tametſi „ natura intelligatur, & ſit ab eo diverſa ſecundum propriam rationem. „

Sexta: Partus ſequitur nativitatem ſecundum Summiſtas, & ab eo ſpecificatur: Sed Chriſtus verus Deus, & verus homo natus eſt ex B. V. Igitur eſt Deipara.

Solvuntur objectiones Neſtorianorum.

OBJICIUNT; BB. Virgo nullibi in Scriptura ſacra vocatur Mater Dei. Confirmatur: S. Joſeph dicitur Pater Chriſti in Scriptura, & tamen non eſt vere Pater: Igitur a pari BB. V. non debet dici Mater Dei.

Reſpondeo diſtinguendo: BB. Virgo in Scripturis ſacris Mater Dei non dicitur formaliter, tranſeat: æquivalenter, nego. Eo enim ipſo quo Chriſtus ipſius filius dicitur explicite Filius Dei, debet & ipſa, utpote ipſius Mater, dici Mater Dei.

Ad confirmationem, nego paritatem: nam beatus Joſeph, Luc. 3. dicitur ſolum Pater Chriſti ſecundum exiſtimationem hominum, his verbis de Chriſto: *Putabatur filius Joſeph*, immo negat expreſſe Scriptura B. Joſeph fuiſſe Chriſti Patrem, juxta illud Matth. 1. *Antequam convenirent, inventa eſt in utero habens de Spiritu ſancto*; e contra vero BB. Virgo dicitur Mater Chriſti, ipſumque peperiſſe; ſic enim ibidem ſcriptum eſt: *Quod enim ex te naſcetur ſanctum, vocabitur Filius Dei.*

Inſtant: Hebr. 7. Melchiſedech aſſimilatur Filio Dei, in eo quod ſit ſine Patre & Matre & genealogia: Sed aſſimilatio non erit, ſi Chriſtus habet matrem: Ergo &c.

Reſpondeo I. diſtinguendo: Melchiſedech eſt ſine patre & matre hiſtorice, & quia non refertur ipſius genealogia, concedo: vere, nego.

Reſpondeo II. iterum diſtinguendo: Melchiſedech aſſimilatur Chriſto ſecundum Sacerdotium quod erat figurative æternum, & ideo non refertur ipſius genealogia, ut veluti ſine initio & fine appareat, concedo: Secundum nativitatem, nego. Solutio eſt S. Pauli, qui poſtquam dixit Melchiſedech eſſe ſine patre & matre, addit v. 3. *Aſſimilatus autem Filio Dei, manet Sacerdos in perpetuum.*

Urgent: Quæ divinitatem non genuit, non eſt Mater Dei: atqui BB. Virgo divinitatem non genuit: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Quæ divinitatem non genuit neque ſecundum ſe, neque ut incarnatam, concedo: ſi genuerit reduplicative ut incarnatam, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. BB. Virgo genuit Verbum reduplicative, ut incarnatum, nec tamen inde ſequitur ipſam eſſe Deam: quia non genuit Verbum ſecundum ſe. Solutio eſt S. Cyrilli Epiſtol. ad Monachos, & Theodoti Ancyrani, Homil. de nativ. Domini, quæ lecta eſt in Concilio Epheſino: " Naſcitur ergo, *inquit*, unigenitus Dei Filius, „ qui & *logos*, ſermo vel ratio dicitur. „ Non quod Verbum initium exiſtendi ex „ partu ceperit; ſed quod ejus, quod „ homo, initium ex illo eodem habuerit partu. „ Ferrandus vero Tomo 111. Biblioth. PP. pag. 332. ſic revincit Neſtorium, dicentem ſequi BB. Virginem fore Deam: " Fruſtra expaveſcit quiſquis æſtimat conſubſtantialem divinitati Ma„ trem futuram, ſi veraciter, & proprie „ Maria mater fuerit Dei. Profecto „ enim, quia veraciter & proprie gene-

Digitized by Google

„ ranti ſemper eſt conſubſtantialis ille qui „ naſcitur, accepit ab ea Deus, unde „ ei fieret conſubſtantialis, & ſic ex ea „ naſci dignatus eſt .... Sine carne enim „ divinitatem ſempiternam generare non „ poſſet homo mortalis. „ Sic ille auctor cuncta diſtinguit, ut fidem Incarnationis inoffenſo calamo deſcribat.

Reponunt: BB. Virgo genuit Verbum ſolummodo ut vices ſupplet ſubſiſtentiæ humanæ: Sed ut ſic non dicitur Deus, ſed homo: Igitur Beatiſſima Virgo debet dici mater hominis & non Dei, quia ſenſus formalis propoſitionis appellat ſupra formalitatem unionis & Verbi ut vices gerit ſubſiſtentiæ humanæ.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Verbum ſupplet ſubſiſtentiæ humanæ vices ratione unionis, quæ eſt formaliter divina, concedo: ſecus, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Tria maxime in præſenti notanda ſunt. I. Unio Verbi cum humanitate. II. Entitas ipſius Verbi vices gerentis ſubſiſtentiæ humanæ. III. Virtus ſuſtentativa humanitatis. Primum eſt formaliter divinum; verum eſt enim Filium Dei incarnatum fuiſſe, unde Chriſtus formaliter dicitur Deus: Secundum, nempe entitas Verbi, ſupplentis vices ſubſiſtentiæ humanæ re, & a parte rei eſt divina; denique virtus portans humanitatem, eſt etiam formaliter divina; ad ſubſiſtentiam enim ſolum infinitam ſpectat, terminare plures naturas, quandoquidem creata terminatur ad unam: Licet igitur BB. Virgo ſit Mater Verbi incarnati ſolum ut terminat humanitatem, nihilominus propter tria allata dici debet, & eſt vere Mater Dei.

Maxentius Tomo 4. Bib. PP. col. 470. his verbis ſic revincit Neſtorianos: " Hæc „ erroris veſtri & non alia cauſa eſt. „ Nam dum non valetis diſcernere quid „ inter perſonam ſit & naturam, idipſum intelligentes naturam eſſe, quod „ & perſonam, immo nullatenus credentes naturam eſſe poſſe ſine perſona, vocabula perſonæ naturarumque confundi„ tis, & duas omnino perſonas ſicut „ duas naturas unius Filii Dei, ſine du„ bio prædicatis. „ Et vero hac de cauſa Neſtoriani accuſabant de hæreſi Apollinaris catholicos, qui dicunt unicam eſſe in Chriſto perſonam: non intelligentes perſonam eſſe a natura ſeparabilem & poſſe ſuppleri.

Perſiſtunt: Ex una ſubſtantia non poſſunt generari duæ ſubſtantiæ diverſæ: Atqui Deus & homo ſunt duæ ſubſtantiæ diverſæ, & Chriſtus eſt utrumque: Igitur homo & Deus etiam ut incarnatus non poteſt eſſe a BB. Virgine.

Reſpondeo diſtinguendo: Duæ ſubſtantiæ diverſæ non poſſunt eſſe ab eodem vel ab eadem, ſi ſeparatim generentur, concedo: eadem enim mulier, non poteſt eſſe Mater hominis & Angeli, ſi ſimul generantur, ſubdiſtinguo: ſi utraque natura generetur ſimpliciter, concedo: ſi una ingenita manens in ſe ſolum generetur ratione alterius cui unitur, nego. Natura divina eſt ingenita, hinc Deus in tempore naſcitur, & generatur ſolum ratione naturæ humanæ aſſumptæ; & ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Ita reſpondet Ferrandus Diaconus, Epiſt. ad Anatolium, Tom. 111. Bib. PP. pag. 332. his verbis: " Proprie eſt nata de Patre divinitas pu„ ra, proprie eſt nata de matre eadem „ incarnata divinitas. Et hoc diſtat inter „ unius Filii Dei duas generationes, quod „ in divina generatione nulla fuit huma„ nitas, in humana generatione adunata „ fuit humanitati proprie naſcenti divi„ nitas. Si enim dixero, vel dicere vo„ luero, Maria ſemper Virgo proprie ge„ nuit divinitatem, videbitur ſub aliquo „ modo hominem purum genuiſſe, quem „ nullo modo ita genuit, quia Verbum „ caro factum proprie genuit. „

Contra: Ex hoc ſequitur BB. Virginem eſſe Deo conſubſtantialem: falſum conſequens: ergo & Antecedens. Probatur ſequela: Mater eſt Filio conſubſtantialis, ſed Maria Virgo genuit Filium Dei: Igitur ipſa eſt Deo conſubſtantialis.

Reſpondeo negando ſequelam. Ad probationem diſtinguo: Mater eſt filio conſubſtantialis eodem modo quo generat, concedo: diverſo, nego. BB. Virgo non genuit Filium Dei in æternitate, nec ipſi tribuit naturam divinam, ſed ſolus Pater æternus: genuit vero illum in tempore, dando corpus quod unitum fuit divinitati Verbi; unde dicitur Deipara, non quidem Filii Dei ut ſic, ſed Filii Dei ut incarnati: ut autem ſit conſubſtantialis Filio, nempe Chriſto, ſufficit ut concurſus ejus paſſivus terminatus fuerit per hypoſtaſim Verbi divini. Unde BB. Virgo non dici-

dicitur conſubſtantialis Verbo ſecundum ſe ſumpto : Sed conſubſtantialis Chriſto, qui componitur ex anima & corpore unitis cum divinitate. Solutio eſt Maxentii ibidem, pag. 465. ubi reſpondet ad argumentum, dicendo : Conſubſtantialem Virgini Deum Verbum non ſecundum divinitatem, quæ illi una eademque cum Patre eſt, ſed ſecundum carnem, qui non credit, alienus a fide : ſane quia non hominem quemlibet, ſed Deum Verbum incarnatum genuit, hac de cauſa vere proprie eſſe creditur *Theotocos*.

Inſtans : Generatio ſpecificatur a termino ; hinc quia terminus Patris æterni eſt filius ſubſiſtens in natura divina, ipſe eſt Deus : Sed terminus generationis BB. Virginis nedum eſt Filius ut terminans naturam humanam, ſed & ut terminans divinam, quandoquidem unio facta eſt in perſona : Igitur erit Dea.

Reſpondeo diſtinguendo : Generatio ſpecificatur a termino totali & adæquato, concedo : a termino inadæquato, nego. Chriſtus neque eſt Deus ſolum, neque homo tantum, ſed utrumque ; idcirco BB. Virgo dicitur Deipara quia genuit Chriſtum, ſed non Deum, ut ſic quippe quæ non genuerit Verbum ſecundum ſe ſumptum, nam iſtud privileginm convenit ſoli Patri æterno, qui habet pro termino adæquato ſuæ intellectionis Filium in ſe ſpectatnm, quem ab æterno generat : hinc ipſe dicitur Deus, ſicut & Verbum.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

BB. Virgo eſt Deipara.

PRIMO : Hoc innuit Scriptura, juxta illud Angeli ad Mariam Luc. 1. 35. *Ideoque & quod naſcetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.*

Secundo : Sic definiere Concilia, in primis Epheſinum, & Quintum generale contra Neſtorianos. Suffragantur Patres, nempe Ignatius Epiſt. ad Epheſios, Juſtinus Dial. cum Triph. Irenæus Lib. 3. cap. 31. &c.

Tertio : Idem ratione probatur. Mater a filio denominatur ; Sed Chriſtus eſt filius BB. Virginis, ipſe vero eſt ſimul Deus & homo : Igitur BB. Virgo eſt Dei genitrix. Concinit Eccleſia, quæ in ſuis orationibus illam iſto nomine celebrat, maxime in Litaniis.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

PRIMO : Ultro fatemur BB. Virginem non eſſe Deam, quippe quæ divinitatem ſecundum ſe ſumptam non genuerit; ſed contendimus eſſe Deiparam, namque Verbum ut incarnatum, ſcilicet Chriſtum Deum ſimul & hominem genuit.

Secundo : Neque vero inde ſequitur BB. Virginem eſſe Deo conſubſtantialem; ad hoc enim requireretur, quod Verbum ſecundum ſe, & ut in natura divina ſubſiſtens genniſſet, quod ſoli Patri divino competit : Solus enim in ſplendore Sanctorum Filium in æternitate generat.

Tertio : Tametſi BB. Virgo explicite non dicatur in Scripturis Mater Dei, bene tamen implicite & quid ultra, cum ibi dicatur clare & verbis expreſſis Mater Chriſti, qui eſt verus Deus. Sic enim habetur Matth. 1. 16. *Jacob autem genuit Joſeph virum Mariæ, de qua natus eſt Jeſus, qui vocatur Chriſtus.*

SECTIO SECUNDA.

Utrum BB. Virgo omnibus gratiis donata ſit, ut digna Mater Dei exiſteret?

MERITO S. Laurentius Juſtinianus, Lib. de caſtitate, cap. 9. dixit : Quidquid honoris, quidquid dignitatis, quidquid meriti, quidquid gratiæ, quidquid & gloriæ, totum fuiſſe in Maria.

Concepta in oppido Nazareth, nata eſt in Jeruſalem, ortum ducens ex Regibus & Sacerdotibus. Eam Joachim & Anna ſexagenarii magis gratia quam natura, inquit Damaſcenus, pepererunt. Anno 15. nata voto caſtitatis ſe Deo conſecravit in Templo, ubi permanſit undecim annos. Circa decimum quartum annum deſponſata fuit cum S. Joſeph, & circa decimum quintum Chriſtum concepit, & peperit operatione Spiritus ſancti. Filium dilectum ſecuta eſt in prædicatione & uſque ad crucem, ubi interius commortua eſt cum illo : Tum 72. annum attingens, amore magis quam dolore animam beatam exha-

exhalavit : Sed poſt triduum rexurrexit, & aſſumpta eſt in cœlum. Vitam pauperem agebat; quam quidem arte lanaria ſecundum Anſelmum, & etiam linariæ Serica & Byſſina ſecundum Hieronymum ſuſtentabat. Pulchra minis Virgo fuit, ita ut gratia diffuſa eſſet in labiis & in facie; cui etiam Deus ſpecialem adebat ſplendorem, ut eſſet proportio inter Matrem & Filium, qui fuit ſpecioſus forma præ filiis hominum; unde dicitur pulchra ut luna, electa ut ſol, terribilis ut caſtrorum acies ordinata. His prælibatis, ſit

CONCLUSIO.

Beatiſſima Virgo fuit gratia plena.

Probatur multis momentis.

PRIMO, ex Scriptura. Luc. 1. habetur de ea : *Ave gratia plena ;* quod exponens Hieronymus in Sermone de Aſſumptione, dicit : *Bene gratia plena : quia ceteris per partes præſtatur, Maria vero ſe tota ſimul infudit gratia plenitudo*. Ergo &c.

Secundo, ex Patribus ſupra citatis, & infra citandis pro prærogativis: in primis ex D. Thoma, qui hic q. 27. art. 5. ſic loquitur; " Dicendum, quod quanto magis aliquid appropinquat principio in „ quolibet genere, tanto magis participat effectum illius principii : unde Dionyſius dicit cap. 4. cœleſtis Hierarchiæ, „ Angelos, qui ſunt Deo propinquiores, „ magis participant de bonitatibus divinis, quam homines. Chriſtus autem „ eſt principium gratiæ ſecundum divinitatem quidem auctoritative, ſecundum humanitatem vero inſtrumentaliter. Unde & Joan. dicitur : Gratia & „ veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt. „ BB. autem Virgo Maria propinquiſſima „ Chriſto fuit ſecundum humanitatem, quia „ ex ea accepit humanam naturam, & „ ideo præ ceteris majorem debuit a Chriſto gratiæ plenitudinem obtinere. „ Ibidem ad 1. ſic proſequitur " Beata Virgo „ Maria tantam gratiæ obtinuit plenitudinem, ut eſſet propinquiſſima auctori „ gratiæ, ita quod eum qui eſt plenus omnino gratia in ſe reciperet, & eum pariendo, quodammodo gratiam ad omnes derivat. „

Tertio ratione : Illa fuit plena gratia, quæ habuit omnes perfectiones, tum formæ diſpoſitivæ, tum ipſius formæ tum etiam finis : Atqui BB. Virgo habuit & perfectionem, qua diſponeretur ut pareret Chriſtum; & eam, qua digna Mater Dei exiſteret; & eam etiam, qua homines, filios ſuos adoptivos per Chriſtum perduceret ad vitam æternam; ipſa vero intraret in gloriam filii ſui benedicti. Igitur fuit gratia plena. Probatur ex D. Thoma, qui ibidem ad 2. ſic loquitur : " Dicendum, quod in rebus naturalibus „ primo quidem eſt perfectio diſpoſitionis. puta cum materia perfecte eſt ad „ formam diſpoſita : ſecundo autem eſt „ perfectio formæ, quæ eſt perfectior. „ Nam & ipſe calor qui provenit ex forma ignis eſt perfectior, quam ille qui „ ad formam ignis diſponebat. Tertio „ autem eſt perfectio finis : ſicut ignis „ perfectiſſime proprias habet qualitates, „ cum ad locum ſuum pervenerit. Et ſimiliter in BB. Virgine fuit triplex perfectio gratiæ. Prima quidem ut diſpoſitiva per quam reddebatur idonea ad „ hoc ut eſſet Mater Dei : & hæc fuit „ perfectio ſanctificationis. Secunda autem perfectio gratiæ fuit in BB. Virgine „ ex præſentia Fili Dei, in ejus utero „ incarnati. Tertia autem, eſt perfectio „ finis, quam habet in gloria.

Quarto, ex prærogativis, quibus ſupra modum cumulta eſt, ut diſcurrendo breviter per ſingula conſtabit.

Prima eſt : In primo conceptionis momento habuit omnes, tum gratias gratis datas, tum gratum facientes. Ita D. Thomas ibidem art. 5. ad 3. " Non oportebat autem, *inquit*, quod omnium „ haberet uſum, v. g. patrando miracula, quia Chriſtus ipſe multa & ſufficientia patravit, ſicut & Apoſtoli, quibus ex officio incumbebat Verbum Dei „ diſſeminandi, & fidem miraculis confirmandi; habuit tamen Prophetiæ uſum, ut patet in Cantico ſuo, MAGNIFICAT ANIMA MEA DOMINUM. „ Fundamenta enim Mariæ in montibus ſanctis fuerunt, & ingreſſus ejus in vitam, unde ſpecioſa ſuper omnia tabernacula Jacob; id eſt, ſuper omnes ſanctos; quia erat præparatus mons domus Domini in vertice montium ſuper quem Dominus

appa-

Digitized by Google

apparuit; quia vellus Gedeonis totum gratiarum imbibens rorem, dum terra ſicca permanet, hoc eſt, natura humana per peccatum originale, unde & Immaculata in Conceptione, ut dictum eſt ſupra.

Secunda: Habuit omnium virtutum apparatum, tum quia virtutes ſequuntur ad gratiam ſanctificantem ut proprietates ad eſſentiam: tum quia debebat gignere Dominum virtutum; unde per omnes debebat diſponi, ut digna Chriſti Mater exiſteret.

Tertia: Gratia Mariæ triplicem habuit extenſionem, ſcilicet in animam, ad vitandum omne peccatum, & faciendum omne bonum: in corpus, ut ex carne ſua poſſet generare Dominum: in homines, ut poſſet habere illos pro filiis: unde D. Bernardus aſſerit eſſe plenam pro ſe, & ſuperplenam pro nobis.

Quarta: Gratia Mariæ ab ortu ſemper crevit, quia ſemper ad Deum mirabilis Virgo attendebat in omnibus, juxta illud Ambroſii L. 2. de Virginibus: loquens enim de Maria, ait: " Illic nulla intermiſſa tempora... dormire non prius cupiditas quam neceſſitas fuit; & tamen cum quieſceret corpus, vigilaret animus."

Quinta: Gratiæ incrementum triplicem habuiſſe plenitudinem dici poteſt. Prima eſt plenitudo ſufficientiæ, quam habuit meritum naſcens. Secunda, plenitudo abundantiæ, quam habuit meritum creſcens. Tertia, plenitudo ſingularis excellentiæ, quam habuit meritum in fine vitæ deſinens. Unde S. Bonaventura in ſpeculo beatæ Virginis cap. 13. ait: "Tanta gratiarum copia abundavit in Maria, ut etiam ipſa gratioſa Virgo, gratia quodammodo dici poſſit." Hinc & S. Ephræm oratione de laudibus S. Virginis, ait: "Cœleſtibus exercitibus ſupereminet, præſtantiſſimum orbis terræ miraculum, omnium Sanctorum corona ob fulgorem inacceſſa." Gratiæ accedebat fides admirabilis, unde Luc. 1. habetur: *Beata quæ credidiſti*. Et humilitas profunda, juxta illud: *Reſpexit humilitatem Ancillæ ſuæ*. Hanc dotem mirum in modum explicat S. Joannes Damaſcenus orat. 1. de Nativit. Mariæ; eam enim vocat librum novum, cujus auctor ſit Deus Pater, cujus doctrina ſit Verbum & ſapientia Dei, cujus thalamus Spiritus ſanctus.

Sexta: Ad Mariæ gratiam conſecuta eſt rectitudo voluntatis, ita ut nullum, ne quidem veniale peccatum commiſerit, ut de fide definivit Tridentinum: illa, hoc ineffabile habuit privilegium, tum per Dei ſpecialem protectionem, tum per continuam gratiarum effuſionem, tum etiam per continuum erga Deum amorem, quem flumina dolorum Chriſti patientis obruere non quidem potuerunt; ſtabat enim intrepida, Mater quidem doloroſa, juxta crucem lacrymoſa, ut etiam pro nobis interius ſaltem pateretur. Hinc merito Auguſtinus tractatu de Aſſumptione, Tom. 9. dicit corpus Mariæ non vidiſſe corruptionem; unde idem Sermone de Aſſumpt. aſſerit BB. Virginem magna gloria fuiſſe donatam, & ſuper ipſos Angelos elevatam, his verbis: " Angelicam tranſiens dignitatem, uſque ad ſummi Regis thronum eſt ſublimata."

Septima: Eſt admirabilis dignitas Matris Dei; quæ ita eſt ineffabilis, ut nullus præter Deum, eam comprehendat, & quidem propter multa. Primo, quia hæc dignitas habet quamdam infinitatem ex bono infinito, quod eſt Deus, ut dicit D. Thomas 1. p. qu. 25. art. 6. Secundo, quia per eam quamdam affinitatem habuit cum ipſo Deo, quia caro Mariæ eſt caro Chriſti &c. Tertio, quia ratione illius Maternitatis BB. Virgo pertinet ad ordinem hypoſtaticum. Quarto, quia illa Maternitas eſt perfectiſſimum omnium Dei perfectionum ſpeculum, juxta illud D. Bernardi: *In te manet, & tu in eo: & veſtis eum, & veſtiris ab eo*.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

BB. Virgo fuit gratia plena.

PRIMO: Sic habetur Luc. 1. ſic & propugnant SS. Patres, in primis S. Bonaventura in Speculo BB. Virg. cap. 13. ante ipſum S. Ephræm Orat. de laudibus BB. Virg. &c.

Secundo: S. Thomas hic quæſt. 27. art. 5. hoc probat, ex eo quod BB. Virgo, Deo omnis gratiæ & ſanctitatis principio præ ceteris creaturis conjuncta fuerit & propinqua.

Tertio: Quia hoc ipſum exigebat Maternitatis divinæ dignitas, quæ vel ipſorum Angelorum dotes in immenſum excedit.

DISSERTATIO QUARTA, DE MODO QUO VERBUM NATURAM HUMANAM ASSUMPSIT.

MULTI erravere circa modum unionis Verbi cum humanitate. Quidam enim ut Manes, & Marcion crediderunt Verbum aſſumpſiſſe tantum carnem phantaſticam: alii ut Euthyches & ſui, poſuerunt unionem factam fuiſſe per utriuſque naturæ commixtionem: alii vero ut Monotholitæ per confuſionem & voluntatum & operationum: Sed contra quod dicit de Chriſto Athanaſius in Symbolo: *Perfectus Deus, perfectus homo.*

Hoc dogma fidei probatur quatuor potiſſimum argumentis.

Primo: Quia Verbum aſſumpſit veram carnem.
Secundo: Quia aſſumpſit ſine confuſione & permixtione naturarum.
Tertio: Quia ſine confuſione voluntatum & operationum.
Quarto: Quia Verbum aſſumpſit totum hominem, nempe animam, mentem & corpus; unde ſit

---

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum Filius Dei aſſumpſerit veram carnem?

DUo impræſentiarum tractanda habemus, nempe unum de veritate carnis Chriſti: alterum de S. Hilarii Pictavienſis ſententia, quæ quibuſdam imperitis videtur dogmati contraria. Unde ſit

SECTIO PRIMA.

De veritate carnis Chriſti.

CONCLUSIO PRIMA.

Filius Dei aſſumpſit veram carnem.

Probatio, ex Scriptura ſacra.

I. ILLE veram carnem aſſumpſit, qui vere caro factus eſt, & habitavit in nobis: Atqui Filius Dei vere caro factus eſt, & habitavit in nobis, juxta illud Joan. 1. 14. *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis*. Habitatio autem nobiſcum, dicit Chriſtum vere eſſe hominem. Ergo &c.

II. *Ille* veram aſſumpſit carnem, qui factus eſt ex muliere, ſicut alii filii, qui accipiunt a Matre naturam: Atqui Filius Dei factus eſt ex muliere, juxta illud Rom. 1. 3. *Qui factus eſt ei, ex ſemine David ſecundum carnem*. Et ad Gal. 4.4. *At ubi venit plenitudo temporis, miſit Deus Filium ſuum factum ex muliere*. Ergo &c.

III. *Ille* vere fuit homo, qui vere exinanivit ſemetipſum, & formam ſervi accepit: Atqui Filius Dei hæc omnia fecit, juxta illud Philipp. 2. *Semetipſum exinanivit, formam ſervi accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo*. Ergo &c.

VI. *Ille* habebat veram carnem, qui omnes corporis habebat affectiones: Atqui talis

talis fuit Filius Dei incarnatus: nam ex Scriptura manducabat, & bibebat ſicut ceteri homines, ut legitur Luc. 24. 39. & teſte Iſaia 53. 4. *Vere languores noſtros ipſe tulit.... & portavit*. Ergo &c.

V. *Ille* carnem phantaſticam non habebat, qui ipſum contrarium impugnavit errorem. Atqui Chriſtus ipſe impugnavit errorem eorum, qui ipſum credebant phantaſma, & probavit veritatem ſuæ carnis, manducando cum diſcipulis; ſic enim legitur Luc. 24. 39. *Palpate & videte, quoniam ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere*. Et infra: Adhuc non credentibus Apoſtolis, manducavit partem piſcis & favum mellis, ut certos illos faceret de veritate ſuæ carnis. Ergo &c.

VI. *Filius* Dei vere caro factus eſt, ſi illi qui hanc credunt veritatem, ſunt a Deo, ſecus vero hi qui illam negant: Atqui res ſic ſe habet; nam 1. Joann. 4. verſ. 2. ſic legitur: *In hoc cognoſcitur Spiritus Dei. Omnis Spiritus, qui confitetur Jeſum Chriſtum in carne veniſſe, ex Deo eſt. Et omnis ſpiritus, qui ſolvit Jeſum, ex Deo non eſt*. In Græco, ſic habetur: *Et omnis ſpiritus, qui non confitetur J. C. in carne veniſſe, non eſt ex Deo*.

Probatio, ex Symbolis & Conciliis.

CONCILIUM Nicænum in Symbolo, ſic loquitur de Filio Dei: *Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt*. Idem ante dixerat Symbolum Apoſtolorum, cui concinit illud Symboli Athanaſii: *Perfectus Deus, perfectus homo, ex anima rationali & humana carne ſubſiſtens*.

Concilium Epheſ. totum eſt in defendenda & explicanda hac veritate, aſſerendo contra Neſtorium Verbum vere carnem factum fuiſſe. Unde in anathematiſmo 2. B. Cyrill. ab eodem Concilio approbato, habetur: *Si quis Dei Patris Verbum carni, & ſecundum hypoſtaſin unitum: Aut unum rurſum una cum ſua carne Chriſtum eſſe, eumdem nimirum Deum, ſimul & hominem, inficiatus fuerit; anathema ſit*.

Romanum, ſub Damaſo apud Theodoretum, Hiſt. Eccl. pagin. 10. anathema pronuntiat ei, qui dixerit: *In crucis paſſione dolorem ſubſtituiſſe Dei Filium divinitate ipſa, & non carne, animaque rationali quam aſſumpſit in forma ſervi*. Quibus verbis omnia definit, nempe Chriſtum habuiſſe veram carnem, cujus rationem reddit, quia in cruce dolores noſtros ipſe tulit.

Chalcedonenſe Act. 5. definit Chriſtum eſſe perfectum Deum, & perfectum hominem, ex anima rationali & corpore conſtantem. Quinta Synodus generalis duas naturas perfectas, alteram ſcilicet divinam, & alteram humanam profitetur in Chriſto, ſicut et animam atque intelligentiam rationalem, quem Canonem Lateranenſe ſub Martino I. in Secretario 4. recepit. Eamdem fidem ſexta Synodus, Act. 18. proclamavit.

Probatio, ex Traditione Patrum.

Ex I. Sæculo, tam Apoſtoli quam eorum diſcipuli agnoverunt Filium Dei verum Deum et hominem; in primis S. Petrus et Andreas, qui ad exemplum Magiſtri crucem amplexi ſunt amicam: Ignatius in ſuis epiſtolis, ubique prædicat Chriſtum crucifixum, et ſuum voluit pro illo fundere ſanguinem.

Ex II. Sæculo, Irenæus Lib. 3. capit. 32. p. 299. ſic loquitur: " Si enim non accepit ab homine ſubſtantiam carnis, neque homo factus eſt, neque Filius hominis: et ſi hoc non factus eſt quod nos eramus, non magnum faciebat quod paſſus eſt et ſuſtinuit... Apoſtolus autem... ad Gal. maniſeſte, ait: *Miſit Deus Filium ſuum, factum de muliere*. " Alias affert rationes in probationem; quia ſi non fuiſſet verus homo, nec vere eſuriiſſet, nec dolorem addidiſſent vulneribus Tortores, ſicut prædixerat David: nec lacrymatus eſſet ſuper Lazarum, nec inſudaſſet ad ſanguinis uſque effuſionem.

Ex III. Sæculo occurrit Athanaſius, qui Orat. 4. aſſerit Deum proprium quoddam aſſumpſiſſe corpus, et in Epiſt. ad Antiochenſes, quam ex Alexandrina Synodo ſcripſit pag. 750. ſic loquitur: " Cum revera Dei eſſet Filius, factus eſt etiam Filius hominis, et cum unigenitus eſſet Dei Filius, idem et primogenitus factus eſt in multis fratribus. "

Tertullianus celeberrimus eſt pro hoc momento. Nam quinque ſcripſit libros adverſus Marcionem ad defendendam

illam veritatem. Præcipue vero Libr. de carne Chr. c. 15. p. 370. ſic habet" Licuit „ & Valentino ex privilegio hæretico, „ carnem Chriſti ſpiritualem comminiſci. „ Quidvis eam fingere potuit, quiſquis „ humanam credere noluit. Quando..... „ ſi humana non fuit, nec ex homine, „ non video ex qua ſubſtantia ipſe ſe Chri- „ ſtus hominem, & Filium hominis pro- „ nunciaverit. „ Tum Matthæus exorſus „ eſt ſuum Evangelium, Liber generatio- „ nis J. C. filii David. Ergo &c.

Ex IV. Sæculo, Baſilius contra Eunomium apud Theodoretum, Dial. 2. pagin. 97. explicans iſta verba Apoſtoli: *Qui cum in forma Dei eſſet*; ait: " Ego enim „ hoc quod ſcriptum eſt, in forma eſſe „ Dei, idem valere arbitror atque in ſub- „ ſtantia eſſe Dei. Ut enim formam aſ- „ ſumpſiſſe ſervi, illud ſignificat, Deum „ in ſubſtantia fuiſſe humanitatis no- „ ſtræ. „

Ex V. Sæculo, Ambroſius eumdem loquitur ſermonem; explicans enim locum Apoſtoli Epiſtola 8. " Ergo, *inquit*, cum „ eſſet in plenitudine divinitatis, exina- „ nivit ſe, & accepit plenitudinem natu- „ ræ, & perfectionem humanæ, ſicut „ Deo nihil deerat, ita nec hominis con- „ ſummationi, ut eſſet perfectus in utra- „ que forma. „ Eamdem doctrinam Auguſtinus docet, Epiſt. 2. ad Voluſianum, his verbis: " Inter Deum & homines „ Mediator apparuit, ut in unitate per- „ ſonæ copulans utramque naturam, & „ ſolita ſublimaret inſolitis, & inſolita „ ſolitis temperaret. „ Ergo &c.

Ex VI. Sæculo, B. Leo, ſic loquitur Epiſtol. 10. capit. 4. " Qui enim verus eſt „ Deus, idem verus eſt homo. „ Fulgentius Lib. 1. ad Traſimundum cap. 15. eamdem confirmat veritatem, his verbis: " Non incaſſum hominem Jeſum Chriſtum „ Mediatorem Dei & hominum nuncupa- „ tum, niſi quia idem Deus totam in ſe „ naturam ſuſcepiſſet hominis: & idem „ homo totam in ſe haberet ſubſtantiam „ Deitatis. „ Ergo &c.

Ex VII. Sæculo, S. Joannes Damaſcenus, qui Lib. 3. cap. 20. ſic habet: " Quo- „ circa naturales noſtræ paſſiones, & ſe- „ cundum naturam & ſupra naturam in „ Chriſto fuerunt. Secundum naturam „ enim in ipſo commovebantur, quando „ carni permittebat, utque ſunt ejus pro- „ pria pateretur. Supra naturam vero, „ quoniam non antecedebant in Domino, „ quæ naturalia erant illius veritatem. „ Nam nihil coactum in eo conſideratur: „ Sed voluntaria omnia, itaque volens „ eſuriit, volens ſitivit, volens timuit, „ volens eſt mortuus. „ Ergo &c. Mitto alios Patres, qui eodem modo loquuntur de divina Incarnatione, aſſerentes Chriſtum aſſumpſiſſe veram carnem, & naturam humanam eſſentialiter perfectam.

Probatio, ex ratione multiplici.

PRIMA ſic exponitur: Chriſtus vere mortuus eſt & reſurrexit, & eſt de fide: Igitur aſſumpſit veram carnem, alias non diceretur vere mortuus, neque vere reſurrexiſſe: & ſic falſitas induceretur in Scripturis, quæ dicunt Chriſtum & mortuum fuiſſe, & reſurrexiſſe: falſitas autem non eſt via ad veritatem. Hæc ratio eſt D. Thomæ, 4. contra Gentes, cap. 29. ubi ſic ait: " Si Chriſtus verum corpus non „ habuit, non vere mortuus eſt. Ergo „ nec vere reſurrexit. Sunt igitur Apo- „ ſtoli falſi teſtes Chriſti, prædicantes „ mundo ipſum reſurrexiſſe ... Falſitas „ non eſt idonea via ad veritatem .... „ fuiſſet autem, ſi ea quæ dicuntur de „ ipſo, in apparentia tantum fuiſſent. „

Secunda: Ille veram aſſumpſit carnem, qui vere ſanguinem ſuum fudit pro redemptione noſtra: Atqui Chriſtus fudit ſanguinem ſuum pretioſum pro redemptione noſtra, juxta illud Rom. 3. *Juſtificati ſumus in ſanguine Chriſti*. Et Apocal. 5. *Redemiſti nos Domine in ſanguine tuo*. Igitur aſſumpſit veram carnem; ita D. Thomas ibidem, num. 9. his verbis: " Si igitur „ Chriſtus non habuit verum ſanguinem, „ neque vere pro nobis ipſum fudit, ne- „ que igitur vere juſtificati, neque vere „ redempti ſumus. „ Ergo &c.

Tertia: Chriſtus per veritatem terminavit figuras veteris Teſtamenti, quæ illum repræſentabant in natura humana: Igitur veritatem naturæ humanæ aſſumpſit: alias nihil novi feciſſet in novo Teſtamento. Hæc ratio eſt D. Thomæ, ibidem num. 10. his verbis: " Si non niſi phanta- „ ſia intelligendus eſt adventus Chriſti

in

„ in mundum, nihil novum in Chriſti „ adventu accidit: nam & in veteri Te- „ ſtamento Deus apparuit Moyſi & „ Prophetis ſecundum multiplices figu- „ ras, ut etiam Scriptura novi Teſta- „ menti teſtatur: hoc autem totam do- „ ctrinam novi Teſtamenti evacuat. Non „ igitur corpus phantaſticum, ſed verum „ Filius Dei aſſumpſit. „

CONCLUSIO SECUNDA.

Corpus Chriſti ante Reſurrectionem infirmitatibus & doloribus vere ſubjectum fuit.

Probatur multis momentis.

PRIMO ex Scriptura: Iſa. 53. 4. Propheta de Chriſto ſic prædicit: *Vere languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portavit*. Tum verſ. 5. *Ipſe vulneratus eſt propter iniquitates noſtras*. Item Matth. 4. legitur: *Cum jejunaſſet quadraginta diebus & quadraginta noctibus, poſtea eſuriit*. Joan. 46. habetur: *Jeſus fatigatus ex itinere ſedebat ſupra fontem*. Et verſ. 8. *Dixit mulieri Samaritanæ: Da mihi bibere*. Item Matth. 8. *Ecce motus magnus factus eſt in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus, ipſe vero dormiebat*. Et Hebr. 4. *Non enim habemus Pontificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris: tentatum autem per omnia pro ſimilitudine, abſque peccato*. Unde ſic argumentor: Qui habuit affectiones paſſibiles corporis ſicut nos, quales ſunt ſitis, laſſitudo, dormitio, vulneratio & languores, habuit corpus infirmitatibus humanis ſubjectum: Atqui ita Chriſtus habuit. Ergo &c.

Secundo ex SS. Patribus: Baſilius Homil. de gratiarum actione, Athanaſius Lib. de Incarnatione, Fulgentius Epiſtola ad Reginas, & præcipue Tertullianus Lib. 2. contra Marcionem cap. 27. Tum & Conc. Epheſin. anathematiſmo 12. fuſe probant veritatem allatam, explicando loca Scripturæ allata in ſenſu a nobis dato, id eſt, de vera fame, & de veris doloribus: non omittenda Tertulliani verba Lib. 3. contra Marcion. cap. 8. de Chriſto: " Nihil enim, *ait*, paſſus eſt, „ qui non vere eſt paſſus. „

Tertio rationibus D. Thomæ, qui 3. part. q. 14. art. 1. variis rationibus probat concluſionem, quarum primam petit ex fine Incarnationis, qui eſt per dolores & mortem ſatisfacere Deo Patri pro nobis: ſecundam, ex fide hujus myſterii; fides enim elucet in eo quod Deum agnoſcamus in carne paſſibili: tertiam, ex patientiæ exemplo, quod Chriſtus eas omnes infirmitates perferendo nobis exhibuit. Ergo &c.

Solvuntur objectiones.

OBJICIES I. contra primam concluſionem: Filius Dei in veteri Teſtamento, dicitur apparuiſſe Patriarchis in carne: Sed iſta caro erat phantaſtica: Igitur non habuit veram carnem.

Reſpondeo diſtinguendo conſequens: Non habuit veram carnem in apparitionibus veteris Teſtamenti, concedo: omnia enim, inquit Paulus, in figuris tunc contingebant illis. In novo Teſtamento, nego. Nam veritas carnis debuit diſſipare umbras. Et vero ſe præbuit ubique ſenſibilem, nedum manducando & bibendo, verum etiam inſtituendo Sacramenta: quandoquidem inſtituit Baptiſmum, loquens humano modo: Confirmationem, imponendo manus: Pœnitentiam, inſufflando & dando Spiritum ſanctum, Euchariſtiam porrigendo carnem ſuam in cibum: Ordinem ut primus & ſummus Sacerdos ſecundum ordinem Melchiſedech.

Inſtabis: Idem eſt qui aſcendit in cœlum, & qui deſcendit de cœlo, juxta illud Joan. 3. *Nemo aſcendit in cœlum, niſi qui deſcendit de cœlo, Filius hominis, qui eſt in cœlo*. Et cap. 6. *Ego ſum panis vivus, qui de cœlo deſcendi*. Sed qui deſcendit de cœlo non habebat corpus: Igitur neque qui hominibus apparuit.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Idem eſt perſonaliter, concedo: idem eſt adæquate ſpectatus, nego. Filius Dei qui erat in cœlo non habebat tunc corpus, ſed poſtquam deſcendit, aſſumpſit. Ita Athanaſius Lib. 10. de Trinit. pag. 70. ubi ſic explicat primum locum: " Quod de- „ ſcendit de cœlo, conceptæ de Spiritu „ carnis cauſa eſt .... Quod autem in „ cœlis eſt, naturæ ſemper manentis pote- „ ſtas eſt .... Per hoc ergo, & de cœlo de- „ ſcen-

„ ſcendit, & Filius hominis eſt, & in cœ-
„ lis eſt: quia Verbum caro factum non
„ amiſerat manere quod Verbum eſt.

Ad ſecundam ſic reſpondet Hilarius: “ Ipſe autem Dominus, hujus nativitatis ſuæ myſterium pandens, ſic locutus eſt: Ego ſum panis vivus qui de cœlo deſcendi. Si quis manducaverit de meo pane, vivet in æternum; ſe panem dicens. Ipſe enim ſui corporis origo eſt. Et ne Verbi virtus atque natura defeciſſe a ſe exiſtimaretur in carne, ſuum rurſum panem eſſe dixit: ut per hoc quod deſcendens de cœlis panis eſt, non ex humana conceptione origo eſſe corporis exiſtimaretur, dum cœleſte eſſe corpus oſtenditur. At vero cum ſuus panis, aſſumpti per Verbum corporis eſt profeſſio; ſubjecit enim: Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & ſanguinem ejus biberitis, non habebitis vitam in vobis. Et quia id quod Filius hominis eſt, & panis de cœlis ipſe deſcendit, per panem ſuum de cœlo deſcendentem, & per carnem ac ſanguinem Filii hominis, & conceptæ ex Spiritu ſancto & natæ ex Virgine carnis intelligatur aſſumptio. „

Urgebis, 1. Cor. 15. habetur: *Primus homo de terra terrenus, ſecundus homo de cœlo cœleſtis*. Igitur Chriſtus habuit carnem mere cœleſtem, vel phantaſticam. Confirmatur: Idem Apoſt. 1. Cor. 15. 50. damnat carnem, dicendo: *Caro & ſanguis regnum Dei poſſidere non poſſunt*. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo conſequens: Habuit carnem cœleſtem originative, in quantum deſcendit de cœlo, concedo: entitative & formaliter, nego. Ita Hilarius ibidem, his verbis: “ Abſolute autem B. Apoſtolus etiam hujus enarrandæ corporeæ nativitatis Sacramentum locutus eſt, dicens: Primus homo de terræ limo: Secundus homo de cœlo; hominem enim dicens, nativitatem ex Virgine docuit: quæ officio uſa materno, ſexus ſui naturam in conceptu & partu hominis executa eſt. Et cum ait, ſecundum hominem de cœlo, originem ejus ex ſupervenientis in Virginem ſancti Spiritus aditu teſtatus eſt. Atque ita cum & homo eſt, & de cœlis eſt, hominis hujus & partus a Virgine eſt, & conceptus ex Spiritu eſt. „

Replicabis: Philipp. 2. Chriſtus dicitur in ſimilitudinem hominum factus: Igitur fuit homo ſolum ſimilitudinarie, & non realiter.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens: Filius Dei dicitur in ſimilitudinem hominum plenam factus, concedo: vacuam & inanem, nego. Filius dicitur ſimilis Patri & Matri, quia eorum habet naturam: Igitur ſimilitudo dicit naturæ realitatem. Solutio eſt D. Thomæ 4. contra Gentes cap. 29. his verbis: “ Fictionis intellectus excluditur ab hoc quod dicit in ſimilitudinem hominum factus, per quod dicitur, formam ſervi accipiens. Manifeſtum eſt autem formam pro natura poni, & non pro ſimilitudine, ex hoc quod dixerat, qui cum in forma Dei eſſet: ubi pro natura ponitur forma. Non enim ponitur, quod Chriſtus fuerit ſimilitudinarie Deus ..... Excluditur etiam fictionis intellectus per hoc quod ſubdit: factus obediens uſque ad mortem. Non igitur ſimilitudo accipitur pro ſimilitudine apparentiæ: ſed pro vera ſimilitudine ſpeciei, ſicut omnes homines ſimiles ſpecie dicuntur. „

Inſiſtens: Si Chriſtus quoad corpus nobis fuit conſubſtantialis, habuit carnem peccatricem: Sed hoc dici non poteſt; unde Valentiniani, teſte Tertulliano, Lib. de carne Chriſti cap. 19. ne facerent carnem Chriſti vitioſam, dixerunt eſſe cæleſtem, & a ſolo Deo emanatam. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Si habet carnem ex voluntate viri, concedo: ſi ex operatione Spiritus ſancti, nego. Fuit igitur caro Chriſti ſimilis noſtræ quantum ad naturam, non quantum ad culpam, juxta illud Apoſtoli Hebr. 4. *Non enim habemus Pontificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris, tentatum autem per omnia pro ſimilitudine abſque peccato.*

Oppones II. Contra ſecundam concluſionem: Pſal. 3. habetur: *Non dabis ſanctum tuum videre corruptionem*; quod omnes interpretantur de Chriſto. Igitur Chriſtus non habuit corpus paſſibile ſicut nos.

Reſpondeo diſtinguendo Antecedens: Non dabit videre corruptionem putredinis, concedo: corruptionem mortis, quæ con-

ſiſtit

ſiſtit in ſola ſeparatione animæ a corpore, nego. Et ſimiliter conſequens diſtinguendum eſt.

Inſtabis: Chriſtus habuit corpus, ſimile corpori Adami in ſtatu innocentiæ: Sed tunc corpus Adæ erat incorruptibile: Igitur & corpus Chriſtus dum erat in via.

Reſpondeo I. Chriſtum habuiſſe corpus ſimile corpori Adami, exceptis paſſionibus & peccato. Ita Leontius Byzantinus, antiquus Theologus, qui tres libros adverſus Eutychianos & Neſtorianos edidit, quique referuntur Tomo 4. Bibliothecæ Patrum.

Reſpondeo II. diſtinguendo minorem: Corpus Adami erat incorruptibile in ſtatu innocentiæ, extrinſece ſolum & per privilegium, inquit divus Thomas, in quantum uti poterat fructu vitæ, reparante vires, concedo: ratione ſui, nego. Cum enim quatuor elementis conſtaret, erat diſſolubile & corruptibile. Sed & illam habuiſſet corpus Chriſti dotem, ſi Filius Dei voluiſſet effundere continuo divinitatis influxum ſuper carnem, immo & manſiſſet corpus ita ab infirmitatibus immune, ut neque eſuriiſſet, neque dolores paſſus fuiſſet Chriſtus, ut obſervat Damaſcenus.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Filius Dei veram aſſumpſit carnem.

PRIMO: Hoc innuit paſſim Scriptura ſacra, maxime quatuor Evangeliſtæ, qui fuſo calamo Verbi incarnati paſſionem deſcribunt; tum & Rom. 1. habetur de Filio Dei: *Qui factus eſt ei ex ſemine David ſecundum carnem.* Et Gal. 4. 5. ex muliere factus dicitur.

Secundo: Hanc eamdem veritatem annuntiat Traditio Patrum. Hanc Irenæus Lib. 3. cap. 32. Athanaſius Orat. 4. & alii. Hanc Concilium Nicænum in ſuo Symbolo, in quo Filius Dei ex Maria Virgine homo factus conclamatur.

Tertio: Si Chriſtus non habuiſſet veram carnem, neque pro nobis paſſus fuiſſet, & ſic tota noſtra Religio funditus ſubverteretur.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

PRIMO: Verbum idem eſt quidem in cœlo & in terra; ſed antequam incarnaretur non habebat corpus, nunc vero habet, & habuit paſſibile dum erat viator.

Secundo: Apoſtolus non abjudicat Chriſto carnem, cum 1. Cor. 15. primum hominem fuiſſe terrenum, ſecundum vero cœleſtem aſſerat; eo quippe loci hoc inter Chriſtum & Adamum ſtatuit diſcrimen, quod prior fuerit peccato terrenus, Chriſtus vero ſua ſanctitate & impeccabilitate cœleſtis.

Tertio: Filius Dei incarnatus, habuit quidem naturæ noſtræ defectus, ſed non vidit vitiorum & peccati corruptionem.

SECTIO SECUNDA.

Utrum Sanctus Hilarius abnuerit Chriſti paſſibilitatem?

Concluſio negativa.

PROBATUR hoc ratiocinio. Ille non abnegavit in Chriſto paſſibilitatem, qui diſerte aſſerit Chriſtum, ea omnia quæ hominis ſunt ad exemplum habuiſſe. II. Non ſimulaſſe ſe eſſe hominem. III. Natum eſt Virgine Maria, & ab infantia uſque dum ultimum ſuæ vitæ diem clauderet ſitim & famem, ſicut ceteros homines expertum fuiſſe. IV. Paſſum fuiſſe dolores, vulnera, & ipſam mortem: demum patiendo factum eſſe pro nobis peccatum, hoc eſt, noſtrorum ſcelerum luiſſe pœnas: Atqui ea omnia propugnavit Hilarius; nuſquam igitur Chriſti negavit paſſibilitatem. Probatur minor, quoad ſingulas partes.

De primo momento ſic loquitur Comment. in Pſalmos cap. 35. numer. 7. " Ut „ abſolutiſſimum nobis humanæ humilita- „ tis Chriſtus eſſet exemplum, omnia „ quæ hominum ſunt, & oravit, & paſ- „ ſus eſt. „

De ſecundo, in Pſalm. 141. num. 1. ait: " Ut ipſe non ſimulatus homo, ſed ve- „ rus poſſet intelligi. „

De tertio, Lib. 3. de Trinitate num. 10. " Sed quomodo, *inquit*, clarificandus „ erat

„ erat Filius ? Namque natus ex Virgine „ a cunis & infantia, uſque ad conſummatum virum venerat : per ſomnum , „ famem, ſitim , laſſitudinem , lacrymas „ hominem egerat, etiam nunc conſpuendus , flagellandus , crucifigendus. Quid „ ergo? nobis ſolum hominem in Chriſto „ hæc erant conteſtatura ; ſed non confundimur cruce, non flagellis prædamnamur, non ſputis ſordidamur, clarificat Pater Filium. „ Rurſus Lib. 10. de Trinitate numer. 67. “ Paſſus quidem eſt „ unigenitus Deus quæ homines pati poſſunt. „

De quarto, in Pſalmum 68. numer. 2. & 3. & 4. de eodem Chriſto , ſic habet : “ Salvari ſe ergo orat qui & dixerit , „ Deus Deus meus quare me dereliquiſti ? Introeuntibus enim aquis uſque ad „ animam, ſubjectus morti crucis fiebat, „ cum paſſionum univerſarum impetus uſque ad mortem animæ perrumperet.... „ Verum ineuntium harum paſſionum , „ non aliunde quam ex aſſumptione carnis , & virtus eſt , & poteſtas . Non „ enim incidere in Deum hic infirmitatum noſtrarum terror valebat , aut exercere ſe , niſi in carne corporis noſtri , tamquam in ſubjacente materia , „ potuerant paſſiones; evacuans ergo ſe, „ quippe cui ſubſtantia non erat , non „ jam uſque ad carnis, verum etiam uſque ad mortis profunda deſcendit , & „ omnis in eum terror deſævientis in nos „ tempeſtatis incubuit. „

De quinto ibidem ſic proſequitur num. 9. “ Non fuit ergo in unigenito Deo naturalis infirmitas , ſed aſſumpta : quia „ propter Deum hæc improperia ſuſcepe- „ rit paſſionum.... Suſtinuit ergo improperium propter Deum , dum alienum „ a natura ſua corpus aſſumit , dum ſecundum Apoſtolum , peccati neſcium „ Pater facit eſſe peccatum; dum fit obediens uſque ad mortem crucis , dum „ ipſi exprobratur quod ceteros ſalvans , „ ſe ipſe non ſalvet , dum contumelias „ ſputorum alaparumque perpetitur. „

Confirmatur.

Qui ſuæ fidei habuit & Concilia & Patres & Hiſtoriographos præcones , ille de Incarnatione Dominica bene ſcripſit : Atqui S. Hilarius hujuſmodi pro ſe annumerat præcones: Et probatur. Concilium Chalcedonenſe edit . Reg. p. 310. Act. 1. & 2. pagin. 357. explicat in ſuis decretis Hilarii auctoritate quidquid de Incarnatione ſentiendum ſit . Hieronymus Epiſt. ad Lætam , ait : *Hilarii libros inoffenſo decurrat pede* . S. Auguſtinus Lib. contra Julianum cap. 3. & Theodoretus dialogo 2. magnis efferunt laudibus ſanctum Hilarium, ejuſque doctrinam alacri ſuſcipiunt animo . Quid plura ? Teſte Hieronymo jam jam laudato , Galliarum Eccleſiæ Hilarium ab exilio redeuntem velut eximium fidei defenſorem non ſine magno animi jubilo ſuſceperunt : Ergo &c.

Proponuntur ſimul & ſolvuntur objectiones.

Objicies: Videtur Hilarius non agnoviſſe veram in Chriſto carnem. Igitur nec paſſibilitatem. Probatur Antecedens. Lib. 10. de Trinitate numer. 35. ſic loquitur : “ Genuit etenim ex ſe corpus, ſed quod „ conceptum eſſet ex ſpiritu, habens quidem in ſe ſui corporis veritatem , ſed „ non habens naturæ infirmitatem. „ Ergo &c.

Reſpondeo I. Solutionem patere ex ipſis Hilarii verbis, dum dicit, *Habens quidem in ſe ſui corporis veritatem* .

Reſpondeo II. negando Antecedens . Ad probationem diſtinguo : Corpus Chriſti dicitur conceptum ex ſpiritu , id eſt, operatione Spiritus ſancti, concedo: ſine carne & corpore, nego. Iſtud intercedit inter nos & Chriſtum diſcrimen, quod habeamus & Patrem & Matrem homines , Chriſtus vero dumtaxat matrem, & quidem Virginem immaculatam ; hinc non ſolum eſt homo, ſed & Deus, juxta illud Angeli Lucæ 1. 35. *Virtus Altiſſimi obumbrabit tibi ; ideoque & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur filius Dei.*

Ad id vero quod S. Doctor dicit, Corpus Chriſti non fuiſſe infirmum , diſtinguo : infirmitate culpæ & concupiſcentiæ , concedo : infirmitate paſſibilitatis , nego . Cenſet enim Hilarius Chriſtum , tum dolore paſſionis , tum mortis humiliatione noſtram operatum fuiſſe ſalutem . Eodem prorſus ſenſu intelligendus venit, cum Lib. 3. de Trinitate num. 19. aſſerit BB. Virginem Mariam Chriſto dediſſe

diſſe carnem, quæ non erat ex elementis noſtris compaginata, intelligas velim, corruptibilibus; ibidem enim ſic loquitur: " Certe non ſuſcepit, *Maria*, quod edi„ dit, ſed caro carnem ſine elementorum „ noſtrorum pudore provexit. „ Eodem prorſus modo loquitur ſanctus Leo Serm. 5. de Nativitate Domini cap. 4.

Inſtabis Ibid. Lib. 10. de Trin. num. 16. " Non enim ex ſe corpori Maria origi„ nem dedit. „ Igitur Chriſtus juxta ſententiam Hilarii non habuit corpus paſſibile ex Maria. Confirmatur: paſſim dicit conceptionem Chriſti ſpiritualem. Ergo &c.

Reſpondeo I. illa verba, *ex ſe*, non reperiri in antiquis Codicibus, ſed ab Eraſmo fuiſſe addita, ut ſubnotant eo loci PP. Benedictini.

Reſpondeo II. diſtinguendo: Corpus Chriſti non fuit a BB. Virgine productum ut a prima cauſa, ſed a Spiritu ſancto, concedo: ut a cauſa ſecunda, nego. Sic enim habetur ibidem num. 35. " Ex con„ ceptu Spiritus ſancti Virgo progenuit: „ quod licet ſexus ſui officio genuerit, „ tamen non terrenæ Conceptionis ſuſ„ cepit elementis. Genuit etenim ex ſe „ corpus, ſed quod conceptum eſſet ex „ ſpiritu; habens quidem in ſe ſui cor„ poris veritatem, ſed non habens natu„ ræ infirmitatem. „

Ad confirmationem diſtinguo: Caro Chriſti eſt ſpiritualis cauſaliter, quia eſt miraculoſa & ab unione Verbi, quod a ſancto Juſtino Apolog. 2 vocatur ſpiritus, concedo: per excluſionem veræ carnis, nego. Hilarius in 12. libris de Trinitate totus incumbit, ut Verbi adverſus Arianos probet divinitatem, quocirca accurate diſtinguit in Chriſto id quod Dei, & hominis eſt.

Contra: Lib. 10. de Trinitate num. 35. ſic effatur: " Licet, *Maria*, ſexus ſui of„ ficio genuerit, tamen non terrenæ con„ ceptionis ſuſcepit Elementis. „ Sed conceptio quæ non eſt terrena, nullo modo eſt corporea: Ergo &c.

Reſpondeo ſolutionem patere ex dictis, & Hilarium ſolummodo loqui de elementis vitiatis; hæc enim immediate ante, ait: " Quamvis forma corporis noſtri eſ„ ſet in Domino, non tamen in vitioſæ „ infirmitatis noſtræ eſſet corpore. „

Solvuntur alia argumenta, eaque ſpecialia.

Oppones: Qui omnem omnino dolorem a Chriſti corpore eliminavit, omnem prorſus a Chriſto excluſit paſſibilitatem: Atqui ita ſcripſit Hilarius Lib. 10. de Trinitate num. 23. his verbis: " Homo „ itaque Jeſus Chriſtus unigenitus Deus „ per carnem & Verbum ut hominis fi„ lius, ita & Dei Filius hominem verum „ ſecundum ſimilitudinem noſtri hominis, „ non deficiens a ſe Deo, ſumpſit; in „ quem quamvis aut ictus incideret, aut „ vulnus deſcenderet, aut nodi concurre„ rent, aut ſuſpenſio elevaret, afferrent „ quidem hæc impetum paſſionis, nec ta„ men dolorem paſſionis inferrent. „ Er„ go &c.

Reſpondeo I. nonnullos exiſtimare S. Hilarium eo loci Chriſti abnuiſſe paſſibilitatem, ſed poſtea ſeſe retractaſſe. Sic propugnat S. Bonaventura Lib. III. Sententiarum diſtinct. 16. q. 1. art. 1. aſſeritque ſe hoc audiviſſe a Guillelmo Pariſienſi, iſte vero teſtatur legiſſe librum retractationis. Quinimmo Petavius Lib. 10. de Incarnatione cap. 5. exiſtimat & ſcribit hunc librum eſſe Hilarii commentarium in Pſalmos, quem abſolutis libris de Trinitate, ſanctus Doctor conſcripſit. Sed contrarium ex probationibus affulget. Unde

Reſpondeo II. negando minorem. Ad probationem diſtinguo: Chriſtus dolorem non ſenſit in divinitate, concedo: in humanitate, nego. In libris de Trinitate debellat, ut jam dictum eſt, Arianos, qui vel ipſum Verbum & mœſtum fuiſſe, & trepidaſſe tempore paſſionis autumabant: Sic enim de his loquitur cap. 31. in Matth. tum Lib. 10. de Trinitate. In priori loco: " Ea opinio eſt, *inquit*, „ quod cadere propter ſe mœſtitudo in „ Deum potuerit, eumque futuræ paſ„ ſionis metu fregerit, quia dixerit, Tri„ ſtis eſt anima mea uſque ad mortem, & „ qui volunt ex infirmitate corporis ærum„ nam ſpiritui adhærere. „ Rurſus de Trin. Lib. 10. num. 9. eos ſibi debellando proponit, qui volebant Chriſtum: " Non „ in natura eum impaſſibilis Dei fuiſſe; „ ut qui timuit & doluit, non fuerit vel „ in ea poteſtatis ſecuritate quæ non ti-

met,

Digitized by Google

„ met, vel in ea ſpiritus incorruptione „ quæ non dolet; ſed inferioris a Deo Pa- „ tre naturæ, & humanæ paſſionis trepi- „ daverit metu, & ad corporalis pœnæ „ congemuerit atrocitatem. „

Inſtabis : Hac diſtinctione non uſus eſt S. Hilarius Lib. 10. de Trinitate, & hac data petiiſſet principium, quandoquidem Ariani non dicebant Verbum Deum. Ergo &c.

Reſpondeo I. S. Hilarium debuiſſe ſic loqui, quia varii generis erant Ariani: quidam enim dicebant Verbum creaturam, quidam Deum, ſed humanitate permixtum: quidam etiam vices animæ, quidam vices intellectus gerere effutiebant: contendit autem Hilarius dolorem non cadere in divinitatem, ſive diſtincta eſſet ab humanitate, ſive carni commixta juxta alios; hinc argumentando ad hominem, omnium explodit commenta.

S. Doctor eſt ſui ipſius interpres Lib. 9. de Trinitate, bis verbis: " Salva Unige- „ niti in ſe veritate ſecundum carnis in- „ firmitatem, fletum, ſomnum, ſitim, „ laſſitudinem, metum paſſus eſt. „ Rurſus Lib. 10. de Trinitate num. 47. 67. " Paſſus quidem eſt unigenitus Deus quæ „ homines pati poſſunt. „ Et num. 47. ait, Chriſtum: " Secundum hominem pro no- „ bis infirma omnia pati, ſed ſecundum „ Deum in his omnibus triumphare. „

Jam ad argumenti probationem diſtinguo: Hilarius petiiſſet principium, ſi omnes Ariani dixiſſent Verbum meram creaturam, concedo: ſi e contra, nego. Igitur ad eos debellandos debuit in eo potiſſimum principio ſemper inſiſtere, quod Chriſtus ut Deus nuſquam paſſus ſit.

Inſiſtes: Atqui ex Hilario Chriſtus Dominus nec ſitim, nec famem, ceteroſque paſſibilitatis effectus expertus eſt: Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Comment. in Matth. cap. 3. num. 2. ſic loquitur: " Igitur cum eſuriit Dominus, non ine- „ diæ ſubrepſit operatio. „ Ergo &c.

Reſpondeo I. contrarium ex modo dictis patere Lib. 9. de Trinitate. Reſp. 2. negando minorem. Ad probationem diſtinguo: Chriſtus inediam radicalem non paſſus eſt, concedo: formalem & actualem, nego. Inedia & ceteræ ejuſmodi paſſiones poſſunt conſiderari dupliciter; primo quidem radicaliter, quatenus a radice vitiata in pœnam peccati promanant, deinde vero formaliter & actualiter pro ut ſunt quædam affectiones ad naturam corpoream animatam ſubſequentes. Priori modo fames & hujuſmodi aliæ paſſiones non fuerunt in Chriſto, bene vero poſteriori. Quod autem ſanctus Doctor in primo tantum ſenſu loquatur, patet ex multis locis, maxime ex Libro 10. de Trinitate num. 25. ubi de Chriſto ſic loquitur: " Habuit enim corpus, ſed origi- „ nis ſuæ proprium, neque ex vitiis hu- „ manæ exiſtens, ſed in formam corporis „ noſtri virtutis ſuæ poteſtate ſubſiſtens. „ Audis nomine virtutis, intelligere Verbum Deum?

Reſpondeo III. ut ſupra: Chriſtus ſitim, & ſimilia ut Deus & ratione ſuæ virtutis ſeu perſonæ non expertus eſt, concedo: ratione humanitatis, nego. Nam immediate poſt verba in objectione laudata hæc ſubjungit: " Sed virtus illa quadragin- „ ta dierum non mota jejunio, naturæ ſuę „ hominem dereliquit. Non enim erat a „ Deo diabolus, ſed a carne vincendus: „ quam utique tentare auſus non fuiſſet, „ niſi in ea per eſuritionis infirmitatem, „ quæ ſunt hominis recognoviſſet. „

Contra : Atqui juxta Hilarium nullo modo paſſus eſt Chriſtus: Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Qui ibidem Lib. 10. de Trinitate num. 45. aſſerit Chriſtum non magis expertum fuiſſe doloris impreſſionem quam pueri in fornace Babylonica exiſtentes, dubio-procul veras ab eo eliminat paſſibilitatis affectiones: Atqui ſic ſcribit eo loci his verbis: " Quæro enim „ an paſtas ad fomenta exæſtuandi Baby- „ loniæ fornacis flammas Iſraelitæ pueri „ timuerint, & utrum in illud noſtræ „ conceptionis corpus metus tanti ignis „ inceſſerit .... Certe hæc natura corpo- „ ris erat, ut & uri ſe timeret, & poſ- „ ſet uri. Quod ſi per ſpiritum fidei ter- „ rena corpora, id eſt, ſecundum elementa cauſarum communium initiata, ne- „ que uri potuerunt, nec timere: quæ „ ergo per fidem Dei in homine contra „ naturam ſunt, ea in Deo ſecundum vir- „ tutem ſpiritus ad naturæ originem in- „ choata, non ſunt naturaliter æſtimanda. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum, Ad probatio-

bationem diſtinguo: Et comparatio unum tantummodo probat, ſcilicet Chriſtum non paſſum fuiſſe ut Deum, concedo: ut hominem, nego. Sicut enim ex Hilario pueri virtute divina in fornace immaculati permanſerunt, ſic & Chriſtus in perſona, hoc eſt, ſecundum virtutem, quod quidem eſt ſupra naturam. Sanctus Doctor eſt ſui ipſius interpres, his verbis in objectione laudatis: " Quæ ergo per „ fidem Dei in homine contra naturam „ ſunt, ea in Deo homine ſecundum virtutem ſpiritus ad naturæ originem inchoata, non ſunt naturaliter æſtimanda. „

Lanfrancus epiſt. ad Romaldum Pictavienſem Abbatem relata a Baronio Tomo 11. Annalium ad annum 1088. ſic explicat Hilarium: " Cum itaque ſanctus Hilarius ait: quia homini aſſumpto a Filio „ Dei ictus & vulnera paſſionem afferrent, „ non tamen dolorem paſſionis inferrent, „ ut ſi telum aquam perforet &c. Idem „ eſt ac ſi diceret: homo aſſumptus impetum paſſionis, & vim doloris ſenſit, „ Deus aſſumens non ſenſit. „

Replicabis: Qui aſſerit Chriſtum in paſſione non majorem doloris impreſſionem ex ictibus quibus corpus ſuum exagitatum eſt, ſenſiſſe quam aut aerem, aut aquam ex immiſſione ſagittæ, certe omnem veram paſſibilitatem a Chriſto ut homine excludit: Atqui ſic ſcribit S. Hilarius Lib. 10. de Trinitate num. 23. " Homo itaque „ Jeſus Chriſtus .... in quo quamvis aut „ ictus incideret, aut vulnus deſcenderet, aut nodi concurrerent, aut ſuſpenſio elevaret, afferrent quidem hæc impetum paſſionis, non tamen dolorem „ paſſionis inferrent: ut telum aliquod, „ aut aquam perforans, aut ignem compungens, aut Aera vulnerans, omnes „ quidem has paſſiones naturæ ſuæ infert, „ ut perforet, ut compungat, ut vulneret, ſed naturam ſuam in hæc paſſio illata non retinet, dum in natura non „ eſt, vel aquam forari, vel pungi ignem, „ vel aerem vulnerari, quamvis naturæ „ teli ſit vulnerare, & compungere & „ forare. „ Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem: Ad probationem diſtinguo: Et facta comparatione S. Hilarius excludit ſolum a Chriſto dolorem corruptorium, concedo: dolorem verum, nego. Duplex diſtinguendus eſt dolor, unus corruptorius, qui ex peccato originali & mentis perturbatione promanat: alter vero ex læſione ſeu partium corporis diviſione, juxta illud tritum axioma: *Senſibile poſitum ſuper ſenſum facit ſenſationem*. Priorem non expertus eſt Chriſtus, ut non ſemel oſtenſum eſt, bene vero poſteriorem. S. Hilarius ſuam prodit mentem ibidem, his verbis: " Paſſus quidem eſt Dominus Jeſus Chriſtus dum „ cæditur, dum ſuſpenditur, dum crucifigitur, dum moritur. „ Et iterum atque iterum ex profeſſio in Pſal. 53. num. 12. " Quamquam, *inquit*, paſſio illa non „ fuerit conditionis & generis, quia in„ demutabilem Dei naturam nulla vis injuriosæ perturbationis offenderet; tamen „ ſuſcepta voluntarie eſt, officio quidem „ ipſa ſatisfactura pœnali, non tamen pœnæ ſenſu læſura patientem: non quod illa lædendi non habuerit pro ipſa paſſionis qualitate naturam; ſed quod dolorem divinitatis natura non ſentit. Paſſus ergo eſt Deus, quia ſe ſubjecit voluntarius paſſioni: Sed ſuſcipiens naturales ingruentium in ſe paſſionum, quibus dolorem patientibus neceſſe eſt inferri, virtutes, ipſe tamen a naturæ ſuæ „ virtute non excidit, ut doleret. „ In nobis ictus ex dolore perturbationem animi cauſat: e contra vero in Chriſto non cauſavit, quia Deus. Et hoc argumento, ejus probat divinitatem contra Arianos S. Doct.

Perſiſtes: Qui verbis expreſſis omnem a Chriſto eliminat paſſibilitatem, citra dubium non credidit Chriſtum vere paſſibilem fuiſſe: Atqui S. Hilarius ſic opinatus eſt: Lib. de Synodis num. 49. ubi de Chriſto, ait: " Pati potuit, & paſſibile eſſe „ non potuit. „

Confirmatur Lib. 10. de Trin. num. 23. ab eodem propellit metum qui eſt veræ paſſibilitatis effectus, his verbis: " At vero Dominici corporis ſola iſta natura „ ſit, ut ſua virtute, ſua anima feratur „ in humidis, & inſiſtat in liquidis, & „ extructa tranſcurrat: quid per naturam „ humani corporis conceptam ex ſpiritu „ carnem judicamus? Caro illa, id eſt, „ panis ille de cœlis eſt, & homo ille „ de Deo eſt. Habens ad patiendum quidem „ corpus, & paſſus eſt; ſed naturam non „ habens ad dolendum. „ Multis momentis

eo loci S. Doctor probat Chriſtum fuiſſe impaſſibilem: Primo quidem, ex eo quod contra naturam corporis paſſibilis non gravitaret in aquis. II. Quia ejus caro Spiritus ſancti operatione fuerat concepta. III. Ex eo quod Chriſtus non habuerit paſſiones corruptorias. IV. Ait in ſpeciem fuiſſe viſum Chriſtum pati, ut ſuæ carnis demonſtraret veritatem, tametſi non haberet naturam ad dolendum. V. Demum Lib. 10. de Trin. num. 27. de metu, ſic loquitur: " Anne timuit qui „ armatis ad corripiendum ſe obvius prodiit? Et in corpore ejus infirmitas fuit, „ ad cujus occurſum conſternata perſequentium agmina conciderunt, & majeſtatem ingerentis ſe ad vincula non ferentes ſupinatis corporibus reciderunt? „ Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem: Ad probationem diſtinguo: Chriſtus paſſibilis eſſe non potuit paſſione corruptoria, quæ infert animi mutationem & dejectionem, concedo: vox quippe *paſſibilitas* ſubindigitat corruptam in perſona radicem. Paſſibilitate vera, & ab omni peccati fæce immuni, nego. Solutio patet ex dictis, & ibidem S. Doctor eſt ſuæ mentis interpres, his verbis immediate ſubſequentibus: " Verbum autem quod caro factum „ eſt, licet ſe paſſioni ſubdiderit, non tamen demutatum eſt paſſibilitate patiendi. Nam pati potuit, & paſſibile eſſe „ non potuit, quia paſſibilitas natura infirmis ſignificatio eſt; paſſio autem eſt „ eorum quæ ſint illata perpeſſio: quæ „ quia indemutabilis Deus eſt, cum tamen Verbum caro factum ſit, habuerunt in eo paſſionis materiam ſine paſſibilitatis infirmitate. „

Ad confirmationem illa poſteriora verba, *Naturam non habens ad dolendum*, diſtinguo: Ex neceſſitate, concedo: ex diſpenſatione, nego. Hæc eſt inter Chriſtum & nos diſcrepantia, quod ſi voluiſſet, effuſione in corpus virtutis divinæ & miraculoſæ, ne minimum quidem expertus fuiſſet doloris gradum, ſicut ejuſdem virtutis energia non gravitando ambulabat ſuper aquas; nos vero e contra: hinc ex diſpenſatione, ut noſtram operaretur ſalutem, voluit pati & doloribus affici, quo quidem argumento S. Hilarius urget Arianos, & Verbi incarnati irrefragabiliter probat divinitatem. Solutio in ipſis ejus affulget verbis: *Habens ad patiendum quidem corpus, & paſſus eſt*. Eſt quoque divi Thomæ, qui Comment. in Joannem explicans iſta verba: c. 4. 6. *Jeſus ergo fatigatus ex itinere;* ait, fatigatus eſt quia voluit, ſicut eſuriit quando voluit, ſi vero noluiſſet, neque magis eſuriiſſet quam priſtinis quadraginta diebus; ſed maxime 3. p. q. 15. art. 5. ubi propoſito ſibi argumento ex auctoritate S. Hilarii dicentis de Chriſto: *In quo quamvis, aut ictus incideret, aut vulnus deſcenderet, aut nodi concurrerent, &c.* ad primum ſic reſpondet: " In omnibus „ illis verbis & ſimilibus Hilarius a carne „ Chriſti non veritatem doloris, ſed neceſſitatem excludere intendit .... ut ea „ ratione dicatur caro Chriſti non ſubjacuiſſe neceſſitati horum defectuum, quia „ non fuit in ea peccatum. Unde ſubdit, habuit enim ſcilicet *Chriſtus*, corpus, ſed originis ſuæ proprium, neque „ ex vitiis humanæ conceptionis exiſtens, „ ſed in forma corporis noſtri virtutis „ ſuæ poteſtate ſubſiſtens. Quantum tamen ad cauſam propinquam horum defectuum, quæ eſt compoſitio contrariorum, caro Chriſti ſubjacuit neceſſitati „ horum defectuum. „

Ad rationes ulteriores in contrarium, dico ad primam, nemini mirum videri debere, ſi S. Hilarius concludat ex eo quod corpus Chriſti in aquis non gravitaverit, naturam non habuerit ad dolendum, quippe qui ſolum intelligat non habuiſſe naturam ad dolendum ex neceſſitate. Altera ratio probat tantummodo corpus Chriſti non fuiſſe ex elementis corruptibilibus compaginatum. Ad tertium, patet ſolutio ex ſupra dictis. Ad quartum, diſtinguo: Habuit ſimilitudinem carnis peccati, concedo: in hoc ſenſu Apoſtolus ait, Chriſtum factum eſſe pro nobis peccatum, hoc eſt, loco noſtro luiſſe pœnas criminis: ſimilitudinem veræ carnis, ſubdiſtinguo: plenam, quæ carnis realitatem non excludit, concedo: in iſto prorſus ſenſu Hebr. 1 Filius Dei paternæ ſubſtantiæ dicitur figura: vacuam, nego. Ad poſtremam & palmarem diſtinguo: Chriſtus non timuit per dominationem paſſionis, ſicut in nobis contingit; timor quippe animi dejectionem ſæpius operatur, concedo: timore proprie dicto, qui eſt mali imminen-

minentis ſimplex apprehenſio, nego. Solutio colligitur ex ipſo Hilario, qui ibidem poſt illam vocem *reciderunt*, ſubjungit: *Quam igitur infirmitatem dominatam hujus corpori credis, cujus tantam habuit natura virtutem.*

Repones: Qui docet Chriſtum non paſſum fuiſſe ſecundum corporis virtutem, ab eo abnegat veram paſſibilitatem: Atqui S. Hilarius ſic prædicat, juxta illud Lib. 10. de Trinit. num. 23. de Chriſto: " Virtus corporis ſine ſenſu pœnæ, vim „ pœnæ in ſe deſævientis excepit. „ Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem, diſtinguo: Et eo loci nomine virtutis intelligit hypoſtaſim, ſeu perſonam divinam, quæ non niſi active, ut ſæpius dictum eſt, paſſa eſt, concedo: ipſam corporis ſubſtantiam, nego. Audiendus eſt de hoc momento ipſe ſanctus Doctor; ibidem enim num. 47. de eodem Chriſto, ſic loquitur. " Paſſus igitur u„ nigenitus Deus eſt, omnes incurrentes „ in ſe paſſionum noſtrarnm infirmitates; „ ſed paſſus virtute naturæ ſuæ, ut & „ virtute ſuæ naturæ natus eſt. „ Rurſus ibidem. " Secnndum quod ita ex in„ firmitate corporis noſtri, paſſus in cor„ pore eſt, ut paſſiones corporis ſui vir„ tute ſuſciperet. „ Audis S. Hilarinm nomine virtutis in Chriſto, quandoque intelligere perſonam, ut in loco pro objectione adducto, quandoque etiam hominis naturam, quæ ex infirmitate paſſa eſt, ut in poſterioribus auctoritatibus.

Perſiſtes: Idem Lib. 9. de Trinit. num. 14. ſcribit, Chriſtum ne minimum quidem paſſum fuiſſe. Ergo &c. Probatur antecedens. Ibi ſic loquitur: " Evacua„ tio eo profuit, ut proficiat forma ſervi „ non ut Chriſtus, qui in forma Dei „ erat, Chriſtus eſſe non maneat, cum „ formam ſervi, non niſi Chriſtus acce„ perit. „ Ergo &c.

Reſpondeo negando antecedens. Ad probationem, diſtinguo: Et nomine Chriſti intelligit Verbum, ut vel ex ipſis conſtat terminis: *Formam ſervi non niſi Chriſtus acceperit*; concedo: concretum, ſeu compoſitum ex divinitate ſimul, & humanitate coaleſcens, nego. Verbum incarnatum ab antiquis Patribus nomine Chriſti, & nomine Jeſu celebratur; priori nomine intelligunt Deum Verbum, poſteriori vero Mediatorem, hoc eſt, Verbum reduplicative ut incaruatum. Sic Juſtinus Martyr Apologia 1. his verbis: " Filius Dei qui ſolus proprie dicitur „ Filius, Chriſtus quidem in eo quod „ Deus per illum omnia conformavit, at„ que ornavir, appellatur.... Jeſus vero „ & hominis & Salvatoris nomen & de„ ſignationem habet. „ Sic & Hilarius. Quod autem a Chriſto paſſibilitatem non excludat, ex eo liquet, quia ibidem dicit eumdem eſſe qui paſſus eſt, et ſe ſe exinanivit, ac eum qui formam ſervi accepit: " Non alius, *inquit*, atque diverſus „ eſt, qui ſe exinanivit, et qui formam „ ſervi accepit. „ Et rurſus ibidem: " Qui in forma Dei manebat, formam „ ſervi accepit, per quam obediens uſque „ ad mortem fuit. „

Ceterum tantnm abeſt, ut S. Hilarius in locis pro objectione laudatis et ſimilibus aliquid a Chriſti paſſibilitate detrahat, quin potius irrefragabili probat argumento divinitatem Verbi adverſus perfidiam Arianam, contendendo Chriſtum quidem vere paſſum fuiſſe, ſed non ex neceſſitate, aut naturæ defectibilitate, aut etiam ex doloris dominatione, ut in nobis accidit, et hoc propter perſonam. Igitur illa erat divina; non alia quippe ex hoc principio ſequitur conſequentia, cum Deus ſolus tot mira operari queat in humanitate.

SYNOPSIS PROBATIONUM

S. Hilarius agnovit Chriſti paſſibilitatem.

PRIMO: Comment. in Pſal. cap. 57. num. 7. ait de Chriſto: " Omnia quæ ho„ minum ſunt et oravit et paſſus eſt. „ Lib. 3. de Trinit. num. 10. dicit Chriſtum fami, ſiti & ceteris humanæ naturæ defectibus fuiſſe ſubditum. Tum in Pſal. 68. num. 2. 3. et 4. ſcribit eumdem Salvatorem ad mortem uſque paſſum fuiſſe.

Secundo: Habet ſuæ fidei præcones Hieronymum Epiſt. ad Lætam, Theodoretum Dial. 2. Habet et Concilium Chalcedonenſe, quod utitur auctoritate S. Praxulis Act. 1. et 2. ad perſtringendos Eutychianos.

Tertio: Fidem ſuam S. Hilarius exilio,

quod paſſus eſt, probavit; hanc & cœlum miraculo magno conſignavit, videlicet mortui reſurrectione, quem S. Hilarius ad vitam evocavit.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET SOLUTIONUM.

PRIMO: S. Doctor quandoque ſcribit carnem Chriſti noſtræ abſimilem fuiſſe, ſed loquitur de radice; noſtra quippe vel ab ipſa conceptione vitiata eſt, ſecus vero caro Chriſti, quippe qui conceptus ſit operante Spiritu ſancto.

Secundo: Nec plus virium habet argumentum deſumptum ex locis S. Præſulis, ubi utens comparatione ſagittæ in aerem, vel in aquas immiſæ abſque utriuſque elementi læſione, ait Chriſtum etiam ex ictibus in ipſum vibratis non fuiſſe paſſum, quandoquidem his & ſimilibus probare intendit contra Arianos, illum non ex neceſſitate, ſicut nos, ſed ſolum ex diſpenſatione dolores & languores noſtros portaſſe.

Tertio: Dum ait S. Hilarius Chriſtum expertum non fuiſſe vulnera in virtute quæ ipſi erat intrinſeca, nomine virtutis intelligit Verbum, quod virtute ſed potius ſubſiſtentia ſua portat humanitatem.

ARTICULUS SECUNDUS.

Utrum unio hypoſtatica facta ſit per commixtionem naturarum?

AD iſtam controverſiam eliquandam tria ſunt diſcutienda, unum de Eutychiana hæreſi, alterum de ejus fautoribus, tertium de dogmate.

SECTIO PRIMA.

Hiſtoria critica hæreſis Eutychianæ.

Ortus.

EUTYCHES anno Chriſti 448. Pontificatus vero S. Leonis IX. Imperii Theodoſii Junioris in Oriente 41. & Valentiniani in Occidente 24. poſt Synodum Epheſinam 18. non parum doctrina excultus, ut colligitur ex epiſtola S. Leonis ad Pulcheriam Auguſtam, qui in Epheſino Concilio contra Neſtorium optime decertaverat, cæco abreptus zelo in contrariam hæreſim lapſus eſt; unicam enim ſic prædicavit in Chriſto perſonam, ut etiam in ipſo unicam voluerit naturam; clam quidem & in ſecreto primum hæc dicebat & docebat; ſed poſtea publice profiteri non erubuit.

Progreſſus.

MONITUS Eutyches ab amicis de hac hæreſi, precipue vero ab Euſebio Dorilæi in Phrygia Epiſcopo, noluit reſipiſcere; hinc Euſebius ad Flavianum Patriarcham CP. illum denuntiavit, ut hæreticum: factum eſt autem anno ſequenti, (ſcilicet 449.) ut Synodus 40. Epiſcoporum Conſtantinopoli habita ſit ad dirimendam controverſiam quorumdam Epiſcoporum: tunc Euſebius obtulit libellum accuſationis contra Eutychetem: iſte iterum atque iterum citatus noluit comparere, citatus tertio inducias ſeptem dierum obtinuit prætextu ſanitatis recuperandæ; quibus elapſis, venit in Concilum ut ad bellum gerendum, turbulenta ſcilicet & Monachorum & Prætorianorum militum phalange, a Florentio Patricio miſſorum ſtipatus; eum quoque comitatus eſt Cryſaphius Eunuchus, favore apud Imperatorem potens, Flaviani quidem hoſtis, ſed Eutycheti, qui illum in Baptiſmo ſuſceperat, addictiſſimus.

Interrogatus Eutyches a Patribus, & a Florentio Patritio, an duas in Chriſto agnoſceret naturas, poſt multas tergiverſationes impium dogma tandem & confeſſus eſt, & pertinaciter propugnavit, ita ut ad illud ejurandum adduci non potuerit; quare per ſententiam latam functionibus Sacerdotii, ſuperioritate & communione Eccleſiæ privatus eſt. Hujus Synodi acta referuntur actione, tum prima, tum ſeptima Concilii Chalcedonenſis. Interea Flavianus acta Concilii ſui ad S. Leonem mittit, qui illa & rata habuit, & ſapientiſſimam epiſtolam, quæ eſt inter ſuas decima, ad Flavianum reſcripſit, ubi dogma fidei pro duobus in

Chri-

Chriſto naturis mirum in modum explicat & probat.

Tum Eutyches ad S. Pontificem, ut judicium CP. declinaret, ſcripſit, ſed incaſſum; unde auctoritate Cryſaphii ab Imperatore obtinuit novum adunari in urbe CP. Concilium, ubi alternata vice proſcriptus, eodem amico patrocinante, Epheſi ſexto idus Auguſti ann. 449. Generale congregatum eſt. Ad illud invitatus eſt ſanctus Leo: Vocati ſunt Orientis Patriarchæ & Metropolitani. Quia vero timebat, ſi Legati SS. Pontificis præſiderent, cauſa caderet, auctoritate regia Dioſcorus Patriarcha Alexandrinus hæreſeos fuligine conſperſus præfuit: hinc & factum eſt, quod vix extincta hæreſi Neſtorii, Eutychiana altas jecerit radices: Barſumas Archimandrita, immanis ſiccarius huic adſuit conventui.

Convenere ad Synodum 360. Epiſcopi. Ab eo propulſus eſt Theodoretus, Imperatoris quidem nomine & auctoritate, ſed revera malis artibus Eutychianorum, qui timebant & ipſius doctrinam, & pro fide zelum. Flavianus quidem ibi admiſſus eſt, ſed ut reus: ceterum omnia per vim facta ſunt & actitata, unde iſtud Concilium nominatum eſt Latrocinium Epheſinum.

Lectis Imperatoris litteris, SS. Pontificis Oratores petierunt, ut & epiſtola S. Leonis legeretur, ſed impedivit Dioſcorus Præſes. Tum introductus eſt Eutyches, qui libellum fidei ſuæ dedit; Euſebius vero Dorylæus ejus accuſator, rejectus eſt. Relecta quidem fuerunt Concilii CP. acta, quibus Eutyches damnabatur, ſed reſciſſa ſunt: Flavianus & Euſebius dignitate ſua exuti fuere, eo quod, inquiebat Dioſcorus, novam fidei regulam contra decretum Concilii Epheſini cudiſſent: Epiſcopi militum metu, quos Dioſcorus paratos habebat, ſubſcripſerunt omnibus actibus, Flavianus vero, eo quod ſummum Pontificem appellaſſet, juſſu Dioſcori & Barzumæ, plagis crudeliter affectus, triduo poſt Martyr obdormivit in Domino. Eutyches in priſtinum gradum reſtitutus eſt, Theodoretus vero & Ibas exauctorati ſunt, eo quod Flaviano faviſſent: Sed e manibus Dioſcori & aliorum ereptus Hilarius Diaconus Romam venit, & S. Leonem certum fecit de actibus nefandi illius Concilii, ut ipſe teſtatur in ſua ad plebem & Clerum CP. epiſtola: ipſe vero acta reſcidit, & damnavit Dioſcorum; ſed iſte par pari reddere volens, congregatis quibuſdam Epiſcopis, ſanctum Leonem perſtringere auſus eſt.

Interitus ſeu proſcriptio.

IMPERATOR ſe illuſum comperiens, Cryſaphium malorum architectum relegavit, ipſam ſuam uxorem, Eutychetis patronam poſt crebras objurgationes Jeroſolymam adire coegit, Pulcheriam ſuam ſororem, Cryſaphii & uxoris molitione exulem revocavit, ut ipſa cum eo ſicut antea regeret Imperium, quæ, mortuo fratre, Marciano Imperatori admodum Catholico nupſit.

Marcianus citra moram edictum contra Eutychetem dedit, Flaviani oſſa Conſtantinopolim honorifice & adduci & inhumari curavit, Synodumque generalem primo Nicææ indicavit. Ibi ſexcenti Patres cum Legatis S. Leonis adſuere, quia vero præſentiam Imperatoris exoptabant Præſules, eâ de cauſa Chalcedonem Concilium tranſmiſſum eſt.

Anno igitur 451. Chalcedone adunata eſt Synodus generalis: in ea Dioſcorus ut reus accuſatus eſt: acta utriuſque Synodi Conſtantinopolitanæ confirmata ſunt; Epheſinæ latrocinium proſcriptum. Eutyches anathemate percuſſus, Flavianus vero & Euſebius ab hæreſeos labe purgati ſunt. Dioſcorus abſens ter citatus, & propter errorem & propter injuriam contra ſanctum Leonem aliaque crimina exauctoratus, & excommunicatus fuit: venia vero conceſſa fuit Epiſcopis, qui per vim ſubſcripſerant Concilio Dioſcori, qui juſſu Imperatoris Gangram exulavit, ubi ærumnis confectus obiit; Eutyches vero in exilium etiam actus, ibi ultimum clauſit diem, ſed quo mortis genere, non ſatis conſtat.

SECTIO SECUNDA.

An Eutyches propugnaverit hæreſim, quæ illi attribuitur?

NEGAT Vaſquez in 3. part. D. Thomæ diſp. 14. contra quem ſit

CONCLUSIO.

Eutyches tenuit, ſacta unione hypoſtatica, huminitatem fuiſſe converſam in divinitatem.

Probatur multis momentis.

PRIMO: Ex profeſſione fidei Eutychetis, data in Synodo Chalcedonenſi, ut refertur pag. 333. Typographiæ Regiæ, his verbis. *Quoniam confiteor Deum meum, Dominum cœli & terra, hactenus de ejus natura diſputare non mihi perſuadebam: conſubſtantialem autem numquam me dixiſſe confiteor*. Igitur putavit naturam humanam converſam in divinam. Confirmatur: Ibidem pag. 234. ſic proſequitur: *Eutyches Presbyter dicit: nunc Domne ita me habeo. Uſque ad hanc horam metuebam dicere .... Confiteor ex duabus naturis fuiſſe Dominum noſtrum ante adunationem; poſt adunationem vero, unam naturam confiteor.*

Secundo: Eutyches parte 2. Concilii Chalcedonenſis, act. 1. accuſatur ab Euſebio Dorilæi Epiſcopo de hæreſi præfata. Item & act. 6. & ea ſolum de cauſa aduuatum eſt Concilium Chalcedonenſe, in quo quidem proſcriptus eſt Eutyches propter hæreſim præfatam, unde non apparet quo ſcopo excuſetur Eutyches ab errore, quandoquidem dum excuſatur, evacuatur & perſtringitur Synodus Chalcedonenſis. Enim vero Eutyches damnatus eſt poſtquam auditus fuit; in actione quidem tertia Concilii CP. ſub Flaviano, cujus ſententia lecta eſt in Chalcedonenſi, actione 1. Joannes Presbyter a Synodo miſſus ad Eutychetem expoſuit ipſius doſtrinam: & act. 6. Theophilus & Mamas ad ipſum miſſi pro tertia vice ad illum citandum, reſpondit, ut retulerunt: *Abſit a me dicere ex duabus naturis unum Filium.*

Tertio: Ex S. Leone, qui epiſtola ad Flavianum, parte prima Concilii Chalcedouenſis, pag. 22. Typographiæ Regiæ, ſic loquitur de Eutychete: " Verecundiam autem omnem ejus perfidia abjecit, & quam gerebat fidelitatis pellem, „ in noſtra ſancta Synodo aſſerebat inſtanter dicens: Dominum noſtrum Jeſum „ Chriſtum non oportere confiteri de „ duabus naturis poſt humanam ſuſceptionem, cum a nobis unius ſubſtantiæ „ & perſonæ cognoſcatur; neque carnem „ Domini coeſſentialem nobis ſubſiſtere, „ tamquam ex nobis ſuſceptam, & coadunatam Deo Verbo ſecundum ſubſiſtentiam: ſed dicebat, Virginem quidem, quæ eum genuit ſecundum carnem, conſubſtantialem nobis eſſe, ipſum autem Dominum non ſuſcepiſſe ex „ ea carnem conſubſtantialem nobis: & „ corpus Domini non eſſe quidem corpus „ hominis, humanum vero corpus eſſe „ quod ex Virgine; omnium Patrum expoſitionibus contraria ſentiens. „

Quarto: Rurſus ex S. Leone, qui mandat in ſua ad Flavianum epiſt. adunare Concilium generale, ut Eutychetis erroribus damnatis ipſe proſcribatur, niſi ad meliorem pœnitens redeat frugem: hac de cauſa mittit Legatos, qui ſuo nomine præſideant Synodo: ſic enim ſcribit: " Ad „ omnem vero cauſam pie ac fideliter „ exequendam fratres noſtros Julianum „ Epiſcopum, & Renatum Presbyterum, & Filium meum Hilarium Diaconum vice noſtra direximus. Quibus „ Dulcitium Notarium noſtrum, cujus „ fides nobis eſt ſæpe probata, ſociavimus, confidentes affuturum divinitatis „ auxilium, ut is qui erraverit, damnata „ ſenſus ſui pravitate, ſalvetur. „ Rurſus Serm. 8. de Nativ. Dom. de eodem momento ſic loquitur: " Hic Eutyches unionem quidem in Chriſto duarum confeſſus eſt naturarum, ſed ipſa unione „ dixit eſſectum, ut ex duabus una emanaret. „ Igitur non eſt relictus ambigendi locus circa mentem Eutychetis. Idem repetit ſanctus Leo Epiſt. 45. ad Pulcheriam Auguſtam. Gelaſius de duabus in Chriſto naturis adverſus Eutychetem. Theodoretus Lib. 4. fabularum, Baronius & alii.

Quinto: Ex ipſa Eccleſia, quæ contra hanc hæreſim dicit in Antiphona Circumciſionis: *Mirabile myſterium declaratur hodie, innovantur natura. Deus homo factus eſt, id quod non erat aſſumpſit, non commixtionem paſſus nec diviſionem*. Per ly *commixtionem* confutat Eutychetem: per ly *diviſionem* Neſtorium perſtringit: Ergo &c.

Dilunn-

Digitized by Google

Diluuntur objecta.

Objicies: Ille non poteſt accuſari de hæreſi prædicta, de quo nihil certi habetur: Atqui nihil certi habetur de errore Eutychetis: Igitur non poteſt accuſari de errore prædicto. Probatur minor ex epiſtola S. Leonis ad Auguſtum, 1. p. Concilii Chalcedon. in qua ſic loquitur: " Quid autem in Conſtantinopolitana Eccleſia perturbationis acciderit, quod ita fratrem & Coepiſcopum noſtrum Flavianum potuerit commovere, ut Eutychen Presbyterum communione privaret, nondum poſſumus evidenter cognoſcere." Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Et B. Leo tunc certus non erat de errore Eutychetis, quia iſte ſe ſimulaverat Catholicum in ſua epiſtola ad ſeipſum directa, concedo: & certus poſtea non factus eſt, nego. Hoc ipſum patet ex probationibus; unde ibidem S. Leo ſic habet: " Quamvis enim prædictus Presbyter ad Sedem Apoſtolicam per libellum doloris ſui querimoniam miſerit, breviter tamen aliqua prælibavit, aſſerens ſe Nicænæ Synodi conſtituta ſervantem, fruſtra in fidei diverſitate culpatum." Igitur ſe ſimulaverat Catholicum.

Inſtabis: Si quis cognoviſſet errorem Eutychetis, maxime Euſebius ejus accuſator: Atqui neque ipſe certum quid potuit dicere de Eutychete, quod ſaperet errorem prædictum: Ergo &c. Probatur minor: Sic habetur in eadem epiſtola B. Leonis: " Euſebii autem Epiſcopi accuſatoris ejus libellus, cujus exemplaria ad nos prædictus Presbyter miſit, de objectionis evidentia nihil habebat: & cum Presbytero hæreſeos crimen intenderet, quem tamen in eo ſenſum arguerit, non evidenter expreſſit." Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem diſtinguo: Et ille Presbyter, ſcilicet Eutyches, non miſit ad S. Leonem libellum accuſationis, qualem conſcripſerat Euſebius, ſed detraxit quod contra ipſum erat, concedo: ſecus, nego. Enim vero actione 1. conſtanter accuſatur ab Euſebio de errore prædicto, pag. 163. par. 1. Conc. Chalcedonenſis, & in aliis actibus.

Urgebis: Ipſe Flavianus, qui præ omnibus noverat ſententiam Eutychetis, nihil certi de ipſius errore in Epiſt. ſua ad S. Leonem, pagin. 16. prima parte ejuſdem Concilii, ſcribit: ſic enim loquitur de Eutychete: " Neque ſciens quod dicit, neque de quibus affirmat." Igitur non conſtat de errore attributo Eutycheti.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Non ſatis conſtabat initio de errore Eutychetis, quia ſecreto illum docebat, concedo: non conſtavit poſtea, nego. Nam Patres habuerunt confitentem reum, ut probavimus ex ipſius fidei profeſſione. Præterea Flavianus ibidem ſic loquitur: *Iſte enim Eutyches abſconditum in ſe languorem malæ ſectæ retinens, inſiliens noſtræ manſuetudini, inverecunde & impudenter in multos impietatem propriam præſumpſit inferre, dicens: ante inhumanationem quidem Salvatoris noſtri J. C. duas naturas eſſe divinitatis & humanitatis, poſt unitatem vero, unam naturam factam.*

Inſiſtes: Ille catholice cenſuit, qui accuſatus, profeſſus eſt ſe tenere fidem Nicænam, ſicut & fidem Epheſinam, ac B. Cyrilli: Atqui Eutyches ſic profeſſus eſt: Ergo &c. Probatur minor: Primo, ex B. Leone, qui aſſerit Eutychetem fidem Nicænam profiteri: ſic enim habet in epiſtola ſua ad Theodoſium Auguſtum de Eutychete: *Aſſerens ſe Nicænæ Synodi conſtituta ſervantem*. Ipſe vero Eutyches ſic loquitur parte prima, pag. 142. in expoſitione fidei ſuæ: *Credo in unum Deum .... & in unum Dominum Jeſum Chriſtum ... qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt, & homo factus eſt, & paſſus & reſurrexit tertia die: .... ex non extantibus factus eſt, aut ex alia ſubſiſtentia, vel eſſentia dicentes eſſe, aut converſibilem aut mutabilem Filium Dei, hos anathematizat Catholica & Apoſtolica Eccleſia. Sic ab initio a progenitoribus meis accipiens credidi & credo.* Nota, damnare dicentes eſſentiam divinam & naturam Filii Dei eſſe converſibilem & mutabilem: Igitur non credidit commixtionem naturarum; unde poſtquam dixit ſe recipere fidem Cyrilli & Concilii Epheſini, immo & eos damnare qui illam minuunt, addidit: *Subjiciens igitur meipſum ſanctæ Synodo, & definitionem ejus ſemper cuſtodivi.*

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Si profeſſus eſt ſincere, & non ſubdole, concedo: ſecus, nego. Similiter diſtinguo minorem: Confeſſus eſt fidem Nicænam, & B. Cyrilli ſubdole, concedo: ſincere, nego. Hoc quidem patet ex multis momentis. Primo quidem patet ex reſponſione ſua, quæ jacet act. 7. ubi dixit uſque nunc pertimuiſſe ſuam aperire ſententiam: nunc confiteri poſt adunationem unam in Chriſto naturam. Secundo, non dixit Chriſtum natum ex Maria Virgine operatione Spiritus ſancti, quia laborabat hæreſi Apollinaris & Marcionis, modo enim dicebat carnem Chriſti cæleſtem, modo etiam tranſiiſſe per uterum Virginis ſicut per canalem. Ita refert Vigilius Tapſenſis Lib. 3. in quo Eutychianos de hoc errore accuſat. Tertio, ex dictis Euſebii Dorilæi Epiſcopi, qui ſic reſpondet ad profeſſionem Eutychetis, parte 2. Concilii Chalcedonenſis his verbis: *Euſebius Reverendiſſimus Epiſcopus Dorylai, dixit: mentitus eſt: non eſt definitio talis, non eſt regula hoc pracipiens*. Poſtea vero alius Epiſcopus ſic reſpondet: *Diogenes Reverendiſſimus Epiſcopus Cyſici dixit: Doloſe prapoſuit Synodum SS. Patrum, qua in Nicaa facta eſt. Accepit namque additamenta a SS. Patribus, propter perverſum intellectum Apollinaris & Valentini, & Macedonii, & qui eis ſimiles ſunt*. Et additum eſt in Symbolo SS. Patrum: *Qui deſcendit, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine*. Tum proſequitur accuſationem Eutychetis.

Ad id vero quod dicitur, Eutychetem agnoviſſe inconvertibilitatem in Chriſto, damnans eos qui dicebant eſſentiam in Chriſto convertibilem, reſpondeo diſtinguendo: voce tenus damnavit, concedo: in ſenſu catholico, ſubdiſtinguo: damnavit qui dicebant eſſentiam divinam convertibilem, concedo: dicebat enim integram permanſiſſe, ſed naturam humanam ab ipſa fuiſſe abſorptam, quamvis alii Eutychiani magis ſtupidi dixerint divinitatem in naturam humanam converſam, illo abutentes Joan. loco: *Verbum caro factum eſt*. Et voluit Eutyches naturas impermixtas permanere, nego. Hoc patet ex eo quod poſt adunationem unam diceret naturam: & certe in loco in objectione laudato loquitur ſolum de eſſentia divina; ſic enim habetur: *Eos autem qui dicunt: erat quando non erat, & antequam naſceretur, non erat; & quia ex non extantibus factus eſt, aut ex alia ſubſiſtentia, vel eſſentia dicentes eſſe, aut convertibilem, aut mutabilem Filium Dei, hos anathematizat Catholica & Apoſtolica Eccleſia*.

Repones: Eutyches interrogatus act. 7. de ſua fide, admittit omnia, etiam nativitatem Chriſti ex BB. Virgine; ſic enim habetur: *Eutyches Presbyter dixit ..... Confiteor autem factam ejus in carne praſentiam ex carne ſancta Virginis, & incorporatum eum perfecte propter noſtram ſalutem:* Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Et adhuc loquitur ſubdole; non enim explicite dicit unionem hypoſtaticam, ſed tantum præſentiam Verbi in carne a Maria propagata, cui nolebat Chriſtum eſſe conſubſtantialem, concedo: ſecus, nego. Nam ibidem compulſus agnoſcere Chriſtum conſubſtantialem Mariæ, renuit confiteri; ſic enim habetur ibidem: *Nunc Chriſtum confiteris ex duabus naturis .... Eutyches Presbyter dixit: uſque ad hodiernum diem non dixi corpus Domini & Dei noſtri conſubſtantialem, & quoniam ex ipſa incarnatus eſt Dominus noſter*.

Perſiſtes: Eutyches conqueritur, ſuæ fidei exponendo profeſſionem, pàgin. 149. quod damnatus fuiſſet in Concilio CP. a Flaviano contra formam juris, & ſine probatione: Igitur Eutyches non propugnavit hæreſim illi imputatam, maxime vero cum paſſim profiteatur ſeſe ſubjicere fidei Patrum, & ſolum rejicere quæ non ſunt in Scripturis. Sic enim legitur actione 7. *Eutyches Presbyter dixit: ego dico quidem iſta, quoniam & vos nunc juſſiſtis, non autem anathematizo.... duas naturas dicis & conſubſtantialem nobis eſſe? Dic, inquit Florentius Patritius Eutycheti. Eutyches Presbyter dixit: ego legi ſcripta B. Cyrilli & SS. Patrum, & S. Athanaſii, quoniam ex duabus quidem naturis dixerunt ante adunationem; poſt adunationem autem, non jam duas naturas ſed unam naturam dixerunt*.

Reſpondeo I. negando Eutychetem damnatum fuiſſe a Flaviano ſine cauſa; cum ex ore ipſius judicatus ſit: & tenuerit fidem Patrum ſuo modo, & in proprium ſenſum detorquens eorum auctoritates. Unde ibidem Florentius Patritius inſtavit his verbis: *Confiteris duas naturas poſt adu-*

natio-

nationem? Dic. Si non dixeris, damnaberis. Renuit autem Eutyches confiteri. Sic enim ibidem habetur: *Synodus dixit* Florentio Patritio *non conſentit. Quid illi perſuades?* Deinde ſequitur ejus ſententia.

Sententia Eutychetis data Act. 7. his verbis: *Sanctiſſimus Archiepiſcopus dixit: Per omnia Eutyches quondam Presbyter & Archimandrita, & ex his quæ antea acta ſunt, & nunc propriis ejus confeſſionibus, Valentini & Apollinaris perverſitate repertus eſt ægrotare, & eorum blaſphemias incommutabiliter ſequi; qui nec noſtram reverens perſuaſionem atque doctrinam, rectis voluit conſentire dogmatibus. Unde lacrymantes & gementes perſpectam ejus perditionem, decrevimus per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, ab eo blaſphematum, extraneum eum eſſe ab omni officio Sacerdotali, & a noſtra communione & Primatu Monaſterii; ſcientibus hoc omnibus qui poſtea colloquentur ei, & ad eum convenerint, quoniam rei erunt & ipſi pœna excommunicationis, ut qui non declinaverint confabulationes ejus.*

Dices: Nulla ſit mentio in illa ſententia de commixtione naturarum; Igitur Eutyches non tenuit errorem qui illi propter hoc imputatur.

Reſpondeo I. in actibus proceſſus ſufficienter conſtare de errore prædicto; damnatur enim eo quod rectis noluerit conſentire dogmatibus, quæ Patres tenere ſuadebant. Error ſatis exprimitur per vocabulum *perverſa doctrina*.

Replicabis: Eutychiani dicunt unam naturam divinitatis & humanitatis in Chriſto, ſicut homo eſt unus ex corpore & anima. Ita Gelaſius Lib. de duabus in Chriſto naturis, ubi referens hæreſim Eutychianorum, dicit: *Sicut ex duabus rebus conſtat homo, id eſt, ex corpore & anima, ſic potentiam in Chriſti myſterio, & unionem divinitatis atque humanitatis, unam dici vel poſſe naturam* (intellige aſſerunt.) Idem refert de his Facundus Hermianenſis, Lib. 1. cap. ult. ſed corpus & anima uniuntur ſine confuſione. Igitur ex Eutychianis divinitas & humanitas erant in Chriſto abſque permixtione, nam de facto agnoſcunt Verbum incarnatum fuiſſe, & unam dicunt in Chriſto carnem.

Reſpondeo diſtinguendo: Eutychiani dicunt Chriſtum unum unitate mixti, concedo: unitate compoſitionis, ſubdiſtinguo: compoſitione confuſionis, in qua una pars abſorbetur ab alia, ſicut gutta aquæ immixta vino generoſo, abſorbetur, concedo: compoſitione ex his, cujus partes ſunt extra partes, ut corpus & anima in homine, nego. Uſi ſunt autem iſto exemplo Eutychiani ut fucum facerent; admiſerunt quidem unam carnem ante unitionem, ſecus vero poſt Incarnationem. Illam quidem prædicabant, ſed facta Incarnatione & unione dixerunt naturam humanam in divinam converſam. Unde Gelaſius ibidem ſubdit: *Aliud eſt quod uſitate loquendi compendio ſæpe de qualibet rei parte dicimus, & totum quod eſt ſine dubio profitemur, aliud cum prorumpit humana temeritatis audacia, quæ ſic aliquam partem nuncupare contendit, ut quod totum eſt, negare moliatur.* Quamobrem Facundus ibidem dicit, Eutychianos propugnaſſe unum tertium reſultare ex unione naturæ divinæ cum humana, ſicut mixtum reſultat ex aqua & vino, quod quidem neque eſt aqua, neque vinum, ſed unum tertium.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Eutyches propugnavit unionem naturæ divinæ cum humana factam eſſe per commixtionem.

Primo: Hoc conſtat ex ejus profeſſione fidei, in qua dicit: *Confiteor ex duabus naturis fuiſſe Dominum noſtrum ante unitionem; poſt adunationem vero, unam naturam confiteor.* Sic refertur in Concilio Chalc. pag. 234. Edit. Reg.

Secundo: Sic habet libellus accuſationis part. 2. act. 1. & 6. Sic apud S. Leonem Epiſt. ad Flavianum.

Tertio: Non aliam ob cauſam Eutyches proſcriptus eſt per ſententiam latam in illo Concilio, ut ſcribit Theodoretus Lib. 4. fab. hær.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET RESPONSIONUM.

Primo: Nemini mirum videri debet ſi S. Leo videatur primum dubitare de erro-

erroribus Eutychetis, quippe qui involucris eos obtegeret: Sed, conſcientia denudata, interrogationibus in Concilio ipſi factis, habuerunt Patres confitentem reum, de quo certior factus S. Leo, acta Synodi ſuo calculo munivit.

Secundo: Doloſe quidem fidem Nicænam Eutyches prima fronte confeſſus eſt: Sed poſtea utramque naturam intactam poſt unionem remanere dicere renuit.

Tertio: Eſto quod in ſententia contra ipſum lata non fiat terminis expreſſis mentio de commixtione, fit tamen ſufficienter eo ipſo quo Patres in illa declarant Eutychetem laborare morbo Apollinaris, qui dicendo Chriſtum carnem non niſi phantaſticam habuiſſe, fuit primus hujus hæreſeos architectus.

SECTIO TERTIA.

Utrum natura divina & natura humana, facta unione, integra remanſerint?

CONCLUSIO AFFIRMATIUA.

Probatio ex Scriptura ſacra.

I. ILLE permanſit perfectus Deus, & perfectus homo, qui uti talis natus eſt ex BB. Virgine: Atqui Chriſtus ſic natus eſt, juxta illud Iſaiæ 7. 14. *Ecce Virgo concipiet & pariet filium*. Tum cap. 9. 6. *Parvulus enim natus eſt nobis ... & vocabitur nomen ejus, magni conſilii Angelus, admirabilis, conſiliarius, eus, fortis*. Et Luc. 35. 1. *Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi: ideoque & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei*. Quæ quidem oracula explicans S. Leo Epiſt. Synod. ad Flavianum, quæ extat parte 2. Concil. Chalced. act. 2. ſubdit: *Nec fruſtraterie loquens, ita Verbum diceret carnem factum* (intellige Iſaias & Matthæus,) *ut editus ex utero Virginis Chriſtus haberet formam hominis, & non haberet materni corporis veritatem*.

Idem num. 3. ibidem ſic proſequitur: " Salva igitur proprietate utriuſque na„ turæ, ſuſcepta eſt a majeſtate humili„ tas, a virtute infirmitas, ab æterni„ tate mortalitas. „

II. *Ille* permanſit perfectus Deus & perfectus homo poſt unionem, qui caro factus eſt & habitavit in nobis: Atqui Filius Dei caro factus habitavit in nobis, nam 1. Joan. 1. 1. manibus contrectabatur & oculis videbatur. Igitur erat verus homo. Unde ipſe Apoſtolis poſt reſurrectionem dicçbat, Luc. 25. 39. *Videte manus meas & pedes meos quia ego ipſe ſum: palpate & videte: quia ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere*. Minor autem, in qua eſt difficultas, patet, juxta illud Joan. 1. *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis*. Quæ verba explicans Auguſtinus Tract. 1. in epiſt. Joan. ait: " Quis eſt enim qui manibus tra„ ctet Verbum, niſi quia Verbum caro „ ſact[illegible]m eſt & habitavit in nobis? „. Quæ quidem ultima verba ſic explicat B. Leo ibidem his verbis: " Nativitas carnis, „ manifeſtatio eſt humanæ naturæ: par„ tus Virginis, divinæ eſt virtutis indi„ cium ... Eſurire, ſitire, laſſeſcere, „ atque dormire, evidenter humanum „ eſt: Sed quinque panibus quinque mil„ lia hominum ſatiare & largiri Samari„ tanæ aquam vivam .... divinum eſt. „ Et ſic præclaris rationibus probat S. Leo Chriſtum permanſiſſe verum Deum & hominem poſt unionem factam.

III. *Ille* permanſit verus homo, qui crucifixus eſt propter noſtram ſalutem; paſſio enim convenit ratione humanitatis: Atqui Chriſtus crucifixus eſt propter noſtram ſalutem, juxta illud 1. Cor. 2. 8. *Si enim agnoviſſent, numquam Dominum gloriæ crucifixiſſent*. Hanc rationem & auctoritatem explanat S. Leo ibidem, num. 5. his verbis: " Filius Dei crucifixus di„ citur ac ſepultus, cum hæc non in di„ vinitate ipſa, qua unigeoitus conſem„ piternus, & conſubſtantialis eſt Patri, „ ſed in naturæ humanæ ſit infirmitate „ perpeſſus. „

IV. *Ille* permanſit verus Deus & homo, qui laudavit fidem in Petro: Atqui Chriſtus laudavit Petrum, quia ipſum agnoverat hominem & Deum, juxta illud Matth. 16. *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi .... Beatus es Simon Barjona: quia caro & ſanguis non revelavit tibi*. Quæ verba explicans ibidem S. Leo num. 5. ſic loquitur: " Nec immerito Beatus eſt pronun„ tiatus a Domino ..... quia unum ho„ rum ſine alio receptum non proderat

ad

Digitized by Google

„ ad ſalutem : ſed æqualis erat pericu-
„ li, Dominum Jeſum Chriſtum aut
„ Deum tantummodo ſine homine, aut
„ ſine Deo ſolum hominem crediſſe.„
V. 1. *Joan.* 4. 2. habetur : *Omnis ſpiritus qui confitetur J. C. in carne veniſſe, ex Deo eſt : Et omnis ſpiritus, qui ſolvit Jeſum, ex Deo non eſt & hic eſt Antichriſtus* :
" Quid autem eſt, *inquit S. Leo ibidem*,
„ ſolvere Jeſum, niſi humanam ab eo
„ ſeparare naturam? „ Ergo etc.

Probatio ex Conciliis & Symbolis.

SYMBOLUM Apoſtolorum, et Nicænum dicunt Filium Dei incarnatum ex Maria Virgine : Athanaſius in ſuo ſubdit Symbolo : *Unus autem non converſione divinitatis in carnem, ſed aſſumptione humanitatis in Deum*. Ergo etc.

Concilium Nicænum I. hanc propugnat veritatem contra Arium. Epheſinum eamdem defendit fidem, maxime approbando epiſtolam B. Cyrilli ad Neſtorium, pag. 164. edit. Reg. ubi hæc habentur : *Quia diverſa quidem ad unitatem veram concurrere natura : unus autem ex ambobus Chriſtus Dei Filius ; non tamquam naturarum differentia ſit perempta propter unitatem, ſed potius effecerit nobis unum Dominum J. C. divinitatis & humanitatis per ineffabilem & inintelligibilem ad unitatem concurſionem.*

Chalcedonenſe contra hæreſim Eutychetis illam veritatem ex profeſſo defendit & explicat, I. approbando ſeptem actiones Concili Conſtantinopolitani a Flaviano adunati contra Eutychetem : quæ quidem actiones lectæ ſunt, & approbatæ parte 2. actione 2. & 3. II. Idem Concilium part. 2. act. 3. damnat Dioſcorum qui, per ſententiam latam ab omni gradu Eccleſiæ dejicitur, quia epiſtolam B. Leonis ad Flavianum legi prohibuerat, quia Eutychetem ægrotantem impietate Apollinaris abſolverat. Has rationes damnationis Dioſcori reddunt Patres in epiſtola ad Valentinianum et Marcianum Imperatores.

Tandem Patres poſt damnationem Dioſcori procedunt ſpecialiter ad damnationem Eutychetis; ſic enim habetur in alia epiſtola ad Imperatores, act. 4. pag. 537. edit. Reg. lecta enim, approbata, unanimiter laudata atque recepta epiſtola S. Leonis, ſic procedunt : *Diogenes Reverendiſſimus Cyſici Epiſcopus dixit : Synodus propter Eutychen facta eſt, non propter aliud aliquid. Romanus Epiſcopus propter ipſum ſcripſit : omnes conſenſimus epiſtolæ ... ſuggerimus anathematizare eum* (Eutychetem aperte) *qui dixit ante Incarnationem duas naturas Salvatoris noſtri, & poſt Incarnationem unam ... Si quis præter iſta, quæ a nobis in petitionibus porrecta ſunt, ſapit, & ſive Eutyches, ſive alter aliquis, anathema ſit.*

Denique in definitione fidei, act. 5. ſic loquuntur pag. 640. *His namque qui in duos filios diſpenſationis divinæ myſterium diſcerpere nituntur, repugnat, & illos qui paſſibilem deitatem Unigeniti auſi ſunt dicere, a ſacro cœtu expellit, & his qui in duabus Chriſti naturis temperamentum aut confuſionem opinantur, reſiſtit : & eos qui cæleſtem, aut alterius alicujus eſſe ſubſtantiæ, quam ex nobis aſſumpſit ſervi formam, delirantes dicunt, abigit : & qui duas quidem ante unitionem naturas Domini fabulantur, unam vero poſt unitionem confingunt, condemnat.* Infra : *Sequentes igitur ſanctos Patres, unum eumdemque confiteri Filium & Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum conſonanter omnes docemus ... in duabus naturis inconfuſe, inſeparabiliter agnoſcendum : nuſquam ſublata differentia naturarum propter unitionem, magiſque ſalva proprietate utriuſque naturæ, & unam perſonam atque ſubſiſtentiam concurrentem non in duas perſonas partitum aut diviſum, ſed unum eumdemque Filium & unigenitum, Deum Verbum, Dominum Jeſum Chriſtum, ſicut ante Prophetæ de eo, & ipſe nos Jeſus Chriſtus erudivit, & Patrum nobis Symbolum tradidit* : Ergo &c.

Probatio dogmatis ex Traditione.

Ex primo Sæculo, ſanctus Ignatius Epiſt. ad Epheſios duplicem in Chriſto naturam his verbis ſic diſtinguit : " Unus
„ Medicus eſt, carnalis & ſpiritualis,
„ factus & non factus : in homine Deus;
„ in morte vita æterna; ex Maria & ex
„ Deo : primum paſſibilis, & tunc im-
„ paſſibilis Dominus noſter Jeſus Chri-
„ ſtus.„ Rurſus Epiſt. ad Trallianos : " Ve-
„ re genitus eſt ex Deo & Virgine, non

tamen

Digitized by Google

„ tamen eodem modo ; nec enim idem
„ ſunt Deus & homo , vere corpus aſ-
„ ſumpſit , quippe Verbum caro factum
„ eſt . „

Ex ſecundo Sæculo , Juſtinus Martyr Apologia 2. eamdem docet veritatem, dicendo : *Jeſum Chriſtum Verbum formatum & hominem factum*. Irenæus eamdem profitetur fidem Lib. 3. cap. 18. in iſto pag. 286. ſic habet contra eos qui dicebant Chriſtum purum hominem , nam & eos refellit, dicens : “ Fraudantes hominem
„ ab ea aſcenſione quæ eſt ad Domi-
„ num, & ingrati exiſtentes Verbo Dei,
„ quod incarnatum eſt propter ipſos.
„ Propter hoc enim Verbum Dei homo;
„ & qui Filius Dei eſt , filius hominis
„ factus eſt , commixtus Verbo Dei ,
„ ut adoptionem percipiens fiat Filius
„ Dei . „ Et Lib. 5. cap. 14. pag. 155.
“ Si enim, *inquit*, non haberet caro ſal-
„ vari , nequaquam Verbum Dei caro
„ factum eſſet . „

Ex tertio Sæculo , Origenes Hom. 6. in diverſa ſic loquitur de Chriſto : “ Ipſe
„ corpore dormiebat , deitate vero con-
„ citabat & conturbabat mare , & ite-
„ rum complacabat . „ Homil. 1. in Ezechielem docet utique Chriſtum perfectum Deum , & perfectum hominem eſſe, & permanſiſſe .

Clemens Alex. in primo Pedag. cap. idem docet; & cap. 3. “ Dicit cæleſtem illum
„ Pedagogum , *Chriſtum* , prodeſſe morta-
„ libus tamquam hominem , & tamquam
„ Deum : quippe peccata indulgentem ,
„ qua Deus eſt : ut autem eſt homo ,
„ Pedagogi more ad non peccandum in-
„ ſtituentem . „

Ex quarto Sæculo, Hilarius Lib. 9. de fide , explicans illa Chriſti verba Matth. 10. *Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus , confitebor & ego eum coram Patre meo* , dicit : “ Hæc , Verbum caro
„ factum loquebatur , & homo Jeſus
„ Chriſtus, Dominus Majeſtatis docebat;
„ Mediator ipſe in ſe ad ſalutem Eccle-
„ ſiæ conſtitutus , & in ipſo illo inter
„ Deum & homines Mediatoris Sacra-
„ mento utrumque unus exiſtens , dum
„ ipſe ex unitis in idipſum naturis , na-
„ turæ utriuſque res eadem eſt, ita tamen
„ ut neutro careret in utroque; ne for-
„ te Deus eſſe , homo naſcendo, deſine-
„ ret; et homo rurſus, Deus manendo,
„ non eſſet . „ Idem docent Arnobius Lib. 1. et Lactantius Libro de duplici Chriſti generatione , cap. 4. Epiphanius, Hæreſi 77. “ Cum enim ita loquitur
„ *Joannes*, Verbum caro factum eſt, non
„ ſic accipi debet tamquam Verbum in
„ carnem converſum fuerit, et ipſum ca-
„ ro fuerit , vel in carnem mutata ſit
„ divinitas. Verum cum divinitate pro-
„ priam ſibi humanitatem aſſumpſit . „
Idem fuſe explicat Baſilius , Homil de humana Chriſti generatione , & tractatu de vera fide in Jeſum Chriſtum. Gregorius Naz. Epiſt. 1. ad Clidonium. Succinit Chryſoſtomus in Pſal. 44. his verbis:
“ Neque enim , *ait*, carnem ab divinita-
„ te ſeparat, neque divinitatem a carne,
„ non quod ſubſtantias confundat (abſit)
„ ſed ut unitionem oſtendat. „

Ex quinto Sæculo, Ambroſius, Lib. 2. de fide ad Gratianum Imperatorem, cap. 4. confirmat eamdem doctrinam, his verbis : “ Idem Deus, idem homo; per di-
„ vinitatem Deus ,per ſuſceptionem carnis
„ homo Jeſus Chriſtus ; Dominus Maje-
„ ſtatis dicitur crucifixus . „ Si crucifixus, igitur verus homo . Eamdem fidem docuit ante ipſum Tertul. Lib. adverſus Praxeam , cap. 27. Cyprianus Lib. de idolorum vanitate.

Auguſtinus, Tractatu 78. pag. 180. col. 2. in Joan. ſic defendit hanc fidem contra Hæreticos, his verbis : “ Quid igitur
„ Hæretice ? Cum Chriſtus Deus ſit &
„ homo, loquitur ut homo; & calumnia-
„ ris Deo? Ille in ſe naturam commen-
„ dat humanam , tu in illo audes defor-
„ mare divinam. „ Huic accedit Hieronymus adverſus Pelagianos , Paulinus , Epiſt. 4. & alii Patres tum Græci tum Latini, ut videre eſt apud Petavium, Lib. 3. de Incarnatione, cap. 7. Ergo &c.

Ex ſexto Sæculo , Fulgentius Lib. de Incarnat. cap. 10. ait : “ Verbum digna-
„ tum eſt caro fieri, ut caro poſſet Ver-
„ bi , hoc eſt Dei nomine nuncupari. „
S. Joannes Damaſcenus qui ſeptimo florebat ſæculo eamdem amplectitur interpretationem lib. 3. cap. 11. & alii.

Probatio, ex rationibus Theologicis.

PRIMA ſic procedit : Ex Patribus

facta

facta eſt unio Verbi cum humanitate, & Chriſtus eſt verus Deus & verus homo: Atqui nec vera eſſet unio, nec verum foret dicere Chriſtum eſſe Deum & hominem, ſi naturæ eſſent permixtæ: Ergo &c. Minor patet; quoad primum quidem, quia, ut dicit Cyrillus in commonitorio ad Eulogium, ubicumque nominatur unitio, non unius tantum rei conjunctio ſignificatur, ſed vel duarum, vel plurimum, & natura inter ſe differentium. Quoad ſecundum vero, nam Chriſtus neque Deus, neque homo eſſet, ſed reſultaret unum tertium, ſicut ex aqua & vino reſultat mixtum.

Secunda: Multa contraria de Chriſto prædicantur, nempe quod ſit æternus & in tempore: Filius Dei & Filius hominis: Sed hæc non poſſunt in uno eodemque adunari, niſi ſint duæ naturæ, alia ſcilicet divina, & alia humana. Ergo &c.

Tertia: Ex duobus integris & completis, non poteſt fieri unum totum, quia naturæ ſunt incommunicabiles ut naturæ: Igitur natura divina & humana non potuerunt commiſceri in Chriſto, alias ſolveretur Chriſtus. Iſta ratio eſt divi Thomæ 4. contra Gentes cap. 35. his verbis, num. 4. " Cum igitur natura humana ſit „ quædam natura completa, & ſimiliter „ natura divina, impoſſibile eſt quod con- „ currant in unam naturam, niſi utraque „ vel alia corrumpatur, quod eſſe non „ poteſt, cum ex ſupra dictis pateat „ uuum Chriſtum & verum Deum, & „ verum hominem eſſe. Impoſſibile eſt „ igitur in Chriſto, unam eſſe tantum „ naturam. „ Ibidem num. 7. dicit Chriſtum non fore ſimilem nobis, ſi caro converſa fuiſſet in divinitatem.

Quarta: Ex D. Thoma hic quæſt. 4. art. 1. depromitur. Unum ex duobus poteſt ſolum fieri tripliciter. I. Ex naturis integris remanentibus per modum confuſionis. II. Ex duobus tranſmutatis, ut mixtum ex elementis. III. Ex duobus imperfectis: Sed unio naturæ divinæ cum humana nequit fieri modis allatis: Igitur unio non eſt facta in natura per commixtionem, ſed in perſona, utraque natura permanente. Probatur minor, quoad ſingulas partes. Non poteſt fieri primo modo; quando enim multæ naturæ integræ uniuntur, tunc unio eſt ſolum accidentalis, ut in acervo lapidum: nam ex his non fit unum per ſe, ſed per accidens; quandoquidem unionis principium eſt ordo vel figura: Chriſtus autem eſt ens per ſe, & unitus ſubſtantialiter divinitati. Neque fieri poteſt ſecundo modo; alias natura humana, vel divina ſubſtantialiter corrumperetur, ſicut in mixto, elementum prævalens aliud abſordet. Et ſic Chriſtus eſſet vel homo ſolum, ſi divinitas converteretur in carnem: vel Deus ſolum, ſi humanitas converteretur in divinitatem. Neque tertio modo: divinitas enim non poteſt habere rationem partis, tum quia eſt immutabilis, tum quia eſt ens completum. Ergo &c.

Quinta: Eſſentiæ ſunt immutabiles, ita ut Leo non poſſit fieri & evadere homo: Sed Chriſtus eſſentialiter ex duobus conſtat naturis, altera ſcilicet divina, altera vero humana: Igitur naturæ in Chriſto commiſcere non valent, alias jam non eſſet Chriſtus, & tamen ex Scriptura Chriſtus manet in æternum, & ſedens in dextera Patris interpellat pro nobis.

Solvuntur Eutychianorum objectiones, ex Scriptura prodeuntes.

INTER Eutychianos, quidam volebant divinitatem eſſe converſam in carnem, quidam e contra humanitatem fuiſſe tranſmutatam in divinitatem, omnes poſt unitionem factam eſſe utriuſque commixtionem.

Objiciunt priores: Quod ſit aliud quod non erat, illud per converſionem unius in aliud fieri contingit, ſicut in Cana Galilææ potentia Chriſti, aqua facta eſt vinum, ut legitur Joan. 2. 9. *Ut autem guſtavit Architrulinus aquam vinum factum*, Sed ibidem Joan. 1. 14. legitur: *Verbum caro factum eſt*. Igitur converſum eſt in carnem.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Quod ſit aliud quod non erat, id ſit aliquando per converſionem unius in aliud, concedo: ſic aqua facta eſt vinum in Cana Galilææ. Sic & quotidie panis in Miſſa ſit corpus Chriſti: ſit aliud ſemper vi converſionis nego. Unde conceſſa minore nego conſequentiam, & utramque paritatem.

tatem. Ratio diſeriminis eſt, quod nec aqua remanſit qnod erat, in Cana, nec utique facta conſecratione remanet panis, ut fides docet. At vero Verbum caro factum eſt manendo quod erat, non commixtionem, aut diviſionem paſſum. Sic propugnat Eccleſia in Antiphona ad Benedict. Feſti Circumciſionis Domini. *Mirabile Myſterium declaratur hodie: innovantur natura, Deus homo factus eſt, id quod fuit permanſit, & quod non erat aſſumpſit, non commixtionem paſſus, neque diviſionem.*

Quid plura adjiciam? Ne homines putarent Verbum carnem factum fuiſſe per converſionem in ipſam carnem, addidit S. Joan. *Et habitavit in nobis*. Quæ quidem ſententia diſtinctionem ponit inter Deum & hominem, inter ſpiritum & carnem; qui enim cum alio habitat, certe non eſt idem cum illo. Ita Athanaſius Epiſt. ad Epictetum, & alii Patres in probationibus laudati. Præterea vox *factus* non ſumitur in Scriptura ſacra ſemper pro converſione unius in alterum, ſed pro aſſumptione alicujus ad aliquem novum dignitatis gradum: ſic Aaron dicitur factus Pontifex in Epiſt. ad Hebr. ex Pontificatus aſſumptione, & ad Gal. 3. 13. legitur: *Chriſtus ... factus eſt pro nobis maledictum*. Quod dubio-procul non in eo ſenſu intelligitur, quod vel ipſe foret maledictum, & peccator, ſed in eo ſolum, quod fidejuſſor pro nobis factus, utique pro nobis divinæ fecerit ſatis juſtitiæ.

Inſtant: Atqui Verbum caro factum eſt per ſui converſionem in humanitatem. Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Converſio vera ea cenſetur. quæ fit per deſtructionem unius ut abeat in aliud; Sed Verbum ita caro factum eſt, juxta illud Philipp. 2. 7. *Exinanivit ſemetipſum*. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem nego minorem. Ad ulteriorem, diſtinguo: Filius Dei ſeipſum exinanivit, hoc eſt, ſe humiliavit, concedo: hoc eſt ceſſavit eſſe quod erat, nego. Solutio eſt ipſius Apoſtoli, qui ibidem hæc ſubdit: *Formam ſervi accipiens: in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo*. Porro qui formam ſervi & humanæ naturæ realitatem ſuſcepit, non ceſſavit eſſe quod erat, alias neutrum habuiſſet & portaſſet.

Replicant: In iiſdem Scripturis Verbum caro factum dicitur verus homo. Igitur ceſſavit eſſe quod erat.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens: Dicitur verus homo aſſumptione humanitatis in Deum, inquit, Athanaſius in ſuo Symbolo, concedo: converſione divinitatis in carnem, nego.

Diluuntur objecta, ex auctoritate Patrum excerpta.

OPPONUNT alii Eutychiani: Patres celebrant Incarnationem nomine permixtionis, ut Irenæus Lib. 2. cap. 21. Tertullianus Apolog. cap. 21. Auguſtinus Epiſt. ad Voluſianum. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Patres naturarum in Chriſto unionem celebrant nomine permixtionis generaliter ſumptæ, concedo: pro ut commixtio ſtricte ſumitur, ſicut cum unus liquor in alterum infunditur, nego. Commixtio igitur in duplici ſumitur ſenſu: Primo quidem late, quatenus unionem non mere extrinſecam, ſed intrinſecam importat: deinde vero proprie, cum unum ita alio conjungitur & commiſcetur, ut ex unione duorum reſultet tertium, quod quidem non eſt unum aut alterum conjunctorum, ſed penitus diverſum: ſicut ex vino & aqua mixta exurgit unum tertium, quod ſane neque eſt vinum, neque aqua, ſed unum tertium, quod vocatur ſimpliciter mixtum: Patres in primo ſolum loquuntur ſenſu, unde Auguſtinus, ibidem ſubdit: " Sicut unitate perſonæ anima uni„ tur corpori ut homo ſit; ita in unita„ te perſonæ Deus unitur homini ut „ Chriſtus ſit. „ Porro anima ex Auguſtino non confunditur corpori, a fortiori nec divinitas cum humanitate; quocirca Theodoretus Lib. 1. contra Eutychianos unionem naturæ Divinæ cum humana in Incarnatione nomine commixtionis celebrare abnegat.

Inſtant: Atqui ex Patribus unio naturarum facta eſt commixtione. Ergo &c. Probatur ſubſumptum. S. Gregorius Nyſſen. Lib. 4. contra Eunomium, & Lib. 1. contra Apollinarem eam comparat guttæ aceti in mare projecti; Sed dubio-

pro-

procul unio aceti cum aquis marinis fit per commixtionem, & quidem tantam, ut nihil aceti ſuperſit. Igitur & idem proportionaliter de unione naturarum in Chriſto dicendum eſt.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem, diſtinguo: Gregorius comparat unionem hypoſtaticam cum aceto mari permixto quantum ad aliquid, videlicet quantum ad defectus peccati qui in homine aſſumpto non fuerunt, concedo: quantum ad omnia, & ipſam unionem, nego. Hoc unum intendit Gregorius, videlicet concupiſcentiam, & ſimiles naturæ lapſæ defectus aceto præfiguratos, fuiſſe a perſona Divina abſorptos, hoc eſt, a natura aſſumpta propulſos. Hunc prodit ſenſum SS. ille Pontifex Lib. 4. contra Eunomium pag. 106. vet. edit. ubi ait: " Verbum quod in carne apparuit, idem eſſe cum eo quod apud Deum eſt: carnem vero non eamdem eſſe cum ipſo." Ecce ex S. Doctore naturarum diſtinctio. Rurſus " pag. 162. Exinanitur, *inquit*, Divinitas, ut ab humana natura capi poſſit: renovatur quod humanum eſt." Ecce humanitatis ſanctificatio, qua homo eſt ab omni defectus labe purus.

Urgent: Iſta propoſitio: *Unus de Trinitate paſſus & crucifixus eſt*; approbata fuit a Concilio Chalcedonenſi, ut refert Facundus Hermian. Lib. 1. de duabus Chriſti naturis cap. 3. Sed hoc non poteſt eſſe niſi natura Divina converſa fuerit in humanam, vel e converſo. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Approbata fuit in ſenſu oppoſito Neſtorii, concedo: in ſenſu Eutychiano, nego. Propoſitio laudata, quandoque approbata, quandoque etiam juxta temporum diverſitatem ab Eccleſia reprobata fuit: approbata quidem primum a Concilio Chalcedonenſi, & poſtea a Joan. 11. in ſenſu Catbolico, quatenus per illam unica in Chriſto perſona declaratur, quo ſenſu illam rejiciebant Neſtoriani, maxime Acœmetæ Monachi Orientales; reprobata vero a Felice III. SS. Pontifice in ſenſu Eutychianorum, quo illam exponebat Petrus Fullo, qui ex Fullonis arte Monachus, tandem Patriarcha Antiochenus inauguratus eſt.

Replicant: Natura Divina & perſona Verbi, una & eadem ſunt entitas propter unionem. Igitur & Verbum cum humanitate vi unionis hypoſtaticæ; adeoque unio eſt per commixtionem unius naturæ cum altera.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens: Natura & perſona in divinis, ſunt quid unum unitate identitatis, concedo: unitate tantum perſonæ, nego antecedens & paritatem. Ratio diſcriminis eſt, quod in Cbriſto naturæ adunantur ſolum in perſona, nuſquam vero in ſubſtantia, ſeu natura, ſicut contingit in Deo, in quo & natura, & perſonæ unicam conſtituunt rem, ut de fide definitum eſt in Concilio Lateranenſi cap. *Firmiter*.

Proponuntur difficultates, ex auctoritate Beati Cyrilli prodeuntes, ſimul & ſolvuntur.

OPPONUNT rurſus Eutychiani: S. Cyrillus Epiſt. ad Monach. Ægypti, unionem Verbi cum humanitate nomine commixtionis explicat. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens: Unionem explicat nomine commixtionis in ſenſu oppoſito Neſtorii, quatenus commixtio, unionem intimam, & non mere extrinſecam ac moralem ſubindigitat, concedo: ut naturarum importat confuſionem, nego. S. Doctor eſt ſui ipſius interpres Epiſt. 1. ad Succeſſum, ubi diſertis verbis aſſerit nomine commixtionis ſe non intelligere naturarum in Chriſto confuſionem, verum potius earum inter ſe unionem perſonalem & ſubſtantialem. Rurſus Lib. 1. adverſus Neſtorium cap. 3. mentem SS. Patrum, qui mixtionis vocabulo uſi ſunt ad explicandam unionem hypoſtaticam, his verbis ſic interpretatur: " Mixtionis nomen poſuerunt nonnulli etiam ſancti Patres, ſed quæ metuere te dicis, ne qua confuſio contigiſſe exiſtimetur, ad inſtar liquidorum, quæ inter ſe commiſcentur; libero te hoc metu: non ſic illi cenſuerunt, ſed ea voce ſunt abuſi cum ſummam unionem rerum inter ſe convenientiſſimam oſtendere ſtuduerunt."

Contra: Atqui Cyrillus intellexit unionem, per modum commixtionis. Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Qui propugnat

gnat unionem naturalem & eſſentialem inter humanitatem & divinitatem, dubio-procul propugnavit unionem per modum commixtionis: Atqui S. Cyrillus anathematiſmo 3. aſſerit ſubſtantias in Chriſto connecti ſecundum unionem naturalem. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Et nomine unionis naturalis cogitat S. Cyrillus unionem perſonalem et ſubſtantialem, concedo: unionem naturarum per modum commixtionis, nego. Eo loci perſtringit Neſtorianos; hinc non loquitur, niſi de unione hypoſtatica, quam eatenus ſubſtantialem vocat, quatenus eſt ſubſtantialis perſonaliter, & non mere accidentalis, ſeu moralis. Sic explicat Cyrillum Theodorus Presbyter Lib. de Incarn. his verbis: "Cum dicit eſſentialiter unitas „ naturas, ſignificat non eſſe intelligen„ dam unionem duarum naturarum ſe„ cundum benevolum affectum. „

Inſtant: S. Cyrillus in iiſdem anathematiſmis aſſerit, ea quæ dicuntur de una natura, indiſcriminatim dici de altera: Sed iſta idiomatum communicatio, ſecluſa naturarum commixtione, intelligi non poteſt. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Si non ſit eadem in duabus naturis perſoſona, concedo: ſin minus, nego. Cum igitur actiones ſint ſuppoſitorum, & unica ſit in Chriſto perſona, quid mirum ſi divina tribuantur illi perſonæ ut ſubſiſtit in natura divina, viciſſim vero humana ut ſubſiſtit in natura hominis? Ita D. Thomas hic quæſt. 11. art. 2. S. Cyrillus Lib. de Incarnatione cap. 7. unionem hypoſtaticam, non abſimili modo ac Athanaſius in ſuo Symbolo explicat, videlicet per unionem corporis cum anima, quæ tametſi conjuncta in homine, diſtincta tamen remanent, & ex eis unum coaleſcit compoſitum. "Nam ſicut, „ *inquit*, corpus alterius eſt naturæ pre„ ter animam, unus tamen ex utroque „ homo efficitur & vocatur; ita etiam „ ex perfecta Dei Verbi ſubſiſtentia & „ humanitate perfecta, unus eſt Chriſtus. „

Urgent: Qui profitetur mere & ſimpliciter unam in Chriſto naturam, citra dubium naturarum admittit commixtionem: Atqui S. Cyrillus ſic habet: & probatur. Epiſtola prima ad Succeſſum ſic loquitur: "Poſt unitionem non divi„ dimus naturas a ſe mutuo, neque in „ duos ſecamus filios unum, qui unus „ eſt & individuus: Sed unum dicimus „ filium, et quemadmodum locuti ſunt „ Patres, unam naturam Dei Verbi in„ carnatam. Ergo etc.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Unam agnoſcit naturam, hoc eſt perſonam, concedo: Unam naturam ſecundum ſe ſubdiſtinguo; unam in concreto, ſeu incarnatam, concedo: unam in abſtracto; nego. Non ſemel ſicut a Patribus, ſic a Cyrillo nomine naturæ intelligitur perſona: et dato quod eo loci ſanctus Doctor intelligat naturam ſecundum ſe, dubio-procul nomine naturæ totum intelligit compoſitum ex unione naturæ divinæ mediante perſona cum humanitate coaleſcens, quo ſenſu dicitur unus Chriſtus, ſicut Petrus v. g. ex unione animæ cum corpore et vocatur homo, et de facto eſt. Sic exponunt mentem S. Cyrilli Petrus Diaconus Lib. de Incarnat. cap. 2. Maximus Martyr in Opuſculo. Quid plura? Ipſe Cyrillus reſpondet ad objectionem Epiſt. 2. ad Succeſſum, his verbis: "Si „ enim cum unam diximus naturam, non „ ſtatim adjunxiſſemus incarnatam, forte „ probabilitate non careret eorum ſermo; „ ſed quoniam humanitatis perfectio et „ ſubſtantiæ noſtræ manifeſtatio illata eſt, „ per id quod dictum eſt, incarnati, deſinant „ confidere ſuper baculum arundineum. „

Contra: S. Cyrillus Epiſt. ad Acacium Melitenſem, expreſſe dicit unicam eſſe in Chriſto naturam: "Poſt unitionem ve„ ro, *inquit*, tamquam ſublata jam in „ duo partitione, unam eſſe credimus „ filii naturam, verum inhumanati, & „ incarnati. „ Sed non aliter locutus eſt Eutyches. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Unam dicit naturam in concreto, concedo: in abſtracto, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Ibi loquitur contra Neſtorianos, qui Chriſtum dividebant non ſolum diviſione diſtinctionis, ſed & ſeparationis, quatenus duo ſuppoſita, adeoque et tot compoſita in Chriſto admittebant: Cyrillus e contra duas quidem admittit naturas realiter inter ſe diſtinctas, ſed in unico adunatas ſuppoſito, adcoque non ſeparatas, juxta illud Patrum Ada-

Adagium : *Quod ſemel aſſumpſit, numquam dimiſit*. Quod autem Sanctus Doctor ſolam excludat ſeparationem, liquet ex verbis prioris epiſtolæ ad Succeſſum : *Poſt unitionem, non dividimus naturas a ſe mutuo*, &c.

Replicant : Atqui Cyrillus etiam diſtinctionem realem inter naturas explodit ut Eutyches. Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Nonniſi mente diſtinguit in Chriſto naturas; ſic enim loquitur in eadem ad Acatium Epiſt. “ Dum ea, ex quibus unus „ eſt ſolus filius ac Dominus Jeſus Chri- „ ſtus cogitatione intelligentiaque conci- „ pimus, naturas duas unitas eſſe dici- „ mus, poſt unitionem vero, &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem, diſtinguo : Dicit naturas ſola mente diſtinctas, ut ſeparationem excludat, concedo : ut realem diſtinctionem evacuet, nego. Nec mirum : Cum duo inſeparabiliter conjunguntur, nonniſi mente mutuam inter ſe diſtinctionem concipimus : ſic ex eo quod anima cum corpore conſtituat unum hominem, veluti ſola cogitatione, utrumque a ſe invicem diſtinguimus. Quod autem ſenſus Cyrilli a ſenſu Eutychetis omnino ſit alienus, & commixtionem excludat, utitur laudato hominis exemplo, ut probet Neſtorianis naturas in Chriſto non eſſe ſeparatas, ſicut ſunt duo homines, ſed ſolum a ſe invicem diſtinctas, unitas vero intrinſece in ſuppoſito ; ſic loquitur Epiſt. 2. ad Succeſſum : “ Sit rurſus nobis in exem- „ plum homo noſtri ſimilis : duas nam- „ que in eo naturas intelligimus, unam „ animæ, alteram corporis. Sed cum ſo- „ la diſcreverimus intelligentia, & dif- „ ferentiam ſubtili contemplatione ſeu „ mentis imaginatione conceperimus, non „ tamen ſeorſim ponimus naturas, neque „ illis in totum per diviſionem virtutem „ immittimus, ſed unius hominis eſſe „ intelligimus; ita ut illæ duæ, jam non „ ſunt duo ; ſed utraque natura unum „ vocatur, ſcilicet Chriſtus.

SYNOPSIS PROBATIONUM

Unio utriuſque naturæ non facta eſt per commixtionem.

Primo : Quia ubique Chriſtus in ſacris Scripturis Deus ſimul & homo declaratur, & ut ait Athanaſius in ſuo Symbolo de Chriſto : *Unus autem non converſione divinitatis in carnem, ſed aſſumptione humanitatis in Deum.*

Secundo : Sic declarant univerſim Patres: ſic habetur in definitione fidei Conc. Chalcedon. pag. 640. edit. Reg. immo & ſic decantat Eccleſia in Feſto Circumciſionis Domini.

Tertio: Ratio ſuffragatur; diſparata quippe de Chriſto prædicantur, videlicet quod ſit paſſibilis & impaſſibilis, æternus & in tempore factus, quæ quidem & ſimilia non niſi ratione duplicis naturæ, divinæ ſcilicet & humanæ dici non poſſunt : Igitur utraque natura incommixta permanſit in illo.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET SOLUTIONUM.

Primo : Verbum quidem caro factum eſt, ſed modo prorſus diverſo ab aqua, quæ converſa eſt in vinum in Cana Galilææ, quia remanſit quod erat, nec aliter caro factum eſt, quam humanitatem ad ſuam trahendo ſubſiſtentiam.

Secundo : Non negamus Patres quandoque nomine commixtionis unionem hypoſtaticam Verbi cum humanitate explicare; ſed commixtionem in lato ſenſu, & pro ut dicit unitionem intrinſecam uſurpant.

Tertio : Ultro etiam fatemur S. Cyrillum, nonnumquam dicere unicam eſſe in Chriſto naturam, ſed nomine naturæ intelligere perſonam, conſtat ex ſcopo, & ex dictis, quippe qui ibi perſtringat Neſtorianos, qui duas in Chriſto hypoſtaſes admittebant.

ARTICULUS TERTIUS.

De Monothelismo.

MONOTHELISMUS error eſt hæreticorum unicam in Chriſto admittentium voluntatem ; a duabus vocibus græcis dicitur, ſcilicet μόνος id eſt *ſolus*, & θέλημα, id eſt *voluntas* eo quod unicam fautores illius in Chriſto prædi-

carent voluntatem, et idcirco Monothelitæ appellati ſunt. Hæreſis Eutychianiſmi reſiduum eſt. Qui enim unicam in Chriſto voluntatem dicit, unicam conſequenter dicit naturam: Sed ſæculo ſeptimo fortuito in angulo Armeniæ ſuccenſus ignis, poſtea in apertum incendium erupit: ad quorum intelligentiam quatuor diſcutienda ſunt. I. Hiſtoria referenda eſt. II. Referendi ſunt errores. III. Etiam fautores. IV. Denique ſtabiliendum eſt dogma de duabus in Chriſto voluntatibus; unde ſit

SECTIO PRIMA.

Hiſtoria critica Monotheliſmi.

Ortus.

MONOTHELISMUS ortum habuit ex duplici congreſſu, quem *Heraclius* Imperator ſubiit cum hæreticis; primo in Armenia ann. Chriſti 622. ſui vero Imperii 13. cum *Paulo Severiano* erroribus Eutychetis obſtetricato: altero cum *Athanaſio* Jacobitarum Catholico ann. ſui regni 20. Chriſti vero 629.

Inter diſputandum Paulus ſe devictum eſſe ſimulans, conſenſit ſubſcribere Concilio Chalcedonenſi, et Eutychianorum, ſeu Monophyſitarum damnationi, ſed per modum ſcrupuli petiit, num dicendum foret unicam eſſe in Chriſto operationem & voluntatem? Imperator attonitus de quæſtione propoſita, Cyrum Phazidis Epiſcopum, & Ladicæ Provinciæ Aſiæ Metropolitanum conſuluit, ut quid reſpondendum eſſet, diceret; iſte vero ad Sergium Patriarcham CP. de hoc momento ſcripſit, qui reſpondens aſſeruit unicam eſſe in Chriſto operationem, quod defloratis quibuſdam Patrum teſtimoniis probabat. Cyrus legens epiſtolam bona fide potavit venenum, & ſua viciſſim reſponſione potandum præbuit Heraclio, propter quod multa mala in vindictam, & ſuper Imperium, & ſuper ipſum Imperatorem contigere. Hic autem ſtatim epiſtolam per modum edicti ad Arcadium Cypri inſulæ Archiepiſcopum miſit, qua præcipit, ut in poſterum una dicatur in Chriſto operatio: anno ſequenti mortuo Georgio Alexandriæ Patriarcha, Cyrus ipſi ſucceſſit gratia Imperatoris, qui illum multi faciebat.

Iſte Præſul ſciens in Ægypto & Lybia multos eſſe Eutychianos, adjuvante Sophronio tunc Monacho, voluit zelo apparenter bono, illos ad gremium Eccleſiæ adducere, propter quod Concilium Alexandriæ anno 631. adunavit, in quo quidem novem conſtituit capitula, quæ referuntur Act. 13. ſextæ Synodi generalis; ſed in ſeptimo velut in cauda latebat venenum; ibi enim ſtatuit unicam in Chriſto operationem, his verbis: *Eumdem unum Chriſtum & Filium operari dicimus Deo decibilia & humana, una Dei virili operatione ſecundum S. Dionyſium*. Porro ille hæreticus defloraverat S. Dionyſii textum, & pro nova *Dei operatione* ſubſtituit *unam*, quam fraudem ſecuti ſunt alii Monothelitæ.

Sophronius pro ſeptimo capitulo ingemiſceus, rogavit Cyrum in particulari, ut illud reſcinderet: ſed noluit, qua de cauſa abiit prius ille Monachus Conſtantinopolim, ut Sergium, quem credebat Catholicum alloqueretur; omnia huic Patriarchæ retulit quæ fecerat Cyrus, tum variis Scripturæ & Patrum teſtimoniis probavit illi duplicem Chriſti operationem. Sergius ſimulans fidem ſuam, Sophronii eruditionem pertimeſcens, reſcripſit Cyro, ut pacis cauſa nec una, nec duplex diceretur in Chriſto voluntas. Sophronius ſopitam credens hæreſim, cum e contra cancer ſerpere inciperet, ad propria rediit.

Progreſſus.

JEROSOLYMA viduata Paſtore Sophronius electus eſt Patriarcha, qui ſtatim pro more ſcripſit Synodicam epiſtolam ad Sergium Patriarcham CP. in qua poſt fidei ſuæ profeſſionem, iteratis probat validiſſimis argumentis duas eſſe in Chriſto operationes, tum Jeroſolymæ congregavit Synodum, in qua damnavit impiam Cyri definitionem, litteraſque miſit per Stephanum Dorenſem Epiſcopum ad Honorium Papam, quibus certum illum faciebat de omnibus. Sergius etiam ſcripſit ad ſummum Pontificem, & epiſtola ſua refert diſputationem, quam cum Sophronio de Incarnatione Dominica habuerat:

buerat: additque fidem non offendi, ſed litem eſſe de vocibus unius vel duplicis operationis, a quibus ad pacem componendam Honorius permiſit, ſalvo dogmate, abſtinere: Sed Sergius tunc triumphans ſuaſit Heraclio, ut nomine ſuo publicaret Ectheſim, id eſt, expoſitionem fidei per modum edicti, in quo prohiberet ne quis in poſterum unam aut duplicem in Chriſto profiteretur operationem: Extat Ectheſis Secretario tertio Concilii Lateranenſis ſub Martino I. & promulgata eſt anno circiter 639. Eodem tempore Sergius illam confirmavit in Synodo, quam convocavit Conſtantinopoli.

Sergio mortuo ſucceſſit Pyrrhus, & Sedi & hæreſi: defuncto etiam Honorio, Severinus SS. Pontifex creatus eſt, ſed in brevi e vivisquoque erepto, ſucceſſorem habuit Joannem IV. qui adunato ſtatim Romæ Concilio, Ectheſim damnavit. Imperator de hoc monitus ſe excuſatum habendum eſſe voluit, dicendo non a ſe, ſed a Sergio fabricatam fuiſſe Ectheſim, ſed paulo poſt veneno obiit anno 641. Pyrrhus, adverſante fortuna, exulare cogitur, & venit in Africam, ubi magnum habuit cum ſancto Maximo Abbate de Monotheliſmo congreſſum, in quo victus, confugit ad Sedem Apoſtolicam, cui obtulit libellum, in quo omnia prædeceſſorum facta contra fidem retractavit.

Conſtans ſucceſſor Heraclii in locum Pyrrhi Paulum in Sede Patriarchali ſedere fecit, ille vero omnibus audacior ſcripſit ad Theodorum Stephani ſucceſſorem, ut confirmaret Ectheſim, ſed a Sede Patriarchali in pœnam temeritatis lata ſententia citra moram deturbatus eſt. Verum ut legitur in Concilio Lateranenſi Secretario II. ex ſubreptione & importuna ſuaſione factum eſt ut Imperator *T pum* promulgaverit anno 648. qui eſt etiam expoſitio fidei per modum edicti, in quo prohibet ne una aut duplex voluntas, ſeu operatio in Chriſto dicatur. Anno ſequenti congregatum eſt Romæ Concilium Lateranenſe, ubi ſermo habetur Secretario IV. de hoc Typo. Hujus rei gratia Theodorus Papa depoſitionis ſententiam in Paulum pronuntiavit, & anathematizavit.

Poſt obitum iſtius Pauli, proſpera flante fortuna, Pyrrhus Romam reverſus ſedem ſuam recuperavit, ſed ingratus, ſuadentes Exarcho Ravennæ, hæreſim iterum propugnavit. Theodorus de hoc certior factus, convocata Synodo ad ſepulchrum Principis Apoſtolorum rurſus illum anathematizavit, & calamo tincto in ſanguine pretioſo Chriſti, ejus ſubſcripſit condemnationi, quem & Sede Patriarchali ſpoliavit. At Petrus quidam ſucceſſit Sedi & hæreſi Pyrrhi. Macarius vero Patriarcha Antiochenus ſectæ caput factus eſt, uſque ad ſextam Synodum generalem, cujus gladio hæreſis monſtrum jugulatum legitur.

INTERITUS.

Martinus I. Theodoro ſucceſſit anno 649. qui rogatus a Conſtante Imperatore, ut *Typum* ſuum approbaret, convocavit Concilium 105. Epiſcoporum Romæ in Baſilica Lateranenſi, in quo & *Typum*, & Ectheſim, & Monotheliſmi fautores, Cyrum ſcilicet, Theodorum Phalaritanum Epiſcopum, Sergium, Pyrrhum, & Paulum damnavit. Heraclii tamen & Conſtantis Imperialibus perſonis pepercit. Conſtans nihilominus indigne ferens, quod *Typum* ſuum damnaſſet, mandavit ſuo Exarcho, ut caute S. Martinum apprehenderet, qui quidem captus & Conſtantinopolim perductus, ad Cherſoneſum poſtea relegatus fuit, ubi miſeriis confectus, anno 655. Martyr occubuit.

Conſtans anno 668. etiam obiit, cui ſucceſſit Conſtantinus Pogonatus, id eſt, Barbatus, ejus filius, qui pace Imperii firmata, eam quoque Eccleſiæ reddere voluit, unde Theodorum Patriarcham CP. Petri ſucceſſorem hortatus eſt, ut Vitalianum pro tunc Papam in ſacris Diptychis reſcriberet, & pro more ſucceſſorum ſuorum Epiſtolam Synodicam, ſuæ fidei confeſſionem continentem ad eumdem mitteret; ſed noluit, & Macario Antiocheno Patriarchæ conſociatus, Monotheliſmum acrius propugnavit; quocirca Imperator ſextum Concilium generale convocari ſategit. Hanc ob cauſam duas ſcripſit epiſtolas, alteram ad Donum ſummum Pontificem, qua illum deprecabatur ut Epiſcopos & Legatos cum litteris ad Concilium mittere dignaretur:

alteram vero ad Theodorum nobilem Patritium & Italiæ Exarchum, qua illi præcipit, ut naves & omnia neceſſaria Epiſcopis Latinis ad Concilium generale profecturis ſuppeditaret. Mortuo Dono, Agatho Imperatoris accepit epiſtolam, qui Concilio ſtatim Romæ ex omni ferme Occidente adunato, Monothelisimum, & fautores proſcripſit, & ex eodem Concilio deputatos Epiſcopos cum Legatis miſit Conſtantinopolim cum duplici epiſtola, una ad Imperatorem, in qua illum obnixe deprecatur ut fidem catholicam totis viribus protegat; altera ad eumdem in qua fuſe confutat Monothelisimum.

Advenere Epiſcopi Latini Conſtantinopolim ann. 680. quo tempore Imperator epiſtolam miſit ad Georgium Patriarcham Theodori ſucceſſorem, qua illi præcipit, ut Macharium, ceteroſque Orientis Præſules citius ad Concilium venire curet, qui omnes paruerunt. Anno igitur 680. in Palatio Imperatoris, quod vocatur Trullus, ipſo Conſtante præſente, die 7. Novembris incepit Synodus, quæ poſt 18. actiones terminata eſt 16. Septembris anni 681. Eſt ſexta œcumenica, & tertia Conſtantinopolitana. In ea approbatæ ſunt Synodi tum a Sophronio, tum a Severino Papa, Joanne IV. Theodoro & Martino prius congregatæ. Ibi Monothelisimus cum ſautoribus iterum atque iterum & damnatus, & anathematizatus fuit. Abſoluta Synodo, Imperator edictum dedit & promulgari voluit, quo omnibus Imperii ſui ſubditis, Clericis quidem ſub pœna executionis cenſurarum a Concilio contumacibus inflictarum, Laicis vero ſub pœna exilii, tenere fidem & definitiones Synodi indixit. Patres Concilii ſcripſerunt ad Agathonem enixe poſtulantes ut ſuum Synodo adderet calculum, quia vero, advenientibus Romam litteris, jam ultimum in Domino clauſerat diem, Leo II. ejus ſucceſſor acta Concilii confirmavit.

SECTIO SECUNDA.

Utrum Monothelitæ propugnaverint errores, qui illis imputantur?

VASQUEZ in 3. p. divi Thomæ diſput. 73. cap. 1. propugnat Monothelitas non negaſſe duplicem in Chriſto voluntatem & operationem, ſed in eo ſolum erraſſe quod affectum divinæ tantum naturæ per excluſionem affectus rationalis & humani appetitus admitterent. Ex quo concludit unicam in Chriſto admiſiſſe operationem theandricam: Relata enim ceterorum Theologorum ſententia in primis divi Thomæ, qui omnes propugnant Monothelitas, unicam in Chriſto admiſiſſe & voluntatem & operationem, & in hoc ſitam fuiſſe eorum hæreſim, ſtatim ſubjungit: " Verum ſi attente legantur acta „ VI. Synodi, manifeſte apparebit, alium „ longe diverſum fuiſſe errorem horum „ Hæreticorum .... Exiſtimo igitur hos „ Hæreticos per operationem intellexiſſe „ ſolum affectum voluntatis efficacem, „ a quo tamquam a primo motore pen„ dent membrorum motus, & actiones; „ per voluntatem autem intellexiſſe non „ facultatem appetitus rationalis, ſed „ hunc motum, & affectum illius, quam „ quidem ſolum operationem vocabant. „ Contra quem ſit.

CONCLUSIO PRIMA.

Error palmaris Monothelisimi non ſitus eſt in uno & ſimplici affectu divino in Chriſto ad operandum, ut poſuit Vaſquez.

Probatur rationibus Theologicis.

PRIMA: Ex ipſa ſectæ denominatione, quæ Monothelisimus nuncupatur juxta Patres, Concilia & Theologos, unicam in Chriſto illi Heterodoxi admittebant voluntatem, quod quidem vox illa, *Monothelisimus* deſignat.

Secunda: Graviter allucinatur Vaſquez dicendo Monothelitas duas in Chriſto contra Eutychianos agnoviſſe naturas, adeoque non ita fuiſſe bardos, ut unicam in Chriſto operationem & voluntatem dicerent, cum iſta fraude vellent ſecurius exſuſcitare Eutychianiſmum; conſtat enim ex auctoribus Monothelisimum eſſe hæreſis Eutychianæ ramuſculum.

Tertia: Nedum omnibus Theologis & maxime D. Thomæ omnium facile Principi, ſed & doctiſſimæ ſuæ Scholæ adverſatur Vaſquez, qui ſi in hoc & nonnullis aliis articulis audiatur, omnes ferme Hete-

Heterodoxi, potiſſimum recentiores, abſque negotio, affingendo eis ſenſum benignum, ab errore vindicari poterunt.

Unum inter Doctores Societatis Jeſu ſeligo Petavium, qui Lib. 1. de Incarnat. cap. 20. validiſſimis argumentis probat hæreſim Monothelitarum in eo ſitam eſſe, quod unicam in Chriſto admiſerint operationem & voluntatem. Num. 1. ſic loquitur: " Ut ex Eutychianorum, Seve„ rianorum, & ut univerſe loquar, Mo„ nophyſitarum ſtirpe, velut propago „ quædam Monothelitarum ſecta pullu„ lavit. „ N. 3. probat ex ipſis Monothelitis ſuam propoſitionem: " Pyrrhus „ item Sergi ſucceſſor in diſputatione, „ quam cum Maximo Monacho in Afri„ ca ſuſcepit, aperte eamdem tuetur hæ„ reſim, *unam eſſe voluntatem affirmans* „ *divinitatis, humanitatiſque Chriſti*. Ita „ unica voluntate tum ante ſuſceptam „ carnem mundum ex nihilo procreare „ voluerit. „ Quis autem cordatus dixerit Verbum per affectionem efficacem, & non per voluntatem creaſſe mundum. N. 6. demonſtat ex dictis Pyrrhi Monothelitas unicam admiſiſſe in Chriſto voluntatem, ne duæ voluntates contrariæ in eodem ſimul admitterentur. Igitur eodem modo ſentiebant Monothelitæ, de veritate voluntatis bonæ, ac de veritate voluntatis contrariæ, quam dubio-procul ut veram voluntatem habebant.

Quarta ratio: Ex eodem Petavio Monothelitæ, & Concilia adverſus eos adunata, voluntatem, ſic intellexerunt: Igitur dum iſta dixerunt Monothelitas proſcribendo, cauſa fuit, quod unicam veram & operationem & voluntatem in Chriſto admitterent.

Quinta: Poſita opinione Vaſquezii, hæreſis Monothelitarum erat imaginaria, quia ipſo teſte, manebant juxta Monothelitas duæ voluntates in Chriſto: Sed humana non operabatur, eo quod affectio efficax divinitatis prædominaretur, & ideo operationem Deo-virilem ſemper haberet.

CONCLUSIO SECUNDA.

Monothelismus naſcens unicam ſolum dicebat in Chriſto operationem, eamque veram.

PROBATUR primo iſto ratiocinio. Qui fuit error naſcentis Monotheliſmi ex tribus recte colligitur. I. Ex diſputatione Heraclii cum Paulo: II. Ex epiſtola ſeu reſponſione ejuſdem Imperatoris ad Paulum Inſulæ Cypri Archiepiſcopum. III. Ex Capitulo ſeptimo Concilii Alexandrini a Cyro celebrati: Atqui ex his conſtat Monothelitas primum unicam in Chriſto defendiſſe operationem: Ergo &c. Probatur minor quoad ſingulas partes.

Primo quidem: In congreſſu Heraclii cum Paulo difficultas erat de hoc dogmate, de quo Imperator Cyrum, & Cyrus Sergium interrogavit: Atqui de una tantum operatione Heraclius Cyrum, & Cyrus Sergium interrogaverat, ut patet ex epiſtola Sergii ad Honorium relata in ſexta Synodo, act. 12. p. 62. in qua reddens rationem Imperatori quomodo ſe geſſerit, reſpondendo ad Cyrum, ait: " Unde nos, „ quæ noſtræ erant ſcientiæ, per noſtra „ reſcripta ei ſignificavimus, dirigentes „ etiam ſermonem acclamatorium Men„ næ Sanct. quondam Patriarchæ hujus a „ Deo conſervandæ regiæ urbis, porre„ ctum ab eo hic præſenti Vigilio ſanctæ „ memoriæ Prædeceſſori Sanctitatis ve„ ſtræ, habentem & diverſa teſtimonia „ paterna de una operatione, & una vo„ luntate Salvatoris noſtri, Chriſti veri „ Dei noſtri. Nihil tamen proprium pe„ nitus in hujuſmodi noſtris reſcriptis pro„ mulgavimus. „ Audis Sergium Monotheliſmi architectum unicam in Chriſto prędicare operationem, & ſuam hanc perverſam opinionem protractis Patrum in ſenſus adulterinos textibus probare?

II. *Ortus* Monotheliſmi fuit epiſtola ſeu juſſio Heraclii, mandantis ut Paulus circa dubium conſuleretur: Atqui in ea fit ſolum mentio de una operatione, ut colligitur ex epiſtola Sergii ad Cyrum relata in Later. Synodo, Secret. 3. in qua ſic habetur: " Aſſeruiſtis igitur in capitu„ lis, quæ ad ipſos facta ſunt confiteri...

„ Eumdem unum Chriſtum operari Deo
„ decibilia & humana una operatione :
„ quia omnis divina & humana operatio
„ ex uno eodemque incarnato Deo Ver-
„ bo procedebat , ſecundum hunc pium
„ intellectum & Leo ſanctæ memoriæ
„ Romanus Archiepiſcopus ſapuit & do-
„ cuit , dicens operatur utraque natura
„ cum alterius communione.„ Ergo &c.

III. *Monotheliſmi* exordium fuit definitio facta a Cyro in capitulo Concilii Alexandrini : Atqui illud capitulum loquitur ſolum de una operatione his verbis: *Si quis unum Dominum noſtrum J.C. in duabus dicens videri naturis, non confitetur .... unum Chriſtum & unum Filium, operantem Deo decibilia & humana una Dei & viri operatione ſecundum B. Dionyſium . . . anathema ſit* : Ergo &c.

Obſerves velim textum Dionyſii corrumpi a Monothelitis ; ſic enim habetur Epiſt. ad Gajum, quæ refertur in Concil. Later. Secretario III. p. 1085. col 1. his verbis :*Deo homine facto, novam quamdam Dei virilem, id eſt theandricam, operationem nobis oſtendens*. Et ſic patet quomodo Cyrus fraudulenter citaverit Dionyſium pro ſe.

Probatur II. ex Ecteſi, quæ refertur in Concilio Later. Secret. III. his verbis :
" Servat quidem untraque natura pro-
„ prietatem ... omnem divinam & hu-
„ manam operationem uni eidemque in-
„ carnato Deo Verbo tribuimus... Simi-
„ liter autem & duarum operationum
„ vocem multos ſcandalizare utpote a
„ nemine dictum ſanctorum & præcipuo-
„ rum Patrum , ſed & ſequi in eo ut
„ duas confiteamur voluntates. . . . con-
„ traria volentes introduci, quod impium
„ eſt. . . unde ſanctos Patres in omnibus
„ & in hoc ſequentes, unam voluntatem
„ Domini noſtri Jeſu Chriſti , veriſſimi
„ Dei confitemur, utpote in nullo tempore
„ animati intellectualiter ejus corporis ſe-
„ parat, & ex proprio impetu contrario
„ motui unito ei Dei Verbi in una ſub-
„ ſtantia naturalem ejus producere mo-
„ tionem, ſed quando & qualem & quan-
„ tam ipſe Deus Verbum voluerat. „
Quibus verbis abjicit Imperator duas in Chriſto operationes. Sergius hanc approbat *Ecteſim*, ſicut & Cyrus in epiſtola ad Sergium, ut legitur in Concilio Lateranenſi, Secretario III. Primus quidem his verbis : *Ipſius & nos ſuſcepimus & confirmavimus Ecteſim*. Alter vero ſic : *Nos veſtra participati doctrina , & hanc ſine dubio ſequentes amplectimur & conſervamus*. Igitur initium Monotheliſmi ductum eſt ab una operatione.

Probatur III. ex Conſtantis *Typo* , qui habetur in Conc. Later. Secret. IV. p. 1095. col. 1. *Sancimus nobis ſubjectos qui conſiſtunt in orthodoxa & immaculata noſtra Chriſtianorum fide , qui ſunt catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ non habere licentiam invicem a præſenti de una voluntate , aut una operatione, aut duarum voluntatum, aut duarum operationum qualemcumque proferre altercationem, aut contentionem, aut rixam*. In qua quidem conſtitutione Imperator unam dixit operationem.

Probatur denique ex actibus Concilii Lateranenſis ſub S. Martino, contra Monothelitas. Secretario III. refertur capitulum 7. Concilii Alexandrini ſub Cyro, in quo una operatio proclamatur , & rejicitur, ſicut & epiſtola Sergii ad Cyrum propter eamdem rationem. Secret. V. damnantur Sergius , Cyrus, Theodorus Pharanitanus, Paulus Patriarcha CP. Themeſtius , Severus , *Ecteſis* & *Typus*, propter idem motivum . Hoc etiam patet ex actibus ſextæ Synodi generalis , quandoquidem Seſſ. 2. Macarius Patriarcha Antioc. defendit unicam in Chriſto operationem , & Seſſ. 8. propter hoc damnatur ſententia interlocutoria & comminatoria, poſtea vero abſolute Seſſ. 11. Ergo &c.

CONCLUSIO TERTIA.

Error Monotheliſmi in progreſſu fuit unicam quoque dicere in Chriſto voluntatem.

HÆC concluſio ſequitur ex modo dictis , nam in *Ecteſi* fit mentio de unica voluntate : Hoc utique patet ex epiſtola Pauli ad Theodorum Papam pro confirmatione *Typi*, quæque habetur Secret. IV. Concilii Lataran. in qua quidem ille Patriarcha ſic loquitur : Unam voluntatem
„ Domini noſtri Jeſu Chriſti intelligimus,
„ ne contrarietatem aut differentiam vo-
„ luntatum uni eidemque perſonæ D.
„ N. J. C. applicemus , aut ipſum ſe
ex-

„ expugnantem dogmatizemus, aut duas „ voluntates introducamus. „

Probatur inſuper hoc ratiocinio. Tale fuit dogma Monothelitarum in progreſſu, quale refertur in epiſtola Sergii ad Honorium Papam, & damnatur in ſexta Synodo generali: Atqui ex utroque capite conſtat dogma fuiſſe de unica voluntate: Et probatur. Sergius in ſua epiſtola poſt operationum unitatem, unicam inſinuat voluntatem, his verbis: *Inſuper & conſequens eſt circa ſe invicem habentes, quod impium eſt*. II. Sexta Synodus expreſſe damnavit unitatem voluntatum contra Monothelitas. Ergo &c.

Solvuntur objectiones.

Dices contra ſecundam concluſionem: Tale fuit dogma Monothelitarum, quale ſonat nomen ſectæ: Atqui nomen ſignificat unam voluntatem. Igitur controverſia non erat de operatione.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Tale fuit dogma pro tempore, quo nomen fuit impoſitum, concedo: pro quocumque ævo, nego. Petavius Lib. 1. de Incarnat. cap. 20. dicit: quandoque duplex nomen eidem ſectæ imponi pro diverſitate temporum & dictorum. In principio illi Hæretici dicti ſunt Monoergitæ, quando unicam prædicavere voluntatem.

Dices contra tertiam concluſionem: Monothelitæ duas in Chriſto admiſerunt naturas: Igitur non eſt probabile unicam dixiſſe voluntatem. Confirmatur: Duos tantum voluntatis motus contrarios inficiati ſunt: Ergo &c.

Reſpondeo negando conſequentiam: Et in hoc ſunt Hæretici, quod contra principia Catholicæ Eccleſiæ locuti ſint. Ad confirmationem diſtinguo. Initio Monothelitæ duos ſolum motus voluntatis contrarios rejiciebant, tranſeat; immo potius hæreſim tacebant ſubtiliter, ut paulatim illam inſinuarent: in decurſu, nego. Aperte enim unicam dixerunt voluntatem. Quod autem fraudulenter loquerentur Monothelitæ patet ex Conc. Later. Secr. IV. Concilium enim objurgat Paulo quod auctor eſſet *Ecteſis*, & aperte approbaſſet *Typum*. p. 1096. ait: *Quoniam Paulus Conſtantinopolitanus Epiſcopus prius quidem ſcripto confirmans Ecteſim, nunc autem ſuadens Typum fieri*. Quibus verbis oſtendit *Typum* eodem animo, eoque hæretico compoſitum fuiſſe cum *Ecteſi*. Deinde notat Monothelitas fraudulenter agere, auctoritates Patrum & ſummorum Pontificum in pravum detorquendo ſenſum. *Per hanc*, inquit, *allocutionem ſimpliciores doloſe ſubripientes, perſuadent malum uti bonum amplecti per Patrum & Synodorum ſuavem nominis appellationem*.

Inſtabis: Sergius in *Ecteſi*, & Paulus in *Typo* unicam in Chriſto voluntatem dicere expreſſe prohibuerunt: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Initio ſic loquebantur, & tamen unicam ſimulabant voluntatem, concedo: in progreſſu, nego. Poſteriores enim Monothelitæ videntes ſuam hæreſim jam viribus multis auctam, poſtea aperte eam promulgaverunt, & defenderunt, ut Macarius ejuſque diſcipuli tempore ſextæ Synodi. Qui quidem Macarius citatus in Synodo, ait, ut habetur Seſſ. 8. Etiamſi membratim ſcindar, numquam duas in Chriſto operationes dicam; eam autem hæreſim omnibus defendit modis. Vel etiam error ſcatebat ab initio, ut colligitur ex Concil. Later. Secr. IV. quod quidem loquens de *Typo*, qui præ ſe ferebat ſenſum catholicum, ſubdit: *Sancta Synodus intentum quidem, ut dictum eſt, bonum exiſtentem Typi laudamus, ſed modum ab intentu diſſonantem avertimur*.

Objicit Vaſquez: Monothelitæ unicam perſonam contra Neſtorianos, duas vero naturas contra Eutychianos admittebant. Igitur non eſt probabile unicam admiſiſſe in Chriſto operationem & voluntatem, ſin minus duas concedendo naturas, contraria fuiſſent locuti.

Reſpondeo ad argumentum Vaſquezii negando conſequentiam: non enim ſemel compertum eſt Hæreticos ex una parte devictos ad alteram deflexiſſe, ut Pelagio proſcripto, Semipelagiani gratiæ neceſſitatem ad conſummationem actus admiſere, ita tamen ut natura ex viribus innatis bonum ſalutis incoharet: non abſimili ratione, proſtratis Monophyſitis, Monothelitæ crediderunt Eccleſiæ anathemata declinare duas admittendo naturas, ſed dixerunt unicam operationem & voluntatem. Quid mirum? in hoc etiam pro more Hæreticorum loquuti ſunt. Quorſum

ſum enim ſi duæ remaneant in Chriſto naturæ, humana iners erit, & affectio divina prædominans divinas ſolum producet operationes, cum aliunde ſit de fide Chriſtum eſuriiſſe, paſſum & mortuum eſſe, & quod ipſe a Patre petierit, ut ab eo tranſiret calix, quæ & ſimilia arguunt voluntatem humanam ut potentiam in his operantem. Ceterum affectio quæcumque ſit, eſt quidem operandi motivum, ſed non operandi principium, maxime in adverſis, quæ anima excruciata ſæpius ſola fide innixa & ſine gratiis ſenſibilibus æquo fert animo.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Error palmaris Monothelitarum fuit, unicam in Chriſto operationem & voluntatem agnoſcere.

Primo: Id conſtat ex *Ectheſi* & *Typo*, quibus prohibetur duas in Chriſto operationes, alteram divinam, alteram vero humanam dicere.

Secundo: Hoc ipſum colligitur ex dialogo Pyrrhi cum S. Maximo, & ex Macario Patriarcha, qui de ſua interrogatus fide in ſexta Synodo, reſpondit: *Etiamſi membratim ſcindar, non dicam duas voluntates*.

Tertio: Sic propugnat S. Thomas, ſic alii cum ipſo communiter Theologi, in primis doctiſſimus Petavius.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET RESPONSIONUM.

Tametsi Monothelitæ duas admitterent in Chriſto naturas, non inde ſequitur unam ſolum admiſiſſe operationem & voluntatem, cum familiare fuerit Heterodoxis pro una parte damnatis, ad aliam deflectere, ut in ſubſtantia palmarem hæreſim ſalvent, ut videre eſt in Semipelagianis & Novatoribus. Neque vero curant plurimum hæretici contraria loqui, cum ex profeſſo a veritate recedant.

SECTIO TERTIA.

De fautoribus Monothelismi.

Duo ad hanc propoſitam quæſtionem diſcutienda ſunt, videlicet de Monothelitis in genere, tum & de eiſdem in ſpeciali.

PUNCTUM PRIMUM.

De Monothelismi fautoribus in genere.

Monothelitæ in tres claſſes diſtribuuntur; nempe in eos qui conſequenter tantum tales fuerunt: in eos qui directe, & in eos de quibus emerſit dubium.

Multi ſunt in prima claſſe, videlicet hi omnes Hæretici, ex quorum dogmate Monotheliſmus erui potuit. Tales ſunt Ariani, Neſtoriani, Eutychiani, Apollinariſtæ & Severiani; illi enim omnes ea poſuere fundamenta, ex quibus voluntatum unitas in Chriſto manifeſte fluit.

In ſecunda claſſe numerantur Theodorus Epiſcopus Pharanitanus, Cyrus Patriarcha Alex. Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus Patriarcha CP. Macarius Patriarcha Antiochenus, quorum ſcripta erronea referuntur & confutantur in ſexta Synodo generali, præcipue vero capitulum VIII. Cyri Alex. Confirmatio *Ectheſis* & *Typi*.

In tertia claſſe hi ſunt, de quibus dubitatur & vocantur hæſitantes.

PUNCTUM SECUNDUM.

An Honorius Papa adhæſerit Monothelitis?

Quidam tenent Honorium fuiſſe Hæreticum Monothelitam. Sic ſentent odio magis in ſanctam Sedem Romanam, quam veritate ſuperati, & ſunt Proteſtantes: quidam inter Fautores illum annumerant, in eo quod non ſatis, ut ſummum Pontificem decebat, Hæreticis reſtiterit. Sic Theologi quidam vel etiam Catholici opinantur, ita tamen quod errando non locutus ſit in epiſtolis ex cathedra, ut propugnat Thomaſſinus Diſſert. in VI. Synodum œcumenicam. Alii & probabilius contendunt eum fuiſſe ab omni & culpæ & cenſuræ labe immunem; cum quibus ſit

CON-

CONCLUSIO.

Honorius Papa neque fuit Monothelita, neque Monothelismi fautor, neque etiam uti talis in ſexta Synodo proſcriptus.

SINGULÆ concluſionis partes probantur ſimul multis momentis.

§.

PRIMUM ARGUMENTUM

Ex textu & ſcopo epiſtolarum Honorii depromptum.

SI aliquid erroris aut docuiſſet aut ſeminaſſet inter ſcribendum Honorius ſummus Pontifex, maxime in ſuis ad Sergium Patriarcham CP. epiſtolis: Atqui ne minimus quidem nævus in eis apparet, quinimmo & ex ſcopo, & ex ipſo textu in ſenſu obvio ſumpto, ut propoſitiones ſonant, contrarium Monothelitarum hæreſim debellat ille venerabilis Pontifex: Igitur ab omni erroris labe jure merito & vendicatur, & ab omnibus vindicandus eſt.

Probatur minor: In primo ſcripto ait quidem abſtinendum eſſe ab unius vel duplicis operationis vocabulo, ne ſi una diceretur, Eutychianæ faveretur hæreſi; e contra vera Neſtorianæ, ſi duæ prædicarentur in Chriſto operationes; cujus œconomiæ non una eſt probatio: Primoquidem, quia Patres & Theologi præciſe non attendunt ad voces, modo ſenſus ſervetur orthodoxus: deinde vero iſta alia adducitur ratio, quia pro iſta re Eccleſia a Chriſto ad Honorii uſque tempora nec quicquam in Conciliis pro vocum uſu aut definierat, aut determinaverat. Tertio unicam in eo ſenſu ſolummodo dicit in Chriſto voluntatem, quatenus voluntas Chriſti etiam inferior, non ſicut noſtra per peccatum originale depravata, adverſus ſpiritum non recalcitraret: Sed Deo per omnia in Chriſto humana voluntas ſubjecta foret & obediens Deo; ipſo dicente Domino Patri, Luc. 22. *Non mea voluntas, ſed tua fiat*. Quarto denique, in ſecundo maxime reſcripto ad ſenſum catholicum ita attendit, ut duas nominet operationes; & ne quis obſtrepere audeat, addit: *Loco duarum operationum dicamus Chriſtum divina & humana operari inconvertibiliter*: qua quidem voce *inconvertibiliter* prorſus exſufflat & explodit tum Eutychianiſmum, tum Monotheliſmum illius ramuſculum; iſto quippe termino naturas & operationes in Chriſto commiſceri non patimur.

Jam audiamus loquentem & ſcribentem Honorium.

Primo: In priori ad Sergium reſcripto act. 12. apud Binium pag. 64. habetur: *Nos enim in quo pervenimus oportet ambulare: Enim vero, duce Deo, pervenimus uſque ad menſuram rectæ fidei, quam Apoſtoli veritatis Scripturarum ſanctarum funicule extenderunt, confitentes Jeſum Chriſtum Mediatorem Dei & hominum, operatum divina, media humanitate Verbo Dei naturaliter unita, eumdemque operatum humana ineffabiliter atque ſingulariter aſſumpta carne diſcrete, inconfuſe, atque inconvertibiliter plena divinitate*. Quibus ſententiis Honorius non ſolum non favet Monothelitis, ſed & funditus evertit Monotheliſmi ſyſtema, dum ait Chriſtum operari humana ſingulariter, diſcrete & inconvertibiliter, adeoque ulla abſque confuſione tum voluntatis, tum operationis cum voluntate & operatione divina. Nec mirum; unicus erat Honorii ſcopus, videlicet impedire vocum novitates, ne inde exurgeret nova hæreſis: quocirca nomina unius aut duplicis operationis reticeri æquum ducebat, ne ſi una diceretur Eutychianiſmus, aut ſi duplex Neſtorianiſmus de integro reſtitueretur.

Secundo pergit ibidem SS. Pontifex, & ait: *Unam voluntatem fatemur Domini noſtri Jeſu Chriſti, quia profecto a divinitate aſſumpta eſt noſtra natura, non culpa, illa profecte, qua ante peccatum creata eſt, non quæ poſt prævaricationem vitiata*. Ecce unitas voluntatis per conformitatem, quam prædicat in Chriſto Honorius, de qua unitate voluntatis per conformitatem quam prædicat in Chriſto ille Papa, hanc egregiam affert rationem cur fuerit in Criſto, minime vero in nobis, quia caro in Chriſto fuerat a Verbo aſſumpta & non culpa, & ideo non ſicut noſtra vitiata. Hinc in nobis duplex voluntas extat, una juſta, quæque obe-

obedit ſpiritui: altera vero mala quæ adverſus eumdem recrudeſcit. Utramque explicat SS. ille Pontifex iſto Romanorum 7. oraculo: *Mente ſervio legi Dei; carne autem, legi peccati*. His peractis, ſubdit: *Non eſt itaque aſſumpta, ſicut præfati ſumus, a Salvatore vitiata natura qua repugnaret legi mentis ejus, ſed venit quærere & ſalvare quod perierat*, id eſt, *vitiatam humani generis naturam. Nam lex alia in membris, aut voluntas diverſa non fuit, vel contraria Salvatori, quia ſuper legem natus eſt humanæ voluntatis.*

Eo loci Honorius clariſſime ſenſum prodit catholicum: Enim vero duplicem in Chriſto & voluntatem, & operationem agnoſcit, cum ut Deus ſimul & homo ſpectetur; unicam vero ſi conſideretur ut homo, in quo ſane diſcrepat a nobis, qui vitiatam unam, & rebellem legi Dei habemus voluntatem, rectam vero alteram per gratiæ opitulationem, quando illi aſſentimur ad bonum operandum, ſed heu! ut plurimum reſiſtimus, Chriſtus vero etiam ut homo per omnia Deo obediens, nuſquam reſiſtebat, ſed pro ut erat gratiæ impetus, illuc gradiebatur.

Tertio: In eadem epiſtola hæc habentur: " Litterarum ad eumdem Sophro-
,, nium directarum ſuſcipientes exemplar,
,, & intuentes ſatis provide circumſpe-
,, cteque fraternitatem veſtram ſcripſiſſe,
,, laudamus novitatem vocabuli aufferen-
,, tem, quod poſſet ſcandalum ſimplicibus
,, generare ... Non oportet ad dogmata
,, hæc Eccleſiaſtica retorquere, quæ ne-
,, que Synodales apices ſuper hoc exami-
,, nantes, neque auctoritates canonicæ
,, viſæ ſunt explanaſſe, ut unam vel duas
,, energias aliquis præſumat Chriſti Dei
,, prædicare, quas neque Evaugelicæ vel
,, Apoſtolicæ litteræ, neque Synodalis
,, examinatio ſuper his habita, viſæ ter-
,, minaſſe ... utrum autem propter opera
,, divinitatis & humanitatis, an geminæ
,, operationes debeant derivatæ dici vel
,, intelligi, ad nos ita pervenire non de-
,, bent, relinquentes ea Grammaticis,
,, qui ſolent parvulis exquiſita derivando
,, nomina vendicare. Non enim unam
,, operationem vel duas Dominum Jeſum
,, Chriſtum, ejuſque ſanctum Spiritum ſa-
,, cris Litteris percepimus: Sed multifor-
,, miter cognovimus operatum .... Si
,, enim diviſiones operationum ſunt mul-
,, tæ, & has omnes Deus in membris
,, omnibus pleni corporis operatur, quan-
,, to magis Capiti noſtro Chriſto Domi-
,, no hæc poſſunt pleniſſime coaptari. ,,

Hanc ſibi proponit Honorius objectionem: Cur duplex taceatur operatio? Cujus quidem rei tres aut quatuor pro hoc momento affert rationes. Prima, quia neque in ſacris Litteris, neque in definitione Conciliorum, ſaltem in Chriſto operationes multiplices expreſſe habeantur. Secunda, vocum novitas quoddam parvulis & ſimplicibus afferrebat ſcandalum: Tertia, ex eo quod termini Grammaticos ſpectent, nec minimum apud Doctores faceſcant negotium, modo veritatem quoad ſubſtantiam & dicant, & explicent. Quarta, hæc ceteris adjungitur: Honorius utramque in Chriſto operationem clare admodum profitetur, dum Chriſtum divina & humana inconfuſe operari aſſerit.

Jam ſequitur iſta pro Honorii purgatione validiſſima argumentatio: Qui rejicit novitatem vocum unius vel duplicis in Chriſto operationis propter ſcandalum ſimplicium, admittendo realitatem duarum operationum, confitendo Chriſtum perfectum Deum & hominem, immo probando duas in Chriſto exiſtere operationes, ſicut diverſæ ſunt & in Spiritu ſancto per ſuam gratiam & poteſtatem; qui ſolum abjicit voces materialiter & grammaticaliter ſumptas, attendit vero pro more Theologorum ad rerum veritatem, ille certe non fuit fautor Monotheliſmi, ſed potius acerrimus fidei propugnator: Atqui talis extitit Honorius: Ergo &c. Major in qua eſt difficultas probatur ex Concilio Lateranenſi ſub ſancto Martino Secret. IV. pag. 1095. ubi ſic habetur: *Igitur nullo modo oportet contra eos, qui minime denegant pariter utrumque, id eſt, unam aut duas dicere in Chriſto Deo operationes & voluntates, ſine diſcretione indignationem infligere: ſed juſte contra eos tantummodo hanc proferre, qui non confitentur, quæ probabiles Eccleſiæ Patres profitentur: hoc eſt, duas ejuſdem atque unius, ſicuti eſſentias unitas inconfuſe & indiviſe, ita & æquali numero voluntates & operationes .... Propterea intentum quidem, ut dictum eſt, bonum exiſtentem Typi laudamus, ſed*

modum

modum ab intentu diſſonantem avertimur: Quibus quidem verbis Concilium non damnat *Typum*, præciſe eo quod in eo taceant Monothelitæ nomen duarum operationum, ſed quia ſilent malo fine, eo ſcilicet, ut propugnent in realitate unam in Chriſto operationem: Igitur Honorius non eſt damnandus, cum œconomiæ tantum cauſa a nomine unius aut duplicis operationis abſtinuerit.

Honorius in ſua epiſtola jam laudata eſt ſui ipſius interpres pag. 65. apud Bin. " Oportet, *inquit*, ſapere, vel ſpirare, illa videlicet refutantes, quæ quidem novæ voces noſcuntur ſanctis Dei Eccleſiis ſcandala generare, ne aut duarum operationum vocabulo offenſi, ſectantes Neſtorianos, nos veſana ſapere arbitrentur: aut certe, ſi rurſus unam operationem Domini noſtri Jeſu Chriſti fatendam eſſe cenſuerimus, ſtultam Eutychianiſtarum attonitis auribus dementiam fateri putemur. " Audis Honorium eo ſolum ſcopo a nomine unius, aut duplicis in Chriſto operationis abſtinere, ut a Neſtoriana ſimul & Eutychiana hæreſi recedat.

Idem in ſecunda epiſtola apud Bin. pag. 71. ſuam catholicam iterum prodit mentem his verbis: " Aufferentes ergo ſicut diximus ſcandalum novellæ adinventionis, non nos oportet unam, vel duas operationes definientes prædicare, ſed pro una, quam quidam dicunt, operatione, oportet nos unum operatorem Chriſtum Dominum in utriſque naturis veridice confiteri: & pro duabus operationibus, ablato geminæ operationis vocabulo, ipſas potius duas naturas, id eſt, divinitatis & carnis aſſumptæ, in una perſona unigeniti Dei Patris, inconfuſe, indiviſe, atque inconvertibiliter nobiſcum prædicare, propria operantes. " Eo loci Honorius unam quidem operationem approbat in Chriſto ratione naturæ humanæ, ſed non unam pro duplici natura prædicat, quandoquidem duas nominat operationes; ſubjungit vero loco duplicis operationis profitendum eſſe unum operantem divina & humana inconfuſe & inconvertibiliter. Igitur toto cœlo a Monotheliſmo diſcedit.

Confirmatur: Qui in ſuis reſcriptis, eodem modo ac Magnus Leo delineat Incarnationis Myſterium quoad Chriſti operationes, dubio-procul Monothelitis non patrocinatus eſt: Atqui Honorius eodem prorſus modo ac ſanctus Leo Chriſti operationes delineavit; iſte enim Epiſt. ad Flavianum pag. 943. ſic loquitur: " Agit enim utraque forma, *ſcilicet Chriſti natura*, cum alterius communione, quod proprium eſt, Verbo ſcilicet operante, quod Verbi eſt, & carne exequente, quod carnis eſt. "

§. II.

SECUNDUM ARGUMENTUM.

Ex Apologiis Honorii a Patribus & Doctoribus utriuſque Eccleſiæ, Græcæ ſcilicet & Latinæ celebratis.

Qui ab omni erroris nævo circa Chriſti operationes adverſus æmulos a teſtibus omni exceptione majoribus vindicatur; profecto in ſuſpicionem Monotheliſmi venire non debet: Atqui Honorius Papa ita purgatur: Ergo &c. Probatur minor multis momentis.

Agmen ducet Joannes IV. ſummus Pontifex & Honorii ſucceſſor: in apologia quam pro eo ſcripſit apud Athanaſium in collectaneis, aſſerit Pirrhum Patriarcham CP. eum fuiſſe, qui dixit Honorium unam propugnaſſe in Chriſto operationem, eo nimirum ſcopo ut pro ſuis partibus tantum habens Pontificem, ipſe anathema Eccleſiæ declinare valeret: ſed ſubdit Joannes, Occidentales non modicum fuiſſe ſcandalizatos de hac calumnia, maxime vero cum Honorium ut ſanctum haberent. Rurſus in epiſtola ad Conſtantem Imperatorem liquido probat Honorium quidem unicam admiſiſſe in Chriſto operationem, ſed in Chriſto ut homine, quatenus Mediator hominum vitiatam non habuit.

Dices: Teſtimonium Joannis in iſta cauſa non ponderat, cum defendendo Honorium ſummum Pontificem, ſui quoque Pontificatus & Cathedræ cauſam in hoc propugnet.

Reſpondeo, cuilibet licitum eſſe innocentis partes ſuſcipere: quinimmo, hoc ex ipſo conſtat jure, quod potiſſimum conceditur tum Reipublicæ, tum Eccleſiæ Pro-

Proceribus. Ita gloſſa in caput *ſi venisſent*, & Fagnanus in caput *noſti*, qui docent Papam poſſe eſſe Judicem in propria cauſa, ſicut Imperator in cauſa fiſcati ad ſepiſum ſpectantis, ut habetur ff. de iis quæ in Teſtamento delin. *Lege proxime*: Hoc ipſum innuit Clementina in Concilio Vienenſi publicata: Idem docet Cardinalis Tuſcus in practicis concluſionibus juris verbo *teſtis* concluſione 202. Suffragatur Macardus verbo *Papa*, concluſione 62.

Alter Honorii defenſor eſt S. Maximus Abbas Græcus. In Apologia tanti Pontificis, dialogo cum Pyrrho Monothelitarum Antesignano, primum probat illi Vigilium ab omni errore immunem fuiſſe, quod ultro Pyrrhus confeſſus eſt: tum ſubdit Pyrrhus: *Sit ita de Vigilio, quid de Honorio reſpondendum habes?* Quia vero Pyrrhus propugnabat Honorium ejuſdem eſſe ſecum ſententiæ, & unam tantummodo admiſiſſe in Chriſto voluntatem, reſpondet ſanctus Maximus: *Quis erit interpres Honorii, quam qui ejus nomine ſcripſit epiſtolam ad Sergium?* Pyrrhus poſtulat quis illam compoſuerit? Reſpondet ſanctus Abbas his verbis: *Ille idem ad Dominum Conſtantinum quondam Imperatorem ſcribens rurſum ex perſona ſancti Papæ Joannis. Unam*, inquit, *voluntatem Domini diximus, non divinitatis ejus & humanitatis, ſed ſolius humanitatis.*

Idem S. Maximus Epiſt. ad Marinum Presbyterum, quæ habetur in Collectaneis Anaſtaſii pag. 33. probat epiſtolam Honorii ad Sergium ab interprete Græco fuiſſe defloratam, atque in ea Honorium, teſte Joanne Abbate Scriba quem citat, nullo modo feciſſe mentionem unius tantum in Chriſto voluntatis; aſſerit enim his verbis: " Licet hoc nunc ſit fictum „ ab his qui hanc *epiſtolam*, in græcam vo„ cem interpretati ſunt, verum nec quam„ libet exinanitionem, vel abolitionem „ Salvatoris voluntatis, ſed ejus, quæ „ noſtra eſt & reproba facta perfectam „ dejectionem & interremptionem, juxta „ quod & in invicem eorum quæ unius „ generis ſunt, efficitur bellum. „

Duobus potiſſimum momentis ſanctus Maximus ab omni hæreſeos labe purgat Honorium: Primo quidem aſſerendo eum non unam pro divinitate & humanitate dixiſſe voluntatem & operationem, ſed ſolum pro humanitate per excluſionem voluntatis vitiatæ, qualis eſt in nobis. Secundo, propugnat codicem latinum ab interprete Græco fuiſſe defloratum, ita ut Honorius nuſquam dixerit unam in Chriſto tum voluntatem, tum operationem, quod quidem momentum probat auctoritate Anaſtaſii Abbatis Græci, qui dum ab Oriente Romam venit, multas circa epiſtolas Honorii ad Sergium motas quæſtiones apud Eccleſiæ Latinæ Prælatos, audivit: Tum ſubdit, Honorium ab omnibus ut Orthodoxum habitum fuiſſe: ex quo concludit S. Maximus Interpretem Græcum in pravum adduxiſſe ſenſum textum latinum epiſtolæ Honorii ad Sergium.

Denique S. Maximus Epiſt. ad Petrum illuſtrem, dicit eſſe riſu dignam eam impudentiam Monothelitarum, qui ut defendant *Ecteſim*, ſententiam Honorii ad ſuas partes audent detorquere: tum concludit Orientem & Occidentem admonitionibus, & ex 3. orationibus, immo & lacrymis tentaſſe Hæreticos ad meliorem frugem revocare. Demum inter fidei defenſores primum recenſet Honorium his verbis: " Quod & divinus Honorius, „ quod vero & poſt illum Severinus ſe„ nex, quod denique & is qui poſt hunc „ extitit ſacer Joannes ... omiſit quid„ quam ſupplicationi conveniens. „

Tertius teſtis, qui & Græcus, Stephanus Dorenſis Epiſcopus accedit, quique tamquam Legatus & Orator Sophronii iſtius decreta adverſus Monothelitas, Romam detulit tempore Honorii anno 635. ſecundum Theophanem, & decimo Honorii anno, ut ſcribit Anaſtaſius: Stephanus inquam, ad annum 638. loquens de ſua legatione ad Concilium Lateranenſe ſub S. Martino dicit: " Deum ex„ citaſſe Prædeceſſores, Apoſtolicoſque „ Præſules in commonitione, licet nullo „ modo Hæreticos flectere potuerint. „ Quibus quidem verbis docet Honorium unum ex iſtis Prædeceſſoribus omnia tentaſſe ad fidem conſervandam. Ergo &c.

His omnibus adjungitur Anaſtaſius Bibliothecarius, qui in ſua ad Joannem Diaconum epiſtola, omni qua par eſt reverentia & juſtitia Honorii Papæ ſuſcipit defenſionem, quam quidem variis luculen-

culentiſſimiſque firmat rationibus. Enim vero aſſerit primoquidem Honorium ſufficienter a Joanne ſummo Pontifice fuiſſe purgatum: Secundo, non conſtare Honorium dictaſſe epiſtolam ad Sergium, ut illam interpretati ſunt Græci: Tertio, Concilium non potuiſſe damnare mortuum, quia nemo damnatur niſi ſit pertinax in errore, & defenderit adhuc vivens apertam hæreſim. Porro ante Honorium Eccleſia nihil quidquam determinaverat circa unam aut duplicem operationem Chriſti, unde Monotheliſmus tempore Honorii nondum ut hæreſis habebatur. Denique ſubjungit Concilium ſextum, in quo Honorius legitur proſcriptus, non cenſeri approbatum niſi pro undecim prioribus ſeſſionibus, in quibus nulla apparet tum Honorii, tum ejus epiſtolarum damnatio. Unde ſicut Gelaſius Papa tomo de anathematis vinculo ait, Concilium Chalcedonenſe non obligari niſi pro ſex primis actionibus, pari & ſimili ratione Anaſtaſius concludit ſextum non ponderare niſi pro undecim mox citatis, nuſquam vero pro ceteris in quibus Honorius legitur damnatus.

§. III.

TERTIUM ARGUMENTUM

Ex Conciliis depromitur.

VARIA a morte Honorii adunata ſunt adverſus Monothelitas Concilia uſque ad Sextum generale incluſive: Sed in his omnibus Sexto generali ne quidem excepto, non proſcribitur Honorius, immo altum eſt de eo inter damnatos ſilentium: Ergo &c. Probatur minor: Unum Romæ adunatum ſub Joanne IV. qui damnavit *Ectheſim*: alterum in eadem urbe congregatum eſt ſub Theodoro Papa, qui in hac Synodo proſcripſit omnes Monothelitas, ut Pyrrhum & Relapſum & Paulum, nihil vero de Honorio protulit: Tertium adhuc Romæ quod Lateranenſe vocatur ex univerſo pene Occidente ſub S. Martino I. qui fidem proprio conſignavit ſanguine, quique condemnavit *Typum* & *Ectheſim*, tum omnes Monothelitas Secretario V. in quo etiam damnati leguntur Sergius, Cyrus, Theodorus Phanaritanus, Temeſthius et Severus; ſed ubique altum eſt ſilentium de Honorio: Ergo etc.

Purgatio Honorii ex ipſa ſexta Synodo generali.

QUIDAM inter Theologos etiam Catholicos Honorium non quidem Hæreticum, ſed ut Monotheliſmi fautorem habent, ea potiſſimum ducti ratione, quod in Sexta Synodo generali proſcriptus legatur: Sed hæc ratio nulla eſt, quod quidem duobus validiſſimis probatur argumentis. I. Quamdiu Concilium fuit legitimum, nullo modo Honorius damnatur. II. Tametſi in quibuſdam ſeſſionibus inter Monothelitas damnatos annumeretur, hoc in actibus defloratis dumtaxat compertum habetur.

Honorius non damnatur quamdiu Concilium fuit legitimum.

SEXTA Synodus generalis fuit tantummodo legitima in undecim primis ſeſſionibus, in ceteris vero quæ uſque ad 18. protractæ ſunt, acephala: Sed Honorius in undecim prioribus ſeſſionibus, in quibus Patres adverſus Monothelitas judicio comparativo procedunt, nullo modo damnatur: Ergo &c. Probatur major in qua eſt difficultas, & hoc texendo actuum Concilii hiſtoriam.

Primo: Undecima ſeſſio terminata eſt anno Chriſti 681. 14. die Aprilis, in qua completum apparet Concilium; hac enim finita ſeſſione Joannes Epiſcopus Portuenſis Dominica die Paſchæ in Eccleſia ſanctæ Sophiæ, Miſſam publice latino celebravit idiomate coram Imperatore, & Patriarcha CP. in gratiarum actionem pro terminatione tanti negotii: ita Anaſtaſius in Agathone, Venerabilis Beda de ſex mundi ætatibus, & S. Antoninus Tomo 2. Chronologiæ, qui nullius alterius ſeſſionis recordantur: Porro neque Legati, neque ipſe Imperator in ulterioribus comparuere ſeſſionibus. Subdit vero venerabilis Beda Concilium finitum fuiſſe undecima ſeſſione, ut dictum eſt. Sed in his omnibus ſeſſionibus nulla fit mentio de Honorio, ut ab enumeratione partium conſtat: Ergo &c.

Secun-

Secundo: Hoc ipſum probatur diſcurrendo per ſingulas ſeſſiones. In prima Macharius, lectis quibuſdam textibus Concilii Epheſini a Stephano ſuo diſcipulo, concludit unicam eſſe in Chriſto voluntatem: ſed illi reſiſtunt ſummi Pontificis Legati, aſſerentes duplicem eſſe quod auctoritate B. Cyrilli Alex. probant. In ſecunda idem probatur ex epiſtola S. Leonis; negat vero Macharius id ex epiſtola ſequi, & unicam in Chriſto ſemper defendit eſſe voluntatem. In ſeſſione tertia, ſermo Mennæ ad Vigilium, & duo libri Vigilii, unus ad Juſtinianum, alter ad Theodoram Imperatricem ſuppoſititii declarantur: Seſſione quarta, referuntur duæ Agathonis epiſtolæ, altera directa ad Imperatorem, altera vero quæ tenet locum inſtructionis pro Legatis; in illa autem ſic loquitur: *Quod ex vero luminis fonte, tamquam de radio vivifici fulgoris per Miniſtros beatos Petrum & Paulum Apoſtolorum Principes eorumque diſcipulos & Apoſtolicos ſucceſſores gradatim uſque ad noſtram parvitatem Dei opitulatione ſervatum eſt*. Quam quidem epiſtolam Patres Synodici Seſſ. 17. unanimi voce & acclamatione approbarunt; verbis autem laudatis teſtatur Agatho omnes ſuos prædeceſſores, quorum unus erat Honorius, fuiſſe in fide puros, deinde vero omnes Monothelitas nulla facta mentione de Honorio refert & nominat, quos & proſcribit.

Seſſione 7. declarantur acta Concilii quinti deflorata, & cum Monothelitæ in ſuas partes traherent Vigilium, reclamantibus Legatis, ſilentium eis impoſitum eſt. Seſſ. 8. Macharius citat pro ſe Honorium, & quodammodo S. Leonem: Concilium ipſum irridet, & nullo modo audit accuſationes adverſus utrumque Pontificem, non ſine amara calumnia factas; Macharium e contra ejuſque diſcipulum Stephanum Monachum ſententia interlocutoria proſcribit. Seſſione 9. releguntur actitata contra Macharium, & novis Scripturæ auctoritatibus illi probatur duplicem eſſe in Chriſto voluntatem. Seſſ. 10. confutatur idem Macharius auctoritate Patrum: in eadem ſeſſione relecta ſunt ſcripta Themeſtii, Antymi, Pauli, & epiſtola Theodori Conſtantinopolitani ad Paulum, nihil vero de Honorio habetur per judicium comparativum. Denique Seſſ. 11. Macharius citat pro ſe Honorium & ſanctum Leonem, ad quod nihil reſpondet Concilium, bene tamen ad Themeſtium & Antymum, contra quos inſurgit.

Profecto ſi in eadem damnatione fuiſſet Honorius, utique fuiſſet judicio comparativo damnatus, quod quidem non legitur factum in undecim prioribus ſeſſionibus: neque vero probabile eſt tantum Pontificem proſcriptum fuiſſe in ſubſequentibus, quas quidem adjungunt multi, cujus rei argumentum eſt irrefragabile, quod ipſe Imperator finita undecima ſeſſione dixit ſeſe a Concilio recedere, eo quod præcipua capita eliquata fuiſſe conſtaret. Certe ſi cauſa Honorii actitanda & finienda ſuperfuiſſet, aut dubie præcipua capita a prima uſque ad undecimam ſeſſionem examinata, & ad judicii trutinam diſcuſſa atque examinata fuiſſe, quis cordatus dicere auderet; maximum quippe momentum, nempe Honorii cauſa in ſtatera judicii ponderanda permanſiſſet: Ergo &c. Non abs re erit hic texere Imperatoris a Concilio diſcedentis verba: " Conſtantius piiſſimus Imperator dixit: „ ſufficientia ſunt etiam, quæ hodierna „ die ſunt geſta. Quia vero in Chriſto „ amabilis noſtræ Reipublicæ cauſis occupamur, jubemus... Patritios... univerſali veſtro Concilio in reliquis conventibus inveniri, poſtquam præſentis cauſæ plurima & præcipua capitula coram „ noſtra pietate jam peracta ſunt. „

Eadem Honorii fidei puritas ex defloratione Concilii VI. vindicatur.

DATO & non conceſſo Concilium ad ſeſſionem uſque decimam octavam protractum & legitimum fuiſſe, luce tamen clarius apparet Honorium non fuiſſe in ſubſequentibus damnatum: Et probatur. Tametſi Seſſ. 13. ejus epiſtolæ legantur proſcriptæ, ipſe vero Seſſ. 17. cum ceteris Monothelitis anathemate percutiatur, hoc ſolum ex defloratione Concilii contigiſſe, non una evincit ratio.

Primo quidem inauditum eſt, ſummum Pontificem, præſentibus Legatis, ſed tacentibus, & abſque prævio examine epiſtolarum, quæ ex ſe præbent in ſenſu obvio ſenſum ita catholicum, ut vel ipſe Heraclius Imperator in *Ecteſi*, quam in gra-

gratiam Monothelitarum publicavit, uno ſolum anno a morte Honorii elapſo ſcilicet 638. nullam faciat Honorii mentionem, quod dubio-procul non omiſiſſet, ut tanti Pontificis calculo ſuum muniret edictum, in quo prohibet ſub magnis pœnis, ne aliquis duas in Chriſto operationes & voluntates prædicet.

Secundo: In eadem ſeſſione teſtantur Patres Synodici ſe in omnibus regulam ab Agathone in ſua ad Imperatorem epiſtola ſequi; tum nominatis Monothelitis Concilium ſic loquitur: "*ua præſens ſancta & univerſalis Synodus fideliter ſuſcipiens, & expanſis manibus amplectens, tam ſuggeſtionem qua a ſanctiſſimo ac beatiſſimo Agathone Papa antiquæ Romæ facta eſt ad Conſtantinum piiſſimum atque fideliſſimum Imperatorem, qui nominatim abjecit eos qui docuerunt aut prædicarunt, ſicut ſuperius dictum eſt, unam voluntatem & unam operationem in Incarnationis diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chriſti*. Jam quæſtio mere facti evadit, num Agatho inter Monothelitas, quos in ſua epiſtola ſtylo perſtringit cenſorio, annumeret Honorium vel non; teſtantur quippe PP. Synodici, ſe ideo Monothelitas cum Honorio damnare, quia omnes nominatim ab Agathone proſcripti leguntur: ſed falſiſſimum eſt Agathonem proſcribere Honorium in ſua epiſtola: Igitur perinde falſum eſt a Concilio fuiſſe damnatum: quocirca patet Concilii defloratio.

Tertio: Idem momentum affulget ſpecialiter ex Epiſtola Synodica Concilii ad Agathonem, ubi hæc habentur: " Interfecimus ex ſententia per ſacras veſtras " Litteras de his prius lata, videlicet " Theodorum Epiſcopum Pharam, Sergium, Paulum, Pyrrhum & Petrum. " Etiam inter damnatos annumerant Honorium, ſed ut jam dictum, Agatho in epiſtola ſupra laudata per ſententiam latam non damnat Honorium. Igitur non niſi ex defloratione Concilii Honorius inter proſcriptos Monothelitas damnatus recenſetur.

Hujus veritatis aliud irrefragabile argumentum eſt, quod Theodorus a Sede CP. propter Monothelifmum deturbatus, in quam quidem, abſoluto Concilio, meliora ſimulans reſtitutus, inter damnatos tamen non annumeretur, ...a quo Baronius ad annum 681. ſic concludit: Habemus furem, qui ſui nominis loco ipſum Honorii nomen ſuorum amicorum molitione ſubſtitui curavit: quorum enim ille qui ſimul cum Machario, hortante Imperatore, ut ſcribunt Hiſtoriographi, fidei acquieſcere noluit, qua potiſſimum de cauſa adunatum eſt ſextum Concilium generale, non proſcriptus fuiſſet? Quid plura pro iſto adjiciam momento? Cum habeamus ipſum Theodorum confitentem reum, quippe qui, teſte Baronio ibidem pag. 629. Imperatorem ſic alloquatur: " Reſipiſcentes mirati ſumus inter nos & " ante nos Honorium non numeratum. .. ſi eximitur e numero damnatorum Ho" norius, cur ergo cum prædeceſſoribus " meis perpetuæ infamiæ nota annumer" ror? " Audis Theodorum eo loci duo affirmare ut Imperatoris auctoritate e numero proſcriptorum expungatur; videlicet ſeipſum cum aliis Monothelitis damnatum, minime vero Honorium, tametſi ejuſdem eſſet cum illis ſententiæ. Igitur ex Theodoro Honorius inter damnatos non adſcriptus eſt, ipſe vero e contra, & merito quidem cum catholice ſicut Honorius de Chriſto non locutus fuiſſet.

Quarto: Ejuſdem Concilii defloratio iterum atque iterum ulterioribus momentis clariſſime demonſtratur. Enim vero non in cauſa Honorii ſolum acta Concilii, ſed & in aliis multis capitibus depravata fuerunt acta. In Symbolo edito in Concilio Romano ſub S. Martino, & citato in epiſtola Synodica ad Agathonem directa a ſexta Synodo, deeſt hæc clauſula de Spiritu ſancto: *Qui a Patre Filioque procedit*: quæ tamen fuit expreſſa in illo Lateranenſi Concilio, ut liquet ex Concilio Angliæ ſub Theodoro Canthuarienſi, Agathone ſummo Pontifice: Ne miremini igitur ſi acta Concilii ſexti generalis in cauſa Honorii deflorata propugnemus.

Juvat ad majorem deflorationis evidentiam Seſſiones Concilii percurrere. In ſeſſione quinta, ſexta, ſeptima & octava leguntur tantum adfuiſſe 36. circiter Epiſcopos. Anaſtaſius in Agathone, Beda de ſex mundi ætatibus, Theophanes in Chronographia ad annum 670. Paulus Diaconus & alii præter Legatos numerant ab initio Concilii 150. Epiſcopos.

Ite-

Iterum in octava lecta eſt Macharii Monothelitæ fidei profeſſio, cui ſubſcripſerat Theodorus CP. Patriarcha, ut aſſerit Anaſtaſius, item & ſubſcripſerat Sergius, teſte Abbone Floriacenſi, & tamen invenitur ſolum a Machario ſubſignata.

Celebriores Auctores Synodum finitam fuiſſe anno 27. Imperii Conſtantini, qui quidem annus in octo prioribus ſeſſionibus ſemper refertur; acta vero Concilii in reliquis ſeſſionibus 28. annum præ ſe ferunt.

Nulla fit mentio in Seſſ. 13. de *Ecteſi*, & *Typo*, epiſtolæ tamen Honorii quaſi per execrationem combuſtæ leguntur; numquid parcerent Patres Conſtitutionibus totum Monotheliſmi venenum complectentibus, ut innocentem damnarent?

In Seſſione 14. fit inſpectio Codicum a Machario corruptorum, & tamen certum eſt hoc eſſe factum tantummodo Seſſ. 4. coram Imperatore. Seſſ. 18. refertur Imperatorem fuiſſe præſentem, nihilominus expreſſe habetur completa ſeſſione undecima, abiiſſe.

Quid plura? Legatis Apoſtolicis inveniuntur ex improviſo adjuncti alii Legati Apoſtolici & quidem Græci. Ecce verba: " Joannes miſericordia Dei Epiſcopus Theſſalonicenſis civitatis & Apoſtolicæ Sedis Romæ Legatus definiens ſubſcripſi. Stephanus miſericordia Dei Epiſcopus Corinthi & Legatus Sedis Romæ definiens ſubſcripſi. Baſilius miſericordia Dei Epiſcopus & Metropolitanæ civitatis Gortinæ Inſulæ Cretę & Legatus totius Concilii & Catholicæ principalis Sedis antiquæ Romæ definiens ſubſcripſi, " Hactenus fictitii Legati: fuerunt enim ſolum tres, ut dictum eſt, illique Latini, quinimmo Conſtantinus Imperator in epiſtola ad Leonem II. Legatos Apoſtolicos tantum numerat Latinos, nempe Theodorum, Georgium, Presbyteros, & Joannem Diaconum, vices Agathonis agentes, ut refertur Seſſ. 1.

Dices: Si acta promiſcue ita deflorata fuerunt, ad nihil valet Concilium; abſurdum conſequens: Ergo & antecedens.

Reſpondeo negando ſequelam, quandoquidem vel minimum pro fidei definitionibus, immo & pro Hæreticorum damnatione, ſi unum excipias Honorium non claudicat: quoad alia quæ mera complectuntur facta non ponderare, abſque fidei Concilii diſpendio propugnari poteſt, cum Eccleſia etiam in Concilio adunata in iis rebus non infallibilis ſit: tum quia etiam non ſemel compertum habetur Hiſtoriographos in Chronologia ſicut temporum ſic & Conciliorum errare: at omnes pro dogmatibus a ſexta Synodo definitis unius eſſe labii conſtat.

§. IV.

QUARTUM ARGUMENTUM.

Ex auctoribus coævis defenditur Honorius.

ILLE non poteſt dici Monotheliſmi fautor, & uti talis in ſexta Synodo damnatus, qui ab auctoribus ipſi coævis defenditur ut ab omni hæreſeos labe immunis: Atqui res ſic ſe habet: Ergo &c.

Probatio minoris ex Auctoribus Græcis.

STEPHANUS Dorenſis, Palæſtinæ Epiſcopus in Concilio Lateranenſi ſub S. Martino nominat omnes Monotheliſmi primarios defenſores: ſed nihil de Honorio: Ergo &c.

Item Monachi & Presbyteri Græci, qui eidem adfuere Concilio, ut habetur Secretario II. inter quos erat Joannes Abbas, Presbyter Monaſterii ſancti Sabæ, item & Theodorus Abbas, Presbyter Monaſterii venerandæ Lauræ, aliique bene multi Abbates & Monachi num. 37. quorum alii erant ex Laura in Palæſtina, alii ex Africæ Monaſterio juxta Baronium ad annum 649. item quædam fidei dogmata de græco in latinum tranſlata Tomo 7. Bibliot. Patrum, pag. 626. item S. Joannes Damaſcenus qui quadraginta ſolum elapſis a ſexta Synodo annis, a Simone Mago ad ſua uſque tempora Hæreticorum texit hiſtoriam in primis Monotheliſmi originem & progreſſum refert: Sed in his omnibus altum eſt de Honorio ſilentium: Ergo &c.

Accedit pro fide Honorii omni exceptione major teſtis, ſcilicet Theophanes, qui floruit verſus medium noni ſæculi; quippe qui referat in ſua Chronologia quibus

bus modis S. Maximus ex Africa Romam veniens ſuum acuerit zelum contra Monotheliſmum, cujus texit hiſtoriam ad annum 670. & quod actum eſt in ſexta Synodo generali nominando eos qui in ea proſcripti ſunt: Sed non ſine fundamento omiſit Honorium.

Jam audiendus eſt Photius pro tanto momento fide digniſſimus, quandoquidem ſummos Pontifices in ore habebat; hic tamen in libro de ſeptem primis Synodis, loquendo de ſeptima Monotheliſmi recenſet Coriphæos, ſed ſilet Honorium, quod dubio-procul non feciſſet, ſi inter Monothelitas annumerandum eſſe compertum habuiſſet. Quid plura adjiciam? Paulus Diaconus in vita Conſtantini IV. ſicut & Zonaras in vita ejuſdem Imperatoris de Monothelitis nominatim ſermonem inſtituunt, nec tamen quidquam reperies apud eos de Honorio: Ergo &c.

Probatio minoris ex Auctoribus Latinis.

Omnes fere Hiſtoriographi qui Monotheliſmi texuere hiſtoriam, ne minimum quidem verbum de Honorio proferunt: Ita Anaſtaſius Bibliothecarius, Blondus lib. 9. Decadis primæ, Nauclerus, Sabellius, Platinus, Beda de ſex mundi ætatibus, Humbertus Cardinalis, a Sylva Candida in dialogo cum Nicæta Abbate Vveſpergenſi, Abbo Bloyæcenſis, Marcheſius Congregationis Oratoriæ Presbyter, Bellarminus Lib. de SS. Pontifice, Binius in notis ad Conc. Rom. ſub Agathone, tum ad Conc. VI. generale, & alii bene multi.

Demum accedit inſtantia Eccleſiæ Africanæ adverſus Monothelitas. Primo quidem ad Theodorum Papam, deinde ad Conſtantinum Imperatorem, poſtea ad Patriarcham CP. ut habetur in Concilio Lateranenſi ſub ſancto Martino Secretario II. Porro facta eſt a tribus Conciliis Africanis videlicet Numidiæ, Biſacæni, & Mauritaniæ: In his Patres Monothelitas ſuo perſtringunt ſtylo conſorio, ſed nihil prorſus de Honorio, quem certe non omiſiſſent, ſi illum agnoviſſent reum, maxime vero quod eo uſque eorum devenerit zelus, ut vel ipſum monuerint Innocentium primum in ſuſpicionem venire, quod Pelagio non nihil faveret, de quo momento ſe ſe purgare æquum duxit Magnus ille Pontifex.

§. V.

Quintum argumentum, ex rationibus Theologicis.

Ille fuit ab omni erroris nævo immunis, & a Concilio ſexto indamnatus extitit, quem rationes omni exceptione majores talem fuiſſe perhibent: Atqui res ſic ſe habet pro Honorio Papa. Ergo &c. Probatur minor omni rationum genere.

Rationes poſitivæ pro defenſione Honorii.

Prima: Qui ſenſum prodit Catholicum in ſuis epiſtolis, non potuit damnari, & hoc conſtat ex Traditione; Eccleſia enim nihil niſi erroneum damnat, ſin minus foret fallibilis & erraret; hinc Theodoretum & Ibam ſenſum Catholicum exhibentes ſuſcepit in Concilio Chalcedonenſi, Dionyſium Alexandrinum de Sabellianiſmo accuſatum ſe purgantem Dionyſius Papa abſolutum remiſit, & ſic de aliis bene multis exemplis: Atqui epiſtolæ Honorii, ſenſum obvium aperte Catholicum habent, cum teſtetur unam tantum dicere in Chriſto voluntatem per excluſionem vitiatæ; ex quo liquet manifeſte ſupponere in Chriſto ut Deo voluntatem divinam, & ab eodem ut homine ſolum excludere duas, quales ſunt in nobis, quarum, una teſte Apoſtolo adverſus ſpiritum rebellat, altera vero oppoſita obedit. Ergo &c.

Altera: Qui Catholicam fidem nedum profitetur, ſed clare admodum excludit ex profeſſo errores, dubio-procul nec erravit, nec propter errorem damnatus eſt: Atqui ſic ſe geſſit Honorius, aſſerendo primum realitatem dogmatis in ſua prima epiſtola, deinde loquendo ut S. Leo, qui Act. 10. Concilii laudatur, quique nihil dicendo de una aut duplici operatione aſſerit Chriſtum operari divina & humana: ſimiliter & dixit Honorius; ait enim ne faveamus Neſtorianis, abſtineamus a nomine duarum operationum, utique & a vocabulo unius ne adhærere Eutychianis videamur: ſed loco duarum operationum dicamus Chriſtum operari divina & humana inconfuſe, & inconvertibiliter, quibus duobus vocabulis om-

nem propellit Monothelifmum, operationes & voluntates in Chriſto confundentem. Ergo &c.

Tertia: Qui habitus eſt ut Orthodoxus & fidei defenſor, non poteſt haberi & damnari ut hæreticus, vel ut hæreticorum fautor: Atqui talis ſemper habitus eſt Honorius, & probatur. I. Ex Agathone qui in ſua ad Concilium generale epiſtola ab univerſali Synodo approbata, teſtatur omnes prædeceſſores ſuos fuiſſe in fide puros. II. Ex toto Occidente, qui Honorium alicujus circa fidem nævi nuſquam inſimulavit. III. A Stephano Dorenſi Epiſcopo, a Sophronio Romam pro negotio Monothelifmi miſſo, qui retulit SS. Pontifices & ipſum Honorium Monothelifmo reſtitiſſe. IV. Veluti Romæ ſanctus & Monothelitarum adverſarius celebratur; ibi enim videtur depicta ejus imago, abraſa vero et omiſſa illorum qui Monothelifmum propugnarunt. Ergo etc.

Rationes in Jure fundata.

PRIMO: Iura non damnant propter ſilentium vocis, modo dogma in realitate defendatur: Sed ex Honorii epiſtolis liquet SS. illum Pontificem tenuiſſe realitatem duplicis in Chriſto operationis, immo et ſufficienter ſuam expreſſiſſe fidem: Igitur citra jus non potuit damnari. Major in qua eſt difficultas probatur. I. Ex Concilio I. Antiocheno, qui œconomiæ cauſa omiſit Verbum conſubſtantiale pro Spiritu ſancto, ne ex hoc inſerrent Macedoniani unicam eſſe in Deo perſonam. II. Ex S. Athanaſio, Hilario et Baſilio, qui etiam poſt adoptionem *Conſubſtantialis* pro Filio Dei in Concilio I. Nicæno factam, permiſerunt tamen *homoiouſion*, modo citra varietatem ſumeretur, et identitatem in natura Patris pro Verbo importaret. III. Ex Concilio Lateranenſi ſub S. Martino, qui Secr. 4. ait non eſſe damnandum eos ut Monothelitas, qui unam aut duas operationes non appellant, modo admittant realitatem & Patrum fidem teneant, ex quo concludit non damnare Typum præciſe quod unicam prædicet operationem, ſed intentum Typi, in eo quod Monothelitæ contradictoria loquerentur, & modo unam, modo etiam nullam operationem & voluntatem admitterent, ita ut ſolum Verbum euncta opeararetur, & ſuppleret vices intellectus & voluntatis.

Ecce verba apud Binium pag. 1005. " Igitur nullo modo oportet contra eos, „ qui minime denegant pariter utrumque, „ id eſt, unam aut duas dicere in Chri„ ſto Deo operationes & voluntates, ſi„ ne diſcretione indignationem infligere: „ Sed juſte contra eos tantummodo hanc „ proferre, qui non confitentur; quæ „ probabiles Eccleſiæ Patres confitentur „ .... Propterea intentum quidem, ut „ dictum eſt, bonum exiſtentem Typi „ laudamus: ſed modum ab intentu diſ„ ſonantem avertimur ... Aliquando qui„ dem unam operationem, aliquando au„ tem penitus non unam, iterum ali„ quando unam voluntatem, aliquando „ autem omnino, nec unam voluntatem „ *Monothelita*, in Chriſto Deo in aperto „ dogmatizantes ... Quoniam quod eſt „ Chriſtus ut Deus, hoc eſt uterque na„ turaliter. „ Honorius non ſic, utramque enim naturam in Chriſto, quod ſibi proprium eſt, divina ſcilicet & humana operari propugnat.

Secunda: Juxta jura nullus Legatus citra commiſſionem aliquid definiri tolerare debet: ſin minus factum irritum evadit. Sed Legati Agathonis Papæ nullam habebant commiſſionem aliquid contra Honorium proponendi, neque hoc poterant tolerare, cum in epiſtola commiſſionis nulla mentio fiat de iſto momento; ut enim ait Binius in notis ad 11. Seſſ. commiſſio Legatorum erat intra certos terminos coarctata, & quæ tractanda erant de Monothelitis enumerat Agatho. Ergo &c.

Tertia: Ut definitio ex jure vim habeat, non debet eſſe contradictoria: Atqui in hypotheſi, quod Patres Synodici damnaſſent Honorium, contra jus feciſſent, & quidem contradictorie, quandoquidem Seſſ. 17. aſſerunt ſe damnare Pyrrhum, Sergium, Honorium, eo quod nominatim eos proſcripſerit Agatho, & quidem per ſententiam prius ab ipſo latam, ut habetur in epiſtola Synodica: Atqui tamen falſiſſimum eſt Agathonem inter Monothelitas Honorium annumerare, & uti talem damnare, cum potius dicat

in

in ſua epiſtola a toto Concilio ſuſcepta, omnes prædeceſſores ſuos, uſque ad ſe fuiſſe in fide puros. Ergo &c.

Rationes negativæ.

PRIMA: Si Honorius fuit damnatus, ſequitur totum Occidentem & Orientem cum illo erraſſe & faviſſe Monothelitis: abſurdum conſequens; ergo & Antecedens. Probatur ſequela majoris. Primo, ſequitur totum Occidentem erraſſe, cum ſiluerit errores ſuppoſititios Honorii, quem Epiſcopi de Monotheliſmo nuſquam arguerunt, ſed magnis ſemper Encomiis celebrarunt, & uti ſanctum habuere. Secundo, ſequitur & totum Orientem defeciſſe cum eo a fide, nedum Monothelitarum Proceres, ſed & Catholici, cum vel ipſe Sophronius in ſua profeſſione fidei, in qua a Chriſto nato ad ſuum uſque ævum, enumerat hæreticos, ubi non ſilet Monothelitas, nullam faciat de Honorio mentionem, cum potius ad eum habuerit ad debellandum Cyrum, Sergium & alios recurſum: neque vero S. Joannes Damaſcenus & Photius inter Hæreticos illum commemorant: Theodorus quidem CP. eum nominat, veluti ſuæ hæreſeos ſocium, ut declinaret Eccleſiæ anathema, ſed alloquendo Imperatorem ultro fatetur non fuiſſe cum aliis Monothelitis damnatum. Baronius ad ann. Chr. 682. pag. 629. edit. Colon. Agr. 1609. Theodorum ſic perorantem introducit: " Quomodo exiſtimas, Imperator, poſteros fore paſſuros, præſertim vero Orientales, cum lecturi ſunt in ipſis ſextæ hujus Synodi actis Synodalibus, tot Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, nec non Alexandrinæ & Antiochenæ Patriarchas ſcientia ſublimes viros, uno ſimul ictos anathematis fulmine cum dedecore jacere proſtratos, totius orbis ignominiæ expoſitos, & ad omnem locum, quo ipſa Acta contigerit pervenire, veluti unico tractos oſtentari damnatos. Honorium vero Romanum Pontificem prætermiſſum, quia noſtris collega reperitur ejuſdem eſſe aſſertus erroris. " Hac de cauſa ut ſuæ conſuleret famæ, acta Concilii defloravit, & loco ſui nominis, appoſuit inter damnatos Honorii nomen. Ergo &c.

Altera: Non potuit per ſententiam latam, omiſſis juris ſolemnitatibus, damnari Honorius, cum hoc conceſſum ſit vel ipſi Machario, qui in eodem Concilio ſæpius auditus, a judicio comparativo cum ſuis ſcriptis proſcriptus eſt; maxime quia mos jam jam inoleverat non damnare ſummos Pontifices eo ipſo quo, vel per Legatos, vel per ſeipſos a criminibus imputatis ſe purgare volebant: ſic Papa Symmachus in Concilio Romano coram Rege Theodorico a culpis illi impoſitis ſe vindicavit, & fides citra moram ejus dictis adhibita eſt. Sic Leo III. ſe purgavit præſente Carolo Magno, tum ipſe, conclamante Rege, innocens habitus eſt: ſed in Concilio ſexto, nec a judicio comparativo diſcutiuntur Honorii epiſtolæ; ſilent Legati, qui prius in eodem Concilio vindicarant Vigilium mortuum de Monotheliſmo inſimulatum, & ejus ad Mennam Patriarcham CP. confictæ declaratæ ſunt epiſtolæ: Igitur falſiſſimum eſt Honorium fuiſſe damnatum.

Tertia: Non æquum eſt dicere Concilium generale erraſſe, cum ſupra oſtenderimus Concilia Oecumenica eſſe in definiendo facto dogmatico infallibilia. Sed ſuppoſito quod epiſtolas Honorii damnaverit Synodus, erravit, ait Binius, cum illarum ſenſum non attigerit: & hoc ultro concedunt novatores, contendentes Eccleſiam non eſſe infallibilem circa facta dogmatica, ut a textibus propoſitionum Janſenii avertant anathemata. Ergo &c. Sic loquitur Binius in notis ad Concil. VI. gen. pagin. 97. col. 1. " Niſi concedatur, acta Synodalia in iis, quæ cauſam Honorii concernunt, corrupta & depravata fuiſſe, oporteat fateri univerſam Synodum ſanctiſſimam intollerabilis erroris, impudentiæ & injuſtitiæ notam indelebilem incurriſſe. Intollerabilis error foret, ſi unam atque alteram epiſtolam Honorii, ducenti octoginta novem Patres non intellexiſſent, quave intentione ea ſcripta fuiſſet, ex circumſtantiis temporis, loci ac perſonarum non advertiſſent, item quæ locorum dubiorum foret interpretatio, ex vulgata illa & celebri diſputatione Maximi cum Pyrrho habita, non audiviſſent. "

His amore veritatis ponderatis, variis variorum Ordinum percelebres in ſacra Theologia Magiſtri, inprimis doctiſſimus, ac illuſtriſſimus Demegriny, omni ſcientiarum Græcarum, Hebraicarum, ſacræ Theologiæ, & juris utriuſque genere excultus, cujus virtutem & in fide defendenda zelum fama non capit, primum in Senatu Pariſienſi Advocatus, tum factus religioſus Sancti Franciſci Aſſiſionis ex ordine RR. PP. Capucinorum ad Epiſcopatum Graſſæ quondam aſſumptus, ad hanc, quam defendimus ſententiam, propria perantiqua relicta, deflexerunt, quod idem ſperamus & expectamus a viris doctiſſimis, qui habent ſapientiam ſicut Angeli Dei, ad ſecernendum verum a falſo; ſoli quippe ut plurimum juniores, qui vix pulvere Scholæ excuſſo, ex Cathedra ſeu pulpito ſonantes, omne quod ingenii tenuitas non ſcrutatur, flocci faciunt. Abſit tamen a verbo injuriæ, cum de quæſtione in utramque partem in ſcholis diſputetur; ſed quæſo amice, doctiſſime & cordate Lector; ſi quotidie in ſcientiarum Palæſtra vindicatur Marcellus Ancyranus ab Arianiſmo, Joannes Antiochenus a Neſtorianiſmo, a fortiori decet ex pietate & juſtitia zelatos catholicos Honorii partes ſuſcipere, cum adſint infinita prope pro eo defendendo argumenta, ne hæreticorum phalanges, ex ſuppoſititio ſummi Pontificis errore, Eccleſiam Romanam dicteriis inſectentur, & contumeliis, ut ejus in dogmate, declinent obedientiam, ut videre eſt in Centuriatoribus Megdeburgenſibus, noviſſime in recentioribus Heterodoxis, qui in omnibus fere libellis citant confictum Honoris lapſum, ut iſto ex palea leviori poſito fundamento, quod Eccleſia univerſalis voluit, ſuſcepit & ſtatuit pro fidei conſervatione contra Janſeniſmum exſufflent.

Sit ſatis objectionibus.

OBJICIES I. Qui unam tantum in Chriſto prædicat voluntatem & operationem, eſt Monothelita, namque Monotheliſmus initium duxit ab eo quod quidam a duplicis in Chriſto operationis vocabulo abſtinerent: Atqui ſimiliter Honorius in ſua prima ad Sergium epiſtola abſtinuit: quinimmo non dicendum eſſe duas in Chriſto operationes conceſſit: Igitur aut Monothelita, aut ſaltem Monotheliſmi fautor extitit.

Confirmatur: Ea potiſſimum ratione Sergius, tum *Ecteſis*, *Typus*, *Capitulum* 7. Concilii Alexandrini ſub Cyro Patriarcha celebrati, proſcripta ſunt, quia duas in Chriſto operationes ſilerent. Ergo &c.

Reſpondeo I. Hæc & ſimilia ad ſummum probare Honorium non ſatis ſtrenue adverſus Monothelitas egiſſe: ſic propugnat Pater Thomaſſinus in notis ad ſextam Synodam generalem; eo quippe loci nihil a ſummi Pontificis auctoritate in definiendis rebus fidei detractum propugnat, maxime propter duo. Primo quidem, ex eo quod epiſtola Honorii ad Sergium ex ſcriniis Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ educta ſit, ut legeretur in Concilio; ex quo liquet notam fuiſſe illi ſoli Eccleſiæ, adeoque non fuiſſe per modum conſtitutionis datam. Secundo, erat tunc temporis pro more poſitum, ut ſummi Pontifices non darent conſtitutionem dogmaticam, ſeu ad totam Eccleſiam, ſeu ad Concilium Oecumenicum directam, niſi ex prævia Concilii particularis adunatione; ſic S. Martinus, & poſt ipſum Agatho Concilium Romæ primum congregarunt, tum adunata eſt ſexta Synodus generalis pro ſolemniori Monotheliſmi damnatione: Igitur Honorius, inquit, Thomaſſinus, locutus eſt ut perſona particularis ad Sergium ſcribendo, videlicet ut hæreſim ſuboriendam compeſceret: neque probari poteſt eum ſuam epiſtolam per modum conſtitutionis ad totam Eccleſiam direxiſſe.

Reſpondeo II. diſtinguendo majorem: Qui unicam dicit in Chriſto voluntatem & operationem, tam pro divinitate quam pro humanitate Monothelita eſt, concedo: qui unam ſolummodo pro humanitate proclamat, quatenus in ea non duæ ſunt in Chriſto, ſicut in nobis quarum altera eſt & vitioſa, & ſpiritui rebellis, altera ſancta & Deo ſubjecta, nego. Et ſic diſtincta minore nego conſequentiam.

Ad confirmationem, nego paritatem. Et vero latum eſt diſcrimen inter Sergium & Honorium: iſte enim animo Catholico unicam in Chriſto dicebat operationem; e contra vero Sergius, non quidem in ſuo

in ſuo ad Honorium reſcripto, in quo ſaltem quoad terminos loquebatur catholice; hinc propter hoc neque a S. Martino, neque ab Agathone proſcriptus eſt, ſed potius propter ſuam ad Cyrum epiſtolam, ſimul & propter Ecteſim ab ipſo compoſitam; in utroque enim inſtrumento operationem in voluntate humana, non niſi paſſivam agnoſcit, activam vero tantum in Deitate; ait enim Sergius ſcribens ad Cyrum: Operatur quippe vere Deitas per corpus circa ipſamet omnium ſalutem, ut ſit quidem carnis paſſio, Dei autem operatio. Igitur humanitas, juxta Sergii placitum, erat tantummodo operationis divinæ ſubjectum.

Eadem diſcrepantia intercedit inter *Typum*, *Ecteſim* & Honorii reſcripta, quandoquidem animo hæretico in *Typo*, tum in *Ecteſi* duplicis operationis reticetur vocabulum. Ita colligitur ex Concilio Lateranenſi Secretario 4. his verbis: " Præterea intentum, quidem ut dictum " eſt, bonum Typi exiſtentem laudamus, " ſed modum ab intentu diſſonantem " avertimur. " Hoc ipſum etiam patet ex Epiſt. 2. ſancti Martini ad Conſtantem Imperatorem, videlicet Sergium, Ecteſim, Paulum vero Typum, compoſuiſſe animo hæretico; ſic enim habetur: " Ad correptionem, *inquit*, non vene- " runt, ſed in deterius progreſſi ſunt. " Idem repetit in Epiſtola ſua ad Eccleſiam Jeroſolymæ & Antiochiæ. At vero Honorius ſciens, quantum incendium paratum eſſet ex conflictu Sergii & Cyri cum Sophronio Patriarcha Jeroſolymitano, maluit œconomiæ cauſa abſtinere a duplicis in Chriſto operationis vocabulo. Hujuſce œconomiæ, non unum eſt in hiſtoria Eccleſiaſtica exemplum. Primo quidem, in Concilio Chalcedonenſi, quoad pacem componendam cum Theodoreto, & Iba, a damnatione trium capitulorum abſtinuerit. Secundo, Leo IX. particulam illam de Spiritu ſancto, *qui a Patre filioque procedit*, ad tempus voluit omitti, ne Græci offenderentur, tametſi jam jam tum in Hiſpania, tum in Gallia decantaretur inter ſacra ſolemnia in Symbolo.

Demum citra dubium eſt capitulum VII. merito fuiſſe proſcriptum, eo quod unicam annuntiaret in Chriſto operationem. Ratio eſt, quia animo utique hæretico fuerat conditum. Honorius tamen intactum illud reliquit, quippe qui errore detentus crederet Sergium, & Cyrum ſicut in ſuis ad eum reſcriptis teſtabantur, ſolum ad vitanda novitatis verborum ſcandala abſtinuiſſe a nomine duplicis in Chriſto operationis.

Inſtabis: Atqui Honorius unicam dixit in Chriſto voluntatem pro humanitate, ſimul & divinitate. Ergo &c. Probatur ſubſumptum. In prima Epiſt. ſic loquitur: " Siquidem ſcriptum eſt Joan. 8. " Non veni facere voluntatem meam, " ſed ejus, qui miſit me Patris: & Matth. " 26. Non quod ego volo, ſed quod tu " vis, Pater; & alia ejuſmodi non ſunt " hæc diverſæ voluntatis, ſed diſpenſa- " tionis humanitatis aſſumptæ. " Sed qui negat diverſam in Chriſto voluntatem, unicam omnimode admittit. Ergo &c.

Confirmatur: Tota controverſia mota inter Sergium, Cyrum, & inter Sophronium in eo potiſſimum ſiſtebat, quod illi unicam in Chriſto dicerent tum operationem, tum voluntatem: ſed ſicut Sergius & Cyrus a duplicis operationis vocabulo abſtinebant, ſic quoque & abſtinebat Honorius: Igitur in illorum concluditur damnatione.

Reſpondeo I. negando ſubſumptum. Ad probationem, dico epiſtolam Honorii fuiſſe defloratam ab interprete græco, qui poſuit unicam operationem, quæ quidem vox non erat in textu primigenio.

Reſpondeo II. ut ſupra diſtinguendo ſubſumptum: Honorius unicam propugnavit operationem in humanitate, concedo: pro humanitate, ſimul & divinitate, nego. Hoc ipſum probant teſtimonia & Joannis & Matth. modo laudata. Et ſic patet reſponſio ad probationem.

Ad confirmationem ſimiliter diſtinguo minorem: Honorius œconomiæ cauſa abſtinuit a duplicis operationis vocabulo, concedo: animo irreverenti & fidei adverſo, ſicut Sergius & Cyrus, nego.

Urgebis: Monothelitæ agnoſcunt, primo quidem, Chriſtum perfectum Deum, et perfectum hominem. Secundo, eundem operari divina et humana: et quidem inconfuſe atque inconvertibiliter; ſic

enim loquitur Macharius in ſexta Synodo actione 8. pag. 31. col. 1. " Confi„ teor Dominum Jeſum Chriſtum unum „ ſanctiſſimæ Trinitatis eſſe, & poſt In„ carnationem in duabus perfectis naturis „ inconfuſe & indiviſe in una perſona, „ & una ſubſiſtentia nuſquam naturarum „ differentia perempta .... ſalvata potius „ proprietate utriuſque naturæ ... Nec „ aliquid peccati dicimus eum aſſumpſiſ„ ſe. „ Atqui tamen, non obſtante ipſa fidei profeſſione proſcriptus eſt, eo quod duplicis operationis vocabulum reticeret: Igitur & Honorius eadem ratione habendus eſt ut Monothelita damnatus.

Reſpondeo negando conſequentiam, & paritatem: Ratio diſcriminis eſt, quod Macharius animo prorſus hæretico unicam in Chriſto prædicaverit operationem. Nam ibidem, ſic loquitur Act. 8. " Non „ dico duas naturales voluntates, aut duas „ operationes naturales, in Incarnationis „ diſpenſatione Domini noſtri Jeſu Chri„ ſti, ſed unam voluntatem, & Dei vi„ rilem operationem, „ Deinde ſubjungit: " Nec ſi membratim incidar, et mit„ tar in mare. „

Neque vero ceteri Monothelitæ in alio ſenſu unicam intelligebant in Chriſto operationem, cujus rei argumentum irrefragabile eſt, quod Imperator in *Ecteſi* ſub graviſſimis pœnis, dnplicem in Chriſto operationem dicere prohiberet.

Ad id tandem quod in objectione dicitur, Macharium et Monothelitas prædicare proprietates in Chriſto manere inconfuſas, diſtinguo: inconfuſas cadente ſuper naturas, concedo: ſuper operationes, nego. Macharius ſuam ipſe prodit mentem. Ibidem poſt verba in objectione laudata, ſubdit: " Confitemur unum „ Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. „ Qui enim unam voluntatem habens, „ eſt ad ſuſceptionem harum omnium „ paſſionum idoneus. „ Hinc juxta eos divinitas ſola operabatur.

Replicabis: Atqui Monothelitæ dixerunt utramque naturam in Chriſto operari divina & humana, & tamen proſcripti ſunt, eo quod modo unam prædicarent in Chriſto operationem & voluntatem, modo a duplicis operationis, aut etiam unius vocabulo abſtinerent. Igitur Honorius in eadem cauſa damnationis eſt, cum ſimilia legantur in ejus ad Sergium epiſtola. Probatur antecedens multis momentis ex Concilio Lateranenſi ſub S. Martino, Secretario. 4.

Primo: Sic legitur edit. Col. 1606. pag. 1091. " Igitur ſicut prælectionem „ audivimus, *inquit ſanctus Martinus*, di„ lectiſſimi fratres, Cyrus quidem in ſuis „ capitulis definivit ita. Si quis non di„ cit unum eumdemque Chriſtum ope„ rari Deo decibilia & humana per unam „ Dei virilem operationem, anathema „ ſit. Sergius autem hujuſmodi admit„ tens, atque confirmans ejus confeſſio„ nem, ad eumdem ſcribens, ait: hanc „ veſtram Orthodoxam relegentes doctri„ nam & divinam ſuaſionem ſive omni „ Orthodoxia repletam, veſtræ ſanctitatis „ Domini collaudavi benignitatem ..... „ Aſſeruitis autem, bonum eſt enim, „ ut & ipſis ſacris veſtris vocibus, utamur „ unum eumdemque Chriſtum operari „ Deo decibilia & humana per unam ope„ rationem. „

Secundo: Pergit ibidem S. Martinus: " In Ecteſim autem illorum apertius „ quid nunc dixerunt, evacuantes, & „ reproba, quæ ab ipſis firma pronun„ tiata ſunt, dicentes, falſa autem quæ „ vera, & pia quæ impia, & minorata „ indiminuta .... Cum anathemate ab „ ipſis definita contra eos, qui ita ha„ bere hæc non profitentur; ſequentes „ prorii anathematis per tranſgreſſionem „ condemnationem, de hoc in erroneis „ eorum dogmatibus ita dicunt, nullo „ modo concedentes, cuiquam ex omni„ bus unam aut duas dicere, vel doce„ re operationes in divina Domini diſ„ penſatione. Ideoque ſanctos Patres, „ per omnia & in hoc ſequentes, unam „ voluntatem Domini noſtri Jeſu Chriſti „ confitemur .... Ergo hanc Ecteſim, „ Sergius & Pyrrhus, per propria mo„ numenta confirmantes, quatenus mul„ to amplius dogmatum ſuorum viciſ„ ſim oſtendant, ubique omnibus deſtru„ ctionem ..... Confirmamus Ecteſim, „ quoniam in omnibus ſequitur plenius „ & indiminute Doctrinam Sanctorum „ probabilium Patrum; ſi quis ergo a „ præſenti die temerator prohibitarum „ a fortiſſimo, & a Deo conſervan„ do Domino & magno Imperatore

„ ſive

„ ſive congregata hac Sancta Synodo fa-„ ctus, unam aut duas præſumpſerit dog-„ matizare, aut proferre in Chriſto Deo „ noſtro operationes, hunc, ſi quidem E-„ piſcopus, aut Presbyter, vel Diaconus „ ſive de ſequentibus fuerit gradibus, ab „ omni ſuſpendimus Eccleſiaſtico miniſte-„ rio vel officio. „ Tum Pyrrhum & Cyrum, eamdem Ecteſim approbantes inducit S. Martinus, qui in hoc toto textu loquitur in Concilio, eoque propter hos & ſimiles errores perſtringit.

Tertio: Paulus Epiſcopus ibidem pagin. 1094. ait: " Sed & omnes pietatis Do-„ ctores & Prædicatores, hujuſmodi u-„ nius voluntatis mente detinentur. Quo-„ rum, ſi opus eſt requiſitione convenien-„ te, et competenter relegimus teſtimo-„ nia: quibus concordes et conſonantes „ facti ſunt piæ memoriæ Sergius et Ho-„ norius. „

Reſpondeo negando conſequentiam, et paritatem: in ſenſu enim prorſus a ſenſu Monothelitarum diverſo Honorius unam dixit operationem; quandoquidem unam ſolum pro humanitate tantum, et non pro divinitate ſimul et humanitate effatus eſt, cum tacendo vocabulum unius, aut duplicis operationis ab hæreſi Eutychiana et Neſtoriana diſcedere voluerit, et in rei veritate duplicem agnoverit in Chriſto operationem; hinc Paulus in Typo laudans pro ſe Honorium, Synodus Lateranenſis illum proſcripſit, iſtum vero ſiluit: ſicque duos habet pro ſe SS. ille Pontifex Patronos a Monothelitis factos, Martyres, ſcilicet ſanctum Martinum, et Maximum Abbatem, illum in exilio juſſu Conſtantis ærumnis mortuum, iſtum lingua, poſtea brachio abſciſſis propter fidem extinctum.

Jam ad ſingula gradum facimus. Monothelitæ aſſerunt Chriſtum operari divina et humana per unicam operationem Verbi, concedo: per duplicem, alteram Verbi, alteram humanitatis, nego. " Aſ-„ ſeruitis, *inquit Concilium*, bonum eſt „ enim, ut veſtris ſacris vocibus utamur, „ unum eumdemque Chriſtum operari „ Deo decibilia et humana per unam ope-„ rationem. „

Ad aliam inſtantiam ſimiliter diſtinguo: Monothelitæ, quandoque abſtinuerunt a nomine unius, aut duplicis operationis, et ex hoc concludebant unicam eſſe in Chriſto voluntatem, & dejiciebant e gradu fidem profitentes, concedo: ſecus, nego. Sic habetur in Ecteſi ſupra: " Ideoque ſanctos Patres, inquiunt, per „ omnia & in hoc ſequentes, unam „ voluntatem Domini noſtri Jeſu Chri-„ ſti confitemur..... Si quis ergo a præ-„ ſente Die..... unam aut duas præſum-„ pſerit dogmatizare..... operationes, ab „ omni ſuſpendimus Eccleſiaſtico miniſte-„ rio. „

Ad Tertium momentum, ſic quoque diſtinguimus: Patres damnant eos qui tacent vocabula unius, aut alterius operationis, ut revera exſufflent a Chriſto omnem voluntatem, concedo: qui tacent vocabula ſolum, & retinent rem, nego. Solutio patet quoad utramque partem ex Concilio. Primo quidem, reprehendit Monothelitas, quod ſileant vocabulum duplicis operationis, ſed quare? Niſi ex eo quod tacendo vocem, voluntatem humanam e Chriſto prorſus eliminarent: " Propterea enim, *ajunt Patres Lateranen-„ ſes*, ſicut audivimus, & manus noſtræ „ palpaverunt de Verbo novitatis eorum, „ aliquando quidem unam operationem, „ aliquando autem penitus nec unam ope-„ rationem: iterum aliquando unam vo-„ luntatem, aliquando autem nec unam vo-„ luntatem in Chriſto Deo in aperto dog-„ matizantes, utpote eum ſine operatio-„ ne naturaliter exiſtentem per utram-„ que, ex quibus conſiſtit naturis, & ſi-„ ne voluntate. „

Quod autem Concilium Lateranenſe non damnet indiſcriminatim omnes qui abſtinent a vocabulo unius, aut duplicis voluntatis, audi quid ibidem dicat: " Igitur nullo modo oportet contra eos „ qui minime denegant pariter utrum-„ que, id eſt, *Unam aut duas dicere in „ Chriſto Deo operationes & voluntates*; ſi-„ ne diſcretione indignationem infligere, „ ſed juſte contra eos, tantummodo „ hanc proferre, qui non confitentur, „ quæ probabiles Eccleſiæ Patres confi-„ tentur: hoc eſt, duas ejuſdem ſicuti „ eſſentias unitas inconfuſe, & indivi-„ ſe, & æquali numero voluntates & „ operationes. „ Igitur non Honorium utrumque admittentem, ſed Monothelitas negantes ſuo perſtringit ſtylo cenſo-

ſorio ſancta Synodus; quocirca utique dicit ſe laudare Typum in aliquo, ſcilicet in eo quod Imperator vellet pacem Eccleſiæ componere proponendo diſputationes circa vocabula, ſed reprobat, dum abſtinendo a vocabulo unius, aut duplicis operationis, evacuatur in Chriſto voluntas humana.

Inſiſtes: Honorius in primo ad Sergium reſcripto Seſſ. 12. pagin. 64. ait: " Synodales apices ſuper hoc examinantes, neque auctoritates Canonicæ viſæ ſunt explanaſſe, ut unam vel duas energias aliquis præſumat Chriſti Dei prædicare, quas neque Evangelicæ, vel Apoſtolicæ litteræ, neque Synodalis examinatio ſuper his habita, viſæ ſunt terminaſſe, niſi fortaſſis, ſicut præfati ſumus, quidam aliqua balbutiendo docuerunt condeſcendentes ad informandas mentes, atque intelligentias parvulorum, quæ ad Eccleſiaſtica dogmata trahi non debent. " Sed qui dicit duas in Chriſto operationes non pertinere ad dogmata, erronea loquitur & ſtatuit, eo prorſus modo quo poſuerunt Monothelitæ. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Honorius ait, duas in Chriſto operationes non pertinere ad dogmata, quoad voces & nomina, concedo: quoad realitatem, nego. Caput controverſiæ, teſtante vel ipſo Sergio in ſua ad Honorium epiſtola, erat ſolum de vocum novitate, quæ exagitabat ſimplices, nec alio intelligebat modo ſummus Pontifex; hinc ad pacem componendam pronuntiavit Chriſtum operari divina ſimul & humana in carne inconfuſe, ſicque retinendo dogma, dixit abſtinendum eſſe a vocabulis quæ non ſpectabant dogma: quod autem loquatur tantum de vocibus patet, namque ſubdit, nullum Concilium ad hæc uſque tempora definiviſſe, num una aut duplex operatio dicenda foret: " Non oportet ad dogmata hæc Eccleſiaſtica retorquere quæ neque Synodales apices ſuper hoc examinantes, neque auctoritates Canonicæ viſæ ſunt explanaſſe. " Neque vero plus urget quum dicitur, eumdem Pontificem voluiſſe, ut abſtineretur a nomine unius aut duplicis operationis, quandoquidem Concilium Lateranenſe Secretario 4. ait, neminem eſſe damnandum propter hoc, exceptis Monothelitis, qui ab hujuſmodi vocibus abſtinuerunt, ut humanam Chriſti voluntatem prorſus exploderent, ut ex textibus liquet.

Quid plura adjiciam pro defenſione piiſſimi Papæ Honorii? Acta Concilii ſexti Oecumenici fuiſſe deflorata a Monothelitis obſervat Binius in notis ad iſtud Concilium, quod vel a Georgio Patriarcha CP. in locum Theodori ſuffecto, factum eſt, cum antea Monotheliſmi fuiſſet inſimulatus, namque Concilium ſub ipſo adunatum eſt, vel ab ipſo Theodoro, qui reſtitutus eſt anno 681, quo terminata fuit Synodus.

Et vero Concilium cœpit menſe Novemb. ann. 680. abſolutum eſt ann. 681. menſe Septemb. Theodorus, ſimulata pœnitentia reconciliatus eſt cum Imperatore, & Conſtantinopolim, vix finito Concilio appulit; tunc mortuo Georgio Patriarcha CP. ipſe ibi iterum ſedit; quo quidem tempore, ejus conſilio & molitione Legatos Imperator anno ferme integro in aula retinuit, donec novus crearetur Pontifex, qui de actitatis non plene inſtructus, nullas adverſus Græcos moveret Tragœdias, hinc illo procraſtinationis intervallo, Theodorus falſavit acta Concilii, & ſuo loco poſuit inter damnatos Honorium; ſic reſpondet Baronius ad ann. Chriſti 682. pagin. 633. his verbis: " Quiſnam præter ipſum *Theodorum* Imperatori potuit ingeſiſſe, ut Legatos Roma ad Synodum miſſos tandiu poſt ipſam abſolutam Conſtantinopoli detineret, donec novus Romæ Pontifex crearetur, interim vero ea Synodalia acta Conſtantinopoli dimoveri non ſinerentur: & procuraſſe, ut tardius ordinaretur Romæ Pontifex, ne eſſet, qui interea ſuis Molitionibus poſſet obſiſtere.... Magna fuit iſta tentatio, ut tunc in rebus ſummis Romana Eccleſia vexaretur, cùm careret ipſa Paſtore: quo, nemine contradicente, acta Synodalia, ſalvo tamen fidei confirmato decreto quod convellere non liceret, pro arbitrio Theodori pœnitentiam ſimulantis, hæretici bis impii, mutarentur. "

Rurſus: Ibidem pagin. 630. " Tandem voti compos factus *Theodorus*, in ſuum arbitrium acceptis Synodalibus actis, ut

„ ut dictum eſt ſuperius , vitiavit atque „ corrupit , ſuum nomen e numero ſubtrahens damnatorum , adjungens ei Honorium Romanum Pontificem , Prædeceſſores vero Patriarchas hæreticos „ Thomam , & alios collocans inter „ pios. „

Tum præoccupat objectionem ſeu replicam , & reſpondet : “ Iſta quidem cum „ audis, haud puto , prudens lector, di„ ces excogitatum a nobis eſſe figmen„ tum , ſed firmiſſimum argumentum , ſi „ in memoriam revoces, quæ anno ſupe„ riori , cum de Honorio ipſoque Theo„ doro & aliis egimus, dicta ſunt; ſi ita„ que veritatis adeo amator es , ut laten„ tem etiam ſtudes eam conſequi conje„ cturis, utique te eam nactum eſſe gau„ debis , cum iſtud ipſa acta Synodalia „ clament lugeantque ſua vulnera , atque „ eſſe manu ſcorpii depravata pluribus „ additis , atque itidem pluribus mutila„ tis, non ab alio quam ab eo qui com„ prehenſus eſt fur , peſſimo Theodoro , „ deplorent. „

Quid plura ? Sergius Act. XII. Conc. VI.laudat pro ſe S.Leonem apud Binium pag. 64. col. 1. qui de facto omittens vocabula duplicis operationis & voluntatis , ait : *Agit enim utraque forma cum alterius communione quod proprium habet* . Ergo ne S. Leo abjectus ut Monothelita ? Abſit . Patres Concilii ubique potius Act. 1. & in aliis ejus utuntur auctoritate ad perſtringendos hæreticos : Igitur neque damnandus Honorius , qui eodem modo cum S. Leone in ſuis epiſtolis locutus eſt.

Inſiſtes : Monothelitæ eadem cum Honorio utebantur ratione ad reticendum duplicis in Chriſto operationis vocabulum, & tamen ulla abſque mora proſcripti ſunt ut hæretici : Igitur & idem de Honorio dicendum eſt.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens : Et pro more hæreticorum non ſine dolo loquebantur catholice , concedo: citra dolum , nego . Non ſic Honorius , ut jam jam dictum eſt, unde nego paritatem.

Oppones II. Ille cenſetur Monothelita , qui uti talis legitur proſcriptus in ſexta Synodo generali : Atqui res ſic ſe habet: Igitur ſaltem ut Monotheliſmi fautor Honorius habendus eſt, alias Synodus etiam generalis fallibilis foret , quod dici non poteſt . Probatur minor. Seſſ. 13. Honorii epiſtolæ ut hæreſim continentes comburuntur ; Seſſ. vero 17. ipſe cum ceteris Monothelitis anathemate percutitur. Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem . Ad probationem , diſtinguo ; Honorius legitur proſcriptus ex defloratione Actuum Concilii, ut luce pomeridiana clarius ex probationibus conſtat, concedo : ſecus , nego antecedens , & conſequentiam : neque vero probabilitate caret alia graviſſimorum auctorum reſponſio , videlicet Synodum non niſi ad ſeſſionem undecimam uſque fuiſſe legitimam. .

Replicabis : Atqui non claret Synodum fuiſſe defloratam. Ergo &c. Probatur ſubſumptum : ſi quæ ratio hoc ipſum probaret , maxime ex eo quod omiſſa judicii comparativi ſolemnitate Honorius damnatus ſit : ſed ea utique omiſſa celebriores Monothelitæ , nimirum Sergius , Pyrrhus , & alii , ſi Macharium excipias , non alio modo proſcripti ſunt, & tamen ab univerſali Eccleſia rite proſcripti habentur : Igitur & a pari Honorius dici debet abjectus.

Reſpondeo negando ſubſumptum . Ad probationem, nego paritatem: Ratio diſcriminis non una eſt . Ceteri Monothelitæ in Conciliis Romanis , maxime vero in Lateranenſi ex prævio factorum examine jam jam damnati fuerant , quocirca non opus fuit ulteriori diſcuſſione in ſexta Synodo , quæ ſolum iterato anathemate Monothelitas jam proſcriptos damnavit ; hinc cauſa ſolum Macharii præſentis , Themiſtii , Antymi , Theodori epiſtolæ ad Paulum , & ejuſdem Pauli textus ſpecialiter in hoc agitata Concilio , tandem finita fuit : Sed altum in Conciliis Romanis de Honorio ſilentium: quinimmo ſicut Agatho , ſic & S. Martinus conteſtati ſunt omnes ſuos prædeceſſores fuiſſe ab omni Hæreſeos nævo immunes. Immo in Concilio Lateranenſi lecta eſt Pauli Monothelitæ ad Theodorum Papam epiſtola , in qua ut. ſuos defendat errores , ait : “ Si opus eſt requiſitione , provenientæ , & competente relegi„ mus teſtimonia : quibus concordes & „ conſonantes facti ſunt piæ memoriæ „ Sergius & Honorius. „ Et tamen Paulum

lum & Sergium S. Martinus in Concilio Lateranenſi damnavit, minime vero Honorium, quem ſciebat fuiſſe Orthodoxum, & non ſine fraude & calumnia a Paulo pro Monotheliſmo nominatum, ut ejus auctoritate Eccleſiæ anathemata declinaret. Altera ratio in probationibus jam laudata eſt, incredibile eſſe Legatos, ultra ſuam inſtructionem egiſſe, quod tamen feciſſent, ſi damnationi Honorii, aut conſenſiſſent, aut ipſa facta tacuiſſent: & quod ſtupendum magis eſt, ſummum Pontificem alias de Eccleſia non ſemel bene meritum, omiſſa juris ſolemnitate indiſcriminatim cum nefandis hæreticis eodem ſtylo anathemate fuiſſe percuſſum.

Perſiſtes: Tametſi Agatho in ſua ad ſextam Synodum epiſtola inter damnatos non appellet Honorium, non ideo iſte Pontifex e numero damnatorum expungendus venit: Igitur ruit hæc palmaris deflorationis Concilii ratio, quod Honorius non legatur in epiſtola Agathonis proſcriptus. Probatur antecedens: Agatho multos omittit Monothelitas, ut Themiſtium, Theodorum Conſtatinopolitanum, nec tamen a ſententia ab ipſo contra Monothelitas lata excluduntur. Igitur pari & conſimili ratione ab ea non excluſit Honorium.

Reſpondeo negando antecedens. Ad probationem, nego paritatem propter multa: Primo quidem, Agatho expreſſe a damnationis ſententia excludit Honorium, dum omnes ſuos Prædeceſſores in fide puros prædicat. Secundo, tametſi mortuos ſolum nominet Monothelitas, iſti in Conciliis prioribus adhuc in terris ſuperſtites damnati fuerant, ſed non Honorius: ſilet vero ceteros viventes ea ductus ratione, quod eorum cauſa ipſis præſentibus in ſexta Synodo agitanda foret: ſed nihil quicquam ſimile de Honorio reperies. Tertio demum teſtantur Patres Seſſ. 17. & in epiſt. Synodica ad ſummum Pontificem, ſe ideo damnaſſe Monothelitas, & cum eis Honorium, eo quod omnes prius nominatim, & per ſententiam latam ab ipſo fuiſſent damnati: ecce nominatur Honorius: ecce dicitur nominatim per Agathonem proſcriptus: ſed hoc eſt falſiſſimum: Igitur & falſum a Concilio fuiſſe damnatum.

Dices: Adverſus alteram reſponſionem: Si Concilium finitum eſt actione 11. Pyrrhus, Sergius, & alii Monothelitæ fruſtra anathemate percuſſi Seſſ. 17. legerentur: abſurdum conſequens, ergo & antecedens.

Reſpondeo negando ſequelam propter duo. Primo quidem, jam jam damnati fuerant in Concilio Romano ab Agathone. Secundo, tametſi Legati in ultimis ſeſſionibus non adſuiſſent, Concilium tamen quoad iſtud momentum potuit ab Eccleſia ſuſcipi. Qnid plura? non vindicamus Honorium ex illa potiſſimum ſecunda reſponſione, ſed ex defloratione actuum & contradictionibus, quæ, ſublata actuum Synodalium defloratione, in Concilio reperirentur: ſed ex ejus epiſtolarum orthodoxia, ſed ex textibus & Apologiis omni exceptione majoribus.

Perſiſtes: Atqui citra fundamentum iſta Concilii defloratio propugnatur. Ergo &c. Probatur ſubſumptum multis rationibus. Primo quidem, quinque exemplaria Concilii facta ſunt præſentibus Legatis, unum ſcilicet pro ſummo Pontifice, cetera vero pro quatuor Patriarchis Orientis, & in his omnibus legitur Honorius cum Monothelitis damnatus. Secundo, Leo II. qui ex Græco Concilium latine reddidit, debuiſſet corrigere mendam, vel ſaltem ad marginem obſervationem apponere, dicendo acta fuiſſe deflorata in cauſa Honorii, ſi hoc eſſe falſum exiſtimaſſet, quod tamen non fecit; quinimmo in ſua ad Imperatorem epiſtola annumerat Honorium inter damnatos. Tertio, ſimiliter & annumerat Concilium VII. Quarto, annumerat & Tharaſius Patriarcha CP. his adjungitur liber diurnus Romanorum Pontificum: Idem referunt lectiones antiqui Breviarii Romani in Feſto Leonis ſecundi, & ita habetur in vita illius Papæ in Pontificali Romano, ubi de vita SS. Pontificum. Demum Agatho Diaconus, qui notarii munere functus eſt in ſexta Synodo generali, ſcribit Honorium damnatum: ſcribunt & alii multi auctores, ut venerabilis Beda Lib. de ſex mundi ætatibus, Ado Viennenſis, immo ipſe Bellarminus Lib. 4. cap. 3. de ſummo Pontifice concedit Honorium de facto fuiſſe damnatum: ſed addit, in hoc Concilium erraſſe

in

in quæſtione illius facti. Idem habetur in epiſtola Imperatoris. Ergo &c.

Reſpondeo I. Ad hæc & ſimilia teſtimonia: Patres Concilii VII. generalis, alioſque ſupra laudatos errore facti fuiſſe detentos: nam ex defloratione primigenii Textus VI. Synodi abſque negotio irrepſit in cetera exemplaria error: Porro Concilia in quæſtione meri facti poſſe errare, nemo ambigit.

Reſpondeo II. negando ſubſumptum. Ad probationem dico; nulli mirum videri debere ſi Acta VI. Concilii fuerint deflorata, cum vel ipſo Vigilio demorante Conſtantinopoli, Acta V. Synodi Œcumenici depravata fuerint, ut Patres VI. Synodi teſtantur. Quomodo vero hoc factum ſit, nuſquam detegit deflorator: nemo non novit conſtitutiones Apoſtolicas, & epiſtolas decretales ſummorum Pontificum ad Siricium uſque non recipi; quis tamen novit a quo tot Acta fuerint intruſa? Baronius ad annum 682. & 683. contendit Theodorum propter Monothelismum a ſede CP. deturbatum loco ſui nominis, quod non ſine ſtupore, inter damnatos non invenitur, maxime cum propter ejus & Macharii pertinaciam adunatum ſit VI. Concilium, nomen Honorii ſuorum amicorum molitione apponi curaſſe. Unum certiſſimum eſt, Græcos in arte falſificandi admodum fuiſſe peritos. Hinc Magnus S. Leo Epiſt. ſua 83. ad Palæſtinum conqueritur de Græcis, quod ſuam ad Flavianum epiſtolam defloraſſent. Sanctus quoque Gregorius Lib. 5. Epiſt. 14. ad Parcem, aſſerit Conſtantinopolitanos Chalcedonenſe Concilium adulteraſſe. Non omittendus Nicolaus I. qui ſcribens ad Michaelem Imperatorem, illum remittit ad epiſtolam Adriani primi: " Si tamen, *inquit*, non falſata mo- „ re Græcorum conſervatur. „ Demum omnes norunt quibus fraudibus Photius pervenerit ad Patriarchatum Conſtantinopoleos, deinde vero quomodo illuſerit Joann. VIII. ſummo Pontifici. Jam ad ſingula faciendum eſt ſatis. Sed quid immoror? Audis benevole lector Monothelitas in ſexta Synodo de falſificatione Actuum non ſemel convictos fuiſſe.

Ad primum diſtinguo: Quinque exemplaria facta ſunt, & molitione Theodori in ejus gratiam deflorata ſunt, concedo: & non fuerunt deflorata, nego. Legati hoc ipſum non animadvertentes bona fide credentes genuinos eſſe codices, unum ſic depravatum Romam detulerunt, maxime eo quod fortaſſe non ſatis callerent Græcam linguam.

Ad ſecundum diſtinguo: Et Oeconomiæ cauſa Leo non correxit mendam, concedo: non correxit eo quod Honorium crediderit vere damnatum, nego. Sic ſe geſſit magnus ille Pontifex, ne ſextæ Synodi auctoritas in dubium revocaretur; tum quia etiamſi Honorius, ut Doctor particularis erraſſet, & damnatus fuiſſet, fidei definitiones in periculum non veniebant.

Ad tertium dico, S. Leonis ad Imperatorem epiſtolam eſſe ſuppoſititiam: ſic propugnant Binius in notis ad epiſtolam iſtam Tom. 16. Concil. edit. Reg. et quidem propter multa. Primo, inquit, illam ſcripſit ſub finem menſis Maji indictionis primæ, pro reſponſione ad epiſtolam Imperatoris, quam aſſerit ſe recepiſſe menſe Julii ejuſdem indictionis, ex quo ſequitur tribus fere menſibus prius reſpondiſſe quam Imperatoris accepiſſet litteras. Secundo, tunc temporis nondum erat inauguratus ſummus Pontifex, hoc quippe factum eſt tantum menſe Auguſti ejuſdem indictionis. Tertio, Honorium in hæreſi defunctum ſcribit, quem tamen Papam inter ſummos Pontifices de Eccleſia bene meritos Romæ ſepultum referunt Hiſtoriographi; quinimmo ibi ejus imago in Eccleſia ſanctæ Agnetis conſpicitur, e contra vero, teſte Anaſtaſio, ceterorum Monothelitarum tabellæ expunctæ & ablatæ ſunt. Quid plura commemorem? ejuſdem ſancti Leonis epiſtolas ad Epiſcopos Hiſpaniæ commentitias tenet utique Binius ibidem: ſic etiam propugnat Baronius ad annum 682. et 683. quocirca propter contradictiones non ignoti nominis auctores aſſerunt epiſtolam S. Leonis ejuſdem Theodori molitione fuiſſe defloratam.

Ad quartum et quintum, eadem eſt reſponſio ac ad ſecundum: ceterum Adrianus I. approbavit Concilium VII. generale ſolum pro cultu ſanctarum imaginum, et pro fidei dogmatibus adverſus Monothelitas: hæc enim duo tantum momenta

menta ibi tractari præceperat : hinc in cauſa Honorii Concilium fuiſſe defloratum non obſcure ſubindigitat Anaſtaſius Bibliothecarius in præfatione illius Synodi ad Joannem 8. his verbis : “ Sane „ notandum eſt quædam & in hac Syn„ odo ex Apoſtolorum & ſextæ univer„ ſalis Synodi Canonibus & ſententiis „ inveniri , quæ penes nos interpretata „ nec habentur, nec admittuntur. „ Ex quo liquet Græcos multa ex induſtria, aut addidiſſe VII. Concilio, aut ab eodem detraxiſſe.

Dices : In verſione ſeptimæ Synodi ab Anaſtaſio facta , nomen Honorii inter damnatos conſcriptum reperitur. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo : Reperitur cum obſervatione mox laudata , quæ ſufficit ad Honorii purgationem , concedo : ſecluſa obſervatione , nego antecedens & conſequentiam. Igitur Anaſtaſius non putavit Honorium damnatum.

Ad ſeptimum, præter reſponſiones generales Marcheſius Diſſert. 4. cap. 7. dicit librum Diurnum in objectione laudatum nullius eſſe auctoritatis , propter varia contradictoria quæ complectitur . Revera quidem citatus ab Ivone continet octo Concilia, ſex vero tantum juxta recentiorum placita . II. In illo fit mentio de Canonibus ſextæ Synodi generalis a Gratiano citatis , & tamen Anaſtaſius Bibl. in præfatione ſeptimæ Synodi , negat tales Canones in eo contentos recipi ab Eccleſia Romana , & hoc quia ibi Honorius legitur damnatus. Hinc & propoſitio R. P. Alexandri de damnatione Honorii damnata eſt, ut habetur in cenſura ſuorum librorum ad Synodum ſextam.

Ad lectiones antiqui Breviarii Romani in Feſto S. Leonis ſecundi, contendo ex codicibus defloratis excerptas fuiſſe, cujus rei argumentum eſt , quod in vetuſtis exemplaribus nomen Honorii non reperiatur , ſed ſolum in recentioribus. Hanc diverſitatem innuit Innocentius III. capite *cum Marta* in Officio S. Leonis ; multæ aliæ mendæ in eodem Breviario animadvertuntur. Verbi gratia legitur ſanctum Marcellinum Papam Thus Idolis adoleviſſe , quod tamen negat S. Auguſtinus Lib. de unico Baptiſmo cap. 16.

Ad librum de vita SS. Pontificum idem reſpondemus ; quod ſi compoſitus ſit ab Anaſtaſio Bibl. ex dictis patet, quam recta ſit ejus circa Honorium intentio.

Ad Agathonem Diaconum, Marcheſius Diſſet. 2. cap. 16. contendit ſuſpectam eſſe illius fidem , quippe qui adhæſerit Georgio Patriarchæ CP. hæretico. Baronius obſervat Bedam non ſemel in Hiſtoria Eccleſiaſtica texenda erraſſe : inſtar omnium ſit, quod Lib. 2. Hiſtoriæ Anglorum honorifice de Honorio ſcribat , maxime in opere de ſex mundi ætatibus. Igitur non ſibi conſtat , ſi alibi dixerit contrarium . Et vero ſanctus Joannes Damaſcenus illi coævus inter Monothelitas non numerat Honorium . Si de Bellarmino agatur , certum eſt non ſatis accurate acta ſexti Concilii diſcuſſiſſe.

Denique, propugnamus epiſtolam Conſtantini in objectione laudatam ab æmulis Honorii fuiſſe defloratam , quandoquidem in ſua ad Leonem II. de omnibus SS. Pontificibus , nullius facta exceptione loquens, incontaminatam omnium prædicat fidem , his verbis : “ Gloria „ Deo, qui glorioſa fecit, ac fidem apud „ vos integram conſervavit ; quomodo „ enim id facturus non erat in ea pe„ tra, ſuper quam ipſe Eccleſiam funda„ vit , ac prædixit numquam fore , ut „ portæ inferi, hoc eſt hæreticæ inſidiæ „ adverſus eam prævalerent. „

Repones : Actione 3. ſextæ Synodi generalis edit. Reg. p. 65. & 66. molitione Monothelitarum Vigilius citatur veluti cum illis eamdem tenens ſententiam. Rurſus Act. 8. pag. 31. editionis Coloniæ anno 1606. Macharius pro ſe ipſo adducit Honorium ; ſic enim loquitur : “ De hoc enim & Confeſſionem fidei jam „ pridem expoſuimus , & conſentimus „ tam ſanctis quinque Synodis , quam„ que Honorio a Deo erudito, Sergio & „ Paulo atque Petro, & reliquis , quo„ rum mentionem & in his quæ Domi„ no porreximus teſtimoniis , fecimus , „ confitentes unam voluntatem ſubſiſten„ tialem in uno Domino noſtro Jeſu Chri„ ſto. „ Sed adverſus primum momentum inſurrexere Legati, probantes commentitium eſſe Sermonem Mennæ ad Vigilium, ubi aſſerebat Vigilium unam dicere in Chriſto voluntatem , immo in illa

tertia

tertia actione pag. 11. tres quaterniones declarantur additi abſque ſubnotatione numeri, quo expleto: " Conſtantinus „ piiſſimus Imperator dixit hujuſmodi non „ relegatur ſermo, poſtmodum enim ge„ſtorum ejuſdem ſanctæ quintæ Synodi „ ordinabiliter relegatur. „ Deinde vero duo libri Vigilii, alter ad Juſtinianum Imperatorem, alter vero ad Theodoram Auguſtam, in quibus habetur una in Chriſto operatio, utique ſuppoſititii declarantur pag. 65. edit. Reg. " Exurgen„tes iterum Legati Apoſtolicæ ſedis .... „ exclamaverunt dicentes ... non dixit „ Vigilius unam operationem: non ſunt „ libelli Vigilii. Falſatus eſt hic liber, „ ſicut exordia primi libri præſentis quin„tæ Synodi. „ Tum ſilentium impoſitum eſt Carthophilacio qui in medium afferebat codices, in quibus ſanctus Leo, pro teſte unius in Chriſto operationis laudabatur: Sed nemo partes Honorii defendendas ſuſcipit, cum Macharius illum ut Monothelitam prædicat. Igitur vel ex ipſis prioribus ſeſſionibus liquet Honorium fuiſſe Monotheliſmi fautorem.

Reſpondeo diſtinguendo minorem quoad tertiam partem: Nullus partes Honorii in actione 8. defendendas ſuſcepit œconomiæ cauſa, concedo: eo quod de facto adhæſiſſet Monotheliſmi erroribus, nego. Contrarium enim ejus prædicant reſcripta. Non mirum ſi Legati inſurrexerint pro defenſione Vigilii, cum falſo accuſaretur adhæſiſſe tribus Capitulis. Demum nullam iidem Patres fidem adhibuerunt Machario, ipſe enim proſcriptus eſt, minime vero Honorius, quem Monothelitem dicebat, quod tamen Patres Seſſ. 9. & 10. proſcribendo Macharium in eadem damnatione concluſiſſent, ſed altum de hoc momento ſilentium, quod argumentum eſt irrevocabile Honorium non fuiſſe damnatum.

Nec mirum: quòmodo Machario iterum atque iterum pro ſe appellanti Honorium fidem dediſſent, qui prius act. VI. convictus fuerat pag. 26. teſtimonia Patrum defloraſſe, quod vel ipſe fatetur act. 8. pag. 33. his verbis? " Macharius „ ſanctiſſimus Archiepiſcopus dixit: ego „ teſtimonia quæ defloravi, ſecundum „ proprium intentum defloravi. „ Igitur non opus erat, ut adverſus mendacem Honorius innocens, & abſque cauſa de hæreſi inſimulatus defenderetur, cum jam plures habuerat Apologiſtas, tum in ſeſſione 11. tum S. Maximum. Inter omnes inſignem habet ipſum Sophronium, qui prior exagitavit Monothelitas, quippe qui pag. 57. omnes numeret Monothelitas, ſicut & pag. 58. 59. & 60. ſed vel minimum quidem de Honorio non dicit, immo ex relatione Stephani Dorenſis Epiſcopi, ab ipſo adverſus Monothelitas Romam miſſi, illum habebat ut ſtrenuum fidei defenſorem.

Honorius ſedit annos 12. menſes 11. dies 17. mortuus eſt anno 638. imperii Heraclii 29. Severinus ei ſucceſſit, qui & damnavit Ecteſim, propter quod afflictus parum vixit. Huic ſucceſſit Joannes VI. qui in Concilio Romano Ecteſim majori ſolemnitate proſcripſit: iſti Theodorus I. qui Typum exploſit: Theodoro ſanctus Martinus, qui in Concilio Lateranenſi omnes proſcripſit Monothelitas: ſancto Martino Eugenius I. Eugenio Vitalianus, Vitaliano Adeodatus. Adeodato Donus I. iſti Agatho qui adunavit ſextam Synodum generalem, in qua ab univerſali Eccleſia iterato anathemate Monotholitæ percuſſi ſunt: Agathoni vero Leo II. qui iſtam confirmavit Synodum.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Honorius Papa, ut fautor Monotheliſmi, non fuit damnatus.

PRIMO: Quia ejus epiſtolæ ſenſum exhibent Catholicum, & omnes Hæreticorum propoſitiones excludit.

Secundo: Inauditum eſt Eccleſiam aliquem damnare, cum fidem profitetur: hinc Honorium defendunt Joannes IV. S. Maximus, vel ipſe Theodorus CP. Patriarcha apud Baronium ad ann. 682. fatetur Honorium non fuiſſe cum ceteris Monothelitis proſcriptum.

Tertio: Defloratio ſextæ Synodi a Theodoro, qui ſuo loco inter damnatos poſuit Honorii nomen manifeſta eſt, cum Patres Synodici Seſſ. 17. & in epiſtola Synodica teſtentur ſe profligere Sergium, Paulum, Monothelitas & Honorium, quia

quia prius per ſententiam latam ab Agathone fuerant prius damnati: Sed falſiſſimum eſt Agathonem damnaſſe Honorium, cum in ſua ad Concilium epiſtola teſtetur omnes prædeceſſores ſuos fuiſſe in fide puros. Ergo etc.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

PRIMO: Tametſi Honorius dicat abſtinendum eſſe a vocabulo unius vel duplicis operationis Chriſti, alio tamen dixit ſenſu Monothelitarum, qui ſic locuti ſunt, ut operationem et voluntatem humanam prorſus evacuarent, ut habetur in Concilio Lateranenſi Secr. 4. quippe qui ſolum ſic egerit ne ſimplices et indocti aliquod paterentur ſcandalum, ſi duæ dicerentur in Chriſto & operationes & voluntates, quod quidem novum non nihil apparebat, eo quod de iſtis vocibus nondum fuiſſet mota controverſia; unam quidem dicebat in humanitate, ſed non excludendo Divinam, ut Monothelitæ, qui de hoc non ſemel accuſantur in Concilio Lateranenſi ſub S. Martino, Secr. 4.

Secundo: Nec quemquam movere debet, quod Honorius legatur inter Monothelitas proſcriptus, cum falſitas ex duobus potiſſimum pateat. Primo quidem, damnatur ut hæreticus, & eodem ſtyli tenore cum Monothelitis; nemo tamen præter Proteſtantes ſedis Apoſtolicæ æmulos, hac calumnia afficiet ſanctum Pontificem, cum luce clarius appareat, ejus in utraque epiſtola dictationes eſſe Orthodoxas. Secundo, Patres Synodici teſtantur ſe, ideo damnare illum Papam, quia prius per ſententiam latam ad Agathone damnatus fuerat, quod eſt ſplendidum mendacium; ubi enim Gentium reperies proſcriptum ab Agathone, qui in ſua ad VI. Synodum epiſtola aſſerit, omnes prædeceſſores ſuos fuiſſe in fide puros?

Tertio: Si qui auctores dicant Honorium fuiſſe anathemate animadverſum, eos errore facti detentos, ſic locutos fuiſſe ex probationibus, et dictis modo ſequitur.

Num Verbum aſſumpſerit totum hominem, excepta ſubſiſtentia humana, dicetur in Diſſertatione ſequenti.

SECTIO QUARTA.

Utrum ſit unica in Chriſto voluntas & operatio?

CONCLUSIO NEGATIVA,

Probatur rationibus Theologicis.

PRIMA ſic ſe habet: Ubi ſunt diverſæ naturæ, ibi ſunt diverſæ voluntates & operationes: Atqui in Chriſto ſunt diverſæ naturæ, juxta illud Joan. 14. 28. *Pater major me eſt*; hoc eſt, ſecundum naturam humanam, ut interpretantur Patres, et illud Philippenſium 2. *Qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo*; nimirum ſecundum naturam divinam. Ergo etc.

Secunda: De fide definitum eſt in Concilio Epheſino, Chriſtum eſſe Deum et hominem: in ſexto generali, in eodem Chriſto utriuſque naturæ manere proprietates: Sed voluntas et operatio divina ſunt proprietates Chriſti ut Dei, humana vero voluntas, et operatio proprietates Chriſti ut hominis: Igitur in Chriſto eſt duplex voluntas et duplex operatio: hoc ipſum de fide definitum eſt in Concilio Lateranenſi ſub ſancto Martino, et in ſexta Synodo Oecumenica.

Tertia: Verbum caro factum eſt: Sed Verbum in Chriſto, præter voluntatem et operationem divinam, alteram habebat, qua paſſiones humanas experiebatur, quod non una probat Scripturæ auctoritas; namque Matth. 26. ait Chriſtus: *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem*. Ibidem cap. 8. miratus eſt fidem Centurionis. Et cap. 26. orat Patrem; tum Lucæ 22. 42. poſtulat ut calix ab eo tranſeat. Igitur in Chriſto erat anima, quippe quæ triſtis fuerit: erat intellectus humanus, nam actus admirationis non niſi homini convenit: demum erat voluntas humana et ejus operatio, cum ex innata hominis inclinatione petierit, ut calix ab ipſo tranſiret. Ergo etc.

Diluuntur objecta.

OBJICIUNT Monothelitæ: Dionyſius epiſtola 4. ad Gajum de Chriſto, ait: " Unam

" Unam Dei virilem nobis operationem „ expreſſit. „ Secundo, Athanaſius Lib. de ſalutari Chriſti adventu, ſic loquitur: " Natus eſt Chriſtus ex muliere ſine vo„ luptatibus carnalibus, & ſine humanis „ cogitationibus. „ Tertio, actiones ſunt ſuppoſitorum: Sed unicum eſt in Chriſto ſuppoſitum. Ergo &c. Confirmatur, ex eo quod ſit unica in Chriſto perſona, eſt unica quoque & exiſtentia & filiatio: Igitur & a pari unica operatio.

Reſpondeo, Monothelitas defloraſſe Dionyſii textum, ipſeque Macharius confeſſus eſt adulteraſſe Patrum textus: namque in textu primigenio non *unicam*, ſed *novam* operationem habetur: novam quidem, cum operatio etiam humana in Chriſto procederet a Perſona divina, ſimul & a natura humana: & eſt illud novum, quod teſte Propheta, Deus ſuper terram fecit.

Ad ſecundum diſtinguo: Ex Athanaſio Chriſtus natus eſt ſine voluntatibus carnalibus vitiatis, concedo; ſine voluntatibus ut ſic, & ab omni corruptionis fæce immunibus, nego. Solutio eſt Apoſtoli, qui in epiſtola ad Hebræos teſtatur Chriſtum ſecluſo peccato, per omnia nobis aſſimilatum.

Ad tertium diſtinguo minorem: In Chriſto eſt unicum ſuppoſitum, ſed virtualiter duplex, quandoquidem ſubſiſtentię createæ vices gerit, concedo: ſecus, nego minorem & conſequentiam. Ad confirmationem, nego paritatem. Ratio diſcriminis eſt, quod exiſtentia ſecundum S. Thomam ſit realier idem cum perſona; filiatio vero appellet formaliter ſupra perſonam: quocirca ubi eſt unum realiter ſuppoſitum, ibi quoque eſt una exiſtentia et filiatio: Sed operatio appellat ſupra naturam, quæ quidem duplex ſecernitur in Chriſto: Igitur et operatio.

Inſtant: Eſt unicus Chriſtus: Igitur et unica operatio.

Reſpondeo diſtinguendo conſequens: Unica operatio pro voluntate humana, concedo: pro voluntate humana ſimul et divina, nego. Chriſtus enim ut ſubſiſtens in natura divina divinam habet operationem: ſi vero ſpectetur reduplicative ut homo, alteram quoque habet, ſcilicet finitam et humanam.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Duæ ſunt in Chriſto operationes, & totidem voluntates.

PRIMO: Hoc ipſum innuunt ſacræ Scripturæ. Philipp. 2. Chriſtus dicitur exinanitus, et tamen Deus. Matth. 26. triſtis uſque ad mortem. At Joan. 10. probat miraculis, et ex ſua miſſione ſuam divinitatem; quæ quidem diverſa prædicata diverſas in Chriſto arguunt naturas, et conſequenter diverſas voluntates et operationes; maxime cum Luc. 22. poſtulet a Patre, ut ſi fieri poſſit, tranſeat ab ipſo dolorum calix.

Secundo: Chriſtus juxta S. Athanaſii Symbolum erat perfectus Deus, et perfectus homo: Sed utriuſque naturæ perfectio exigit proprietates, utrique naturæ convenientes, qualis eſt operatio et voluntas. Ergo etc.

Tertio: Ita de fide definitum eſt in ſexta Synodo generali, et contradicentes ut hæretici abjecti ſunt. Ergo etc.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM ET EXPLICATIONUM.

PRIMO: Incaſſum Monothelitæ objiciunt Dionyſium dicentem unam in Chriſto operationem; non enim in textu habetur, *unum*, ſed *novum*: hinc convicti ſunt in multis defloraſſe textus Patrum & Conciliorum, quod ultro Macharius habens denudatam conſcientiam, non ſemel in ipſa Synodo ſexta generali confeſſus eſt.

Secundo: Non diffitemur actiones eſſe ſuppoſitorum, ſed licet unicum ſit realiter in Chriſto, ipſum tamen eſt virtualiter duplex, quatenus naturam divinam & humanam terminat; hinc pro duabus naturis duplex operatio, duplexque voluntas in Chriſto agnoſcenda eſt.

Tertio: Eſt quidem unicus Chriſtus, ſed Salvator eſt Deus ſimul & homo: Igitur in eo eſt & duplex operatio, & duplex voluntas.

DIS-

DISSERTATIO QUINTA, DE CAUSIS DOMINICÆ INCARNATIONIS.

TANTI Myſterii cauſæ quatuor vulgo diſtinguuntur : una ſcilicet efficiens, altera materialis, tertia formalis, quarta demum finalis. Prima producit effectum per virtutem a ſe emanatam. Secunda & tertia, eatenus dicuntur cauſæ, quatenus compoſitum ex eis veluti ex duabus partibus conſtat, & coaleſcit. Quarta, eſt ipſum agentis motivum, juxta illud tritum Philoſophorum axioma : *Finis eſt principium in agibilibus*.

Certum eſt cauſam materialem & formalem proprie loquendo, non habere locum in Incarnatione, ſaltem reſpectu Dei; Verbum enim non habet rationem materiæ vel formæ, cum ſit actus puriſſimus, unde quæſtio procedit ſolum de cauſa efficiente & finali, ſeu motiva, quæ quidem fuit ſola Dei bonitas, ſoluſque ejus erga homines amor : Sed ingrati peccatores non ſic ratiocinantur, juxta illud Malach. 2. *In quo*, inquiunt Deo, *dilexiſti nos?* Sed contra Luc. 1. 78. dicitur de opere Incarnationis ejuſque motivo : *Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in quibus viſitavit nos oriens ex alto*.

Dogma de motivo & cauſa Incarnationis, quatuor maxime momentis oſtenditur & explicatur.

Primo, quia Deus Pater miſit Filium ſuum, ut ſalvaret mundum.

Secundo, quia Filius venit, ut diſſolveret opera diaboli, totum hominem aſſumpturus.

Tertio, quia Spiritus ſanctus, tamquam Patris & Filii amor, fuit cauſa motiva adventus Chriſti, ita ut ſi Adam non peccaſſet, Chriſtus non veniſſet.

Quarto, quia Deus voluit in hoc ſatisfacere deſideriis Patrum antiquæ legis.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum ſolus Deus ſit cauſa efficiens Incarnationis?

Duplex eſt cauſa efficiens, phyſica una & principalis; inſtrumentalis vero altera. Principalis ea dicitur, quæ propria virtute effectum producit : inſtrumentalis vero, quæ aliena virtute; jam ſit

CONCLUSIO.

Solus Deus eſt cauſa efficiens phyſica & principalis Incarnationis.

Probatur rationibus Theologicis.

Prima : Ille ſolus eſt cauſa efficiens Dominicæ Incarnationis, ad quem ſolum pertinet dare & gratiam, & gloriam, & Filium ſuum : Atqui ad ſolum Patrem æternum hæc pertinent, juxta illud Pſal. 83. 12. *Gratiam & gloriam dabit Dominus*,

Et

Et illud Habacuc 3. 2. *Domine opus tuum ... vivifica illud, in medio annorum notum facies: cum iratus fueris miſericordiæ recordaberis*, Quæ verba Interpretes explicant de Incarnatione: Igitur ſolus Deus eſt cauſa efficiens Incarnationis, & Pater, Filius & Spiritus ſanctus; opera enim quidem ad extra ſunt toti SS. Trinitati communia: tribuitur tamen ſpecialiter Patri, quia ad illum ſpectat mittere Filium, juxta illud ad Gal. 4. 4. *At ubi venit plenitudo temporis, miſit Deus Filium ſuum, factum ex muliere, factum ſub lege, ut eos qui ſub lege erant redimeret.*

Altera: Ad Incarnationem operandam requiritur omnipotentia, ut habetur Luc. 2. *Fecit potentiam in brachio ſuo*. Sed omnipotentia ſoli Deo competit: Igitur & illi ſoli operari Incarnationem.

Tertia ſic procedit: Requiritur virtus infinita ad uniendum Verbum cum humanitate, quia eſt infinita diſtantia vincenda inter utrumque extremum: Sed virtus infinita ſoli Deo competit: Igitur & illi ſoli unire Verbum cum humanitate.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Solus Deus eſt cauſa efficiens Incarnationis.

PRIMO, quia ad ſolum Deum ſpectat dare gratiam, juxta illud Pſal. 83. 12. *Gratiam & gloriam dabit Dominus*. Hinc Incarnatio Habac. 3. dicitur opus Domini.

Secundo, Luc. 2. Tribuitur omnipotentiæ his verbis: *Fecit potentiam in brachio ſuo*: nec mirum, cum ſit diſtantia infinita inter Deum & hominem; ſolus omnipotens poteſt aſſumere ad ſuam ſubſiſtentiam humanitatem.

Tertio, Incarnatio eſt totius gratiæ principium, & omne meritum antecedit: Igitur a ſolo Deo fieri poteſt.

ARTICULUS SECUNDUS.

Utrum Filius Dei aſſumpſerit totum hominem?

HÆc quæſtio manet ex parte ſoluta ex jam dictis: claritatis tamen cauſa breviter & compendioſe impræſentiarum tractanda venit: in qua quidem & de perſona aſſumente, & de natura aſſumptibili atque aſſumpta varia ad Myſterii elucidationem dicenda ſunt.

Quæres I. Quomodo Verbum terminaverit humanitatem?

Multa in Deo ſunt diſtinguenda, ſcilicet eſſentialia, ut natura, & ſubſiſtentia abſoluta, quæ conveniunt Deo ſecundum ſe ſpectato; deinde vero attributa abſoluta, qualis eſt bonitas, qualis ſapientia; tum & relativa, videlicet paternitas, filiatio, ſpiratio activa & paſſiva: his ſubnotatis.

Reſpondeo, Verbum terminare immediate ſanctam humanitatem per ſubſiſtentiam ſuam relativam. Ita Toletanum undecimum in confeſſione fidei, ubi hæc habentur: *Incarnationem quoque hujus Filii tota Trinitas operata eſſe credenda eſt, quia inſeparabilia ſunt opera Trinitatis; ſolus tamen Filius formam ſervi accepit in ſingularitate perſonæ, non in unitate divinæ naturæ.* Ratio eſt, quia ſi verbum terminaret humanitatem per ſubſiſtentiam abſolutam, ſequeretur, omnes ſanctiſſimæ Trinitatis perſonas eſſe incarnatas, quod eſt hæreticum, quandoquidem ſubſiſtentia abſoluta eſt illis omnibus communis, quippe quæ conveniat naturæ divinæ ſecundum ſe ſpectatæ; porro natura eadem eſt in tribus perſonis; immo aliæ perſonę reduplicative ut perſonæ, non ſunt incarnatæ etiam per concomitantiam: ſic enim relative opponuntur Verbo, nam ut Filius Patris incarnatus & homo factus eſt.

Quæres II. Utrum Verbum ſuppleverit in humanitate exiſtentiam?

Reſpondeo affirmative, juxta illud Sophronii Epiſtolæ lectæ in ſexta Synodo generali & receptæ: *In illo itaque*, ſcilicet Verbo, *& non in ſemetipſa, exiſtentiam habuit unam*, humanitas: Ratio de hoc momento triplex affertur: I. quia exiſtentia non diſtinguitur realiter a ſubſiſtentia ſecundum noſtram Scholam Angelicam, nec conſequenter a Verbo: II. quia ſi eſſent duæ exiſtentiæ, altera divina & Verbi, & altera humana, ſequeretur B. V. non eſſe matrem Dei: ſiquidem concurſus ipſius paſſivus ultimate terminaretur per exiſtentiam humanam, adeoque non per exiſtentiam Verbi: dico ultimate; ut primum enim natura exiſtentiam ha-

habet, eſt completa, nec aliud ultra exigit. III. Quia in hypotheſi duo forent in Chriſto ſuppoſita, eſſet enim humanum, quandoquidem ſubſiſtentia et exiſtentia realiter ſunt unum et idem, et ipſum ſuppoſitum in abſtracto conſideratum: eſſet quoque divinum ut ſupponitur, nempe Verbum.

Quæres ultimo, Utrum Verbum convenienter aſſumpſerit carnem de ſtirpe Adam?

Reſpondeo I. Affirmative; decebat enim ut ſapientia incarnata, inquit D. Thomas, hanc carnem aſſumeret, ut medelam feret hoſtis unde læſerat.

Reſpondeo II. Verbum aſſumpſiſſe et corpus et animam cum utriuſque potentiis; quandoquidem aſſumpſit naturam humanam in ſpecie completam et cum his quę neceſſariam connexionem habent ſive cum corpore, ſive cum anima: ſic colligitur ex quinta Synodo generali col. 8. can. 5. his verbis: *Si quis non confitetur Dei Verbum, carni ſecundum ſubſiſtentiam unitum, & propter hoc unam ejus ſubſiſtentiam, ſeu unam perſonam, anathema ſit*. Concinit Toletanum I. in confeſſione fidei, in qua ſic loquuntur Patres: *Credimus Filium Dei ex utero Virginis aſſumpſiſſe hominem*.

Reſpondeo III. Verbum aſſumpſiſſe ſanguinem, quia ad integritatem corporis pertinet. Ita definitur in Trident. Seſſ. 13. cap. 3. ubi definitur de fide ſanguinem Chriſti vi verborum primario poni ſub ſpecie vini. Ratio eſt, quia ſanguis conſtituit corpus, et ad ejus integritatem pertinet. Hoc ipſum non ſemel innuit Scriptura, quæ noſtram redemptionem tribuit ſanguini Chriſti, ea potiſſimum ratione, quod propter unionem ad Verbum ſit valoris infiniti, ut declarat Clemens V. Extra. *unigenitus*: Nec mirum 1. Petri 1. habetur. *Non corruptibilibus auro & argento redempti eſtis, ſed pretioſo ſanguine Agni immaculati*. Tum 1. Joan. 1. 8. *Sanguis Jeſu Chriſti Filii ejus, emundat nos ab omni peccato*. Ex eodem ſequitur principio Verbum aſsumpſiſse ea omnia quæ pertinent ad integritatem tum animæ, tum corporis, quod non levius indicat Apoſtolus Col. 2. 9. *In ipſo*, Chriſto, *inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*. Sic habetur in Concilio V. generali col. 7. can. 5.

Reſpondeo IV. Verbum in triduo mortis remanſiſse hypoſtatice unitum et corpori, & animæ, tametſi a corpore ſeparatæ, juxta illud S. Joannis Damaſceni tritum de Verbo incarnato effatum: *Quod ſemel aſſumpſit, numquam dimiſit*.

Synopſis de rerum aſſumptione.

PRIMO: Verbum aſſumpſit totum hominem, ſcilicet corpus & animam, ſi excipias ſubſiſtentiam humanam, quæ fuit impedita. Sic habetur in Concilio Toletano I. in confeſſione fidei. *Credimus Filium Dei ex utero Virginis aſſumpſiſſe hominem*. Idem repetit Toletanum XI. in confeſſione fidei.

Secundo: Verbum aſſumpſit ſanguinem, quia eſt pars integralis corporis, immo ipſi ſpecialiter tribuitur redemptio, & infinitus ad redimendum hominem valor, infinitumque meritum, juxta illud 1. Jo: 1. *Sanguis Jeſu Chriſti Filii ejus, emundat nos ab omni peccato*.

Tertio: Verbum in triduo mortis remanſit hypoſtatice unitum corpori, & animæ tametſi ſeparatæ, juxta illud Damaſceni: *Quod ſemel aſſumpſit, numquam dimiſit*.

ARTICULUS TERTIUS.

Utrum Filius Dei incarnatus fuiſſet, Adamo non peccante?

CERTUM eſt Filium Dei abſolute potuiſſe ſi voluiſſet, incarnari, etiamſi Adam non peccaſſet; hoc enim nullam involvebat contradictionem, & a ſua pendebat divina voluntate: Unde quæſtio præſens eſt, an ex vi præſentis decreti Filius Dei incarnatus fuiſset, Adamo non peccante? puta ad ſuorum attributorum manifeſtationem. Sic propugnant aliqui Theologi, in primis Scotus, ſed contraria ſententia eſt apud ceteros Theologos communis: eam ex profeſso defendit ſanctus Thomas hic 3. p. q. 1. art. 3. cum quo ſit

CON-

CONCLUSIO.

Si Adam non peccaſſet, Chriſtus non veniſſet.

Probatio, ex Scriptura ſacra.

QUÆ ex voluntate Dei pendent, nobis per Scripturas innoteſcunt: Atqui Scriptura ſacra pro motivo Incarnationis aſſignat remedium peccati: Igitur ſi Adam non peccaſſet, Verbum incarnatum non fuiſſet: Probatur minor Luc. 19. habetur: *Venit Filius hominis quærere & ſalvum facere quod perierat*. Igitur, inquit Auguſtinus explicans iſta verba in libro de verbis Domini. " Si homo non peccaſſet, Filius hominis non veniſſet." Tum gloſſa in 1. ad Timoth. cap. 1. ſuper iſta verba: *Chriſtus venit in hunc mundum ut peccatores ſalves faceret*: " Nulla cauſa veniendi fuit Chriſto Domino, niſi peccatores ſalvos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, & nulla eſt medicinæ cauſa." Quam quidem veritatem prædicat Eccleſia in Symbolo Nicæno: *Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cœlis: & incarnatus eſt*, &c.

II. *Scriptura ſacra* excludit omne aliud motivum: Igitur ſi Adam non peccaſſet, Chriſtus non veniſſet. Probatur Antecedens. Matth. 19. habetur: *Non opus eſt Medico bene habentibus, ſed male habentibus: non veni vocare juſtos, ſed peccatores*: Ergo &c.

III. *Filius* Dei venit ut ſuam erga nos commendaret & charitatem & miſericordiam in redemptione; ſic enim habetur Joan. 3. 16. *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum unigenitum daret; non enim miſit Deus Filium ſuum ut judicet mundum, ſed ut ſalvetur mundus per ipſum*. Et Rom. 5. 8. *Commendat autem charitatem ſuam Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores eſſemus, Chriſtus pro nobis mortuus eſt*. Atqui ſi Chriſtus veniſſet etiam Adamo non peccante, non ita commendaretur ejus amor, non miſericordia, quandoquidem non præciſe ad remedium peccati veniſſet: Igitur dicendum eſt, ſi Adam non peccaſſet, Chriſtus non veniſſet, quod ſubindigitatur, 1. Joan. 3. 8. *In hoc apparuit Filius Dei, ut diſſolvat opera diaboli*.

Probatio, ex Traditione Patrum.

Ex primo Sæculo: Martyres tum hujus ſæculi, tum ſubſequentium ſæculorum, hoc potiſſimum motivo ſanguinem ſuum fuderunt, ut Chriſti erga nos charitatem illum redamando agnoſcerent. Unde B. Andreas intuens crucem ſibi paratam exclamaſſe dicitur: *O bona crux, quæ decorem ex membris Domini ſuſcepiſti .... Suſcipe me ab hominibus, & redde me magiſtro meo, ut per te me recipiat, qui per te me redemit*. Simili prope amore Chriſti exæſtuans clamabat Ignatius: *Nunc incipio Chriſti eſſe diſcipulus, nihil de his quæ videntur, deſiderans ut Jeſum Chriſtum inveniam .... frumentum Chriſti ſum, dentibus beſtiarum molar, ut panis mundus inveniar*.

Ex ſecundo Sæculo, Irenæus Lib. 5. cap. 4. eamdem confirmat veritatem his verbis: " Si non haberet caro ſalvari, nequaquam Verbum Dei caro factum fuiſſet."

Ex tertio Sæculo, Tertullianus Lib. de carne Chriſti, cap. 14. " Eadem ergo, *inquit*, eſt & cauſa ut hominem geſtaret Chriſtus, ſalus hominis fuit cauſa." Et lib. 5. contra Marcionem, cap. 14. p. 602. " Ob hoc igitur miſſum filium in ſimilitudinem carnis peccati, *credimus*, ut peccati carnem ſimili ſubſtantia redimeret."

Athanaſius concinit Lib. de Incarnat. pag. 40. *Noſtra*, inquit, *cauſa occaſionem illi deſcendendi præbuit, & noſtra tranſgreſſio Verbi divini humanitatem eliquit*.

Ex quarto Sæculo, ſanctus Hilarius Lib. 9. de Trin. ſimilia dicit. Item Baſilius, Homil. 29. his verbis: " Filius Dei homo factus eſt propter Adam qui ceciderat." Item Gregorius Nazian. Orat. 36. " Quænam, *ait*, humanæ propter nos ſuſceptæ naturæ cauſa extitit, nempe ut nos omnes ſalutem adipiſceremur."

Ex quinto Sæculo, Ambroſius Lib. de Incarn. c. 6. aſtipulatur, dicens: *Nam quæ erat cauſa Incarnationis, niſi ut caro quæ peccaverat redimeretur?* Idem dicit Chryſoſtomus in hæc verba Matth. *Non veni ſalvare juſtos, ſed peccatores*. Idem ſanctus Auguſtinus Lib. 1. de peccatorum meri-

& remiſſ. cap. 26. 27. & 28. ubi ex profeſſo adverſus Pelagianos probat parvulos originis labe maculari, quia Scriptura dicit in hoc veniſſe Chriſtum, ut diſſolveret opera diaboli; porro nihil concluſiſſet, ſi Chriſtus Adamo non peccante etiam veniſſet ; nam reſpondiſſent Pelagiani : Chriſtus non venit ad delendum peccatum originale , ſed potius ad ſua attributa manifeſtanda.

Ex ſexto Sæculo , Fulgentius Lib. de Incarnat. cap. 7. idem dicit. Rurſus Lib. 2. ad Traſimundum . Concinit ex 7. Sæculo Joan. Damaſcenus Lib. 3. cap. 12. Suffragantur ſubſequentium ſæculorum Patres , in primis S. Bernardus Serm. in 4. feriam majoris hebdomadæ.

Probatio , ex rationibus Theologicis .

PRIMA ea eſt : Chriſtus venit propter finem ad quem prædeſtinatus fuerat : ſed prædeſtinatus eſt ut Medicus & Redemptor: Igitur venit ſolum ut paſſione ſua redimeret mundum.

Altera : Decretum prædeſtinationis Chriſti attigit non ſolum ſubſtantiam adventus Verbi, ſed & circumſtantias, & quidem immutabiliter : Atqui ſi Chriſtus ex vi ejuſdem decreti , etiam Adamo non peccante , veniſſet , tale decretum foret mutabile, cum primario & principaliter ſolum ad redimendum hominem a Deo emanatum ſit. Neque vero attigiſſet omnes myſterii circumſtantias , ſed tantum adventum ut ſic ; quandoquidem , quod Incarnatio facta fuiſſet vel ad redemptionem , vel tantum ad gloriæ manifeſtationem , Deo indifferens utique fuiſſet , quod certe repugnat efficacitati decreti : Ergo &c.

Tertia : Si vi præſentis decreti Verbum etiam, Adamo non peccante, incarnatum eſſet , poſitiones Scripturæ , quæ paſſim aſſerit Chriſtum veniſſe ad redimendum hominem, forent falſæ: ſed hoc non eſt admittendum: Ergo &c.

Solvuntur objectiones.

OBJICIES I. Incarnatio facta eſt ad manifeſtationem attributorum Dei , & ad bonum hominis ; venit enim Chriſtus ut Concionator , ut Paſtor , ut Rex , ut Dux , & Magiſter, juxta illud Matth. 2. 10. *Unus eſt Magiſter veſter* . Et Joan. 10. 19. *Ego ſum Paſtor bonus* . Et Pſalm. 18. 6. *Tamquam ſponſus procedens de thalamo ſuo* . Ergo &c. Probatur conſequentia . Cauſa non ceſſante , non ceſſat effectus: Sed cauſa adventus Incarnationis, etiam ex vi præſentis decreti eſt manifeſtatio attributorum , & officia laudata , quæ dubio-procul non dependent a peccato , & eſſent etiamſi Adam non peccaſſet : Igitur Chriſtus veniſſet , tametſi Adam non peccaſſet.

Ad ſolutionem argumentorum notandum eſt, per ordinem ad noſtrum concipiendi modum ſic diſponenda eſſe decretorum ſigna , non quod in Deo ſint plures actus voluntatis ſicut in nobis , ſed quia diverſa ſunt objecta ab ipſo volita . Primo igitur Deus ſe & omnia poſſibilia cognoſcens, voluit ſuæ bonitatis diffuſionem, & ſuorum attributorum manifeſtationem. Secundo ad talem finem , mundum hunc ex infinitis poſſibilibus elegit. Tertio , creaturam intellectualem , quæ eſt pars mundi nobilior , ad ordinem ſupernaturalem evehere decrevit. Quarto , inſcrutabili judicio, illius lapſum permittere ſtatuit. Quinto, peccato prævíſo mederi decrevit. Sexto, ad tale remedium Filium ſuum carnem aſſumere conſtituit . His ſuppoſitis & prælibatis ,

Reſpondeo diſtinguendo Antecedens: Manifeſtatio attributorum & officia allata , ex vi præſentis decreti ſunt motivum Incarnationis , ut ordinantur ad remedium peccati , concedo: ſecus, nego antecedens. Solutio eſt D. Thomæ hic art. 3. ad 1. ubi dicit alias cauſas Incarnationis præter remedium peccati eſſe ordinatas ad illud, & de facto mirum in modum relucent attributa in redemptione hominis, & officia Chriſti ſunt propter noſtram ſalutem , ut colligitur ex Scriptura . Sic v. g. Iſaiæ 61. dicitur de Filio Dei: *Ad annuntiandum manſuetis miſit me , ut mederer contritis corde* . Luc. 15. dicitur eſſe Paſtor miſſus ad quærendam & ſalvandam ovem quæ perierat , ſcilicet hominem . Iſaiæ 33. habetur : *Dominus Rex noſter ipſe ſalvabit nos* . Ad probationem diſtinguo majorem : cauſa eadem & decreta non ceſſante, non ceſſat effectus, concedo: cauſa diverſa & non decreta, nego.

Si-

Digitized by Google

Similiter diſtinguo minorem: manifeſtatio attributorum per Incarnationem adimplenda ad remedium peccati, eſt cauſa & motivum decreti, concedo: non adimplenda in remedium peccati, nego. Idem dicendum de ceteris officiis, unde nego conſequentiam. Et de facto cum fuerit unicum decretum attingens & ſubſtantiam & circumſtantias Incarnationis, officium Legiſlatoris & Magiſtri aliaque ſimilia volita ſunt & ordinata in remedium peccati.

Inſtabis: Motivum Incarnationis adimpletæ non fuit ſolum remedium peccati, ſed inſtructio hominis, qui etiamſi fuiſſet ſine macula peccati originalis, ea tamen indiguiſſet: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo Antecedens: Eſt inſtructio facienda per Deum hominem ut Redemptorem, concedo: ſecus, nego. Quia igitur homo peccavit, ad corporalia & ſenſibilia ſe convertendo, conveniens erat ut Verbum fieret caro, & ſenſibile, ut facilius illum perduceret ad finem a quo ceciderat: ſed ſi non peccaſſet, homo, inquit divus Thomas hic art. 3. ad 1. perfuſus fuiſſet lumine divinæ ſapientiæ, & juſtitiæ, tum & rectitudine ad omnia neceſſaria cognoſcenda & agenda. Indiget igitur in hoc præſenti ſtatu magiſtro ſenſibili; unde S. Auguſtinus ſuper illud Joan, *Verbum caro factum eſt*, dicit: *Caro te obcæcaverat, caro te ſanat; ſed non in alio.*

Inſtabis: Manifeſtatio attributorum Dei eſt principale motivum Incarnationis etiam ſecundum ſe ſpectata: Ergo &c. Probatur Antecedens: motivum debet eſſe ejuſdem ordinis cum agente: ſed manifeſtatio attributorum Dei, & non remedium peccati, eſt motivum ejuſdem ordinis cum Deo agente: Ergo &c.

Reſpondeo negando Antecedens. Ad probationem, conceſſa majori diſtinguo minorem: Remedium peccati non eſt motivum ejuſdem ordinis cum agente ſecundum ſe ſpectatum, concedo: adæquate conſideratum, & ut connotat modum quo fit, nego. Sic enim eſt manifeſtatio paſſiva attributorum Dei; nam in modo ſuavi quo facta eſt curatio hominis, relucent omnia attributa, ut dictum eſt ſupra, ubi de convenientia; unde nego conſequentiam. Enim vero manifeſtatio attributorum Dei ad extra formaliter ſumpta dicit productionem alicujus creati, in quo mirum in modum emicant attributa.

Urgebis: Bonum infinitum eſt ſui infinite diffuſivum, & perfectiſſimo, quo poteſt, modo: Igitur etiamſi Adam non peccaſſet Verbum fuiſſet incarnatum. Probatur conſequentia: Si Filius Dei non veniſſet, non ſe communicaſſet modo ſibi convenienti: Igitur debuit incarnari etiamſi Adam non peccaſſet. Probatur Antec. in ordine naturæ & gratiæ dona ſolum creata dat Deus: ſed alius modus nobilior fuiſſet poſſibilis, ſcilicet hypoſtaticus, in quo Deus dat divinitatem: Ergo &c.

Reſpondeo negando conſequentiam. Ad probationem nego Antecedens. Ad ſecundam probationem diſtinguo majorem: Deus dat dona creata et finita quoad ſubſtantiam, concedo: finita quoad modum productionis, nego. Et conceſſa minore, nego conſequentiam; nam D. Thomas hic art. 3. dicit infinitatem Dei ſufficienter patere ex productione creaturarum, et licet alia communicatio nobilior fuiſſet poſſibilis, non tamen opus fuiſſet, ut Deus illam patraret; quandoquidem opera ad extra ſunt Deo libera, nec addunt aliquid gloriæ ejus eſſentiali.

Oppones II. Chriſtus volitus eſt ante præviſionem peccati: Igitur independenter ab eius remedio veniſſet: quod enim ſemel decretum eſt a Deo, fit. Probatur Antecedens. I. ad Coloſſenſes dicitur: *Primogenitus ex mortuis;* et apud Pſalmiſtam: *Rex gloriæ, & hominum, & Angelorum.* Item Prov. 8. de Sapientia incarnata habetur: *Dominus poſſedit me in initio viarum ſuarum.* Ergo etc.

Reſpondeo negando Antecedens. Ad primam probationem diſtinguo: Chriſtus eſt primogenitus omnis creaturæ prioritate dignitatis et honoris, concedo: prioritate præviſionis, nego. Propter unionem hypoſtaticam præcedit nobilitate omnem creaturam, etiam Angelicam: ſed non prioritate præviſionis; quandoquidem volitus eſt ut Redemptor, adeoque ex præviſione peccati antecedente.

Inſtabis: Angeli habuerunt in ſua creatione gratiam ex meritis Chriſti, ſicut et Adam: Igitur Chriſtus etiam ut Redemptor præviſus et volitus eſt ante eos. Probatur Antecedens: De Angelis qui-

dem, quia Chriſtus implevit eorum ruinas per Electos ſuos; de primis vero parentibus quia gratiam innocentiæ amiſſam per peccatum recuperaverunt vi & efficacia ejus meritorum.

Reſpondeo negando Antecedens. Ad primam probationem diſtinguo: Angeli & Protoparentes innocentes habuerunt gratiam per Chriſtum ut Deum, concedo: per Chriſtum ut homo ſimul & Deus eſt, nego. Opera ad extra ſunt toti Trinitati communia; hinc Verbum ut Deus fuit cauſa gratiæ creaturæ Angelicæ, & humanæ innocentis, juxta illud Aug. Lib. 12. de civ. c. 9. *Erat condens naturam, & largiens gratiam*: quia tamen homines lapſi gratia Mediatoris reparantur, ut prædeſtinati impleant ruinas Hierarchiarum Angelicarum, hoc eſt, ut ſedes apoſtaſia dæmonum vacuas impleant, etiam ut Redemptor eſt cauſa alicujus gratiæ ſecundariæ Angelorum, ſcilicet gloriæ accidentalis, juxta illud Luc. 15. 10. *Gaudium erit coram Angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiam agente*. Et ſic patet ſolutio ad aliam probationem; namque Protoparentes gratia Mediatoris, de qua non eſt hic difficultas, redempti & juſtificati ſunt.

Inſtabis: Ex D. Auguſtino, Lib. 1. de nuptiis & concupiſcentia, cap. 21. Matrimonium in ſtatu innocentiæ fuit Sacramentum, & ſignum conjunctionis Chriſti cum Eccleſia: Igitur primus homo habuit gratiam innocentiæ ex meritis Chriſti, adeoque Chriſtus fuit prævifus ante Adamum; unde D. Thomas 2. 2. q. 2. art. 7. dicit myſterium Incarnationis fuiſſe Adamo revelatum: Igitur & ejus peccatum ſeu peccati redemptio, alias fuiſſet anxius, quandoquidem qui cognoſcit effectum, deſiderat cognoſcere cauſam. Et in 3. q. 1. art. 3. fatetur opinionem contrariam eſſe probabilem, & ſolvit argumenta quæ illi opponimus.

Reſpondeo diſtinguendo Antecedens: Matrimonium Adami fuit Sacramentum, ſeu ſignum conjunctionis Chriſti cum Eccleſia ex vi præſentis decreti, quia præſciebat Deus Filium ſuum eſſe incarnandum, concedo: ex vi alterius decreti, ſubdiſtinguo: erat ſignum conjunctionis Chriſti in actu primo, concedo: formaliter & in actu ſecundo, nego. Sicut ergo iris ante diluvium in cœlo apparens, ordinante Deo, facta eſt ſignum pacis poſt diluvium inter Deum & homines, ita pariter conjunctio Adæ cum Eva ante peccatum præexiſtens, poſt lapſum facta eſt ſignum conjunctionis Chriſti cum Eccleſia futura.

Ad alia dico, myſterium Incarnationis fuiſſe quidem Adam revelatum, minime vero ejus motivum principale, remedium ſcilicet peccati, ſed tantum partiale & ſecundarium, nempe manifeſtatio attributorum, quod quidem ad tollendam anxietatem ſufficiens erat.

Ceterum quando Patres dicunt Chriſtum volitum eſſe ante Adam, loquuntur de ejus prædeſtinatione, quippe qui ſit primus inter prædeſtinatos, ſed non inde ſequitur volitum fuiſſe & prævifum ut Redemptorem ante peccatum, cum prævifio Redemptoris ſupponat lapſum reparandum, unde non confundenda eſt prævifio ſimplex cum prædeſtinatione: Chriſtus quidem fuit primus omnium prędeſtinatorum, ſed non prævifus & mittendus ante peccati prævifionem. Si qui Patres noſtræ adverſantur ſententiæ, non ideo abjicienda, quia multo plures ſunt pro nobis. Ad auctoritatem D. Thomæ ſequitur ſolum alteram opinionem eſſe probabilem: Sed germana ſancti Doctoris probabilior eſt, & ſententiæ Patrum maxime affinis, quo circa hic ſiſtimus.

SYNOPSIS PROBATIONUM

Si Adam non peccaſſet, Chriſtus non veniſſet.

PRIMO: Ubique hanc aſſertionem prodit Scriptura ſacra, ut Luc. 19. dicens: *Venit Filius hominis quærere & ſalvum facere quod perierat*. Hinc gloſſa in iſta Apoſtoli verba 1. Tim. 1. *Chriſtus venit in mundum ut peccatores ſalvos faceret*, ait: " Tolle morbos, tolle vulnera, ,, & nulla eſt medicinæ cauſa. ,,

Secundo: Concinnnt Patres. Irenæus Lib. 5. cap. 4. Tertullianus Lib. de carne Chriſti cap. 14. et alii non aliam principalem cauſam adventus Chriſti motivam, quam peccati remedium aſſignant.

Tertio: Ratio ſuffragatur, quia Chriſtus prædeſtinatus eſt formaliter ut Redemptor et Medicus: Sed Medicus ſupponit morbum: Igitur ex vi pręſentis decreti,

creti, ſi Adam non peccaſſet, Filius Dei incarnatus non fuiſſet.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET SOLUTIONUM.

PRIMO: Verum eſt manifeſtationem attributorum fuiſſe motivum præſentis decreti, ſed manifeſtationem in redemptione adimplendam.

Secundo: Bonum infinitum eſt quidem infinite ſui diffuſivum, ſed juxta beneplacitum Dei, qui ſibi ſufficiens eſt: cum autem ſolum redemptionis motivo voluerit Filium ſuum dilectum incarnari, non alia adventus Chriſti præter hominis redemptionem quærenda eſt cauſa.

Tertio: Finis eſt quidem principium in agibilibus, & primus in intentione, ex quo ſequitur manifeſtationem attributorum Dei in redemptione adimplendam, eſſe finem adventus Chriſti, nuſquam vero Chriſtum ante redemptionis prævifionem, fuiſſe prædeſtinatum. Poſito vero primum redemptionis decreto, Chriſtus eſt finis omnium, caput Eccleſiæ; & primus prædeſtinatorum, cui Deus cuncta ſubjecit, ipſe vero cum ſuis electis alternata vice omnia Patri ſubjicit, quod Apoſtolus paucis, ſed efficaciſſime demonſtrat, dicens 1. Cor. 3. 23. *Omnia enim veſtra ſunt, vos autem Chriſti.*

ARTICULUS QUARTUS.

Utrum Patres antiquæ Legis, & BB. Virgo meruerint Incarnationem?

MERITUM eſt opus bonum, habens de ſe æqualitatem & proportionem cum præmio, & movens aliquem ut remuneret laborem præſtitum, unde dicitur meritum de condigno; ſi vero non habeat cum præmio æqualitatem, vocatur ſolummodo meritum de congruo, quia magis fundatur in amicitia & liberalitate quam in juſtitia; ut quum Dominus aliquod accipiens obſequium ab amico, illud præmiat dignitate, quæ centies laborem in valore ſuperat. Porro plures requiruntur conditiones ad meritum hominis ad Deum. I. Ut opus ſit liberum, cujus conditionis defectu Beati non merentur, quia amant Deum neceſſario. II. Ut procedat a gratia ſanctificante: tum quia debet habere æqualitatem cum præmio: tum quia merens debet eſſe Deo gratus; utrumque autem confert gratia ſanctificans. III. Ut homo ſit viator, præmium enim non datur niſi certanti & vincenti. Denique ut ſit pactum Dei de acceptando opere ad præmium; Deus enim utpote ab hominibus independens, non tenetur acceptare illorum opera ad præmium; præſertim vero, quia illi debentur pluribus aliis titulis, titulo ſcilicet creationis, titulo redemptionis & conſervationis.

Suppono Chriſtum non potuiſſe mereri neque de condigno, neque de congruo incarnationem ſuam, quia ante eam nondum erat in rerum natura; quæſtio igitur eſt de Beatiſſima Virgine & SS. Patribus. Pro cujus reſolutione ſit

CONCLUSIO PRIMA.

BB. Virgo & ſancti Patres antiquæ legis Incarnationem non meruerunt de condigno.

PROBATUR I. ex Scriptura ſacra: Ad Titum 3. Apoſtolus ſic loquitur: *Apparuit benignitas & humanitas Salvatoris noſtri Dei, non ex operibus juſtitiæ quæ fecimus nos, ſed ſecundum miſericordiam ſuam ſalvos nos fecit.* Igitur BB. Virgo & SS. Patres non meruerunt de condigno Incarnationem, alias non ſecundum miſericordiam, ſed ſecundum juſtitiam & debitum ſalvos nos feciſſet Deus.

Probatur II. triplici ratione. Prima eſt, quia Incarnatio includit auctorem gratiæ, & tranſcendit omnem etiam gratiæ ordinem. Secunda, quia Incarnatio eſt principium totius gratiæ & meriti; a Chriſto enim omnia fluunt gratiæ dona. Porro effectus non poteſt promereri cauſam, alias foret ipſa cauſa prior, quod implicat. Tertia, quia opera Sanctorum non habebant æqualitatem cum præmio; quandoquidem Incarnatio includit gratiæ principium, ſcilicet Chriſtum: Ergo &c.

CONCLUSIO SECUNDA.

BB. Virgo & ſancti Patres meruerunt de congruo Incarnationem.

PROBATUR ex Scriptura: Iſaiæ 45. ſic clamant Patres: *Rorate cœli deſuper, & nubes pluant juſtum.* Gen. 22. Deus dicit Abrahæ: *Benedicentur in ſemine tuo omnes Gentes terræ, quia obedivisti voci meæ.* Hic promittitur Chriſtus pro præmio obedientiæ. Hinc Chriſtus promittitur utique David, cum dicitur quod filius ipſius, ſuper ſedem ſuam ſeſſurus ſit inſidelitatis & pietatis ejus præmium. Sic enim habetur Pſ. 131. 11. *Propter David ſervum tuum, non avertas faciem Chriſti tui. Juravit Dominus David veritatem, & non fruſtrabitur eam: de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam.*

Probatur ratione, quam affert D. Thomas hic art. 11. BB. Virgo & SS. Patres deſiderabant & petebant Incarnationem; cum autem Dei in mandatis adimplendis feciſſent voluntatem, conveniens erat ut Deus dives in miſericordiis, eorum, mittendo Filium, exaudiret vota. Audiendus eſt D. Thomas de utroque momento ſeu concluſione.

Sanctus Doctor hic q. 2. art. 11. primum probat Chriſtum non potuiſſe Incarnationem promereri, quia: " Omnis operatio illius hominis ſubſecuta eſt unionem. " Non enim Chriſtus ut purus homo, *inquit*, præextitit Incarnationi. Tum ſubdit: " Neque etiam opera alterius cujuſcumque hominis potuerunt eſſe meritoria hujus unionis ex condigno. Primo quidem, quia opera meritoria hominis proprie ordinantur ad beatitudinem, quæ eſt virtutis præmium, & conſiſtit in plena Dei fruitione. Unio autem Incarnationis, cum ſit in eſſe perſonali, tranſcendit unionem beatæ mentis ad Deum, quæ eſt per actum fruentis, & ideo non poteſt cadere ſub merito. Secundo, quia gratia non poteſt cadere ſub merito, quia eſt merendi principium. Unde multo minus Incarnatio cadit ſub merito, quæ eſt principium gratiæ: ſecundum illud Joan. 1. Gratia & veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt. Tertio, quia Incarnatio Chriſti eſt reformativa totius humanæ naturæ: Et ideo non cadit ſub merito alicujus hominis ſingularis: quia bonum alicujus puri hominis non poteſt eſſe cauſa boni totius naturæ. Ex congruo tamen meruerunt ſancti Patres Incarnationem, deſiderando & petendo: congruum enim erat ut Deus exaudiret eos, qui ei obediebant. "

Dices: Prima gratia ne quidem ſub merito de congruo poteſt cadere, cum ſit prima gratia: ſed Incarnatio eſt prima gratia, immo totius gratiæ principium. Igitur SS. Patres illam etiam de congruo non meruerunt.

Reſpondeo diſtinguendo majorem: Prima gratia formalis non cadit ſub merito etiam de congruo, concedo: prima efficiens, nego: & ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Gratia actualis præveniens eſt prima gratia, & non cadit ſub merito, quia ipſa prærequiritur ut homo mereri incipiat. Prima vero efficiens eſt Deus, qui motus fide & votis SS. Patrum conceſſit eis Chriſtum, qui totum mundum & a peccato & a morte æterna redimeret.

SYNOPSIS ARTICULI.

PRIMO: Nulla creatura quantumvis ſancta, nequit de condigno Incarnationem promereri, quia vel ipſa Incarnatio eſt totius meriti principium.

Secundo: BB. Virgo & SS. Patres veteris legis eatenus Incarnationem de congruo meruerunt, quatenus conveniebat Deum audire preces & vota eorum qui ejus in mandatis fecerant voluntatem.

DIS-

DISSERTATIO SEXTA,
DE DOTIBUS
QUIBUS CHRISTUS
UT HOMO CUMULATUS EST.

CERINTHUS, qui Chriſtum purum hominem dixit, ab eo quoque eximias Redemptoris dotes abſtulit, ſeu negavit: ſed contra quod dicitur Joan. 1. de Chriſto: *Vidimus eum plenum gratiâ & veritatis*.

Dogma de excellentia Meſſiæ quatuor explicatur dotibus, quibus potiſſimum donatur Dominus Jeſus.

PRIMO: Chriſtus plenus fuit veritate & ſcientia.
Secundo: Plenus gratia.
Tertio: Plenus ſanctitate & impeccabilis.
Quarto: Plenus merito.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum Chriſtus habuerit omnem ſcientiam?

MONOTHELITÆ contendentes unicum eſſe in Chriſto intellectum, unicamque voluntatem, & Verbum utriuſque munus ſupplere in anima Chriſti, unicam conſequenter agnoſcebant in eodem Chriſto ſcientiam, nempe increatam. Inter Orthodoxos quidam tempore D. Bonaventuræ, ut ipſe teſtatur, ſicut & Capreolus Diſt. 14. q. 1. art. 1. ponebant Chriſtum uſum fuiſſe ſolum ſcientia increata. Hugo Victorinus Tom. 3. tract. de ſcientia animæ Chriſti videtur in hanc inclinare ſententiam, quæ tamen communiter rejicitur ut erronea. Unde ſit

CONCLUSIO PRIMA.

Anima Chriſti non poterat etiam divinitus intelligere intellectione increata.

PROBATUR ex D. Thoma, qui hic dicit, intelligere divinum eſſe ſubſtantiam Dei: ſed quod eſt de ſubſtantia Dei non poteſt convenire creaturæ. Igitur nec ſcientia increata ſanctæ humanitati; ſin minus anima Chriſti divinam comprehendiſſet eſſentiam, quandoquidem habuiſſet intellectionem infinitam. Sic loquitur ſanctus Doctor hic q. 10. art. 1. in argumento, *ſed contra*: “ Auguſtinus dicit Libr. „ 83. qq. Quod ſe comprehendit, finitum „ eſt: ſed eſſentia divina non eſt finita „ in comparatione ad animam Chriſti, „ cum in infinitum eam excedat. Ergo „ anima Chriſti non comprehendit Verbum. „

Confirmatur: Nulla cauſa ultra ſuam innatam virtutem agere poteſt: Sed anima Chriſti quantumvis gratiarum ſupellectili ornata habebat virtutem intelligendi ſolum finitam: Igitur non potuit intelligere intellectione increata, unde damnati ſunt Monothelitæ in Concilio Lateranenſi ſub ſancto Martino Secret. 4. eo quod propugnarent Verbum ſolum operari in Chriſto, ita ut ſuppleret in eo vices intellectus & voluntatis; ut ante eos expreſſius dixerant Ariani, & Apollinariſtæ, ut docet

docet ſanctus Thomas 4. contra Gentes cap. 32. & opuſc. 2. capit. 205. Rurſus in ſexta Synodo generali, in qua prohibent Patres aliquid infinitum tribui ſanctæ humanitati, ſic loquuntur Seſſ. 17. in confeſſione fidei de duabus Chriſti naturis: *Nec enim in quoquam unam dabimus naturalem operationem Dei & creaturæ, ut neque quod creatum eſt, in divinam educamus eſſentiam: neque quod eximium eſt divinæ naturæ, ad competentem creaturis locum dejiciamus.*

CONCLUSIO SECUNDA.

Anima Chriſti omnis generis ſcientiam habuit.

PROBATUR hoc ratiocinio: Chriſtus fuit plenus ſcientia, juxta illud Joann. 1. *Vidimus eum plenum gratiæ & veritatis.* Igitur habuit omnem ſcientiam, alias non fuiſſet veritatis plenus, cum aliquid defuiſſet.

Probatur II. ratione. Omnis perfectio poſſibilis tribuenda eſt animæ Chriſti: Sed intellectus ejus capax eſt cujuslibet ſcientiæ, immo perfectius eſt cognoſcere v. gr. triangulum per Phyſicam & Mathematicam, quam illum demonſtrare medio ex ſola Phyſica mutuato: Igitur dicendum eſt animam Chriſti omnem habuiſſe ſcientiam, tum ordinis naturalis, tum ordinis ſupernaturalis, qualis Angelis & Beatis in regno cœlorum conceditur; quippe qui omnibus in cognitione in immenſum præcelluerit, propter unionem hypoſtaticam, quod quidem nobis annuntiat Apoſtolus Col. 2. 3. his verbis: *In quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi.*

Divus Thomas hic qu. 11. art. 1. de hoc momento ait: " Conveniens fuit, ut „ anima Chriſti omnino eſſet perfecta per „ hoc, quod omnis ejus potentialitas ſit „ reducta ad actum. Eſt autem conſiderandum, quod in anima humana, ſicut „ in qualibet creatura, conſideratur duplex potentia paſſiva. Una quidem per „ comparationem ad agens naturale, alia „ vero per comparationem ad agens primum, quod poteſt quamlibet creaturam „ reducere in actum aliquem altiorem actu, in quem reducitur per agens naturale: Et hæc conſuevit vocari potentia „ obedientiæ in creatura. Utraque autem „ potentia animæ Chriſti fuit reducta in „ actum, ſecundum hanc ſcientiam divinitus inditam. Et ideo ſecundum eam „ anima Chriſti primo quidem cognovit „ quæcumque ab homine cognoſci poſſunt „ per virtutem luminis intellectus agentis: ſicut ſunt quæcumque pertinent ad „ ſcientias humanas. Secundo vero per „ hanc ſcientiam cognovit Chriſtus omnia „ illa, quæ per revelationem divinam hominibus innoteſcunt: ſive pertineant ad „ donum ſapientiæ, ſive ad donum prophetiæ, ſive ad quodcumque donum „ Spiritus ſancti. „

Probatur III. ab enumeratione partium ſeu ſcientiarum. Primo quidem, Chriſtus ut homo habuit ſcientiam Beatorum. Sic probat S.Th. hic q.9.art.2. iſto argumento: " Scientia Beatorum in Dei cognitione conſiſtit: Sed ipſe plene cognovit „ Deum, etiam ſecundum quod homo, „ ſecundum illud Joann. 8. *Scio eum, & ſermonem ejus ſervo*. Ergo in Chriſto „ fuit ſcientia Beatorum. „

Secundo: Habuit ſcientiam infuſam. Hoc ipſum probat ſanctus Doctor ibidem art. 3. & ſic argumentatur: " Dicitur Coloſſ. 2. quod in Chriſto ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei. „ Rationem hanc ulteriorem affert, quia potentia animæ Chriſti, quæ eſt ad omne ſcibile, reducitur ad actum per ſpecies intelligibiles infuſas. Hanc ſcientiam habuerunt Angeli in ſui creatione; hanc Adamus, a fortiori debuit habere & Chriſtus; cujus rei argumentum eſt, quod in Templo adhuc puer Doctores erudiret, tametſi non ſtuduiſſet, quod quidem ſtupentes demirabantur Phariſæi & Scribæ: Igitur ejus ſcientia erat infuſa: Eam vocat ſanctus Thomas veſpertinam, ſeu ſecundam: ſcientiam vero Beatorum matutinam, ſeu primam & præpollentiorem: " Et ideo, *ait ſanctus Doctor*, ſicut „ in Angelis, ſecundum eumdem Auguſtinum, ponitur duplex cognitio, una „ ſcilicet matutina, per quam cognoſcunt „ res in Verbo: & alia veſpertina per „ quam cognoſcunt res in propria natura „ per ſpecies ſibi inditas, ita præter ſcientiam divinam & increatam, eſt in „ Chriſto ſecundum ejus animam ſcientia

„ bea-

„ beata qua cognoſcit Verbum & res in „ Verbo: & ſcientia infuſa ſive indita, „ per quam cognoſcit res in propria na„ tura per ſpecies intelligibiles humanæ „ menti proportionatas. „

Tertio: Chriſtus dum erat viator habuit ſcientiam acquiſitam, quam uſu & contemplatione rerum comparavit, quod S. Thomas probat hic his verbis ibidem art. 4. Heb. 5. dicitur: " Cum eſſet Filius „ Dei didicit ex his, quæ paſſus eſt obe„ dientiam, Gloſſ. id eſt, expertus eſt. „ Fuit ergo in Chriſto aliqua experimen„ talis ſcientia, quæ eſt ſcientia acqui„ ſita. „

Synopſis de ſcientia Chriſti.

PRIMO: Anima Chriſti omne ſcientiarum genus habuit, juxta illud Joan. 1. 15. *Vidimus eum plenum gratia & veritatis.*

Secundo: Habuit ſcientiam Beatorum, quandoquidem ab initio conceptionis videbat intuitive Deum: ſic enim habetur Joan. 1. 18. *Deum nemo vidit unquam, Unigenitus qui eſt in ſinu Patris, ipſe enarravit.*

Tertio: Habuit ſcientiam infuſam. Et vero omnia dona conceſſa ſunt Chriſto, quibus creaturæ innocentes donatæ ſunt: Porro Angelis Creator, rerum omnium ſcientiam contulit: Igitur a fortiori iſta animæ Chriſti indita eſt. Præter ſcientiam beatam & infuſam, naturalem pro more hominum acquiſivit; & hoc ait D. Thomas rerum ipſarum experimento.

ARTICULUS SECUNDUS.

De Gratia Chriſti.

QUÆRES I. Utrum gratia fuerit in anima Chriſti, & quotuplex?

Reſpondeo I. Chriſtum ut hominem omnium gratiarum ſupellectili fuiſſe cumulatum, ſecundum iſtud D. Joan. effatum 1. 15. *Vidimus eum plenum gratia:* Et iſtud Luc. 1. 36. *Quod enim ex te naſcetur ſanctum, vocabitur Filius Dei.*

Reſpondeo II. Triplicem eſſe in Chriſto gratiam, videlicet Subſtantialem, qua Deus eſt, ut habetur Joan. 1. *Verbum caro factum eſt*: Habitualem, qua ſanctus eſt & Prædeſtinatorum primus, ſecundum illud Iſaiæ 11. *Requieſcet ſuper eum ſpiritus Domini*; quod fit per gratiam habitualem, ait D. Thomas hic q. 7. art. 1. Capitalem, qua caput Eccleſiæ conſtitutus fuit, dicente Apoſtolo, Epheſ. 1. *Ipſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiam.*

Quæres II. Num fuerint in Chriſto virtutes?

Reſpondeo affirmative, quia virtutes ad gratiam habitualem ſequuntur, ut proprietates ad eſſentiam. Divus Thomas hic art. 2. hanc probat veritatem iſto argumento: " Super illud Pſal. 1. Sed in le„ ge Domini voluntas ejus, dicit Gloſſa. „ Hic oſtenditur Chriſtus plenus omni bo„ no: Sed bona qualitas mentis eſt vir„ tus. Ergo Chriſtus fuit plenus omni „ virtute. „ Hinc Pſal. 23. 10. dicitur *Dominus virtutum*: Et ideo ipſe eſt Rex gloriæ. Non tamen in eo fuit fides, non ſpes, quippe quæ importent imperfectionem, nam prior eſt argumentum rerum non apparentium, ut dicitur Heb. 11. Chriſto autem nihil erat abſconditum, ſecundum illud quod dicit ei Petrus Joan. ult. *Tu omnia noſti*. Poſterior vero, quia eſt de non poſſeſſis; dictum eſt autem Chriſtum ut hominem vel ab ipſo conceptionis momento viſione Dei fuiſſe donatum.

Quæres III. An Chriſtus ut homo habuerit dona Spiritus ſancti?

Reſpondeo affirmative, juxta illud Iſaiæ 11. 2. *Requieſcet ſuper eum ſpiritus Domini: Spiritus ſapientiæ & intellectus, &c.* Rurſus ibid. cap. 4. 1. *Apprehendent ſeptem mulieres virum unum*: " Gloſ. id eſt, ſeptem dona „ Spiritus ſancti Chriſtum. „ Ait D. Thomas hic q. 7. art. 5. Subdit tamen S. Doctor art. 6. in ſua concluſione: " Quam„ vis in Chriſto nullus fuerit culpæ & „ pœnæ timor; fuit tamen in illo præ „ ceteris hominibus timor quo divinam „ reverebatur majeſtatem. „

Quæres IV. Utrum in Chriſto fuerint gratiæ gratis datæ?

Reſpondeo affirmative, maxime duplicem ob rationem. Prima eſt D. Auguſtini dicentis Epiſt. ad Dardanum: " Sicut in „ capite ſunt omnes ſenſus, ita in Chri„ ſto fuerunt omnes gratiæ. „ Altera eſt S. Thomæ hic ibid. art. 7. qui ait Chriſtum fuiſſe omnium Doctorem, idcirco cuncta myſte-

myſteria per ſapientiam, ſcientiam, prophetiam prænoſcere debebat, tum eadem probare operatione mirabilium, gratia ſanitatum, & miraculorum fulgore.

Quares demum, Quorum ſit caput Chriſtus?

Reſpondeo I. Chriſtum eſſe Caput Eccleſiæ: In capite, inquit D. Thomas hic q. 8. art. 1. tria conſiderantur, videlicet ordo, debet ceteris membris præeminere, ut videre eſt in corpore humano; perfectio, quia in capite vigent omnes ſenſus: demum virtus, quippe quod in cetera membra vitam & motum influat. Tum his prælibatis, ſic concludit: " Hæc „ autem tria competunt Chriſto ſpiri„ tualiter. Primo enim ſecundum pro„ pinquitatem ad Deum gratia ejus altior „ eſt & prior, etſi non tempore: quia „ omnes alii receperunt gratiam per re„ ſpectum ad gratiam ipſius: ſecundum „ illud Rom. 8. Quos præſcivit, hos & „ prædeſtinavit conformes fieri imaginis „ filii ſui, ut ſit ipſe primogenitus in „ multis fratribus. Secundo vero perfe„ ctionem habet quantum ad plenitudi„ nem omnium gratiarum: ſecundum il„ lud Joan. 1. Vidimus eum plenum gra„ tiæ & veritatis. Tertio, virtutem ha„ bet influendi gratiam in omnia mem„ bra Eccleſiæ: ſecundum illud Joan. 1. De „ plenitudine ejus nos omnes accepimus. „

Reſpondeo II. Chriſtum eſſe omnium hominum caput, quia pro omnibus mortuus eſt, & ejus gratia ad omnes & ſingulos ſeſe extendit. S. Thomas hanc reſponſionis dat rationem hic q. 8. art. 3. his verbis: " Dicitur 1. Tim. Chriſtus eſt Sal„ vator omnium hominum, & maxime „ Fidelium. Et 1. Joan. 2. Ipſe eſt pro„ pitiatio pro peccatis noſtris, non pro no„ ſtris tantum, ſed etiam pro totius mun„ di. Salvare autem homines, & propi„ tiationem eſſe pro peccatis eorum, „ competit ſecundum quod eſt Caput. Ergo „ Chriſtus eſt caput omnium hominum. „

Reſpondeo III. Chriſtum utique eſſe caput Angelorum, quippe qui ſiut de Eccleſia, ſerviant Chriſto ut ejus Miniſtri, & ab eo habeant conſummationem gloriç quantum ad gaudia accidentalia in eos redundantia, tum ex hominum gloria quos ad gloriam ope, conſilio & protectione perducunt, tum ex impletioue ruinarum quas apoſtaſia dæmonum paſſi ſunt. Sic docet ex profeſſo S. Thomas ibid. art. 4. iſto potiſſimum argumento: " Apoſtolus „ dicit Coloſſ. 2. qui eſt caput omnis prin„ cipatus & poteſtatis. Et eadem ratio „ eſt de Angelis aiiorum ordinum. Eſt „ ergo Chriſtus caput Angelorum. „

SYNOPSIS ARTICULI.

De Gratia Chriſti.

PRIMO: Triplicis generis gratia fuit in Chriſto; ſubſtantialis ſcilicet, habitualis & capitalis: per primam erat Deus: per ſecundam, Sanctus Sanctorum; per tertiam, Caput Eccleſiæ. Hoc ipſum innuit S. Joan. cap. 1. 11. his verbis: *Vidimus eum plenum gratiæ:* plenitudo autem nihil excipit: Idem dicendum de virtutibus, quia ad gratiam conſequuntur, ſi fidem & ſpem excipias, quæ annexam eatenus imperfectionem habent, quatenus illa eſt de obſcuris & non apparentibus, iſta vero de non poſſeſſis.

Secundo: Chriſtus habuit utique omnia Spiritus ſancti dona, juxta illud Iſa. 11. *Requieſcet ſuper eum ſpiritus Domini, ſpiritus ſapientiæ & intellectus.* Ratio eſt: quo magis aliquid ad primum gratiæ principium accedit, eo magis participat de ejus plenitudine; Chriſtus autem nedum approximabat, ſed & hypoſtatice erat Deo unitus, quocirca a divinitate in humanitatem jugi & perpetuo fluxu omnium gratiarum imbres derivabantur.

Tertio: Chriſtus eſt Caput omnium hominum, immo & Angelorum: hominum quidem, cum ejus gratia ad omnes & ſigulos defluat; Angelorum vero, quia eſt eorum gloriæ conſummator.

ARTICULUS TERTIUS.

Utrum Chriſtus ut Viator fuerit impeccabilis?

NON ſine horrore legitur in ſcriptis impii Calvini, Chriſtum fuiſſe a Patre derelictum, & quaſi in deſperationem actum obiiſſe. Ad quam confutandam blaſphemiam ſit

CON-

CONCLUSIO.

Chriſtus ne leviſſimum quidem contraxit peccatum, fuitque ab omni culpa tum originali tum actuali immunis, immo & impeccabilis fuit.

Probatio ex utroque Teſtamento.

I. Ille non peccavit, nec peccare potuit, qui a Prophetis prædicitur tamquam homo Deus, & mirabilis, ſicut Pater futuri ſæculi, & Princeps pacis: cujus quæritur peccatum & non invenitur: cujus ſancta humanitas in montibus ſanctis fundata eſt: & tantummodo glorioſa de ea prædicantur: qui denique tamquam inferorum Dominator celebratur: Atqui hæc omnia de Chriſto oraculis Prophetarum prædicuntur: Ergo &c. Probatur minor Iſaiæ 9. 6. habetur: *Parvulus enim natus eſt nobis..... & vocabitur nomen ejus admirabilis, conſiliarius, Deus, fortis, Pater futuri ſæculi, Princeps pacis.* Pſal. 10. 15. *Quæretur peccatum illius, & non invenietur.* Rurſus Pſ. 86. *Fundamenta ejus in montibus ſanctis, &c.* Denique Oſee 13. *Morſus tuus ero, inferne.*

II. *Ille* ab omni peccato immunis, immo & impeccabilis extitit, qui in ſanctitate & conceptus & natus eſt; qui peccatum non fecit, nec inventus eſt dolus in eo: Atqui talis fuit Chriſtus: Et probatur. Luc. 1. 35. habetur de eo: *Quod enim ex te naſcetur ſanctum, vocabitur Filius Dei.* Tum Heb. 7. 26. *Talis enim decebat ut nobis eſſet Pontifex ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus a peccatoribus, & excelſior cœlis factus.* Rurſus 1. Joan. 3. 6. *Peccatum in eo non eſt.* Et verſ. 8. *In hoc apparuit Filius Dei, ut diſſolvat opera diaboli.* Igitur Chriſtus nec peccavit, nec potuit peccare, ſin minus peccata quæ ſunt opera diaboli ſolvere non valeret, cum ipſe foret peccati ſervus.

Agmen ducet Tertullianus Lib. de carne Chriſti cap. 16. pag. 371. ubi ſic loquitur: "Defendimus autem, non carnem peccati evacuatam eſſe in Chriſto, ſed peccatum carnis; non materiam, ſed naturam; nec ſubſtantiam, ſed culpam; ſecundum Apoſtoli auctoritatem, dicentis: Evacuavit peccatum in carne: ... Et ſic in illa peccatum evacuatum, quod in Chriſto ſine peccato habeatur, quæ in homine ſine peccato non habeatur."

Suffragatur Dionyſius Alexandr. Epiſtol. Synodica ad Paulum Samoſatenum, his verbis: "Nam niſi Chriſtus idem eſſet Deus Verbum, non poterit a peccato immunis eſſe: nullus enim peccati eſt expers niſi ſolus Chriſtus, ſicut & Pater Chriſti, & Spiritus ſanctus."

Sic & ſanctus Athanaſius Lib. de Incarnatione: "Erat, *inquit*, impoſſibile alio modo integritatem & impeccantiam in humanam recipi naturam, niſi Deus in carne crederetur eſſe, qui peccati expertem juſtitiam in mundum evexit."

Idem dicit Hilarius Lib. 10. de Trinitat. "Ita homo Chriſtus Jeſus, & in veritate Nativitatis eſt dum homo eſt; & non in proprietate peccati dum Chriſtus eſt, nec in vitioſa infirmitate hominis quia Chriſtus eſt."

Sequitur ſanctus Auguſtinus Libr. 2. de peccatorum meritis & remiſſionibus capit. 13. qui de Chriſto loquens, ait: "In cujus non tantum divinitate, ſed neque in anima, neque in carne nullum potuit eſſe peccatum."

Tum S. Fulgentius Lib. 3. ad Traſimundum cap. 38. "Propterea, *ait*, Chriſti humanitas ſine peccato permanſit, quia eam in unitate perſonæ divinitas accepit, quæ naturaliter peccare non potuit. Homo ergo Chriſtus quoniam habuit propria, portare dignatus eſt aliena."

Probatio, ex rationibus Theologicis.

Prima ſic proponitur: Qui carnem corruptam neque aſſumpſit, neque habuit, certe non peccavit, immo nec peccare potuit: Atqui Chriſtus carnem vitiatam non aſſumpſit, quippe qui operatione Spiritus ſancti conceptus ſit; juxta illud Lucæ 1. *Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi:* Ergo &c.

Secunda: Qui conceptus eſt in gratia & charitate, non fuit peccabilis: Atqui Dominus Jeſus in gratia & veritate formatus eſt; hinc Angelus ſubdit ibidem: *Ideoque & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei.* In iſto ſenſu S. Thomas

mas hic qu. 15. art. 1. in argumento *ſed contra*, interpretatur ſancti Archangeli effatum: Ergo &c.

Tertia: Non ſine blaſphemia peccatum refunderetur in Deum: Atqui ſi Chriſtus peccato fuiſſet obnoxius, hoc ipſum, quod abſit dicere, refunderetur in Deum: Primo quidem in Spiritum ſanctum, cujus energia formatus eſt: deinde vero in Filium qui incarnatus eſt, quandoquidem actiones ſunt ſuppoſitorum: Ergo &c.

Quarta: Implicat eum qui venit ad peccatum deſtruendum, ſubjici peccato, alias foret victor diaboli & non foret: foret, ut ſupponitur: non foret quia ipſe ab inimico ſalutis vinceretur: Atqui Chriſtus ad hunc venit finem ut mortis Chirographum deleret, inquit Apoſtolus, & rurſus Joan. 1. epiſt. 1. capit. 3. his verbis: *In hoc apparuit Filius Dei ut diſſolvat opera diaboli:* Ergo &c.

Quinta: Qui in omnibus a Spiritu ſancto movebatur, nec peccavit, nec peccare potuit: Atqui Chriſtus in omnibus ſuis actionibus a Spiritu ſancto movebatur, juxta illud Iſaiæ 11. *Requieſcet ſuper eum ſpiritus Domini, ſpiritus ſapientiæ, &c.* Porro ex S. Thoma donum Spiritus ſancti eſt gratia ſpecialis, qua anima facile & prompte movetur a Spiritu ſancto in iis quæ Deum ſpectant: hinc & Magnus Gregorius Hom. 25. dicit Jeſum ab ipſo Spiritu ſancto ductum fuiſſe in deſertum ut tentaretur a diabolo, ut ſua victoria nos ipſos ejuſdem diaboli redderet triumphatores: Igitur non potuit peccare; maxime vero cum eſſet omni ſcientia & gratia refertus: peccatum autem obrepit in animam modo per ignorantiam, modo etiam per fragilitatem & defectu gratiæ efficacis, quæ nonnumquam & deeſt in pœnam prioris peccati ſive originalis, ſive etiam actualis. Iſtæ omnes rationes laudantur a D. Thoma hic q. 15. art. 1. & 2. ubi ex profeſſo Domini probat impeccabilitatem.

Sexta demum ſic ſe habet: Ille nec peccavit, nec potuit peccare, qui caruit omni prorſus concupiſcentia, ex qua veluti ex mari redundante cuncta profluunt crimina: Atqui Chriſtus ſicut peccati fomitem, ſic & carnis concupiſcentiam, ne minimum quidem expertus eſt: Ergo &c.

Probatur minor auctoritatibus omni exceptione majoribus.

Sanctus Auguſtinus Lib. 4. operis imperfecti numer. 47. ſic loquitur: " Quiſquis „ credit carnem Chriſti contra ſpiritum „ concupiſſe, anathema ſit. „

Concinit S. Hieronymus Comment. in cap. 26. Matth. expandens illa Evangeliſtæ de Chriſto verba, *Cœpit contriſtari & mœſtus eſſe*, ait: " Ut veritatem probaret aſſum- „ pti hominis, vere quidem contriſtatum „ eſſe, ſed ne paſſio in illius animo do- „ minaretur per propaſſionem cœpiſſe con- „ triſtari. Aliud eſt enim contriſtari, a- „ liud incipere contriſtari. „

Mira de hoc momento dicit S. Leo Epiſtol. 23. his verbis: " Nativitas enim Do- „ mini ſecundum carnem, quamvis ha- „ beat quædam propria, quibus humanæ „ conditionis initiata tranſcendat, ſive „ quod ſolus ab inviolata Virgine, ſine „ concupiſcentia eſt conceptus & natus:... „ Nihil carnis ſuæ habebat adverſum, „ nec diſcordiæ deſideriorum gignebant „ compugnantiam voluntatum. Senſus „ corporei vigebant ſine lege peccati, & „ veritas affectionum ſub moderamine „ deitatis & mentis, nec tentabatur ille- „ cebris, nec cedebat injuriis. „

Doctor Angelicus hic qu. 15. art. 2. eamdem probat veritatem hoc argumento: " Dicitur Matth. 1. quod in ea natum „ eſt de Spiritu ſancto; ſed Spiritus ſan- „ ctus excludit peccatum & inclinatio- „ nem peccati, quæ importatur nomine „ fomitis: Ergo in Chriſto non fuit fo- „ mes peccati. „

Quinta: Synodus generalis hoc de fide definit adverſus Theodorum Mopſueſtenum, his verbis: *Si quis defendit impium Mopſueſtenum Theodorum, qui dixit alium eſſe Deum Verbum, & alium a paſſionibus animæ & deſideriis carnis moleſtias patientem.... anathema ſit.*

Fit ſatis objectionibus.

OBJICIUNT Heterodoxi: Roman. 5. Filii ex Adam procreati peccato inquinati ſunt, aut ſaltem poſſunt maculari; ſic enim legitur: *In quo omnes peccaverunt.* 2. ad Gal. 3. dicitur factus pro nobis peccatum. III. 2. ad Tim. 2. 5. ſcriptum eſt: *Non coronatur niſi legitime certaverit.* IV. Matth.

Matth. 4. *Jeſus ductus eſt in deſertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo*. Sed Chriſtus ex Adam procreatus eſt: Igitur in eo peccavit: Sed pro nobis factus eſt peccatum; ſed adverſus inſurgentes paſſiones dimicavit, cum de facto coronatus ſit: Sed qui tentatur peccare poteſt: Igitur ex omnibus iſtis momentis Chriſtus peccabilis fuit.

Reſpondeo argumentum nimis probare; inde enim ſequeretur Chriſtum de facto, quod abſit dicere, peccaſſe; quod nullus tametſi impius ſaltem non ſine horrenda blaſphemia proferre audebit.

Reſpondeo II. ad 1. diſtinguendo: Filii ab Adam via ordinaria procreati, peccaverunt, concedo; via extraordinaria, nego. Chriſtus Spiritus ſancti operatione conceptus eſt; hinc eo loci non ſolum e numero prævaricatorum excipitur, verum etiam ut peccati triumphator exaltatur, his verbis: *Si enim unius delicto multi mortui ſunt: multo magis gratia Dei & donum in gratia unius hominis Jeſu Chriſti in plures abundavit*.

Ad ſecundum utique diſtinguimus: Chriſtus factus eſt pro nobis peccatum, hoc eſt, pro peccato hoſtia, concedo: factus eſt peccatum formaliter, nego. Scriptura in priori intelligitur ſenſu; namque hoſtia pro peccatis oblata nonnumquam in Scriptura peccatum dicitur. Sic Oſeæ 4. 8. habetur de Sacerdotibus antiquæ legis: *Peccata populi comedent*; id eſt, oblatas pro peccatorum expiatione victimas. Solutio eſt D. Petri qui Epiſt. 1. cap. 2. 22. de Chriſto ait: *Qui peccatum non fecit ... peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum*.

Ad tertium, dicimus Chriſtum debellaſſe mundum & Satanam, & omnium virtutum exercitatione promeruiſſe gloriam: immo & ipſum peccatum, quandoquidem illud ſua morte delevit: Igitur non opus fuit ad merendum ut peccati paſſionibus ſubjiceretur, cum veniſſet eo ſolum ſcopo ut diſſolveret opera diaboli.

Ad quartum diſtinguo: Chriſtus tentatus eſt extrinſece & mere objective, concedo: intrinſece, nego. Aliquis, teſte ſancto Gregorio, Homil. 16. in Evangelia triplici modo tentari poteſt, nimirum ſuggeſtione, delectatione, & conſenſu: Chriſtus ex eodem Patre non fuit tentatus in deſerto aut delectatione, quippe quæ a concupiſcentia mala procedat, aut conſenſu, cum ſit ipſum peccatum, ſed tantummodo ſuggeſtione, & per ſimplicem objecti propoſitionem, ut ſua victoria victores evaderemus. Unde ſubdit: " Tentari ergo per ſuggeſtionem potuit: " Sed ejus mentem peccati delectatio " non momordit: Atque ideo omnis diabolica illa tentatio foris, non intus fuit." Quod quidem paucis ſed efficaciſſimis verbis aſſerit Apoſtolus Hebr. 4. dicens Chriſtum tentatum per omnia abſque peccato.

Inſtant: Qui voluntati Patris adverſari viſus eſt, ille peccabilis cenſetur; Atqui Chriſtus Matth. 26. 39. ſic ſe geſſit, dicens: *Tranſeat a me calix iſte*: Ergo &c. Confirmatur ex Damaſceno, qui Lib. 3. orthodoxæ fidei cap. 15. propugnat apparuiſſe in Chriſto luctationem partis inferioris adverſus ſuperiorem, quando petiit ut calix ab illo tranſiret.

Reſpondeo negando minorem: Ad probationem diſtinguo: Chriſtus Dominus petiit calicem pertranſire ab eo, ut oſtenderet atque probaret ſe eſſe verum hominem, concedo: ut reſiſteret Patri, nego. Natura a malo imminenti abhorret dupliciter: Primo quidem quatenus ex innato appetitu ſui appetit conſervationem, & ſic voluntas ut natura fugit malum, & apprehenſum ex impetu abhorret ut eſt naturæ deſtructio; deinde vero ut reſiſtat ſuperiori comminanti pœnam pro mandati tranſgreſſione, & tunc agit ut libera & peccati ipſo facto fit rea. De fide eſt Chriſtum non niſi priori modo expoſtulaſſe ut ab eo tranſiret calix, namque protinus ſubjunxit, Patrem alloquens: *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*. Hoc unum contendit Damaſcenus.

Urgent: Qui baptizatur reus eſt peccati: Sed Chriſtus, ut habetur Matth. 3. baptizatus eſt: Ergo &c.

Reſpondeo tranſeat major, & diſtinguo minorem: Chriſtus baptizatus eſt Baptiſmo Joannis, concedo: Baptiſmo ad remiſſionem peccati, nego. Porro Baptiſmus Joannis non erat eo præciſe inſtitutus fine ut peccata remitteret, ſed ut peccatores ad pœnitentiam in remiſſionem delictorum commoveret.

Reſpondeo II. aliter diſtinguendo: Chriſtus baptizatus eſt a Joanne ut aquas ſanctifi-

ctificaret, concedo: ut ipſe ſanctificaretur ab aquis, nego. Hoc ipſum teſtatur Joannes Matth. 3. 14. his verbis: *Ego a te debeo baptizari, & tu venis ad me*. Solutio eſt etiam D. Ambroſii.

Perſiſtunt: Qui viſus eſt veluti in deſperationem actus, certe fuit peccabilis: Atqui, inquit impius Calvinus, res ſic ſe habet, ſecundum illud Pſalmi 21. *Deus Deus meus reſpice in me: Quare me dereliquiſti? Longe a ſalute mea verba delictorum meorum .... Clamabo per diem, & non exaudies, &c.* Quæ quidem ſententia juxta Patrum interpretationem in perſona Chriſti dicta eſt, cum ipſe pendens in cruce clamaverit: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me?* Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem, ut quid ſicut dictu, ita & auditu horrendum. Ad probationem diſtinguo: Et ſic locutus eſt Chriſtus ut probaret ſe habere naturam humanam, quæ a ſua diſſolutione abhorret, concedo: ex paſſionis dominio, nego. Sic communiter verba laudata interpretantur Patres: in primis Epiphanius Hæreſi 69. " Cuinam, *inquit*, igitur ex „ perſona divinitatis ipſius dici iſta pot„ erant: *Deus meus, Deus meus ut quid* „ *dereliquiſti me*? Reſtat igitur ut ex ejus „ humanitatis perſona, & affectu quodam „ humano dictum illud videatur, ut In„ carnationem non ſpecie dumtaxat ad„ umbratam, ſed reipſa vereque admi„ ſtratam fuiſſe dicamus. „

Reſpondeo II. Eadem Chriſti verba diſtinguendo: Et hæc unum tantummodo ſubindigitant, ſcilicet Verbum tempore paſſionis miraculoſam illam virtutem qua Chriſti corpus impaſſibile evaſiſſet, in illud tunc non effudiſſe, concedo: & ſubnotant Chriſtum a Deo derelictum, nego. Sicut igitur Chriſtus virtute ſuæ perſonę quadraginta dierum ſpatio non eſuriit, ejuſdem energia poterat non pati; ſed ut diſpenſationis locus præberetur, influxum continuit; ſicque humanitas & vulneribus & doloribus commiſſa eſt: neque vero a fortiori dici poteſt tunc Verbum hominem aſſumptum dereliquiſſe: *Quod enim ſemel aſſumpſit*, inquit Joan. Damaſcenus, *numquam dimiſit*. Quæ quidem ſententia evaſit inter Patres adagium.

Reſpondeo III. Iterum atque iterum diſtinguendo eamdem probationem: Et Chriſtus in Pſalmo laudato loquitur in perſona totius Eccleſiæ, & omnium peccatorum, quod vel ipſa iſta verba, *Longe a ſalute mea verba delictorum meorum*, indicant, concedo: in perſona propria, nego. Iſto modo interpretatur locum S. Thomas 3. p. q. 15. art. 1. ad 1. ubi ſic ſolvit argumentum auctoritate ſancti Joannis Damaſceni Lib. 3. orthodoxæ fidei cap. 25. poſtea vero ſuam reſponſionem iſtis concludit verbis: " Et ſecundum hoc „ Chriſtus ex perſona membrorum ſuo„ rum loquens, dicit: *Verba delictorum* „ *meorum*: non quod in ipſo capite deli„ cta fuerint. „ Quod autem Chriſtus quantum ad animam a Patre non fuerit derelictus: ſed ſemper obediens pacifice remanſerit, habetur Luc. 23. 46. *Clamans voce magna Jeſus*, ait: *Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum. Et hæc dicens expiravit*.

Inſtant: Chriſtus habuit paſſiones & naturam humanam ex nihilo productam, videlicet in Adam: Sed ex paſſionibus concluditur peccabilitas: eamdem quoque ſanctus Auguſtinus & S. Thomas, immo & ipſum Angelorum peccatum inferunt ex eo, quod omnis natura creata de ſe tendat ad nihilum, adeoque & ad peccatum: Ergo &c. Confirmatur. Impeccabilitas eſt attributum Deo proprium: Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo primam partem: Chriſtus habuit paſſiones de ſe indifferentes, & quæ bono ex intentione dirigentis ſervire poſſunt, concedo: tales ſunt mœſtitia, timor, ira; namque dolere de offenſa Dei, & adverſus peccatores inſurgere in vindictam, laudabile eſt: habuit corruptorias ex peccato profluentes, qualis eſt concupiſcentia, nego: priores fuerunt in Chriſto, & a ſancto Thoma non paſſiones, ſed propaſſiones dicuntur, hoc eſt, proprie loquendo non ſunt paſſiones.

Ad alteram objectionis partem ſimiliter diſtinguo: Chriſtus Jeſus habuit naturam humanam ex nihilo formatam in Adamo, ſed a Verbo aſſumptam, concedo: in ſe nude relictam, nego. Et ſic patet diſcrimen inter Chriſtum & Angelos: Iſti enim quia non aſſumpti a Deo, peccare potuerunt, & de facto nonnulli prævaricati ſunt.

Ad confirmationem etiam diſtinguo: Im-

Impeccabilitas eſſentialis eſt Deo propria, concedo: accidentalis, nego: Sicut igitur Verbum incarnatum tametſi ſecundum ſe immortale, voluit tamen in homine aſſumpto pati, & mori, quidni e converſo ſuam potuerit communicare impeccabilitatem humanitati?

Reponunt: Apoſtoli in die Pentecoſtes gratia impeccabilitatis donati ſunt, & tamen poterant peccare: Ergo a pari & humanitas Chriſti. Confirmatur: Si Chriſtus ut homo non potuiſſet peccare, maxime ratione præſentiæ & motionis Verbi: Atqui hæc ratio nulla eſt: Et probatur. Deus eſt præſens omnibus juſtis, & eos ad operandum movet, juxta illud 1. Joan. 4. 8. *Deus charitas eſt, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Tum in Actibus 17. 28. *In ipſo enim vivimus, & movemur, & ſumus:* Atqui tamen, his non obſtantibus, homo purus peccare poteſt: Igitur & aſſumptus.

Reſpondeo negando paritatem: Ratio diſcriminis ea eſt, quod Apoſtoli ſolum ab extrinſeco, videlicet ex protectione Dei eſſent impeccabiles, in eis tamen ſomes peccati tametſi ligatus, remanebat: At vero Chriſtus viator impeccabilis erat ab intrinſeco & ratione perſonæ; actiones autem ſunt ſuppoſitorum. Sic patet ſolutio ad confirmationem. Et vero actiones in juſtis non ſunt a Deo niſi ab univerſali motore, in Chriſto vero a perſona Verbi ut a cauſa particulari: quocirca ſi homo aſſumptus potuiſſet peccare, Verbo, quod abſit dicere, vitio verſum fuiſſet.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Chriſtus viator erat impeccabilis.

PRIMO: Ubique Scriptura Chriſti ſanctitatem indefectibilem celebrat, ut Luc. 1. Joan. 1. cap. 3. in primis Hebr. 7. 26. ubi Chriſtus dicitur ſanctus, innocens ſegregatus a peccatoribus, excelſior cœlis factus.

Secundo: Idem ex Patribus conſtat. Dionyſius Alexand. Epiſt. Synod. ad Paulum Samoſatenum ait Chriſtum eſſe impeccabilem propter unionem hypoſtaticam. Concinit Athanaſius Lib. de Incar. Hilarius Lib. 10. de Trin. Auguſtinus Lib. 2. de pecc. meritis & remiſ. Fulgentius Lib. 3. ad Traſimundum cap. 38. & alii omnes, ne uno quidem excepto.

Tertio: Ratio ſuffragatur. Actiones ſunt ſuppoſitorum: Igitur Chriſtus nec peccavit, nec peccare potuit, ſin minus, quod abſit vel cogitare, peccatum refunderetur in Deum.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET SOLUTIONUM.

PRIMO: Quandoque Chriſtus in ſacris Scripturis dicitur pro nobis factus peccatum, ſed ſenſus eſt, quod hoſtia pro peccatis noſtris extiterit: nam de eo 1. Petri 2. 22. habetur: *Qui peccatum non fecit ... peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum, ut peccatis mortui, juſtitiæ vivamus.*

Secundo: Chriſtus quidem tentatus eſt, ſed non intrinſece & a concupiſcentia quæ ad peccatum originale conſequitur, quæque nullo modo fuit in eo, ſed objective & extrinſece, ut ſua victoria nobis ad propulſandum inimicum arma præberet. Ita docet Gregorius Magnus Homil. in Evangelium.

Tertio: Falſiſſimum eſt, ut garrit & blaſphemat Calvinus, Chriſtum animam agentem in ara crucis a Patre derelictum quoad animam, ita ut cederet tormentis, cum immediate poſt dixerit, ut habetur Luc. 23. 46. *Clamans voce magna Jeſus ait: Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meum. Et hæc dicens, expiravit.* Sed ſolum voluit pati dolores acerbiſſimos, quos, ne quis putaret fictitis, pro more hominum nimis excruciatorum, non impatientiæ motu, ſed amore erga Patrem & nos homines voluit ex conqueſtu probare quanta pro adimplendo de morte ſubeunda præcepto, & pro noſtra ſalute pateretur, dicens Marc. 16. 34. *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me?* hoc eſt, ut quid tanta me pati ſinis.

ARTICULUS QUARTUS.

Num Chriſtus fuerit liber in ſuis actionibus & potuerit mereri?

TRIPLEX in Chriſto Jeſu actio diſtinguenda eſt: una mere divina, quæ Chriſto

ſto convenit ratione perſonæ ut ſubſiſtit in natura divina: altera humana, quæ fit ex volitione & præconceptione finis: tertia demum hominis, quæ fit ex naturæ impetu, qualis eſt motus primo-primus. Rurſus actio humana duplicis eſt generis; alia ſcilicet circa finem, alia vero circa media ad finem aſſequendum.

Caput controverſiæ non movetur de actione mere divina, nec de actione hominis, neutra quippe electioni ſubjecta eſt: Neque vero etiam de actione humana circa finem, dum agitur de Chriſto: tametſi enim ceteri homines ſint liberi etiam circa finem, quatenus illum vel in bono creato, vel in increato reponere queunt, non tamen homo aſſumptus qui ratione impeccabilitatis non alium etiam in individuo ſibi præſcribere poterat finem, quam ipſum Deum & ut amandum & ut glorificandum: ſed de actione humana ratione ſui & mediorum aſſumendorum ad finem: quibus ſuppoſitis, ſit

CONCLUSIO PRIMA.

Chriſtus fuit liber in actionibus ſuis, vel etiam in ipſa morte ſubeunda.

PROBATUR hoc efficaci argumento illud fidei dogma. Libertas actus, juxta S. Thomam, eſt vis electiva, ita ut actus ſit in dominio agentis, & ex deliberatione & electione prævia illum poſſit vel ponere, vel etiam omittere: Atqui Chriſtus viator ſic fuit liber in ſuis reſpective operationibus: Ergo &c. Probatur minor multis momentis.

Primo, ex Scriptura ſacra.

ISAIÆ 7. de Chriſto dicitur: *Butyrum & mel comedet, ut ſciat reprobare malum, & eligere bonum.* Rurſus ibidem cap. 35. *Oblatus eſt quia ipſe voluit.*

Concinit novum Teſtamentum. Joannis 10. 17. Chriſtus hæc effatur: *Propterea me diligit Pater: quia ego pono animam meam, ut iterum ſumam eam. Nemo tollit eam a me: ſed ego pono eam a meipſo, & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam.* Ipſe vero rogatus a parentibus ut publice ad ſe manifeſtandum adiret templum, noluit cum tamen poſtea ſecreto illuc appulſus ſit. Mitto alia innumera libertatis Chriſti exempla; maxime in paſſione, ubi quandoque Judici interroganti reſpondebat, quandoque etiam tacebat: Sed in his & ſimilibus affulget indifferentia & electio actus: Igitur & libertas. Hoc ipſum de fide definitum eſt in ſexta Synodo generali adverſus Monothelitas, qui unicam in Chriſto admittendo operationem Theandricam ac divinam, exſufflabant humanam eamque liberam, propter quod proſcripti ſunt: Ergo &c.

Probatio, ex traditione Patrum.

PRIMUS nobis occurrit ſanctus Cyprianus, qui Serm. de Paſſione Domini ſic loquitur: " Voluntarie obediſti Patri, & „ non te ut patereris, coegit neceſſitas. „

Idem ſentit ſanctus Chryſoſtomus Hom. 28. in epiſtolam ad Hebræos, ubi exponens illa verba Apoſtoli: *Qui propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem*, ait: " Hoc eſt, licebat „ ipſi nihil perpeti ſi voluiſſet, & po„ teſtatem habebat ſi voluiſſet, crucem „ adire. „ Tum Ambroſius Lib. 4. de fide cap. 5. eamdem propugnat ſententiam his verbis: " Sicut poteſtati ſuæ eſſe ſi„ gnificat ponere animam & liberæ vo„ luntatis, ita etiam quod ſecundum man„ datum depoſuit Patris, ſuæ ac paternę „ voluntatis ſignificat unitatem. „

Inſignis eſt locus S. Hieronymi in caput 53. Iſaiæ, ubi loquens de Chriſto, ait: " Non neceſſitate, ſed voluntate crucem „ ſubiit. „

S. Auguſtinus Lib. 4. de SS. Trin. cap. 13. ſimilia profert: ' Neque enim, *inquit*, „ jure cujuſquam poteſtatis exutus eſt „ carne, ſed ipſe ſe exuit. Nam qui poſ„ ſet non mori ſi nollet, procul dubio „ quia voluit, mortuus eſt. „ Idem ſentiunt Theodoretus in cap. 12. Epiſt. ad Heb. Gregorius Magnus Lib. 24. Moralium cap. 2.

Tertio, ratione D. Thomæ, qui 3. p. quæſt. 18. art. 4. primum diſtinguit ea quæ ſunt ad finem, & alia quæ ſunt media ad finem. Tum concludit Chriſtum eſſe liberum, quia ex ratione circa media operans electione utitur, in qua potiſſimum affulget libertas indifferentiæ actus; quatenus unum medium, alio derelicto, poteſt aſſumere, & omnibus uno vel altero tem-

tempore ad nutum uti. " Electio autem „ eſt idem, quod voluntas ut ratio: & „ eſt proprius actus liberi arbitrii .... Et „ ideo cum in Chriſto ponatur voluntas „ ut ratio, neceſſe eſt etiam ponere electionem, & per conſequens liberum arbitrium, cujus actus eſt electio. „

CONCLUSIO SECUNDA.

Chriſtus dum erat viator, meruit.

Probatur multis momentis.

PRIMO: Ex Scriptura Iſaiæ 53. de Chriſto dicitur: *Si poſuerit pro peccato animam ſuam, videbit ſemen longævum*. Philipp. 2. *Humiliavit ſemetipſum...... Propter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen*. Rurſus Hebr. 2. *Videmus Jeſum, propter paſſionem mortis, gloria & honore coronatum*. Et iterum Apocalyp. 5. 12. *Dignus eſt Agnus qui occiſus eſt accipere virtutem, & divinitatem, &c.* Ex his iſtud formatur argumentum. Mereri eſt aliquod, propter exantlatos labores obtinere præmium, & ſe ſe laurea aliqua dignum præbere: Atqui ex ſacris Scripturis Chriſtus Dominus, propter ſua bona opera vidit ſemen longævum, ita exaltatus eſt, ut acceperit nomen quod eſt ſuper omne nomen, omnibus ſe ſe præbuit honore dignum, maxime propter paſſionem & mortem quam ſubiit, ut ipſe Luc. 24. diſcipulis Emmaus teſtatur, his verbis: *Nonne hæc oportuit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam*. Ergo &c.

Secundo: Ex SS. Patribus, qui paſſim eamdem prædicant veritatem. Chryſoſtomus Homil. 7. in Epiſtol. ad Philipp. ait: " Extremam Chriſtus præſtitit obedientiam, propterea accepit & ſupremum „ honorem. „ Ambroſius in cap. 2. ejuſdem Epiſtol. " Quid, *inquit*, & quantum „ humilitas hic oſtenditur &c. „ Expreſſius Auguſt. Tract. 304. in Joan. ubi ſic habet: " Humilitas charitatis eſt meritum, „ charitas humilitatis eſt præmium, ſed „ hoc falſum eſt in forma ſervi. „ Quibus ſententiis expenditur humilitatis corona. Eidem ſubſcribunt veritati S. Cyrillus Libr. 3. Theſauri 2. S. Baſilius Lib. 7. adverſus Eunomium, & alii. Ergo &c.

Tertio, ex ratione: Meritum eſt jus ad Coronam fundatum in proportione operis liberi viatoris, cum præmio ex promiſſione præmiantis: Atqui omnes Chriſti actiones iſtud jus eminentiſſime habebant, & omnes conditiones ad merendum requiſitæ in eo affulgent. Primoquidem, erat viator, & paſſibilis. Secundo, erat proportio mirabilis inter ejus actiones & præmia, cum & gratia, & veritate plenus eſſet, immo & ejus actus ab ipſa Verbi perſona emanarent. Tertio, erat liber, ut modo probatum eſt: neque vero deerat ipſi præmiantis Patris promiſſio, juxta illud Iſaiæ effatum: *Si poſuerit pro peccato animam ſuam, videbit ſemen longævum*. Ergo &c.

Quantitas meritorum Chriſti.

CHRISTI meritum eſt infinitum, quandoquidem ejus actiones ex perſona Verbi infinitum habebant valorem, juxta illud tritum juris axioma: *Honor eſt in honorante*. S. Thomas triplex in Chriſto diſtingit meritum, videlicet ſufficientiæ, abundantiæ, & excellentiæ: ſufficientiæ quidem in prima concluſum actione, quam ingrediens mundum elicuit; cum enim ille amoris actus infiniti eſſet valoris, ad reparandum mundum ſufficiebat: abundantiæ in toto vitæ decurſu, quatenus eumdem repetitis vicibus produxit: excellentiæ demum in morte, qua totam redemptionem voluit ultimo perficere, & cetera coronare opera, juxta illud Apoſtoli ad Hebr. 10. 14. *Una enim oblatione, conſummavit in ſempiternum ſanctificatos*. Hinc Clemens V. in Concilio Viennenſi generali de ſatisfactione Chriſti, ait: *De cujus conſumptione Theſauri non eſt timendum*.

Extenſio meritorum Chriſti.

PRIMO: Chriſtus non ſibi meruit gratiam habitualem, charitatem, virtutes infuſas, gloriam animæ: bene vero gloriam corporis, Reſurrectionem, Aſcenſionem & nominis exaltationem.

Probatur prima pars, hoc ratiocinio: Quæ fluunt connaturaliter ab unione hypoſtatica non cadunt ſub merito: Atqui gratia habitualis connaturaliter ab

unione hypoſtatica promanat, ut a primigenio totius ſanctitatis fonte; virtutes vero ad gratiam habitualem conſequuntur ut proprietates ad eſſentiam: Igitur laudata non cadunt ſub merito, cum vel ipſam unionem hypoſtaticam non potuerit mereri Chriſtus, quippe quæ ſit totius meriti principium.

Probatur altera pars, diſcurrendo per ſingula. Quod enim Dominus gloriam corporis meruerit, habetur Luc. 24. his verbis: *Nonne hæc oportuit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam*. De Reſurrectione Propheta Regius Pſal. 3. in perſona Chriſti loquens, ait: *Ego dormivi & ſoporatus ſum, & exſurrexi quia Dominus ſuſcepit me*. Quæ quidem verba exponens S. Auguſtinus, ſic loquitur: " Juſtum erat „ ut innocentem occiſum, & cui tributa „ ſunt mala pro bonis, reſuſcitaret a „ mortuis. „

De Aſcenſione, ſcriptum eſt Epheſ. 4. *Aſcendens in altum captivam duxit captivitatem: dedit dona hominibus: Quod autem aſcendit, quid eſt, niſi quia & deſcendit primum in inferiores partes terræ? Qui deſcendit, ipſe eſt & qui aſcendit ſuper omnes cœlos, ut impleret omnia*. Qua interpretatione ſententiæ Pſalmi 67. Apoſtolus tribuit Chriſto Aſcenſionis triumphum, propter ejus humilitatis meritum.

De exaltatione nominis, idem hanc ttribuit & paſſionis & humiliationis merito coronam, Philipp. 2. *Humiliavit ſemetipſum*, inquit, *factus obediens uſque ad mortem..... Propter quod Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen: ut in nomine Jeſu omne genu flectatur cœleſtium, terreſtrium, & infernorum*.

Ratio omnium hæc eſt: Decebat Chriſtum omni titulorum genere gloriam corporis, & ſui nominis exaltationem habere; videlicet & titulo hereditatis, quatenus Filius Dei eſt; & titulo electionis, dicente Apoſtolo Epheſ. 1. 22. *Ipſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiam*; nimirum Pater æternus; & titulo acquiſitionis, juxta illud Oſee 13. *Ero mors tua, o mors*! Hinc S. Fulgentius de Chriſto, ait: " Venit ut „ triumpharet occiſus. „ Tum quia habere aliquid jure acquiſitionis per modum præmii, ſummam arguit virtutem & perfectionem.

Secundo: Chriſtus meruit nobis ſalutem, & gratias omnes ad eam conducentes, juxta illud Joan. 1. *De plenitudine ejus nos omnes accepimus*. Et iſtud Epheſ. 1. *Benedictus Deus & pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui benedixit nos in omni benedictione ſpiritali in cœleſtibus in Chriſto*. Hoc ipſum declarat ſancta Synodus Tridentina Seſſ. 6. cap. 13. dicens, Chriſtum influere in nos omnes vitæ ſpiritalis motus, eo prope modo quo caput jugiter vitæ naturalis motum influit in membra.

Tertio: Chriſtus etiam Angelis beatis gloriam accidentalem promeruit. Revera quidem nomine gloriæ accidentalis intelligitur, quoddam gaudium gloriæ eſſentiali adventitium: Sed Angelis beatis ex meritis Chriſti hæc advenit Laureola, cum enim teſte Apoſtolo omnes ſint adminiſtratorii Spiritus in Miniſterium miſſi propter eos, qui gratia Mediatoris opitulante, hereditatem capiunt ſalutis, dubio-procul in eorum gloriam cedit electorum glorificatio; hinc Luc. 15. 10. *Gaudium erit coram Angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiam agente*. Dixi gloriam accidentalem, & non eſſentialem; iſtam quippe cum gratia ſanctificante, ex beneficio Creatoris habuerunt, quod non obſcure ſubindigitat Auguſtinus in Enchyridio cap. 61. his verbis: " Proprio filio ſuo non „ pepercit Deus, ſed pro nobis omnibus „ tradidit illum; non enim pro Angelis „ mortuus eſt. „

Solvuntur objectiones adverſus

Primam concluſionem militantes.

Objicies: Ad libertatem requiritur indifferentia, juxta illud Scripturæ effatum, Eccli. 31. 10. *Potuit tranſgredi, & non eſt tranſgreſſus*. Atqui ea libertate præditus non erat Chriſtus. Et probatur: Qui eſt ad bonum neceſſario determinatus, non habet indifferentiam actus: Atqui Chriſtus viator talis erat naturæ. Et probatur: Qui donatur viſione beatifica eſt ad bonum faciendum neceſſario alligatus: Atqui Chriſtus etiam in via viſione beatifica donabatur. Ergo &c.

Reſpondeo, diſtinguendo majorem: Requiritur ad libertatem indifferentia activa con-

contrarietatis, vel contradictionis, concedo: contrarietatis abſolute, ſubdiſtinguo: in homine peccatore, concedo: in homine aſſumpto, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Indifferentia activa duplex diſtinguitur: altera circa bonum & malum, & contrarietatis vocatur, quandoquidem bonum & malum contrarie opponuntur: altera contradictionis, & ſe ſe exercet circa actum & non actum, quatenus voluntas ad nutum poteſt agere, vel non agere. Prior eſt in homine peccatore, poſterior vero tantum fuit in Chriſto, & ad merendum, vel non merendum ſufficit.

Ad primum probationem, diſtinguo utique majorem: Qui eſt ad bonum neceſſario determinatus, tam per modum contrarietatis, quam per modum contradictionis, non habet indifferentiam activam, concedo: qui ſolum ſic ſe habet per modum contrarietatis, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Ultro fatemur Chriſtum viatorem fuiſſe neceſſario determinatum ad bonum, quatenus peccare non poterat; erat tamen liber, ut actum bonum vel poneret, vel etiam omitteret.

Ad ulteriorem confirmationem, diſtinguo: Chriſtus erat beatus quoad animam, concedo: quoad corpus, vel etiam quoad animam, ut per corpus operatur, nego. Erat igitur ſimul viator & comprehenſor: beatus quidem juxta ſupremam mentis aciem, & ſub iſto reſpectu erat ſicut ad bonum neceſſario determinatus, ſic & in eodem confirmatus: at vero ut viator ejus anima dependenter a corpore agebat, ſicque in agendo erat liberrima. Quod quidem probari poteſt iſto ratiocinio: Deus eſt ſummum bonum in ſe; attamen diverſimode allicit voluntatem: viſum in ſe, allicit neceſſario, cognitum vero vel per fidem, vel per creaturas & ſcientiam infuſam, quæ non niſi per media creata diligendum proponunt, attrahit libere. Igitur anima Chriſti ſcientia viſionis directa Deum neceſſario amabat, directa vero per ſcientiam infuſam eumdem libere diligebat. Nec mirum: idem Doctor poteſt aliquam cognoſcere concluſionem dupliciter, videlicet per intelligentiam & per ſcientiam: intelligentia ductus, eam in principio abſque diſcurſu cognoſcit, per ſcientiam autem non niſi inquirendo: potuit igitur anima Chriſti viatoris ſub iſto duplici ſpectata reſpectu amare Deum, modo neceſſario, modo etiam libere.

Inſtabis: Atqui Chriſtus Deum amare libere nuſquam poterat: Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Libertas oritur ex triplici indifferentia; nimirum ex indifferentia objecti, quod non apparet omne & ſummum bonum: ex indifferentia intellectus, qui non judicat eſſe hic & nunc tale bonum amandum, adeoque neceſſario; ex indifferentia voluntatis, quatenus in ſui actus proſecutione ſequitur ductum rationis, & intellectus judicium: Sed Chriſtus nullam ex his capitibus, circa Deum amandum habebat indifferentiam. Ergo &c. Probatur minor: Intellectus Chriſti proponebat ſemper Deum ut ſummum bonum, & hoc intuitive; non enim ejus anima utpote beata, a viſione Dei uſquam aut abſtrahebat, aut abſtrahere poterat, alias ipſo facto beata eſſe ceſſaſſet. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Chriſtus ex allatis capitibus non habebat indifferentiam activam ut comprehenſor ad amandum Deum, concedo: ut viator, nego. Non enim aliter allicit objectum, quam ſub ea ratione qua proponitur: videtur quidem per viſionem beatificam in ſe, & ſicuti eſt ſummum bonum; hinc & neceſſario voluntatem beatorum ad ſui amorem trahit: At vero per ſcientiam infuſam & creaturas, non niſi ex parte cognoſcitur, quocirca libere amatur.

Ad probationem diſtinguo: Anima Chriſti reduplicative ut beata non abſtrahebat a viſione Dei, concedo: ut forma corporis, & omnium viatoris operationum cauſa, ſubdiſtinguo: non abſtrahebat abſtractione ſeparationis & reali, concedo: abſtractione objectiva, nego. Igitur juxta diverſitatem objectorum allicientium erant quoque diverſi actus in Chriſto.

Urgebis: Ex hoc ſequeretur duplicem actum ſibi oppoſitum, ſimul fuiſſe in uno & eodem Chriſto: nimirum amorem Dei neceſſarium, illumque perpetuum, quatenus anima Chriſti Deum intuitive ſemper videbat, adeoque & neceſſario ſemper amabat, deinde vero amo-

amorem liberum de eodem objecto: ſed hoc ipſum implicat contradictionem. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Hoc implicat contradictionem in puro viatore, concedo: in eo qui eſt ſimul comprehenſor & viator, nego. Purus viator non tanta donatur gratia, ut a Deo nuſquam diſtrahatur, & ſimul in eodem inſtanti diverſos ſcientiæ actus eliciat, bene tamen Chriſtus qui erat viator ſimul & comprehenſor. Sic Angelus Raphael, tametſi Deum ſemper intueretur, juxta illud Evangelii 18. 10. *Angeli eorum in cælis ſemper vident faciem Patris*; attamen dirigebat libere in via Tobiam, illumque modo veluti humano alloquebatur: non implicat igitur comprehenſores diverſos in eodem tempore, circa diverſa objecta actus elicere, nec conſequenter Chriſtum amorem beatificum neceſſarium, & alium liberum ſæpiſſime elicuiſſe: maxime vero cum charitas viæ ſubordinetur charitati patriæ; & idem objectum ſub diverſa formalitate attingat.

Inſiſtes: Chriſtus non habebat indifferentiam, vel in ipſis actibus, quos ut viator eliciebat. Ergo &c. Probatur antecedens: Idem ſit judicium de omnibus, ac de morte ſubeunda: Atqui Chriſtus erat neceſſario determinatus ad moriendum, propter præceptum Patris, quod tranſgredi non poterat, quandoquidem erat impeccabilis. Ergo &c.

Reſpondeo negando antecedens. Ad probationem, diſtinguo: Chriſtus Dominus erat ad moriendum determinatus ex prævia, eaque voluntaria mortis acceptatione, concedo; ita De Lugo & communiter Theologi: & non prævia acceptatione, nego. Pater Æternus varia ad redimendum hominem Filio propoſuit media, maxime vero mortem crucis, quam libere quidem propter ſuum eximium in nos amorem acceptavit, juxta illud Iſa. 53. *Oblatus eſt, quia ipſe voluit*. Acceptationi vero acceſſit præceptum, ut Chriſtus obedientiæ meritum haberet: quocirca mandatum non minuebat obedientiæ præmium: ſed potius in immenſum augebat, cum Dominus Jeſus Patris voluntatem de noſtra ſalute efficaciter operanda prævenire voluerit; ut enim ait S. Thomas 2. 2. quæſt. 104. art. 2. " Tanto „ videtur obedientia perfectior, quanto „ expreſſum præceptum obediendo prævenit, voluntate inferioris intellecta. „

Repones: Chriſtus non erat liber circa amoris Dei præceptum acceptandum, vel non acceptandum; omnes quippe amare Deum tenentur: Sed neque erat liber ad amandum, vel non amandum, quandoquidem erat impeccabilis, & ideo illud tranſgredi non poterat. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Chriſtus non erat liber circa Dei Patris amorem ſecundum ſuam ſubſtantiam ſpectatum, concedo: & hoc ipſum arguit ejus impeccabilitas: circa amorem in tali vel tali circumſtantia apponendum, & tali vel tali modo producendum, nego. Præceptum amoris Dei nedum ſubſtantiam, ſed & circumſtantias actus reſpicit, quæ plurimæ ſunt, puta amare Deum amore naturali, vel ſupernaturali: amare Deum ubique & ſemper: ſuum prodere amorem vel humilitate, vel mortificatione carnis, vel ſuffuſis erga proximum beneficiis, &c. Porro præceptum amoris Dei eſt affirmativum, unde non pro ſemper obligat, neque etiam pro omnibus in individuo circumſtantiis. Jam vero certum eſt Chriſtum fuiſſe liberrimum circa omnes tum loci, tum temporis, tum etiam modi circumſtantias, quæ dubio-procul minus vel majus, juxta diverſos amandi gradus arguunt meritum.

Perſiſtes: Atqui Chriſtus ne quidem quoad circumſtantias, ſaltem aliquas erat liber ad amandum Deum. Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Non poterat v. g. ſuam propter impeccabilitatem non ſervare Sabbatum, de cujus obſervatione erat expreſſum Dei mandatum. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo: Chriſtus non poterat non ſervare Sabbati præceptum quoad ſubſtantiam, concedo: quoad modum, nego. Poterat enim hanc celebrare obſervantiam, vel pernoctando in oratione Dei, vel aliis, domi remanendo, tum pietatis, tum humilitatis actibus.

Replicabis: Inde ſequitur Chriſtum non fuiſſe liberum circa ipſam præcepti ſubſtantiam: abſurdum conſequens: Ergo & antecedens. Probatur ſequela: Erat liber ſolummodo quoad circumſtantias: Igi-

Igitur non circa ſubſtantiam, quandoquidem circumſtantiæ abſtrahi poſſunt a ſubſtantia præcepti.

Reſpondeo negando ſequelam. Ad probationem, diſtinguo: Chriſtus erat liber quoad circumſtantias amoris præcepto affixas, concedo: ab amore divulſas, nego. Præceptum adimplendum voluit Chriſtus quibuſdam indui circumſtantiis ad oſtenſionem & ſuæ libertatis, & ſummi ſui tum erga Patrem, tum erga nos homines amoris, & ideo ejus amoris actus etiam præcepti ſubſtantiam attingebant. Tametſi enim circumſtantiæ per rationem abſtrahi poſſint a ſubſtantia præcepti, non tamen a parte rei, & ſecundum rei veritatem, eas a præcepto abſtrahebat Chriſtus. Finis quippe eſt motivum & principium in agibilibus, in quibus actus ſecundum principii, ſeu motivi realitatem menſurantur. Hoc totum illuſtrari poteſt duplici exemplo. Neceſſario, verbi gratia, ſubjicimur miſeriis vitæ, & martyres trahebantur ad ſupplicium, qui tamen miſerias propter Deum patiuntur, quique tyrannorum ſupplicia, propter fidem ſuſcipiunt, profecto ſummum omnes habent meritum. Igitur & immenſum habuit Chriſtus Dominus, tametſi propter impeccabilitatem non potuerit non amare Deum.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Chriſtus viator, I. erat liber, II. meruit.

Prima pars patet, I. ex Scriptura: Vel ipſe Chriſtus Joann. 10. ait: *Ego pono animam meam.... Nemo tollit eam a me: ſed ego pono eam a meipſo.* II. Ex SS. Patribus Ambroſius Libr. 4. de Fide cap. 5. interpretatur locum Scripturæ de libertate Chriſti. Hieronymus in cap. 53. Iſaiæ ait de Chriſto: "Non neceſſitate, ſed voluntate crucem ſubiit." III. Ex ratione D. Thomæ, qui 3. p. quæſt. 14. art. 4. dicit Chriſtum egiſſe per electionem ſicut ceteri homines, qui ex duobus objectis propoſitis, uno relicto, aliud eligunt: ex quo concludit in illo fuiſſe liberum arbitrium.

Altera pars non minus claret, ipſo Domino dicente Luc. 24. *Nonne oportuit pati Chriſtum, & ſic intrare in gloriam ſuam?* Tum Philipp. 2. *Humiliavit ſemetipſum.... Propter quod & Deus exaltavit illum.* Quæ quidem ſententiæ innuunt Chriſtum morte ſua meruiſſe ſui nominis exaltationem, & noſtram ſalutem. Nec mirum, aderant in ejus actionibus omnes conditiones ad meritum, cum eſſet viator, cum ejus opera haberent cum præmio proportionem, quippe quæ infinitum valorem præ ſe ferent, &c.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM ET EXPLICATIONUM.

Primo: Tametſi Chriſtus eſſet beatus, erat tamen ſimul & viator; hinc liber fuit dum agebat ex directione ſcientiæ infuſæ vel acquiſitæ, quæ proponit Deum amandum non in ſe viſum, ſed ut in creaturis affulget ejus bonitas, ſub quo reſpectu non trahit neceſſario voluntatem ad ſui amorem.

Secundo: Neque vero Chriſti impeccabilitas impediebat, quominus præceptum mortis libere adimpleret, quandoquidem nonniſi prævia ejus acceptatione mortuus eſt, ſecundum illud Iſa. 53. *Oblatus eſt, quia ipſe voluit.*

Tertio: Eſto quod Chriſtus non poſſet non amare Deum, erat tamen liber circa circumſtantias loci, temporis & modi ad præceptum amoris adimplendum, etiam quoad ſubſtantiam; licet enim circumſtantiæ in abſtracto & ſecundum ſe ſpectatæ, non ſint de ſubſtantia actus, ſecus ſi in concreto conſiderentur. Quia actus, attentis omnibus elicitur; quocirca Chriſtus, nedum quoad circumſtantias actus amoris Dei eliciendi, ſed & quoad ſubſtantiam ipſius actus fuit liber.

DISSERTATIO SEPTIMA
DE SATISFACTIONE CHRISTI, ET OFFICIO MEDIATORIS.

PERACTIS quæſtionibus quæ reſpiciunt, tum poſſibilitatem & convenientiam, tum ſubſtantiam & modum Incarnationis, tum etiam eximias Chriſti proprietates & prærogativas, ordo rerum poſtulat ut jam enucleemus, quid in particulari geſſerit pro nobis Filius Dei Incarnatus, maxime vero quid pro nobis ad ſatisfaciendum Patri egerit.

Dictum eſt ſupra, hominem purum non potuiſſe adamuſſim pro peccato mortali ſatisfacere, quia puri hominis ſatisfactio nequit eſſe ex bonis propriis, & ex indebitis; quis enim ſine gratia aliquid promereri poteſt? Jam vero Deus poteſt noſtras exigere actiones titulo creationis, vel etiam conſervationis: ex quo patet ſolum Chriſtum poſſe rigoroſe ſatisfacere, quia cum ſit Dei Filius ipſi per omnia æqualis, abſque ullo peccato & debito poteſt ſolus ad apices juris ſatisfacere pro nobis. Ita Athanaſius Orat. 4. contra Arianos & Libr. 3. adverſus eoſdem: Auguſtinus in Enchir. cap. 108. & Richardus a S. Victore lib. de Incarnat. capit. 8. Sed difficultas eſt utrum de facto vere & proprie pro nobis ſatisfecerit Patri.

Negant Sociniani, qui inter omnia abſurda totis viribus inficiantur Chriſti ſatisfactionem, aſſerendo. I. Satisfactionem pro peccato eſſe inutilem; neque Deum eſſe contra naturam humanam licet corruptam adverſum, ſed ſufficere homini ut quando peccat, fide convertatur ad Dominum; pœnas vero eſſe ſolum pro iis, qui obſtinati in peccato moriuntur. II. Chriſtum ſatisfeciſſe pro nobis ſolum metaphorice & improprie, in quantum quæ illi impoſita erant pro noſtra ſalute operanda adimplevit. III. In hoc tantum ſenſu Chriſtum eſſe noſtrum Salvatorem, quatenus ex decreto Dei exemplum virtutis nobis dedit, ut viam ſalutis, tum verbo, tum exemplo nobis aperiret. IV. Chriſtum eſſe mortuum, non ut loco noſtro ſubſtitueretur, ſed pro bono & commodo dumtaxat noſtro. Contrarium propugnat Eccleſia, quandoquidem per peccatum debitores ſumus Juſtitiæ divinæ, iram Dei meremur, & rei ſumus mortis & maledictionis æternæ. Primum patet Matth. 6. verſ. 12. in quo peccatores dicuntur Deo debitores: ſecundum ex Rom. 5. 10. & 14. in quo peccatores prænuntiantur inimici Dei: tertium vero Marc. 3. 27. ubi peccatores dicuntur rei. Deus igitur ſe habet I. Ut creditor, cui multa debentur. II. Ut perſona offenſa quæ placanda eſt. III. Ut judex, qui pœnam infligit reis. Unde ad veram ſatisfactionem tria requiruntur, nimirum ſolutio debiti, iræ divinæ placatio, & reatus expiatio. Ex his ſequitur genus humanum indiguiſſe ſponſore, qui pro illo ſolveret debitum, quia ſolvere haud valebat. II. Mediatore, qui homines Deo reconciliaret. III. Sacerdote & victima, quæ noſtri loco ad pœnas ſubeundus ſubſtitue-

ſtitueretur, ut peccata noſtra expiaret. Sociniani evacuant & paſſionis meritum, & condignam, quam pro nobis Chriſtus exhibuit Patri, ſatisfactionem; ſed contra quod dicitur Iſa. 53. 4. de Chriſto: *Vere languores noſtros ipſe tulit; & dolores noſtros ipſe portavit.*

Dogma vera & condigna Chriſti pro nobis ſatisfactionis quatuor probatur argumentis.

Primo, quia Chriſtus ſatisfecit pro nobis ut Sponſor.

Secundo, quia Chriſtus ſatisfecit ut Mediator, qui formam ſervi accepit, & ſemetipſum exinanivit.

Tertio, quia ſatisfecit ut Sacerdos, qui oravit pro nobis: erat & victima quæ oblata eſt pro noſtra omnium ſalute.

Quarto, quia ſatisfecit ut prædeſtinatus Filius Dei in virtute, & ad apices juris.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum Chriſtus vere ſatisfecerit pro nobis ut Sponſor?

SATISFACTIO in genere eſt reparatio damni initi; & quia damnum duplex eſſe poteſt, aliud in bonis quod dicitur rapina, aliud in honore quod injuria nuncupatur; ita & duplex ſatisfactio, altera pro ſatisfactione bonorum dilapidatorum, & dicitur reſtitutio, quia debent reſtitui, vel in ære, vel in natura: altera pro reparatione injuriæ, & ſatisfactionis retinet nomen. De iſta impræſentiarum agimus, & duplex utique diſtinguitur, alia ſcilicet imperfecta, alia vero perfecta. Prima fit per condonationem extrinſecam, quando ſcilicet vel offenſus ſuo cedit juri, vel non vult ſe habere ut offenſum, ſicut Pater qui ita filios amat, ut non reputet ad injuriam offenſas ſibi ab illis illatas. Secunda, fit per ſatisfactionem æquivalentem & per injuriæ perfectiſſimam reparationem, puta quando ſatisfit perſonæ læſæ per obſequium æquivalens. Sociniani ad ſpiritus erroris attendentes tenent Deum, neque contra peccatores iraſci, neque rigoroſam exigere ab ipſis pro delictis ſatisfactionem, ſed ſufficere ipſis ad veniam obtinendam, ut ſola fide convertantur ad Dominum; unde non ſolum evacuant neceſſitatem bonorum operum, verum etiam illudunt Chriſti ſatisfactioni. Igitur ut illum digne comprobemus, duo potiſſimum oportet oſtendere; ſcilicet Deum vere iraſci contra peccatores, & determinatam habere voluntatem eos puniendi, niſi ad meliorem reverſi frugem, ipſi ſatisfaciant: Tum Chriſtum præ nimio erga nos amore ſatisfeciſſe pro hominibus ut vadem, & ſponſorem, ut ex ejus ſatisfactione pondus & meritum haberet vel ipſa peccatoris pœnitentia.

SECTIO PRIMA.

Utrum Deus iraſcatur contra peccatores, & ſemper habuerit voluntatem puniendi delicta?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

Probatio, ex veteri Teſtamento.

I. Ex libris Legalibus. Primo quidem Exod. 20. 5. habetur: *Ego ſum Dominus Deus tuus, fortis, zelotes, viſitans iniquitatem Patrum in Filios, in tertiam & quartam generationem eorum qui oderunt me.* Ibidem cap. 44. 7. *Nulluſque apud te per ſe innocens eſt:* Hebraice, *inſontem impune non dimittes.* Levit. 26. *Sin autem nec... audieritis me... ego incedam adverſus vos in furore contrario.* Adſtipulatur illud Num. 14. 18. *Nullumque innoxium derelinquens.* Et illud Deuter. 32. 21. *Ipſi me provocaverunt in eo qui non erat Deus..... Ignis ſuccenſus eſt in furore, & ardebit uſque ad inferni noviſſima.* Ergo &c.

II. Ex libris Sapientialibus Sap. 3. 16. ſic ſcribitur: *Filii autem adulterorum in conſummatione erunt, & ab inique thoro ſemen exterminabitur. Et ſi quidem longæ vitæ erunt, in nihilum computabuntur, & ſine honore erit noviſſima ſenectus illorum.* Similia leguntur in Proverbiis, & etiam in Libr. Eccleſiaſtici. Ergo conſtat Deum vere iraſci contra peccatores.

III. Ex libris Prophetalibus. Pſal. 5. habetur: *Non Deus volens iniquitatem tu es; neque habitabit juxta te malignus, neque perma-*

Digitized by Google

permanebunt injuſti ante oculos tuos : odiſti omnes qui operantur iniquitatem : perdes omnes qui loquuntur mendacium : virum ſanguinum & doloſum abominabitur Dominus . His ſententiis affines ſunt iſtæ , quæ Prov. 3. 2. leguntur : *Abominatio Domini eſt omnis illuſor* . Et cap. 6. 16. *Sex ſunt qua odit Dominus , & ſeptimum deteſtatur anima ejus* . Tum Pſal. 93. 1. *Deus ultionum Dominus , libere egit* . Concinit Jeremias cap. 51. 56. his verbis : *Fortis ultor Dominus reddens retributionem* . Et Ezech. cap. 5. 13. *Complebo furorem meum , & requieſcere faciam indignationem meam in eis* . His adde illud Nahum oraculum cap. 1. *Deus æmulator , & ulciſcens Dominus , & habens furorem* . Igitur conſtat terribiliter Deum iraſci contra peccatores , & pro delictis exigere ſatisfactionem , ſive voluntariam, ſive , quod horrendum eſt, coactam & æternam.

Probatio , ex novo Teſtamento.

I. Ex Evangeliſtis. Matth. 3. 7. ſic loquitur Joannes Baptiſta peccatoribus : *Progenies viperarum , quis demonſtravit vobis fugere a ventura ira ? Facite ergo fructum dignum pœnitentia . Et ne velitis dicere intra vos : Patrem habemus Abraham , dico enim vobis , quoniam potens eſt Deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ . Jam enim ſecuris ad radicem arborum poſita eſt . Omnis ergo arbor , quæ non facit fructum bonum , excidetur , & in ignem mittetur .* Ibidem cap. 16. habetur : *Filius enim hominis venturus eſt in gloria Patris ſui cum Angelis ſuis : & tunc reddet unicuique ſecundum opera ejus* . Celeberrimus eſt locus cap. 21. in quo ſcriptum eſt: *Agricolæ , apprehenſis ſervis ejus , alium ceciderunt, alium occiderunt , alium vero lapidaverunt* . Quid autem facit Dominus vineæ ? ſine mora pronunciat ſententiam : *Malos male perdet, & vineam ſuam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus ſuis.* Qua quidem ſententia patet Deum omnem ſemper expectare hominem ad pœnitentiam : ſed graviter punire impœnitentes . Similia dicunt alii Evangeliſtæ , nempe Deum iraſci contra peccatorem, & exigere pro ejus delicto ſatisfactionem , quam quidem non poteſt reddere per æquivalentia obſequia , ut probatum eſt initio Tractatus , ex quo manet contra Socinianos neceſſariam eſſe Chriſti ſatisfactionem.

II. Ex epiſtolis . Rom. 2. 1. ſic ſcribit Apoſtolus : *Inexcuſabilis es o homo omnis qui judicas . In quo enim judicas alterum , te ipſum condemnas ... Secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor , theſaurizas tibi iram in die iræ ; & revelationis juſti judicii Dei , qui reddet unicuique ſecundum opera ejus* . Egregie confirmat iſtam veritatem S. Jacobus cap. 5. 1. his verbis : *Agite nunc divites , plorate ululantes ... Theſaurizaſtis vobis iram in noviſſimis diebus , epulati eſtis ſuper terram , & in luxuriis enutriſtis corda veſtra , in die occiſionis*. Ergo &c.

Suffragatur S. Petrus , & ſtupenda de hoc momento dicit in ſecunda epiſtola cap. 2. 2. ubi : *Multi ſequentur eorum luxurias , per quos via veritatis blaſphemabitur : & in avaritia fictis verbis de vobis negotiabuntur : quibus judicium jam olim non ceſſat , & perditio eorum non dormitat . Si enim Deus Angelis peccantibus non pepercit , ſed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos , in judicium reſervari ... Exemplum eorum qui impie acturi ſunt , ponens .... Novit Dominus pios de tentatione eripere: iniquos vero in diem judicii reſervare cruciandos*. Rurſus ibid. cap. 3. 10. *Adveniet autem dies Domini ut fur : in quo cœli magno impetu tranſient : elementa vero calore ſolventur , terra autem & quæ in ipſa ſunt opera , exurentur . Cum igitur hæc omnia diſſolvenda ſint , quales oportet vos eſſe in ſanctis converſationibus & pietatibus* . Quibus verbis docet quinam ſint modi proprii ad vitandam irati Dei erga peccatores vindictam . Idem confirmat Joannes ep. 1. cap. 5. 18. dicens : *Eſt peccatum ad mortem* . Et Judas Apoſtolus , his verbis verſ. 6. *Angelos vero , qui non ſervaverunt ſuum principatum ... Vinculis æternis ſub caligine reſervavit .... Væ illis quia in via Cain abierunt* , loquitur de peccatoribus , *& errore Balaam mercede effuſi ſunt , & in contradictione Core perierunt* . Verſ. 15 ... *Ecce venit Dominus in ſanctis millibus ſuis facere judicium contra omnes , & arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum*. Ergo &c.

III. *Ex* Apocalypſi , cap. 7. 3. deſcribitur pœna infligenda peccatoribus , his

ver-

verbis : *Nolite nocere terræ & mari, neque arboribus, quoad uſque ſignemus ſervos Dei noſtri in frontibus eorum*. Cap. 8. referuntur diverſæ plagæ adverſus peccatores. Cap. 9. tertia pars hominum, propter peccata deſtruitur. Cap. 13. 15. ſic habetur : *Datum eſt illi ut daret ſpiritum imagini beſtiæ, & ut loquatur imago beſtiæ : & faciat ut quicumque non adoraverint imaginem beſtiæ, occidantur*. Et poſtea cap. 15. 3. refertur punitio eorum qui adoraverunt beſtiam, his verbis : *Unum de quatuor animalibus dedit ſeptem Angelis, ſeptem phialas aureas, plenas iracundiæ viventis in ſæcula ſæculorum*. Igitur Deus vere iraſcitur contra peccatores.

Probatio, ex Comminationibus.

GENESEOS 2. 17. habetur : *In quacumque enim die comederis ex eo, morte morieris*. Quo quidem præcepto prohibebatur primis parentibus ſub pœna corporis & animæ ne ederent de ligno vitæ. Ezechielis 18. 24. hæc lex comminationis fertur : *Si autem averterit ſe juſtus a juſtitia ſua, & fecerit iniquitatem ſecundum omnes abominationes, quas operari ſolet impius, numquid vivet? Omnes juſtitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur*. Terribilis eſt comminatio Chriſti adverſus Jeruſalem peccatricem, Matth. 23. 37. his verbis : *Jeruſalem, Jeruſalem quæ occidis Prophetas, & lapidas eos qui ad te miſſi ſunt, quoties volui congregare filios ſuos, quemadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas & noluiſti? Ecce relinquetur vobis domus veſtra deſerta*. His adde illud Apocal. 2. 4. *Habeo adverſum te, quod charitatem tuam primam reliquiſti, memor eſto itaque unde excideris : & age pœnitentiam, & prima opera fac. Sin autem, venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco ſuo, niſi pœnitentiam egeris*. Ergo &c.

Probatio, ex legibus vindictæ & ſatisfactionis.

LEVIT. 4. 1. habetur : *Locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens : Loquere filiis Iſraël : anima, quæ peccaverit per ignorantiam, & de univerſis mandatis Domini, quæ præcepit ut non fierent, quidpiam fecerit : ſi Sacerdos, qui unctus eſt, peccaverit, delinquere faciens populum, offeret pro peccato ſuo vitulum immaculatum Domino*. Cap. 5. deſcribitur ſatisfactio, quam debet ille, qui veritatem ſilentio tenuit captivam. Cap. 6. notatur hoſtia pro peccato in genere. Cap. 7. deſcribitur ritus oblationis hoſtiæ pro delicto. Idem habetur cap. 20. Ergo &c.

In novo Teſtamento Matth. 3. Joannes Bapt. præſcribit pœnitentiam ad ſatisfactionem pro peccatis dandam, his verbis : *Progenies viperarum, quis demonſtravit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructum dignum pœnitentiæ*. Chriſtus vero Luc. 13. 3. *Niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimul peribitis*.

Probatio, ex ſententiis latis contra peccatores.

PRIMA, & omnium terribiliſſima eſt ea, quæ lata fuit contra Adam & totum genus humanum propter ejus inobedientiam Gen. 3. *Adæ vero dixit : Quia audiſti vocem uxoris tuæ, & comediſti de ligno, ex quo præceperam tibi, ne comederes, maledicta terra in opere tuo... In ſudore vultus tui veſceris pane, donec revertaris in terram de qua ſumptus es : quia pulvis es, & in pulverem reverteris*.

Secunda in Cain, quæ habetur cap. 4. 11. Gen. his verbis : *Nunc igitur maledictus eris ſuper terram, quæ aperuit os ſuum, & ſuſcepit ſanguinem patris tui de manu tua*.

Tertia eſt Nabuchodonoſor, Daniel. enim 4. 30. ſic habetur : *Eadem hora ſermo conceptus eſt ſuper Nabuchodonoſor, & ex hominibus abjectus eſt, & fœnum ut bos comedit; & rore cœli corpus ejus infectum eſt*. Quæ quidem ſententia confundit Socinianos, qui abſque ullo fundamento aſſerunt, Deum non punire niſi morientes obſtinatos in peccatis, quandoquidem Nabuchodonoſor a Deo flagellatus reſipuit, & ut colligitur ex eadem Scriptura fidelis defunctus eſt.

Quarta, & inter ceteras terribiliſſima, eſt ſententia Baltbaſſar, quæ ibidem habetur cap. 5. 25. his verbis : MANE, THECEL, PHARES... *Eadem nocte interfectus eſt Balthaſſar Rex Chaldæus*. Mitto alias, quæ poſſunt legi paſſim in Scripturis ſanctis.

Pro-

Probatio, ex factis vindictâ Dei peccatores punientis.

PRIMUM eſt diluvium ad puniendos homines carnales, ut legitur Gen. 7. Tum Exod. 15. Pharaon cum exercitu ſuo ſubvertitur in mari rubro, propter indurationem, & erga Iſraelitas crudelitatem. Num. 3. 4. Nadab & Abiu, filii Aaron igne miraculoſo devorantur, eo quod igne alieno, Thus Domino adoleviſſent. Lib. 1. in Reg. cap. 15. 23. Saul projicitur a Domino propter inobedientiam; ſic enim legitur: *Pro eo ergo quod abjeciſti Sermonem Domini, abjecit te Dominus*. Sap. 5. fuſe deſcribuntur pęnæ impiis & peccatoribus deſtinatæ, & paratæ. Prophetæ multas referunt Dei vindictas erga populum Iſraeliticum propter ejus peccata, ut Iſaiæ 5. 5. his verbis: *Et nunc oſtendam vobis quid ego faciam vineæ meæ: auferam ſepem ejus, & erit in direptionem*. Et Oſee 4. 2. *Maledictum, & mendacium & homicidium, & furtum & adulterium inundaverunt, & ſanguis ſanguinem tetigit. Propter hoc lugebit terra*. Eædem punitiones leguntur Jonæ 3. 9. in quo hæc leguntur de pœnitentia Ninivitarum: *Quis ſcit ſi convertatur, & ignoſcat Deus: & revertatur a furore iræ ſuæ, & non peribimus?* Sic loquitur Rex Ninivitarum, qui impoſuerat jejunium tam animalibus quam hominibus ad placandum Deum. Igitur contradicunt Prophetis Sociniani, dum aſſerere non erubeſcunt Deum non iraſci adverſus peccatores; ipſos vero ſola fide, omiſſis bonis operibus, Deo reconciliari: e contra conclamat Antiochus a Deo percuſſus plaga inſanabili Lib. 2. Machab. cap. 9. 12. *Juſtum eſt ſubditum eſſe Deo, & mortalem non paria Deo ſentire*. Sed ecce cœli reſponſum durum: *Orabat autem hic ſceleſtus Dominum, a quo non eſſet miſericordiam conſecuturus*. His adde illa ſuperbi divitis verba Luc. 16. 24. *Crucior in hac flamma*; & alias plagas peccatorum, de quibus multus eſt ſermo in Apocalypſi.

Probatio, ex Conciliis & Patribus.

ECCLESIA primis Sæculis imponebat pœnitentiam publicam pro gravioribus peccatis, ut ex Canonibus pœnitentialibus liquet: hoc ipſum habetur & ſtatuitur in Concilio Carthaginenſi ann. 398. celebrato Can. 2. ex Toletano IV. Can. 29. ex Bituricenſi, Rothomagenſi, Tridentino, talem exigentibus pœnitentiam ſi peccata ſint publica & ſcandaloſa.

Tertullianus Lib. de Pœnitentia cap 7. ſcribit, *ex omologeſim* antiquitus fuiſſe in in uſu.

Ambroſius Lib. 3. de Interpellatione cap. 8. pag. 1176. de hoc momento ſic loquitur: " Ecce, quomodo dejiciuntur „ impii dum allevantur. Querela eorum „ excluditur, pœna acervatur. Cœleſtibus enim beneficiis invitati, deſerere „ non debuerunt vitæ, ſecuritatis & „ proſperitatis datorem, cui magis debuerant obtemperare. Sed ſicut juſtitia Dei magna, ita etiam ſevera vindicta. „ Audis ſanctum Doctorem clare aſtruere ſupplicii æternitatem?

S. Hieronymus, Lib. 1. ſuper Lament. Jerem. cap. 1. eidem veritati ſuffragatur, his verbis: " Diſtrictus Judex facinus quod per pœnitentiam non corrigitur, inultum eſſe nequaquam patitur. „

Chryſoſtomus, Homil. 7. de diverſis in Matth. ſic loquitur: " Invitus Deus in „ reos vindicat, etiamſi ejus indulgentiam miſerentis contemnat. „

S. Auguſtinus, ad articulos falſos ſibi impoſitos, reſponſione 16. egregie eamdem confirmat veritatem, & ſic habet: " Qui ſpreverunt voluntatem Dei invitantem, voluntatem Dei ſentient vindicantem. „ Idem confirmat Lib. 2. de libero arbitrio cap. 1.

Adſtipulantur eidem veritati Gregorius Magnus Lib. 16. cap. 23. Bernardus pag. 310. D. Bonaventura Serm. 2. Dominicæ 19. poſt Pentecoſtem, D. Thomas & ceteri tum Patres, tum Theologi. Quibus omnibus momentis liquet Deum iraſci contra peccatores, ſatisfactionem exigere in hac vita per opera pęnalia. Igitur ruit ſyſtema Socinianorum, maxime quia purus homo nequit pro peccato ſatisfacere, ſicut Deus exigit: adeoque requiritur Chriſti ſatisfactio; ſic definit Concilium Tridentinum Seſſ. 6. cap. 7. *Hujus*, ait, *juſtificationis cauſa ſunt, finalis quidem gloria Dei & Chriſti*,„ *Meritoria*

autem dilectiſſimus unigenitus ſuus Dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui cum eſſemus inimici propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, ſua ſanctiſſima paſſione in ligno crucis juſtificationem meruit, & pro nobis Deo Patri ſatisfecit.

Probatio, ex ratione.

PRIMA ſic exponitur: Ille iraſcitur contra peccatores, & rigoroſam ab eis exigit ſatisfactionem, qui eſt bonus, ſanctus & juſtus: Atqui ſic eſt Deus. Ergo &c. Probatur major, in qua poſſet eſſe difficultas. Primo quidem, proprium eſt ſummæ bonitatis propellere malum ſibi oppoſitum; proprium ſanctitatis infinitæ, ab omni vitio abhorrere: juſtitiæ vero perfectæ punire nocentes, ne facilitas veniæ ſit incentivum novæ injuriæ. Hine in Apocalyp. habetur: *Quantum glorificatus eſt, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum*. Igitur quia Deus bonus, quia ſanctus & juſtus eſt, iraſcitur contra peccatores, & exigit ab eis ſatisfactionem.

Altera: Ipſa conſcientia dictat Deum iraſci contra peccatum, illudque punire: immo ipſa aculeis ſuis mordaciter ſtimulando & pungendo punit peccatorem ad vindicandum Deum: unde Iſaiæ habetur: *Vermis eorum non extinguetur*; Niſi pœnitentiam agant & ſatisfaciant. Ergo &c.

Tertia: Chriſtus ſatisfecit pro nobis, ut fuſius dicetur infra; & Hebr. cap. 9. 10. ex profeſſo probat Apoſtolus Sacerdotium Chriſti, ejuſque ſacrificium ſubſtitui veteris legis ſacrificiis, eo quod propter inſufficientiam, non placarent Deum. Hine Rom. 3. 25. dixerat de Chriſto: *Quem propoſuit Deus propitiationem per fidem in ſanguine ad oſtenſionem .... Juſtitia ejus in hoc tempore; ut ſit ipſe juſtus*, id eſt, *ut juſtitia ejus omnibus innoteſcat*. Ergo &c.

Solvuntur objectiones Socinianorum.

OBJICIUNT: Gen. 4. Cain ſe credit a Deo per omnia maledictum; ſic enim habetur: *Major eſt iniquitas mea, quam ut veniam merear: ecce ejicis me hodie a facie terræ .... Omnis igitur qui invenerit me, occidet me*; & tamen ſubjungitur: *Dixitque ei Dominus: nequaquam hoc ita fiet, ſed omnis qui occiderit Cain, ſeptuplum punietur*. Ergo, inquiunt, Deus non iraſcitur contra peccatores.

Reſpondeo diſtinguendo conſequens: Non iraſcitur Deus cito citius tradendo peccatores in mortem, ſed expectat benignus & miſericors ut ad ipſum revertantur per pœnitentiam & ſatisfactionem, concedo: ſecus, nego. Cain maledictus a Deo credebat ſe brevi ab aliquo interfectum iri, quam quidem cogitationem ad ipſo avertit Dominus, qui multos dies illi ex miſericordia conceſſit ut ageret de ſcelere pœnitentiam: ſed nullo modo nec ipſum nec alios peccatores a ſatisfactione debita eximit.

Inſtant: Deus promittit peccatoribus veniam & pœnarum relaxationem, Jerem. 8. 18. & Ezech. 18. 21. Igitur inutilis eſt ſatisfactio, ſaltem Chriſti.

Reſpondeo diſtinguendo: Promittit Deus indulgentiam per opera pœnitentiæ pœnalia, concedo: ſic enim habetur Ezech. 18. *Si autem impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit judicium & juſtitiam: vita vivet & non morietur*. Secus, nego. Ceterum ſi ſcrutari Scripturas velimus, perfecto videbimus unum eſſe Chriſtum, qui pro nobis digne ſatisfacere & potuerit, & de facto fecerit.

Urgent: Apoſtolus Col. 1. 24. *Adimpleo ea quæ de ſunt paſſionum Chriſti in carne mea*. Igitur Chriſtus non vere ſatisfecit; alias nihil deeſſet ipſius pro nobis ſatisfactioni.

Reſpondeo diſtinguendo: Apoſtolus ait, adimpleo quoad applicationem, concedo: quoad ſufficientiam, nego. Chriſti ſatisfactionem S. Paulus non ſolum ut ſufficientem habet, ſed & ſuperabundantem, juxta illud ejus effatum Rom. 5. 15. *Non ſicut delictum, ita & donum: ſi enim unius delicto multi mortui ſunt: multo magis gratia Dei & donum in gratia unius hominis Jeſu Chriſti in plures abundavit*. Verum Chriſti merita debemus nobis applicare ipſius ſequendo veſtigia, & patiendo, & pœnitentiam agendo, & ſic ſolummodo Apoſtolus vult Chriſti paſſionem adimpleri.

Inſi-

Inſiſtunt: Deus Deuter. 27. 26. maledictionis ſolum pœnam comminatur adverſus eos qui legem Moſaicam non ſervaverint; ſic enim habetur: *Maledictus qui non permanet in ſermonibus legis hujus, nec eos opere perficit*. Igitur pœna non extenditur pro aliis peccatis: & cum lex Moſaica abrogata ſit, fruſtra dicitur Chriſtum ſatisfeciſſe pro nobis.

Reſpondeo diſtinguendo: Et maledictio infligitur pro omnibus peccatis, concedo: ſecus, nego. Nam ipſe Apoſtolus ad Gal. 3. 13. ſic loquitur: *Chriſtus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: quia ſcriptum eſt: maledictus qui pendet in ligno, ut in gentibus benedictio Abrahæ fieret in Chriſto Jeſu*. Quibus verbis maledictionem ſeu pœnam quam Chriſtus pertulit, etiam ad Gentiles qui peccaverant, extendit Apoſtolus, ut demonſtret pro omnibus mortuum. Et vero Deuter. 27. maledictus ille dicitur, qui infregit legem non Moyſis præciſe, ſed Dei qui erat ipſius auctor.

Reponunt: Comminationes in Scripturis ſacris adverſus peccatores intentatæ non ſunt cum juramento, ſed conditionatæ: Igitur ſi peccator reſipiſcat, non indiget ulteriori Chriſti ſatisfactione, qui quidem paſſus eſt, ſed ad exemplum.

Reſpondeo diſtinguendo antecedens: Comminationes ſunt conditionatæ, & conditiones ſunt adimplendæ per ſatisfactionem pœnalem ipſius peccatoris quam propria ſatisfactione debet ſibi applicare Chriſti ſatisfactionem, concedo: ſecus, nego. Ultro concedimus Chriſtum paſſum fuiſſe, ut omnium virtutum & maxime patientiæ nobis relinqueret exmplum, ſed primario & principaliter ut juſtitiæ Patris faceret ſatis.

Replicant: Sola pœnarum æternitas eſt argumentum iracundiæ Dei; ubi enim non eſt, ibi miſericordia reperitur: Sed vel ipſæ damnatorum pœnæ non ſunt æternæ. Et probatur: Suſcipiunt magis & minus, juxta illud Matth. 23. 11. *Propter hoc amplius accipietis judicium*. Rurſus Pſal. 139. 11. de eiſdem legitur: *In miſeriis non ſubſiſtent*. Et alibi dicuntur perire: ſi pereunt, jam non ſunt, & conſequenter non cruciantur.

Reſpondeo negando minorem. Ad primam probationem, diſtinguo: Pœnæ damnatorum ſuſcipiunt magis & minus quo ad intenſionem, concedo: fortior enim inſtat cruciatio pro his qui graviora peccata commiſere: quoad durationem, nego. Omnium certe ſupplicium æternum erit, ut non ſemel aſſerit Scriptura ſacra. Ad alias auctoritates dico, unum innuere, videlicet reprobos a vita æterna excidere; hinc in interitum abeunt, nec vivi vita gratiæ in miſeriis ſubſiſtent: & dubio-procul non annihilabuntur, ſed vivent ſemper morituri, hoc eſt, ſemper & ſine fine cruciaturi, ut habetur Iſa. 34. 10. *In ſempiternum aſcendet fumus ejus*. Rurſus cap. 66. 24. *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur*.

Fit ſatis objectionibus, ex auctoritate Patrum depromptis contra æternitatem pœnarum.

Objiciunt: Argumentum maximum iræ Dei contra peccatores eſt æternitas pœnarum: ſed non conſtat Patres in ea fuiſſe ſententia, quod pœnas damnatorum crediderint æternas. Et probatur. P. Garnerius inter opera Marii mercatoris pag. 114. edidit libellum, qui ſic inſcribitur: *Incipit fides Rufini*. In eo autem damnat eos qui dicunt diabolo & dæmonibus, & impiis, hoc eſt, Gentilibus, Judæis, Samaritanis, omnibuſque hæreticis, exceptis Chriſtianis, qui rectam fidem ſequuntur, & peccatores ſunt, aliquando parcendum, & pœnas eorum non eſſe perpetuas. Igitur his temporibus quidam propugnabant Chriſtianos, tametſi peccatores modo fidem ſervarent, pœnis æternis non addici.

Reſpondeo I. Opinionem illorum, ſi qui fuerint talia rimantes, eſſe erroneam, adeoque prorſus abjiciendam.

Reſpondeo II. negando minorem. Ad probationem, diſtinguo conſequens: Exceptis Chriſtianis qui pœnitentiam egerint, pœnas luent æternas, & dæmones, & Pagani, concedo: ſin minus, nego. Hoc aſtruit Rufinus diſcrimen, quod dæmones, Pagani, Hæretici & Schiſmatici omnes pœnis æternis donentur, ſed non omnes Chriſtiani, cum non pauci agant pœnitentiam. Quod autem aliter non ſenſerit Rufinus, liquet ex Apologia quam ad Anaſtaſium Papam direxit, ubi ex pro-

profeſſo pœnas æternas pro reprobis prædicat, his verbis: " De quo illud ſen„ timus quod ſcriptum eſt in Evange„ lio, quia & ipſe diabolus, & omnes „ Angeli ejus cum his qui opera ejus „ faciunt, id eſt, qui criminantur fra„ tres, cum ipſo pariter æterni ignis „ hereditatem patientur, *Vel ut legit Hieronimus* hereditatem potientur. „

Inſtant: S. Gregorius Nyſſ. Lib. de anima, & reſurrectione paulo ante medium, explicans illa Apoſtol Philipp. 2. verba: *In nomine Jeſu &c.* innuit quemdam eſſe locum citra infernum in quo quidem peccatores, & dæmones erunt: " Id illo ſermone ſignificantem quod vi„ tioſitate longis ſæculorum anfractibus, „ & circuitionibus aliquando abolita at„ que extincta, nihil præter bonum re„ linquetur. Sed etiam dæmones con„ corditer dominationem Chriſti confi„ tebuntur. „ Tum explanans iſta ejuſdem Apoſt. verba 1. Cor. 15. *Deus erit omnia in omnibus*. ait: " Si quis vitioſita„ tem etiam & nequitiam eſſe poſuerit, „ quomodo ſervabitur ea ſententia qua „ dicitur, quod in omnibus Deus ſit? „ Illius enim, videlicet vitioſitatis, ne„ quitiæque exemptio atque ſubtractio „ imperfectam, ac non plenam efficit „ omnium comprehenſionem, „

Reſpondeo I. Hæc, & ſimilia unum tantum probare, videlicet pęnas habere diverſos gradus in reprobis, juxta diverſos peccatorum Myriades, & ſtatus.

Non deſunt, qui affirment verba laudata ex Origenis dogmatibus pravis, & libris deprompta, & malevolis quibuſdam inſerta fuiſſe in operibus S. Gregorii, cum S. Germanus Patriarcha CP. in libro qui inſcribitur, *Retribuens & legitimus*, ut refert Photius in ſua Bibliotheca codice 233. afferat ſancti Gregorii Nyſſeni opera eſſe a nævis Origenis immunia.

Reſpondeo II. diſtinguendo: Et Gregorius, ſi allata dixit, unum tantum intendit, ſcilicet peccata non niſi, juxta gradus in inferno puniri, & quamdam veluti requiem reprobos habere, quatenus pœnam entitative, & in ſe infinitam, quam tamen merentur, non experiuntur, concedo: & ab eis eliminat pœnam æternam, nego. Namque in Pſalmum ſextum expreſſe eam agnoſcit, his verbis: " Idcirco quaſi in oculis ha„ bens terribilia ſupplicia, gehennam il„ lam, & tenebroſum ignem, & con„ ſcientiæ vermem, numquam & mo„ rientem.... Non enim amplius erit in „ morte qui morbum ex vitioſitate, at„ que nequitia ſibi contractum per re„ cordationem Dei curare poſſit, quo„ niam in terra quidem confeſſio vires „ habet, in inferno autem non itidem. „ Sic locutus obſcurus clariori explanatur.

Hinc quum Lib. de anima, & Reſurrectione, ait: " Quod vitioſitate aliquan„ do abolita, atque extincta nihil præ„ ter bonum relinquetur. „ vult ſolum in inferno neminem propria voluntate, & libere amplius peccare, & bonum naturæ, ſeu ipſam naturam abſque peccato voluntario, ſeu vitioſitate remanere. In hoc ſenſu quodam modo purgatur vitioſitas, quatenus in termino non adeſt potentia peccandi, bene vero patiendi.

Urgent: S. Greg. Naz. Orat. 39. in ſancta Lumina, comminatur Novatianis ſupplicia poſt mortem, ſed per Baptiſmum ignis purganda, adeoque æterna inficiatur ſupplicia: " In altero ævo, „ *inquit*, igne fortaſse baptizabuntur qui „ poſtremus eſt Baptiſmus, nec ſolum „ acerbior, ſed diuturnior, qui craſſam „ materiam inſtar fœni depaſcitur, vi„ tiique omnis levitatem abſumit. „ Tum Orat. 40. ſic loquitur: " Ille om„ nibus his formidabilior, qui cum in„ ſomni illo verme conjunctus, nec um„ quam extinguitur. Verum in ſcelera„ torum hominum pœnam perennis eſt, „ & ſempiternus; hi enim omnes eam „ vim habent ut perdant, ac deleant, „ niſi tamen hoc quoque loco quiſpiam „ ignem mitius, atque ut Deo vindice „ dignum eſt, intelligendum putet. „ Quibus verbis videtur dubitare de æternitate pœnarum.

Reſpondeo, S. Gregorium in loco mox laudato pronuntiare ignem eſſe ſempiternum, quod quidem rurſus aſſerit Orat. 15. his verbis pag. 230. de hominibus damnatis loquens: " Hos autem ſimul „ cum aliis, vel potius ante alia iſtud „ excruciabit, quod a Deo projecti ſint, „ atque injuſtam in conſcientia ſempiter„ næ ignominiæ notam gerant. „ Cum

igitur

igitur nihil in votis habeat ille Pater niſi homines a peccato deterrere, dubio-procul de igne æterno loquitur in locis pro objectione allatis : ignis quidem a craſſa materia purgat, quatenus craſſos humores corruptionis, & interitus principia abſumit, ſed damnatum conſervando cruciat.

Retorquent : S. Baſilius Comment. in cap. 4. Iſaiæ explicans illa Prophetæ verba : *Abluet Dominus ſordes filiorum, & filiarum Sion*; videtur propugnare pœnam non fore æternam in quibuſdam reprobis, ſed ab ea tandem aliquando purgandos eſſe : " Qui vero, *inquit*, poſt acceptam Dei ,, notitiam conſulto, ac ſtudio ſe ipſos ,, reddunt obnoxios ſanguini, utique tales ,, opus eſt purgari per ignem. ,, Ergo &c.

Reſpondeo, S. Doctorem nullo modo eo loci pœnas æternas abjudicare reprobis, ſed loqui de juſtis, qui antequam e vita migrent, purgantur pœnis, & flagellis ſalutaribus. Sic intelligit Auguſtinus Iſaiæ locum Lib. 20. de civit. Dei cap. 25. his verbis : " Dicit tale aliquid & ,, Iſaias, Lavabit Dominus ſordes ... Niſi ,, forte ſic eos dicendum eſt emundari a ,, ſordibus & eliquari quodam modo, ,, cum ab eis mali per pœnale judicium ,, ſeparantur, ut illorum ſegregatio, at-,, que damnatio purgatio ſit iſtorum, ,, quia ſine talium de cetero permixtio-,, ne victuri ſunt. ,,

Quod autem Baſilius in eo prorſus ſenſu locutus ſit, ex eo potiſſimum liquet, quod æternitatem pœnarum clare aſtruat in Pſalmum 33. " Subinde, *inquit de reprobis*, conſpicient baratrum in imum ,, patens ... Poſtremo omnium durıſſi-,, mam pœnam, probrum illud, & ve-,, recundiam ſempiternam. ,,

Contra : S. Ambroſius agnoſcit pœnam æternam pro dæmonibus, ſed non pro hominibus : namque in Pſalmum 118. Sermone 20. num. 22. ait : " Diabolus ,, enim, & miniſtri ejus cum hominibus ,, non flagellabuntur .... Differtur dia-,, boli judicium, ut ſit ſemper in pœnis ,, reus : ſemper improbitatis ſuæ innexus ,, catenis, conſcientiæ ſuæ in perpetuum ,, ſuſtineat ipſe judicium. Ideo dives ille ,, in Evangelio, licet peccator, pœnali-,, bus urgetur ærumnis, ut citius poſſit ,, evadere. ,,

Reſpondeo I. S. Ambroſium clare admodum pœnæ æternæ aſtruiſſe veritatem; ibidem enim num. 24. ait : " Chriſtus ,, ſuos caſtigat quos diligit, alienos tam-,, quam generali damnatione impietatis ,, adſtrictos, pœnæ donat æternæ. ,, Idem ſuſo calamo docet Lib. de lapſu Virginis conſecratæ cap. 8. num. 32. 34. 36. & 38.

Reſpondeo II. diſtinguendo : Et eo loci S. Doctor hoc ſtatuit diſcrimen homines inter, & dæmones, quod iſti pœnis æternis jam jam ſint addicti, illi vero pœnitentia eas non ſemel evitent, immo & multi ſolummodo in Purgatorio a peccatorum reliquiis purgantur, concedo : & negat pœnas æternas pro impœnitentibus, nego. S. Ambroſius ſuam ipſe prodit mentem explicans illa Pſalmiſtæ verba : *Judica judicium meum, & libera me : propter Verbum tuum vivifica me*. " Domi-,, nus ait per Ezechielem ad Angelos qui ,, miniſtri ſunt ultionum, A ſanctis meis ,, incipite; non vult Dominus commune ,, ſanctis cum diaboli ſociis conſortium ,, eſſe judicii : Diabolus enim & miniſtri ,, ejus cum hominibus non flagellabuntur; ,, ſeparata eſt pœna ubi diſtat & culpa. ,, Et paulo ante : " Is qui apud Deum ,, juſtus eſt, habet aliam cautam judicii ,, non timendi, quia apud miſericordem ,, judicem ſibi cauſa eſt, apud Redem-,, ptorem ſuum vult cito, & ſperat ab-,, ſolvi. ,, Neque vero exemplum divitis allatum aliquam faceſſit difficultatem; iſta quippe parabola Pater ille unum tantummodo intendit probare, nimirum futuras eſſe in altera vita pro peccatis pœnas peculiares.

Diſcutitur mens S. Hieronymi.

S. HIERONYMUS pœnas pro peccatis æternas prorſus abnuere videtur. Ergo &c. Probatur antecedens : S. Doctor Dial. adverſus Pelagianos, ubi perſonam Attici Catholici, Pelagianus vero Critobuli ſuſtinent, impugnat iſtum, qui variis Scripturæ auctoritatibus pœnas æternas eſſe docebat; ſic enim eo loci loquitur : " Dicis enim, Scriptum eſt in 103. Pſal-,, mo : *Deficiant peccatores a terra, & ,, iniqui ita ut non ſint*. Et in Iſaia, ,, *Comburentur iniqui, & peccatores ſimul*,

,, &

„ *& qui relinquunt Deum conſummabuntur*. „ Et non intelligis comminationem Dei „ interdum ſonare clementiam; non e- „ nim dicit æternis ignibus exurendos, „ ſed a terra deficere, & iniquos eſſe „ ceſſare; aliud enim eſt ipſos a peccato „ & iniquitate deſiſtere, & aliud ipſos „ perire in perpetuum, & æternis igni- „ bus concremari. Denique Eſaias, de „ quo pomis teſtimonium: *Comburentur pec-* „ *catores, & iniqui ſimul*, non addidit in „ æternum, *& qui relinquunt Deum con-* „ *ſummabuntur*. Proprie hoc de hæreti- „ cis loquitur, qui rectum fidei trami- „ tem relinquentes conſummabuntur, ſi „ noluerint ad Dominum reverti, quem „ dereliquerunt.„ Ibi Hieronymus Scri- pturas quibus utimur ad probandam pœ- narum æternitatem, in alio prorſus ſen- ſu detorquet. Ergo &c.

Reſpondeo I. Opponendo Hieronymum Hieronymo; explicans enim illa verba Iſa. 5. *Dilatavit infernus animam ſuam*; de reprobis ita loquitur: " Detrahentur in „ gehennam, ibique æternis cruciatibus „ deputati, potentiam, & ſuperbiam „ miſeria cernent, & humilitate mutari.„ Idem expreſſe in caput 3. Jonæ, & 25. Matth.

Reſpondeo II. negando antecedens. Ad probationem, diſtinguo: S. Hieronymus abnuit pœnas æternas in ſenſu oppoſito Critobuli, qui indiſcriminatim eas aſſi- gnabat ſicut pro impœnitentibus, ſic & pro pœnitentibus, immo & ſicut pro iis qui non niſi peccatorum venialium rei erant, & pro juſtis qui ſolùm habebant aliquid expiandum in Purgatorio, conce- do: hanc enim propoſitionem nimis uni- verſalem, ſcilicet peccatores eſſe punien- dos pœna æterna debellat: & loquitur in ſenſu oppoſito Catholicis, qui propu- gnant pœnas æternas pro iis qui in pec- cato mortali moriuntur, nego. Namque ibidem agnoſcit iniquos & impios cum hereticis pœnas criminum luere æternas: qui autem moritur in peccato mortali, impius cenſendus eſt. Patres Dioſpolita- ni, ut docet S. Auguſtinus Lib. de geſtis Pelagii cap. 3. damnant propoſitionem Critobuli, de quo momento ſic ſcribit Auguſtinus: " Recitatum eſt quod in libro ſuo Pelagius poſuit: *In die judi-* „ *cii iniquis, & peccatoribus non eſſe par-* „ *cendum, ſed æternis eos ignibus exuren-* „ *dos*. Quod ideo fratres moverat, ut „ objiciendum putarentur, quod ita di- „ ctum eſt, tamquam omnes peccatores „ æterno eſſent ſupplicio puniendi, non „ eis exceptis, qui fundamentum habent „ Chriſtum. „

Quod autem S. Hieronymus abjiciat lo- ca Scripturæ, quibus probatur pœnarum, æternitas nihil vetat, cum ſolum ea ne- get in eo ſenſu explicanda univerſim, & de peccatoribus viæ, qui ſpem habent, & de reprobis in termino qui non ha- bent, vel etiam de iis qui ſolum habent venialia expianda, ut volebat Pelagius: " Quamvis, *inquit*, Auguſtinus ibidem, „ ſuperædificent ligna, num ſtipulam, de „ quibus dicit Apoſtolus: ſi cujus opus „ exuſtum fuerit, detrimentum patietur, „ ipſe autem ſalvus erit, ſic tamen qua- „ ſi per ignem. Sed cum reſpondiſſet Pe- „ lagius &c. „

Demum, quum ait Hieronymus ſuppli- cium æternum intelligi de hæreticis, ſo- lum ſecernit peccatores qui pœnitendi vo- luntatem habent, ab eis qui propter per- tinaciam ſunt in malo confirmati: quo- circa Pelagium redarguit, quod temere cum impiis hæreticis jungat peccatores pœnitentes qui ſalvantur: " Cujus eſt, „ *inquit*, temeritatis iniquos, & peccato- „ res impiis jungere. „

Inſiſtes: Hieronymus in eodem Dialo- go, ſic loquitur: " Neque peccatores in „ Concilio juſtorum reſurgent; aliud enim „ eſt gloriam perdere reſurgendi; aliud „ perire perpetuo. „ Audis S. Doctorem peccatoribus abjudicare quidem reſurre- ctionis gloriam, ab eis tamen eliminare ſupplicium. Confirmatur: Ibidem hæc profert: " Sine lege impius eſt, qui in „ æternum perihit, in lege peccator cre- „ dens in Deum qui per legem judicabi- „ tur, & non peribit. „ Igitur pœnæ æternæ ſunt ſolummodo pro impiis ex Hieronymo; hinc ibidem in eo ſuam ab Origine diſtinguit ſententiam, quod iſte negaret, & dæmones, & impios in æ- ternum perituros.

Reſpondeo, ad primum, S. Hieronymum indigitare tantummodo non eamdem fu- turam eſſe pro peccatoribus juſtificatis reſurrectionis gloriam: namque, ut ait Apoſtolus, ſicut ſtella diſcrepat in cla-

in claritate a ſtella , ſic in gloria reſurrectionis juſti inter ſe diſcrepabunt.

Ad ſecundum diſtinguo : In lege peccator aliquis credens non peribit, nempe ſi agat pœnitentiam , concedo : omnis vel ipſe impœnitens , nego . Excipit ſolum a pœnis æternis Hieronymus, omnes univerſim peccatores pœnitentes : ſed non negat aliquos in æternum perire , cum verbis expreſſis dicat impios pœnas æternas luere, ſicque falſiſſimum eſt ſuam ab Origenis erroribus ſententiam non ſufficienter ſecernere , cum ille ſic allucinatus ſic, ut potuerit pœnas & omnium hominum , & etiam dæmonum tandem aliquando deſituras ; e contra vero Hieronymus.

Opponunt quædam alia ejuſdem S. Doctoris loca ex commentariis excerpta. Primo quidem, Lib. 4. in Iſaiam cap. 14. ait : " Omnes animæ apud inferos aliquam requiem accipient . „ Secundo, explicans poſtremum ejuſdem Prophetæ verſiculum, ait : " Qui volunt ſupplicia „ aliquando finiri ... his utuntur teſtimoniis &c. „ Quos quidem non confutat, ſed ſubdit : " Nos Dei ſolius debemus ſcientiæ derelinquere , cujus „ non ſolum miſericordia , ſed & tormenta in pondere ſunt . „ Tertio, in cap. 1. Nahum hæc habet : " Si nobis „ videtur crudelis *Deus*, rigidus & cruentus , quod in diluvio genus delevit „ humanum , ſuper Sodomam , & Gomorrham ignem, & ſulfurem pluit... „ ergo puniti ſunt , poſtea non punientur. „ Quarto, in cap. 1. epiſt. ad Epheſios loquens indiſcriminatim de omnibus peccatoribus, dicit : " Omnis lingua confitebitur , quia Dominus Jeſus „ Chriſtus in gloria eſt Dei Patris, cum „ ei fuerint univerſa ſubjecta , alios voluntate, alios neceſſitate ſubjiciendo.„ Ex quo inferebat Rufinus , qui in ore habebat Hieronymum , exiſtimaſſe ſanctum Doctorem omnes damnatos expletis aliquibus annorum ſæculis , gloriam tandem conſecuturos æternam.

Reſpondeo, ad hæc omnia ut ſupra : jam ad ſingula propero . In primo loco Hieronymus , non loquitur in propria ſententia : " Alii vero, *inquit*, locum iſtum „ ſic interpretantur, omnes animæ apud „ inferos &c. „ In ſecundo non confutat aliorum ſententiam , quia non erat ſui præſentis inſtituti, ſed relinquit ſcientiæ Dei cuncta ſecernere . In tertio , loco non negat impios pœnis æternis addiſci, ſed vult tantum non puniri in inferno pro peccatis, de quibus Deus ſumpſit in via vindictam; adeoque eum mitius agere pro iſtis in æternum puniendis . Denique mala eſt Rufini conſequentia & illatio propter duo . Primo quidem , ex eo quod Hieronymus dicat quoſdam neceſſitate ſubjici Chriſto , ſcilicet damnatos , quibus ex juſtitia eos in æternum puniendo dominatur . Secundo , S. Doctor propellit calumniam Apol. 1. contra Rufinum cap. 4. ubi profitetur hæc ſua non eſſe propria verba , ſed alterius quem in illo commentario diſſerentem inducit : " Ego , *inquit* , in commentariis „ ad Epheſios ſic Origenem , & Didy„ mum , & Apollinarium ſecutus ſum, „ qui certe contraria inter ſe habent „ dogmata, ut fidei meæ non amitterem „ veritatem. „

Pro Coronide obſerves velim duo. Primo quidem , quando Patres dicunt animas requiem habere in inferno, ut Chryſologus Serm. 123. loquuntur de animabus juſtorum in Lymbis , vel Purgatorio detentis , quæ ſpem habent . Secundo, hiſtoriis non eſſe credendum , etiam ab aliquibus ſanctis Doctoribus allatis, referentibus aliquos damnatos , ut Trajanum , ex inferno miſeratione divina excerptos , ut bene notat Melchior Cano Lib. 11. de locis Theologicis cap. 2. non niſi enim dogmata credere debemus.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Deus iraſcitur contra Peccatores.

PRIMO : hoc annuntiant paſſim Scripturæ ſacræ. Sap. 3. exterminabuntur peccatores . Ezech. 5. indignatio Dei ſuper eos requieſcet . Apoc. 18. *Quantum glorificavit ſe , peccator , & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum.*

Secundo : Hoc utique ſubindigitant Canones pœnitentiales , quibus pœnitentia publica & laborioſa injungitur pro peccatis enormibus . quam ſi ſubire recuſant impii , ejiciuntur ab Eccleſia , & niſi reſi-

reſipiſcant, excommunicati moriuntur. Concinunt Patres: Ambroſius Lib. 3. de interpellatione cap. 8. Hieronymus Lib. 1. ſuper Lament. Jerem. Chyſoſtomus Homil. 7. de diverſis in Matth.

Tertio: Ratio ſuffragatur. Ille iraſcitur adverſus peccatores, qui vindictam graviſſimam ſumit de peccatis: Atqui res ſic ſe habet.; namque diluvio Deus punivit homines carnales, obduratum Pharaonem in aquas immerſit, Datam, Core & Abiron ſacrilegos igni tradidit, &c.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET SOLUTIONUM.

PRIMO: Cainus tametſi a Deo dejectus ſe credat, & pro ſemper maledictum, attamen Deus contrarium aſſerit, prohibens ne quis illi noceat. Ergo ne non iraſcitur contra peccatorem Deus? Abſit. Quod autem indulgentiam concedere velit, eſt, ut detur pœnitentiæ locus.

Secundo: Neque vero negamus pœnas quas comminatur infligere peccatoribus Deus, quandoque non eſſe æternas, ſed modo agant pœnitentiam: ſin minus, ibunt, ut legitur in Evangelio, in ſupplicium æternum.

Tertio: Pereunt quidem reprobi, quatenus excidunt a vita æterna; ſed non annihilantur, juxta illud Iſa. 66. 24. *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur*.

SECTIO SECUNDA.

Utrum Chriſtus ſe exhibuerit pro nobis vadem & Sponſorem?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

PROBATUR iſto ratiocinio. Ille pro nobis ſponſorem & vadem ſe exhibuit, qui factus eſt pro peccatis noſtris victima, & debitum noſtrum proprio & pretioſo cruore ſolvit: Atqui Chriſtus præ nimio erga nos amore hoc fecit. Igitur ſponſor noſter extitit. Probatur minor multis momentis.

Probatio, ex veteri Teſtamenti.

I. Ex libris Legalibus. Chriſtus Dominus ubique in ſacrificiis cruentis tamquam redemptionis auctor, & totius legis conſummator repræſentabatur: maxime quando Sacerdos magnus aſpergebat populum, tabernaculum, & librum legis ſanguine vitulæ. Ita explicat ſanctus Paulus Epiſt. ad Hebr. cap. 7. Sic interpretatur D. Thomas Lib. 4. in idem caput. Igitur concludendum eſt cum Apoſtolo & D. Thoma Chriſtum ſpopondiſſe & ſatisfeciſſe juſtitiæ Patris.

II. *Ex* libris Sapientalibus. Pſalm. 21. Paſſio Chriſti & ejus pro nobis ſatisfactio deſcribitur. Tum Sapient. 2. 17. legitur de ejuſdem ſatisfactione quam exibuit pro nobis ut ſponſor. *Videamus ergo ſi ſermones illius veri ſint, & tentemus quæ ventura ſint illi, & ſciemus quæ erunt noviſſima illius .... probemus patientiam illius. Morte turpiſſima condemnemus eum*. Sed Chriſtus mori voluit ut ſolveret noſtrum debitum: Ergo &c.

III. *Ex* libris Prophetalibus. Inſtar omnium ſit Iſaias, qui cap. 53. totum hoc miſericordiæ momentum definit, & præmaturo gladio confodit Socinianos; de Chriſto, verſ. 4. habetur; *Vere languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portavit*. Græce; *Et ipſe peccata noſtra fert & pro nobis affligitur*. Proſequitur Iſaias ibidem: *Et putavimus eum quaſi leproſum & percuſſum a Deo & humiliatum. Ipſe autem vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra. Diſciplina pacis noſtræ ſuper eum, & livore ejus ſanati ſumus*. Hebraice: *Caſtigatio pacis noſtræ ſuper eum, & livor ejus ſanitas nobis fuit*. Verſ. 6. *Poſuit Dominus in eo iniquitatem omnium noſtrum*. Hebraice: *Conjecit in illum iniquitates omnium noſtrum*. Verſ. 7. *Oblatus eſt quia ipſe voluit, & non aperuit os ſuum*. V. 8. *Propter ſcelus populi mei percuſſi eum*. V. 9. *Eo quod iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore ejus*. Verſ. 10. *Dominus voluit conterere eum in infirmitate: ſi poſuerit pro peccato animam ſuam, videbit ſemen longævum*. Hebraice: *Si poſuerit ſeipſum ſacrificium pro delicto, anima ejus videbit ſemens aut prolongabit dies*.

Pro ſatisfactione requiritur, I. Ut qui ſatisfacit pœnas alteri debitas ferat. II. Ut eas patiatur non propter ſua, ſed propter alterius peccata: III. Ut ejuſmodi pœnæ ſponſori imponantur a perſona

læſa: IV. Ut ab ipſo ſponſore acceptentur & ſuſcipiantur: V. Ut delicta, data ſatisfactione, deleantur; Denique ut reconciliatio & ſalus inde conſequantur: Sed illæ omnes conditiones ex locis Iſaiæ adimpletæ ſunt in Chriſto: Igitur ex illo Propheta Chriſtus ſe exhibuit vadem & ſponſorem, & vere ſatisfecit pro nobis.

Probatio, ex novo Teſtamento.

PRIMO QUIDEM 2. Cor. cap. 5. 21. ſic loquitur Apoſtolus de Chriſto: *Qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur juſtitia Dei in ipſo.* Sed Chriſtus non fecit peccatum committendo, verum potius ſe pro nobis ſubſtituendo vadem, & pœnam peccati in ſe ſuſcipiendo, quod innuunt iſta verba: *Ut nos efficeremur juſtitia Dei in ipſo*; id eſt, ut nos eſſemus juſti coram Deo per Chriſtum: Igitur ſpopondit pro nobis ſolvendo debitum, ut nos Deo Patri reconciliaret.

Secundo: Gal. 3. 13. Apoſtolus eamdem confirmat veritatem, immo & clare explicat his verbis: *Chriſtus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum*: Sed intelligit per maledictum fieri, pati pro nobis & ſolvere debitum noſtrum, juxta illa verba ſequentia: *Quia ſcriptum eſt: maledictus omnis qui pendet in ligno: ut in gentibus benedictio Abrahæ fieret in Chriſto Jeſu.* Qua quidem ſententia Doctor Gentium docet Chriſtum paſſum non ſolum pro Judæis, ſed & pro Gentilibus, & ſolviſſe omnium & ſingulorum debitum. Unde ad Coloſſ. 2. 13. & 14. ait: *Et vos cum mortui eſſetis in delictis, & præputio carnis veſtræ, convivificavit cum illo, donans vobis omnia delicta: delens quod adverſus nos erat Chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipſum tulit de medio, affigens illud cruci: & expolians principatus & poteſtates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in ſemetipſo*: Igitur Chriſtus non delevit peccata noſtra, ſolum exemplum virtutum nobis præbendo, ſive etiam obtinendo a Patre ut proſit nobis fides, ſicut ſomniant Sociniani, ſed delevit affigendo chirographum cruci, id eſt, vere pro nobis patiendo; ſua enim paſſione expoliavit, teſte Apoſtolo, principes tenebrarum qui vinctum tenebant hominem morti obſtrictum.

Tertio: 1. ad Tim. 2. 6. 8. eodem modo, immo & clarius ſe explicat S. Paulus circa idem momentum. *Unus enim*, inquit, *Dominus, unus Mediator Dei & hominum homo Chriſtus Jeſus, qui dedit redemptionem ſemetipſum pro nobis.* Igitur loco noſtro ſe ſubſtituit ad ſatisfaciendum Patri tamquam ſponſor. Ita expreſſe idem Apoſtolus ad Hebr. 7. 23. his verbis: *In tantum melioris Teſtamenti ſponſor factus eſt Jeſus ... ſemper vivens ad interpellandum pro nobis.*

Quarto: Percelebris eſt ſententia Principis Apoſtolorum: nam Epiſt. 1. cap. 2. 23. hortatur Chriſtianos, ut exemplo Chriſti qui acerbiſſima pro nobis tulit cum magna patientia, ita & nos æquo & libenti animo adverſa ſubſtineamus. *Qui cum* inquit, *malediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem judicanti ſe injuſte: Qui peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum: ut peccatis mortui, juſtitiæ vivamus, cujus livore ſanati eſtis.* Igitur ex D. Petro vere Chriſtus paſſus eſt pro nobis tamquam fide juſſor, & ſic explicat locum Iſaiæ ſupra relatum; ita ut non remaneant in ore Socinianorum redargutiones. Quod & confirmat ſanctus Joannes Evangeliſta 1. Epiſt. cap. 2. 2. his verbis de Chriſto: *Ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris; non pro noſtris autem tantum, ſed & etiam pro totius mundi.*

Probatio, ex Patribus.

ILLE loco noſtro ſe ſubſtituit ut Patri æterno ſatisfaceret, qui de facto eo venit fine, ut ſolveret pro nobis pretium; Atqui Chriſtus venit in mundum eo potiſſimum fine, ut debita noſtra ſolveret: Ergo &c. Probatur minor ex ſententiis Patrum.

Baſilius in Pſalm. 48. pag. 380. explicans illa verba: *Frater non redimit, redimet homo*, ait: *Ne igitur fratrem quæras, qui redimat, ſed eum qui naturam tuam ſuperat: neque merum hominem; ſed hominem Deum Jeſum Chriſtum: qui & ſolus poteſt dare propitiationem Deo pro omnibus nobis.*

Ambroſius adſtipulatur; interpretans eum-

eumdem Pſalmiſtæ locum, ait: *Ipſe eſt ſolus qui redimet hominem, vincens pietate Germanos, quia pro alienis ſanguinem ſuum fudit*. Eodem modo explicat Prophetam Auguſtinus, & Paulinus in Epiſt. 4. ad Severum: Igitur falſum eſt quod dicunt Sociniani, nempe Chriſtum pro nobis non ſatisfeciſſe, & fidem peccatoris ſufficere ad reconciliationem.

S. Athanaſius totam iſtam definit quæſtionem Lib. de Incarnat. pag. 42. his verbis de Chriſto: " Qui cum Verbum „ ſit Patris, & ſupra omnes, ex conſe„ quenti ſolus iſtaurare poterat univerſa, „ & pro omnibus pati. „ Igitur vere paſſus eſt pro nobis tamquam fidejuſſor ſolvendo noſtrum debitum. Ita concludit Magnus Leo, Serm. 2. " Ipſum, *inquit*, „ effectum miſericordiæ ſuæ, quam re„ ſtitutioni impendebat humanæ, ſola „ exequi poterat virtute deitatis, ut „ creaturam ad imaginem Dei conditam „ a jugo diræ dominationis erueret. „

Ex his omnibus ſequitur iſtud a conglobatis argumentum: Ille vere ſe conſtituit pro nobis vadem, qui in hoc venit ut diſſolveret opera diaboli, ut eſſet & propitiatio, & pretium pro nobis, ut ſatisfaceret Patri ad apices juris; denique ut peccata noſtra deleret ſuſcipiendo pœnam. Atqui & ex Scriptura, & ex SS. Patribus, ea de cauſa Filius Dei incarnatus eſt & venit in mundum: Igitur vere ſatisfecit pro nobis ut ſponſor.

Fit ſatis objectionibus Socinianorum.

OBIICIUNT I. Locus Iſaiæ non probat Chriſtum paſſum fuiſſe pro hominibus; nam verbum hebraicum ambiguum eſt, nec ſignificat tuliſſe languores, ſed abſtuliſſe peccata, quæ duo diverſa ſunt: enim vero Deus Pater aufert peccata hominum condonando, ſed non patiendo: Ergo &c.

Reſpondeo I. ad iſtud & alia Socinianorum argumenta, hæc non haberi in editione Vulgatæ, quam Eccleſia declaravit authenticam, unde perperam ut mos Hæreticorum eſt, Scripturam in ſiniſtros detorquent ſenſus, modo ad codices Hebraicos, modo etiam ad Græcos confugiendo.

Reſpondeo diſtinguendo: Chriſtus abſtulit peccata ſuſcipiendo pœnam pro illis debitam, concedo: ſecus, nego. Hæc verba Iſaiæ ſubſequentia ſufficienter declarant, quum dicit de Chriſto: *Vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra... livore ejus ſanati ſumus*. Et ut interpretatur B. Petrus; *Peccata noſtra*, ait, *ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum, ut peccatis mortui vivamus, cujus livore ſanati eſtis*.

Ad exemplum nego paritatem. Enim vero Pater æternus neque incarnatus eſt, neque pro nobis paſſus: unde eſt cauſa juſtificationis noſtræ ſolum efficiens phyſica, & ut gratiam infundens, Chriſtus vero meritoria.

Inſtant: Chriſtus paſſus eſt propter delicta noſtra, ea ſcilicet patienter diſſimulando, ut nos ad pœnitentiam expectet, ita pariter Deus Exodi 32. 6. illa pati dicitur: ait enim Moyſes. *Dominator Domine Deus, miſericors & clemens, patiens, & multa miſerationis, ac verax, qui cuſtodis miſericordiam in millia: qui aufers iniquitatem & ſcelera atque peccata*. Igitur ſimiliter Chriſtus abſtulit peccata, videlicet ea diſſimulando, tum & viam pœnitentiæ documentis patientiæ operando.

Reſpondeo negando paritatem: Chriſtus enim nedum virtutum exemplo, ſed & ſolvendo debitum delevit peccatum. Quis autem dixerit Patrem ſic peccata delere, cum ſit & fuerit & erit ſemper impaſſibilis?

Inſiſtunt: Quando dicitur Chriſtum noſtros pertuliſſe languores, ſenſus eſt ipſum ſanaſſe infirmos: Ita interpretatur Iſaiam Matthæus, cap. 8. 16. his verbis: *Veſpere autem facto, obtulerunt ei multos dæmonia habentes, & ejiciebat ſpiritus verbo: & omnes male habentes curavit: ut adimpleretur quod dictum eſt per Iſaiam dicentem: Ipſe infirmitates noſtras accepit: & ægrotationes noſtras portavit*. Igitur ſenſus Iſaiæ ex Matthæo eſt, Chriſtum quidem portaſſe languores noſtros ſanando peccatores, minime vero patiendo, ſicut Medicus dicitur eos portare non quidem patiendo, ſed curando ægritudines.

Reſpondeo diſtinguendo: Senſus eſt inadequatus, concedo: adæquatus, nego. Duo prædixit Iſaias de Chriſto, nempe ipſum ſuſcepturum infirmitates ſanando, quod quidem beneficium fuit executioni mandatum, quatenus pertranſivit be-

Digitized by Google

neſaciendo : alterum vero , eumdem ſuſcepturum pœnas primario & principaliter ad ſatisfaciendum pro nobis , juxta illud ejuſdem Prophetæ : *Vulneratus eſt propter iniquitates noſtras* . Quis , inquam , dicet Medicum ſanare vulnus ſibi ipſi per punctionem & dilacerationem infligendo? Igitur hoc intelligi debet de eo qui ſe loco prævaricatoris ſubſtituit ad ſatisfaciendum.

Reponunt : Verba S. Pauli ex Epiſtol. 2, ad Cor. non ſignificant Chriſtum factum eſſe pro nobis peccatum ſeu hoſtiam pro peccatis , luendo pro nobis pœnas , ſed quod peccator ipſe habitus ſit a Judæis , juxta illud Marc. 15. 28. *Et cum iniquis reputatus eſt*. Ergo &c.

Reſpondeo negando Antecedens, quandoquidem Scripturæ dicunt Chriſtum affixiſſe peccata noſtra ligno crucis, id eſt, ut explicat Iſaias : *Poſuit in eo iniquitatem omnium noſtrum ;* hoc eſt , pœnas noſtrarum iniquitatum . Ex quo patet ab ipſo Patre traditum morti; unde diſtinguo: verba Evangelii ; *& cum iniquis reputatus eſt* , id eſt , a Judæis habitus eſt per contumeliam ut verus peccator, concedo: id eſt, pœnas peccatorum noſtrorum non pertulit , nego . In eodem ſenſu dicitur factus maledictum. Duo igitur diſtinguenda ſunt, nempe quod Chriſtus cum ſceleratis reputatus ſit propter ſuum erga nos amorem, quantum ad perpeſſionem dolorum : alio modo a Judæis, quantum ad calumniam, in eo quod illum reputaverint ut ſeductorem & Dei inimicum.

Replicant : Verbum *ſponſor* , in Epiſt. ad Hebr. poſitum, ſignificat ſolum Chriſtum novum fœdus iniiſſe pro nobis cum Patre . Ita interpretatur Div. Thomas in capit. 7. ad Hebr. lect. 4. his verbis: " Et „ ideo oportuit , ut ſuperveniret alius „ Sacerdos , qui eſſet ſponſor , id eſt , „ promiſſor melioris Teſtamenti , & melioris pacti, quia de bonis ſpiritualibus „ & ſtabilibus . Et hic eſt Jeſus . Jerem. 31. 32. *Feriam domui Iſrael & domui Juda fœdus novum* .

Reſpondeo diſtinguendo : Verba S. Pauli ſignificat novum fœdus ineundum per ſanguinis effuſionem & rigoroſam ſatisfactionem , concedo : ſecus nego . Apoſtolus eſt ſui ipſius interpres capit. 9. *Ideo* , inquit , *novi Teſtamenti Mediator eſt* , *ut* , *morte intercedente* , *in redemptionem earum prævaricationum quæ erant ſub priori Teſtamento repromiſſionem accipiant qui vocati ſunt hæreditatis æternæ* . Divus Thomas ibidem eodem modo ſe explicat his verbis : " Non enim obtulit pro peccatis ſuis , „ *Chriſtus* , ſed tantum pro noſtris . „ Iſaiæ 4. *Vulneratus eſt propter iniquitates noſtras*.

Reponunt : Hebr. 9. 27. habetur : *Quemadmodum ſtatutum eſt hominibus ſemel mori* , *poſt hoc autem judicium : ſic & Chriſtus oblatus eſt ad multorum exhaurienda peccata* : *Secundo* , *ſine peccato apparebit expectantibus ſe* , *in ſalutem*: Igitur ſolum dabit Chriſtus ſalutem in ſecundo adventu; adeoque non vere ſalutem operatus eſt patiendo pro nobis.

Reſpondeo diſtinguendo conſequens: Chriſtus in ſecundo adventu dabit ſalutem conſummatam animæ & corpori , non amplius patiendo , ſed tamquam juſtus præmiator unicuique quod ſuum erit retribuendo, concedo: non operatus eſt ſalutem ut ſic, quando oblatus eſt pro nobis, nego. Apoſtolus ibidem v. 14. eſt ſui ipſius interpres , his verbis : *Quanto magis ſanguis Chriſti*, *qui per Spiritum ſanctum ſemetipſum obtulit Deo* , *emundabit conſcientiam noſtram ab operibus mortuis*.

Perſiſtunt : Verba ſancti Petri ſecundum Græcum ſignificant Chriſtum non tuliſſe, ſed deleviſſe peccata : Igitur non poteſt ex hoc inferri Chriſtum paſſum fuiſſe pro nobis in ſemeipſo.

Reſpondeo , Vulgatam dicere Chriſtum pertuliſſe peccata noſtra in corpore ſuo ſuper lignum. Unde diſtinguo: ſecundum verſionem Græcam delevit luendo pœnas pro nobis, concedo: nam etiam ex illa Verſione ejus livore ſanati ſumus; ſecus, nego. Nec poteſt alius aſſignari legitimus ſenſus, quandoquidem S. Petrus ipſe explicat & interpretatur Iſaiam.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Chriſtus ſe pro nobis ſponſorem ſatisfaciendo exhibuit.

PRIMO : Hoc ipſum colligitur ex veteri Teſtamento, maxime cum Sacerdos magnus aſpergeret ſanguine vitulæ populum in ſignum redemptionis Chriſti ſan-

ſanguinis effuſione faciendæ : hinc Iſa. 53. 4. habetur: *Livore ejus ſanati ſumus* : quam quidem ſententiam S. Petrus Epiſt. 1. cap. 2. explicat vel iiſdem terminis de redemptione per Chriſtum : Igitur Chriſtus ſe exhibuit pro nobis vadem & ſponſorem, quippe qui pro nobis ſolverit debitum.

Secundo : Sic docent Patres; in primis Baſilius in Pſal. 48. pag. 380. Ambroſius in eumdem Pſalmum . Sed inter omnes Athanaſius Lib. de Incarn. pag. 42.

Tertio: Ratio ſuffragatur: officium Mediatoris eſt ſolvere pretium , quod debitor reddere non poteſt : Sed Chriſtus ſic pro nobis debita ſolvit : juxta illud 1. Cor. 6. 20. *Empti enim eſtis pretio magno : glorificate & portate Deum in corpore veſtro*. Ergo &c.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM ET EXPLICATIONUM.

PRIMO : Incaſſum in adulterinos ſenſus Sociniani Scripturam ſacram detorquent. Quis enim cordatus dixerit languores noſtros non alio modo tuliſſe quam condonando peccata , ſicut Pater nobis remittit ? numquid Pater ea abſtulit patiendo, ſicut Chriſtus qui moriendo meruit nobis vitam æternam?

Secundo : Neque magis proficiunt dicendo Chriſtum noſtros portaſſe languores ſanando infirmos; namque multo plura fecit , cum & ipſam animam ſua paſſione a morte æterna & a peccatis liberaverit.

Tertio demum : Chriſtus factus eſt pro nobis peccatum , non dubio-procul peccando ; ſed peccata abſtergendo : quia vero morte ſua nos cum Deo reconciliavit; in hoc ſenſu fœdus cum Patre pro nobis iniit, juxta illud Iſa. 53. 5. *Diſciplina pacis noſtræ ſuper eum , & livore ejus ſanati ſumus*.

ARTICULUS SECUNDUS.

Utrum Chriſtus ſatisfecerit pro nobis ut Mediator?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

Probatur rationibus Theologicis.

PRÆNOTANDUM eſt Mediatorem ſumi multipliciter, I. Pro unione duarum naturarum in una perſona quæ eſt veluti medium quo Filius Dei ima ſummis univit. Ita paſſim Patres. II. Pro arbitro qui diſcernit & judicat cauſam partium. In hoc ſenſu Ambroſius in cap. 2. 1. ad Timot. Chriſtum vocat Mediatorem. III. Referendo pacta & conditiones partium: ſic Internuntii dici poſſunt Mediatores , & in eodem ſenſu Moyſes Deuteronomii 5. vocatur ſequeſter inter Deum & populum , quod quidem beneficium præſtantiori modo Chriſto convenit, nam Malach. 3. & Hebræorum 12. dicitur Mediator novi Teſtamenti . IV. Orando & ſupplicando pro una parte apud alteram ; ſic 1. Joannis 2. Chriſtus dicitur Advocatus noſter . V. Denique ſolvendo & ſatisfaciendo uni parti pro altera . Chriſtus eſt Mediator omnibus his modis , ſed caput controverſiæ procedit de quinto modo contra Socinianos, qui eo dumtaxat ſenſu vocant Chriſtum Mediatorem , quia oravit & adhuc interpellat pro nobis apud Patrem . Alii adhuc errores circa idem momentum circumferuntur . Franciſcus Scantarus tenet in libro de Trinitate & Mediatore contra Tigurinos , & alibi , Chriſtum eſſe Mediatorem ſolum ratione humanitatis . Oſiander e contra eſſe ſolum ratione divinitatis, quæ quidem opinio etiam propugnatur a Calvino : nam in epiſt. ad Polonos in publico colloquio ita ſcribi juſſit : Et Pontifex & Sacerdos divina natura , ſacrificium vero humanum . Quibus verbis contendit Chriſtum eſſe Mediatorem non præciſe ut hominem , ſed ſpecialiter ut Deum . Jam veniamus ad probationem.

Prima ratio: Ille pro nobis ſatisfecit ut Mediator, qui Deum iratum contra nos placavit, & ſolvit debitum ſe dando pro

nobis in piaculum : Atqui hæc omnia præſtitit Chriſtus : Igitur vere ſatisfecit ut Mediator . Major patet , nam ex Apoſtolo Epheſ. 2. cap. 3. *Eramus natura filii iræ* . Et ad Galat. 3. 10. *Quicumque ex operibus legis ſunt , ſub maledicto ſunt* . Deus autem ab omni tempore voluit pro peccatis ſatisfactionem ; unde Levit. 5. 6. habetur : *Orabitque pro ea Sacerdos & pro peccato ejus*: Hebraice & græce : *Propitium Deum faciet Sacerdos pro peccato ejus*, nempe per ſacrificium quod pro peccatis offerebatur, ut ibidem refertur , unde Pſal. 77. 83. legitur : *Ipſe autem eſt miſericors & propitius fiet peccatis eorum* : quæ quidem verba deſignant veram indignationem Dei contra peccatores ; & ideo placari debuit Dominus per ſatisfactionem . Probatur minor : Rom. 3. 24. habetur : *Juſtificati gratis per gratiam ipſius , per redemptionem quæ eſt in Chriſto Jeſu , quem propoſuit Deus propitiationem* : Græce, Victimam ad placandum Deum : Et 1. Joannis 2. 2. *Ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris , non pro noſtris autem tantum , ſed etiam pro totius mundi*: Ergo &c.

Secunda : Ille ſatisfecit vere pro nobis ut Mediator , qui morte ſua nos Deo Patri reconciliavit: Atqui Chriſtus morte ſua nos Deo Patri reconcilivit , juxta illud Rom. 5. 10. *Cum inimici eſſemus , reconciliati ſumus per mortem Filii ejus*. Rurſus Eph. 2. 13. *Nunc autem in Chriſto Jeſu , vos , qui aliquando eratis longe , facti eſtis prope in ſanguine Chriſti . Ipſe enim eſt pax noſtra , qui fecit utraque unum & medium parietem maceriæ ſolvens , inimicitias in carne ſua* . Tum ad Coloſſ. 1. 19. *In ipſo complacuit omnem plenitudinem inhabitare , & per eum reconciliare omnia in ipſum , pacificans per ſanguinem Crucis ejus , ſive quæ in terris , ſive quæ in cœlis ſunt . Et vos cum eſſetis aliquando alienati & inimici ſenſu in operibus malis : nunc autem reconciliavit in corpore carnis ejus per mortem , exhibere vos ſanctos & immaculatos* : Ergo &c.

Tertia : Ille vere ſatisfecit pro nobis ut Mediator , qui non ſolum pro nobis deprecatus eſt , verum etiam dedit pretium redemptionis noſtræ : Atqui Chriſtus ita ſe geſſit pro nobis , juxta illud 1. ad Tim. 5.2. 5. *Unus enim Deus , unus & Mediator Dei & hominum , homo Chriſtus Jeſus, qui dedit redemptionem*. Græce , *Redemptionis pretium ſemetipſum* . Et iſtud Hebr. 9. 15. *Ideo novi Teſtamenti Mediator eſt , ut morte intercedente in earum prævaricationum , quæ erant ſub priori Teſtamento , repromiſſionem accipiant qui vocati ſunt ſanctæ hereditatis* . Tum cap. 12. 24. Paulus ait : *Mediatorem Jeſum , & ſanguinis aſperſionem melius loquentem quam Abel*. Eo loci alludit ad ſanguinem victimarum , quo aſpergebatur populus Judaicus ad emundationem macularum legalium , ut legitur Exodi 29. v. 26. Ergo &c. Et ſubdit efficacius loqui quam vel ipſius Abel ſanguinem , qui fuit ejus pretioſi ſanguinis effundendi typus.

Concinunt Patres Græci & Latini .

DUO ſimul ex Patribus utriuſque Eccleſiæ colligere eſt ; ſcilicet & Chriſtum eſſe hominum Mediatorem , & eſſe per ſatisfactionem pro nobis.

Patres Græci .

PRIMUS eſt Athanaſius , qui in libro de natura humana ſuſcepta ſic loquitur : " Verus Deus eſt Filius , & antequam „ homo fieret , & poſtquam factus eſt „ Mediator Dei & hominum homo Jeſus Chriſtus unitus Patri ſecundum „ ſpiritum , nobis vero ſecundum car„nem : Atque ita Mediatoris partibus „ functus eſt inter Deum & homines , „ qui non ſolum homo eſt , ſed etiam „ Deus . " Idem dicit Baſilius Libro 4. contra Eunomium.

Epiphanius ſic ſcribit in Anchorato, nu" mero 44. Vides quemadmodum ipſum „ hominem eſſe declarat , non tamen nu„dum ac ſimplicem . Nam quando Dei „ & hominum Mediator dicitur , ideo „ dicitur , quia inter utramque partem „ Mediator eſt apud Patrem ſuum. „ Similia dicit Chryſoſtomus in primam ad Timotheum : Cyrillus Alexand. in Joannem, pag. 102.

Theodoretus clare explicat myſterium ; explanans enim illa Pauli verba : *Unus Deus & unus Mediator Dei & hominum Chriſtus Jeſus , qui ſeipſum dedit redemptionem pro omnibus* ; ait : " Sed & ipſum „ quoque nomen Mediatoris , divinita„tis,

„ tis, ibi & humanitatis exprimendæ „ vim habet; non enim tamquam Deus „ ſolum exiſtens Mediator eſt dictus. „ Nam quomodo Mediatoris inter nos & „ Deum partes impleret, nihil habens „ noſtrum? Verum quoniam Deus eſt, „ poteſt conjunctus eſſe, eadem cum illo „ poteſtate præditus; & ut homo eſt, „ nobis conſociatur, ſiquidem ſervi for- „ mam ſuſcepit ex nobis: Ergo &c.

Ex Patribus illis Filius Dei formam ſervi accepit ut munia impleret Mediatoris: Sed ex Apoſtolo formam ſervi accepit ut ſe pro nobis exinaniret; & ex Patribus in aliis locis citatis, ut pro nobis patiendo ſatisfaceret: Igitur fuit Mediator ſatisfaciendo.

Patres Latini.

TERTULLIANUS Lib. de reſurrectione carnis, capit. 51. pag. 419. ſic loquitur de Chriſto: " Hic ſequeſter Dei atque ho- „ minum appellatus, ex utriuſque partis „ depoſito commiſſo ſibi, carnis quoque „ depoſitum ſervat in ſemetipſo, arrha- „ bonem ſummæ totius. Quemadmodum „ enim nobis arrhabonem ſpiritus reli- „ quit, ita & a nobis arrhabonem carnis „ accepit, vexit in cœlum pignus totius „ ſummæ illuc quoque redigendæ. „ Ex eodem ſæculo tertio Cyprianus, Libr. 2. teſtimoniorum adverſus Judæos: Novatianus, Libr. de Trin. capit. 14. Lactantius, Lib. 4. cap. 25. eamdem confirmat veritatem, ſicut & ex quarto ſæculo Hilarius ſub initium libri noni de Trinitate.

S. Auguſtinus fuſe tractat & probat hanc veritatem variis in locis, nempe Lib. 10. Confeſſ. cap. 43. Epiſt. 59. ad Paulinum, præcipue vero Libr. 10. de civit. Dei, capit. 20. his verbis: " Unde verus ille „ Mediator, in quantum formam ſervi „ accipiens, Mediator effectus eſt Dei & „ hominum, cum in forma Dei ſacrifi- „ cium cum Patre ſumat, cum quo unus „ eſt Deus, tamen in forma ſervi maluit „ eſſe. „ Idem paſſim docet Fulgentius in operibus ad Traſimundum; item ſanctus Leo & alii.

Ex Patribus Latinis, Chriſtus extitit Mediator inter Deum & homines, & quidem ſeipſum offerendo in ſacrificium ad ſatisfaciendum pro eis. Igitur vere fuit Mediator ſatisfaciendo.

CONCLUSIO SECUNDA.

Chriſtus eſt Mediator, non ſolum ut homo, ut poſuit Scantarus, neque formaliter ut Deus, ut poſuit Calvinus cum ſuis: Sed ut Perſona divina ut ſubſiſtens in natura humana. Ita Patres modo citati.

Probatur prima pars, I. ex Scriptura; namque Actuum 20. 28. Chriſtus dicitur Deus, & Eccleſiam acquiſiviſſe ſanguine proprio. 1. Cor. 2. 8. Dominus gloriæ dicitur crucifixus. Tum ad Philipp. 2. 6. *Qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinanivit:* Igitur perſona ut humiliata in natura humana munere Mediatoris fungebatur. Secundo, ex Auguſtino in Enchir. capit. 108. & præcipue in homilia de ovibus, capit. 12. his verbis: " Non Mediator homo præter deitatem: „ non Mediator Deus præter humanita- „ tem. Ecce Mediator: divinitas ſine „ humanitate non eſt mediatrix. „ Tum S. Leo Serm. 1. pagin. 39. de Nativ. Domini: " Niſi enim eſſet Deus verus, non „ adferret remedium: niſi eſſet homo ve- „ rus, non præberet exemplum. „ III. Chriſtus ut homo non ſatisfaceret infinite; neque adæquate: Igitur non eſt Mediator ſolum ut homo: tum quia ſi hoc foret, adventus Chriſti non fuiſſet neceſſarius, quandoquidem purus homo gratiis ornatus potuiſſet ſatisfacere, quod eſt contra Patres.

Probatur ſecunda pars: I. ex Scriptura, 1. ad Tim. 2. 5. habetur: *Unus enim Deus, unus & Mediator Dei & hominum, homo Chriſtus Jeſus.* Addit Apoſtolus *homo*, ut oſtenderet Chriſtum eſſe Mediatorem non formaliter ut Deum, ſed ut Deum ſubſiſtentem in natura humana. Ita Auguſtinus jam citatus. Rurſus, in Pſ. 29. II. ex ſexta Synodo contra Monothelitas damnatos eo quod dicerent unam in Chriſto operationem a duabus naturis promanantem, & quidem formaliter a divina: unde ponere Chriſtum eſſe Mediatorem formaliter ut Deum, eſt collimare cum Monothelitis. III. ratione ſancti Cyrilli, qui in Apol. pro decimo contra Neſtorium anathematiſmo, ait Chriſtum eſſe Mediatorem ſimul & Pontificem, qui & ora-

& oravit pro hominibus, & pro nobis ſeipſum obtulit in pretium: " Quando „ autem factus eſt homo *Filius Dei*, vo- „ catus eſt & Pontifex, non quod majo- „ ri Deo offerret ſacrificium, ſed ſibi ipſi „ & Patri fidei noſtræ confeſſionem pro- „ curatorem.... Itaque inde ipſum ſacri- „ ficantem ſecundum humanitatem, con- „ fidentem autem *in cœlis*, ut Deum. „ Sed Chriſtus oravit formaliter ut homo, & ut ſic oblatus eſt: Igitur & Mediator fuit Filius Dei ſolum ut ſubſiſtens in natura humana.

Probatur tertia pars: Filius Dei eſt Mediator formaliter ut Chriſtus: Sed eſt formaliter Chriſtus ut Deus incarnatus & ſubſiſtens in natura humana. Ergo &c.

Solvuntur objectiones Socinianorum contra primam concluſionem.

Objiciunt, & dicunt, Deum non eſſe contra genus humanum iratum; licet homines peccando fiant inimici. Igitur Chriſtus non reconciliavit homines pro eis ſatisfaciendo.

Probatur Ant. I. Non Chriſtus, ſed Deus ipſe reconciliavit ſibi homines, juxta illud Rom. 8. 32. *Proprio Filio ſuo non pepercit* Deus, *ſed pro nobis omnibus tradidit illum*. II. idem habetur 2. Cor. 5. 9. & verſ. 19. legitur: *Deus erat in Chriſto mundum reconcilians ſibi, non reputans illis delicta ipſorum*: Igitur non exegit ſatisfactionem, cum reconciliaverit ſolum non reputando peccata. III. Nuſquam legitur in Scripturis Deum reconciliari nobis, ſed nos reconciliare. IV. Quando Epheſ. 2. 13. & Coloſſ. 1. 2. ſermo habetur de mutuis inimicitiis, non loquitur Apoſtolus de inimicitia quæ intercedat inter Deum & homines, ſed de Judæis & Gentilibus, inter quos erat pro vocatione ad fidem lucta.

Reſpondeo negando antecedens: nam Epheſ. 2. verſ. 3. habetur: *Eramus natura filii iræ*, & hoc momentum ſufficienter probatum manet ex primo articulo.

Ad primam probationem diſtinguo: Deus reconciliavit homines mittendo Filium ad placandam ſuam juſtitiam, concedo: ſecus, nego. Ubique enim habetur Deum eſſe contra homines iratum; & 2. Cor. 5. verſ. 18, & 19. mentio fit de duplici reconciliatione, altera Dei, qui ſe convertit ad hominem: altera hominis, qui viciſſim ſe convertit ad Deum. Unde Zach. 1. Deus ſic alloquitur peccatores: *Convertimini ad me, ait Dominus exercituum, & convertar ad vos*. Ad ſecundam probationem diſtinguo: Deus reconciliavit homines non imputando peccata, quia Chriſtus deleverat in cruce chirographum mortis, concedo: ea relaxando per puram condonationem extrinſecam, nego. Patet enim ex dictis, & patebit ex dicendis Chriſtum vere ſatisfeciſſe pro nobis. Ad tertiam probationem patet utique ſolutio ex dictis. Ad quartam diſtinguo: erat lucta inter Judæos & Gentiles, & etiam inter homines peccatores & Deum, concedo: ſecus, nego. Hoc quidem ſufficienter denotant textus allati de ira Dei.

Reponunt: Chriſtus non factus eſt pro nobis propitiatio ſatisfaciendo, ſed viam ſalutis oſtendendo, & hoc propter benevolentiam, ut declararet ſe eſſe apud Patrem noſtrum protectorem, quo modo arcæ opertorium dicitur propitiatorium Exod. 25. 22. Ergo &c.

Reſpondeo negando Antecedens propter rationes ſupra allatas. Ad probationem diſtinguo: Opertorium dicebatur propitiatorium, quia ibi Deus reddebat oracula pacis & reconciliationis poſt oblationem victimarum, quæ prope fiebat ad expianda peccata, concedo: & hæc immolatio erat typus Chriſti immolandi pro nobis, unde hoc facit contra Socinianos: ſecus, nego.

Replicant: Moyſes ad Gal. 3. 15. dicitur Mediator, & tamen non ſatisfecit pro nobis: Igitur nec Chriſtus, maxime quia Jerem. 51. verſ. 24. dicitur: *Et annuntiabitur fœdus novum, & miſericordia*.

Reſpondeo diſtinguendo: Moyſes dicitur Mediator improprie, id eſt, internuntius Dei manifeſtans ejus voluntates, concedo: ceteri Prophetæ in iſto ſenſu erant Mediatores: proprie, nego; nam, teſte Apoſtolo: *Unus Mediator Dei & hominum Chriſtus Jeſus*; & hoc ſanguinis effuſione, ut habetur Hebr. 9. Opus autem redemptionis dicitur miſericordiæ & juſtitiæ ſimul prodigium & miraculum; miſericordiæ quidem, quia Deus Pater ex miſe-

miſericordia miſit Filium ſuum; juſtitiæ vero quatenus Filius vere ſatisfecit.

Proponuntur objectiones Scantari.

OBJICIT: Rom. 5. 15. habetur: *Si enim unius delicto multi mortui ſunt: multo magis gratia Dei & donum in gratia unius hominis Jeſu Chriſti in plures abundavit.* Et 1. Cor. 15. 21. *Quoniam quidem per hominem mors, & per hominem reſurrectio mortuorum.* Igitur Chriſtus ſolum ut homo eſt Mediator.

Reſpondeo diſtinguendo: Chriſtus ut homo Deus, eſt Mediator, concedo: ut purus homo, nego. Nam Mediator eſt Chriſtus; Chriſtus autem ſubſiſtit ſubſiſtentia Verbi: quia vero actiones ſpecificantur a principio immediato, nempe a natura humana, ideo Apoſtolus dicit; *Per hominem reſurrectio mortuorum.*

Inſtat: In epiſtola Agathonis, quæ lecta eſt in Synodo VI. generali, Act. 4. opus redemptionis non naturale, ſed perſonale dicitur. Igitur Chriſtus eſt Mediator ſolum ut homo.

Reſpondeo: Opus redemptionis dicitur perſonale in ſenſu oppoſito Monothelitarum, qui contendebant unicam eſſe in Chriſto operationem pro duabus naturis immediate a perſona promanantem, concedo; ſecus, nego. Agatho vult ſolum actiones ſpecificari a naturis, & multiplicari ſecundum naturarum multiplicationem; ex quo concludit duas eſſe in Chriſto operationes, quia opus non dicitur perſonale, ſed naturale, eo quod denominetur a natura. Unde licet ſint in Deo tres perſonæ, eſt tamen una operatio eſſentialis, quia eſt unica natura; in Chriſto non ſic: tot ſunt operationes, quot naturæ. Hinc opus redemptionis eſt naturale ſimul & perſonale; naturale quidem quatenus natura humana unita eſt Filio Dei, perſonale vero quia unio facta eſt in perſona, quocirca operatio Chriſti ut hominis procedebat ab homine ſimul & a Deo; ab homine eo quod humanitas eſſet principium ejus immediatum; a Verbo etiam quia natura humana operans ſubſiſtebat ſubſiſtentia divina.

Urget: Nemo poteſt eſſe Mediator reſpectu ſui ipſius: Sed ſi Chriſtus eſt Mediator ut Deus, cum ſit unus cum Patre & Spiritu ſancto, erit Mediator reſpectu ſui ipſius, quod eſt abſurdum: Igitur ſolum ut homo eſt Mediator. Sic aſſerit Magiſter Sentent. in 3. diſt. 19. dicens Chriſtum Mediatorem dici ſecundum humanitatem, non ſecundum divinitatem.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Si Chriſtus eſt Mediator ut ſubſiſtens in natura divina, erit reſpectu ſui ipſius Mediator, concedo: ſi ſolum ut ſubſiſtens in natura humana, nego. Eſt autem Mediator ſolum ut Filius Dei incarnatus. Ad Magiſtrum diſtinguo: Chriſtus non eſt Mediator ſecundum divinitatem formaliter & immediate, concedo: ſuppoſitaliter, & mediate, in quantum Filius Dei ſuſtentat naturam humanam, a qua procedunt immediate actiones Mediatoris, nego. Ita explicantur S. Bonaventura, & quidam alii Scholaſtici.

Inſiſtit: Chriſtus eatenus eſt Mediator, quatenus ſeipſum exinanivit, & formam ſervi accepit: Sed Chriſtus non eſt ſervus ſecundum divinitatem: Igitur nec Mediator.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Chriſtus non eſt ſervus ſervitute morali & vitioſa, concedo: naturali, ſubdiſtinguo; ratione ſui, concedo: ratione humanitatis aſſumptæ, nego. Triplex ſervitus diſtinguitur; altera moralis, altera politica ſeu legalis; altera vero naturalis: Prima eſt vitioſa & a peccato, juxta illud 2. Petri 2. 19. *Cum ipſi ſervi ſint corruptionis: a quo enim quis ſuperatus eſt, hujus & ſervus eſt*: Secunda ea eſt quæ contrahitur ſecundum diſpoſitionem juris, quo unus ſit ſervus alterius, puta bello, emptione, vel etiam ex nativitate a mancipio. Tertia fundatur in dependentia ſecundum eſſe & conſervari ab aliquo, cui conſequenter debetur honor & obſequium. Prima & ſecunda dicunt extraneitatem & privationem juris ad hereditatem: & nulla ex iſtis in Chriſto fuit, ut definivit Adrianus, & Concilium Francofurtenſe contra Felicem & Elipandum, qui dicebant Chriſtum eſſe Filium Dei adoptivum & extraneum, & in iſto ſenſu multi Patres negant in Chriſto ſervitutem. Tertia vero fuit in Chriſto, ratione humanitatis, juxta illud Iſa. 4. *Ecce ſervus meus ſuſcipiam eum.* Et illud ad Philip. 2. 7. *Formam ſervi accipien*. Ita Athanaſius Serm. 3. contra Aria-

Arianos, & Auguſtinus Epiſt. ubi de Chriſto ſi loquitur: " In qua infirmitate „ humanitatis non ſolum ſubditum, ſed „ etiam ſervum evidentiſſime confitemur: „ Ratio D. Thomæ eſt, quia Chriſtus ut homo dependet a Deo in eſſe & conſervari; igitur Patri debet famulari, immo ipſe dicit ſe veniſſe ut ipſius faceret voluntatem: Igitur Chriſtus non eſt ſervus ſecundum divinitatem, bene vero ſecundum humanitatem, tametſi ſubſiſtentia Verbi ſubſiſtentem, quia ſervitus non appellat ſupra perſonam, ſed ſupra naturam.

Reſpondetur Calvini objectionibus.

Objicit: Chriſtus eſt Mediator formaliter ut Deus: Ergo &c. Probatur Antec. Joan. 8. habetur: *Ego ponam animam meam*. Et 2. Cor. 5. 19. *Deus erat in Chriſto mundum reconcilians ſibi*. Rurſus Hebr. 4. *Habemus Pontificem qui penetravit cælos*. Et cap. 7. dicitur Pontifex ſine Patre: Sed ad ſolum Deum pertinet ponere animam, id eſt, illam a corpore ſolvere quando vult: ad ipſum ſolum utique ſpectat penetrare cœlos, & eſſe in terris ſine Patre: Igitur Chriſtus reduplicative ut Deus eſt Mediator.

Reſpondeo negando Antecedens. Ad primam probationem diſtinguo: Ad ſolum Deum pertinet diſponere de vita, penetrare cœlos, & operari miracula, tamquam ad cauſam principalem efficientem, concedo: ad cauſam inſtrumentalem phyſicam, & principalem meritoriam, nego. Tria ſunt in Chriſto diſtinguenda, & exponuntur a Sophronio in oratione ſua quæ legitur in ſexta Synodo generali act. 11. I. videlicet creare; II. miracula patrare, deinde orare, comedere, & ſimilia quæ naturæ humanæ conveniunt. Prima operatio convenit Chriſto reduplicative ut Deo; ſecunda quoque tamquam cauſæ principali phyſicæ: Attamen & Chriſto ut homini, in quantum humanitas erat inſtrumentum motum a divinitate ad operationes miraculoſas, quas utique poterat promereri Chriſtus: ſic oratione præmiſſa, meruit reſurrectionem Lazari. Ceteræ vero actiones erant quidem radicaliter a ſuppoſito divino, ſed formaliter & immediate ab humanitate.

Jam patet ſolutio ad omnia. Ad primum quidem, pertinebat ad Chriſtum ut hominem ponere animam ſuam, & penetrare cœlos ut ad cauſam divinitatis inſtrumentalem phyſicam, & ut principalem meritoriam: reconciliare vero formaliter ut Mediatorem, nam ſatisfecit ut homo Deus, ſeu ut Filius Dei incarnatus. Unde bene dicit Apoſtolus 2. Cor. 5. 19. *Deus erat in Chriſto*, id eſt, ſuſtentabat humanitatem, *mundum reconcilians ſibi*. Igitur reduplicative ut Deus non erat Mediator, ſed ut ſubſiſtens in natura humana, cujus ſupplebat ſubſiſtentiam. Hanc ſolutionem innuit Auguſtinus, tractatu 47. pag. 143. in Joan. maxime quoad primum, his verbis: " Cum caro animam „ poſuit, Chriſtus animam poſuit: & cum „ caro ut reſurgeret, animam ſumpſit, „ Chriſtus animam ſumpſit: Nec poteſta„ te carnis hoc factum eſt: ſed ejus qui „ & animam & carnem, ubi hæc adim„ plerentur, aſſumpſit. *Hoc*, inquit, *man„ datum accepi a Patre meo*. „ Ad ult. ve„ ro dico Chriſtum fuiſſe quidem ſine Pa„ tre in tempore, ſed non ſine matre; unde erat & verus Deus, & verus homo.

Inſtat: S. Auguſtinus in Enchir. ſic loquitur: *Nam neque liberaremur per unum Mediatorem & Dei & hominum, niſi eſſet & Deus*: Igitur Chriſtus fuit Mediator reduplicative ut Deus.

Reſpondeo diſtinguendo conſequens ut ſupra: Chriſtus eſt Mediator ut Deus, quatenus ſubſiſtens in natura humana, concedo: in divina, nego. Auguſtinus eſt ſui ipſius interpres, Lib. 9. de civit. Dei cap. 15. pag. 542. " Nec tamen ob „ hoc Mediator eſt, quia Verbum, ma„ xime quippe immortale & maxime „ beatum Verbum longe eſt a mortalibus „ miſeriis, ſed Mediator per quod homo. „

Inſiſtis: Actiones Chriſti dicuntur a Patribus Theandricæ: Igitur Chriſtus eſt Mediator reduplicative ut Deus.

Reſpondeo diſtinguendo: Actiones Chriſti dicuntur Theandricæ, quia a Verbo ſimul & a natura humana procedebant, concedo: quia a ſolo Verbo profluxerunt, nego: cum actiones ſint etiam ſuppoſitorum, ſufficit actiones procedere a natura humana hypoſtatice Verbo divino unita.

Reponit: Multi Patres dicunt Chriſtum fuiſſe Mediatorem Angelorum & hominum a mundo condito; unde ad Coloſſ. 1. dicitur,

citur, *Primogenitus omnis creaturæ*: ſed, inquit Calvinus, Chriſtus tunc non erat homo: Igitur eſt Mediator ſolum ut Deus.

Reſpondeo I. hanc opinionem ſapere Arianiſmum. Arius enim dicebat Verbum eſſe creaturam ante ceteras creaturas conditam, ut earum caput. Unde Calvinus lib. 2. inſtit. cap. 12. §. 4. ait: de Chriſto: *Fateor in primo creationis ordine, & integro naturæ ſtatu perfectum Angelis & hominibus fuiſſe caput. Qua ratione dicitur a Paulo: Primogenitus omnis creaturæ.*

Reſpondeo II. diſtinguendo: Chriſtus erat ab initio caput Angelorum ſuo imperio ſubjiciendorum, concedo; ut Mediator, pro quorum ſalute mortuus ſit, nego. Namque Angeli ut primum creati ſunt, elegerunt alii bonum, & ſubjici Verbo incarnando; alii vero malum, ſuperbiendo: Et citra moram illi in vitam æternam; iſti vero, qui in veritate non ſteterunt, in ignem æternum abierunt: Quia tamen Chriſtus Hierarchiarum ruinas prædeſtinatione & glorificatione Sanctorum implevit, ſecundum quid & lato modo poteſt dici etiam Mediator Angelorum, proprie vero omnium caput, quatenus illos ſubjecit Pater æternus Chriſto, ut illi famularentur, & ut Regi ſuo inſervirent, juxta illud Apoſtoli Hebr. 1. 6. *Et adorent eum omnes Angeli Dei.*

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Chriſtus ſatisfecit pro nobis ut Mediator.

PRIMO: Sic habetur Rom. 3. 24. his verbis: *Juſtificati gratis per gratiam ipſius, per redemptionem quæ eſt in Chriſto Jeſu.* Expreſſius 1. ad Tim. 2. 5. *Unus enim Deus, unus eſt Mediator Dei & hominum, homo Chriſtus Jeſus.*

Secundo: Concinunt Patres: Athanaſius in toto libro de natura ſuſcepta, Epiphanius in Anchorato n. 44. Auguſtinus Libr. 10. Conf. cap. 43. Rurſus Lib. 10. de civit. cap. 20.

Tertio: Ratio de hoc momento non una eſt. I. Quia Chriſtus Deum contra nos iratum placavit, ut habetur 1. Joan. 2. 2. II. Nos cum Deo Patre reconciliavit, juxta illud Epheſ. 2. 13. *Ipſe enim eſt pax noſtra, qui fecit utraque unum.* III. Quia ſatisfecit non pro ſe, quippe qui eſſet impeccabilis, ſed pro nobis, 1. ad Tim. 2.

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET RESPONSIONUM.

PRIMO: Ultro fatemur Deum eſſe qui reconciliat, ſed ut cauſam efficientem principalem gratiæ; tum & per Chriſtum, qui eſt cauſa inſtrumentalis phyſica, & meritoria primaria.

Secundo: Chriſtus viam quidem ſalutis ſuarum virtutum exemplo aperuit, ſed magis vi & energia ſacrificii ſui cruenti, ſolvendo in ara crucis debitum noſtrum.

Tertio: Quia vero ſatisfecit ut Verbum incarnatum, idcirco neque ut Deus ſolum, neque ut homo tantum, ſed ut Filius Dei ſubſiſtens in natura humana quam ſuſtentabat, fuit noſter Mediator.

ARTICULUS TERTIUS.

Utrum Chriſtus ſatisfecerit pro nobis ut Sacerdos?

SOCINIANI ſex abſurda ponunt, I. Sacerdotes fuiſſe inſtitutos ſolum ut eſſent Dei apud homines interpretes, & pro iiſdem deprecarentur Dominum, II. Chriſtum non fuiſſe veteris legis ſacrificiis prænuntiatum. III. Nec fuiſſe Sacerdotem, niſi ex quo in cœlum aſcendit. IV. Eumdem peccata noſtra ſolum improprie expiaſſe. V. Nec mortuum pro nobis. VI. Nec dediſſe pro peccatis noſtris pretium, quæ omnia fidei catholicæ ſunt oppoſita.

Suppono contra eos, Sacerdotes ea potiſſimum intentione inſtitutos fuiſſe, ut ſacrificia pro expiatione peccatorum offerrent: Ita expreſſe habetur Levit. 1. 2. his verbis: *Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: homo qui obtulerit ex vobis hoſtiam Domino de pecoribus...... ſi holocauſtum fuerit ejus oblatio ac de armento, maſculum immaculatum offeret ad oſtium Tabernaculi teſtimonii, ad placandum ſibi Dominum: ponetque manum ſuper caput hoſtiæ, & acceptibilis erit, atque in expiationem ejus proficiens, immolabitque vitulum coram Domino, & offerent filii Aaron Sacerdotes ſanguinem ejus.* Tum Hebr. 5. 1. legitur: *Omnis namque Pontifex ex hominibus aſſum-*

aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in his quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona & ſacrificia pro peccatis. Igitur Sacerdotes inſtituti ſunt ad ſacrificium offerendum pro peccatis, & quidem primario, ſecundario vero ut annuntient populis Dei voluntates & juſtificationes: nam in hoc differunt a Prophetis, quod iſti eſſent ſolum Dei internuntii & legis Prædicatores: alii vero non ſolum nuntii, ſed & Sacrificatores. Punctum igitur controverſiæ ad duo præcipue capita reducitur, nempe ut oſtendatur Socinianis Chriſtum verum fuiſſe in terris Sacerdotem: Deinde vero ſe obtuliſſe tamquam victimam in odorem ſuavitatis Deo pro peccatis noſtris. Unde ſit

SECTIO PRIMA.

Utrum Chriſtus fuerit verus in terris Sacerdos conſtitutus?

CONCLUSIO AFFIRMATIVA.

Probatio, ex Figuris.

Ille fuit vere Sacerdos in terris conſtitutus, quem talem denuntiabant figuræ, & quas implevit. Atqui figuræ veteris Teſtamenti innuebant Chriſtum Sacerdotem in terris, & in ipſo adimpletæ ſunt: Igitur vere fuit in terris Sacerdos, & manet talis in cœlis in æternum. Probatur minor multis momentis.

Prima figura eſt Melchiſedech, juxta illud Pſal. 109. 5. de Chriſto: *Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech*: Sed Melchiſedech fuit Sacerdos in terris; & ideo Sacerdos quia obtulit panem & vinum. Sic habetur Gen. cap. 14. *At vero Melchiſedech Rex Salem, proferens panem & vinum, erat enim Sacerdos Dei Altiſſimi*. Chriſtus hanc adimplevit figuram inſtituendo ſacram Euchariſtiam in pane & vino. Ergo &c.

Secunda figura exprimitur in Sacerdotibus veteris Legis, maxime in Aaron, ut habetur Exodi 28. & 29. ubi refertur ejus conſecratio. Et in toto libro Levitico, ſicut & Hebr. 7. 9. ubi legitur: *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur, &c.* Fuit autem Aaron conſtitutus Sacerdos antequam ingrederetur in Sancta Sanctorum: Igitur & Chriſtus antequam aſcenderet in cœlos, nam eſt perfecta relatio Chriſti ad Aaron, & hoc ex profeſſo explanat Apoſtolus in epiſtola ad Hebr. Unde cap. 7. 26. ſic loquitur de Chriſto: *Talis enim decebat ut nobis eſſet Pontifex, qui non habet neceſſitatem quotidie, quemadmodum Sacerdotes pro ſuis delictis hoſtias offerre, deinde pro populi, hoc enim fecit ſemel ſeipſum offerendo*. Quibus verbis Apoſtolus denunciat oblationem Chriſti ſubrogatam fuiſſe antiquæ legis oblationibus: Ergo &c.

Tertia figura eſt complexa, & varia Legis Moſaicæ ſacrificia, quæ Chriſtum præfigurabant, continet: Ejuſmodi victimas offerebant homines de ſuis bonis ut ſe reos agnoſcerent; & loco peccatoris ſubrogabatur victima immolanda, ut pœnam ſuſtineret pro peccatis debitam: unde & offerens victimam manus ſuper hoſtiam ponebat, ut habetur Levit. 1. jam citato, & cap. 4. verſ. 4. & 15. Quo quidem ritu declarabat peccator ſua peccata in victimam veluti transferri, quatenus pro peccatis commiſſis immolabatur: deinde confitebatur delicta, ut habetur cap. 16. 20. his verbis: *Poſtquam emundaverit Sanctuarium & Tabernaculum & Altare, tunc offerat hircum viventem: & poſita utraque manu ſuper caput ejus, confiteatur omnes iniquitates Iſrael, & univerſa delicta atque peccata eorum: quæ imprecans capiti ejus, emittet illum per hominem paratum, in deſertum. Cumque portaverit hircus omnes iniquitates eorum in terram ſolitariam, & dimiſſus fuerit in deſerto, revertetur Aaron in Tabernaculum teſtimonii... Rogabit tam pro ſe quam pro populo: & adipem, qui oblatus eſt pro peccatis, adolebit ſuper altare*. Imprecatio autem in capita victimarum tranſlatam ſignificabat pœnam peccati in victimarum translatam. Dicitur autem pro peccatis, ut oſtendatur victimas tunc fuiſſe oblatas non ſolum ad emundationem carnis, ſed & ſpiritus, quandoquidem ex inſtitutione Dei illa ſacrificia pro peccatis expiandis offerebantur.

Porro ſacrificia veteris legis quandoque fiebant extra caſtra, & publice: quandoque intra Sanctuarium & privatim: quædam ſolum ſemel in anno: quædam vero erant quotidiana & privata, ut propitiatoria & quæ ex agnis fiebant, ut habetur Levit. cap. 4. 34. capit. 2. 6. capit. 14. 2. &

2. & 12. Item quædam offerebantur pro levioribus peccatis, ut habetur Levit. 4. 4. de peccatis ignorantiæ: quædam etiam pro gravioribus, pro diſſimulatione v. g. alienæ blaſphemiæ, ut habetur Levit. 5. 1. Pro juramento in alterius damnum emiſſo, ut legitur ibidem cap. 6. 2. Pro ſtupro & adulterio, ut ibidem legitur cap. 19. 21. unde maxime allucinantur Sociniani dicendo, victimas non fuiſſe loco peccatorum ſubſtitutas, ſed oblatas fuiſſe tantum pro levioribus culpis: Atqui ejuſmodi figuræ Chriſtum adumbrabant, juxta illud Hebr. 10. 4. *Finis legis Chriſtus*. Et ibibem 8. 5. *Legis ſacrificia* vocantur umbræ futurorum. Item agniculi oblati in ſacrificiis privatis præfigurabant Chriſtum, qua de cauſa vocatur in Evangelio Agnus Dei qui tollit peccatum mundi. Denique ſacrificium publicum extra caſtra factum Chriſtus adimplevit in cruce; paſſus eſt enim, inquiunt Patres, extra urbem, ut homines intelligerent pro ſingulis hominibus mortuum & ſacrificatum.

Probatio ex ſententiis B. Pauli.

IDEM probatur ex ſententiis S. Pauli, quibus oſtendit Chriſtum fuiſſe & Sacerdotem inſtitutum, & munere functum fuiſſe in terris. Cap. 1. ad Hebr. verſ. 3. ſic loquitur de Chriſto: *Cum ſit ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus, portanſque omnia verbo virtutis ſuæ purgationem peccatorum faciens*. Tum cap. 9. 28. *Chriſtus ſemel oblatus eſt ad multorum exhaurienda peccata*. Quæ quidem verba tot jaculis confodiunt Socinianos. Nam Apoſt. dicit Chriſtum vere immolatum pro peccato. Cap. vero 10. Chriſtum ſic loquentem ad Patrem inducit v. 8. & 9. *Oblationes & holocautomata pro peccato noluiſti, nec placita ſunt tibi, quæ ſecundum legem offeruntur, tunc dixi: Ecce venio, ut faciam Deus voluntatem tuam .... Et omnis quidem Sacerdos præſto eſt quotidie miniſtrans, & eaſdem ſæpe offerens hoſtias, quæ numquam poſſunt auferre peccata: hic autem pro peccatis offerens hoſtiam, in ſempiternum ſedet in dextera .. ei ... una enim oblatione, conſummavit in ſempiternum ſanctificatos*. Denique ibidem, cap. 1. deſignat inſtitutionem Sacerdotii Chriſti verſ. 9. his verbis: *Dilexiſti juſtitiam, & odiſti iniquitatem: Propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo exultationis præ participibus tuis*. Quibus verbis oſtendit Chriſtum fuiſſe unctum Sacerdotem ceteris Sacerdotibus præcellentem. Athanaſius Orat. 3. contra Arianos ait Filium Dei fuiſſe factum Sacerdotem cum induit carnem, quam ceteri Græci vocant ejus Sacerdotii habitum, quia in ea oblatus eſt pro nobis: unde quando quidam Patres Latini dicunt Chriſtum fuiſſe Sacerdotem quum baptizatus eſt in Jordane, loquuntur de primo Sacerdotii munere ſeu exercitio.

Probatio, ex rationibus Theologicis.

ILLE fuit vere Sacerdos, qui obtulit ſacrificium & oblationem Deo vero tum in gratiarum actionem, tum in recognitionem ſupremi dominii, tum ad expianda peccata noſtra, tum denique ad gratias nobis a Patre obtinendas: Atqui ſacrificium quod Chriſtus in ara crucis obtulit continet virtutem omnium veteris legis ſacrificiorum, quæ propter iſta quatuor offerebantur, immo in immenſum ſuperavit: Et probatur. Sacrificium crucis erat infiniti valoris: Igitur eſt ſimul & Euchariſticum, & holocauſtum, & propitiatorium & impetratorium, adeoque non ſolum adæquans omnia veteris legis ſacrificia, verum etiam longe ſuperans. ut enarrat Apoſtolus Epiſt. ad Hebr.

Confirmatur ex variis ſacrificii Chriſti eximiis dotibus.

Prima antecellit omnem dignitatem & poteſtatem etiam Angelicam, quandoquidem, inquit divus Thomas hic q. 22. art. 1. Angeli fuerunt Miniſtri Sacerdotii ejus, ſecundum illud Matth. 4. 11. *Angeli acceſſerunt, & miniſtrabant ei*. Ratio eſt, quia eſt Filius dilectus in quo Pater complacet, & ipſe orans apud Patrem pro exſuſcitatione Lazari, dicit illi: *Scio quia me audis ſemper*.

Secunda: Chriſtus ſimul eſt Legiſlator & Sacerdos, quod non habebant Sacerdotes legis antiquæ, juxta illud Exodi 29. 9 ad Moyſen: *Aaron ac filios ejus applicabis ad oſtium Tabernaculi teſtimonii .... Impones eis mitras: eruntque Sacerdotes mihi*. De Chriſto autem habetur Iſaiæ 33. 22. *Dominus enim Judex noſter, Legifer*

ne-

Digitized by Google

noſter, Dominus Rex noſter: ipſe ſalvabit nos.

Tertia: Chriſtus fuit ſimul Sacerdos & hoſtia, ſecundum illud ad Epheſ. 5. 2. *Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam Deo in odorem ſuavitatis*: Hoſtia quidem pacifica pro noſtra ſalute, juxta illud Hebr. 5. 9. *Chriſtus factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ*. Hoſtia vero pro peccato, ut habetur Rom. 4. 25. *Traditus eſt propter delicta noſtra, & reſurrexit propter juſtificationem noſtram*. Hoſtia denique holocauſti, in quo victima penitus deſtruebatur & comburebatur in recognitionem ſupremi Dei dominii, juxta illud Hebr. 10. 19. *Habentes itaque fratres fiduciam in introitu Sanctorum in ſanguine Chriſti*. Et illud Epheſ. 2. 4. *Propter nimiam charitatem ſuam qua dilexit nos, & cum eſſemus mortui peccatis, convivificavit nos, in Chriſto, cujus gratia eſtis ſalvati*.

Quarta: Dat ſanctitatem internam, ſacrificium vero legis dabat ſolum ex ſe emundationem carnis, id eſt, ſanctitatem externam, juxta illud Hebr. 9. 13. *Si enim ſanguis hircorum, & taurorum, & ſanguis vitulæ aſperſus, inquinatos ſanctificat ad emundationem carnis: quanto magis ſanguis Chriſti, qui per Spiritum ſanctum ſemetipſum obtulit immaculatum Deo, emundabit conſcientiam noſtram ab operibus mortuis, ad ſerviendum Deo viventi*.

Quinta: Chriſtus quodammodo incepit Sacerdotii exercitium primo conceptionis momento, ut legitur Hebr. 10. 5. *Hoſtiam & oblationem noluiſti: corpus autem aptaſti mihi: holocautomata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi: Ecce venio: in capite libri ſcriptum eſt de me: ut faciam, Deus, voluntatem tuam*.

Sexta: Sacerdotium Chriſti eſt æternum, ut habetur Pſalmi 102. v. 5. *Tu es Sacerdos in æternum*: Non quidem quoad exercitium, quandoquidem ceſſabit in fine mundi: Sed quoad poteſtatem, & imaginem, quia ſecundum multos ſacra Euchariſtia remanebit in æternum in cœlis.

Septima denique: Chriſtus eſt Sacerdos ſecundum ordinem Melchiſedech propter relationes ad ipſum: Et vero Melchiſedech erat Rex ſimul & Sacerdos, ita & Chriſtus, juxta illud Pſal. 2. 6. *Ego autem conſtitutus ſum Rex ab eo ſuper Sion .... Poſtula a me: & dabo tibi Gentes hereditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ*. Rurſus Matth. 27. 11. Chriſtus interrogatus a Pilato: *Tu es Rex Judæorum? Dicit illi Jeſus: tu dicis*. Melchiſedech Hebr. 7. dicitur ſine patre, ſine matre, ſine genealogia, neque initium dierum, neque finem vitæ habens, id eſt, hæc omnia tametſi vera non referuntur de illo; Chriſtus autem æternus, vere non habet Patrem in tempore, ſicut nec matrem in æternitate, nec etiam ſucceſſorem in Sacerdotio, ut habuit Aaron; unde Joannes cap. 1. 33. *Hic eſt, qui baptizat*, id eſt, Chriſtus ut ſummus Sacerdos baptizat per Sacerdotes, &c. Melchiſedech obtulit panem & vinum, ſic Chriſtus in Euchariſtia, quæ eſt verum ſacrificium, ut ſuo ſuſe probavimus loco: Sic propugnant Patres: Irenæus Lib. 4. cap. 32. Chryſoſtomus in Pſal. 95. Arnobius in Pſal. 110. Hieronymus in idem Pſal. Auguſtinus in Pſal. 33. Paſchaſius Radbertus Epiſt. ad Frudegardum, &c. Melchiſedech erat Sacerdos univerſalis, non vero unius gentis ut Aaron, unde Tabernaculo & Templo ad ſacrificandum non egebat, ſic nec Chriſtus; quippe qui habeat pro ara omnem mundum, unde extra caſtra & urbem oblatus & crucifixus eſt, ut appareret, inquit D. Thomas, ejus oblationem eſſe pro omnibus hominibus & offerendam ubique, juxta illud Malach. 10. 11. *Ab ortu enim ſolis uſque ad occaſum magnum eſt nomen meum in Gentibus: Et in omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda*.

Solvuntur objecta Socinianorum.

OBJICIUNT I. Sacrificia veteris Legis non prædudebant Chriſtum: Igitur nihil concluditur ex ſacrificiis veteris Legis pro vera Chriſti ſatisfactione. Probatur Antecedens. I. Ex Apoſtolo ad Hebr. ſacrificia veteris Legis erant vacua & egena elementa. II. Erant ſolum ad emundationem carnis, juxta illud Hebr. 10. 4. *Impoſſibile enim eſt ſanguine taurorum & hircorum auferri peccata*. III. Non placebant Deo, ut ibidem dicitur v. 6. *Holocautomata pro peccato non tibi placuerunt*. IV. Sacrificia dumtaxat publica erant ad aliquam ſatisfactionem, & hoc pro peccatis tantum levioribus, v. g. ignorantiæ,

uti

uti legitur Levit. 4. 2. & 5. pro peccatis ex ſilentio, &c.

Reſpondeo negando Antecedens; contrarium enim patet ex probationibus, unde ad primam confirmationem diſtinguo: Sacrificia veteris legis ex ſe erant vacua & tantum ad emundationem carnis, concedo: & hoc deſignant verba Apoſtoli laudata, ex opere operantis & ex inſtitutione Dei, nego: qui enim illa offerebant movebantur ad fidem in Chriſtum profitendam, & dilectione operante ac concurrente mundabant animam: & ſic patet ſolutio ad tertiam probationem. Ad quartam negamus ſola ſacrificia publica fuiſſe propitiatoria, fuerunt certe & privata, quæ quidem quandoque pro peccatis omnium offerebantur, ſecundum illud Levit. 4. & 14. *Si omnis turba Iſrael ignoraverit, & per imperitiam fecerit quod contra Mandatum Domini eſt, & poſtea intellexerit peccatum ſuum, offeret pro peccato ſuo vitulum.* Falſum eſt utique, ut probavimus ſupra, ſacrificia fuiſſe ſolum oblata pro peccatis levioribus, cum in eodem libro aſſignentur pro furto, pro adulterio, & aliis graviſſimis peccatis. Ceterum quando dicitur, holocautomata Deo non placuiſſe, diſtinguo; propter malam offerentium diſpoſitionem, vel etiam propter contritionis & fidei defectum, quia ex ſe non habebant virtutem ſanctificandi, concedo: id eſt, nullo modo erant propitiatoria, nego. Ceterum non eſt de ratione figuræ virtutem & energiam veritatis exhibere, ſed ſolum ſubindigitare: Igitur ex eo quod veteris legis ſacrificia eſſent vacua & egena elementa, ſequitur ſolum prænuntiaſſe veritatem, ſed non exhibuiſſe.

Inſtant: Nulla eſt relatio inter ſacrificium tum publicum, tum privatum veteris legis cum Chriſto: Ergo &c. Probatur Anteced. Quæ conventio inter animalia immolata & Chriſtum? II. Victimæ, ipſis invitis, offerebantur & mactabantur: Chriſtus autem oblatus eſt quia ipſe voluit: III. Sacrificium ipſum publicum hirci non erat cruentum, quandoquidem hircus liber dimittebatur in deſertum: Ergo &c.

Reſpondeo negando Anteced. Ad probationem diſtinguo: Non eſt proportio entitativa, concedo: habitudinis, ſubdiſtinguo: ſi victimæ in ſe conſiderentur, concedo: ſi vero ſpectentur ut mactatæ ex ordinatione Dei, nego. Voluit igitur Deus oſtendere hominibus & miſericordiam parcendo peccatoribus qui ſunt filii mortis; & juſtitiam ordinando ut victimæ eodem loco morerentur, ut intelligerent homines moriendum eſſe vitiis, & Chriſtum in futurum immolandum eſſe pro eis.

Ad ſecundum diſtinguo: Et voluntate aliena mactabantur victimæ, ut intelligerent homines ſummum Dei Patris erga nos amorem, qui ita nos dilexit, ut proprio Filio non pepercerit, ut inquit Apoſtolus, concedo: & hoc carebat myſterio, nego. Chriſtus igitur & voluntate Patris, & ſua oblatus eſt pro nobis.

Ad tertium diſtinguo: Et alter hircus immolabatur pro peccatis populi, concedo: ſecus, nego. Duo hirci offerebantur, unus mactabatur, juxta illud Levit. 16. 15. *Cumque mactaverit hircum pro peccato populi, infert ſanguinem ejus intra velum, &c.* Alter vero poſt oblationem & confeſſionem omnium iniquitatum filiorum Iſrael, & omnes maledictiones in ipſum propulſas, ut habetur Levit. 21. emittebatur in deſertum, ut ſignificaretur Filiorum Dei libertatem dandam eſſe per Chriſtum in ara crucis moriturum.

Opponunt II. Chriſtus non erat de tribu Levi: Igitur non erat Sacerdos: II. Si fuerit Sacerdos, maxime in ingreſſu in mundum, juxta illud Heb. 10. 5. *Holocautomata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi: Ecce venio ... ut faciam, Deus, voluntatem tuam*: Atqui tunc fuit Sacerdos improprie & fundendo preces, ſicut & dicitur eſſe in cœlis ubi pro nobis interpellat; nam Act. 13. 33. habetur Chriſtum vocatum fuiſſe Filium Dei ſolum poſt reſurrectionem, his verbis: *Quoniam Deus adimplevit filiis noſtris, reſuſcitans Jeſum*: Sicut & in Pſal. 2. ſcriptum eſt: *Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Factus eſt autem Sacerdos quando Pater hæc dixit Filio, Hebræorum 5. 5. *Chriſtus non ſemetipſum clarificavit ut Pontifex fieret; Sed qui locutus eſt ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te.* III. Antequam fieret Pontifex debuit tentari per omnia: Igitur ſolum poſt paſſionem & in cœlis factus eſt Sacerdos, unde in eadem epiſtola dicitur Pontifex: *Excelſior cœlis factus.* Re-

Reſpondeo diſtinguendo conſequens: Chriſtus non erat Sacerdos jure communi ſicut filii Levi, ſed extraordinario, & per poteſtatem excellentiæ, concedo: Pater quippe illum unxit oleo lætitiæ præ participibus ſuis, ut dicit Apoſtolus Hebr. 1. ſecus, nego.

Ad alias probationes dictum eſt, munus Sacerdotis eſſe multiplex, nempe orare & offerre victimas: Chriſtus autem incepit Sacerdotii munus obire in introitu ſuo in mundum: Proſecutus eſt per vitam, in qua quidem tentatus per omnia fuit, quatenus, excepto peccato, ſubjectus fuit miſeriis noſtris: conſummavit vero ſacrificium in ara crucis, juxta illud Apoſtoli Hebr. 10. 14. *Una enim oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos.* Denique in cœlis etiam perſeverat quoad aliquid, ſcilicet interpellando pro nobis. Denique falſum eſt Chriſtum factum fuiſſe Pontificem poſt reſurrectionem, cum jam talis eſſet a conceptionis momento; ſed tunc clarificatus eſt per gloriam conſummatam, & iterum clarificabitur in judicio univerſali: Et vero ſi attendatur ad illam ſententiam: *Filius meus es tu, ego hodie genui te*; proprio telo confodiuntur Sociniani: quandoquidem in transfiguratione Pater æternus dixit Chriſto: *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.*

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Chriſtus viator erat Sacerdos.

PRIMO: Hoc annuntiant figuræ V. T. maxime Melchiſedech, qui fuit Rex Salem ſimul & Sacerdos: ſcriptum eſt enim Pſal. 109. 5. *Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech.* Quod quidem Apoſt. Heb. 7. interpretatur de Chriſto, dicens 1. *Melchiſedech ... aſſimilatus autem Filio Dei, manet Sacerdos in æternum.* Ibidem v. 26. comparat Paulus Chriſtum cum Sacerdotibus veteris Legis, qui Deo offerebant hoſtias, ſæpius quidem pro ſe & pro populo; Chriſtus e contra ſolum pro nobis. Sic loquitur de eo v. 27. *Hoc enim fecit ſemel, ſeipſum offerendo.*

Secundo: Quia Chriſtus ipſe fuit victima in ara crucis pro peccatis noſtris immolata, ut Evangeliſtæ, & Patres paſſim dicunt.

Tertio: Sicut victimæ in veteri lege ad emundationem carnis offerebantur, ſic & Chriſtus multo efficacius peregit; oblatus eſt enim pro noſtra ſalute & ſanctificatione, ut habetur Heb. 9. 13. *Si enim ſanguis hircorum ... inquinatos ſanctificat ad emundationem carnis; quanto magis ſanguis Chriſti ... emundabit conſcientiam noſtram ab operibus mortuis.*

SYNOPSIS OBJECTIONUM, ET SOLUTIONUM.

PRIMO: Tametſi Sacrificia & Sacramenta veteris legis eſſent vacua & egena elementa, non inde ſequitur non prænuntiaſſe Chriſtum, cum non ſit de ratione figuræ virtutem & energiam veritatis exhibere, ſed ſolum indigitare.

Secundo: Non eſt relatio inter victimas legis ſecundum ſe ſpectatas & Chriſtum; bene tamen ut ordinatione Dei immolatas ejus majeſtati, ſic enim erant Chriſti immolandi imagines.

Tertio: Ex eo quod Chriſtus non fuerit de Tribu Levi, ſequitur ſolum non fuiſſe Sacerdotem ordinarium de vice Aaron, bene vero extraordinarium ſecundum ordinem Melchiſedech.

SECTIO SECUNDA.

Utrum Chriſtus ſeipſum obtulerit in ara Crucis pro peccatis noſtris?

CONCLUSIO.

Chriſtus mortuus eſt pro ſingulis hominibus, & ſe obtulit tamquam victimam juſtitiæ Patris pro totius mundi delictis.

Probatur rationibus Theologicis.

PRIMA: Ille ſe obtulit tamquam victimam Patri æterno, qui ea tantum intentione mortis ſupplicium ſubiit, ut noſtra abſtergeret peccata: Atqui Chriſtus ita mortuus eſt: Ergo &c. Probatur minor. Hebr. 1. 7. 3. habetur: *Qui cum ſit ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus, portanſque omnia verbo virtutis ſuæ, purgationem peccatorum faciens, ſedet ad dextram majeſtatis in excelſis.* Tum cap. 7. 26. & 27. *Talis*

enim

enim decebat ut nobis eſſet Pontifex ſanctus... qui non habet neceſſitatem quotidie, quemadmodum Sacerdotes, prius pro ſuis delictis hoſtias offerre, deinde pro populi: hoc enim fecit ſemel, ſeipſum offerendo: Igitur Chriſtus non pro ſeipſo ut definivit Epheſinum, ſed pro nobis ſe obtulit in ara crucis.

Secunda: Ille ſe ſubſtituit noſtro loco in ara crucis pro peccatis noſtris expiandis, qui eo fine mortuus eſt ut nos Deo reconciliaret: Atqui Chriſtus ſic oblatus eſt, ſecundum illud Roman. 5. 7. *Vix enim pro juſto quis moritur..... commendat autem charitatem ſuam Deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores eſſemus, ſecundum tempus Chriſtus pro nobis mortuus eſt.* Rurſus 1. Petri 3. 18. *Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuus eſt, juſtus pro injuſtis, ut nos offerret Deo.* Ergo &c.

Tertia: Ille ſe obtulit tamquam victimam pro nobis, qui ſolvit pretium debitum pro peccatis noſtris: Atqui ita egit Chriſtus: Ergo &c. Probatur minor. Matth. 20. habetur: *Filius Dei non venit miniſtrari, ſed miniſtrare & dare animam ſuam pro multis;* græce, id eſt, *redemptionis pretium pro multis.* Et 1. Cor. 6. 20. *Empti enim eſtis pretio magno.* Rurſus 1. Joan. 2. 2. *Ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris; non pro noſtris autem tantum, ſed etiam pro totius mundi.*

Quarta ſic procedit: Ille pro nobis & pretium & ſatisfactionem dedit, qui a Patre æterno traditus eſt morti propter hanc erga nos charitatem, qui ipſe mortis præcepto liberrime obedivit propter idem amoris motivum, qui dicitur Agnus Dei tollens peccata mundi & propitiatio pro peccatis noſtris: Atqui ex Scriptura omnia ſic peracta ſunt: Et probatur: Rom. 8. 32. *Si Deus pro nobis, quis contra nos. Qui etiam proprio Filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum.* Rurſus Iſaiæ 53. 7. *Oblatus eſt quia ipſe voluit.* Et Joann. 1. 29. *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.*

Quinta: Si eo dumtaxat motivo Chriſtus ſatisfecit ut annuntiaret nobis Dei placationem ſicut ſabulantur Sociniani, nihil egit ſupra Prophetas ejuſdem Dei apud homines internuncios; ſi ſolum ut declararet peccata noſtra remiſſa, nihil fecit quod & veteris legis Sacerdotes non fecerint: ſi tantummodo ut daret & humilitatis, & patientiæ documenta, hoc & Martyres peregerunt, unde ipſius paſſio parum utilis foret: Si denique mortuus eſt ut Pater nobis relaxaret delicta, & gratiam apud eum inveniremus, non opus fuiſſet illum mori, quandoquidem & hoc munus per cetera vitæ ſuæ opera implevit, unde ipſius mors nulla donaretur ſuper ceteras vitæ actiones prærogativa, quod eſt contra Apoſtolum dicentem Heb. 10. 14. *Una enim oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos.*

Sexta: Poſito Socinianorum ſyſtemate, ſubvertitur genuinus & Scripturarum, & Patrum ſenſus, ita ut videantur potius inducere in errorem, quam in veritatis agnitionem conducere, quandoquidem dum dicunt Chriſtum mortuum tamquam victimam pro nobis, hoc ſecundum eos intelligi debet improprie; contrarium tamen docent Juſtinus Dial. cum Triph. Origenes Lib. 1. contra Celſum pag. 26. Gregorius Naz. Orat. 25. Chryſoſtomus Homil. 26. in Epiſt. ad Rom. Hieronymus Epiſt. 83. Auguſtinus, ut ex profeſſo oſtendimus ubi de quinta propoſitione Janſenii ſancto Doctori prorſus adverſa: Eo quoque loci nubem teſtium attulimus ad probandum eam eſſe Eccleſiæ doctrinam, Chriſtum pro ſingulis hominibus mortuum fuiſſe: Ergo &c.

Solvuntur objectiones Socinianorum.

OBJICIUNT I. Numeror. 21. 8. & Pſal. 50. 9. ſecundum textum Hebræum, Deus ipſe dicitur expiare hominum delicta, quod certe ſenſum habet metaphoricum; quis enim dicet Regem offenſum expiare injuriam ſibi irrogatam? Igitur a pari, quum Chriſtus dicitur propitiatio pro peccatis noſtris, hoc intelligi debet ſolum improprie: Tum quia verbum expiare apud Judæos ex prima origine ſua ſignificat *tegere:* tum quia etiam Levit. 5. 4. & 8. cap. 16. 13. & 14. uſurpatur declarative, unde expiare peccata, idem aſt ac declarare remiſſa.

Reſpondeo diſtinguendo: Deus dicitur expiare peccata in diverſo ſenſu a Chriſto, concedo: eodem, & ſatisfactione, nego. Verbum *expiare*, multiplicem habet ſenſum: quandoque ſignificat admittere

expiationem: quandoque declarare peccatum eſſe expiatum: quandoque etiam deſignat ſacrificium oblatum pro expiatiotione. Deus igitur expiat peccata acceptando ſatisfactionem; Sacerdos veteris Legis, offerendo ſacrificium, & declarando legales maculas abſterſas eſſe; Chriſtus vero, & ſeipſum offerendo tamquam victimam pro peccatis noſtris, & annunciando pacem initam inter homines & Deum, & delendo chirographum mortis.

Ad 2. patet ſolutio. Ceterum Sacerdotes veteris legis Chriſtum præfigurabant: Igitur ut veritas figuræ correſponderet, Chriſtus non in ſenſu figurativo, ſed proprio debuit offerre ſacrificium pro peccatis noſtris abluendis.

Inſtant: Victimæ legales dicuntur expiaſſe peccata, & tamen non ſatisfaciebant, ut habetur Hebr. 10. 6. Igitur a ſimili, licet Chriſtus ſe obtulerit ut victimam, ſolum improprie ſatisfecit.

Reſpondeo diſtinguendo: Victimæ legales non ſatisfaciebant pro peccatis, concedo: pro maculis exterioribus & legalibus, nego. Sicut igitur abſtergebant maculas exteriores, ita Chriſtus ab eis præluſus non ſolum texuit, ſed vere abluit maculas interiores: & ideo Apoſtolus ibidem dicit Chriſtum veniſſe, & mortuum fuiſſe ut ſuppleret defectus victimarum antiquarum. Dictum eſt autem ſanguinem victimarum ſubſtitutum fuiſſe loco pœnæ, quam homo peccando incurrebat, Igitur Chriſtus moriendo pro peccatis noſtris, languores noſtros, teſte Iſaia, ipſe tulit.

Inſiſtunt: Atqui Chriſtus noſtro loco non ſe ſubſtituit proprie, ſed ſolum improprie: Ergo &c. Probant Anteced. 1. Joan. 3. 16. legitur de Chriſto: *Ille animam ſuam pro nobis poſuit: Et nos debemus pro fratribus animas ponere*. Coloſſ. 1. 24. ſanctus Paulus ait: *Adimpleo ea quæ deſunt paſſionum Chriſti in carne mea pro corpore ejus*. Sed nullus dicitur ſubſtitui loco fratris aut Eccleſiæ, quando ſuam ponit animam pro aliis: Igitur idem dicendum eſt de Chriſto.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem diſtinguo: Et hoc debet intelligi per diſtributionem accommodam, concedo: ſecus, nego. Martyres mortui ſunt ut nobis relinquerent patientiæ documenta, & unuſquiſque mori debet potius quam ſcandalo occidere animas fratrum: Chriſtus vero utique paſſus eſt ad virtutis exemplum; & in hoc ſtat comparatio ex SS. Joanne & Paulo deducta: Sed inſuper ut ſponſor & Redemptor dedit animam ſuam ſeu vitam pro peccatis abluendis. Primum ex illo 2. Cor. 1. 6. *Sive tribulamur pro veſtra exhortatione & ſalute, quæ operatur tolerantiam earumdem paſſionum quas & nos patimur:* Secundum vero ex illo oraculo Joannis Baptiſtæ de Chriſto loquentis Joann. 1. 29. *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi*. Præterea multi ex nimia charitate etiam venumdari & incarcerari voluerunt pro aliis, ut legitur de B. Paulino, qui ſe ſubſtituit loco filii viduæ captivi, ut illum matri redderet. Igitur falſum eſt vocem *ſubſtituere* loco fratrum, non ſignificare pro iis pati & ſatisfacere.

Urgent: Eodem ſenſu Chriſtus dicitur mortuus pro nobis, ac dicitur pro peccatis noſtris vita functus; nam Rom. 4. 25. legitur: *Pro peccatis noſtris mortuus*: Sed non ita mortuus eſt pro peccatis noſtris, ut loco iniquitatum noſtrarum ſubſtitutus ſit; hoc enim implicat: Igitur nec moriendo ſubſtitutus eſt loco noſtri.

Reſpondeo negando paritatem; nam ſenſus eſt diverſus quando agitur de rebus & de perſonis. Amicus dicitur ſubſtitui loco perſonæ amici ſui captivi propter delictum, ſed non loco delicti, bene vero pœnam luere delicti; idem dicendum de Chriſto.

Opponunt II. Eodem modo Chriſtus vocatur Redemptor ac Deus: Atqui Deus, Exodi 15. 13. dicitur redemiſſe populum ſuum, his verbis: *Populo quem redemiſti*; & hoc quidem improprie; Rex enim offenſus non dicitur ſatisfacere ſemetipſi: Item Act. 7. 35. Moyſes appellatur Redemptor Iſrael, ſed utique improprie: Igitur, inquiunt Sociniani, eodem ſenſu Chriſtus Redemptor hominum appellatur.

Reſpondeo negando conſequentiam & paritatem. Enim vero redimere multiplicem habet ſenſum: quandoque ſignificat debitorem cedere juri ſuo & relaxare debitum: quandoque dicit redimere a captivitate temporali in nomine Dei & virtute prodigiorum: quandoque etiam redimere ſol-

ſolvèndo debitum & pœnas ſubeundo pro peccatis. In primo ſenſu Deus dicitur redemiſſe populum ſuum: in ſecundo ſenſu idem dicitur de Moyſe; in tertio vero de Chriſto.

Inſtant: Si ſatisfactio foret reddenda pro peccatis, ſequeretur ſolvendam eſſe diabolo qui tenebat hominem captivum, nam debitum ſolvitur Tyranno: ſed abſurdum conſequens; Ergo & Antecedens.

Reſpondeo diſtinguendo ſequelam: Si Tyrannus ſit Rex & Princeps, cui omnes ſubdi debeant, concedo: ſi ſit ſolum tortor & juſtitiæ executor, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Juſtitia Dei tenebat hominem captivum in vindictam; Dominus enim eſt qui hanc tulit ſententiam: *In quacumque die comederis, morte morieris*; diabolus vero conſtitutus eſt juſtitiæ executor: Igitur debitum ſolvendum erat Deo, non diabolo.

Objiciunt III. Eodem modo homo redemptus eſt. quo ſuit venundatus: Atqui homo gratis venundatus eſt, & gratis utique redemptus: Igitur Chriſtus non eſt proprie loquendo Redemptor, quia ſatisfactio quæ datur gratis, non eſt rigoroſa & ad juſtitiæ apices. Probatur minor: Iſaiæ 52. 3. haberur: *dicit Dominus, gratis venundati eſtis & ſine argento redimemini*. Tum Rom. 3. num. 4. *Juſtificati gratis*. Ibidem Rom. 5. 10. Chriſtus dicitur nos ſalvaſſe in vita ſua; ſic enim legitur: *Salvi erimus in vita ipſius*. Igitur mors Chriſti non fuit vere ſatisfactoria.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Et comparatio eſt quoad aliquid, concedo: quoad omnia, nego. Senſus eſt, redemptionem eſſe gratuitam quoad primam cauſam & motivum primarium, nam propter ſuam erga nos charitatem, Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis miſit Filium ſuum tradendum pro nobis, inquit Apoſtolus, ipſe vero filius ſemetipſum obtulit ex mera miſericordia victimam pro peccatis noſtris; verum quoad cauſam proximam, ſatisfactio fuit ex juſtitia rigoroſa, quandoquidem totum ſolvit Chriſtus debitum; ita Auguſtinus in Pſal. 95. " Tenebantur homi„nes, *inquit*, captivi ſub diabolo, & dæ„monibus ſerviebant, ſed redempti ſunt „a captivitate; vendere enim ſe potue„runt, ſed redimere ſe non valuerunt. „ Ad primam probationem liquet, Iſaiam loqui de captivitate temporali Iſraelitarum, a qua, miſerente Deo, ſoluti ſunt. Ad ſecundam probationem, diſtinguo: Juſtificamur gratis ex parte noſtri, quia gratia eſt gratuita, nec eam promereri poteſt peccator, concedo: ex parte Chriſti, nego. Dicitur enim 1. Cor. 6. 20. *Empti enim eſtis pretio magno, glorificate, & portate Deum in corpore veſtro*. Ad tertiam probationem, diſtinguo: Salvi facti ſumus in vita Chriſti, id eſt, per actiones ejus vitæ, & præterea per mortem ejus quæ ipſius conſummavit omne meritum, concedo: ſecus, nego. Nam ibidem immediate antea habetur: *Si enim cum inimici eſſemus, reconciliati ſumus Deo per mortem Filii ejus: multo magis reconciliati, ſalvi erimus in vita ipſius*.

Replicant: Ergo Redemptio nullo modo fuit gratuita. Probatur ſequela: Quando datur rigoroſa ſatisfactio, nulla eſt miſericordia: ſed in hypotheſi Deus exigit rigoroſam ſatisſactionem. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſequelam. Ad probationem, diſtinguo: Si ſatisfactio exigatur ab ipſo reo tantum, concedo: ſi ab alio eoque innocente, nego. Deus exigit ſatisfactionem & ab homine reo, & a filio ſuo: a primo, ex juſtitia: a ſecundo vero ex charitate & miſericordia; & ſic diſtincta minore, nego conſequentiam.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Chriſtus ſeipſum in ara Crucis pro ſalute ſingulorum hominum obtulit.

PRIMO: Quia eo ſolum fine oblatus eſt, ut noſtra deleret peccata, ut habetur Hebr. 1. 3. *ui cum ſit ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus, portanſque omnia verbo virtutis ſuæ, purgationem peccatorum faciens, ſedet ad dexteram majeſtatis in excelſis*. Ibid. cap. 5. 9. *Factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis*.

Secundo: Quia pretio ſanguinis ſui pretioſi nos redemit, juxta illud 1. Cor. 6. 20. *Empti enim eſtis pretio magno, glorificate & portate Deum in corpore veſtro*.

Tertio: Quia vel ipſe Pater proprium

Filium propter nos morti addixit, ut ait Apoſtolus Rom. 8. 32. *Qui etiam proprio filio non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum.*

SYNOPSIS DIFFICULTATUM ET EXPLICATIONUM.

PRIMO: Deus quidem utique noſtra expiat peccata condonando, & ea delendo; Chriſtus inſuper, ordinante & exigente juſtitia Patris, pro eis ſatisfaciendo.

Tertio: De ratione & officio Redemptoris non eſt, loco peccatorum ſubſtitui iniquitates committendo; hoc enim implicat: ſed pro peccatoribus ſolvere debitum, quod quidem Chriſtus abundanter, immo & ſuperabundanter pro nobis fecit.

Tertio: Tametſi homo gratis venundatus ſit, quatenus libere & proprio nutu peccavit; non tamen ſine ſatisfactione reddenda, propter Majeſtatem læſam redimendus erat.

ARTICULUS QUARTUS.

Utrum Chriſtus ſatisfecerit ad apices juris, & tamquam Filius Dei incarnatus?

CERTUM eſt ſatisfactionem Chriſti ſuum haurire valorem a perſona divina eaque incarnata, unde duo nobis incumbunt probanda, ut oſtendamus eam ad apices juris & in valore infinitam, nempe ſatisfacientem eſſe prædeſtinatum ut Filium Dei & Redemptorem ad ſatisfaciendum pro nobis: deinde ejuſdem ſatisfactionem induere omnes conditiones requiſitas ad rigoroſam ſatisfactionem, unde ſit

SECTIO PRIMA.

Utrum Chriſtus prædeſtinatus ſit Filius Dei, & ut Salvator ad ſatisfaciendum pro nobis?

PRÆDESTINATIO duo dicit, alterum ex parte intellectus divini, alterum ex parte voluntatis. Primo modo conſiderata eſt præordinatio alicujus ad certum finem. Secundo vero modo eſt volitio efficax per media infallibilia ad talem finem; his prælibatis ſit

CONCLUSIO PRIMA.

Chriſtus prædeſtinatus eſt a Patre Filius Dei.

PROBATUR I. ex Scriptura Rom. 1. 4. habetur: *Qui prædeſtinatus eſt Filius Dei in virtute ſecundum Spiritum ſanctificationis.* Unde Auguſt. Lib. de prædeſt. SS. cap. 15. ſic loquitur: " Prædeſtinatus eſt Jeſus, ut qui futurus erat ſecundum carnem filius David, eſſet in virtute Filius Dei. " Ergo &c.

Probatur ratione, quam D. Thomas hic affert q. 24. art. 1. ad 2. Nihil eſt in tempore, quod non ſit determinatum in æternitate, quia Deus eſt prima cauſa rerum omnium: Sed in tempore factum eſt per gratiam unionis ut homo eſſet Deus. Igitur Chriſtus prædeſtinatus eſt Filius Dei; nam Chriſtus non eſt ab æterno, quandoquidem unio facta eſt in tempore, ſolum reduplicative ut Verbum eſt ab æterno. Terminus prædeſtinationis Chriſti totalis & primarius eſt, ut ſit Filius Dei in concreto, id eſt, Deus ab æterno decrevit, ut Verbum humanitati uniretur. Revera quidem, nam id primario intendit Deus velut ceterorum fontem & radicem: Terminus vero ſecundarius prædeſtinationis Chriſti eſt omnium gratiarum & donorum ſupellex, quia prædeſtinatus eſt ad magnam gloriam, ita ut nedum pro humanitate omnibus gloriæ gradibus donaretur, ſed ut ab ipſo gloria in ceteros electos deflueret.

CONCLUSIO SECUNDA.

Chriſtus prædeſtinatus eſt ut Redemptor ad ſatisfaciendum pro nobis.

PROBATUR hoc unico, ſed valido ratiocinio. Ex dictis Chriſtus venit peccatores ſalvos facere: venit ut ſponſor & Sacerdos qui pro nobis ſemetipſum offerret tamquam victimam in odorem ſuavitatis: Igitur venit, & prædeſtinatus eſt ut Redemptor ad ſatisfaciendum pro nobis; nam

nam prædeſtinatio ex S. Auguſtino Lib. de prædeſt. SS. cap. 1. eſt præparatio mediorum infallibilium ad finem intentum aſſequendum: liquet autem ex Scripturis Chriſtum veniſſe ad hominem morte ſua redimendum, immo & ad ſolvendum pro nobis debitum. Ergo &c.

Solvuntur objectiones, contra primam conclusionem.

OBJICIES: Prædeſtinatio eſt ad aliquem effectum temporalem: Sed Chriſtus ut Filius Dei eſt ab æterno: Igitur non prædeſtinatus eſt ut Filius Dei. Confirmatur: Non prædeſtinatus eſt ut Deus; ſed neque eſt prædeſtinatus ut purus homo; natura enim humana non eſt perſona, utpote carens propria ſubſiſtentia, unde dici nequit filia: Igitur nullo modo prædeſtinatus eſt.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Filius Dei eſt ab æterno ut ſubſiſtens in natura divina, concedo: ut ſubſiſtens in natura humana, nego. Unde non Verbum prædeſtinatum eſt, ſed Chriſtus, id eſt, Filius Dei ut ſubſiſtens in natura humana.

Ad confirmationem, diſtinguo: Chriſtus non prædeſtinatus eſt neque ut Deus, neque ut homo diviſe, concedo: conjunctive, nego. Chriſtus enim eſt utrumque ſimul; Deus ab æterno illum voluit in tempore incarnari, & iſta ordinatio vocatur Chriſti prædeſtinatio.

Inſtabis: Prædeſtinatio eſt maxima gratia: ſed gratia non datur Chriſto ratione perſonæ, ſeu ipſi perſonæ: Igitur non prædeſtinatus eſt ut Filius Dei. Confirmatur: Filius Dei, utpote Deus, nequit eſſe ſubjectum prædeſtinationis, id eſt, recipere gratiam. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Gratia non datur Chriſto ratione perſonæ in ſe ſolitarie ſpectatæ, concedo: ſub iſto quippe reſpectu eſt Verbum ut ſubſiſtens in natura divina: non datur ratione perſonæ ut incarnatæ, & reduplicative ut ſubſiſtens eſt in natura humana, nego. Præ oculis ſemper habendum eſt Chriſtum eſſe Deum, ſimul & hominem: Deum qui unitus eſt humanitati in tempore, hominem qui ſubſiſtit ſubſiſtentia Verbi. Cum igitur iſta unio ſit gratia ſubſtantialis conceſſa homini, & ad eam ſequantur omnes gratiæ, omnia dona, & gloria quibus Chriſtus ut caput ſuper ipſos Angelos exaltatur, recte dicitur Chriſtus prædeſtinatus ut Filius Dei & Redemptor. Unde ad confirmationem, diſtinguo: Filius Dei ſecundum ſe, & in abſtracto non eſt ſubjectum prædeſtinationis, concedo: in concreto, & ut ſubſiſtens in natura humana, nego. Namque actiones & paſſiones ſunt ſuppoſitorum: quia vero ab æterno Deus decrevit filium ſuum uniri in tempore ſanctæ humanitati, & hominem aſſumptum omni gratia & gloria donari, ut ceteri de plenitudine ejus accipiant, hoc ſufficit ad prædeſtinationem Chriſti.

Urgebis: Ex hoc ſequitur Filium Dei prædeſtinatum eſſe ratione naturæ humanæ. Igitur non prædeſtinatus eſt ut Filius Dei. Probatur ſequela. Filius Dei non recipit gratiam prædeſtinationis ſecundum ſe, ſed ratione naturæ humanæ. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſequelam. Ad probationem, diſtinguo: Filius Dei non recipit gratiam ratione ſui, ſed ratione naturæ humanæ aſſumptæ, concedo; ſecus, nego. Recipit quidem prædeſtinationis gratiam ratione humanæ naturæ, non quidem in ſe relictæ ſed ut ſubſiſtentia Verbi ſubſiſtentis. Solutio eſt D. Thomæ, qui tantum myſterium Comm. in cap. 1. epiſt. ad Rom. Lect. 3. clare explicat expandens iſta Apoſtoli de Chriſto verba: *Qui prædeſtinatus Filius Dei in virtute*. "Prædeſtinatio, *inquit*, poteſt attribui „ perſonæ Chriſti, ſecundum quod ſubſiſtit in humana natura, licet non attribuatur ei, prout ſubſiſtit in divina, „ unde & Apoſtolus prius Filium Dei incarnatum eſſe præmiſerat, & poſtea „ prædeſtinationem ei attribuit, ut intelligatur prædeſtinatus eſſe, ſecundum „ quod factus eſt ex ſemine David ſecundum carnem. „

Inſiſtes: Terminus non debet includi in prædeſtinatione; ſi enim Petrus verb. grat. haberet gratiam & gloriam, non diceretur præordinari ad gratiam & gloriam: ſed filiatio divina eſt connaturaliter incluſa in ipſo filio Dei incarnato. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Filiatio divina eſt incluſa in Filio Dei ſecundum

dum ſe ſpectato, concedo: in concreto, & ut ſubſiſtit in natura humana, ſubdiſtinguo: & hoc habet ex prædeſtinatione & ordinatione Dei, concedo; ſecus, nego. Hoc enim factum eſt in tempore, quando Verbum unitum eſt humanitati: id eſt, Chriſtus in tempore habuit eſſe Filius Dei, quando ſcilicet conceptus eſt operatione Spiritus ſancti, natus eſt ex BB. Maria Virgine.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Chriſtus prædeſtinatus eſt ut Filius Dei & Salvator.

PRIMO: Hanc veritatem nobis annunciat Apoſtolus Rom. 1. 4. *Qui prædeſtinatus Filius Dei in virtute ſecundum Spiritum ſanctificationis.*

Secundo: Sic propugnat S. Auguſtinus Lib. de Prædeſtin. SS. cap. 15. ſic D. Thomas in cap. 1. epiſt. ad Rom. lect. 3. uterque docet perſonam Verbi incarnati prædeſtinatam fuiſſe ut ſubſiſtentem in natura humana, ut eſſet Filius Dei in virtute, hoc eſt, ut homo virtute & efficacia ſubſiſtentiæ Verbi eſſet Deus.

Tertio: Ratio ſuffragatur: cum enim nihil contingat in tempore, quod non fuerit decretum in æternitate, eo ipſo quo Deus voluit ab æterno Filium ſuum uniri in tempore ſanctæ humanitati, Chriſtus prædeſtinatus eſt ut Filius Dei, cum iſta eminens prædeſtinatio nihil aliud importet quam unionem hypoſtaticam adimplendam, ad quam omnium gratiarum cumulus ſequeretur, cujus terminus eſt Chriſtus ut Redemptor, juxta illud 1. Joan. 3. 8. *In hoc apparuit Filius Dei, ut diſſolvat opera diaboli.*

SYNOPSIS DIFFICULTATUM, ET RESPONSIONUM.

PRIMO: Tametſi Filius Dei ſit ab æterno, non tamen ab æterno unitus eſt ſanctæ humanitati: ratione igitur unionis temporalis recte dicitur prædeſtinatus ut incarnatus.

Secundo: Eodem innixi fundamento dicimus Chriſtum in tempore maximam habere gratiam, videlicet ſubſtantialem ratione unionis, tum ſanctificantem, & capitalem ad primam conſequentem.

Tertio: Neque tamen inde ſequitur naturam humanam ſolam fuiſſe prædeſtinatam; terminus enim prædeſtinationis iſtius adæquatus eſt Chriſtus, ſicut verus Deus, ſic & ſimul verus homo.

SECTIO SECUNDA.

Utrum ſatisfactio Chriſti fuerit abundans & ad apices juris?

Concluſio prima.

Satisfactio Chriſti fuit abundans, immo & ſuperabundans: duæ ſunt in hac concluſione partes. Prima quidem ſatisfactionem Chriſti abundantem dicit. Secunda vero etiam ſuperabundantem.

Probatur, prima pars multipliciter.

PRIMO ex Scripturis: Pſal. 12. 97. habetur: *Et copioſa apud eum redemptio.* Rurſus Rom. 3. 25. *Quem propoſuit Deus propitiationem per fidem in ſanguine ipſius ad oſtenſionem juſtitiæ ſuæ, propter remiſſionem præcedentium delictorum.* Rurſus Coloſſ. 2. 14. *Delens quod adverſus nos erat Chirographum decreti.* Sed copioſa redemptio Deum infinite honorat; ſed propitiatio pro peccatis eſt pro debitis perfecta ſolutio; ſed quod delet Chirographum decreti eſt ſatisfactio omnibus numeris abſoluta, ſin minus non deleret decretum mortis: Igitur ſatisfactio Chriſti fuit rigoroſa, immo & ſuperabundans.

Secundo: Ex SS. Doctoribus. Sanctus Auguſtinus Libr. 13. de Trinit. capit. 14. loquens de Chriſti ſatisfactione, ait ſuperefluentem fuiſſe pag. 162. col. 2. " Cum „ per remiſſionem peccatorum, *ait*, eruimur a diaboli poteſtate, hoc ad id pertinet, quod a Chriſto juſtitia diabolus vincitur: non potentia..... In hac redemptione tamquam pretium pro nobis datus eſt ſanguis Chriſti, quo accepto, diabolus non ditatus eſt, ſed ligatus. „ Idem aſtruunt SS. Anſelmus Libr. 2. *Cur Deus*. S. Thomas hic quæſt. 88. art. 2. Ergo &c.

Tertio ratione: Illa ſatisfactio eſt abundans, quæ reddit quod peccato ablatum eſt, & hoc per æquivalens obſequium: Atqui talis fuit ſatisfactio Chriſti. Ergo &c.

go &c. Probatur minor : Primo quidem, reddit Deo quod per peccatum ablatum fuerat, videlicet rationem finis ultimi, a quo primus homo peccando receſſerat ; vix enim conceptus eſt Dominus, quod per amorem, & ut victimam ad Patrem ſe ſe converterit, juxta illud Hebr. 10. 6. *Holocautomata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi : Ecce venio ut faciam, Deus, voluntatem tuam.* II. Satisfactio Chriſti fuit per æquivalens obſequium quatenus perſona ſatisfaciens Deo æqualis erat, juxta illud Philip. 2. 7. *Qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinanivit formam ſervi accipiens.* Quod ultra probatur duplici ratione, quia videlicet actiones ſunt ſuppoſitorum ; honor autem eſt in honorante, hoc eſt, ſatisfactionis dignitas & pretium ab ipſa perſonæ ſatisfacientis dignitate deſumitur. Ergo &c.

Probatur ſecunda pars, etiam multis momentis.

PRIMO QUIDEM, ex Scriptura ſacra : Rom. 5. legitur : *Non ſicut delictum, ita & donum : ſi enim unius delicto multi mortui ſunt : multo magis gratia Dei & donum in gratia unius hominis Jeſu Chriſti in plures abundavit.* Et iterum. II. *Ubi autem abundavit delictum ſuper abundavit gratia.*

Secundo ex SS. Doctoribus : S. Chryſoſtomus Hom. 18. in epiſt. ad Rom. explicans verba Apoſtoli, ait : " Multo „ enim plura quam debebamus Chriſtus „ pro nobis ſolvit, tantoque plura quan- „ to guttulam exiguam Pelagus excedit in „ immenſum. „ Et ante ipſum S. Cyprianus Serm. de ratione Circumciſionis idem docuerat, unde Concilium Triburienſe cap. 19. ſtatuit plus vini, quam aquæ in calicem infundendum eſſe, ut ſignificetur valorem meritorum ſanguinis Chriſti, noſtrorum peccatorum proterviam per aquam deſignatam, longe excedere.

Succinit Cyrillus Jeroſolymitanus Cath. 13. tum S. Auguſtinus Serm. 114. de temp. his verbis : " Indubitanter credamus quod „ totum mundum redemit, qui plus de- „ dit quam totus mundus valeret. „ His accedit S. Leo qui Serm. 12. de Paſſ. ait : " Validius factum fuiſſe donum libertatis, quam debitum ſervitutis. „

Tertio ratione : Satisfactio quæ in merito excedit, & in quantitate ipſam offenſæ quantitatem, nedum abundans, ſed & ſuperabundans dicenda eſt : Atqui talis fuit Chriſti ſatisfactio. Et probatur : Offenſa eſt moralis dumtaxat a Deo optimo receſſus, in ſatisfactione vero Chriſti eſt hominis Dei ad Deum Patrem per modum victimæ converſio, ex quo patet plus honoris in hac ſatisfactione contineri, quam dedecoris erat in peccato. Quid plura ? Nedum acceſſus moralis ad Deum ineſt Chriſto ſatisfacienti, ſed & phyſicus, quatenus Chriſti ſolutio in ipſa Verbi unione hypoſtatica fundatur. Ergo &c.

CONCLUSIO SECUNDA.

Satisfactio Chriſti fuit valoris infiniti.

INFINITUM duplex ſecernendum eſt ; aliud phyſicum, aliud morale. Phyſicum illud eſt, quod alicui competit ex natura ſua, & ſoli Deo convenit, qui quidem ex natura ſua eſt infinitus & in entitate, & in bonitate, & in ſapientia aliiſque perfectionibus : morale vero illud eſt, quod ex dignitate ſuper aliquam actionem reflexa deſumitur, & relativum vocatur, eo quod actioni phyſicæ non competat ex proprietate naturæ, ſed per ordinem ad aliud habetur, & hoc ſecundum judicium viri prudentis. Actiones Chriſti ut hominis eſſe phyſice finitas nemo non novit, cum ſub iſto reſpectu ſit creatura ; ſed caput controverſiæ procedit de ejuſdem actionibus in eſſe morali ſumptis ; valor quippe eſt quid morale, & in iſto ſenſu aſſerimus actiones Chriſti, etiam ut hominis infinitum valorem haurire a Suppoſito divino.

Probatur hoc ratiocinio. Illæ actiones ſunt meriti infiniti in eſſe morali, quæ pro primo principio habent Suppoſitum divinum ; namque honor eſt in perſona honorante, eo quod actiones ſint ſuppoſitorum, hoc eſt, & a ſuppoſito profluunt, & ab ejus dignitate hauriunt valorem. Et vero dignitas ſuppoſiti per quamdam refulgentiam, ſeu reflexionem ſuper actiones effunditur : Atqui actiones Chriſti habent pro primo principio ipſam Verbi divini perſonam, juxta illud

lud Philipp. 2. 7. Filio Dei; *Semetipſum exinanivit formam ſervi accipiens*. Rurſus de eodem Filio Dei Iſa. 53. 7. *Oblatus eſt quia ipſe voluit*. Igitur actiones Chriſti, ſeu ſatisfactio ſuit infiniti valoris: hoc ipſum aſtruit Clemens V. extravaganti *Unigenitus de pœnitentiis & remiſſ.* ubi ait, vel unam Chriſti ſanguinis guttam ad generis humani Redemptionem ſufficientem fuiſſe; hinc & ſubdit non eſſe timendum de conſumptione tanti theſauri, videlicet de Chriſti meritis.

CONCLUSIO TERTIA.

Satisfactio Chriſti fuit ad apices juris & fundata in juſtitia commutativa.

PROBATUR iſto unico, ſed efficaci argumento. Illa ſatisfactio eſt rigoroſa, & ad apices juris quæ omnes ad hoc habet conditiones: Atqui Chriſti ſatisfactio omnes habet conditiones, ut ſit ad apices juris. Ergo &c. Probatur minor: Quatuor requiruntur ad hoc momentum conditiones. Prima, ut ſatisfactio ſit ad alterum. Secunda, ut non ſit fundata in gratia offenſi, ſeu creditoris, quocirca ille cui remittitur gratis debitum, non dicitur ſatisfacere. Tertia, ut fiat ex bonis debitoris, unde qui ſolveret debitum pecunia excerpta ex theſauris creditoris, illi non ſatisfaceret. Quarta, ut id quod ſolvitur non ſit ex aliis titulis debitum: hinc qui debet Petro centum nummos titulo furti, & titulo cenſus annui, dando ſolummodo centum, non ſatisfacit. Quintam addo, videlicet ut creditor teneatur ex debito juſtitiæ commutativæ ſatisfactionem oblatam acceptare, & aliam ex jure nequeat exigere: Atqui ſatisfactio Chriſti illas omnes habet conditiones. Et probatur: Primo quidem eſt ad alterum, nam in Chriſto duæ ſunt naturæ, quod ſufficit ad diverſa fundanda jura. Secundo, non eſt fundata in gratia creditoris; licet enim unio Verbi ſit a Deo, quia tamen Chriſtus propriis viribus, proprioque conatu iſto ineffabili uſus eſt talento, propria habuit merita; hinc & ſuis ſumptibus noſtra ſolvit debita. Tertio, non eſt ex bonis creditoris; licet enim Deus habeat dominium univerſale ſuper omnia, non tamen particulare, quippe qui hominem reliquerit in manu conſilii ſui. Quarto, neque ejuſdem ſatisfactio Chriſti multis debetur titulis, tum quia involvit Suppoſitum divinum, quod eſt independens, tum quia Chriſtus erat innocens, ſegregatus a peccatoribus, & ut ait Apoſtolus, excelſior cœlis factus. Quid plura adjiciam? Deus tenebatur acceptare Chriſti ſatisfactionem, quandoquidem conſenſerat Filium ſuum pro nobis peccatoribus & incarnari, & mori; Chriſtus vero ſecundum ſuppoſitum erat Patri æqualis, idcirco ad æqualitatem pro injuria ab homine irrogata ſatisfecit, namque perſona ſatisfaciens tanta eſt in dignitate, quanta eſt perſona offenſa, adeoque ſatisfactio in rigoroſa juſtitia, eaque commutativa, qua per æquale obſequium redditur quod ablatum eſt, & ad apices juris extitit.

Diluuntur objecta contra primam Concluſionem.

OBJICIES: Satisfactio inſufficiens profecto non eſt ſuperabundans: Atqui ſatisfactio Chriſti videtur inſufficiens. Et probatur: Satisfactio cui aliquid deeſt inſufficiens ab omnibus creditur: Atqui aliquid deeſt ſatisfactioni Chriſti, juxta illud Coloſſ. 1. 24. *Adimpleo quæ deſunt paſſionum Chirſti in carne mea*. Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem, diſtinguo: Aliquid deeſt ſatisfactioni Chriſti ex parte noſtri, concedo: ex parte ipſius ſatisfactionis, nego. Non nihil quidem deeſt ex parte noſtri, videlicet applicatio quæ fit propria noſtra paſſione & contritione & pœnitentia, & hoc unum innuit Apoſtolus. Et vero ſatisfactio Chriſti de ſe eſt abundans, immo & ſuperabundans, quippe quæ non ſolum Deo reſtituat ablatum, ſed & reddat peræquale obſequium; perſona quidem divina læſa fuit, ita quoque & perſona divina facit ſatis.

Inſtabis: Atqui ſatisfactio Chriſti non videtur eſſe peræquale obſequium. Ergo &c. Probatur ſubſumptum. Ad hoc requireretur ut perſona divina in ſe & pateretur & humiliaretur: ſed id fieri non poteſt. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem, diſtinguo: Requireretur ut per-

perſona divina ſatisfaciens pateretur in ſe reduplicative ut incarnata, & ratione humanitatis aſſumptæ, concedo: ut pateretur in ſe in abſtracto conſiderata, hoc eſt, ſecundum ſe ipſam ſumptam, nego. Perſona Verbi ut ſubſiſtens in natura divina non poterat pati, ſed ſolum ut incarnata ratione naturæ humanæ quam ſuſtentabat, & in iſto ſenſu Filius Dei paſſus eſt, non quidem paſſive & ut dolorum ſubjectum, ſed active, Verbo virtutis ſuæ portando & ſuſtentando humanitatem ut pateretur, quod annuntiat Apoſtolus Philipp. 2. ubi de Filio Dei, ait: *Semetipſum exinanivit formam ſervi accipiens*.

Urgebis: Ut ſatisfactio Chriſti abundans, immo & ſuperabundans eſſet, requireretur ut Chriſtus pœnam paſſus fuiſſet infinitam; namque æternam homo peccando promeruerat, pœna autem æterna, nonniſi pœna æquali redimitur: Sed pœna quam Chriſtus expertus eſt, tum in vitæ decurſu, tum in paſſione non erat infinita. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Requiritur ut Chriſtus pœnam infinitam in valore expertus fuiſſet, concedo: infinitam in ſe, & phyſice, nego. Et ſic diſtincta minore, nego conſequentiam. Pœna quam pro nobis ſubiit Chriſtus erat quidem phyſice infinita, namque homo infinitæ pœnæ non eſt capax, ſed in genere moris & meriti erat infinita, ut ſupra oſtenſum eſt, unde in præmio pœnam æternam per peccatum inductam in immenſum excedit. Ceterum reprobi pœnam, non niſi duratione infinitam patiuntur.

Inſiſtes: Satisfactio quæ exigit creditoris acceptationem, non eſt rigoroſa: Atqui accedere debuit acceptatio Patris æterni ſatisfactioni Chriſti, immo & de facto acceſſit, cum ipſe, teſte Apoſtolo, ſic dilexerit mundum, ut filium ſuum pro nobis tradiderit. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Acceſſit acceptatio Patris ex amore, concedo: defectu ſufficientiæ ſatisfactionis, nego. Multa ad ſolutionis elucidationem ſunt diſtinguenda. I. Reſtitutio, ſatisfactio, & ipſa pretii ſolvendi acceptatio. Quando reſtituitur ablatum, nihil ultra exigit reſtitutionis ratio: ſatisfactio autem non eſt ſicut lex reſtitutionis, ſed exigit ut fiat reparatio damni per æquale obſequium, quod quidem locum habet pro ſatisfactione injuriæ: hinc demum acceptatio duplex ſecernitur, una quando vel ipſe reus ſatisfacit ex debito: altera cum perſona digna & innocens, & quidem æqualis cum offenſo dignitatis vult ex miſericordia pro prævaricatore ſolvere. His jactis fundamentis, ſi Rex alteri regi pro injuria ipſi a ſe irrogata ſe humiliat, nihil aliud requiritur, plene ſatisfacit: ſi reus ſit inferioris dignitatis, requiritur acceptatio Regiæ Majeſtatis læſæ; ſin minus, ſatisfactio plebei non erit ad apices juris, propter inter offendentem & offenſum diſtantiam. Si vero perſona innocens digniſſima velit ex miſericordia pro ſervo reo ſatisfacere, jam ſatisfactio eſt rigoroſa & ad apices juris, quia tamen eſt innocens & perſona aliena, exigitur aliqua creditoris acceptatio, non defectu ponderis ſatisfactionis, ſed eo quod ſatisfaciens non fuit reus & offendens. Talis fuit ſatisfactio Chriſti, cui acceſſit acceptatio Patris, ſed eo ipſo quo conſenſit filium pro nobis mori, non potuit ejus abjicere ſatisfactionem, quippe quæ eſſet a perſona in dignitate & natura æquali, adeoque ad apices juris: ſed non ſic ratiocinandum de ſatisfactione quæ ab homine puro præſtaretur: ad eam enim requireretur acceptatio Dei, quæ ejus ſuppleret inſufficientiam; hinc nuſquam foret ad apices juris, quia non poſſet eſſe per æquale obſequium, cum creatura quantumvis juſta, a Deo infinite diſtet.

Repones: Ut ſatisfactio Chriſti ſit ſuperabundans duo potiſſimum neceſſaria ſunt, videlicet ut tantum placeat Deo quantum diſplicet peccatum; deinde vero ut tanta ſit in quantitate tum extenſiva, tum intenſiva, quanta fuit utraque peccati in malitia quantitas: ſed neutrum apparet. Ergo &c. Probatur minor: Primo quidem, ſatisfactio Chriſti tantum placere Deo non videtur, quantum diſplicet peccatum, namque peccatum Dei offendit bonitatem, quæ magis illi placet, quam Chriſti ſatisfactio, quatenus eſt nedum moraliter, ſed & phyſice divina; ſatisfactio vero Chriſti, non niſi moraliter infinita eſt. Secundo, peccatum, non ſolum eſt in malitia & injuria infinitum, ſed habet etiam ex circumſtantiis quamdam infi-

infinitatem, quatenus homo peccat anima, peccat corpore, peccat ſenſibus, peccat ubique & ſuum vellet in æternum, ſi fieri poſſet, protrahere peccatum; ſatisfactio vero Chriſti, non niſi intenſive infinitatem habet, quinimmo ipſa moralis ſatisfactionum Chriſti infinitas peccati in offendendo infinitatem non excedit, quandoquidem uno infinito non datur aliud majus, alias non foret infinitum. Demum homines ab initio mundi peccaverunt, quotidie peccant, ad conſummationem uſque ſæculi peccabunt, Chriſtus vero eſt unicus homo qui ſatisfecit: Igitur multitudo peccatorum ſuperat ſatisfactionem.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem primæ partis, nego ſatisfactionem Chriſti non tam placere Deo, quam illi diſplicet peccatum, quandoquidem peccatum non eſt offenſa phyſice infinita, ſed tantum moraliter; bonitas vero ſatisfactionis fundatur in unione morali, ſimul & phyſica Verbi cum humanitate, ex quo fluit valor infinitus excedens peccati infinitatem, tum quia, cum perſona ſatisfaciens ſit ipſe Dei Filius, in immenſum excedit ejus ſatisfactio peccati malitiam.

Jam vero pro reſponſione ad ſecundam partem, multa habemus ſubnotanda.

Primo quidem, peccatum non eſt infinitæ malitiæ active ſumptum, ſed tantummodo paſſive, quatenus offenſa cenſetur eſſe in offenſo, quocirca ex dignitate divinæ Majeſtatis læſæ, reſultat offenſam eſſe moraliter infinitam.

Secundo, peccatum non eſſe infinitum penes circumſtantias, quandoquidem conatus peccatoris in creaturam finitus eſt, & phyſice & moraliter, ex quo ſequitur offenſam haurire infinitatem moralem ſolummodo ex læſione divinæ Majeſtatis, in qua eatenus recipitur, quatenus ab ea læditur. Addo conatum peccatoris in creaturam eſſe admodum finitum, tum intenſive, tum extenſive. Sed res non ſic ſe habet de ſatisfactione Chriſti. Et vero fundatur in unione morali & phyſica Verbi divini cum ſancta humanitate, ſicut dictum eſt: tum infinitas ſatisfactionis Chriſti a Verbo profluit, & active & paſſive ſimul; active quidem, quatenus actiones ſunt ſuppoſitorum; paſſive vero, quatenus dignitas Verbi ſuper actiones a natura humana elicitas reflectitur.

Tertio, hujuſmodi Verbi influxus non ſolum in ſubſiſtentiam actionum refluit, verum etiam & ſuper circumſtantias, ex quo fit actiones Chriſti eſſe infiniti valoris quoad ſubſtantiam, ſimul & quoad circumſtantias.

Quarto, fortior fuit conatus & perſonæ incarnatæ & naturæ aſſumptæ in Chriſto erga Patris amorem & in ejus actiones, quibus talem ubique prodebat amorem, quam conatus hominis peccantis erga bonum creatum, juxta illud S. Thomæ principium, quanto magis aliquid appropinquat ad primum principium, tanto major eſt conatus in finem; hinc ſtellæ viciniores Soli, etiam lucidiores evadunt. Porro humana in Chriſto natura erat ipſi Deo hypoſtatice conjuncta; quid dico conjuncta, ipſum Verbum erat primum amoris Chriſti erga Patrem principium. Denique extenſio peccati primi hominis menſuratur juxta omnium hominum numerum, quatenus eorum voluntas erat moraliter in voluntate Adami capitis concluſa; ſed & eorumdem hominum voluntas in Chriſti voluntate perfectius concludebatur, unde & pro omnibus Chriſtus ſatisfecit retractando peccata, omnes in odorem ſuavitatis offerendo Patri, ex quo ſequitur ſatisfactionem ejus majorem fuiſſe in quantitate, tum intenſiva, tum extenſiva quantitate omnium peccatorum: ſicut enim omnia entia lucida ſimul ſumpta non poſſunt ad quantitatem ſolis uſque pertingere, quia eſt primum in genere lucidi, ſimiliter ſicut omnia flumina omneſque fontes ad quantitatem maris non accedunt, ita nec quantitas tum intenſiva, tum extenſiva actuum humanorum malorum ad quantitatem actionum Chriſti meritoriarum aſcendere valet; quandoquidem conatus actionis Chriſti, eſt conatus amoris ſanctiſſimi erga Patrem Verbi incarnati Solis juſtitiæ propter hypoſtaſim, ex quo concludit Apoſtolus Rom. 5. 15. ſatisfactionem Chriſti eſſe copioſiſſimam, his verbis: *Non ſicut delictum ita & donum: ſi enim unius delicto mortui ſunt multi, multo magis gratia Dei & donum in gratia unius hominis Jeſu Chriſti in plures abundavit,*

davit. Ex quo etiam principio Angelicus Doctor infert primam actionem Chriſti habuiſſe meritum ad redimendos homines ſufficiens.

Ad id vero quod dictum eſt in inſtantia, non dari uno infinito alterum majus, diſtinguo: Non datur infinito phyſico aliud majus, concedo: infinito morali, nego. Infinitum duplex eſt, aliud phyſicum, quod eſt tale ex ſua natura & conditione, aliud vero morale quod eſt tale per relationem ad aliud. Primo quidem, non datur majus, namque non ſuſcipit magis & minus, utpote infinitum abſolutum; bene vero alterum, quo quidem creſcit juxta majores vel minores gradus, atque conatus ad illud a quo ſuam haurit infinitatem. Hoc poteſt illuſtrari exemplo actionum Chriſti. Dictum eſt ejus omnes ſupernaturales actiones meriti fuiſſe infiniti, propter ſuppoſitum divinum, cujus dignitas & influxus ſuper eos reflectebantur, quia tamen Chriſtus modo majorem, modo minorem amoris actum elicere poterat, eumdemque in majoribus vel minoribus circumſtantiis prodere amorem, certe juxta majorem vel minorem actus quantitatem, erat quoque majus vel minus meritum intenſive, & extenſive, in ſe tamen ſemper infiniti valoris; & ea ex illo pondere omnia exhauſit & extinxit demerita.

Ad ultimam inſtantiam dico, peccata numerice & materialiter ſuperare ſatisfactionem Chriſti, cum omnes homines multo plures actus habeant, quam unus homo, ſed non formaliter & in valore, quia merita Chriſti præponderant omnium hominum demeritis.

Replicabis: Si ſatisfactio Chriſti abundans fuiſſet, citra dubium quod ablatum eſt per peccatum, reſtituiſſet: Atqui Chriſti ſatisfactio non reſtituit omne, quod per peccatum ablatum fuit. Et probatur: Primo quidem, innocentia per peccatum Adami ablata non reſtituitur: ſed neque miſeriæ per peccatum inductæ ablatæ ſunt, cum & uſque ad agonem, teſte Concilio Tridentino, perſeverent. Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem: Id enim quod principaliter ablatum eſſe cenſetur, eſt Dei honor, qui quidem adamuſſim reſtitutus eſt per Chriſti Redemptionem, quatenus Chriſtus ſatisfecit plene & ſuperabundanter pro injuria divinæ irrogata Majeſtati. Ad primam probationem, diſtinguo: Innocentia originalis per Chriſti ſatisfactionem non reſtituitur radicaliter, concedo: formaliter, nego. Non reſtituitur radicaliter, quatenus humana natura per peccatum ſauciata, manet, & in radice vitiata; quod enim ſemel fœdatum eſt, non poteſt fieri quin defloratum & corruptum fuerit: verum ſi innocentia ſpectetur formaliter, hoc eſt, pro virtute ad bonum, & pro efficatia gratiæ, reſtituitur etiam ſuperabundanter, quatenus homines gratia Chriſti roborati, ita ſunt in bono determinati, ut non ſolum poſſint in bono perdurare, ſed etiam in eo ad finem uſque, etiam ſæviente mundo, terrente dæmone, blandiente concupiſcentia, actu ſæpius perſeverent, ita S. Auguſt. Lib. de corrept. & gr. cap. 12. num. 34. & 35. ubi his irrefragabilibus rationibus probat gratiam Chriſti in efficacia gratiam Adami innocentis longe ſuperare. Ad ſecundam probationem, diſtinguo: miſeriæ perſeverant ad exercitium & meritum, concedo: ad ſupplicium, nego. Sic paſſim reſpondet S. Auguſt. dicens tantam eſſe Chriſti meritorum efficaciam, ut ipſa mala cedant in bonum electorum, juxta illud Rom. 8. 28. *Diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum*. Et 2. Cor. 4. 17. *Momentaneum & leve tribulationis noſtræ ... æternum gloriæ pondus operatur*.

Proponuntur objectiones, contra ſecundam Concluſionem.

Oppones: S. Thomas nonnumquam comparat ſatisfactionem Chriſti, cum BB. Virginis Maternitate: ſed Maternitas BB. Virginis habet infinitatem in dignitate tantummodo ſecundum quid: igitur & ſatisfactio Chriſti.

Reſpondeo diſtinguendo: S. Thomas comparat Chriſti ſatisfactionem BB. Virginis Maternitati, quoad aliquid, concedo: quoad omnia, nego. In actu ſatisfactionis Chriſti, vel amoris erga Patrem, vel obedientiæ, pro ejus mandato, duo ponderanda ſunt & conſideranda. Primo quidem, actus in eſſe phyſico, ut eſt quid a potentia vitali procedens, eſt de

[illegible]

vero idem actus in eſſe morali, & hoc quidem dupliciter, videlicet active, & ut eſt in objectum regulis morum conſonum tendentia, deinde vero paſſive, ut a perſona divina habet & pondus, & dignitatem: priori modo ſpectatus eſt quid finitum, & ſic conſideratus non habet niſi infinitatem ſecundum quid, & objectivam; ſed ſi paſſive reſpiciatur, habet infinitatem ſimpliciter moralem propter dignitatem perſonæ ſatisfacientis, ut ex probationibus liquet: Porro S. Thomas loquitur de moralitate ſatisfactionis Chriſti, quæ petitur ex tendentia ab objectum regulis morum conſonum; ſed non de moralitate, quæ ex dignitate perſonæ ſatisfacientis deſumitur.

Inſtabis: Actiones hominis, quantumvis ſupernaturales non habent meritum niſi finitum: ſed actiones Chriſti ab homine procedebant. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo: Actiones hominis puri, quantumvis ſupernaturales non habent meritum niſi finitum, concedo: hominis Dei, nego. Actiones Chriſti tametſi humanæ a Verbo ſupplente vices ſubſiſtentiæ creatæ promanabant, juxta illud axioma: *Actiones ſunt ſuppoſitorum*. Ex hoc autem infinitum hauriebant valorem.

Inſtabis: Actio ſpecificatur a principio immediato, & ab illo ſpeciem habet & eſſentiam: ſed principium immediatum actionum Chriſti, erat natura humana, erat gratia, erat & charitas, quæ omnia ſunt quid finitum: Igitur actiones Chriſti, erant finiti valoris.

Reſpondeo diſtinguendo minorem: Natura humana, gratia & charitas erant principium phyſicum immediatum actionum Chriſtl, concedo: morale, ſubdiſtinguo: principium inadæquatum, concedo: adæquatum, nego. Principium actionum Chriſti triplex eſt: alterum phyſicum, & eſt natura humana: alterum morale, & iſtud duplex, unum activum, alterum vero paſſivum; illud tribuitur gratiæ & charitati; iſtud vero eſt dignitas perſonæ divinæ, ut reflexa ſuper actiones: quia vero ſecundum axioma juris, *honor eſt in honorante*, hoc eſt valor actionis deſumitur a perſonæ dignitate, quæ ſe habet veluti forma informans, ſeu potius reflexa ſuper Chriſti operationes, ex hoc puriſſimo & indeficiente fonte ſatisfactio infinitum hauriebat valorem.

Urgebis: Tametſi Verbum ſit in ſe infinitum, unitur tamen finito modo naturæ humanæ: Igitur valor ſatisfactionis Chriſti, erat finitus etiam in genere moris. Tum quia actio humanitatis, non poterat eſſe alicujus infiniti ſubjectum, quidquid enim recipitur ad modum recipientis recipitur, unde cum natura humana ſit finita, actus ejus non niſi formæ finitæ eſt capax.

Reſpondeo diſtinguendo: Verbum unitur humanitati finito modo phyſice, concedo: unitur finito modo moraliter, nego. Hoc & probat iſtud tritum axioma, *honor eſt in honorante*, hoc eſt, valor ſatisfactionis a dignitate perſonæ ſatisfacientis, ut non ſemel dictum eſt, deſumitur: unde & nego conſequentiam.

Ad confirmationem, etiam diſtinguo: Actio humana non eſt objectum alicujus infiniti phyſici & abſoluti, concedo: alicujus infiniti moralis & relativi, nego. Duplex igitur ſecernendum eſt infinitum, unum ſcilicet phyſicum & abſolutum, quod eſt tale ex natura ſua, aliud morale & relativum quod deſumitur per ordinem ad aliud: citra dubium eſt actionem humanam non eſſe ſubjectum capax infiniti phyſici, bene tamen infiniti moralis & relativi; ad hoc enim ſufficit ut relationem ad infinitum habere queat. Porro nullus cordatus negaverit actiones Chriſti habuiſſe relationem ad Verbum divinum, cujus dignitas infinita ſuper eas effundebatur & reflectebatur, & ex hoc, ait Iſambertus, infinitum hauriunt valorem.

Inſiſtes: Eſſentia divina quamvis in ſe infinita, quia tamen beatis finito modo unitur Sanctis, non niſi finite ab eis conſpicitur & attingitur. Unde viſio eſt finita & moraliter, & phyſice: Igitur & a ſimili, quoniam Verbum unitur finito modo ſanctæ humanitati, actiones Chriſti finitæ eſſe debent, & phyſice & moraliter etiam in valore.

Reſpondeo negando paritatem: tum quia eſſentia divina ſe habet ſolum ut cauſa generalis & univerſalis reſpectu viſionis beatificæ, Verbum vero ſe habet, ut cauſa particularis & ſpecificativa reſpectu actionum Chriſti; tum quia viſio datur ad men-

menſuram luminis gloriæ, quod in ſe finitum eſt, & Deus non niſi objective ſe habet ad viſionem; valor vero datur juxta perſonæ ſatisfacientis dignitatem, quę infinita eſt. Ceterum viſio ſumitur quaſi mere phyſice, & ut eſt actus vitalis a potentia vitali promanans, quæ cum ſit in ſe finita, finitus quoque eſt & ejus actus, ſcilicet viſio: ſed agitur de re morali, nimirum de valore actus, qui eſt quid morale relativum, quod ſuum deſumit pondus & pretium a Filio Dei, qui eſt perſona in Majeſtate infinita.

Contra: Valor non deſumitur ex dignitate perſonæ ſatisfacientis. Ergo &c. Probatur ſubſumptum: Juſtus qui habet gratiam ut octo, dignior eſt illo, qui eam habet ſolum ut duo: Atqui tamen ſi ſecundus producat actum amoris ut ſex, majus præmium habebit a Deo quam primus qui actum charitatis ſolum ut quatuor eliceret. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſubſumptum. Ad probationem, nego peritatem: quia Verbum non ſe habet mere concomitanter, & ut cauſa univerſalis ad actiones Chriſti, ſed ut cauſa particularis; immo quaſi formalis moralis. Enim vero perſona Verbi quadrupliciter ſe habet ad Chriſti actiones. Primo quidem, ut cauſa efficiens particularis. Secundo, ut earum terminus quo ſubſiſtentiam accipiunt. Tertio, ut objectum, quatenus Verbum ſemetipſum exinanivit formam ſervi accipiens: denique ipſius Verbi dignitas ſe habet veluti per modum formæ moralis informantis Chriſti actiones, eaſque dignificantis, & ex hac potiſſimum circumſtantia ſatisfactio Chriſti infinitum haurit valorem.

Ad exemplum de gratia laudatum, nego paritatem: latum enim eſt diſcrimen inter actiones Chriſti, & actiones duorum juſtorum diverſimode ad actus ſe habentium: namque meritum juſti ex conatu actuali in Deum deſumitur; unde tametſi unus non habet charitatem habitualem in eodem gradu cum altero, habet tamen majorem actualem, adeoque majus & præſtantius meritum. At vero perſona Verbi ſecundum dignitatem, ſe habet ut veluti forma infinite dignificans humanas Chriſti actiones, quocirca eodem modo ſunt infinitæ, ſi infinitas abſtrahatur a circumſtantiis, & in ſe ſpectetur.

Repones: Si valor actionum Chriſti ſit infinitus, multa inde ſequentur abſurda. Primo quidem, ſequitur Chriſtum per primum actum amoris, quem in iſtanti conceptionis elicuit, redemiſſe homines. Secundo, non eſſe majorem valorem in pluribus actionibus, quam in una, quia ſupra infinitum, non datur aliquid majus. Tertio, ſatisfactiones hominum eſſe inutiles, namque infinito nihil additur. Ergo &c.

Reſpondeo negando ſequelam. Ad primam probationem, diſtinguo: Sequitur Chriſtum per primam actionem redemiſſe mundum quoad ſufficientiam, concedo: qnoad conſummationem & applicationem, nego. Voluit enim Redemptor noſter merita ſua & applicari, & conſummari per mortem ſuam, dicente Paulo Hebr. de Chriſto, 10. 14. *Una enim oblatione in ſempiternum conſummavit ſanctificatos.*

Ad ſecundam probationem ſimiliter diſtinguo: Valor formalis & perſonalis non erit major valore omnium actionum, concedo: non erit major extenſivè, nego. Creſcit enim ex circumſtantiis & multiplicatione actnum; hincdari poteſt infinitum majus, altero infinito extenſive in ordine morali, quia illud deſumitur per ordinem ad illud, quæ quidem tendentia in objectum divinum modo minor, modo etiam major eſt tum intenſive, tum extenſive juxta majorem vel minorem actuum multiplicationem, ſicut & ſecundum majorem vel minorem charitatis conatum in Deum.

Ad tertiam probationem diſtingno: Et Chriſtus ſatisfecit unam apponendo conditionem, videlicet ut ſuorum meritorum valor, per actus bonos a nobis elicitos nobis applicaretur, concedo: & hanc excluſit conditionem, nego. Primum patet, cum ipſe Chriſtus nos adhortetur ut ſua adimpleamus præcepta; cum beatus Petrus dicat vocationem & electionem noſtram ad gloriam bonis operibus eſſe ſtabiliendam; cum S. Paulus de ſe loquens, Coloſſ. 1. 24. hæc pronunciet: *Adimpleo ea quæ deſunt paſſionum Chriſti in carne mea.* Rurſus Rom. 8. 17. *Si tamen compatimur ut & conglorificemur.*

Perſiſtes: Valor eſt aliquid factum & creatum

creatum in tempore : Igitur eſt quid finitum. Confirmatur : Eſt quid tantummodo rationis & ab acceptatione Dei dependens. Ergo &c.

Reſpondeo diſtinguendo : Valor eſt quid finitum ſi ſpectetur relative ad humanitatem & ipſam charitatem, concedo : tendentia quippe voluntatis in Deum eſt quid finitum : ſi conſideretur relative ad dignitatem perſonæ, nego. Sub hoc quippe reſpectu, eſt ipſa Verbi divini infinita Majeſtas, quæ reflectitur ſuper actiones Chriſti, quocirca ſub hac conſideratione, valor non eſt quid creatum in actione creata receptum, ſed ipſa divina Majeſtas in iiſdem refulgens actionibus, & ideo Chriſti actio valorem haurit infinitum per relationem ad hypoſtaſim divinam : Porro relatio ſecundum eſſe *ad* non importat ſubjectum & receptionem, ſed ſolummodo ſecundum eſſe *in*; valor tamen Chriſti infinitus ineſſe actionibus dicitur, quatenus Verbum ſuper eas reflectitur. Denique tametſi valor ille etiam ſubjectetur & recipiatur in actionibus ſecundum judicium viri prudentis, non inde ſequitur actiones eſſe ſubjectum infiniti ut ſic, ſed tantummodo infiniti moralis & relativi : & ad hoc ut iſta donentur dote, ſufficit ut relatio ad Verbum ſit intrinſeca Chriſti actionibus.

Ad confirmationem, nego valorem eſſe quid rationis, namque fundatur in actione reali ; unde tametſi ab acceptatione Dei dependeat, non ſequitur eſſe quid meræ rationis, cum illa acceptatio ſupponat actiones atque labores Chriſti, & fiat per judicium viri prudentis, qui æqua lance cuncta ponderans, ſtatuit & definit actiones Chriſti eſſe valoris infiniti.

Dices : Reſuſcitatio Lazari fuit una de Chriſti actionibus : Atqui tamen non fuit infiniti valoris, quandoquidem actio miraculoſa tribuitur principaliter Deo. Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad probationem diſtinguo : Actio Chriſti miraculoſa paſſive ſumpta non fuit meritoria, concedo : active conſiderata, nego. Reſuſcitatio Lazari duplici modo poteſt ſpectari, videlicet paſſive, ſeu objective, & ut miraculum eſt ; deinde vero active, & ex parte diſpoſitionum ad miraculum : priori modo & reduplicative ut eſt miraculum, certe ſub meritum non cadit, namque ſub iſto reſpectu a Deo ſolo ut a cauſa principali, ſeu a Verbo ut ſubſiſtente in natura divina profluit : E contra vero ſi conſideretur ex parte motivi & diſpoſitionum, quæ ad tantum miraculum adhibitæ ſunt. Chriſtus enim pro hoc momento oravit Patrem, & iſtud ex charitate fecit; actio autem quæ a charitate imperatur, eſt meritoria.

Fit ſatis objectionibus contra tertiam Concluſionem.

Objiciunt : Illa ſatisfactio non eſt ad apices juris, cui deſunt ad rigoroſam juſtitiam conditiones : Atqui ſatisfactioni Chriſti deſunt ad juſtitiam rigoroſam requiſitæ conditiones : Ergo &c. Probatur minor : Prima quidem conditio eſt : ut ſatisfactio ſit ad alterum: Sed iſta conditio citra dubium defuit Chriſti ſatisfactioni : Et probatur. Illa ſatisfactio a divina procedebat perſona, a qua ne quidem abſtrahi licitum erat : Ergo &c. Secunda eſt quod ſatisfactio non ſit fundata in bonis creditoris : Sed & hæc conditio non reperitur in ſatisfactione Chriſti, quod ſic probatur ; Deus habet dominium ſuper omnes Chriſti actiones ; quinimmo Chriſtus totus Dei eſt, & ab eo dependet, juxta illud 1. Cor. 3. 31. *Omnia enim veſtra ſunt : vos autem Chriſti, Chriſtus autem Dei*... Ergo &c. Tertia exigit ut quod redditur debitori, aliis non debeatur titulis : Sed nemo non videt & capit actiones Chriſti tum obedientiæ, tum humilitatis & adorationis Deo Patri debitas fuiſſe, & titulo gratitudinis propter beneficia quæ ſancta humanitas ab eo receperat ; & titulo dependentiæ, cum cuncta debeant cedere in gloriam Dei : Ergo &c.

Reſpondeo negando minorem. Ad primum diſtinguo : Actiones Chriſti meritoriæ, a divina procedebant perſona ut ſubſiſtente in natura humana, concedo : ut ſubſiſtente in natura divina, nego. Dictum eſt ſupra Verbum incarnatum eſſe quaſi virtualiter duplex, videlicet,

juxta quod ſubſiſtit in natura divina & in humana, quæ quidem diſtinctio virtualis ſufficit ad fundandum jus quod Chriſtus Dominus ut homo in ſuas habebat actiones: Igitur cum eſſent ſub eodem dominio diverſæ prorſus naturæ, quæ diverſas habebant operationes, ſatisfactionem Chriſti fuiſſe ad alterum luce clarius apparet.

Ad ſecundum nego ſimiliter minorem. Ad probationem diſtinguo: Deus habebat dominium univerſale ſuper omnes Chriſti actiones, concedo: particulare, ſubdiſtinguo: & iſti cedit juri in gratiam hominis, concedo: ſecus, nego. Certum eſt cuncta bona a Deo ut primigenio fonte promanare, juxta illud S. Jacobi 1. 17. *Omne donum perfectum deſurſum eſt deſcendens a Patre luminum*; ſed ita bonus & miſericors eſt Deus, ut ſuo cedat juri particulari in gratiam hominis, ut ipſe iis utatur, & illum glorificet, eique famuletur: Potuit igitur omnibus refertus gratiis & beneficiis Dei, his uti & ad gloriam Patris & ad gloriam propriam, & ad ſalutem hominum operandam. Nec mirum, qui talentis a Domino acceptis propriam addit induſtriam propriumque laborem, citra dubium multum habet meritum, ſicque Chriſti ſatisfactio infinitum habuit ad noſtra Patri ſolvenda debita. Ad probationem diſtinguo: Cuncta Chriſti opera erant Patri variis titulis debita, & iſtos omnes exhauſit Chriſtus, habuitque ejus labor ultra hæc omnia ut ſatisfaceret pro nobis, concedo, & non habuit, nego. Ultro fatemur Chriſtum ſuas obtuliſſe actiones Patri in recognitionem beneficiorum ab ipſo acceptorum: Sed cum quælibet ejus actio infiniti eſſet valoris, de facto omnibus ſatisfecit debitis; quod & mirum in modum explicant Patres, dum aſſerunt ſacrificium Chriſti cruentum fuiſſe ſimul Latreuticum, Euchariſticum, Propitiatorium, & Impetratorium, hoc eſt, pro recognitione Dei oblatum, pro gratiarum actione, pro peccatis abluendis, & pro gratiis ultra terminum & ſine fine obtinendis.

Inſtabis: Non datur juſtitia commutativa filii ad Patrem, neque etiam hominis ad Deum: Sed Chriſtus erat Filius Dei ſicut & homo: Igitur ejus ſatisfactio non erat ad apices juris, quod quidem fundatur in juſtitia commutativa.

Reſpondeo diſtinguendo primam partem majoris: Non datur juſtitia commutativa Filii nondum emancipati ad Patrem, concedo: Filii emancipati, nego. Porro Chriſtus Dominus erat Filius Dei, ſed emancipatus, & ſui prorſus juris, quippe qui eſſet per omnia Patri coæqualis, juxta illud Philipp. 2. 6. *Qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinanivit, formam ſervi accipiens*. Hoc eſt, tametſi Filius Dei in Incarnatione ſeſe exinaniverit, ſui tamen manſit juris, & conſubſtantialis; & ſic diſtincta minore, nego conſequentiam.

Ad alteram partem ejuſdem majoris reſpondeo etiam diſtinguendo: Non datur juſtitia commutativa puri hominis ad Deum, concedo; namque eſt Deo in omnibus inferior: non datur in homine aſſumpto, nego. Non ſemel dictum eſt Chriſtum ſecundum perſonam eſſe Deum.

SYNOPSIS PROBATIONUM.

Satisfactio Chriſti fuit ad apices juris.

PRIMO, ſic habetur Pſal 129. 7. his verbis: *Et copioſa apud eum redemptio*. Tum Rom. 5. 15. ubi habetur gratiam ſuperabundaſſe ubi delictum regnaverat. Sic etiam definivit Clemens V. extrav. *Unigenitus* de pœn. & remiſſ.

Secundo: Concinunt Patres, in primis. S. Auguſtinus Lib. 13. de Trin. cap. 14. & Serm. 114. de temp. S. Leo Serm. 12. de Dom. paſſione. Greg. Magnus Lib. 7. Moral. cap. 2. Bernardus Homil. de duob. diſc. Emaus, S. Thomas & alii.

Tertio: Ratio ſuffragatur, quia actiones Chriſti erant valoris infiniti, utpote Theandricæ: &c.

SYNOPSIS DIFFICULTATUM ET RESPONSIONUM.

PRIMO : Ex eo quod Apoſtolus dicat ſe adimplere in carne ſua quæ deſunt paſſionum Chriſti, non inde ſequitur paſſionem Chriſti fuiſſe ad ſatisfaciendum inſufficientem, ſed ſolum noſtram requiri cooperationem ut merita Chriſti nobis applicentur.

Secundo : Actus amoris, & ceterarum virtutum a Chriſto eliciti, erant quidem finiti phyſice quipe qui ab homine promanarent ; ſed moraliter infiniti propter ſuppoſitum divinum, cujus dignitas refluebat in actiones quæ ſunt ſuppoſitorum.

Tertio : Tametſi Chriſtus eſſet Deus, erat tamen & homo ; hinc ſatisfactio erat ad alterum, quandoquidem procedebat a Verbo, ut ſubſiſtente in natura humana.

Si quid erroris, tametſi involuntarie, in iſtis de fide, ſpe & charitate, de regulis fidei, & de Dominica Incarnatione aliiſque Theologicis Tractatibus irrepſerit, hoc ipſum toto mentis affectu retracto, & uti non ſcriptum habeo. Cuncta quoque, ea, qua par eſt reverentia, ſanctæ Matris Eccleſiæ Romanæ judicio, omni ſecluſa mentis reſtrictione, committo & ſubjicio.

Anathematiſmi Beati Cyrilli Alexandrini, a Concilio Epheſino, Chalcedonenſi, & quinto generali ſuſcepti fidem Dominicæ Incarnationis complectentes.

ANATHEMATISMUS PRIMUS.

SI quis non confitetur, Emmanuelem verum Deum eſſe, adeoque ſanctam Virginem, quæ incarnatum Dei Patris Verbum ſecundum carnem genuit, Deiparam eſſe, anathema ſit.

II.

Si quis Dei Patris Verbum carni, ſecundum hypoſtaſin unitum : Aut unum rurſum una cum ſua carne Chriſtum eſſe (eumdem nimirum Deum ſimul & hominem) inficiatus fuerit, anathema ſit.

III.

Si quis poſt naturarum unionem, ſubſiſtentias in uno Chriſto dividit (unicuique nimirum ſuam propriam aſſignans) naturaſque ea tantum copula connectit, quæ eſt ſecundum dignitatem, vel auctoritatem, non ea autem coitione, quæ fit ſecundum phyſicam unitionem, anathema ſit.

IV.

Si quis voces illas, quæ in Evangelicis & Apoſtolicis Litteris paſſim occurrunt ; aut, quæ de Chriſto a Sanctis, vel ab ipſo quoque Chriſto de ſeipſo dicuntur, duabus perſonis, aut hypoſtaſibus aſſignat : Et alias quidem homini, tamquam perſonæ a Dei Patris Verbo ſejunctæ accommodat ; alias vero tamquam in ſolum Deum convenientes, ſoli Deo Verbo adaptat, anathema ſit.

V. *Si*

V.

Si quis dicere audet, Chriſtum hominem tantum Deiferum, non verum quoque Deum, unicumque ac naturalem Dei Filium eſſe; quatenus nimirum Dei Verbum caro factum, perinde ac unus ex nobis carni & ſanguini communicavit, anathema ſit.

VI.

Si quis Verbum, quod ex Deo Patre procedit, Chriſti Deum, vel Dominum eſſe dixerit: Et non potius Deum ſimul & hominem illud confeſſus fuerit, pro ut caro, ſecundum Scripturas, factum eſt, anathema ſit.

VII.

Si quis Jeſum tamquam purum hominem per Dei Verbum factum; Unigenitique gloria per illud ipſum Verbum, veluti per alterum a ſe diverſum redimitum dixerit, anathema ſit.

VIII.

Si quis dicere audet, aſſumptum hominem, una cum Dei Verbo, tamquam alterum cum altero, vel alterum in altero adorandum, & glorificandum, & Deum appellandum eſſe; neque una adoratione Emmanuelem honorat, unamque illi glorificationem, quatenus Verbum caro factum eſt, deſtinat, anathema ſit.

IX.

Si quis unum Dominum noſtrum JESUM CHRISTUM, per Spiritum ſanctum, tamquam per virtutem a ſua alienam, glorificatum: aut vim & energiam ab eodem accepiſſe, qua immundos ſpiritus profligaret, aliaque inter homines miracula patraret, dixerit; neque illum ipſum Spiritum, per quem divina ſigna edebat, illius proprium extitiſſe profeſſus fuerit, anathema ſit.

X.

Confeſſionis noſtræ Pontificem & Apoſtolum factum eſſe Chriſtum, Scriptura docet: *Obtulit enim ſemetipſum pro nobis Deo & Patri in odorem ſuavitatis*. Si quis igitur non ipſum Dei Patris Verbum, cum caro, & homo nobis ſimilis factum eſt, Pontificem & Apoſtolum noſtrum effectum dixerit; ſed alterum quempiam diverſum ab ipſo, puta hominem qualemcumque ex muliere natum: aut ſi quis Chriſtum non pro nobis tantum, ſed pro ſeipſo quoque ſacrificium obtuliſſe dixerit (nulla enim oblatione egebat, qui peccatum nullum norat) anathema ſit.

XI.

Si quis Domini carnem vivificam, ipſiuſque Verbi, quod ex Deo Patre eſt, propriam eſſe negaverit; dixerit autem alterius cujuſpiam eſſe a Verbo quidem diſtincti, ipſi nihilominus Verbo ſecundum divinitatis communicationem uniti: Si quis, inquam, dixerit Domini carnem non eſſe vivificam, eo quod propria eſt Verbi, quod omnia vivificare poteſt; ſed hominis divinam tantum inhabitationem ſortiti, anathema ſit.

XII.

Si quis inficiatur, Dei Verbum carne paſſum, & crucifixum eſſe, mortemque carne guſtaſſe; nec non primogenitum ex mortuis, factum eſſe; quatenus nimirum ut Deus vita, & vivificans eſt, anathema ſit.

SERIES ET INITIUM
Regnorum, Regum & Ducum a Creatione mundi uſque ad Romanos incluſive, de quibus fit mentio in Scriptura Sacra.

DE PAGANIS.

REGES ASSYRIORUM.
Quadraginta.

Regnare cœperunt an. 1879.
Belus vel Nembroth,
Ninus.
Semiramis ...
Xerxes, &c
Sardanapalus ultimus, cujus Imperium ablatum eſt ab Arbace tunc pro Aſſyriis Medorum Gubernatore, qui fundavit Monarchiam Medorum ex civitatibus & Provinciis Aſſyriorum.

REGES MEDORUM.
Novem.

Regnare cœperunt an. 3178.
Arbace.
Mandauces.
Soſarme.
Articas.
Arbianes.
Arſaces.
Artynes
Artibaras.
Aſtyages. *Mortuus eſt anno* 3460.

Imperium Medorum diviſum fuit prima vice per Gubernatores ab ipſis conſtitutos in Niniven qui Reges ſe proclamare fecerunt. Vocantur in Scriptura ſacra Reges Aſſyriorum, quia regnabant in parte Regis Aſſyriorum antiquorum, & uncſ.

REGES NINIVEN.
Quinque.

Regnare cœperunt an. 3265.
Phul.
Theglatphalaſard.
Salmanaſard.
Sennacherib.
Aſarhadon. *Mortuus an.* 3325.

Secunda vice ſciſſum eſt Imperium Medorum a Babylonicis, qui rebellantes contra Medos, Ducem quemdam Medorum nomine Nabonaſſar, qui & Gubernator Babylonis, conſtituerunt Regem, & ſic ex Imperio Medorum triplex apparuit Monarchia: una Medorum: ſecunda Regum Niniven: tertia Regum Babyloniorum ſeu Chaldæorum.

REGES BABYLONICI, SEU CHALDÆI.
Septem.

Regnare cœperunt an. 3306.
Nabonaſſar.
Merodach.
Ben-Merodach.
Nabuchodonoſor I.
Nabuchodonoſor II. qui & Magnus.
Evilmerodach.
Balthaſſar.

Nabuchodonoſor II. qui & Magnus, tres pueros in fornacem miſit, eo quod nollent adorare ſuam imaginem. Vidit in ſomnio ſtatuam ex diverſis metallis quæ ſignificabant diverſa Imperia. Vidit & arborem extendentem ramos & folia undique, ſub quo habitabant peccora, quæ deſignabant quod propter ſuperbiam ad ordinem beſtiarum ſeptem annis detruderetur. Poſtea agnovit Deum; vixitque

que uno anno. Multi SS. PP. credunt ſalvum, quia non legitur quod quidquam mali poſtea fecerit.

Capta Babylone a Dario qui in Scriptura dicitur de ſemine Medorum, quorum erat Rex, & avunculus Cyri, ceſſavit regnum Chaldæorum in Baltaſſar, & datum eſt Medis & Perſis, ut ipſius fert ſententia a Daniele explicata. Medis, inquam, quia Darius cum exercitu Medorum obſidebat Babylonem: & Perſis, quia Cyrus Rex Perſarum cum ſuis obſidebat utique junctus ſuo avunculo Babylonem. Mortuo igitur Dario Cyrus junxit ſuo Imperio primo Imperium Medorum, quia fuit heres ſui avunculi, ſive jure, ſive vi, nihil refert. Secundo, regnum Niniven & ejus Reges qui a Medis ſubjugati fuerant an. mundi 3325. Tertio, Imperium Chaldæorum ſeu Babylonicum; hinc propter immenſum civitatum Provinciarumque numerum & regionum vaſtitatem dicitur Libr. 1. Eſdræ, quod omnia regna terræ dediſſet Deus Cyro, id eſt, multa.

Reges Persarum.
Duodecim.

Regnare cœperunt an. 3495.
Cyrus.
Cambyſes.
Smerdis Magnus.
Darius Hyſtaſpes: hic creditur Aſſuerus.
Xerxes.
Artaxerxes Longimanus, &c.

Ultimus fuit Darius Cademan Arſam filius, qui victus ab Alexandro, ipſi reliquit Imperium. Mortuus eſt anno circiter 3668.

Reges Græcorum.

Alexander Magnus, qui & Macedo, fundavit Imperium Græcorum. Per totum orbem annos ſex, & propter multitudinem victoriarum dicitur Libr. 1. Machab. cap. 1. quod ſiluerit terra in conſpectu ejus.

Ipſo mortuo, propinquiores amici dividunt ſibi regnum, & ſic duo principaliter fundata ſunt regna, ſcilicet regnum Ægypti ubi regnavit Ptolemæus Lagi filius, & regnum Syriæ, ubi Seleucus qui & Nicanor imperavit. Iſte autem regnavit ſuper Syros & Babylonem, quod evenit ann. mundi 3681. ſecundum plures.

Reges Ægypti.

Ptolemæus Lagi filius.
Ptolemæus Philadelphus. Hic verſionem LXX. fieri curavit: habebat Bibliothecam 200000. volumina continentem.
Ptol. Evergetes.
Ptol. Philopator.
Ptol. Epiphanes.
Ptol. Philometor.
Ptol. Evergetes II.
Ptol. Soter.
Ptol. Alexander.
Ptol. Cleopatræ filius.
Ptol. Dionyſius.
Cleopatra.

Reges Syriæ et Asiæ.

Seleucus qui & Nicanor.
Antiochus Soter.
Antiochus Teos.
Seleucus Gallinicus.
Ceraunos.
Regnare cœperunt an. 3800.
Antiochus Magnus.
Seleucus qui & Philopator.
Anthiſcus Epiphanes illuſtris.
Anthiſcus Eupator.
Demetrius Soter.
Alexander.
Demetrius.
Antiochus Sedetes.
Demetrius II.
Antiochus Criſphus.
Antiochus Ciſicænus.
Philippus.

Imperatores Romani.

Regnare cœperunt an. 3914.
Julius Cæſar.
Octavius Auguſtus.
Tiberius.
Caligula.
Claudius.
Nero.
Galba.

Otho.

Digitized by Google

Otho.
Vitellius.
Veſpaſianus.
Titus.
Domitianus, &c.

De Judæis.

Judices.

Judicare cœperunt an. 2553. Joſue.
Othoniel.
Aod.
Debora.
Gedeon.
Abimelech.
Thoſa.
Sair.
Jephte.
Abeſan.
Aialon.
Abdon.
Mortuus 2009. Heli.
Samuel.

Reges Juda.
Viginti-duo.

Saul.
David.
Salomon.
Roboam. Hic diviſum eſt regnum: remanſit ſola Tribus Benjamin cum Juda, & retinuit nomen regni Judæ. Decem Tribus abiere cum Jeroboam qui regnavit in Samaria. Dictum eſt regnum Iſrael a majori numero populorum, qui ſic nominati ſunt a Jacob, cujus nomen Iſrael.
Abia.
Aſa.
Joſaphat.
Ochozias.
Athalia.
Joas.
Amaſias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manaſſes.
Amon.
Joſias.
Joachaz.
Joachim.
Jechonias aliter Joachin.
Sedecias.

Reges Israel.

Decem & novem.

Jeroboam.
Nadab.
Baaſa.
Ela.
Zambri.
Amri.
Achab.
Ochozias.
Joram.
Jehu.
Joachas.
Joas iſtius filius.
Jeroboam II.
Zacharias.
Sellum.
Manahen.
Phaceja.
Phacee.
Oſea.

Anno nono Oſeæ Salmanazar poſt tres annos obſidionis cœpit Samariam, duxit decem Tribus captivas in ſuam terram ubi perierunt, & de ſuis miſit in terram Iſrael qui dicti Samaritani. Regnum Iſrael hic finivit, duravitque 254. a diviſione Judæ.

Duces.

Gubernare cœpere an. mundi 3468. Salathiel.
Zorobabel, &c.
Joannes Hircan, vel Hircanus ſucceſſit officio ſummi Pontificis & Ducis, quod Simon Machabæus ipſius pater habebat: poſt hunc Ducem fuerunt novi Reges qui ſibi impoſuere diademata, quique coronam patrum ſuorum iterata

rata vice poſt tam longam captivitatem ceperunt.

Quinque numerantur.

Ariſtobulus.
Alexander Jannæus patri ſucceſſit.
Hircan ſeu Hircanus natu primus patri Alexandro ſucceſſit, & ſummæ Sacrificaturæ.
Ariſtobulus natu minor ſuum fratrem Hircanum ejecit, & Judææ Dominus manſit uſque ad victoriam quam Pompejus ibi reportavit. Ab hoc tempore Romani diſpoſuerunt de corona & dignitatibus Judææ.
Hircanus poſtea fuit in priſtinum gradum per Romanos reſtitutus, ſed propter ſuam crudelitatem Pompejus noluit ut diadema & coronam portaret. In ipſo finivit ſceptrum Juda, quia poſt ipſum regnavit Herodes alienigena.

REGES ALIENIGENÆ.

Herodes Rex Aſcalonita.
Archelaus Dux.
Herodes Tetrarcha, poſtea Rex.
Agrippa.
Agrippa II. Rex.
Poſtea vaſtatio & deſolatio per Titum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Finis Tomi Quinti.

Digitized by Google

Digitized by Google

5-2

Digitized by Google

Google